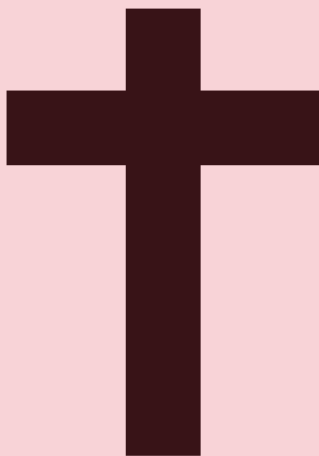

Metĩndjwỳnh Kute
Memã Kabẽn Ny Jarẽnh

New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

385317df-3c6a-53ac-81db-0815750ed560

Contents

Matêu	1
Makô	60
Ruka	92
Djuão rax	151
Metĩndjwýnh Karô	190
Rôma	240
Kôritu kumrêx	270
Atâri Kôritu	298
Garaxa	317
Epexu	328
Pĩrpu	339
Korxi	346
Texarônika kumrêx	353
Atâri Texarônika	359
Ximoxi kumrêx	362
Atâri Ximoxi	370
Xitu	376
Piremô	379
Mekbê idjaer	381
Xijagu	402
Pedru kumrêx	409
Atâri Pedru	417
Djuão kumrêx	422
Atâri Djuão	430
Djuãoo ino rer	431
Djuda	432
Mýjja apôx	435

Matêu memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Matêu ne prîne Jeju'ã ajarê, rwÿk djã kraxrÿm ne 'ã ujarênh tãn àbir djãmã kumê. Matêubê ne Jeju kôt ba djwÿnh'ô. Nãm bënjadwÿr bajtemmã pi'ók kaprïo atom djãkam nhÿ nhyr kam Jeju kum kabên nhyr tu kum iren kam mã Jejukôt ajkamê. Kôt bikamênh tãm rã'ã nhyr Jeju wabi. Nhyr kam prîne gwaj bamã Jeju'ã pi'ók no'ók ne. Kute Jeju pykabê ar bari noo omÿnh ne amako kute mar kôt ne gwaj bamã 'ã pi'ók no'ók ne.

Matêu nhidji 'ôdjwÿbê ne Rewi.

Jeju nHINGÊT'ã ujarênh kadji ne ja.

Ruk 3.23

¹ Ba, ibê Matêu ne ba pi'ókka ar amã ikabên jarê. Dja ba ar amã Jeju Kritu'ã ajarê. Me'indjwÿnh ne 'ã Bënjadwÿrbê kumkati mē. Kute 'ã Bënjadwÿrbê kumkati mēnhkôt ne me Jejumã Kritu jarê. Dja ba Jeju Kritu nHINGÊT kumrêx'ã ar amã ajarê. Aben nhitepã ar amã ingêt djãri arênh tē. O tãn arÿm 'ã ar amã pi'ók no'ók gar arên ama. Jeju nHINGÊTBÊ ne Dawi. Ne ingêt 'ôdjwÿbê Abraão.

² Ingêt Abraão ne Idjak dji.

Idjak dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Djako dji.

Djako dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba: nhyr kam arÿm aben kukãm Djudamê kamy ar adjuw.

Djudamê kamy ar adjuw nhyr ar arÿm apôx. Apôx ne kam arÿm abatãnh ne ar ba.

³ Nhyr kam Djuda arÿm Tamaremã Perêmê Djera ar adjuw.

Perêmê Djera ar adjuw nhyr ar arÿm apôx. Apôx ne arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba: nhyr kam Perê arÿm Êrô dji.

Êrô dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Arão dji.

Arão dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba.

⁴ Ar ba:n kam arÿm Amïnadabi dji.

Amïnadabi dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Naxô dji.

Naxô dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Xamão dji.

Xamão dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba.

⁵ Ar ba:n kam arÿm Rabemã Bôadji dji.

Bôadji dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Ruximã Ôbet dji.

Ôbet dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Djexe dji.

Djexe dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba.

⁶ Ar ba:n kam arÿm Dawi dji.

Dawi dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm kubê bënjadwÿr rax. Ar ba:n kam arÿm Urij prômã Xaromão dji.

Xaromão dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba.

⁷ Ar ba:n kam arÿm Robowão dji.

Robowão dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arÿm Abij dji.

Abij dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arÿm Adja dji.

Adja dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba.

⁸ Ar ba:n arÿm Djoxapa dji.

Djoxapa dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arÿm Djorão dji.

Djorão dji nhyr arÿm kato. Katon arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arÿm Udji dji.

Udji dji nhyr arÿm kato. Katon arÿm abatãnh ne ar ba.

⁹ Ar ba:n arÿm Djotão dji.

Djotão dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Djotão ar ba:n arÿm Akadji dji.

Akadji dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arÿm Edjekij dji.

Edjekij dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba.

¹⁰ Ar ba:n arÿm Manaxe dji.

Manaxe dji nhyr arÿm kato. Katon arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arÿm Amô dji.

Amô dji nhyr arÿm kato. Katon arÿm abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arÿm Djoxij dji.

Djoxij dji nhyr arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba.

¹¹ Ar ba:n arÿm Djekonijmê kamy ar adjuw.

Djekonijmê kamy ar adjuw nhyr ar arÿm apôx. Apôx ne kam arÿm abatãnh ne ar ba. Nhyr kam me kurê djwÿnh arÿm mebê idjaer'ÿr prôt ne kam me pa 'amÿn meo mō. Me pardja'ã meo mō. Krÿraxbê Babirônij'ÿr meo mōn meo bōx.

12 Nhyim me krîraxbê Babirônijkam ar ba: nhyim kam Djekonij arým Xarati dji.
 Xarati dji nhyim arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Djorba dji.
 Djorba dji nhyim arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba.
 13 Ar ba:n arým Abidji dji.
 Abidji dji nhyim arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Eriji dji.
 Eriji dji nhyim arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Adjô dji.
 Adjô dji nhyim arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba.
 14 Ar ba:n arým Xadoki dji.
 Xadoki dji nhyim arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Akî dji.
 Akî dji nhyim arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Eriju dji.
 Eriju dji nhyim arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba.
 15 Ar ba:n arým Erijdjô dji.
 Erijdjô dji nhyim arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Matâ dji.
 Matâ dji nhyim arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Djako dji.
 Djako dji nhyim arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba.
 16 Ar ba:n arým Jôdje dji.
 Jôdje dji nhyim arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ne kam arým kubê Marij mjên.
 Ne kam arým Jeju'yr o bôx. Marij kurûm ne arým Jeju kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba.
 Be, Jeju nhingêt'â ujarênñ ne ja. Jejubê ne me ô Bênjadjwýrbê kumkati. Kubê ne Kritu.
 17 Be, Abraão krakam kra mã aben djô'â apôx. Nhyim me aben nhitepâ ar'â akre: nhyim ar kute 14 pyrâk ne aben djô'â apôx nhyim me kam Dawi'yr o bôx. Nhyim kam Dawi krakam kra mã aben djô'â apôx. Nhyim me aben nhitepâ ar'â akre: nhyim ajte ar kute 14 pyrâk ne aben djô'â apôx. Nhyim me kam arým me kurê djwýnh kute mebê idjaer pytâr'yr o bôx. Me me utàn krîraxbê Babirônij'yr meo bôx. Nhyim kam me krakam kra mã aben djô'â apôx. Nhyim me aben nhitepâ ar'â akre: nhyim ajte ar kute 14 pyrâk ne aben djô'â apôx. Nhyim me kam arým Kritu'yr o bôx. Metîndjwýnh kute 'â Bênjadjwýrbê kumkati mênhkôt ne me kum Kritu jarê.

Jeju nâ kurûm kator kadjy ne ja.

Ruk 1.26

18 Jakam dja ba Jeju Kritu kator'â ajarê. Nâ kurûm kator'â ajarê. Nâbê ne Marij. Metîndjwýnh Karô ne Marij'yr bôx nhyim arým tujarô. Marij tujarô kêtîr ne Jôdje arým amim kum kabên nhyim me kunê kuma. Nâm amim kum kabên kajgobit. Kraxje kute o nôr kêt. Nhyim kam arým tujarô. Tujarô nhyim arým omû. 19 Ne kam bit kute kangamâ. Jôdje mexkam bit kute me kâxâ kangamân amim karôo nhÿn amim,
 —Ne ba ren me krâptî nhîpôkri kanga nhyim ren me arým kam ngyrk ne. Ba me krâptî kâxâ kanga. Nâm â mexkam amim ane. 20 Nâm â amim anhÿro nhÿn kam nôn arým ngôr. Ngôr nhyim aêrbê Bênjadjwýr djwýnh kadjy mrânñ djwýnh'ô arým 'yr bôx nhyim ôtkam arým omû. Nhyim kum,

—Jôdje, Dawi tâmdjwý, arým aprô tujarôkam kwârîk wânñ adjumar punu kêt. Mrâmri dja ga î tu 'yr amôrkumrêx. Djâm axwe? Kati. Metîndjwýnh Karô ne 'yr bôx nhyim arým tujarô. 21 Dja kra ruw ga kam kum Jeju jarê. Mÿkam dja ga kum ja jarê? Bir, dja ô me wýnh axwebê me utâ. Kam dja ga kum Jeju jarê. Nâm â Metîndjwýnh kadjy mrânñ djwýnh'ô Jôdjemâ ane. Mÿj'â ne idjibê Jeju amijakre? Bir, me utâr djwýnh'â ne amijakre.

22-23 Amrêbê: ne Bênjadjwýr djwýnh Jeju nâ tujarô'â ajarê. Kabên jarênñ djwýnhmâ 'â ajarê. Nhyim arým kukwakam me bakukâmâremâ kum,
 “Me kurerer'ô, me'ô kraxje kute o nôr kêtja dja arým tujarô nhyim î kra ruw.
 Nhyim me arým idji'â abenmâ kum, ‘Emane’, anhÿro ba.”

Nâm â kabên jarênñ djwýnh Bênjadjwýr djwýnh kukwakam me bakukâmâremâ ane. Nhyim kam me aben djô'â arênho mô:n arênho môr tâmtâ arým 'yr o bôx. Tû:mrâm me bakamingrânÿrekam Jeju nâ katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým tujarôkumrêx. Kraxje me'ô kute o nôr kêt kam arým tujarôkumrêx. Me kute me bakukâmâremâ 'â ujarênñ kôt arým â tujarôo ane. Kabên jarênñ djwýnh ne me bakukâmâremâ kum,

—Nhyim me arým idji'â abenmâ kum, “Emane”, anhÿro ba. Be, ne ren me me bakabênkôt idjibê Emane'â abenmâ kum,

—Kubê ne me banhô Metîndjwýnh. Me banhô Metîndjwýnh arým me barô'â ar ba. Nâm â kabên jarênñ djwýnh me bakukâmâremâ ane.

24 Metîndjwýnh kadjy mrânñ djwýnh prô'â Jôdjemâ karôn arým kum karô pa. Nhyim arým krâ kato. Ne kam arým kabên kôt prô'yr mô. 25 Nâm 'yr môr kajgon ikô'â ikwâ kêt. Kra rwÿkkambit ne ikô'â ikwâ. Nâm 'yr môr kajgo nhyim kam arým kra kutewa ruw

nhyim kumÿ. Kumÿ nhyim arÿm kum Jeju jarê.

2

Ar kute kanhêtire mar'ã ujarênh kadjy ne ja.

¹ Ar kute kanhêtire mar ne ar myt apôx djâ kurûm tē. Tē: nhyim arÿm akati krâpti apêx nhyim ar arÿm Djeruxarêkam bôx. Pykabê Djudêjakam krîraxbê Berêkam ne Jeju ruw. Bênjadjwÿr raxbê Erodji memã yÿri ne ruw. ² Ar kute kanhêtire mar Djeruxarêkam bôx ne arÿm me kukjêro tē. Ar memã kum,

—Nhÿnh ne me'ô prîreja? Dja kubê mebê idjaer nhô Bênjadjwÿr rax. Kanhêtire kute rwÿk'ã amijakre ne bar arÿm omû. Myt apôx djâ'ãnh ne bar omûn kam amrê 'ÿr tēn arÿm bôx. Ije kum rax jarênhmã bôx, ane. Nãm ar ã memã anhÿro tēmo ane. ³ Memã anhÿro tē: nhyim arÿm Bênjadjwÿr raxbê Erodji kuma, me kute ar arênhja ma. Kuman arÿm axwe: umar ne. Djeruxarêkam me kunîdjwÿ axwe: umar ne. ⁴ Nhyim kam Erodji arÿm amiwÿr me rûnh 'uw. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô Bênjadjwÿrmê Môjdê kukràdjâ mar djwÿnhmê amiwÿr me ku'uw ne amijã meo akuprô. Ne kam arÿm abej me kukjêro nhÿn memã kum,

—Nhÿnh ne Kritu rwÿkmã? Nhÿnh ne Kritu rwÿk djâja? ane. Metîndjwÿnh kute 'ã Bênjadjwÿrbê kumkati mēnhkôt ne me kum Kritu jarê. ⁵ Nãm Erodji memã ane nhyim me kum,

—Pykabê Djudêjakam krîbê Berêkam ne rwÿk djâ. ⁶ Amrêbê: ne Metîndjwÿnh kabênh jarênh djwÿnhmã arê. Kritu rwÿk djâ'ã kum ajarê. Nhyim kukwakam me bakukâmâremã 'ã ajarê. Me krîmã arênh kum, “Pykabê Djudêjakam krîbê Berê, amã ne ba ikabênh ne. Djãm Djudêjakam akajgo got?

Abê Bênjadjwÿr rax pyrâk. Djudêjakam me Bênjadjwÿr kunî dja amã arax jarê. Mÿkam?

Bir, akam dja me'ô prîre ruw ne ï arÿm Bênjadjwÿr rax. Ne arÿm inhô mebê idjaer pumûn meo ba.

Dja meo ba kute mrâmri ne mryki'ãtomtio ba djwÿnh kute ô mryo ba pyrâk”, ane.

Nãm kabênh jarênh djwÿnh ã me bakukâmâremã anen arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Ga, Berêkam Kritu rwÿkja pumû. Pi'ôk jakôt ne bar arÿm omû. Nãm me rûnh ã Erodjimã ane. ⁷ Nhyim kam Bênjadjwÿr Erodji amipdjun amiwÿr ar kute kanhêtire mar 'uw nhyim ar arÿm 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhyim me kãxã arkum,

—Nhÿnhjakam ne kanhêtire amirît djâ? Mÿj ne kanhêtire kute amirît'ã amex kute? ane. Nhyim ar arÿm prîne kum arê. ⁸ Nhyim kam arÿm Berêma ar anon arkum,

—Aje. Dja gar tēn prîne me'ô prîre jabej ne kum akato. Kum akaton on amrê iwÿr tēn imã 'ã ajarê. Badjwÿ 'ÿr itēm ne ije kum rax jarênh prâmkumrêx. Aj mã, ane.

⁹ Nhyim ar Bênjadjwÿr rax kabênh mar pan arÿm 'ÿr tē. 'ÿr tē: nhyim ar aêrbê kanhêtireja mō. Tãm ne ar myt apôx djâ'ãnh omû. Arÿm ar kukãm mō. Nãm ar kukãm mō:n arÿm iby arek wajêt. Prîre rwÿkja nhiby arek wajêt nhyim ar arÿm omû. ¹⁰ Omûn arÿm kî:nhkumrêx. ¹¹ Ne kôt tē:n arÿm ûrkwã'ÿr bôx. Ne kam arÿm wadjân prîreja pumû. Nã Marij ne kumÿn o nhÿ nhyim ar omû. Ne kam amikajgo man arÿm amijo ngriren parbê tu myrbê rôrôk ne. Parbê kum rax jarênh ikwã. Ne kam arÿm kãjmã krîn arÿm nèkrêx 'ãpre bôn kum adjuw. Kēn karÿrmê pî djur, me kute kuwykam rēnh nhyim kudjÿjamê me kudjÿ djabê mirajamê ne ar kum adjuw. ¹² Ne kam kãjmã djan pry 'ôdjwÿ kôt akubyn ar ô pykamã tē. Me'ô ne ar biptirkam arkum,

—Kwârîk wãnh akubyn Erodji 'ÿr atēm kêt, ane nhyim kam ar akubyn Erodji jaã'ã tē. Tē:n arÿm ar ô pykakam bôx.

Jôdje kute Edjitu'ÿr Jejuo kator kadjy ne ja.

¹³ Nãm ar kute kanhêtire marja tē nhyim kam Jôdje arÿm ngôr. Ngôr nhyim ê, arÿm Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ô bôx ne kum,

—Kãjmã djan amibêx ne prîremê nã aro akaton amû pykabê Edjitungã aro tē. Erodji kute prîre bînmã kute abej 'ÿr. Dja gar Edjitungã tēn bôx ne arek kam ar aba. Ije amã arênhkambit dja gar akubyn tē, ane. ¹⁴ Nãm kum ane nhyim arÿm kãjmã dja. Nhyim akamãt kô rá'ã nhyim arÿm prîremê nã aro tē. Pykabê Edjitu'ÿr ne aro tēn aro bôx. Ne kam ar arek kam ar ba. ¹⁵ Amrêbê: ne Bênjadjwÿr djwÿnh ar Edjitu'ÿr tēm'ã ajarê. Kabênh jarênh djwÿnhmã 'ã ajarê. Nhyim arÿm kukwakam me bakukâmâremã kum, “Bênjadjwÿr djwÿnh ne me amã, ‘Ba ne ba ikra 'uw nhyim arÿm Edjitu kurûm kato.’ Nãm ã me amã ane.”

Nãm ã kabênh jarênh djwÿnh me bakukâmâremã ane. Nhyim kam me aben djô'ã arênhô mō:n arênhô môr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tû:mrãm me bakamin-grãnyrekam Jôdje ar arÿm Edjitu'ÿr tē. Me bakukâmâremã 'ã ujarênh kôt ar arÿm Edjitu'ÿr tē. Arÿm Erodji tykkambit dja ar akubyn Edjitu kurûm tē.

¹⁶ Jôdje ar Edjitu'ÿr tē nhyim Erodji arÿm ar kute kanhêtire marja ma. Ne kam amim,

—Je tō mÿkam ne ar imã 'êx ne iwÿr bôx kêt? ane. Nãm anen arÿm ngry:k ne. Ne amim,

—Amû akati ja'ã ne ar kute kanhêtire mar imã, “Bênjadjwÿr rwÿk ny'ã kanhêtire

katorja'ã ne arým amex amãnhkrut apêx bar omũ", ane. Be, kanhêtire kator'ã amex amãnhkrut apêx kôt godja bënjadwýr rwýk ny'ã arým amex amãnhkrut ne apêx jabej. Nãm ã amim anen arým ô krãkamngõnhmã kum,

—Me on Berêkam me prîre nhimex. Bu'ã Berê nhõ pyka kunîkõt djwý dja ga me me prîre nhimex. Mybit dja ga me kunî nhimex. Me prîre rwýk'ã amex amãnhkrut apêx nhî-jukribit dja ga me me imex kêt, ane. Erodji ô krãkamngõnhmã ane nhyr me arým me prîre'ýr mõn me imexo mõ. Me imexo mõn arým me imex pa. Nhyr me arým amak djaje mýro kumex. ¹⁷ Amrêbê: ne Metîndjwýnh me mýr kumex'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhbê Djerimimã 'ã ajarê. Nhyr arým kukwakam me bakukãmãremã kum, ¹⁸ "Ota krîbê Ramakam me mu:w ne kãj bê amra:.

Rakeu krao amak djaje me mu:w.

Kra arým kubê kêtkan ne me te kute memã kaprî kwý ngrimã."

Nãm ã kabên jarênh djwýnh Metîndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyr kam me aben djõ'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakam-ingrãnyrekam ne me arým mýro kumex. Krãkamngõnh arým me prîre nhimex ne nhyr me arým amak djaje mýro kumex. Djerim kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt me arým ã mýro ane.

Nadjare'ýr akêx'ã ujarênh.

¹⁹ Jõdje ar Edjitukam ar ba: nhyr kam Erodji arým ty. Ty nhyr kam Jõdje arým bip-tiro nõ. Biptiro nõ nhyr Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ arým kum amijo amirîit ne kum,

²⁰ —Kãjmã djan prîremê nã aro tẽ. Me abê idjaer nhõ pyka'ýr aro tẽ. Me kute bit prîre bîn prãmja ne me arým ty, ane. ²¹ Nhyr kam Jõdje arým kãjmã djan prîremê nã aro tẽ. Aro tẽn amũ mebê idjaer nhõ pyka'ýr aro tẽ. 'Ýr aro tẽn arým 'ýr aro bõx. ²² 'Ýr aro bõx nhyr me arým kum,

—Erodji kra Akireu arým pykabê Djudêjakam bãm pãnh memã bënjadwýr, ane. Nãm me Jõdjemã ane nhyr arým kum uman Djudêja'ýr tẽn prãm kêt. Ne kam ôtkam me'õ arým nêje kukrà. Nhyr kuman arým pykabê Djudêja nhîbej tẽn kam pykabê Garrêjakam bõx. ²³ Ne ajte tẽn arým krîraxbê Nadjarekam bõx ne kam ar ba. Kam ar ba: nhyr kam Jeju arým kam abatãnh ne. Amrêbê: ne Metîndjwýnh ja'ã ajarê. Jeju Nadjarekam abatãnh'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhmã 'ã ajarê. Nhyr arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

"Dja me abenmã 'ã, 'Nadjarekam ne abatãnh djã, anhýro ba."

Nãm ã ujarênh djwýnh Metîndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyr kam me aben djõ'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arým 'ýr o bõx nhyr Jeju arým Nadjarekam abatãnh ne. Me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne arým Nadjarekam abatãnh ne.

3

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarênh.

Mak 1.1; Ruk 3.1; Dju r 1.19

¹ Jeju Nadjarekam ar ba: nhyr kam ngõmã me angjênh djwýnhbê Djuão arým bõx. Pykabê Djudêjakam kapõt kukritkam ne Djuão me akreo ba. Me ta ne me 'ýr ban bõxo kumex nhyr ar me akreo ba. ² Nãm memã kum,

—Me amikam akaprîren wãnh ajaxwemã anhîren Metîndjwýnh'ýr amijo akêx. Arým kãjkwakam Bënjadwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba 'ýr. Nãm ã Djuão memã ane. ³ Amrêbê: ne Metîndjwýnh Djuão kukãm 'ã ajarê. 'ã ujarênh djwýnhbê Idjaijmã 'ã ajarê. Nhyr arým kukwakam me bakukãmãremã kum,

"Me'õ dja kapõt kukritkam memã kabên ne. Kãj bê dja me akren memã kum,

'Me apa. Ê, on Bënjadwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhîren katã amijo aba. Kute mrãmri ne me kute bënjadwýr rax kutêp pryõ mex ne kute kum katã pry jadjwýrja pyrãk', ane.

Dja ã ujarênh djwýnh Bënjadwýr djwýnh'ã memã ane."

Nãm ã Idjaij Djuão'ã me bakukãmãremã ane. Nhyr kam me aben djõ'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm 'ýr o bõx nhyr Djuão arým kato. Me bakam-ingrãnyrekam katon arým ã me akreo bao ane. Metîndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt Djuão arým katon ã me akreo ane.

⁴ Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kî nhîpêxo kubêkãnh angj ne mry kão amikrax pren krytkanhê kun menh kangõo ikõ.

⁵ Nhyr kam krîraxbê Djeruxarêkam me ja Djuão'ýr bõxo dja. Bu'ã pykabê Djudêjakam me jadjwý Djuão'ýr bõxo dja. Ngõbê Djodão bu'ã pykakam me jadjwý 'ýr bõxo kume:x ne. Nãm me Djuão'ýr ban bõ:xo dja. ⁶ Ne kam amijaxwe kôt amijarên memã kum,

—Be, mrãmri ne ba ijaxwe tũm krãptî. Arým imã kînh kêt ne wãnh kun inhîre, ane. Nhyr kam ngõ raxbê Djodãokam mã Metîndjwýnhmã me angj.

⁷ Nhyr kam mebê pardjêumê mebê xadjdjêumê krãptî arým Djuão'ýr bõxo dja. Nhyr me omũn memã kum,

—Me akamingrāny ne ga me abê iry. Mÿj me'ô got ne me amâ Metîndjwÿnh ngryk nhô akati jarê ga me umaje iwÿr aprôt kajgo? ⁸ On katât amijo aba gé me mrāmri me amex jabej me amâ kato. Mrāmri ga me amikam akapriren wānh ajaxwemâ anhîrenr aje Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx jabej gé me me amâ kato. Ne kam me akam kînhkumrêx kute mrāmri ne me kute pidjô djô mexmâ apôx ne kam kînhja pyrāk. ⁹ Kwārîk wānh me anhôkre kadjwÿnhbê anhingêt kukâmāre Abraão adjāmra kêt ne amim,

—Me ba ne ba me ibê Abraão tām djwÿ. Dja Metîndjwÿnh me ikam ngryk kêt. Dja ba me te ijaxwe nhyam kam me inhîngêt kukâmāre Abraão kôt Metîndjwÿnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikênh kêt kumrêx, ane. Kwārîk wānh ga me ã anhÿr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amâ arê. Dja ga me te abê Abraão tām djwÿ nhyam Metîndjwÿnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pānh tu me ajo ajkê. Ne ren kute ajte Abraão tām djwÿ prām jabej ren tu kênjao itun o amim Abraão tām djwÿ nhîpêx nhyam me ren tu katon kumex. ¹⁰ Ê, mrāmri arÿm 'ÿr. Metîndjwÿnh kute memâ axwe pānh jarênh nhô akati arÿm 'ÿr. Kute mrāmri ne pidjô apÿnh abenkam ô kêt nhyam me kute kâr ne o mrānh ne kute kuwykam rênjja pyrāk. Arÿm ne Metîndjwÿnh me ajâ pidjô djô kêt jakren arÿm me ajaxwe pānh kute me ajo bikênh 'ÿr. Dja me ajo mōn kuwykam me amê. Arÿm 'ÿr. Kute mrāmri ne me'ô kute pidjômâ 'ÿr kadjy kute parbê kâxkrākô mÿnh ne o ãm pyrāk.

¹¹ Mrāmri ba ne ba ngômābit me ajangij. Ga me amikam akapriren wānh ajaxwemâ anhîren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ba ngômābit me ajangij. Nhyam be, itotokbê ne me'ô bôxmâ. Me'ô tām ne raxo kute amÿ ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nâ bām te irax ne 'ÿr ibikamênh prāmje. Nâ bām te irax ne 'ã inhîbôn ije kum parkà 'ã pre bônh ne o itêm prāmje. Be, ãm irax ba ren arÿm kum apê. Nhyam be, kati. ãm ingrîre. Nām raxo ijakrenh mex ne. Tām ne arÿm bôx 'ÿr. Djâm ngômā kute me ajangînhmâ? Kati. Tām dja bôx ne kam me awÿr Metîndjwÿnh Karô jano. Katât me aje amijo ababit'ÿr dja ano kute me ajo bamâ. Ne kam me ajaxweja kute kuwymâ me arênhmâ. ¹² Gêdja bôx ne kam kute mrāmri ne me kute kôtyk byr ne o kute bāygogore ka'uk ne kute kam mÿm 'ÿnhî, 'ÿ mexjao atom ne kam kute 'ÿkājao tēm ne kute kuwykam mēnh nhyam xêtja pyrāk. Dja me'ôja bôx ne ã me axweo anen kuwykam me kurê. Nhyam kuwya dja pôk rā'ã: rā'ân apêx kêt kumrêx. Nhyam be, me mex, me katât kute amijo baja'ã gêdja 'ÿ mex jakren mÿm meo atom. Meo atom ne kâjkwakam ô pykamâ meo mō gé me kam kam kînhkumrêx ne ar ba. Arÿm kute meo

anhÿr 'ÿr. Nām ã Djuão mebê pardjêumâ ane.

*Djuão kute ngômâ Jeju jadjâr.
Mak 1.9; Ruk 3.21; Dju r 1.32*

¹³ Kam Jeju arÿm pykabê Garrêja kurÿm tê. Tê:n arÿm ngôbê Djodão'ÿr bôx. Nām 'ÿr bôx ne arÿm Djuão'ÿr bôx. Kute Metîndjwÿnhmâ ngômâ adjārmâ ne 'ÿr bôx. ¹⁴ Nhyam kum,

—Djâm ba ije ngômâ adjārmâ? Kati. Ba ne ga ren Metîndjwÿnhmâ ngômâ ijadjâ, ane.

¹⁵ Nhyam kum,

—Kati, kwārîk rā'ã. Metîndjwÿnh kute gu bamâ katât baje amijo baba'ã karô kôt dja gu priene katât amijo baba. Kam dja kînhkumrêx. Kam dja ga on ngômâ ijadjâ, ane.

¹⁶ Nhyam arÿm ngômâ adjâ. Nhyam kam wabin dja nhyam aêrbê kâjkwa arÿm aben bê ajkij. Aben bê ajkij nhyam me kute omÿnh kadjy Metîndjwÿnh Karô kute tut pyrāk arÿm 'ÿr ruw ne 'ã tÿm. 'ã tÿm nhyam Djuão arÿm omÿ. ¹⁷ Nhyam ê, arÿm kâjkwa kurÿm Metîndjwÿnh memâ kabên ne memâ kum,

—Ikra ne wâ. Imâ abê:kumrêx. Ba kam kam ikînhkumrêx. Nām ã Metîndjwÿnh Kra'ã memâ ane.

4

Xatanaj te kute axwe'ã Jejumâ ãpnênh.

Ruk 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹ Nhyam kam Metîndjwÿnh Karô kapôt kukritmâ Jejuo katon o mō. Dja Xatanaj te kute axwe'ã mēnhmâ kum apnê. Ja kadjy ne o mō. ² Nhyam kam Jeju Metîndjwÿnhmâ amijajbu. Nām amijajburo dja: nhyam 'ã akatibê 40 apêx. Nhyam kam arÿm kum prā:m ne. ³ Nhyam kam me axwe'ã memâ ãpnênh djwÿnhbê Xatanaj arÿm 'ÿr tēn 'ÿr bôx. Nām bit kute amikôt o ba nhyam kôt axwemâ 'ÿr bôx. Ne kam kum,

—Ê, goja abê Metîndjwÿnh Krakumrêx jabej ne goja kênjamâ akabên gé goja kubê djwÿ ga krê, ane. Nām Xatanaj ã Jejumâ ane.

⁴ Nhyam kam kum,

—Kati. Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh ne amrêbê: me ikukâmāremâ kum,

“Djâm djwÿjôbit dja me amitÿx ne tÿn ne ar ba?

Kati. Metîndjwÿnh kabênodjwÿ dja me amitÿx ne tÿn ne ar ba, kabên kunîo.”

Nām ã Metîndjwÿnh me ikukâmāremâ ane nhyam me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Ije Metîndjwÿnh kabên ja markam ije akabênkôt kēno djwÿ prām kêt. Nām ã Jeju kum ane.

⁵ Nhyam kam Xatanaj Djeruxarê'ÿr o tēn o bôx. Krîrax jamâ ne me kum. “Metîndjwÿnh nhô krîrax”, ane. Nām o bôx ne o tēn Metîndjwÿnh nhô kikretî'ÿr o bôx. Ne kam

o tén o wabin kikreti nhimòk'yr o bôx ne anha'á kudja. ⁶ Ne kam kum,

—Ë, goja abê Metîndjwýnh Krakumrêx jabej goja rûm tén ato. Amrêbê: ne me akukâmâre amâ arê. Metîndjwýnh kukwakam amâ arên amâ,

“Dja ba ajâ ikadjy mrânh djwýnhmâ karô.

Dja me atêmkôt amâ ikra dja gé kên'ô apar ngânh kêtumrêx.”

Nâm â Metîndjwýnh me akukâmâre amâ ane nhyem me arým 'á pi'òk no'òk ne. Ajrà, rûm tén ato gé goja me atêmkôt amâ ikra dja, ane. ⁷ Nhyem Jeju kum,

—Kati. Mýkam? Bir, ba ajte amâ arê ga ama. Amrêbê: ne me ikukâmâre memâ arê. Metîndjwýnh kukwakam memâ arên memâ kum,

“Kwârîk wânh Bênjadjwýr djwýnh, Afîndjwýnh kabi kêt, kute ajâno âm jabej kabi kêt”, ane.

Nâm â Metîndjwýnh me ikukâmâremâ ane nhyem me arým 'á pi'òk no'òk ne. Ije Metîndjwýnh kabên ja markam ne ba ije akabênkôt rûm itêm ne idjator prâm kêt, ane.

⁸ Nhyem Xatanaj ajte o tén krânh prêkti nhimòk'yr o wabi nhyem dja. Nhyem kam apýnh pyka djâri nhyem Xatanaj arým kum kunî jakreo dja. Ne apýnh bênjadjwýr kute meo ba djâri kum me kunî jakreo dja. Nhyem apýnh me ô mýjja rûnh ne uma djâri nhyem kum me kunî jakreo dja nhyem arým kunî pumû. ⁹ Nhyem kam kum,

—Ba amâ ja kunî kanga. Ba amâ me ô mýjja rûnh ne uma kunî kanga. Dja ga amijo angrîn ikuka kônh akônkrâo nhýn imâ irax jarê ba arým amâ kungâ. Ba amâ kunî ngâ ga arým idjô'á o aminhôn ar o aba, ane.

¹⁰ Nhyem Jeju kum,

—Kati, Xatanaj, on rûm imâ akâx. Djâm ije akuka kônh ikônkrâo inhýrmâ ne ije amâ arax jarênhmâ? Arkati. Mýkam? Bir, amrêbê: me ikukâmâre memâ arê. Metîndjwýnh kukwakam memâ arên memâ kum,

“Bênjadjwýr djwýnh, Afîndjwýnhmâbit dja ga amijo angrin kum rax jarên ajbitmâ apê.

Kwârîk wânh atemâ 'ômâ rax jarênh kêt.”

Nâm â Metîndjwýnh me ikukâmâremâ ane nhyem me 'á pi'òk no'òk ne. Ije Metîndjwýnh kabên ja markam ne ba ije akuka kônh ikônkrâo inhýr ne ije amâ arax jarênh prâm kêt, ane.

¹¹ Nhyem kam Xatanaj arým kum kâx ne mâ tê. Nhyem kam kadjy mrânh djwýnh ar arým 'yr bôx ne o djuw mex.

Jeju kute me akremo krax.

Mak 1.14; Ruk 4.14

¹² Nhyem kam Jeju arým tê. Tê:n pykabê Garrêjakam bôx. Me arým kute Djuáo tým ne kubê ijêkam ne Garrêjakam bôx. ¹³ Nâm

Garrêjakam krîrâxbê Nadjarekam bôx. Ne kam kurûm katon kam amû krîrâxbê Kapanakam tén bôx ne nhý. Imôti mýrri ne Kapanaj dja. Me kute Kapanaj bu'á pykamâ Djeburômê Naptar jarênh. Kam ne krîrâxbê Kapanaj dja. ¹⁴ Amrêbê: ne ujarênh djwýnhbê Idjaij me bakukâmâremâ arê. Jeju Kapanajakam bôx jarê. Metîndjwýnh kukwakam ne Idjaij memâ arên memâ kum,

¹⁵ “Pykabê Djeburô, pykabê Naptar. Imôti'yr pyka. Ngôbê Djodâo nhikjêbê pyka.

Me bajtem nhô pyka jamâ ne me kum Garrêja jarê.

¹⁶ Pyka jakam ne me axwe:. Me mrânh punu:re kute mrâmri ne akamât kô tykkam me mrânh punu pyrâk.

Me ja ne me arým me'ô me: xkumrêx pumû kute mrâmri ne me kute memâ irâ djâ rax pumûnh pyrâk.

Pyka jakam ne me kaprîre ne ar ba. Kute mrâmri ne me on tyk karô kaprîn ar ba pyrâk.

Me ja ne me arým me'ô me: xkumrêx pumûn kînhkumrêx ne. Me kînhkumrêx kute mrâmri ne aje arngrokam me kînh pyrâk”, ane.

Nâm Idjaij â me bakukâmâremâ ane. Nhyem kam me aben djô'á arênh mo:m arênh mo:m tâmtâ arým 'yr o bôx. Tû:mrâm me bakam-ingrânyrekam Jeju arým Kapanakam bôx. Me: xkumrêx ne arým kam bôx. Idjaij kute me bakukâmâremâ 'á ujarênh kôt ne bôx.

¹⁷ Ne kam arým kâj bê me akremo krax. Ne amijâ memâ kum,

—Amikam akaprîren wânh ajaxwemâ anhiren Metîndjwýnh'yr amijo akêx. Arým kâjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykkam amim me utâr ne ar meo ba 'yr. Nâm â Jeju me akreo ane.

Jeju kute amikôt me kamênh.

Mak 1.16; Ruk 5.1

¹⁸ Nhyem kam Garrêjakam Jeju imôti mýrbê tê. Nhyem Ximâomê Ângre ar axikôt katorja ngôkam ar kryre rênho ba nhyem arým ar omû. Ximâomâ ne me Pedru jarê. Ar kubê tep pynênh djwýnh tûm. ¹⁹ Nâm ar ar kryre rênho ba nhyem Jeju ar kum,

—On ar mâ ikôt ajkamê. Jakam dja gar ikôt me kamênhô aba kute mrâmri ne ar aje tep pynênhô aba pyrâk, ane. ²⁰ Nhyem ar on amikôt kryre mên arým mâ Jeju kôt ajkamê.

²¹ Nhyem âm ajbir tê nhyem Xijagumê Djuáo ar kâkam nhý nhyem arým ar omû. Ar axikôt kator. Djebedêu ne ar adjuw. Djebedêumê ne ar amim kryre mexo nhý. Nâm ar omûn arým kâj bê amikôt ar ku'uw. ²² Nhyem bâm Djebedêu kâkam nhý nhyem ar arým wânh kum iren mâ Jeju kôt ajkamê.

Jeju kute me punuo mex.

Mak 3.7; Ruk 6.17

²³ Nhyam kam Jeju Garrêjakam pyka kunîkôt memâ kukrâdjâ jarênhô ba. Apÿnh mebé idjaer bikprônê djâri memâ arênhô ba. Ne kâj bê ujarênh ny jarênhô ba. Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utân ne ar meo ba'â memâ ujarênh ar ba. Ne kam arÿm apÿnh me kanêmê me punuo mexo ba. ²⁴ Nhyam me arÿm arênh kumex. Pykabê Xirijkam ne me prÿne me kunîmâ arênhô ipôk ne. Arênhô ipôk nhyam me kunî arÿm Jeju jarênh ma. Ne kam arÿm 'ÿr me punu kunîo bôx. Apÿnh me kanê djâri meo bôx. Ajte apÿnh me tokry djâri meo bôx. Nhyam me kwÿ me karô punu kute meo baja nhyam me meo bôx. Nhyam me kwÿ me tyk kute meo baja nhyam me meo bôx. Nhyam me kwÿ akry nhyam me meo bôx. Nhyam kam arÿm me kunîo mex. ²⁵ Nhyam kam me krâptî: arÿm 'ÿr bôx ne kôt ar ba. Pykabê Garrêja kurûm, pyka nhidjibê Krîraxbê 10 kurûm, krîraxbê Djeruxarê kurûm, pykabê Djudêja kurûm, ngôbê Djodâo nhijukri pyka kurûm ne me bôx ne kôt ar ba.

5

*Me kÿnh'â ujarênh.
Ruk 6.20*

¹ Kam ne me krâptî: Jeju kôt ar ba nhyam me omû. Ne kam arÿm krân'h'â tén wabi. Wabin arÿm nhÿ. Nhÿ nhyam kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bôx ne nhÿ. ² Nhyam arÿm arkum amikabên jarênhmo krax ne kum,

³ —Ë, djâm me kute amim, “Ikajgo”, anhÿro baja djâm me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh amim me utân meo ba. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁴ Djâm me mÿr baja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja Metîndjwÿnh ï meo kÿ:nhkumrêx. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁵ Djâm me kabôt katija kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja me ï pykakam mÿjja kunîo ô. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁶ Me kute memâ kum, “Ba on Metîndjwÿnhmâ ijaxwe kêt”, anhÿro ba ne kute katât amijo ba prâ:mja djâm me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja me ï axwe kêt'ÿr bôxkumrêx ne arÿm prÿne Metîndjwÿnhmâ mexkumrêx. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁷ Djâm me ukaprîja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja Metîndjwÿnh kum me kaprîkumrêx. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁸ Djâm me kute amikam axwe'ô mar kêtja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja me Metîndjwÿnh pumû. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

⁹ Djâm me kute aben nêje me kukrâo baja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ'â dja me abenmâ kum, “Metîndjwÿnh kra ne wâ”, ane. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

¹⁰ Me katât kute amijo baja dja me te katât nhyam me arÿm meo ajkê. Me katât kute amijo bakam meo ajkê. Djâm kam me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm amim me utân ar meo ba. Kam dja me kÿ:nhkumrêx.

¹¹ Ar ga dja gar ikabên markumrêx ne kôt ar amijo aba nhyam me te wânê ar amâ akij ne te ar ajo ajkên te ar ajaxweo ar apytâ, apÿnh ar ajaxwe djârio ar apytâ. Djâm kam ar akaprî got? Kati, Mÿkam? Bir, kâjkwakam akÿnh dja raxkam. ¹² Dja gar tu akÿnhkumrêx ne kam akÿnh kati. Mÿkam? Bir, dja Metîndjwÿnh ar amâ o pânê rax ne. Kâjkwakam gêdja amâ o pânê mex ne. Kâjkwakam kute ar amâ o pânê mex ja dja gar amikukâm aman kam akÿnh kati. Nâm me tûmre â axwe anen me kamingrâny kajmâ'â â Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnhô bikênhô bao ane. Ga, arÿm kam kâjkwakam me kÿ:nhkumrêxja pumû, ane.

*Kadjwanhîmê kurwÿ djâ'â ujarênh.
Mak 9.50; Ruk 14.34*

¹³ Ne kam ajte arkum,

—Ar aje kadjwanhî pyrâk. Kadjwanhî kute ômrôo mex pyrâk ar gadjwÿ dja gar ajmâ akute kêt ne akabên mexkumrêx ne ar aba nhyam ar abu'â me ja kwÿ ar akudjwa arÿm mex jabej. Dja kadjwanhîkam akry apêx jabej mÿj dja ajte akry kadjj kam nê? Arkati. Arÿm mÿjja akry kadjj punukumrêx. Godja punukam me kum kÿnh kêt ne arÿm rûm kapî. Kapî nhyam me arÿm 'â mrân paro kajj. Ar gadjwÿ godja gar memâ kum, “Ba ne ba ije Jeju mar”, ane. Ne ate kam ar ajaxwe gar arÿm apunu. Apunu nhyam me arÿm kum ar akÿnh kêt ne ar apunukôt kum Metîndjwÿnhdjwÿ Kÿnh kêt.

¹⁴ Ar aje mrâmri ne pyka kunîkôt me kurwÿ djâ pyrâk. Ga, krîraxja pumû. Djâm krân'hre'â me kute krîrax nhîpêxkam me kute o bipdjurmâ? Arkati. Ar gadjwÿ kwârîk wânê ikam apijâm kêt ne ikôt adjukaprî. ¹⁵ Ngônhpôkdjwÿ. Djâm me kute kum angjênh ne kute mÿjja 'ôkôt o bipdjur got? Kânôipôko 'â pro got? Kati. Ngônhpôk ne me kum angjê ne tu parkam, kênhkam umjuw nhyam me kunîmâ kikre kre kurwÿo ku'ê. ¹⁶ Ar gadjwÿ kwârîk wânê ikam apijâm kêt. Ar abê me kurwÿ djâ pyrâk ne ar adjukaprî. Dja me ar adjukaprî pumûn arÿm kâjkwakam ar Abâmmâ rax jarê. Nâm â Jeju arkum ane.

*Môjdjê kukrâdjâ'â ujarênh.
Ruk 16.16*

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kwärik wānh ijā amim, “Be, mÿj kadjy ne Jeju bōx? Bir, kute memā kum, ‘Kwärik wānh jakam Mōjdjē kabēnja mar kēt. Ne Metīndjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh ‘ōdjwŷ kabēnja kwärik wānh mar kēt.’ Kute ‘ā memā anhÿro ba kadjy ne bōx”, ane. Kwärik wānh ijā ā amim anhÿr kēt. Djām ije ja jarēnhmā? Kati. Mÿkam? Bir, me amrēbē: me bakukāmāremā ijā ajarē. Nhyim me aben djō‘ā arēnho mō. Arēnho mōr tāmtā arÿm iwÿr o bōx. Ba kam arÿm me kute amrēbē: ijā ujarēnh kōt ar amijo iba. Me kute ikukām ijā ujarēnh kōt ije amijo anhÿr kadjy ne ba bōx. Kam ije ar kabēn markumrēx ne ije ar‘ā anhÿr prām kēt. ¹⁸ Dja te Metīndjwŷnh kabēn kukrādja kwÿ‘ā pi‘ōk no‘ōk kryre ne te apŷnh mÿrbē kyx djāri‘ā pi‘ōk no‘ōk kryre djām ‘ō kajgomā? Kati. Dja ‘ō kajgo kēt. Kabēn‘ā pi‘ōk no‘ōk kōt dja mÿjja apōxkumrēx. Kōt dja mÿjja kunī apōx tēn prīne apōx mexkumrēx. Kabēn ‘ō dja kajgo kētumrēx. Nhyim kam kākjamē pyka arÿm apēx. Mrāmri ne ba ar amā ja jarēnhkumrēx.

¹⁹ Godja me‘ō Metīndjwŷnh kabēn ngrire ‘ōmā kajgo jarēn kam ‘ā memā kum, “Kabēn ja dja ga me mar rerekre”, anhÿro ba jabej, dja me adjwŷnhdjwŷmā kum, “Akajgo”, ane. Kākjakam Bēnjadjwÿr djwŷnh kute pykakam amim me utār ne ar meo bakam dja me kunī kum, “Akajgo”, anhÿro kumex. Nhyim be, dja me‘ō Metīndjwŷnh kabēn man kōt ar amijo ban kam memā kabēn jarēnho ba. Me‘ō jamā dja me kum, “Araxkumrēx”, ane. Kākjakam Bēnjadjwÿr djwŷnh kute pykakam amim me utār ne ar meo bakam dja me kum, “Araxkumrēx”, ane. ²⁰ Kam, ba ar amā arē gar ama. Djām mrāmri Mōjdjē kukrādja mar djwŷnhmē me bē pardjēu mexkumrēx? Kati. Mrāmri ar aje katāt amijo abakam ne o aje me akrenhkambit dja kākjakam Bēnjadjwÿr djwŷnh amim ar apytā gar kōt ar amijo aba. Nām ā Jeju arkum ane.

Me ngrÿk‘ā ujarēnh.

Rō 12.19; Ep 4.26; Xim k 2.8; Xij 1.19

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Amrēbē: me bakukāmāre memā kum, “Kwärik wānh me par kēt”,

anen ajte,

“Dja me me‘ōnh bī nhyim me arÿm kum axwe pānh jarē”, ane.

Tām ne me ar amā arē gar arÿm ama. ²² Nhyim be, ba dja ba ar amā arē gar ama. Djā ne me me‘ōnh bī nhyim me arÿm kambit kum axwe pānh jarē? Kati. Me kute me‘ōkam ngrÿkkamdjwÿ. Dja me axwe jabej kukjēr kēt ne tu kam ngrÿk. Nhyim kam me arÿm kum axwe pānh jarē. Ba ajte ar amā arē gar ama. Me kute ikukwakam

abeno kamyja godja me kum kamy kurēkam kum, “Apunure”, anhÿr jabej nhyim kam me arÿm ‘ā meo akuprō. Memā axwe pānh jarēnh djwŷnh krāptībē 70 jao akuprō nhyim me arÿm memā amikōt amijarē. Nhyim be, godja me kamymā kum, “No kēt”, anhÿr jabej ne kam arÿm me biknor tokry djākam kuwykam mōr jabej.

²³ Kam godja ga Metīndjwŷnh nhō ki‘ÿr kŷnh djāo abōx jabej. O abōxo tēn kam akamy ma. Aje o akamyja kute ajā, “Nām ijo ajkē”, anhÿrja ga ama. Akam kaprĳja ga ama. Djām kam aje on Metīndjwŷnhmā kŷnh djāja nhōrmā? Kati. Dja akamy akam kaprĳ ga Metīndjwŷnhmā kŷnh djājao bōx nhyim Metīndjwŷnh arÿm kum kŷnh djāja kŷnh kēt. ²⁴ Kam dja ga wānh ki kabem kŷnh djājamā anhiren akamy kumrēx‘ÿr tēn kam kum akabēn mex jarē gē akubyn akam kŷnh. Akubyn akam kŷnhkam dja ga akubyn tēn kam kŷnh djāja mÿn Metīndjwŷnhmā angā.

²⁵ Dja me‘ō mÿjjakam kum akurēn memā axwe pānh jarēnh djā‘ÿr ajo tēm jabej. ‘ÿr ajo tēmri dja ga on o anhōbikwa. O anhōbikwa nhyim arÿm memā axwe pānh jarēnh djā‘ÿr ajo tēm kēt. Nok ga ren o anhōbikwa kēt nhyim ren memā axwe pānh jarēnh djwŷnhmā akanga nhyim ren me bē ijē djwŷnhmā akanga. Nhyim kam ren me bē ijē djākam abē ijē. ²⁶ Ga ren kam akator kēt. Prīne aje amijo pānh mex inomā mēnhkambit ren akato. Nām ā Jeju arkum ane.

Me kute abenbē prōmē mjēnmēo àkŷnh.

Mat 19.3; Mak 10.2

²⁷ Ne kam ajte arkum,

—Nām me ar amā,

“Kwärik wānh me bē prō, nār mjēno adjākŷnh kēt”, ane.

Ja ne me ar amā arē gar ama. ²⁸ Nhyim be, ba dja ba ar amā arē gar ama. Mrāmri ro‘ā anōrkam ajaxwe. Djām kambit ne ajaxwe? Kati. Dja gar me‘ō nire pumūn arÿm amā o anōr prām ne. Jabit. Kam arÿm akad-jwŷnhbē amim o adjākŷnh‘ā karō. Kamdjwÿ arÿm ajaxwe. Nām ā Jeju arkum ane.

²⁹ Ne kam Ar kubē axwe pyma. Ga, me kute apŷnh kukrādjaō àpēnh jaxwe prāmja pumū. Me kute àpēnh jaxwe krā‘ÿrmā ne Jeju Ar kubē axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ano djubōko ajaxwe prām ga ren on kaban mūm amibē amē. Ren te ano nhikjē kēt ne ren Metīndjwŷnh kōt atŷn ne ar aba rā‘ā, kam ren akŷnhkumrēx. Ne ren ano amānhkrut rā‘ā nhyim Metīndjwŷnh ren me biknor tokry djākam amē. Ga ren kam akaprikumrēx. ³⁰ Ne ga ren anhikra djubōko ajaxwe prām ga ren on krātan mūm amibē amē. Ren te anhikra nhikjē kēt ne ren Metīndjwŷnhkōt atŷn ne ar aba rā‘ā kam, ren akŷnhkumrēx. Ne ren anhikra amānhkrut rā‘ā nhyim Metīndjwŷnh ren me biknor tokry

djakam amê. Ga ren kam akaprikumrêx, ane. Djâm mrâmri ne me kute amino kadjârmâ ne Jeju arkum karô? Kati. Djâm mrâmri ar kute aminhikra krâ'yrmâ arkum karô? Kati. Me kute âpênh jaxweo krâ'yrmâ ne Jeju Ar kubê axwe pyma.

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amâ,

“Me kute prô kangamâ gê me 'â pi'ôk no'ôk ne kum kungân kam kanga”, ane.

Nâm me â ar amâ ane, gar ama. ³² Nhyim be, ba dja ba ar amâ arê gar ama. Gêdja me'ô prô djwÿnh kangan kam arÿm axwemâ ngrêk. Gêdja prô djwÿnhja pânh me'ô mymâ kabên nhyim arÿm 'ÿr mô. Nhyim kam nija arÿm o akîn kam axwe. Nhyim kam my jadjwÿ arÿm o akîn kam adjwÿnhdjwÿ axwekumrêx. Nhyim be, prôja krô'â mjênkambit nhyim myja kute kangakam axwe kêt. Nâm â Jeju arkum ane.

³³ Ne kam ajte arkum,

—Kam, amrêbê: me bakukâmâre memâ kum,

“Dja gar memâ akabên jarên amâ me kute amar pydji prâm jabej kum,

‘Metîndjwÿnh ne amybym kute imar. Ije amâ ikabên pydjin arênhkôt kute imar’, anhÿrkam kwârîk wânih ‘â adjukanga kêt.

Dja gar aje memâ akabên jarênih kôt ar amijo abakumrêx. Nok ren ga kôt ar amijo aba kêt ne ren arÿm Metîndjwÿnh jarênih kajgon ren o kum amikurêtuw”, ane.

Nâm me bakukâmâre â memâ ane gar arÿm ama. ³⁴ Nhyim be, ba dja ba ar amâ arê gar ama. Djâm ar aje memâ akabên jarênihkam aje ajte kôt Metîndjwÿnh nâr ô mÿjja'ô jarênihmâ? Kati. Mrâmri dja gar memâ akabên pydjin arênhkôt ajte memâ kâjkwa jarênih kêt. Metîndjwÿnh kam ÿrkam memâ arênh kêt. ³⁵ Kwârîk wânih ar aje memâ akabên pydjin arênhkôt ajte memâ pyka jarênih kêt. Metîndjwÿnh pykakam par djâm djâkam memâ arênh kêt. Nâr, kwârîk wânih ar aje memâ akabên pydjin arênhkôt ajte memâ Djeruxarê jarênih kêt. Kubê Bênjadjwÿr rax djwÿnh nhô krîraxkam memâ arênh kêt. ³⁶ Nâr, kwârîk wânih ar aje memâ akabên pydjin arênhkôt ajte akrâ jarênih kêt. Mÿj ne gar aje omâ? Djâm ar ga aje akrâkam akî 'ôo akamâ nâr akî 'ôo kakrâtykmâ? Arkati. Te aje akîo anhÿrmâ. ³⁷ Kam, memâ akabên pÿnhbit jarê. Aje mrâmri mÿjjao anhÿrmâ. Kambit memâ kum, “Nâ. Dja ba â o ane”, ane. Nâr, aje mÿjjao anhÿr kêtâm. Kam memâ kum, “Kati. Dja ba o anhÿr kêt”, ane. Jabit memâ arê. Memâ akabên pÿnhbit jarê. Godja gar memâ akabên jarê ne me kute ar amar pydji kadji ajte kôt memâ apÿnh mÿjja jarên arÿm

akabên punu. Kute mrâmri ne me axwe nhô bēnjadjwÿr jajkwa kurîm akabên kator pyrâk. Nâm â Jeju arkum ane.

Kute ar amipânih nêje ar akre.

Ruk 6.29

³⁸ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amâ,

“Amrêbê: ne me bakukâmâre memâ kum, ‘Dja me me'ô no katôk gê me o aben man kam pânh no katôk. Nâr, dja me me'ô djwa kwÿr gê me pânh wa kwÿr’, ane.

Me bakukâmâre â memâ ane.”

Nâm me â ar amâ ane. ³⁹ Nhyim be, ba dja ba ar amâ arê gar ama. Djâm ar aje amipânih meo abikênhmâ? Kati. Kwârîk wânih. Dja me ar ajo ajkê gar amipânih meo abikênh kêt. Godja me ikra poo anhine djubôkbê ar akurwanh jabej tu me'ÿr anhine nhikjêo apa gê kurwa. ⁴⁰ Nhyim godja me arÿm pykakam me bēnjadjwÿr'ÿr ajo tēn 'ÿr ajo bôx ne kum, “Me'ôja ne ijo ajkê. Kum arê gê imâ o pânh”, ane. Nhyim bēnjadjwÿr arÿm amâ “Pânih dja ga kum anhô kubêkâ'ô pydjin angâ”, ane. Djâm aje kubê nēmâ? Kati. Dja ga tu kam anhôdjânh ne kum anhô kubêkâo amânihkrut ne angâ. ⁴¹ Dja me kôt atēmâmâ amâ krâ tÿ:x ne amâ, “Ga dja ga ikôt tē nhyim ajâ kirometu pydji apêx”, ane. Ga kam kabênkôt tē. Kôt atêmo kirometu pydji apêx. Ga kam ikabên kôt amâ kînh ne ajte ijukri kôt tē nhyim ajâ kirometu 'ôdjwÿ apêx. ⁴² Godja me ar amâ, “Imâ angâ”, anhÿr jabej tu kum angâ. Godja me ar amâ, “Imâ angâ. Ba kam î amâ kungâ”, anhÿr jabej. Kwârîk wânih kubê nhô kêt. Ba ne ba â ar amâ ane. Nâm â Jeju arkum ane.

Arkum kurê djwÿnh jabêmâ kute arkum arênh.

Ruk 6.27, 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

⁴³ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amâ,

“Me bakukâmâre ne memâ kum, ‘Ar amâ amibu'â me ja jabên kam amâ akurê djwÿnh kurê’, ane. Me â memâ ane.”

Nâm me â ar amâ ane. ⁴⁴ Nhyim be, ba dja ba ar amâ arê gar ama. Djâm ar amâ akurê djwÿnh kurêrmâ? Kati. Dja gar amâ akurê djwÿnh jabê. Me kute ar ajo Metîndjwÿnhmâ à'wÿr ne kum, “Dja ga o ajkê”, anhÿro baja dja gar meo Metîndjwÿnhmâ a'wÿr ne kum, “Dja ga o djuw mex”, ane. Amâ akurê djwÿnh kaprî. Me kute ar amâ kabên punuo baja ne kute ar ajo bikênhô baja dja gar meo Metîndjwÿnhmâ a'uw. ⁴⁵ Ar amâ akurê djwÿnh jabên arÿm Abâm kôt amijo tē. Aje amijo kâjkwakam Abâm krakumrêx kadji dja gar Abâm kôt amijo tē. Ga, Abâm kute me axwemê me mex'â myto apôxja pumû. Ne kute me katât kute amijo bamê me ate kute amijo ba'â nao bixadjwÿrja pumû.

⁴⁶ Godja gar amã me kum ajabêjabit jabê djãm kam Metĩndjwýnhmã kute ar amã mex jarẽnhmã? Kati. Mýkam? Bir, ar amã me kum ar ajabêjabit jabêkam. Amã akurê djwýnh jabê kêtam. Djori kam amex? Kati. Nãm ã me bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh djãkĩnhĩ meo ane. Me kum kurê djwýnh jabê kêt. Djori kam me mex? Kati. Metĩndjwýnh ne memã axwe jarê. ⁴⁷ Godja gar anhõbikwamãbit akabên mex jarê djãm kam ar amexkumrêx? Kati. Mýkam? Bir, ar aje anhõbikwamãbit akabên mex jarẽnhkam. Aje akurê djwýnhmã akabên mex jarẽnh kêtam. Nãm ã me bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnh meo ane. Me kute kurê djwýnhmã kabên mex jarẽnh kêt. Djori kam me mex. Kati. Metĩndjwýnh ne memã axwe jarê. ⁴⁸ Kam ar ga dja gar amextire. Kãjkwakam ar Abãm prĩne mextirekumrêx. Kudjwa ã ar amextireo anen amã akurê djwýnh jabê. Nãm ã Jēju arkum ane.

6

Kute ar ukaprĩ'ã arkum karõ.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar mekam adjukaprĩ. Djãm kam ar aje amim, “Ba memã amibên ne mekam idjukaprĩ gê ibu'ã me ja imã idjukaprĩ jarê”, anhýrmã? Kati. Kwãrik wãnh amim anhýr kêt. Dja gar memã amibên nhym me ar amã adjukaprĩ jarê. Djãm kam dja Metĩndjwýnh ar amã akĩnh djã ngã? Ar aje memã amibênkam djãm ar amã akĩnh djã ngã? Kati. Kam ar aje memã amibênkam dja ar amã akĩnh djã nhõr kêt.

² Kam ar aje me õ mýjja kêtã ar anhõ mýjja nhõr kadjy. Djãm kam ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexja kudjwamã? Nãm ne kute memã amibên nhym me kute memã ukaprĩ jarẽnh kadjy amijo õ'i kakõ. Me bikprõnh djãkam nãr pry kõt amijo õ'i kakõro ba. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri ar aje amibênkam dja pykakam me ja ar amã ukaprĩ jarê. Djãm Metĩndjwýnh dja ar amã akĩnh djã ngã? Kati. Ar aje memã amibênkam dja ar akam kĩnh kêtumrêx ne ar amã akĩnh djã nhõr kêt. Mrãmri ije ar amã ja jarẽnhkumrêx. ³ Nhym be, ar ga ar aje me õ mýjja kêtã mýjja nhõrmã tu udju gê me ar abu'ã ar amar kêt. Gê ar aje memã õrkõt me ar abu'ã ar amar kêt. Dja gar memã angãn kwãrik wãnh amim, “Arým ne ba kum kungã. Idjukaprĩkumrêx”, kwãrik wãnh amim anhýro aba kêt. ⁴ Dja gar mebê udju nhym ar Abãm djwýnh arým ar aman ta arým ar amã akĩnh djã ngã. Nhym kam me kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jēju arkum ane.

Metĩndjwýnhmã ar kabên'ã arkum ujarẽnh.

Ruk 11.1

⁵ Ne kam ajte arkum,

—Metĩndjwýnhmã ar akabênkam djãm aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwýnh mar mexja kudjwamã? Me kute memã amibên nhym me kute memã mex jarẽnh kadjy ne me me bikprõnh djãkam nãr pry bikjêkam Metĩndjwýnhmã kabêno ku'ê. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibênkam dja pykakam me ja memã mex jarê. Djãm Metĩndjwýnh kute memã mex jarẽnhmã? Kati. Me kute memã amibênkam ne Metĩndjwýnh mekam kĩnh kêtumrêx. Kam dja memã mex jarẽnh kêtumrêx. ⁶ Ar aje mrãmri kum akabênãmã djãm ar aje memã amibên kadjy me ipõkri adjãmmã? Kati. Kwãrik wãnh. Dja gar me kãxã ar anhõ kumoka'ê djwýnhmã wadjan amijã ijê. Ar Abãm djwýnh ne bipdjur. Nãm te bipdjurn kute mýjja bipdjur kunĩ pumũnh. Dja gar amijã ijê. Ne kam arým kum akabên jarê nhym arým ar apumũn ar ama. Ar aman arým ar amã akĩnh djã ngã nhym kam me kunĩ ar apumũ. ⁷ Dja gar Metĩndjwýnhmã amikabên jarê. Kwãrik wãnh me kwý kudjwa kêt. Me kwý kute apýnh mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêx ne marja ne me 'êx ne arik mýjjamã amikabên krãptĩ jarẽnh kajgoo ba. Ne arik amim, “Dja ba kum amijarẽnh krãptĩ gê ikabên krãptĩ man arým imarkumrêx”, ane. ⁸ Kwãrik wãnh me kwý ja kudjwa kêt. Djãm we ar aje Metĩndjwýnhkumrêxmã akabên krãptĩ jarẽnh nhym kõt we kute amarmã? Kati. Ar Abãm djwýnh, kubê Metĩndjwýnhkumrêx, djã ne mýjjao metĩndjwýnh karõ nhipêxia kudjwa amakkre kêt? Kati. Metĩndjwýnhkumrêx ne amak me:xkumrêx ne tu kute ar amar. Ar anhõ mýjja kêtja tu kute mar. Ar aje kum mýjjao adjã'wýr kêtĩri arým kute ar amar.

⁹ Ate gêdja gar ikabên kõt kum akabên jarê ne kum,

“Djũnwã, ga ne ga kãjkwakam nhý ba arým ama.

Gê me amexo apymaja man amim ajarẽn abenmã ajarê.

¹⁰ On me kadjy abẽnjadjwýr ne ar meo aba. Ga, kãjkwakam me kute akabên marn kõt kute ar amijo baja pumũ.

Gê me pykakamdjwý on me kudjwa ã akabên marn kõt ar amijo bao ane.

¹¹ Akati jakam ar ijajkwa mãnhkutã ar imã inhõ kwý krên djã ngã.

¹² Ar ijaxwe maro akno. Godja me'õ ar ikam axwe bar o ibiknor jabej ga gadjwý ar ijaxwe maro akno.

¹³ Me kute ar imã axwe'ã ãpnênh kunĩkõt ga ga ar ijo týx bar mebê idjãm týx ne

ijaxwe kêt. Dja ga ajte Xatanajbê mâ ar ipytâro aba.

Mÿkam ne bar ã amâ ane? Bir, abê Bênjadjwÿr djwÿnh. Ga apydji ajitÿ:x ne ara:x râ'ã: râ'ã ne. Tãm ne ja", ane. Dja gar ã Metîndjwÿnhmã akabêno ane. ¹⁴Nã bãm ar amâ, "Dja me'õ ar akam axwe gar tu wãnh axwe maro aknon kam angryk kêt", ane. Mÿkam? Bir, godja gar me axwe maro aknon kam angryk kêt nhyam kãjkwakam Abãmdjwÿr ar ajaxwe maro aknon akam ngyrk kêt. ¹⁵Nhyam be, godja gar me axwe mar râ'ãn me kam angryk râ'ã jabej ar Abãmdjwÿr dja ar ajaxwe mar râ'ãn ar akam ngyrk râ'ã. Kam ne ba ar amâ, "Dja me'õ ar akam axwe gar axwe maro aknon kam angryk kêt." Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁶Ne kam ajte arkum,

—Ne kam ar aje Metîndjwÿnhmã amijajbur jabej djãm ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metîndjwÿnh mar mexja kudjwamã? Me kute amijajburo amirît ne memã amibên kadji ne me amijo nokre kaprîn aminokreo ãpnu. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrîk wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibênkam dja pykakam me memã mex jarê. Djãm kam Metîndjwÿnh kute memã mex jarênhmã? Kati. Me kute memã amibênkam Metîndjwÿnh mekam kÿnh kêtumrêx ne memã me kÿnh djã nhõr kêt. ¹⁷Nhyam be, ar ga ar aje kum amijajburkam on amikrã ngrãn aminokre põ. ¹⁸Ar aje amijajbur'ã memã amijo amirît kêt kadji ã memã amijo ane. Ar Abãm djwÿnhbê Metîndjwÿnh ne bipdjur. Nãm te apdjur kute mÿjja bipdjur kunÿ pumÿnh. Dja gar ã anen arÿm kum amijajbu nhyam ar apumÿn ar ama. Ar aman arÿm ar amã akÿnh djã ngã nhyam kam me kunÿ ar apumÿ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kãjkwakam ar õ nèkrêx'ã arkum ujarênh.

Ruk 12.33; A Xim 4.8; Ped k 1.4; Idja 10.34

¹⁹Ne kam ajte arkum,

—Kwãrîk wãnh amim pykakam ar anhõ nèkrêx rax jadjwÿr kêt. Kam ne kanêremê 'õk arÿm abê o ãpnu nhyam me ãkÿnhÿ arÿm 'ã õpõk ne o akÿ. ²⁰Ate dja gar Metîndjwÿnhmã apê nhyam arÿm pãnh kãjkwa djwÿnhkam ar amã nèkrêx rax jadjuw. Kam ne 'õk kute ar abê o ãpnu kêt nhyam kanêre kute o ãpnu kêt nhyam me ãkÿnhÿ kute 'ã õpõk ne o ãkÿnh kêt. ²¹Mÿkam dja kãjkwakam anhõ nèkrêx? Bir, ar aje anhõ nèkrêxkõt ajamak bën prãmkam. Dja kãjkwakam ar anhõ nèkrêx rax gar arÿm kãjkwakam mÿjjakõt ar ajamak bêno aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

²²Nhyam me nodjwÿ. Me noo ne me kute mÿjja pumÿnh. Dja gar ano mex ne ajmã ano kute kêt jabej arÿm mrãmri arît tÿxkumrêx ne mÿjja pumÿ. Aje mrãmri ne me a'uri

mrãnh mex pyrãk. ²³Nhyam be, dja ano rã, ano ajmã kute gar arÿm arît kêt ne aje mÿjja pumÿnh kêt. Aje mrãmri ne me akamãt kõ tykkam mrãnh punuja pyrãk. Gêdja gar Metîndjwÿnh kõt aje amijo aba kêt jabej kute ar amã amikukràdjã jarênhja kõt aje amijo aba kêt jabej arÿm ar aje me'õ akamãtkam ba pyrãk, aje me'õ akamãt kõ tyk tÿxkam mrãnh punuja pyrãk.

²⁴Ê, nhÿnh ne me'õ amê õ bēnjadjwÿr ajkrut ne kum apê? Kati, gēdja o anen kam te o ane. Gēdja kum ja kurēn kam kum ja jabē. Nār kon, gēdja kum ja kÿnh ne kumãbit apē ne kam kum ja kurēn kum ãpēnh kêt ne. Dja gar amã Metîndjwÿnh kÿnh ne ajte amã nèkrêxo atom raxja kÿnh ne kam kute bēnjadjwÿr amãnhkrutmã adjãpēnh pyrãk. Dja gar te o ane, ane.

Amikam umar punu kêt 'ã kute arkum karõ.

Ruk 16.13; Pir 4.6; Ped k 5.7

²⁵Ne kam Jeju ajte arkum,

—Kwãrîk wãnh amikam adjumar punun amim, "Mÿj dja ba kukrê, mÿj dja ba o ikõ, mÿj dja ba adjã?" Kwãrîk wãnh ã adjumar punuo anhÿr kêt. Djãm Metîndjwÿnh kute ar akudjwa djwÿmê kubêkãbit maro ba? Kati. Kute ar gajbit ar amar tÿx. Kute ar amar tÿxkam dja ta arÿm ar amã ar anhõ kwÿ krēn djãmê ar anhõ kubêkãmê kungã. Kam, kwãrîk wãnh amikam adjumar punu kêt. ²⁶Ga, kÿjrÿm kwēnhja pumÿ. Djãm kwēnh kute pur kre nār bãygo djê nār o atom ne kute õ kikrekam adjwÿr? Kati. Kwēnh kute ã o anhÿr kêt nhyam kãjkwakam Abãm tu o djuw mex. Metîndjwÿnh ne kum kwēnh kÿnh ngrire. Ar gajbit kum ar akÿnhkumrêx. Kam ar gajbit dja ar ajo djuw mexkumrêx. Kam kwãrîk wãnh amikam adjumar punun amim, "Mÿj dja ba kukrê?" anhÿr kêt.

²⁷Djãm amikam ar adjumar punun arÿm ar adjumar punuo ar aje amÿ atyk kêtumã aminhõ akati kamênhmã? Kati. Ar aje te o anhÿrmã.

²⁸Mÿkam ne gar anhõ kubêkã prãmje amikam adjumar punu? Ga, kapõtka pidjõrãja pumÿ. Mÿj ne pidjõrã abatãnh on? Djãm pidjõrã ãpēnh nār djãm kute õ kubêkã kayr? Kati. ²⁹Bēnjadjwÿr raxbê Xaromão nhõ kubêkã me:xkumrêx ne kume:x. Djãm mexo kute pidjõrã pyrãk? Arkati. Pidjõrã ne mexo kute Xaromão nhõ kubêkã jakrenh me:xi. ³⁰Metîndjwÿnh ne pidjõrã kre nhyam abatãnh ne arÿm mexkumrêx. Akati ja tãm kam ne mex nhyam akati nhyam me arÿm kaban kuwykam kurê nhyam arÿm xêr. Ga, Metîndjwÿnh kute prÿne pidjõrão djuw mex nhyam mexkumrêxja pumÿ. Mÿkam ne gar amim Metîndjwÿnh mar rerekre? Kum pidjõrã kÿnh ngrire. Nhyam be, ar gajbit Metîndjwÿnh kum ar akÿnhkumrêx. Tãm dja

gar ama. Djâm kute ar ajo djuw mex kêtâmã got? Dja ar ajo djuw mexkumrêx gar arým anhõ kubêkã.

³¹ Kam kwãrik wãnh ar anhõ mýjja prãmje amikam ar adjumar punu kêt. Kwãrik wãnh amim, “Mýj dja ba kukrê”? nãr, “Mýj dja ba o ikõ”? nãr, “Mýj dja ba angij”? kwãrik wãnh amim anhýr kêt. ³² Apýnh pyka djãri me kute Metíndjwýnh mar kêtja kute mýjja jakõbtbit amak bën ne. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh. Kãjkwakam ar Abãm kute ar amar. Ar anhõ mýjja kêtja kunikõt kute ar amar. ³³ Nhyem be, ar ga, djãm ar amã mýjja ja kínhmã? Kati. Kwãrik wãnh. Bir, mýj dja gar amã kính? Bir, Metíndjwýnh kute ar apytãr ne kute ar ajo bajabit dja gar kumrêx amikam mar týx. Ne kõt ar ajaxwe kêtjwý dja gar mar ‘ãno dja. Ja dja gar amã kính nhyem kam arým ar amã mýjja kínhja kunĩ ar amã kungã. ³⁴ Kwãrik wãnh ar amikukãm adjumar punu’õ mar kêt ne amim, “Godja akatibê idjumar punu djã’õ iwýr bõx jabej mã gédja ba nê”? anhýr kêt. Djãm akati ‘õkam Metíndjwýnh kute ar ajo djuw mex kêtâmã? Kati. Akati kunikõt kute ar ajo djuw mex. Dja akati nhyem Metíndjwýnh ta arým ar ajo djuw mex. Ar adjumar punu ar awýr bõx jabej ajbit dja gar amikam ama. Kwãrik wãnh amũ amikukãm adjumar punu’õ maro atêm kêt. Nãm ã Jeju arukum ane.

7

*Ar kute me’ã axwe rênh nêje kute ar akre.
Ruk 6.37; Rõ 2.1; Kõ k 4.5; Xij 4.11*

¹ Ne kam ajte arukum,

—Ar aje me axwe jabej me kujjêr kêtgam mýkam ne gar tu me’ã amim, “Axwe”, anhýro aba? Kwãrik wãnh. Dja gar me’ã axwe rênhõ aba nhyem me arým amipãnh ar ajã axwe rê nãr Metíndjwýnh arým ar amã ajaxwe jarê. ² Godja gar me’ã mýjja’õ man kõt tu ‘ã, “Axwe”, ane. Djãm kam me nãr Metíndjwýnh akam kính? Kati. Dja gar me’ã ane nhyem me nãr Metíndjwýnh arým ar gadjwý ar ajã mýjja tãm man kõt ar ajã axwe mē. Dja gar Metíndjwýnh kudjwa memã õr rúnh nhyem kam me akubyn ar aje memã õr ‘ãnh ar amã kungã, ane.

³ Mýkam ne gar akamy nokam pyka jaũmbit pumũn kam ar anokam pìponhtija pumũnh kêt ne? ⁴ Djãm ar aje akamymã kum, “Akmere, amrê ba amã anokam pyka jaũmwã kaba”, anhýrmã? Ne kam ar anokam pìponhtiwã pumũnh kêtumrêx ne. Ar aje aminokam pìponh pumũnh kêtgam we ã kum ane. ⁵ Kê. Mrãmri ne gar apunu rax ne kam ajajkwakambit amimexo amra. Akumrêx gédja gar aminokam pìponhtiwã kaban kam arít mex ne arým kõt ar akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba. Kam

dja gar akumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arým aje aminokam pì ponhti kadjar pyrãk. Ar ga dja gar akumrêx wãnh ajaxwemã anhire ne kam arým amex ne ajaxwe kêt ne ar akamy jaxwe nêje kukrã kadja arým amex. Amex kute arým ar akamy nokam pì jaũm kadjar kadja kute arít mex pyrãk.

⁶ Me kwý ne me kum axwe kính ne kam axwe’ã maje kum Metíndjwýnh kính kêt. Djãm me jamã aje Metíndjwýnh kabên jarênhmã? Kati. Ga ren me jamã arê ne ren aje mrãmri me kute ropremã Metíndjwýnh nhõ mýjja rênh pyrãk nãr me kute angrõ jamymã kryt karýr rênh pyrãk. Kwãrik wãnh o anhýr kêt. Ga ren o ane nhyem ren me kum Metíndjwýnh kabên kurêno o ajkên akêx ne gadjwý ajo ajhê. Kute mrãmri ne ropre kute mýjja mex nhirênh nhyem angrõ jamy ituo kryt karýr ngãnhja pyrãk. Nãm ã Jeju arukum ane.

Ar kute Metíndjwýnh ‘wýr’ã arukum ujarênh.

Mak 11.24; Dju r 14.13; Ruk 11.9; Tex k 5.17

⁷ Ne kam ajte arukum,

—Dja gar tu mýjja’ã ‘uw, mã mýjja’ã ‘wýro tē nhyem Metíndjwýnh arým ar amã kungã. Ga, ar aje mã mýjja jabej ne kam arým kum ajapõxja pumũ. Ne kam mã kikre jajkwa krekremã akabêno aku’ê nhyem arým me kute ar amã ‘ã rênhja pumũ. Dja gar ã Metíndjwýnh ‘wýro ane. ⁸ Be, me kute mýjja’ã ‘wýr ‘ãno ãm gédja Metíndjwýnh arým memã kungã. Ga, me kute mýjja jabej ne kum apõxja pumũ. Ne kam me kute kikre jajkwa krekremã kabêno ku’ê nhyem arým me kute memã kikre’ã rênhja pumũ. Dja gar gadjwý ã mýjja’ã Metíndjwýnh ‘wýro ane nhyem arým amã o amirít. ⁹ Nhýnh ne ar akra’õ tēn djwý’ã ar ajuw gar kum kēn ngã? ¹⁰ Ne tep’ã ar ajuw gar kum kangã ngã. Arkati. ¹¹ Be, gar ajaxwekam aje akramã mýjja mex nhõrja pumũ. Nhyem be, kãjkwakam ar Abãm mextire ta gédja ar amã amũ mýjja mex nhõro ar ajakre.

¹² Kam gar aje amibu’ã me’ã amim “Gê me imã mex”, “Gê me imã mex”, anhýro aba. Kute aje me’ã amim anhýro aba pyrãk ar gadjwý dja gar amikabên kõt ã memã amexo ane. Dja ga ã memã amexo anen arým Metíndjwýnh kabên kukrãdjã kõtjwý aje amijo aba mexkumrêx. Mõjdjê kute kabên jarênh kõt aje amijo aba mexkumrêx. Me kute Metíndjwýnh kukwakam memã kabên jarênhdjwý aje kõt amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju arukum ane.

*Apýnh pry’ã arukum ujarênh.
Ruk 13.24*

¹³ Nhyam kam mrãmri me kute mÿjja mar ne kôt ar amijo ba ne kute pry pyrâk. 'Ă ne Jeju arkum,

—Ikôt dja gar amijo aban arÿm abê tÿx kute mrãmri ne pry kre ngrire mebê tÿx pyrâk. Nhyam be, dja gar me kum ikîn kêtja kôt ar amijo aban arÿm amâ rerekre. Amâ tÿx kêt kute mrãmri ne pry kre raxkôt me mrân memâ tÿx kêt pyrâk. Kwârîk wân h me kum ikîn kêtja kôt ar amijo aba kêt. Aje pry jajkwa krekre ngrirekôt adjâr mân prâbê dja ga on amim iman ikôt ar amijo aba. Me krâptî ne me me kum ikîn kêtja kôt ar amijo ba. Memâ tÿx kêtê kute mrãmri ne me kute pry jajkwa krekre raxkôt ngjêx nhyam memâ tÿx kêt pyrâk. Kute pry kre rax kôt me môr memâ tÿx kêt pyrâk. Dja gar me kum ikîn kêt kôt ar amijo aban arÿm akuno. Me biknor tokry djâkam akuno. ¹⁴ Nhyam be, me ngrêrebit ne me imâ apôx ne amim imaro ba. Me kute mrãmri ne me ngrêre pry jajkwa kre kre ngriremê pry kre ngriremâ apôx pyrâk. Ar ga dja gar imâ akaton amim imaro aban arÿm atîn ne, Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar aba râ'â: râ'â ne. Nâm â Jeju arkum ane.

Ar amijâ no tÿx'â arkum ujarênh.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Me kute amijo 'êx ne memâ, “Ba ne ba ibê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh”, anhÿro bajabê amijâ ano tÿx. Nâm me kute mrãmri ne rop krori kute amijo mrykî'âtomti kâ jangjênh ne bôx pyrâk. Me ta ne me kute amijo imar mex ne ar awÿr bôx. Nhyam be, kati. Nâm me ar anoo akno. Me kâ kadjwÿnhbê ne me kute mrãmri ne rop jamrex pyrâk. Me axwe. Ne kute ar amâ Metîndjwÿnh'â 'êx ne kabên kêt jarênhmâ ne ar awÿr bôx. Kute o ibê amiwÿr ar ajo akêx ne ar ajo bamâ ne ar awÿr bôx. ¹⁶ Mÿj dja gar me omûnh ne memâ akator on? Bir, mÿj dja gar pidjôjadwÿ mar on? Bir, ô ne parbê rôrôk ne ikwân o bârio amirît nhyam me kôt kum apôx. Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumû. Ar gadjwÿ dja me apÿnh kabên punu jarên âpênh jaxwe gar me omûn arÿm memâ akaton amim, “Be, ga, axweja pumû. Kabên kajgo. Nâm Metîndjwÿnh'â 'êx ne kabên kêt jarênh ba”, ane. Djâm mrÿnhikam me kute akrô djôbê uba rênh? Kati. Nâr, djâm prêxkam me kute pidjôbê pigu rênh? Kati. ¹⁷ Bâri mexkam ne ô mex arij. Nhyam be, bâri punukam ne ô punu arij. ¹⁸ Bâri mexkam ne ô punu arij prâm kêtumrêx. Nâr, bâri punukam ô mex arij prâm kêtumrêx. ¹⁹ Bârikam ô punu jarijja kunî ne me kute akâr ne kuwykam rênh. Dja me â kute Metîndjwÿnh'â 'êx ne kabên kêt jarênho bajao ane. ²⁰ Be, me âpênh jaxwe dja gar omûn arÿm kôt kum akato. Me kute Metîndjwÿnh kabên kêt jarênhja dja gar ama.

'Ă ne ba ar amâ, “Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumû”, ane.

²¹ Me kute arîk imâ, “Ga abê inhô Bênjadjwÿr djwÿnh. Ga ne ga ijo aba”, anhÿrja. Djâm me ja kunî kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo bamâ? Kati. Me kute amim kâjkwakam Ibâm kabên mar ne kôt kute amijo babit. Me jabit dja Bênjadjwÿr djwÿnh amim me utâr ar meo ba. ²² Ije memâ axwe pân h jarênh nhô akati wâkam dja me krâptî aminêje imâ, “Bênjadjwÿr djwÿnh. Djâm akukwakam ije memâ akabên jarênh kêt got ga ikanga? Djâm akukwakam ije me karô punu kujaêk kêt got ga ikanga? Djâm akukwakam ije mÿjja pumûnh kêt nhîpêx kêt got ga ikanga? Mÿjja rûnh, mÿjja krâptî ne ba ipêx ga ikanga”, ane. Ije memâ axwe pân h jarênh djâ nhô akatikam dja me â imâ ane. ²³ Kam dja ba irâ ipôkri me kunîmâ kum, “Kati. Djâm ikukwakam ne ga mÿjja nhîpêx? Kati. Wân h amikukwakam ne ga mÿjja nhîpêx. Ba ije amar kêt. Rûm imâ akâx. Me adjâpênh jaxwe”, ane. Dja ba â memâ ane. Nâm â Jeju arkum ane.

Me kute apÿnh kikre nhîpêx'â arkum ujarênh.

Ruk 6.47

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Me kunî kute ikabênja mar ne kôt kute amijo baja ne me kute mrãmri ne me'ô jamak mex pyrâk. Me'ô jamak mexja kênkam amim kikre. ²⁵ Nhyam kam te 'â na axidjuw ne te 'â ngô tàm ne te kôk djâbêr tÿx kikre karngrô nhyam tÿm kêt. Kênkam kute ipêxkam ne tÿm kêt. ²⁶ Nhyam be, me kunî kute ikabênja mar kajgon kôt kute amijo ba kêt ne me kute mrãmri ne me'ô bën kati pyrâk. Me'ô bën kati pykatikam amim kikre. ²⁷ Nhyam kam 'â na axidjuw ne 'â ngô tàm ne kôk djâbêr tÿx kikre karngrô nhyam arÿm tÿm. Djâ nâm kâjbê ban tÿm got? Kati. Nâm tu ban gru: ane.

²⁸⁻²⁹ Nâm â Jeju memâ anen arÿm memâ amikukràdjâ jarênh pa. Nhyam me kabên man kam ari ar aben pumûn kam abenmâ kum,

—Tô mÿj kabên ny gotja? Nâm prîne kute amimarkôt katâ:t memâ amikukràdjâ jarênhkumrêx. Nâm â me bēnjadjwÿr rûnh kwÿ kabên mex anen ar prîne kabêno meo atomo ba, ane. Djâ nâm â Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh memâ arênh o ane? Kati, nâm me ari no prôt ne ari kukràdjâ jarênh'â umju:w ne kute arênh katâ:t kêtumrêx.

8

Me'ô î kajêkam têt'â ujarênh.

Mak 1.40; Ruk 5.12

¹ Nhyam kam krân h'â arÿm rwÿk têt. Nâm rwÿk têt:n arÿm ruw. Nhyam me krâptî: kôt

mō. ² Nhyam kam me'ō ī kajêkam tēja 'yr bōx ne parbê kōnkrāo nhŷn kum rax jarēn kum,

—Bēnjadjwŷr djwŷnh, ga aje inhī kajêkam itêkōt aje ipumūnh ne aje mar. Aje ijo mex prām jābêj ba ren arŷm imex ne, ane. ³ Nhyam arŷm 'yr ikran kupēn kum,

—Ije ajo mex prām. On amex, ane. Nhyam arŷm 'ā ī kajêkam tēja apêx nhyam arŷm mex ne. Kute o ām tām kam tēmbê kà mex ne. ⁴ Nhyam kum,

—Kwārīk wānh ga amijarēnh kêt. Dja ga tu katāt mā me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh'yr tēn kum amibê, kum amikā bē. Ne kam kum mry ngā gē akadjy Mōjdjê kukrādja kōt Metīndjwŷnhmā mry gan kum kungā. Arŷm akā mexkam dja ga kum mrywā ngā gē me kunī apumū, arŷm akā mexkōt apumū. Nām ā Jeju me'ōmā ane.

Kute amybyŷm me'ōo mex.

Ruk 7.1

⁵ Ne kam arŷm tēn krīrāxbê Kapanamā wadjā. Nhyam krākamngōnh krāptī kubê 100 nhō bēnjadjwŷr arŷm 'yr bōx ne kum ō āpēnh no katon kum arēn kum,

⁶ —Bēnjadjwŷr djwŷnh, inhō āpēnh arŷm akryn tokry rax ne kikrekam arek nō, ane.

⁷ Nhyam Jeju kum, “Ba 'yrn o mex”, ane.

⁸ Nhyam krākamngōnh nhō bēnjadjwŷr kum, —Djām imex got ga inhūrkwāmā tē? Kwārīk wānh. Dja ga akabēnbit jarē nhyam arŷm inhō āpēnh mex ne. ⁹ Inhō bēnjadjwŷr kute raxo ijakrenhja ne imā kabēn ba kabēn man kōt ar amijo iba. Ne kam ba ibê me krākamngōnhre nhō bēnjadjwŷrkam ba memā ikabēn nhyam me ikabēn kōt ar amijo ba. Ba 'ōmā kum, “'Yr tē”, ane nhyam arŷm 'yr tē. Ba kam ajte 'ōdjwŷmā kum, “Amrē tē”, ane nhyam arŷm amrē tē. Ba inhō āpēnhmā kum, “On mŷjja kupê”, ane nhyam arŷm kupê. Kam ne ba amā, “Abēnjadjwŷr djwŷnhkam dja ga akabēn nhyam arŷm akabēnkōt mex ne”, ane. Krākamngōnh nhō bēnjadjwŷrbê ne me bajtem.

¹⁰ Nām Jejumā ane nhyam kuman arŷm kam no tyn djan kōt ba djwŷnh arkum,

—Be, me'ō bajtemja kute tu amim imar mexkumrēx. Mebê idjaerkumrēx ren kudjwa ā amim imaro ane. Nhyam be, kati. Me kute kudjwa ā amim imaro anhŷr kêt. Pydji bajtemkam kute amim imar me: xkumrēx. Mrāmri ne ba ar amā ja jarēnhkumrēx. ¹¹ Ē, ba ar amā arē gar ama. Kajkwakam Bēnjadjwŷr djwŷnh arŷm kute pykakam amim me utār ne ar meo bakam dja gwaj me bakukāmāremē ro'ā banhō kwŷ krē. Abraāomē Idjakmē Djakomē ro'ā banhō kwŷ krēn mexo nhŷ. Nhyam kam dja me bajtem krāptī: ban bōx, myt apōx djārūm bōx ne myt ngjēx djārūm bōx. Bōx ne arŷm gwaj baro'ā ō kwŷ krēno nhŷ. ¹² Nhyam be, mebê idjaerkumrēxja dja Metīndjwŷnh

arŷm bōm me kumē. Bēnjadjwŷr djwŷnh bit kute amim me utār ne ar meo baja, me tām dja arŷm bōm me kumē. Bōm mebê idjaer mē nhyam me wānh akamāt kō tykkam ar ba. Wānh ne me amim ngyrk ne tokry djāje amijanēn ar āmra ba. Nām ā Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam me krākamngōnh nhō bēnjadjwŷrmā kum,

—Aj mā. Ga ne ga tu amim imarkumrēx. Kōt dja ba arŷm amā ā o ane, ane. Nhyam myt tām kam arŷm ō āpēnh mex ne.

Kute me punu krāptio mex.

Mak 1.29; Ruk 4.38

¹⁴ Nhyam kam Jeju arŷm Pedru nhō kikrekam bōx nhyam Pedru djupānhdjwŷ kanēn nō. ¹⁵ Nhyam 'yr bōx ne arŷm ikra kupê. Kupê nhyam kanē arŷm kum ire. Kum ire nhyam arŷm kajmā djan arŷm mex ne. Ne kam arŷm aro djuw mexo ba.

¹⁶ Nhyam kam ar'ā para nhyam me arŷm 'yr me krāptio bōx. Me karō punu kute meo baja tām ne me'yr meo bōx. Nhyam mā me'ā kabēnbit jarē nhyam mā me karō punu umaje mō. Memā iren mā mō. Jeju arŷm mā me kunīkam me karō punu kujate. Ne kam ajte me punudjwŷ kunīo mex. ¹⁷ Amrēbē: ne ujarēnh djwŷnhbē Idjaii Jeju'ā ajarē. Kute meo mex'ā ajarē. Nām Metīndjwŷnh kukwakam 'ā ajarē. Nām me bakukāmāremā kum,

“Apŷnh me bapunu djāri, apŷnh me bakanē djāri nhyam kute amijā me bamar.

Kute mrāmri ne me kute jēnh pytjo bakam kute amijā mar pyrāk. Nām ā amijā me bamaro ane.”

Nām ā Idjaii me bakukāmāremā ane. Jeju kute meo mex'ā ne memā arē. Nhyam kam me aben djō'ā arēnhō mō:. Arēnhō mōr tām'tā arŷm 'yr o bōx. Tū:mrām, me bakam-ingrānyrekam Jeju arŷm kato. Katon kam arŷm abatānh ne ar ba. Ne kam arŷm me punuo mexo ba. Metīndjwŷnh kukwakam Idjaii kute me bakukāmāremā 'ā ujarēnh kōt Jeju arŷm ā meo mexo bao ane.

Ar'ō bit kute Jeju kōt amijo bikamēnh.

Ruk 9.57

¹⁸ Jeju me punuo mex ne arŷm amibu'ā me krāptī: pumū. Ne kam arŷm arkum,

—Gwaj on akāx nhikjēmā rē, ane.

¹⁹ Nhyam kam Mōjdjê kukrādja mar djwŷnh'ō 'yr bōx ne kum,

—Ē, ujarēnh djwŷnh, ba arek akōt tē. Dja ga nhī'ām amrānh kunīkōt ba akōt mrā, ane.

²⁰ Nhyam kam kum,

—Ē, ga, djoti pykakam kreja pumū. Ne kwēnh kŷjrūm aēja pumū. Mrymē kwēnhbit ne ōt djā kute amim kre pumūnhkōt kam ōt djā. Nhyam be kati. Ba ne ba inhō kikre kêt. Inhikwā djā kêt. Ije amijo inhī ne me awŷr irwŷk nhŷnh ne ba inhūrkwāja? Kon, gop ga

amiman kam ikôt atêm jabej nâr kon, arek dja, ane.

²¹ Nhyam kam me'ô ja kute Jejukôt bamâ ne kum,

—Bênjadwÿr djwÿnh, ba ibâm kumrêx jadjâ. Ne kam arÿm akôt ar iba, ane. Nhyam kum,

²² —Kati. Amrê on ikôt ar aba. Gê me kute Metîndjwÿnh mar kêt wânih me tyk jadjâ. Me kute mar kêt ne me kute mrâmri ne me tyk jamakkre kêt pyrâk. Gê me wânih ôbikwa tyk jadjâ. Nâm â Jeju kum ane.

Jeju kôkmâ bën tÿx.

Mak 4.35; Ruk 8.22

²³ Ne kam ar kâ'ÿr tèn 'ÿr bôx. Nhyam Jeju arÿm kâkam nhÿ nhyam kôt ba djwÿnh ar arÿm kôt nhÿ. Nhyam kam ar arÿm kâ kujaten amû tē. ²⁴ Tē: nhyam ar aerbê na 'itÿx ruw nhyam kôk 'itÿx wabê. Nhyam ngô arÿm aben pumjuw ne kâ nhiby ato. Nhyam be, Jeju wânih arek ôto nô. ²⁵ Nhyam kam kôt ba djwÿnh ar 'ÿr tèn arÿm tok ne kum,

—Bênjadwÿr djwÿnh, gop ar ipytâ. Arÿm gwaj badjar 'ÿr, ane.

²⁶ Nhyam arkum,

—Nâ gâm ar amim imar rere:kre. Mÿkam ne gar atîn prâm? ane. Ne kam kâjmâ djan kôkmâ bën tÿx. Nhyam arÿm tu ngô mên nô.

²⁷ Nhyam ar te kute marmâ kam no tyn djan abenmâ kum,

—Mÿj got on nhyam kôkmê ngô raxmê tu kabên kôt â amijo ane? ane. Nâm ar â abenmâ ane.

Me karô punu krâpti: kute ar me'ôo ba.

Mak 5.1; Ruk 8.26

²⁸ Nhyam kam Jeju arÿm ngô nhikjêmâ bôx ne wabi. Kam ne pyka nhidjibê Djeradja. Nâm wabi nhyam me'ô amânhrut ar arÿm kajpa. Me karô punu ne ari aro ba. Me tykmâ kikre kurûm ne ar mô. Ar âkrê: nhyam me te ar umaje ne te ar'ânh tēmâmâ. ²⁹ Nâm ar Jeju kajpan arÿm kâj bê amran aminêje kum,

—Mÿj nâ Metîndjwÿnh Kra? Djâm me inhô akati kêtiri dja ga me imâ me itokry jadjâ? ane.

³⁰ Nhyam nÿjar angrô jamy krâpti: âkur mô. ³¹ Nhyam kam me karô punu kum amijo a'uw ne kum,

—Aje me ikujaêk prâm jabej ba me angrô jamy krâpti:wâmâ wadjâ, ane.

³² Nhyam kum, "Aj mâ", ane. Nhyam me arÿm kato. Katon arÿm angrô jamy krâpti:mâ wadjâ. Wadjâ nhyam arÿm angrô jamy kunî prôt ne. Pyka krâ'ÿr'â aparmâ prôt tÿx ne arÿm imôtikam nox ne amin-himex ne. ³³ Nhyam angrô jamy pumûnh djwÿnh ar omûn arÿm krîraxmâ prôt ne. Prôt ne arÿm bôx. Bôx ne arÿm prîne memâ mÿjja kunî'â ajarê. Ne ajte me karô punu kute ar o baja'â ajarê. ³⁴ Nhyam krîraxkam me krâpti

kute Jeju pumûnhmâ 'ÿr mô. Ne kam arÿm omûn kam anon kum,

—Gop me inhô pyka kurûm akato, ane.

9

Kute me'ô jakryo mex.

Mak 2.1; Ruk 5.17

¹ Nhyam kam Jeju ar arÿm kâkam wadjân nox ne arÿm akâx nhikjêmâ rê. Ne kam wabin krîraxkam ar ba tûmjamâ tèn bôx. ² Nhyam ar kwÿ kum me'ô jakryo bôx. Ikwâ djâkam nôr râ'â nhyam ar kum o bôx. Nhyam amim,

—Be, ar ja ne ar tu amim ikamnhîxkumrêx, ane. Ne me'ô jakryjamâ kum,

—Akmere, on akînh. Jakam ne ba arÿm ajaxwe kunî maro aknon kam ingyryk kêt ne, ane. Djâ nâm tēmbê me'ô jakryo mex got? Kati, nâm amidjêje nēn kum jabit jarê nhyam êje nô. Jeju ta ne axweo akno.

³ Nhyam wânih Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh kwÿ arÿm amim,

—E kum be, me'ô ja ne ajmân Metîndjwÿnh japryo djan amijo Metîndjwÿnh dja. Metîndjwÿnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngyryk kêt, ane. ⁴ Nâm me â ôkre kadjwÿnhbê anhÿro kumex nhyam arÿm tu me kuman memâ kum,

—Mÿkam ne ga me anhôkre kadjwÿnhbê ijo kajgon ijapryo akumex? ⁵ Ê, ba me amâ mÿjja amânhrut jarê. Mÿj ne amirît, nēn? Ba ren kum, "Ba arÿm ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt", ane. Nâr kon, "On kâjmâ djan tē", ane. Mÿj ne ren amirît, nēn? Nâ bâm ren kum, "Ba arÿm ajaxwe maro aknon akam ingyryk kêt", ane nhyam amirît kêtumrêx ne. Tâmbit ne amirît kêt.

Nhyam be, kâjmâ me ku'ê, ije ren me'ômâ kum. "Kâjmâ djan tē", ane nhyam ren arÿm amirît. Tâmbit ne amirîtumrêx. ⁶ Dja ba kum, "Kâjmâ djan tē", anen arÿm o mex ga me arÿm omûn arÿm amim, "Be ga, Jeju kute me'ô jakryo mexja pumû. Be, djâm kute me axweo biknor kêt got? Mrâmri ne Metîndjwÿnh arÿm amijo î ne pyka jakam amikabênkôt ari me axweo biknoro ba", ane. Me aje amim ja jarēnh kadjy dja ba me'ô jakryjao mex. Nâm â Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmâ anen arÿm tu me'ô jakryja'ÿr akêx ne kum,

—On kâjmâ djan anhikwâ dja mÿn anhûrkwâmâ o tē, ane. ⁷ Nhyam kam arÿm me aerbê kâjmâ djan ikwâ dja mÿn ûrkwâmâ o tē. ⁸ Nhyam me krâpti omûn kam no tyn kumex ne amim,

—Ê, arÿm ne djâm mrâmri o mex nhyam mrânih mexja pumû. Mrâmri ne kabênkumrêx. Djâm kute me axweo biknor kêt got? Mrâmri kute Metîndjwÿnh kabênkôt me axweo biknorkumrêx. Ga, kute kam me'ôo mex nhyam mrânih mexkumrêxia

pumû. Metîndjwýnh mexkumrêx, ane. Nâm me krâpti: â amim ane.

Kute amikôt Matêu kamênh.

Mak 2.13-15; Ruk 5.27-29

⁹ Nhyam kam Jeju arým tē. Tē: nhyam me'ô bēnjadjwýr bajtemmā pi'ók kapriô atom djâkam nhý. Idjibê ne Matêu. Nhý nhyam arým omûn kum, “Amrê mâ ikôt ajkamê”, ane. Nâm kum ane nhyam Matêu arým amim kabên man kâjmâ dja. Kâjmâ djan arým kôt ajkamê.

¹⁰ Nhyam kam arým Matêu nhûrkwâkam tēn bôx ne arým ô kwý krêno nhý. Nhyam bēnjadjwýr bajtemmā pi'ók kapriô atom djwýnh krâpti bôx ne Jejumê ro'â nhý. Nhyam we me axwedjwý ikô'â nhý. Me krâpti ne me nhý. Jeju kôt ba djwýnh ne ar Matêumê ro'â nhý. ¹¹ Nhyam mebê pardjêu arým me ja pumûn arým Jejukôt ba djwýnh arkum,

—Je tó, djâm me wâ axwe ngri got? Mýkam ne ar anhô ujarênh djwýnh me ro'â ô kwý krêno nhý? Bēnjadjwýr bajtemmā pi'ók kapriô atom djwýnhmê me axwemê ro'â ô kwý krêno nhý, ane.

¹²⁻¹³ Nhyam Jeju arým ar kabên ma. Ar kute,

—Djâm me wâ axwe ngri got? anhýrja Jeju arým kuman arkum,

—Djâm me mex'ýr ne me kane djwýnh mrâ? Kati, me kanê'ýrbit ne me kane djwýnh mrâ. Badjwý ne ba me axwe'ýr tē. Djâm we me amex'ýr ne ba tē? Kati, me axwe'ýr ne ba tē. Me tām ne ba amiwýr me ku'uw. Me amikam kapriren wānh axwemā irern iwýr amijo akêxmâ ne ba amiwýr me ku'uw. Nhyam be, amrêbê: ne Metîndjwýnh me bakukâmâremâ kum,

“Djâm me aje imâ mry bôr djâm imâ kînh? Kati. Me amâ me kapri. Ja ne imâ kînh”, ane. Mýj'â ne Metîndjwýnh me bakukâmâremâ ja jarê? Ja dja gar tēn ama. Mýkam? Bir, me axwe ne ba amikôt me ku'uw. Nâm â Jeju mebê pardjêumâ ane.

Me kukràdjâ tûm'â ujarênh.

Mak 2.18; Ruk 5.33

¹⁴ Nhyam kam Djuão. Kubê ngômâ me angjênh djwýnh. Djuãokôt ba djwýnh ar arým Jeju'ýr bôx ne kum,

—Ar ba ne bar ije Metîndjwýnhmâ amijajbur kumex. Mebê pardjêudjwý ne me kute kum amijajbur kumex. Nhyam be, akôt ba djwýnh ne ar kute kum amijajbur kêt. Mýkam? ane.

¹⁵ Nhyam Jeju tu amijâ mjên jarênh amikôt ba djwýnh ar'â mjênmmê ro'â ar ar ba jarênh arkum,

—Ga, me kute abenâ mjênmmê prômê rênhja pumû. Djâm ar mjênmmê ro'â ar baja kapriñ mýr got? Arkati. Ar kînhkumrêx ne ar ô kwý krên rax. Adjým, dja apýnh

akati amrê mōrjakam me Ar kubê mjêno tým ne mâ o mō. Nhyam kam gédja ar kapriren arým Metîndjwýnhmâ amijajburo ba. Nâm â Jeju Djuãokôt ba djwýnh arkum ane. Amijâ ne mjên jarê. Ne amikôt ba djwýnh'â ne mjênmmê ro'â ar ar baja jarênh arým â arkum ane. Mýj'â ne me kute Ar kubê mjêno týmja jarê? Bir, ta amijâ ne arê. Jeju dja meo tým ne mâ o mō. Kambit dja kôt ba djwýnh amijajburo ba.

¹⁶ Be, ga, me kute jâm amim Jeju kukràdjâ ny mar ne ajte kute jâm amim me kukràdjâ tûm marja pumû. Me kute amê kukràdjâ maro bakam umar mex kêt. Me kute mrâmri ne kubêkâ ny kubêkâ tûm'â ir pyrâk ne ajte kute pidjô kangô ny mrykâo ngônñ tûmkam runh pyrâk. 'Â ne Jeju ajte memâ kum,

—Ga, me'ô nhô kubêkâ tûm ne arým 'yrja pumû. Nhyam kam arým kubêkâ nyn pônñ kêt. Djâ ne me tûmja'â kudji? Kati. Mýkam? Bir, dja me kupô nhyam arým nykam ê abenmâ wangij. Abenmâ wangij ne arým tûmja kadjô. Nhyam kam arým 'yr nyja kute 'yr tûmja jakrenh mex ne. ¹⁷ Ga, me'ô nhô mrykâo ngônñhja pumû. Me bakukâmâre ne me ô mrykâo ngônñ. Ga, mrykâo ngônñ arým tûm ne ngrâja pumû. Djâ ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mýkam? Bir, dja nôr 'âtûm nhyam uba kangô arým kadjan ajmrô nhyam ngônñ arým igot tēn arým ajkatôr. Nhyam arým kangô ajkapri nhyam ngônñ arým punu ne. Be, kam mex rã'â kadji ne me kute mry kâo ngônñ ny, kâ rerekrekambit kangô ny runh prâm. Nâm â Jeju arkum ane. Gédja me amim Jeju kukràdjâ nybit maro ban arým mar mexkumrêx. Nhyam be, gédja me amim me kukràdjâ tûmdjwý mar prâm ne arým umar mex kêtumrêx. 'Â ne Jeju memâ ajarê.

Kute akubyn bēnjadjwýr krao tîn.

Mak 5.21; Ruk 8.40

¹⁸ Kute memâ ja jarênhô âmkam ne me'ô bēnjadjwýr 'ýr bôx ne kute kum rax jarênh kadji tu parbê tým. Ne arým kum rax jarênh kum,

—Arým godja ikra ni ty. Dja ga ikôt 'ýr tēn 'â anhikra dji gé arým tîn ne, ane. ¹⁹ Nhyam arým kâjmâ djan kôt tē. Kôt ba djwýnhdjwý ne arkôt tē.

²⁰ Tē: nhyam me'ô nire kôt bôx. Kamrô apôx'â ne arým amexbê 12 apêx. Nâm kôt bôx ne tu Jeju nhibûm kôt 'â kubêkâ jabu djâbit kupê. ²¹ Kute o anhýr djwýnhhrâm ne ta arým amim,

—Ba gop 'â kubêkâbit mân kupên arým imex ne, ane.

²² Nhyam kam Jeju arým akêx ne omûn kum,

—Àpnhîre, on akînh. Ga ne ga tu amim ikamnhîxkumrêx ne arým amex ne, ane. Nhyam kam myt tãmkam mex ne.

²³ Nhyam kam Jeju ar tẽ. Tẽ:n kam arým bẽnjadjwýr nhûrkwã'ýr bõx ne arým wadjã. Nhyam wãnh me kwý pore kakõro dja nhyam me kangao kumex. ²⁴ Nhyam memã kum,

—Me on ajmã. Djã nãm kurerer wã ty got? Kati. Nãm õto nõ, ane. Nhyam me arým 'ã keketo kumex. ²⁵ Ne arým kato. Nhyam kam arým 'ýr tẽn 'ýr bõx ne kurerer nhikra 'amý. Nhyam arým tîn ne kãjmã dja. ²⁶ Nhyam kam me arým pyka kunikõt arẽho ipõk ne.

Kute me punuo mex.

²⁷ Nhyam kam Jeju arým amü tẽ. Tẽ: nhyam me'õ no rã ar amãnhkrut arým kõt tẽ. Nãm ar kãj bê kum amijo àmra tẽn mã kum,

—Dawi tãmdjwý gop amã ar ikapri, ane.

²⁸ Nhyam arým kíkremã wadjã nhyam ar no rã arým 'ýr bõx. Nhyam ar kukij ne arkum,

—Djã ne gãm ar tu amim imarkumrêx? Ije ar ajo mex marja djãm mrãmri ar aje tu amim ja markumrêx? ane.

Nhyam ar kum, “Nã, Bẽnjadjwýr djwýnh”, ane.

²⁹ Nhyam kam arým ar no kupẽ ne arkum,

—Ar aje tu amim imarkumrêx kõt dja ba ã ar ajo ane, ane. ³⁰ Nhyam kam ar arým rit mex ne. Nhyam Jeju nẽje arkum 'ã karõn kãj bê arkum,

—Kwãrik wãnh me'õmã ijarẽnh kêt, ane.

³¹ Nhyam ate ar katon arým pyka kunikõt arẽho ipõk ne.

³² Nhyam kam me Jeju'ýr me'õo bõx. Me karõ punu ne ar me'õo ba nhyam õ'ã kabẽn kêt nhyam me 'ýr o bõx. ³³ Nhyam arým me karõ janon kujate nhyam arým me aërbẽ kabẽn mexkumrêx. Nhyam me krãpti: kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mýj me'õ ne kute me babẽ idjaerkam mýjja pumũnh kêt ja'õ pumũnh? Arkati, ane.

³⁴ Nhyam be, mebẽ pardjẽu ne me memã kum,

—Me karõ punu nhõ bẽnjadjwýr kabẽnkõt ne kute me karõ kujaẽko ba, ane. Nãm mebẽ pardjẽu ã Jeju'ã memã ane.

Kum me krãpti kapri.

Mak 6.34

³⁵ Jeju ne kriřax kunikõt memã ujarẽnh ny jarẽnhõ tẽ. Kriřaxmẽ kri kryre kunikõt memã arẽnhõ tẽ. Me bikprõnh djãkam memã arẽnhõ tẽ. Bẽnjadjwýr djwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã ujarẽnh nyja ne kãj bê memã arẽnhõ tẽ. Ne ajte me punumẽ me kanẽ kunõo mexo tẽ.

³⁶ Ne kam me krãpti: pumũ. Nãm me omũn arým kum me kapri. Mýkam? Bir, me katyk ne ate ar bakam. Me kute mrãmri ne kute mryki'ãtomtio djuw mex djwýnh kêt kam katyk ne ate ar ba pyrãk. ³⁷ Ne kam kõt ba djwýnhmã kum,

—Me kute Metũndjwýnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bãy arým abõr tyk ne kumexja pyrãk. Nhyam be, Metũndjwýnh'ã ujarẽnh djwýnh ne me ngrẽre kute bãykam me ãpẽnh djwýnh ngrẽreja pyrãk. ³⁸ Kam dja gar me kadjj Metũndjwýnh 'uw gẽ me'ýr 'ã ujarẽnh djwýnh jano gẽ me memã arẽ nhyam me kuman kam arým tu amim markumrêx ne. Kute mrãmri ne me mrãnh ne kute me õ purkam bãy pumũnh ne mrãnh ne bõx ne kute kadjj me õ pur djwýnhmã arẽnh nhyam me kute amü kadjj memã arẽnh nhyam me ban kute memã ê ja pyrãk. Dja gar ã me kadjj Metũndjwýnh 'wýro ane.

10

Kute ar kubẽ 12 janor.

Mak 6.7; Ruk 9.1

¹ Nhyam kam amiwýr kõt ba djwýnh Ar kubẽ 12 'uw nhyam ar bõx. Nhyam ar kute kabẽnkõt me karõ punu janor ne kujaẽk kadjj arkum amipyma jadjã. Nhyam apýnh me punu djãri. Nhyam apýnh me kanẽ djãri. Nhyam ar kute kabẽnkõt meo mex kadjj arkum týx jadjã. Ne kam arým ar ano.

² Apýnh kute ar anorbẽ 12 nhidji jarẽnh kadjj ne ja.

Ximão. Idji 'õdjwý ne Pedru.

Ãngre. Kamybẽ ne Pedru.

Xijagu. Djebedẽu ne kudji.

Djuão. Kamybẽ ne Xijagu.

³ Piriipi.

Batormẽ.

Tõme.

Matêu. Kubẽ ne bẽnjadjwýr bajtemmã pi'õk kapriõ atom djwýnh.

Xijagu 'õdjwý. Aupẽu ne kudji.

Tadẽu.

⁴ Ximão 'õdjwý. Mekõt ne me kukrãdjã'ã no týx.

Djuda. Idji nhikjẽbẽ ne Ikadji. Tãmja ne Jeju kurẽ djwýnhmã kanga.

Apýnh kute ar anorbẽ 12 nhidji ne ja.

⁵ Ar ja ne Jeju ar ano. Nãm ar ãpẽnh djã'ã arkum karõn ar ano. Nãm arkum,

—Kwãrik wãnh me bajtemmã ar amõr kêt ne kwãrik wãnh pykabẽ Xamarij kam kri'õmã ar adjár kêt. ⁶ Mebẽ idjaer ne me no akunon ate ar ba kute mrãmri ne mryki'ãtomti no biknor pyrãk. Me ja'ýr dja gar mõ. ⁷ Ne me'ýr bõx ne kãj bê memã kum, “Arým kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykabẽ amim õ me utãr ne ar meo ba 'ýr”, ane. ⁸ Dja gar me kanẽo mex ne ajte me í kajẽkam tẽo mex ne ajte akubyn me tyko tîn. Ne ajte mekam me karõ punu janon kujate. Ba ne ba tu kajgo ar amã adjãpẽnh djã'ã karõ gar maro aba. Ikudjwa tu kajgo meo mexo aba. Kwãrik wãnh memã pãnh jarẽnh kêt. ⁹ Kwãrik wãnh kẽn karýr nãr kryt

jaka nâr kryt kamrêkbê kobri me kute o ò pi'òk kaprîja kwârîk wân̄h byr ne ar anhò katòk'y djâkam ir kêt. ¹⁰ Kwârîk wân̄h ar anhò xakuo amôr kêt. Ar akâ krâkâ pÿnh ne ar aparkâ amân̄hkrut ne ar anhò kô pÿnh dja gar o mô. Jabit dja gar o mô. Ar anhò mÿjja ja'ô'ã kâtâm kwârîk wân̄h o amôr kêt. Ar adjâpên̄h pân̄h dja me ta ar amâ ar anhò mÿjja ngâ. Nâm ã arkum karôo ane.

¹¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar krîrax 'ômâ wadjân me'ò mexja jabej. Kum ar akînh dja gar abej. Dja ar amâ aminhûrkwâ jarê gar kambit anhûkwâ. Me kurûm ar akatorkambit ajte anhûrkwâ 'òdjwÿ jabej. ¹² Dja gar me ûrkwâ 'ômâ wadjân memâ umar mex jarê. ¹³ Dja me mex ne kum ar akînh gar memâ umar mex jarê nhyim me arÿm ar akabên kôt mrâmri umar mexkumrêx. Nâr godja me kum ar akînh kêt jabej dja me umar mex kêt ne. ¹⁴ Godja me'ò kum ar akînh kêt ne kute akabên mar prâm kêt jabej aparkâ'ã me ò pyka ka'u. Me ûrkwâ kurûm nâr me ò krîrax kurûm ar akator kutâ ar aparkâ'ã me ò pyka ka'u. Aje me kute akabên mar prâm kêtjao amirît nhyim Metîndjwÿnh kute omûnh ne amû 'òkam kute memâ pân̄h jarênh kadjy me ò pyka ka'u. ¹⁵ Ba ar amâ arê gar ama. Amrêbê: me bakukâmârekam ne me krîraxbê Xôtômamê Gomorakam axwekumrêx. Dja î Metîndjwÿnh kute me axwemâ pân̄h jarênh kadjy akati bôx nhyim me arÿm tokry. Dja ajbir krîrax jakamdjwÿ me axwe pân̄h tokry:. Ne tokryo Xôtômakam me jamê Gomorakam me ja jakren̄h me:x ne. Mrâmri ne ba ar amâ arênhkumrêx, ane. Jeju ã arkum 'ã karôo ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Dja ba ar ajano gar arÿm aje mrâmri ne mrykî'âtomtî kute rop djâkrê katikôt ar ba pyrâk. Amijâ ano tÿx kute mrâmri ne kangâ amijâ no tÿx pyrâk. Ne ar ajaxwe kêt kute mrâmri ne tut axwe kêt pyrâk. ¹⁷ Aminêje rît. Mÿkam. Bir, godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo mô. Nhyim kam me krâptî kute ar akukjêr kadjy arÿm ar ajâ akuprô. Ar ajâ akuprô nhyim me arÿm ar akaprêprêk. Mebê idjaer bikprôn̄h djâkam ar akaprêprêk. Mry kâ punuo ar akaprêprêk ne. ¹⁸ Imâ ar adjâpên̄hkam dja me ar ajo rôrôk ne ar apa 'amÿn arÿm me bënjadjwÿr kabem ar apumjuw. Ne me bënjadjwÿr rûnh kabem ar apumjuw gar arÿm ijâ memâ amijarê. Nhyim me me bajtem kabem ar apumjuw gar arÿm ijâ memâ amijarê. ¹⁹ Godja me ar ajo rôrôk ne ar ajo môn me kabem ar apumjuw kwârîk wân̄h ar amikukâm amin, "Mÿj dja ba aminêje memâ ikabên on"? anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, myt tãm kam dja ar amâ akabên jangij. ²⁰ Djâm ar ga dja gar amikabên jarê? Kati. Ar Abâm djwÿnh Karô

dja ar amâ amikabên jarê gar arÿm amû memâ arê. Nâm Jeju ã arkum 'ã karôo ane.

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Me kamy dja kurê djwÿnhmâ kamy kanga nhyim me arÿm me kupa. Nhyim me bâm djwÿ dja kurê djwÿnhmâ kra kanga. Nhyim me kra dja me kum bâm mē ã kurê ne memâ ar kanga nhyim me ar kupa. ²² Imâ adjâpên̄hkôt dja me kunî kum ar akurê. Dja gar ikôt ar aba tÿx râ'ã:m ijâ adjukanga kêt ne kam 'ã aminhinomâ amimê ba arÿm ar apytâ. ²³ Godja me krîrax 'òkam kum ar akurê ar ajo ajkê gar krîrax 'òdjwÿmâ aprôt. Dja gar apÿnh mebê idjaer nhò krîraxkam me akreo tē:n o atēm nhinomâ mēnh kêt ba arÿm bôx. Ba ije amijo inhî ba arÿm ar awÿr bôx. Nâm Jeju ã arkum 'ã karôo ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ë, djâm ar kute kabên mar ar o baja kute raxo ar ò ujarênh djwÿnh jakren̄h? Kati. Nâr, djâm ò àpên̄h kute raxo ò bënjadjwÿr jakren̄h? Kati. ²⁵ Kute kabên mar ar o baja kute ar ò ujarênh djwÿnh kôt ar amijo bakambit ne mex. Ò àpên̄h kute ò bënjadjwÿr kôt ar amijo bakambit ne mex. Ga, me kum ikurê ne imâ me karô punubê Bedjêbu jarênh o baja pumû. Djâm me kum ar akurê kêt mâ? Kati. Ar gadjwÿ dja me ar amâ mÿjja punu jarênh kume:x. Ar aje araxo ijakren̄h kêt kam ne ikôt ar amijo abakam dja me ar gadjwÿ ar amâ mÿjja punu jarênh kume:x.

²⁶ Djâ nâm me kadjwÿnhbê axweja bipdjur râ'ãmâ? Kati, dja î amirît ne. Nhÿnh ne mÿjja bipdjur'ò me kute omûnh kêt mâ? Ne nhÿnh ne me kute mÿjja pudjur'ò mar kêt mâ? Adjÿm, dja î kunî amirît ne. Mÿjja pudjur, mÿjja bipdjurja dja î kunî amirît ne. ²⁷ Ije akamâtkam ar amâ mÿjja jarênh dja gar a'uri kâj bê memâ arê. Ije ar ajamakri ijajkwa momokkam mÿjja jarênh dja gar kîkre nhimôk po'ã djan kâj bê memâ arê. ²⁸ Ne kwârîk wân̄h gar amâ me kute ar aparja pyma kêt. Me ja gêdja me ar akrâkâbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwÿnhbê ajmâ ar ajo kêt? Kati, ba ar amâ arê. Me'ò pydji dja ga ar amâ uma. Kute me bîn ne ijukri me biknor tokry djâkam me rên̄h jabit dja ga ar amâ uma. Be, ba ar amâ arê. Metîndjwÿnhbit dja gar amâ uma. ²⁹ Kwên̄hne amân̄hkrut ne pân̄h ngrîre, pân̄h ngôn̄hponh pydji. Nhyim kam kwên̄h pydji pykabê tÿm ne arÿm ty. Djâm Abâm djwÿnh kute mar kêt? Kati. Kute kwên̄h mar. ³⁰ Ne ar akîdjwÿ kute mar. Arÿm Abâm djwÿnh kute ar amâ abenâ ar akt'ã akre mar. ³¹ Kam, djâm ar atîn prâmmâ? Kati. Kwârîk wân̄h. Te kwên̄h krâptî: nhyim kum kwên̄h kînh ngrîre. Nhyim be, ar gajbit. Metîndjwÿnh kum ar akînhkumrêx. Tãm dja gar aman atîn prâm kêt. Nâm Jeju ã arkum karôo ane.

³² Ne kam ajte arkum,

—Kam me'ô kute amijo ipytâr ne me ipôkri memâ kum, “Ba ne ba ije amim Jeju mar”, anhÿro baja. Badjwÿ dja ba tãmwã'ã kãjkwakam Ibãmmã kum, “Nã, ba inhôbikwa ne wã”, ane. ³³ Nãr, dja me'ô me ipôkri memâ kum, “Kati. Ije Jeju mar kêt”, ane. Badjwÿ dja ba tãmwã'ã kãjkwakam Ibãmmã kum, “Kati. Ije tãmwã mar kêt”, ane.

³⁴ Djãm ibôx nhyim ikam me umar mexmã? Kati. Dja ba bôx nhyim me arÿm imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne aben pa. ³⁵ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum,

“Dja me'ô my kum bãm kurê.

Nhyim me'ô nire kum nã kurê.

Nhyim prô kum umrengêx kurê.

³⁶ Me'ô nhÿrkwãkam dja ta ôbikwa kum aben kurê.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Jakam dja me imÿr jabej ã abeno ane. Me kute me bakukãmãremã arênh kôt dja me ã abeno ane.

³⁷ Godja gar ajô imã, “Ba akôt apê”, anen amã abãmbit nãr amã anãbit kÿnh ne amã ikÿnh ngrire ba arÿm imã ikôt adjãpênh kÿnh kêt. Godja amã akra mybit nãr amã akra nibit kÿnh ne amã ikÿnh ngrire ba arÿm imã ikôt adjãpênh kÿnh kêt. ³⁸ Dja gar ajô amã ikôt atokry pyma ne ikôt aje anhô pÿte'y mÿnh prãm kêt ne ikôt abikamênh prãm kêt jabej ba kam imã ikôt adjãpênhja kÿnh kêt. ³⁹ Dja gar ajô atÿnmã aminên arÿm akuno. Nãr gar ibê aminê kêt nhyim me arÿm abÿ. Imã adjãpênhkam arÿm abÿ. Kwãrik wãnh rã'ã. Metÿndjwÿnh dja arÿm atÿnkumrêx kadjj apytã ga arÿm kôt atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum 'ã karôo ane.

⁴⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar me'ÿr bôx nhyim me kum ar akÿnh. Me kum ar akÿnh o arÿm kum badjwÿ ikÿnh. Ne kum ikÿnh o arÿm kum kute ijanor djwÿnhdjwÿ kÿnh. ⁴¹ Dja Metÿndjwÿnh kukwakam memã kabên jarênh djwÿnh me'ÿr bôx nhyim me kum kÿnh. Kubê Metÿndjwÿnh kukwakam memã kabên jarênh djwÿnhkam kum kÿnh. Metÿndjwÿnh dja kam arÿm memã o pãnh ne. Metÿndjwÿnh kute kukwakam ujarênh djwÿnhmã àpênh o pãnh kôt dja arÿm memã o pãnh. Dja me'ô katãt kute amijo bakumrêx me'ÿr bôx nhyim me kum kÿnh. Me'ô katãt kute amijo bakam me kum kÿnh. Metÿndjwÿnh dja arÿm memã o pãnh ne. Metÿndjwÿnh kute me'ô katãt kute amijo bajamã o pãnh kôt dja memã o pãnh. ⁴² Dja me'ô ikôt ba djwÿnh rax kêt'ô bôx nhyim me kum ngô ngã. Me'ôja kute ikôt bakam kum ngô ngã. Ba dja ba mrãmri o pãnh mex. Me kute o djuw mex ngrire jao pãnh mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karôo ane.

11

Djuã'o'ã ujarênh.

Ruk 7.18

¹ Ne arÿm kôt ba djwÿnh Ar kubê 12mã 'ã karô pa. Arkum 'ã karô pan kam arÿm amũ tẽ. Pykabê Garrêjakam apÿnh krÿ rÿnh djãri kute memã kukrãdjã jarênh ne kute kãj bê 'ã me akre kadjj ne amũ tẽ.

² Nhyim kam me Djuãomã Jeju jarê. Djuãobê ne ngômã me angjênh djwÿnh. Me kute arÿm Djuãobê ijêkam ne me kum Jeju jarê. Nãm me Djuãomã kum,

—Jeju ne arÿm apÿnh mÿjja pumÿnh kêt nhÿpêx, ane nhyim arÿm kuma. Kuman arÿm Jeju 'ÿr amikôt ba djwÿnh ar amãnhkrut jano.

³ Ar kute Jeju kukjêrmã ne Djuão ar ano nhyim ar arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne Jejumã kum,

—Metÿndjwÿnh kute me imã me'ô janor nhyim bôxmã, kute me imã arênhja djãm ga? Nãr kon godja gwaj me'ôkam ama? Nãm ar ã Jejumã ane.

⁴ Nhyim Jeju arkum,

—Dja gar akubyn Djuão'ÿr tẽn kum arê. Aje ajbir mÿjja mar ne omÿnhja kum arên kum, ⁵ “Me no rã arÿm rÿt mex. Nhyim me mrãnh kêt arÿm mrãnh mex. Nhyim me ÿ kajêkam tẽ arÿm mex. Nhyim me amakkre kêt arÿm amak mex. Nhyim me tyk akubyn tÿn ne. Nhyim me ô mÿjja kêtja nhyim me kãj bê memã ujarênh ny jarêho ba”, ane. Tãm dja gar aman Djuãomã arê gê kuma. ⁶ Dja me memã ijarê nhyim me ibê amijo akêx kêt, me ja ne me kÿnhkumrêx. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwÿnh arkum ane. Nhyim ar kuman arÿm katon tẽ.

⁷ Nhyim kam Jeju arÿm me krãptÿmã kum,

—Mÿj ne ga me aje kapôt kukritkam omÿnhmã mô? Djãm Djuão kute bôti kôk djãbêrkam ari amijadjwÿr pyrãk? Djãm ari memã kabên jadjuw? Kati. Nãm katãt memã kabên jadjwÿrkumrêx. ⁸ Bir, mÿj ne ga me aje omÿnhmã mô? Djãm Djuão ne kubêkã pãnh rax ne akrita jangij? Kati. Nãm kubêkã pãnh ngrire jangij. Bênjadjwÿr rÿnh nhô kikretikam ne me kubêkã jakrita jangij. Nhyim be, Djuão ã kã kute anhÿr kêt. ⁹ Nhyim bir, mÿj ne ga me aje omÿnhmã mô? Djãm Metÿndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh? Nã. Tãm. Nhyim be, Djuão ne raxo kute Metÿndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh kunÿ jakrenh. ¹⁰ Amrêbê: ne Metÿndjwÿnh imã 'ã ajarê. Djuão'ã imã ajarê. Nãm imã, “Ota ba akukãm ajã ujarênh djwÿnh'ô jano kute akukãm me akre nhyim me kute mar ne akutêp kute axwemã irern katãt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bÿnjadjwÿr rÿnh kutêp katãt 'ã pry jadjwÿrja pyrãk.”

Nãm ã Metÿndjwÿnh Djuão'ã imã ane. Amrêbê: me bakukãmãre ar bari. Nhyim

me arým kabên man 'ã pi'ók no'ók ne. Ne kam me aben djô'ã arênho mô:n arênho mô:r tâmtã arým 'ÿr o bôx. Tû:mrãm me bakamingrãnyrekam Djuão arým kato. Katon arým abatãnh ne. Abatãnh ne arým ijã memã ujarênh ar ba. Me kute amrêbê Metîndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók kôt ne Djuão ijã ujarênh ar ba. Ikukãm meo mexo ba.

¹¹ Ngômã me angjênh djwýnhbê Djuão ne jakam raxo kute pykakam me kunĩ jakrenh. Djãm me'õ pykakam ar ba 'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nhy m be, dja i kãjkwakam Bênjadjwýr djwýnh amim me utãn meo ba. Nhy m kam dja me kunĩ raxo Djuão jakre. ¹² Nhy m be, on jakam Djuão ra:x. Nãm memã arênho ban memã kum, "Kãjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba 'ÿr", anhýro ba. Nhy m kam me krãptĩ kuman amim Bênjadjwýr djwýnh mar prã:m. Me kute mrãmri ne me krãptĩ kute kikre ngriremã ngjêx prãm ne kute 'ã kute aben nhingãnhja pyrãk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rênh ne 'ã kute aben nhingãnh kumex ja pyrãk. Ne jakam me kute o anhýr rã'ã. ¹³ Amrêbê: me me bakukãmãremã Bênjadjwýr djwýnh bôxmã arê. Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh aben kukãm Bênjadjwýr djwýnh bôxmã arê. Mõdjêdjwý arê: nhy m kam me bakamingrãnyrekam Djuão arým katon ajte tãm jarê. Bênjadjwýr djwýnh bôx jarê. ¹⁴ Amrêbê: ne me me bakukãmãremã kum, "Dja me'õ kute Erij pyrãk bôx", ane. Ba on ar amã me'õ jarê gar ama. Djuão ne kute Erij pyrãk ne arým bôx. Ar aje imar prãm jabej dja gar arým ima. Nãr ar aje imar prãm kêt jabej arým imar kêt. ¹⁵ Gop ar ajamak mex jabej tu amim ikabên ja markumrêx. Nãm ã Jeju me krãptimã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum, —Je tõ mýj got ba me akamingrãny'ã akre? Mýj ne ga me aje urãk? Nã gãm me aje me prĩre mýjja kam kĩnh kêt pyrãk. Ga me me prĩre kikre kabem krĩn kute abeno bixaer baja pumũ. ¹⁷ Ar ja ne ar ar jamã kabên ne arkum, "Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaero dja ne ngõtãx à'ãk", ane.

Nhy m ar kum, "Waj, ar ibixaer prãm kêtê. Ar itor prãm kêtê. Ar imã wã kĩnh kêtê", ane.

Nhy m ajte arkum, "Gwaj bamýr kati mãn o nhý", ane.

Nhy m ar, "Kê, wajre. Ar imã kĩnh kêtê. Ar imýr prãm kêtê", ane.

Be, nã gãm me aje me prĩre pyrãk ne amã ja kĩnh kêt ne ajte amã jadjwý kĩnh kêt. ¹⁸ Djuãobê ngômã me angjênh djwýnh ne me awýr bôx. Nãm amijajbu:n kute uba kangóo kôm kêt ne ar ba ga me amã kĩnh kêt ne kam we, "Nãm ajbã. Me karõ punu ne ar o ba nhy m ajbã", ane. ¹⁹ Nhy m be, ba ne ba mrãmri gêt amijo inhĩ ne

me awýr bôx ne me akam idjakur iban kôt ikôm iba ga me amã ikĩnh kêt ne we ijã, "Kê, tãmwã ne kute àkur rũnhbit mar, kum uba kangô djãnhiti", ane. Ne we ajte ijã, "Me kute bênjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnhmê me axweo bit ne õbikwa ne", anhýr ar o aba. Nhy m be, djãm Metîndjwýnh amak punu got? Amak me:xkumrêx ne prĩne kute amikukãm mýjja kunĩ mar ne Djuão kute amijajbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwý ijano. Ije amijajbur kêtã ijano. Nhy m kôt me amak mex ne amikukãm umar, ar ipumũn kam õkre kadjwýnhbê amim, "Mrãmri ne Metîndjwýnh mexkumrêx ne amê ar ano." Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

Kute krĩraxmã watĩre jarênh.

Mat 12.38; Ruk 10.13, 11.29

²⁰ Nijar krĩraxkam ne Jeju mýjja pumũnh kêt ngrêre nhipêx nhy m me krãptĩ tu amim markumrêx. Nhy m kam arým me wãmã kabên'õ jarênh kêt. Nhy m be, amiwýr krĩraxkam me ja ne Jeju arým memã kabên ne. Krĩrax jakam ne arým mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx ne me punu krãptio mex. Djã ne me amikam kaprĩren wãnh axwemã iren 'ÿr amijo akêx? Kati. Me kute 'ÿr amijo akêx kêt. Kam ne arým krĩrax jakam memã kabên ne memã kum,

²¹ —ÿ, watĩ:re Koradjikam me wã. Watĩ:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhõ pykabê Xirumê Xidõkam ren mýjja rũnhja, mýjja pumũnh kêtja kwý nhipêx nhy m ren me omũn ren arým amrêbê amim katon ren amikam kaprĩren wãnh axwemã ire. Ne ren kute kum irero amirĩt kadjy kubêkã kukrebê exopa jangjênh ren amijã mro prã kapĩ. Ne ren kam iwýr ren amijo akêx. Nhy m be kati, inhõ me wýnhkam me ga, Koradjikam me gamê Bexadakam me gamê me akam ne ba te mýjja pumũnh kêt kwý rax ne ipêx ga me omũnh kajgo. Omũnh kajgon amikam akaprĩre kêt ne wãnh ajaxwemã anhírer kêtumrêx ne aje iwýr amijo akêx kêtumrêx ne. ²² Ba me amã arê ga me ama. Dja i kute me axwemã pãnh jarênh nhõ akati bôx nhy m Metîndjwýnh me ajaxwemã pãnh jarê. Ga me kam arým pãnh atokry me rĩnã jakrenh mex. Ga me atokryo krĩraxbê Xirumê Xidõ jakrenh mex ne.

²³ Ne kam krĩraxbê Kapanakam me gadjwý djãm mrãmri me abênjadjwýr rũnhõ kãjkwa'ÿr abõxmã? Kati, aparmãbit dja ga me me biknor tokry djãmã wadjã. Krĩraxbê Xõtõmakam me axwe: nhy m Metîndjwýnh arým meo akno. Ba ren mekam mýjja pumũnh kêt nhipêx kute me akam ije mýjja pumũnh kêt nhipêx ja pyrãk nhy m ren me wãnh axwemã ire nhy m ren krĩrax arek ãm rã'ã. Krĩraxbê Xõtõma ren arek ãm rã'ã.

Nhym be, kati. ²⁴Ba me amã arê ga me ama. Dja ï kute me axwemã pãnh jarênh kadjy ò akati bõx. Dja Metĩndjwýnh memã pãnh jarê ga me kam arým atokry raxo Xõtõmakam me ja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju krĩraxkam me jamã ane.

Me katykmã 'ã ujarênh.

²⁵⁻²⁶Nhym kam Jeju Bãmmã kum,

—Djũnwã, ota ga anhõ kãjkwa, anhõ pyka djwýnh. Amã ne ba amikĩnh jarê. Nã gãm me amikukã umarmê me kute mýjja mar rũnhjabê mýjja ja pudju. Ne kam me kute amijo prĩre prãbê amijo rũnh kêtjamã mýjjaõ amirĩt ne. Mrãmri Djũnwã, nã gãm ã aje anhýrkam mrãmri mexkumrêx. Ga adjukaprikam ne ga amim me'ã karõn arým ã meo ane. Ba kam badjwý ikĩnhkumrêx ne wãm amã amikĩnh jarê, ane.

²⁷Ne kam ajte me krãptimã kum,

—Arým ne Ibãm imã ò mýjja kunĩ kanga. Ba ibê Metĩndjwýnh Kra. Djãm me'õ ne kute prĩne imar? Kati. Ibãmbit ne kute imar. Djãm me'õ ne kute prĩne Ibãm mar? Kati. Bajbit ne ba ije prĩne mar. Ije me'õmã Ibãmo amirĩt prãmja adjwýnhdjwý kute mar.

²⁸Pykakam me akukrãdjã punu ne ga me aman kõt ar amijo aba. Ne kam arým akapĩre kute mrãmri ne me jẽnh pyĩ turn o ban kam kaprĩja pyrãk. Kam ne ga me akatyn akapĩre. Amrê me akunĩ iwýr tẽn ikam atyk djã kêt ne ikam akõkam kõt. ²⁹⁻³⁰Nãm me mry bãri kute jẽnh bjẽro mrãnh kadjy ne umar mex kadjy mutbê pĩõ kapa. Ikukrãdjã mex ne kute mry mutbê pĩõ kapaja pyrãk. Dja ga me amim ikukrãdjã mex man kõt ar amijo aba kute mrãmri ne me kute mry bãri mutbê pĩõ kapa ja pyrãk. Djãm aje ikukrãdjã kõt ar amijo abakam adjumar punumã? Kati. Kam adjumar mexkumrêx. Adjumar mex kute mrãmri ne me kute mry mutbê pĩõ kajkrito kapa ja pyrãk. Djãm ije me amã ino katormã? Djãm ije amijo idjãmramã? Kati. Ba ne ba memã iprĩ mex ne meo iban ije amijo ingrire kadjy amimar. Kam dja ga me ikukrãdjã kõt ar amijo aba nhym me abê týx kêtumrêx ne. Kute mrãmri ne jẽnh kajkrit mrybê utĩ kêt pyrãk. Kam dja ga me ikukrãdjã kõt ar amijo aban arým akadjwýnhbê atyk djã kêt. Nãm ã Jeju me krãptimã ane.

12

Pi'òk rãrãr mýr jabej me kum kurê.

Mak 2.23; Ruk 6.1

¹Ne kam pi'òk rãrãrkam Jeju pur katikõt tẽ. Nhym kõt ba djwýnh ar kõt mõn arým kum prãm ne mõrmã bãygogo 'y nhikẽn mrãnhkõt ngãnh ne amijajkwamã rẽnho mõ. ²Nhym kam mebê pardjêu ar omũn kum,

—Je tó mã ne akõt ba djwýnh ar arým nê? Pi'òk rãrãrkam ne me tyk djã kêt djã.

Me kute pi'òk rãrãrkam mýjja jao anhýr kêt. Me tũmre ne me ta kukrãdjãkõt mã me babê uma. Me kute pi'òk rãrãrkam mýjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djã kêt djã. Mýkam ne akõt ba djwýnh ar ã ar o anhýro ba? ane. ³Nhym kam Jeju memã kum,

—Kê, djãm me aje Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'òk no'òkjadjwý pumũnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarênhja pumũnh kêt? Ê, Dawi arkom prãm.

⁴Kum prãm nhym Dawi arým Metĩndjwýnh nhũrkwãmã wadjãnj djwý byn kukrẽn kam kõt ar tẽm jamãdjwý kungã nhym ar arým kukrê. Djwý me kute Metĩndjwýnhmã õrja tãm ne kubyn kukrẽn arkom kungã. Metĩndjwýnh nhõ djwý ja ne me kãtãm kute kur kêtumrêx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhbit ne kute kur. Nhym be, Dawi ta ne tu kukrê. Nhym kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikõt ba djwýnhmẽbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tó mýkam?

⁵Ba ajte me amã arê ga me ama. Mýj ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh pi'òk rãrãrkam nê? Mýj ne me me tyk djã kêt djã nhõ akatikam nê. Djãm me aje me'ã Mõjdjê kukrãdjã mar kêt got? Djãm me aje 'ã pi'òk no'òk pumũnh kêt got ga me imã akabẽn ne? Nãm me pi'òk rãrãrkam Metĩndjwýnh nhõ kikretikam tu ãpênh ba. Ne kadjy kum mry bãro bao tu ãpênh ar ba. Djã ne Metĩndjwýnh kam memã axwe jarê? Kati. Ga, me kute me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhmã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikõt ba djwýnhmẽbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tó mýkam? ⁶Ba ajte me amã arê ga me ama. Ba ne ba Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ipydji irax ne ije kam me ãpênh'ã memã karõ djwýnh. ⁷Ga me ren Metĩndjwýnh kute me bakukãmãremã kabẽn jarênhja ma. Nãm memã kum,

“Djãm me aje imã mry bãr djãm imã kĩnh?

Kati. Me amã me kaprĩ. Ja ne imã kĩnh.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me bakukãmãremã ane. Ga me ren Metĩndjwýnh kabẽn ja man ren amã me kaprĩ. Ne ren amã me kaprĩkumrêx ne ren ar axwe kêtjamã axwe jarênh kêt.

⁸Ba me amã arê ga me ama. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk ne ba inhõ pi'òk rãrãr djwýnh. Kam gẽdja ba memã, “Kwãrik wãnh ga me kam mýjja kupênh kêt nãr kon, dja ga me jakam apẽn nãr kam mýjja kupênh kêt ne arek aktĩ”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane. ⁹Ne kam arým amũ tẽn mebê pardjêu nhõ me bikprõnh djãmã wadjã. ¹⁰Nhym me'õ nhikra nhikjê jarõxja me ikõ'ã nhý. Nhym me ja kute 'ã axwe nhõr kadjy Jeju kukij ne kum,

—Djãm Mõjdjê kukrãdjã kõt ne me me tyk djã kêt djã nhõ akatikam meo mexo ba? Pi'òk rãrãrkam meo mexo ba? ane.

¹¹ Nhyem memã kum,
—Ba me amã arê ga me ama. Godja me ajõ anhõ mrykĩ'ãtomti nhyem pi'òk ràràrkam arým kre'òkam tým. Djãm ate akrãmã? Kati. Dja ga amã kaprĩn 'amyn kaba.
¹² Nhyem be, Metĩndjwýnh kum mrykĩ'ãtomti kĩnh ngrire. Nhyem be, gu me ba ne kum me bakĩnhkumrêx. Kam me kute pi'òk ràràrkam meo mexkam Metĩndjwýnh kute memã axwe jarênh prãm kêt. Mrãmri, me kute pi'òk ràràrkam meo mexkam ne me kute kukràdjã kòt amijo ba mexkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹³ Ne kam arým me'ò nhikra jarõxjamã kum, "Amrê anhikra katàt", ane. Nhyem 'yr ikra katàto dja nhyem arým kum mex ne. Kum ikra mex kute ikra nhikjê mexja pyrãk.
¹⁴ Nhyem mebê pardjêu ar mã apõx ne o aben man abenmã kum,
—Mýj godja gwaj baje Jeju bĩn kadjy on? ane. Nãm me ã Jeju'ã abenmã ane.

Memã prĩre'ã ujarênh.

Mat 11:29; Ruk 22:25; Dju r 13:1; Pir 2:5

¹⁵ Nhyem Jeju arým ar kuman pyka wã kurũm kato. Kato nhyem me krãptĩ: arým kòt mõ nhyem arým me kunõ mex. ¹⁶ Ne kam mã memã kum, "Dja ga me ipudju", ane. ¹⁷ Amrêbê: ne Metĩndjwýnh Jeju 'ã ajarê. Jeju dja memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarê. Nhyem kam kabên jarênh djwýnh Metĩndjwýnh kukwakam amũ me bakukãmãremã 'ã ajarêh memã kum, "Metĩndjwýnh ne memã kum,

¹⁸ 'Ota, ba arým amijo inhõ àpênh pytà. Imã abê. Imã kĩnhkumrêx.

Dja ba kum Ikarõ jano nhyem arým o ba. Nhyem arým apýnh me bajtem ba djãri memã 'ã ajarê. Ije meo mex nhyem me imã axwe kêtja 'ã memã ajarê.

¹⁹ Ne mekmê kabêno aben japanho ku'ê kêt. Ne memã àkjêro ku'ê kêt. Djãm kãj bê kabên nhyem me kute prykòt òkre marmã? Kati.

²⁰ Me kaprĩre kute mrãmri ne bõti kajyr kaprĩre pyrãk djãm kute meo bikênhmã? Kati. Dja memã tỳx jadjã nhyem me kam arým kĩnh ne.

Me kute amim imar rerekre kute mrãmri ne ngõnhpòk nhõ kadjãtnhĩ kũm tyk ne akrax rerekreja pyrãk.

Djãm kute memã àkjêr nhyem me 'ã ukangamã? Kati. Dja memã kabên mex jarê nhyem me arým amim mar tỳx. Ne memã axweo àpanho tẽn kam arým meo mexkumrêx.

²¹ Nhyem kam apýnh me ba djãkam me bajtem arým tu amim markumrêx.' Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane."

Nãm ã Idjaj me bakukãmãremã ane nhyem me arým aben djõ'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arým 'yr o bõx. Tũ:mrãm me

bakamingrãnyrekam Jeju arým katon kam arým abatãnh ne ar ba. Ne kam arým memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarênhõ ba. Idjaj kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kòt ne memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarênhõ ban kam memã kum,

—Dja gar ipudju. Nãm ã Jeju memã ane.

Me kute Jejumã Xatanaj nhõ àpênh jarênh. Mak 3:20; Ruk 11:14

²² Nhyem kam me karõ punu kute me'òo baja me arým 'yr o bõx. Me karõ kute o bakam ne no rãn kabên kêtikumrêx. Nhyem kam arým o mex nhyem me aêrbê arým kabên ne rĩt mex. ²³ Nhyem me kunĩ kam no tyn abenmã kum,

—Bãrãm mrãmri got we kubê Dawi tãmdjwýkumrêx, ane.

²⁴ Nhyem be, mebê pardjêu arým me kabên man arým abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh kukwakam ne Jeju bõm ar me karõ punu rênho ba? Kati. Me karõ punu nhõ bẽnjadjwýrbê Bedjêbu. Bedjêbu kukwakam ne bõm ar me karõ punu rênho ba, ane. Xatanaj'ã ne me Bedjêbu jarêh ã abenmã ane.

²⁵ Nhyem kam Jeju tu me kadjwýnhbê me kabên man memã kum,

—Me karõ punu ne Xatanajmã àpênh ar ba. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujaêko iba? Kati. Dja me aben djwýnh tãm kum aben kurê nhyem kurê djwýnh arým meo apêx. Nãr, me ò krĩrax tãmkam nãr ò kikre tãmkam me krĩja godja me ja tãm kum aben kurê jabej mýj dja me kam nê? Bir, kam dja me arým aben ngrãn abenbê ajmã. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ò àpênh kurê? Kati.

²⁶ Be, Xatanaj ren kum ò àpênh kurên kujate nhyem ren ò àpênh arým aben ngrãn abenbê ajmã. Ren me abenbê ajmã nhyem ren arým kubê me ò bẽnjadjwýr kêt. Nhyem be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt. Ba ren we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujate nhyem ren Xatanajdjwý kum ò àpênh kurê. Nhyem be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt.

²⁷ Ba ren Bedjêbu kabênkòt ren bõm ar me karõ punu rênho iba nhyem ren mýj kabênkòt ne anhõ àpênh bõm ar me karõ rênho ba? Me jadjwý ne me bõm me karõ punu rênho ba. Djãm me adjwýnhdjwý ne me we Xatanaj kabênkòt ar bõm me karõ rênho ba? Ga me ren memã ja jarê nhyem ren me amã, "Je tó djãm Xatanaj ta kute ò àpênhõ bikênhõ ba got"? ane. ²⁸ Nhyem be kati, Metĩndjwýnh pyma puroobit ne ba ar bõm me karõ rênho iba. Ga, kòt arým Metĩndjwýnh me awýr bõxja pumũ. Metĩndjwýnh kute me apytãr ne me akadjy bẽnjadjwýr ne kute me ajo bamã me awýr bõxja pumũ. Ja dja ga me ama. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁹ Ne kam memã kum,

—Nâr, mÿj dja me me'õ tÿx nhÿrkwãmã àr on? Kute kubê nèkrêxo prõt kadjy me'õ tÿx nhÿrkwãmã àr on. Bir, dja me me'õ tÿm ne uwpre. Ne kam arÿm ùrkwãmã wadjân kubê nèkrêxo prõt ne, ane. Mÿj'ã ne me'õ tÿx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêx djuwpre kam arÿm amim õ me ja pytä. Ja'ã ne Jeju ã memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Me'õ kum ikîn kêt ne arÿm mrãmri ijo kurê djwÿnh ne. Ne ar ikõt ba kêt ne arÿm kam amijã, “Ba dja ba ate ikrân ar mrã. Amidjwÿnhbit dja ba aminan amijo mrã”, anen ate ar ba. ³¹ Kam ba me amã arê ga me ama. Me kute mÿjjao bikên kuniôt Metîndjwÿnh kute me axweo biknor prãm. Ne me kute Metîndjwÿnh japyr kuniôt kute me axweo biknor prãm. Metîndjwÿnh kute me axweo biknor ne wãnh mekam ngrykmã irer prãm. Nhy m be, me kute Metîndjwÿnh Karõ japyrkambit ne Metîndjwÿnh mekam ngryk rã'ã ne. ³² Godja me'õ ijã kabên punu jarênh jabej ije amijo inh'ã kabên punu jarênh jabej Metîndjwÿnh dja axweo akno ne kam ngryk kêt. Nhy m be, godja Karõ'ã kabên punu jarênh jabej Metîndjwÿnh dja axweo biknor kêt ne. Ne kam kam ngryk rã'ã ne. Jakam dja ngryk rã'ã. Amrê akubyn Kra bõx'ã akati mörkamdjwÿ dja kam ngryk rã'ã.

³³ Djãm pidjõ punukam pidjõ djãnh apõx got? Nâr kon, djãm pidjõ mex, pidjõ djãnhjakam pidjõ punu apõx got? Kati, apÿnh pidjõ bari djari ne kam õ apõx. Õ ne parbê rorõk ne ikwãn kam bario amirît nhy m kõt kum apõx. ³⁴ Me akamingrãnyre ne ga me abê iry. Me ajaxwekam djãm me aje akabên mex 'õ jarênh prãm? Arkati. Ê, me õkre kadjwÿnhbê ne me mÿjja kumex ma nhy m kam amrê bõm ajkwa krekre mē õto'ÿr apõx nhy m me kam arênhõ ba. Arênhõ ban kam arÿm memã amijo amirît. Mex nâr axwe jao memã amijo amirît. Kute mÿjja õ kute pidjõ bario amirît ja pyrãk. ³⁵ Nãm me õkre kadjwÿnhbê kabên punu kumex man arÿm kabên punuo memã amijo amirît. Nhy m me ajte õkre kadjwÿnhbê kabên mex kumex man arÿm kabên mexo memã amijo amirît.

³⁶ Ba me amã arê ga me ama. Amrê memã axwe pãnh jarênh dja nhõ akati mörkam dja ga me amikõt Metîndjwÿnhmã amijarê. Me aje amrêbê akabên kajgo, akabên punu jarênh kuniôt kum arê nhy m arÿm me ama.

³⁷ Kam amrêbê me akabên mex jabej dja akabên mex kõt me amã amex jarê. Nâr, amrêbê akabên punu jabej dja akabên punu kõt me amã ajaxwe jarê ga me arÿm me biknor tokry djãkam akuno. Nãm ã Jeju me krãptimã ane.

Me kute kum mÿjja pumÿnh kêt nhípêx'ã 'wÿr.

Mak 8.11; Ruk 11.29

³⁸ Nhy m kam Mõjdjê kukrãdjã mar djwÿnhmê mebê pardjêu kwÿ Jejumã kum,

—Ujarênh djwÿnh, dja ga mÿjja pumÿnh kêt'õ nhípêx ba me omÿn kõt ama, ane. Nhy m memã kum,

³⁹—Me akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mÿjjakõt ari Metîndjwÿnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwÿ kum prõ djwÿnh kÿnh ngriren kute ar mebê prõo àkÿnhõ baja pumÿ. Me gadjwÿ ne ga me amã Metîndjwÿnh kÿnh ngriren mÿjjakõt ari kubê amijo akêxo aba. Ne ate kam ije me amã mÿjja pumÿnh kêt nhípêx'ã ijwÿro aba. Kati. Ije me amã ipêx ga me aje omÿnh prãm kêtumrêx. Dja ba amijo kute Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Djõnaj pyrãk. Tãm dja ga me omÿn imã akator jabej. ⁴⁰ Me bakukãmãre Djõnaj ne tep rax tikkrekam nõ nhy m 'ã akatin akatin akati nhy m arÿm kato. Badjwÿ dja ba ã amijo anen kênkrekam nõ nhy m ijã akatin akatin akati ba arÿm ikato. Ba ne ba amijo inh'ã ne bõx. Dja ba ã amijo ane. Jabit dja ga me omÿ.

⁴¹ Djõnaj ne krÿraxbê Niniwekam me akreo tẽ nhy m me arÿm amikam kaprÿren wãnh axwemã iren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Nhy m be, ba ije iraxo Djõnaj jakrenh mex ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga me me kudjwa amikam akaprÿn wãnh ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx? Kati. Me aje wãnh ajaxwemã anhirer kêt kam dja Niniwekam me wã arÿm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã arê ga me me biknor tokry djãkam akuno.

⁴² Be ga, aparmã on'ij pyka 'õdjwÿkam bënjadjwÿr rax nija pumÿ. Bënjadjwÿr ni Xaromã'ÿr tẽ; 'ÿr tẽm 'iry:n arÿm 'ÿr bõx. Kute krã mexkõt marmã 'ÿr bõx ne arÿm kuma. Nhy m be, ba ije iraxo Xaromã jakrenh me:x ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga bënjadjwÿr ni kudjwa ajamak mex ne ima? Kati. Ga me aje imar kêtumrêx. Me aje imar kêt kam dja bënjadjwÿr ni i arÿm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã arê ga me me biknor tokry djãkam akuno, ane.

⁴³ Ne kam ajte me karõ punu'ã ajarênh memã kum,

—Me karõ pydjÿn kute ar me'õo baja ne arÿm kurÿm katon tẽ. Ne kam te ar mrã, ngõ kêt kam ar mrã, te ajte me'õmã àr ne tyk djã kêt mã ar mrã. ⁴⁴ Ne kam amim,

—Ba inhÿrkwã kurÿm ikatorja'ÿr tẽ, ane. ⁴⁵ Ne kam amim badjã tÿmja'ÿr tẽ 'ÿr bõx ne omÿ nhy m arÿm mexkumrêx. Me karõ'õ kute o ba kêt nhy m prÿne kre mex nhy m arÿm kam mÿjja katãt. Nhy m kam kadjy mã me karõ punu'ÿr tẽ. Ne kam mekam me

kwý japróñ 'ÿr meo mõn meo bõx. Nãm me karõbê 7 ne o bõx ne me'õjamã meo wangij nhym kam mekam ar ba. Kute me karõ punubê 7 ne o bõx tãm ne axweo kute õbê pydji kute ar o ba tũmja jakrenh mex ne kam arým o punu rax ne. Kãjbê punuri ne kãjbê punu nhym be, kute kubê 7 ne o bõxja ne arým o punu rax ne. Dja ã me akamingrãnyre ajaxwekam me karõ punu me ajo ane, ane. Nãm Jeju ã memã ane.

*Nãmê kamyre'ã ujarênh.
Mak 3.31; Ruk 8.19*

⁴⁶ Jeju me krãpti:mã kabêno dja nhym nãmê kamyre ar axikõt apõx ar bõx ne bõm ku'ê. Ne kute kum kabên jarênhmã. ⁴⁷ Nhym me'õ 'ÿr tãn kum,

—Ë, onjã anãmê akamy ar amã kabên, ane.

⁴⁸ Nhym Jeju me'õmã kum,

—Be, ije me'õmã inãmê ikamy jarênh kadji mjý dja arkam kute? ane. ⁴⁹ Ne kam kõt ba djwýnhmã kum,

—Ota, inãmê ikamy ne ja. ⁵⁰ Dja gar Metũndjwýnhõ kĩnh kadji kabên man kõt ar amijo aba. Ba kam arým ar amã ikamyre nãr ikanikwýnh nãr inã jarê. Nãm ã Jeju arkum ane.

13

*Bãyogo'ã ujarênh.
Mak 4.1; Ruk 8.4*

¹ Ne kam akati tãmkam Jeju kikre kurũm katon tãn arým imõti mýrri nhý. ² Nhym kam me krãpti: 'ã akuprõ. Nhym kam arým mebê tãn kãkam nhý nhym me krãpti: arým ngõ mýrri kum dja. ³ Nhym kam arým apýnh kukràdjã djãri'ã memã mýjja jakren memã 'ã ajarê. Ne memã kum,

—Ë, õ pur djwýnh ne kute õ purkam bãyogo kremã 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tãn o bõx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mýjja kre kadji tu mýjja 'yo akabê, bãyogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbãri 'yo ukabêr mrãnhja pyrãk.

⁴ Jeju memã kum,

—Be, me'õ ne ar bãyogo 'yo ukabêr mrã. Nhym 'y kwý prykam rõrõk. Nhym kwẽnh prĩne kuku. ⁵ Nhym kwý kãn po'ã pyka purorrekam rõrõk. Nhym kam pyka purorrekam ingrõt kukrà kêtumrêx. ⁶ Nhym kam kýtũm myt nhýn arým 'y nhingrõt ga nhym kajot ne arým ty. Arê jabjê kêtkam ne ty. ⁷ Nhym 'y kwý mrýnhĩkam rõrõk ne kam mrýnhĩmẽ ro'ã ingrõt. Nhym kam prĩne o akno. ⁸ Nhym 'y kwý pyka mexkam rõrõk ne ingrõt ne kam abatãnh ne. Ne arým apýnh bãri ku'ê djãri nhym kwý ijj jabjê nhym kam 'y mexti:re. Nhym kam 'y'ã akre kubê 100. Nhym kwý ijj mexkumrêx nhym 'y'ã akre kubê 60. Nhym kwý kãjbê ijj mex nhym 'y'ã akre kubê 30. Nãm ã Jeju Metũndjwýnh

kukràdjã'ã apýnh mýjja jakren 'ã ujarênhõ ane. ⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx, ane.

¹⁰ Nhym kam kõt ba djwýnh ar 'ÿr bõx ne kum,

—Mýkam ne ga apýnh kukràdjã djãri'ã memã mýjja jakren memã mýjjabit'ã ajarê? ane.

¹¹ Nhym arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjã marmã? Kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba'ã ikabên kukràdjã ja djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arênhõ amirĩt gar aje marmã. Nhym be, me wãbê ne ba udju ne. ¹² Be, me kwý kute ikukràdjã markumrêx ja dja ba mã memã mýjja krãpti jarê nhym me arým mýjja krãpti ma. Nhym me kwý mã kute ikukràdjã mar kajgojabê dja ba ikukràdjão apdju. Kute ikukràdjã mar kajgoajo apdju. ¹³ Me wã kute mar kajgokam ne ba memã mýjjabit 'ã ajarê. Ba apýnh kukràdjã djãri'ã memã mýjja jakren memã mýjjabit'ã ajarê. Me kute ikukràdjã mar kajgo wã ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên memã kum,

“Me te memã mýjja jakre nhym me omũnh kajjon mã amim omũnhkumrêx kêt.

Nhym me te memã mýjja jarê nhym me me kabên maro krĩn mã mar kêt. Mã mýjja'ã me kabên kute amijakreja mar kêt ne.”

Nãm me ã me wã'ã me bakukãmãremã ane. Me kute ikukràdjã mar kajgo'ã ne memã arê. ¹⁴ Me bakukãmãre Idjaaj ne amrêbê: me kute imar kajgowãmã kabên jarê. Nãm Metũndjwýnh kukwakam memã kum,

“Dja ga me maro aku'ên mã mar kêt. Mã kukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt. Ne omũnh kajjon mã amim omũnhkumrêx kêt. Mýkam?

¹⁵ Bir, arým ga me adjumar djãkam ajamakke kêt. Me aje ajamako mar kêt mã ne ga me arým ajamakke jadu.

Ne aje anoo omũnh kêt mã tu ano ngõr.

Nã gãm me aje mar kêt mã ã ibê amijo ane.

Aje ikukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt mã ã ibê amijo ane.

Ne aje adjumar djãkam mar kêt mã ã ibê amijo ane. Me aje iwýr amijo akêx ba ije me ajo mex kêt mã ã ibê amijo ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaaj me kute ikabên mar kajgomã ane. Nhym me bakukãmãre aben djõ'ã arênhõ mõn arênhõ mõr tãmtã arým me wã'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakum-ingrãnyrekam ne me wã'ã ikukràdjã mar kajgo ane. ¹⁶ Nhym be, djãm ar ga ne gar ã anomê ajamako ane? Kati. Ar ga ne gar ano atemã ne aje omũnhkumrêx. Ajamakke ne atemã ne aje markumrêx.

Kam ar akînhkumrêx. ¹⁷ Ba ar amâ arê gar ama. Djâm ar aje mýjja pumûnh ja ne me bakukâmâre kute omûnh? Djâ ne Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhmê me katât kute amijo bamê kute omûnh? Kati. Djâm ar aje mýjja mar ja ne me kute mar? Kati. Me krâptî ne amrêbê te kute omûnh ne mar prâmje. Kam, ar gajbit ne gar aje omûnh ne aje mar. Mrâmri ne ba ar amâ arênhkumrêx.

¹⁸ Kam ba ar amâ arê gar ama. Ije ikabêh kukràdjâ'â me'ô kute bågogo 'yo ukabêr jakreja dja gar ama. ¹⁹ Kâjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kabên ne arým me'ô mâ arê. Metîndjwýnh kute amim me utâr ne kute ar meo ba'â kabênja kum arê nhyam arým mar kêt ne. Mýj'â kute kabên jakreja mar kêt ne. Nhyam ate Xatanaj jâm meo amijakren mebê Metîndjwýnh kabêno akno. Me kute tu amim markumrêx nhyam Metîndjwýnh kute kubê me utâr karô ne jâm meo amijakren mebê Metîndjwýnh kabêno akno. Bågogo 'y kwý prykam rôrôk ne ja.

²⁰ Kênkam 'y rôrôk ja ne me kute amim Metîndjwýnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'â amijakre. Nâm me myt tâmkam Metîndjwýnh kabên man bit kum kînhkumrêxo têm kajgo.

²¹ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwao-bit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê jabjê kêt kam têmbê tykja pyrâk. Kute amim mar 'iry kêt nhyam ate apýnh me kaprî djâri 'yr bôx nhyam arým kanga.

²² Mrýnhîkam 'y rôrôkja ne me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kam ate ajte kute jâm mýjja marja'â amijakre. Nâm me arým Metîndjwýnh kabên man kam 'âno âm kêt ne amim, "Mýj dja ba nêh inhô kwý krêh mex ne inhô kubêkâ mex? Ikanêkam mýj dja ba nêh"? ane. Nâm pykakam mýjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ôk kaprîo atom rax prâ:m ne ajte nêkrêxo atom rax prâ:m. Djâm kute amim mýjjao atom raxkam mrâmri umar mex? Kati. Bir, me arým ô mýjja rûnhkam mrâmri umar punukumrêx. Ga, mrýnhî kute bågogoo bikênh nhyam kam iijy kêtja pumû.

²³ Ga, me'ô bågogo 'yo ukabêr tê nhyam ajte kwý pyka mexkam rôrôkja pumû. Nhyam kam arým ingrôt ne abatânh ne. Abatânh ne arým iijyam 'y kume:x. Me kwýdjwý ne me memâ Bênjadjwýr djwýnh'â kabên jarê nhyam me arým tu amim markumrêx. Ne kam maro amû amikamêh arým mar rax ne. Mar rax ne arým ukaprikumrêx. Me kwý ne me ukapriti:re kute mrâmri ne bari kwýkam iijy mexti:re nhyam kam 'y kubê 100 pyrâk. Nhyam me kwý kajbê ukapri kute mrâmri ne bari kwýkam iijy mexkumrêx nhyam kam 'y kubê 60 pyrâk. Nhyam me kwý kajbê ukapri kryre kute mrâmri ne bari kwýkam iijy mex nhyam kam 'y kubê 30 pyrâk. Me ukaprikumrêx nhyam

Metîndjwýnh arým mekam kînhkumrêx. Mekam kaprîre kêtumrêx. Nâm â Jeju arkum ane.

Ê 'y'â ujarênh.

²⁴ Ne kam Jeju ajte kabên kukràdjâ'â pur 'ôdjwý jakren memâ 'â ajarêh memâ kum,

—Kâjkwakam Bênjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me kwý pytân ar meo ba. Kam dja meo ajkij. 'Â ne pur amijakre. Purkam ne me'ô 'y mex rênho tê. Ne o tê:n arým kre pa. ²⁵ Ne kadjy ate krâ. Nhyam me ôt mýrri kurê djwýnh arým pur'yr bôx. 'Yr bôx ne kam 'ê 'ymê bô nhijmê akrô 'ymê rênho tê. Bågogo 'y mex nhiby'ê 'y rênho tê:n arým kre pa. Kre pan arým mâ tê. ²⁶ Nhyam kam bågogo ingrôt ne abatânh ne iijy ajkapî. Nhyam 'êdjwý arým kam kume:x ne.

²⁷ Nhyam kam ô âpênh ar arým ô pur djwýnh'yr bôx ne kum, "Bênjadjwýr, 'y mexbit ne ga purkam arêh kre. Mýj ne arým ajmâ pur kam nê nhyam kam 'ê kume:x"? ane.

²⁸ Nhyam arkum, "Gwaj bakurê djwýnh'ô ne kam 'ê 'y rê", ane. Nhyam ô âpênh ar kum, "Dja bar 'ê kaba", ane.

²⁹ Nhyam arkum, "Kati. Gar ren 'emê ro'â bågogo kaba. ³⁰ Kwârîk wânh ro'â abatânh gê pry ngrâ ba 'yr ê djwýnh jano. Kam dja ba ê djwýnh arkum, 'Dja gar 'ê kumrêx karwân 'âpen kum adjâ gê xêr. Nhyam be, bågogo dja gar o atom ne inhô bågogo nhô kikremâ o wadjân adjwý", ane. Dja ba â kum ane." Nâm â ô pur djwýnh arkum ane. Nâm â Jeju memâ ujarêhho ane.

Metîndjwýnh kute me utâr ne meo ba.

Ruk 13.18

³¹ Ne kam ajte kabên kukràdjâ'â motadu 'y jakren memâ kum,

—Kâjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo ba ne kute mrâmri ne me'ô arým ô purkam motadu 'y kre nhyam abatânh pyrâk.

³² Motadu 'y ne kryreo kute apýnh 'y jakrenh. Nhyam be, arým abatânhkam abatâhho kute purkam djwý kunî jakrenh. Arým abatânh kute pi pyrâk. Nhyam arým âkmê kwênh apýnh pa'â ku'ê. Nâm â Jeju arkum ane. Me kute amim Jeju marmâ nhyam arým ja pydjîn kadjy amima nhyam arým ja kadjy amiman 'â tým nhyam ja kôt 'â tým nhyam ja 'â tým nhyam arým 'â krâptî ne. 'Â ne 'y kryre ja jakre.

³³ Ne kam ajte kabên kukràdjâ'â djwý nhigot djâ jakren memâ kum,

—Kâjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo ba ne kute mrâmri ne djwý nhigot djâ djwýkam bimânh têm pyrâk. Me'ô nire ne djwý nhigot djâ byn arým djwý djôm raxkam kapî. Djwý'â akreo amânhkrut ne ikjêkêt.

Nãm djwýkam kapĩn o akã nhym arým prĩne djwýkam ajmã, ane. Jejudjwý dja amim me utãro tẽn kam arým pyka kunĩkõt amim me kwý pytãn ar meo ba.

³⁴ Jeju kute memã mýjja'ã ujarẽnhja kunĩ ne kukràdjã'ã akre. Ne kam me krãptĩjamã mýjjabit'ã ajarẽ. Djãm kute kukràdjã 'õ'ã mýjja jakre kêt ne tu kukràdjãbit memã arẽ? Kati. Nãm kukràdjã'ã memã mýjjabit jakren memã 'ã ajarẽ. ³⁵ Me bakukãmãre ne Metĩndjwýnh kukwakam memã ja'ã ajarẽ. Jeju memã ujarẽnh ja'ã ajarẽ. Amrẽbẽ: ne memã kum,

“Kukràdjã'ã dja ba memã mýjjabit jakren memã 'ã ajarẽ.

Adjãkam mýjja bipdjur ne bipdjur rã'ã dja ba arým 'ã ajarẽ”, ane.

Nãm ã me bakukãmãre Metĩndjwýnh kukwakam memã ane. Ne kam me aben djõ'ã arẽnhõ mõn arẽnhõ mõr tãmtã arým 'yr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne Jeju katon arým ã memã ujarẽnhõ ane. Me bakukãmãre kute memã ujarẽnh kõt ne Jeju arým amikabẽn kukràdjã'ã mýjjabit jakren memã mýjjabit 'ã ajarẽ.

³⁶ Ne kam arým me krãptĩ jano nhym me mã mõ nhym arým kikremã wadjã. Nhym kõt ba djwýnh ar arým 'yr bõx ne kukijn kum,

—Ajbir me kute purkam bãygogo 'y mex nhiby 'è 'y rẽnho tẽn'ã adjujarẽnhja mýj'ã ne amijakre? Ar imã arẽ bar kuma, ane. ³⁷ Nhym arkum,

—Bir, ba ne ba amijo inhĩ ne ruw. Ba ijã ne me'õ kute purkam 'y mex rẽn ja. Ijã ne me'õja amijakre. ³⁸ Pyka kunĩkõt me kunĩ'ã ne pur amijakre. Me kute Bẽnjadjwýr djwýnh mar'ã ne 'y mex amijakre. Me kute Xatanaj kõt ar amijo baja'ã ne 'è amijakre. ³⁹ Xatanaj'ã ne kurẽ djwýnh kute purkam 'è 'y rẽnha amijakre. Mýjja kunĩ kute aminhinomã amimẽn dja nhõ akati'ã ne bãygogo atom dja nhõ akati amijakre. Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'ã ne me kute bãygogo djẽ djwýnhja amijakre.

⁴⁰ Kute è djwýnh kute 'è jarẽn ne o atom ne kum adjãr nhym xèt pyrãk, dja Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh ã me axweo ane. Me kute aminhinomã amimẽn dja nhõ akatikam me axweo ane. ⁴¹ Ba ije amijo inhĩ dja ba amũ ikadjy mrãnh djwýnh jano nhym me arým me axweo kunĩõ atom. Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam meo bajakam me axweo kunĩõ atom. Me kute me axwe'ã memã ãpnẽnhmẽ me axweo kunĩõ atom. ⁴² Ne kam me arým me biknor tokry djãkam me kumẽ. Wãnh ne me amim ngyrk ne tokry djãje amijanẽn ar ãmra ba. ⁴³ Kam dja me Bãm djwýnh amim me katãt kute amijo baja pytãn ar meo ba. Nhym kam me axweja kurãm dja me arým me:xkumrẽx nhym me kum me kĩnhkumrẽx kute mrãmri

ne arým myt katorkam me kum kĩnh pyrãk. Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabẽnja markumrẽx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apýnh mýjja'ã ujarẽnh.

⁴⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nèkrẽx pãnh rax kĩnh pyrãk. 'Ã ne nèkrẽx pãnh rax amijakre. Pykakam ne me'õ nèkrẽx pãnh rax jadjãn o apdju nhym atemã me'õja arým 'yr bõx ne kum katon kaban kam kĩnhkumrẽx. Me'õja nèkrẽx pãnh raxkam kĩnhkumrẽx ne ajte pyka tãmkam nèkrẽx pãnh rax jadjãn o apdju. Me'õ kute kubẽ o ãkĩnh karõ o apdju. Ne amim, “Ba on pykao inhõn kam ije nèkrẽx pãnh rax jadjãr djãõ inhõ pyka”, ane. Ne kam arým õ mýjja kunĩõ atom ne memã kungãn pãnh pi'õk kaprĩ by. Ne kam arým pi'õk kaprĩõ amim pyka byn o õ. Ne urokam kute kam nèkrẽx pãnh rax jadjãrjao õ.

⁴⁵ Kam, ajte kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nèkrẽx pãnh rax kĩnh pyrãk. 'Ã ne angã pãnh raxdjwý amijakre. Kam ne me'õ kute angã byrmã abej ar mrã. ⁴⁶ Ne kam arým angãja pãnh rax:mã kato. Ne amim, “Ba on angã pãnh raxjao aminhõ”, ane. Ne kam amũ tẽn õ mýjja kunĩõ atom ne memã kungãn pãnh pi'õk kaprĩ by. Ne kam angãja pãnh rax pãnh memã pi'õk kaprĩ ngãn arým o õ. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kãjkwakam Bẽnjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me utãr ar meo ba. Kam, dja me axwemã pãnh jarẽ. 'Ã ne kryreti amijakre. Imõtikan ne me kryreti mẽ nhym arým apýnh tep krãptĩ kum wangij nhym me arým unẽ. ⁴⁸ Ne arým ipukam bjẽro mõn akãx'ã kumẽ. Ne kam arým tep kabio nhý. Nãm tep mex ne karwãn kaxnokaikam o atom. Nhym be, tep punu ne me rãm kurẽn kanga. ⁴⁹ Mýjja kunĩ kute aminhinomã amimẽn dja nhõ akatikam dja me ã meo ane. Dja Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh apõx ne me'yr bõx ne meo ajkij. Me axweja me katãt kute amijo bajabẽ meo ajkij. ⁵⁰ Ne kam arým kuwy djãkam me axwe mẽ. Kam dja me amim ngyrk ne tokry djãje amijanẽn ar ãmra ba, ane.

⁵¹ Ne kam arkum,

—Djã ne gar arým mýjja markumrẽx? Mýjja'ã ije apýnh mýjja jakreja djã ne gar arým markumrẽx? ane.

Nhym ar kum,

—Nã. Mýjja'ã apýnh mýjja kute amijakreja bar ije markumrẽx, ane.

⁵² Nhym kam arkum,

—Aj, tãm ne ja. Arÿm ne ba mÿjja krãpti'ã ajarê gar ama. Kãjkwakam Bãnjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãrn ar meo ba'ã ne ba mÿjja krãpti jakren ar amã 'ã ajarê gar arÿm ama. Arÿm ar aje markam ar aje ò kikre djwÿnh pyrãk. Ò kikre djwÿnh ne ò nèkrêx jadjwÿr djãkam mÿjja nymê mÿjja tũmo pòx. Ar aje urãk. Ar abê memã kukràdjã jarênh djwÿnh ne gar arÿm memã kukràdjã ny jarênh aje memã kukràdjã tũm jarê. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ò pyka djwÿnhkam bõx.

Mak 6.1; Ruk 4.16

⁵³ Jeju apÿnh kukràdjã'ã memã mÿjja ja jakren memã 'ã ajarênh kam arÿm o ino re. Ne kam arÿm mã tẽ. ⁵⁴ Ne kam arÿm ò pyka djwÿnhkam tẽn bõx. Bõx ne arÿm me bikprõnh djãkam tẽn wadjã. Ne kam arÿm memã kukràdjã jarê. Memã arê nhyim me arÿm kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Tò, mÿj me'ò ne kum me kukràdjã ja jarê nhyim arÿm ã amak mexo ane. Mÿj me'ò ne kum arê nhyim arÿm ã mÿjja nhipexo ane. Mÿjja pumũnh kêtikumrêx ne arÿm ipêx nhyim kumex. ⁵⁵ Be, kubê ne pí kênh djwÿnh kajgo kra. Marij kurũm ne kato. Kõt ar apòxjãbê Xijagumê Jòdjemê Ximãomê Djudamê. ⁵⁶ Kanikwÿnhdjwÿr ar me baro'ã ar ba. Tò mÿj me'ò ne kum kukràdjã ja jarê nhyim maro ba? ane. ⁵⁷ Me ã abenmã anhÿro ban kam kubê kÿnh no kati.

Nhyim Jeju amijã memã kum,

—Metũndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh dja pyka kunikõt ba nhyim me kum mex jarênh ba prãm ne. Nhyim be, ò pyka djwÿnhkam me jabit ne me ari aprÿo ba. Òbikwa djwÿnhkam ar ajbit dja me ari aprÿo ba, ane.

⁵⁸ Ne kam arÿm te kute ò pyka djwÿnhkam me krãptio mex prãmje. Me kute amim tu kamnhÿxkumrêx kêtikum te kute meo mex prãmje.

14

Me kute Djuão mut krã'ÿr.

Mak 6.14

¹ Nhyim kam me amũ Jeju jarênh ipòk ne. Nhyim kam mebê idjaer nhõ bãnjadwÿr raxbê Erodji arÿm me kute Jeju jarênhja ma. ² Ne kam arÿk Jejuo Djuão ne ò àpênhmã kum,

—Ngòmã me angjênh djwÿnhbê Djuão arÿm akubyn tũn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tũnkam ne arÿm mÿjja pumũnh kêt nhipexo ba, ane.

³⁻⁴ Be, Erodji kute bÿn kêtiri ne Djuão Erodji'ã kum kabên ne. Erodji ne Erodjijo prõ. Nãm 'ã kum kabên ne kum,

—Metũndjwÿnh kukràdjã kupa'ã ne ga akamyrebê prõ'ÿr mõ, ane. Nhyim kuman arÿm ngrÿk ne. Ne arÿm 'ÿr me krãkamngõnh

jano nhyim me arÿm o tÿm ne kubê ijê. ⁵ Nhyim kam bit kute me anor nhyim me kute bÿnmã. Nhyim be, kati. Me krãpti: ne me 'ã abenmã kum,

—Djuãobê ne Metũndjwÿnh kukwakam memã ujarênh djwÿnh, ane. Me krãpti kute ã anhÿrkam ne Erodji arÿm kum me krãpti pyman Djuão bÿn kêt.

⁶ Nhyim kam Erodji rwÿk djã nhõ akati arÿm bõx. Bõx nhyim me arÿm ro'ã àkuro nhÿ. Nhyim Erodji kra arÿm memã to. Memã to nhyim Erodji kum kÿnhkumrêx. ⁷ Kum kÿnhkam ne kum,

—Mÿj ne ga amã kÿnh? On imã mÿjja'ò jarê ba arÿm amã kungã. Amã ikabên kajgo kêtikumrêx. Metũndjwÿnh ne arÿm ima, ane. ⁸ Kraja kum tor djwÿnhrànm ne nã arÿm Djuão krã'ã kum karõn kum,

—Dja kum akÿnh ga Djuão krã'ã kum apnê, ane. Nhyim kam arÿm kum to nhyim kum kÿnh. Kum kÿnh ne kum mÿjja jarênh mãmdji nhyim arÿm kuma. Ne nã kabên man arÿm Erodjimã kum,

—Dja ga ngòmã me angjênh djwÿnhbê Djuãoja ngõnh purortikam krã djãn o bõx ne imã angã, ane. ⁹ Nhyim kam bãnjadwÿr rax arÿm kuman kaprÿren amim,

—Je, arÿm ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mãmdji nhyim Metũndjwÿnh arÿm ima. Ba arÿm kam te ije kum, “Kati”, anhÿr prãmje. Ibu'ã me jadjwÿy ne me arÿm mrãmri ikabênkumrêx ma, ane. Ne kam arÿm ò àpênhmã kum, “Me kum angã”, ane. ¹⁰ Ne 'ÿr me ano nhyim me mebê ijê djã'ÿr mõn arÿm 'ÿr bõx. Ne kam arÿm mut krãta. ¹¹ Mut krãtan ngõnh purortikam krã djãn o tẽn arÿm kurerermã kungã. Nhyim kumÿn o tẽn arÿm nãmã kungã. ¹² Nhyim kam Djuãokõt ba djwÿnh ar 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam Djuão nhÿ mÿn o tẽn arÿm adjã. Ne kam Jeju'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne kum arê nhyim arÿm kuma.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mak 6.30; Ruk 9.10; Dju r 6.1

¹³ Nhyim kam ate arwãkam 'ÿr kadji kãkam nhÿn arÿm nox ne. Nhyim kam me arÿm arênh ma. Arênh man arÿm krÿrax kurũm kõt mõ. Pykakõt ar ibej mõ. Ar ibej mõ:n arÿm akãx nhikjêkam Jeju kutêp akuprõ. ¹⁴ Nhyim Jeju ar ngókõt mõn arÿm akãx'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne arÿm kã dji. Nhyim kam Jeju arÿm wabin me krãpti: pumũ. Me omũn arÿm kum me kaprÿ. Kum me kaprÿn arÿm me kanêo mexo dja.

¹⁵ Meo djan kam arÿm amykry mex ne. Nhyim Jeju kõt ba djwÿnh arÿm 'ÿr bõx ne kum,

—Arwãkam ne gwaj ar baba nhyim arÿm amykry mex ne. On me krãptimã arênh kum, “Me amũ krÿ kryremã mõn djwÿ jamÿn anhõ kwÿ krê”, ane. Dja ga ã memã ane, ane.

¹⁶ Nhyim arkum,

—Kati. Kwārīk wānh amū me mōr kêt. Ar ga dja gar memā mỳjja ngā nhyim me arým kukrê, ane.

¹⁷ Nhyim ar kum,

—Jakam ne djwý kubê Sbit ne tep amānhkrutbit, ane.

¹⁸ Nhyim arkum, “Amrê imā o tē”, ane. Nhyim kam ar arým ýr o bōx. ¹⁹ Nhyim kam me bōkam ýrmā memā arê. Ne kam arým djwý kubê 5mê tep amānhkrutja jamý. Amýn kāmā kājkwā pumūn djwýmê tepo Metúndjwýnhmā amikính jarê. Kum amikính jarēn arým djwý kokij. Djwý kokjêro dja:n mā kôt ba djwýnh arkum ôro dja. Arkum ôro dja: nhyim ar mā memā ôro mrā. ²⁰ Memā ôro mrā: nhyim kam me kunī kukrēn arým ajne. Nhyim kam ar arým aūm karwānho mrā. O mrān arým kaxnokai kam kungij ne o ipu. O ipun arým 'ā akre. Kam kaxnokai ipu kubê 12 ne 'ā kātām ne dja. ²¹ Be, me my kute krēn 'ā akre kubê 5.000. Ne ijukri me niremē me prīre'ā akre kêt. Be, me kunī ne me arým ô kwý krēn mex ne arým ajne.

Ngô'ā tēm.

Mak 6.45; Djur 6.15

²² Nhyim kam Jeju kôt ba djwýnh arkum, —Aj mā, kākam nhý. Dja gar ikukām akāx nhikjēmā rê. Ba ýr me ano gē me mā mō, ane. Nhyim ar arým kākam nox ne mō. ²³ Nhyim arým me krāpt'ýr tēn memā kum, —Aje, me on ajmā. Ba on, ane. Ne kam Metúndjwýnhmā kabēn kadjj krānh'ā tēn wabi. Nhyim kam arým akamāt nhyim ate krānhkam nhý. ²⁴ Nhyim ar kākam mōrja arým imōti nhipōkri mō. Mō: nhyim kōk ar kutā abēr týx. Abēr týx nhyim ngō arým ar'ā kà japīno mō.

²⁵ Apīno mō: nhyim arým ôkrēn'ānh kà. Ôkrēn'ānh kār pydji nhyim Jeju arým tu ngō rax'ā arkôt tē. ²⁶ Ngô'ā arkôt tē nhyim kôt ba djwýnh ar arým omū. Ngô'ā tēm kôt omūn arým madja kretin abenmā kum,

—Ota amrê me karō'ō gwaj bakôt mō, anen arým umaje amra.

²⁷ Nhyim kam arkum,

—E kum, ba ne ba wām ar akôt tē. On ar akính ne ar atūn prām kêt, ane.

²⁸ Nhyim Pedru kum,

—Djām mrāmri gakumrêx? Ga atēm kumrêx jabej amiwýr ijwý ba wām akudjwa ngō'ā awýr tē, ane.

²⁹ Nhyim kum, “Amrê iwýr tē”, ane.

Nhyim Pedru arým Jeju ýr tēm mā ngōkam ruw ne arým ngō'ā tē. ³⁰ Ngô'ā tēn arým ngō pumū. Kōk djābēr týx kute ngō djākā týxkôt omūn arým tūn prām. Tūn prām ne arým ar tē. Ngōmā ar tēn arým amran kum, “Bēnjadjwýr djwýnh, gop ipytā”, ane.

³¹ Nhyim Jeju on pa 'amýn kum,

—Aje amim imar rere:kre. Mýkam ne ga amim, “Djām mrāmri ne Jeju kute ngō ja mar”, anen amim imar rerekre?

³² Nām ā kum ane nhyim ar arým kà ýr bōx. Ne kam arým wabi. Wabi nhyim kōk djābēr on amikrātan anhkirê ne. ³³ Amikrāta nhyim kākam ar ýrja arým parbê kōnkrāo nhýn rax ma:ro nhý. Ne arým kum,

—Mrāmri abê Metúndjwýnh Krakumrêx, ane.

³⁴ Ne kam ar arým akāx nhikjēmā rēn kam arým kà dji. Ar pykabê Djene'ā kà dji.

³⁵ Nhyim kam me arým Jeju nokre pumūn amū memā arê. Nhyim kam me arým bu'ā pyka kunīkôt me ýr ne ano nhyim me me ýr mō. Me ýr mōn memā arê nhyim me arým kuman Jeju ýr me punu kunīo bōx. ³⁶ Nhyim me arým kum,

—Ba me akā japkrebit kupēn arým imex ne, ane. Ne me kunī kute kupēnhja arým prīne mex ne.

15

Tu mỳjja krēn'ā ujarēnh.

Mak 7.1

¹ Nhyim kam me bē pardjēumē Mōjdjē kukrādja mar djwýnh krīraxbê Djeruxarē kurūm mōn Jeju ýr bōx. Me ô kwý krēn kadjj ne me aminhikra pōnho ba. Me kukāmākjē kukrādja kôt me we Metúndjwýnhmā mex kadjj ne me kum aminhikra pōnho ba. 'Ā ne me Jejumā kabēn ne kum,

² —Mýkam ne akôt ba djwýnh ar me kukāmākjē kukrādja mar kêt ne kam amikrā ar o ba? Nām ar kute aminhikra pōnh kêt ne tu aku, ane.

³ Nhyim Jeju memā kum,

—Djām mrāmri Metúndjwýnh kukrādja kôt ne ga me me akukāmākjē kukrādja jarê? Kati. Atemā. Ga me atemā akukāmākjē kukrādja ja'ā ano týx ne Metúndjwýnh kukrādja mar kêt. Ne kam arým kam amikrā ar o aba. ⁴ Ba me amā arê gar ama. Metúndjwýnh ne me bakukāmāremā 'ā karōn memā kum, “Me amā abāmmē anā jabēn ar kabēn ma”, ane.

Ne ajte memā kum,

“Me'ō arým bām'ā nār nā'ā. 'Gé Metúndjwýnh o ajkē', anhýr jabej gē me tu kubī”, ane.

Me kum bāmmē nā ar abēmā ne Metúndjwýnh ā me bakukāmāremā ane.

⁵ Nhyim be, djām me ga ne ga me amā abāmmē anā jabē? Kati. Ga me akukrādja kôt arīk memā kum, “Me ajō godja anā nār abām mỳjja'ā ajwýr jabej. Ne aje kubē anhō mỳjja né prām jabej kum, ‘Be, ba te ije amā ôrmā. Aje mỳjja 'ā ijwýr ba arým o Metúndjwýnh nhō mỳjja. Kam ba te ije amā ôrmā’, ane. Dja ga me ā kum anen arým

kubê nê nhyam kam arým pijâm ne”, ane.
⁶ Ga me aje â memâ 'â karôo anhyrkam arým me nãmê bãmbê ôdjy'â memâ adjâpnênho aba. Me kum ar abê kê't'â memâ adjâpnênho aba. Metîndjwýnh te memâ 'â karôn memâ kum,

“Me amâ abãmmê anâ jabên ar kabên ma”, ane.

Nãm te memâ ane ga me arým Metîndjwýnh kabên jao me kukràdjâ kajgon kupa'â memâ akukràdjâ punu ja jarên arým nãmê bãmbê ôdjy'â memâ adjâpnênho aba. ⁷ Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Mrãmri ne me bakukãmäre Idjaij me ajâ kabên ne. Nãm Metîndjwýnh kukwakam me ajâ me bakukãmãremâ kum, ⁸ “Be, me ja ne me arík 'êx ne ajkwa kajgokam imâ imex jarênho ban ôkre kadjwýnhbê jâm ate ibê krân ba.

⁹ Ne arík imâ irax jarênho kajgoo ban 'êx ne me ta kukràdjâ'â memâ kum, ‘Metîndjwýnh kukràdjâ’, anhyro ba.”

Nãm â Idjaij me ajâ ane ga me akam-ingrãnyre ajêx ne akukràdjâ kajgoo Metîndjwýnh kukràdjân memâ arênho aba. Mrãmri ne me ajâ arênhkumrêx. Nãm Jeju â mebé pardjêu arkum ane.

¹⁰ Ne kam amiwýr me krãpti 'uw ne memâ kum,

—Ê, dja ga me akunî iman ikabên markumrêx. ¹¹ Me kute apýnh mýjja'â memâ kum, “Ja dja ga âm omû. Dja ga krên arým ajaxwe”, anhyro ba. Nhyam be, djâm me'ô mýjja 'ô krê nhyam Metîndjwýnh arým kum, “Ja ne ga krê. Arým ajaxwe”, ane? Kati. Me kabên punukam ne memâ axwe jarê. Me âkînhikam ne memâ arê. Me ari prô, mjên kupa'â kurê bakam ne memâ arê. Me 'êxnhikam ne memâ arê. Apýnh axwe ôkam ne Metîndjwýnh memâ axwe jarê. Nãm â Jeju memâ ane.

¹² Kam kôt ba djwýnh ar 'ýr bôx ne Jejumâ kum,

—Ê, mebé pardjêu kute akabên markam arým ngryk ne, ane.

Nhyam me'â arkum,

¹³⁻¹⁴ —Ga, me no rã ne me amikukãm rît kê'tja pumû. Kam me kute amipry mar kê't. Kam godja me no rã me no rã japrô kute meo ba jabej nhyam arým amê kre'ôkam tým. Mebé pardjêu ne me kute me urák. Nãm me 'êx ne memâ, “Ba ne ba ije Metîndjwýnh mar”, anhyro ba. Nhyam be, kati. Me kute mar kê't. Ne kam te memâ Metîndjwýnh'â ujarênho ar ba nhyam me adjwýnhdjwý kute Metîndjwýnh mar kê't. Mebé pardjêu 'êx ne kute memâ anhyro bakam dja Ibãm arým memâ o pãnh ne me biknor tokry djâkam me kumê kute mrãmri ne me kute 'é kadjar ne rûm mênho pyrâk. Kwãrik wãnh me rã'â. Nãm â Jeju mebé pardjêu'â ane.

¹⁵ Nhyam Pedru kum,

—Nã gãm ar imã, “Djãm me mýjja 'ô krê nhyam Metîndjwýnh kum, 'Ja ne ga krên arým ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arê nhyam ar ibê bipdjur rã'â ne. Mýj'â ne ga akabên jarê? Ar imã arê bar kuma. Nãm â Pedru Jejumâ ane.

¹⁶ Nhyam Jeju arkum,

—Djãm ar gadjwý ar aje mýjja mar kê't rã'â? ¹⁷ Mýjja me kute krên ne me tikkambit wangij. Ne kam atykãm arým apôx. ¹⁸ Nhyam be, me ajkwa kurûm me kabên punu apôxja ne me kute amim mýjja'â karô djâ kurûm apôx. Kam Metîndjwýnh arým memâ axwe jarê. ¹⁹ Me kute amim mýjja'â karô djâkam amim mýjja punu'â karôn arým me kurûm apôx.

Nãm me kute me par'â amim karô.

Ne kute me prô puro nàr me mjên puroo âkînh ne ro'â ikwãja'â amim karô.

Ne prô djwýnh nãr mjên djwýnh kupa'â kurê'â amim karô.

Ne kute mýjja'â âkînh'â amim karô.

Ne memâ 'êx'â amim karô.

Ne kute Metîndjwýnh japrý'â amim karô.

²⁰ Me axweja kunî ne me kurûm apôx nhyam Metîndjwýnh arým memâ axwe jarê. Nhyam be, me kute aminhikra pônho kê't ne kute ô kwý krên ja ne Metîndjwýnh kute memâ axwe jarênho kê't. Djãm ar aje ja mar kê't? Nãm â Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

Me'ô nire bajtem kute tu amim kamnhîkkumrêx'â ujarênho.

Mak 7.24

²¹ Ne kam Jeju arým mebé tê. Tê:n kam krîraxbê Xirumê Xidô bu'â pyka'ýr bôx.

²² Nhyam pykabê Kanaãkam me'ô nire pyka wãkam ar ba. Mebé idjaer ne me wão me bajtem. Me'ô nire kam ar ban arým Jeju'ýr bôx. Ne kam kãj bê kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, Dawi tãmdjwý, gop amâ ikapri. Me karô punu ne ari ikrao bikênho ba, ane.

²³ Nhyam tu kubê anhikrên itô ne. Nhyam kôt ba djwýnh ar 'ýr bôx ne kum,

—Dja ga amû ano gê tê. Nãm ari gwaj bakôt àmra tê, ane.

²⁴ Nhyam arkum,

—Djãm me bajtem'ýr ne Metîndjwýnh ijano ba tê? Kati. Mebé idjaer'ýr ne ijano ba tê. Mebé idjaer ne me kute mrãmri ne mrykî'ãtomti no biknor pyrâk ne ate ar ba. Me ate ar ba ja'ýr ne ijano ba tê, ane.

²⁵ Nhyam kam arým ni bajtemja 'ýr bôx. 'Ýr bôx ne arým parbê kônkrão nhýn ra:x man kum,

—Bênjadjwýr djwýnh gop ikôt o kangôn ikrao mex, ane.

²⁶ Nhyam ô mebé idjaer'â me prîre jakren kum,

—Nok ba ren rop kraremâ me prîre nhô djwý rê nhyam ren kam punure, ane. Djãm

mrâmri ne djwý'ã ajarê? Kati. Kute meo mex djã'ã ne djwý jakren kum 'ã ajarê. Bir, Jeju ne jakam kute me bajtemo mex prãm kêt. Ô mebê idjaer'ÿr ne Metîndjwýnh Jeju jano. Kute ô mebê idjaerbit kumrê_{xo} mexo bamã. Kam ne nimã kum,

—Nok ba ren rop kraremã me prîre nhô djwý rê nhyr ren kam punure, ane.

²⁷ Nhyr nija arým amim,

—Ijã ne rop krare jarê, anen arým kum,

—Tukwa, mrâmri Bênjadjwýr djwýnh. Kôt ne ga arê. Nhyr be, godja wãnh ô wýnh nhô pîponh krakri djwý jaüm rôrök. Aümbit dja rop krare kukrê. Kam gop badjwý ibê rop krare pyrãk tu imã ikrao mex, ane.

²⁸ Nhyr Jeju kum,

—Me'ô nîre, ga ne ga tu amim ikamnhîx me:xkumrêx. Akabên kôt ne ba arým akrao mex, ane. Nhyr myt tãmkam kra arým mex ne.

Kute mebê 4.000o djwú mex.

Mak 8.1

²⁹ Nhyr kam Jeju arým pyka ja kurüm tèn imôtibê Garrêja'ÿr tèn 'ÿr bôx. Ne kam arým krãnh'ã tèn wabin nhÿ. ³⁰ Nhyr me krãptî: arým 'ÿr bôx. Nãm me 'ÿr me punuo môn 'ÿr meo bôx. Me mrãnh kêtme me no rãmê me kabên kêtme apýnh me kukrãdjã punumê apýnh me punu djã 'ôdjwý krãptî:ja ne me 'ÿr meo môn meo bôx ne Jeju parbê me adju:w nhyr arým meo mex ne. ³¹ Jeju meo mex nhyr me krãptî: arým me omü. Me kabên kêt arým kabên mex. Me apýnh kukrãdjã punu arým kukrãdjã mex ne. Me mrãnh kêt arým mrãnh mex ne. Me no rã arým rît mex ne. Nhyr me arým me omün te kute marmã mekam no tyn kumex. Ne kam arým mebê idjaero ba djwýnhmã rax jarê. Metîndjwýnhmã rax jarêho kume:x.

³² Nhyr kam arým amiwýr kôt ba djwýnh ar ku'uw nhyr ar bôx nhyr arkum,

—Imã me krãptî:ja kaprî. Me iro'ã krî'ã arým akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arým me ô mýjja kêt. Nok ba ren me kum prãm kam ren amü me ûrkwãmã me ano nhyr ren pry konenh ren me arým rerekre nhyr ren tyk djã me kupa, ane.

³³ Nhyr kôt ba djwýnh ar kum,

—Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krãptî:ja kadjy djwý kume:x prãmje. Mýj got gwaj me kadjy nê? ane.

³⁴ Nhyr Jeju arkum,

—Mýj ne ar anhô djwý kute? ane. Nhyr ar kum,

—Djwý kubê 7. Tepprãredjwý ngrêre, ane.

³⁵ Nhyr kam arým me krãptîmã 'ã karõn kum,

—Pykabê dja ga me nhÿ, ane. Nhyr me kam arým nhÿ. ³⁶ Nhyr kam arým djwý kubê 7 jamýn tepprãre jamýn o Metîndjwýnhmã amikînh jarê. Ne kam kokij

ne mã kôt ba djwýnh arkum kungã nhyr ar mã me krãptîmã adjuw. ³⁷ Nhyr kam me kunî kwý krên arým ajne. Nhyr kam me arým aüm karwãn kaxnokaikam kungij. Kungij nhyr arým kaxnokai ipubê 7 ne 'ã kãtãm. ³⁸ Be, me my kubê 4.000 ne ô kwý krê nhyr me nîremê me prîre'ã akre kêt. ³⁹ Nhyr kam arým amü me anon kam kã'ökam nhÿ. Ne kam nox ne pykabê Madara'ÿr môn 'ÿr bôx.

16

Kute kãjkwa kurüm mýjja'ô nhîpêx'ã me kum à'wýr.

Mat 12.39; Mak 8.11

¹ Nhyr mebê pardjêumê mebê xadjudjêumê Jeju'ÿr bôx ne mrâmri kubê Metîndjwýnh Krakumrêx jabej kum,

—Goja kãjkwa kurüm mýjja pumünh kêt'ô nhîpêx bar omün kôt ama, ane.

² Nhyr memã kum,

—Arým myt djãrmã nhyr myt ngjêx djãkam kãjkwa kamrêk. Ga me kam 'ã abenmã kum, “Dja kryrãm kãjkwa mex”, ane. ³ Nãr, arým myt katormã nhyr myt apôx djãkam kãjkwa kamrêk ne kakrã kumex ga me kam 'ã abenmã kum, “Akati jakam dja na kumex”, ane. Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metîndjwýnh mar mex. Aje kãjkwa mex mar nãr aje kãjkwa punu mar. Mýkam ne ba me akam ar ibari mýjja pumünh kêt kwý nhîpêx ne me amã mýjja amirîto iba ga me ja mar kêt ne? Ga me omünh kajgon amim, “Je tô mýj'ã”? anhÿr kajgon mar kêtumrêx. ⁴ Me ga akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mýjjakôt ari Metîndjwýnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwý kute kum prô djwýnh kînh ngrîren kute mebê prôo ãkînh baja pumü. Me gadjwý ne ga me amã Metîndjwýnh kînh ngrîren ari kubê amijo akêxo aba. Ne kam me aje omünh kadjy ije me amã mýjja pumünh kêt nhîpêx jabej. Djãm kam ije me amã ipêxmã? Kati. Ije me amã ipêx me aje omünh prãm kêtumrêx. Dja ba ï amijo Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Djônaj pyrãk. Dja ga me jabit pumü, ane. Tyk ne akubyn ün'ã ne ã Jeju memã ane. Ne kam arým mebê akêx ne mã tê.

Djwý nhîgot djã'ã ujarênh.

Mak 8.14

⁵ Ne kam ar imôtî'ã rên akãx nhîkjêmã bôx. Nhyr kôt ba djwýnh ar djwýo amak kêt katin arým Jejumã arê. ⁶ Nhyr arým me kukrãdjã kajgo kôt ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwý nhîgot djã djwý djôm kam kapînja pumü. Nhyr arým djwý tÿx me:x ne. Ar gadjwý dja gar me kukrãdjã man kôt ar amijo aban arým ajaxwe mex ne. Mebê pardjêu kukrãdjã nãr mebê xadjudjêu

kukràdjâ dja gar aman kôt ar amijo aban arým ajaxwe me:x ne. Ar amijâ ano tÿx ne me kukràdjâ mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt. Nâm â Jeju nêje ar kukràò ane.

⁷ Nhyam kam ar ari 'â aben kukij ne arík abenmâ kum,

—Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne â gwaj bamâ ane, ane.

⁸ Nhyam Jeju arým ar kabên man arkum,

—Ar aje amim imar ngri:re. Mÿkam ne gar aben kukij ne abenmâ kum, “Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne â gwaj bamâ ane”, ane?

⁹ Djâm ar aje mÿjja mar kêt rã'â? Mÿj'â ikabên kute amijakreja djâm aje mar kêt rã'â? Ar akubyn amijo tèn ije djwÿ kubê 50 mebê 5.000o djuw mex'ÿr amijo bôx. Mÿj ne ar aje djwÿ janhy karwânhkam kaxnokai ipu kuten 'â kâtâm ne? ¹⁰ Ar akubyn amijo tèn ije djwÿ kubê 70 mebê 4.000o djuw mex'ÿr amijo bôx. Mÿj ne gar aje djwÿ janhy karwânhkam kaxnokai ipu kute? Ga, djwÿ kume:xo ije meo djuw mexja pumû. Djâm arým ne gar o ajamak kêt kati? ¹¹ Djâm djwÿ'â ne ba ar amâ arê? Djâm 'â ne ba ar amâ, “Ari amijâ ano tÿx. Kwârík wânh mebê pardjêu kukràdjâ, nâr mebê xadjudjêu kukràdjâ, kute djwÿ nhigot djâ pyrâk kwârík wânh kôt ar amijo aba kêt”, ane? Kati. Djwÿ'â ije ar amâ ja jarênh kêt. Mÿkam ne gar aje ja mar kêt? Nâm â Jeju arkum ane. ¹² Nhyam kam ar arým kuma. Kute Ar kubê me kukràdjâ puma. Kute Ar kubê mebê pardjêumê mebê xadjudjêu kukràdjâ puma. 'Â ne djwÿ nhigot djâ amijakre. Tãm ne ar arým jakam kuma.

Pedru kute Jejumâ Bênjadjwÿrbê kumkati jarênh.

Mak 8.27; Ruk 9.18

¹³ Be, Piriipi nhô krîraxbê Xedjare bu'â ne apÿnh me ô krî djâri. 'ÿr ne Jejumê kôt ba djwÿnh ar mō. Ar 'ÿr mōrkôt nhyam Jeju arkum,

—Ê, ar imâ ijâ me ujarênh jarê ba kuma, ane.

¹⁴ Nhyam ar arým kum,

—Nâm me kwÿ ajâ, “Ngômâ me angjênh djwÿnhbê Djuão. Ta ne akubyn tîn ne ar ba”, ane. Nhyam me kwÿ ajâ, “Me bakukâmâre Erij. Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh raxbê Erij”, ane. Nhyam me kwÿ ajâ, “Me bakukâmâre Djermi. Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Djermi”, ane. Nhyam me kwÿ ajâ, “Me bakukâmârekam Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh ar 'ô.” Nâm me â abenmâ ajâ ane. Nâm â ar Jejumâ ane.

¹⁵ Nhyam ajte arkum,

—Ne ar gadjwÿ mâ ne gar imar on? Mÿj'â ne gar ijakre? ane.

¹⁶ Nhyam Pedru kum,

—Abê me inhô Bênjadjwÿrbê kumkati bê Kritu. Abê Metîndjwÿnh tîn ne ar baja Kra, ane.

¹⁷ Nhyam Jeju Pedrumâ kum,

—Ximão, Djônaj kra. Djâm pykakam me'ô ar ba ne amâ iarê ga ima? Kati. Kâjkwakam Ibâm ne amâ ijo amirît ga ima. Kam ne ga akî:nhkumrêx ne. ¹⁸ Ga ne ga imâ, “Abê me inhô Bênjadjwÿrbê kumkati bê Kritu. Kadjy ne Metîndjwÿnh ajano ga bôx. Ga abê Metîndjwÿnh tîn ne ar baja kra”, ane. Ba amâ arê ga ama. Ga abê Pedru. Mrâmri, kên'â ne anhidji amijakre. Akabên me jakôt ne ga arým atÿx ne aje kên pyrâk. Dja me akudjwa â amim imaro ane ba arým amim me utâ nhyam me arým akudjwa tÿx kute kên tÿx pyrâk. Me kute amim imar kunjâ dja me tÿ:x nhyam arým Xatanaj nhô me âpênh te kute meo âpanhmâ ne te kute me biknor tokry djâkam meo biknormâ. ¹⁹ Dja ga aje mrâmri ne me'ô kute bênjadjwÿr nhô kirkrekam o kajkep djâo ba pyrâk. Me'ô kirkre'â kuta nhyam me arým wadjâ nâr kirkre'â ijê tÿx ne arým mebê aptâ nhyam me âr kêt kamrêx. Aje me'ôja pyrâk. Dja me amim imar kêt ga arým mebê aptâ. Nhyam kam kâjkwakam Ibâmdjwÿ arým akôt amikabên djin arým mebê aptân amim me utâr kêt ne ar meo ba kêt. Nâr, dja me amim ima ga memâ kum, “Ajrâ. Kôt ar aba”, ane nhyam kâjkwakam Ibâmdjwÿ arým akôt amikabên djin memâ kum, “Ajrâ. Ikôt ar aba”, anen arým amim me utân ar meo ba. Nâm â Jeju Pedrumâ ane. ²⁰ Ne kam amijâ kôt ba djwÿnh arkum karô. Metîndjwÿnh ne arým mebê idjaer kadjy Jeju'â Bênjadjwÿrbê kumkati mē. 'Â ne me kum Kritu jarê. Nâm amijâ arkum karôn arkum,

—Kwârík wânh me'ômâ kum, “Jejubê ne Kritu. Kubê ne me banhô Bênjadjwÿrbê kumkati”, anhyr kêt. Nâm â Jeju arkum ane.

Amikukâm amityk'â ujarênh.

Mak 8.31; Ruk 9.22

²¹ Ne kam ja nhijukri arým kôt ba djwÿnh arkum,

—Krîraxbê Djeruxarêkam itokry kumexmâ ne Metîndjwÿnh ijano ba arým 'ÿr itêmmâ. Dja ba kam bôx nhyam mebêngêtmê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmê ijo bikênh kumex nhyam me arým ibî. Nhyam ijâ akatin akatin akati ba akubyn itîn ne, ane.

²² Nhyam kam Pedru arým Ar kubê Jejuo tèn ar kâxâ nêje kum bèn tÿxmo krax ne kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, gop gê Metîndjwÿnh kum akapri. Djâm ga dja me abi? Arkati, ane.

²³ Nhyam Jeju akêx ne Pedrumâ kum,

—Arým akabên kute Xatanaj kabên pyrâk. Amû imâ akre rax ne dja. Aje Metîndjwÿnh

bê ijo akêx prâm pyrâk. Metîndjwÿnhkôt adjumar kêt. Me kum ikînh kêtja kôt ne ga adjumar dja dji, ane.

²⁴ Nhyam kam Jeju kôt ba djwÿnh arkum, —Gêdja gar ajô mâ ikôt abikamênh prâm jabej kwârîk wânih amidjwÿnhbit mar kêt. Dja ga amim, “Djâm ba ije amijo ikînhmâ? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhô pite'y mÿn itokry:. Dja ga ijâ amijakren aje anhô pite'y mÿnh mân prâbê amâ atokry pyma kêt ne amâ ijabê râ'â ne mâ ikôt ajkamê. ²⁵ Me kute amidjwÿnhbit mar ne me kum tokry pyma, me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djâkam tẽ. Nhyam bê, me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwÿnhbit mar kêt nhyam me kute me bîn jabej me tãm gêdja me amiptân ar tîn ne ba râ'â: râ'â ne. ²⁶ Ne ren me'ô pykabê mÿjja mexja kunî, nèkrêx kunîja ren ari o atom ne o ban kam ren ty. Je, mâ dja kam nè? Kati, nãm ren ty nhyam ren ô nèkrêxja ren wânih kumex. Nhyam mÿj pânih ne ne ren Metîndjwÿnhmâ arê nhyam ren akubyn o tîn nhyam ren kum amijo pânih? Arkati. Dja te kum pânih jarê nhyam akubyn o tîn prâm kêtumrêx.

²⁷ Ba ije amijo inhî ne me'ÿr irwÿk dja ba Ibâm jadjênhmê umao ipyma:n me'ÿr bôx. Kadjy mrânih djwÿnh pyma:mê ro'â me'ÿr bôx. Ne kam me î pÿnhkôt me kunîmâ o pânih ne. Me axwe kôt nâr me kute katât amijo ba kôt memâ o pânih ne. ²⁸ Ba ar amâ arê. Ije amijo inhî ne ar awÿr ibôx. Ibâm dja ijâ bënjadjwÿr rax mê. Dja ba bôx ne ipymao ar apytân ar ar ajo iba. Dja gar adjâmja akwÿ atûnri iraxkôt ipumû, ar akadjy ibênjadjwÿr rax ne ipymakôt ipumû. Mrâmri ne ba ik-abênja. Nãm â Jeju arkum ane.

17

*Kute amijo atemâ'â ujarênh.
Mak 9.2; Ruk 9.28*

¹ Jeju memâ ane nhyam kam ar'â akati amânhrkut ne amânhrkut ne amânhrkut apêx. Nhyam kam Jeju arÿm Pedrumê Xijagumê Djuão ar aprôn aro tèn krânih prêkti'â aro wabin ate ar ro'â me kâxâ dja. ² Ne kam arÿm ar kabem amijo atemâ. Ne nokre jadjênh kute myt jadjênh pyrâk. Nhyam ô kubêkâ arÿm aka:n kam adjê:nh. ³ Nhyam kam me bakukâmârebê Môjdjê:mê Erijmê arÿm arkum amijo amirît ne. Ar Jelumê abenmâ ujarênh dja nhyam ar arÿm ar omû.

⁴ Nhyam kam Pedru Jelumâ kum, —Bênjadjwÿr djwÿnh, jakam arÿm gwaj bakînhkumrêx. Amâ kînh jabej dja bar ar amâ kikre kryre nhîpêx. Dja bar amâ 'ô nhîpêx ne Môjdjê:mâ 'ô nhîpêx ne Erijmâ 'ô nhîpêx, ane.

⁵ Nãm kum kabêno dja nhyam kakrâ jadjênh arÿm ar nokrekam kato. Ar

nokrekam katon arÿm ar kuno. Nhyam ar aêrbê Metîndjwÿnh kakrâ kurûm kabênh nhyam ar kabênh ma. Nhyam arkum,

—Ikra ne wâ. Imâ abê:kumrêx. Ba kam kam ikînhkumrêx. Tãmwâ dja gar kabênh man kôt ar amijo aba, ane.

⁶ Ar kabênh ja man arÿm madjâ kreti. Madjâ kretin tu mÿrbê tÿm ne nô. ⁷ Nhyam Jeju ar'ÿr bôx ne ar kupên arkum,

—Kâjmâ ar dja. Kwârîk wânih ar atîn prâm kêt, ane. ⁸ Nhyam ar kâjmâ rîit nhyam arÿm Jeju pydjîbit dja nhyam ar omû. Arÿm ne Môjdjê ar ar aêrbê mâ tèn arÿm amirît kêt ne.

⁹ Nhyam kam ar arÿm krânih prêkti'â rwÿk tẽ. Rwÿk tẽ nhyam Jeju arÿm arkum 'â karôn arkum,

—Ar aje ipumûnhja kwârîk wânih on me'ômâ 'â adjujarênh kêt. Ba ije amijo inhîja ityk ne akubyn itînkambit dja gar 'â ajarê, ane.

¹⁰ Nhyam kôt ba djwÿnh ar Erij jabej Jeju kukij ne kum,

—Mÿkam ne Môjdjê kukradjâ mar djwÿnh memâ kum, “Erij kumrêx dja bôx nhyam kam Metîndjwÿnh ar meo ba”, ane? Mÿkam ne me memâ ja jarê? ane.

¹¹ Nhyam Jeju arkum,

—Be, mrâmri, gêdja me'ô kute Erij pyrâk kumrêx bôx ne akubyn Metîndjwÿnh'ÿr me kunîo akêx ne. Meo akêx nhyam me arÿm amim maro ba. ¹² Ba ar amâ arê gar ama. Me'ô kute mrâmri ne Erij pyrâk arÿm bôx nhyam me kute mar kêt ne arÿm amikînhje o bikênh ba. Badjwÿ ije amijo inhî dja me ijo bikênh ba ba itokry ne, ane. ¹³ Nhyam kam kôt ba djwÿnh ar amim,

—Be, ngômâ me angjênh djwÿnhbê Djuão'â ne ar imâ ane, ane.

Me karô punumâ àkêr.

Mak 9.14; Ruk 9.37

¹⁴ Kam Jeju ar arÿm krânih'â rwÿk tẽ. 'Â rwÿk tèn arÿm me krâptîja'ÿr bôx. Nhyam kam me'ô 'ÿr bôx ne parbê kônkrâo nhÿn ¹⁵ kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, amâ ikra kaprî. Ikra ibê tyk ar ban amijo bikênh krâptî. Nãm mâ tyn kuwykam rôrök ne ngôkam nox. ¹⁶ Nâ bâm akôt ba djwÿnh ar'ÿr o bôx nhyam ar te kute o mexmâ o ane, ane.

¹⁷ Nhyam kam Jeju me'ÿr akêx ne memâ kum,

—Je, me akamingrânÿ aje amim ikamnhîx kêtumrêx ne ajaxwe. Mÿj dja ijâ akati, akamât kô kute ba me akam arek ar iba? Nâ bâm me awÿr bôx ga me ajamakkre kêtumrêx ne prîne akabêno ikaty. Nâ bâm te amiwÿr me akam ama ga me arîk ar aba, ane. Ne kam bâmjamâ kabênh ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane. ¹⁸ Nhyam arÿm 'ÿr o tèn o bôx nhyam Jeju arÿm kum akij. Me karô punu kute kra bôktio bajamâ akij

nhyam arÿm kum iren kurÿm katon mǎ tē. Nhyam arÿm myt tǎmkam mex ne.

¹⁹ Nhyam kam Jeju tēn ate dja nhyam kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bôx ne kum,

—Mÿkam ne bar te: ije me karô punu kujaêkmǎ o ane? ane.

²⁰ Nhyam Jeju arkum,

—Djǎm ar aje kujaêk kadjy tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx? Kati. Ar aje kadjy tu amim kamnhÿxkumrêx kêt. Dja gar tu amim kamnhÿxkumrêx. Be, me kute tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêxkam me kute rerekre pyrâk. Ga, pidjôbê motadu 'ydjwÿ ngri:ren rere:kreja pumÿ. Nhyam be, kati. Motadu 'y arÿm krekam ingrôt ne abatǎnh ne kam arÿm abatǎnh ne. Ar gadjwÿ dja gar tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx ne kam kute arerekre pyrâk nhyam arÿm ar amǎ mÿjja jabatǎnh nhîpêx. Kute mÿjja rÿnh kunî nhîpêx mar. Gar ren kadjy tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx ne ren krǎnhjamǎ kum, “Krǎnh, amÿ ajkamê”, ane nhyam ren arÿm amÿ ajkamê. Djǎ ne gar ren te aje mÿjja 'ôo anhÿrmǎ? Kati. Ne gar ren apÿnh mÿjja kadjy tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx nhyam ren arÿm ar amǎ ipêx ne. Nhyam be, kati. Ar aje tu amim kamnhÿxkumrêx kêt. Mrǎmri ne ba ar amǎ ja jarênhkumrêx. ²¹ Nhyam be, me karô punu kute bôktio baja mebê tÿ:x. Me kute Metîndjwÿnhmǎ o à'wÿr ne kum amijajburkambit arÿm apôx. Nǎm ā Jeju arkum ane.

²² Nhyam kam ar arÿm pykabê Garrêjakam ar ba. Nhyam kam Jeju arkum,

—Ba ije amijo inhî dja me'ô ibê amijo akêx ne memǎ ikanga. ²³ Nhyam me kam arÿm ihî. Nhyam ijǎ akatin akatin akati ba akubyn itÿn, ane. Nhyam kam kôt ba djwÿnh ar arÿm kaprÿre ne.

Pi'ôk kaprÿo atom djwÿnh'ā ujarênh.

²⁴ Nhyam kam ar krÿraxbê Kapanā'ÿr tēn 'ÿr bôx. Nhyam kam pi'ôk kaprÿo atom djwÿnh ar ba. Ar kute Metîndjwÿnh nhô kikreti mex kadjy pi'ôk kaprÿo atomo ba. Ne kam ar Pedru'ÿr bôx ne Jeju jabej kukij ne kum,

—Djǎm ar anhô ujarênh djwÿnh kute Metîndjwÿnh nhô kikreti kadjy memǎ pi'ôk kaprÿ nhôrmǎ? ane.

²⁵ Nhyam arkum,

—Nǎ. Dja ar amǎ kungǎ, ane. Ne kam kikremǎ wadjǎn Jeju'ÿr bôx ne amikabênh mar tórǎm nhyam Jeju kumrêx kum,

—Ximǎo, mÿj ne ga kam mar on? Mÿj xêbê gêdja pykakam me bēnjadjwÿr pi'ôk kaprÿo atomo ba? Pi'ôk kaprÿibê ipôxuo atom nǎr pi'ôk kaprÿibê kributuo atom. Mÿj xêjabê dja o atom? Djǎm ta kra Ar kubê dja o atom nǎr djǎm ô àpênh kajgobê o atom? ane.

²⁶ Nhyam Pedru kum,

—Ô àpênh kajgobê dja pi'ôk kaprÿo atom, ane.

Nhyam Jeju kum,

—Mrǎmri, ô àpênh kajgobê dja o atom. Kute kra Ar kubê pi'ôk kaprÿo atom kêt. ²⁷ Bir be, gu babê Metîndjwÿnh kra. Kam Metîndjwÿnh gu babê pi'ôk kaprÿo atom kêt. Gê te gu babê pi'ôk kaprÿ byr kêt gu ba dja gu tu o atom djwÿnh arkum kungǎ. Metîndjwÿnh nhô kikreti kadjy o atom djwÿnhmǎ kungǎ. Gwaj ren arkum ôr kêt nhyam ren me abenmǎ gwaj bajǎ kabê:n ne. Aje, imôti'ÿr dja ga tēn 'ÿr bôx. Ne kam kum anhô kadjât mē. Dja tep'ô kumrêx 'ā wajêt ga o wabin abyn ajkwa pôt. Ajkwakam dja ga ngônphono pi'ôk kaprÿ pumÿ. Tǎm dja ga aby gu amikadjy arkum kungǎ, ane. Nhyam kam arÿm ā anen arÿm arkum kungǎ.

18

Ar kute amirax jabej Jeju kukjê.

Mak 9.33; Ruk 9.46; Pir 2.3; Ped k 5.5

¹ Nhyam kamǎ kôt ba djwÿnh 'ôdjwÿ ar 'ÿr bôx ne kukij ne kum,

—Kǎjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utǎr ne ar meo bakam nhÿnh ar ijô dja bar iraxo aben jakre? ane.

² Nhyam amiwÿr me'ô prÿre 'uw nhyam 'ÿr bôx nhyam ar ipôkri kudja. ³ Ne arkum,

—Dja gar on amirax jabejja kangān amijo angriren amijo akâtām. Amijo angrire kute me prÿre pyrâk. Godja gar amirax jabej rǎ'ā djǎm kǎjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kôt ar abamǎ? Kati. Kǎjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utǎr ne ar meo bakam kôt ar aba prǎm kêtukumrêx. Mrǎmri ne ba ar amǎ ja jarênhkumrêx. ⁴ Kam me kute amijo ngrire kute me prÿre ja pyrâk tǎm ne raxo kute me kunî jakrenh. Kǎjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utǎr ne ar meo bakam ne raxo kute me kunî jakrenh. ⁵ Nhyam kam me kute ikukwakam kum me prÿre kute ja pyrâk kÿnh, kum me'ô kâtāmja kÿnh ne kam arÿm badjwÿ kum ikÿnh.

⁶ Nhyam be, me'ô kute me prÿre pyrâk ne ajbir kute amim imar ny nhyam kam ren ate me'ôja axwe'ā kum apnê nhyam ren arÿm kôt axwe nhyam kam ren pǎnh me mut'ā kēnpoti nhô, kute kum axwe'ā àpnênh djwÿnhja mut'ā ren kēn jabatǎnh nhô ne ren ngônhmǎ kumê, ngô jabatǎnh nhîpôkri kumê nhyam ren ngô kubî. Ja ne kǎjbê tokry. Tokry ngrire. Nhyam be kati, dja prÿne Metîndjwÿnh o ajkê nhyam tokry ra:x ne. ⁷ ÿ, watÿre. Pykakam me kute me axwe'ā memǎ àpnênhja dja me tokry ra:x ne. Mrǎmri dja me axwe'ā memǎ àpnênh ba. Nhyam be, kute 'ā memǎ àpnênh djwÿnhja watÿre. Dja tokry ra:x ne. Nǎm ā Jeju arkum ane.

⁸ Ga, me kute apÿnh amikukràdjào àpênh jaxwe prãjma pumû. Ar kute àpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ar ajaxwe kadjy anhikra nhikjêo aje mÿjja punu kupênh prãm nâr ar apar nhikjêo mÿjja punu'ÿr amrãnh prãm mÿj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on krãtan rûm amibê amê. Ne ren kam te anhikra nhikjê kêt nâr apar nhikjê kêt ne ren atÿnkam ren akÿnhkumrêx. Metÿndjwÿnhkôt atÿn ne ar abakam ren akÿnhkumrêx. Ne ren aktã anhikra rã'ã nâr aktã apar rã'ã nhym Metÿndjwÿnh ren kuwykam ar amê. Kuwy pôk rã'ã: rã'ãkam ren ar amê gar ren kam atokry ra:x ne.

⁹ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mÿjja punu pumûnh prãm mÿj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on kaban rûm amibê amê. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren atÿnkam ren akÿnhkumrêx. Metÿndjwÿnhkôt atÿn ne ar abakam ren akÿnhkumrêx. Ne ren aktã ano rã'ãn ren atokry ra:x ne. Ne ga ren ar me biknor tokry djãkam kuwykam tèn ren kam akaprikumrêx, ane. Djãm mrãmri ne ar kute aminoo pôx ne aminhikra krãkâr ne amipar krãkãrmã Jeju arkum 'ã karô? Kati, ar kute àpênh jaxwe krã'yrn kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjã krãkãrmã arê.

Mrykÿ'ãtomti biknor'ã ujarênh.

Ruk 15.4

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me'ô kute me prÿre pyrãk djãm ar amã kurên aje kum kajgo jarênhmã? Kati. Kwãrik wãnh. Mÿkam? Bir, djãm kajgo? Kati. Mÿkam? Bir, kadjy mrãnh djwÿnh kute me prÿreo djuw mex djwÿnhja ne kute kãjkwakam Ibãm pumûnh rã'ãkam. Ba ne ba ar amã ja jarê.

¹¹ Be, ije me axwe pytãrmã ne ba tẽ. Kadjy ne ba amijo inhÿ ne me awÿr ruw, ije me axwekam me biknorja pytãrmã. ¹² Ar gadjwÿ dja gar adjukapri. Godja me'ô nhõ mrykÿ'ãtomti krãpti kubê 100 nhym kam pydji kubê màt ne biknorja. Mÿj dja me'ôja on? Bir, dja mry krãptibê 99jamã ire gẽ wãnh kutêp kumex, nhym kam krãnh'ÿr kôt tẽ, pydji biknorjakôt tẽ. ¹³ Godja kum kator jabej ne kam arÿm kÿnhkumrêx. Kute pydji biknorjamã katorkam dja kÿnhkumrêx. Ne mry'ã kãtãmbê 99 biknor kêtjakam dja kÿnh ngrire. Ba ne ba mrãmri ar amã ja jarênhkumrêx. Be, ije ar amã idjujarênhjakam mÿj dja gar kam ama? ¹⁴ Bir, kãjkwakam Abãm djwÿnhdjwÿ, djãm me'ô prÿre kute ãmja pyrãk pydji biknor nhym kam kÿnh got? Arkati. Kam kÿnh kêtumrêx. Ukaprikam kam kÿnh kêtumrêx. Tãm dja ga amim aman kudjwa adjukapri. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute me'ô jaxwe'ã arkum karô.

Ruk 17.3; Gar 6.1; A Tex 3.15

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kam, aje me'ô akamy'ô godja ajo bikênh jabej ne arÿm axwe jabej. Ga dja ga adjukapri akumrêx 'ÿr tèn me kãxã kukjan kum akabên. Godja kute amar ne axwemã irer jabej ga ne ga arÿm Metÿndjwÿnh'ÿr o akêx nhym ajte kôt ba. ¹⁶ Nhym godja kute amar prãm kêt ne mã axwe jabej. Kam dja ga me'ô pydji nâr amãnhkrut 'ÿr aro tẽ. 'ÿr aro tèn 'ÿr aro bõx. Ne kam kukjan kum akabên gẽ ar amã amijarê gar ama. Gar ajamãnhkrut nâr ar ajamãnhkrut ne ikjêkêt dja gar arÿm ama. Amrêbê: Metÿndjwÿnh kabên kôt dja gar ã maro ane. Nãm me bakukãmãremã kum,

“Dja me'ô amijarênh jabej. Gẽ ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kôt memã arê.

Ar kute kabên mar kôt arê nhym me arÿm kuma. Ar axikôt kabênkam dja me ar kabên man arÿm abenmã kum,

‘Mrãmri me'ôja kute amijarênh nhym ar kute kabên kôt arênhkumrêx’, ane. Dja me ã abenmã ane.”

Nãm ã Metÿndjwÿnh me bakukãmãremã ane. Metÿndjwÿnh kabên jakôt dja gar ajamãnhkrut ne ikjêkêt ne me'ôja'ÿr tèn 'ÿr bõx ne ama. ¹⁷ Godja gar gadjwÿ te kukjan kum akabên nhym kute ar amar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar me kute amim imarjamã arê. Me kute aben pydjikam memã arê. Nhym godja me kute amim imar aben pydjikam te kukjan kum kabên nhym kute me mar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar abenmã kum, “Kute Metÿndjwÿnh mar kêt. Ga, axwe prãm rã'ãja pumû”, ane. Dja gar ã abenmã anen arÿm o kute me bÿnjadwÿr bajtemmã pi'ok kapriõ atom djwÿnh jaxwe pyrãk. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁸ Ne kam ajte arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Dja me amim imar kêt gar mebê aptã nhym kãjkwakam Ibãmdjwÿ dja ar akôt amikabên dji. Nâr, dja me amim ima gar memã kum, “Ajrã”, ane, kãjkwakam Ibãmdjwÿ dja ar akôt amikabên dji. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

¹⁹ Ba ajte ar amã arê gar ama. Godja gar ajamãnhkrut pykakam kum mÿjiao a'uw nâr kum me'ô a'uw ne axikôt 'ã ar akabên dji, kãjkwakam Ibãm dja arÿm ar aman ar akabên kôt ã anen ar amã mÿjja ngã nâr me'ô kapriãm kÿnh jadjàn nâr me'ô mex. Ar akabên kôt dja ã ane. ²⁰ Mÿkam? Bir, godja me'ô ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt ikabênkôt bikprõnh jabej badjwÿ dja ba ar ro'ã akuprõ. Kam dja Ibãm ar akabên kôt ã ar amã o ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'ô ukapri kêt'â ujarënh.

Mat 6.14; Ruk 17.4; Ep 4.32; Kor 3.13

²¹ Kam, Pedru Jeju 'yr bôx ne kum,

—Ije me'ôo ikamy godja ari ikam axweo ba jabej. Mÿj dja ba kam ingyryk kêt on? Djâm kam ingyryk kêt 'ikrân ne kubê 7? Nâr kon? ane.

²² Nhyim Jeju kum,

—Kati. Dja ga kam angyryk kêt ry typdji. Dja ga kam angyryk kêt bê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70. Dja ga â kam angyryk kêt ry typdjio ane.

²³ Kâjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh dja pykakam amim me utân ar meo ba. Kam dja kum me kapri. Gwaj badjwÿ ne gwaj ren bamâ me kapri. 'Â dja ba idjujarënh jakre gar ama. Pykakam bënjadjwÿr rax'ô. Nhyim ô âpënh kwÿ. Amrëbê ne bënjadjwÿr ô âpënh kwÿmâ pi'ôk kapri ngâ nhyim ar kum o ba. Nhyim jakam arÿm kute akubyn Ar kubê ô pi'ôk kapri atommâ. ²⁴ Ne kam kute amikraxmâ ne arÿm 'ÿr me âpënh'â me omÿnh djwÿnh jano. Ô âpënh ja'ÿr me âpënh'â me omÿnh djwÿnh jano. Nhyim 'ÿr tën arÿm 'ÿr bôx. Ne kam bënjadjwÿr'ÿr ô âpënhjao tën o bôx. Be, amrëbê ne bënjadjwÿr ô âpënh jamâ pi'ôk kapri kumex ngâ nhyim kum o ba. Pi'ôk kapri kumex: x kubê 10.000 ne kum kungâ nhyim o ba. Kum ar o ba: n arÿm nhÿnh o akno nhyim arÿm pi'ôk kapri kêt ne.

²⁵ Ô me âpënh'â me omÿnh djwÿnh bënjadjwÿr'ÿr ô âpënhjao bôx nhyim te kute akubyn ô bënjadjwÿrmâ pi'ôk kapri nhôrmâ. Te o ane nhyim arÿm kam ngyryk ne. Ngyryk ne arÿm ô me âpënh'â me omÿnh djwÿnhmâ kum, "Inhô âpënh ja ne ibê inhô pi'ôk kapri kumex: x ar o ban nhÿnh o akno. Gu akubyn kubê inhô pi'ôk kapri byrkumrëx. Dja ga kubê ô mÿjja kunÿ byn me kâtâmmâ angâ gé me kubyn pân h amâ pi'ôk kapri ngâ. Nhyim ô mÿjja kêt ga ajte me kâtâmmâ ta i djwÿnh ngâ gé memâ âpënh ar ba nhyim me pân h arÿm amâ pi'ôk kapri ngâ. Ga kam ajte memâ prômê kra ar kungâ gé ar memâ apê nhyim me pân h arÿm amâ pi'ôk kapri ngâ. Kam dja ga me kute amâ pi'ôk kapri nhôr kunÿ atom ne iwÿr o bôx ne imâ angâ. Ba kam arÿm akubyn inhô pi'ôk kapri byrkumrëx. Inhô âpënhja kute ibê pi'ôk kapri biknor pân h dja ba arÿm akubyn amim byrkumrëx", ane nhyim me âpënh 'â me omÿnh djwÿnh kum, "Gé tô, ba 'ÿr", ane.

²⁶ Nhyim ô âpënhja arÿm ô bënjadjwÿr kabën man umaje parbê tÿm ne kônkrâo nhÿn aminêje kum, "Bënjadjwÿr, gop ady amimar tô. Dja ba i akubyn anhô pi'ôk kapri pân h amâ pi'ôk kapri kunÿ ngâ", ane.

²⁷ Nhyim bënjadjwÿrja arÿm kum ô âpënhja kapri: ne kum, "Aje, jakam dja ga imâ o pân h

kêt. Arÿm ba maro aknon akam ingyryk kêt", anen arÿm kum ire nhyim kato.

²⁸ Kute ô bënjadjwÿrbê pi'ôk kapri ra: x o biknor ja katon arÿm ro'â âpënh'ô jabej. Amrëbê ro'â ar baja jabej. Bënjadjwÿr nhô âpënh ja ne amrëbê ro'â âpënh jamâ pi'ôk kapri ngyryk kubê 100bit ngâ nhyim kum kubyn ar o ba. Nâm ro'â âpënhja jabe: j ne arÿm kum kato. Kum katon arÿm mut 'amÿn ôkreny janën kum, "Aje imâ pi'ôk kapri abaja on akubyn imâ angâ", ane.

²⁹ Nhyim ro'â âpënhja arÿm umaje parbê tÿm ne kônkrâo nhÿ. Nhÿn arÿm aminêje amijo a'uw ne kum, "Adjy amimar tô. Dja ba i amâ kunÿo pân h", ane. ³⁰ Nhyim kute bënjadjwÿrbê pi'ôk kapri kumexo biknorja arÿm ro'â âpënhkam ngyryk: k ne. Ne kum kapri kêt ne kum, "Kati. On dja ga imâ kunÿo pân h ne", ane. Ne kam on krâkamngôn hmâ arê nhyim me arÿm kabënkôt kubê ijê. Kute mebê ijê djâkam âm ne o pân h kambit katormâ ja ne me kubê ijê. Nâm â ro'â âpënh o ane. On kute kum ô pi'ôk kapri ngyryk bito pân h kêt kam â ro'â âpënhjao ane.

³¹ Nhyim kam amÿ bënjadjwÿr nhô âpënh kwÿ 'ôdjwÿ arÿm 'â omÿn kam ar arÿm kam kapri: re ne. Ukapri kêt kam arÿm kam kapri: re ne. Ne kam bënjadjwÿr'ÿr tën arÿm prÿne kum 'â ajarê. Ô âpënhja kute kubê pi'ôk kapri kumexo biknorja'â kum ajarê. Ukapri kêt'â kum ajarê.

³² Nhyim kam bënjadjwÿr amiwÿr ô âpënhja 'uw nhyim bôx nhyim kum, "Inhô âpënh, ga ne ga ajaxwe:. Ga inhô pi'ôk kapri kumexo aban ibê o akno ba amâ, 'Imâ o pân h', ane. Ga te aje imâ o pân h mân arÿm aminêje imâ akabën. Ba imâ akapri n arÿm amâ, 'Aj. Jakam dja ga imâ o pân h kêt. Arÿm ba maro aknon akam ingyryk kêt', ane. Imâ akapri kam ne ba â akam ingyryk kêt o ane. ³³ Ga ren ikudjwa â amâ aro'â âpënhja kapri anen kam ren â angyryk kêt o ane. Nhyim be, kati. Aro'â âpënh ja amâ anhô pi'ôk kapri ngyryk bito ba. O ba ga kam anhô pi'ôk kapri jabej kum akabën. Nhyim kam te kute akubyn amâ ôrmân aminêje amâ kabën. Djâ ne ga ikudjwa amâ kapri? Kati. Ga tu kam angyryk ne memâ kanga nhyim me arÿm kubê ijê." Nâm â bënjadjwÿr ô âpënhjamâ ane. ³⁴ Ne kam arÿm kam ngyrykkumrëx ne. Bënjadjwÿr nhô âpënh kute ro'â âpënhkam ngyryk ne kum kapri kêtja pân h ô bënjadjwÿr arÿm kam ngyrykkumrëx ne. Ne kam arÿm me kamjër djwÿnhmâ kanga. Kute tokry kumexmâ kamjër nhyim on kute o pân h mex kady kum kanga. Nâm â o ane. ³⁵ Ne kam ar gadjwÿ, apÿnh ar anhÿ djâri, godja ar aje me'ôo akamyja ar akam axwe jabej ar ga dja gar amâ kapri. Mrâmri tu amâ kapri kumrëx ne axwe maro aknon tu kam angyryk kêt. Godja gar amâ kapri kêt ne kam angyryk

rã'ã jabej kàjkwakam Ibãmdjwý dja kum ar akapri kêt ar akam ngy:k ne. Ije ar amã pykakam bënjadjwýr'ã idjujarënhja kôt dja ar akam ngy:k ne.

19

Me kute prô kanga'ã ujarënh.

Mak 5.31; Mak 10.1; Ruk 16.18; Kô k 7.10

¹ Jeju arkum ja jarënh pan arým pykabë Garrëja kurüm katon tē. Nãm tē:n arým ngôbë Djodão nhikjëmã rën pykabë Djudëja'ýr bôx. ² Nhyh me krãpti: ne me kôt mō. Nhyh tēn bôx ne kam arým kam meo mexo dja.

³ Nhyh kam mebë pardjêu 'ýr bôx ne kute we kabën kajgo jabej kujjërma ne kum,

—Djãm Metëndjwýnh kukràdjã kôt me kute mýjja ngrirekôt tu prô kangamã? ane.

⁴⁻⁵ Nhyh memã kum,

—Adjakamã ne mýjja kunĩ nhipëx djwýnh mymë ni ar ipëx ne memã kum,
“Kam dja me my prô kadjy arým bãmmë nã arkum iren kam arým prõbit'ã ngrã ne.

Nhyh kam ar ï abenã tým ne kam kute ï tytdji pyrãk”, ane.

Djãm ar aje anhō pi'õkkam ja pumũnh kêt?

⁶ Djãm ar ï amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ï tytdji pyrãk. Be ga, Metëndjwýnh kute abenã ar mēnhja pumũ. Kwãrik wãnh me'õ abenbë aro bikjër kêt. Nãm ã Jeju mebë pardjêumã ane.

⁷ Nhyh me kum,

—Mýkam ne me bakukãmãre Mōjdjê memã 'ã karõn memã kum,
“Gë me prõ'ã pi'õk no'õk ne kam kanga”? ane.

Mýkam ne Mōjdjê ã memã ane? ane.

⁸ Nhyh memã kum,

—Bir, me amakkre kêt kam ne memã prô kanga jarë. Nhyh djãm adjakamã ne me ã prõo ane? Kati. ⁹ Ba dja ba ar amã arë gar ama. Gëdja me'õ prô djwýnh kangam kam atemã akãxbë me'õmã kabën ne kam 'ýr mōn kam arým mrãmri krõ'ã o prõn arým axwekumrëx. Nhyh be, prõja krõ'ã mjënkambit nhyh myja kute kangakam axwe kêt. Nhyh kam godja atemã me'õ my jadjwý arým prõ kangaja'ýr mōr jabej. Ýr mōrkam arým o akĩn ajte ad-jwýnhdjwý axwekumrëx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁰ Nhyh kôt ba djwýnh ar kum,

—Djã nãm ã me prõkam ane? Nãm ren me kum amijã man ren kam kuprýn ar ba, ane.

¹¹ Nhyh arkum,

—Be, me kwý kukràdjã kôt ne aje arënhja. Me kwý týxkam ne me kum amijã ma. Me jabit ne me prõ kêt. Nhyh be, me kwý ne me týx kêt ne kam kum amijã ma kêt ne arým prõ'ýr mō. ¹² Nhyh be, me nã tikkrekam ne

me kwý amijo ajkë. Me nire kadjy kukràdjã amijo ajkën kam kurë kêt ne. Nhyh irãri me me kwýo ajkë nhyh kam me kurë kêt ne. Nhyh me kwý kute kàjkwakam Bënjadjwýr djwýnh'ã nopdji kadjy ta kum amijã ma. Kum amijã man arým kam me nire kĩnh kêt ne. Dja gar amã amijã ma kadjy atýx jabej amã amijã man amã me nire kĩnh kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kum me prõre kĩnh'ã ujarënh.

Mak 10.13; Ruk 18.15

¹³ Nhyh kam me arým 'ýr me prõreo bôx. Kute me'ã ikra jadjwýr ne Metëndjwýnhmã meo à'wýr kadjy ne me Jeju'ýr meo bôx nhyh kôt ba djwýnh ar arým nêje memã bën týx.

¹⁴ Nhyh Jeju arkum,

—Kwãrik wãnh arek amrë me prõre iwýr mō, ane. Kwãrik wãnh mebë adjãptãr kêt gë me arek amrë mō. Me kute amijo me prõre pyrãk ne amijo kãtãmjabit gëdja kàjkwakam ibãm me utãn me kadjy bënjadjwýr ne ar meo ba, ane. ¹⁵ Ne kam arým me prõre'ã ikra jadjuw. Ne kam arým mã me kurüm tē.

Me'õ nêkrëx kumex'ã ujarënh.

Mak 10.17; Ruk 18.18; Xij 5.2

¹⁶ Tē: nhyh me'õ 'ýr bôx ne kum,

—Ujarënh djwýnh, ga ne ga amexkumrëx. Mýj dja ba Metëndjwýnhmã amijo ne gët kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

¹⁷ Nhyh kam kum arë. Kute Jebubë Metëndjwýnh Kramã kator kadjy ne Jeju arým kum,

—Mýkam ne ga mýjja mex jabej ikukij? Me'õ pykakam mex kêt kumrëx. Metëndjwýnh pydjibit mex. Metëndjwýnh me katãt kute amijo ba'ã memã karõkôt kukràdjãja dja ga aman kôt ar amijo aban kam arým kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹⁸ Nhyh kum,

—Nhýnh kukràdjãjakôt dja ba amijo iba? ane.

Nhyh kum,

“Kwãrik wãnh me par kêt.

Kwãrik wãnh mebë prõo adjãkĩnh kêt.

Kwãrik wãnh adjãkĩnh kêt.

Kwãrik wãnh ajëx ne me kãmex jarënh kêt.

¹⁹ Amã abãmmë anã jabën ar kabën ma.

Amã amibu'ã me ja jabë. Kute mrãmri ne ga amã amijabëja pyrãk dja ga ã amibu'ã amã me ja jabëo ane”, ane.

Metëndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã karõkam kabënja dja ga aman kôt katãt amijo aba ne kam atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju kum ane.

²⁰ Nãm me'õja ajbir abatãnh ne. Nhyh Jeju kum ane nhyh kam kum,

—Nã, arým ne ba ja kunĩ man kôt katãt ar amijo iba. Ibõktikam ne ba kôt katãt amijo iban kam kôt ije katãt ar amijo iba rã'ã. Mýj

dja ba ajte nêñ kam itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne? ane.

²¹ Nhyñ Jeju kum,

—Be, prîne amex kadjy on tên memã anhô mÿjja wã ngãn pãnh pi'ók kaprî byn me 'uwti, me ô mÿjja kêtjamã angãn o meo kînh ne kam amrê iwÿr tên mã ikôt ajkamê. Dja ga ã anen kam arÿm kâjkwakam anhô mÿjja mex kumex, ane.

²² Nhyñ arÿm kuman kam akêx ne mã tê. Kaprî:re ne tê. Be, ô nêkrêx ne kumex: x. 'Ã maje ne mã kaprî:ren tê.

²³ Nhyñ Jeju arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà prãmã. Me ô nêkrêx kumex gêdja me te kâjkwakam Bêñjadwÿr kute amim me utâr ne ar meo baja'ÿr bôxmã. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. ²⁴ Ba ajte ar amã arê gar ama. Be, ga mry jabatãnhbê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjêxmãja pumû. Me ô nêkrêx rûnhdjwÿ kute urák. Nãm me te Metîndjwÿnh kute amim me utâr ne ar meo baja'ÿr bôxmã nhyñ nêkrêx utã: ne, ane.

²⁵ Kôt ba djwÿnh ar kute ja markam te kute marmã kam no tyn ku'ên arÿm abenmã kum,

—Je nhyñ mÿj me'ô gêdja Metîndjwÿnh amim me utã? ane.

²⁶ Nhyñ Jeju arÿm ar omûnhô djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytar prãmje. Nhyñ be, Metîndjwÿnh kute mÿjja kunî mar. Kumãbit ne amirît ne. Ta ne kute me utãrkôt kute mar, ane.

²⁷ Nhyñ kam Pedru kum,

—Ë, arÿm ne bar inhô mÿjja kunîmã inhiren kam mã akôt ajkamê. Mÿj dja bar pãnh kubyn o aminhô? ane.

²⁸ Nhyñ Jeju arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Ar ga ne gar arÿm mã ikôt ajkamê. Amrê mÿjja kunî ny mörkam dja ba ipyma. Ije amijo inhî dja ba imexo ipyma:n ikrî djã raxkam memã nhÿ. Ar gadjwÿ, ikôt ar abaja dja gar apÿnh anhî djãri ar abênjadwÿr rûnh ne akrî djã rûnhbê 12kam memã akrî. Apÿnh mebê idjaer ba djãri kubê 12 dja gar memã akrî, memã axwe pãnh jarênhô akrî. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

²⁹ Kam godja me'ô imã àpênh kadjy arÿm ô mÿjjamã irer jabej nãr ôbikwamã irer jabej. Ô kîkre nãr kamy nãr kanikwÿnh nãr bãm nãr nãr nãr prô nãr kra nãr ô pykamã irer jabej. Godja arÿm ô mÿjja ja'omã irer jabej ba dja ba kum o pãnh ra:x ne pãnh kum ô mÿjjiao akrenh mex ne kum kungã ne pãnh kum ôbikwao akrenh mex ne kum kungã. Kum ô mÿjjamê ôbikwamê krãptî: kubê 100 ngã. Nhyñ kam arÿm Metîndjwÿnh kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ³⁰ Nhyñ be, jakam me rûnhô kutewaja djãm me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krãptî gêdja me kajgo mex ne me

katê tê. Nhyñ be, jakam me kajgo mex ne me katên têmja krãptî gêdja me pãnh rûnhô kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

20

Pidjôkôkam me àpênh'ã ujarênh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kâjkwakam Bêñjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja memã o pãnh. 'Ã dja ba ô pidjôkô djwÿnh jakren 'ã ajarê gar ama. Ô pidjôkô djwÿnh ne kry:rãm aminhürkwã kurûm kato. Ne tê:n me abej. Kute ô pidjôkôkam kum àpênh kadjy me abej. ² Ne kam ar ja'ÿr bôx ne arkum, “Dja ba ar adjãpênh pãnh apÿnh ar anhî djãri ar amã pi'ók kaprî pÿnh ne kungã”, ane. Nhyñ ar kum, “Mrãmri”, ane. Nhyñ arÿm amû ô pidjôkômã ar ano nhyñ ar arÿm 'ÿr tê. 'ÿr tên 'ÿr bôx ne kam arÿm àpênh'amÿ.

³ Nhyñ kam arÿm kãjmã myt nhÿrbê 9 ora nhyñ ô pidjôkô djwÿnh ajte kato. Katon arÿm amû me kute mÿjja nhôr djãbê mekadukam tên bôx. Nhyñ ar ja àpênh kêt ne dja nhyñ arÿm ar omû. ⁴ Ne ar'ÿr bôx ne arkum, “Ë, ar gadjwÿ inhô pidjôkôkam tên apê. Dja gar apê ba arÿm ar amã o pãnh katãt”, ane. ⁵ Nhyñ ar arÿm kabên kôt amû 'ÿr tên 'ÿr bôx. Ne kam àpênh'amÿ.

Nhyñ kam mêdjikkam ajte katon tên ajte tãm ne àpênh'ÿr me kwÿ'ôdjwÿjano. Ne kam myt nhîbôbê 3 orakam ajte katon tên ajte tãm ne àpênh'ÿr me kwÿ'ôdjwÿjano. ⁶ Nhyñ kam arÿm amykry mexbê 5 ora nhyñ ajte katon tê. Nhyñ ar ja àpênh kêt ne dja nhyñ arkum, “Mÿkam ne gar adjãpênh kêt nhyñ arÿm ar ajã amykry”? ane.

⁷ Nhyñ ar kum, “Bir, me'ô kute ar imã idjãpênh jarênh kêtgam”, ane.

Nhyñ arkum, “Ar gadjwÿ dja gar tên inhô pidjôkôkam apê. Dja ba katãt ar amã adjãpênhô pãnh”, ane. Nhyñ ar arÿm 'ÿr tê.

⁸ Nhyñ kam arÿm para nhyñ ô pidjôkô djwÿnh amiwÿr me àpênh'ã me omûnh djwÿnh 'uw nhyñ arÿm bôx. Nhyñ kum, “Inhô àpênh kunîmã akabên gê ar bôx ga arkum àpênhô pãnh. Dja ga ar kute àpênh'ÿr ar katê mörjamã o pãnh kumrêx. Ne ar kunîmã o pãnhô tê: nhyñ ar kumrêx àpênh'ÿr bôxja dja ga arkum o pãnh ne o pãnhô ino re”, ane. Nhyñ me àpênh'ã me omûnh djwÿnh kum, “Gê tô. Ba akabênkôt memã o pãnh.” Nãm ã ô Bêñjadwÿrmã ane. Ô pidjôkô djwÿnhmã anen arÿm amiwÿr ô àpênh'uw. Ar ku'uw nhyñ ar arÿm 'ÿr bôxo dja.

⁹ Kam ar ja kumrêx 'ÿr bôx. Ar amykry mexkam 5 orakam àpênh'ÿr mörja kumrêx 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhyñ arÿm apÿnh ar ï djãri pi'ók kaprî pÿnh ne arkum kungã. ¹⁰ Nhyñ

amû ar jadjwÿ aben totokmã 'ÿr bôx. 'ÿr bôxo dja: nhyim arÿm arkum o pãnhu tẽ. Arkum o pãnhu tẽ: nhyim kam ar kumrẽx àpẽnh djã'ÿr bôxja arÿm 'ÿr bôx. Ar ja ne ar amim, "Jakam dja ar imã kãjmã pãnh kamẽ", ane. Ar 'ÿr bôx nhyim kam arÿm pi'ók kaprÿ tãm ne arkum kungã. Pi'ók kaprÿ pÿnhbit ne arkum kungã. Nhyim apÿnh ar ì djãri pi'ók kaprÿ pÿnhbit jamÿ. ¹¹ Amÿn arÿm ò pidjòkò djwÿnh'ã kabẽn kume:x ne arẽ. ¹² Ne kam kum, "È, amykrykam ar kute ar ikatẽ àpẽnh'ÿr bôxwã àpẽnh ngrire ne 'ã ora pydjibit apẽx. Ar bajbit ne bar arngro tÿxkam idjãpẽnh 'ÿry ne. Djã ne ga katãt ar imã o pãnh ne? Kati. Ga ren ar imã kãjmã pãnh kamẽn ren ar imã pi'ók kaprÿ rax ne ar imã angã. Ne ren ar wãmã ngrire ne angã. Ga arÿm aro ar ipyrãk ne arÿm arkum pi'ók kaprÿ pÿnh ne arkum angã", ane.

¹³ Nhyim arÿm ar 'òmã kum, "Akmere, djã ne ba amã ijẽx ne anoo akno ga akabẽn ne? Kati. Kryrãm ne ba amã, 'Pi'ók kaprÿ pÿnh dja ba adjãpẽnh pãnh amã kungã", ane. Ga kam imã, 'Mrãmri, dja ga ã imã òro ane', anen arÿm adjãpẽnh'ÿr mò. ¹⁴ Kam dja ga on akrànmã anhò pi'ók kaprÿ jamÿn o tẽ. Mrãmri ne pidjòkò'ÿr ar kute akatẽn bôxja ije arkum o pãnhu kute apyrãk. Mrãmri ije amã òr kòt ije arkum pÿnh ne òrkumrẽx. ¹⁵ Inhò ne pi'ók kaprÿ djwÿnh. Ba dja ba amim me'ã karò kòt memã kungã. Djãm kam ijaxwe? Kati. Imã ar ja kaprÿkam ga ren akĩnh ne. Nhyim be, kati. Angryk. Me'ò nhò mÿjja pro prãmje angryk ne. Kwãrik wãnh." Nãm ã ò pidjòkò djwÿnh ane. Tãm ne ja. Be, dja ã Bẽnjadwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãrn ar meo bakam memã o pãnhu ane, ane. Jeju ã kòt ba djwÿnh arkum ane. ¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Jakam me kajgo mex ne me katẽ tẽmja djãm me katẽ tẽm rã'ãmã? Kati. Me ja dja me ì rũnhu kutewa. Nhyim be, me rũnhu kute-waja gẽdja me pãnh kajgo mex ne me katẽ tẽ. Mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh ne amiwÿr me krãpti 'uw. Nhyim be, kute mekam me ngrẽrebit amijo me utãr. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ajte amityk'ã ujarẽnh.

Mak 10.32; Ruk 18.31

¹⁷ Ne kam ajte prykòt mò. Kòt ba djwÿnhbẽ ¹² ne aro mò. Krĩraxbẽ Djeruxarẽ'ÿr ar àbir tẽ nhyim arÿm me kãxã aro tẽn arkum,

¹⁸ —È, ota gwaj arÿm Djeruxarẽ'ÿr badjãbirn babòxmã. Nhyim kam ba ije amijo inhì dja me apÿnh me rũnhmã ikanga. Dja me me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhò bẽnjadwÿr arkum ikangan Mòjdjẽ kukràdjã mar djwÿnhmãdjwÿ ikanga. Kam dja me ikã mex jarẽn ijã abenmã kum, "Axwekumrẽx. Gẽ me pãnh tu bĩnkumrẽx", ane. ¹⁹ Ne kam

me bajtemmã ikanga nhyim me arÿm ijã bẽno ajkẽn mry kã punuo ikaprẽprẽk ne. Ne kam arÿm pite'y'ã inhò ba arÿm ty. Nhyim kam ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itũn ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mak 10.35; Ruk 22.24

²⁰ Nhyim kam Djebedẽu prò Jeju'ÿr kra aro tẽ. Ne kam 'ÿr aro bôx ne parbẽ kònkrão nhÿn kum rax jarẽ. Kute mÿjja'ã 'wÿrmã ne 'ÿr bôx.

²¹ Nhyim kum, "Mÿj nã"? ane.

Nhyim kum,

—Me kadjy abẽnjadwÿr ne aje amim me utãr ne aje meo abakam gẽ ikra amãnhkrutja ar rax ne anihikò'ã memã nhÿ. Gẽ ja adjubòk'ãnh nhÿ nhyim ja adjuge'ãnh nhÿ, ane.

²² Nhyim Jeju kum,

—Gèt kon. È, nã gãm arĩk amim 'ã karòn imã arẽ. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja ba ngònhrã kam kangò jao ikò. Djãm ar aje ipyrãk ne kangò jao akòmã? Dja me ngòmã ijadjã. Djãm ar aje ipyrãk nhyim ngòmã me kute ar ajadjãrmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mÿj'ã ne kangò jao kòm ne ngòmã adjãrja jakre? Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Nhyim ar kute urãk jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyrãk jabej ne ar kukij. Nhyim ar Jejumã kum,

—Nã. Kadjy ar ije apyrãk, ane.

²³ Nhyim Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyrãk ne atokry kumex ma. Mrãmri dja gar kangò jao ikò nhyim me ngòmã ar ajadjã. Be, djãm ba ne ba ar amã inhikò'ã ar anhÿrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrèbẽ: amijo me'ò ar utãr, ar ta dja ar inhikò'ã memã nhÿ. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

²⁴ Nhyim kòt ba djwÿnh Ar kubẽ 10 arÿm ar kabẽn man arÿm arkum àkrẽ. Ar arÿm kamy amãnhkrutja, Xijagumẽ Djuão arkum àkrẽ ne. ²⁵ Nhyim Jeju amiwÿr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bẽnjadwÿr ne me àpẽnh'ã memã àpñẽnh ne memã bẽn tÿx ar o ba. Nãm ã me bajtemkam me rũnh ar meo bao ane. Gar arÿm ama. ²⁶ Djãm ar ga gar aje me kudjwãmã? Kati. Ar ga dja gar ã anhÿr kêtumrẽx ne. Ar ajò abenkam arax prãm jabej gẽdja amijo kajgon tu ar amã àpẽnh ar ba. ²⁷ Ga kam ar ajò aben kadjy abẽnjadwÿr rax prãm jabej gẽdja tu amijo kãtãm ne tu ar amã àpẽnh kajgo ba. ²⁸ Ba ije amijo inhì djãm me imã àpẽnh kadjy ne ba amrẽ tẽ? Kati, ba dja ba memã apẽ. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arÿm ty. Nhyim be kati. Me krãpti jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arÿm ty. Memã idjãpẽnh ja kadjy ne ba amrẽ tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'ò no rã akubyn rĩt.

²⁹ Nhyam kam ar krîraxbê Djeriko kurûm kator tê nhyam me krâptî: arým arkôt mô.

³⁰ Nhyam ar no rã amãnhkrutja pry japkre'ã nhÿ. Nhyam me abenmã kum, "Jeju ne tẽ", anhÿro kumex nhyam ar arým kuman kam kum amijok akij,

—Ë, amã ar ikapri, Bënjadjwÿr djwÿnh, Dawi tamdjwÿ'ô, ane.

³¹ Nhyam me krâptî môrja arkum bën tÿx ne arkum,

—E kum ar anhihrê, ane. Nhyam kam ar tu kum àkjêro bën kum,

—Ë, gop amã ar ikapri, Bënjadjwÿr djwÿnh. Dawi tamdjwÿ'ô, ane.

³² Nhyam Jeju ar kabën man arým arek arkum dja. Arkum djan amiwÿr ar ku'uw nhyam ar 'ÿr bôx. Nhyam arým arkum,

—Mÿj ne ba ije ar ajomã? ane.

³³ Nhyam ar kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh, bar on irit, ane.

³⁴ Nhyam Jeju arým kum ar kaprin ar no kupê. Nhyam ar no kupênhmê ro'ã ar rit ne arým kôt tẽ.

21

Jeju rax ne Djeruxarêmã àr.

Mak 11.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

¹⁻² Nhyam Jejumê ar prykôt mô:n kam krîraxbê Djeruxarê kuri krî ngrire ja'ÿr bôx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwÿkbbê ne krî ngrire jabê Bepadjê. Ar krî ngrire ja'ÿr bôx nhyam arým kôt ba djwÿnh amãnhkrutmã kum,

—Pry ja'ã dja gar arek katãt krîwãmã tẽ. Nhyam ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krîwã pumû, djumêtuwã pumû. Kraremê dja gar omû. Nhyam me kute mrywã pi maktã krã djê nhyam amê ãmwã dja gar 'ãpre bôn amrê amêo tẽ. ³ Godja me'ô 'ã ar amã kabën jabej gar kum, "Bënjadjwÿr 'ã tẽm prãm. Dja 'ã tãn kam akuby:n amã ano", ane. Nhyam kam dja on ar amã, "Ajrã, 'ÿr o tẽ." Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Mÿkam ne ã arkum ane? Bir, amrêbê: ne ujarênh djwÿnh me bakukãmãremã 'ã ajarê. Jeju djumêtu'ã tẽm'ã ajarê. Metîndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê. ⁵ Ne memã kum, "Dja ga Xijãokam me jamã kum", Krîraxbê Djeruxarê'ã ne memã Xijão jarê. Nãm memã kum,

"Dja ga Xijãokam me jamã kum,

'Ota me anhô Bënjadjwÿr rax me awÿr bôxmã. Nãm kabôt katin mry jabatãnh nyre'ã nhÿ. Mry'ã krî kra'ã ne nhÿn me awÿr bôx', ane.

Dja ga ã Xijãokam me jamã ane."

Nãm ã ujarênh djwÿnh me bakukãmãremã ane nhyam me arým aben djô'ã abenmã arênhô mô:. Arênhô môr tamtã arým 'ÿr o bôx. Tû:mrãm Jeju arým me bakamin-grãnyrekam kato. Ne ar ban kam kute arým mry'ã krîja'ÿr kôt ba djwÿnh janorja'ÿr o bôx.

Ujarênh djwÿnh kute me bakukãmãremã ujarênh kôt ne mry'ã krîja'ÿr arým ar ano.

⁶ Nhyam kam ar arým 'ÿr tãn 'ÿr bôx. Jeju kute arkum 'ã karô kôt ar 'ÿr tãn 'ÿr bôx. Ne kam mrymê krare 'ãpre bô. ⁷ Ne kam akubyn 'ÿr o bôx. Ne kam arým aminhô kubêkã krãkão pôx ne o amê mry nhibûm'ã kum aty. Nhyam arým krare'ã nhÿn arým tẽ. ⁸ Nhyam kam me krâptî: aminhô kubêkã krãkão pôx ne arým kukãm kum pry'ã o atyo mô. 'ã tẽm kadjy kum pry'ã kum atyo mô. Nhyam me kwÿ pi'ô nhikên arým kukãm pry'ã kum atyo mô. Me ta kukràdjã kôt ne me ã Bënjadjwÿr rax kukãm pry'o ane. Me kukãm pry'ã kum atyo mô. ⁹ Nhyam me krâptî: kukãm mô, o àkjêr mô nhyam ajte me krâptî: kôt o àkjêr mô. Nãm me o àkjêr mônh kãj bê abenmã kum, Metîndjwÿnhmã kum,

—Jejubê me inhô Bënjadjwÿr rax. Bënjadjwÿr raxbê Dawi tamdjwÿ. ãm mexkumrêx. Kam me ikî:nhkumrêx. Gê on me ipytã. Gê Metîndjwÿnh o kînh rax. Metîndjwÿnh kukwakam ne arým me bakadjy bôx. Gê me kãjkwakamdjwÿ Metîndjwÿnhmã mextire jarênhô kumex. Gê on me ipytã. Nãm me ã Jejuo àkjêro môro ane.

¹⁰ Nhyam kam arým Djeruxarêmã wadjã. Nhyam kam krîraxkam me kunî te no katon 'ã aben kukjêro kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'ô ne bôx? Mÿj me'ô ne bôx? anhÿro kumex.

¹¹ Nhyam me krâptî: memã kum,

—Jeju ne bôx. Metîndjwÿnh kukwakam ne ar me bamã 'ã ujarênh ba. Pykabê Garrêjakam krîraxbê Nadjarekam ne Jeju abatãnh djã. Nãm ã me krâptî memã ane.

Kute kikreti nêje me anor.

Mak 11.15; Ruk 19.45

¹² Nhyam kam Jeju Metîndjwÿnh nhô kikretimã tãn wadjã. Nhyam me kute memã mÿjja nhôr djwÿnh kam kumex. Nhyam me kute memã mÿjjaio pãnh ne amim byr kadjy ne me me'ã kumex. Nhyam arým bôm me rênho tẽ. Nhyam me kute me ô pi'ôk kapri pãnh memã kikreti nhô pi'ôk kapri nhôr kadjy ne me kumex nhyam mebê piponho ãpanho tẽ. Nhyam me kute tut nhôr djwÿnhdjwÿ kumex nhyam mebê krî djã nhikô rênho tẽ. ¹³ Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ôk no'ôk ne. Kamã ne Metîndjwÿnh ta memã kum, "Inhô kikreti ja'ã dja me abenmã kum, 'Me kute Metîndjwÿnhmã kabên kadjy ne ô kikreti wã', ane.

Dja me ã inhô kikreti'ã abenmã ane."

Nãm ã Metîndjwÿnh pi'ôkkam ane. Nhyam be, me ga ne ga me kam aje me àkînhô aben pydji djã. Nãm ã Jeju memã ane. ¹⁴ Nhyam kam Metîndjwÿnh nhô kikretikam me no

rãmê me mrãnh punu 'ÿr bôxo kumex nhyam arÿm meo mex. ¹⁵ Nhyam kam me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê ne me Jeju djãpÿnh me:xkumrêxja pumÿn ajte me prÿre pumÿ. Me prÿre ne me kikretikam kãj bê o akij ne kum,

—Jejubê me inhô bÿnjadjwÿr rax. Bÿnjadjwÿr raxbê Dawi tãmdjwÿ. Æm mexkumrêx. Kam me ikÿnhkumrêx. Gê on me ipytã, ane. Nhyam me me omÿn me kuman arÿm ngyrk ne.

¹⁶ Ngyrk ne arÿm Jejumã kum,

—Djãm ajte me prÿre kabÿnja mar kêt? ane. Nhyam memã kum,

—Nã, arÿm ba kuma. Ba ar amã arê gar ama. Me bakukãmãre ne amrêbê: Metÿndjwÿnhmã me prÿre ja'ã ajarê. Me kum, “Me prÿremê me karãremê ne ga memã me kabÿn mexmã 'ã karô nhyam me arÿm amã mextire jarÿnh mexkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre Metÿndjwÿnhmã ane. Nhyam me arÿm kuman amÿ aben djô'ã abenmã arÿnh mo. Arÿnh mo tãmtã arÿm iwÿr o bôx. Tÿmrãm me bakamingrãnyrekam me prÿre arÿm imã amikÿnh jarÿnh kumex. Me bakukãmãre kute Metÿndjwÿnhmã me prÿre ja'ã ujarÿnh kôt ne me prÿre arÿm imã amikÿnh jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Nãm memã anen kam arÿm memã kãx ne krÿrax kurÿm katon tã. Ne tã:n arÿm krÿ ngrÿreb Betanha'ÿr bôx. Ne kam arÿm kam ngôr.

Ar kute tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxkumrêxmã 'ã ujarÿnh.

Mak 11.20; Dju r 14.13; Xij 1.6

¹⁸ Nhyam 'ã akati nhyam ajte akubyn krÿraxbê Djeruxarêmã tã. Nãm 'ÿr tã:n kam arÿm kum prãm. ¹⁹ Ne arÿm prykôt pidjôbê pigêre pumÿn 'ÿr tã:n 'ÿr bôx. Ne te ô jabej. 'Ôbit ne kumex. Ne kam kum,

—Gê ajte adjô'ô jêt kêtumrêx, ane. Nhyam arÿm tãmbê ngrã.

²⁰ Nhyam kam kôt ba djwÿnh ar arÿm omÿn kam no tyn abenmã kum,

—Je, mã ne bãrio nhyam myt tãmkam ngrã? ane. ²¹ Nhyam Jeju arkum,

—Ba ar amã arê gar ama. Dja gar kadjy tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxkumrêx. Kwãrik wãnh anhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Kon, birãm dja ipêx, kon, anhÿr kêt. Gar ren tu amim kamnhÿxkumrêx ne ren arÿm ã pidjôbê pigêremã ane nhyam ren arÿm ã ngrão ane. Djãm jabit? Kati, gar ren krãnhwãmã kum, “On amikaban ngô jabatãnh mÿjakam mÿn tÿm”, ane. Nhyam ren arÿm akabÿn kôt mrãmri ã amijo ane. ²² Dja gar mÿjjao Metÿndjwÿnhmã a'uw ne tu kadjy amim kamnhÿxkumrêx nhyam arÿm ar akabÿn kôt ã ar amã mÿjjao ane. Mrãmri

ne ba ar amã ja jarÿnhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mak 11.27; Ruk 20.1

²³ Ne kam arÿm Metÿndjwÿnh nhô kikreti'ÿr bôx ne kum wadjã. Ne kam arÿm kam memã Metÿndjwÿnh kukràdjã'ã ujarÿnh dja. Nhyam me rÿnh arÿm 'ÿr bôx. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmê mebÿngÿtmê 'ÿr bôx. 'ÿr bôx ne amÿja'ã kute kikreti kurÿm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'ô kabÿnkôt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'ô ne amã me'ã karô ga kam amÿ ô'ã bôm ar me rÿnh o aba? ane.

²⁴ Nhyam Jeju memã kum,

—Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukja. Me akumrêx dja ga me imã arê. Ba kam arÿm badjwÿ ije mÿj me'ô kabÿnkôt ar me anoro ibaja me amã arê. ²⁵ Djuão kute ngômã me angjÿnhja djãm me kabÿn kôt ne arÿk ar ngômã me angjÿnh o ba? Nãr djãm Metÿndjwÿnh kabÿnkôt? Imã arê, ane.

Nhyam kam me abenkam kangã abenmã kum,

—Je mÿj dja gwaj kum nê? Dja gwaj kum “Metÿndjwÿnh kabÿnkôt”, ane nhyam kam gwaj bamã kabÿn 'ô jarÿn gwaj bamã, “Bir be, mÿkam ne ga me amim Djuão kabÿnja mar kêt ne”? ane.

²⁶ Nãr dja gwaj kum, “Me kabÿnkôt ne tu arÿk ar ngômã me angjÿnh o ba”, ane nhyam kam me krãptÿ ren o ngyrk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kãtã ja ne me arÿm Djuão kabÿn man kum kÿnh ne ne o Metÿndjwÿnh kabÿn jarÿnh djwÿnh ne. Dja gwaj kam ane nhyam me arÿm o ngyrk ne, ane.

²⁷ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Me ije mar kêt. Mÿj me'ô kabÿnkôt Djuão kute ngômã me angjÿnhja me ije mar kêtê, ane.

Nhyam kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwÿ me amã arÿnh kêt ne. Mÿj me'ô kabÿnkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arÿnh kêt ne, ane.

Me'ô kra amãnhkrut'ã ujarÿnh.

²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Be, mÿj ne ga me me'ô krakam ama? Me'ô kra amãnhkrut. Ne kam arÿm kutewa'ÿr tãn kum, “Akmere, akati jakam dja ga gu banhô pidjôkôkam apê”, ane.

²⁹ Nhyam kum, “Kê, kati”, ane. Ne kam tã. Arÿm amimaro tã:n arÿm amim ngyrk ne, ne amim, “Kati. Dja ba pidjôkô'ÿr tã”, ane. Ne arÿm 'ÿr tã.

³⁰ Nhyam kam bãm kutapu'ÿr tã:n ãpÿnh'ÿr ano. Nhyam kum, “Djÿnwã, dja ba arÿm akabÿn kôt 'ÿr tã”, ane. Ne kam atekam arek nhÿn 'ÿr tãn kêt. Be, tãn ne ja. ³¹ Ba me amã

arê. Nhÿnh ja ne bām kabēn man kōt amijo tē? Nām ā Jeju me rūnhmā ane.

Kutewa kute bāmmā, “Kati”, anhÿr ne kam kute amimarja ne Jeju kute me axwe'ā akre. Kute mrāmri ne me axwe pyrāk. Nām arÿm amima. Amiman kam arÿm Metîndjwÿnh'ÿr amijo akēx ne tu amim markumrēx. Nhyim be, kutapu kute bāmmā 'ēx ne Jeju kute me rūnh'ā akre. Kute mrāmri ne me rūnh pyrāk. Me kute Metîndjwÿnh kōt kabēn djir kajgon kam kute kabēn mar kēt ne. Nām Jeju me rūnh kukij ne memā kum,

—Nhÿnhja ne bām kabēn man kōt amijo tē?

Nhyim me kum, “Kutewaja”, ane.

Nhyim memā kum,

—Ba me amā arē ga me ama. Djām me arūnhja dja ga me akumrēx kākjakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kōt dja nhyim me ajo ba? Kati. Pykakam me bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ōk kapriō atom djwÿnhmē me nire kuprÿmē, me aje memā axwe jarēnhja dja me kākjakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kōt dja nhyim arÿm ar meo ba. Ga me kam arÿm wānh dja. ³²Mÿkam? Bir, Djuāo ne me awÿr bōx. Kute katāt me amā pry jakre kadjy me awÿr bōx. Kōt ga me Metîndjwÿnhmā amex kadjy me awÿr bōx. Ga me kam amim Djuāo mar kēt. Nhyim be, pykakam me bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ōk kapriō atom djwÿnhmē me nire kuprÿmē ne me tu amim Djuāo markumrēx. Ga me kam arÿm me omū. Ne te me omū. Me ga ne ga me wānh ajaxwemā anhirer ne amim mar kēt. Mrāmri ne ba me amā ja jarēnhkumrēx. Nām ā Jeju me rūnhmā ane.

³³ Ne kam ajte memā atemā mÿjja'ā ujarēnh jakreo tēn memā kum,

—Ē, jadjwÿ dja ga me ama. Me'ō ne pur rax ne kudjin kam kam amim pidjō kumex ne kadjy bu'ā kēno kōkayr kum o ipōk ne. Ne kam pidjō janēnh djāmā kren ipēx. Ne pidjō pumūnh djwÿnh ku'ē djā'ā par prēkti nhipēx. Ne kam me kwÿm kum,

—Gora me imā o djuw mex. Gora gē abatānh ne ō ga amim kwÿo atom ne imā mūm kwÿo atom. Nām ā me rūnhmā ane. Mebē idjaer'ā ne Jeju pidjō jakren me rūnh'ā pidjōo djuw mex djwÿnh jakren Metîndjwÿnh'ā ō pidjōkō djwÿnh jakren kam arek memā 'ā ujarēnho djan memā kum,

—Ō pidjōkō djwÿnh 'ā memā anen kam atemā pyka 'ōmā tē. Ne kam kam wānh ar ba. ³⁴ Nhyim arÿm pidjōja tuk ne kumex. Nhyim kam ō pidjōkō djwÿnhja arÿm 'ā mytyrwy jakren kam 'ÿr ō āpēnh kwÿ jano. Ar kute memā arēnh nhyim me kute kum pidjō kwÿo atom ne kute arkōt anor kadjy ne 'ÿr ar ano. ³⁵ Nhyim kam ar 'ÿr tēn bōx nhyim kam me kute pidjōo djuw mexja ate ar 'ōja kaprēprē:k ne ar'ōnh bīn ar 'ō kēno

titik. ³⁶ Nhyim kam ajte memā ō āpēnh krāpti jano nhyim me ajte ā aro ane. ³⁷ Nhyim kam tekrekam me'ÿr kra jano. Nām amim, “Godja ikra me'ÿr bōx nhyim me arÿm mar jabej”, ane. Ne arÿm me'ÿr kra jano nhyim me'ÿr bōx.

³⁸ Nhyim o djuw mex djwÿnh arÿm kra pumūn abenmā kum, “Be, kra ne wā. Gwaj on kubī. Tāmja dja bām kum mÿjja kunī ngā, ō nēkrēx kunī kanga. Gwaj on tāmja bīn kam amim ō nēkrēx, ō mÿjja, ō pidjōja kunīo aminhō”, ane. ³⁹ Ne kam arÿm o tÿm. O tÿm ne pidjōkō kurūm bōm kumēn arÿm kubī. Tām ne ja, ane. Me rūnh'ā ne Jeju pidjō pumūnh djwÿnh jakre. Me kute mrāmri ne me rūnh pyrāk. Ne kam ajte memā kum,

⁴⁰ —Mÿj gēdja ō pidjōkō djwÿnhja bōx ne ajmā pidjō pumūnh djwÿnh on? Nām Jeju ā me rūnhmā ane.

⁴¹ Nhyim me kum,

—Bir, dja prīne me axwejao ajkēn me imex ne kam ō pidjōkōja atemā me ja'ōmā kungā nhyim me arÿm pidjō tukkam arÿm kum pidjō nhōrkumrēx, ane.

⁴² Nhyim kam Jeju ajte memā me kukāmāre kabēn jarēn memā kum,

—Amrēbē: ne me bakukāmāre Metîndjwÿnh kabēn jarēn memā kum,

“E kum kēn ja ne me kute kikreo ām djwÿnhja kute kikremā armā te omūn kam bōm kumē.

Kēn ja ne arÿm kute kikremā o kajpar, kum o kajpar tÿxi.

Bēnjadjwÿr djwÿnh ta ne ā kēno ane gu me omū nhyim kam gu bamā mexkumrēx.”

Nām ā me bakukāmāre memā anen arÿm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Djām me aje omūnh ne mar kēt? Nām Jeju ā me rūnhmā ane. Nām amijā kēn jakre. Ne me rūnh'ā kikreo ām djwÿnh jakre. Me rūnh kute mrāmri ne kikreo ām djwÿnh pyrāk ne arÿm Jeju kanga. Me rūnh kute kanga'ā ne Jeju me rūnhmā ja jarē.

⁴³ Ne kam ajte memā kum,

—Ba me amā arē ga me ama. Metîndjwÿnh bit kute amim me apytār ne ar me ajo bamā. Nhyim be, kati. Dja me akangan me apānh amim me bajtem pytān meo ba. Nhyim me kam arÿm kute pidjō djō mex pyrāk ne imā mexkumrēx ne axwe kēt. Nām Jeju ā me rūnhmā ane. ⁴⁴ Ne kam ajte memā kum,

—Ē, kēn ja gēdja ga me ajō 'ā tÿm ne prīne 'ā amikrakra ne. Nhyim be, ta gēdja me ajō nhÿy tÿm ne prīne angān prīne pyka mē ajo amrā, ane.

⁴⁵ Jeju memā ja jarē. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmē me bē pardjēumā ja jarē nhyim me arÿm kuman amim,

—Be, me bajā ne pidjōo djuw mex djwÿnhmē kikreo ām djwÿnh jakren me bamā 'ā ajarē, ane. ⁴⁶ Ne kam me bit kute o

tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptĩ ne me Jeju 'ã amim,

—Be, Metĩndjwÿnh kukwakam memã 'ã ujarẽnh ba, ane. Nhyam kam me me umaje te 'ã amijakre.

22

Bẽnjadjwÿr rax kute abenã ar mẽn.

Ruk 14.16

¹ Nhyam kam Jeju ajte apÿnh kukràdjã djãri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarẽnh memã kum,

² —Kãjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã dja ba bẽnjadjwÿr rax'õ jakren 'ã ajarẽ gar ama. Be, bẽnjadjwÿr rax arÿm kute kra'ã prõ mẽnhmã. Amrẽbẽ ne kadjy memã arẽ. ³ Ne kam arÿm kute amrẽbẽ memã arẽnhja'ÿr õ àpẽn ar ano. Kute abenã ar mẽn dhjã'ÿr me 'wÿr kadjy ar ano. Nhyam ar me'ÿr bõx ne memã arẽ. Nhyam me arÿm arkum,

—Kati, 'ÿr ar imõr prãm kêt, ane. Nhyam kam ar akubyn bẽnjadjwÿr'ÿr bõx ne arÿm kum arẽ.

⁴ Nhyam kam õ àpẽn 'õdjwÿ arkum,

—Dja gar amrẽbẽ ije memã arẽnhjamã ikabẽn jarẽn memã kum, “E, arÿm ne ba me akadjy inhõ jadjuw nhyam kumex. Inhõ mrytimẽ abatãnh nyre twÿmtijamẽ ne me arÿm kupa. Arÿm ne ba mÿjja kunõ mex. Dja ga me amrẽ abenã ar mẽn dhjã'ÿr mõ”, ane. Dja gar ã memã ane. Nãm ã bẽnjadjwÿr arkum ane. Nhyam ar arÿm me'ÿr tẽn kõt memã arẽ.

⁵ Nhyam me ate krã. Me kwÿ ja ne me õ purmã mõ nhyam me kwÿ ja õ nèkrẽx'ÿr mõ.

⁶ Nhyam me kwÿ ja ne me arÿm aro rõrõk ne aro ajkẽn arÿm ar kupa. ⁷ Nhyam kam bẽnjadjwÿr rax arÿm arẽn man arÿm ngyrk ne. Ne kam arÿm õ krãkamngõnh krãptĩmã 'ã karõn me'ÿr me ano. Nhyam me arÿm kabẽnkõt me'ÿr mõn arÿm me'ÿr bõx. Me'ÿr bõx ne arÿm me kupan mebẽ krĩraxmã adjã nhyam arÿm xẽr.

⁸ Nhyam kam ajte bẽnjadjwÿrja õ àpẽn arkum,

—Ije abenã ar mẽn kadjy ne ba arÿm prĩne mÿjiao mex nhyam nõ. Nhyam be, ije memã arẽnhja ne me kadjy mex kêt. ⁹ Jakam dja gar apÿnh pry bikjër djãri kõt tẽn ar aje me omũnh kunĩ memã akrà gẽ me amrẽ mõ gwaj baro'ã banhõ kwÿ krẽ gwaj bakĩnh kati, ane. ¹⁰ Kam, õ àpẽn ar arÿm apÿnh pry djãri kõt tẽn arÿm kute me omũnh kunõ atomo tẽ. Me mex nãr me punu kunõ atomo tẽn meo bõx. Nhyam me kam prĩne abenã ar mẽn djãkam kikre kre jaẽ.

¹¹ Nhyam kam arÿm bẽnjadjwÿr rax wadjãn me omũnhõ tẽ. Nhyam wãnh me'õ dja. Kute abenã me rẽn'h'ÿr me ngjẽx kadjy me õ

kubẽkã jadjãr kêt ne dja. ¹² Nhyam arÿm omũn kum,

—Akmere, nã gãm abenã me rẽn'h'ÿr me ngjẽx kadjy me õ kubẽkã jadjãr kêt ne wadjã. Mÿj ne ga nẽn wadjã? ane. Nhyam arÿm te kute aminẽje kum kabẽn'õ jarẽnhmã.

¹³ Nhyam kam bẽnjadjwÿr rax õ àpẽnhmã kum,

—Dja gar inÿx 'ãpren te 'ãpren amũ õ tẽn bõm amẽ. Wãnh ne me akamãt kõ tykkam amim ngyrk ne mÿro kumex ne tokry djãje amijanẽnho kumex. Me ikõ'ã dja gar amẽ, ane. Nhyam me ã me'õo ane. Tãm ne ja.

¹⁴ Be, Metĩndjwÿnh ne amiwÿr me krãptĩ 'uw. Nhyam be, kute mekam me ngrẽrebit amijo me utãr. Nãm Jeju ã memã ane.

Me kute Xedjamã pi'õk kaprĩ nhõ.

Mak 12.13; Ruk 20.20; Rõ 12.1

¹⁵ Nhyam kam mebẽ pardjẽu arÿm mã tẽn Jejuo aben ma. Nãm me abenmã kum,

—Mÿj gẽdja gwaj Jejumã arẽ nhyam arÿm gwaj bamã bẽnjadjwÿr'ã kabẽn punu'õ jarẽ? Dja bẽnjadjwÿr'ã kabẽn punu jabej nhyam me arÿm kum axwe jarẽ, ane. ¹⁶ Nãm me aben man kam arÿm 'ÿr õ me ja kwÿ jano. Erodji nhõ me ja kwÿ ne me adjwÿnhdjwÿ 'ÿr me ano. Nhyam me 'ÿr bõx ne kum,

—Ujarẽn dhjwÿnh, bar arÿm ama. Ga ne ga akabẽn katãtkumrẽx ne Metĩndjwÿnh kabẽn kõt me kute amijo ba'ã memã adjujarẽn katãtkumrẽx. Amã me rũnh pyma kêt. Me rũnhmẽ me kajgomẽ ne ga memã akabẽnno aben pyrãk. ¹⁷ Ba me akukja ga me imã arẽ. Me rũnh kunĩ nhõ bẽnjadjwÿr raxbẽ Xedja. Mebẽ idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metĩndjwÿnh kukràdjã kõt ne gu me baje bẽnjadjwÿr Xedjamã pi'õk kaprĩ nhõrmã? Nãr kon? Goja on me imã arẽ, ane.

¹⁸ Nhyam Jeju arÿm me axwe kõt tu me kuman memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajẽx ne amijo Metĩndjwÿnh mar mexo aba. Nok ba ren me amã, “Metĩndjwÿnh kabẽn kupa'ã ne me kum õro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrẽx. Ga, kute bẽnjadjwÿr raxbẽ Xedjabẽ pi'õk kaprĩ nẽ prãmja pumũ”, ane. Ga me ren memã anen ren arÿm memã ikurẽtuw. Nã gãm me ajẽ ne aje Metĩndjwÿnh mar. ¹⁹ Amrẽ imã pi'õk kaprĩõ tẽ, me aje kum õrja o tẽ ba me amã omũ, ane. Nhyam me arÿm 'ÿr ngõnhponho pi'õk kaprĩ pydjio tẽn kum kungã. ²⁰ Nhyam memã kum,

—Mÿj me'õ ne 'ã karõja? Ne mÿj me'õ ne 'ã idji jõtja?

²¹ Nhyam me kum,

—E kum be Xedja karõ, ane.

Nhyam memã kum,

—Bir be, õ pi'õk kaprĩ. Dja ga me kum angã. Nhyam be, Metĩndjwÿnh nhõ mÿjjabit dja ga me Metĩndjwÿnhmã angã. Nãm Jeju ã memã ane nhyam me arÿm kabẽn ma.

²² Ne arým te kute mýjja'ô jarênhmã kam no tyn dja. Ne kam arým kum kãx ne mã tẽ.

Me tyk akubyn tîn mýr jabej me Jejumã kabên.

Mak 12.18; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

²³ Nhyam kam myt tãmkam mebê xadjudjêu kwý 'ýr bõx. Mebê xadjudjêu ne me arík memã kum,

—Be, me tyk akubyn tîn prãm kêtukumrêx, anhýr ar o ba. Nãm me 'ýr bõx ne kukij ne kum,

²⁴ —Ujarênh djwýnh, me bakukãmãre Mõjdjê ne amrêbê: me bamã, “Godja me'ô prõ'ýr mõn kra kêt rã'ã tyk jabej mýj dja me nẽ?

Bir, dja kamymê ar aben djãkam ikwãja'ô 'ýr mõ. Ne kum kra djin kukrij nhyam abatãnh ne.

Me kute 'ã abenmã kum, 'Be, kamy tyk kra ne wã', anhýr ne kute kamy tyk mar týtã rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Mõjdjê me bamã ane, ane. Mebê xadjudjêu ne me ã Jejumã ane. ²⁵ Ne kõt arík kum,

—Be, ar my aben djãkam ikwãbê 7. Ne kam kutewa prõ'ýr mõ. Ne kam kra kêt rã'ã ty. Nhyam prõja arým 'uwití. Nhyam kam atãri kamyreja 'ýr mõ. Ne kam ã ane, kra kêt rã'ã ty. ²⁶ Nhyam aben totokmã Ar kubê 7 kuní kudjwa ã anen 'ýr ban kra kêt rã'ã ty. ²⁷ Nhyam kam ar prõjadjwý arým ar o ino ren ty. Ja ne ba me kuman amã arê. ²⁸ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prõ'ýr ba. Godja we ar kuní akubyn tîn ne ãbir jabej we ãbirkam nhýnh kamyja dja ajte 'ýr mõ? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tîn kêt jarênh mýr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o ãpanh nhyam binhikrênh kadjy nãrãm ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

²⁹ Nhyam Jeju arým memã kum,

—Me aje Metíndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òk mar kêt ne me aje Metíndjwýnh týtã:kumrêx mar kêt. Nã gãm me arík Metíndjwýnh kupa'ã memã 'ã adjujarênh aba. ³⁰ Be, me tyk ne akubyn tínkam djãm me ajte abenwýr ba? Kati, akubyn me tínkam dja me abenwýr ba prãm kêtukumrêx. Kam dja me kute Metíndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh pyrãk. ³¹ Be, mrãmri me tyk akubyn tínkumrêx. Amrêbê: Metíndjwýnh kute me bakukãmãremã kabên jarênh. Me tyk akubyn tîn'ã kute kabên jarênh nhyam me kute 'ã pi'òk no'òk djãm me aje amim arênh kêt? ³² Nãm me bakukãmãremã kum, “Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar ò Metíndjwýnh”, ane.

Bir be, ar tyk tũmja Metíndjwýnhmã tîn ne ar ba nýt pumũ. Djãm Metíndjwýnhbê me tyk nhõ Metíndjwýnh? Kati. Metíndjwýnh ne me tîn nhõ Metíndjwýnh. Me tyk kuní ne me kum tîn. Kam ne ba me amã,

—Metíndjwýnh ne kubê me tîn nhõ Metíndjwýnh. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane. ³³ Nhyam me krãptí: kuman te kute mýjja'ô jarênhmã kam no tyn kumex.

Me kute kukràdjã jabej Jeju kukjêr.

Mak 12.28; Ruk 10.25

³⁴ Jeju mebê xadjudjêumã ane nhyam me amijã maje arým anhikrê. Amijã maje anhikrê nhyam mebê pardjêu arým arênh man arým akuprõ. ³⁵ Me'òbê ne Mõjdjê kukràdjã mar djwýnh. Tãm ne Jeju'ýr bõx ne kute amak mex jabej kabimã. Kute Mõjdjê kukràdjã jabej kukjêrmã. Jeju kute kukràdjã kupa'ã arênh kadjy nãrãm ne kum kabên ne kum,

³⁶ —Ujarênh djwýnh, Mõjdjê kute Metíndjwýnh kukwakam kabên kukràdjã jarênh, kute kam me kute katãt amijo ba'ã memã karõja nhýnh kabênja ne mexo kute kuní jakrenh? ane.

³⁷ Nhyam Jeju kum,

—Be, nãm memã kum,

“Me anhõ Bẽnjadjwýr djwýnh, me Atíndjwýnh dja ga me amã kính, amã abêo katãt me kuní, mýjja kuní jakre.

Djãm ajakwaobit amã Metíndjwýnh jabêmã? Kati. Ajamak, akadjwýnhbê, akukràdjã kunio dja ga me amã abê:”, ane.

³⁸ Be, tãm ne ja. Metíndjwýnh kabên mexo kute kabên kuní jakrenh ne ja. ³⁹ Ne kam atãri Mõjdjê ajte 'ò kute urak memã arên memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

⁴⁰ Be, ba arým amã Mõjdjê kabên kukràdjã ja jarênh ajte amã ja jarê. Dja ga amê kabên ja man kõt ar amijo aba jabej ne mrãmri tu arým Metíndjwýnh kabên kukràdjã kuníkõt ar amijo aba mexkumrêx. Mõjdjê kute Metíndjwýnh kukwakam kabên jarênhjamê kukwakam memã 'ã ujarênh djwýnh 'odjwý kute kabên jarênhjamê ne ga arým kuníkõt ar amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

Kritubê mýj me'ô tãmdjwý jabej me kute kukjêr.

Mak 12.35; Ruk 20.41

⁴¹ Mebê pardjêu kute abeno bikprõnhri Jeju amijabêj me kukij ne memã kum,

⁴² —Mýj ne ga me Kritukam ama? ane. Metíndjwýnh ne arým mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ. Kumã ne me Kritu jarê. Nãm Jeju amijã memã kum,

—Mýj ne ga me Kritukam ama? Mýj me'ô tãmdjwýbê ne Kritu? ane.

Nhyam me kum,

—Me bakukãmãre Dawi tãmdjwý. Bẽnjadjwýr raxbê Dawi tãmdjwý, ane.

43-44 Nhyam kam Jeju ta kubê Bênjadjwÿr Kritu'ã memã kum,

—Ne kam ajte kubê Dawi nhõ Bênjadjwÿr. Mÿj ne arÿm kubê Dawi tãmdjwÿn ajte õ Bênjadjwÿr kadjy nê? ane. Ne kam Jeju memã me bakukãmãre Dawi kabên jarên memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarênhja pumû. Metîndjwÿnh Karõ kukwakam kute memã Kritu'ã ujarênhja pumû. Nãm memã kum,

“Inhõ Bênjadjwÿrmã ne Bênjadjwÿr djwÿnh kabên ne kum,

'Amrê idjubók'ãnh nhÿ, Abênjadjwÿr raxkam idjubók'ãnh nhÿ.

Ikam ama ba amrê awÿr akurê djwÿnh mõ ga me kwÿo apardjan me kwÿ nhimex.'

Nãm ã Metîndjwÿnh inhõ Bênjadjwÿrmã ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abênjadjwÿr rax”, anhÿrja pumû. 45 Mÿkam ne me Dawi tãmdjwÿ kajgo jarê? Djã nãm o tãmdjwÿ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o õ Bênjadjwÿr rax. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane. 46 Nhyam me'õ te kute kutã kabên'õ jarênhmã te amijo ane. Kabên mex pymaje me kute ajte mÿjja 'õ jabej kujjêr kêtukumrêx.

23

Watîrebê 7'ã ujarênh.

Mak 12.38; Ruk 11.46

1 Nhyam kam Jeju me krãptî:mê kõt ba djwÿnhmã kum,

2 —Be, Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebê pardjêumê ne me Mõjdjê pãnh ar amã Metîndjwÿnh kukràdjã jarênho krî. 3 Kam dja me Metîndjwÿnh kabên kõt ar amã kabên jarê gar prîne me kabên kunî man kõt ar amijo aba. Nhyam be, me ta ne me arîk ar ba. Nãm me ajkwakambit ar amã Metîndjwÿnh kabên jarên kam ta kute amikabên mar ne kõt kute ar amijo ba kêt ne arîk ar ba. Kwãrîk wãnh mekõt ar amijo aba kêt.

4 Nãm me ajte kabên kajgoobit ar memã we Metîndjwÿnh kabên jarênho ba. Djãm Metîndjwÿnh kabên? Kati, me ta kabêno ne me ar me anoro ba. Ne kam kõt kute amijo ba kêt ne. Nhyam me te amijo anen kam, “Je mÿj dja ba me nê?” ane. Me kute ã meo anhÿrkam ne kute mrãmri ne me kute me kadjybit jênh rûnho atom ne me mut'ã anhõr ne kam kute memã tur kêtukumrêx ja pyràk. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte arkum,

5 —Me kute memã amibên nhyam me kute memã mex jarênh kadjy ne me amijo ba. Mõjdjê kukràdjã'ã pi'ók no'ók kwÿ ne me 'ã ikõn amikrãmê amipamã aktã 'ãpre. Ne 'ã ikõ poti:reo ane. Mÿj kadjy? Bir, me kute memã amibên kadjy. Dja we me me

omûn memã mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã ikõ poti:reo anen amikrãmê amipamã aktã 'ãpre. Ne kam ajte 'ã kubêkã jabu djã ã abjêo ane. Mÿj kadjy? Bir, me kute memã amibên kadjy. Dja we me me omûn memã mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã kubêkã jabu djã jabjên 'ã ar ba. 6 Me krãptî nhikõ'ã me õ kwÿ krênkam ne me me rûnh krî djãkam krî prãmkumrêx. Kute memã amibên kadjy me rûnh krî djãkam krî prãmkumrêx. Ne mebê idjaer bikprõnh djãkam ne me memã wan krî prãmkumrêx. 7 Ne ajte me krãptî bikarêr nhipókri, mekadu nhipókri kute memã amibên nhyam me kute memã rûnh jarênh ne kute memã kum, “Ujarênh djwÿnh, djãm ga? djãm ga?” anhÿrja. Ja ne me kum kînhkumrêx.

8 Nhyam be, ar ga me kute ar amã, “Ujarênh djwÿnh”, anhÿrmã djãm ar amã ja kînhmã? Kati. Mÿkam? Bir, atemã ar anhõ ujarênh djwÿnh pydjii. Kam dja gar abeno akamybit. 9 Ne kam djãm ar aje pykakam me'õ raxmã, “Djûnwã”, anhÿrmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar Abãm pydji. Kãjkwakam ar Abãm djwÿnh pydjii. 10 Djãm me kute ar amã, “Bênjadjwÿr”, anhÿrmã? Djãm ar amã ja kînhmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar anhõ Bênjadjwÿr pydjii. Metîndjwÿnh ne arÿm 'ã me õ Bênjadjwÿrbê kumkati mē. Kubê ne Kritu.

11 Ar ajõ abenkam araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon tu ar amã apênh ar ba. 12 Mÿkam? Bir, me kute amijo rûnh prãmja gêdja ï kajgo mex ne. Nhyam be, me kute amijo kajgo mex ne akrànmã kute amijo baja gêdja Metîndjwÿnh arÿm pãnh meo rûnh ne. Nãm ã Jeju arkum ane. Ne kam Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebê pardjêumã kum,

13 —Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watîre. Dja ga me ï me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Bir, me aje mebê adjãptãrkam. Me bit kute kãjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kõt ãm ne kõt ar amijo ba prãm ga me kupa'ã memã arê. Ne Bênjadjwÿr djwÿnh nêje aje memã atemã kukràdjã jarênho aban arÿm o mebê utã. Ga me kam ga Metîndjwÿnh mar kêt ne ajte me jadjwÿbê aptã.

14 Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watîre, dja ga me ï me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Nã gãm me me 'uwitî krão apan mebê mÿjja kunîo akî ne kam ajajkwãobit Metîndjwÿnhmã akabên rûnh ne, ne kum akabên 'ijabjêo aku'ê. Bir, nã gãm me ajêx ne amijo amex ne kum akabêno aku'ê. Be kati,

me ajaxwekumrêx. Kam gêdja Metîndjwýnh me kuràm me amà pành rax jarêh prîne me kuràm me ajo ajkê.

¹⁵ Be, me abê Môjdjê kukràdjâ mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djâkam tu amôrkuumrêx. Mýkam? Bir ga, me aje arîk memâ kum, “Ba me Metîndjwýnh'ýr meo akêx gê me amim maro ba”, anhýrja pumû. Djâm mrâmri ne ga me akabên? Kati, me aje amiwýr me'ô pydjio akêx kadjy ngômê pykakôt aba 'ijabjê:. Nhyam arým me awýr amijo akêx ga me kam arým amikôt axwe 'â mênh mex ne. Amikôt axwe 'â mênh mex nhyam arým axweo me ajakrenh mex ne. Nhyam arým me akôt biknor prâmkumrêx. Djâm Metîndjwýnh'ýr ne ga me meo akêx nhyam me amim kuma got? Kati. Nâm â Jeju Môjdjê kukràdjâ mar djwýnhmê mebê pardjêumâ ane.

¹⁶ Ne kam ajte memâ kum,

—Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djâkam tu amôrkuumrêx. Me aje mrâmri ne me no rã kute arîk meo ba pyrâk. Mýkam? Bir, me aje arîk memâ Môjdjê kukràdjâ jarênh punukam. Nâm â Jeju memâ ane. Bir, Môjdjê kukràdjâ kôt ne mebê idjaer memâ amikabên jarêh ajte memâ kum,

—Nã bãm amâ ikabên pydjín arê, anen ajte kôt memâ Metîndjwýnh nhô mýjja jarê. Mýj kadjy ne kôt memâ Metîndjwýnh nhô mýjja jarê? Bir, kute kabên maro âmja kute mar pydji kadjy ne me Metîndjwýnh nhô mýjja jarê. Gêdja amikabên jarênhja 'êx ne kam Metîndjwýnh nhô mýjja jarêh kam arým o Metîndjwýnhmâ amikurêtuw. Amikurêtuw nhyam Metîndjwýnh arým kute maro âmjao ngyrkâm. Nâm me â Môjdjê kukràdjâ kôt memâ amikabên jarêho ane. Nâm Jeju Môjdjê kukràdjâ jarênh djwýnh arkum,

—Me aje mrâmri ne me no rã kute arîk meo ba pyrâk. Mýkam? Bir, me aje arîk memâ Môjdjê kukràdjâ jarênh punukam. Nã gãm me memâ kum, “Dja ga me memâ amikabên jarêh memâ kum, ‘Nã bãm amâ ikabên pydjín arê. Ê, Metîndjwýnh nhô kikretijâ ma', ane. Gêdja ga me memâ ajêx prâm jabej ne Metîndjwýnh nhô kikretibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwýnh me'ô kute akabên maro âmjao ngyrk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhyam be, dja ga me memâ amikabên jarêh memâ kum, ‘Nã bãm amâ ikabên pydjín arê. Ê, Metîndjwýnh nhô kikretikam kên karýrja ma', ane. Aje kên karýr jarênhkam dja ga akabênkuumrêx. Aje memâ amikabên jarêh kôt dja ga amijo anhýrkuumrêx. Dja ga memâ ajêx ne kam kên karýr jarêh arým o Metîndjwýnhmâ amikurêtuw” ane. Me abê Môjdjê kukràdjâ mar djwýnh ne ga me

arîk â memâ kukràdjâ jarênh punuo ane. ¹⁷ Me no rã ne me kute amikukâm rît kêt. Kam me kute amipry mar kêt. Me aje me urâk ne amijo ajêx ne memâ, “Ba ne ba ije Metîndjwýnh mar mex”, anhýr ar o aba. Nhyam be, kati. Me aje mar kêt ne te memâ Metîndjwýnh'â adjujarênh ar aba nhyam me adjwýnhdjwý kute mar kêt. Be, me amâbit ne kên karýr kute mexo kikreti jakrenh. Djâm mrâmri? Kati. Kikreti ne kute mexo kên karýr jakrenh. Kikreti kukwakambit ne kên karýr mex. Metîndjwýnhmâ mex. Nâm Jeju â Môjdjê kukràdjâ mar djwýnhmâ ane.

¹⁸ Ne ajte memâ kum,

—Ga me arîk memâ kum, “Dja ga me memâ amikabên jarêh memâ kum, ‘Nã bãm amâ ikabên pydjín arê. Ê, Metîndjwýnh nhô ngônho kija ma', ane. Gêdja ga me amâ memâ ajêx prâm jabej ne Metîndjwýnh nhô ngônho kibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwýnh me'ô kute akabên maro âmjao ngyrk kêt ne me ajo bikênh kêt.

Nhyam be, dja ga me memâ amikabên jarêh memâ kum, ‘Nã bãm amâ ikabên pydjín arê. Ê, Metîndjwýnh nhô ngônho kikam mry nôrja ma', ane. Aje mry nôr jarênhkam dja ga akabênkuumrêx. Aje memâ amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhýrkuumrêx. Dja ga memâ ajêx ne kam mry nôr jarêh arým o Metîndjwýnhmâ amikurêtuw”, ane. Me abê Môjdjê kukràdjâ mar djwýnh ne ga me arîk â memâ kukràdjâ jarênh punuo ane. ¹⁹ Me aje me no rã pyrâk. Djâm mrâmri mry kute mexo Metîndjwýnh nhô ki jakrenh? Kati. Ô ki ne kute mexo mry jakrenh. Ô kikum me kute mry jadjwýrkambit ne kum mex, Metîndjwýnhmâ mex. Nâm Jeju â memâ ane.

²⁰ Ne kam ajte memâ kum,

—Kam, me kute memâ amikabên jarênh ne kôt ajte kute Metîndjwýnh nhô ki jarênhkam djâm kute ô kibit jarênh? Kati. Nâm me kute ô ki jarênh ne ajte kute kam mýjja kunî ikwâdjwý jarênh. ²¹ Ne ajtekan me kute memâ amikabên jarênh ne kôt ajte kute Metîndjwýnh nhô kikreti jarênhkam djâm kute kikretibit jarênh? Kati. Nâm me kute kikreti jarênh ne ajte kute Metîndjwýnh kam ýr jarênh. ²² Ne ajtekan, me kute memâ amikabên jarênh ne kôt ajte kute kâjkwa jarênh. Djâm kute kâjkwabit jarênh? Kati. Nâm kute kâjkwa jarênh ne ajte kute Metîndjwýnh nhô krî djâ rax jarênh ne ajte kute 'â krî djwýnhbê Metîndjwýnh jarênh. Kam, dja me memâ kabên pýnh ne arêh kôt amijo anhýrkuumrêx. Nâm â Jeju memâ ane.

²³ Ne kam ajte memâ kum,

—Be, me abê Môjdjê kukràdjâ mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djâkam tu amôrkuumrêx. Mýkam? Bir,

me aje Metîndjwýnhmã mýjja kakritbit nhõr ne kam mýjjabê kumkatija aje kum òr kêtukumrêxkam. Nã gãm me mýjja kakrit, òmrõ djànñ djà, pi'òmê òmrõ djànñ djà 'òdjwýmê Metîndjwýnhmã ikjê rên kum kryre ne angã. Ne kam kukràdjã kôt ar amijo aba kêt ne katát meo aba kêtukumrêx ne amã me kaprî kêtukumrêx ne amim Metîndjwýnh mar kêt ne. Aje kum kryre ne òrja ne mrãmri tu mexkumrêx. Mýkam ne ga me kum mýjjabê kumkatijadjwý kum òr kêt ne? Mýkam ne ga me amã Metîndjwýnh jabên katát meo abaja kêt ne? Ja ne ga me aje marmãn ate mýjja kakritbit ma.

²⁴ Ba me amã arê ga me ama. Dja me anhõ òmrõkam pure'õ tým ga me pure ngrire'ã ano tý:x ne kaban mùm amê. Nhyr me, mry jabatãnhbê kameru ja ne anhõ òmrõkam dja, ga me ate akrãn tu ro'ã krê. Be, mýj'ã ne ba amã ikabên ja jarê? Bir, mýjja kryre ne ga me'ã ano tý:x ne mar:ro aba. Nhyr me, mýjja bê kumkati, mýjja kabênkumrêx ne ga me aje mar kêt. Metîndjwýnh kabên kute me ajaxwe nêje me akukràja ne ga me aje mar kêt ne ate akrãn ajaxwe rax rã'ã. 'A ne ba me amã, "Ga me pure ngrire'ãbit ano tý:x ne kaban mùm amên tu kameru raxja òmrõmê ro'ã krê", ane. Kam ne ga me aje meo ba djwýnh no rã pyrãk. Nãm Jeju ã memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁵ —Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djãkam tu amòrkumrêx. Mýkam? Bir, nã gãm me aje mrãmri ne me kute ngõnhkrãmê ngõnh puror nhíbũmbit põnh ne kre põnh kêt nhyr krekam mýjja kakràtyk pyrãk. Be, nã gãm me ã we katát amijo abao ane. Nhyr kam me me akrãkãbit pumũ nhyr kam kute me amex pyrãk. Nhyr me kati, me akadjwýnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me akadjwýnhbê ne me amã me ò nêkrêx prãm ne 'ã angyrk ne aje me bêmê mýjja adjakĩnh'ã aje amim karõ rã'ã. Kam ne ga me akadjwýnhbê apunu rã'ãja. ²⁶ Me abê pardjêu ne ga me aje me no rã pyrãk. Dja ga me akadjwýnhbê kumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arým mrãmri abu'ã memã amexkumrêx. Ne kam aje mrãmri ne me kute ngõnh puror, kremê ibũm põnh nhyr prĩme mex pyrãk.

²⁷ Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djãkam amòrkumrêx. Mýkam? Bir, ga me aje mrãmri ne me kute me tykmã kikre krãkã jaka pyrãk. Krãkãkambit ne kute memã mexti:re pyrãk. Nhyr me,

kadjwýnhbê ne mýjja punu:re. Kadjwýnhbê me tyk 'imê mýjja punu kunĩ. ²⁸ Ga me aje urãk. Abu'ã memã ajaxwe kêt pyrãk. Nhyr me, kati. Metîndjwýnh ne me akadjwýnhbê me aje mýjja marja kunĩ kute mar. Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aban aje ajaxwebit mar. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁹ —Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwýnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me í me biknor tokry djãkam amòrkumrêx. Mýkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãrek ne Metîndjwýnh kabên jarênñ djwýnh arým ty nhyr me amrêbê: me angij. Ga me akamingrãnyre ne ga me me tyk tũmjamã kikren me katát kute amijo ba tũm nhõ pyka krã kunhêro aba. ³⁰ Ne kam arík memã kum, "Ne ba me ren amrêbê: me bakukãmãre, me banhingêt kator nyri ren me ro'ã ikator ne ar iba ne ren me banhingêt kudjwa ã anhÿr kêtukumrêx ne. Ne ren Metîndjwýnh kabên jarênñ djwýnh par kêtukumrêx ne." Nã gãm me ã memã ane. ³¹ Me aje ã memã anhÿrkam arým amikòt amijarê. Me abê me par djwýnh tãmdjwý, Metîndjwýnh kabên jarênñ djwýnh kanê tãmdjwý. Arým ne ga me amikòt amijarê. ³² Metîndjwýnh ne me anhingêt kam ngyrk. Aje, me rã'ã ne me anhingêt kôt ã ajaxweo anen ar badjwý ar ipa. Ar badjwý ar ipa gê Metîndjwýnh on me akam ngyrk me:x ne. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

³³ —Me akamingrãnyre ne ga me abê kangã, me abê iry. Djãm me ga ne ga me aje abiknorbê amipytãrmã? Kati. Me biknor tokry djãbê me aje amipytãr prãm kêtukumrêx. ³⁴ Kam arým ije me awÿr me anormã. Ije me awÿr ikabên jarênñ djwýnh janormã. Ije ajte me awÿr me no mex janormã. Ije ajte me awÿr me kukràdjã mar djwýnhkumrêx janormã. Dja ga me kam arým me kwý pa, pite'y'ã me kwýmo iten me kupa. Ne me abikprõnh djãkam mry kã punuo me kwý kaprêprêk. Ne aje meo abikênñ kadjy me abej mõ, apÿnh krĩrãx djãri kôt me abej mõ. ³⁵ Me akukãmãremê nã gãm me me katát kute amijo ba kunĩ paro tẽ. Paro tẽn paro tẽn arek me kamrõ kapĩn o tẽ. Nhyr Metîndjwýnh arým meo ngyrk ne kam gormã me ababatãnhmã pãnh jarê. Me akukãmãre ne me Abeu jaxwe kêtja bĩno kurêtuw ne kam ijuki me ja paro tẽn tãmtã: arek o tẽn ne kam Djakarij, Berakij kute irja'ÿr bõx ne kam Metîndjwýnh nhõ kikitimê ò ngõño ki kaêxkam* kubĩ.

³⁶ Ê, ba me amã arê. Metîndjwýnh ne arým meo ngyrk ne. Ne kam me akamingrãnyrmã

* 23:35 ipòokri

arým pãnh jarê. Me ga dja Metîndjwýnh me akukãmãre kute me imex tùmja pãnh me ajo ajkê. Mrãmri ne ba me amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁷ Ne kam krîraxmã kum,

—Djeruxarê, Djeruxarê, mýkam ne akra kute Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh par prãm ne? Mýkam ne me kênno me titik ne me kupa, Metîndjwýnh kute me awýr me anorja pa? Je nã bãm te ije me ajo ibikprõnh ne ije me ajo atommã. Kute mrãmri ne ôkrên'ãnh kute arao noreo bikprõnhja pyrãk. Ba ren ã me ajo ane. Nãm bãm te ije me ajo anhyrmã ga me amã ikînh kêt. ³⁸ Ê, jakam me amõr djã ja gêdja kukrit mex ne kaprýn nõ. ³⁹ Ê, ba me amã arê ga me ama. Jakam dja ga me ipumũnh kêtumrêx ne. Ipumũnh kêt rã'ã: nhyim inhõ akati ijo rãm ne jao tẽ ga me abenmã kum, “Ê, ota arým Metîndjwýnh kabênkõt tãmja bõxmã. Me:xkumrêx”, ane. Dja ga me ã abenmã ane ba kam arým me awýr bõx. Nãm ã Jeju memã ane.

24

*Akubyn bõx kukãm mýjja apõx'ã ujarênh.
Mak 13.1; Ruk 21.5; Xim k 4.1; A Xim 3.1*

¹ Ne kam Metîndjwýnh nhõ kikreti kurũm kato. Nhyim kõt ba djwýnh 'ýr bõx. Ar kute kikretikam apýnh kum kigre jakre kadjy 'ýr bõx. ² Ne kam ar arým kum akre nhyim Jeju arkum,

—Ar mýjja kunĩ pumũnhõ dja. Ê, ba ar amã katãt arê. Be, dja ã me kurê djwýnh prĩne kikreti ngrã. Dja me kên aben nhiby ikwã kunĩ nhikõ rê. Nhyim kam kên'õ aben nhiby nõr kêtumrêx, ane.

³ Ne kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi nhyim arým ate nhý. Nhyim kam kõt ba djwýnh 'ýr bõx ne me kãxã kum,

—Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarê. Nhýnh amex 'õkam dja me bakurê djwýnh me bawýr bõx ne kikreti ngrã? Dja ga akubyn bõx nhyim mýjja kunĩ arým pyka kõt amingrã nhyim me kunĩ arým pykakam ar ba'ã aminhinomã amimê. Mýj gêdja kukãm apõx? Dja bar omũn kam kõt õ akatimã ikaton õ akati ma.

⁴ Nhyim kam Jeju arkum apýnh mýjja kukãm apõxmã arkum 'ã ajarênh arkum,

—Ar amijã ano týt gẽ me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metîndjwýnhbê ar ajo akêx kêt. ⁵ Be, me krãptĩ dja ã aben totokmã me 'ýr bõx ne arým amijo 'êx ne amijã imê. Amijã imênh arým memã kum, “Me anhõ Bênjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metîndjwýnh ijano ba tẽn bõx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arým me krãptĩ noo aknon Metîndjwýnhbê meo akêx.

⁶ Be, kam dja gar me kute abenwýr prõt man amybým me kute abenwýr prõt jarênh ma. Kwãrik wãnh kam ar atĩn prãm kêt.

Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê gar arým ama. Ja kumrêx gêdja me ã o anhyro tẽ. Kraxje kute inomã mênh kêt, kute 'ýr o tẽn rã'ã, ane. ⁷ Nã, apýnh me ba djãri gêdja me abenwýr prõt ne aben nhimexo ba. Nhyim apýnh Bênjadjwýr rũnh nhõ ãpênha abeno kurê djwýnh ne aben nhimexo ba. Nhyim prãmdjwý me kwý nhimex. Apýnh pyka djãri gêdja kam pyka tertet ne. ⁸ Be, me tokry krax ne ja. Ga me nire kra ãja pumũ. Adjým. Dja kra ã:n kam arým ã ra:x ne. Me adjwýnhdjwý dja me tokry mõ:n kam arým tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

⁹ —Dja me tokry: nhyim kam me arým memã ar akanga. Me kute ar ajo bikênho ba kadjy ar akanga. Nhyim me arým ar apa. Apýnh me bajtem ba djã kunĩkõt dja me kum ar akurê. Ikõt ar abikãmênhkam dja me kum ar akurê. ¹⁰ Kam dja me krãptĩ ibê amijo akêx. Ne kam me kurê djwýnhmã aben kangan kum aben kurê. ¹¹ Me krãptĩ dja me ta amijo 'êx ne amijã Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh rê. Amijã kurênh memã kum, “Metîndjwýnh kukwakam ne ba ar amã arê”, anhyro ba. Dja me ã amijo 'êxo anen arým me krãptĩ noo aknon Metîndjwýnhbê meo akêx. ¹² Me krãptĩ kum Metîndjwýnh kĩnhja dja me arým kum kĩnh apêx. Pyka kunĩkõt me krãptĩ axweo kume:x. Me axweo kumexkam dja me arým kum kĩnh apêx.

¹³ Nhyim be, dja mýjja kunĩ kute amingrãnh nhõ akati bõx. Me kunĩ kute aminhinomã amimênh nhõ akati bõx. Nhyim kam me 'ã ukanga kêt ne kum kĩnh týt rã'ãja dja Metîndjwýnh arým me utã. ¹⁴ Mýjja kute amingrãnh kêttri dja me apýnh pyka kunĩkõt memã arê. Bênjadjwýr djwýnh'ã ujarênh nyja memã arê. Apýnh me ba djã kunĩkõt me kute ujarênh mar kadjy memã arê. Nhyim kam akati arým bõx. Me kunĩ kute aminhinomã amimênh nhõ akati arým bõx. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarê gar arým ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

¹⁵ —Be, ar aje ajbir imã, “Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarê”, anhyrja ba ar amã arê gar ama. Dja mýjja kute amingrãnh 'ýr nhyim kam arým mýjja punutija dja. Metîndjwýnh nhõ kikretikam dja. Gar arým omũ. Mýjja punuti djõ'ã dja me mýjja kunõ ajkê ne kungrã. Me bakukãmãre Danieju ne amrêbê: 'ã ajarê. Metîndjwýnh kukwakam memã 'ã ajarê. Danieju ne arým memã mýjja punuti ja'ã ajarênh 'ã pi'õk no'õk. Dja gar pi'õk no'õkwã pumũn kam mýjja punuti pumũn kam kõt ama. ¹⁶ Kam gêdja Djeruxarê bu'ã pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijã maje krãnh'ýr prõt ne. ¹⁷ Gêdja me kigre nhimõk po'ã ãm jabej kwãrik wãnh

akubyn ùrkwākam nèkrëx'ÿr àr ne byr ne o tëm kët. ¹⁸ Gë purkam me ar ba jabej tu umaje pröt. Kwärík wānh me kute kubëkà jamýnhmā 'ÿr akëx kët. Dja tu me ām kamā amū pröt.

¹⁹ ÿ, watì:re, akati wākam me tujarômë me kra karā dja me tokry:. Mýj gëdja me ja mýjja punutija pymaje prötja on? ²⁰ Dja gar Metündjwýnhmā amijo a'uw gë na raxkam umaje ar apröt kët. Nār, gë pi'ók rārārbë me tyk djā kët nhō akatikam ar apröt kët. Nār, gë pi'ók rārārbë me tyk djā kët nhō akatikam ar apröt kët.

²¹ Be, dja me kam tokry kumex. Dja gar akubyn amijo tën mýjja kunīmo krax djā'ÿr amijo bōx ne ama. Me akukāmāre aben kukām tokryköt dja gar maro tē. Me tokry tūm maro tē:n amiwýr me tokry maro bōx. Ga, me tokry kume:xja pumū. Be, amrë mýjja punuti nhō akati bōxkam dja me tokryo katāt me tokry tūmwā kunī jakre. Ne amrë me'ā akati mōrkam me tokry nydjwý dja me tokryo mýjja punuti'ā me tokryja tēp kët kumrëx. ²² Metündjwýnh ren tokry'ā akati kwý ngri kët nhy me o'ō ren tīn kët kumrëx. Be, Metündjwýnh kute amijo me utārja kadjy dja arým 'ā akati wā kwý ngri.

²³ Godja me'ō 'ëx ne ar amā, "Ota, jakam arým Kritu bōx ne nhý. Arým ne Metündjwýnh 'ā me o Bënjadjwýrbë kumkati mē nhy jakam arým memā nhý", anhýr jabej nār me'ō ajte 'ëx ne ar amā, "Ota, jakam arým Kritu bōx ne nhý. Arým ne Metündjwýnh 'ā me o Bënjadjwýrbë kumkati mē nhy jakam arým memā nhý", anhýr jabej. Djām ar aje me ja marmā? Kati. Kwärík wānh amim me ja mar kët. ²⁴ Be, apýnh me 'ëx ne ta kute amijo Kritu, ta kute amijo Bënjadjwýrbë kumkati dja me apōx. Nhy amū me jadjwý dja me apōx ne 'ëx ne memā kum, "Ba ne ba Metündjwýnh kukwakam me amā idjjarënh iba", anhýro ba. Dja me me aërbë mýjja pumūnh kët kwý nhípëx, kute me noo biknor nhy me kute me'ā abenmā kum, "Mrāmri ne djām Metündjwýnh kukwakam me kabënkumrëx", anhýr kadjy. Godja me me noo biknor ne Metündjwýnhbë meo akëx jabej, Metündjwýnh kute amrëbë amijo me utārja kubë meo akëx ne kute meo ba jabej. Me 'ëxnhī no týxo kute me akrenh jabej godja kubë me kwýo akëx ne meo ba jabej. ²⁵ Ba ne ba mýjja apōx këttri kukām ar amā 'ā ajarë gar arým ama. Nām ā Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁶ —Kam godja me'ō ar amā, "Ē, onj kapöt kukritkam arým bōx ne ar ba", anhýr jabej. Djām 'ÿr ar amōrmā? Kati, dja gar tu ate akrān 'ÿr amōr kët. Nār, godja me'ō ar amā, "Ē, kikre jakam ne apdjun nhý", ane. Djām ar aje amim me marmā? Kati. Kwärík wānh amim me mar kët. ²⁷ Djām ibōx ne mebë ibipdjur? Kati. Ga, kākjakam na krak ne

adjënhja pumū. Na jadjënh pröt ne arým myt ngjëx djāmā ngjëxja pumū. Adjënh kute kākjakwa kunī kurwýja pumū. Dja ba ā ibōxo ane. Ije amijo inhī dja ba ā ibōxo ane nhy me kunī arým ipumū. Nām ā Jeju arkum ane. ²⁸ Nhy kōt ba djwýnh bōx djā jabej kukij ne kum,

—Bënjadjwýr, nhýnh jakam dja ga bōx, ane?

Nhy arkum,

—Ga me, nhōnh ne mry tyk'ā bikprōnh ne kumex ne kute o amirítja pumū, ane. Dja ā Jeju akubyn bōx kutā mýjja apōx ne bōx djāo amirito ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁹ —Nhy me tokryo ku'ëwā'ā akati kwý apëxkam dja on mýjja rūnh apōx.

"Dja myt amijo akamat kō tyk nhy mytyrwý irā kët.

Nhy kanhëti kākjakwa kurūm rōrōk nhy kākjakwam apýnh mýjja tý:x amingrëk ne."

³⁰ Ba kam ije amijo inhī dja ba kākjakwam amirít nhy me arým ipumū. Nhy kam pyka kunikōt me ba djākam me kunī arým mu:w. Ba kam ije amijo inhī dja ba arým itý:x ne prīne imextire ne ipyama. Ne kam kākjakwam kakrākōt bōx nhy me kunī: arým ibōxkōt ipumū. ³¹ Dja ba ikadjy mrānh djwýnh jano nhy me arým o'i kakōr tý:x ne. Kakōr týx ne arým ije amijo me utārja kunīo atom. Dja me kākjakwa krax'ām mōn meo atomo mō. Ne kākjakwa 'ënhōt'ām mōn meo atomo mō. Ne aktā kākjakwa nhirë'ām mōn meo atomo mō. Ne apýnh pyka kunikōt inhō me ja kunī: abenwýr meo atomo mōn meo aben pydji. Ba ne ba kukām ar amā 'ā ajarë. Gora abej ajkam ama.

³² Be, akubyn ibōx djā nhō akatija'ā ne ba ije pidjōbë pigëre jakremā. Gora ije 'ā mýjja jakreja ma. Ba ar amā arë gar ama. Be, dja pidjō pakā nokā tukam 'ō nhingrā kadjy arým ingrā apōx gar kam arým amexmā kamnhix nhy kam arým amex. ³³ Bir be, gëdja ba ije ar amā mýjja jarënhja ā apōx mōr ane gar me kam arým ijabej rīt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibōx djā arým 'ÿr. 'ÿr dja mýjja apōxja. Amex kutā gëdja pi'ō ingrā. Nhy be, ibōx kutā gëdja mýjja pymatija apōx mō.

³⁴ Nā, mrāmri ne ba ar amā kōt arë. Ar anhō pykakam me kamingrāny ja gëdja me tyk par këttri mýjja ja kunī apōx. Mrāmri ne ba ar amā arë. ³⁵ Ikabën kajgo kët kumrëx. Gëdja pykamë kākjakwa i apëx nhy be, ba ikabën gëdja 'ō biknor kët kumrëx. Mrāmri gëdja ba ije mýjja jarënh ja kunī apōx nhy me omū.

Me kute bōx djā nhō myt mar kët.

Ruk 12.37; Kar 1.6; Tex k 5.2

³⁶ Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djâ nhô akati nâr myt djâm me'ô kute mar? Kati, me'ô kute mar kêt-kumrêx. Metîndjwýnh kadjy mrânñ djwýnhdjwý kute mar kêt. Ibâmbit me kute mar.³⁷ Be ga, amrêbê me bakukâmâre Nôwe pykakam ar bari me ate krân ar baja pumû. Dja ba ibôx 'yr nhy me ã ane. Ije amijo inhî dja ba akubyn ibôx 'yr nhy me ate krân ar ba.³⁸ Amrêbê: ngô kute pykao bikam'yr kêtiri ne me bakukâmâre ate krân ar ô kwý krênbit ba ne ar kômbit ba. Ne abenwýr babit ar ba. Nâm me me mymâ kra jarê ne memâ kum,

—Nâ, jakam dja ga arým tu ikra'yr mō, anhýro ba nhy me arým me'yr ba. Nâm me mýja jabit kôt amak bêno ba: nhy kam Nôwe arým kâ raxmâ wadjâ.³⁹ Nâm me amikukâm mýja mar kêt-kumrêx ne ar ba: nhy me aêrbê ngô tám mōn me kunîo mōn prîne meo akno. Ije amijo inhî dja ba akubyn ibôx 'yr nhy me ã anen ate krâ nhy mýja arým ã meo ane.⁴⁰ Nhy me'ô my ar amê kapôtka tē. Ba ikjê pa 'amý nhy ikjê arek wakrekam dja.⁴¹ Nhy me'ô nire ar amê a'uko nhý. Ba ikjêbit pa 'amýn o tē nhy ikjêja arek wakrekam nhý.

⁴² Kam dja gar arek ijabej ajkam ama. Mýkam? Bir, ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt-kam. Ba ibê ar anhô Bēnjadjwýr djwýnh ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt-kam.⁴³ Dja gar ikabēn ma. Ba ajte ar amâ 'ôdjwý jarê gar ama. Ne ren ô kikre djwýnhja ren me âkñhî bôx djâ man ren kam ren arek kam amako nhý. Nhy ren bôx ne kikre'ã 'yr ne kum ãr kêt-kumrêx. Badjwý dja ba ije me âkñhî pyrâk ne me ajaêrbê bôx.⁴⁴ Kam gêdja gar gadjwý mã ikam amako nhý. Ba ije amijo inhî ne me awýr ibôx ba gêdja ba ajte akubyn bôx. Ar aje nhýnh myt nhýr 'ôkam aje ibôx djâ mar kêt. Kam gêdja ba tu ar ajaêrbê bôx. Nâm ã Jeju arkum amibôx djâ jarêno ane. Ne kam ajte arkum,

⁴⁵ —Me ô bēnjadjwýr ne ô âpēnhmâ kabēn ne kum, “Ga dja ga me âpēnh'ã me omû ne prîne 'ã meo djuw mex. Ne myt kunîkôt memâ ô kwý krēn djâ ngān akrānmâ memâ ôro aba.” Nâm ã ô âpēnhmâ me'ã karōo ane. Kute akrānmâ me âpēnh'ã me omûnh ne kute 'ã meo djuw mex katātã ã kum me'ã karōo ane.

Nhy ô âpēnh kum, “Nâ, gêdja ba mrāmri ã anen kam me 'ãno dja”, ane. Nhy kam ô bēnjadjwýr mã nh'ãm tē. Nhy kam ô âpēnhja kabēnkumrêx. Nâm katāt ar memâ mýja nhôro ba, me kanga kêt-kumrêx ne ar meo ba.

⁴⁶ Nhy kam bēnjadjwýr akubyn bôx ne kam ô âpēnhjamâ kato. Kute amrêbê kum kabēn jarēnhja kôt ne mrāmri meo djuw mexkumrêx nhy kam arým kum

kato. Kam dja ô âpēnhdjwý tu amikam kñhkumrêx.

⁴⁷ Ê, ba ar amâ kôt arê. Bēnjadjwýrja dja ô âpēnh ja'ã bēnjadjwýr mē. Kute nêkrêxmē mýja kunî pumûnhmâ dja 'ã bēnjadjwýr mē. Nhy kam ô âpēnhja kñhkumrêx ne.⁴⁸ Nâm ren ô âpēnhja axwen ren ôkre kadjwýnhbê ô bēnjadjwýrja'ã ren, “Be, nâm nh'ãm bēnjadjwýr tēn arým amikrâ. Jakam dja ba on tu arík ar iba”, ane.⁴⁹ Ne kam ren ar ô âpēnhja titiko ba, me ro'ã âpēnhja ren ar me titiko ba. Ren ô kwý krēnbit ban me bibānhkôt ren kadjwati kangôo* kōmo ba.⁵⁰ Nhy kam ô bēnjadjwýrja aêrbê bôx. Ô âpēnhja kute amim ô bēnjadjwýrja bôx djâkôt mar kêt. Nhýnh akati 'ôkam bôx djâmâ kute mar kêt ne nhýnh myt nhýr 'ôkam bôx djâmâ kute mar kêt-kam ne aêrbê bôx.⁵¹ Nâm bôx ne kam ô âpēnh arík ar bajakam ngyrk ne. Ngyrk ne kam o ajkapôn bōm kumê. Me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metîndjwýnh mar mexjamê ro'ã ãm kadjy bōm kumê. Wānh ne me amim ngyrk ne tokry djaje amijanēn ar àmra ba, ane. Nâm Jeju ã kôt ba djwýnhmâ ane.

25

Me prîtirebê 10'ã ujarēnh.

¹ Ne kam ajte arkum,

—Kâjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh dja akubyn bôx ne amim me utān ar meo ba. 'ã dja ba me prîtirebê 10 jakren 'ã ar amâ ajarê. Be, mjēn kumrêx ne arým prô nhûrkwã'yr tēn 'yr bôx ne arým aminhûrkwã'yr kute prôo bôxmâ. Me kute abenâ ar mēnhmâ ne aminhûrkwã'yr kute prôo bôxmâ. Nhy nîjar me prîtirebê 10 arkam ama. Ar ro'ã kñnh kadjy arkam ama. Arkam ama:n kam arým kute ar kajpar kadjy arým katon ar'yr ngōnhpôko mō.² Ar prîtirebê 5 ne ar no rerekre nhy Ar kubê 5 ne ar no mexkumrêx.³ Ar no rerekreja ngōnhpôkkambit kangôo mōn ngōnhpôk kangô 'ôdjwyo mōr kêt.⁴ Nhy be, ar amak mexja ne ar ngōnhpôko mōn ajte ngōnh 'ôdjwýkam ajte kangô 'ôdjwyo mō. Ar amû mjēnmē prô ar'yr ngōnhpôko mō.⁵ Nhy mjēn ar amikrâ nhy prîtireja ar arým ôtdjwan dja:n arým nōn kam arým ngōr.

⁶ Nhy akamât kô ipôkri nhy me'ô arým ar aêrbê mjēn aro aki:j ne arkum, “Ê, arým ne prôo bôx. Amrê ar aprôt ne ar kajpa”, ane.

⁷ Nhy kam ar prîtire kunî krâ katon arým ngōnhpôko mex.⁸ Nhy no rerekre arja arým amak mex ar jamâ kum, “Ar imâ ar anhô kuwy kangô kwý ru. Arým ar inhô ngōnhpôk àtyk mō”, ane.

* **24:49** Mýja me kute o kōm ne kōot bibānh kunîja, kadjwati kangôomê uba kangôomê, mýja kangôo kunî ne me kum kadjwati kangôo jarê.

⁹ Nhyam ar arkum, “Kati. Ngrire. Ba ren ar ar amâ kangô kwÿ ru nhyam ren kangô gwaj banhô ngônhpók'ÿr ren bôx kêt. Ar ngônhpók kangô nhôr djwÿnh'ÿr môn amim kwy kôpra”, ane.

¹⁰ Nhyam kam ar no rerekre arÿm kôpra djâ'ÿr môm. 'ÿr môrrâm nhyam arÿm mjênmmê prô ar bôx. Nhyam kam ar prîtire, ar ô ngônhpók kangôja arÿm mjênmmê arkôt wadjâ. Me kute prô'â mênh djâkam kikremâ wadjâ. Mjênmmê prômê ro'â ar ô kwÿ krên kÿnh kadjÿ ne ar prîtire ar kôt kikremâ wadjâ. Nhyam kam me arÿm ar pân h kikkre'â ijê.

¹¹ Nhyam kam ajmâ nhyam ar prîtire no rerekreja bôx. Ar arÿm kuwy kangô kôpra djâkam tén kangô kôpran arÿm akubyn bôx. Ne kam mjênmmê prô nhô kikkre'ÿr bôx ne kum, “Bênjadjwÿr, bênjadjwÿr, gop ar imâ kikkre'â ta”, ane.

¹² Nhyam arkum, “Kati. Ije ar amar kêt. Mrâmri ne ba ar amâ arênhkumrêx.” Nâm â bênjadjwÿr arkum ane. Tâh ne ja. Nâm â Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

¹³ Ne kam 'â ajte arkum,
—Dja ba ije mjênwâ bôx pyrâk. Kam dja gar ijabej ajkam ama. Ba ije amijo inhÿja ar aje ibôx'â akati nâr myt mar kêt. Nâm â Jeju arkum ane.

Pi'ók kapribê tarêtu nhôr'â ujarênh.

Ruk 19.11

¹⁴ Ne kam ajte arkum,
—Kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh dja akubyn bôx ne arÿm amim me utân ar meo ba. 'Â dja ba me'ô jakren 'â ar amâ ajarê. Me'ôja ne anhÿr bê pyka 'ômâ témâm, ne amiwÿr ô âpên h ar ku'uw. Nhyam kam ar bôx nhyam arÿm arkum ô mÿjja ngâ. ¹⁵ Apÿnh ar kum âpên h mexkôt ne arkum ô mÿjja ngâ. Ar kute kutêp kum kâjmâ 'â kamênmmâ ne arkum kungâ. Ô âpên h no mexjamâ ne pi'ók kapri rax ngâ. Pi'ók kapribê tarêtubê 5 ne kum kungâ. Ne kam ajte kâjbê no mexjamâ pi'ók kapri amân hkrut ne kungâ. Ne kam ajte no rerekre jamâ pydjÿn kungâ. Ne kam arÿm mâ pyka 'ômâ tê. ¹⁶ Nhyam kam kute pi'ók kapribê 5 byrja arÿm o nêkrêx kumex by. Ne kam pi'ók kapri pân h arÿm memâ ôro dja. Memâ ôro dja: nhyam me pân h kum pi'ók kapri rax nhôro dja. Nhyam amÿn arÿm 'â akre. 'Â akre:n arÿm 'â akrebê 5 ne kuby ne kam ijukri 'â akre: ne o 5 ne kuby. ¹⁷ Nhyam kam kute pi'ók kapri amân hkrut byrja â o anen o nêkrêx kumex by. Ne kam pi'ók kapri pân h arÿm memâ ôro dja. Memâ ôro dja: nhyam me pân h ajte kum pi'ók kapri rax nhôro dja. Nhyam amÿn arÿm 'â akre. 'Â akre:n arÿm 'â akreo pi'ók kapri amân hkrut ne kuby ne kam ijukri 'â akre: ne kam o amân hkrut ne kuby. ¹⁸ Nhyam be, kute pi'ók kapri pydji byrja ne mâ o tén kam kum

kren tu kam adjâ. Nâm kâjmâ kum 'â akre bikamên h kêt.

¹⁹ Nhyam kam ajmâ:kam ar âpên h nhô bênjadjwÿrja bôx ne amiwÿr ar ku'uw nhyam ar 'ÿr bôx. Kute akubyn ô pi'ók kapri jamÿnh ne 'â akre kadjÿ amÿr o bôx. ²⁰ Nhyam kute pi'ók kapribê 5 byrja ne kum o bôx ne kum ajte ijukri 5 ne o bôx ne kum kungân kum, “Bênjadjwÿr, ije amâ omÿnh kadjÿ ne ga imâ 5 ne angâ. Ota, ba arÿm kâjmâ amâ 'â akre kamê nhyam arÿm kubê 10. Mî, anhô pi'ók kapribê 10”, ane.

²¹ Nhyam ô bênjadjwÿr kum, “Mexkumrêx. Ga ne ga adjâpên h mexkumrêx. Ak-abênkumrêx. Nâ bâm amâ mÿjja ngrire ngâ ga prÿne ikutêp imâ o djuw mex ne 'â adjukanga kêt. Pân h gêdja ba amâ inhô mÿjja rax jarê. Ga kam amÿ idjô'â ar o aba. On dja ga ikôt akÿnhkumrêx”, ane.

²² Nhyam kam kute pi'ók kapri amân hkrut byrja ne ajte 'ÿr bôx ne kum, “Bênjadjwÿr, ije amâ omÿnh kadjÿ aje imâ o amân hkrut ne ôrja ne ba arÿm kâjmâ amâ 'â akre kamê nhyam arÿm kubê 4. Mî, anhô pi'ók kapribê 4”, ane.

²³ Nhyam ô bênjadjwÿr kum, “Mexkumrêx. Ga ne ga adjâpên h mexkumrêx. Ak-abênkumrêx. Nâ bâm amâ mÿjja ngrire ngâ ga prÿne ikutêp imâ o djuw mex ne 'â adjukanga kêt. Pân h gêdja ba amâ inhô mÿjja rax jarê. Ga kam amÿ idjô'â ar o aba. On dja ga ikôt akÿnhkumrêx”, ane.

²⁴ Nhyam kam kute pi'ók kapri pydji byrja ne 'ÿr bôx ne kum, “Bênjadjwÿr, nâ gâm ajamakkre kêt. Nâ gâm adjâkre kêt kam ar mebé djwÿo atomo aba. Ne aje amim mÿjja kunÿ jadjwÿr kêt kam ar mebé jâm o amijakren o atomo aba. ²⁵ Ba kam ije amâ kupên h prâm kêt kam prÿne kum kren kam adjâ nhyam nô. Imâ apymakam. Mî, anhô pi'ók kapri”, ane.

²⁶ Nhyam kam ô bênjadjwÿr kum, “Ga ne ga ajaxwekumrêx. Amâ djukangakumrêx. Djâ nâ bâm idjâkre kêt kam ar mebé djwÿo atomo iba ne ije amim mÿjja kunÿ jadjwÿr kêt kam ar mebé jâm o amijakren o atomo iba? ²⁷ Bir be, ga kam we ga aje amim ipumÿnhkôt ren inhô pi'ók kapri jao tén ren me kute pi'ók kapri marmâ angâ nhyam ren abenâ rôrôk tén rax ba ren arÿm 'ÿr bôx ne arÿm ren kuby.” Nâm ô bênjadjwÿr â kum ane.

²⁸ Ne kam memâ kum, “Aj, amÿ me ajô kubê pi'ók kapriwâ byn o tén kute imâ pi'ók kapri ô aptâr nhyam kubê 10wâmâ angâ”, ane. ²⁹ Mÿkam? Bir, arÿm me ô mÿjja gêdja Metÿndjwÿnh iby memâ kungâ nhyam kam arÿm me ô mÿjja kumex. Nhyam be, me ô mÿjja kêt, kute memâ ôr nhyam me kute kum o djuw mex kêtjabê gêdja Metÿndjwÿnh mÿjja ngrireja kunÿ by.

Ë, ba ar amâ arê gar ama. Me kute tu amim imarkumrêx jamâ dja Ibâm ijo amirÿto tê gê me amim imar rax. Nhyam be,

me ajkwaobit kute amim imarjabê dja Ibâm ijo apdju. Dja prîne inêje me no nhityn mebê ijo apdju.

³⁰ Be, nhyam kam bēnjadjwyr memā kum, “Aje, me bōm inhō àpēnh punuwā mē gē wānh akamāt kō tykkam ar me ikō’ā ba. Wānh ne me tokry djaje amijanēn ar àmra ba. Nām ā bēnjadjwyr memā ane nhyam me arým bōm kumē. Tām ne ja.” Nām ā Jeju arkum ane.

Mrykī’ātomtimē mokaāk’ā ujarēnh.

Mat 13.36, 22.13; Ap 20.11

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Ba ije amijo inhī dja ba prîne imex ne ipyma:n arým akubyn bōx. Ne amikōt Metīndjwyrnh kadjy mrānh djwyrnh kunīo bōx. Ne kam kākjkwakam imexo ime: xkumrēx ne ipyma:kumrēx ne arým ikrī djā raxkam nhỹ. ³² Nhyam kam apýnh me ba djā kunīkōt dja me ikabem akuprō ba arým meo ajkij. Kute mryo ba djwyrnh kute ō mryo bikjēr pyrāk. Kute aben bē mrykī’ātomtimē mokaāko bikjēr pyrāk. Dja ba arým ā aben bē meo ibikjēro ane. ³³ Ne inhō me mex kute mrykī’ātomti pyrāk ja dja ba amidjubōk’ānh me umjuw. Ne me axwe kute mokaāk pyrāk ja dja ba amidjuge’ānh me umjuw.

³⁴ Ne kam ba Ibēnjadjwyr rax idjubōk’ānh me mex ku’ējamā kum, “Amrē me iwýr mōn ikōt aku’ē. Ba ibē me anhō Bēnjadjwyr djwyrnh dja ba arým me ajo ibakumrēx. Amrēbē: mýjja kunī kator djā kraxkam ne Ibām arým amijo me apytān me ajo djuw mex. Ije amim me apytār ne ije me ajo iba kadjy amijo me apytā. ³⁵ Mýj ne ga me nē ba kam arým amikōt me apumjuw? Bir, arým imā prām ga me imā mýjja’ō ngā ba kukrē. Arým imā kōr ga me imā mýjja ’ō ngā ba o ikō. Nām me ijo me bajtem ga me arým imā anhūrkwā jarē ba kam inhikwā. ³⁶ Arým ikā kēt ga me arým imā kubēkā ngā ba adjā. Arým ikanē ga me arým ikane. Arým me ibē ijē ga me arým iwýr bōx ba ikīnh. Kam ne ba arým amikōt me apumjuw”, ane. Akubyn ibōxkam dja ba ā idjubōk’ānh me katāt kute amijo bajamā ane.

³⁷ Nhyam kam dja me imā, “Bēnjadjwyr djwyrnh, nhýnh ne ga amā prām ba me apumūn amā mýjja ngā ga krē? Nhýnh ne ga amā kōr ba me amā mýjja’ō ngā ga o ikō? ³⁸ Nhýnh ne me kute ajo me bajtem ba me apumūn amā inhūrkwā jarē ga kam anhikwā? Nhýnh ne ga akā kēt ba me amā kubēkā ngā ga adjā? ³⁹ Nhýnh ne akanē ba me apumū? Nhyam nhýnh ne me abē ijē ba me awýr bōx ga akīnh?” ane.

⁴⁰ Kam, ba Ibēnjadjwyr rax dja ba memā kum, “Ije meo ikamy’ō nhyam me kum kurē. Nhyam arým ō mýjja kēt. Ga me kam arým o djuw mex. Aje o djuw mex o aje ba ijo djuw mex pyrāk. Mrāmri aje o djuw mexkam aje

ba ijo djuw mex mexkumrēx”, ane. Dja ba ā akubyn ibōxkam me mexmā ane.

⁴¹ Kam dja ba idjuge’ānh me axwe ku’ējamā kum, “Me apunu:re. Me rüm imā akāx. Kuwy pōk rā’ā: rā’ājamā me mō. Ije Xatanajmē kadjy mrānh djwyrnh kadjy kuwy nhípēxjamā me mō. ⁴² Mýj ne ga me nē ba me amā, ‘Me rüm imā akāx?’ ane. Bir, imā prām ga me aje imā mýjja nhōr kēt. Imā kōr ga me aje imā ngō’ō nhōr kēt. ⁴³ Me kute ijo me bajtem ga me aje imā anhūrkwā jarēnh kēt. Ikā kēt ga me aje imā kubēkā nhōr kēt. Ikanē ga me iwýr abōx kēt nhyam me ibē ijē ga me iwýr abōx kēt. Ga me ā ane ba kam me amā, ‘Me rüm imā akāx’, ane.” Dja ba ā idjuge’ānh me axwe ku’ējamā ane.

⁴⁴ Me axwewādjwý dja me imā, “Bēnjadjwyr djwyrnh, nhýnh ne ga amā prām nār amā kōr nār me ajo me bajtem nār akā kēt nār akanē nār me abē ijē ba me ajo djuw mex kēt?” ane.

⁴⁵ Kam dja ba memā kum, “Bir, ikamy ’ō me kum kurē nhyam ō mýjja kēt ga me aje o djuw mex kēt. Aje o djuw mex kēt o ne aje ba ijo djuw mex kēt pyrāk”, ane. Mrāmri, ba me amā ja jarēnhkumrēx. Dja ba ā akubyn ibōxkam me axwemā ane.

⁴⁶ Kam dja me arým mā mōn tokry rā’ā: rā’ā ne. Nhyam be, me katāt kute amijo baja dja me Metīndjwyrnhkōt tīn ne ar ba rā’ā: rā’ā ne. Nām ā Jeju memā ane.

26

*Me kute Jeju bīn kadjy kute o aben mar.
Mak 14.1; Ruk 22.2; Dju r 11.47*

¹ Jeju arkum kabēn jarēnh pan kam arým kōt ba djwyrnh arkum,

²—Arým ne Metīndjwyrnh me bakukāmāre nhirōbē mrānh djā nhō akati ’ýr. Mebē idjaer krāptī kute aben kajmā’ā me irōbē mrānh djā mar kadjy ne me kute aben pydji ’ýr. Arým nēje akati pydji. Tām ne gar arým ama. Kam ba ije amijo inhīja dja me memā ikanga nhyam me arým pīte’y’ā inhōn ibī, ane.

³ Nām arkum ane nhyam wānh me kadjy Metīndjwyrnh mar djwyrnh nhō bēnjadjwyr rax nhỹ. Idjibē ne Kajbaj. Ō kikretikam ne nhý nhyam me rūnh arým kam akuprō. Me kadjy Metīndjwyrnh mar djwyrnh nhō bēnjadjwýrmē Mōjdjē kukradjā mar djwyrnhmē mebēngētmē akuprō. ⁴ Nām me akuprōn abenmā kum,

—Mýj godja gwaj me krāptī kākā Jejuo tým ne bīn kadjy on? ane. ⁵ Ne kam abenmā kum,

—Kwārīk wānh gwaj me kute aben pydji djā nhō akatijakam o batým kēt. Ne gwaj ren o ane nhyam me krāptī ren o ngyrk ne ren kangao kumex, ane.

Me'ô nire kute Jeju nhimôk'ã kangô kapî.

Mak 14.3; Djur 12.1

⁶ Be, krî ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhÿ. Kamã ne me'ô î kajêkam tê arÿm mex. Idjibê ne Ximão. ⁷ Ximão nhÿrkwãkam ne Jeju ô kwÿ krêno nhÿ. Ô kwÿ krêno nhÿ: nhÿm me'ô nire arÿm ÿr tèn ÿr bôx. Nãm ÿr kên jakareo ngôn h byn o tê. Be, ngôn h kam ne me kudjÿ djã kangôo ipu. Nãm me prîne ipêx mex nhÿm pãnh raxkumrêx. Nãm ngôn ho tèn kam Jeju nhimôk'ã kangô kapî.

⁸ Nhy m kôt ba djwÿnh ar arÿm omû. Ne kam nokã nhàn abenmã kum,

—Je tô mÿkam ne arÿm me kudjÿ djão ajkê? ⁹ Gwaj ren pi'ôk kaprî kadjÿ ren memã kungã ne ren pãnh pi'ôk kaprî rax ne ren kubÿn ren me ô mÿjja kêt mã kungrã. Mÿkam ne arÿm o ajkê? ane.

¹⁰ Nhy m Jeju arÿm tu ar kabên man arkum,

—Mÿkam ne gar kum kaprî jadjã? Djãm kute ijã kapînkam punu got? Kati, mexkumrêx. ¹¹ Be, akati kunîkôt ne ar abu'ã me ô mÿjja kêt ar ba rã'ã. Nhy m djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'amã? Kati. ¹² Dja ba ty nhy m me arÿm ijadjã. Me kute ijadjãr kadjÿ ne ijã me kudjÿ djã kapî. ¹³ Ba ar amã arê gar ama. Dja me kãj bê pyka kunîkôt mã ijã memã ujarênh ny jarên mã nijadjwÿ 'ã ajarê. Kute ijã me kudjÿ djã kapî'ã ajarê. Ne kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Djuda kute memã kangamã kute memã arênh.

Mak 14.10; Ruk 22.3

¹⁴ Nhy m kam Jejukôt ba djwÿnhbê 12 ja 'ô, idjibê Djuda lkadjî ne me kadjÿ Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr'ÿr tê. ¹⁵ Nãm ar'ÿr tèn ar'ÿr bôx ne arkum,

—Arÿm ne ba ije ar amã Jeju kangamã. Mÿj dja gar pãnh imã angã? Ba kam arÿm ar amã kanga, ane. Nhy m kam ar arÿm kum kryt jakao ngôn hponho pi'ôk kaprî jarê. Nãm ar kute 'ã akrebê 30 ne kum kungã nhy m kubÿn o tê. ¹⁶ Ne kam amim,

—Mÿj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjÿ on? Nãm ã amim anhÿro ba.

Ar kute ro'ã ar ô kwÿ krêno ino rer.

Mak 14.12; Ruk 22.7

¹⁷ Nhy m kam mebê idjaer kukràdjãkôt me kute djwÿponhbit kur nhô akati arÿm kutewa nhy m kôt ba djwÿnh ar Jeju'ÿr bôx ne kum,

—Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akatikam gwaj banhô kwÿ krên kadjÿ jãm dja bar tèn akutêp gwaj banhô kwÿ krên djã jadjwÿr mex? ane.

¹⁸ Nhy m arkum,

—Dja gar krîraxkam tèn me'ô ÿr bôx ne kum, “Ujarênh djwÿnh ne amã, ‘Arÿm ne inhô akati iwÿr bôx. Dja bar Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akatikam me kukràdjã kôt inhô kwÿ krê. Bamê ikôt ba djwÿnhmê dja bar anhÿrkwãkam inhô kwÿ krê’, ane. Dja gar ã kum ane.” Nãm Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane. ¹⁹ Nhy m kam ar arÿm Jeju kute arkum 'ã karô kôt ÿr tê. Ne me'ô ja'ÿr bôx ne kum Jeju kabên jarê nhy m arkum, “Ã”, ane. Nhy m kam ar arÿm ÿrkwãkam kutêp ar ô kwÿ krên djã jadjwÿr mex. Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akati kadjÿ ne ar ô kwÿ krên djã jadjwÿr mex. Ne kam akubÿn Jeju kutã tê. ²⁰ Nhy m kam ar'ã para nhy m ar me'ô kute arkum ÿrkwã jarênhja nhÿrkwã'ÿr tê. Kam ar ô kwÿ krênmã ÿr tèn ÿr bôx. Ne kam nhÿ. Ar kubê 12ja ne ar Jejumê ro'ã nhÿ ne arÿm ô kwÿ krêno nhÿ. ²¹ O nhÿ: nhy m Jeju arkum,

—Be, ar ajô dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane.

²² Nhy m kam ar arÿm kaprî:ren apÿnh ar î djãri aben totokmã kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? Bënjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? ane.

²³ Nhy m arkum,

—Be, kute ikôt ngôn hkrãtikam djwÿ jadjãrja tãm dja memã ikanga. ²⁴ Be, me bakukãmãre kute ba ije amijo inhî ijã pi'ôk no'ôk, kute Metîndjwÿnh kukwakam ijã pi'ôk no'ôkkôt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhy m be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja î kute memã ikanga pãnh tokry ra:xi. Ý, watî:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁵ Nhy m Djuda, kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja kum,

—Ujarênh djwÿnh, djãm ba dja ba ajo ane? Arkati, ane.

Nhy m kum,

—Arÿm ga, “Ba”, ane. Amikôt ne ga arÿm amijarênhkumrêx, ane. ²⁶ Nhy m ar àkuro nhÿ: nhy m Jeju arÿm djwÿ'ô byn kam o Metîndjwÿnhmã mestire jarê. Kum mestire jarên arÿm kôt ba djwÿnh arkum kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhî'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhî ne ja. Ar abÿn krê, ane.

²⁷ Ne kam ngôn hkrãkam pidjô kangôjadjwÿ byn kam o Metîndjwÿnhmã mestire jarê. Amikamrô'ã ne pidjô kangô jakren arkum,

—Ar akunî dja gar o ikô. ²⁸ Ikamrô ne ja. Me krãptî jawxe pãnh dja ikamrô prôt nhy m kam Metîndjwÿnh memã kabên ny jarênh mãmdjin me axwe maro aknon me

* **26:28** Mrãmri ne Jeju kamrôo prôt nhy m Metîndjwÿnh arÿm 'ã memã kum, “Arÿm ne ikra tÿn kamrôo prôt ne. Jakam dja me tu amim ikra markumrêx ba kam arÿm me axwe maro aknon me kam ingryk kôt ne.” Nãm ã Metîndjwÿnh memã ane.

kam ngryk kêt.* ²⁹ Ba ar amã arê gar ama. Ije pidjô kangô ikômo krã'yr ne ja. Ibãm kute amim ô me ja kunĩ pytãr ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjô kangô nyo ikô. Gwaj baro'ã o ikô. Nãm Jeju ã arkum ane.

³⁰ Nhyam kam ar ngre. Ngrën arÿm o ino re. O ino ren arÿm amũ krãnhbê Oriwêre'ÿr mō.

Pedru 'êxnhĩ kukãm kute kum arênh.

Mak 14.27; Ruk 22.31; Dju r 13.36

³¹ Ar 'ÿr mō: nhyam Jeju arkum,

—Be, akamãtja tãmkam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre ar aprôt ne abimãnh'ã ajarê. Metĩndjwÿnhmã kukwakam ne me arên memã kum,

“Be, dja ba mrykĩ'ãtomtio ba djwÿnh titik nhyam mry umaje prôt ne ajmã”, anen arÿm ã pí'ók no'ók ne.

Be, akamãtja tãmkam dja gar me umaje aprôt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarênh kôt dja gar aprôt ne ibê ajmã. ³² Ibê ajmã nhyam me arÿm ibĩ. Ba ityk ne akubyn itĩnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tē. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Nhyam Pedru kum,

—Godja ar kunĩ prôt ne bimãnh jabej ba dja ba arkôt iprôt kêtukmrêx, ane.

³⁴ Nhyam Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkôt aprôt. Ba amã arê ga ama. Akamãtja tãmkam ôkrên'ãnh kãr kãtri dja ga amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne memã kum, “Kati, ije me'owã pumũnh kêtukmrêx”, ane. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

³⁵ Nhyam Pedru kum,

—Kati, gê me gu baro'ã gu babĩn jabej ba ije aminêje ajã ijêx prãm kêtukmrêx, ane. Nhyam kam kôt ba djwÿnh ar kunĩ kabên kôt kum arê.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wÿr.

Mak 14.32; Ruk 22.40

³⁶ Ne kam mō:n kam Jeju kôt pidjôkôbê Djexema'ÿr bôx. Nhyam kam kôt ba djwÿnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhÿ. Ba mũm tēn Metĩndjwÿnhmã amijo a'wÿ, ane. ³⁷ Ne kam Pedrumê Djebedêu kra ar amãnhkrut japrôn aro tē. Ne kam tokry rax pymaje madja kreti:n arÿm kaprĩ rax ne. ³⁸ Ne kam arkum,

—Arÿm ne ba ikaprĩ:re. Arÿm ikaprĩ kute ibĩn 'ÿr. Jãnh mãn ar idjêje nhÿ gwaj baro'ã aminêje barit o nhÿ, ane.

³⁹ Ne kam amũ tē. Tēmo rãm ne jan tu mÿrbê tÿm. Tÿm ne arÿm Metĩndjwÿnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprijabê ipytãr prãm jabej ipytã. Nãr kon, kwãrik wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba animarkôt ar amijo iba? Kati, akabênkôt ne ba ar amijo iba, ane.

⁴⁰ Ne kam kãmã djan kôt ba djwÿnh ar'ÿr akêx ne tēn ar'ÿr bôx. Nhyam arek ar ôto ikwã. Nhyam Pedrumã kum,

—Je, kraxje kô 'iry kêt ne gar anhôto anhikwã. Mÿkam ne gar iro'ã aminêje arito anhÿr kêt ne? ⁴¹ Ar aminêje rĩt ne Metĩndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Gêdja me te ar ajaxwe'ã ar amã apnê gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ. Be, ar anhôkre kadjwÿnhbê ne gar amã ikabênja kĩnh. Nhyam be, ar aminêje arĩtbê ne gar arerekren anhôtdjwa ne, ane.

⁴² Ne kam ajte amũ tēn Metĩndjwÿnhmã amijo a'uw ne kum,

—Djũnwã, aje itokry, ikaprijabê ipytãr prãm kêt jabej kwãrik wãnh rã'ã ba tu itokry ne akabên man kôt ar amijo iba, ane.

⁴³ Ne kam ajte akubyn ar'ÿr akêx ne tēn ar'ÿr bôx. Nhyam ar nokã bã mex ne ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhyam ar omũ. ⁴⁴ Ne kam ajte akêx ne amũ tēn Metĩndjwÿnhmã amijo a'uw. Ôbê kute kum kabên jarênh jakôt ajte kum tãm jarê.

⁴⁵ Ne kam ajte kôt ba djwÿnh ar 'ÿr akêx ne ar'ÿr tēn ar'ÿr bôx ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhôto anhikwã rã'ãã, akôkam kôto anhikwã? Aj, arÿm itokry djã iwÿr bôx 'ÿr. Ota, arÿm kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhija ne kute memã ikangamã. ⁴⁶ Kãmã ar dja. Gwaj on me'ÿr. Ota, arÿm kute memã ikanga djwÿnh bôx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute Jejuo tÿm.

Mak 14.43; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴⁷ Ne kute arkum anhÿro ãm rã'ã nhyam Djuda arÿm 'ÿr tēn 'ÿr bôx. Jeju kôt ba djwÿnhbê 12 'ô ne kubê Djuda. Nãm 'ÿr bôx nhyam me krãptĩ me:x ne kôt mōn 'ÿr bôx. Nãm me kãxdjwa kajgomê kô jamÿn kôt 'ÿr o mōn o bôx. Me rũnh ne me me ano. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadwÿrmê mebēngêtmê ne me me ano nhyam me 'ÿr bôx. ⁴⁸ Me 'ÿr mōr kētri ne kute memã kanga djwÿnhbê Djuda memã kum,

—Be, ije me'ô nhine kaorkôt dja ga me omũn o tÿm ne pa 'amÿ. Nãm ã memã ane.

⁴⁹ Nãm Jeju 'ÿr bôx ne kum,

—Ujarênh djwÿnh, djãm amexkumrêx? anen arÿm ine kaô.

⁵⁰ Nhyam Jeju kum,

—Akmere, mÿj kadjy ne ga iwÿr bôx? ane.

Nhyam kam me arÿm 'ÿr mōn o tÿm ne pa 'amÿ. ⁵¹ Nhyam kam bēnjadwÿr nhô àpēnh'ô ne mekôt tē. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadwÿr rax nhô àpēnh mekôt tē. Nhyam Jejumê ro'ã ar ku'êja 'ô ne arÿm ô kãxdjwa kajgo kaban o me'ôjamã akabên amak ta, bēnjadwÿr nhô àpēnhja jamak ta.

⁵² Nhyam Jeju nêje kukrãn kum,

—Kwãrik wãnh. Akubyn ãkam adjã. Ga, me kute kãxdjwa kajgoo pôx ne kute o aben

parja pumû. Ja dja ga amikam ama, ane. Mÿj'â ne kum kabên ja jarê? Bir, djâm me kute me par prâm umar mexmâ? Kati. Dja kurê djwÿnh ï arÿm kubî. 'Â ne Jeju kum,

—Ga, me kute kâxdjwa kajgoo pôx ne kute o aben parja pumû, ane.

⁵³ Ne kam ajte kum,

—Djâ nâ gâm ijâ amim, “Dja te Bâm 'uw nhyk kum ôr kêt”, ane? Kati, ba ren me'â Ibâm 'uw nhyk ren imâ kadjy mrânh djwÿnh krâptî: jano. Ren imâ redjiâobê 12 jano nhyk me ren ipytâ. Me redjiâobê 12kam me krâkamngôn'h'â akre nhyk me kubê 72.000. Me krâptî: ⁵⁴ Ne me ren ipytâ ba ren kam me bakukâmâre kute Metîndjwÿnh kabên'â pi'ôk no'ôk kôt amijo itêm kêt. Nhyk be, kati. Mrâmri ne ba kabên kôt amijo itêmkumrêx, ane.

⁵⁵ Nâm â Jeju kum anen kam me krâptîjamâ kum,

—Je djâm idjâkînhî ne ga me aje ijo atÿm kadjy iwÿr anhô kômê anhô kâxdjwa kajgomê o mô? Myt kunîkôt ne ba Metîndjwÿnh nhô kikretikam ikrî, memâ idjujarênh ikrî ga me kam kam ijo atÿm kêt ne. ⁵⁶ Mÿkam ne ga me ijo tÿm? Bir, amrêbê: ne Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh me bakukâmâremâ me ajâ ajarê. Me aje ijo atÿm'â ajarênh arÿm 'â pi'ôk no'ôk ne. Nhyk me arÿm aben djô'â arênh mô. Arênh môr tâmtâ arÿm iwÿr o bôx. Tû:mrâm me bakamîngrânnyrekam arÿm iwÿr o bôx. Ba ar iba: ga me arÿm jakam â ijo ane. Me kute me bakukâmâremâ me ajâ ujarênh kôt ne ga me arÿm jakam â ijo atÿmo ane. Nâm â Jeju me krâptîmâ ane. Nhyk kam kôt ba djwÿnh kunî mâ amijâ maje prôt ne.

Me kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 14.55; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵⁷ Nhyk me kute pa 'amÿnh djwÿnhja o mô:n arÿm Kajbaj'ÿr o bôx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿr raxbê ne Kajbaj. Nhyk Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmê mebêngêtmê ne me arÿm akuprô nhyk me me'ÿr o bôx. ⁵⁸ Nhyk be, Pedru ne Jeju kôt tê, nÿjar kum kre rax ne tê. Nhyk me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿr rax nhô kikre nhîpôkri kênh ngrîre nhyk Pedru arÿm Jejukôt wadjâ. Me kute ajmâ Jeju o jabej kute omÿnhmâ arÿm nhÿ, bënjadwÿr nhô krâkamngôn'hmê ro'â nhÿ.

⁵⁹ Nâm me me'ÿr Jejuo bôx nhyk kam me rÿnh arÿm me 'êxnhî jabej. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿrmê mebêngêtmê me rÿnh kunî ne me me 'êxnhî jabej. Dja me amânhkrut Jeju'â 'êx ne memâ kum,

—Ba ne ba axwe kôt omû. Nâm â ane ba omû, ane. Dja me ane nhyk me arÿm me kabên man arÿm we axwe 'ô pân'h kubî.

Kadjy ne me me 'êxnhî jabej. ⁶⁰ Ne te abejo dja. Me'ô ar amânhkrut kute axikôt 'â kabênja ne me te abejo dja: Nhyk me 'êxnhî krâptî kâjmâ ku'ên arîk aben kupa'âbit axwe jarênh kumex. Nhyk me te ar amânhkrut axikôt 'â kabênja jabejo dja: nhyk kam ar 'êxnhî amânhkrutja arÿm kâjmâ djan axikôt 'â kabên jarê. ⁶¹ Nâm ar'â 'êx ne memâ kum,

—Tâmwâ ne memâ kum, “Ba ne ba ije Metîndjwÿnh nhô kikreti ngrânh ne ije akubyn ipêx kadjy ijityxo 'ÿr ibôx mexkumrêx. Akubyn ije ipêx'â dja akati amânhkrut ne ikjêkêbit apêx ba arÿm ipêx pa.” Nâm Jeju â memâ ane bar arÿm kuma. Nâm ar 'êxnhîja â Jeju'â memâ ane. Ar axikôt â memâ arênh ane.

⁶² Nhyk me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿr raxja arÿm kâjmâ djan kum,

—Ga ar kabênjama. Djâm aje aminêje akabên'ô jarênh prâm kêtumrêx. On imâ amikôt amijarê, ane. ⁶³ Nhyk Jeju tu an-hîkrê.

Nhyk me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿr rax ajte kum,

—Metîndjwÿnh tÿn ne ar baja ne arÿm gu bapumÿno nhÿ. Kwârîk wân'h nokrekam ajêxnhî kêt. On me imâ amijarê. Djâm abê me babê idjaer nhô Bënjadwÿrbê kumkati, nêh? Djâm mrâmri abê Kritu? Djâm abê Metîndjwÿnh Kra? On me imâ amijarê, ane.

⁶⁴ Nhyk Jeju kum,

—Kôt ne ga imâ arê. Ba ar amâ arê gar ama. Gêdja ba ï Metîndjwÿnh py-mati djubôk'ân'h nhÿ. Ije amijo inhî ne ibënjadwÿr raxkam ubôk'ân'h nhÿ gar arÿm ipumû. Ne kam ajte kakrâkôt amrê kâjkwa kurÿm itêmkôt ipumû, ane.

⁶⁵ Nhyk kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿr rax kute memâ am-ingryko amirît kadjy arÿm amibê kâ kadjô. Amibê kâ kadjôn arÿm memâ kum,

—Ë, arÿm ne Metîndjwÿnh japrÿ. E kum kwârîk wân'h gwaj ijukri axwe kôt omÿnh djwÿnh'ô jabej kêt. Gwaj bakunî ne gwaj arÿm kute Metîndjwÿnh japrÿja ma. Ta ne amijo Metîndjwÿnh rax pytân arÿm o aprÿ gwaj kôt kuma. Kute gwaj bamâ, “Metîndjwÿnh djubôk'ân'h inhÿrkôt dja gar ipumû”, anhÿrkôt ne gwaj arÿm kuma. ⁶⁶ Arÿm ne gar ama. Mÿj dja gwaj nê? ane.

Nhyk me kupânhtâ 'â kum,

—Gê me on kubî. Gê me on kubî, ane.

⁶⁷⁻⁶⁸ Nhyk kam me kwÿ nokre kutôn ikra krâo tak nhyk me kwÿ ikra poo tak ne kum,

—We me inhô Bënjadwÿrbê kumkati kadjy ne Metîndjwÿnh ajano, abê Kritu kadjy ajano ga bôx. Aj, goja abê Kritu jabej goja me'ô kute akurwanhjakôt omû. Goja tu aman me imâ arê. Nâm me â Jeju'â bêno bikênh ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mak 14.66; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁹ Nhyr Pedru arým me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bñnjadjwýr rax nhõ kíkire nhípókri kénh ngrirekam nhý. Nhý: nhyr bñnjadjwýr nhõ àpénh ni arým 'ýr bõx ne omün kum,

—Tukwa, gadjwý ne ga Jeju kõt ar aba. Pykabê Garréjakam Jejukõt ar aba, ane.

⁷⁰ Nhyr me kunî nhípókri arík aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabênwã mar kêtumrêx, ane.

⁷¹ Ne kam kíkreti 'ýr armã katon kre tâ dja. Nhyr bñnjadjwýr nhõ àpénh ni 'òdjwý omün memã kum,

—Tãmwãdjwý ne Jejukõt ar ba, Nad-jarekam Jejukõt ar ba, ane.

⁷² Nhyr ajte aminêje 'êx ne memã kum,

—Aje mý me'ò jarénhã ije omünh kêt. Djãm ijéxnhî? Kati. Metîndjwýnh ne arým ijéxnhî kêt kõt ima, ane.

⁷³ Nhyr kãjbê 'âtüm nhyr kam me'ò 'ýr tén kum,

—Be, mrãmri ne gadjwý kõt ar aba. Abê pykabê Garréja kra'ò. Garréjakam me kabên kõt ne ga akabên bar kõt aman arým amã ikato, ane.

⁷⁴ Nhyr memã kum,

—Kati, mrãmri ije me'òwã pumünh kêtumrêx, ane. Ne me'ò kute kum anhýr kêt mã arým amikangrõn memã kum,

—Dja ba ijéxnhî jabej gê Metîndjwýnh pãnh ijo akno. Ta ne arým ijéxnhî kêt kõt ima, ane. Nãm anhýr 'iry kêt nhyr arým òkrén'ãnh kã. ⁷⁵ Nhyr kam Pedru òkrén'ãnh kãr man akubyn amimaro tẽ. Amimaro tén arým amüja'ã Jeju kute kum kabên jarénhja'ýr amimaro bõx ne amijã kabên ma. Kute kum,

—Òkrén'ãnh kãr kètri dja ga aminêje ajéxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã kum, “Kati, ije tãmwã pumünh kêt”, anhýr ja ne arým kuma. Nãm maro dja nhyr arým rerek 'ýr bõx. Rerek 'ýr bõx nhyr arým katon mu:w.

27

Me Piratu'ýr o môn o bõx.

Mak 15.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhyr kam kryrãm me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bñnjadjwýr kunimẽ mebê idjaer bñngét arým Jejuo aben ma. O aben man arým abenmã 'ã karõn abenmã kum,

—Mrãmri dja me on tu bñnkumrêx, ane.

² Ne kam arým uwpren Piratu'ýr o môn o bõx. O bõx ne kum kanga. Piratubê bñnjadjwýr bajtem. ³ Me kute bñnmã 'ýr o mörkam ne Djuda arým omü. Djuda kute kurê djwýnhmã kanga djwýnhja arým omü. Ne kam arým amim ngry:k ne. Amim ngryk ne arým amim,

—Je tô mýkam ne ba memã Jeju kanga? ane. Amim ngryko tẽm akubyn me rünh'ýr kryt jakao ngõnhponho pi'òk kapribê 30o tén arým me'ýr o bõx. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bñnjadjwýrmẽ mebêngét'ýr ne o bõx ne arým memã kum,

⁴ —Axwe kêtumrêxkam ne ba me amã kanga ga me arým aje bñnmã. Ba kam arým ijaxwe:, ane. Ne memã kum, “MÏ”, ane.

Nhyr me kum,

—Djãm me ba ne ba me o amaro iba? Kati, ga ne ga o me ima, ane.

⁵ Nhyr kam arým Metîndjwýnh nhõ kíkreti 'ýr tén 'ýr bõx ne kíkreti kadjwýnhbê ngõnhponh mèn arým mã tẽ. Mã tén kam ta pi'ã amimut djên amibin arým ty.

⁶ Nhyr kam me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bñnjadjwýr ar 'ýr tén ngõnhponho atom ne abenmã kum,

—Djãm Metîndjwýnh nhõ kíkreti nhõ pi'òk kapriõ atom djãkam gwaj baje ngõnhponh djirmã? Kati. Djuda kute gwaj bamã Jeju kanga nhyr me kute bin nhyr kamrõ prõt pãnh ne ngõnhponho pi'òk kaprija. Gwaj ren Metîndjwýnh nhõ kíkretikam pi'òk kapri djin ren kam Môjdjê kukràdjã kupa'ã amijo tẽ, ane. ⁷ Ne kam aben man abenmã kum,

—Gwaj ngõnhponho ngybõr nhõ pyka by. Me kute kam me bajtem tyk jangjènh kadjy pyka by, ane. Ne kam arým ngõnhponho pyka by. ⁸ Kam ne me arým pykamã pyka kamrõre jarê. Akatija tãmkam ne me kute kum arènh rã'ã. ⁹⁻¹⁰ Amrêbê: ne me bakukãmãre Djermi memã 'ã ajarê. Me kute ngõnhponho ngybõr nhõ pyka byr'ã ajarê. Djermi Metîndjwýnh kukwakam me bakukãmãremã 'ã ajarèn memã kum,

“Nãm me kam arým kryt jakao ngõnhponho pi'òk kapribê 30 by. Mebê idjaer kute me'ò'ã kum,

'Dja ba me me'ò pãnh amã ã pi'òk kapriõ ane', anhýr kõt ne me arým kubê 30 by.

Ne kam arým o ngybõr nhõ pyka by. Bñnjadjwýr djwýnh kute imã arènh kõt ne me kuby.”

Nãm ã Djermi me bakukãmãremã ane. Nhyr me kam arým aben djõ'ã arê:. Arènhõ mör tãmtã arým 'ýr o bõx. Tü:mrãm me bakamingrãnyrekam me rünh arým ngõnhponho ngybõr nhõ pyka byrkumrêx. Djermi kute amrêbê: me bakukãmãremã 'ã ujarènh kõt ne me arým pyka byrkumrêx.

Piratu kute we axwe jabej kujêr.

Mak 15.2; Ruk 23.3; Dju r 18.28

¹¹ Me kute pyka byr djwýnhnrãm ne me rünh arým bñnjadjwýr Piratu'ýr Jejuo môn o bõx. O bõx nhyr arým kabem dja nhyr kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bñnjadjwýr rax? ane.

Nhym Jeju kum,

—Kôt ne ga aje arênhwâ, ane.

¹² Nhym kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmê mebêngêtmê arîk Jeju'â axwe janhô. Nhym tu anihkrê.

¹³ Nhym Piratu kum,

—Djâm ajaxwe krâre ne me amâ arê? Djâm aje mar kêt? ane.

¹⁴ Nhym kum kabên'o jarênh kêtukmrêx. Nhym bÿnjadjwÿr Piratu te kute marmâ kam no tyn omûnho nhÿ. ¹⁵ Be, akatija tâmkam ne mebê idjaer krâptî: arÿm aben pydji. Me kute aben kajmâ'â Metîndjwÿnh me kukâmâre nhirôbê mrânh djâ mar kadjy aben pydji. Amex kunîkôt ne bÿnjadjwÿr raxbê Piratu akati jakam mebê ijê djâ kurûm me pÿnh ne meo pôx nhym me mâ mrâ, mebê ijêjao pôx nhym me mâ mrâ. Me kute me'ô'â à'wÿrja ne me kînh kadjy bôm kumê. ¹⁶ Mebê ijê djâkam ne me arÿm me'ô axwe:jabê ijê. Idjibê ne Baraba. ¹⁷ Me krâptî ne me akati jakam akuprô nhym Piratu memâ kum,

—Mÿj me'ô djâ ba me amâ kaban ano? Dja ba Baraba kaban ano. Nâr, dja ba Jejumâ inhiren ano, me kute kum Kritu jarênhjamâ inhiren ano, ane. ¹⁸ Nâm anhÿr djwÿnhram amin,

—Jeju'â me krâptîkam ne me rûnh 'â ngryk ne imâ kanga, ane. Ne kam arÿm kute Jejumâ irer ne kute anor prâm.

¹⁹ Piratu arek memâ axwe pânih jarênh djâkam nhÿ nhym prô amû kum kabên janon kum,

—Kwârîk wânih ajmâ me'ôwâo kêt. Axwe kêtukmrêxkam ajmâ o kêt. Akatija tâmkam ne ba ibiptirkam omûn arÿm kam axwe idju-mar, ane.

²⁰ Kam ne Piratu kute kum irer ne kute anor prâm ne me krâptîmâ kum,

—Mÿj me'ô djâ ba kum inhiren ano? ane. Nhym me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿrmê mebêngêtmê me krâptîmâ kum,

—Baraba dja ga me amâ kînh. Jeju'â dja ga me kum, “Abî, abî.” Nâm me â memâ ane.

²¹ Nhym kam bÿnjadjwÿr Piratu ajte me krâptîmâ kum,

—Ar amânhrutja. Nhÿnhja dja ba kum inhiren ano? ane.

Nhym me kum, “Baraba”, ane.

²² Nhym memâ kum,

—Mÿj dja ba Jejudjwÿ on? Me kute kum Kritu jarênhja mÿj dja ba on? ane.

Nhym me kunî kum, “Pîte'y'â anhô”, ane.

²³ Nhym Piratu memâ kum,

—Tô mÿkam? Mâ ne kute? Djâm axwe? ane.

Nhym me kâj bê kum, “Pîte'y'â anhô”, ane.

²⁴ Nhym Piratu amin,

—Je, jakam ne ba arÿm te meo ane. Nhym me ngry:k ne kanga kumex, ane. Ne kam

ta kute we memâ amijaxwe kêtô amirît kadjy arÿm ngô byn me kunî nokrekam am-inhikra pôn memâ kum,

—Djâm ije me'ô axwe kêtja kamrô kapînkam ba ijaxwe? Kati, me ga ne ga me 'â imâ apnê ba arÿm ije bînmâ. Me ga ne ga me ajaxwe, ane.

²⁵ Nhym me kunî kum,

—Nâ. Tâm. Me ba dja ba me ijaxwe. Me ikramê ikrakam itâm djwÿmê dja ba me ijaxwe. Me ba ne ba me imâ bîn prâm ne kam aje bînmâ amâ 'â apnê, ane.

²⁶ Nhym kam arÿm Baraba kaban ano nhym ta arÿm arek ar mekôt ba. Nâm kum iren anon kam memâ Jeju jarê. Nhym me arÿm mrykâ punuo kaprêprê:k ne. Nhym kam me kute pîte'y'â nhôr kadjy memâ arê.

Krâkamngôn kute 'â bÿno bikênh.

Mak 15.16; Dju r 19.2

²⁷ Nhym kam bÿnjadjwÿr Piratu nhô krâkamngôn kikretimâ Jejuo môn o wadjâ. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimâ o môn o wadjâ. O wadjân arÿm kadjy me krâkamngôn kâtâm kunio akprô. O akprô nhym me kunî arÿm bôx ne Jeju'â aben pydji. Me kute aprÿn 'â bÿno bikênh kadjy 'â aben pydji. ²⁸ Ne kam kubê kubêkâ kaban inôkâ ryti kamrêk kute me bÿnjadjwÿr rûnh nhinôkâ pyrâkja kum adjâ. ²⁹ Ne kam mrÿnhîo kajkep ne ikânih ne, ne kum kutu. Nâm me me bÿnjadjwÿr rûnh nhô krâdjê'â mrÿnhî jakren arÿm kum kutu. Ne kam ikra djubôkmâ po'ê jadjâ nhym kuby. Me bÿnjadjwÿr djâbêr djâ'â ne me po'ê jakren ikramâ adjâ nhym kubyon o nhÿ. Nhym me parbê ari rôrôk ne kônkrâo krîn 'â bÿno ajkên apÿnh kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhô bÿnjadjwÿr rax. Gora kribêm atîn 'îry, anhÿro kumex.

³⁰ Ne kam apÿnh kutôn apÿnh po'ê byn arîk o krâ môre. ³¹ Ne kam arÿm 'â bÿno bikênhja inomâ kumên kam arÿm kubê inôkâ ryti kamrêk kaban akubyn kum ô kubêkâ djwÿnhja jadjâ. Ne kam kute pîte'y'â nhôrmâ o katon o mô.

Me kute pîte'y'kam nhôr.

Mak 15.21; Ruk 23.33; Dju r 19.17

³² O môn arÿm me'ôbê Ximâo kajpa. Pykabê Xirenikam me kra 'ô. Nhym me krâkamngôn arÿm Jeju nhô pîte'y'â kum âpnênh tÿx nhym arÿm kum ikreio kumÿn o mô. ³³ Krânhrêbê Gogota'ÿr ne me Jejuo mô. Me bakabênkam ne gu me ren krânhrêbê me krâ'i jarê. Nâm me 'ÿr o môn arÿm 'ÿr o bôx. ³⁴ Ne kam pidjô kangô kadjâmê pidjyo akân arÿm Jejumâ kungâ. Nhym te kakin kanga. ³⁵ Nhym kam me arÿm pîte'y'â kunhô nhym wajêt.

Nhym kam me apÿnh kute ô kubêkâ jamÿnh kadjy kên kryre rê. Me kute kên rênkhôt ne me amijo kubêkâ pytâ. Amrêbê:

ne ujarênh djwýnh 'ã ajarê. Me kute abenmä ò kubêkã ngrãnh'ã ajarê. Metîndjwýnh kukwakam ne 'ã ajarêh me bakukãmãremã kum,

“Metîndjwýnh Kra ne memã kum, ‘Arým ne me abenmä ikã ngrã. Nãm me ikã ja'ã kên kryre rên arým amijo utã.’ Nãm ã memã ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhyh me arým aben djô'ã arêhno mō:n arêhno mōr tãmtã arým 'ÿr o bōx. Tū:mrãm me bakamingrãnyrekam 'ÿr o bōx nhyh me arým abenmä Jeju kã ngrãnhkumrêx. Metîndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne me arým abenmä Jeju kã ngrãnhkumrêx.

³⁶ Ne kam arým nhÿ, nêje rîto nhÿ. ³⁷ Ne kam 'ã pi'ók no'ók ne. Pi'ókkam ne memã kum,

—Jeju ne ja. Mebê idjaer nhô bēnjadjwýr rax ne ja, ane. Me kunî kute omũnh kadjy ne me Jeju nhimōkri kunhō. Me kute we Jeju jaxwe 'ō pãnh pîte'y'ã jêtja pumũnh ne kute mar kadjy ne me pi'ók no'ók ne imōkri kunhō. ³⁸ Ne kam ar ãkĩnhĩ amãnhkrutja Jeju nhikjé'ã pîte'y'ã ar kunhō. Nhyh arým ar arii. Jeju ôkredjakôt wajêt nhyh aktã ar axweja ijên wajêt. ³⁹ Nhyh me 'ãnh mōrja nokã nhãn kum kabên punu:re ne kum,

⁴⁰ —Be, ga: ne ga we aje Metîndjwýnh nhô kikreti ngrãnh ne aje akubyn ipêxmã. Nhyh aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ga we aje ipêx parmã. Goja jakam amiptã. Goja abê Metîndjwýnh Kra jabej pîte'y kurũm rwÿ, ane.

⁴¹ Nhyh kam me rũnh arĩk 'ã bēno ajkê. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýrmê Mōjdjê kukradjã mar djwýnhmê mebēngôtme ne me arĩk 'ã bēno ajkēn abenmä kum,

⁴² —Amũbit ne me utã. Ne kam te kute amipytãr prãmje. Goja gê mrãmri mebê idjaer nhô bēnjadjwýr raxkumrêx jabej on pîte'y kurũm rwÿ. Gê goja rwÿ gwaj goja rwÿkkôt omũn arým tu amim markumrêx. ⁴³ Tãmwã ne we Metîndjwýnh kanãrrãm ar ba. Gê Metîndjwýnh mrãmri kum kĩnh jabej on utã. Tãmwã ne 'êx ne memã kum, “Ibê Metîndjwýnh Kra”, anhÿr ar o ba. Nãm me ã abenmä ane. ⁴⁴ Nhyh ar ãkĩnhĩ aktã pîte'y'ã jêtjadwÿ kum ãkjero wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mak 15.33; Ruk 23.44; Dju r 19.28

⁴⁵ Nhyh arým kãjkwa nhĩpōkri myt nhÿ. Nhyh kam tu akamãt kô tyk ne. Pyka kunĩkôt ne me'ã akamãt kô tyk ne. Nãm me'ã akamãt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyh 3 orakam, amykrykambit arým ajte myt no pôt ne. Arým ajte myt kato. ⁴⁶ Myt kato nhyh Jeju mebê idjaer kabênkam kãj bê kabên ne Bãmmã kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabên kam kum,

—Inhō Metîndjwý:nh, Inhō Metîndjwý:nh, mÿkam ne ga arým ikanga? ane.

⁴⁷ Nhyh parbê me ku'êja kabên man arĩk abenmä kum, “Ë, me'ôwã ne Erijmã kabên”, ane.

⁴⁸ Nhyh kam me'ô prôt ne ngõnh puror põnh djã jakrita byn pidjô kangô kadjãmã adjã. Nhyh kam kangô ipu nhyh pĩ nhidjamã adjãh kãjmã kum kungã, kute kaõr kadjy. ⁴⁹ Nhyh me'ô ar kum,

—Adjÿm, gê goja me bakukãmãrebê Erij 'ÿr bōx ne goja utã, ane.

⁵⁰ Nhyh kam Jeju kãj bê ajte kabên ne arým ty.

⁵¹ Be, nhyh arým Metîndjwýnh nhô kikreti kadjwýnhbê kubêkãtija ta amikadjô. Nãm nhôr djã'ãnh amikrax ne e y: ne kraxmã amimê. Nhyh pyka arým amingrêk ne. Nhyh apÿnh kên amikokij. ⁵² Nhyh apÿnh pyka krã amijã kurê. Nhyh me tyk krãptĩ, Metîndjwýnh nhô me ja krãptĩ, arým ï tã akubyn tĩn ne kato ⁵³ ne arým Jeju akubyn tĩn nhijukri Djeruxarêmã mō, krĩrax tãmmã ne me kute Metîndjwýnh nhô krĩrax mextire jarênh ja, kumã ne me mōn me krãptĩmã amijo amirĩt.

⁵⁴ Pyka amingrêk nhyh mÿjja kwÿ ã amijo ane. Nhyh krãkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhô bēnjadjwýrmê ro'ã Jeju nêje rîto ku'êja arým omũ. Mÿjja pumũn arým tĩn prãm ne abenmä kum,

—Be, mrãmri ne me'ô jabê Metîndjwýnh Krakumrêx, ane.

⁵⁵ Nhyh me niredjwÿ krãptĩ amybÿm omũho dja. Amrêbê Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne me nire ja mã kôt ban o djuw mexo ba. Ne Jeju ajbir krĩraxbê Djeruxarê'ÿr tēmkan kôt ajte mōn bōx. ⁵⁶ Me nire ja nhikō'ã ne Marij Madarena dja. Nhyh Marij 'ôdjwÿ dja. Kurũm ne Xijagumê Jôdje ar apōx. Nhyh Djebedêu kute kum ar adjwÿrja nãdjwÿ dja.

Arým adjãr kadjy ne ja.

Mak 15.42; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁵⁷ Nãm Jeju ty nhyh kam amykry mex ne. Nhyh Jôdje arým bōx. Krĩraxbê Armatêkam ne Jôdje abatãnh djã. Ò nêkrêx rax. Adjwýnhdjwÿ ne arým Jeju kôt ba. ⁵⁸ Nãm Piratu 'ÿr tēn bōx ne Jeju nhĩ'ã kuma. Nhyh Piratu memã kum, “Aje, me kum angã”, ane. ⁵⁹ Nhyh kam Jôdje kadjy kubêkã mexbê rinhu byn 'ÿr o tē. 'ÿr o tēn arým pîte'y kurũm o ruw. Ne kam arým kubêkão kupu. ⁶⁰⁻⁶¹ Nhyh wãnh ta ò me tyk nhô kēnkreja. Ta kabên kôt ne me ajbir kēnkre kakruw. Nhyh arým Jeju o mōn kam adjãro dja. Ne adjãr pan kam kēnpoti jabatãnhja ajkwa krekre'ã kudjan kam arým mã tē.

Nhym Marij Madarenamê Marij 'ôdjwýmê ar kênkre kônho omünho nhÿ.

Kênkre nêje ku'ê djwýnh'ã ujarênh.

⁶² Pi'ók rârâr nêje akatikam ne me adja. Akati jakam ne me me tyk djâ kêt djâ nhô akati bôx kêtri aminhò mÿjja kupênho kumex. Nhym kam arým pi'ók rârâr bôx. Me tyk djâ kêt djâ nhô akati bôx. Nãm te pi'ók rârâr nhym me rûnh akati mar kêt ne tu Piratu'ÿr tê. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýmê mebê pardjêu Piratu'ÿr tên 'ÿr bôx ne Jeju'ã kum,

⁶³ —Bênjadjwÿr, me'ô 'êxnhÿja tîn ne ar bari ne memã kum, “Dja ba ty nhym ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itîn”, ane. Tãm ne bar ma:ro iba. ⁶⁴ Kam bar amã arê. Godja kôt ba djwýnh ar akamãtkam kênkre 'ÿr bôx ne arým io akîn mã o mð. Ne kam arík memã 'êx ne memã kum, “Arým ne akubyn tîn ne”, anhÿro ba. Jeju ta ne amrêbê me noo biknoro ba. Dja ar ijukri akubyn tîn jarê nhym me abenmã arên arým abennoo biknor me:x ne. Me 'êx kêt kadjy dja ga anhô krâkamngônho janon memã kum, “Me 'ÿr môn kênkre kuri dja”, ane nhym ar te kute io àkînhmã. Gê 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêxkambit me ajte ate krã ba. Nãm me rûnh ã Piratumã ane.

⁶⁵ Nhym memã kum,

—Gétô. 'ÿr krâkamngônho kwÿo mð gê me kênkre nêje djan rît tÿ:xo dja, ane. ⁶⁶ Nhym kam me arým kênkre'ÿr meo môn meo bôx. Ne kam arým kênkre'ã kênpotio yn kam kre nêje krâkamngônho pumjuw nhym me arým nêje djan rît tÿ:xo dja.

28

Akubyn tîn kadjy ne ja.

Mak 16.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ Nhym me tyk djâ kêt djâ nhô akati arým apêx nhym arým pi'ók kamrêkkam akati tê. Nhym kam Marij Madarenamê Marij 'ôdjwÿ ar arým kute kênkre pumünhmã 'ÿr tê.

² 'ÿr tê: nhym arým pyka amingrêk tÿ:x ne. Bënjadjwÿr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'ô ne kãjkwa kurüm ruw nhym kam pyka amingrêk tÿ:x ne. Nhym kadjy mrãnh djwýnh arým kênkre'ÿr tên 'ÿr bôx. Bôx ne arým ajkwa krekre'ã jãm kênpoti dja. Jãm kudjan arým 'ã nhÿ. ³ Nãm nokre jadjê:nh kute mrãmri ne na jadjênhkam pók tÿxja pyrãk. Nhym ô kubêkãja jaka: kute mrãmri ne kaküm arngrokam akaja pyrãk. ⁴ Nhym kre nêje ku'ê djwýnhja arým omü. Omün arým umaje terte:t ne arým rôrök ne. Ne kam arým wãnh kute me tyk pyrãk ne ikwã.

⁵ Nhym ar nire kênkre'ÿr tên bôx nhym kadjy mrãnh djwýnhja arkum,

—Kwãrik wãnh ar atîn prãm kêt. Jeju ne gar abej. Arým ne ba ar ama. Me kute pite'y'ã nhôr ne bïnja ne gar abej tê. ⁶ Jakam

ne arým nôr kêt. Nãm akubyn tîn ne kato, kute ar amã arênh kôt. Amrê ar tên nôr dja kaprÿja pumü. ⁷ Dja gar omün kam amikrã kêt ne tên kôt ba djwýnhmã arê. Dja gar arkum, “Arým ne akubyn tîn ne ar akukãm pykabê Garrêja'ÿr têmmã. Dja gar kam djâ arým omü” ane. Dja gar ã arkum ane. Ba ne ba arým ar amã arê gar arým ama. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

⁸ Nhym ar nire kabên man arým amikrã kêt ne mã kênkre kurüm prôt ne. Tîn prãmmê kînhmê akàn prôt ne. ⁹ Ar kute kôt ba djwýnh arkum arênhmã prôt ne. Prôt: nhym ar aêrbê Jeju ar kajpan arkum, “Apnhire ar”, ane. Nhym ar arým 'ÿr bôx ne paro tÿm ne kum rax jarênho nò. ¹⁰ Nhym Jeju arkum,

—Kwãrik wãnh ar atîn prãm kêt. Tên ikamy arkum ikabên jarên arkum, “Ar Garrêja'ÿr mð. Dja gar kam bôx ne arým omü”, ane. Dja gar ã arkum ane. Nãm ã Jeju arkum ane. Nhym ar nire arým ar'ÿr mð.

Kênkre nêje ku'ê djwýnh'ã ujarênh.

¹¹ Ar'ÿr mð nhym wãnh kre nêje ku'ê djwýnh kwÿja arým kãjmã djan amü krîraxmã môn bôx. Bôx ne arým me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwÿrmã prîne amijarênh arkum,

—E kum, pyka ne amingrêk nhym kadjy mrãnh djwýnh arým ruw ne kênkre'ÿr tê. 'ÿr tên arým ajkwa krekre'ã jãm kênpoti djan 'ã nhÿ. Nokre adjê:nh ne nhÿ. Bar omün itîn prãm, ane. ¹² Nhym ar arým kuman mebêngê'tÿr tên 'ÿr bôx ne mekmê akuprô. Ne kam arým o aben ma. O aben mar pan kam arým krâkamngônho'ÿr bôx ne arkum,

¹³ —Kwãrik wãnh memã wã jarênh kêt. Dja gar memã ajêx ne memã kum, “Akamãtkam ar inhôt tykkam arým kôt ba djwýnh ar bôx. Bôx ne arým Jejuo akîn mã nhí'am o mð”, ane. Dja gar ã memã ajêxo ane bar pãnh arým ar amã pi'ók kaprÿ kumex ngã. ¹⁴ Nhym godja me kãtãm arým ar anhô bënjadjwÿr Piratumã ar ajarênh jabej ne kum, “Nãm anhô krâkamngônho kre nêje rît'ã ngôr nhym kôt ba djwýnh ar arým Jejuo akî”, anhÿr jabej. Nhym ar akam ngyrk jabej. Ar ba dja bar arým ar akum ikabên ne ar apytã. Mî, pi'ók kaprÿ. Dja gar ã memã ajêxo ane. Nãm ã me rûnh krâkamngônho arkum ane. ¹⁵ Nhym kam ar arým anim pi'ók kaprÿ jamÿn ã memã 'êxo bao ane. Ar kute arkum 'ã karô kôt ã memã 'êxo bao ane. Nhym kam mebê idjaer arým arênho kumex ne arênho ipök ne. Ne akati jakam kute we ar kute Jejuo àkînhja jarênh rã'ã ne.

Ar àpênh djã'ã arkum karô.

Mak 16.14; Ruk 24.46; Dju r 20.19; Kar 1.6

¹⁶ Nhym kam kôt ba djwýnh Ar kubê 11ja amü pykabê Garrêja'ÿr môn bôx. Jeju kute arkum krãnh jarênhja'ÿr ne ar bôx. ¹⁷ Ne

kam arým Jeju pumün parbê kõnkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Mrãmri ne ga arým akubyn atïn ne, ane.

Nhym be, ar kwÿ ne ar abenmã kum,

—Djãm mrãmri Jejukurêx ne dja? Djãm mrãmri akubyn tïn ne? Kon ne, ane.

¹⁸ Nhym Jeju arým ar'ÿr bõx ne arkum,

—Kãjkwamê pykamê kam mÿjja kunĩ ne ba ije o iba kadjy arým ibênjadjwÿr rax. ¹⁹ Kam dja gar mõn me kunĩmã arê. Apÿnh me ba djã kunĩkõt memã arê gê me ikabên man kõt ar amijo ba. Dja me ikabên man kõt ar amijo ba gar Metĩndjwÿnhmã ngômã me angij. Dja gar memã kum, “Arým ne ga tu amim Bãm markumrêx ne ajte tu amim Kra markumrêx ne ajte tu amim Metĩndjwÿnh Karõ markumrêx. Ba kam arým ar kukwakam ngômã ajadjã”, ane. Dja gar ã memã anen arým ngômã me angij. ²⁰ Ije ar amã katãt ar amijo aba'ã karõkam ikabên kunĩja memã arê gê me ikabên kunĩ man kõt ar amijo ba. Dja ba kam akati kunĩkõt ar amê amijo ikajkep rã'ã: rã'ã ne nhym pykakam me kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati arým bõx. Nãm ã Jeju arkum ane. Tãm ne ja.

Makô memã Jeju'ã ujarënh ne ja.

Makôdjwý ne prïne Jeju'ã ajarë. Arým abatanh ne kute memã amijo amirít'ã pi'ók ja nhípëxmo krax ne 'ã ujarënh tën tyk ne akubyn tïn ne àbir djãmã kumë. Nãm Paurmë Pedru arkôt mrã. NhyM Pedrudjwý Makôo òbikwa nhyM ò'ã prïne gwaj bamã Jeju'ã pi'ók no'ók ne.

Djuão kute Jeju kutëp me akre'ã ujarënh kadjy ne ja.

Mat 3.1-12; Ruk 3.1-18; Dju r 1.19-28

¹ Ba ibë Makô ne ba pi'ókkam me amã ikabën jarë. Me ujarënh ny kraxkôt ne ba me amã arë. Jeju. Kubë ne Metëndjwýnh Kra. Metëndjwýnh arým 'ã Bënjadjwýrbë kumkati më. Jejubë Bënjadjwýrbë kumkatikôt ne me kum Kritu jarë. ² Idjaij ne amrëbë Metëndjwýnh kukwakam kabën. Kabënkam ne Metëndjwýnh Kramã kum,

"Ota ba akukãm ajã ujarënh djwýnh'ò jano kute akutëp me akre nhyM me kute mar ne adjwýnhram axwemã irern katät kute amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bënëjadwýr rünh kutëp katät pry jadjwýrja pyràk", ane.

³ Ne ajte me bakukãmãremã kum,

"Me'ò dja kapôt kukritkam memã kabën ne. Kãj bë dja me akren memã kum,

'Me apa. È, on Bënëjadwýr djwýnh kutëp wãnh ajaxwemã anhiren katät amijo aba.

Kute mrãmri ne me kute bënëjadwýr rünh kutëp pry mex ne kute kum katät pry jadjwýrja pyràk", ane.

Dja ã me'ò Bënëjadwýr djwýnh'ã memã ane." Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhyM me arým 'ã pi'ók no'ók ne. NhyM kam me aben djò'ã arënhom mō:n arënhom mōr tãmtã arým 'yr o bōx. Tū:mrãm 'yr o bōx nhyM Djuão arým kato. Me bakamingrãnyrekam katon arým abatanh ne. Abatanh ne arým ã Kritu kukãm memã ujarënh ar bao ane. Metëndjwýnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarënh kôt arým katon ã wýnhram ar me akreo bao ane.

⁴ Nãm kapôt kukritmã kato. Katon arým ngómã me angjënh ar o ban ar me akreo ba. Nãm memã kum,

—Me ga ne ga me ajaxweo aba tūm. On me amikam akapriren wãnh ajaxwemã anhiren Metëndjwýnh'yr amijo akëx. Dja ga me ane nhyM Metëndjwýnh arým me ajaxweo maro aknon arým ngryk kët. Ba kam arým Metëndjwýnhmã ngómã me ajangij. Nãm ã memã anhýr ar o ba.

⁵ NhyM kam pykabë Djudëjakam me jamë kríraxbë Djeruxarëkam me jamë aben tokmã Djuão'yr ban bōxo dja. Bōx ne tu me ipòkri amijaxwe kôt amijarënh kum,

—Be mrãmri, ba ijaxwe: ar iba. Arým imã kñnh kët ne wãnh kum inhire, ane.

NhyM Djuão arým ngó raxbë Djodãokam Metëndjwýnhmã ngómã me kuní jangij.

⁶ Be, Djuão ne mry jabatanhbë kameru kí nhípëxo kubëkã jangij ne mry kão amikrax pren mýjja kute krytkanhë pyràk kun menh kangôo ikò.

⁷ Nãm kãj bë memã Jeju'ã ajarënh memã kum,

—Itotokbë ne me'ò bōxmã. Me'ò tãm ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'yr ibikamënh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inhíbôn ije kum parkã 'ãpre bõnh ne o itëm prãmje. Be, ãm irax ba ren arým kum apë. NhyM be kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãmja ne arým bōx 'yr. ⁸ Ba ne ba ngómãbit me ajangij. Djãm tãmwa kute ngómã me ajangjënhmã? Kati. Tãm dja bōx ne kam me awýr Metëndjwýnh Karò jano. Nãm ã Djuão memã ane.

Kute ngómã Jeju jadjãr'ã ujarënh kadjy ne ja.

Mat 3.13-17; Ruk 3.21-22

⁹ NhyM kam pykabë Garrëjakam kríraxbë Nadjare. Kurúm arým Jeju tē. Tē:n kam arým Djuão'yr bōx. NhyM kam arým ngó raxbë Djodãokam ngómã Jeju jadjã, Metëndjwýnhmã adjã. ¹⁰ NhyM arým ngó kurúm kator tē nhyM aërbë kãjkwa abenbë ajkij nhyM arým omü. NhyM Metëndjwýnh Karò kute tut pyràk 'ã ruw. Me kute omünh kadjy ne amijo tut pyràk ne 'ã ruw. ¹¹ NhyM arým kãjkwa kurúm Metëndjwýnh Jejumã kabën ne kum,

—Mrãmri abë ikrakumrëx. Imã ajabë:kumrëx. Ba akam ikñnhkumrëx, ane.

Xatanaj kute axwe'ã kum àpnënh kadjy ne ja.

Mat 4.1-11; Ruk 4.1-13

¹² Ne kam adjynkët ne Metëndjwýnh Karò kabëno amü Jeju kujaten kapôt kukritmã o mōn o bōx ne ipòkri o ba. ¹³ NhyM kapôt kukritkam rop mōr djãkam ar ba. NhyM kam me axwe nhö bënëjadwýrbë Xatanaj te kute axwe'ã Jeju mēnhmã kum àpnënhom dja nhyM 'ã akatibë 40 apëx. NhyM kam kadjy mrãnh djwýnh arým Jeju'yr bōx ne o djuw mex.

Jeju kute amikôt ar 'wýr kadjy ne ja.

Mat 4.12-22; Ruk 5.1-11

¹⁴ NhyM kam Jeju arým tē. Tē:n pykabë Garrëjakam bōx. Me arým kute Djuãoo tým ne kubë ijëkam ne Jeju kam bōx. Bōx ne kãj bë memã ujarënh ny jarënhom ba. ¹⁵ Nãm memã kum,

—Be, Metíndjwýnh kute amrêbê me bakukâmâremâ arênh kôt arým ô akati bôx 'yr. Kute amim me utâr ne ar meo ba 'yr. Me on amikam akaprîren wânh ajaxwemâ anhîren Metíndjwýnh'yr amijo akêx ne tu amim ujarênh ny markumrêx, ane.

¹⁶ Ne kam Garrêjakam imôti mýrbê tê. Nhyim Ximãomê Ângre ar axikôt katorja ngónhkam ar kryre rênho ba. Ar kubê tep pynênh djwýnh tûm. ¹⁷ Ar kryre rên ar o ba nhyim Jeju arkum kabên ne arkum,

—Amrê ar mã ikôt ajkamê ba ar amâ ar adjâpênh djâ ny jarê gar ar o aba. Dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba. Kute mrâmri ne gar aje tep pynêho abaja pyrâk dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba, ane.

¹⁸ Nhyim ar arým amikôt kryre mên mã Jeju kôt ajkamê.

¹⁹ Nhyim ajbir tê nhyim Xijagumê Djuão ar axikôt apôxja kâkam amim kryreo mexo nhý nhyim arým ar omû. Djebedêu ne ar adjuw. ²⁰ Nâm ar omû nhyim adjjynkê nhyim amikôt ar ku'uw. Nhyim Bâm Djebedêumê ô âpênhmê ar kâkam nhý. Nhyim Xijagu ar arým wânh ar wâmâ iren mã Jejukôt ajkamê.

Jeju kute me krâptio mex.

Ruk 4.31-37

²¹ Jejumê ar mō:n arým krîraxbê Kapanakam bôx. Nhyim kam ar'â pi'ók rârâr. Ar'â me tyk djâ kêt djâ nhô akati nhyim kam ar mebê idjaer bikprônň djâmâ wadjâ. Nhyim kam arým memâ 'â ujarênho dja. ²² Nhyim me Jejukam no tyn kumex ne kam abenmâ kum,

—Tô mýj kabên ny got ja? Nâm prîne kute amimarkôt katât memâ amikukrâdjâ jarênhkumrêx. Nâm â me bênjadjwýr rûnh kwý kabên mex anen ar prîne kabêno meo atomo ba, ane. Djâ nâm â Môjdê kukrâdjâ mar djwýnh memâ arênho ane? Kati. Nâm me ari no prôt ne ari kukrâdjâ jarênh'â umju:w ne kute arênh katât kêtukumrêx.

²³ Jeju memâ 'â ujarênho dja nhyim me'ôja me bikprônň djâkam nhý. Me karô punu ne me'ôjao ba tûm. Nâm nhý nhyim me karô punu kute o baja kâj bê Jejumâ kabên ne kum,

²⁴ —Krîraxbê Nadjarekam Jeju, mýj ne ga aje me ijomâ? Tô djâm aje me ijo abiknormâ? Ba me ije apumûnh tûm. Metíndjwýnh mexo ne ga amex. Ô kâjkwa kurûm ne ga ruwn ar aba, ane.

²⁵ Nhyim kam Jeju kum bën týx ne kum,

—Anhikrên me'ôja kurûm akato, ane.

²⁶ Nhyim arým me karô punu me'ôja bí nhyim tyko nô. Nâm kubîn amran arým kum iren katon mã tê. Nhyim arým mex ne. ²⁷ Nhyim arým me kunî te kute marmâ kam no tyn kumex ne te ari aben kukij ne abenmâ kum,

—Mýj ne kute? Djâm me kukrâdjâ ny 'ô ne wâ? Nâm kute amimar kôt tu me karô punumâ kabên nhyim arým kum uman kabên kôt mã tê, ane.

²⁸ Nhyim kam me pykabê Garrêja kunîkôt abenmâ Jeju jarênho ipôk ne.

²⁹ Nhyim kam Jejumê Xijagumê Djuão ar mebê idjaer bikprônň djâ kurûm kato. Ne kam ar Ximãomê Ângre ar úrkwâmâ mōn bôx. ³⁰ Nhyim Ximão djupânhdjwý kanên nô. Ar wadjâ nhyim ar Jejumâ kum,

—Ximão djupânhdjwý kanê kubî nhyim nô, ane.

³¹ Nhyim arým 'yr tén 'yr bôx ne ikra 'amýn kâjmâ 'yr. Nhyim ar aêrbê kanê kum ire nhyim arým kâjmâ dja. Kâjmâ djan kam arým aro djuw mexo ba.

³² Nhyim arým ar'â myt wadjâ. Nhyim me kanême me punumê me karô punu kute meo ba tûmja nhyim me aben totokmâ Jeju'yr me ja kunîo bôx. ³³ Nâm krîraxja tâmkam me kunî 'â akuprô, úrkwâ jajkwa krekre'â akuprô. ³⁴ Nhyim kam apýnh me kanê djâri kute me parja Jeju arým me ja krâptio mex. Ne me karô punu krâpti kute ar meo baja arým ano nhyim arým memâ ire. Nhyim kute anoro âmri mã me karô punumâ kum, "Anhikrê", ane. Mýkam? Bir, me karô kute Jeju pumûnh tûmkam â kum anhýro ba. Nhyim kam ar'â akamât nhyim ar arým ngôr.

Arwâmâ katorn Metíndjwýnhmâ kabên.

Ruk 4.42-44

³⁵ Ôto nô: nhyim kam, Jeju ôkrên'ânň kâr pydjikam krâ katon amû arwâmâ kato. Ne tén arým Metíndjwýnhmâ kabêno nhý.

³⁶ Nhyim kam Ximão ar abej mō. ³⁷ Abej mōn kam arým kum katon kam kum,

—E kum, me kunî ne me ajabej ar ba, ane.

³⁸ Nhyim arkum,

—Gwaj on amû bu'â krî kwýkamdjwý tê ba me kamdjwý kâj bê memâ arê. Me wâdjwý kadjy ne ba ikato, ane.

³⁹ Ne kam Garrêjakam pyka kunîkôt kâj bê memâ arênho ba. Apýnh mebê idjaer bikprônň djâkam memâ arênho ba. Ne me karô punu kute ar meo baja janoro ba nhyim arým memâ iren mã mrâ.

Kute me'ô i kajêkam tēja mex.

Mat 8.1-4; Ruk 5.12-16

⁴⁰ Nhyim kam me'ô i kajêkam tēja 'yr bôx ne parbê kônkrâo nhýn kum rax jarên kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, ga aje inhî kajêkam itêkôt ipumûnh ne aje mar. Aje ijo mex prâm jabej ba ren arým imex ne, ane. ⁴¹ Nhyim arým kum kaprîn 'yr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prâm. On amex, ane.

⁴² Nhyim arým 'â i kajêkam tēja apêx ne arým mex ne. Kute o âm tâmkam têmbê kâ mex ne.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyim kum,

—Kwârik wânh ga memâ amijarênh kêt. Dja ga tu katât mã me kadjy Metíndjwýnh

mar djwýnh'yr tén kum amibē, kum amikà bē. Ne kam kum mry ngà gē akadjy Môjdjē kukràdjà kòt Metīndjwýnhmā mry gan kum kungā. Arým akà mexkam dja ga kum mrywā ngà gē me kunī apumū, arým akà mexkòt apumū, ane. ⁴⁵ Nām te kum ane nhy mrym tu memā amijā ujarēnh ar bamo krax ne kam memā amijā ujarēnh ipòk ne. Nhy m kam Jeju te irā ipòkri krīrax'òmā àrn ar ba prāmje ne arým arwākambit ar ba. Nām arwākam ar ba nhy m me arým bu'ā pyka kunīkòt 'yr ban bòxo dja.

2

Jeju kute me'ò jakryo mex.

Mat 9.1-8; Ruk 5.17-26

¹ Nhy m kam 'ā akati kwý apēx nhy m Jeju krīraxbē Kapanakam tén bòx. Nhy m kam me abenmā kum,

—Arým ne ajte ò kikrekam bòx. Arým ne ajte ò kikrekam bòx, ane.

² Nhy m kam me itepato 'ā akuprò. Me krāptī: 'ā akuprò nhy m arým kikre kre'ā me kàtām abenbē krāptī. Ne prīne kikre jajkwa krekre pytār mex ne. Nhy m arým káj bē memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh dja. ³ Nhy m ar 'ò amānhkrut ne amānhkrut me'ò jakryja mýn o tén o bòx. ⁴ Ne kam me krāptīkam te: Jeju 'yr àrmā. Ne kam kikre nhimòk'yr o wabi. Kikre nhimòk po'yr ne o wabin arým Jeju nhiby kikre nhimòk'ā kuprā ne kòt 'ā jām ngybòr jadjuw ne kòt 'yr o ruw. Akryja ikwā djākam nòr rā'ā nhy m ar o ruw ne arým kabem kudji. ⁵ Nhy m kam Jeju amim,

—Ar ja ne ar tu amim ikamnhīxkumrēx, ane.

Ne kam me'ò jakrymā kum,

—Akmere, jakam ne ba arým ajaxwe kunī maro aknon akam ingyryk kēt ne, ane. Djā nām tēmbē me'ò jakryo mex got? Kati, nām amidjēje nēn kum jabit jarē nhy m ēje nō. Jeju ta ne axweo akno.

⁶ Nhy m wānh Môjdjē kukràdjà mar djwýnh kwý nhýn arým amim,

⁷ —E kum be me'ò ja ne ajmān Metīndjwýnh japryò djan amijo Metīndjwýnh dja. Metīndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ingyryk kēt, ane. ⁸ Nām me ā òkre kadjwýnhbē anhýro kumex nhy m arým tu kuman memā kum,

—Mýkam ne ga me anhòkre kadjwýnhbē ijo kajjon ijapryò akumex? ane. ⁹ È, ba me amā mýjja amānhkrut jarē. Mýj ne amirīt? Ba ren me'ò jakryjamā kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kēt”, ane. Nār kon, “On kāmā djan anhi kwā djā mýn o tē”, ane. Mýj ne ren amirīt, nēn? Nā bām ren kum, “Ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyryk kēt”, ane nhy m amirīt kētkumrēx ne. Tāmbit ne amirīt kēt.

Nhy m be, kāmā me ku'è, ije ren me'òmā kum, “Kāmā djan tē”, ane nhy m ren amirīt. Tāmbit ne amirītkumrēx. ¹⁰ Dja ba kum, “Kāmā djan anhi kwā djā mýn o tē”, anen arým o mex gar arým omūn arým amim, “Be ga, Jeju kute me'ò jakryo mexja pumū. Be, djām kute me axweo biknor kēt got? Mrāmri ne Metīndjwýnh arým amijo ĩ ne pyka jakam amikabēn kòt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarēnh kadjy dja ba me'ò jakryjao mex. Nām ā Môjdjē kukràdjà mar djwýnhmā anen arým tu me'ò jakryja 'yr akēx ne kum,

¹¹ —Amā ne ba ikabēn ne. On kāmā djan anhi kwā djā mýn anhürkwāmā o tē, ane. ¹² Nhy m kam me aerbē me ipòkri kāmā dja nhy m me kunī arým omū. Nām kāmā djan ikwā djā mýn mā o katon o tē. Nhy m me krāptī kam no tyn kumex ne abenmā kum,

—Mýj me'ò got mýjja mex ja'ò pumū. Arkati, anen amim,

—È, arým ne djām mrāmri o mex nhy m mrānh mexja pumū. Mrāmri ne kabēnkumrēx. Djām kute me axweo biknor kēt got? Mrāmri kute me axweo biknorkumrēx. Ga, kute kam me'ò mex nhy m mrānh mexkumrēxja pumū. Metīndjwýnh mexkumrēx, ane. Mrāmri ne Jeju kute me axweo biknorkumrēx. Me kute ja mar kadjy ne Jeju arým me'ò jakryo mex. Tām ne ja.

Kute amikòt Rewi kamēnh.

Mat 9.9-13; Ruk 5.27-32

¹³ Nhy m kam Jeju arým katon ajte imòti mýrbē tē. Nhy m kam me itepato 'ā akuprò nhy m arým memā 'ā ujarēnh dja. ¹⁴ Ne kam amū tē. Tē: nhy m kam Rewi, Aupēu kute irja nhý. Kubē ne Matēu. Bēnjadjwýr bajtemmā pi'òk kaprīo atom djākam ne nhý nhy m arým omū. Ne kam 'yr tén kum,

—Amrē on mā ikòt ajkamē, ane.

Nām kum ane nhy m amim kuman arým kāmā dja. Kāmā djan arým mā kòt ajkamē.

¹⁵ Nhy m kam Jeju Rewi nhò kikrekam ò kwý krēno nhý. Nhy m bēnjadjwýr bajtemmā pi'òk kaprīo atom djwýnh krāptī Jejumē ro'ā nhý. Nhy m we me axwedjwý ikò'ā nhý. Me krāptī ne me nhý. Be, me ja krāptī ne me arým amim Jeju man kòt ba. Nhy m kòt ba djwýnh tūmdjwý Jejumē ro'ā nhý. ¹⁶ Nhy m mehbē pardjēukòt Môjdjē kukràdjà mar djwýnh arým me omū. Pi'òk kaprīo atom djwýnhmē me we axwe ar Jejumē ro'ā ò kwý krēno nhý nhy m me arým me omū. Ne kam arým kòt ba djwýnhmā kum,

—Be, gar bēnjadjwýr bajtemmā pi'òk kaprīo atom djwýnhmē me axwe ar omū. Je tó, djām me wā axwe ngrī got ne Jeju me ro'ā ò kwý krēno nhý? ane.

¹⁷ Nhy m Jeju arým me kabēn ma. Me kute,

—Djãm me wã axwe ngri got? anhÿrja Jeju kuman memã kum,

—Djãm me mex'ÿr ne me kane djwÿnh mrã? Kati, me kanë'ÿrbit ne me kane djwÿnh mrã. Badjwÿ ne ba me axwe'ÿr tẽ. Djãm me me amex'ÿr ne ba tẽ? Kati, me axwe'ÿr ne ba tẽ. Me tãm ne ba amiwÿr me ku'uw. Me amikam kaprÿren wãnh axwemã ireren kute iwÿr amijo akëxãmã ne ba amiwÿr me ku'uw. Nãm ã Jeju mebë pardjëmã ane.

Me kukràdjã tùm'ã ujarënh.

Mat 9.14-17; Ruk 5.33-39

¹⁸ Nhyam kam Djuãokõt ba djwÿnhja ne ar Metÿndjwÿnhmã amijajburo ba. Djuãobë ngômã me angjën dhjwÿnhja. Nãm ar amijajburo ba. Mebë pardjëu nhõ me jadjwÿ ne me amijajburo ba. Nhyam kam me Jeju'ÿr mõn 'ÿr bõx ne kukij ne kum,

—Be, Djuãokõt me ba djwÿnhmẽ mebë pardjëu nhõ me jamë ne me amijajburo ba. Je tõ, mÿkam ne akõt ba djwÿnh ar kute amijajbur kët mex ne ar ba, ane?

¹⁹ Nhyam Jeju tu amijã me'õ mjën jarën amikõt ba djwÿnh ar'ã mjënmë ro'ã ar ar ba jarën memã kum,

—Ga, me kute abenã prõmë mjën rënhja pumü. Djãm mjënme ro'ã ar ar baja kute amijajbur got? ²⁰ Arkati. Mjënme ro'ã ar ar baja ar kÿnhkumrëx ne kute amijajbur kët. Ar õ kwÿ krën rax. Adjÿm, akati amrë mörjakam dja me Ar kubë mjëno tÿm ne mã o mõ. Kam gëdja ar kaprÿren arÿm Metÿndjwÿnhmã amijajburo ba, ane. Mÿj'ã ne me kute Ar kubë mjëno tÿm jarë? Bir, ta amijã ne arë. Jeju dja me o tÿm ne mã o mõ. Kambit dja kõt ba djwÿnh amijajburo ba.

²¹ Be ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjã ny mar ne ajte jãm amim kukràdjã tùm marja pumü. Me kute amim amë kukràdjã maro bakam ne me umar mex kët. Me kute mrãmri ne kubëkã ny tùm'ã ir pyrãk. Ne me ajte ãm mrãmri ne kute pidjõ kangõ ny ngõnh tùm kam runh pyrãk. Æ ne Jeju ajte memã kum,

—Ga, me'õ nhõ kubëkã tùm ne 'ÿrja pumü. Nhyam kam arÿm kubëkã ny, põnh kët. Djã ne tùm'ã kudji? Kati. Mÿkam? Bir, dja me kupõ. Nhyam kam arÿm põnhkam nykam é abenmã wangij. Abenmã wangij nhyam arÿm tùmja kadjõ. Nhyam kam arÿm 'ÿr nyja kute 'ÿr tùmja jakrenh mex ne.

²² Ga, me'õ nhõ mrykão ngõnh. Me bakukãmãre ne me mrykão ngõnh. Mrykão ngõnh arÿm tùm ne ngrãja pumü. Djã ne kam uba kangõ ny ru? Kati. Mÿkam? Bir, ãm 'ätùm kam arÿm uba kangõ kadjãnj ajmrõ nhyam ngõnh arÿm igot tën arÿm ajkatõr. Nhyam arÿm kangõ ajkapÿ nhyam ngõnh arÿm punu ne. Be, kam mex rä'ã kadjy mrykão ngõnh ny, kã rerekrekam-bit me kute kangõ ny runh prãm. Nhyam

kam amë mex rä'ã. Nãm ã Jeju memã ane. Gëdja me amim kukràdjã nybit maro ban arÿm umar mexkumrëx. Nhyam be, gëdja me amim me kukràdjã tùm djwÿ mar prãm ne arÿm umar mex kët kumrëx. Æ ne Jeju memã ajarë.

Pi'ók ràràr mÿr jabej me kum kabën.

Mat 12.1-8; Ruk 6.1-5

²³ Ne kam pi'ók ràràrkam pur katikõt tẽ. Nhyam kõt ba djwÿnh arkõt mõ. Kõt mõn arÿm kum prãm ne mörkõt bãygogo 'y nhikën mrãnhkõt ngãnh ne amijajkwamã rënho mõ. ²⁴ Nhyam kam mebë pardjëu ar omün kum,

—Je tõ mÿj ne akõt ba djwÿnh ar arÿm nẽ? Pi'ók ràràrkam ne me tyk djã kët djã. Me kute pi'ók ràràr jakam mÿjja jao anhÿr kët. Me tũmre ne me ta kukràdjãkõt mã me babë uma. Me kute pi'ók ràràrkam mÿjja kupënh kët. Kam ne me tyk djã kët djãbit. Mÿkam ne akõt ba djwÿnh ar ã anhÿro ba? ane. ²⁵ Nhyam kam Jeju memã kum,

—Kë, djãm me aje Metÿndjwÿnh kabën'ã pi'ók no'õkjadjwÿ pumünh kët? Djãm me aje me bakukãmãrebë Dawi'ã ujarënhja pumünh kët? Ë, Dawi arkum prãm. ²⁶ Kum prãm ne arÿm Metÿndjwÿnh nhÿrkwãmã wadjã. Amrëbë: me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax ne kubë Abijta. Metÿndjwÿnh nhÿrkwãmã ne me bakukãmãremã nhÿ. Nhyam Dawi ar Metÿndjwÿnh nhÿrkwãmã wadjãnj djwÿ byn kukrën kam kõt ar tëm jamãdjwÿ kungã nhyam ar arÿm kukrë. Djwÿ me kute Metÿndjwÿnhmã örja tãm ne kubyn kukrën arkum kungã. Metÿndjwÿnh nhõ djwÿ ne me kãtãm kute kur kët kumrëx. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnhbit ne kute kur. Nhyam be, Dawi ta ne tu kubë kukrë. Nhyam kam me kute kum axwe jarënh kët. Djãm me aje ja mar kët? Ga, me kute Dawimã axwe jarënh këtja pumü. Ne kam ikõt ba djwÿnhmëbit ar imã ar axwe jarë. Je tõ mÿkam? Nãm ã Jeju mebë pardjëmã ane.

²⁷ Ne kam ajte memã kum,

—Djãm me kute pi'ók ràràr ajbit maro ba kadjy ne Metÿndjwÿnh me ipëx? Kati. Me tÿx djã kadjy ne Metÿndjwÿnh akati ja jarë nhyam wajët. ²⁸ Ba me amã arë ga me ama. Ba ije amijo inhÿ ne me awÿr irwÿk ne ba inhõ pi'ók ràràr djwÿnh. Kam gëdja ba memã, “Kwãrik wãnh ga me kam mÿjja kupënh kët nãr kon, dja ga me jakam apën nãr kam mÿjja kupënh kët ne arek akri”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane.

3

¹ Nhyam kam ajte ar'ã pi'ók ràràr nhyam kam ar me bikprõnh djã'ÿr bõx ne wadjã. Nhyam me'õ nhÿkra nhÿkjë jarõxja me ikõ'ã nhÿ. ² Nhyam kam me kam krÿja amim,

—Adjým, dja te me tyk djà kêt djà nhô akati nhyr arým me'ôjao mex, ane.

Ne kam Jeju kam no tyn kumex. Kute me'ôjao mex jabej rîto kumex. Adjým, Dja me'ôo mex nhyr me arým 'ã axwe nhôn memã kum,

—Tãmwã ne kum me bakukràdjã kurêkumrêx ne pi'ók rãrãrkam meo mexo ba, ane. ³Nãm me kam no tyn kumex nhyr Jeju arým me'ô nhikra jarôxjamã kabên ne kum,

—Amrê tèn me ipôkri dja, ane.

⁴Ne kam me kukij ne memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Môjdjê pi'ók rãrãr'ã memã karô. Mýj godja me kam nê? Godja me kam ãpênh mex jabej nãr godja me kam ãpênh punu jabej. Nãr godja me kam me utãr jabej nãr godja me kam me par jabej. Mýj godja me pi'ók rãrãrkam nê? Be, ba dja ba me'ôjao mex. Djãm kôt me aje imã ijaxwe jarênhmã? ane. Nãm ane nhyr me arým bèn kêt mex ne nhý.

⁵Nhyr me kute kabên mar prãm kêt kam arým mekam kaprîre ne. Ne kam arým nokã nhàn me omũ. Ne kam tu me'ô nhikra jarôxmã kum, “Amrê anhikra katãt”, ane.

Nhyr 'ýr ikra katãt tèm puron arým ikra mex ne. Arým prîne kum mex ne. ⁶Nhyr mebê pardjêu arým ngryk ne mã apôx. Ne kam on Erodjikôt me ba djwýnh'ýr môn me'ýr bôx. Ne kam arým Jejuo aben man abenmã kum,

—Mýj godja gwaj baje Jeju bñn kadjy on? ane.

Kute me krãptio mex.

⁷⁻⁸Nhyr kam Jejumê kôt ba djwýnh ar me kurũm kato. Katon arým imôti'ýr mō. 'Ýr mōn arým 'ýr bôx. Nhyr me krãpti: apýnh pyka djãri kurũm arkôt mōn bôx. Garrêja kurũm ne me kwý bôx. Nhyr Djudêja kurũm me kwý bôx. Nhyr me kwý krĩraxbê Djeruxarê kurũm bôx. Nhyr me kwý Idumêja kurũm bôx. Nhyr me kwý ngóbê Djodão nhikjêbê apýnh kikre djãri kurũm bôx. Nhyr me kwý krĩraxbê Xirumê Xidô kurũm mōn bôx. Jeju kute apýnh mýjja pumũnh kêt nhipêx djãri ne me arým omũn amũ memã 'ã ajarê nhyr me arým kuma. Ne kam arým itepato arkôt mōn bôx. Me krãpti: bôx. ⁹Nhyr kam Jeju arým kôt ba djwýnh arkum,

—Gar ikuri kã'ô dji. Godja me ijo bikamýr jabej ba on mebê kãkam nhý, ane.

¹⁰Bir, kute me krãptio mekkam ne apýnh me punu djãri kute kupênh prãm. Me krãpti: te kupênh prãmje ari Jeju kôt bikamênho ku'ên ingãno kumex. Kam ne ar kute kuri kã'ô djirmã arkum kã jarê.

¹¹Nhyr mekôt apýnh me karô punu kute ar meo ba. Nhyr me Jeju parbê rôrôk. Me

karô kute Jeju pumũnhkam ne me mã: parbê rôrôk ne mã: kãj bê kum kabên ne kum,

—Ga abê Metĩndjwýnh Kra, ane.

¹²Nhyr kam mã me karô punumã bèn týx ne kum,

—Dja ga me ipudju, ane.

Kute ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-4; Ruk 6.12-16

¹³Ne kam arým krãnh'ã wabi. 'Ã wabin arým amikôt ar ku'uw. Kum ar Kĩnh djãri ar ku'uw nhyr ar arým 'ýr bôx. ¹⁴⁻¹⁵Nhyr kam arým amikôt ar umjuw. Ar kubê 12 pumjuw. Dja mã amimê aro ba nhyr ar arým ýtãri omũn kabên maro ba. Nhyr kam kute ar anorn kute arkum,

—Dja gar kãj bê memã ijã adjujarênh ar aban kam ikukwakam me punuo mexo aban kam me karô punu janor ne kujaêko aba, anhýrmã. Dja ã Jeju Ar kubê 12mã ane. Ja kadjy ne amikôt ar umjuw. Nhyr kam me aben djô'ã ar'ã abenmã kum,

—Kute ar anorja, anhýro ba.

¹⁶⁻¹⁷Be, kute amikôt Ar kubê 12 pymjýr nhidji jarênh kadjy ne ja.

Ximão. Ajbir ne Jeju kum Pedru jarê.

Xijagu. Djebedêu ne Xijagu dji.

Djuão. Xijagumê ne Djuão ar axikôt kator. Ajbir ne ar amêmã Bôanedu jarê. Na krikrit'ã ne ar idji amijakre.

¹⁸Ãngre.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ôdjwý. Aupêu ne Xijagu ja dji.

Tadêu

Ximão 'ôdjwý. Idji nhikjêbê ne Xerodji.

¹⁹Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadjj. Ta dja kurê djwýnhmã Jeju kanga.

Be, Ar kubê 12 nhidji ne ja. Jeju kute amikôt Ar kubê 12 pymjýr ne kute ar anor ne ja.

Me kute kum Xatanaj nhô ãpênh jarênh.

Mat 12.22-32; Ruk 11.14-23, 12.10

²⁰Nhyr kam Jeju ar mōn arým kikre 'omã wadjã. Nhyr kam me krãpti: ajte ar'ã akuprô. Nhyr kam ar te kute ô kwý krên mexmã.

²¹Nhyr Jeju kute meo ôbikwaja arým me krãpti: jarênh man abenmã kum, “Bãrãm arým ajbã”, ane. Ne kam kute o tým ne pa 'amýnhmã kôt tê.

²²Nhyr Môjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý ne me arým krĩraxbê Djeruxarê kurũm tèn mekôt bôx. Ne kam arĩk Jeju'ã memã kum,

—Be, djãm Metĩndjwýnh kukwakam ne me karô punu kujaêko ba? Kati. Me karô punubê Bedjêbu ne o ba. Me karô punu nhô bènjadjwýr kukwakam kute me karô punu janor ne kujaêko ba. Nãm me ã Jeju'ã memã ane.

²³ Nhyam kam amiwýr me ku'uw ne apýnh kukràdjã djàri'ã memã mýjja jakren 'ã memã ajarëñ memã kum,

—Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpènh kujaëko iba? Kati. ²⁴ Me aben djwýnh tám kum aben kurëkam ne kurë djwýnh arým meo apëx. ²⁵ Nàr, ò kikre támkam me krí godja me ta kum aben kurë jabej nhyam me arým aben bè me kungrà. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpènh kujaëko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ò àpènh kurë? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum ò àpènh kurëñ kujate nhyam ren ò me arým aben bè ajmã nhyam ren arým bënjadjwýr'ã aminhinomã amimë. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ò àpènh kurë prãm kët. Ne ba ren Xatanaj kukwakam ò àpènh kujate nhyam ren Xatanajdjwý kum ò àpènh kurë. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ò àpènh kurë prãm kët.

²⁷ Ga, me'ò týx nhürkwãja pumũ. Mýj dja me kute ò nèkrëxo prõt kadjy me'ò týx nhürkwãmã àr on? Bir, dja me me'ò týx kumrëxo tým ne uwpre. Ne kam arým ürkwãmã wadjãñ kubé nèkrëxo prõt ne, ane. Mýj'ã ne Jeju me'ò týx jarë? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrëxo tým ne uwpre kam arým amim ò me ja pytà. Nãm ã Jeju memã ane. ²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Kam ba me amã arë ga me ama. Me kute mýjiao bikëñh kunikót ne Metíndjwýnh me axweo aknon mekam ngryk kët. Me kute Metíndjwýnh japrykam dja o aknon me kam ngryk kët. ²⁹ Nhyam be, dja me Metíndjwýnh Karõ japry nhyam arým mekam ngryk rá'ã ne memã axwe jarëñh rá'ã: rá'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane. Mýkam ne ã memã ane?

³⁰ Bir, Metíndjwýnh Karõ ne mã Jejuo ba nhyam me arík 'ã memã kum,

—Me karõ punu ne ar o ba, ane. Nhyam kam arým Metíndjwýnh Karõ'ã me kabën punu néje me kukrà.

Nã ar'ã ujarëñh.

Mat 12.46-50; Ruk 8.19-21

³¹ Nhyam kam Jeju nhöbikwa ar kute o tým ne pa 'amýnhmã kót mō. Jeju námë kamyre ar axikót apõx ar Jejukót tén kam arým mekót bõx. Ne kam ar arek bõm ku'ë. Arek ku'ën arým 'ýr me'ò jano. Kute amiwýr 'wýr kadjy 'ýr ano. ³² Nhyam me krãpti: bu'ã ku'ë nhyam me'õja 'ýr bõx ne kum,

—E kum, bõm anãmë atõnhre ar amã kabën, ane.

³³ Nhyam kum,

—Be, mýj dja mekam kute ba kum, “Nhirwa”, ane nàr kum, “Akmere”, ane? ane.

³⁴ Ne kam ari me bu'ã ku'ëkót krãn memã kum,

—Ota, inãmë ikamy ne ja. ³⁵ Dja gar Metíndjwýnh kìn kadjy kabën man kót ar amijo aba. Ba kam arým ar amã, “Akmere” nàr amã, “Àpnhíre”, ane nàr amã, “Nhirwa.” Nãm ã Jeju arkum ane.

4

Bãygogo'ã ujarëñh.

Mat 13.1-9; Ruk 8.4-8

¹ Ne kam akati támkam tén arým imõti mýrri nhý. ² Nhyam kam me krãpti: 'ã akuprõ. Nhyam kam arým mebë tén kákam nhý nhyam me krãpti: arým ngõ mýrri kum dja. ³ Nhyam kam arým apýnh kukràdjã djàri'ã memã mýjja jakren memã 'ã ajarë. Ne memã kum,

—Ë, ò pur djwýnh ne kute ò purkam bãygogo kremã 'ýr o tẽ. 'Ýr o tén o bõx ne kam ar 'yo ukabër mrã, ane. Nãm me kute mýjja kre kadjy tu mýjja 'yo ukabë, bãygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabër mrã. Kute mrãmri ne me kute katëbãri 'yo ukabër mrãñhja pyràk.

⁴ Nãm Jeju memã kum,

—Be, me'ò ne ar bãygogo 'yo ukabër mrã. Nhyam 'y kwý prykam rorõk. Nhyam kwëñh prine kuku. ⁵ Nhyam kwý kënpo'ã pyka purorrekam rorõk. Nhyam kam pyka purorrekam ingrõt kukrà këtumrëx. ⁶ Nhyam kam kýjrüm myt nhýn arým 'y nhingrõt ga nhyam kajot ne arým ty. Arë jabjë këtum ne ty. ⁷ Nhyam 'y kwý mrýnhikam rorõk ne kam mrýnhimë ro'ã ingrõt ne. Nhyam kam prine o akno nhyam arým bãygogo 'y kët ne. ⁸ Nhyam 'y kwý pyka mekkam rorõk ne ingrõt ne kam abatãnh ne. Ne arým apýnh bãri ku'ë djãri nhyam kwý'ã kajbë iyy mex nhyam 'y'ã akre kubé 30. Nhyam kwý iyy mekkumrëx nhyam 'y'ã akre kubé 60. Nhyam kwý iyy jabjë nhyam 'y mexti:re ne kam 'y'ã akre kubé 100. Nãm ã Jeju Metíndjwýnh kukràdjã'ã apýnh mýjja jakreo ane. ⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajõ ajamak mex jabej tu amim ikabën markumrëx, ane.

¹⁰ Nhyam kam me krãpti mã mō. Mã mō nhyam Jeju ar arým ate nhý. Nhyam bu'ã ar jamë kót ba djwýnhbë 12 ar arým kukij ne kum,

—Mýkam ne ga apýnh kukràdjã djãri'ã mýjja jakren memã ajbit jarë? ane.

¹¹ Nhyam arkum,

—Bir, djãm me kuní kute ikukràdjã marmã? Kãjkwakam Bënjadjwýr djwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã ikabën kukràdjã djãm me kuní kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arëñho amirít gar aje marmã. Nhyam be, me wãbé ne ba udju ne. ¹² Me wã kute mar kajgokam ne ba apýnh kukràdjã djãri'ã memã mýjja jakren memã mýjjabit'ã ajarë. Me kute ikukràdjã mar

kajgo wã ne amrêbê: me bakukãmãre memã arêñ memã kum,

“Me te memã mÿjja jakre nhyñ me omũñh kajgon mã amim omũñhkumrêx kêt.

Nhyñ me te memã mÿjja jarê nhyñ me me kabên maro krïn mã mar kêt. Mã kukràdjã'ã mÿjja kute amijakreja mar kêt.

Kute Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx kêt nhyñ me axwekam ngyk rä'ãmã.”

Nãm ne bakukãmãre ã me wã'ã memã ane. Kam ne ba apÿñh kukràdjã'ã apÿñh mÿjja jakren memã mÿjjabit'ã ajarê. Me wã kute mar kajgokam.

¹³ Ne kam ajte arkum,

—Be, ikukràdjã ije ajbir 'ã me'õ kute bãygogo 'yo ukabêr jakreja djãm ar aje mar kêt? Be, dja ba apÿñh ikukràdjã'ã mÿjja jakre rä'ã. Mÿj godja gar amũ ikukràdjã ja mar on. ¹⁴ Be, Metĩndjwÿnh kabên'ã ujarêñh djwÿnh ne arÿm memã arê nhyñ me kuma. ¹⁵ Kuma kute mrãmri ne 'y kwÿ prykam rôrøk pyrãk. Nhyñ ate Xatanaj totokbê jãm mebê o amijakren mebê Metĩndjwÿnh kabêno akno.

¹⁶ Kênkam 'y rôrøkja ne me kute amim Metĩndjwÿnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãmkam Metĩndjwÿnh kabên man bit kum kĩnhkumrêxo tẽm kajgo. ¹⁷ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwao-bit ne kute mar. Kute 'y nhingrõt ne arê kêtgam tẽmbê tykja pyrãk. Kute amim mar 'iry kêt nhyñ ate apÿñh me kaprĩ djãri me'ÿr bõx nhyñ me arÿm kanga.

¹⁸ Mrÿnhĩkam 'y rôrøkja ne me kute Metĩndjwÿnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mÿjja marja'ã amijakre. Nãm me arÿm Metĩndjwÿnh kabên man ¹⁹ kam 'ãno ãm kêt ne amim, “Mÿj dja ba nêñ inhõ kwÿ krêñ mex ne inhõ kubêkã mex? Ikanêkam mÿj dja ba nê?” ane. Nãm pykakam mÿjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'õk kaprĩo atom rax prãm ne ajte apÿñh mÿjjao atom rax prãm. Djãm kute amim mÿjjao atom raxkam mrãmri umar mex? Kati. Bir, me arÿm ò mÿjja rũnhkam mrãmri umar punukumrêx. Ga, mrÿnhĩ kute bãygogoo bikêñh nhyñ kam iij kêtja pumũ.

²⁰ Ga, me'õ bãygogo 'yo ukabêr tẽ nhyñ ajte kwÿ pyka mexkam rôrøkja pumũ. Nhyñ arÿm ingrõt ne abatanh ne. Abatanh ne arÿm iijyam 'y kume:x. Me kwÿdjwÿ ne me memã Metĩndjwÿnh kabên jarê nhyñ me arÿm tu amim markumrêx. Ne kam maro amũ amikamên arÿm mar rax ne. Mar rax ne arÿm ukaprĩkumrêx. Me kwÿ ne me kãjbê ukaprĩ kryre kute mrãmri ne bãri kwÿkam iij mex nhyñ kam 'y kubê 30 pyrãk. Nhyñ me kwÿ ukaprĩkumrêx kute mrãmri ne bãri kwÿkam iij mexkumrêx nhyñ kam 'y kubê 60 pyrãk. Nhyñ me kwÿ ukaprĩti:re kute mrãmri ne bãri kwÿkam iij mexti:re nhyñ kam 'y kubê 100

pyrãk. Me ukaprĩkumrêx nhyñ Metĩndjwÿnh arÿm mekam kĩnhkumrêx. Mekam kaprĩre kêtumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute amikukràdjã'ã ngõnhpøk jakre.

Ruk 8.16-18

²¹ Ne kam arkum,

—Be, godja me me'ÿr ngõnhpøko bõx jabej djãm me kute mÿjja 'õkõt o bipdjur got, kute kãnoipøko 'ã pro got? Nãr djãm me ikwã djã krakri me kute umÿjr got? Kati. Ngõnhpøk ne me kum angij ne tu parkam kẽnhkam umjuw. ²² Ba ar amã arê gar ama. Ikabên kukràdjã ije 'ã apÿñh mÿjja jakren mebê udjurja dja i me kunimã amirĩtkumrêx nhyñ me kunĩ kuma. ²³ Gop ar ajamakkre mex jabej tu amim ikabên markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ar ikabên mar 'ãno dja. Ar ajamakkre mex kõt dja ba ar amã ikabên jarê. Dja gar tu amim ikabên markumrêx ba arÿm ar amã ikabên kumex jarê. ²⁵ Mÿkam? Bir, me kute tu amim ikabên markumrêx jamã dja ba mã kwÿ rax ne arêñho tẽ nhyñ me arÿm kwÿ rax ne kuma. Nhyñ be, me kute ikabên mar kajgoja dja Metĩndjwÿnh arÿm mebê o akno, mebê ikabên mar kajgo jao akno. Nãm ã Jeju kõt ba djwÿnhmã ane.

Mÿjja 'y'ã ujarêñh.

²⁶ Me kute memã Metĩndjwÿnh kabên jarêñh nhyñ ta kute arÿm memã amak bõñh nhyñ me kute amũ mar kamêñh ne kute arÿm mar rax ne. 'ã ne Jeju memã kum,

—Be, Metĩndjwÿnh kute amim me utãr ne ar meo baja'ã ne bãygogo amijakre. Be, me'õ ne bãygogo 'yo ukabêro tẽ:n arÿm 'y kre pa. ²⁷ Ne kam akati kunĩkõt ate kadÿj krã. Nhyñ kam 'y ingrõt ne abatanh tẽn arÿm prĩti. Nhyñ kam kre djwÿnh amim, “Je, mÿj ne abatanh kadÿj amijon?” ane.

²⁸ Be, bãygogo ta ne pykakam abatanh ne arÿm ò. 'Y kumrêx ne pykakam ikwã. Ne kam arÿm ingrõt. Ne abatanh tẽ:n arÿm prĩti. Prĩtin arÿm tujarõ. Tujarõn arÿm iij ajkapĩ. ²⁹ Ajkapĩn kam arÿm prÿngrã. Nhyñ me'õja arÿm 'ãno djan êo mõ. Be, Metĩndjwÿnh kute ar meo ba ja ne me bãygogo kõt ã amijo ane. Nãm ã Jeju memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Metĩndjwÿnh kute amim me utãr ne ar meo baja. Mÿj ne kute me urãk? Ba ar amã arê gar ama. ³¹ Me amikraxkam kajgo kute motadu 'y kajgo pyrãk. Pykakam 'y bimãnhkam 'y kryre. Apÿñh pidjõ 'y djãri kam 'y ne kute rũñho motadu 'y jakrenh mex ne. ³² Pykakam motadu 'y rôrøk ne kam arÿm ingrõt. Ingrõt ne arÿm rũñh mõ. Rũñh mõn arÿm amipãñh pidjõ bãri kunĩ rê. Ne arÿm pa koror mex ne. Nhyñ kwêñh arÿm amykrãkõt apÿñh pakam ku'ê. Nãm ã Jeju memã ane. Me kute amim Jeju marmã nhyñ arÿm ja pydjĩn kadÿj amima nhyñ

arým ja kadjy amiman 'a tým nhyam ja kôt 'ä tým nhyam ja 'ä tým nhyam arým 'ä kräpti ne. 'Ä ne 'y kryre ja jakre.

³³ Mýjja kute ajbir ja pyræk kräpti ne Jeju memä kukràdjà 'ä akren memä 'ä ajarë. Me amakkre mex kôt ne memä 'ä ajarë. ³⁴ Ne apýnh mýjjabit 'ä ajarë. Näm kute Metündjwýnh kukràdjà 'ä mýjja jakrebit ne memä 'ä ujarënh ar ba. Ne kam arým kôt ba djwýnh ar ate ýrkam prýne arkum kukràdjà jarënh mex. Kukràdjà 'ä mýjja kute ami-jakreja prýne arkum arënh mex.

Kòkmä bën týt.

Mat 8.23-27; Ruk 8.22-25

³⁵ Nhyam akati tämkam arým ar 'ä myt wadjà nhyam Jeju arkum,

—Gwaj on ne ikjëmä rê, ane. ³⁶ Nhyam kam ar me kräptimä kum,

—Me on ajmä, ane. Nhyam Jeju kòknhòkàkam ýr rà 'ä nhyam ar tu amimë o mö. Nhyam me kwý kà kwýkam arkôt mö. ³⁷ Nhyam kam na 'ityx ar 'ä ruw nhyam kòk 'ityx wabë nhyam kam ngò arým aben pumjuw ne kà nhýbe aton arým kà krekam bikapïno mö. Kà krekam bikapïno mö nhyam arým ipu 'ýr. ³⁸ Nhyam wánh Jeju kà katëkam krä japar djà 'ä krä djin òto nò. Òto nòr mex katikòt nhyam kôt ba djwýnh ar arým tok ne kum,

—E kum, ujarënh djwýnh, ngò kute gwaj banhimex 'ýr ga ate akran anhòto nò, ane.

³⁹ Nhyam arým kájma djan kòkmä bën týt. Kum bën týt ne ngòmä kum,*

—Anhikrë, on akubyn aminë, ane.

Nhyam arým kòk djabër amikràta nhyam ngò arým tu mé ne nò. ⁴⁰ Nhyam kam arkum,

—Je tò mýkam ne gar 'ä atin prämo ane? Mýkam ne gar tu amim imarkumrëx kët? ane.

⁴¹ Nhyam ar madjà kretin abenmä kum,

—Je tò mýj me 'ò got ja? Näm tu gët kòkmä kabën nhyam tu kabën kôt anhikrë, ane.

5

Me karò punu kräpti kute ar me 'òo ba.

Mat 8.28-34; Ruk 8.26-39

¹ Ne kam imòti nhikjëmä bòx. Kam ne mebë Djeradja nhò pyka.

² Nhyam kam Jeju ar akàxkam bòx ne arým wabin dja. Nhyam adjynkët ne me 'òja pyka krä kurüm katon 'ýr tē. Me karò punu ne ar o ba. ³ Pyka kräkam ne ar ba tùm. Nhyam me te kàxiräxo ari uwpreo ba. ⁴ Näm me te kadjy kàxiräxo te djë djämë kàxiräxo kàkrä djë djà mýn te o uwpre nhyam mä ari kàkrä djë djà rënhò ba. Ne mä ari kàxiräxo te djë djà kukënhò ba. Nhyam me kute unënh mex kadjy te: me týtò kute uräk 'ò prämje. ⁵ Nhyam akati kunikòt ne akamät kunikòt

me 'òja kränhre 'ä ar ba. Ne me tykmä kikre më amijo kajkepo ba. Näm ari àmra ban ari këno amijayro ba. ⁶ Me 'òja katon arým amybým Jeju pumü. Omün arým tu 'ýr pròt ne. Pròt ne 'ýr bòx ne arým ibòn nhý. Kute kum amijo 'ä wýr kadjy ne parbë ibòn nhý. ⁷⁻⁸ Nhyam kam kum kabën ne kum,

—Me karò, apunure. On kum anhire, ane.

Nhyam me 'ò me karò punu kukwakam arým kum kabën ne. Káj bē kum àmrakam kum kabën ne kum,

—E kum, mýj nā Jeju? Abē kájkwakam Metündjwýnh Kra. Mýj ne ga aje ijo mä? Dja ga Metündjwýnhmä akabën pydjín jarën ijā kum, “Dja ba kamjër kët”, ane. Dja ga 'ä Metündjwýnhmä anen arým ikamjër kët ba arým itokry kët. Näm 'ä me 'ò kum ane.

⁹ Nhyam kum, “Mýj ne anhidji kute”? ane.

Nhyam kum,

—Me ikräpti:kam, inhidjibē ne kräptitire, ane.

¹⁰ Ne kam amijo a'uw ne kum,

—Kwärik wánh me ja mör djā kurüm me ijanor kët, ane.

¹¹ Nhyam wánh angrò jamy kräpti: kränhrekam àkur mö. ¹² Nhyam me karò punu kräpti amijo a'uw ne kum,

—Gop angrò jamymä me ijano ba me kum wadjà, ane.

¹³ Nhyam memä kum, “Aj mä”, ane.

Nhyam me karò punu kräpti arým me 'òmä iren kurüm kato. Katon arým angrò jamymä wadjà. Nhyam angrò jamy arým amibëx ne tu pyka krä 'ýr 'ä aparmä pròt. Pròt ne arým imòtikam nox. Nox ne arým ngòo aminhimex ne arým kunü ty. Angrò jamy kumbë 2.000 ne ty.

¹⁴ Nhyam wánh angrò jamyo djuw mex djwýnh ar arek omünho dja. Ne kam mä kräxamä tēn arým memä arë. Arwäkam me jamë ne memä arë. Nhyam me kute mýjja pumünhmä amü 'ýr mö. ¹⁵ Jeju 'ýr mōn 'ýr bòx. Nhyam me 'ò me karò kute kum irerja arým arek nhý. Näm arým kà jadjàn no mestiren nhý. Nhyam me kum uma ne. ¹⁶ Nhyam ar kumrëx kute omünhja arým me 'òja 'ä ajarë. Ne ar ajte angrò jamy 'ä ajarë. ¹⁷ Nhyam kam me Jejumä 'ä wýrmo krax ne kum,

—Gop on me inhò pyka kurüm akato, ane.

¹⁸ Nhyam Jeju ajte kàkam ýrmä tē nhyam me 'ò me karò kute kum irerja kum amijo a'uw ne kum,

—Ba mä akòt ajkamë, ane.

¹⁹ Nhyam kum,

—Kati, mä. Akubyn anhürkwä 'ýr tē. Aje meo anhòbikwa wä 'ýr tē. Memä Bënjadjwýr djwýnh 'ä ajarë. Kum akaprín kute ajo mex 'ä ajarë, ane.

* 4:39 Adjàkam kute kabëno mýjja kunü nhipëxkòt arým kòkmä bën týt.

²⁰ Nhyam kam arým mã tĕn amũ pyka nhid-jibĕ Krĩraxbĕ 10'yr bõx. Ne kam Jeju kute o mex'ã me kunĩmã ujarĕnh ar ba. Nhyam me kunĩ te kute mýjja marmã kam no tyn ku'ĕ.

Me'õ kurerer tyk'ã ujarĕnh.

Mat 9.18-19; Ruk 8.40-42

²¹ Nhyam kam Jeju ajte kàkam nox ne akàx nhikjĕmã mõ:m kam bõx. Ne kam wabin dja. Nhyam kam ajte me krãptĩ: 'ã akuprõ. ²² Nhyam me'õbĕ Djajru 'yr tĕ. Mebĕ idjaer bikprõnh djàkam kubĕ bĕnjadjwýr'õ. Nãm 'yr tĕn arým omũ. Omũn kute kum rax jarĕnh kadjy tu parbĕ tým ne nõ. ²³ Ne krao a'u:w ne kum,

—Wãnh ne ikra prĩtire nõn arým tyk 'yr. Gu 'yr ga 'ã anhikra dji gĕ à kĕt ne imã tĩn, ane.

²⁴ Nhyam arým kõt tĕ. Tĕ: nhyam me krãptĩ: prĩne aĕr mex ne kõt mõ. ²⁵ Nhyam wãnh me'õ nire kõt tĕ. Kamrõ mã: apõx'ã ne arým amex kubĕ 12 apĕx. ²⁶ Nhyam kamã me ta kute amijo mýjja marja krãptĩ aben totokmã te kaneo ba. Djãm kam arým mex got? Kati. Me õ'ã ãm mã tokryo tokry. Ne mã memã o pãnh'ã arým õ pi'õk kaprĩ kunĩ krĕ. Ne kam mex kĕt ne ãm punu mex mõ.

²⁷ Ne kam me kute Jeju'ã ujarĕnh man arým 'yr tĕ. Me krãptĩ: Jejukõt mõ: nhyam nija mekõt ambĕx mex ne arým kõt bõx. Kõt bõx ne tu Jeju nhibũmkõt 'ã kubĕkã kupĕ. ²⁸ Be, kute o anhýr kĕtri ne amim, —Ba 'ã kubĕkãbit kupĕn arým imex ne, ane.

²⁹ Nãm 'ã kubĕkã kupĕn kupĕnhmĕ ro'ã nhyam arým kamrõ ngrã nhyam arým amikam amimex ma. ³⁰ Nhyam Jeju on kute o mexkõt amikam kuman arým me ipõkri akubyn akĕx ne memã kum,

—Nhyam ne ijã kubĕkã kupĕ? ane.

³¹ Nhyam kõt ba djwýnh kum,

—Djãm me krãre ne me akuno ga, “Nhyam ne ikupĕ”? ane, ane.

³² Nhyam kute me'õmã katormã ari mekõt krã. ³³ Nhyam nija arým kute amimex markam 'yr bõx. Nãm umaje tertet ne tu parbĕ tým. Parbĕ tým ne arým prĩne kum amijarĕn kum,

—Mrãmri, ba ne ba akã kupĕ ga arým ijo mex ne, ane.

³⁴ Nhyam kam kum,

—Åpnhĩre, ga ne ga tu amim ikamnhĩxkumrĕx ne arým amex ne. Adjumar mex ne tĕ. Arým amexkumrĕx, ane.

³⁵ Nãm ã kum anhýro dja nhyam me kwý bĕnjadjwýr Djajru nhũrkwã kurũm tĕn ar ka-jpan arým Djajrumã kum,

—Arým ne akadjwýx akuno. Kwãrĩk wãnh ijukri ujarĕnh djwýnh kunor kĕt, ane.

³⁶ Nhyam Jeju Ar kubĕ ate krãn arým Djajrumã kum,

—Kwãrĩk wãnh amã akra tyk pyma kĕt. Djã gãm tu amim ikamnhĩxkumrĕx, ane.

³⁷ Ne kam Pedrumĕ Xijagumĕ Djuão arkum,

—Ar gajbit dja gar ikõt tĕ, ane.

Ne bu'ã me ku'ĕmã kum,

—Me arek jakam dja, ane.

Djuãomĕ ne Xijagu ar axikõt kato.

³⁸ Nãm memã anen kam ar Djajru nhũrkwãmã tĕn bõx. Nhyam wãnh me kangao kumex. Me muw ne abej ãmrao kumex nhyam Jeju arým me omũ. ³⁹ Ne kam arým me'yr wadjãn memã kum,

—Mýkam ne ga me akangao akumex ne muw? Djã nãm prĩtija ty? Kati. Nãm õto nõ, ane. Kute akubyn o tĩnmã. Kam ne ã memã ane.

⁴⁰ Nãm memã ane nhyam me arým 'ã bĕno ajkĕn keketo kumex. Nhyam kam arým bõm me ano nhyam me kunĩ kato. Ne kam bãmmĕ nãmĕ kõt ba djwýnh ar ajbito mõn prĩti nhikwã djã'yr aro wadjã. ⁴¹ Ne kam prĩti nhikra 'amýn kum, “Tarita kumĩ”, ane.

Nãm ren me bakabĕnkam kum,

—Prĩtire, amã ne ba ikabĕn. Kãjmã dja, ane.

⁴² Nãm kum ane nhyam arým ar aĕrbĕ kãjmã djan ar mrã. Nhyam ar arým kõt madjã kreti. Prĩti'ã ne amex kubĕ 12. ⁴³ Nhyam kam arkum kabĕn ne amijã arkum karõn arkum, “Djã gãm ar ipudju”, ane.

Ne ajte arkum,

—Ar kum mýjja'õ ngã gĕ kukrĕ, ane.

6

Õ pyka djwýnhkam bõx.

Mat 13.53-58; Ruk 4.16-30

¹ Ne kam arým memã kàx ne amũ õ pyka djwýnhmã tĕ. Nhyam kõt ba djwýnh ar kõt mõ. Nhyam kam arým 'yr bõx. ² Nhyam ar'ã arým pi'õk rãrãr. Nhyam arým mebĕ idjaer bikprõnh djã'yr tĕn kam 'yr bõx ne arým wadjã. Ne kam kute memã amikukràdjã jarĕnh kadjy arým amikrax ne. Nhyam me krãptĩ kabĕn man kam no tyn kumex ne ari abenmã kum,

—Je tõ nhyam nã kum me kukràdjã ja jarĕ nhyam ã kabĕn mexo ane. Nhyam ne kum ãpĕnh'ã karõ nhyam ã mýjja nhĩpĕxo ane. Mýjja pumũnh kĕtkumrĕx ne ipĕx nhyam kumex. ³ Be, Jejubĕ ne pi'kĕnh djwýnh kajgo. Marij kurũm ne kato. Kõt ar apõxabĕ ne Xijagumĕ Jõdjemĕ Djudamĕ Ximãomĕ. Be, ar axikõt apõx ne ja. Kanikwýnhdjwý ar me baro'ã ar ba. Djãm atemã me'õ? Kati. Tãm. Me bajõ tãm. Ne kam ã ãpĕnho ane. Nãm me ã ari abenmã anen kam arým kubĕ Jeju kĩnh no kati. ⁴ Nhyam kam amijã memã kum,

—Pyka kunikõt me Metĩndjwýnh kukwakam ujarĕnh djwýnhmã kãjmã rax kamĕnho ba. Nhyam be, õ pyka djwýnhkam

me jabit ne me ar prāro ba. Ōbikwa djwýnhkam ar ja, ō kikre djwýnhkam ar ja ne me ar prāro ba, ane.

⁵ Ne kam te kute ō pyka djwýnhkam mýjja pumũnh kêt krāptĩ nhípêx prāmje. Te me krāptĩ mex prāmje. Me kute aparmā rax kamēnh prāmkam. Nām me punu ngrêrebit'ā ikra jadjuw ne meo mex. ⁶ Ne mekam no tyn djan amim,

—Je tō mýkam ne me kute inhō pyka djwýnhkambit amim imar kêtumrêx, ane.

*Kute Ar kubê 12 janor.
Mat 10.1-15; Ruk 9.1-6*

Ne kam arým tē. Apýnh krĩkõt tē. Memā amikukràdjā jarēho tē. ⁷ Ne kam amiwýr Ar kubê 12 'uw nhyam ar arým 'ýr bōx. 'Ýr bōx nhyam kute amũ ar anor kadjy arým aro aben nhikjê. Ne ar kute kukwakam me karō punu janor ne kujaék kadjy arkum amipyma jadjā. ⁸ Ne kamā arkum 'ā karōn arkum,

—Ar amōr kadjy kwārĩk wānh mýjja krāptĩ byr kêt. Dja gar akajpar djābit by. Kwārĩk wānh mokā byr kêt. Kwārĩk wānh djwý byr kêt. Kwārĩk wānh anhō katōk'y djākam pi'ók kaprĩ byr kêt. ⁹ Ne ar aparkā ponh jangjēn ar anhinōkā pýnhbit jangjê, ane.

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar apýnh krĩ'ýr mō. Nhyam me'ō arým ar amā aminhũrkwā jarē. Kumā dja gar wadjān kambit anhiwkā. Ne kam me ō krĩrax kurũm ar amōrkambit dja gar anhũrkwā 'ōdjwý jabej. ¹¹ Nhyam godja me ar abē aminhũrkwā nê jabej ne kute ar amar prām kêt jabej gar mebé aparkā'ā me ō pyka ka'u. Me kurũm akatorkam pyka ka'u. Aje me kangao amirĩt kadjy. Ba ar amā arē gar ama. Amrêbê: krĩraxbê Xõtōmamê Gomorakam me axwekumrêx. Dja i Metĩndjwýnh kute memā axwe pānh jarēnh kadjy akati bōx. Nhyam be, ajbir me krĩ jakam dja me axwe pānho amrêbê me tũm wā jakre. Me kute ar abē aminêkam dja me axwe pānho me tũmwā jakre. Nām ā arkum karōo ane.

¹² Nhyam kam ar amũ mōn kāj bé me akreo ban memā kum,

—Om me amikam akaprĩren wānh ajaxwemā anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx, ane.

¹³ Ne arým me karō punu krāptĩ kute ar meo ba jano nhyam arým memā iren mā mō. Nhyam ar me kanē krāptĩ kungrà. Mýjja kangō kute rōny kangō pyrāko me kungrān meo mexo ba.

*Djuāo'ā ujarēnh.
Mat 14.1-12; Ruk 9.7-9*

¹⁴ Nhyam kam me amũ Jeju jarēho ipók. Nhyam kam mebé idjaer nhō bēnjadjwýr rax nhidjibē ne Erodjij. Arým ne me kute Jeju

jarēnhja ma. Ne kam arĩk Jejuo Djuāo ne memā kum,

—Ngōmā me angjēnh djwýnhbē Djuāo arým akubyn tĩn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tĩnkam ne mā mýjja pumũnh kêt nhípêxo ba, mā me punuo mexo ba, ane.

¹⁵ Nhyam me ja arĩk Jeju'ā memā kum,

—Be, kubê Metĩndjwýnh kukwakam ujarēnh djwýnhbē Erij, ane.

Nhyam amũ me ja 'ā memā kum,

—Be, kubê ne Metĩndjwýnh kukwakam ujarēnh djwýnh'ō. Nār, kute amrêbê: Metĩndjwýnh kukwakam ujarēnh djwýnh'ō pyrāk, ane.

¹⁶ Nhyam bēnjadjwýr rax Erodjij kute Jeju jarēnh markam 'ā memā kum,

—Be, Djuāo ne wā. Ba ije kadjy me anor nhyam me kute mut krā'yr, arým akubyn tĩn ne ar ba, ane.

¹⁷⁻¹⁸ Be, me kute Djuāo bĩn kētri ne Erodjij kamyre. Idjibē ne Piripi. Piripi prō nhidjibē ne Erodjij. Nhyam kam Erodjij arým kamyrebē prō pytān ar o ba. Nhyam kam Djuāo nēje kum kabēn ne kum,

—Metĩndjwýnh kukràdjā kupa'ā ne ga akamyrebē prō pytā, ane.

Nhyam Erodjij kuman arým Erodjimā apnē. Djuāo'ā kum apnē nhyam arým 'ýr me krākamgōnh jano. Nhyam me arým o tým ne kubē ijē. ¹⁹ Nhyam kam Erodjij ari kum Djuāo kurēo ban te kute bĩnmā 'ā amijakreo ba. ²⁰ Erodjij kum Djuāo pymakam Erodjij te 'ā amijakreo ba. Erodjij mā 'ā amim,

—Djuāo ne katāt ar amijo ban Metĩndjwýnh mexo mex, ane. Nām mā amim anen ar Erodjijbē utar mexo ba.

Djuāo kute Erodjimā Metĩndjwýnh jarēho ýr kunikõt Erodjij ari amim,

—Je tō mýj dja ba amijon? anen te kute kabēn mar ne kōt kute amijo anhyr prāmje. Nhyam be, kum Djuāo kabēn mar prāmā.

²¹ Erodjij kum Djuāo kurēo ba nhyam kam arým mrāmri kute bĩn kadjy ō akati bōx. Erodjij rwýk djākam ō akati arým bōx. Nhyam ō akatikam arým bu'ā bēnjadjwýrreja ro'ā ákuro nhý. Apýnh ō me rũnh djāri, ō krākamgōnh nhō bēnjadjwýr djāri, ō pykabē Garrējakam me ō nêkrêx rũnh djāri, me kunĩ ō akati kadjy Erodjij'ā akuprō. ²² Ne ō kwý krēno nhý nhyam Erodjij kra kurerer arým me'ýr wadjā. Ne kam memā to nhyam me arým kum kĩnh. Erodjimē me ro'ā ýrja kum kĩnhĩ. Nhyam kam Erodjij kurerermā kum,

—Mýj ne ga amā kĩnh? Dja ga amā mýjja'ō kĩnh ne imā arē ba arým amā kungā, ane.

²³ Nām kum kabēn jarēnh māmđjin kum,

—Be, amā ikabēn kajgo kêtumrêx nhyam Metĩndjwýnh arým ima. Dja ga amā mýjja'ō kĩnh ne imā arē ba arým amā ōrkumrêx. Nār godja amā inhō pyka kuto katē kĩnh jabej ba arým amā kungā. Mrāmri ne ba tu amā ikabēn jarēnhkumrêx, ane.

²⁴ Nhyam kam arým katon nã kukij ne kum, “Ô mÿj dja ba kum arê?” ane.

Nhyam kum,

—Xô, ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão krã'ã dja ga 'wÿ, ane.

²⁵ Nhyam amibêx ne ajte bēnjadjwÿr rax'ÿr wadjãn kum,

—Ô kum amikrà kêt ne ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão krã dja ga imã angã. Ngôn̄h purortikam adjãn o bôx ne imã angã, ane.

²⁶ Nhyam kam bēnjadjwÿr rax arým kaprÿren òkre kadjwÿnhbê amim,

—Je, arým ne ba mrãmri kum ikabēn jarēnh mãm̄dji nhyam Metÿndjwÿnh arým ima. Jakam ba te ije kum, “Kati”, anhÿr prãmje. Inhō me rÿnh mrãmri ikabēnkumrēx jabej ikam no tyn kumex, ane.

²⁷ Ne kam on me par djwÿnhmã kabēn ne kum,

—Amrê Djuão krão aprôt, ane.

²⁸ Nhyam arým mebê ijê djã'ÿr tēn wadjãn arým Djuão mut krãtan kam arým ngôn̄h purortikam krã djã. Ne kam kurerermã o tēn o bôx ne arým kum kungã. Nhyam arým nãmã kungã.

²⁹ Nhyam kam Djuão kôt ba djwÿnh ar arēnh man arým 'ÿr tē. 'ÿr tēn 'ÿr bôx ne kam arým Djuão nhÿ mÿn o tēn arým kēnkrekam adjã. Be, me kute Djuão bÿn'ã ujarēnh ne ja.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13-21; Ruk 9.10-17; Dju r 6.1-14

³⁰ Ne kam Jeju kute ar anorja ne arým apÿnh krÿkôt tēn kam arým akubyn Jeju'ÿr tēn 'ÿr bôx ne 'ã akuprô. Ne kam kum amijã ajarê. Kute mÿjja nhîpêx kunî'ã kum ajarê. Kute memã kukràdjã jarēnh kunija kum 'ã ajarê. ³¹ Nhyam me krãpti: Jeju ar'ã aben japanho dja. Ar 'ã aben japanho dja nhyam ar te ô kwÿ krēn kadjy amijo ane. Nhyam kam Jeju arkum,

—Gwaj on arwãmã mebê tēn kam bôx ne bakôkam kôto nhÿ, ane.

³² Nhyam kam ar ate arwãkam ÿr kadjy kãkam nhÿn arým nox ne. ³³ Nhyam me krãpti ar mörkôt amim nokre pumÿn arým ar ibej prôt ne. Krÿ kunî kurÿm ne me pykakôt ar ibej prôt ne. Ibej prôt ne arým akãx nhikjêbê ar kukãm akuprô. ³⁴ Nhyam kam ar kã dji nhyam Jeju wabi. Wabin arým me krãpti me:xja pumÿ. Ne kam amim,

—E kum, nãm me kute mryo ba djwÿnh kêt kam mryki'ãtomti krãpti ta kajgo ba pyrãk, ane. Kam ne arým kum me kaprÿn arým memã kukràdjã krãpti jarēnhmo krax ne. ³⁵ Nãm memã arēnho dja: nhyam kam arým 'ã myt ibô. Nhyam kam kôt ba djwÿnh ar arým 'ÿr bôx ne kum,

—Arwã jakam mÿjja kêt nhyam arým amykry mex ne. ³⁶ Me ano gē me amÿ apÿnh kikremã mōn amÿ apÿnh krÿmã mō. Dja me

amim ô kwÿ krēn djã jamÿ, ane. ³⁷ Nhyam arkum,

—Ar ga dja gar memã mÿjja ngã gē me kukrê, ane.

Nhyam ar kum,

—Djãm gwaj baje pi'òk kaprÿ kumexjao djwÿ jamÿnhmã? Denarju kubê 200jao djwÿ jamÿnhmã? Djãm gwaj baje memã òr nhyam me kute krēnmã? ane. ³⁸ Nhyam arkum,

—Mÿj ne ar anhō djwÿ kute? Tēn omÿ, ane.

Nhyam ar arým bu'ã me ku'ê kôt tēn omÿ. Ne akubyn 'ÿr bôx ne kum,

—Ê, djwÿ amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne tepdjwÿ amãnhkrut, ane.

³⁹ Nhyam kam arkum,

—Ar memã arê gē me apÿnh bōre ngrãngrãkam krÿ mō, ane.

Nhyam ar arým apÿnh me krÿ kadjy memã karō. ⁴⁰ Nhyam me apÿnh me krÿ kadjy me'ã akre. Nhyam me kwÿ kubê 100'ã kabēn ne krÿ mō. Nhyam me kwÿ kubê 50'ã kabēn ne krÿ mō.

⁴¹ Nhyam djwÿ amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt jamÿ. Ne tep amãnhkrutja by. Ne kãjmã o kãjkwa jabēn Metÿndjwÿnhmã o amikÿnh jarē. Ne kam djwÿ kokij ne kôt ba djwÿnhmã kungã nhyam ar memã òro mō. Ne kôt tepdjwÿ ã o anen arým me kunîmã kungã. ⁴² Nhyam kam me kunî ô kwÿ krēn arým ajne. ⁴³ Nhyam kam me arým tepmê djwÿ janhy ngij ne 'ã akre. Nhyam arým 'ã akrekam kaxnokai ipubê 12 ne 'ã kãtãm. ⁴⁴ Be, me my kute djwÿ krēn'ã akrekam kubê 5.000. Ne ijukri me niremê me prÿre'ã akre kêt.

Ngô'ã tēm.

Mat 14.22-33; Dju r 6.15-21

⁴⁵ Nhyam kam Jeju urokam kôt ba djwÿnhmã kum,

—Aje, on ar mōn kãkam nhÿn ikukãm akãx nhikjêmã rēn krÿbê Bexadamã tē. Ba me ano gē me on mã mō, ane.

⁴⁶ Ne kam me krãpti'ÿr tēn memã kum,

—Aje, on me ajmã. Ba on, ane. Ne kam arým Metÿndjwÿnhmã kabēn kadjy krãnh'ã tēn wabi.

⁴⁷ Nhyam kam ar'ã akamãt nhyam ar arým kãkam ngô nhîpókri mō nhyam Jeju ate atÿxã dja. ⁴⁸ Nhyam kam ar kutã arým kôk djãbêr tÿx. Àbêr tÿx nhyam ar kute kutã ngô rēnh kurêje àpēnh raxo nhÿ. Àpēnh ra:x nhyam arým ar omÿ. Ne òkrēn'ãnh kãr pydjikam arým arkôt tē. Ngô'ã arkôt tē. Tēn kam bit ar'ãnh tēmãmã. ⁴⁹ Nhyam ar arým ngô'ã tēm kôt omÿn abenmã kum,

—Ota, amrê me karô'ô mō. Ar anen amra.

⁵⁰ Ar kunî omÿn arým madjã kreti. Nhyam adjyngkêt nhyam arým arkum,

—E kum, ba ne ba wãm tē. On ar akÿnh ne atÿn prãm kêt, ane.

⁵¹ Ne arým arkôt kàkam nhÿ. Kàkam nhÿ nhyim arým kòk djàbêr anhihrê. Nhyim ar ôkre kadjwÿnhbê amikabên kudjan te kute mÿjja marmã kam no tyn nhÿ. ⁵² Be, amÿja'ã ne Jeju te me krãpti:mã djwÿ ngã nhyim ar kute kum kator kêt. Kubê Metÿndjwÿnh Krajamã kator kêt. Nhyim kam ar te kute marmã kam no tyn nhÿ. Ar amakkre kêt kam.

⁵³ Ne kàkam ngó'ã môn kam ar arým pykabê Djenekam akàx nhikjémã bôx ne kà dji. ⁵⁴ Nhyim kam ar wabi nhyim me arým amim Jeju nokre pumü. ⁵⁵ Ne kam me bu'ã pykawã kunikôt prôt ne arê. Nhyim me arÿm kute memã Jeju bôx djã jarênhja'ÿr meo bôxmo krax ne. Me punu nhikwã djakam ikwã rã'ãja ne me Jeju'ÿr meo prôt ne meo bôx. ⁵⁶ Ne kam mã kikre kabem me punu jadjuw. Krÿ kryrekam nãr krÿraxkam nãr arwãkam Jeju ku'ê djã kunikôt mã kikre kabem me punu jadjuw. Nhyim me mã Jeju t êmkôt kum amijo a'uw ne kum,

—Ba gop akã japkrebit kupê. Ba gop akã japkrebit kupênh, ane. Ne me kute kupênh kunikôt arým mex ne.

7

Tu mÿjja krêñ'ã ujarênh.

Mat 15.1-9

¹ Ne kam mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh kwÿ krÿraxbê Djeruxarê kurüm môn Jeju'ã akuprô. ² Nhyim Jejukôt ba djwÿnh kwÿ tu ikra pônkh kêt kam ô kwÿ krê nhyim me arým ar omü. Ne ar'ã kabên ne Jejumã kum,

—Mÿkam ne akôt ba djwÿnh me bakukãmãkjê kukràdjã kupa'ã ikra punu rã'ã tu àkur ba? Dja me o ane nhyim Metÿndjwÿnh arým memã axwe jarê, ane.

³ Bir, mebê pardjêumê mebê idjaer kunÿ ne me mã me kukãmãkjê kukràdjã'ã no tÿx ne kam arÿk abenmã kum,

—Me kute prÿne aminhikra pônkhambit dja me aku. Kambit dja Metÿndjwÿnh memã axwe kêt jarê, ane. ⁴ Ne me me ô djwÿ jamÿnh djã kurüm ban bôx. Ne kam kute ngôo amiku'ônkhambit aku. Be, apÿnh me kukãmãkjê kukràdjã kajgo kute ja pyrãk ne krãpti. Nhyim me 'ã no tÿx ne mã apÿnh mÿjja ku'ô. Ngônhrãmê ngyo ngônhrãmê ngônkh tykmê ne me mã ku'ôn arÿk amim,

—Dja ba o ane nhyim Metÿndjwÿnh imã imex jarê, ane.

⁵ Kamã ne mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê Jejumã kum,

—Mÿkam ne akôt ba djwÿnh me bakukãmãkjê kukràdjã kupa'ã ikra punu rã'ã àkur ba? ane.

⁶ Nhyim memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metÿndjwÿnh mar mexo aba. Mrãmri ne

Idjaij Metÿndjwÿnh kukwakam me ajã pi'òk no'òkkumrêx. Nãm me bakukãmãremã kum, “Metÿndjwÿnh ne me amã,

'Be, me ja ne me arÿk 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarênhô ban jãm ate ibê krãn ban

⁷ imã irax jarênh kajgo ban kam ta kukràdjão ikukràdjãnh memã arênhô ba. Ne kam ta kukràdjã'ã memã kum, Metÿndjwÿnh kukràdjã, anhÿro ba.' Nãm ã Metÿndjwÿnh me amã ane.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane. Ga me akam-ingrãnyre arým akabên kajgo Metÿndjwÿnh kukràdjãnh memã arênhô aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx. ⁸ Be, Metÿndjwÿnh ne me kute katãt amijo ba'ã memã karô ga me kam kubê amijo akêxo aba. Ne kam mã me akukãmãkjê kukràdjã'ã ano tÿx ne ar o aba. Ne kam ngyo ngônhrãmê ngônhrãmê ku'ô. Apÿnh me akukràdjã kajgo kute ja pyrãk krãpti ga me 'ã ano tÿx ne ar o aba. Ne kam arÿk 'ã abenmã kum, “Dja Metÿndjwÿnh kôt imã ijaxwe kêt jarê.” ⁹ Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

—Be, Metÿndjwÿnh kute katãt amijo aba'ã me amã karô ga me arým kabên ma. Djãm mrãmri Metÿndjwÿnh kukràdjã kôt ne ga me akukãmãkjê kukràdjã jarê? Kati. Atemã. Atemã ne ga me akukãmãkjê kukràdjã ja'ã ano tÿx ne Metÿndjwÿnh kukràdjã mar kêt ne arým o abikênhô aba. Djãm kam me ano mex got? ¹⁰ Ba me amã arê ga me ama. Môjdjê ne Metÿndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã karôn memã kukràdjã jarênh memã kum, “Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'ô arým bãm'ã nãr nã'ã, ‘Gê Metÿndjwÿnh o ajkê’, anhÿr jabej gê me tu kubÿ”, ane.

Me kum bãmmê nã ar abêmã ne Metÿndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane.

¹¹ Nhyim be, djãm me ga ne ga me amã abãmmê anã jabê? Kati. Ga me akukràdjã kôt arÿk memã kum, “Me ajô godja anã nãr abãm mÿjja'ã ajwÿr ga aje kubê anhô mÿjja nê prãm jabej. Ne kum, ‘Be, ba te ije amã òrmã. Aje mÿjja 'ã ijwÿr ba arým o Metÿndjwÿnh nhô mÿjja. Kam ba te ije amã òrmã’, ane. Dja ga me ã kum anen arým kubê nê nhyim kam arým pijãm ne akubyn 'ã ajwÿr kêt”, ane. ¹² Ga me aje 'ã memã 'ã karôo anhÿrkam arým me nãmê bãmbê ôdjÿ'ã memã adjãpnênhô aba. ¹³ Me kum ar abê kêt'ã memã adjãpnênhô aba. Metÿndjwÿnh te memã kum,

“Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma”, ane

ga me arým Metÿndjwÿnh kabêno me kukràdjã kajgon akukràdjão arým nãmê bãmbê ôdjÿ'ã memã adjãpnênhô aba. Aje

Metíndjwýnh kukràdjào me kukràdjà kajgo ne ajte kupa'ã memã akukràdjà punu ja jarë. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁴ Ne kam ajte amiwýr me kuní 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akuní imaro nhýn ik-abên markumrëx. ¹⁵ Me kute apýnh mýjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krën arým ajaxwe”, anhýro ba. Nhyem be, Metíndjwýnh, djã ne me mýjja 'õ krë nhyem arým kum, “Ja ne ga krën arým ajaxwe”, ane? Kati. Me kabên punukam ne memã axwe jarë. Me ãkínhikam ne memã arë. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurë bakam ne memã arë. Me 'ëxnhikam ne memã arë. Axwe'ókambit ne Metíndjwýnh memã axwe jarë. ¹⁶ Gop me ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrëx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Ne kam arým mebé kíkremã wadjã. Nhyem kôt ba djwýnh arým kukij ne kum,

—Nã gãm ar imã, “Djã ne me mýjja 'õ krë nhyem Metíndjwýnh kum, 'ja ne ga krën arým ajaxwe', ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arë nhyem ar ibë bipdjur rã'ã ne, ane. ¹⁸ Nhyem kam arkum,

—Je tó djãm ar gadjwý ajamakkre kët? Be, mrãmri ne me kute mýjja'õ krënkôt Metíndjwýnh memã axwe jarënh kët. Djãm ar aje ja mar kët? ¹⁹ Be, aparmã ne mýjja mrãm ne me tikkremãbit wangij. Mýjja'õ kurja ne me kute amim mýjja'ã karõ djãkam ngjêx kët kumrëx. Me tikkremãbit ne wangij ne kam atykmã arým apõx. Me kute amim mýjja'ã karõ djãmã ngjêx kët kam Metíndjwýnh kute kôt memã axwe jarënh prãm kët, ane. Jeju kute ã arkum anhýro arým me õ mýjja krënja kuní mex jarë.

²⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me kurũm me kabên punu apõx ne me ãpênh punukam ne Metíndjwýnh memã axwe jarë. ²¹ Me kadjwýnhbë, me amim mýjja'ã karõ djãkam ne me amim axwe'ã karõ nhyem arým me kurũm apõx. Me kute amim axwe'ã karõkam ne me kute me prõ puro nãr me mjên puroo ãkính ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ. Ne prõ djwýnh nãr mjên djwýnh kupa'ã kurë'ã amim karõ.

Ne kute me par'ã amim karõ. ²² Ne kute mebé mýjjaõ ãkính'ã amim karõ. Ne kute mýjjaõ atom rũnh'ã amim karõ. Ne kute meo bikënh'ã amim karõ. Ne memã 'ëx ne kute me noo biknor'ã amim karõ.

Ne kurë ba'ã amim karõ. Ne te ta kute me urãk prãmje ngyrk. Ne me'ã kabên punu'ã amim karõ. Ne amijo ãmrati. Ne bën kati.

Me kute amim axwe'ã karõ ne ja. ²³ Me axweja kuní ne me kurũm apõx. Nhyem kam

kôt Metíndjwýnh memã axwe jarë. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhixkumrëx.

Mat 15.21-28

²⁴ Ne kam arým mebé tẽ. Tẽ:n kam kríraxbê Xirumê kríraxbê Xidõ kuri pykaja'ýr bõx. Ne kam arým kík're'õmã wadjãnh nhý. Ne bit kute me'õmã amijo amirít këtãm. Ne kam te kute mebé amijo bipdjurmã. ²⁵ Nhyem me'õ nire arým arënh ma. Kubê ne me bajtembê kregu'õ. Pykabê Xirij Penixijkam ne rwýk djã. Me karõ punu ne kra prítio ba. Nãm arënh man arým 'ýr tẽn parbê ibõn nhý. ²⁶ Ne arým Jejumã krao a'uw ne kum,

—Amrë tẽn me karõ punu kute ikra prítio baja jano gẽ kum ire, ane.

²⁷ Bir, Jeju ne jakam me bajtemo mex prãm kët. Nãm kute õ mebé idjaerbit kumrëx o mexo bamã. 'Á kute kum ujarënh nhyem kôt kute marmã ne õ mebé idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Gẽ me prĩre kumrëx djwýõ amityxãmã. Nok ba ren me prĩre nhõ djwý rop kraremã kurë nhyem ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwý'ã ajarë? Kati. Kute meo mex'ã ne djwý jakren kum 'ã ajarë. Nãm,

—Nok ba ren me prĩre nhõ djwý rop kraremã kurë nhyem ren kam arým punure, ane.

²⁸ Nhyem nija arým amim,

—Ijã ne rop krare jarë, anen arým kum,

—Tukwa, mrãmri Bënjadjwýr djwýnh. Kôt ne ga arë. Nhyem be, godja wãnh pĩponh krakri djwý jaũm rõrõk. Aũmbit dja rop krare arým kukrë. Kam gop badjwý ibë rop krare pyrãk tu imã ikrao mex, ane.

²⁹ Nhyem kôt kum,

—Be, aje imã akabên wã jarënhkam ad-jumar mex ne tẽ. Arým ne me karõ punu akramã ire, ane.

³⁰ Nhyem kam arým ũrkwãmã akëx ne 'ýr bõx. Nhyem wýnhãm me arým me ikwã djãkam kra príti dji nhyem nõ. Me karõ punu arým kum ire nhyem arek nõ nhyem arým omũ.

Kute me'õ jamakkre kët ne kabên tõo mex.

³¹ Nhyem kam kríraxbê Xirumê Xidõkuri pykaja kurũm tẽ. Tẽ:n kam amũ pyka nhid-jibê Kríraxbê 10jakõt tẽ. Ne tẽn kam arým imõtibê Garrêja'ýr bõx. ³² Nhyem wãnh me'õ jamakkre kët ne kabên tõja. Nhyem me arým 'ýr o bõx ne kum, “Gop 'ã anhikra dji”, ane.

³³ Nhyem ate kute o ãm kadjy amũ me krãptí bẽ o tẽ. Ne kam aktã amakkremã aminhikra'i jadjãn aptõn õtodjwýkupë. ³⁴ Ne kãjkwa jabên kum kaprikam arým amityk djã mẽ. Ne kum, “Epata”, ane. Nãm ren me bakabënkam kum, “On ajamakkre kajrer”, ane. ³⁵ Nãm kum ane nhyem arým amakkre

kajrer ne kabēn mex ne. Nhyam kam akubyn me'yr o bōx.

³⁶ Ne memā 'ā karōn memā kum, “Gora ipudju”, ane. Be, nām te mā: memā anh̄yō ba nhyam me ate mā: pyka kunikōt abenmā arēho ba. ³⁷ Nām me'ōo mex nhyam me te kute marmā kam no tyn ku'ē ne abenmā kum,

—Nām ap̄yñh me kanē djāri me kun̄o mexkumrēx. Nām me umar kēto mex nhyam ar̄ym akubyn amak mex ne. Nām me kabēn kētdjw̄yo mex nhyam ar̄ym akubyn kabēn mex ne, ane.

8

Kute mebe 4.000o djuw mex.

Mat 15.32-39

¹ Nhyam kam me krāptī: ajte Jeju'ā akuprōn 'ā akuprōn me'ā ō kw̄y krēn djā kēt. Nhyam kam ar̄ym amiw̄yr kōt ba djw̄yñh ar ku'uw nhyam ar bōx nhyam arkum,

² —Imā me krāptīja kaprī. Me iro'ā krī'ā ar̄ym akati amānhkrut ne ikjēkēt apēx. Ne kam ar̄ym me ō m̄yja kēt. ³ Nok ba ren me kum prām kam ren amū me ūrkwāmā me ano nhyam me ren pry konenh ren rerekre ne. Ren me rerekre nhyam ren me tyk djā me kupa. Djām jānh got. Onj me ūrkwā. Nām ā Jeju arkum ane.

⁴ Nhyam kōt ba djw̄yñh ar kum,

—Kapōt kukrit jakam ne gwaj te me krāptīja kadjy djw̄y kumex prāmje. M̄y got gwaj me kadjy nē? ane.

⁵ Nhyam Jeju arkum,

—M̄y ne ar anhō djw̄y kute? ane.

Nhyam ar kum, “Djw̄ybē 7”, ane.

⁶ Nhyam kam me krāptīmā kum,

—Pykabē dja ga me nh̄y, ane. Nhyam kam me ar̄ym nh̄y. Nhyam kam ar̄ym djw̄ybē 7 jam̄n o Met̄indjw̄yñhmā amik̄ñh jarē. Ne kam kokij ne mā kōt ba djw̄yñh arkum kungā nhyam ar mā me krāptīmā adjuw. Nām ar memā adjw̄yro mōn kam ar̄ym adjw̄yr pa.

⁷ Ne kam ar ō tepprāre ngrēre nhyam o Met̄indjw̄yñhmā amik̄ñh jarē. Ne kam arkum,

—Dja gar memā jadjw̄y jadjw̄y, ane.

⁸ Nhyam kam ar memā adjw̄yro mōn adjw̄yr pa. Nhyam kam me ar̄ym kukrēn ar̄ym ajne. Nhyam kam me ar̄ym aum ngij ne 'ā akre nhyam kaxnokai ipubē 7 'ā kātām. ⁹ Be, me my kubē 4.000 ne ō kw̄y krē.

Nhyam kam memā kum, “Aje, on me ajmā”, ane. ¹⁰ Ne on kōt ba djw̄yñhmē ro'ā kāmā wadjān nh̄y. Nhyam ar ar̄ym nox ne rē:n kam ar̄ym pykabē Tamanu'ānh kā djin wabi.

Kute k̄ajkwa kur̄um m̄yja'ō nh̄ipēxmā ne me kum 'ā ā'w̄yr.

Mat 16.1-4

¹¹ Nhyam mebe pardjēumē mebe xadjudjēumē Jeju'yr bōx ne kukij ne mrāmri kubē Met̄indjw̄yñh Kra ne kute m̄yja pumūnh kēt'ō nh̄ipēx jabej 'ā kum apnēn kum,

—Goja kajkwa kur̄um m̄yja pumūnh kēt'ō nh̄ipēx bar omūn kōt ama, ane.

¹² Nhyam amikadjw̄yñhbē tyk djā mēn memā kum,

—Je tō m̄ykam ne ga me akamingrānyre m̄yja'ā ijuw? Ije me amā m̄yja pumūnh kēt'ō nh̄ipēx ga me aje omūnh prām kētkumrēx. Mrāmri ne ba me amā ikabēnkumrēx, ane. ¹³ Ne kam ar̄ym mebe akēx ne tēn ajte kāmā wadjā. Wadjān akāx nh̄ikjēmā rēr kadjy ar̄ym nox ne.

¹⁴ Nhyam kam djw̄y ar kumānhkutā nhyam kōt ba djw̄yñh kute byrmān ar̄ym o amak kēt kati. Nhyam wānh kākam djw̄y pydjibit nō. ¹⁵ Nhyam kam Jeju me kute me kukrādja kajgo mar kēt kadjy ne kōt kute ar amijo ba kēt kadjy arkum kabēn ne arkum,

—Ga, me kute djw̄y nh̄got djā djw̄y djōmkam kapīnja pumū. Nhyam ar̄ym djw̄y t̄yx me:x ne. Ar gadjw̄y dja gar me kukrādja man kōt ar amijo aban ar̄ym ajaxwe me:x ne. Mebe pardjēu kukrādja nār Erodji kukrādja dja gar aman kōt ar amijo aban ar̄ym ajaxwe me:x ne. Ar amijā ano t̄yx ne me kukrādja mar kēt ne kōt ar amijo aba kēt, ane.

¹⁶ Nhyam kam ar ari 'ā aben kukij. Ne kam ar̄k abenmā kum,

—Gwaj baje djw̄y byr kētkam ne ā ar imā ane, ane.

¹⁷ Be, Jeju kute me kukrādja kajgo'ā djw̄y nh̄got djā jakre nhyam ar kute mar kēt. Nhyam kam ar̄ym ar kabēn man arkum,

—M̄ykam ne gar abenmā, “Gwaj baje djw̄y byr kētkam ne ā ar imā ane”, ane? Djām kraxje ar aje omūnh kēt rā'ā? Djām kraxje ar aje m̄yja mar kēt rā'ā? M̄y'ā ikabēn kute amijakre ar aje mar kēt rā'ā? Djām ar ajamakreja kēt? ¹⁸ Jām ne gar anon omūnh kēt ne. Jām ne gar ajamak ne mar kēt ne. Be, ije djw̄y ngrireo me krāptiō djuw mexja djā ne gar ar̄ym o ajamak kēt kati? ¹⁹ Akubyn amijo tēn ije mebe 5.000mā djw̄y kubē 5 kokjēr'yr amijo bōx. Ar aje djw̄y janhyo atomkam m̄y ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar Jejumā kum, “Kaxnokai ipubē 12”, ane.

²⁰ Nhyam ajte arkum,

—Ajte akubyn amijo tēn ije mebe 4.000 kadjy djw̄ybē 7djw̄y kokjēr'yr amijo bōx. Ar aje kam djw̄y jaumo atomkam m̄y ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar kum, “Kaxnokai ipu kubē 7”, ane.

²¹ Nhyam kam arkum,

—Djãm djwý'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano týx”, ane? Kati. Djwý'ã ne ba ije ar amã ja jarênh kêt. Mýkam ne gar aje ja mar kêt rã'ã? ane.

Kute me'õ no rão mex.

²² Ne kam ar arým kríraxbê Bexadamã tẽn bõx. Nhyam kam me Jeju'ýr me'õ no rão mõn o bõx ne kum, “Gop kupê gé mex”, ane.

²³ Nhyam arým me'õ no rã nhikra 'amýn krí kurúm o katon atýkmã o tẽ. Ne kam no kutõn 'ã ikra djin kukij ne kum,

—Djãm arým ga mýjja'õ pumü? ane.

²⁴ Nhyam kãjmã krãn kum,

—Arým ne me kute pĩ pyrãk ne mrã ba omü, ane.

²⁵ Nhyam ajte no'ã ikra djin kãjmã kum krã nhyam arým no mex. No mex ne arým kute me kunĩ pumüh mexkumrêx. ²⁶ Nhyam kum,

—Aj mã. Dja ga katãt anhürkwãmã tẽ. Kwãrik wãnh krĩmã atẽm kêt. Ne kwãrik wãnh krĩkam me'õmã ijarênh kêt, ane.

Pedru kute Jejubê Krituo amirũ.

Mat 16.13-20; Ruk 9.18-21

²⁷ Be, bẽnjadjwýr raxbê Piripi nhõ kríraxbê Xedjare bu'ã ne apýnh me õ krí djari. 'Ýr ne Jejumê kõt ba djwýnhmẽ ar mõ. 'Ýr mõ nhyam Jeju arým arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarênh jarê ba kuma, ane.

²⁸ Nhyam ar arým kum,

—Nãm me kwý ajã, “Ngómã me angjênh djwýnhbê Djuão”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metĩndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh raxbê Erij”, ane. Nhyam me kwý ajã, “Me bakukãmãrekam Metĩndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnh ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

²⁹ Nhyam ajte arkum,

—Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mýj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhyam Pedru kum,

—Abê ne Kritu. Abê me inhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati, Metĩndjwýnh tĩn ne ar bakumrêxja Kra. Amrêbê ne me bakukãmãremã ajarê. Aje me ipýtãr ne aje ar me ijo abamã ajarê. Amrêbê me imã ajarê ba me akam amako iba nhyam arým Metĩndjwýnh ajano ga arým bõx, ane.

³⁰ Nhyam arkum,

—Kwãrik wãnh me'õmã ja jarênh kêt, ane.

Kute amikukãm me kute bĩn'ã amijarênh.

Mat 16.21-28; Ruk 9.22-27

³¹ Ne kam amijã arkum ajarênh arkum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ar awýr irwýkja ije mrãmri itokry kumex mar kadjy ne Metĩndjwýnh ijano ba tẽ. Dja me rüh ikanga. Mebêngétmẽ me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjê

kukràdjã mar djwýnhmẽ dja me memã ikanga nhyam me arým ibĩ. Nhyam ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne, ane. ³² Nãm Jeju arkum ja jarênhõ amirũtkumrêx. Nhyam Pedru arým Ar kubê o tẽn ar kãxã nêje kum bẽn týxno krax.

³³ Nhyam kam arým kõt ba djwýnh'ýr akêx ne ar omün Pedrumã bẽn týx ne kum,

—Arým akabên kute Xatanaj kabên pyrãk. Amü imã akre rax ne dja. Ga Metĩndjwýnh kõt adjumar kêt. Me kãtãm kõt ari adjumar, ane.

³⁴ Ne kam me krãptĩ:mẽ kõt ba djwýnhmẽ amiwýr me ku'uw. Nhyam me arým 'ýr bõx nhyam memã kum,

—Gêdja ga me ajõ mã ikõt abikamênh prãm jabej kwãrik wãnh amidjwýnhbit mar kêt ne mã amim, “Djãm ba ije amijõ kĩnhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhõ pĩte'y mýn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhõ pĩte'y mýnh mãn prãbê amã atokry pymã kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikõt ajkamẽ. ³⁵ Me kute amidjwýnhbit mar ne me kum tokry pymã. Me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djãkam tẽ. Nhyam be, me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwýnhbit mar kêt nhyam me kute me bĩn jabej me tãm gêdja me amiptãn ar tĩn ne ba rã'ã: rã'ã ne. ³⁶ Nhyam ren me'õ pykabê mýjja mexja kunĩ, nèkrêx kunĩja ari o atom ne o ban kam ren ty, je mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhyam ren õ nèkrêxja ren wãnh kumex. ³⁷ Nhyam mýj pãnh ne ne ren Metĩndjwýnhmã arẽ nhyam ren akubyn o tĩn nhyam ren kum amijo pãnh ne? Arkati. Dja ga te kum pãnh jarê nhyam akubyn ajo tĩn prãm kêtumrêx ne.

³⁸ Be, me kamingrãny ja ne me axwe:kumrêx ne ari mýjjakõt ibê amijo akêxo ba. Ga, me kwý kum prõ djwýnh kĩnh kêt ne mebê prõo ãkĩnhõ baja pumü. Me jadjwý ne me kum ikĩnh kêt ne ate ibê jãm krã. Kam godja me'õ ikam pijãm ne ikukràdjãkam pijãm jabej ba badjwý gêdja ba amipãnh kam ipijãm. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk dja ba Ibãm jadjênhmẽ umao ipyma:n ar awýr bõx. Kadjy mrãnh djwýnh pyma:mẽ ro'ã ar awýr bõx. Ibê kumkatio bõx nhyam tãmja ikam pijãmja ba badjwý arým amipãnh kam ipijãm ne. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

9

Jeju jadjênh'ã ujarênh.

Mat 17.1-13; Ruk 9.28-36

¹ Ne kam arkum,

—Ba ar amã arê. Ibãm dja ijã bẽnjadjwýr rax mẽ. Dja ba bõx ne ipymao me apýtãn ar me ajo iba. Dja gar adjãmja akwý atĩnri iraxkõt ipumü, me akadjy ibẽnjadjwýr rax ne ipymakõt ipumü. Mrãmri ne ba ikabênja, ane.

² Nhyam kam akati amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ar'ā apēx nhyam Jeju arým krānh prēkti'ā wabi. Nām Pedrumē Xijagumē Djuāo ar aprōn aro wabin ate ar ro'ā me kāxā dja. Ne kam arým ar kuka kōnh atemā aminhipēx. ³ Ne ō kubēkā arým adjēnh ne aka: kute kakūm arngrokam aka pyrāk. Ren kubēkā pōnh djwýnh'ō kubēkā'ō pōn ren kubēkā jakao kute Jeju kà jaka tēp kētkumrēx. ⁴ Nhyam kam me kukāmārebē Erijmē Mōjdjē arým arkum amijo amirīt ne. Nām ar Jejumē abenmā kabēno dja nhyam ar ar omū.

⁵ Nhyam Pedru kum,

—Be, ujarēnh djwýnh, jakam ne gwaj arým bakīnhkumrēx. Dja bar ar amā kike'ā irōx nhipēx. Dja bar amā 'ō nhipēx, Mōjdjē mā 'ō nhipēx, Erijmā 'ō nhipēx, ane. ⁶ Ar madjā kretikam ne Pedru umaje Jejumā kabēn kajgo jarē.

⁷ Nhyam kam kakrā'ō arým amirīt ne ar kuno. Ar kuno nhyam Metīndjwýnh arým kakrā kurūm kabēn nhyam ar arým kuma. Nhyam arkum,

—Ikra ne wā. Imā abē. Tām wā dja gar kabēn man kōt ar amijo aba, ane.

⁸ Nhyam ar te ar abej amibu'ā rīt. Nhyam Jeju pydjibit dja nhyam ar omū. Arým ne Mōjdjē ar ar aērbē mā tēn arým amirīt kēt ne.

⁹ Nhyam kam ar arým krānh prēkti'ā rwýk tē. Rwýk tē nhyam Jeju arým ar kute omūnh'ā arkum karōn arkum,

—Ar aje omūnhja kwārik wānh jakam me'ōmā 'ā adjujarēnh kēt. Ba ije amijo inhī ne ibōxja ityk ne akubyn itīnkambit dja ga memā 'ā ajarē, ane.

¹⁰ Nhyam kam ar arým 'ā ujarēnh kēt. Ne rwýk tēn kam aben kukij ne abenmā kum,

—Jeju kute gwaj bamā, “Ityk ne akubyn itīn”, anhýrja. Mýj'ā ne amijakre? ane.

¹¹ Ne kam Jejumā kum,

—Mýkam ne Mōjdjē kukrādja mar djwýnh memā kum, “Erij kumrēx dja bōx. Nhyam kam totokbē Metīndjwýnh bōx ne ar meo ba?” ane. Mýkam ne me mā memā ja jarē? ane.

¹² Nhyam Jeju arkum,

—Be, gēdja me'ō kute Erij pyrāk kumrēx bōx ne akubyn Metīndjwýnh'ýr me kunīo akēx ne. Meo akēx nhyam me arým amim maro ba. Mýkam ne ba ije amijo inhī ne ibōxja badjwý amrēbē: me ijā me bakukāmāremā kum, “Dja arým tokry kumex ma nhyam me memā kanga”, ane?

Nām me ā ijā anen arým 'ā pi'ōk no'ōk ne. Nām ā Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam ngōmā me angjēnh djwýnhbē Djuāo'ā arkum,

—Ba ar amā arē gar ama. Mrāmri, me'ō kute Erij pyrāk ne arým bōx. Nhyam kam me arým mar kēt ne amikīnhje o bikēnho ba.

Amrēbē: me bakukāmāre kute Metīndjwýnh kabēn'ā pi'ōk no'ōk kam me kute o anhýrmā kōt ne me arým ā o ane, ane. Nām krānh'ā rwýk tēmkōt ne Jeju ā arkum ane.

Kute me karō punumā ākjēr.

Mat 17.14; Ruk 9.37

¹⁴ Ar rwýk tēn kam arým kōt ba djwýnh kwý aro rām ne ja. Ar arkōt krānh'ā ābir kētjao rām ne ja. Nhyam me krāptī ar'ā akuprō. Nhyam Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē ar aktā kabēno aben japanho dja nhyam Jeju arým me omū. ¹⁵ Ne me aērbē bōx nhyam me kunī kam no tyn kumex ne 'ýr prōt ne kum,

—Djām arým ne ga bōx? Djām arým ne ga bōx? ane.

¹⁶ Nhyam kam abej Mōjdjē kukrādja mar djwýnh kukij ne memā kum,

—Mýkam ne ga me akabēno aben japanho dja? ane.

¹⁷ Nhyam kam me krāptīkōt me'ō āmja kum,

—Ujarēnh djwýnh, awýr ne ba bit ikrao itēm mā. Me karō punu ne o ba nhyam ibē kabēn kētkumrēx. ¹⁸ Nhyam apýnh kute par djari pyka'ā kurē nhyam ajmrō prōt ne āpjānh ne āpnhirēnho nō. Awýr ne ba bit o itēm mā ga adjām kēt. Ba kam tu akōt ba djwýnh'ýr o bōx ne arkum,

—Dja gar ano gē kum ire, ane. Nhyam ar te kute kuaēkmā o dja. Nām ā me'ō Jejumā ane.

¹⁹ Nhyam kam Jeju me'ýr akēx ne memā kum,

—Je, me akamingrāny aje amim ikamnhīx kētkumrēx ne ajaxwe. Mýj dja ijā akati, akamāt kō kute ba me akam arek ar iba? Nā bām me awýr bōx ga me ajamakkre kētkumrēx ne prīne akabēno ikaty. Nā bām te amiwýr me akam ama ga me arīk ar aba, ane. Ne kam bāmjamā kabēn ne kum,

—Amrē akrao tē, ane.

²⁰ Nhyam me arým 'ýr o bōx. 'Ýr o bōx nhyam me karō nhyam Jeju pumūn ajte me'ō kraja bī. Kubī arým arým pykabē tým ne āpnhirēnho nōn ajmrō prōto nō.

²¹ Nhyam Jeju arým bām kukij ne kum,

—Mýj ne kute bīn kraxkam 'ā amex kute? ane.

Nhyam kum,

—Prīrekam ne kum o krax. ²² Nām te: kute bīn mexmā ar o ba. Nām kute kuwymē ngōkam rēnh krāptī. Aje me karōbē utār mar jabej utā. Amā ar ikaprīn utā, ane.

²³ Nhyam Jeju kum,

—Be, Metīndjwýnh umaro kute mýjja kunī jakrenh mexi. Me tu amim kamnhīxkumrēx nhyam arým meo mex. Dja ga tu amim kamnhīxkumrēx nhyam arým amā akrao mex, ane.

²⁴ Nhyam kam bām no kangō prōtmē ro'ā on kāj bē kum,

—Bēnjadjwyr djwýnh, arým ba amim kamnhix. Gop ga imá 'ityx jadjá ba gop tu amim kamnhixkumrêx, ane.

²⁵ Nhyim me arým itepato prôt ne 'á bikprôhno dja nhyim Jeju arým me omû. Ne arým me karô punumâ bēn tỳx ne kum,

—Me karô, aje me'ô bôktimâ kabēn kētmē amakkre kēt jadjār. Ba ne ba amâ ikabēn ne. On kum anhiren kwārīk wānh ajte o aba kētkumrêx, ane.

²⁶ Nhyim arým amran bīno bê mex ne arým kurūm kato. Nhyim arým kute tyk pyrāk ne nō. Nhyim me krāptī 'á abenmâ kum,

—Arým ne akuno. Arým ne akuno, ane.

²⁷ Nhyim Jeju arým ikra 'amýn kâjmâ aro tē nhyim arým kâjmâ dja.

²⁸ Nhyim Jeju arým tēn kikremâ wadjá. Nhyim me kâxâ kôt ba djwýnh ar arým me karô jabej kukij ne kum,

—Mýkam ne bar te ije me karô punu kujaekmâ o ane? ane.

²⁹ Nhyim arkum,

—Bir, me karô punu kute wā pyrāk ne 'ity:xi. Dja me Metīndjwýnhmâ amijo a'uw ne kum amijajbu. Kambit dja me me karô wā jano nhyim arým memâ ire, ane.

Amikukâm tyk'á ujarēn.

Mat 17.22; Ruk 9.43

³⁰⁻³¹ Ne kam ar arým me kurūm tēn amû pykabê Garrējakôt tē. Nām mebê amijo bipdjuro tē. Jeju kute me kâxâ kôt ba djwýnh arkum amijá ujarēn prām. Ne kam mebê amijo bipdjuro tē. Tē:n kam arým arkum,

—Ba ije amijo inhī ne ibôxja dja me memâ ikanga nhyim me arým ibī. Nhyim kam dja ityk'á akati amānhkrut ne ikjékēt apêx. Ba kam akubyn itīn, ane.

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mat 18.1; Ruk 9.46

³² Nhyim ar amim,

—Je tō, mýj'á ne kabēn ja jarē? ane. Ne kam ar kute kukjêr kēt. Jeju kute arkum kabēn pymaje ar kute kukjêr kēt.

³³ Ne kam mō:n kam arým krīraxbê Kapanā'yr bōx ne kikremâ wadjá. Nhyim kam Jeju arkum,

—Pry'á ar amōrkôt ne gar aktâ akabēno aben japanho mō. Mýj'á ne gar abenmâ akabēn ne? ane.

³⁴ Nhyim ar arým anhikrê ne. Be, prykôt ne ar amirax mýr jabej abenmâ kabēn mō. Kam ne Jeju 'á ar kukij nhyim ar arým piǰam ne anhikrê ne.

³⁵ Nhyim kam nhýn amiwýr ar ku'uw. Kôt ba djwýnhbê 12ja 'uw ne arkum,

—Gar ajō araxo kutewa prām jabej gēdja amijo kajgon me katē tēn kam tu me kunīmâ àpēnh ba, ane.

³⁶ Ne kam arým me prīre'ô nhikra 'amýn o tēn ar ipōkri kudja. Ne kam kute o kīnh kadjy kumýn arkum,

³⁷ —Ē, ga, me'ô prīreja pumû, kâtām mexja pumû. Dja me'ô ikukwakam kum me'ô kute prīre ja pyrāk kīnh, kum me'ô kâtāmja kīnh ne kam arým badjwý kum ikīnh. Djām bajbit kum ikīnhmâ? Kati, dja me'ô kum ikīnh ne kam kum ibāmdjwý kīnh, ibām kute ijanorjadjwý kum kīnh. Nām ā Jeju arkum ane.

³⁸ Nhyim Djuāo arým kum,

—Ujarēnh djwýnh, ba amā arē. Me'ô gwaj bakôt ba kēt'ô tu me karô punu kute meo ba'á anhidji jarē. 'Á anhidji jarēn me karōmâ kum, "Ba Jeju kukwakam amā ikabēn ne. On kum anhire." Nām ā anhyro dja bar arým omû. Ne kam gwaj bakôt ba kētkam kum, "Kwārīk wānh", ane.

³⁹ Nhyim Jeju arkum,

—Kwārīk wānh kubē adjaptār kēt. Be, godja me ikukwakam mýja pumūnh kēt nhípêx, godja me'ô punuo mex, me ja ne me te kute ijā kabēn punu jarēnhmâ. ⁴⁰ Be, me kum gwaj bakurê kētja ne gwaj bajo ôbikwa. Kam kwārīk wānh kubē adjaptār kēt. ⁴¹ Ba ne ba ibê Kritu. Gar ikôt abakam godja me'ô ar amâ ngōnhkrākam ngō nhōr jabej. Ba dja ba mrāmri kum àpēnh mexjao pānhkumrêx. Mrāmri ne ba ar amâ arēnhkumrêx.

⁴² Nhyim be, me'ô kute me prīre pyrāk ne ajbir kute amim imar ny nhyim kam ren ate me'ôja axwe'á kum apnê nhyim ren arým kôt axwe nhyim kam ren me ôkre'á kēnpoti nhō. Kute memâ axwe'á àpnēnh djwýnhja nhōkre'á kēn jabatānh nhō ne ren ngō jabatānhmâ kumê nhyim ren ngō kubī, ja ne kâjbê tokry. Tokry ngri. Nhyim be kati, Metīndjwýnh dja prīne o ajkê nhyim tokry ra:x ne. Nām ā Jeju arkum ane.

⁴³ Ga, me kute apýnh amikukrādjaō àpēnh jaxwe prāmja pumû. Me kute àpēnh jaxwe kangamâ ne Jeju mebê uman memâ kum,

—Ne gar ren ajaxwe kadjy anhkra nhikjêo mýjja punu kupēnh prām mýj ne gar ren on? Bir, gar ren on krāta. Ne kam ren te anhkra nhikjê kēt ne ren atīnkam ren akīnhkumrêx. Metīndjwýnhkôt atīn ne ar abakam ren akīnhkumrêx. Ne ren aktâ anhkra rā'ān ren me biknor tokry djākam tēn ren atokry ra:x ne. Kam ne kuwy pōk rā'ā: rā'ān atyk kētkumrêx. ⁴⁴ Kam kōp kute me kakwýrja tyk kēt nhyim me kute kuwy pōkjadjwý par kēt. ⁴⁵ Ne gar ren ajaxwe kadjy apar nhikjêo mýjja punu'yr amrānh prām mýj ne gar ren on? Bir, gar ren on krāta. Ne kam ren te apar nhikjê kēt ne ren atīnkam ren akīnhkumrêx. Metīndjwýnhkôt atīn ne ar abakam ren akīnhkumrêx. Ne ren aktâ apar rā'ān ren me biknor tokry djākam tēn ren atokry ra:x ne. Kam kuwy pōk rā'ā: rā'ān atyk kētkumrêx. ⁴⁶ Kam kōp kute me kakwýrja tyk kēt nhyim me kute kuwy pōkjadjwý par kēt. ⁴⁷ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mýjja punu pumūnh tỳx prām mýj ne gar ren on? Bir, gar ren

on kaba. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren akînhkumrêx. Metîndjwýnh kute me utâr ne ar me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar meo baja'yr abôxkam ren akînhkumrêx. Ne ren aktâ ano râ'ân ren me biknor tokry djâkam kuwykam tēn ren atokry ra:x ne. ⁴⁸ Me bakukâmâre ne amrêbê: 'ã memâ kum, "Kôp kute me kakwýrja tyk kêt nhyem me kute kuwy pôkjadjwý par kêt."

Nâm ã Jeju arkum ane. Djâm mrâmri ne ar kute aminhikra, amipar jakârmâ? Djâm mrâmri ne ar kute aminoo pôxmâ? Kati, ar kute âpēnh jaxwe krâ'yr ne kangamâ ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjâ jakârmâ arê.

⁴⁹ Ne kam arkum,

—Be, kuwykam gêdja me kunî tokry. Kute mrâmri ne me kute Metîndjwýnhmâ mry parkam kadjwanhîo mry kunî kangâr pyrâk, ane. Dja me ã tokryo tuknîo ane.

⁵⁰ Ne kam ar'ã kadjwanhî jakre ne arkum,

—Be, kadjwanhî mexkumrêx. Godja kadjwanhî ta amikam akry apêx jabej arým o mýjja jakry kadjy punukumrêx ne. On ar aje kadjwanhî mex pyrâk ne abenmâ akabēn mex, ane.

10

Me kute prô kanga'ã ujarēnh.

Mat 5.31, 19.1; Ruk 16.18

¹ Ne kam arým krîraxbê Kapanakam me jamâ kâx. Ne tē:n arým ngôbê Djodâo nhikjēmâ rēn arým pykabê Djudêja'yr bôx. Bôx nhyem kam me krâptî: ajte 'ã bikprônho dja. Nhyem kam ajte memâ ujarēnho dja.

² Nhyem mebê pardjêu arým 'yr bôx ne kute we kabēn kajgo jabej kukjêrmâ ne kum,

—Djâm Metîndjwýnh kukràdjâ kôt me kute tu prô kangamâ? Nâm me Jeju kute kabēn kajgo jarēnh kadjy narâm ã kum ane.

³ Nhyem memâ kum,

—Be, Môjdjê ne amrêbê: me bakukâmâremâ 'ã karô. Mýj ne memâ arê? ane.

⁴ Nhyem me kum,

—Môjdjê ne memâ kum, "Gê me prô'ã pi'ók no'ók ne kam kanga", ane.

⁵ Nhyem memâ kum,

—Bir, me amakkre kêt kam ne memâ prô kanga jarê. Nhyem djâm adjâkamâ ne me ã prôo ane? Kati. ⁶⁻⁷ Adjâkamâ, kute mýjja kunî nhipêxkam ne Metîndjwýnh mymê ni ar ipêx ne memâ kum, "Kamâ dja me my prô kadjy arým bâmme nâ arkum iren kam arým prôbit'ã ngrâ ne.

⁸ Nhyem kam ar î abenâ tým ne kam kute î typdji pyrâk."

Nâm ã Metîndjwýnh memâ ane. Kam, djâm ar î amânhkrut râ'ã? Kati, ar kute î pydji pyrâk. ⁹ Be ga, Metîndjwýnh kute abenâ ar

mēnhja pumû. Kwârîk wānh me'ô abenbê aro hikjêr kêt. Nâm ã Jeju mebê pardjêumâ ane.

¹⁰ Nhyem kam ar akubyn kikrekam tēn nhý. Nhyem kôt ba djwýnh arým Jeju kute memâ kabēn jarēnhja jabej kukij. ¹¹ Nhyem arým arkum,

—Gêdja me'ô prô djwýnh kangan kam atemâ akâxbê me'ômâ kabēn ne 'yr mōn kam arým mrâmri krô'ã o prôn arým axwekumrêx, prôkam axwekumrêx. ¹² Nhyem me niredjwý gêdja me mjên kanga nhyem kam atemâ me'ô akâxbê 'yr mō nhyem kam arým mrâmri krô'ã o mjên ne arým axwekumrêx. Nâm ã arkum ane.

Kum me prîre kînh'ã ujarēnh.

Mat 19.13; Ruk 18.15

¹³ Nhyem kam ar ja arým Jeju'yr me prîreo mōn o bôx. Kute me kupēnhmâ ne ar 'yr meo mō. Nhyem kôt ba djwýnh ar arým nêje memâ bēn týx. ¹⁴ Nhyem Jeju arým ar omûn arým no kâ nhân arkum,

—Kwârîk wānh arek amrê me prîre iwýr mō, ane. Kwârîk wānh gar mebê adjâptâr kêt gê me arek amrê mō. Æ me kute amijo anhýrbit gêdja Metîndjwýnh me utân me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. ¹⁵ Ê, me kute me prîre pyrâk ne amijo kâtâmjabit gêdja Metîndjwýnh me utân me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. Be, me prîre kute ta amim imarja pumû. Æ me kute amijo anhýr gêdja Metîndjwýnh me utân me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. Mrâmri ne ba me amâ katât arê. Nâm ã Jeju arkum ane. ¹⁶ Ne kam aben totokmâ me prîre jamýn me'ã ikra jadjuw ne memâ kum,

—Gê Metîndjwýnh ajo djuw mex. Gê Metîndjwýnh ajo djuw mex, ane.

Me'ô nhô nèkrêx kumex'ã ujarēnh.

Mat 19.16; Ruk 18.18; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁷ Ne kam arým memâ kâx ne ajte prykôt tē. Tē: nhyem me'ô arým 'yr prôt ne arým parbê kônkrâo nhýn kum,

—Ujarēnh djwýnh, ga ne ga amexkumrêx. Itîn râ'ã râ'âmâ mýj gêdja ba Metîndjwýnh kadjy nê? ane.

¹⁸ Nhyem Jejubê Metîndjwýnh Kra nhyem ta kute kôt kum kator kadjy Jeju kum,

—Mýkam ne ga imâ imex jarê? Me'ô pykakam mex kêt kumrêx. Metîndjwýnh pydjibit mex. ¹⁹ Metîndjwýnh kukràdjâ ne ga arým ama. Me kute katât amijo ba'ã kute memâ karôkôt kukràdjâ ne ga arým ama. Nâm memâ kum,

"Kwârîk wānh me par kêt.

Kwârîk wānh mebê prôo adjâkînh kêt.

Kwârîk wānh adjâkînhî kêt.

Kwârîk wānh ajêx ne me kâmex jarēnh kêt.

Kwârîk wānh aje me'ô nhô mýjja o aminhō kadjy kwârîk wānh ajêxnî kêt.

Me amâ abâmmê anâ jabên ar kabên ma”,
ane.

Ja kunî ne ga arým ama. Nâm â Jeju kum
ane.

²⁰ Nhyim kum,

—Nâ, ujarênh djwýnh, arým ne ba
ibôktikam ja kunî ma. Ne kam kôt ije ar
amijo iba râ'â:n arým ijabatânh ne, ane.

²¹ Nhyim Jeju arek omũho djan kam kum
kĩnhkumrêx ne kum,

—Be, mýjja pydji ne kute akukrà râ'â. On
tên memâ anhô mýjja wâ ngrân pânĥ pi'ók
kaprî byn me 'uwŧi, me ô mýjja kêtjamâ
angân o me kĩnh. Ne kam amrê iwýr tên
mâ ikôt ajkamê. Dja ga â anen kam arým
kâjkwakam anhô mýjja mex kumex. Ne kam
ijâ amijakren aje pite'y mýnh mân prâbé
amâ atokry pyma kêt ne amâ ijabê râ'â ne
mâ ikôt ajkamê.

²² Jeju â kum ane nhyim arým kam kaprî:re
ne. Ne kam akêx ne mâ tē. Kaprî:re ne tē. Be,
ô nêkrêx ne kume:x. 'Â maje ne mâ kaprîren
tē.

²³ Nhyim kam Jeju kôt ba djwýnh ar'ýr akêx
ne arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà prâmâ. Me ô
nêkrêx kumex gêdja me te Metĩndjwýnh kute
amim me utâr ne ar meo baja'ýr bôxmâ, ane.

²⁴ Nhyim kôt ba djwýnh te kute marmâ
kam no tyn ku'ê nhyim Jeju arým arkum,

—Akmere ar, me ô nêkrêx kanârâm ar
baja ne me te Metĩndjwýnh kute amim me
utâr ne ar meo baja'ýr bôxmâ. ²⁵ Ba ar amâ
arê gar ama. Be ga, mry jjabatânhbê kameru
te: kute aguja tekrax kremâ ngêxmâja
pumû. Me ô nêkrêx rũnhdjwý kute urâk. Me
te Metĩndjwýnh kute amim me utâr ne ar
meo baja'ýr bôxmâ nhyim nêkrêx utâ: ne.
Nâm Jeju â arkum ane. ²⁶ Nhyim kôt ba
djwýnh ja man kam no tyn djan kam kum,

—Je, nhyim mýj me'ô gêdja Metĩndjwýnh
amim utâ? ane.

²⁷ Nhyim Jeju arým ar omũho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytâr prâmje
nhyim be, Metĩndjwýnh kute mýjja kunî mar.
Kumâbit ne amirî: ne. Ta ne kute me utârkôt
kute mar, ane.

²⁸ Nhyim kam Pedru kum,

—Ê, arým ne bar inhô mýjja kunîmâ in-
hiren mâ akôt ajkamê, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhyim Jeju arkum,

—Ê, godja me'ô imâ âpênh ne memâ ijâ
ujarênh tēm kadji arým ô mýjjamâ irer jabej,
ôbikwamâ irer jabej. Ô kikre nâr kamy nâr
kanikwýnh nâr nâ nâr bâm nâr prô nâr kra
nâr ô pykamâ irer jabej ba dja ba kum o
pânĥ ra:x ne. Ne pânĥ pyka jakam kum ô
mýjjao akrenĥ mex ne kum kungâ. Ne pânĥ
ôbikwao akrenĥ mex ne kum kungâ. Dja
ba kum krâptî: kubê 100 ngâ nhyim pânĥ
ô kikre, kamy, kanikwýnh, nâ, kra, ô pyka

krâptî mex ne. Kamdjwý dja me kâtâm me'ô
jao bikênhô ba. Dja â pykakam ane. Nhyim
ije pykao nykam gêdja Metĩndjwýnhkôt tĩn
ne ar ba râ'â: râ'â ne. Mrâmri ne ba ar
amâ arênhkumrêx, ane. ³¹ Nhyim be, jakam
me rũho kutewaja djâm me kute memâ wa
râ'âmâ? Kati. Me ja krâptî gêdja me kajgo
mex ne me katên tē. Nhyim be, me kajgo
mex ne me katên tēmja gêdja me pânĥ rũho
kutewa. Nâm â Jeju kôt ba djwýnh arkum
ane.

Ajte amikukâm amityk'â ujarênh.

Mat 20.17; Ruk 18.31

³² Ne kam ar ajte Jejumê ro'â prykôt mô.
Krîraxbê Djeruxarê'ýr âbir mô nhyim Jeju tu
kum me uma kêt ne ar kukâm tē. Nhyim ar te
kute marmâ kam no tyn mōn arým tĩn prâm.
Nhyim kam arým me kâxâ aro tên arkum
amijâ ujarênh tē. Kôt ba djwýnhbê 12jamâ
ne amijâ ujarênh tên kum,

³³ —Ê, ota gwaj arým Djeruxarê'ýr
badjâbirn babôxmâ. Nhyim kam ba ije
amijo inhî dja me apýnh me rũnhmâ
ikanga, me kadji Metĩndjwýnh mar djwýnh
nhô bēnjadjwýr arkum ikangan Môjdjê
kukràdja mar djwýnhmâdjwý ikanga. Nhyim
kam me ikâ mex jarên ijâ abenmâ kum,
“Axwekumrêx. Gê me pânĥ tu bĩnkumrêx”,
ane. Ne kam me bajtemmâ ikanga. ³⁴ Nhyim
me arým ijâ bēno ajkên ikutôn mry kâ punuo
ikaprêprê:k ne. Ne kam arým ibî nhyim ijâ
akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne. Nâm
â arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mat 20.20; Ruk 22.24

³⁵ Nhyim kam Xijagumê Djuâo ar arým 'ýr
bôx. Djebedêu kute ar irja 'ýr bôx ne kum,
—Ujarênh djwýnh, bar amâ arê ga prĩne
kôt â ar ijo ane, ane.

³⁶ Nhyim arkum,

—Mýj ne ba ije ar ajomâ? ane.

³⁷ Nhyim ar kum,

—Be, dja ga ĩ anhô me ja kunî amiptân
prĩne amexkumrêx ne apyma. Memâ
anhýrkam bar irax ne anhikô'â memâ
nhý, bar ijô adjubók'anh nhý nhyim ar ijô
adjuge'anh nhý. Dja ga â ar ijo ane, ane.

³⁸ Nhyim Jeju arkum,

—Gêt kon. Nâ gãm ar arík amim 'â karôn
imâ arê. Ba ar amâ arê gar ama. Dja
ba ngônĥkrâ kam kangô jao ikô. Djâm ar
aje ipyrâk ne kangô jao akôm mâ? Dja me
ngômâ ijadjâ. Djâm ar aje ipyrâk nhyim
ngômâ me kute ar ajadjarmâ? Nâm â arkum
ane. Bir, mýj'â ne kangô jao kôm ne ngômâ
adjarmâ akre? Bir, amitokry kume:x'â ne
akre. Ar kute urâk jabej ne ar kukij, Ar
tokry kute Jeju tokry pyrâk jabej ne ar
kukij.

³⁹ Nhyim ar kum,

—Nâ. Kadji ar ije apyrâk, ane.

Nhym Jeju arkum,

—Mrāmri dja gar aje ipyrāk ne atokry kumex ma. Mrāmri dja gar kangō jao ikō nhym me ngōmā ar ajadjā. ⁴⁰ Be, djām ba ne ba ar amā inhikō'ā ar anhyrmā arē got? Be, Ibām kute amrēbē: amijo me'ō ar utār ar ta dja ar inhikō'ā memā nh̄y. Nām ā Xijagumē Djuāo arkum ane.

⁴¹ Nhym kōt ba djw̄nyhbē 10 ar̄ym ar kabēn ma. Ne kam ar̄ym Xijagumē Djuāo arkum ākrē ne. ⁴² Nhym Jeju amiw̄yr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bēnjadjw̄yr ne me ari āpēnh'ā memā āpnēnh ne memā bēn t̄yx ba. Nām ā me bajtemkam me r̄ūnh kute meo bao ane gar ar̄ym ama. ⁴³ Djām ar ga aje me kudjwamā? Kati. Ar ga dja gar ā anhyr kētkumrēx ne. Ar ajō abenkam arax prām jabej amijo akajgon arkum adjāpēnh ar aba. ⁴⁴ Ne kam ar ajō aben kadjy abēnjadjw̄yr rax prām jabej tu amijo akātām ne me kunīmā adjāpēnh kajgo aba. ⁴⁵ Ba ije amijo inhī djām imā me āpēnh kadjy ne ba amrē tē? Kati, ba dja ba memā apē. Me ren ta amijaxwe pānh tokryn ar̄ym ty. Nhym be kati. Me krāptī jaxwe pānh ba dja ba itokryn ar̄ym ty. Memā idjāpēnh ja kadjy ne ba amrē tē. Nām ā Jeju arkum ane.

Me'ō no rā akubyn rīt.

Ruk 18.35

⁴⁶ Nhym kam ar aje tē:n kam krīraxbē Djerikokam bōx. Bōx ne kam kato. Nhym kam Jejumē kōt ba djw̄nyhmē me krāptīmē ne me Djeriko kurūm kator mō. Kator mō nhym wānh Baximēu no rāja pry japkre'ā nh̄y, amijo ā'w̄yro nh̄y. Ximēu ne kudji. ⁴⁷ Nhym me abenmā kum,

—Nadjarekam Jeju ne tēmja, anhyro kumex. Nhym ar̄ym kuman ar̄ym kum amijo akij ne kum,

—Ē, Jeju, Dawi tām djw̄y 'ō. Gop amā ikaprī, ane.

⁴⁸ Nhym me krāptī ar̄ym kum bēn t̄yx ne kum, “Ē kum anhikrē”, ane. Nhym kam tu kum ākjēro bēn kum,

—Dawi tām djw̄y 'ō, gop amā ikaprī, ane.

⁴⁹ Nhym Jeju arek kum djan memā kum, —Me ajō tēn kum arē gē amrē iw̄yr tē, ane. Nhym me 'yr tēn kum arēn kum,

—On akīnh ne on kajmā dja. Onīj amiw̄yr ajuw, ane. ⁵⁰ Nhym ar̄ym wānh inōkāti mēn ekrux ne kajmā dja. Kājām djan ar̄ym Jeju'yr tē. 'Yr tēn ar̄ym 'yr bōx.

⁵¹ Nhym Jeju kum,

—M̄yj ne ba ije ajomā? ane.

Nhym no rāja kum,

—Bēnjadjw̄yr, aje inoo mex ba irītā, ane.

⁵² Nhym Jeju kum,

—Ga ne ga arīt kadjy tu amim ikamnh̄ixkumrēx ne iw̄yr bōx. Kam dja ba ar̄ym ajo mex. Aj mā, ane.

Nhym kum kabēnmē ro'ā ar̄ym rīt mex ne ar̄ym Jejukōt pry'ā tē.

11

Jeju rax ne Djeruxarēmā àr.

Mat 21.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

¹ Nhym Jejumē ar prykōt mō:n kam krīraxbē Djeruxarē kuri krī ngrire ja'yr bōx. Krānhrebē Oriwēre'ā rw̄ykbē ne krī ngrire jabē Bepadjēmē Betanhamē. 'Yr bōx nhym kōt ba djw̄nyh amānhkrutmā kum,

² —Pry ja'ā dja gar arek katāt krīwāmā tē. Nhym ar akutā pry kator kraxkam dja gar mry'ā krī jabatānh nyrewā pumū. Nhym me kute pī maktā ōkre djē nhym āmwā. Kraxje me'ō mry wā'ā krī kēt. Dja gar 'āpre bōn amrē o tē. ³ Godja me'ō 'ā ar amā kabēn jabej ne ar amā, “M̄yj kadjy”? ane gar kum, “Bēnjadjw̄yr 'ā tēm prām. Dja 'ā tēn kam akubyn amā ano.” Nām ā Jeju arkum ane.

⁴ Nhym kam ar 'yr tē. Tē:n kam ar̄ym mrymā kato. Kikre'ō jajkwa krekre tāri ne me mry 'āpre nhym dja. Pry kēnhkam ne mry dja nhym ar ar̄ym 'āpre bō. ⁵ Nhym ar bu'ā me ku'ēja ar kukij ne arkum,

—M̄yj kadjy ne gar mry 'āpre bō? ane.

⁶ Nhym Jeju kute arkum 'ā karō kōt ne ar ā memā ane. Nhym me ar̄ym arkum, “Ajrā”, ane.

⁷ Nhym ar ar̄ym Jeju'yr mryo tēn o bōx. Ne kam ar aminhō kubēkào kum mry'ā aty. Nhym kam 'ā nh̄y. ⁸ Nhym kam me krāptīdjw̄y kukām kum pry'ā atyo mō. Aminhō kubēkào kum atyo mō. Nhym me kw̄y bu'ā kapōt'yr mōn pi'ō nhikēn o bōx ne kukām kum pry'ā o atyo mō. Nhym ar̄ym 'ā tē. ⁹ Nhym me kw̄y kukām mō, o ākjēr mō nhym me kw̄y kōt o ākjēr mō. Nām me o ākjēr mōn kaj bē abenmā kum, Metīndjw̄nyhmā kum,

—Jejubē me inhō Bēnjadjw̄yr rax. Ām mexkumrēx. Kam me ikī:nhkumrēx. Gē on me ipytā. Gē Metīndjw̄nyh o kīnh rax. Metīndjw̄nyh kukwakam ne ar̄ym me bakadjy bōx. ¹⁰ Ar̄ym me bakukāmāre Dawi kudjwa kute me ijo ba kadjy ne bōx. Gē me kajkwakamdjw̄y Metīndjw̄nyhmā mextire jarēho kumex. Gē on me ipytā, ane.

¹¹ Nhym ar̄ym krīraxbē Djeruxarēkam bōx. Bōx ne kam Metīndjw̄nyh nhō kikretimā wadjā. Ne kam amibu'ā m̄yja kunī pumūnho tē. Nhym kam ar̄ym 'ā amykry mex ne. Nhym kam kōt ba djw̄nyhbē 12mē amū krī ngrirebē Betanha'yr tē. 'Yr tē:n kam bōx.

Ar kute tu amim Metīndjw̄nyh kamnh̄ixkumrēmā 'ā ujarēnh.

Mat 21.18

¹² Nhym ar'ā akati nhym ar̄ym Betanha kurūm tē. Ne kam kum prām ne. ¹³ Nhym wānh pidjōbē pigēre'ō dja nhym amyb̄ym 'ō

pumû. Ne kute ô jabej kadjy 'ÿr tēn 'ÿr bôx. Ne te ô jabej nhyim ô kêt ne 'ôbit nhyim arÿm omû. Kraxje ô'â mytyrwÿ kator kêt rã'âkam ne ô kêt. ¹⁴Nãm omûn tu pidjômã kum,

—Jakam dja ga adjô kêtumrêx nhyim me adjô krēn kêt ne, ane. Nhyim kôt ba djwÿnh arÿm kuma.

Kute kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Ruk 19.45

¹⁵Nhyim kam ar tē:n kam krÿrãxbê Djeruxarêkam bôx. Kam bôx nhyim kam Jeju Metÿndjwÿnh nhô kikretimã tēn wadjã. Nhyim me kute memã mÿjja nhôr djwÿnh kumex. Nhyim me kute memã mÿjjao pãnh ne amim byr kadjy 'ã kumex. Nhyim arÿm bôm me rēnho dja. Nhyim me kute me ô pi'ók kaprÿ pãnh memã kikreti nhô pi'ók kaprÿ nhôr kadjy me kumex nhyim mebé piponho ãpanho tē. Nhyim me kute tut nhôr djwÿnhdjwÿ kumex nhyim mebé krÿ djã nhûkô rēnho tē. ¹⁶Ne mã mebé ãptaro djan memã kum,

—Kwãrÿk wãnh on Metÿndjwÿnh nhô kikreti katikôt me ajēnho aba kêt, ane. ¹⁷Ne kam memã kum,

—Amrēbê: ne me bakukãmãre Metÿndjwÿnh kabēn'ã pi'ók no'ók ne. Kamã Metÿndjwÿnh ta memã kum, "Inhô kikreti ja'ã dja me abenmã kum, 'Apÿnh me ô pyka kunikôt me kute Metÿndjwÿnhmã kabēn kadjy ne ô kikreti wã', ane.

Dja me ã inhô kikreti'ã abenmã ane."

Nãm ã Metÿndjwÿnh pi'ókkam ane. Nhyim be, me ga ne ga me aje kam me ãkÿnhïo aben pydjÿ djã. Nãm ã Jeju memã ane. ¹⁸Nhyim Mójdjê kukràdjã mar djwÿnhmê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿrmê arÿm Jeju kabēn ma. Ne kam 'ã aben maro nhÿn abenmã kum,

—Je tô mÿj dja gwaj baje Jeju bÿnmã on? ane. Me kum umakam ã abenmã ane. Me kâtãm kunÿ Jejukam no tyn kum kabēn kÿnh ne kumex. Nhyim kam me rÿnhja kum uma.

¹⁹Nhyim kam Jeju ar'ã para nhyim ar arÿm krÿrax kurûm katon tē.

Ar kute tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxkumrêxmã 'ã ujarēnh.

Dju r 14.13; Xij 1.6; Dju k 5.14

²⁰Nhyim ar'ã akati nhyim ar ajte pidjôbê pigêre 'ãnh tēn omû. Nhyim arÿm arēmê kunÿ ngrã ne. ²¹Nhyim Pedru akubyn amijo tēn Jeju kabēn man kum,

—Ujarēnh djwÿnh ota, aje pidjôbê pigêre kangrônhja arÿm ngrãn dja, ane.

²²Nhyim kam arkum,

—Gora ar tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxkumrêx. ²³Ba ar amã arê gar ama. Gorēn me'ô krãnhwãmã kum, "On amikaban ngô jabatãnh mÿjakam mōn tÿm", ane. Ne ren ôkre kadjwÿnhbê amim,

"Kon, birãm dja ipêx, kon", anhÿr kêt ne tu kadjy amim kamnhÿxkumrêx ne ren amim, "Be, mrãmri dja ikabēn kôt ã imã o ane", ane. Kute ren ã amim anhÿrkam ren krãnh mrãmri ã amijo ane. Mrãmri ne ba ar amã arēnhkumrêx.

²⁴Kam aje mÿjja kunÿo Metÿndjwÿnhmã adjã'wÿrja dja gar tu kadjy amim kamnhÿxkumrêx nhyim arÿm ar akabēn kôt ã ar amã o ane. ²⁵Ga kam ar aje Metÿndjwÿnhmã adjã'wÿro adjãmkam amimaro dja. Me'ókam angyrk jabej amimaro dja. Godja gar me'ókam angyrk jabej on kam angyrk wãnh kum anhiren kam angyrk kêt. Dja gar kam angyrk kêt nhyim kãjkwakam ar Abãmdjwÿ arÿm ar gadjwÿ ar ajaxwe maro aknon ar akam ngyrk kêt. ²⁶Be, godja gar me'ô, axwe'ô mar rã'ã jabej ne kam angyrk rã'ã jabej nhyim ar Abãmdjwÿ ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngyrk rã'ã ne. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjê.

Mat 21.23; Ruk 20.1

²⁷Nhyim ar tē:n kam Djeruxarêkam bôx. Nhyim kam Jeju ajte Metÿndjwÿnh nhô kikretikam bôx ne kam ar mrã. Nhyim me rÿnh arÿm 'ÿr bôx. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿrmê Mójdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebéngêtmê ne me 'ÿr bôx. ²⁸'ÿr bôx ne amÿja'ã kute kikreti kurûm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'ô kabēnkôt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'ô ne amã me'ã karô ga kam amû ô'ã bôm ar me rēnho aba? ane.

²⁹Nhyim Jeju memã kum,

—Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukja. Me akumrêx dja ga me imã arê. Ba kam arÿm badjwÿ ije mÿj me'ô kabēnkôt ar me anoro ibaja me amã arê. ³⁰Djuão kute ngômã me angjēnhja djãm me kabēn kôt ne arÿk ar ngômã me angjēnho ba? Nãr djãm Metÿndjwÿnh kabēnkôt? Goja imã arê, ane.

³¹Nhyim kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mÿj dja gwaj kum nê? Dja gwaj kum "Metÿndjwÿnh kabēnkôt", ane nhyim kam gwaj bamã kabēn 'ô jarēn gwaj bamã, "Bir be, mÿkam ne ga me amim Djuão kabēnja mar kêt ne"? ane.

³²Nãr dja gwaj kum, "Me kabēn kôt ne tu arÿk ar ngômã me angjēnho ba", ane nhyim kam me krãptÿ ren o ngyrk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kâtãm ja ne me arÿm Djuão kabēn man kum kÿnh ne, ne o Metÿndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh ne. Dja gwaj kum ane nhyim me arÿm o ngyrk ne.

³³Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

—Kon ne. Ar ije mar kêt. Mýj me'ò kabênkót Djuão kute ngómã me angjênhja ar ije kôt mar kêtê, ane.

Nhym kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwý me amã arênh kêt ne. Mýj me'ò kabênkót ije ar meo iba ja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

12

*Pidjôo djuw mex djwýnh jaxwe'ã ujarênh.
Mat 21.33; Ruk 20.9*

¹ Ne kam memã apýnh kukràdjã djari'ã memã mýjja jakren memã 'ã ajarênh memã kum,

—Be, me'ò arým amim pidjô kwý kren kadjy bu'ã kêno kôkayro kum o ipók ne. Ne kam pidjô janênh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumúnh djwýnh ku'ê djã'ã par prêkti nhípêx. Ne kam me kwýmã kum, “Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatãnh ne ô ga amim kwýo atom ne imã mûm kwýo atom.” Nãm ã me kwýmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rûnh'ã pidjôo djuw mex djwýnh jakren Metîndjwýnh'ã ô pidjôkô djwýnh jakren kam arek memã 'ã ujarênhho djan memã kum,

—Ô pidjôkô djwýnh ã me kwýmã anen kam atemã pyka 'ómã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba. ² Nhym arým pidjôja tuk ne kumex. Nhym kam ô pidjôkô djwýnhja arým 'ã mytyrwý jakren kam 'ýr ô ãpênh jano. Kute memã arênh nhym me kute kum pidjô kwýo atom ne kute kôt anor kadjy ne 'ýr ano. ³ Nhym kam 'ýr tẽnh bôx nhym kam me kute pidjôo djuw mexja ate me'ôjao tým ne kaprêprê:k ne. Nhym mã akubyn 'ýr ýkam tẽnh 'ýr bôx. ⁴ Nhym ajte ô pidjôkô djwýnhja pãnh 'ýr me'ôjadjwý jano nhym 'ýr tẽnh 'ýr bôx nhym me bîn punun kum pijãh jadjãnh ano. ⁵ Nhym kam ô pidjôkô djwýnh 'ýr ajte ô ãpênh 'ô jano nhym 'ýr tẽnh 'ýr bôx. Tãmwãdjwý ne me tu kubî. Nhym kam aben totokmã me'ýr ô ãpênh krãpti jano nhym me kwý titik ne kwý pa.

⁶ Nhym kra djwýnh pydji, kum kra jabêja 'ã ne arým amim, “Godja ikra me'ýr bôx nhym me arým mar jabej”, ane. Ne arým me'ýr ano nhym me'ýr bôx.

⁷ Nhym kam me abenmã kum,

—Be, kra ne wã. Gwaj on kubî. Tãmwã dja bãm kum mýjja kunî ngã, ô nèkrêx kunî kanga, ane. Gwaj on tãmwã bîn kam amim ô nèkrêx, ô mýjja, ô pidjôja kunîo aminhõ, ane. ⁸ Ne kam o tým ne kubînh arým pidjôkô kurúm bõm kumê.

⁹ Be, mýj gédja ô pidjôkô djwýnhja me ja on? Bir, dja me'ýr tẽnh me'ýr bôx ne me imex ne kam ô pidjôkôja atemã me ja'ómã kungã. Nãm ã Jeju me rûnhmã ane. Amijã ne ô pidjôkô djwýnh kra jakren Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'ã ne ô

ãpênh jakre. ¹⁰ Nhym kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabên jarênh memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre memã Metîndjwýnh kabên jarênh memã kum, “E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omún kam bõm kumê.

Kên ja ne arým kute kikremã o kajpar, kum o kajpar týxi.

¹¹ Bênjadjwýr djwýnh ta ne ã kêno ane gu me omún kam bamã mexkumrêx”.

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Djãm me aje omúnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rûnhmã ane. Nãm amijã kên jakre. Ne me rûnh'ã kikreo ãm djwýnh jakre. Mrãmri ne me rûnh kute kikreo ãm djwýnh pyrãk ne arým Jeju kanga. Me rûnh kute kanga'ã ne Jeju me rûnhmã ja jarê.

¹² Nhym me amim,

—Be, gwaj bajã ne pidjôo djuw mex djwýnhmê kikreo ãm djwýnh jakre, ane. Ne bit kute o týmã te 'ã amijakre. Me krãpti pymaje ne me te 'ã amijakren arým mã tẽ.

*Xedjamã pi'ók kaprî nhõr'ã ujarênh.
Mat 22.15; Ruk 20.20; Rô 12.1*

¹³ Ne kam Jeju'ýr mebê pardjêu kwýmê Erodji nhõ me ja kwý jano. Jeju bênjadjwýr'ã kabên punu jabej ne me me ja jano. Godja bênjadjwýr'ã kabên punu'ô jarê nhym me arým bênjadjwýrmã arê. Kadjy ne me Jeju'ýr bõx ne kum,

¹⁴ —Ujarênh djwýnh, ba me arým ama. Ga ne ga akabên katãtkumrêx. Amã me rûnh puma kêt. Me rûnhmê me kajgomê ne ga memã akabêno aben pyrãk ne me imã Metîndjwýnh kukràdjã'ã adjujarênh mexkumrêx. Me bênjadjwýr rûnh kunî nhõ bênjadjwýr raxbê Xedja. Mebê idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metîndjwýnh kukràdjã kôt ne gu me baje bênjadjwýr Xedjamã pi'ók kaprî nhõrmã? Nãr kon. Goja on ar imã arê. ¹⁵ Dja gu me kum kungã nãr dja gu me kubê nê? Nãm me ã Jejumã ane.

Nhym arým me 'êxnhîkôtu te me kuman memã kum,

—Nok ba ren me amã, “Metîndjwýnh kabên kupa'ã ne me kum ôro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrêx. Ga, kute bênjadjwýr raxbê Xedjabê pi'ók kaprî nê prãmja pumû”, ane. Amrê imã ngõnhponho pi'ók kaprîo tẽ ba me amã omü, ane. ¹⁶ Nhym me kum o tẽnh kungã nhym arým memã kum,

—Mýj me'ò ne 'ã karõja? Ne mýj me'ò ne 'ã idji jêtja? ane.

Nhym me kum,

—E kum be, Xedja nhõ, ane.

¹⁷ Nhym Jeju memã kum,

—Bir be, ô pi'ók kaprî. Dja ga me kum angã nhym be, Metîndjwýnh nhõ mýjjabit dja ga me Metîndjwýnhmã angã, ane. Nãm

memã ane nhyim me te kute kutã mÿjja'ô jarënhmã kam no tyn dja. Ne kam arÿm kum kãx ne mã mō.

Me tyk akubyn tÿn mÿr jabej me Jejumã kabën.

Mat 22.23; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

¹⁸ Nhyim kam me bẽ xadjudjẽu kwÿ 'ÿr bõx. Me bẽ xadjudjẽu ne me arÿk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tÿn prãm kêt kumrëx, anhÿr ar o ba. Me ja ne me 'ÿr bõx ne kukij ne kum,

¹⁹ —Ujarënh djwÿnh, me bakukãmãre Mõjdjẽ me amrëbẽ: me bamã, “Godja me'ô prõ'ÿr mõn kra kêt rã'an tyk jabej mÿj dja me nẽ?

Bir, dja kamymẽ ar aben djakam ikwãja'ô 'ÿr mō. Ne kam kum kra djin kukrij nhyim abatãnh ne.

Me kute 'ã abenmã kum, “Be, kamy tyk kra ne wã”, anhÿr ne kute kamy tyk mar tÿx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Mõjdjẽ me bamã ane. Nãm me bẽ xadjudjẽu ã Jejumã ane. ²⁰ Ne ajte kum,

—Be, kamybẽ 7 ne axikõt apõx. Nhyim kutewaja prõ'ÿr mō. Prõ'ÿr mõn kra kêt ne ty. ²¹ Nhyim atãrija pãnh 'ÿr mõn kam ajte ty. Nhyim pãnh atãrija 'ÿr mõn kam kra kêt rã'an ajte ty. ²² Be, nãm ar ã o anhÿro tẽm tãmtã: nhyim arÿm kutapureja aro ino ren 'ÿr mõn adjwÿnhdjwÿ ty, kra kêt ne ty. Nhyim arÿm ar prõja arkõt ty, kra kêt rã'an ty. ²³ Ar kubẽ 7 ne ar aben totokmã kamy prõ'ÿr ba. Godja we ar kunÿ akubyn tÿn ne àbir jabej we àbirkam nhÿnh kamyja dja 'ÿr mō? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tÿn kêt jarënh mÿr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhyim binhikrënh kadjy nãrãm ne me bẽ xadjudjẽu ã kum ane.

²⁴ Nhyim Jeju arÿm memã kum,

—Me aje Metÿndjwÿnh kabën'ã pi'õk no'õk mar kêt ne me aje Metÿndjwÿnh tÿ:xkumrëx mar kêt. Nã gãm me arÿk Metÿndjwÿnh kupa'ã memã 'ã ajarẽ. ²⁵ Be, me tyk ne akubyn tÿnkam djã ne me ajte abenwÿr ba? Kati, akubyn me tÿnkam ne me abenwÿr ba prãm kêt kumrëx. Kam dja me kute kãjkwakam kadjy mrãnh djwÿnh pyràk. ²⁶ Be, mrãmri me tyk akubyn tÿnkumrëx. Amrëbẽ: ne Metÿndjwÿnh me bakukãmãre Mõjdjẽmã kabën jarẽ. Me tyk akubyn tÿn'ã kabën jarë nhyim 'ã pi'õk no'õk. Djãm me aje pi'õkkam omũnh kêt, akaõk põk ne tu mex ne ãm'ã ujarënhkam Metÿndjwÿnh kute kum,

“Ibẽ Abraãomẽ Idjakmẽ Djako ar õ Metÿndjwÿnh”, anhÿrja, djãm me aje pi'õkkam amim arënh kêt?

Arÿm Abraão ar tyk 'ãtũmkam ne Metÿndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane. ²⁷ Bir be, ar tyk tũmja Metÿndjwÿnhmã tÿn ne ar ba nÿj pumũ. Djãm Metÿndjwÿnhbẽ me tyk nhõ

Metÿndjwÿnh? Kati. Metÿndjwÿnh ne me tÿn nhõ Metÿndjwÿnh. Me tyk kunÿ ne me kum tÿn. Kam ne ba me amã, “Metÿndjwÿnh ne kubẽ me tÿn nhõ Metÿndjwÿnh”, ane. Nã gãm me kupa'ã memã 'ã ajarẽ. Nãm Jeju ã me bẽ xadjudjẽumã ane.

Me kute kukràdjã jabej Jeju kukjẽ.

Mat 22.34; Ruk 10.25

²⁸ Jejumẽ me bẽ xadjudjẽumẽ aktã kabëno aben japanho dja nhyim Mõjdjẽ kukràdjã mar djwÿnh'ô arÿm me'ÿr bõx. Ne Jeju katã kute memã Metÿndjwÿnh kabën jarënhkõt arÿm kuman kam kukij ne kum,

—Metÿndjwÿnh kute katãt me kute amijo ba'ã memã karõkam kabën jarënhja kute aben nhitepã memã kabën jarënhja dja ga amim maro tẽ. Nhÿnh kabënja'ô ne mexo kute kunÿ jakrenh? ane. ²⁹ Nhyim kum,

—Be, Metÿndjwÿnh kabën'ô kumrëx mexo kute kunÿ jakrenhja ba amã arẽ ga ama. Metÿndjwÿnh memã kum,

“Ë, me bẽ idjaer, gora ikabën ma. Bënjadjwÿr djwÿnh, kubẽ ne Metÿndjwÿnh. Bënjadjwÿr djwÿnh pydji.

³⁰ Me anhõ Bënjadjwÿr djwÿnh, me Atÿndjwÿnh dja ga me amã kÿnh, amã abẽo katãt me kunÿ, mÿjja kunÿ jakre.

Djãm ajakwaobit amã Metÿndjwÿnh jabẽmã? Kati. Ajamak, akadjwÿnhbẽ, akukràdjã kunÿo dja ga me amã abẽ:.”

Nãm ã Metÿndjwÿnh memã ane. Be, tãm ne ja. Metÿndjwÿnh kabën'ô kumrëx mexo kute kabën kunÿ jakrenh ne ja. ³¹ Ne kam atãri Metÿndjwÿnh ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabẽ. Kute mrãmri ne ga me amã amijabẽja pyràk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabẽo ane.”

Nãm ã Metÿndjwÿnh memã ane. Atemã kabën'ô mexo kute ja jakrenh kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

³² Nhyim Mõjdjẽ kukràdjã mar djwÿnh kum,

—Ujarënh djwÿnh, kõt ne ga arẽ. Mrãmri Metÿndjwÿnh pydjibit. Atemã'õ kêt kumrëx.

³³ Dja me kum kÿnh, kum abẽo katãt me kunÿ, mÿjja kunÿ jakre. Djãm ajakwaobit kum Metÿndjwÿnh jabẽmã? Kati. Amak, kadjwÿnhbẽ, kukràdjã kunÿo dja me kum abẽ: Ne kum amibu'ã me ja jabẽ. Kute mrãmri ne me kum amijabẽja pyràk dja me ã kum amibu'ã me ja jabẽo ane. Ak-abën ja ne mexo Mõjdjẽ kabën kunÿ jakre. Dja me Metÿndjwÿnh kabënja man kõt ar amijo ban arÿm mexkumrëx nhyim me kute Metÿndjwÿnhmã mry bõrja mexo me tẽp kêt kumrëx. Me kute kum apÿnh mÿjja nhõr kunÿja mexo me tẽp kêt kumrëx. Nãm ã Mõjdjẽ kukràdjã mar djwÿnhja Jejumã ane.

³⁴ Nhyim kam õkre kadjwÿnhbẽ amim,

—Be, tãmwã ne ikabën kõt kabën mexkumrëx, ane. Ne kum,

—Be, Metíndjwýnh kute amim apytàr ne ar ajo ba 'yr, ane. Nhyim me ajte ijukri Jeju kukjêr kêt. Kabên mex pymaje ne ajte kukjêr kêt.

Kritubê mỳj me'ò tàmđjwỳ jabej kute me kukjêr.

Mat 22.41; Ruk 20.41

³⁵ Nhyim kam Jeju ajte Metíndjwýnh nhô kikretikam tèn bôx ne memã Metíndjwýnh kukràdjã'ã ujarênho djan kam memã kum,

—Be, Mójđjê kukràdjã mar djwýnh ne me memã kum, “Kritubê ne Dawi tàmđjwỳ”, anhỳr ar o ba. Be, djãm Kritubê Dawi tàmđjwỳbit? Kati, kubê ne Dawi nhô Bênjadjwýrdjwỳ, ane. ³⁶ Ne kam memã me kukãmãre Dawi kabên jarên memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarênhja pumũ. Metíndjwýnh Karô kukwakam kute memã Kritu'ã ujarênhja pumũ. Nãm memã kum,

“Inhô Bênjadjwýrmã ne Bênjadjwýr djwýnh kabên ne kum,

'Amrê idjubók'ãnh nhỹ, Abênjadjwýr raxkam idjubók'ãnh nhỹ.

Ikam ama ba amrê awỳr akurê djwýnh mô ga me kwỳo apardjan me kwỳ nhimex.'

Nãm ã Metíndjwýnh inhô Bênjadjwýrmã ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abênjadjwýr rax”, anhỳrja pumũ. ³⁷ Mỳkam ne me 'ã Dawi tàmđjwỳ kajgo jarê? Djã nãm o tàmđjwỳ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o ò Bênjadjwýr rax. Nãm Jeju ã memã ane nhyim me krãptítija kum kabên kĩ:nhkumrêx ne.

³⁸ Nhyim arek memã ujarênho dja:n memã kum,

—Gora me aminêje me omũ. Aminêje Mójđjê kukràdjã mar djwýnhwã pumũ. Be, me ja ne me kute amibên kadjj kute kubêkã jabjêtibit jangjênh prãm kumrêx. Ne ajte me krãptĩ nhípókri kute memã amibên nhyim me kute memã rũnh jarênh ne kute memã kum, “Bênjadjwýr, djãm ga, djãm ga”? anhỳrja. Ja ne me kum kĩnhkumrêx. ³⁹ Ne me bẽ idjaer bikprõnh djãkam nãr me krãptĩ ãkuro krĩkam ne memã wan krĩ prãm kumrêx. Me kute amibên kadjj ne me me rũnh krĩ djãkam krĩ prãm kumrêx. Kwãrik wãnh gar me kudjwa kêt. ⁴⁰ Nãm me me 'uwti krão apan me bẽ mỳjja kunĩ akĩ ne kam ajk-waobit Metíndjwýnhmã kabên rũnh ne, ne kum kabên 'ijabjêo ku'ê. Nãm me 'êx ne amijo mex ne kum kabên. Be kati, me axwekumrêx. Kam gédja Metíndjwýnh me kurãm memã pãnh rax jarên prĩne me kurãm meo ajkê. Nãm ã Jeju memã ane.

*Me'ò 'uwti kute ò pi'òk kaprĩ ngrĩre nhõ.
Ruk 21.1*

⁴¹ Nhyim kam me kwỳ itepato mõn bôx. Me kute amikutã Metíndjwýnhmã pi'òk kaprĩ

kwỳ nhõr kadjj ne me mõ. Nhyim Jeju arým tèn pi'òk kaprĩ nhõr djã kõnh nhỹn me omũnhõ nhỹ. Me ò nêkrêx rũnh krãptĩ ne me aben totokmã kam pi'òk kaprĩ rũnh ne kurê. ⁴² Nhyim kam me'ò nija 'uwti kubê mjên tyk nhyim ò mỳjja kêtja ngõnhponhreo pi'òk kaprĩo amãnhkrut ne kubyn o tèn kam kumê. Ngõnhponhreja ne abenã rênhkam kubê pi'òk kaprĩ 'ò pydji, ngrĩ:re.

⁴³ Nhyim kam Jeju amiwỳr kôt ba djwýnh ar ku'uw nhyim ar 'yr bôx. Nhyim arkum,

—Ba ar amã arê, me'ò 'uwti ja ne ò mỳjja kêt ne tu me kurãm ò pi'òk kaprĩ raxo tèn Metíndjwýnhmã kungã. Me kunĩ kurãm pi'òk kaprĩ raxo tèn kum kungã. ⁴⁴ Me ja ne me ò pi'òk kaprĩ kumex ne kam 'ã kãtãm ne kumex. Ne kam 'ã kãtãmja Metíndjwýnhmã kungã. Nhyim be, me'ò nija ne ò pi'òk kaprĩ kêtê, pi'òk kaprĩ ngrĩre ne tu kum kunĩ ngã. O kute amikadjj mỳjja byr ne krên ne tĩn kadjj Metíndjwýnhmã kunĩ ngã. Kum 'ò nõr kêtê. Kam ne ba me amã,

—Nãm me kurãm pi'òk kaprĩ rax ne kum kungã. Mrãmri ne ba ar amã arê. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

13

*Akubyn bôx kukãm mỳjja apõx'ã ujarênh.
Mat 24.1; Ruk 21.5*

¹ Ne kam Metíndjwýnh nhô kikreti kurũm kato. Nhyim kôt ba djwýnh'ò kum,

—Ê, Ujarênh djwýnh ga, këntio me kute kikreti kwỳ nhípêxja pumũ. Kẽnmê kikre ã ti:re ane, ane.

² Nhyim Jeju arým arkum,

—Be, ar kikretija pumũ. Dja ì me kurê djwýnh prĩne kikreti ngrãn kên aben nhĩby ikwã kunĩ nhĩkò rê. Nhyim kam kên'ò aben nhĩby nõr kêt kumrêx, ane. ³ Nhyim kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi. Nhyim Jeju arým amybým Metíndjwýnh nhô kikreti kõnh nhỹ. Nhyim Pedrumê Xijagumê Djuãomê Ængre ar me kãxã kukij ne kum,

⁴—Ê, ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarê. Nhỹnh amex 'òkam dja me bakurê djwýnh me bawỳr bôx ne kikreti ngrãn ãm djã kapõ? Mỳj gédja kukãm apõx? Dja bar omũn kam kôt ò akatimã ikaton ò akati ma.

⁵ Nhyim kam Jeju arkum apýnh mỳjja kukãm apõxmã arkum 'ã ajarên arkum,

—Gora ar amijã ano tỳx gẽ me'ò ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metíndjwýnhbê ar ajo akêx kêt. ⁶ Be, me krãptĩ dja ì aben totokmã me'yr bôx ne arým amijo 'êx. Amijo 'êx ne arým amijã imê. Amijã imên arým memã kum, “Me anhõ Bênjadjwýrbê kumkati kadjj ne Metíndjwýnh ijano ba tèn bôx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arým me krãptĩ noo aknon Metíndjwýnhbê meo akêx.

⁷ Be, kam dja gar me kute abenwỳr prõt man amybým me kute abenwỳr prõt jarênh

ma. Kwārīk wānh kam ar atūn prām kêt. Ba ne ba kukām ar amā 'ā ajarē gar arým ama. Ja kumrēx gédja me ā o anhýro tē. Kraxje kute inomā mēnh kêt, kute 'ýr o tēm rá'ā. ⁸ Nā, apýnh me ba djāri gédja me abenwýr prôt ne aben nhimexo ba. Nhy m apýnh bēnjadjwýr rūnh nhō me dja me abeno kurē djwýnh ne aben nhimexo ba. Apýnh pyka djāri gédja kam pyka tertē:t ne. Nhy m prāmdjwý me kwý nhimex. Be, me tokry krax ne ja. Ga, me nire kra àja pumū. Adjým. Dja kra à:n kam arým à ra:x ne. Me adjwýnhdjwý dja me tokry mō:n kam arým tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja.

⁹ Be, ar ga dja gar ajaxwe kêt kadjy amijāno dja. Dja me apýnh me rūnhmā ar akangan me bikprōnh djākam ar atituk ne. Ar aje ijā adjujarēnh ar abakam dja me apýnh me bēnjadjwýr rūnhmē me bēnjadjwýr kry'ýr ar ajo mō. Ar ajo mō gar me kabem aku'ē. Memā ijā adjujarēnh nhy m me kute mar kadjy me kabem aku'ē. ¹⁰ Nhy m be, me kute amim imar dja me apýnh me ba djā kunīkôt ijā ujarēnh ny jarēnh kumrēx.

¹¹ Dja me ar ajo rōrōk ne kute memā ar akujjēr kadjy me rūnhmā ar akanga. Kwārīk wānh gar kam amikukām akabēn 'ō'ā karō kêt ne kwārīk wānh amikukām anhōkre kadjwýnhbē amim, "Je tō mýj gédja ba aminēje memā ikabēn ja on"? anhýr kêt. Be, me kute memā ar akujjēr majmā dja Metūndjwýnh Karō ta ar amā ar akabēn mex jarē gar aman arým memā arē. Kute ar amā ar akabēn jarēnh ja dja gar memā arē. Djām ar ga dja gar memā akabēn jarē got? Kati. Karō ta dja memā kabēn jarē.

¹² Nhy m mýjja kunī pyka kôt amingrānh kadjy dja me kute abeno ōbikwa djwýnh abenmā ákrē. Me rūnh kute me par kadjy dja me memā kamy kanga. Dja bām memā kra kanga. Dja kra kum nā nār bām kurēn me rūnhmā ar kanga. Me rūnh kute ar par kadjy ar kanga. ¹³ Ikôt ar abikamēnhkam dja me kunī kum ar akurē. Ne te kum ar akurē gar ijā adjukanga kêt ne amā ikīnh týx rá'ā ba arým ar apytā. Dja me kunī kute aminhinomā amimēnh nhō akati bōx gar amā ikīnh týx rá'ā ba arým ar apytā. Nām ā Jju arkum ane.

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Be, ar aje ajbir imā, "Ar imā kikreti ngrānh'ā ajarē", anhýrja ba ar amā arē gar ama. Dja mýjja amingrānh 'ýr nhy m kam arým mýjja punuti dja. Metūndjwýnh nhō kikretikam dja. Djām mýjja punuti Metūndjwýnh nhō kikretikam āmkam mex got? Dja kam dja gar arým omū. Mýjja punuti djō'ā dja me mýjja kunīo ajkēn kungrā. Me bakukāmāre Danijeu ne amrēbē: 'ā ajarē. Metūndjwýnh kukwakam memā 'ā ajarē. Danijeu ne arým memā mýjja punuti ja'ā ajarēn 'ā pi'ōk no'ók. Dja gar pi'ōk

no'ók wā pumūn kam mýjja punuti pumūn kam kôt ama. Kam gédja Djeruxarē bu'ā pyka ja nhidjibē Djudējakam me ja amijā maje krānh'ýr prôt ne.

¹⁵ Gédja me'ō kikre nhimōk po'ā ām jabej kwārīk wānh akubyn ūrkwāmā nēkrēx'ýr ar ne byr ne o tēm kêt.

¹⁶ Gē purkam ar ba jabej tu umaje prôt. Kwārīk wānh kute kubēkā jamýnhmā 'ýr akēx kêt. Dja tu me ām kamā amū prôt.

¹⁷ Watū:re, akati wākam me tujarōmē me kra karā dja me tokry:. Me mýjja punuti pymaje prôt ne kam arým tokry:. ¹⁸ Dja gar Metūndjwýnhmā amijo a'uw gē na raxkam umaje ar aprôt kētmā.

¹⁹ Be, dja me kam tokry kume:xi. Akubyn amijo tēn mýjja kunīmo krax djā'ýr amijo bōx ne ama. Me akukāmāre aben kukām tokrykôt dja gar me maro tē. Dja gar me tokry tūm maro tē:n amiwýr me tokry maro bōx. Ga, me tokry kume:xja pumū. Be, amrē mýjja punuti nhō akati bōxkam dja me tokry katāt me tokry tūm wā kunī jakre. Ne amrē me'ā akati mōrkam me tokry nydjwý dja me tokry mýjja punuti'ā me tokryja tēp kētkumrēx. ²⁰ Metūndjwýnh ren tokry'ā akati kwý ngri kêt nhy m me'ō ren tūn kētkumrēx. Be, Metūndjwýnh kute amim ō me ja'ā karō ne kute amijo me utārja kadjy dja arým 'ā akati wā kwý ngri.

²¹ Godja me'ō 'éx ne ar amā, "Ota, jakam arým Kritu bōx ne nhý. Arým ne Metūndjwýnh 'ā me ō Bēnjadjwýrbē kumkati mē nhy m jakam arým memā nhý", anhýr jabej. Nār me'ō ajte 'éx ne ar amā, "Ota, jakam arým Kritu bōx ne nhý. Arým ne Metūndjwýnh 'ā me ō Bēnjadjwýrbē kumkati mē nhy m jakam arým memā nhý", anhýr jabej. Djām ar aje me ja marmā? Kati, kwārīk wānh amim me ja mar kêt.

²² Be, apýnh me ta kute amijo Kritu pyrāk dja me amijo amirīt ne. Nhy m amū me jadjwý amijo amirīt ne 'éx ne memā kum, "Ba ne ba Metūndjwýnh kukwakam me amā idjujarēnh iba", anhýro ba. Dja me me aérbē mýjja pumūnh kêt kwý nhípēx, kute me noo biknor nhy m me kute me'ā abenmā kum, "Mrāmri ne djām Metūndjwýnh kukwakam me kabēnkumrēx", anhýr kadjy. Godja me o me noo biknor ne Metūndjwýnhbē meo akēx jabej. Metūndjwýnh kute amrēbē amijo me utārja kubē meo akēx ne kute meo ba jabej. Me 'éxnhī no týxo kute me akrenh jabej, godja kubē me kwýo akēx ne meo ba jabej. ²³ Be, ar ga dja gar amijā ano týx ne. Ba ne ba mýjja apōx kētri kukām ar amā arē gar arým ama. Nām ā Jju arkum ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Nhy m me tokry ku'ēwā'ā akati apēxkam dja mýjja rūnh apōx. "Nhy m myt amijo akamāt kō tyk nhy m mytyrwý irā kêt.

²⁵ Nhyim kanhêti kâjkwa kurûm rôrôk nhyim kâjkwakam apÿnh mÿjja tÿ:x amingrêk ne.”

²⁶ Ba kam ije amijo inhî dja ba arÿm prÿne itÿ:x ne prÿne imextire ne ipyma:. Ne kam kakrâkôt bôx nhyim me kunî: arÿm ibôxkôt ipumû. ²⁷ Ba kam ikadji mrânh djwÿnh jano nhyim me arÿm inhô me ja o atom. Ije amijo me utârja kunîo atom. Dja me kwÿ kâjkwa kraz'âm môn meo atomo mô. Nhyim me kwÿ kâjkwa 'enhôt'âm môn meo atomo mô. Nhyim me kwÿ aktâ kâjkwa nhirê'âm môn meo atomo mô. Dja me apÿnh pyka kunîkôt inhô me ja kunî:o atom. Ba ne ba kukâm ar amâ 'â ajarê. Gora abej ajkam ama.

²⁸ Be, akubyn ibôx djâ nhô akatija'â ne ba ije pidjôbê pigêre jakremâ. Gora ije 'â mÿjja jakreja ma. Ba ar amâ arê gar ama. Dja pidjô pakâ nokâ tukam 'ô nhingrâ kadji arÿm ingrâ apôx gar kam arÿm amexmâ kamnhîx nhyim kam arÿm amex. ²⁹ Bir be, gêdja ba ije ar amâ mÿjja jarênhja â apôx môr ane gar kam arÿm ijabej rÿt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djâ arÿm 'ÿr. 'ÿr dja mÿjja apôxja. Amex kutâ gêdja pi'ô ingrâ. Nhyim be, ibôx kutâ gêdja mÿjja pymatija apôx mô.

³⁰ Nâ, mrâmri ne ba ar amâ kôt arê. Me akamingrânre ja gêdja gar atyk par kêtri mÿjja ja kunî apôx. Mrâmri ne ba ar amâ arê. ³¹ Ikabên kajgo kêtumrêx. Gêdja pykamê kâjkwa î apêx. Nhyim be, ba ikabên gêdja 'ô bikron kêtumrêx. Mrâmri gêdja ba ije mÿjja jarênh ja kunî apôx nhyim me omû, ane.

*Me kute bôx djâ nhô myt mar kêt.
Mat 24.36; Ruk 12.37; Tex k 5.2*

³² Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djâ nhô akati nar myt djâm me'ô kute mar? Kati, me'ô kute mar kêtumrêx. Kâjkwakam kadji mrânh djwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Ibâmbit ne kute mar. ³³ Dja gar ajaxwebê amijâno djan arek ijabej ajkam ama ne Metindjwÿnhmâ amijo a'wÿ. Mÿkam? Bir, ar aje akubyn ibôx djâ'â myt mar kêtam. ³⁴ Ar aje akubyn ibôx djâkam myt mar kêt kute ô kikre djwÿnh nhô âpênh pyrâk. Ba ar amâ arê gar ama. Be, ô kikre djwÿnh ne arÿm kurûm anhÿr bê têmeâ. Ne kam ô âpênhmâ kikre'â karôn arkum apÿnh âpênh djâ'â karô. Ne kre nêje ku'ê djwÿnhmâ kum, “Gora arek ijabej ajkam ama”, ane. Ne kam arÿm mâ tê.

³⁵ Kam dja gar gadjwÿ arek ijabej ajkam ama. Ba ne ba ije ô kikre djwÿnh pyrâk. Ar aje ibôx'â myt mar kêt. Godja ba parakam ibôx jabej nar akamât kô ipôkri ibôx jabej nar ôkrên'ânh kârkam ibôx jabej nar kryrâm ibôx jabej. ³⁶ Ar arek ijabej ajkam ama. Dja gar ate akrâ ba ar ajaerbê bôx gar ajmâ nê. ³⁷ Ar amâ ne ba arÿm ibôx djâ'â karô. Jakam ne ba me kunîmâ 'â karô. Me arek ijabej

ajkam ama. Nâm â Jeju me kukâm mÿjja apôx'â arkum ane.

14

Me'ô nire kute Jeju nhimôkkam kangô runh.

Mat 26.6; Dju r 12.1

¹ Be, Metindjwÿnh me irôbê mrânh nhô akati nêje arÿm akati pydji. Kam ne mebé idjaer kunî amex kunîkôt aben pydji. Amrêbê: Metindjwÿnh me kukâmâre nhirôbê mrânh nhyim me kute aben kajmâ'â mar kadji ne me aben pydji. Kamâdjwÿ ne me kute djwÿponhrebite kur. Metindjwÿnh me irôbê mrânh nhô akati nêje akati pydji nhyim me kadji Metindjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjiwÿrmê Môjdjê kukradjâ mar djwÿnhmê arÿm abenmâ kum,

—Mÿj godja gwaj baje me krâptî kâxâ Jeju batÿm ne bînmâ on? ane. ² Ne ajte abenmâ kum,

—Kwârîk wânh gwaj me kute aben pydji djâ nhô akatikam o batÿm kêt. Gwaj ren o ane nhyim me krâptî ren o ngryk ne ren kangao kumex, ane. Metindjwÿnh me irôbê mrânh nhô akatikam me krâptî bôxja ne me kuman â Jeju'â abenmâ ane.

³ Be, krî ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhÿ. Kamâ ne me'ô î kajêkam tê arÿm mex. Idjibê ne Ximâo. Ûrkwâkam ne Jeju ô kwÿ krêno nhÿ. Ô kwÿ krêno nhÿ: nhyim me'ô ni arÿm 'ÿr tēn 'ÿr bôx. Nâm 'ÿr kēn jakareo ngōnh byno tē. Ngōnhkam ne me kudjÿ djâ kangôo ipu. Idjibê ne nadu. Nâm me prÿne ipêx mex nhyim pânih raxkumrêx. Nâm o tēn o bôx ne 'â kutan arÿm Jeju nhimôkkam kapî.

⁴ Nhyim bu'â me ku'ê kwÿ kôt nokâ nhân abenmâ kum,

—Je tô mÿkam ne arÿm me kudjÿ djâo ajkê? ⁵ Gwaj ren pi'ôk kaprî kadji ren memâ kungâ ne ren pânih pi'ôk kaprî rax ne ren kuby. Ren 'â akrekam pânho denarju kubê 300 jakre. Gwaj ren pi'ôk kaprî rax byn ren me ô mÿjja kêtâm kungrâ. Mÿkam ne arÿm o ajkê? ane.

⁶ Nâm ar anen nijamâ akij. Nhyim Jeju arÿm tu ar kabên man arkum,

—Kwârîk wânh râ'â. Mÿkam ne gar kum kaprî jadjâ? Djâm kute ijâ kapinkam punu got? Kati, mexkumrêx. ⁷ Be, akati kunîkôt ne ar abu'â me ô mÿjja kêt ar ba râ'â. Ar aje memâ mÿjja nhôr prâm tu memâ angâ. Nhyim djâm arek gwaj baro'â ar baba râ'âmâ? Ba ar amâ arê gar ama. ⁸ Dja ba ty nhyim me arÿm ijadjâ. Me kute ijadjârmâ ne nija kuma. Kuman arÿm kum ikaprîn ijâ me kudjÿ djâ kapî. Nâm te kute mÿjja mexo kute imex pyrâk ne kute imâ ôrmân arÿm tu ijâ me kudjÿ djâ kapî. ⁹ Ba ar amâ arê gar ama. Dja me kâj bê pyka kunîkôt mâ memâ ijâ ujarênh ny jarênh mâ nijadjiwÿ 'â ajarê. Kute

ijâ me kudjy djâ kapîr'â ajarê. Gêdja me kam aben djô'â nija mar râ'â ne. Mrâmri ne ba ar amâ arênhkumrêx. Nâm â Jeju arkum ane.

¹⁰ Nhyam kam Djuda Ikadji, Jejukôt ba djwýnhbê 12 'ô ne me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr ar'yr tē. Kute arkum Jeju kanga kadjy ne tē. ¹¹ Ar'yr tēn ar'yr bôx ne arkum,

—Arým ba ije ar amâ Jeju kangamâ. Nâm â arkum ane nhyam ar kuman arým kînhkumrêx ne. Ne arým kum kabēn jarēnh māmđjin kum,

—Dja ga â Jejuo ane bar kam arým amâ pānh pi'ôk kaprî ngā, ane. Nhyam kam amim, —Mýj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nâm â Djuda amim anhýro ba.

*Ar kute ro'â ô kwý krēno ino rer.
Mat 26.17; Ruk 22.7*

¹² Nhyam kam mebê idjaer kukrâdjâkôt me kute djwýponhbit kur nhô akati arým kutewa. Kam ne me apýnh ũrkwâkam Metîndjwýnhmâ mrykî'átomti pan kuku. Amrêbê: Metîndjwýnh me irôbê mrānhja ne me kute kôt mar kadjy â o ane. Nhyam kôt ba djwýnh ar Jejumâ kum,

—Metîndjwýnh me irôbê mrānh nhô akatikam gwaj banhô kwý krēn kadjy jām dja bar tēn ar akutêp gwaj banhô kwý krēn djâ jadjwýr mex? ane. ¹³ Nhyam arým kôt ba djwýnh amānhkrutmâ 'â karôn arkum,

—Dja gar krîraxkam tē. Nhyam arým me'ô ngyo ngōnhkam ngô mýn o tē gar omū. ¹⁴ Nhyam arým kikremâ wadjâ gar kôt tēn wadjâ. Wadjān ô kîkre djwýnhmâ kum, “Ujarēnh djwýnh ne amâ kabēn ne amâ, ‘Bamê ikôt ba djwýnhmê ne bar inhô kwý krēnmâ. Nār kadjy inhô kumoka'ê? Aje me bôx nymâ kumoka'ê jarēnhja, nār? Dja bar Metîndjwýnh me irôbê mrānh nhô akati mar kadjy mrykî'átomti krē.’ Nâm â Bēnjadjwýr amâ ane”, ane. Be, dja gar â ô kîkre djwýnhmâ ane. ¹⁵ Nhyam kam kôjrūm kumoka'ê jabatānh'yr ar ajo tēn ar amâ akre. Kam ne gwaj bakutêp mýjja kunî nōr pro. Dja gar kam ikutêp gwaj banhô kwý krēn djâ jadjwýr mex. Nâm â Jeju arkum 'â karôo ane.

¹⁶ Nhyam kam kôt ba djwýnh 'yr tē. Ne Jeju kute arkum kabēn kôt arým mýjja kunimâ katon arým kam mrykî'átomti gan ô kwý krēn djâ jadjwýr mex.

¹⁷ Nhyam arým ar'â para nhyam Jejumê Ar kubê 12 ro'â kîkre'yr tēn 'yr bôx. ¹⁸ Ne kam arým nhý. Ākuro nhý nhyam kam Jeju arkum, —Ar ajô ikôt adjâkuro anhýrja dja ga ikurê djwýnhmâ ikanga. Mrâmri ne ba ar amâ arēnhkumrêx, ane.

¹⁹ Nhyam kam ar arým kaprîren apýnh ar î djâri aben totokmâ kum,

—Djām ba? Djām ba? ane.

²⁰ Nhyam arým arkum,

—Be, ar abê 12ja 'ô, aje ikôt ngōnhkrâtikam mry kangômâ djwý jadjâro anhýrja'ô dja ga memâ ikanga. ²¹ Be, ba ije amijo inhî ne amrêbê me bakukâmāre ijâ Metîndjwýnh kabēn no'ôk nhyam pi'ôkkam me kute ijo anhýrmâ arēnh kôt ne me arým jakam ar â ijo anhýro ba. Nhyam be, kute ikurê djwýnhmâ ikanga djwýnhja dja î kute memâ ikanga pānh tokry rax ne. Ý, watî're. Tāmja ne ren rwýk âkuro. Nâm â Jeju arkum ane. ²² Nhyam ar ākuro nhý: nhyam Jeju arým djwý'ô byn kam o Metîndjwýnhmâ mextire jarê. Kum mextire jarēn arým kokij ne apýnh arkum kungâ. Ne kam aminhî'â djwý jakren arkum,

—Inhî ne ja. Ar abyn krē, ane.

²³ Ne kam ngōnhkrâkam pidjô kangôjadjwý byn kam o Metîndjwýnhmâ mextire jarēn arkum kungâ. Nhyam ar kunî o ikô. ²⁴ Nhyam kam amikamrô'â pidjô kangô jakren arkum,

—Ikamrô ne ja. Me krâpti kadjy dja ikamrô prôt. Metîndjwýnh ne arým ikamrô prôt'â memâ kabēn ny jarēnh māmđji, ane.* ²⁵ Ba ar amâ arê gar ama. Ije pidjô kangôo ikômo krâ'yr ne ja. Metîndjwýnh kute amim ô me ja kunî pytār ne kute meo bakambit dja ba pidjô kangô nyo ikô. Mrâmri ne ba ar amâ arēnhkumrêx. Nâm â Jeju arkum ane.

²⁶ Nhyam kam ar ngre. Ngren arým o ino re. Ngrero ino ren arým amū krānhbê Oriwêre'yr mô.

*Pedru 'êx kukâm kute kum arēnh.
Mat 26.31; Ruk 22.31; Dju r 13.37*

²⁷ Ýr mô: nhyam Jeju arkum,

—Be, akamâtja tāmkam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmâ. Amrêbê: ne me bakukâmāre ar aprôt ne ar abimānh'â ajarê. Metîndjwýnh kukwakam ne me ar ajâ ajarēn memâ kum, “Be, dja ba mrykî'átomtio ba djwýnh titik nhyam mry umaje prôt ne ajmâ.”

Nâm me â ar ajâ ujarēnhono ane arým 'â pi'ôk no'ôk ne. Be, akamâtja tāmkam dja gar me umaje aprôt ne ajmâ. Me bakukâmāre kute ar ajâ ujarēnh kôt dja gar aprôt ne ajmâ. ²⁸ Nhyam kam me arým ibî. Ba ityk ne akubyn itūnkam dja ba ar akukâm pykabê Garrêjamâ tē, ane.

²⁹ Nhyam Pedru kum,

—Godja ar kunî prôt ne bimānh jabej ba dja ba arkôt iprôt ne imât kêt ne, ane.

³⁰ Nhyam Jeju kum,

* **14:24** Mrâmri ne Jeju kamrô prôt nhyam Metîndjwýnh arým 'â memâ kum, “Arým ne ikra tyn kamrô prôt. Jakam dja me tu amim ikra markumrêx ba kam arým me axwe maro aknon mekam ingyryk kêt ne.” Nâm â Metîndjwýnh memâ ane.

—Kati, mrāmri dja ga arkót aprōt. Ba amā arē ga ama. Akamātja tāmka okrēn'ānh kār kētri dja ga amijā maje ajēx pydji, nhyam arým kà. Ga kam ajte amijā maje ajēxo amānhkrut ne ijā memā kum, “Kati, ije me'ōwā pumūnh kētkumrēx”, ane. Nhyam ajte kà. Dja ga ā ijā memā ane. Mrāmri ne ba amā arēnhkumrēx. Nām ā Jeju kum ane.

³¹ Nhyam Pedru kàj bē ajte kum,

—Gē me gu baro'ā gu babīn jabej ba ije amijā maje ijēx prām kētkumrēx, ane. Nhyam kam ar kunī ā kum ane.

Pidjókókam Bāmmā amijo a'wýr.

Mat 26.36; Ruk 22.40

³² Ne kam mō:n kam Jeju kót pidjókóbē Djexema'ýr bōx. Nhyam kam kót ba djwýnhmā kum,

—Jakam dja gar ikutēp nhý. Ba 'ýr Metíndjwýnhmā amijo a'wý, ane. ³³ Ne kam Pedrumē Xijagumē Djuāo ar aprōn aro mō. Ne kam madjā kreti:n arým kaprī rax ne.

³⁴ Ne kam arkum,

—Ikaprī:re. Arým ikaprī kute ibīn 'ýr. Jānh mār ar idjēje nhý gwaj baro'ā aminēje barīto nhý, ane.

³⁵ Ne kam amū tē. Tēmo rām ne ja ne tu mýrbē tým. Tým ne arým Metíndjwýnhmā amijo a'uw. Kute tokry, kaprībē utār prām jabej kum amijo a'uw. Tokry 'ýr bōx kēt jabej kum amijo a'uw. ³⁶ Ne kum,

—Djūnwā, djām abē mýjja'ō bipdjur? Kati. Aje mýjja kunī nhípēx mar. Itokry, ikaprījabē ipytā. Nār kon, kwārik wānh rā'ā ba tu itokry. Djām ba ne ba amimarkót ar amijo iba? Kati, akabēnkót ne ba ar amijo iba, ane.

³⁷ Ne kam kāmā djan ar amānhkrut ne ikjékētja'ýr akēx ne tēn ar'ýr bōx. Nhyam arek ar ōto ikwā. Nhyam Pedrumā kum,

—Je, Ximāo, djā nā gām arek anhōto nō? Kraxje kō 'iry kēt ne ga anhōto nō, ane. ³⁸ Ne ar kunīmā kum,

—Ar aminēje rīt ne Metíndjwýnhmā amijo a'wý. Gédja me te axwe'ā ar amā apnē gar mekót ajaxwe kēt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wý. Be, ar anhōkre kadjwýnhbē ne gar amā ikabēnja kính. Nhyam be, ar aminēje arītbē ne gar arerekren anhōtdjwa ne, ane.

³⁹ Ne kam ajte amū tēn Metíndjwýnhmā amijo a'uw ne kute ōbē kum kabēn jarēnhja kót ajte kum tām jarē. ⁴⁰ Ne kam ajte akubyn ar'ýr akēx ne tēn ar'ýr bōx. Nhyam ar nokā bā mex ne. Ajte arek ōto ikwā. Rerek mex ne arek ōto ikwā nhyam ar tok nhyam ar te kute kum kabēnmā umaro nhý.

⁴¹ Nhyam kam ajte amū tēn Metíndjwýnhmā amijo a'uw. Kum amijo a'uw ne ajte ar'ýr akēx ne ar'ýr tēn ar'ýr bōx. Ne arkum,

—Je, djām arek ar anhōto anhikwā rā'āā, akókam kōto anhikwā? Aj, arým itokry djā iwýr bōx 'ýr. Ota, arým kute me axwemā

ikangamā, ije amijo inhīja ne kute memā ikangamā. ⁴² Kāmā ar dja. Gwaj on me'ýr. Ota, arým kute memā ikanga djwýnh bōx, ane.

Me kute Jejuo tým.

Mat 26.47; Ruk 22.47; Djur 18.3

⁴³ Ne kute arkum anhyro ām rā'ā nhyam Djuda arým 'ýr bōx. Jeju kót ba djwýnhbē 12 'ō ne kubē Djuda. Nām 'ýr bōx nhyam me krāptī mex ne kót mōn 'ýr bōx. Nām me kàxdjwa kajgomē kō jamýn kadjy o mōn o bōx. Me rúnh ne me me ano. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadwýrmē mebēngētmē ne me me ano nhyam me 'ýr bōx. ⁴⁴ Me 'ýr mōr kētri ne kute memā kanga djwýnhbē Djudaja memā kum,

—Be, ije me'ō nhine kaōrkót dja ga me omūn arým o tým ne pa 'amý. Nām Djuda arým ā memā ane. ⁴⁵ Ne kam 'ýr tēn 'ýr bōx ne kum, “Ujarēnh djwýnh”, anen arým ine kaō.

⁴⁶ Nhyam kam me arým 'ýr mōn 'ýr bōx ne o tým ne arým pa 'amý. ⁴⁷ Nhyam me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadwýr raxja nhō āpēnh mekót tē. Nhyam bu'ā me ku'ēja 'ō ne arým ō kàxdjwa kajgo kaban o me'ōjamā akabēn amak ta, bēnjadwýr nhō āpēnhja jamak ta.

⁴⁸ Nhyam kam Jeju me krāptījamā kum,

—Je djām idjākínhi ne ga me aje ijo atým kadjy iwýr anhō kómē anhō kàxdjwa kajgomēo mō? Myt kunīkót ne ba ar Metíndjwýnh nhō kikretikam ikrī, ar memā idjujarēnhō ikrī ga me kam kam ijo atým kēt ne. ⁴⁹ Mýkam ne ga me ijo tým? Bir, amrēbē: ne Metíndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh me bakukāmāremā me ajā ajarē. Me aje ijo atým'a ajarēn arým 'ā pi'ók no'ók ne. Nhyam me arým aben djō'ā arēnhō mō:. Arēnhō mōr tāmtā arým iwýr o bōx. Tū:mrām me bakamingrānyrekam arým iwýr o bōx. Ba ar iba: ga me arým jakam ā ijo ane. Me kute me bakukāmāremā me ajā ujarēnh kót ne ga me arým jakam ā ijo atýmō ane. Nām ā Jeju me krāptīmā ane.

⁵⁰ Nhyam kam kót ba djwýnh kunī mā amijā maje prōt ne. ⁵¹ Me'ō abatānh ny ne kute kubēkà pydjio amikupuja Jeju kót tē. Rinhuo ne kubēkà. Nhyam me kwý adjwýnhdjwýo tým ne kubē kubēkà 'amýnh týx. ⁵² Nhyam arým amikaban amikót kubēkamā iren tu kajgo mā prōt ne.

Me kute axwe jabej kukjē.

Mat 26.57; Ruk 22.66; Djur 18.12

⁵³ Nhyam me arým Jejuo mō. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadwýr rax'ýr ne me o mō. Nhyam arým me rúnh kunī abeno akuprō. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadwýrmē mebēngētmē Mójdjé kukrādja mar djwýnhmē ne me arým akuprō. Nhyam me Jejuo mōn o bōx ne

arým me rûnh kabem kudja. ⁵⁴ Nhyem be, Pedru ne Jeju kôt tē, nījar kum kre rax ne tē. Nhyem me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax nhō kikre nhīpōkri kēnh ngrīre nhyem Pedru arým Jejukôt wadjā. Ne arým bēnjadjwýr nhō krākamngōnhmē ro'ā ànhūnhō nhý.

⁵⁵ Nām me me'yr Jejuo bōx nhyem kam me rûnh arým me 'ēxnhī jabej. Me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē mebēngētmē me rûnh kunī ne me me 'ēxnhī jabej. Dja me amānhkrut Jeju'ā 'ēx ne memā kum,

—Ba ne ba axwe kôt omū. Nām ā ane ba omū, ane. Dja me ane nhyem me arým me kabēn man arým we axwe'ō pānh kubī. Kadjy ne me me 'ēxnhī jabej. Ne te abejo dja. Me'ō ar amānhkrut kute axikôt 'ā kabēnja ne me te abejo dja.: ⁵⁶ Nhyem me 'ēxnhī krāptī ne me kāmā ku'ēn arīk aben kupa'ābit axwe jarēnhō kumex.

⁵⁷ Nhyem kam me'ō ar ja arým kāmā djan 'ēx ne 'ā kabēn jarēn memā kum,

⁵⁸ —Tām wā ne memā kum, “Be, me kute ikrao Metīndjwýnh nhō kikreti nhīpēxa dja ba kungrā. Ne kam Metīndjwýnh nhō kikreti 'ōdjwý nhīpēx. Me kute ikrao ipēx kētja'ō dja ba ipēx. Nhyem ije ipēxo idjām'ā akati amānhkrut ne ikjēkētbit apēx ba ipēx pa.” Nām ā Jeju memā ane bar arým kuma, ane. ⁵⁹ Ne kam ar jadjwý kute memā arēnhkam axikôt Jeju'ā kabēn jarēnh kēt ne arīk aben kupa'ābit arē.

⁶⁰ Nhyem kam me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr raxja arým kāmā djan me ipōkri djan Jeju kukijñ kum,

—Ga, ar kabēnja ma. Djām aje aminēje akabēn'ō jarēnh prām kētkumrēx. On imā amikôt amījarē, ane. ⁶¹ Nhyem tu anihkrē.

Nhyem me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax aje kukijñ kum,

—Djām abē me babē idjaer nhō Bēnjadjwýrbē kumkati, nēn? Djām mrāmri abē Kritu? Djām abē Metīndjwýnh Kra? ane.

⁶² Nhyem Jeju kum,

—Kôt ne ga imā arē. Ba ar amā arē gar ama. Gēdja ba ī Metīndjwýnh pymati djubōk'ānh nhý. Ba ije amījo inhī gēdja ba ubōk'ānh nhý. Ibēnjadjwýr raxkam ubōk'ānh nhý gar ipumū. Ne kam aje kakrākôt amrē kākwa kurūm itēmkôt ipumū, ane.

⁶³ Nhyem kam me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax kute memā amīngryko amirīt kadjy arým amībē kā kadjō. Amībē kā kadjōn arým memā kum,

—Ē, arým ne Metīndjwýnh japrý. E kum kwārīk wānh gwaj ijukri me'ō kute axwe kôt omūnhja jabej kēt. ⁶⁴ Gwaj bakunī ne gwaj arým kute Metīndjwýnh japrýja ma. Ta ne amījo Metīndjwýnh rax pytān arým o aprý gwaj kuma. Kute gwaj bamā, “Metīndjwýnh djubōk'ānh inhýrkôt dja gar

ipumū”, anhýrkôt ne gwaj arým kuma. Arým ne gar ama. Mýj dja gwaj nē? ane.

Nhyem me kupānhā 'ā kum,

—Gē me on kubī. Gē me on kubī, ane.

⁶⁵ Nhyem kam me kwý nokre kutōn rīt bē nokre'ā pron aje nokrebē tak ne. Ne kute takmē ro'ā kum,

—Nhyem ne akurwa? Goja me'ō pumūn imā arē, ane. Nhyem krākamngōnh arým 'ā akuprōn tako kumex.

Pedru aminēje 'ēx.

Mat 26.69; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁶ Nhyem wānh Pedru kikreti parbē ànhūnhō nhý. Ànhūnhō nhý: nhyem me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax nhō āpēnh nija arým 'yr bōx. ⁶⁷ Ne omūn prīne omūnh mex ne kum,

—Tukwa, gadjwý ne ga Jeju kôt ar aba. Krīraxbē Nadjarekam Jejukôt ar aba, ane.

⁶⁸ Nhyem aminēje 'ēx ne kum,

—Kati, ije akabēnwā mar kētkumrēx, ane. Ne kam tēn kre tā dja nhyem kôt arým ōkrēn'ānh kā. ⁶⁹ Nhyem bēnjadjwýr nhō āpēnh nija aje omūn bu'ā me ku'ēmā kum,

—Tām wādjwý ne kôt ar ba, ane. ⁷⁰ Nhyem aje aminēje 'ēx ne kum, “Kati”, ane. Nhyem kāj bē 'ātūm nhyem bu'ā me ku'ēja kum,

—Be, mrāmri ne ga kôt ar aba, ane. Abē pykabē Garrēja kra'ō. Garrėjakan me kabēn kôt akabēnja ma. Bar kôt amam arým amā ikato, ane. ⁷¹ Nhyem memā kum,

—Kati. Mrāmri ije me'ōwā pumūnh kētkumrēx. Aje me'ō jarēnhkwā ije omūnh kēt, ane. Ne kam me'ō kute kum anhýr kētmā amikangrōn memā kum,

—Dja ba ijēxnhī jabej gē Metīndjwýnh pānh ijo akno. Ta ne arým ijēxnhī kētkôt ima, ane.

⁷² Nām ane nhyem totokbē aje ōkrēn'ānh kā. Nhyem kam Pedru akubyn amījo tēn amrēbē Jeju kute kum kabēn jarēnhja ma. Kute kum,

—Ōkrēn'ānh kār kētri dja ga amījā maje ajēx pydji nhyem arým kā. Ga kam amījā maje ajēxo amānhkrut ne ijā memā kum, “Kati, ije tām wā pumūnh kēt”, ane nhyem aje kā, anhýrja ne arým kuma. Nām maro dja nhyem arým rerekre 'yr bōx. Rerekre 'yr bōx nhyem arým mu:w.

15

Piratu kute we axwe jabej kukjē.

Mat 27.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhyem kam me'ā akati, kryrām nhyem apýnh me rûnh djāri akuprōn arým aben kabēn ma. Me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē mebēngētmē Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē me rûnh kunīmē ne me Jejuo aben ma. Ne kam arým uwpren Piratu'yr o mōn 'yr o bōx. 'Yr o bōx ne kum kanga. ² Nhyem kam Piratu arým kukijñ ne kum,

—Djām abê mebê idjaer nhô bēnjadjwýr rax? ane.

Nhym kum,

—Kôt ne ga aje arēnhwā, ane.

³ Nhym kam me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr ar arík Jeju'ā axwe krāpti janhô. ⁴ Nhym tu anhikrê. Nhym Piratu kum,

—Ē ama. Djām ajaxwe krāre ne me amā arê? Djām aje aminêje akabēn'ō jarēnh kêt-kumrêx? ane.

⁵ Nhym kum kabēn 'ō jarēnh kêt-kumrêx. Nhym Piratu te kute marmā kam no tyn nhý.

⁶ Be, me irôbê mrānh nhô akatija tāmka ne mebê idjaer krāpti: arým aben pydji. Me kute aben kajmā'ā Metīndjwýnh me kukāmāre nhirôbê mrānh mar kadjy ne me aben pydji. Amex kunīkôt ne bēnjadjwýr raxbê Piratu akati jakam mebê ijê dja kurüm mebê ijê pýnh ne meo pôx nhym me mā mrā. Me kute me'ō'ā à'wýrja ne me kīnh kadjy bōm kumê. ⁷ Ajbir me'ôbê ijê ne idjibê Baraba. Me kute kubê ijê kētri ne me jakôt me bēnjadjwýr'ýr prôt ne me kwý pa. Nhym kam me arým kubê ijê. ⁸ Nām Piratu Jeju kukjéro dja: nhym kam me krāpti: arým kaj bē Piratumā me'ôbê ijê jarê ne kum,

—Aje mekbê ijēwā'ō kaba gē arek ar me ikôt ba, ane.

⁹ Nhym arým Jeju'ā memā kum,

—Me abê idjaer, we me anhô bēnjadjwýr rax ne ja djām ije me amā kum inhirermā? ane. ¹⁰ Be, Piratu kute memā ja jarēnh kētri ne arým me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr ma. Nām ar'ā amim,

—Jeju'ā me krāptikam ne me rūnh 'ā ngryk ne imā kanga, ane. Ne kam bit kute kum irermā ā me krāptimā ane. ¹¹ Nām 'ā memā kum,

—Djām ije me anhô bēnjadjwýrmā inhirermā? ane. Nhym me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr ar memā kum,

—Kwārik wānh me amā Jeju kīnh kêt. Dja ga me kum Baraba jarê gē kaba, ane. Nhym me kātām krāpti Piratumā kum,

—Kwārik wānh Jejumā anhirer kêt. Baraba dja ga kaba, ane.

¹² Nhym kam Piratu memā kum,

—Be, ga me abê idjaer, aje tāmwāmā anhô bēnjadjwýr rax jarēnhja mýj dja ba kam on? ane.

¹³ Nhym me kaj bē kum, “Píte'y'ā anhô”, ane.

¹⁴ Nhym Piratu memā kum,

—Mýkam? Mýj ne ajmā o ne ba ije píte'y'ā nhôrmā? ane.

Nhym me kaj bē kum,

—Píte'y'ā anhô. Píte'y'ā anhô, ane.

¹⁵ Nhym kam me kīnhmā Piratu Baraba kaba nhym arým arek ar mekôt ba. Nhym kam Piratu krākamngōnhmā Jeju jarê. Me

kute kaprêprêk kadjy memā arê. Nhym me arým mrykā punuo kaprêprê:k ne. Kaprêprêk nhym Piratu arým memā kangan memā arê. Me kute píte'y'ā nhôr kadjy memā arê.

Krākamngōnh kute 'ā bēno bikēnh.

Mat 27.27; Dju r 19.2

¹⁶ Nhym kam me krākamngōnh amū bēnjadjwýr nhô kikretimā Jejuo mōn o wadjā. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimā o mōn o wadjā. Ne kam me krākamngōnh kātām kunī jadjwý o akprō nhym me kunī arým 'ā aben pydji. ¹⁷ Me kute 'ā bēno bikēnh kadjy ne me 'ā akuprô. Ne kam inôkā ryti kamrêkja byn arým Jejumā adjā. Ne mrynhio kajkep ne ikāx ne kum kutu. Nām me arík bēnjadjwýr rax krādjé'ā mrynhí jakren ikāx ne arým kum kutu. ¹⁸ Ne kum kabēno kute me rūnhmā me kabēn pyrāk ne kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhô bēnjadjwýr rax, gora kribēm atīn 'iry, anhýrkôt ¹⁹ po'êo krā mōn kutōn parbê kōnkrāo krī. Nām me parbê kōnkrāo krīo kute me bēnjadjwýr rūnh parbê kōnkrāo krīja pyrāk. ²⁰ Ne kam arým 'ā bēno ajkēn inomā kumēn arým kubê inôkā ryti kamrêkja kaban akubyn kum ô kubêkā djwýnhja jadjā. Ne kam kute píte'y'ā nhôrmā o katon o mō.

Me kute píte'y'kam nhô.

Mat 27.32; Ruk 23.26; Dju r 19.17

²¹ Nhym me'ôbê Ximāo tē. Pykabê Xireni kra 'ō. Kute Arexārimē Rupu ar ir. Arwā kurüm ne tēn bit me'ānh tēmām. Nhym me krākamngōnh arým Jeju nhô píte'y'ā kum āpnēnh týx. Kum 'ā āpnēnh týx nhym arým kadjy kumým o mō. ²² Nām me krānhrebê Gogota'ýr Jejuo mōn 'ýr o bōx. Me bak-abēnkam ne gu me ren krānhremā me krā'i jarê. ²³ Nhym kam me pidjō kangōkam pidjybê mirao akān Jejumā kungā nhym arým kanga. ²⁴ Nhym kam me píte'y'ā kunhō nhym wajêt. Nhym kam me apýnh kute ô kubêkā jamýnh kadjy kēn kryre rē. Me kute ari kēn rēnhkôt ne me amijo kubêkā pytā.

²⁵ Arým kajmā myt nhýrkam. 9 orakam ne me píte'y'ā kunhō. ²⁶ Ne kam 'ā pi'ók no'ók ne. Pi'ókkam ne me memā kum,

—Mebê idjaer nhô bēnjadjwýr rax ne ja, ane. Me kunī kute omūnh kadjy ne me Jeju nhimōkri kunhō. Me kute we Jeju jaxwe 'ō pānh píte'y'ā jétja pumūnh ne kute mar kadjy ne me pi'ók no'ók ne imōkri kunhō. ²⁷ Ne kam ar ākīnhī amānhkrutja Jeju nhikrebê píte'y'ā ar kunhō. Nhym arým ar wajêt. Jeju ôkredjakôt wajêt nhym aktā ar axweja ijēn wajêt. ²⁸ Amrêbê: ne me bakukāmāre'ō memā ja jarēn 'ā pi'ók no'ók ne. Nām memā kum,

“Dja me 'ã abenmã kum, 'Nãm me o axwem me axwemê ro'ã kubî, anhÿro dja.” Nãm ã pi'òkkam memã ane. Nhyam kam me aben djô'ã arê. Arênho môr tãmtã tũ:mrãm arÿm 'ÿr o bôx. Me bakukãmãre kute memã arênhê kôt ne me arÿm ar axwejamê ro'ã ar anhôr kumrêx nhyam me arÿm 'ã arênh kumrêx. ²⁹ Nhyam me 'ãnh môrja nokã nhàn kum kabên punu:re ne kum,

—Be, ga: ne ga we aje Metîndjwÿnh nhô kikreti ngràn ne akubyn ipêxmã. Nhyam aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt we aje ipêx parmã. ³⁰ Goja amiptàn pite'y kurûm rwÿ, ane.

³¹ Nhyam kam me rûnh arîk 'ã bêno ajkê. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê ne me arîk 'ã bêno ajkên abenmã kum,

—Amûbit ne me utã. Ne kam te kute amiptãr prãmje. ³² Goja gê mrãmri kubê Kritukumrêx jabej goja mrãmri kubê mebê idjaer nhô Bënjadjwÿrbê kumkatikumrêx jabej on pite'y kurûm rwÿ. Gwaj goja kôt omûn arÿm tu amim markumrêx. Nãm me rûnh ã abenmã ane. Nhyam ar aktã pite'y'ã jêtjadjwÿ Jejumã àkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mat 27.45; Ruk 23.44; Dju r 19.28

³³ Nhyam arÿm kãjkwa nhîpôkri myt nhÿ. Nhyam kam tu akamãt kô tyk ne. Pyka kunîkôt me'ã akamãt kô tyk ne. Nãm me'ã akamãt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyam 3 orakam, amykrykambit arÿm ajte myt no pôt ne. Arÿm ajte myt kato. ³⁴ Kato nhyam mebê idjaer kabênkam Jeju kãj bê kabên ne Bãmmã kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabên kam kum,

—Inhô Metîndjwÿ:nh, inhô Metîndjwÿ:nh, mykam ne ga arÿm ikanga? ane.

³⁵ Nhyam parbê me ku'êja kabên man arîk abenmã kum, “Ë, Erijmã ne kabên”, ane.

³⁶ Nhyam kam me'ô prôt ne ngôn puror pôn dhã jakritaja byn pidjô kangô kadjamã adjã. Nhyam kam kangô ipu nhyam pî nhidjamã adjãnjã kãjmã kum kungã, kute kaôr kadjy. Nhyam me'ô ar kum,

—Adjÿm, gê goja me bakukãmãrebê Eri'ÿr bôx ne goja o rwÿk jabej, ane.

³⁷ Nhyam kam Jeju kãj bê kabên ne ate ty. ³⁸ Be, nhyam kam arÿm Metîndjwÿnh nhô kikreti kadjwÿnhbê kubêkãtija ta amikadjô. Nãm nhôr djã'ãnh amikrax ne e y: ne kraxmã amimê.

³⁹ Nhyam krãkamngôn krãpti: kubê 100 nhô bënjadjwÿr pite'y parbê dja. Nhyam Jeju kãj bê kabên ne ty nhyam arÿm omû. Omûn arÿm memã kum,

—Be, mrãmri ne me'ô jabê Metîndjwÿnh Krakumrêx, ane.

⁴⁰ Nhyam me niredjwÿ amybÿm omûno dja. Nhyam Marij Madarenamê Marij, kurûm Jôdjemê Xijagu ar apôxjamê Xirôwemê ne ar me ikô'ã dja. ⁴¹ Amrêbê, Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne ar nireja mã kôt ajkamên o djuw mexo ba. Nhyam ar ja bu'ã me nire krãptidjwÿ amybÿm omûno dja. Jeju ajbir krîrãxbê Djeruxarê'ÿr tẽnkam ne me nireja kôt môn bôx.

Arÿm adjãr kadjy ne ja.

Mat 27.57; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁴² Jeju ty. Ty nhyam kam amykry mex ne. Amykry mex nhyam me arÿm no katon ô mÿjja kupênho kumex. Pi'òk rãràr djwÿnhràr ô mÿjja kupênho kumex. ⁴³ Nhyam Jôdje arÿm bôx. Krîrãxbê Armatêkam ne Jôdje abatãnh djã. Nãm me rûnh bikprôn dhãkam mekôt rax nhyam me kum kînh. Nãm amiwÿr Metîndjwÿnh kamnhÿx ne. Metîndjwÿnh bôx ne me kadjy bënjadjwÿr ne kute ar meo bamã ja ne amiwÿr kamnhÿx ne. Jôdje kum Piratu pyma kêt ne 'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne Jeju 'ã kuma. ⁴⁴ Nhyam arÿm kam no tyn nhÿn kum, “Je, djãm arÿm ne ty”? ane. Ne kam amiwÿr krãkamngôn nhô bënjadjwÿr 'uw nhyam bôx. Bôx nhyam arÿm kukij ne kum, “Djãm arÿm ne ty”? ane. ⁴⁵ Nhyam kum, “Nà”, ane. Nhyam kam arÿm Jôdjemã Jeju jarê. ⁴⁶ Nhyam kam rinhuo kubêkã 'ô byn 'ÿr o tẽn. 'ÿr o tẽn 'ÿr o bôx. Ne kam arÿm pite'y kurûm Jeju ruw. O ruw ne arÿm kubêkão kupun kam kênkre'ÿr o tẽn. Me kute kênkre kakrwÿnhja'ÿr o tẽn kam arÿm kam adjã. Ne kam kênpoti ajkwa krekre'ã kudja. ⁴⁷ Nhyam Marij Madarenamê Marij kurûm Jôdje katorja arÿm omû.

16

Akubyn tîn kadjy ne ja.

Mat 28.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ Nhyam kam pi'òk rãràr, me tyk djã kêt djã nhô akati apêx nhyam ar arÿm pi'òk kapri pãnh me tyk nhô pidjÿ kwÿ by. Marij Madarenamê Marij kurûm Xijagu katorjamê Xirôwemê ne ar kadjy pidjÿ kwÿ by. Kênkre'ÿr tẽn ne kute o Jeju djymã ne ar kadjy kwÿ by. ² Nhyam kry:rãm, pi'òk kamrêkkam, kraxje akati mex kêt kam ar kênkre'ÿr tẽn. Tẽn: nhyam arÿm myt kato nhyam ar arÿm o rãm ne ja. ³ O rãm ne jan arÿm abenmã kum,

—Mÿj me'ô dja gwaj bamã jãm ajkwa krekre'ã kênpoti dja? ane. Kên jabatãnhkam ne ar ã abenmã ane.

⁴ Abenmã anen kam rît ne omû nhyam arÿm amijã kuta. ⁵ Nhyam kam ar 'ÿr tẽn arÿm kênkremã wadjã. Nhyam kadjy mrãnh djwÿnh'ô kute me'ô jabatãnh ny pyrãk ne nhÿ. Nãm inôkã jaka ryti jadjãnjã nôr djã djubôk'ãnh nhÿ. Nhyam ar wadjãnjã arÿm omû. Ne te umaje.

⁶Nhym arkum,

—Kwārīk wānh ikam ar atīn prām kêt. Jeju Nadjarekam abatanh ja me kute pīte'y'ā nhôr ne bīnja ne gar abej tē. Jakam arým nôr kêt. Nām akubyn tīn ne kato. Gar nôr djā kaprýja pumū. ⁷Be, amū ar tēn kôt ba djwýnhmā arē. Ne arkôt Pedrumā arē. Ne arkum, “Arým ne ar akukām pykabê Garrêja'ýr tēmmā. Dja gar kam tēn arým omū”, ane. Dja gar ā arkum ane. Amrêbê kute ar amā arēnh kôt ba arým ar amā arē. Nām ā kadjy mrānh djwýnh ar niremā ane.

⁸Nhym ar katon mā kēnkre kurūm prôt ne. Te umaje tertetkam prôt ne. Tīn prāmkam ne me'ômā kabēn kêt ne tē.

⁹Be, akubyn tīnkam kryrām, pi'ók kamrēkkam ne Jeju Marij Madarena kumrēxmā amijo amirīt ne. Be, me karō punubê ⁷ne Marijo ba nhym Jeju amrêbê ano nhym kum ire. ¹⁰Nām Marijmā amijo amirīt nhym arým kôt ba djwýnh'ýr tēn ar'ýr bôx. Nhym ar kaprīren mýro nhý. Nhym arým ar'ýr bôx ne arkum 'ā ajarē. ¹¹Nām arkum Jeju tīn jarēn kute omūnh'ā ajarē. Nhym ar kuman arým abenmā kum, “Nām 'êx”, ane.

¹²Nhym kam ajte ar jamā kute amijo amirītmā tē. Nām kôt ba djwýnh amānhkrut arwāmā tē. Tē nhym arým atemā aminhipêx. Ne kam kute atemā me'ô pyrāk ne arkum amijo amirīt ne arkôt tē. ¹³Nhym kam ar akubyn Djeruxarê'ýr tē. Kôt ba djwýnh'ā kâtāmja'ýr tēn ar'ýr bôx ne arkum 'ā ajarē. Nhym ar abenmā kum, “Kati, nām ar 'êx”, ane. ¹⁴Nhym kam ajte Ar kubê 11mā amijo amirīt. Ar ô kwý krēno nhý nhym arkum amijo amirīt ne arkum bēn týx ne arkum,

—Nām ar akubyn itīnkôt ipumūn ar amā ijā ajarē gar ar'ā abenmā kum, “Nām ar 'êx”, ane. Tô mýkam ne gar tu amim imarkumrêx kêt? Djām ar ajamakreja kêt? ane.

¹⁵Ne kam ajte arkum,

—Apýnh me ba djā kunīkôt dja gar mōn káj bê me kunīmā ijā adjujarēnh ny jarēnhô mō. ¹⁶Dja me tu amim imarkumrêx nhym me Metīndjwýnhmā ngômā me angij. Nhym arým me utā. Nhym be, me kute amim imar kêt dja Metīndjwýnh arým pānh me kanga. ¹⁷Nhym me kute tu amim ikamnhīxkumrêx dja me mýjja pumūnh kêt nhipêx. Me kute Metīndjwýnh raxmā kator kadjy ipêx. Ne me karō punu kute meo baja jano nhym me karō memā ire. Dja me apýnh me bajtem kabēnkam kabēn. ¹⁸Godja me kangā djākrê by. Me kute mar kētkam kangā djākrê by nhym arým ajmā meo kêt. Nār, te mýjja kanéo ikô nhym ajmā meo kêt. Dja me me kanē krā'ā ikra jadjuw nhym me arým à kêt ne, ane.

¹⁹Bēnjadjwýr djwýnh Jeju memā ane nhym Metīndjwýnh arým kájkwamā amiwýr

o wabi. Nhym arým ra:x ne Metīndjwýnh djubók'ānhnhý. ²⁰Nhym kam kôt ba djwýnh arým amū mōn pyka kunīkôt káj bê memā 'ā ujarēnh mō. Nhym Bēnjadjwýr djwýnh mā arkum týx gangij nhym ar arým mýjja pumūnh kêt nhipêxo mō. Me kute ar'ā abenmā kum,

—Mrāmri ne djām ar Metīndjwýnh kôt kabēnkumrêx? anhýr kadjy ne ar mýjja pumūnh kêt nhipêxo mō.

Ruka Teopiremã Jeju'ã ujarēnh ne ja.

Rukadjwý ne prīne Jeju'ã ajarē. Rwýk krax kurūm ne 'ã ujarēnh tēn àbir'ānh o ino re. Rukabē ne me kane djwýnh. NhyM Paur Jeju'ã ujarēnh kadjy apýnh me õ pyka djāri'ýr mrā. NhyM Ruka kōt ar mrā. Ne kam me'õbē Teopiremã me bakunī kadjy pi'õk no'õk ne. Teopirebē idjaerkam me'õ kēt. Kumã ne Ruka Jeju'ã pi'õk no'õk ne. Nãm prīne me kute Jeju'ã ujarēnh kunīkōt kuman prīne kabin kam 'ã kum pi'õk no'õk ne. Adjwýnhdjwýmã pi'õkbē *Metīndjwýnh Karõ Kute Meo Baja*ã kum pi'õk no'õk ne.

Ruka Teopiremã amijarē.

1-4 Aj, Teopire, ba ne ba wãm amã pi'õk no'õk ne. Ba ibē Ruka ne ba wãm amã pi'õk no'õk ne. Me kunī ne me kum akīnh ne amex jarē ba badjwý imã akīnh ne wãm amã pi'õk no'õk ne.

Me krãptī ne me arým 'ã pi'õk no'õk ne, Jeju me ikam ar ba'ã ne me pi'õk no'õk ne. Me kute kraxrūm noo Jeju pumūnh ne memã kabēn'ã ujarēnh, me tãm ne me me imã arē nhyM me amū me ijuk'ã 'ã pi'õk no'õk ne.

Ba kam badjwý inhõkre kadjwýnhbē,
—Be, mexkumrēx. Badjwý dja ba 'ã pi'õk no'õk nhyM kam mexkumrēx, ane.

Mrãmri ne ba me'ýr tē, me kute noo Jeju pumūnhja'ýr tē. Me'ýr tēn prīne abej me kukij ne kam Jeju kraxrūm prīne mýjja kunī maro tēn inomã kumēn mar týx ne. Mar týx ne kam amã 'ã pi'õk no'õk ne. Dja ba prīne mýjja kraxrūm amã kōt 'ã idjujarēnh tē, aje prīne marmã. Me kute õbē amã arēnh ga aje katãt maro atēmã ne ba badjwý mekōt amã 'ã pi'õk no'õko tē, aje omūnh ne aje amim,

—Mrãmri ne me katãt imã Jeju jarē, anhýr kadjy. Kadjy ne ba amã 'ã pi'õk no'õk ne.

Djakarij krabē Djuão rwýkmã.

5 Be, ē, ije amã katãt Jeju'ã idjujarēnh kadjy dja ba amã Djakarij kumrēx jarēn kam ijukri amã Jeju jarē. Mekbē idjaer nhõ pykabē Djudējakam me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh 'õ nhidjibē ne Djakarij. NhyM Djakarij nhingēt kukãmã nhidjibē ne Abij. Ne kam prõdjwý idjibē Ixabeu, kubē ne Arão tãmdjwý 'õ. NhyM bep me õ bēnjadjwýr nhidjibē ne Erodji ne memã nhý. 6 NhyM Djakarijmē prõ ar amē mrãnh katãt nhyM Metīndjwýnh arkam kīnhkumrēx ne. Nãm ar prīne Metīndjwýnh kabēnkōt amijo ba, Metīndjwýnh kute memã me katãt amijo

ba'ã karõjakōt amijo ban kute 'õ kudjar kētkumrēx. Ām ar mexkumrēx. 7 NhyM bep Ixabeu kra kēt ne te kra prãme ar ba, mjēmē ro'ã te ar ari kra prãme ba ne arým kubēngē:tte.

8-9 Be, me kute me kadjy Metīndjwýnh mar ne me Metīndjwýnh nhõ kikretikam àpēnh tē, apýnh me ingēt me kajmã'ã àpēnh'ýr ngjēnh djāri ne me me kudjwa Metīndjwýnhmã àpēnh tē. Nãm me ja kumrēx mytyrwý 'õkam 'ýr wadjān kam apēn: kato. NhyM pãnh me ja aje mytyrwý 'õkam 'ýr wadjān kam kum apēn: kam kato. Nãm ã meo anhýro tē. NhyM kam mekbē Abij me ja pãnh 'ýr wadjān Metīndjwýnhmã àpēnh ba. NhyM Djakarij, kubē me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnhkam mekōt Metīndjwýnhmã àpēho ku'ē. NhyM me kute Metīndjwýnhmã kikre kudjý djã bõr kadjy kēn mēre ã'ak ne kurēn kōt 'ýr wangij nhyM Djakarij kukrãdjã jakōt ate Metīndjwýnh nhõ kikretimã wadjã, kute kikre kudjý djã bõrmã. Ate ne me kudjwa 'ýr wadjã ne kum kubõ.

10 NhyM kute kum bõrkōt me kunī kikreti kabem Metīndjwýnhmã kabēno ku'ē. 11 NhyM Djakarij bõro dja nhyM aērbē Metīndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh 'õ nokam kato. Nãm tu kikre kudjý djã bõr djã jakýxkōt 'ýr kato. 12 NhyM omūn kam umar punuren kum uma ne, kute ajmã o karõ ne kum uma. 13 NhyM kam kum.

—Djakarij, kwãrīk wãnh atīn prãm kēt. Arým ne Metīndjwýnh aje amijo adjã'wýr ma. Dja on aprõbē Ixabeu tujarõ gar amim akra my mý. Akra my mýn kam kum idji Djuão jarē. 14 Dja gar tu akīnhkumrēx ne. NhyM me krãptī ar akōt kīnhkumrēx, ar akra rwýkkam kīnhkumrēx. 15 NhyM Metīndjwýnh kadjy godja akra rax ne kam kabēn mexkumrēx ne. Godja uba kangõ djãkrēo kōm kēt, nãr atemã kadjwati kangõ* 'õo kōm kēt. NhyM Metīndjwýnh Karõ raxo akra kadjwýnhbē nhýn ar o ba, nã tikkrekam jēt rã'ã dja Metīndjwýnh Karõ mrãmri o ba.

16 NhyM mekbē idjaer krãptī dja me õ Bēnjadjwýr Metīndjwýnh 'ýr amijo akēx, akra kabēnkōt 'ýr amijo akēx. 17 NhyM akra dja Bēnjadjwýr kukãm tē, kute memã bõx djã'ã ujarēnh nhyM me kute kadjy amijo mexmã dja kukãm tē. NhyM Metīndjwýnh Karõ dja mrãmri o ba nhyM uma ne, kute mrãmri ne Metīndjwýnh Karõ kute Erijo ba nhyM umaja pyrãk. Dja akra memã arē nhyM me nãmē me bãm akubyn kum kra jabē. NhyM ate aje memã arē nhyM me amakkre kētja dja me akubyn katãt mrãn arým aje kabēn mexkumrēx. Dja akra ã memã ane nhyM me arým Metīndjwýnh kadjy amijo

* 1:15 Mýjja me kute o kōm ne kōt bibãnh kunija, kadjwati kangõmē uba kangõmē, mýjja kangõ kunī ne me kum kadjwati kangõ jarē.

mex. Nām ā kadjy mrānh djwýnh Djakari-
jmā kabēn jarēnho ane.

¹⁸ Nhyam kam kum,

—Gēt kon ne. Mýjkôt dja ba akabēn ma?
Arým iprômē ar ibēngētte. Djām ar ijabatān
ny godja bar ikra mý?

¹⁹ Nhyam kam kum,

—Ba ibē Gabrijeju ne ba Metīndjwýnh
kabem dja. Ije amā kabēn jarēnhmā ne ijano
ba awýr tē. Mýjja mestire ije amā arēnhmā
ne ijano ga ate “Kon ne” ane. ²⁰ Aje amim
ikabēn mar kētkumrēx pānh gēdja ga akabēn
kēt nhyam akra ruw. Dja akra nhō akati ‘ýr
bōx nhyam ruw ga kam ijukri akabēn, ane.
Nām ā Gabrijeju kum ane.

²¹ Nhyam me kam kapôtā te Djakarij kam
ama:, te bōx nhyam me kute kukrādja ‘ō
marmān kam abenmā kum,

—Ije tō mýj got ar o ba? ane.

²² Nhyam kam arým katon te kute memā
kabēnmā. Nhyam me,

—Arým ne Metīndjwýnh nhō kikretikam
mýjja ‘ō pumū, ane.

Nhyam tu ikrao memā ujakreo djan kabēn
kēt mex ne.

²³ Ne kam ar āpēnh ba:n arým inomā
kumēn kam katon akubyn ūrkwāmā tēn bōx.
²⁴⁻²⁵ Bōx nhyam kājibē ‘ātūm nhyam kam prōbē
Ixabeu tujarōn kam pijām ne kam kikre
bu‘ābit mrā. Kute amirīt kēt‘ā mytyrwý
amānhkrut ne amānhkrut ne ikjēkēt, pijām
djaje, tujarōkam. Nām,

—Ota Bēnjadjwýr ipumūn kum ikaprīn
arým ijo mex. Jakam dja me ijā kabēn kēt ne,
ane.

Marij kurūm Jeju rwýkmā kum arē.

²⁶⁻²⁷ Nhyam kam arým tujarō‘ā mytyrwý
amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut
nhyam Metīndjwýnh ajte kadjy mrānh
djwýnhbē Gabrijeju jano, Marij‘ýr ano. Marij
kurererkam ne kra kētkumrēx, me‘ō ‘ýr mōr
kētkam. Nhyam bep me‘ōbē Jódje ne kum
kabēn kajgo, kraxje ‘ýr mōr kēt. Nhyam bep
Jódje nhingēt ne Dawi. Apýnh ne me ō pyka
nhyam bep tu pyka abenā tým nhidjibē ne
Garrēja. Nhyam bep kam krī ‘ō nhidjibē ne
Nadjare. Krī jakam ne Metīndjwýnh Marij‘ýr
Gabrijeju jano. ²⁸ Nhyam arým ‘ýr tēn bōx ne
kum,

—Marij, djām ga? Metīndjwýnh ne arým
akam ukaprīn ajo ba, ane.

²⁹ Nhyam Marij Gabrijeju kabēn man axwe
amikam umar ne ōkre kadjwýnhbē amim,

—Mýj kabēn got ja? ane.

³⁰ Nhyam kam kum,

—Kwārīk wānh, Marij, atīn prām kēt.
Mrāmri ne Metīndjwýnh akam kīnhkumrēx.

³¹ Ota, dja ga on atujarōn kam akra my
mýn kam kum Jeju jarē. ³² Godja akra
bēnjadjwýr rax ne ar meo ba nhyam kam me
‘ā abenmā kum, “Metīndjwýnh pymati kra”,

ar o ba. Gēdja Bēnjadjwýr Metīndjwýnh Jeju‘ā
bēnjadjwýr rax mē nhyam kam ar meo ba.
Ingētbē Dawi bēnjadjwýr rax djō‘ā dja rax
ne ar meo ba. ³³ Tām godja tūmrām mekbē
idjaer kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. Dja
bēnjadjwýr rā‘ā rā‘ān ar meo ban o ino rer
kētkumrēx, ane. Nām ā kadjy mrānh djwýnh
kum ane. ³⁴ Nhyam kam kum,

—Godjām me‘ō iwýr mōr kētkakam ba ije
ikra mýnhmā. Mýj godja imā ikra dji? ane.

³⁵ Nhyam kam kum,

—Metīndjwýnh Karō dja awýr ruw.
Metīndjwýnh pymati Karō dja awýr ruw.
Djām tāwābē mýjja týx? Ta gēdja tu amā
akra jadjā nhyam akurūm kato. Ne kam
prīrerūm mrāmri mexo tuknīn mexkumrēx.
Kam axwe ‘ō kētkumrēx. Nhyam me kam kum
Metīndjwýnh Kra jarē.

³⁶ Ota anhōbikwa Ixabeu te kubēngētte
ne arým tujarō. Me kute Ixabeumā kra
kēt jarēnh ar o baja ne arým tujarō. Ad-
jwýnhdjwý ne kra my wajēt nhyam arým
jēt‘ā mytyrwý amānhkrut ne amānhkrut ne
amānhkrut. ³⁷ Djām Metīndjwýnhbē mýjja
‘ō bipdjur got? ane. Nām ā kadjy mrānh
djwýnh kum ane. ³⁸ Nhyam kam kum,

—Ā, mrāmri. Ibē Metīndjwýnh nhō āpēnh
tūm. Gora gē akabēnkôt ā ijo ane, ane. Marij
ā kum ane nhyam arým mā kurūm tē.

Marij Ixabeu‘ýr bōx.

³⁹⁻⁴⁰ Nhyam kam Marij no kator mex ne
mā Ixabeu‘ýr tē, kute omūnhmā ‘ýr tē. Pyk-
abē Djudējakam krī ‘ō‘ýr tē. Kam ne krānh
kumex. Nhyam tēn bōx ne Djakarijme Ix-
abeu ar ūrkwāmā wadjān kam Ixabeumā
kabēn. ⁴¹ Kum kabēn nhyam Ixabeu kute
kabēn marmē ro‘ā kraja Marij kabēn man
kam kīnh ne kājimā amijā te. Nā tikkrekam
kājimā amijā te.

Nhyam kam Metīndjwýnh Karō raxo Ix-
abeu kadjwýnhbē nhýn ar o ba ⁴² nhyam kāj
bē kabēn ne kum,

—Metīndjwýnh ne arým ajo kīnh, me nire
kunī kurām ajo kīnh ne. Ne atikkrekam
akra jētjadjwý o kīnhkumrēx ne. ⁴³ Xō kum
djām ibēnjadjwýr rax ne Metīndjwýnh kute ijo
kīnhmā iwýr inhō Bēnjadjwýr nā jano? ane.
Arým ne inhō Bēnjadjwýr nā iwýr bōx ba
arým ikīnhkumrēx ne. ⁴⁴ Ē, ga imā akabēn,
ba akabēn ma nhyam kam ikra kīnhkumrēx.
Itikkrekam jētja kīnhkumrēx ne kam kājimā
amijā te, ba kam amā ikabēn jarē. ⁴⁵ Ō
kwep akīnhkumrēx. Bēnjadjwýr ne arým
amā kabēn ga tu amijā akra kamnhīxkumrēx
ne amim, “Mrāmri, Metīndjwýnh kabēnkôt
dja ikra rwýkkumrēx”, ane. Kam ne ga
akīnhkumrēx ne. Nām ā Ixabeu Marijmā
ane.

Marij kute Metīndjwýnhmā mex jarēnh.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nhyam kam Marij kutã kum kabën ne kãjmã Metĩndjwýnhmã rax jarënho dja, ne, —Dja ba mã Bënjadjwýrbë Metĩndjwýnhmã rax jarën kôt kum amikĩnh jarë.

Metĩndjwýnhbë ipytãr djwýnhkam ne ba ikĩnh raxkumrëx, ikadjwýnhbë ikĩnh ne kam kum amijarë.

⁴⁸ Metĩndjwýnh ta ne kum ikaprĩn ijo amiptãn kam imã kĩnh jadjã.

Djãm adjãkam irax tũm? Xô kum kati, ingrire. ãm ibë õ àpënh kajgokumrëx. Ingridre nhyam kam tu Bënjadjwýr ijo amiptãn kam imã ikĩnh rax jadjã.

Jakam dja kamingrãny amũ aben nhijuk'ã abenmã ikĩnh jarënho tẽ, ikĩnh rax jarënho tẽ.

⁴⁹ Ga prĩne kute ijo kĩnhja pumũ. Djãm Metĩndjwýnh rerek got? Axwe týx. Ga kute mýjja pumũnh kët imã o amirĩtja pumũ.

O ne imã ikĩnh jadjã. Mrãmri ne tãwã mexkumrëx. Nãm mexo uma.

⁵⁰ Ne mekam ukaprĩkumrëx. Me kute Metĩndjwýnh kabën mar ne kôt kute ar amijo baja mekam ne ukaprĩ.

Nhyam kamingrãny amũ me banhijuk'ã amũ maro tẽ nhyam Metĩndjwýnh me kamdjwý ukaprĩ, me banhijuk'ã me kamdjwý ukaprĩ tẽ.

⁵¹ Bep me kute amijo àmraja, me kute õkre kadjwýnhbë,

“Ba ne ba ibënjadjwýr rax, ba ne ba irax”, anhýrja, memã ne arým amimao põx ne kãjbë me kumẽ.

⁵² Ne me bënjadjwýr rũnh memã ýrja me tãm ne tu arým meo kãtãm ne, ne kam pãnh me kute amijo kãtãmja, me kute amijo àmra këtjao bënjadjwýr rũnh ne.

⁵³ Ne kam ajte me õ mýjja kët, me kum prãmja ne mýjja mextire memã ajne ne o me kĩnh ba.

Ne kam pãnh me õ pi'õk kaprĩ rũnh, me õ djwý krãptĩja arým meo ajkën aminëje me ano nhyam me ýkam ar ba.

⁵⁴ Metĩndjwýnh kute amrëbë me bakukãmãremã katãt arënhkõt ne arým me baman kum me bakaprĩ.

Ne me babë idjaer, me babë õ àpënhja ne kum me bakaprĩn me bawýr ruw ne amikõt me bajo mõn me bajo djuw mex ne ar me bajo ba.

⁵⁵ Amrëbë ne me banhingët Abraõomã kabën ne kum kaprĩ, me bakajmã'ã kum kaprĩ ne kam kópdi'ã me baman kum me bakaprĩ. Dja kum me bakaprĩ rã'ã rã'ã ne.

Nãm ã Marij kum kabëno ane. ⁵⁶ Ne kam Ixabeu kuri dja: nhyam kam 'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjékët nhyam arým mã tẽ, mã õ pykamã tën bõx.

Djuão rwýk'ã ujarënh.

⁵⁷ Nhyam kam Ixabeu kra rwýk djã nhõ akati arým ýr bõx nhyam kam kra my ruw. ⁵⁸ Nhyam kam õbikwa kuman arým kĩnhkumrëx. Nhyam atãri ar ýrkwãkam me jadjwý kuman kam kôt kĩnhkumrëx.

Metĩndjwýnh kam ukaprĩ raxkõt kuman kam kudjwa kĩnhkumrëx ne. ⁵⁹⁻⁶⁰ Nhyam kam arým kra rwýk'ã pi'õk kamrëk pydji nhyam me kute my nhinhu kã krã'ymã bit kute kum Djakarij jarënhmã, bit kute kum bãm nhidji jarënhmã nhyam nã memã kum,

—Xô kum kati, idjibë ne Djuão, ane.

⁶¹⁻⁶² Nhyam me kam kum,

—Je tõ mýkam? Nhýnh ne anhõbikwa 'õ ã idji ane? anen kam bãm ýr akëx ne kum ikrao ajakre. Idji jabej kujjër kadjy ne me bãmã ikrao ajakre.

—Mã ne aje kum idji jarënhja kute? ane.

⁶³ Nhyam kam bãmja kute memã idji no'õk kadjy mýjja'ã me ku'uw nhyam kam me kum o tẽ nhyam kam memã idji no'õk ne,

—Idjibë ne Djuão.

Nhyam me omũn kam ari aben pumũn abenmã kum,

—Je tõ mýkam? Mýj got ja? ane.

⁶⁴ Nhyam Djakarij kute idji no'õkmë ro'ã arým ajte kabën ne kam Metĩndjwýnhmã mextire jarënho dja. ⁶⁵ Nhyam kam ar õ krõkam me ja tĩn prãm ne kam abenmã arënho ipõk ne. Pykabë Djudëjakam apýnh krãnhrekam me õ krĩkam ne me abenmã arënho ipõk ne. ⁶⁶ Nhyam me kam kuma:n ar o ba, Metĩndjwýnh kute ar krao bakam ne me mar ar o ban kam abenmã kum,

—Mã gëdja abatãnh ne kute? ane.

Djakarij kute Metĩndjwýnhmã mex jarënh.

⁶⁷ Nhyam kam Metĩndjwýnh Karõ raxo bãmbë Djakarij kadjwýnhbë nhýn ar o ba nhyam amũ Metĩndjwýnh djõ'ã kabën jarënho dja ne Jeju kumrëx'ã ajarë. Jejubë bënjadjwýr rax ne kubë mekbë idjaer pytãr djwýnh'ã ajarë. Ne kam ijukri Djuão jarë. Nhyam bep Jeju kumrëx ne 'ã ajarë ne memã kum,

⁶⁸ —E kum me babë idjaer nhõ Bënjadjwýr mexkumrëx. Ba gop me amã me banhõ Bënjadjwýr, me banhõ Metĩndjwýnh mextire jarë.

Mýkam? Bir, nãm ta õ me ba djwýnh ýr ruw, kute me bapytãrmã ne me bawýr ruw.

⁶⁹ Kute umao ar me bapytãr ne me bajo ba kadjy ne arým me bamã me bapytãr djwýnh jano. Ingët kukãmãre ne Dawi, õ àpënh tũmja.

Ingët kukãmãrëbë Dawi jabatãnh djãkam ne me bakadjy nõ.

Abatãnh ne kute umao me bapytãr ne ar me bajo ba kadjy arým ingët jabatãnh djãkam nõ.

70 Me kute Metĩndjwýnh kabĕn jarĕnh djwýnh kabĕn kôt.

Amrĕbĕ ne Metĩndjwýnh kute kabĕn jarĕnh djwýnh mexkumrĕx jamā kabĕn jarĕnh kôt ne arým me bamā ano.

71 Kute me bakurĕ djwýnhbĕ me bapytārmā, me kum me bakurĕ ne kute me bajo bajabĕ me bapytārmā ne Metĩndjwýnh me bawýr ano.

72 Nām me bakukāmāremā kabĕn pydjın arĕn memā kum,

“Dja ba imā me akaprĩ”, ane.

Dja ba amikabĕn mexja mā kuman o ibi-knor kĕt, ane ne kam kôt me bawýr ano.

73 Nām ā me bakukāmārebĕ Abraōomā kabĕn pydjın arĕnho anen kam katāt kôt kuma.

74 Kute me bakurĕ djwýnhbĕ me bapytār, gu me badjumar mex ne arek ar baban kum badjāpĕnhmā.

75 Me bamextire ne katāt bamrānh ne kum badjāpĕnhmā. Me batĩnri Metĩndjwýnh kabem kribĕm ar me babao rām ne mū jamā ne kum arĕ.

Nām ā Abraōomā kabĕn jarĕnho anen kam katāt kôt kuman me bawýr me bapytār djwýnhjano, Bĕnjadjwýr jano, ane.

Nām ā Djakarij memā Jeju jarĕnho anen kam ajte kramā kabĕn jarĕ, krabĕ Djuāomā 'ā karō, Djuāo Jeju kukām tĕmmā 'ā kum karō ne kum,

76 —Bep ga, akmere, ga dja ga Bĕnjadjwýr kukām tĕn kutĕp me akre gĕ me kuman Bĕnjadjwýr kam amakbĕ katāt amijo ba.

Kute mrāmri ne me kute me bĕnjadjwýrmā katāt pry djirja pyrāk. Gĕdja me ajā, “Metĩndjwýnh Pymati kabĕn jarĕnh djwýnh ne ja”, ane.

77 Nā, ga dja ga kukām tĕn memā arĕ. Ta kute ō me ja pytār ne ar meo bamā memā arĕ. Mā ne me bapytār o?

Apýnh me bajaxwe djāri kute tu o bingrānh ne me bakam ngyk kĕtmā. Kute ā ukaprĩkôt me bapytāro anhýrmā.

78 Mrāmri ne me Batĩn djwýnh kum me bakaprĩ rax ne. Ne kam kākwa kurūm me bapytār djwýnh me bawýr ano.

Kute me bamā irā djā pyrāk. Kute mrāmri ne myt kute me bamā irān kute me bakurwýja pyrāk ne me bawýr ano.

79 Me kum tyk puma, me tĩn prāmja ne me kute mrāmri ne me akamāt kô tykkam me krĩja pyrāk.

Nhym bep me bapytār djwýnh dja me jamā tĩn prāmo ajngrā. Ga akati kute akamāt kô nhĩpōnhja pumū.

Dja ā me bamā me batĩn prām, me bamā batyk puma ā o bingrānho ane gu

me kam badjumar mexkumrĕx ne ar baba. Tām ne ja.

Nām ā Djakarij kramā 'ā karōo ane, Jeju kukām tĕm ne kute kutĕp me akremā.

⁸⁰ Nhym kam kra arým kāmā krā tĕn kam Metĩndjwýnh kabĕnkôt amijo ba. Kute kôt amijo ba rā'an abatānh. Ne kam kapôt kukritkam ar ba. Ō akati kutĕp ne kapôt kukritkam ar ba. Kute mekbĕ id-jaermā amijo amirĩt nhō akati amiwýr kam amakbĕ kapôt kukritkam ar ba.

2

Jeju rwýk'ā ujarĕnh.

Mat 1.18

¹ Nhym kam bĕnjadjwýr raxbĕ Xedja Agujtu memā kabĕn jarĕ. Xedja Agujtu ne me kunimā nhý. Nām memā kabĕn jarĕn memā kum,

—Me akunĩ, pyka kunĩkôt dja ga me anhingĕt nhō pyka'ýr aba gĕ me me anhidji'ā pi'ók no'ók, ba ije me ajā akre kadjy, ane.

² Me kute me idji'ā pi'ók no'oko kutewa kadjy ne ja. Nhym Xirĕnhu, bĕnjadjwýr bajtem, pykabĕ Xiriikkam memā nhý. Kam ne me kute bĕnjadjwýr raxbĕ Xedja Agujtu kabĕnkôt me idji'ā no'ókma.

³ Nhym kam me kunĩ apýnh krĩ djāri'ýr ajmā. Apýnh me ingĕt nhō pykakam abatānh djāri'ýr ajmān kam bōx. Bōx nhym me kam me idji'ā pi'ók no'oko tĕ.

⁴⁻⁵ Nhym kam Jōdjemĕ Marij ar ad-jwýnhdjwý me kudjwa ingĕt nhō pyka'ýr tĕ, ingĕtbĕ Dawi rwýk djā'ýr ne ar tĕ. Arým ne kum kabĕn ne. Kraxje 'ýr mōr kĕt rā'ā. Nām kum kabĕn kajgo. Tu pyka abenā mĕnh nhidjibĕ ne Garrĕja ne kam apýnh ne krĩ djāri idji. Garrĕjakam krĩ nhidjibĕ ne Nadjare. Kurūm ne ar tĕ. Marij arým tujarō tỳx nhym ar tĕ. Atemā ajte pyka 'ō tu abenā tỳm nhidjibĕ ne Djudĕja. 'Ýr ne ar wabi ne kam tĕ:n kam krĩbĕ Berĕ'ýr bōx. Ingĕtbĕ Dawi rwýk djāmā tĕn bōx, ō pyka nhidjibĕ Berĕmā tĕn bōx, me kute ar idji'ā pi'ók no'ókma. ⁶⁻⁷ Nhym kam me kumex ne prĩne Ar kubĕ kikre kre jaĕ. Nhym kam kra rwýk djā nhō akati arým 'ýr bōx nhym kra my ruw. Kra kutewa ne ruw. Nhym Marij kubĕkào kupun o tĕn mryti djākur djākam kudji, me kute prĩne Ar kubĕ kikre kre jaĕrkam.

Mry pumūnh djwýnh Jeju'ýr bōx.

⁸ Nhym krĩ noka'ā ne mry nhō kapôt. Nhym arým akamāt. Nhym kam mry nhō kapôtkam ar kute mry pumūnh djwýnhja ō krit pumūnh dja. ⁹ Nhym kam Metĩndjwýnh kadjy mrānh djwýnh ar nokrekam kato nhym Metĩndjwýnh jadjĕnh prĩne ar kurwý ne arkum ipók ne. Nhym arkum uma ne kam madjā tertet ne.

¹⁰ Nhym kam kadjy mrānh djwýnh arkum,

—Kwārīk wānh, ar amā uma kêt. Ota ba ije ar amā mýjja mex jarēnhmā tē. Ē, me akīnh djā ne arým me akadjy kato. Me akuni akīnh kadjy, akīnh raxmā. ¹¹ Ē, akamāt ja tām kam ne me apytār djwýnh arým me akadjy ruw. Dawi nhō pykakam ne ruw. Kubê ne Kritu, kubê ne Bēnjadjwýr djwýnh. ¹² Tām ne ajbir rwýk nhyh nā kute kubêkào kupun mryti djākur djākam irwā. Kute kubêkào kupun mryti djākur djākam irkôt dja gar kum akaton kam omū, ane. Nām ā Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnh arkum ane.

¹³ Nhyh kam ar aêrbê kākwa kurūm Metīndjwýnh me ano, amikadjy mrānh djwýnh jano nhyh katon kumex, kumrêx kator jakôt ne me katon kumex ne kam Metīndjwýnhmā mextire jarēnho kumex ne mry pumūnh djwýnhmā o amra,

¹⁴—Kājkwakam ne Metīndjwýnh me: xkumrêx, tỳ: xkumrêx, uma: kumrêx.

Gora gē me kunī kāmā kum mex jarēnho tē. Arým ne pykakam me wāmā umar mex jarē.

Gora gē ô me wākam kīnhwā umar mex ne ar ba, ane.

¹⁵ Nām ā Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnh anen kam mā ar kurūm kākwa mā wabi. Nhyh kam ate mry pumūnh djwýnh abenmā kum,

—Gētō gwaj gop Berēmā mōn goja karākôt omū. Bēnjadjwýr djwýnh kute gwaj bamā arēnhja pumū, anen kam 'ýr prōt ne. ¹⁶ Prōt ne Marijmē Jōdje ar'ýr kato nhyh mryti djākur djākam nō, ngrire ne nō nhyh ar omū. ¹⁷ Nōrkôt omūn kam memā arēnho ajkate. Kadjy mrānh djwýnh kute mry pumūnh djwýnhmā arēnhja, kute Marij kra jarēnhja ne me memā arēnho ajkate.

¹⁸ Nhyh me kuman kam abenkam no tyn kumex ne abenmā kum,

—Mýj gotja? Mýkam got Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnhja katon kumex? anen ari aben pumūno akêx. ¹⁹ Nhyh bep ām Marij ta kute kraxkôt mar ne amikam mýjja kunī ma:ro tēn 'ōo biknor kêt ne.

²⁰ Be, nhyh kam mry pumūnh djwýnh kapōtmā akêx. Kadjy mrānh djwýnh kute arkum arēnhkôt ne ar karā nōrkôt omū. Kōnh ne arkum kudji nhyh ar mýjja kunī pumūn kuman kam Metīndjwýnhmā mex jarēnho mō. Ne kāmā kum rax jarēnho mōn kum,

—Metīndjwýnh, gajbit ne ga apydjin adjukaprī, amex, arax, atýx, anhýro mō.

Ar kute Metīndjwýnhmā Jeju djar.

²¹ Nhyh kam arým 'ā akati amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut nhyh ar my nhinhu kà krātan kam ajte kum idji Jeju jarē. Tikkrekam jēt kētri Metīndjwýnh kadjy mrānh djwýnh kute kum idji jarēnhja ne kum arē. ²²⁻²⁴ Nhyh

kam akati krāptī nhyh ar krīraxbê Djeruxarē'ýr o tē. Ar kute Bēnjadjwýr djwýnhbê Metīndjwýnhmā armā ne ar o tē. Metīndjwýnh kabēn'ā pi'ōk no'ōkkam ne memā,

“Me akra my kutewa gēdja axidjuw ga me Bēnjadjwýr djwýnhmā me umjuw, kute o aminhōmā”, ane.

Kôt ne ar kute Djeruxarēmā Jeju tēm ne kum armā. Ar adjwýnhdjwý kute Metīndjwýnhmā mry bōrmā. Arým ne Marij kamrō ngrān kam kute Mōjdjē kukrādjakôt Metīndjwýnhmā mry djār ne kum ōrmā. Amrēbē ne Mōjdjē Metīndjwýnh kabēn'ā pi'ōk no'ōk ne memā kum,

“Ē, dja ga me akamrō ngrān kam Bēnjadjwýr djwýnhmā tutte amē agan kum angā, nār tutti no týt nyre amē abīn kum aga”, ane.

Jakôt ne ar kute kum ar ne ōr nhyh nāja akubyn Metīndjwýnhmā mex ne ō kikretimā armā Djeruxarēmā o tē.

²⁵ Nhyh bep Djeruxarēkam me'ō mybê Ximiāo. Mrānh katāt ne Metīndjwýnh kabēnkôt ar amijo ba. Nām arek mekbê idjaer pytār djwýnh, memā kaprī rēnh djwýnh, Kritukam ama. Nhyh Metīndjwýnh Karō ar o ba. ²⁶ Ar o ban kam arým kum,

—Ē, atīn rā'ā dja ga Metīndjwýnh kute anorja'ýr bōx ne omū. Kute me apytarmā ne ano, kubê ne Kritu, tām dja ga omū, anhýtā 'ýr bōx ne anoo omū, ane. Nām ā Metīndjwýnh Karō Ximiāomā ane nhyh kuman ar o ba.

²⁷ Ne kam Metīndjwýnh nhō kikreti'ýr tē. Metīndjwýnh Karō ne ano nhyh tē. Kumrêx ne ar kukām tēn bōx. Nhyh Jeju nāmē bām arkôt 'ýr o bōx. Ar kute me amikukrādja tūmkôt Metīndjwýnhmā armā ne ar 'ýr o tēn o wadjā. ²⁸ Nhyh Ximiāo omūn kumýn kam Metīndjwýnhmā mextire jarēn kum amikīnh jarēn kum,

²⁹—Bēnjadjwýr djwýnh, jakam dja ga on imā ityk nhō akati jarē, ba ibē anhō apēnh dja ba wām awýr tē, aje imā arēnhkôt.

Arým ne ba omūn arým ikīnhkumrêx ne arým idjumar mexkumrêx ne. Jakam dja ba idjumar mexbê ty, aje imā arēnhkôt.

³⁰ Ga ga arým me utār djwýnh jano ba inoo omū.

³¹ Anhýr djwýnhhrām aje arēnhja ne ga arým memā o akato nhyh me kunī pyka kunīkôt omū.

³² Me utār djwýnhja ne kute a'u pyrāk. Dja apýnh me bajtemja no bō nhyh me katāt mrā.

Nhyh kam ajte me ibē idjaermādjwý kīnh jadjā. Kôt dja me me imā me ikīnh jarē, me irax jarē, ane.

Nãm ã Ximião Jeju'ã ujarênh ane. ³³ Nhyam kam bãmê nã ar kuman kam abenkam no tyn aben pumũnhõ dja.

³⁴ Nhyam kam Ximião jãm aro akêx ne Metĩndjwỹnhmã aro a'uw ne kum,

—Dja ga aro kĩnh ne adjukaprĩkõt aro djuw mex ne arkum umar mex jarê gê ar umar mex ne ar ba, ane. Ne kam ajte jãm nãjao akêx ne kum,

—Ota arỹm akra kute meo bikjêrmã bõx. Me babê idjaer kwỹ dja me kum kurên kam kõt amijo ajkê. Dja te kute memã Metĩndjwỹnhõ amirĩtmã nhyam me mã aprỹ. Nhyam bep me bakwỹ dja gu me mã bamã abên kam amiptãn kõt ar amijo baba. ³⁵ Nhyam akra ta dja ar mekmã apõx ba. Godja me õkre kadjwỹnhbê amim mỹjja'ã karõ nhyam akra ta tu ar memã apõx ba. Ga gadjwỹ akra djõ'ã akaprĩ rax ne akra ma: ne. Kute mrãmri ne nãnhre kute gadjwỹ anhõpõkkam akaprĩ pyrãk, ane. Nãm ã Ximião anhỹr djwỹnhãm kum arênhõ ane.

³⁶⁻³⁷ Nhyam kam me'õ nibê Ana adjwỹnhdjwỹ ar'yr bõx. Kubê Metĩndjwỹnh kabên jarênh djwỹnh 'õ, Panuwe kra, mekbê Axer 'õ. Nãm 'uwtĩ. Amrêbê ne mjên 'yr mõ nhyam 'ã amex amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêkê nhyam arỹm kubê ty. Nhyam kam 'uwtĩ arỹm kubêngêxte. Arỹm 'ã amexbê 84. Nãm Metĩndjwỹnh nhõ kikretikam ku'ên kator kêtumrêx ne tu Metĩndjwỹnhmã apênho dja. Akamãtmê akati kunĩkõt ne kum kabêno ku'ên kadjy amijajbu. ³⁸ Ne kam kum ajmã ar'yr bõx ne Jeju pumũn kam Metĩndjwỹnhmã amikĩnh jarên kum ukaprĩ jarê ne kam ajte me kute kam amakjamã Jeju jarê. Me utãr djwỹnh bõx ne kute me kurê djwỹnhbê akubyn me õ krĩraxbê Djeruxarê pytãrmã ne me kam ama. Memã ne Ana,

—Arỹm ne bõx. Arỹm ne me bapytãr djwỹnh bõx, ane. Nãm ã Ana me kute kam amakjamã arênhõ anen kam ajte mã wadjã.

³⁹ Nhyam kam Marijmê Jõdje ar Bẽnjadjwỹr djwỹnh kukrãdjã kunĩkõt arỹm mỹjjaõ tẽn inomã kumên kam akubyn pykabê Garrêja'yr tẽn kam ar õ krĩbê Nadjarekam bõx. ⁴⁰ Nhyam kam kra kãjmã krã tẽn kam i tỹx tẽ. Tẽn tẽn i arỹm abatãnh ne kam no mexkumrêx nhyam kam Metĩndjwỹnh kam kĩnhkumrêx ne mã o djuw mex.

Jeju Bãm nhõ kikretikam ỹr.

⁴¹ Nhyam na mê gaga mrãnh kunĩkõt Jeju nãmê bãm ar Djeruxarêãm mrã. Me kute aben pydjĩn kute Metĩndjwỹnh me irõbê mrãnh nhõ akati mar ne õ kwỹ krên rax kadjy ne ar 'yr mrã. ⁴²⁻⁴³ Nhyam ajbir Jeju nõrny. Arỹm 'ã amexbê 12. Nhyam ar kunĩ mekõt ajte me kute aben pydjĩ'yr wabin

me'yr bõx ne mekõt ar õ kwỹ krên ba, Jejumê. Nhyam me kam o ino re nhyam nãmê bãm ar akubyn õ krĩmã tẽ. Tẽn kam pry konenh te abej aprã. Nhyam be nãm nõrnyja, arek Djeruxarêkam ar ba nhyam nãmê bãm ar kute mar kêt. ⁴⁴ Nãm kute atemã me'õ arkõt mã tẽn pyrãk. Nhyam 'ã akati pydjĩ nhyam ar te õbikwakam abej aprã. ⁴⁵ Ne kam kute Djeruxarêkam ajte abejmã akubyn tẽ. Tẽn bõx ne kam te: ajte abej nhyam 'ã akamãt. ⁴⁶ Nhyam akati kêt nhyam ar te ajte abej.

Nhyam kam akati nhyam kam ar Metĩndjwỹnh nhõ kikretikam kum kato. Nhyam me ipõkri nhỹ, Mõjdjê kukrãdjã jarênh djwỹnh nhĩpõkri nhỹ, me kabên maro nhỹn kam me kukjêro nhỹ. ⁴⁷ Nhyam me Jejukam no tyn nhỹ. Nãm tu me aêrbê prĩne mỹjja ma. Nhyam me jadjwỹ mỹjja jabej kukjêro nhỹ nhyam no mexkõt katãt memã mỹjja jarênhõ nhỹ. Kam ne me kam no tyn nhỹ. ⁴⁸ Nhyam nãmê bãm ar mekõt omũn kam mekõt kam no tyn dja. Nhyam nã kum,

—Akmere, mỹkam ne ga ar ibê ã anhỹr aba? Nã bãm abãmê ar te ajabej aprãn axwe akam idjumar ne kam ajabej ar mrã, ane.

⁴⁹ Nhyam kam kum,

—Mỹkam ne gar ijabej ar mrã? Djãm ar aje imarja kêt? Arỹm ne ba Ibãm nhũrkwãõ inhũrkwãn kam idjãpênhmã, ane. ⁵⁰ Nhyam ar kute kabênja mar kêtumrêx. Ne te kute marmãn kam õkre kadjwỹnhbê,

—Mỹj kabên got ja? ane.

⁵¹ Nhyam kam arkõt tẽ, arkõt Nadjarekam tẽn bõx ne kam ar kabênkõt ar amijo ba. Nhyam bep nãja ne mỹjja kunĩ man kum kĩnh ne. ⁵² Nhyam bep Jeju ta adjãkamã no mex tũm ne amũ no mexo amikãmênhõ tẽn kam i abatãnh mex ne. Nhyam Metĩndjwỹnh kam kĩnhkumrêx. Nhyam mebêngõkredjwỹ* kam kĩnhkumrêx ne.

3

Ngõmã me angjênh djwỹnhbê Djuãõ.

Mat 3.1; Mak 1.1; Dju r 1.19

¹⁻² Nhyam bep Djuãõ kapõt kukritkam ar ba. Djuãõ, Djakarjĩ kraja ne kapõt kukritkam ar ba. Nhyam kam Metĩndjwỹnh kum kabên ne.

Be, nhyam bep bẽnjadjwỹr raxbê Xiberu Xedja. Me bẽnjadjwỹr kunĩ kurãm rax ne me kunĩmã nhỹ. Ne kam amidjõ'ã me kwỹ'ã bẽnjadjwỹr rê. Nãm pykabê Djudêjakam me ja kadjy Põxu Piratu'ã bẽnjadjwỹr mẽ, kuba-jtem. Ne kam ajte pykabê Garrêjakam me ja kadjy Erodji'ã bẽnjadjwỹr mẽ. Ne kam ajte pykabê Iturejmê Tarakõnikam me ja kadjy Piripi'ã bẽnjadjwỹr mẽ. Erodji kamybê Piripi'ã bẽnjadjwỹr mẽ. Ne kam ajte pykabê

* 2:52 Jeju nhõ pykakam me kunĩ bêngõkre kute mrãmri ne apỹnh me õ pyka djãri kunĩkõt me kunĩ bêngõkre pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babêngõkremê ne me kunĩ bêngõkre.

Abirēnkam me ja kadjy Rixani'ā bēnjadjwyr mē. Nhyam ar kute me kadjy Metīndjwyrnh mar djwyrnh nhō bēnjadjwyr raxbē Ananhmē Kajbajmē ar ar meo ba. Nhyam arym Xiberu Xedja memā yr'ā amexbē 15 nhyam ô'ā ar bēnjadjwyr nyreja arym memā krī.

Nhyam kam Metīndjwyrnh Djuāomā kabēn ne. Djuāo kapōt kukritkam ar bajamā kabēn ne. ³ Nhyam kam kabēnkōt ngōbē Djoāokam ar mrā. Ne kam ar me akreo ba. Me akreo ban memā kum,

—On me amim akaton wānh ajaxwemā anhiren Metīndjwyrnh'yr amijo akēx gē me ajaxweo aknon me akam ngyrk kēt. Ba kam on ngōnhmā me ajangjē, me aje ajaxwemā anhirerkōt me kute me amar kadjy, ane.

⁴ Amrēbē ne anhyr djwyrnhrām Metīndjwyrnh kabēn jarēnh djwyrnhbē Idjaij ne 'ā pi'ōk no'ōk ne memā kum,

“Me'ō dja kapōt kukritkam memā kabēn ne. Kāj bē dja me akren memā kum,

'Me apa. Ē, me on Bēnjadjwyr djwyrnh kutēp wānh ajaxwemā anhiren katāt amijo aba. Kute mrāmri ne me kute me bēnjadjwyr rūnh kutēp pryō mex ne kute memā katāt pry jadjwyrja pyrak.

⁵ Nām me inuw kunīō amrā ne kam krānhre rūnhmē kryremē, kunī abenānh imōk rē nhyam pyka aben pyrak ne ikwā.

Nhyam pry nhirō nhyam me katāt adjuw. Ne pyka karōtdjwyr prīne katen o aben pyrak nhyam mēkumrēx ne ikwāja pyrak.

Dja me ā Bēnjadjwyr djwyrnhrām axwemā irer ne katāt amijo bao ane.

⁶ Nhyam me kunī dja me Metīndjwyrnh kute me utārōkōt me omū, ane.”

Nām ā anhyr djwyrnhrām Idjaij memā arēnho ane. Kōt ne Djuāo Bēnjadjwyr kukām katon me akre ar o ba, nhyam me kwý rax ne me mrāmri axwemā iren katāt amijo ba.

⁷ Nām Djuāo me akre ar o ba nhyam me itepato 'yr bao ku'ē. Kute ngōnhmā me angjēnhmā ne me 'yr bao ku'ē. Nhyam kam memā kum,

—Me akamingrāny ne ga me abē iry. Me ajaxwekam abē kangā. Mýj me'ō ne me amā Metīndjwyrnh ngyrk nhō akati jarē ga me umaje iwýr aprōt kajgo? ⁸ Gop on me katāt Metīndjwyrnhkōt amijo aba gē me mrāmri me amex jabej me amā kato. Mrāmri me amim akator ne aje wānh ajaxwemā anhirer ne aje Metīndjwyrnh'yr amijo akēx jabej gē me on me amā kato. Gē me me amexmā katon me akam kīnho kute mrāmri ne me kute pidjō djō mexmā apōx ne kam kīnhja pyrak. Kwārik wānh me anhōkre kadjwyrnhbē anhingēt kukāmāre Abraāoo adjāmra kēt ne amim, “Me ba ne ba me ibē Abraāo tām djwý. Dja Metīndjwyrnh me ikam ngyrk kēt. Dja ba me te ijaxwe nhyam kam ne inhingēt kukāmāre Abraāokōt Metīndjwyrnh

kum me ijabē ne me ijaxwekam me ijo bikēnh kētkumrēx”, anhyr kēt. Kwārik wānh ga me ā anhyr ar aba kēt. Kati. Ē, ba me amā arē. Dja ga me te abē Abraāo tām djwý nhyam Metīndjwyrnh tu me ajo ajkē, me ajaxwe pānh tu me ajo ajkē. Ne ren kum ajte Abraāo tām djwý prām jabej ren tu kēnjao itun o amim Abraāo tām djwý nhipēx nhyam me ren tu katon kumex.

⁹ Ē, mrāmri arym 'yr. Metīndjwyrnh kute me axwe pānh memā akati jarēnh arym 'yr. Kute mrāmri ne pidjō apýnh abenkam ô kēt nhyam me kute kār ne o mrānh ne kute kuwykam rēnhja pyrak. Arym ne Metīndjwyrnh me ajā pidjō djō kēt jakren arym me ajaxwe pānh kute me ajo bikēnh 'yr. Dja me ajo mōn kuwykam me amē. Arym 'yr. Kute mrāmri ne me'ō kute pidjōmā 'yr kadjy kute parbē kākkrākō mýnh ne o am pyrak, ane. Nām ā Djuāo me krāptīmā arēnho ane.

¹⁰ Nhyam me kam kum,

—Ije tō mā dja ba me nē? ane. Metīndjwyrnh kute me ijo bikēnh kēt kadjy, mā dja ba me nē?

¹¹ Nhyam memā kum,

—Dja ga me ajō nhō kubēkā amānhkrut ne kam me'ō nhō kubēkā kētmā ikjē ngā. Nhyam me'ō djwý ô kwý krēn djā krāptīn kam me'ō nhō djwý kētmā amikutā kwý ngā, ane.

¹² Nhyam me kute bēnjadjwýr bajtemmā pi'ōk kapriō atom djwyrnh me kudjwa Djuāo'yr bōx, kute ngōnhmā me angjēnhmā. 'Yr bōx ne kum,

—Bēnjadjwýr, mā gēdja ba me nē? ane.

¹³ Nhyam kam memā kum,

—Ē, me anhō bēnjadjwýr kute me amā pi'ōk kapri jarēnhja 'ānhbit dja ga me kum o atom. Kwārik wānh ga me ga amū amim pi'ōk kapri kamēnh ne amýnh kēt. Dja ga me tu 'ānh jamý, ane.

¹⁴ Nhyam me krākamngōnhredjwý kum,

—Ne me badjwý, mā dja ba me nē? ane.

Nhyam kam memā kum,

—Ē, kwārik wānh ga me me pa 'amýnh ne mekbē mýjiao aprōt kēt. Ne kwārik wānh ga me me kātām'ā axwe rēnh ne me axweo me utār ne mekbē ijēn me ô mýjiao aprōt kēt. Nhyam bep ga adjāpēnh pānh dja ga pi'ōk kapri byn tu akīnh ne. Kwārik wānh ga me adjākrē kēt, ane. Nām ā Djuāo memā kabēn jarēnho ane. ¹⁵ Nhyam me kunī Bēnjadjwýrbē kumkati jabej ajkam aman kam ōkre kadjwyrnhbē amim,

—Bep birām tām ne ja. Birām Djuāo got Metīndjwyrnh me bawýr ano, me bakadjy Bēnjadjwýrbē kumkati mā me bawýr ano, ane. Birām Kritu ne ja, ane.

¹⁶ Nhyam kam Djuāo me kunīmā kum,

—Mrāmri ba ne ba ngōnhmābit me ajangj. Nhyam bep itotokbē me'ō bōxja. Me'ō tām ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi.

Bām te irax ne 'ā inhībôn ije kum parkā 'āpre bōnh ne o itēm prāme. Bep ām ren irax ne ba ren arým kum apē. Nnym bep kati, ām ingrire. Nām raxo ijakrenh mex ne. Tām ne arým bōx 'yr. Djām ngōnhmā kute me ajangjēnhmā? Kati. Tām dja bōx ne kam me awýr Metīndjwýnh Karō jano, me katāt amrānhbit'ýr dja ano, kute ar me ajo bamā. Ne kam me ajaxweja kute kuwymā me arēnhmā. ¹⁷ Gēdja bōx ne kam kute mrāmri ne me kute kōtyk byr ne o kute bāygogore ka'uk ne kute kam mūm 'y mex-jao atom ne kam kute 'ykJāao tēm ne kute kuwykam ýr nnyh xētja pyrāk. Dja me'ōja bōx ne ā me axweo anen kuwykam me kurē. Nnym kuwyja dja pōk rā'ā: rā'ān apēx kētkumrēx. Nnym bep bāyogo 'y mex'ā ne me mexja jakren mūm meo atom ne. Ne kākjkakam ō pykamā meo mō gē me kam kam kīnhkumrēx ne ar ba. Arým kute ā meo anhýr 'ýr.

¹⁸ Nām ā Djuāo memā ane. Ne kam arek memā kabēn jarēnhō tē. Nām atemā kukràdjā krāptio me akre. Ne mā kabēn nyo, kabēn mexo ar me akre ba.

¹⁹⁻²⁰ Nnym bep bēnjadjwýrbē Erodji ne axwekumrēx. Nām axwe aben nhiby kumexo mō, aben nhiby adjwýro mōn kam ajte Djuāo mekbē ijē djākam iby kumē. Nām kamybē upānh'ýr mō, upānhbē Erodjij'ýr mō. Nnym kam Djuāo arým kum kabēn jarēn kum,

—Kati, kwārīk wānh, ane.

Nnym kam Erodji tu amakkre kēt ne Djuāobē ijē.

Kute ngōmā Jeju jadjár.

Mat 3.13; Mak 1.9; Dju r 1.32

²¹⁻²² Anhýr djwýnhhrām me kute kubē ijē kētri ne Djuāo ngōnhmā me kunī jangij ne kam ajte Jeju ngōnhmā adjā. Ngōnhmā adjā nnyh kam Bāmmā kabēno dja. Kum kabēno ām rā'ā nnyh kākjwa abenbē ajkij. Abenbē ajkij nnyh Metīndjwýnh Karō 'ýr ruw ne 'ā tým. Amijo tut ne 'ýr ruw ne 'ā tým. Nnym kākjwa kurūm kabēn ne kum,

—Mrāmri abē ikrakumrēx. Imā ajabē. Ba akam ikīnhkumrēx, ane.

²³⁻³⁸ Nnym kam Jeju arým ta āpēnhmā o krax ne. Arým 'ā amexbē 30 ne kum o krax ne.

Jeju nhingēt nhidji.

Mat 1.1

Nnym me we Jōdjeo Jeju bām.

Nnym Jōdje bām ne Eri.

Nnym Eri bām ne Matat.

Nnym Matat bām ne Rewi.

Nnym Rewi bām ne Marki.

Nnym Marki bām ne Djananh.

Nnym Djananh bām ne Jōdje.

Nnym Jōdje bām ne Mataxij.

Nnym Mataxij bām ne Amox.

Nnym Amox bām ne Naū.

Nnym Naū bām ne Exi.

Nnym Exi bām ne Naganh.

Nnym Naganh bām ne Ma'at.

Nnym Ma'at bām ne Mataxij.

Nnym Mataxij bām ne Xemē.

Nnym Xemē bām ne Jōdje.

Nnym Jōdje bām ne Djoda.

Nnym Djoda bām ne Djōwanā.

Nnym Djōwanā bām ne Rexa.

Nnym Rexa bām ne Djorba.

Nnym Djorba bām ne Xarati.

Nnym Xarati bām ne Neri.

Nnym Neri bām ne Marki.

Nnym Marki bām ne Adji.

Nnym Adji bām ne Kodjā.

Nnym Kodjā bām ne Erma.

Nnym Erma bām ne Êr.

Nnym Êr bām ne Djodjuwe.

Nnym Djodjuwe bām ne Eridjē.

Nnym Eridjē bām ne Djorī.

Nnym Djorī bām ne Matat.

Nnym Matat bām ne Rewi.

Nnym Rewi bām ne Ximiāo.

Nnym Ximiāo bām ne Djuda.

Nnym Djuda bām ne Jōdje.

Nnym Jōdje bām ne Djōnā.

Nnym Djōnā bām ne Erijkī.

Nnym Erijkī bām ne Merja.

Nnym Merja bām ne Mena.

Nnym Mena bām ne Matata.

Nnym Matata bām ne Natā.

Nnym Natā bām ne Dawi.

Nnym Dawi bām ne Djexe.

Nnym Djexe bām ne Ōbet.

Nnym Ōbet bām ne Bōadj.

Nnym Bōadj bām ne Xara.

Nnym Xara bām ne Naxō.

Nnym Naxō bām ne Amīnadabi.

Nnym Amīnadabi bām ne Adjimī.

Nnym Adjimī bām ne Ani.

Nnym Ani bām ne Êrō.

Nnym Êrō bām ne Perē.

Nnym Perē bām ne Djuda.

Nnym Djuda bām ne Djako.

Nnym Djako bām ne Idjak.

Nnym Idjak bām ne Abraão.

Nnym Abraão bām ne Tera.

Nnym Tera bām ne Nakō.

Nnym Nakō bām ne Xeruk.

Nnym Xeruk bām ne Ragau.

Nnym Ragau bām ne Parek.

Nnym Parek bām ne Ebe.

Nnym Ebe bām ne Xara.

Nnym Xara bām ne Kajnā.

Nnym Kajnā bām ne Arpaxa.

Nnym Arpaxa bām ne Xē.

Nnym Xē bām ne Nōwe.

Nnym Nōwe bām ne Ramek.

Nnym Ramek bām ne Mexare.

Nnym Mexare bām ne Enoki.

Nhym Enoki bām ne Djarexi.
 Nhym Djarexi bām ne Mareju.
 Nhym Mareju bām ne Kajná.
 Nhym Kajná bām ne Inox.
 Nhym Inox bām ne Xexi.
 Nhym Xexi bām ne Adão.
 Nhym Adão bām ne Metündjwýnh.

4

Xatanaj te Jejumã axwe'ã ãpnênh.

Mat 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

¹⁻² Arým Djuão kute ngõnhmã Jeju jadjãr nhym Metündjwýnh Karõ kute amijo tut ne rwýk ne 'ã tým nhym Bām kute kum kabênja kurüm Jeju tẽ. Ngõbê Djodão kurüm ne arým Jeju tẽ. Nhym Metündjwýnh Karõ raxo kadjwýnhbê nhýn ar o ban kam kapõt kukrit'ýr o bõx nhym kam kam ar ba. Nhym kam Xatanaj 'ýr bõx ne te kum mýjja'ã ãpnê. Kute kabênkõt amijo ba jabej kum mýjja'ã ãpnênh tẽ. Te kum mýjja'ã ãpnênh'ã akatibê 40. Akati krãpti. Kute ã kum anhýrkam kute mýjja krên kêtukumrêx. Nhym kam akati apêx nhym prãm prĩne kubĩ. ³ Nhym kam Xatanaj kum,

—Ë, goja abê Metündjwýnh krakumrêx jabej goja kênjamã akabên gé goja kubê djwý ga krê.

⁴ Nhym kam kum,

—Kati, Metündjwýnh kabên'ã pi'ók no'ókkam ne,

“Djãm djwýobit ne me kute amityx ne ar tĩn ne ba? Kati, Metündjwýnh kabêno djwý dja me amityx ne tĩn ne ba”, ane.

⁵ Nhym kam Xatanaj krãnh nhimõk'ýr Jejuo tẽn o bõx ne kum pyka kunĩkõt me akreo dja. Apýnh bẽnjadjwýr kute meo ba djari kum me kunĩ jakreo dja. Nãm tebê kum krĩ jakre, kukrà kêt mex ne tebê kum akre. Ne ajte kum bãmê kapõtmê krĩ rũnhmê mýjja kunĩ jakre nhym omũ nhym kum,

⁶ —Ë, ba inhõ. Amã dja ba ja kunĩ kanga. Pyka kunĩkõt apýnh me ba djari dja ba amã me kunĩ ngã ga me ja kunĩ kadjy abẽnjadjwýr rax. Djãm mýjja kakrit, djãm mýjja punu got. Mýjja mexjakam. Mýjja krãpti, mýjja pyma. Ba inhõ. Djãm me'õ nhõ? Ba inhõ dja ba imã me'õ kĩnhkõt amidjõ'ã kum kungã nãr amã kungã. ⁷ Dja ga amijo angrin ikuka kõnh akõnrão nhýn imã irax jarê ba arým amã kunĩ kanga ga arým amũ idjõ'ã o aminhõn ar o aba, ane.

⁸ Nhym kam Jeju kum,

—Kati, Metündjwýnh kute pi'ók no'ókkam ne,

“Bẽnjadjwýr djwýnh, Atündjwýnhmãbit dja ga amijo angrin kum rax jarên ajbitmã apê. Kwãrik wãnh atemã me'õmã rax jarên kêt”, ane.

⁹ Nhym kam Djeruxarêmã Jejuo tẽn Metündjwýnh nhõ kikreti nhimõk'ýr o wabin anhã'ã kudjan kum,

—Ë, goja abê Metündjwýnh krakumrêx jabej goja rüm tẽn ato. ¹⁰ Nãm we Metündjwýnh kute pi'ók no'ókkam amã,

“Dja ba ikadjy mrãnh djwýnhmã ajarê gé anêje mýjja punu kajpa”, ane.

¹¹ Ne ajte we Metündjwýnh kute pi'ók no'ókkam we,

“Dja ba ajã ikadjy mrãnh djwýnhmã karõ. Dja me atêmkõt amã ikra dja gé kên'õ apar ngãnh kêtukumrêx”, ane.

¹² Nhym kam Jeju amipãnh kum,

—Kati, Metündjwýnh kabên'ã pi'ók no'ókkam ne,

“Kwãrik wãnh, Bẽnjadjwýr Atündjwýnh kabi kêt, kute ajãno ãm jabej kabi kêt”, ane.

¹³ Nhym kam Xatanaj arým mýjja'ã kum ãpnênh pa. Nãm te kute Metündjwýnh kabên kangan Xatanaj kabênkõt kute ar amijo bamã 'ã kum ãpnênhõ dja. Apýnh mýjja djari kunĩ'ã te kum ãpnênhõ djan 'ã kum ãpnênh pan kam mã kurüm tẽ. Ajte akati 'õ kadjy mã kurüm tẽ.

Krĩraxbê Nadjarekam me kute Jeju kanga.

Mat 4.12; Mak 1.14

¹⁴ Nhym kam Jeju akubyn pykabê Garrêja'ýr tẽn. Metündjwýnh Karõ arým kum týt看 jadjã, Metündjwýnhmã ãpênh mex kadjy kum týt看 jadjã nhym týt看kumrêx ne kam akubyn tẽn bõx.

Nhym kam me abenmã Jeju jarênho ajkate, pyka kunĩkõt ne me abenmã arênho ajkate. ¹⁵ Nhym Jeju apýnh mekbê idjaer bikprõnh djakam ar memã Metündjwýnh kukràdjã'ã ujarên ba. Memã 'ã ujarên ba nhym me kunĩ abenmã Jeju mex jarênho ipók ne.

¹⁶ Nhym bep krĩraxbê Nadjarekam ne me atemã kabên. Nhym kam Jeju Nadjarekam bõx, abatãnh djã'ýr tẽn bõx nhym arým pi'ók rãrãr. Pi'ók rãrãr kunĩkõt ne Jeju mekõt mekbê idjaer bikprõnh djã'ýr mrãnh wangijn krĩ. Ne kam arým kãjmã dja. Kute Metündjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók jarênhmã kãjmã dja. ¹⁷ Nhym me kum kungã nhym kubyn o ajkij. Metündjwýnh kabên jarênh djwýnhbê Idjaij kute pi'ók no'ókjao ajkijn kam kadjy amijã no'ókjamã kato. Kum katon kam memã arênho djan memã kum,

¹⁸⁻¹⁹ “Metündjwýnh Karõ ne mã ijo ba. Arým ne amijo ipytã, ije me õ mýjja kêtãnh kabên mex, kabên ny kãj bẽ arênh nhym me kĩnhmã. Kadjy ne ar ijo ba.

Ne kam ajte mekbê ijê kadjy ijano. Ije kãj bẽ memã kum, 'On me akato. Me kute me abê ijêja on me akato', anhýrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me no rāmā kum, ‘On me arit mex’, anhÿrmā. Kadjy ne ijano ba tē.

Ne ajte ije kàj bê me ‘uwtīmē me kute meo bikēnh nhyem me kaprīn mrānhmā kum, ‘On me akīnh ne adjumar mex ne ar aba. Jakam dja me me ajo bikēnh kêt’, anhÿrmā ne ijano ba tē.

Ne ajte ije kàj bê memā kum, ‘Ē, amex jakam dja on Bēnjadjwÿr mekam ukapri kato’, anhÿrmā ne ijano ba tē”, ane.

²⁰ Nām ā Jeju memā pi’ōk no’ōkkōt amijarēnho āmo anen pi’ōk abenā kudjin akubyn kute pi’ōko atom djwÿnhmā kungān kam nhÿ. Nhyem kam me kunī Jejukam no tyn kumex, me bikprōnh djākam ne me Jejukam no tyn kumex. ²¹ Nhyem kam ajte ujarēnhmo krax ne memā kum,

—Amrēbē Metīndjwÿnh kute kabēn’ā pi’ōk no’ōk ja ne arÿm kato. Mrāmri me kōnh kum kudji nhyem ajbir jakam kato. Me aje maro anhÿrjakam ne arÿm kato, ane.

²² Nhyem me kam abenmā Jeju mex jarēnho kumex kajgo ne abenmā,

—Je kum bep mexkumrēx. Ga kabēn mexja pumū, Jōdje kra ne ajmān me ba-jaerbē kabēn mexkumrēx jarē. Jōdje kra, me baje Jōdje pumūnh tūmja tām ne kra dji nhyem kabēn mexkumrēx jarēnho tē, ane. Nām me ā kabēn jarēnho ane.

²³ Nhyem kam Jeju memā kum,

—Birām me aje imā me banhingēxē kabēn tūm jarēnhmā ne ga me anhōkre kadjwÿnhbē imā arēnho nhÿ, ba arÿm kuma. Birām me aje imā, “Goja abē me kane djwÿnh jabej on amikanen amex”, anhÿrmā. Goja aje mÿjja ’ō pumūnh jabej nār aje mÿjja ’ō mar jabej goja on ipēx, ba me ikunī omū, me inokam ipēx ba me ikunī omū. Rīnakambit, krībē Kapanakambit ne ga ar mÿjja nhīpēxo aba. Nhyem ’ā ujarēnh me iwÿr bōx ba me kuma. Goja on jakam, anhō pyka djwÿnhkam mÿjja pumūnh kēt ’ō nhīpēx ba me omū. Birām me aje ā imā anhÿrmā ne ga me anhōkre kadjwÿnhbē amim ijā karō.

²⁴ Ē, ba me amā mÿjja jarē. Mrāmri ikabēn. Ē, got ren Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh atemā pyka ’ōkam tē nhyem me ren arÿm kabēn ma. Nhyem bep kati, ō pyka djwÿnhkam me kute kukrādjākōt omūnh ne kute kabēn mar kēt. Ām me kute kukrādjākōt mar kēt ne me tu ate krā. Me ga, me banhō krōkam me ga ne ga me ā ijo anen tu ām imar kētkumrēx ne.

²⁵⁻²⁶ Ē, gora me ikabēn ma. Mrāmri ikabēn. Me Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnhbē Erij ja ma. Amrēbē ne me’ā na kētkumrēx. Arÿm na kēt’ā amex amānhkrut ne ikjēkēt apēx

nhyem na rwÿk kētkumrēx ne. Nhyem ajte na tÿmkam ajte na kēt ne. Nhyem me prāmkam ar ba. Pyka kunīkōt djwÿ kētkumrēx. Nhyem prām me imex ne. Nhyem mekbē idjaer nhō pykakam axwe me nire ’uwtī krāptī. Djām me’ÿr ne Metīndjwÿnh Erij jano, me kute o djuw mexmā? Arkati, me bajtem, mekbē idjaer kēt’ÿr ne ano. Mekbē idjaer kēt nire ’uwtī’ō’ÿr ne ano. Pyka typydji nhidjibē ne Xidō. Nhyem bep krī nhidjibē ne Xarepta. ’ÿr ne ano. Nhyem me’ō ni bajtemja o djuw mex ar o ba. ²⁷ Ajte Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh ’ōbē Eridjēu ja ma. Mekbē idjaer nhō pykakam axwe me krāptī ī kajēkam tē. Nhyem bep Eridjēu kute me jao mex kētkumrēx. Kubajtem, kubē idjaer kēt pydji ne o mex. Pykabē Xirij kurūm me’ōbē Namābit ne o mex ne, ane.

Nām ā Jeju memā arēnho ane. Djām ta ō pykakambit ne mekbē idjaerkam kute me ajbitmā mÿjja pumūnh kēt ’ō nhīpēxmā? Kati, ta dja ukabikōt amū pyka mÿjakam mÿjja kwÿ ’yro mō. Nār kon ta kute amī-markōt ō pyka djwÿnhkam mÿjja pumūnh kēt ’ō nhīpēx. Ne ta ukaprikōt amū me mÿ jakamdjwÿ mÿjja kwÿ nhīpēx.

²⁸ Nhyem me kuman kam kam ngryk ne. Me bikprōnh djākam me ja kunī ne me Jejukam ngry:k ne. ²⁹⁻³⁰ Ne kam pa ’amÿn bōm kumē. Nām meo mōn krānhre nhīmōk’ÿr o wabi. Krānhre konen nh krībē Nadjare. Kam ne me Jeju pa ’amÿn krānh nhīmōk’ÿr o mōn o bōx. Ne bit kute amū aparmā mēnh nhyem tÿm ne tykmā o mō nhyem kam mekbē amikaban kam me ōexo tēn katon mā tē.

Kute me’ō nēje me karō punu janor.

Mak 1.21

³¹ Mā tēn kam krīraxbē Kapanakam bōx. Pykabē Garrējakam krīraxbē Kapanakam bōx. Bōx ne memā Metīndjwÿnh kukrādjā’ā ujarēnho dja. Pi’ōk rārārkam ne memā ’ā ujarēnho dja. ³² Nhyem me kabēn man kam arī ar aben pumūn kam abenmā kum,

—Tō mÿj kabēn ny got ja? Kabēn mexkumrēx. Nām ā me bēnjadjwÿr rūnh kwÿ kabēn mex anen ar prīne kabēno meo atomo ba, ane. Nām Jeju prīne kute amimar kōt katāt memā amikukrādjā jarēnhkamrēx.

³³ Ne me bikprōnh djākam memā ’ā ujarēnho ām rā’ā nhyem kam me’ō my kum akij. Me karō punu’ō ne ar o ba nhyem kum akij. ³⁴ Me karō punu’ō kute me’ō my ar o baja tām ne akij. Djām me’ō bēngōkre* ne kum akij? Kati, e kum me’ō kadjwÿnhbē, me’ō bēngōkre kadjwÿnhbē, me karō punu’ō ne Jejumā akij. Kubēngōkre ja ta ākjēr kēt. Ām me karō’ō ne kum akij ne kam kute

* 4:34 Jeju nhō pykakam me kunī bēngōkre kute mrāmri ne apÿnh me ō pyka djāri kunīkōt me kunī bēngōkre pyrāk. Kubē kà jakamē me kakrātykmē me babēngōkremē ne me kunī bēngōkre.

kubêngôkre măn kute kum àkjêr pyrâk. Ne kum,

—Ă, tô mǎ ne ga aje me ijomǎ? Ê, Jeju, Nadjare kra'ô, djâm aje me iparmǎ ne ga bôx. Arým ne ba me prîne apumû, ga ne Metîndjwýnh arým amim adja, ga kam amexo apyma, ane.

³⁵ Nhyam kam kum bĕn tÿx ne kum,

—On anhikrĕn akato, ane.

Nhyam me karô punu ikôta. Me ipôkri ikôtan kurûm kato. Kute kubêngôkre ajmǎ o kĕtkumrĕx. Me karô punu kute me'ôo baja kator kutǎ ajmǎ o kĕtkumrĕx. Nǎm ikô'yr kajgon kam mǎ kurûm katon tĕ.

³⁶ Nhyam me kunĭ ari aben pumûn abenmǎ kum,

—Mÿj kabĕn gotja? Mǎ got on? Nǎm tu kabĕno, umao bôm me karô punu mĕ nhyam mǎ tĕ. Djâm rerek got. Me bakâtâm'ô baja ǎ mÿjja ja'ôo anhÿr kĕtkumrĕx. Pydji ne tu kabĕno bôm me karô punu mĕ nhyam mǎ tĕ, ane. ³⁷ Ne kam abenmǎ Jeju jarĕnho kumex. Bu'ǎ pykakam me ja ne me abenmǎ arĕnho kumex.

Kute me punu krǎptĭo mex.

Mat 8.14; Mak 1.29

³⁸ Nhyam kam Jeju me bikprônĥ djǎ kurûm tĕn kam Ximǎo nhÿrkwǎmǎ wadjǎ. Nhyam Ximǎo djupǎnhdjwÿja kanĕn nô. Kanĕ kubĭ nhyam nô. Nhyam me kum arĕ, kute o mexmǎ. ³⁹ Nhyam 'ÿr tĕn irǎn kanĕmǎ bĕn tÿx nhyam arým kum ire. Nhyam arým ǎ kĕt ne kǎjmǎ dja. Kǎjmǎ djan kam aro djuw mex ar o ba.

⁴⁰ Nhyam arým para. Nhyam me Jeju'ÿr bao dja. Me kunĭ ne me 'ÿr ôbikwa kanĕo bao dja. Apÿnh me ôbikwa kanĕ djǎri ne me Jeju'ÿr meo ban meo bôx. Nhyam me pÿnhkôt me'ǎ ikra jadjuw nhyam me kunĭ arým mex ne. ⁴¹ Nhyam me karô punudjwÿ me krǎptĭ kurûm apôx ne Jejumǎ kum,

—Abĕ Metîndjwýnh kra, anhÿro ba.

Nhyam kam tu memǎ bĕn tÿx ne memǎ kum,

—On me anhikrĕn mǎ amû mô, ane.

Nhyam me karô punu tu anhikrĕn mǎ mô. Me karô punu kute Jeju pumûnĥ. Kute Metîndjwýnh kute amim Jeju Bĕnjadjwÿrbĕ kumkati kadjy ar ne anorkôt omûnh. Kute Jejubĕ Kritu kôt omûnh. Kam ne me karô punu bit kute irǎri memǎ Jeju jarĕnhmǎ nhyam kubĕ aptǎn ano.

⁴² Nhyam akati kĕt nhyam krĭ kurûm arwǎmǎ tĕn kam ar ba. Nhyam me abej mô. Abej môn 'ÿr kato. 'ÿr katon bit kute kubĕ ǎptǎrmǎ, arek mekam ǎmmǎ ne me bit kute kubĕ ǎptǎrmǎ ⁴³ nhyam memǎ kum,

—Ê, djâm me amǎbit ne ba Metîndjwýnh'ǎ idjujarĕnh tĕ? Kati, ije krĭ kunĭkôt kǎj bĕ memǎ arĕnhmǎ ne ba me'ÿr tĕ. Kadjy ne Metîndjwýnh ijano ba tĕ. Ije memǎ amijǎ

idjujarĕnh ny jarĕnhmǎ. Metîndjwýnh me kadjy Bĕnjadjwÿr ne kute ar meo bamǎ ja ne ba ije krĭ kunĭkôt memǎ arĕnhmǎ. Kadjy ne ijano ba me'ÿr tĕ, ane. ⁴⁴ Anen kam mǎ memǎ Metîndjwýnh'ǎ ujarĕnh mô. Apÿnh krĭ djǎri ne kǎj bĕ memǎ 'ǎ ujarĕnh mô. Ne kam ajte amû tĕn krĭ 'ôkam bôx ne me bikprônĥ djǎkam ajte memǎ Metîndjwýnh kukrǎdjǎ'ǎ ujarĕnho dja. Nǎm ǎ pykabĕ Djudĕjakam memǎ 'ǎ ujarĕnho ane.

5

Ximǎo ar mǎ Jejukôt bikamĕnh.

Mat 4.18; Mak 1.16

¹ Ne akati 'ôkam memǎ arĕnho dja, memǎ Metîndjwýnh kabĕn jarĕnho dja. Imôti nhid-jibĕ Gĕnexare mÿrri ne memǎ arĕnho dja. Nhyam kam me 'ǎ akuprôn maro kumex. Nhyam me kwÿ nĭnh mrǎn te kute marmǎn kam jǎm 'ǎ me kamĕ. Me kamĕn te kute marmǎn kam 'ǎ aben nhingǎnho kumex ne Jejudjwÿ nhingǎnho mô. ² Nhyam kam me umaje kǎmǎ wadjǎ. Nǎm ar kute tep pynĕnh djwÿnhja kǎ dji. Kǎ djim kam katon kam kryre pônho dja. Nhyam amĕ kǎ nô. ³ Nhyam kam ikjĕjamǎ wadjǎn kam ô kǎ djwÿnhjamǎ kum, Ximǎomǎ kum,

—Amû kamĕ, amû kamĕnh ngrire, ane.

Nhyam kam amû kamĕ. Kamĕnh ngrire nhyam kam kam nhÿn memǎ Metîndjwýnh'ǎ ujarĕnho nhÿ.

⁴ Ne memǎ 'ǎ ujarĕnh pan kam Ximǎomǎ kum,

—Ê, gop amû ubÿmwǎ'ÿr kǎ kamĕn kam mǎn kryre mĕn kam tep kwÿ pynĕ, ane.

⁵ Nhyam Ximǎo kum,

—Je kum bĕnjadjwÿr, nǎ bǎm ar te ari ar kryre rĕnho iba ri nhyam akati. ǎm tep kĕt. Ba gop tu akabĕnkôt kumĕ, ane.

⁶ Nhyam kam ar kumĕnh kam tu kam tep kwÿ pynĕ:nhkumrĕx. Nhyam arým tep kute kryre rĕnh 'ÿr. ⁷ Nhyam kam ar te o no katon kǎ nhikjĕjamǎ ikra bĕno dja, ar kute 'ÿr kǎo tĕmmǎ. Nhyam ar 'ÿr kǎo tĕ nhyam kam ar aprakamǎ kǎkam tepo ipu. Nhyam kam arým amĕ ǎr 'ÿr.

⁸⁻¹⁰ Nhyam kam Ximǎo Pedrumĕ ar ja ari aben pumû. Ar kute amijaĕrbĕ tep kwÿ pynĕ:nhkam ne ar abenkan no tÿn ku'ĕ. Nhyam Ximǎomĕ ar ro'ǎ kute tep pynĕnh ar o baja kubĕ Xijagumĕ Djuǎo, Djebedĕu kute ar irja, ar jadjwÿy ne ar abenkan no tÿn ku'ĕ.

Nhyam Ximǎo Pedru mÿjja kunĭ pumûn kam umaje Jeju kabem kônkrǎo nhÿn kum,

—Bĕnjadjwÿr, on mǎ ikurûm tĕ. Ga ne ga mrǎmri amexkumrĕx. Nhyam bep ǎm ba, ba ne ba ijaxwe, ane.

Nhyam kam kum,

—Kwǎrik wǎnh amǎ ipyma kĕt ne atĭn prǎm kĕt. Jakam gĕdja ga on mebêngôkrebito atom ne memǎ ijarĕ gĕ me amim iman

amim ikamnhix. Jakam dja ga tep pynênh kêt ne kam mebhngôkrebito akprô, ane.
¹¹ Nhyam ar kam kâ djin wabin kam mýjja kunimâ iren kam mrâmri Jeju'âbit ngrâ: ne. 'Â ngrâ tÿx ne mâ kôt ajkamê.

Kute me'ô nhî kajêkam têo mex.

¹² Nhyam kam akati 'ôkam Jeju tên krî 'ôkam bôx. Nhyam me'ô i kajêkam tēja prîne kâo ajkê, prîne o tuknî. Nhyam Jeju'ÿr bôx ne omûn kam pijâm djâje tên tu mÿrbê tÿm. Ne kam nôrkam kum amijarêho nôh kum,

—Bênjadwÿr, aje inhî kajêkam itê markôt, aje ijo mex prâm jabej, ijo mex, ane.

¹³ Nhyam kam 'ÿr ikra môn kupên kam kum,

—Ije, ije ajo mex prâmâ. On akâ mex, ane. Nhyam gêt ajmâ kâ nêh kâ mex ne. Kute o âm tâmkam tebê kâ mex ne.

¹⁴ Nhyam kum,

—Kwârîk wângh ga memâ amijarênh kêt. Dja ga tu katât mâ me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr tên kum amibê, kum amikâ bê. Ne kam kum mry ngâ gê akadjy Môjdjê kukràdjâkôt Metîndjwÿnhmâ mry gan kungâ. Arÿm akâ mexkam dja ga kum mrywâ ngâ gê me kunî apumû, arÿm akâ mexkôt apumû, ane.

¹⁵ Aje, jakam ne me arÿm abenmâ Jeju jarêho ajkate:n apÿnh abenmâ arêho ba.

Nhyam kam me itepato 'ÿr môn 'â akuprô. Me kute kabên mar nhyam kute me kanêo mexmâ ne me 'â akuprô. ¹⁶ Nhyam bep ta ne mâ arwâmâ tên kam Metîndjwÿnhmâ kabêno dja, kum amijarêho dja.

Kute me'ô jakryo mex.

Mat 9.1; Mak 2.1

¹⁷ Nhyam kam ajte akati 'ôkam Jeju memâ Metîndjwÿnh'â ujarêho dja. Nhyam me arek maro nhÿ. Mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjâ jarênh djwÿnhmê ne me arek maro nhÿ. Mÿj pyka kurûm? Pykabê Garrêjamê pykabê Djudêja kunîkam apÿnh krî djâri ne me kurûm kwÿ bôx. Nhyam Djeruxarê kurûmdjwÿ me kwÿ bôx. Nhyam Metîndjwÿnh prîne Jejuo tÿx, kute tÿxo meo mexmâ.

¹⁸⁻¹⁹ Me'ô jakryja arek nôr djâkam nôr râ'â nhyam ôbikwa 'ÿr o môn o bôx ne te kute kirkemâ o ârmâ. Te kute Jeju'ÿr o bikamênh ne kute parbê ir nhyam kute o mexmâ. Nhyam me kike jajkwa krekre pytâr mex ne. Nhyam kam ar tu ibej o wabi. O wabin kike nhimôkkôt 'â ngy tÿx katen jâm ngybôr jadjuwn kam me'ô jakry nôr djâkam nôr râ'â o ruw nhyam me ipôkri Jeju parbê nô.

²⁰ Nhyam Jeju amim ar omû. Ar kute tu amim kamnhixkumrêxja pumû ne kam ôbikwa jakryjamâ kum,

—Akmere jakam ne ba ajaxwe kunîo aknon arÿm akam ingyk kêt ne, ane. Jeju ta ne axweo akno. ²¹ Nhyam wângh Môjdjê

kukràdjâ mar djwÿnhmê mekbê pardjêu ôkre kadjwÿnhbê arÿm amim,

—E kum bep me'ôja ne ajmân Metîndjwÿnh japyro djan amijo Metîndjwÿnh o dja. Metîndjwÿnh pydjî ne kute me axweo biknorn mekam ingyk kêt, ane. ²² Nâm me â ôkre kadjwÿnhbê anhyro kumex nhyam arÿm tu kuman memâ kum,

—Mÿkam ne ga me anhôkre kadjwÿnhbê ijo ikajgon ijapyro akumex? ane. ²³ Ê, ba me amâ mÿjja amânhrut jarê. Mÿj ne amirît ne? Ba ren me'ô jakryjamâ kum, “Ba arÿm ajaxweo aknon akam ingyk kêt”, ane, nâr kon, “On kâjmâ djan tê”. Mÿj ne ren amirît, nêh? Nâ bâm ren kum, “Arÿm ne ba ajaxweo aknon akam ingyk kêt”, ane nhyam amirît kêtukumrêx ne. Tâmbit ne amirît kêt. Nhyam bep kâjmâ me ku'ê, ije ren me'ômâ kum, “Kâjmâ djan tê” nhyam ren amirît ne. Tâmbit ne amirîtukumrêx. ²⁴ Dja ba kum, “Kâjmâ djan anhi kwâ djâ mÿn o tê”, anen arÿm o mex ga me arÿm omûn arÿm abenmâ, “Be, ga Jeju kute me'ô jakryo mexja pumû. Be, djâm kute me axweo biknor kêt got. Mrâmri ne Metîndjwÿnh arÿm amijo i ne pyka jakam amikabênkôt ar me axweo biknoro ba”, ane. Me aje abenmâ ja jarênh kadjy dja ba me'ô jakryjao mex, ane.

Nâm â Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmâ anen arÿm tu me'ô jakryja 'ÿr akêx ne kum,

—Amâ ne ba ikabên ne. On kâjmâ djan anhi kwâ djâ mÿn anhûrkwâmâ o tê, ane. ²⁵ Nhyam me ipôkri ekruks ne kâjmâ djan nôr djâ mÿn mâ ûrkwâmâ o tê, Metîndjwÿnhmâ mexmê ôdjânhmê rax jarêho tê. ²⁶ Nhyam me kunî omûn kam arî aben pumûho kumex ne kôt Metîndjwÿnhmâ mexmê rax jarêho kumex ne kam arÿm kum Metîndjwÿnh pyman abenmâ kum,

—Atemâ mÿjja mexkumrêx ne gu me arÿm jakam omû, ane.

Rewi mâ Jejukôt bikamênh.

Mat 9.9; Mak 2.13

²⁷ Nhyam kam Jeju me kurûm tê. Tên kute pi'ôk kaprîo atom djwÿnh'ÿr bôx ne omû. Idjibê Rewi. Pi'ôk kaprî nhûrkwâkam ne bênjadwÿr bajtemmâ pi'ôk kaprîo atomo nhÿ. Nhyam Jeju 'ÿr bôx ne omûn kum,

—Gop amrê ikôt ajkamênh gop ikôt ar aba, ane. ²⁸ Nhyam tu ekruks ne kâjmâ djan mÿjja kunî kangan mâ kôt ajkamê. ²⁹ Ne kam me krâptimê ro'â ô kwÿ krên rax kadjy memâ djwÿmê mry gan kadjy memâ arê. Nhyam me kute bênjadwÿr bajtemmâ pi'ôk kaprîo atom djwÿnh krâptîn Bôx nhyam ajte atemâ me jadjwÿ kwÿ bôx, Rewi nhûrkwâkam bôx ne ô kwÿ krêno kumex, ar kutâ ô kwÿ krêno kumex.

³⁰ Nhyam kam mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh omûn bèn

prīkam kabēno krī, Jejukôt ba djwýnh'ã kabēn ne kum,

—Mýkam ne gar me kute pi'òk kaprīo atom djwýnhmē me axwemē akān aro'ã anhò kwý krēno akumex ne kôt akōmo akumex? ane. ³¹ Nhyam kam Jeju memã kum,

—Djām me mex'ýr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanē'ýrbit ne me kane djwýnh mrã. ³² Badjwý ne ba me axwe'ýr tē. Djām we me katāt mrānh'ýr ne ba tē? Kati, me axwe'ýr ne ba tē, ije amiwýr me 'wýrmã. Me kute ikabēn mar ne amim kator ne wānh axwemã irer ne kute iwýr amijo akēxmã ne ba me'ýr tē, ane.

*Me kute amijajbur jabej Jeju kukjēr.
Mat 9.14; Mak 2.18*

³³ Nhyam me ajte kum,

—Ota Djuãokôt ba djwýnh kute Metĩndjwýnhmã amijarēnh kadjy amijajbur ba. Nhyam mekbē pardjēu nhò me ja me kudjwa ã ane nhyam bep akôt ba djwýnhbit ne mã akun kôt kōm ar ba, ane. Ar kute Metĩndjwýnhmã amijajbur kēt, ane.

³⁴ Nhyam kam Jeju memã kum,

—Nã, ikôt ba djwýnh dja mã aku. Ga me kute abenã me rēnhkam me àkur rūnhja pumū. Djām me kute abenã me rēnhkam me àkur ngy got? Me kute abenã me rēnhkam ne me mrāmri àkur rūnhkumrēx. Abenkam kīnh ne ò kwý krēno kumex. Djām me kute mýjja jakam amijajbur got? Djām me mjēnmē abentã ku'eri àkur punu got? ³⁵ Nhyam bep amū akati 'òkam, dja me me aerbē mekbē mjēno tým ne pa 'amýn mã ò tē. Nhyam me arým kam kaprīre ne kam amijajbur ajbit ma, kótbit amak bēno nhýn ò kwý krēnja kētkumrēx ne. Nãm ã Jeju amijã me mjēn jakreo ane.

³⁶ Ne kam ajte memã amikukràdjã ny'ã memã mýjja jakren arē.

—Nhýnh got me'ò inòkã ny 'ò byn kadjò, mex katikôt kadjōn kute tūmja'ã ir ne kute ò mexmã? Kati, nãm ren ò anen ren amibē nyo ajkē nhyam nymē tūmja ren aben pyrãk kēt ne. ³⁷ Ne ajte nhýnh got me'ò mrykã tūm, mekbē idjaer kukãmāre ne me mrykão ngōnh nhinhujabjēti, nhýnh got me'ò mrykã tūm, mrykã kadjãkam pidjò kangò ny ru, pidjòbē uba kangò ru. Nãm ren ane nhyam ren ajkatōr ne ajkapī. Kangò nymē tūm kute abenkam ò bikār ne runhkam ne ren ajkatōr ne ajkapī, nhyam mrykãdjwý arým punu. ³⁸ Kati, mrykã nykam dja pidjò kangò nyja ru. ³⁹ Nhyam ajte nhýnh got me'ò kute pidjò kangò tūmbito kōmo ban ny kakin kum ny djānh? Kati, arým tūmbito amiprãk ne kam, “Ije bep kangò tūmbit ne ành”, ane. Nãm ã Jeju kute memã kukràdjã tūm'ã pidjò kangò tūm jakren kute kukràdjã ny'ã pidjò kangò ny jakreo anen kam memã arēnh pa.

6

Memã pi'òk ràràr'ã ujarēnh.

Mat 12.1; Mak 2.23

¹ Ne kam pi'òk ràràrkam Jeju pur katikôt tē. Nhyam kôt ba djwýnh kôt mō. Kôt mōn arým kum prām ne mōrmã bàygogo 'y nhikēn mōrkôt ngānh ne amijajkwamã rēnhò mō. ² Nhyam kam mekbē pardjēu ar omūn arkum,

—Ije tō mã ne gar arým nē? Pi'òk ràràrkam ne me tyk djã kēt djã. Me kute pi'òk ràràrkam mýjja anhyr kēt. Me tūmre ne me ta kukràdjãkôt mã me babē uma. Me kute pi'òk ràràrkam mýjja kupēnh kēt. Kambit ne me tyk djã kēt djã. Mýkam ne gar ã ar ò anhyro aba?

³ Nhyam kam Jeju memã kum,

—Kē, djām me aje Metĩndjwýnh kabēn'ã pi'òk no'òkjadjwý pumūnh kēt? Djām me aje me bakukãmārebē Dawi'ã ujarēnhja pumūnh kēt, Metĩndjwýnh kabēnkam me aje Dawi'ã ujarēnhja pumūnh kēt?

Ē, Dawi arkum prãmã. ⁴ Nhyam Dawi Metĩndjwýnh nhūrkwãmã wadjān djwý byn kukrēn kam kôt ar tēm jamãdjwý kungã, nhyam ar kukrē. Djwý me kute Metĩndjwýnhmã òrja tām ne kubyn kukrēn arkum kungã. Metĩndjwýnh nhò djwý ne me kãtām kute kur kētkumrēx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnhbit ne kute kur. Nhyam bep Dawi ta ne tu kubē kukrē. Nhyam kam me kute kum axwe jarēnh kēt. Djām me aje ja mar kēt? Ga me aje Dawimã axwe jarēnh kētja pumū ne kam ikôt ba djwýnhmēbit ar imã ar ijaxwe jarē.

⁵ Bep kati, ba ije amijo inhī ne me awýr irwýk ne ba inhò pi'òk ràràr djwýnh. Kam gēdjã ba memã, “Kwārīk wānh ga me kam mýjja kupēnh kēt, nãr kon, dja me jakam apēn, nãr kam mýjja kupēnh kēt ne arek akrī”, ane. Tãm ne ja, ane.

⁶ Nhyam kam ajte pi'òk ràràr 'òkamdjwý me bikprōnh djãmã wadjān kam kam memã Metĩndjwýnh'ã ujarēnhò dja. Nhyam me'ò nhikra jarōxja nhý. Ubók ne arōx ne. ⁷ Nhyam mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukràdjã mar djwýnh arek Jejukam no tyn krī. Nhyam pi'òk ràràrkam kute ikrao mex nhyam me kute kôt kum kator ne kute kum,

—Arým ne ga Mōjdjē kukràdjãkôt amijo aba kēt, anhyrmã ne me arek kam no tyn omūnhò krī. Mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukràdjã mar djwýnh ne me ã Jejukam no tyn ar krī ba ane. ⁸ Nhyam bep ta, Jeju ta ne arým me kute òkre kadjwýnhbē amim 'ã karōja arým kuma ne kam me'ò nhikra jarōxjamã,

—Amrē tēn me ipōkri dja, ane.

Nhyam kãjmã djan 'ýr tē. ⁹ Nhyam kam memã kum,

—Ē, ba me bakukràdjà jabej me akukja. Nhýnhja ne me bakukâmäre me bamä arê? Djâm pi'ók rârarkam me baje mýjja mex nhípêxmä nâr kon kam me baje mýjja punu nhípêxmä? Djâm kam me baje me utâr nâr kon kam me baje me parmä, nën? ane. ¹⁰ Ne kam ari ar me omün kam ate ikra jarôxjamä, —On anhikra katät, ane.

Nhym kam ikra katät ne. Arým ne ikra mexkumrêx. Arým ajte ikra katät ne ikrakumrêx. ¹¹ Nhym kam ajte mekbê pardjêu ngry:k ne. Ngryk tý:x ne. Ne kam Jeju'ä abenmä karôo kumex.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mak 3.13

¹² Nhym kam akati 'ókam kränhre'yr tēn 'ä wabin nhý, kute Bämmä kabēnmä, Metīndjwýnhmä kabēnmä. Kum kabēno 'yr ri nhym akati. ¹³⁻¹⁶ Akati nhym kam amiwýr kôt ba djwýnh 'uwn amijo ar kwý pytän amim ar umjuwn arkum,

—Ba dja ba ar ajano, gar memä ijä adju-jarēho ajmä. Ar abē inhö äpēnh, ane. Näm kute ar anor kadj ar o 12 ne amijo ar utän kam tümräm ar ano.

Ximäo. Jeju kute kum Pedru jarēnhja.

Ängre. Ximäomē Ängre ar aben djäkam ikwä. Xijagu.

Djuäo.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Töme.

Xijagu 'ödjwý. Kubê ne Aupêu kra.

Ximäo 'ödjwý. Ximäo tām ne kum me bajtemja kurêkumrêx, me bajtem kute meo baja kum me kurêkumrêx.

Djuda. Xijagu kraja.

Djuda Ikadji. Kute Jeju kurê djwýnhmä kanga djwýnhja.

Be, Jeju kute tümräm ar anor ne ja. ¹⁷ Ne kam kôt ba djwýnhbê 12jamê ro'ä ruw ne pyka kēnh'yr bôx ne kam kam meo dja. Nhym me kôt ba kajgo ne me 'ä kumex. Nhym me kätämjadjwý Jeju'yr mōn bôx ne 'ä kumex. Pykabê Djudêja kurüm me kräptimê krīraxbê Djeruxarê kurüm me kräptimê ngó rax nokä'ä pykabê Xirumê Xidōmê kurüm me kräptimê. Me tām ne me akän Jeju'ä kumex. Me ja ne me 'yr akuprô. 'Yr bikprōnh ne kute kabēn mar nhym kute apýnh me kanê djari meo mexmä ne me 'ä akuprô.

¹⁸ Nhym me karô punu kute meo bajad-jwý mekôt 'yr mōn bôx nhym kam mekam me karô punuja jano nhym me arým mex ne. ¹⁹ Nhym me itepato kute Jeju kupēnh präm. Näm Jeju tu týxkumrêx nhym kurüm uma apôx ne me kunïo mex. Kam ne me kunï kute Jeju kupēnh prämä.

Kute arkum kīnh jarēnh ne ajte kute arkum kaprījarēnh.

Mat 5.1

²⁰ Nhym kam meo mex pan kam kôt ba djwýnh pumün arkum,

—Ē ar anhö nëkrêx kêt wä, ar ga ne gar akīnhkumrêx. Mýkam? Bir, ar ga ne Metīndjwýnh ar akadjy bēnjadjwýr ne ar ar ajo ba.

²¹ Ē, ar jakam amä präm wä, ar ga ne gar akīnhkumrêx. Mýkam? Bir, ar ga dja gar ajajnekumrêx ne.

Ē, ar jakam amýr wä, ar ga ne gar akīnhkumrêx. Mýkam? Bir, ar ga dja gar akeket ne.

²² Ē, jakam me kum ar akurêja, ar ga dja gar akīnhkumrêx ne. Ba ne ba amijo inhī ne me awýr ruw ne kam ar me ajo iba. Ga me akwý amä ikīnh ne iwýr akuprô ba kam ar ar ajo iba. Nhym me kam kum ikurēn kam ikôt kum ar akurê ne. Gar mä ikôt abikamēnhkamdjwý me kum ar akurê. Gêdja me te wānh kum ar akurēn bōm ar arēn ar ajaprýn ar ajaxweo ar apytä,

²³ gar tu akīnhkumrêx ne ate akīnh katin amijara tatak ne.

Mýkam? Bir, dja Metīndjwýnh ar amä o pānh rax ne. Kājkwakam gêdja ar amä o pānh mex ne. Kājkwakam kute ar amä o pānh mex ja dja gar amikukām aman ate akīnh katī. Näm me tümre ä axwe anen me kamingrāny kajmä'ä ä Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnhho bikēnhho bao ane. Gar arým kam kājkwakam me kīnhkumrêx ne ar baja pumü, ane.

Näm ä Jeju arkum ane. Ne kam ajte me ö nëkrêx kumexjamä kabēn ne memä kum,

²⁴ —Nhym bep me anhö nëkrêx kräptiwä me ga dja ga me akaprī rax ne. Bir, mýkam? Jakambit akīnh djä kajgokam. Gêdja ĩ apêx ne ajte amü kêt kumrêx.

²⁵ Ne me jakam ajajnewä, me ga dja ga me akaprī rax ne. Mýkam? Bir, me ga dja ga me amä präm ne.

Ne me jakam akeket wä, me ga dja ga me akaprī rax ne. Mýkam? Bir, me ga dja ga me abixangrin kam amýro akumex.

²⁶ Ne me kunï kute abenmä me amex jarēnhho kumexja me ga dja ga me akaprī rax ne. Mýkam? Ga me axwe pumü. Ga me kum me axwebit kīnh ne kute abenmä me mex jarēnhho kumexja pumü. Näm me tümre ä axwe o anen me kamingrāny kajmä'ä kum me 'ëxnhībit Kīnh. Me 'ëx ne kute

amijo Metĩndjwŷnh kabĕn jarĕnho ba-jabit ne me kum me kĩnh ne abenmā ā me mex jarĕnho kumexo ane. Kam ne me kamingrāny me tũmre kōpdj'ā kum me axwe, me 'ĕxnhĩbit kĩnh ne kute abenmā me mex jarĕnho kumexja.

Nām ā Jeju memā anen kam kōt ba djwŷnhmā kum,

Jeju kute arkum, "Amā akurĕ djwŷnh jabĕ" jarĕnh.

Mat 5.38; Ruk 23.34; Kar 7.60; Rō 12.14

²⁷—Ē, ba ajte ar amā ikabĕn 'ō jarĕ, gora ar ikabĕn ma. Gora gar tu amā akurĕ djwŷnh jabĕ. Gora me kum ar akurĕja dja me te ar ajo ajkĕ gar akrānmā amā me abĕn ar meo aba. ²⁸ Gora ar me kute ar adjũnwāmā tu akabĕn mex jarĕ. Gora ar me kute ar ajo bikĕnhja tu Metĩndjwŷnhmā me arĕ gĕ meo djuw mex. ²⁹ Gĕdja me'ō ar ajō nhinebĕ kurwa ga 'yr akĕx gĕ aktā anhinebĕ kurwa. Gĕdja me'ō ar ajōbĕ inōkā by ga tu kum kanga. Nhy m ajte akā 'ō'ā ajwĵ ga ajte akā 'ōdjwĵ byn kōt kum angā. ³⁰ Gĕdja me'ō mĵjja 'ā ajwĵ ga tu kum kanga. Gĕdja me'ō abĕ anhō mĵjja 'ō by ga tu kum kangakumrĕx. Kwārĭk wānh ga akubyn 'ā 'wyr kĕt. ³¹ Djā nām me ar ajōo ajkĕ ga akĩnh ne? Kati, nā gām akapriĕ. Bir be, kam dja gar ā me jao anhŷr kĕtkumrĕx gĕ me adjwŷnhdjwĵ kapri kĕt. Nār kon, djā nām me ar ajōkam mex ga akapri? Kati, nām me ar akam mex gar akĩnhkumrĕx ne. Bir be, kam dja gar ā me jakam amexo ane gĕ me adjwŷnhdjwĵ kĩnhkumrĕx.

³² Ē, ba ar amā arĕ. Me kum ar ajabĕ gar amipānh amā me abĕkumrĕxja bārām kam dja ba ar amex jarĕnh jabej? Kati, ĕ, me axwe ne me kum ōbikwabĭt jabĕ, kum aktā aben jabĕ ne kam kum me kātāmja kĩnh kĕtkumrĕx. Be, dja gar gadjwĵ amā anhōbikwabĭt jabĕ, djori kam mex? Kati, ar ikōt aba djwŷnhkam gĕdja gar tu amā me abĕo tuknĭ. Ar amā anhōbikwa jabĕn kam kōt amā akurĕ djwŷnhdjwĵ jabĕ. ³³ Nhy m ajte me ar akam ukapri gar amipānh mekam adjukapri, bārām kam dja ba ar amex jarĕnh jabej? Kati, ĕ, me axwe ne me ōbikwakambit ukapri, aktā abenkam ukapri ne kam me kātāmjakam ukapri kĕtkumrĕx. Be, dja gar gadjwĵ anhōbikwakambit adjukapri, djori kam mex? Kati, ar ikōt aba djwŷnhkam gĕdja gar tu me kunĭkam adjukapri o tuknĭ, anhōbikwakam adjukapri n kam kōt akurĕ djwŷnhdjwĵ kam adjukapri. ³⁴ Nhy m ajte me ar amā mĵjja ngā gar kam amipānh memā mĵjja ngā, bārām kam dja ba ar amex jarĕnh jabej? Kati, ĕ, me axwe ne me aktā aben pānh abenmā mĵjja nhōro ba. Nām me akubyn abenmā 'ānh ōro ba. Be, dja gar gadjwĵ me

kute akubyn ar amā mĵjja nhōrmābit mĵjja ngā, djori kam mex? Kati, ar ga, ar ikōt aba djwŷnhja dja gar tu memā mĵjja nhōrkumrĕx ne kam pānhkam amak kĕt.

³⁵ Bir be, ar ga dja gar amā akurĕ djwŷnh jabĕkumrĕx ne kam adjukapri ne tu kum mĵjja kajgo ngā. Kute akubyn amā pānh mĵjja 'ō nhōrmā pānh kam amak kĕt. Metĩndjwŷnh pymati tām gĕdja ar amā o pānh ra:x ne. Gar kam arŷm abĕ Metĩndjwŷnh krakumrĕx. Mĵkam dja gar ā meo ane? Bir, Metĩndjwŷnh ne tu me ōdjĵ, me axwekam ukapri. ³⁶ Kam dja gar kajkwakam Abām'ā amijakren mekam adjukapri.

Mete me'ā axwe rĕnh nĕje memā kabĕn.

Mat 7.1; Rō 2.1; Xij 4.11

³⁷ Kwārĭk wānh gar me'ā axwe rĕnh kĕt. Dja gar me'ā axwe rĕ nhy m me amipānh ar ajā axwe rĕ, nār Metĩndjwŷnh ar amā axwe jarĕ. Kwārĭk wānh gar me axwemā akator kĕt ne memā pānh jarĕnh kĕt. Dja gar me axwemā akato ne memā pānh jarĕ nhy m me amipānh ar ajaxwemā katon ar amā pānh jarĕ, nār Metĩndjwŷnh ar amā pānh jarĕ. Nhy m bep kati, gĕdja me kute ar akam amikrāja gar tu o abiknorkumrĕx gĕ me amipānh ar gadjwĵ tu ar ajaxweo biknorkumrĕx ne. ³⁸ Gora ar memā anhōdjānh ne tu memā angā. Gĕ me kam amipānh ar amā ōdjānhkumrĕx ne ar amā mĵjja ngā. Dja Metĩndjwŷnh ar amā o pānh rax ne. Kute mrāmri ne me kute akubyn abenmā djwĵ ngrā nhōr kadjĵ kute ngōnhkam ngĕjĕnh ne ajte kute à'āk ne kum o'uk ne iby ngĕjĕnh nhy m akā'ā bikapĩnja pyrāk. Dja ā Metĩndjwŷnh ar amā ō raxo ane. Bir be, kam dja gar Metĩndjwŷnh kudjwa memā ōr rūnh nhy m kam me akubyn ar aje memā ōr 'ānh ar amā kungā, ane. Nām Jeju ā kōt ba djwŷnhmā arĕnho ane.

³⁹ Ne kam ajte apŷnh mĵjja djāri arkum 'ā ujarĕnh jakreo tĕ. Ne kam arkum,

—Djām me'ō no rāja kute me'ō no rājamā kum, "Amrĕ, ba amā kō 'amŷn katāt ajo tĕ", anhŷrmā? Kati, gorĕn kum kō 'amŷn o mōn ren ar ro'ā krekam tŷm, ane.

Be, me axwe rā'ākam dja me amū me jamā axwe jarĕnh kĕt. Me axwekam ne me kute me no rā pyrāk. ⁴⁰ Djām me'ō kute mĵjja mar kĕtja kute me'ō kute mĵjja mar raxja jakrenh got? Kati, nhy m bep djām me'ō kute marja priĕne kum arĕn kum akre nhy m kam arŷm ar aben pyrāk ne.

Bir be, ar aje Metĩndjwŷnh kukrādja mar tũmja amijāno dja. Dja me nyre ar ajā amijakren kam kute ar apyrāk.

⁴¹ Mĵkam ne ga akamy nokam pyka jaũmjabit pumũn kam ga anokam piĕpohntija pumũnh kĕt ne? ⁴² Djām aje akamymā kum, "Akmere, amrĕ ba amā anokam pyka jaũmwā kaba", anhŷrmā? Ne kam ga

anokam pīponhtiawā pumūnh kêtikumrēx ne. Aje aminokam pīponh pumūnh kêtikum we ā kum ane. Kê. Mrāmri ne ga apunu rax ne kam ajajkwakambit ajte amimexo amra. Akumrēx gēdja ga aminokam pīponhtiawā kaban kam arīt mex ne arým amikôt akamy nokam pyka jaūm ngrire wā kaba.

⁴³ Ne ajte jadjwý, ē, djām pidjō mex, pidjō djānhjakam pidjō punu apōx got? Nār kon, djām pidjō punukam pidjō djānh apōx got? Kati, apýnh pidjō bāri djāri ne kam ô apōx. ⁴⁴ Ô ne parbê rōrōk ne ikwān kam o bārio amirīt nhyem me kôt kum apōx. Pidjō punukam ô punu apōx, nhyem ate pidjō mexkam ô mex apōx. Ga rojkakrekam tyrti apōx kētja pumū. Ga ajte prēxkamdjwý katēbāri apōx kētja pumū. ⁴⁵ Bir be, nām ā mebēngōkredjwý* ane. Nām me ôkre kadjwýnhbē kabēn mex man arým kabēn mexo memā amijo amirīt. Nhyem me ajte ôkre kadjwýnhbē kabēn punu man arým kabēn punuo memā amijo amirīt. Nām me ôkre kadjwýnhbē mýjja kumex ma nhyem kam amrē bōm ajkwa krekremē ôto'ýr apōx nhyem me kam arēnho ba. Arēnho ban kam arým memā amijo amirīt. Mex nār axwe ja o memā amijo amirīt. Kute mýjja ô kute bārio amirīt ja pyrāk.

Me'ō ar kute kikre'ā amijakremā memā arēnh.

Mat 7.24

⁴⁶ Ē, ba ajte ar amā ja jarē. Mýkam ne gar imā “Bēnjadjwýr, Bēnjadjwýr” anhyō aban ajte ikabēnkôt ar amijo aba kêt ne. ⁴⁷⁻⁴⁸ Ē, ba ar amā arēn kikre'ā me ajakre. Me'ō iwýr akēx ne kute ikabēn markumrēx ne ikabēnkôt kute ar amijo baja ne kute mrāmri ne me kute kikremā kre jabjē:n kam kam par pymjýr ne kam iby kēnmē pyka rēnh ne kute kum o'uk ne 'ā kute kikre nhyem te ngō tām ne kute kangōnh nhyem mrāmri ku'ē týxja pyrāk. Kum kre jabjēkam ne mrāmri ām týx ne. Nām ā me kute amim ikabēn mar týx ā ane.

⁴⁹ Nhyem bep me'ō kute ikabēn mar kajō, kute ikabēnkôt amijo ba kētja ne kute mrāmri ne me kute tu pyka krākà'ā par pymjýr. Kre krānne kam kute par pymjýr ne kute 'ā kikre pyrāk. Nhyem 'ā ngō tām ne kute kājbe me'ā rēnh nhyem rōrōkja pyrāk. Djā nām kājbe kukē nhyem ban rōrōk got? Kati, nām tu ator nhyem ban gru: ane. Dja me'ō kute ikabēn mar kêt'ō ā ane, ane. Nām ā Jeju arkum ujarēnho āmo anen memā ujarēnh pa.

* **6:45** Jeju nhō pykakam me kunī bēngōkre kute mrāmri ne apýnh me ô pyka djāri kunikôt me kunī bēngōkre pyrāk.

7

Krākamngōnh nhō bēnjadjwýr kute tu amim Jeju kamnhīxkumrēx.

Mat 8.5

¹ Ne kam ate krībē Kapana'ýr tē. Mā 'ýr tēn bōx. ²⁻³ Bōx nhyem krākamngōnh nhō bēnjadjwýr arým kuma, kubē ne krākamngōnhre krāptībē 100 nhō bēnjadjwýr arým kuma, bōxkôt kuma. Kubajtem. Arým kuman kam 'ýr mebēngētte kwý jano. 'Ýr mebēngēttebē idjaer kwý jano. Ô āpēnh ne kanē týx ne nō. Arým tyk'ýr. Arým arkatin nō. Kum ô āpēnh jabēkumrēx ja ne kubē kanēn nō nhyem kam kadjy Jeju'ýr ar ano. Ar kute kum arēnh nhyem 'ýr tēm ne kute kum ô āpēnho mexmā ne 'ýr ar ano.

⁴⁻⁵ Nhyem ar mōn Jeju'ýr bōx ne kam kum o no katon kum,

—E kum bep tāmja ne mexkumrēx. Mrāmri dja ga 'ýr tēm kum ô āpēnh pytā. Nām kum me bakīnhkumrēx ne arým me bamā me babikprōnh djā nhīpēx ne. Dja ga on 'ýr tē, anhyō ku'ē.

⁶⁻⁷ Nhyem kam 'ýr tē. Bit 'ýr tēn 'ýr kikre tēpo tē nhyem krākamngōnh nhō bēnjadjwýrja ajte kutā ôbikwa kwý jano. Nhyem ar kutā tēn kajpan kum,

—Bēnjadjwýr, on dja ga akēx ne. Krākamngōnh nhō bēnjadjwýr ne ar imā, “Ar tēn kum arē gē on amū akēx”, ane. Bar kam akutā tē. Nām amā, “Ibēnjadjwýr kaāk, ibēnjadjwýr ngrirekan me ga inhūrkwāmā adjar ba ipijām karō amā ane. Ingrire, ikātāmkan ne ba ba akutā itēm kêt ne, amikam ipijāmkan. Dja ga tu akabēnobit inhō āpēnho mex nhyem arým mexkumrēx ne. ⁸ Inhō bēnjadjwýr ne imā kabēn, kute raxo ijakrenhja ne imā kabēn ba kabēn man kôt amijo iba. Ne kam ajte ba ibē me krākamngōnhre nhō bēnjadjwýrkam ba memā ikabēn nhyem me ikabēnkôt amijo ba. Ba me'ōmā kum, “Ýr tē”, ane nhyem arým 'ýr tē. Ba kam ajte me'ōmādjwý, ‘Amrē tē’, ane nhyem arým amrē tē. Ba inhō āpēnhmā, ‘On mýjja kupē’, ane nhyem arým mýjja kupē. Kam ne ba amā, ‘Abēnjadjwýr djwýnhkam dja ga akabēnobit o mex ne’, ane.” Nām ā krākamngōnh nhō bēnjadjwýr amā ane, ane.

⁹ Nhyem Jeju ar kabēn man kam arkam no tyn djan ôkre kadjwýnhbē amim,

—E kum be nām tu amim ikamnhīxkumrēx ne, ane. Ne kam me itepato kôt mōrja'ýr akēx ne memā kum,

—Ē, ba me amā arē. Nhýnh ne me babē idjaer 'ō ā kute tu amim imaro anhyō? Kati, kêtikumrēx. Nhyem be nām tawā, tawā kubajtem ne gēt tu amim ikamnhīxkumrēx ne, ane. ¹⁰ Nhyem kam krākamngōnh nhō bēnjadjwýr nhōbikwaja akubyn kikremā tē.

Kikremä tĕn bōx ne kanĕn nōrja pumū. Nhyṃ meḡkumrĕx ne, arŷm ā kĕt ne nhŷ. Tām ne ja.

Kute me'ō tyk akubyn o tĭn.

¹¹ Nhyṃ kam akati ngrĕre nhyṃ Jeju krĭ 'ōmā tĕ. Krĭ nhidjĭbĕ Nāimā tĕ. Nhyṃ kōt ba djwŷnhmĕ me kātām krāptĭ kōt mō. ¹² Nhyṃ kam Jeju meo mō. Meo mōn ĭ krĭ tĕpo mō. Nām bit krĭo rām ne jao mō nhyṃ Ar kubĕ kra tykjao mōn o kajpa. Kikre bu'ā kĕno kō kayr jajkwa krekremā o aben kajpa. Amrĕbĕ me'ōbĕ mjĕn tyk nhyṃ kam kraja adjwŷnhdjwŷ kōt kubĕ ty. Kute amikamā kra pydjĭn irja ne kubĕ ty. Nhyṃ me kam kĕnkre'ŷr o mōn o kajpa. Me krāptĭ ne me kĕnkre'ŷr bit o mō, bit kute mekbĕ idjaer kukrādjakōt kĕnkrekam adjarmā. ¹³ Nhyṃ Jeju me'ō nija pumūn kam kum kaprĭ: ne kum,

—Kwārĭk wānh ga amŷr kĕt, ane.

¹⁴ Ne kam 'ŷr tĕ. 'ŷr tĕn kam 'ā nōr djābit kupĕ. Nhyṃ ar kute o mōrja, tyko mōrja, o mōr tŷx katikōt kum o dja. Nhyṃ kum kabĕn ne kum,

—Akmere, ba amā arĕ. Ē, on kajmā nhŷ, ane. ¹⁵ Nhyṃ ekruḡ ne kajmā nhŷn kam kabĕno nhŷ. Nhyṃ Jeju nāmā kungā. ¹⁶ Nhyṃ me kunĭ madjā kreti ne kum uman kam Metĭndjwŷnhmā raxmĕ mex jarĕnho kumex ne abenmā kum,

—Ota Metĭndjwŷnh kabĕn jarĕnh djwŷnh rax 'ō me bakam kato, ane.

Ne ajte,

—Metĭndjwŷnh ne arŷm ō me baja 'ŷr bōx, ane. ¹⁷ Nhyṃ me kam abenmā Jeju jarĕnho kumex ne amū abenmā arĕnho prōt ne. Nhyṃ pykabĕ Djudĕjakam me ja kuma. Nhyṃ amū bu'ā pyka ja kunĭkōt me abenmā arĕn kuma.

Djuāo'ā ujarĕnh.

Mat 11.2

¹⁸⁻¹⁹ Nhyṃ Djuāo kōt ba djwŷnhdjwŷ arŷm kuman Djuāomā arĕ. Nhyṃ adjwŷnhdjwŷ kuma. Mekbĕ ijĕ djākam nōr rā'ākam ne ar kum mŷjja ja kunĭ jarĕ nhyṃ kuma. Kuman kam amiwŷr ar ku'uw, amiwŷr kōt ba djwŷnh 'uw, ar amānhkrut ne ar ku'uw ne arkum,

—Ē, ar Jeju'ŷr tĕn kum, “Djām ga ne Metĭndjwŷnh amrĕbĕ me imā ajarĕ ga arŷm bōx. Nār kon, dja ba me atemā 'ōdjwŷ jabej ajkam ama”? ane. Djuāo ne ā arkum anen kam ar ano. Bĕnjadjwŷr djwŷnh'ŷr ar ano. Ar kute omūnh ne tĕm ne kute Djuāomā arĕnhmā ne 'ŷr ar ano.

Nhyṃ ar 'ŷr tĕn bōx. ²⁰ Bōx ne kum,

—Djuāo kute ngōnhmā me angĕnh djwŷnh ne awŷr ar ijano ne ar imā, “Ar tĕn kum, ‘Djām ga ne Metĭndjwŷnh amrĕbĕ me imā ajarĕ ga arŷm bōx? Nār kon, dja ba me

atemā 'ōdjwŷ jabej ajkam ama”? ane.” Nām ā arkum ane.

²¹ Nhyṃ kam Jeju arek me utāro dja. Me apŷnh kanĕ djārimĕ, apŷnh me tokry djārimĕ, me karō punu kute meo bamĕ, me no rāmĕ, me ja ne meo mexo dja. Me krāptĭ ne meo mexo dja. Djuāo kōt ba djwŷnh kute omūnh ne akubyn 'ŷr tĕm ne kute kōt kum arĕnh nhyṃ kute marmā ne arek me utāro dja. ²² Ne kam arkum,

—Ar'ŷr tĕn Djuāomā arĕ. Ba ne ba arŷm me'ŷr bōx ne me utāro dja nhyṃ me no rā arŷm rĭt, me te jakry arŷm mrā, me ĭ kajĕkam tĕ arŷm kā mex, me amakkre kĕt arŷm amakkre mex ne ajkam ama, nhyṃ me tykjadjwŷ arŷm akubyn tĭn ne, nhyṃ me me ō mŷjja kĕt jamādjwŷ kabĕn mex, kabĕn ny kaj bĕ arĕ. Bir be, ar aje ije meo mexkōt ipumūnhja dja gar tĕn kōt Djuāomā arĕ, ane.

Ne ajte kum,

²³ —Me'ō kute tu amim imar ne kute ōkre kadjwŷnhbĕ ijā amim, “Djām tām, nār kon atemā”, anhyŷr kĕt, tām dja kĭnhkumrĕx, ane. Nām ā Jeju Djuāo kōt ba djwŷnhjamā ane. Nhyṃ ar kuman kam mā 'ŷr akubyn tĕ.

²⁴ Ar tĕm tekrekam memā Djuāo jarĕnho dja. Me krāptĭjamā arĕnho djan memā kum,

—Nā gām me aje Djuāo pumūnhmā mō, kapōt kukritkam mō. Mā ne kute? Me bōreja pumū. Bōre ne kōk o wabĕn ari ar adjuw. Mūm wabĕn adjuw. Nhyṃ pānh wabĕn mūm adjuw. Ne ari ar adjuw. Djām ā Djuāo kute anhyŷr? Djā nām ā memā kabĕn jarĕnho ane? Djā nām me jamā kabĕn 'ō jarĕ ne kam ajte me umaje amū me jamā atemā kabĕn 'ō jarĕ? Kati, nām tu katāt memā kabĕn jarĕnhkumrĕx ne, tu kum me uma kĕt ne kabĕn pydjĭ memā arĕnho tĕ, kabĕn tām jarĕnho tĕ. ²⁵ Djā nā gām me aje Djuāo pumūnhmā 'ŷr aba nhyṃ kubĕkā mex jangĭj ne o ba? Kĕ, me kute kubĕkā mexbit jangĕnh ne kute 'ā amibĕno baja ne me bĕnjadjwŷr rax nhō kĭkretikambit ar ba, ikra kĕt, āpĕnh kĕt mex ne ar ba.

²⁶ Bir be, nhyṃ mŷj ne ga me aje omūnhmā mō? Djām Metĭndjwŷnh kabĕn jarĕnh djwŷnh 'ō ne ga me aje omūnhmā mō? Nā, tām. Tām. Ba me amā arĕ. Djuāo ne Metĭndjwŷnh kabĕn jarĕnh djwŷnh kunĭ kurām raxi. ²⁷ Ā ne amrĕbĕ Metĭndjwŷnh pi'ōk no'ōkkam me amā,

“Ota ba akukām ajā ujarĕnh djwŷnh 'ō jano, kute akukām me akre nhyṃ me kute mar ne akutĕp kute axwemā irern katāt amijo bamā.

Kute mrāmri ne me kute me bĕnjadjwŷr rūnh kutĕp katāt pry jadjwŷrja pyrāk”, ane. ²⁸ Ba me amā arĕ. Djuāo ne me kunĭ kurām raxi. Nhŷnh ne me'ō nā tikkre kurām kator'ō raxo kute Djuāo jakrenh? Kati, bep Metĭndjwŷnh me kadjy bĕnjadjwŷr ne kute ar

me utår ne meo baja, me ja'õ ne te kàtàm mex ne kute raxo Djuão jakrenh mexi.

²⁹ Nà, Djuão ne rax nhym me kunĩ Djuão kabèn ma. Nhym me axweja, me kute bènjadwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnhdjwý me kudjwa kabèn ma. Nãm ne Djuão kabèn man òkre kadjwýnhbê amim, "Mrãmri ne Metĩndjwýnh katåt meo ba", ane. Nhym Djuão arým ngõnhmã me angij.

³⁰ Nhym bep mekbê pardjêumê me kute Mòjdjê kukràdjã mar djwýnhmê, me ja ne me Metĩndjwýnhbê amikati. Metĩndjwýnh kute amim me'ã karõ ne me mar kêt ne ar kubê amikatio ba. Nhym Djuão kute ngõnhmã me angjênhmã nhym me ate ar kubê amikatio ba.

³¹ Ije tõi mýj'ã got ba me akamingrãny jakre? Mýj ne ga me aje uråk? ³² Nã gãm me aje me prĩre mýjja kam kĩnh kêt pyræk. Ga me me prĩre kikre kabem krĩn kute abeno bixaêr baja pumũ. Ar ja ne ar ar jamã kabèn ne arkum, "Gwaj bakĩnh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngõtãx à'ãk", ane.

Nhym ar kum, "Waj, ar ibixaêr prãm kêtê. Ar itor prãm kêtê. Ar imã wã kĩnh kêtê."

Nhym ajte arkum, "Gwaj bamýr kati mãn o nhý."

Nhym ar, "Kê, wajre. Ar imã kĩnh kêtê. Ar imýr prãm kêtê." ³³ Djuão kute ngõnhmã me angjênh djwýnh ne me awýr bõx. Nãm amijajbu:n kute uba kangõo kòm kêt ne ar ba, ga me amã kĩnh kêt ne kam we, "Nãm ajbã. Me karõ punun ar o ba nhym ajbã", ane.

Be, nã gãm me aje me prĩre pyræk ne amã ja kĩnh kêt ne ajte amã jadjwý kĩnh kêt ne. ³⁴ Nhym bep ba ne ba mrãmri gêt amijo inhĩ ne me awýr bõx ne me akam idjãkur iban kõt ikõm iba ga me kam amã ikĩnh kêt ne we ijã, "Kê, tãwã ne kum prãm̃ti, kum uba kangõ djãh̃ti." Ne we ajte ijã, "Me kute bènjadwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnhmê me axweobit ne õbikwã", anhýr ar o aba.

³⁵ Djãm Metĩndjwýnh jamak punu got? Axwe amak mex ne prĩne kute amikukãm mýjja kunĩ mar ne Djuão kute amijajbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwý ijano. Ije amijajbur kêtãm ijano. Nhym kõt me amak mex, me amikukãm umar, ar ipumũn kam òkre kadjwýnhbê amim, "Mrãmri ne Metĩndjwýnh me xkumrêx ne amê ar ano", ane. Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

Me'õ ni jaxwe kute me kudjý djão Jeju par kudjý.

³⁶ Nhym kam mekbê pardjêu'õ nhidjibê Ximão ne Jejumã kum,

—Amrê tẽn ikutã anhõ kwý krê, ane.

Nhym kam kutã õ kwý krênmã tẽn bõx ne nhý. Nhym me abenmã arê. ³⁷ Nhym me'õ nire arým kuma. Me'õ nija ne axwe

ne krĩ tãmkam arĩk ar ban kam Jeju tẽn ne mekbê pardjêu'õ nhũrkwãkam õ kwý krêno ýrkõt arým kuma. Arým kuman kam ýr tẽ. Nãm ngõnh mexte, kẽn jakareo ngõnhkam me kudjý djão ipun kubyn ýr o tẽn o bõx. ³⁸ O bõx ne burũm ibũn mýro nhý. Parbê mýro nhý nhym no kangõ prĩne Jeju par kumrã. Par kumrã nhym kam ta amikõo par ngrã. Kum Jeju kĩnhkam ýr tẽn bõx ne omũn kam amikam pijãm ne kam muw ne prĩne no kangõo par kumrãn kam amikõo par ngrã. Ne kam par kaõ. Kum abekam par kaõn kam me kudjý djão par kudjý. ³⁹ Nhym mekbê pardjêu'õ kutã Jeju õ kwý krêno ýrja arým omũ. Arým omũn kam òkre kadjwýnhbê amim,

—Be, Jeju kute mar kêt. Bep Metĩndjwýnh kabèn jarênh djwýnhkumrêx ne ren arým kuma. Mýj me'õ niwã ma, arĩk ar baja ren arým kõt kuma, me'õ axwe kute kupênhkõt ren arým kuma. Ren kuman ren am-inêje ano. Bep kati kute mar kêt. Kute Metĩndjwýnh kabèn jarênh mar kêt, kàtàm.

Nãm ã òkre kadjwýnhbê amim ane. ⁴⁰ Nãm ã ane nhym Jeju arým kuman kam kum,

—Ximão ba amã ikabèn jarê, ane.

Nhym,

—Ã, bènjadwýr, aj rã'ã, ane.

⁴¹ Nhym kum,

—Ë, me'õ ne ar amãnhkrutjamã pi'ók kaprĩre ngã. Nãm jamã pi'ók kaprĩ ngrĩreo 50 ne kungã. Ne ajte jamãdjwý pi'ók kaprĩ raxo 500 ne kungã. ⁴² Nhym ar ja amê te akubyn kute kum o pãnhmã. Te o ane nhym kam kute arkum pi'ók kaprĩ nhõr djwýnhja arkum, "Kwãrĩk wãnh imã o pãnh kêt. Dja ba tu o akno", ane.

Bir be, nhym gédja kum abê rax ne? ane. ⁴³ Nhym kam Ximão Jejumã kum,

—Kon, birãm tãwã, kute kum rax ne õr ne kute pãnh tu o biknorwã gédja kum kĩnh rax ne, ane.

Nhym kum,

—Nã, kõt ne ga aje arênhwã, ane. Nija ne axwe rax. Ba arým axwe kunõo aknon kum pãnh jarênh kêt ne. Kam ne kum ikĩnh rax ne, ane. ⁴⁴ Ne kam nija ýr akêx ne Ximãomã kum,

—Ë, djã nã gãm nija pumũ? Be, nã bãm anhũrkwãmã wadjã ga aje imã ngõ nhõr kêt, ije amipar ku'õnh kadjj aje imã õr kêt. Nhym bep tãmja ne no kangõo ipar kumrãn kam amikõo ipar ngrã. ⁴⁵ Ga ne ga amã ikĩnh kêt kam aje inhine kaõr kêt nhym bep tãmja ne ibõx totokbê arek ipar kaõro nhý. ⁴⁶ Ga ne ga aje ikrã ngrãnh kêt nhym bep tãmja ne me kudjý djão ipar kungrã. Tãmja ne kum ijabêkumrêx ne prĩne ijo djuw mex ne. ⁴⁷ Kam ne ba amã, "Tãmja ne axwe krãptĩ ba arým tu kunõo ibiknorkumrêx ne. Ga kum ijabê raxja pumũ. Nhym bep ije

me'õ jaxwe ngrireo ibiknor ne amipãnh kum ikĩnh ngrire", ane.

⁴⁸ Ne kam nijamã kum,
—Arým ne ba ajaxwe djari arým kunõ akno, ane.

⁴⁹ Nhyam kam me Jejumẽ ro'ã õ kwý krẽno kumexja abenmã kum,

—Djijãk tõ mýj me'õ ne gêt me axweo bisknoro ba? ane.

⁵⁰ Nhyam bep Jeju ne nijamã kum,
—Ga ne ga mrãmri aje tu amim ikamnhĩxkumrẽx nhyam kam Metĩndjwýnh arým apytã, on adjumar mex ne tẽ, ane. Tãm ne ja.

8

Ar nire kute Jejuo djuw mexo ba.

¹ Nhyam kam tũmbẽ Jeju ajte pyka kunĩkõt ipõko mõ. Krĩ rũnhmẽ krĩ kryre kunĩkõt memã Metĩndjwýnh kukràdjã'ã ujarẽno ipõko mõ. Ne kãj bẽ memã kabẽn ny, kabẽn mex'ã ujarẽnh mõ. Mýj kabẽn mex'ã? Bir, Metĩndjwýnh kute me utãr ne me kadjy bẽnjadwýr ne kute ar meo bamã tãm. Tãm ne memã arẽno ipõko mõ. Nhyam kõt ba djwýnhbẽ 12 kõt mõ.

² Nhyam me niredjwý kõt mõ. Mýj me nire nã? Bir, me karõ punumẽ apýnh me kanẽ djari kute kubẽ me utãradjwý ne me kõt mõ.

Marij me kute kum Madarena anhýrja, kurũm ne Jeju kute me karõ punuo 7 ne apõx ne anorja.

³ 'Obẽ ne Djõwanã, Kudja prõ. Kudja ne kubẽ bẽnjadwýr raxbẽ Erodji nhõ nẽkrẽx pumũnh djwýnh.

'Obẽ ne Xudjana. Nhyam ajte me kwý rax ne me kõt mõ. Be, me nire tãm ne me kõt mõn õ pi'õk kaprĩreo aro djuw mexo mõ, o arkum mýjja jamýnh mõ.

Kute bãygogore 'y'ã Metĩndjwýnh kabẽn jakre.

Mat 13.1; Mak 4.1

⁴ Nhyam me apýnh pyka kunĩkõt Jeju'ýr mõn bõx ne 'ã kumex. Me krãptĩ ne me 'ã akuprõ nhyam kam Jeju Metĩndjwýnh kukràdjã'ã memã mýjja jakre. ⁵ Nãm mekmã kum,

—Ë, õ pur djwýnh ne kute õ purkam bãygogore kremã 'ýr o tẽ. 'Ýr o tẽn o bõx ne kam ar 'yo ukabẽr mrã, ane. Nãm mekbẽ idjaer kute mýjja kre kadjy tu mýjja 'yo akabẽ, bãymẽ bãygogore 'ymẽ, ja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabẽr mrã. Kute mrãmri ne me kute katẽbãri 'yo ukabẽr mrãnhja pyrãk.

—Be, me'õ ne ar bãygogore 'yo ukabẽr mrã. Nhyam 'y kwý prykam rõrõk ne. Nhyam me paro pykamã angij nhyam te ingrõtã nhyam me prĩne paro pykamã angij. Nhyam kwẽnhdjwý mã prĩne kuku.

⁶ Nhyam 'y kwý kẽnpõ'ã rõrõk ne ingrõt totokbẽ tu ingrõt mjõ. Mrãmri ne kẽn'ã pyka prorrekam 'y rõrõk ne 'ẽx ne ingrã mex ne te kẽnã arẽo ingãn arým ty.

⁷ Nhyam 'y kwý mrýnhĩkam rõrõk ne kam mrýnhĩmẽ ro'ã ingrõt ne. Nhyam kam prĩne o akno.

⁸ Nhyam bep 'y kwý ne pyka mexkam rõrõk ne kam ingrõt ne abatãnh ne ijj rũnh ne 'y krãptĩkumrẽx. Ijyakam 'yja amũ o amijakren kam 'y pýnhkõt kubẽ 100 ne. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju memã anen kam ajte kãj bẽ memã kum,

—Godja ga me ajõ ajamakre mex jabej, on ama, ane.

⁹ Nhyam kam kõt ba djwýnh abej kukij ne kum,

—Mýj'ã ne ga bãygogore kre jakre? ane.

¹⁰ Nhyam arkum,

—Bep ar amãbit dja ba mýjja bipdjuro amirĩt ne. Metĩndjwýnh kute ar apytãr ne ar akadjy bẽnjadwýr ne kute ar ar ajo baja, ar amãbit dja ba kukràdjão amirĩt ne. Nhyam bep me jamã dja ba kukràdjã'ã mýjja jakren memã arẽ,

“gẽ me te kute mýjja pumũnhmã ari ar abej rĩt ne te kute mýjja marmã te ari ar amako akẽx ne mar kẽtkumrẽx ne.”

¹¹ Nã, ar amã dja ba kukràdjã jarẽ. Ije kukràdjã'ã mýjja jakreja jarẽ.

'Yja, me'õ kute 'yo ukabẽrjabẽ ne Metĩndjwýnh kabẽn. ¹² 'Y prykam rõrõkja ne me kute Metĩndjwýnh kabẽn mar kajgoja'ã akre. Bit me kute amim Metĩndjwýnh kabẽn markumrẽx ne 'ã ngrã týxmã nhyam ate Xatanaj jãm meo amijakren mekbẽ Metĩndjwýnh kabẽno akno. Me kute tu amim markumrẽx nhyam Metĩndjwýnh kute kubẽ me utãr karõ ne jãm meo amijakren mekbẽ Metĩndjwýnh kabẽno akno.

¹³ Kẽnkam 'y rõrõkja ne me kute amim Metĩndjwýnh kabẽn mar 'iry kêt ne kangaja'ã akre. Nãm me Metĩndjwýnh kabẽn man bit kum kĩnhkumrẽx o tẽn kajgo. Kute mrãmri tu amim markumrẽx kêtẽ. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrõt ne arẽ kêtam tebẽ tykja pyrãk. Kute amim mar 'iry kêt nhyam ate apýnh me kaprĩ djari kute ikõ'ymã 'ýr bõx nhyam arým kanga.

¹⁴ Mrýnhĩkam 'y rõrõkja ne me kute Metĩndjwýnh kabẽn mar ne kam ate ajte kute jãm mýjja marja'ã akre. Nãm me arým amim Metĩndjwýnh kabẽn man kam 'ãno ãm kêt ne. Djã nãm me Metĩndjwýnhbit man ar o ba? Kati, nãm me jãm umar punu djã 'õmẽ nẽkrẽxmẽ mýjja me kute o amikĩnhãmẽ mýjja jakõtbit amak bẽn ne ne kam amũ amim Metĩndjwýnh kabẽn maro ãrwý kẽtkumrẽx ne. Kute mrýnhĩ kute prĩne bãygogo nhingrõtõ bikẽnh nhyam kam ijj kêt mexja pyrãk.

¹⁵ Nhyam bep pyka mexkam 'y rôrôk ja ne me kute tu amim markumrêx ja'ã akre. Nãm me tu amim Metîndjwýnh kabên markumrêx ne tu 'ã ngrã týx ne kam mũm ate ibej mýjja 'õ mar kêt ne tu mrãmri 'ãno djan mã kôt ajkamê. Kute 'y nhingrôt ne abatàn ne iij mexkumrêx ne kumex ja pyrãk. Tãm ne ja.

Kute ngõnhpõk'ã memã Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh jakre.

Mak 4.21

¹⁶ Ba ajte ar amã 'õdjwý jarê. Djãm me kute ngõnhpõkmã angjênh ne kute ngõnhõ 'ã pro got? Ne kute ikwã djã krakri umjýr got? Kati, ngõnhpõk ne me kum angij ne tu kênhkam umjuw nhyam memã kikre kre kurwýo ku'ê. Nhyam me mrãn wangij nhyam prĩne memã irã. Dja gar ã abê ngõnhpõk mãn prãbê ã memã Metîndjwýnh jarênhõ ane gê me kuma.

¹⁷ Ê, amũ akati 'õkam dja mýjja bipdjur kunĩ amirĩt ne. Nhyam mýjja pudjurdjwý amirĩt nhyam me kunĩ kuma. ¹⁸ Kam gêdja gar mýjja kunĩ kute amirĩt kêttri prĩne ikabên ma. Gora ar amim aprĩn ikabên ma. Me kute tu amim imarkumrêxmã dja Ibãm ijo amirĩto tẽ gê me amim imar rax. Nhyam bep me ajkwaobit kute amim imarjabê dja Ibãm ijo apdju. Dja prĩne inêje me no'ã pron mekbê ijo apdju. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju arkum amijarênhõ ane.

Jeju kamymê nã te 'yr ãrmã.

Mat 12.46; Mak 3.31

¹⁹ Nhyam kam Jeju nãmê kamy ar 'yr tẽ. Ar kute omũnhmã ne ar 'yr tẽ. Nhyam me 'ã kumex. Nhyam ar te 'yr bikamênhmã te 'ã meo ane. Nhyam me 'ã iptĩ: ane. Prĩne Ar kubê utã. ²⁰ Nhyam kam me'õ Jejumã kum,

—Ota anãmê akamy ar amrêbê awýr bõx ne akuri ku'ê, te kute apumũnhmã kikre kabem ku'ê, ane.

²¹ Nhyam kam kum,

—Me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kute kabênkôt amijo baja, o ne ba inã, o ne ba ikamy, o ne ba inhõbikwakumrêx, ane.

Kute kõkmã bẽn týx.

Mat 8.23; Mak 4.35

²² Ne kam amũ akati jakam kôt ba djwýnhmê ro'ã kãkam wadjãnh nhý. Nhyam kam arkum,

—Gwaj gop imõti nhikjêãm rê, ane.

Nhyam kam ar kum,

—Gêtõ, ane.

Nhyam kam ar mõ. ²³ Kõknhõkãkam ne ar mõ. Mõ: nhyam kam Jeju õto nõ. Nhyam kam arým kók wabê. Æbêr týx nhyam arým kam ngõ aben mokne. Nhyam kam ngõ kute aben mokkam arým kãkam ngõ ipu ne. Ne arým ãr 'yr. ²⁴ Nhyam Jeju arek õto nõ. Arek õto nõ

nhyam kam kôt ba djwýnh 'yr prõt ne tok ne kum,

—Meo ba djwýnh, meo ba djwýnh, gop ano týx, ota gwaj arým badjár 'yr, ane.

Nhyam kam ekrux ne kãjmã dja. Ne kam kõkmã bẽn týx ne ngõ kute aben mokiããmã bẽn týx nhyam arým ngõ anhikrê nhyam arým kók djãbêr anhikrê. Nhyam arým ngõ anhikrênh nõ. ²⁵ Nhyam kam Jeju arkum,

—Mýkam ne gar imar kêt ne tu amim ikamnhixkumrêx kêt ne? ane.

Nhyam kam ar madjakam e tuk anen kam ari aben pumũnhõ kumex ne kam abenmã kum,

—Ije tõ mýj me'õ got ja? Nãm tu gêt kõkmã kabên ne ngõmã kabên nhyam tu kabênkôt anhikrê, ane. Arým ne Jeju kõkmê ngõmã kabên nhyam anhikrênh nõ.

Me karõ punu krãptĩ kute me'õo ba.

Mat 8.28; Mak 5.1

²⁶ Nhyam kam ar mõ. Mõ:n arým ikjêãmã rê. Mekbê Djeradja nhõ pyka'yr rê. Aben kõnh ne pykabê Garrêjamê mekbê Djeradja nhõ pyka. Aben kõnh ne aktã akãx nhikjê'ã krĩ. Nhyam kam arým ar ikjê'ã mekbê Djeradja nhõ pyka'yr rê. ²⁷ Nhyam kam Jeju wabi. Krĩbê Djeradjakam me kra 'õ ne me karõ punu ar o ba nhyam kam Jeju bõx nhyam omũn kam 'yr prõt ne. Amrêbê me karõ punu kute ar o ba tũmkam ne ar kubêkã jangjênh kêt ne ba. Kênkrekambit ba. Kikremã bõx kêt. Kênkrekambit ne ar ba, me kute kênkrekam me angjênh jakambit ne ar ba. ²⁸⁻²⁹ Me karõ punu kute ar o baja ne me te kute uwpren kubê ijêãmã te o ane. Nhyam me karõ punu kute ar o bakam mrãmri 'ityxkumrêx ne. Nãm me te pa djuwpren te te djuwpre nhyam tu amijã kãxirãx kukê. Nhyam me karõ punu mã arwã'yr kujaêko ba, mã 'yr kangõ. Nãm ã me karõ punu ar o anhýro ba. Be, tãm ne Jeju pumũn kam 'yr prõt ne. 'Yr prõt ne parbê tu mýrbê tým ne amra. Nhyam Jeju arým me karõjamã kum,

—Me karõ punu on akato, ane.

Nhyam kam arým amra ne. Ne kam kãj bê kum kabên ne kum,

—Jeju, Metîndjwýnh pymao kubê kumkati kra, mýj ne ga aje ijomã? Kwãrik wãnh ijo abikênh kêt, ane.

³⁰ Nhyam kam Jeju kukij ne kum,

—Mã ne anhĩdji kute? ane.

Nhyam kum,

—Ibê ne Krãptĩtĩre, ane. Me karõ krãptĩ: kute ar o ba'ã ne,

—Ibê ne Krãptĩtĩre, ane. ³¹ Kwãrik wãnh ga mũm me ijanor kêt, ane. Ne kãj bê kum kabên ne, aminêje kum kabên ne, ne kum,

—Kwãrik wãnh ga kre ry typydjija'yr me ijanor kêt. Kwãrik wãnh kam me ijo abikênh kêt ba me itokry kêt, anhýro nhý.

32-33 Nhyam kum ajmā angrō jamyre krānhrekam kumex. Kute pi'ō pyrāk ne ākuro kumex. Nhyam kam me karō punu Jejumā kum,

—Dja ga angrō jamyre'yr me ijano. Dja ga angrō jamyre'yr me ijano ba me kum wangjē, ane.

Nhyam kam memā,

—Rā'ā, ane. Nhyam kam me karō punu arým kum iren mā kurūm katon angrō jamy'yr mōn kum wangj. Nhyam angrō jamyre umaje bōm tým ne pyka krā'yrkam mōn ngō to do: ane, akāx prēk'ā ne mōn nox nhyam kam ngō kunī nhimex ne. ³⁴ Nhyam kam me kute ō krito djwex mex djwýnhja omūnho dja. Omūnho djan prōt ne kam bōx ne memā arē. Me ō krīkam me jamā arēn bu'ā krīkam me jamādjwý arē.

³⁵ Nhyam kam me Jeju'yr prōt ne. Kute omūnhmā 'yr prōt ne. Nhyam kam me karō punu kute ar me'ōo baja arým mexkumrēx ne Jeju parbē nhý. Kubēkā jangij ne nhý. Arým umar mexkumrēx ne nhý. Nhyam me omūn kam tīn prām ne. ³⁶ Nhyam kam me kute Jeju pumūnh djwýnhja mekōt prōt ne ajte katon kam memā arēnho dja, Jeju kute me'ōkam me karō punu janorja memā arēnho dja. ³⁷ Kam pykabē Djeradjakam me jamē bu'ā krī krykam me ja ne me Jejumā kabēn ne kum,

—On me ikurūm tē, on mā me ikurūm tē, ane.

Me kum uma týxkam ne me ā aminēje anoro ane. Nhyam kam Jeju kāmā wadjā.

³⁸ Nhyam kam Jeju kute me karō punubē me'ō pytārja te kōt krā ne kum,

—Ba akōt tē. Ba akōt tē, ane.

Nām te ane nhyam aminēje nēn kum,

³⁹ —Kati, arek dja. Mā akubyn tēn anhūrkwākam memā amijarē, Metīndjwýnh kum akaprīn kute apytār kōt memā amijarē, ane.

Nhyam kam ā anen kam mā akubyn tēn kam arým kikre kunīkōt kikrepdjitā memā ar amijarēnho ba, Jeju kum kaprīn kute utār kōt ar memā amijarēnho ba.

Kute me'ō kurerer akubyn o tīn.

Mat 9.18; Mak 5.21

⁴⁰ Nhyam kam Jeju kāmā wadjān ajte akubyn ikjēmā mōn rē. Nhyam me kam amako krī nhyam arým bōx nhyam me kam kīnhkumrēx ne. ⁴¹⁻⁴² Nhyam kam me'ōbē Dja-ru Jeju'yr tēn bōx. Djajrubē bēnjadjwýr'ō, me bikprōnh djākam bēnjadjwýr'ō. Ne kam Jeju'yr tēn bōx ne kabem tu mýrbē tým ne kam kum,

—Dja ga inhūrkwāmā tē, ane. Ne kam kum krao no katoro dja. Kra pydji, kra prīti ne kanēn nō. Arým tyk 'yr ne nō nhyam kam kum o no kato. Nhyam kam Jeju kōt tē. Me krāptī Jeju'ā aō ne kunoro mō.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyam kam tēmkōt me'ō nija kōt bōx ne 'ā kubēkā nhidja kupē. Nām ar kamrō apōx ba. Amrēbē ne ar kamrō apōx ba. Arým 'ā amexbē 12. Nām prīne amijā amibē pi'ōk kaprī kunī krēn kajgon mex kēt rā'ā ne. Nām te me kane djwýnh o ane. Nhyam bep Jeju tēmkōt ne 'ā kubēkā nhidjabit kupēn, tām kam arým kamrō ngrā, arým mex ne. ⁴⁵ Nhyam kam Jeju memā kum,

—Mýj me'ō ne ikupē? ane.

Nhyam me kunī aminēje kum,

—Kati, kon, me'ō, me'ō, anhýro kumex.

Nhyam kam Pedru kum,

—Bēnjadjwýr, djām me krāre: got ga “Mýj me'ō ne ijā kubēkā kupē”, ane. Me kute gwaj bamā ipōk mex ne kute gwaj bakunoro mōrjakam ga, ane.

⁴⁶ Nhyam kum,

—Nā, arým ne me'ōwā ikupē. Ipymao ne ba arým me'ōwāo mex ne arým kuma, ane.

⁴⁷ Nhyam nija te kute kubē amipdjurmān kam ta amim,

—Kati, arým ne kuma, anen kam 'yr tē. 'Yr tertet tē. Umaje tertet tēn tu mýrbē tým ne kum amijarē. Me ipōkri tu kum amijarēnho nō. Kute 'ā kubēkā kupēnh ne tām kam mexkōt kum amijarēnho nō. ⁴⁸ Nhyam kum,

—Àpnhīre nā gām tu amim ikamnhīxkumrēx ne. Aje amim ikamnhīxkumrēx kōt ne ba arým apytā. On adjumar mex ne mā akubyn tē, ane. ⁴⁹ Kum kabēno ām rā'ā nhyam bēnjadjwýr nhūrkwā kurūm me'ōja tēn kajpan kum,

—Onīj arým akra ty. Kwārīk wānh ga memā ujarēnh djwýnhmā akrao ano kator kēt, ane.

⁵⁰ Nhyam Jeju arým kuman kum,

—Kwārīk wānh ga akaprī kēt ne akrakam adjumar punu kēt. Dja ga tu akra'ā ikamnhīxkumrēx nhyam arým akubyn mex ne, ane.

⁵¹⁻⁵³ Nām ā anen kam mā 'yr tē. Tēn kam ūrkwāmā bōx. Nhyam me arek abej āmrao kumex. Nhyam kam mekmā kum,

—Kwārīk wānh ga me amýr kēt. Kati, tyk kētē, nām ōto nō, ane.

Nhyam me arým tyk mexkōt omūn kam Jeju'ā keketo kumex ne aprýo kumex, ne we, —Be nām we, “Nām ōto nō”, ane.

Nhyam kam aminēje me ja nē, mekōt mōrjamē me kute tyk jabej āmrao kumex-jamē aminēje me nē. Nhyam bep Pedrumē Djuāomē Xijagumē tyk ne nōrja nāmē bāmmē ar ajbit ne ar kōt wadjā. ⁵⁴ Nhyam kam Jeju ikra 'amýn kum,

—Àpnhīre, kāj mā nhý, ane.

⁵⁵ Nhyam kam karō akubyn kum wadjā nhyam akubyn tīn ne ekrux ne kāj mā nhý. Nhyam kam Jeju nāmē bām ar kum,

—Ar kum mýjja 'ō ngā gē kukrē, ane.

⁵⁶ Nhyh nāmē bām ar abenkam no tyn dja. Nhyh kam arkum,
—Kwārīk wānh gar memā arēnh kêt. Dja gar tu mekbê udju, ane.

9

*Kute Ar kubê 12 janor.
Mat 10.5; Mak 6.7*

¹ Nhyh kam akati 'ökam Jeju amikôt ba djwýnho akprô. Kôt ba djwýnhbê 12ja ne aro akprô. Apýnh me ô pyka djâri kute 'yr ar anormâ ne aro akprôn arkum,

—Ë, ikabēnkôt dja gar me nêje me karô punu jano. Ne apýnh me kanê djâri me utâro mô. Ba dja ba ar amâ ipyma jadja gar kam ipymao apýnh me kanê djâri meo mexo môn me karô punu kute meo ba djâri kubê me utâro mô.

²⁻⁵ Ar apa, ê, ba ar amâ arê. Kwārīk wānh gar anhô mýjja'ô byr ne o amôr kêt, akajpar djâ'ô byr ne o amôr kêt, ajēnh tur ne o amôr kêt, anhô kwý krēn djâ, anhô pi'ók kaprī, anhô kubêkâ'ô kwārīk wānh gar o atēm kêt. Dja gar tu anhykam mô. Mōn kam apýnh me ô pyka djâri me 'yr ajmâ. Dja gar me'ô nhürkwâkam bôx ne nhý, kwārīk wānh ajte amü amâ me'ô nhürkwâ 'ô kīnh ne 'yr amôr kêt. Dja gar tu bôx ne kikrekam abôxwâ tāmkan tu arek kam anhiwkāo dja. Dja gar memâ arēnh pan kam arým ajte amü pyka 'ô'yr tēn ajte kikre 'ökam tām ne. Ne ajte amü tēn 'ökam tām ne. Ne ajte 'ökam tām ne.

Dja gar krī 'ökam bôx nhyh me kum ar akīnh kêt ne kute ar akabēn mar prām kêt jabej, gar kam arým tu amôrkmurēx ne. Tu amôrkmurēx kadjy amiparkâ'ā pykawâ tatak ne. Aje me kute akabēn mar prām kêtjao amirīt nhyh Metīndjwýnh kute omūnh ne amü 'ökam kute memâ pānh jarēnh kadjy dja gar amiparkâ'ā pykawâ tatak ne. Dja gar kâj bê memâ kum, "Onij Metīndjwýnh kute ar me bapytâr ne me bakadjy bēnjadwýr ne kute ar me bajo bamâ", anhyro mô. Ne kam kôt meo mexo mô, ane. Nām ā Jeju kôt ba djwýnhmâ me'ā karôo anen kam mā me'yr ar ano.

⁶ Ar ano nhyh kam ar arým krī kunīkôt ajmâ ne kâj bê memâ Jeju'ā ujarēnh ny jarēnh môn kôt meo mexo mô, apýnh krī kunīkôt ne ar ajmân ba.

⁷⁻⁸ Nhyh kam bēnjadwýr raxbê Erodji arým Jeju'ā ujarēnh man kôt ba djwýnh kute meo mexo mōrja arým adjwýnhdjwý ma, ne kam te kute marmâ. Nām me apýnh kabēno noo biknor mex ne. Nhyh te kute mýjja marmâ. Jeju'ā ne me ari kabēn kwý jarē: ne abenmâ kum,

—Bep Djuão kute ngōnhmâ me angjēnhja ne we ajte tīn ne kato, ane.

Nhyh ajte me kwý we,

—Me bakukâmārebê Erij ne ajte kato, ane.

Nhyh ajte we me kwý,

—Bep Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh amrêbê tyk ne ajte we tīn ne kato, ane.

Nhyh kam Erodji te kute apýnh me kabēn ja marmâ. ⁹ Ne kam ta amim,

—Ije bep Djuão ne ba arým mut krâta. Nhyh mýj me'ô got ja ba arým 'ā ujarēnh ma, ane. Ne kam te kute Jeju pumūnh prāme.

Kute tepmê djwýo meo djuw mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Dju r 6.1

¹⁰ Nhyh kam arým Jeju kute ar anor nhyh ar mōrja ajte akubyn 'yr môn bôx ne kum amijarê. Nhyh kam krimâ me umaje ar ajbit aro tē. Krī nhidjibê Bexadamâ ne aro tē. ¹¹ Ar ajbit kute o mōrmâ nhyh ate ajte me kâtāmja kôt krāptī:n bôx. Nām me abenmâ Jeju mōrkôt arēn kam ajte kôt mô. Djâ nām Jeju me krāptī pumūn memâ àkrê? Katī, nām me krāptī pumūn kam tu memâ kabēn mex jarê. Nām Metīndjwýnh me kadjy bēnjadwýr ne kute me utâr ne ar meo bamâ memâ arê ne kam ajte kôt me kanê pytâro dja.

¹² Nhyh kam arým me'ā amykry tē. Nhyh kam kôt ba djwýnhbê 12ja 'yr tē. Jeju 'yr tēn kum,

—Ije gop on me ano. Gop on me krāptīja me ano gē me apýnh krimâ ajmân bu'ā krī kryremādjwý môn wānh kam ô kwý krēn wānh kam nōn ta amikadjy mýjja by. Nhyh nhýnh ne mýjja 'ô ne me kute krēnmâ ne me jakam ar ba. Arwâkam ne gwaj ar baba, ane.

¹³ Nhyh kam Jeju kôt ba djwýnhmâ kum,

—Ar ga dja gar mekmâ mýjja ngâ gē me kukrê, ane.

Nhyh ar kam kum,

—Ije kati, ar inhô djwýbê 5 ne tepdjwý amānhkrut. Jabit. Be, djām mýjja rax? Nâr djām ar imôr ne ije gwaj banhō pi'ók kaprīo me krāptīja kadjy ije djwý byrmâ? ane.

¹⁴ E kum bep me krāptīkmurēx. Me my'ā akrebê 5.000. Nhyh kam arkum,

—Ë, dja gar meo 50'ā kabēn ne me krīo tē.

¹⁵ Nhyh kam kôt ba djwýnh meo 50'ā kabēn ne me krīo tēn me krī pa. ¹⁶ Nhyh kam Jeju djwýbê 5ja byn tep amê kubyn kâjmâ krān kâjkwa pumūn Metīndjwýnhmâ ôdjānh jarê. Ne kam djwýmê tep kokij ne kam kôt ba djwýnhmâ kungâ. Nhyh kam amü memâ kungâ, me krāptījamâ kungâ. ¹⁷ Nhyh me kam kukrê. Nhyh kam me kunī ô kwý krēn kam ajnekumrēx. Nhyh kam djwýmê tepja'ā kâtām. Nhyh kam kôt ba djwýnh anhyjao atom ne. Djwýmê tep janhyjao atom nhyh kam 'ā kâbê 12. Djām djwýmê tep ngri got.

Pedru kute Jejubê Krituo amirīt.

Mat 16.13; Mak 8.27

¹⁸ Nhyh kam 'ökam Jeju ate mekbê tēn kam Metīndjwýnhmâ amijarēnho nhý. Nhyh

kôt ba djwýnhbit kuri krí. Nnym kam Jeju kute amijã ujarênh marmã abej ar kukij.

—Ë, ar imã ijã me ujarênh jarê ba kuma, ane.

¹⁹ Nnym ar kam kum,

—Ije kum be nãm we me ajo Djuão kute ngõnhmã me angjênh djwýnhja, nnym me kwý ajo me bakukãmãrebê Erij, nnym me kwý ajo Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh tùm ajte akubyn tîn ja'õ, ane.

²⁰ Nnym kam arkum,

—Ne ar gadjwý mã ne gar imar on? Mýj'ã ne gar ijakre? ane.

Nnym kam Pedru kum,

—Kati, abê ne Kritu. Abê me inhõ Bênjadjwýrbê kumkati. Metíndjwýnh amrêbê kute me bakukãmãremã ajarênh ga aje me ipytãr ne aje ar me ijo abamã amrêbê kute me imã ajarênh ba me ije ar akam amako iba, ne arým Metíndjwýnh ajano ga arým bõx, ane.

²¹ Nnym kam arkum,

—Nã, kôtõ. Kwãrik wãnh gar memã ja jarênh kêt. Dja gar tu mekbê ipudjurkumrêx ne, ane. Ar kute udjurmã ã arkum arênh týxo ane. ²² Ne ajte arkum,

—Ë, dja me prĩne ijo ajkê, ba itokry rax ne. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk ba dja ba itokry rax ne. Dja me bêngêtemê me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmê Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmê kum ikĩnh kêt ne ikanga ne kam tu ibĩ nnym ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba kam akubyn itĩn ne, ane.

²³ Ne kam ajte me kunĩmã kum,

—Gêdja ga me ajõ mã ikõt abikamênh prãm jabej kwãrik wãnh amidjwýnhbit mar ne amijo kĩnh kêt. Dja ba ityk kadjy inhõ pite'y mýn itokry: ne. Dja ga me ajõ ijã amijakren aje pite'y mýnh mãn prãbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rá'ãn kam myt kunĩkõt ikadjy amiman mã ikõt ajkamê.

²⁴ Me kute amidjwýnhbit mar ne me kum tokry pyma, me tãm gêdja me tyn kam me biknor tokry djãkam tẽ. Nnym bep me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwýnhbit mar kêt nnym me kute me par jabej me tãm gêdja me amiptãn ar tĩn ne ba rá'ã: rá'ã. ²⁵ Ne ren me'õ pykabê mýjja mexja kunĩ, nèkrêx kunĩ ren ari o atom ne o ban kam ren ty, je mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nnym ren õ nèkrêxa ren wãnh kumex.

²⁶ Godja me'õ ikam pijãm ne ikabênkam pijãm jabej ba badjwý amipãnh kam ipijãm ne. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk gêdja ba amipãnh tãwãkam ipijãm ne. Dja ba ajte iraxo me awýr bõx. Ibãmmê kadjy mrãnh djwýnh jadjênhmê umao ipyma:n me awýr bõx. Ibê kumkatio bõx nnym tãmja ikam pijãmja ba badjwý arým amipãnh kam ipijãm ne.

²⁷ Ba me amã arê. Ibãm dja ijã bēnjadjwýr rax mē ba ipymao me apytãn ar me ajo iba. Dja gar adjãmja akwý atĩnri iraxkõt ipumũ, me akadjy ibēnjadjwýr rax ne ipymakõt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabēnja, ane. Nãm ã Jeju memã kabēn jarēho ane.

Jeju adjêho kute amijo amir'it.

Mat 17.1; Mak 9.2

²⁸ Nnym 'ã pi'õk kamrêk pydji nnym aro tẽ, Pedrumê, Xijagumê, Djuão aro tẽ, krãnh'ýr aro tẽn imõkmã aro bõx. Kute Bãmmã amijarênhmã ne 'ýr aro bõx. Ne kam Bãmmã amijarê. ²⁹ Bãmmã amijarêho dja nnym ajmã nokre o nnym atemã nokre nnym 'ã kubêkãdjwý aka: ne. Akakam adjênh ne.

³⁰⁻³¹ Nnym ar my amãnhkrut ne kum kabêno dja. Mõjdjêmh Erij ar amrêbê tyk, ar tãm ne ar katon kum kabêno dja. Nãm ar adjênh ne uma:kumrêx ne kum kabêno dja. Jejumê ne ar abenmã kabêno dja. Jeju tyk'ã ne ar abenmã ujarêho dja. Krĩraxbê Djeruxarêkam me kute bĩnmã ne ar abenmã arêho dja. Metíndjwýnh kute tykmã kum 'ã karõkõt ne ajte ar 'ýr bõx ne kõt abenmã arêho dja.

³² Nnym Pedru ar õtdjwakumrêx ne arek õto ikwã. Ne kam no týx ne kam Jeju pyma, adjênhkõt omũ nnym amê ar kuri ãmjadjwý tãm ne. Kam kubêkã jadjênh ne kam mexkumrêx ne ku'ê. ³³ Nnym arým ar amê tēm 'ýr dja nnym Pedru Jejumã kum,

—Bēnjadjwýr, mrãmri ne bar jakam bõx ne akuri nhý nnym mexkumrêx ne. Bar apýnh ar amã kikre'ã irõx nhipêx, ga anhõmê, Mõjdjê nhõmê, Erij nhõmê. Amãnhkrut ne ikjêkêt dja bar ar amã ipêx, ane.

Kute amikabēn'õ mar kêt. Pedru ta ne amikabēn'õ mar kêt kam ãm tu arĩk kabēn ja jarê. ³⁴ Kum kabêno ãm rá'ã nnym kam kakrã arým prĩne aro akno. Nãm kakrã kute prĩne aro biknorkam arým ar tĩn prãm ne.

³⁵ Nnym kam kakrã kurũm Metíndjwýnh arkum kabēn ne arkum,

—Be, ikra ne wã. Ar omũ. Ikra ja ne ba ãpênh kadjy amijo utãn amim kudja. Tãwã dja gar kabēn man kabēnkõt mrã, ane.

Jeju me karõ punumã bēn týx.

Mat 17.14; Mak 9.14

³⁶⁻³⁷ Nãm ã arkum kabēn anen anhikrê nnym kam Jejumê kõt ba djwýnh ar ate ku'ê. Amê ar mýja arým mã nhĩ'ãm tẽ.

Nnym akati nnym kam Jeju akubyn krãnhre kurũm aro ruw. Aro ruw ne kam mã aro mõ. Aro mõ nnym me krãptĩ ar kutã mõn ar kajpa. Djãm kam got ar kute Jeju jadjênhkõt omũnhja memã arê? Kati, Jeju ar pykabê bari ne ar mekbê udju ne.

³⁸ Nnym me ar kajpa nnym me ipõkri me'õ mýja kaj bē kum akij,

—Bēnjadjwýr, gop ikraja pumú. Ikra myja ne pydjii. ³⁹ Ota me karô punu'ô ar ibê ikra paro ba. Nām 'ýr ban bôx nhym ar ijaêrbê tu amra: ne. Nām amran rôrôk ne àmnhirêno ikwâ, ajmrô prôto ikwâ. Ne kam kute amijo pyka titik kurêje prîne amingâ. Kute kam irer prâm kêtumrêx. ⁴⁰ Nâ bām te akôt ba djwýnhjamâ ikrao a'uw nhym kute imâ ikra pytâr kêtumrêx, te kute imâ utarmâ te o ane, ane. Nām â Jejumâ kra jarêno ane. ⁴¹ Nhym kam Jeju me'ýr akêx ne memâ kum,

—Ije me akamingrâny aje amim ikamnhix kêtumrêx. Me ajaxwe. Mâ dja ijâ akati, akamât kô kute ba me akam arek ar iba. Nâ bām me awýr bôx ga me ajamakke kêtumrêx ne prîne akabêno ikaty. Nâ bām te amiwýr me akam ama ga me arîk ar aba, ane. Ne ajte bāmjamâ kabên ne kum,

—Amrê akrao tē, ane.

⁴² Nhym kam 'ýr tēn pa 'amýn Jeju'ýr o tē. 'Ýr o tēmram nhym ajte me karô punuja o pyka kôpênât ne. Krajao pyka kôpênât nhym àmnhirêno nō. Nhym Jeju me karô punujamâ bēn tÿx nhym umaje bôm tÿm. Nhym kam Jeju kum krao mex ne akubyn bāmmâ kungâ. ⁴³ Nhym me kôt omú, Jeju kute Metîndjwýnh pymao o mexja me kôt omú ne ari aben pumúnho kumex. Djâm Metîndjwýnh pyma ngri got. Nhym me Jujukam no tyn kumex rã'â nhym Jeju kôt ba djwýnhmâ kum,

⁴⁴ —Gora ar amijamakkekam ikabên janhô. Ê, ba ije amijo inhî ne me awýr irwýk gédja me memâ ikanga, ikurê djwýnhmâ ikanga, ane. ⁴⁵ Nhym ar kute kabênja mar kêtumrêx. Nām ar ajmâ amakke nē, te kute marmâ. Ne kam te kute kukjêrmân kam pijâm ne.

Jejukôt ba djwýnh kute abenbê bēnjadjwýr pytâr tē.

Mat 18.1; Mak 9.33; Pir 2.3

⁴⁶ Ne kam kabêno aben japanho mô, kôt ba djwýnhja kabêno aben japanho mô. Mÿj mÿr jabej? Bir, nhÿnh kôt ba djwýnhja 'ô gédja bēnjadjwýr raxo aben jakre. Ja mÿr jabej ne me kabêno aben japanho mô. ⁴⁷ Nhym Jeju kôt ba djwýnh kute kabêno aben japanho môrja kute ar târi amako mar kêt. Nām tu mûm kuma ne kam me'ô prîre pa 'amýn amijakÿxkôt kudja. ⁴⁸ Kudjan arkum,

—Ê, gar me'ô prîreja pumú, kâtâm mexja pumú. Dja me'ô ikôpdji'â kum me'ô prîreja, me'ô kâtâmja kînh ne kam arÿm badjwý kum ikînh ne. Dja me'ô kum ikînh ne kam kum Ibâmdjwý kînh ne, Ibâm kute ijanorjadjwý kum kînh ne. Ê, me'ô kâtâm mex gédja ja pân̄h bēnjadjwýr rax ne, ane. Nām â Jeju kôt ba djwýnh kute amijo rax prâmjamâ kabên jarêno ane.

⁴⁹ Nhym kam Djuão kum,

—Bēnjadjwýr, ba amâ arê. Me'ô gwaj bakôt ba kêt'ô ne tu me karô punu kum me'ôo bamâ anhidji jarê. Kum anhidji jarên me karômâ kum, “Ba Jeju kukwakam amâ ik-abên. On kum anhire”, ane. Nām â kum anhyro dja, bar arÿm omú. Ne kam gwaj bakôt ba kêtumrêx kum, “Kwârîk wân̄h”, ane. Nām â Djuão kum ane.

⁵⁰ Nhym kam kum,

—Kati, kwârîk wân̄h 'â kum akabên kêt. Ba ar amâ arê. Me'ô kute ar ajo kurê djwýnh kêt ne arÿm tu mrâmri ar ajo ôbikwa, ane. Nām â Jeju kum ane.

Pykabê Xamarijkam me ja kute Jeju kanga.

⁵¹ Nhym arÿm Bām kute kâjkwamâ o àbirmâ arÿm ô akati 'ýr bôx 'ýr. Nhym kam krîraxbê Djeruxarêmâ krâ. Nām te kam mÿjja pyma, mÿjja tokry nhym tu 'ýr tēm̄mâ krân kam 'ýr tē. ⁵² Ne kam 'ýr tēm̄kôt amikukâm kôt ba djwýnh kwý jano. Ar mrân̄h ne me bajtem, Xamarijkam me jakam bôx ne kam kute Jeju kutêp ikwâ djâ jabej ne kum ô kwý krên djâ jabej nhym bôx ne kam kam ô kwý krên ne kam nôr kadjy nârâm amikukâm 'ýr ar ano. 'Ýr ar ano nhym ar mrân̄h bôx. ⁵³ Bôx nhym kam Xamarijkam me ja aminêje ar ano. Jejumê kôt ba djwýnh Ar kubê idjaerkam. Ne mekbê idjaer nhô pykabê Djeruxarê'ýr môrkam. Kam ne Xamarijkam me ja kum ar kurêkumrêx, me kute abeno kurê djwýnh tûmkam. Kam ne me kum ar kurên kum ar Kînh kêt ne tu aminêje ar ano. ⁵⁴ Nhym kam kôt ba djwýnhbê Xijagumê Djuão ar me omûn kam Jejumâ kum,

—Bēnjadjwýr, dja bar kuwy'â Abâm 'wý gé kâjkwa kurûm kuwy tÿm ne prîne me kuga gé me xêr, nēn, ane.

⁵⁵ Nhym ar 'ýr akêx ne ar omûn arkum bēn tÿx ne,

—Kati, kwârîk wân̄h, ane.

⁵⁶ Nhym ar kunî ajte tu atemâ krî 'ô'ýr mô.

Me kute tu Metîndjwýnh maro môrkmrêxmâ.

Mat 8.18

⁵⁷ 'Ýr mô nhym me'ô kum,

—Ê, ba arek akôt tē. Dja ga nhî'âm amrân̄h katâ ba akôt mrâ, ane.

⁵⁸ Nhym kam kum,

—Ê, ga djoti pykakam kreja pumú. Ne kwên̄h kýjrûm aēja pumú. Mrymê kwên̄hbit ne ôt djâ, kute amim pyka kre pumûnhkôt kam ôt djâ, nhym bep kati, ba ne ba inhô kîkre kêt, inhikwâ djâ kêt. Ije amijo inhî ne me awýr irwýk nhÿnh ne inhô kîkre ja? Nhÿnh ne inhikwâ djâ ja? Kati. Kon, gop ga amiman kam ikôt atēm jabej nâr kon arek dja, ane.

⁵⁹ Ne kam ajte ta me'ômâ,

—Ikôt tē. Ikôt tēn mā ikôt ajkamē, ane.
 Nhyam kam kum,
 —Adjym, Bēnjadjwyr, ibām kumrēx gēdja
 ba akubyn tēn adjā. Ibām ne ajbir ibē ty,
 ane.

⁶⁰ Nhyam Jeju kum,
 —Gē me kute Metīndjwyrh mar kēt wānh
 me tyk jadjā. Me kute mar kēt ne me kute
 mrāmri ne me tyk jamakkre kēt pyrāk. Gē
 me wānh ōbikwa tyk jadjā, ane. Nhyam bep
 ga dja ga ikôt Metīndjwyrh'ā adjujarēnh tē,
 Metīndjwyrh me akadjy bēnjadjwyr ne kute
 ar me ajo bamā gēdja ga 'ā adjujarēnh tē,
 ane. Nām ā Jeju kum ane.

⁶¹ Nhyam me'ōjadjwyr Jejumā kum,
 —Bēnjadjwyr, ba dja ba akôt tē. Inhūrkwā
 kumrēxkam dja ba inhōbikwamā amijarēn
 kam akôt tē, ane.

⁶² Nhyam kum,
 —Djām me purkam āpēnh katēri kute kum
 irer got? Kati, mýjja wākam ne me apēn
 āpēnh mrān tu āpēnh inomā rēnhkumrēx
 ne. Djām me kute Metīndjwyrhndjwyr maro
 ban konenh krākār got? Kati, dja ga tu
 amim maro tēn tu maro atēm kumrēx ne.
 Dja ga maro mōn mar konenh krātan kam
 Metīndjwyrh nhō pyka'yr abōx kētkumrēx
 ne. Metīndjwyrh kute me utār ne me kadjy
 bēnjadjwyr ne kute ar meo baja dja ga 'yr
 abōx kēt ne, ane. Nām ā Bēnjadjwyr Jeju
 arkum ane.

10

Kute Ar kubē 70 janor.

¹ Nhyam kam Jeju kute arkum arēnh nhi-
 jukri ajte amim ar kwyr rax ne ar umjuw.
 Me kwýo 70 ne amim ar umjuw. Nām amim
 aro aben nhikjē'ā kabēn ne amim ar umjuw,
 kute ar anor kadjy. Kute ar anor nhyam
 ar kukām mōr ne kumrēx pyka kunīkôt, krī
 kunīkôt mōrmā. Dja ī Jeju ar kudjwa ā ane,
 ar kudjwa krī kunīkôt bōx mō.

² Ne kam kute ar anor nhyam ar mōr kutā
 prīne me'ā arkum karō ne arkum,

—Me kute Metīndjwyrh mar prāmja ne
 me kumex. Nām me kute mrāmri ne bāy
 arým abōr tyk ne kumexja pyrāk. Nhyam bep
 Metīndjwyrh'ā ujarēnh djwyrh ne ngrēre
 kute bāy kam me āpēnh djwyrh ngrēre ja
 pyrāk. Kam dja gar me kadjy Metīndjwyrh
 'uw gē me'yr 'ā ujarēnh djwyrh jano gē me
 kuman kam tu amim kamnhīxkumrēx. Kute
 mrāmri ne me mrānh ne kute me ō purkam
 bāy pumūnh ne mrānh ne bōx ne kute kadjy
 me ō pur djwyrhnmā arēnh nhyam me kute
 amū kadjy me kwýmā arēnh nhyam me ban
 kute memā ē ja pyrāk. Dja gar ā me kadjy
 Metīndjwyrh 'wýro ane.

³ Ē, on dja gar mō. Arým ne ba ije me'yr
 ar ajanormā. Ar aje memā ijarēnhmā ne
 ba ar ajano. Dja gar me kam bōx nhyam

me ikōpdji'ā ar ajo kurē djwyrh ne kum ar
 apar prām kumrēx ne. Kute mrāmri ne rop
 kute mrykī'ātomi kra par prām kumrēx ja
 pyrāk. ⁴ Ē, dja gar tu anhýkam mō. Kwārīk
 wānh gar anhō katōk'y dja jamānh kēt ne
 ajēnh tur ne o amōr kēt. Ne aparkā 'ō byr
 kēt. Dja gar ajamānhkrut'ā kabēn ne pyka
 kunīkôt aben ngrā. Kwārīk wānh gar apýnh
 krī djari kôt ajmā gē me'ō ar ajō kajpan
 amā kabēno akukrāo ām kēt. Dja gar tu
 amrānhkôt me'ōmā akabēn jarēnh tēn tu
 mā tē.

⁵ Dja gar mrān bōx ne me'ō nhūrkwāmā
 wadjān kam kum, "Gora adjuamar mex ne
 ar aba", ā ane. ⁶ Dja umar mex prām jabej
 arým mrāmri akabēnkôt umar mexkumrēx
 ne. Nhyam bep djām kum umar mex prām
 kēt ne kam ūrkwākam me jamē ro'ā umar
 punu mex ne ar ba. Me jabit dja me umar
 punu. Gar kam gajbit adjumar mex ne ar
 aba. ⁷ Dja gar kikrekam abōxwā tām kam
 tu arek kam anhi kwāo dja. Kwārīk wānh
 gar bōx ne kikrekōt ar aba kēt. Dja gar
 kikrekam abōxwā tām kam gē me ar ajo djuw
 mex ne ar amā mýjja ngā gar krē, tu kam
 apijām kētkumrēx ne krēn kôt ikōn adjuamar
 mexkumrēx. Ar aje memā Metīndjwyrh'ā
 adjujarēnh pānh, ar aje memā 'ā adjujarēnh
 aku'ēn atyk djā pānh dja gar tu anhō kwý
 krē.

⁸ Dja gar krī 'ōkam bōx gē me kum ar akīnh
 ne ar akam ukapri jabej ar amā mýjja ngā
 gar tu krē. ⁹ Krīwākam ar abōxwā, kam me
 kute ar amā kabēn mex jarēnh tām kam gēdja
 gar me kanē pytān memā kum, "Arým ne
 Metīndjwyrh me akadjy bēnjadjwyr ne kute
 me apytār ne kute ar me ajo ba 'yr. Arým ne
 me ajo rām ne ja", ane. Dja gar ā memā ane.
¹⁰ Nhyam bep djā gām ar krī 'ōkam bōx nhyam
 me kum ar akīnh kēt ne aminēje ar ajano gar
 kam tu me ipōkri memā akabēn jarēnh tē.
 Ne memā kum,

¹¹ "Ē, dja bar me abē me anhō pyka ja
 amiparkā'ā tatak ne. Ar ije me ajaxweo
 amirīt ga me aje omūnh kadjy. Gora me ar
 ikabēnja ma. Ē, arým ne Metīndjwyrh me
 akadjy bēnjadjwyr ne kute me apytār ne kute
 ar me ajo bamā ga me ate amā kīnh kēt ne
 ar imā, 'Kati, me ije akabēnwā mar prām
 kētkumrēx', ane. Me aje ā ar imā anhýrkam
 ne bar me abē me anhō pykaja amiparkā'ā
 tatak ne." ¹² Dja gar ā memā akabēn jarēnh
 ane. Ē, ba ar amā arē. Krī wākam me wā
 ar aje mebē amiparkā'ā me ō pyka tatakja
 me tām gēdja me tokry rax ne. Metīndjwyrh
 kute memā axwe pānh jarēnh nhō akatikam
 godja krīwākam me wā meo bikēnh raxo
 Xōtōmakam me ja jakrenh mex ne.

¹³ Watīre Koradjikam me wā. Watīre
 Bexadakam me wā. Dja ga me atokry rax
 ne. Ba ren me bajtem nhō pykabē Xirumē

Xidökam ren mýjja rúnhja, mýjja pumünh kêt ja kwý 'y nhyem ren omün ren arým amrêbê amin katon ren wänh amijaxwemã ire. Ne ren kute kum irero amirít kadjy kubêkábê exopa jangjin ren amijã mro prá tatak ne. Ne ren kam iwýr amijo akêx. Nhyem bep kati, inhô me wýnhkam me ga, Koradjikam me gamê Bexadakam me gamê me akam ne ba te mýjja pumünh kêt kwý rax ne ipêx ga me omünh kajgon kam ajaxwemã anhírer kêt ne iwýr amijo akêx kêtukmürêx ne. ¹⁴ Metíndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh nhô akatikam godja me ajo bikênh raxo me bajtem nhô pykabê Xirumê Xidökam me ja jakrenh mex ne.

¹⁵ Kríraxbê Kapanakam me gadjwý djãm me aje amijo adjãmran aje amijo raxmã? Djãm me aje amijo rax ne aje araxo aje kãjkwa têpmã? Kati, dja Metíndjwýnh aparmã me biknor tokry djãmã me amê ga kam me atokrybit ma.

¹⁶ Nã, dja gar aben nhikjê'ã kabên ne pyka kuníkôt ajmãn memã ijarê. Godja me'ô ar akabên man badjwý ikabên ma. Nhyem ate me'ô kum ar akurêr ar akabên mar kêt ne badjwý kum ikurêr ikabên mar kêt ne. Dja me'ô badjwý kum ikurêr ikabên mar kêt ne ne Ibãm kute ijanor djwýnhadjwý kum kurêr kabên mar prám kêt ne, ane.

Nãm ã Jeju aro 70 ne kute ar anor kutã arkum kabên jarênh anen kam aro aben nhikjê'ã kabên ne ar ano, pyka kuníkôt ar bimãnhmã ar ano.

¹⁷ Nhyem ar môn memã Metíndjwýnh'ã ujarênh môn me kanêbê me utãro mō:n kam akubyn mō, kínhkumürêx ne akubyn mō. Mōn bōx ne kam Jejumã kum,

—Bênjadjwýr, nã bãm ar akabênkôt me karō punu jano nhyem me karō punu anhidji jarênh kajgokambit apymaje prám ne, ane.

¹⁸ Nhyem kam arkum,

—Ã, me karō punu ne gar ano. Nhyem bep arým ne me karō nhô bēnjadjwýrbê Xatanaj kãjkwa kurüm tēn tým ba arým omü. Nãm amikrã kêt mex ne tým kute na jadjēnh tamikrã kêt mex ne rōrōk ja pyrãk. Gar aje Xatanaj nhô ãpēnh kujaêko amōro aje arým pa nhikjê 'yr rax mexja pumü. ¹⁹ Be, arým ne ba ar amã ipyma jadjã gar te kangãmê makmê mry kakrit djãkrêja kuní 'ã aku'é nhyem mýjja ipymaje ajmã ar ajo kêtukmürêx ne. Nhyem te me bakurê djwýnh pyma gar ipymao tu kujate nhyem ajmã ar ajo kêtukmürêx ne. ²⁰ Be, ja ne kajgo. Me karō punu ar akabên pymaje prám ja ne kajgo. Tãm ne ngrire. Nhyem bep kãjkwakam Metíndjwýnh kute ar anhidji'ã pi'ók no'ók ja ne mrãmri rax. Tãm ne kubê kumkatikmürêx. Kam dja gar tu akínhkumürêx.

²¹ Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã anen kam arým kínhkumürêx ne. Metíndjwýnh Karō ne

kum kính jadjã nhyem kam kính rax kato. Ne kam Bämmã amikính jarēn kum,

—Djünwã, ota ga anhô kãjkwan anhô pyka djwýnh. Amã ne ba amikính jarē. Nã gãm me amikukãm umarmê me kute mýjja mar rúnhjabê mýjja ja pudju ne kam me kute amijo práre prábê amijo rúnh kêtjamã mýjja amirít ne. Mrãmri Djünwã, nã gãm ã aje anhýrkam mrãmri mexkumürêx. Adjukaprikam ne ga amim me'ã karō ne arým ã meo ane. Ba kam badjwý ikínhkumürêx ne wãm amã amikính jarē. Nãm ã Bämmã amijarēho ane.

²² Ne kam ajte kôt ba djwýnhmã kum,

—Ibãm ne imã kukrãdjã kuní jarē ba kam ar o iba. Nhýnh ne jakam me'ô práne idjãtãri? Kati, Ibãmbit ne práne kute imar ne kute arým práne idjãtãri. Nhyem Ibãmdjwý. Nhýnh ne me'ô kute ikudjwa noo Ibãm pumünh ne kute kukrãdjãkôt mar? Kati, bajbit. Bajbit ne ba práne inoo Ibãm pumün kam idjukabikôt me kwýmã kukrãdjã'ã idjujarênh tē. O me kwýmã o amirít nhyem me arým práne ikôt kuma, ane.

²³ Ne kam kôt ba djwýnh'ýrbit akêx ne me kãxã ar amakri arkum arēn arkum,

—Ar ga ne gar akínhkumürêx. Ar ga ne gar anoo mýjja pumü. ²⁴ Ba gop ar amã arē. Me kute Metíndjwýnh kabên jarēnh djwýnh túmmê me bēnjadjwýr túmdjwý krãptí te kute omünh práme, ar anoo aje mýjja pumünhja te kute omünh práme, ne ar ajamako aje mýjja marja te kute marmã. Nhyem bep kati, ar gajbit ne gar anoo mýjja pumünh kêt kwý pumün mýjja ma. Ar ga ne gar akínhkumürêx ne, ane.

Me'ô kum kurê djwýnh kaprín o djuw mex.

²⁵ Nhyem kam akati 'ókam Mójdjê kukrãdjã mar djwýnh'ô Jeju kabên maro nhý. Kabên maro nhýnh kãjmã dja. Mójdjê kukrãdjã mar djwýnhja kãjmã dja. Kute Jeju no mex jabej kabimã kãjmã dja. Kute Mójdjê kukrãdjã jabej Jeju kukjêrmã, Jeju kute kukrãdjã kupa'ã arēnh kadjy narãm ne amikadjy kãjmã 'yr djan kum kabên ne kum,

—Bênjadjwýr, mã gédja ba amijo nhyem kam Metíndjwýnh pãnh imã itün rã'ã rã'ão itünmã imã arê? ane.

Nhyem kam kum,

²⁶ —Mã ne Mójdjê kukrãdjã'ã pi'ók no'ók kute? Mýj ne ga kam omün arým ama? ane.

²⁷ Nhyem kam Mójdjê kukrãdjã mar djwýnh Jejumã kum,

—Nãm,

“Me anhô Bēnjadjwýr djwýnh, me Atíndjwýnh dja ga amã kính, amã abêo katãt me kuní, mýjja kuní jakre.

Djãm ajãjkwaobit amã Metíndjwýnh jabêãm? Kati, ajamak, akadjwýnhbê, akukrãdjã kunío dja ga me amã abê.

Ne ajte amã amibu'ã me ja jabê. Kute ga amã amijabêja pyrãk dja ga ã amã amibu'ã me ja jabêo ane", ane.

Nãm ã Mõjdjê kukràdjã'ã me bamã pi'òk no'òko ane.

²⁸ Nhyam Jeju kum,
—Nã, kòt ne ga arê. Dja ga ã ar o anhÿro aban kam arÿm tu atĩnkumrêx ne, ane.

²⁹ Nhyam kam Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnh òkre kadjwÿnhbê amim,
—E kum kati, imã Metĩndjwÿnh jabê rax kêtê, ne imã ibu'ã me ja jabê rax kêtê, ane. Ne kam pijãm ne amijã maje,

—Nhyam ne ibu'ã dja ba imã abê? ane.

³⁰ Nãm Jeju kukij nhyam kam kum,
—Ë, me'ò ne Djeruxarê kurũm krĩraxbê Djeriko'ÿr ruw. Ne kam tẽ. Tẽ nhyam kam arÿm me ãkĩnhĩ wÿnhràk kum nòn tẽmrãm o arĩn kubê kubêkãmê kubê mÿjja kunõ prõt ne kam titik ne mã prõt ne. Nhyam kam wãnh wakrekam tyko nõ. ³¹ Tyko nõ nhyam kam me kadj Metĩndjwÿnh mar djwÿnh'ò pry'ã tẽ. Tẽn omũn kam iròbê apan mã tẽ. ³² Nhyam mekbê Rewi'ò, adjwÿnhdjwÿ Metĩndjwÿnhmã ãpènh'ò kòt tẽn adjwÿnhdjwÿ tãm ne. Nãm 'ÿr tẽn irãn omũn tẽn iròbê apan mã tẽ.

³³ Nhyam bep me'ò, Xamarijkam me ja 'ò ne arkòt tẽ. Xamarijkam me ja kute me bajo kurê djwÿnh ja 'ò ne arkòt tẽ. Arkòt tẽn 'ÿr bòx ne omũn kam kum kaprĩ ne. Omũn kam rerek ne kum kaprĩ. ³⁴ Ne kam me kute o tÿm ne kute titik kurêje kute apÿnh kã rênha kum oy. Kadjwati kangõo kum oyn kam ajte mÿjja kute rõny kangõ pyrãko kum oy. Ne kam kubêkão kupu. Prĩne kupun kam ta ò mryja'ã kudjin o tẽ. O tẽn atemã me'ò nhũrkwã'ÿr o bòx ne kam prĩne o djuw mexo dja.

³⁵ Nhyam akati nhyam kam pi'òk kaprĩ raxja amê kaba. Ò kikre djwÿnhjamã kaban kum kungãn kum, "Ë, dja ga prĩne imã tãmjao djuw mexo dja, prĩne ikutêp imã o djuw mexo dja. Dja ga 'ã aje pi'òk kaprĩ krẽn jabej ba kam bòx ne arÿm ajte amã o pãnh, ajte akubyn ibòxkam", ane.

Be, tãm ne ja. Nãm ã Xamarijkam me ja'ò kum kurê djwÿnh kaprĩn o djuw mexo ane. ³⁶ Gop imã arê. Nhÿnh ar 'òja ne kute o kamy? Djãm tẽn ne kute omũnh ne iròbê ãpanhja? Nãr kon, djãm kòt tẽmja? Nãr kon djãm Xamarijkam me ja'ò?

³⁷ Nhyam kam kum,
—Nã, me'ò kum kaprĩja. Me'ò kum kaprĩja ne o kamy, ane.

Nhyam kam kum,
—Nã, kòtò. Nã, ga kam gadjwÿ tẽn ã kudjwa akurê djwÿnh o anhÿro aba, ane. Nãm ã Jeju Xamarijkam me ja'ò ukaprikòt kute kurê djwÿnh o kamyja'ã ujarènh o ane.

Matamê Marij'ã ujarènh.

³⁸ Nhyam kam Jeju ar mã mõn kam atemã krĩ 'òkam bòx. Kam ne me'ò nire nhidjibê Mata. Mata ne ukaprikumrêx ne kam Jejumã kum,

—Amrê inhũrkwãmã tẽn kam anhò kwÿ krẽn kam nòn akòkam kòt, ane.

Nhyam kam kum,

—Ã, aj mã, ba kam wãm akòt tẽn, anen kam ùrkwãmã tẽn. Ùrkwãmã tẽn kam 'ÿr wadjàn nhÿ. ³⁹ Nhyam Mata kanikwÿnhbê Marijja nhÿ. Arek Bẽnjadjwÿr'ÿr tẽn parbê nhÿn kam kãmã kòt òkren kabèn maro nhÿ.

⁴⁰ Nhyam Mata ãpènh ra:x ne. Jeju ò kwÿ krẽn mex kadj ne ãpènh raxo djan kam Marijmã kabèn ne. Marij kute kòt kum mÿjja 'ò kupènhmã. Ne kam Jeju'ÿr tẽn kum,
—Bẽnjadjwÿr, djãm aje imar kêt? Ikanikwÿnh ne ikòt ãpènhmãn ate ari akuri ba. Ba kam bajbit ar mÿjja kupènh o iba. On amrê ano gè tẽn gop ikòt apê, ane.

⁴¹ Nhyam kam Bẽnjadjwÿr kum,

—Àpnhĩre, àpnhĩre Mata. Nã gãm ari mÿjja man kam akabèn wã jarê. Nã gãm mÿjja krãptĩ kupè ne kòt mar ar o aban kam adju-mar punu. ⁴² Nhyam bep mrãmri mÿjja pydji ne mexkumrêx. Tãm ne arÿm Marij o nhÿ. Nãm ikabèn maro nhÿ. Ja ne mexkumrêx. Kwãrik wãnh arek ikabèn maro nhÿ. Wãm ije awÿr anor prãm kêtê. Gédja arek ikabèn maro nhÿn prĩne ikabèn man kam o biknor kêtumrêx, ane. Nãm ã Jeju ane. Tãm ne ja.

11

Ar kute Metĩndjwÿnhmã kabèn'ã arkum karò.

Mat 6.9

¹ Nhyam kam Jeju akati 'òkam Metĩndjwÿnhmã amijarènh o dja. Kum amijarènh o djan kum amijarènh pa nhyam kam kòt ba djwÿnh'ò kum,

—Bẽnjadjwÿr, gop ar imã arê. Ar ije Abãmmã amijarènh kadj gop ar imã arê. Mã dja bar kum ikabèn ja o? Djuãobit ne kòt ba djwÿnhmã kabèn'ã karò. Gadjwÿ dja ga ar imã 'ã karò bar akudjwa Abãmmã amijarènh o iba, ane.

² Nhyam kam arkum,

—Ë, dja ga goja ar aje Metĩndjwÿnhmã amijarènh kadj kum,

"Djũnwã, gè me ame:xo amex man amim ajarèn abenmã ajarê.

On me kadj abẽnjadjwÿr ne ar meo aba.

³ Myt kunikòt ar ijajkwa mànhkutã mã ar imã inhò kwÿ krẽn djã ngã.

⁴ Dja bar akam ijaxwe ga tu ar ijaxweo akno. Ar badjwÿ dja me'ò ar ikam amikrà bar akòt tu o akno. Kam dja ga ar ijaxweo akno.

Godja me kute ar imã axwe'ã ãpènh katã ga ga ar ijo tÿx bar mebê idjãm tÿx ne ijaxwe kêt. Tãm ne ja."

Dja gar ã kum anhÿr ar aba, ane.

⁵⁻⁶ Ne kam ajte ar kute Metÿndjwÿnhmã amijarÿnh 'ãno ãm kadjy ar kum kabÿn jarÿn ar kum,

—Ga ren ar ajõ anhõbikwa'õ ajbir bõx, akamãt kõ ipõkri bõx ga ren aje kadjy mÿjja'õ byrmã tÿn ren anhõbikwa 'õmã kum, “Nãr, imã angã, anhõ djwÿ 'ãmro amãnhkrut ne ikjÿkÿt imã 'õ ngã gÿ inhõbikwa kukrÿ. Nãm iwÿr y:n kam ajbir bõx. Ba kam kadjy mÿjja jabej tÿ. Kadjy inhõ mÿjja kÿtkumrÿx ba kam kadjy ije akutã djwÿ kwÿ byrmã tÿ. Gop on imã angã.”

⁷ Nhyr ren anhõbikwaja arek õto nõr prãme ren amã,

—Kati, inhõtdjwaa. Ije amã õr prãm kÿt. Arÿm ne ba kikre'ã ijÿ ne arek ikrao inihkwã. Kãjmã idjãm prãm kÿtÿ. Amÿ dja ga tÿ gÿ me'õ amã 'õ ngã, ane.

⁸ Bir be, ba ar amã arÿ. Ga kam ren arek 'ã adjã'wÿro dja, mã 'ã 'uw nhyr kam ren arÿm kãjmã djan ren, “Ba on kum kungã gÿ wãm o tÿ ba gop ikujrÿnh kÿt ne gÿt arek inhõto nõ”, ane.

Djãm ar aje abeno anhõbikwakam ne amã kungã? E kum kati, ã, aje mã 'ã 'wÿrkam ne amã kungã. Apijãm kÿt ne aje 'ã 'wÿr 'ãno adjãm kam ne amã kungã, ar atu mãnhkutã amã kungã.

⁹ Bir be, kam ne ba ar amã, “Dja gar tu mÿjja 'ã 'uw, mã mÿjja'ã 'wÿro tÿ nhyr Metÿndjwÿnh arÿm ar amã kungã. Gar aje mã mÿjja jabej ne kam arÿm kum akatorja pumÿ. Ne kam ajte mã kikre kabem õ kikre djwÿnhmã akabÿno aku'ÿ nhyr arÿm kute ar amã kikre 'ã 'yrja pumÿ.” Dja gar ã Metÿndjwÿnh 'wÿro ane. ¹⁰ Be, me kute mÿjja'ã 'wÿr 'ãno ãmja dja arÿm Metÿndjwÿnh memã kungã. Gar me kute mÿjja jabej ne kum apõxja pumÿ. Ne kam ajte me kute kikre jajkwa krekmã kabÿno ku'ÿ nhyr arÿm me kute memã kikre'ã rÿnhja pumÿ. Dja gar gadjwÿ ã mÿjja'ã Metÿndjwÿnh 'wÿro ane nhyr arÿm ar amã kungã.

¹¹ Nhÿnh ne ar akra'õ tÿn tep'ã ar ajuw gar kum kangã ngã? ¹² Ne õkrÿnÿ'ãnh ngre'ã ajuw gar kum makre ngã? Arkati. ¹³ Be, gar ajaxwekam aje akramã mÿjja mex nhõrja pumÿ. Nhyr bep kãjkwakam ar Abãm mex-tire ta gÿdja ar amã amÿ mÿjja mex nhõro ar ajakren ar amã Amikarõ ngã. Gÿdja gar Metÿndjwÿnh Karõ'ã 'uw nhyr tu ar amã kungã, ta mex-tire ne ar baja gÿdja ar amã Amikarõ ngã, ar amã Amikarõ jano, ane. Nãm ã Jeju me kute mÿjja'ã Bãm 'wÿr nhyr õdjãnhkõt kute memã Amikarõ nhõrmã ã memã 'ã ujarÿnho ane.

Me kute Jejuo Xatanaj nhõ ãpÿnh.

Mat 12.22; Mak 3.20

¹⁴ Nhyr kam me karõ punu ar me'õo ba nhyr kabÿn kÿtkumrÿx ne. Me karõ ajmã

ajkwa o nhyr kabÿn kÿtkumrÿx ne. Nhyr kam Jeju bõm kumÿ. Bõm kumÿ nhyr arÿm mã tÿ nhyr arÿm kabÿn ne. Nhyr me kam ari aben pumÿn Jejukam no tyn kumÿ. ¹⁵ Nhyr bep me kwÿ ne me abenmã kum,

—Kÿ, djãm Metÿndjwÿnh kabÿnkõt? Kati, Bedjÿbu. Me karõ punu nhõ bÿnjadjwÿrÿ Bedjÿbu kabÿnkõt uma proo ne ar bõm me karõ rÿnho ba, ane. Xatanaj nhidji 'õbÿ ne Bedjÿbu.

¹⁶ Nhyr ate me kwÿ kum,

—Goja on mÿjja'õ nhipÿx ba me omÿ, Metÿndjwÿnh puma proo mÿjja pumÿnh kÿt goja 'õ nhipÿx ba me omÿ, ane. Jeju kute Metÿndjwÿnh puma proo kute mÿjja pumÿnh kÿt'õ nhipÿx mar jabej ne me kute kabimã kum ane. ¹⁷ Nhyr Jeju ta prÿne me õkre kadjwÿnhbÿ me kabÿn ma, me kute Bedjÿbu puma proo ne ar bõm me karõ rÿnho ba anhÿrja me kadjwÿnhbÿ prÿne kuman kam memã kum,

—Godja me õ pyka tãm kam abeno kurÿ djwÿnh mã ne ren me kam nÿ? Nãm ren ã me anen kam ren arÿm amijo ajkÿ. Nhyr ren me ta ÿrkwã tãm kam abeno kurÿ djwÿnh mã ne ren me kam nÿ? Nãm ren ã me anen kam ren arÿm abeno apÿx.

¹⁸ Bir be, Xatanajdjwÿ ta õ ãpÿnhmÿ ne ren abeno ajkij ne ren abeno kurÿ djwÿnh, mã ne ren me kam nÿ? Mã ne ren Xatanaj nÿ? Nãm ren anen kam ren arÿm abeno apÿx. Nã gãm me we ijã, “Bep Bedjÿbu puma proo ne ar bõm me karõ punu rÿnho ba”, ane. Ije gÿdjãm Xatanaj ta ajte jãm õ ãpÿnho akÿx ne ar bõm rÿnho ba. ¹⁹ Ba ren Bedjÿbu kabÿnkõt ren bõm ar me karõ punu rÿnho iba nhyr ren mÿj me'õ kabÿnkõt ne me anhõ ãpÿnh bõm ar me karõ rÿnho ba? Ar jadjwÿ ne ar bõm me karõ rÿnh ar o ba. Djãm ar adjwÿnhdjwÿ ne ar we Xatanaj kabÿnkõt ar bõm me karõ rÿnho ba. Ga ren me ar kum ja jarÿ nhyr ren ar me amã, “Ije tõ djãm Xatanaj ta kute õ ãpÿnho bikÿnho ba got.”

²⁰ Nhyr bep kati, Metÿndjwÿnh puma prooibit ne ba ar bõm me karõ punu rÿnho iba. Ga kõt arÿm Metÿndjwÿnh me awÿr bõxja pumÿ. Metÿndjwÿnh kute me apytãr ne me akadjy bÿnjadjwÿr ne kute me ajo bamã me awÿr bõxja pumÿ. ²¹ Ba ajte atemã me'õ'ã amijakre ga me ama.

Me'õ ne õ kikrekam kruwmÿ rop'io nhÿ ne o õ nÿkrÿx pytãn o nhÿ. Umao amim õ nÿkrÿx pytãn o nhÿ. Nhyr me'õ ajmã kute õ nÿkrÿx o kÿtkumrÿx. ²² Nhyr bep atemã me'õ kute umao akrenh mex ne tu bõx ne kruw tã o tÿm ne kubÿ kunÿo põx ne kam kubÿ nÿkrÿxo prõt ne, kubÿ mÿjja kunÿo prõt ne. Kute umao õ nÿkrÿx pytãr ne o ÿrja tu kubÿ o prõt ne memã kungrã. Ba ne ba ipymao Xatanaj jakrenh mex ne kam amijo aptãn kubÿ õ krito iprõt ne.

²³ Me'ō kum ikīnh kēt ne arým mrāmri ijo kurē djwýnh ne. Ne ikôt àpènh prām kēt ne arým Xatanajkôt apē. Dja me'ō kum ikīnh kēt ne kam ajte kum Xatanaj kīnh kēt ne kam amijā, “Ba dja ba ate ikrán ar mrā, amidjwýnhbit man ar o mrā”, anen arým Xatanajkôt apē, ane. Nām ā Jeju memā ane.

²⁴ Ne kam ajte me karō punu'ā ajarēn memā kum,

—Me karō punu pydjín kute ar me'ō baja ne arým kurūm katon tē. Ne kam te ar mrā, ngō kētkam ar mrā, te ajte kute me'ōmā àr ne tyk djā kētmā ar mrān kam akubyn kute ar me'ō ba tūmja'ýr tē. Ne kam amim, “Ba gop inhūrkwā kurūm ikatorja ajte 'ýr tē”, ane. Kute ar me'ō ba tūm'ā ne ūrkwā jarē. ²⁵ Ne kam amim ba djā tūmja'ýr tēn bōx ne omū nhym arým mexkumrēx. Me karō 'ō kute o ba kēt nhym prīne kadjwýnhbē mex ne arým kam mýjja katāt. ²⁶ Nhym kam kadjy mā me karō punu'ýr tē. Ne kam mekam me kwý japrōn 'ýr meo mōn meo bōx. Nām me karō 7 ne o bōx ne me'ō jamā meo wangij nhym kam me kam ar ba. Kute me karō punuo 7 ne o bōx tām ne axweo kute òbē pydji kute ar o ba tūmja jakrenh mex ne kam arým o punu rax ne. Kāj bē punuri ne kāj bē punu nhym bep kute o 7 ne o bōxja ne arým o punu rax ne. Nām ā Jeju me karō punu'ā ujarēnho ane.

²⁷ Nām memā kabēno ām rā'ā nhym me ipōkri me'ō nire kāj bē kum kabēn ne kum,

—Ō kum anābit ne kīnhkumrēx. Abē bēnjadjwýr raxkam ne ga anā tikkremā wadjān ruw ne anā kà kaō nhym anā kīnhkumrēx ne, ane.

²⁸ Nhym kum,

—Bep me kute Metīndjwýnh kabēn mar ne 'āno ām ne kute kôt amijo baja, me tām gédja me mrāmri kīnhkumrēx ne, ane.

Me kute Jeju kute mýjja pumūnh kēt'ō nhípēx jabej.

Mat 12.38

²⁹⁻³⁰ Nhym kam me Jeju'ýr ban bōxo dja. 'Ýr ban bōxo djan 'ā aben pydjio mōn o mōn o mōn ī 'ā utí: ane. Me kute òbē kum,

—Goja on mýjja pumūnh kēt'ō nhípēx ba me omū, anhýr jamā ne Jeju,

—Me akamingrāny ne ga me ajaxwekumrēx. Nā gām me abentā ijuw ne imā, “Mýjja pumūnh kēt'ō nhípēx. Ba me goja omūn kam tu amim amarkumrēx”, ane. Bep kati, djā bām me amā ipēx kētkumrēx ne. Ē, mýjja pydji dja ga me omū.

Gédja ba ty. Nhym ijā akati amānhkrut ne ikjékēt ba akubyn itīn ne ikato ne kam me amā Metīndjwýnh raxo amirīt ne. Ga me me bakukāmārebē Djōnaj tep tikkrekam nōrja pumū. Tep tikkrekam nōr nhym 'ā akati amānhkrut ne ikjékēt nhym ajte tep tikkre kurūm kator ne kam pykabē Niniwekam

me ja'ýr tēm ne kute memā Metīndjwýnh raxo amirītja pumū.

Badjwý ije amijo inhī ne me awýr ibōx gédja ba ty ne akubyn itīn ne ikato ga kam me akamingrāny amim Metīndjwýnh raxkôt ama.

³¹ Godja Metīndjwýnh kute memā axwe pānh jarēnh nhō akati kato nhym kājkwā nhirē kurūm bēnjadjwýr ni ajte katon kam me akamingrāny, me amymā axwe jarē. Mýkam? Bir, amrēbē ne me bakukāmārebē Xaromāo no mexkumrēx ne kute prīne mýjja mar. Bēnjadjwýr rax. Nhym arým bēnjadjwýr nija arým 'ā ujarēnh ma. Arým Xaromāo'ā ujarēnh man kam kute omūnh prām ne. Ne kam nīnh kājkwā nhirē kurūm 'ýr tēn bōx. 'Ýr bōx ne kam prīne kabēn ma. Ē, ba ne ba Xaromāo kurām irax. Nā bām iraxo bōx, jakam, me akam bōx ga me imar kēt ne, ikanga mex ne. Kam dja bēnjadjwýr nija me amā axwe jarē.

³² Nhym Niniwekam me jadjwý me amā axwe jarē. Godja Metīndjwýnh kute memā axwe pānh jarēnh nhō akati kato nhym Niniwekam me ja ajte apōx ne kam me akamingrānymā axwe jarē. Mýkam? Bir, Djōnaj ne kāj bē memā Metīndjwýnh'ā ajarē nhym Niniwekam me ja kuman amim katon wānh axwemā iren Metīndjwýnh'ýr amijo akēx ne. Ē, ba ne ba iraxo Djōnaj jakrenh mex ne. Ga me tu ate akrān ikanga mex ne. Kam ne ba me amā, “Me ja dja me akubyn apōx ne arým me amā axwe jarē”, ane. Nām ā Jeju memā ane.

Me kute Metīndjwýnh kabēn kôt amijo ba'ā ne a'u jakre.

Mat 5.15, 6.22

³³ Ne kam ajte memā irā jarē ne memā,

—Djām me kute ngōnhpōkmā angjēnh ne kute mýjja 'ōkôt o bipdjur got? Ne kute kào 'ā pro got? Kati, ngōnhpōk ne me kum angj ne tu kēnhkam umjuw nhym memā kikre kre kurwýo ku'ē. Nhym me mrān wangij nhym memā irākumrēx.

³⁴ Nhym me nodjwý. Me noo ne me kute mýjja pumūnh. Dja ga me ajō ano mex, ajmā ano kute kēt jabej arým mrāmri arīt týxkumrēx ne aje mýjja pumūnh. Aje mrāmri ne me a'uri mrānh mex pyrāk. Nhym bep dja ga ano rā, ano punukumrēx jabej arým arīt kēt ne aje mýjja pumūnh kēt. Aje mrāmri ne me akamāt kō tykkam mrānh punu, mrānho bikār mrānh ja pyrāk.

³⁵ Gora me amijāno djan Metīndjwýnh kute me amā amikukrādja jarēnhkôt amijo aba. Gédja ga me kôt amijo aba kēt jabej, kute me amā amikukrādja jarēnhja kôt amijo aba kēt jabej arým aje me'ō akamātkam ba pyrāk, me aje me'ō akamāt kō tyk týxkam mrānho bikār mrānh ja pyrāk. ³⁶ Nhym bep dja ga me mrāmri Metīndjwýnh kabēn

kunikôt amijo abakumrêx ne kam me aje me'ô mrâmri ngônhpôkti nhirâkambit mrânh ne kam akamât kô tykkam mrânh kêtumrêx ja pyrâk.

Jeju mekbê pardjêumâ bën tÿx.

Mat 23.1; Mak 12.38

³⁷Nâm memâ arênh pa nhyam kam mekbê pardjêu'ô kum,

—Amrê ikôt tèn ikutâ anhô kwÿ krê, ane.

Nhyam Jeju kum “Ă” anen kam kôt tèn ũrkwâmâ wadjân nhÿ. ³⁸Kute aminhikra ku'ônh kêt ne nhÿ nhyam omÿn kam ôkre kadjwÿnhbê amin,

—Ije tó mÿj nâ? Ije kum bep kute me bakukràdjâkôt aminhikra ku'ônh kêt. Ô kwÿ krên kadjy kute aminhikra ku'ônh kêt, ane.

³⁹Nhyam kam Bënjadjwÿr kum,

—Kê, me abê pardjêu ne ga me ijâ akabên ne anhôkre kadjwÿnhbê amin, “Kute me bakukràdjâkôt aminhikra ku'ônh kêt”, ane. Bep me ga ne ga me ajêx ne we amijo akabên mex. Nâ gâm me aje mrâmri ne me kute ngônh krâmê ngônh puror nhîbÿmbit pôn̄h ne kute kre pôn̄h kutor nhyam krekam mÿjja kakrâtyk pyrâk. Be, nâ gâm me â we katât amijo abao ane. Nhyam kam me me akrâkâbit pumÿ nhyam kam kute me amex pyrâk. Nhyam bep kati, me akadjwÿnhbê ne ga me apunu râ'â. Me akadjwÿnhbê ne me amâ me ô nékrêx prâm ne 'â angyrk ne ajaxwe'âbit aje amim karô râ'â. Kam ne ga me akadjwÿnhbê apunu râ'âja. ⁴⁰Me ano kêtumrêx. Djâ nâm me anhipêx djwÿnh me akrâkâbit 'y? E kum kati, nâm me akadjwÿnhdjwÿ 'y. Kam ne kute prÿne me akadjwÿnhbê me apumÿnh ne kum me akadjwÿnhbê me amex prâmkumrêxa. ⁴¹Nâ gâm me we amijo akabên mex ne, ne amijo katât amrânh, bep kati, me akadjwÿnhbê apunu. Dja ga me me 'uwÿmâdjwÿ anhôdjânh ne me 'uwÿtkam adjukaprÿn memâ mÿjja ngân kam arÿm akadjwÿnhbêdjwÿ amexkumrêx ne, akrâkâmê akadjwÿnh kunÿ mexkumrêx ne, me 'uwÿtkam me adjukaprÿkam.

⁴²Me abê pardjêu dja ga me ĩ me biknor tokry djâkam mô. Watÿ:re. Mÿkam? Me aje Metÿndjwÿnhmâ mÿjja kakritbit nhôr ne kam aje mÿjjabê kumkatija aje kum ôr kêtam. Nâ gâm me mÿjja kakrit, ômrô djânh djâ, pi'ômê djwÿ kakrit kunÿ ne ga me Metÿndjwÿnhmâ ikjê rên kum kryre ne angâ. Ne kam ga abêngokreja amâ abê kêt ne katât meo aba kêtumrêx ne. Me aje kum kryre ne ôrja ne mrâmri tu mexkumrêx. Mÿkam ne ga me mÿjja raxjadjwÿ kum ôr kêt ne? Mÿkam ne ga me amâ Metÿndjwÿnh jabên katât meo abaja kêt ne. Ja ne ga me aje marmân ate mÿjja kakritbit ma.

⁴³Me abê pardjêu dja ga me ĩ me biknor tokry djâkam mô. Watÿ:re. Mÿkam? Me aje amijo rÿnhbit mar prâmkam. Me kute aben

pydji djâkam me amâ me bënjadjwÿr rÿnh krÿ djâbit kÿnhkam. Nhyam me me ipôkri me kute me amâ kabên ne me amâ rÿnh jarênh kumex jabit ne ga me amâ kÿnh.

⁴⁴Me ga dja ga me ĩ me biknor tokry djâkam mô. Watÿ:re. Mÿkam? Me aje pyka krâ pyrâkkam. Nâ gâm me aje pyka krâ arÿm biknor ne pyka mē bimrâk ne kute pykakumrêx pyrâk. Nhyam me kute mar kêt ne tu iby mrânhja pyrâk. Ne kam kadjwÿnhbê ne punu, kadjwÿnhbê ne mÿjja kro. Nâ gâm me â akadjwÿnhbê apunu ane nhyam me kute me amar kêt. Nâm mÿjja 'êx ne krâkâbit mex ne kam kadjwÿnhbê â punu ane. Nâm â Jeju mekbê pardjêu jaxweo amirÿto ane.

⁴⁵Nhyam kam me kute Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh'ô Jejumâ kum,

—Ĕ, bënjadjwÿr, nâ gâm me badjwÿ me ijapry. Nâ gâm akabên jao me badjwÿ â me ijo ane, ane.

⁴⁶Nhyam kam Jeju kum,

—Ije nâ, me aje Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhdjwÿ dja ga me ĩ me biknor tokry djâkam mô. Watÿ:re. Nâ gâm me akabên kajgoobit ar memâ Metÿndjwÿnh kabên jarênh aba. Djâm Metÿndjwÿnh kabên? Kati, me ga akabêno ne ga me ar me anoro aba. Ga kam me ga kôt ar aba kêt ne. Nhyam me te amijo anen kam, “Ije mâ dja ba me nê?” ane. Me aje â meo anhyrkam ne kute mrâmri ne me kute me kadjybit jênh rÿnh atom ne kam kute kâjmâ memâ arÿ kêtumrêx ne kute memâ tur kêtumrêx ne kute me ibÿm nêje kum katy kêtumrêx ja pyrâk.

⁴⁷⁻⁴⁸Me ga dja ga me ĩ me biknor tokry djâkam mô. Watÿ:re. Mÿkam? Me amâ Metÿndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh par prâmkam. Me akukâmâre ne Metÿndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh kwÿ pa:, ga me kam anhingêt nhimry krâ prÿne kum o djuw mex ne. Me anhingêtbe Metÿndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh par djwÿnhmê me aje aben pyrâk. Me akukâmâre kute me parja ne ga me omÿn kam kôt amijo môn kam we imry krâ prÿne kum o djuw mex ne.

⁴⁹Kwârîk râ'â. Metÿndjwÿnh ta ne no mexkôt, ta kute amim 'â karôkôt arÿm me amâ, “Ĕ, dja ba me amâ ikabên jarênh djwÿnh janon inhô âpênh jano ga me kwÿ pan kwÿo ajkê”, ane. Djâ nâm kupa'â arê? Kati, kôn̄h ne kum kudji. Ga me aje me paro amôrja pumÿ. Kam ne Metÿndjwÿnh arÿm pân̄h jarê. ⁵⁰Me akukâmâremê ne ga me me kraxrÿm Metÿndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh paro tē. Paro tēn paro tēn arek me kamrô kapÿn o tē. Nhyam Metÿndjwÿnh arÿm meo ngyrk ne kam gormâ me ajabatânhmâ pân̄h jarê. ⁵¹Nâ gâm me akukâmâre Abeu bÿno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tēm tâmtâ: jakam arek o tē ne kam Djakarij'ÿr bôx ne

kam Metĩndjwýnh nhõ kikretimẽ õ ngõnho ki kaẽxkam kubĩ.

Nà, ẽ, ba me amã arẽ. Metĩndjwýnh ne arým meo ngyrk ne. Ne kam me akam-ingrãnymã arým pãnh jarẽ. Me ga dja Metĩndjwýnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkẽ.

⁵² Me aje Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnh dja ga me ĩ me biknor tokry djãkam mõ. Watĩ.re. Ga me aje memã Metĩndjwýnh kabẽno amirĩto atẽmmãn ate ajte mekbẽ udju. Nhyh me te kute amim Metĩndjwýnh marmã. Nã gãm me aje mrãmri ne me kute mekbẽ kikre'ã ijẽn nhĩ'ãm kam o kajke dja rẽnh nhyh me te kute kikre'ã rẽnh ne ngjẽnh prãme kapõtã ku'ẽja pyràk. Ga me kam ga Metĩndjwýnh mar kêt ne ajte me jadjwýbẽ aptã, ane. Nãm ã Jeju memã bẽn tũxo anen kam katon mã tẽ.

⁵³⁻⁵⁴ Nhyh kam mekbẽ pardjẽumẽ me kute Mõjdjẽ kukràdjã mar djwýnhmẽ Jeju jabej rĩt mõ. Jeju kute Mõjdjẽ kukràdjã'õ kupa'ã arẽnh jabej ne me umaro dja. Ne kam mã kukijn mã kukijn mã kabẽn'ã kum apnẽn ajte kum,

—Goja rã'ã ajte arẽ, ba me kuma, ane.

Jeju kute kupa'ã arẽnh nhyh me kute o tỹm ne bĩnmã ne me ã ane. Nãm me te kute Jeju'ã kabẽn punu nhõrmã. Kute kabẽn punu 'õ jarẽnh nhyh me kute 'ã kabẽn punu nhõrmã te abej umaro dja.

12

Kute memã kum, “Amã me uma kêt” jarẽnh.

Mat 10.26

¹ Nhyh me Jeju'ã bikprõnho dja. 'Ã bikprõnho djan o djan o djan ĩ 'ã utĩ: ane. Kute pi'õ pyràk. Ne ĩ ãm ta aben par'ã ku'ẽn ĩ ta ikjẽõ aben rẽ, me krãptĩkam. Nhyh kam Jeju amikõt ba djwýnh kumrẽxmã kum,

—Gora ar aminẽje me wã pumũ, aminẽje mekbẽ pardjẽu jaxwe 'ãno dja. Nãm me 'ẽx ne kute mex pyràk. Nhyh bep kati, me kadjwýnhbẽ ne me punukumrẽx. Me õkre kadjwýnhbẽ ne me axwebit kute mar ne 'ã amim karõ. Me axwe kute djwý nhigot djã pyràk. Gédja amũ me'õ'ýr bõx ne amũ me'õ'ýr bõx ne amũ me'õ'ýr bõx ne ĩ mekunõ tuknĩ. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminẽje me wã pumũ”, ane.

² Djã nãm me kadjwýnhbẽ axweja bipdjur rã'ãmã? Kati, dja ĩ amirĩt ne. Nhỹnh ne mýjja bipdjur'õ me kute omũnh kẽtmã? Ne me kute mýjja pudjur'õ mar kẽtmã? Adjým, dja ĩ kunĩ amirĩt ne. Dja mýjja pudjur, mýjja o bipdjurja ĩ kunĩ amirĩt ne. ³ Dja gar te akamãt kõ tykkam abẽn prĩkam abenmã mýjja jarẽ nhyh me ĩ tu irãri arẽnho kumex. Dja gar te amijã ijẽ, kikre kadjwýnhbẽ amijã ijẽn ajte aben jamakri ajajkwa momokkam

abenmã mýjja jarẽ nhyh me tu kãj bẽ abenmã arẽ. Dja amirĩt ne. Dja me kuman kam kãj bẽ abenmã arẽ, kikrekõt arẽnho ipõk ne, ne ngãbẽ abenmã arẽ.

⁴ Ẽ, ar apa, inhõbikwa ar, ba ar amã arẽ. Kwãrik wãnh ga ar amã me kute ar aparja pymã kêt. Me ja gẽdja me ar akrãkãbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwýnhbẽ ajmã ar ajo kêt. ⁵ Kati, ba ar amã arẽ. Me'õ pydji dja ga ar amã uma. Kute me bĩn ne kute ijukri me biknor tokry djãkam me rẽnh, jabit dja ga ar amã uma. Be, ba ar amã arẽ, Metĩndjwýnhbit dja ga ar amã uma.

⁶ Ẽ, mã ne kwẽnhne pãnh kute? Kwẽnhne ne pãnh ngri.re. Kwẽnhne ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjẽkêt kam pãnh birãm ngõnho pi'õk kaprĩ amãnhkrut. Nã, tãm. Nhỹnh ne Metĩndjwýnh kwẽnhne jao akno? Djã nãm o akno? Kati, nãm te mýjja kakrit, te kubẽ kwẽnhne nhyh prĩne o djuw mex ne. ⁷ Be, ar ja man atĩn prãm kêt. Ar ga ne gar kwẽnhne kurãm abẽ kumkati. Ar ga ne gar abẽngõkre ne anhĩ pỹnhkõt kwẽnhne krãptĩ kurãm arax. Be, kute kwẽnhneo djuw mexja pumũ. Nhyh bep ar ga. Ar ga dja prĩne ar ajo djuw mex ne. Ga prĩne kute me bamar ne kute me bajãno ãmja pumũ. Mýjja'õ kubẽ biknor kêt. Nhỹnh ne mýjja'õ kubẽ akuno? Ga kute me bak'ã akreja pumũ. Kam ne ba ar amã, “Kwãrik wãnh ga ar adjumar punu kêt ne amã mýjja pymã kêt”, ane.

⁸ Ba ar amã mýjja 'õdjwý jarẽ. Me kute amijo ipytãr ne kute me krãptĩ nhĩpõkri kute, “Nã, ba ne ba arým amijo Jeju pytã”, anhỹrja gẽdja ba badjwý ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk badjwý Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh nhĩpõkri, “Nã, ba inhõbikwa ne wã”, ane. Dja ba ã ane. ⁹ Nhyh bep me kute imar kêt ne kum ikĩnh kêt, me kute, “Ije bep ije tãwã mar kêt”, anhỹr, me tãm gẽdja ba badjwý amipãnh Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh nhĩpõkri, “Ije tãwã mar kêt”, ane.

¹⁰ Ẽ, gẽdja me'õ ijã kabẽn ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk, dja me'õ ijã kabẽn nhyh Metĩndjwýnh tu o aknon mar kêt ne. Nhyh bep me'õ kute Metĩndjwýnh Karõ japrý, tãm gẽdja Metĩndjwýnh mar rã'ã rã'ã ne, mã kam ngyrk ne.

¹¹ Dja me ĩ ar ajo ajkẽ. Gẽdja me ar apa 'amýn mekbẽ idjaer bikprõnh djã'ýr ar ajo bõx. Ne kam ajte me bẽnjadjwýr krĩ djã'ýr ar ajo mõ. Dja me ar apa 'amýn ar ajo mõn amikabem ar apumjuw ne ar ajaxwe jabej ar akukjẽro nhỹ. Kwãrik wãnh gar ajõ, “Ije, mýj dja ba ikabẽn nẽ? Mýj dja ba arẽ? Mã gẽdja ba gêt ikabẽn on arẽ”, anhỹr kêt. Dja gar tu ate akrãn amikam atĩn prãm kêt. ¹² Metĩndjwýnh Karõ ta dja ar amã kabẽn jarẽ. Me kabem adjãnkam dja amã kabẽn jarẽ gar kam kabẽno akabẽn ne memã akabẽn jarẽ. Nãm ã Jeju kõt ba djwýnhmã

kabĕn jarĕnho ane. Me kute kôt ba djwýnho bikĕnh nhyr ar kute memă kabĕn jarĕnhmă Ā arkum anhyr djwýnhram kabĕn jarĕnho ane.

Me'ô nhô mýjja raxmă Jeju kute kabĕn jarĕnh.

¹³ Nhyr kam me krăptĭ nhipôkri ne me'ô kăj bĕ kum,

—Bĕnjadjwýr, gop ikamymă arĕ gĕ imă nĕkrĕx kwý ngă. Ibăm tyk kută ne ar imă nĕkrĕx'ă karô bar ije ar o ibamă nhyr ikamy bôx ne tu jăm o amijakren utăn mă o mō. Kute imă kwý nhôr kĕtkumrĕx, ane.

¹⁴ Nhyr kam Jeju kum,

—Ije mýj me'ô kabĕnkôt gĕdja ba aben nĕje ar akukră. Ne mýj me'ô kabĕnkôt gĕdja ba akamy kută nĕkrĕx kwý byn amă kungă? Djăm kadjy ne ba me awýr tĕ? Katĭ, ane.

¹⁵ Ne kam me kunĭmă kum,

—Gora me amijăno djan amă nĕkrĕx prăm kĕt. Kwărik wănh ga me anhô nĕkrĕx rŭnh ne anhô nĕkrĕxo adjăptăr ne ar o aba kĕt. Djăm me kute amim nĕkrĕxo ăptăr ne o bakam umar mex got, kôt me kĭnh got? ane.

¹⁶ Ne kam memă me'ô'ă ujarĕnh jakreo tĕn memă,

—Me'ô ne ô nĕkrĕx krăptĭ ne ô purkamdjwý djwý krăptĭ. Băygogoremĕ băymĕ djwý kunĭ ingrôt ne kumex. ¹⁷ Nhyr kam, “Ije, mă dja ba on? Nhýnh gĕdja ba inhô băygogomĕ băy kumexjao atom ne 'ă man ar o iba”? ane. ¹⁸ Ne kam amim, “Goja, nă, gĕdja ba băygogo nhô kĭkre kryreja ngrăn kam ajte akăjbĕ rŭnh nhĭpĕx ne kam kam o atom ne kumex ne. ¹⁹ Ije nă, dja ba o ane nhyr arým mrămri inhô nĕkrĕx kumex. Mrămri ne ba arým amimex ne. Gĕdja 'ă amex krăptĭn kumex ră'ă ne. Jakam gĕdja ba idjăpĕnh krătăn ikôkam kôt ne inhô kwý krĕn kôt ikôn kam ikĭnh katĭbit ma”, ane.

²⁰ Nhyr Metĭndjwýnh kum, “Nă găm ajbă. Akamăt ja tămkam gĕdja ga ty. Nă băm te amexmă akabi ga atemă. Nhyr năr anhô nĕkrĕxwă? Mýj kadjy ne ga anhô nĕkrĕx ar o aba? Nhyr gĕdja amýrbĕ ar o ba”? ane.

²¹ Bir be, năm ă me kute amim Metĭndjwýnh mar kĕt ne kam kute ô nĕkrĕxbit mar ne kute amim o atommă o atom kajgoo ane. Năm amimex ne kam Metĭndjwýnhmă mex kĕtkumrĕx ne, ane.

Amikam umar punu nĕje arkum karô.

Mat 6.25

²² Ne kam ajte kôt ba djwýnhmă kum,

—Bir, kam ne ba ar amă, “Kwărik wănh gar amikam adjumar punu kĕt ne anhô kre kadjwýnhbĕ amim, ‘Mýj dja ba kukrĕ’?”

Năr kubĕkă'ă, ‘Mýj kubĕkă dja ba angjý’? anhyr kĕt.” ²³ Metĭndjwýnh ta ne gwaj bajo tĭn ne, ga gwaj ba tĭn ne ar babaja pumŭ. Ja ne gwaj bamă mex, ja ne mrămri wýnhĭ. Nhyr bep me ô ne kajgo, djwý ne kăjbĕ.

Nhyr bep Metĭndjwýnh ne gwaj banhipĕx. Ja ne gwaj bamă mex, ja ne mrămri wýnhĭ. Nhyr bep kubĕkă ne kajgo. Kubĕkă ne kăjbĕ. Kwărik wănh ar amikam adjumar punu kĕt.

²⁴ Ē, gop ar bĕrire ja pumŭ. Kute amim pur jadjwýr kĕt. Kute amim djwý kre kĕt. Kute amim mýjjao atom kĕt. Nhýnh got ô băt nhô kĭkre, năr o atom djă? Katĭ, kwĕnhne ne ta ar ba, nhyr kam Metĭndjwýnh prĭne o djuw mex ne. Kwĕnh kute amim djwýo atom kĕtja pumŭ. Ar ga ne gar kwĕnhne kurăm amexkumrĕx. Ne ar araxo kwĕnhne jakrenh mex ne. Dja Metĭndjwýnh kwĕnhne kurăm prĭne ar ajo djuw mex ne.

²⁵ Nhýnh ne me'ô ta ajkwao, mýjja kam umar punuo, amŭ tyk kĕtmă aminhō akati kamĕ? Katĭ. ²⁶ Gar aje mýjja ngrĭre te o anhyrja pumŭ. Gar aje mýjja ngrĭre ja mar kĕtja pumŭ. Metĭndjwýnhbit ne kute mar. Ajbit kute me tĭn nhĭjukri kute amidjar mar, kumăbit ne amĭrĭtkumrĕx. Ne kute me bajo djuw mexjadjwý mar, prĭne kute mar, kumă ne mrămri amĭrĭtkumrĕx. Kam gĕdja me bajo djuw mexkumrĕx. Bir be, mýkam ne gar amikam atĭn prăm ne amikam adjumar punu? Kwărik wănh gar amikam adjumar punu kĕt.

²⁷ Ē, ar kapôtkam pidjôrăja pumŭ. Pidjôră ne ta ingrôt ne kumex. ăpĕnh kĕtkumrĕx. Ne kute amim kubĕkă kayr kĕt. Ē, ba ar amă arĕ, bĕnjadjwýr raxbĕ Xaromăo ne kute kubĕkă mextire jangjĕnhkam kĭnhkumrĕx. Nhyr bep pidjôrăja ne mex, kĭnho Xaromăo jakrenh mex ne. ²⁸ Metĭndjwýnh ta ne pidjôră nhĭpĕx nhyr kam mexkumrĕx ne. Ră abenon kumex ne kam kĭnhkumrĕx. Nhyr akati nhyr me arým kadjy bôremă adjă nhyr xĕr. Te mýjja kakrit tebĕ ăpĕ ba nhyr Metĭndjwýnh prĭne o djuw mex ne. Ar ga ne gar pidjôră kurăm abĕngôkre ne amexkumrĕx. Dja Metĭndjwýnh pidjôră kurăm prĭne ar ajo djuw mex ne ar amă ar akădjwý ngă. Be, kam gĕdja gar tu amim Metĭndjwýnh kamnhĭxkumrĕx. Nhyr mýkam ne gar amim kamnhĭx kĕt ne kăjbĕ amim kamnhĭx ne.

²⁹ Kwărik wănh gar amikam adjumar punu kĕt ne anhô kwý krĕn ne kôt akômktôbit ajamak bĕn kĕt. ³⁰ ăpĕnh pyka djari me kute amim Metĭndjwýnh mar kĕt ne me ar mýjja ja jabej ba. Nhyr bep katĭ, ar Abăm kute prĭne ar amar ne ar anhô mýjja kĕtkôt kute ar amar. Kam gĕdja prĭne ar ajo djuw mex ne. ³¹ Metĭndjwýnh kumrĕx dja gar mar ar o aba, Metĭndjwýnh kukrădjămĕ dja gar kumrĕx ma. Nhyr kam ijukri dja arým ar amă mýjja ja ngă.

³² Ē, inhô kritte, inhô ăpĕnh ngrĕreja, kwărik wănh gar atĭn prăm kĕt. Ar Abăm ne arým amim ar ajă karô. Kute meo atom ne

me kadjy bēnjadwyr ne kute ar meo bakam kute ar ajā bēnjadwyr mēnh gar aje ro'ā meo abamā arym ar ajā amim karō.

³³ Ē, kwārīk wānh pykabē anhō nēkrēxja'ā ano t̄yx ne 'ā angrān ar o aba kēt. Dja gar anhō nēkrēx ne'ōmā angā gē pānh ar amā pi'ōk kaprīre ngā gar abyn kam me ō m̄yja kētjamā angā. Bep kati, kākjakam dja Metīndjwyrh ar amā anhō m̄yja atom, nhy m tūmrām ar amā me xkumrēx gar o aba. Tūmrām rerek ne punu kēt kumrēx. Ar aje amim kākjakam m̄yja mextireo atomja gēdja kāpo, m̄yja'ō ar abē o bikēnh kēt kumrēx nhy m me ākīnhī'ō 'yr bōx kēt kumrēx, gar ar o aba. Kwārīk wānh gar pykabē m̄yja ja mar ne o atom ne ar o aba kēt. ³⁴ Be, nok ga ren ar pykabē amim m̄yja atom ne kam ren kōt pykabē ar anhō m̄yjabit man ar o aba. Nhy m bep dja kākjakam Metīndjwyrh ar amā m̄yja atom gar kam kōt arym kākjakam anhō m̄yja man ar o aba.

Jeju me aērbē akubyn bōx.

Mat 24.42; Mak 13.35; Ruk 21.34; Tex k

5.4

³⁵⁻³⁶ Dja ba tyn akubyn itīn ne kākjak kumrēxmā wabi. Ne kam arym ajte akubyn bōx. Ar ga dja gar ikam ama. Ne ikutēp amijāno dja. Ikutēp amijāno djan ar amijo aba. Kute mrāmri ne me ō bēnjadwyr me kute abenā me rēnh'yr mrānh nhy m ō āpēnh kutēp kīkrekam krīn kute kubēkā jangjēnh rā'ān ōt kēt ne kute ngōnhpōkmā angjēnh rā'ān kutēp no t̄yx ne kam amako krī. Nhy m kam me ō bēnjadwyr akubyn mrān bōx ne kam ō āpēnhmā kabēn ne. Ne arkum, "Kikre'ā ta", ane.

Nhy m ar tebē kum kikre'ā kuta nhy m arym wadja. Ar ō bēnjadwyrja arym bōx. ³⁷ Ar no t̄yx ne kute kam amak rā'ā nhy m bōx nhy m kam ar kīnhkumrēx ja pyrāk. Nhy m kam ar ō bēnjadwyr djwyr arkam kīnhkumrēx ne. Ō āpēnhkam kīnhkumrēxkam gēdja kute arkum ōmrōmā kadjy amidjē. Mrāmri ne ba ar amā katāt arē. Dja amidjēn kam ar'yr tēn kam arkum, "Ar nh̄y. Ar nh̄y ba ar amā ar anhō kw̄y krēn dja nh̄ipēx gar krē", ane. ³⁸ Dja te akamat kō ipōkri nār te akati maktā bōx nhy m ō āpēnhja no t̄yx ne kam amako krī rā'ā ne. Kam gēdja ar ō bēnjadwyr arkam kīnhkumrēx ne, nhy m ar jadjwyr kīnhkumrēx ne. Dja gar ā bēnjadwyr nhō āpēnh'ā amijakren arek ikam amako akrīo ane. Gēdja gar ikam amak rā'ā jabej ba ar akam ikīnhkumrēx ne.

³⁹ Gop ar ikabēn ma. Ba ajte ar amā 'ōdjwyr jarē gar ama. Ne ren ō kikre djwyrhja ren me ākīnhī bōx dja man kam ren arek kam amako nh̄y. Nhy m ren bōx ne kikre'ā 'yr

ne kum ar kēt kumrēx ne. Badjwyr dja ba ije me ākīnhī pyrāk ne me ajaērbē bōx. ⁴⁰ Kam gēdja gar jadjwyr mā ikam amako akrī. Ba ije amijo inhī ne me awyr ibōx ba gēdja ba ajte akubyn bōx. Ar aje nh̄ynh myt nh̄yr 'ōkam aje ibōx dja mar kēt. Kam gēdja ba tu ar ajaērbē bōx, ane. Nām ā Jeju arkum amibōx dja jarēnhō anen kam arkum kabēn jarēnh pa.

⁴¹ Nhy m Pedru kum,

—Djām ar imābit ne ga arē, ar ije akam amakmā, djām ar imābit ne ga arē, nār kon, djām me kunimā ne ga arē? ane.

⁴² Nhy m kam kum,

—Be, me kute amikajmā'ā imar kunī dja me arīk ikam ama ne kam kute mrāmri ne me āpēnh djwyrh kute ō bēnjadwyr kam amakja pyrāk. Me ō bēnjadwyr ne ō āpēnhmā kabēn ne ne kum, "Ga dja ga me āpēnh'ā me omū, ane, ne prīne 'ā meo djuw mex. Dja ga myt kunikōt memā ō kw̄y krēn dja ngān akrānmā memā ōro aba. Ne me'ā akren memā angā." Nām ā ō āpēnhmā me'ā karōo ane. Kute akrānmā me āpēnh'ā me omūnh ne kute 'ā meo djuw mex katāt mā ā kum me'ā karōo ane.

Nhy m ō āpēnh kum, "Nā, gēdja ba mrāmri ā anen kam me 'āno dja", ane.

Nhy m kam ō bēnjadwyr mā nh̄i'ām tē. Nhy m kam ō āpēnhja kabēnkumrēx. Nām no me xkumrēx ne katāt ar memā m̄yja nhōro ba, me kanga kēt kumrēx ne ar meo ba.

⁴³ Nhy m kam bēnjadwyr akubyn bōx ne kam ō āpēnhjamā kato. Kute amrēbē kum kabēn jarēnhja kōt mrāmri meo djuw mex nhy m kam arym kum kato. Kam dja ō āpēnhjadwyr tu amikam kīnhkumrēx ne.

⁴⁴ Ē, ba ar amā kōt arē. Bēnjadwyrja dja ō āpēnh ja'ā bēnjadwyr mē. Kute nēkrēxmē m̄yja kunī pumūnhmā dja 'ā bēnjadwyr mē. Nhy m kam ō āpēnhja kīnhkumrēx ne. ⁴⁵ Nām ren ō āpēnhja ōkre kadjwyrhnbē, ō bēnjadwyrja'ā ren, "Be, nām nh̄i'ām bēnjadwyr tēn arym amikrā. Jakam dja ba on tu arīk ar iba, inomā arwārī", ane. Ne kam ren ar ō āpēnhja titiko ba, ō āpēnh mymē ō āpēnh nimē ren ar titiko ba. Ren ō kw̄y krēnbit ban kōt kadjwati kangō* ikōn kam ren kam ajbān ar ba. ⁴⁶ Nhy m kam ō bēnjadwyrja aērbē bōx. Ō āpēnhja kute amim ō bēnjadwyrja bōx djākōt mar kēt. Nh̄ynh akati 'ōkam bōx djāmā kute mar kēt ne nh̄ynh myt nh̄yr 'ōkam bōx djāmā kute mar kēt kam ne aērbē bōx. Nām bōx ne kam ō āpēnh arīk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapōn bōm kumē. Me amakkre kētjamē ro'ā bōm kumē.

⁴⁷ Bir be, dja ā me bēnjadwyr ane. Me kute ō āpēnhmā prīne m̄yja'ā karō nhy m me

* 12:45 M̄yja me kute o kōm ne kōt bibānh kunija, kadjwati kangōmē uba kangōmē, m̄yja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

ren am mar kajgo ne kam ren ate krân ar ba ne ren kabênkôt amijo ba kêtumrêx ne. Nhy m ren me ô bënjadwÿrja bôx ne prîne ren meo ajkê, me kaprêprê:k ne. Kute arÿm memâ 'ã karô kajgo nhy m me kute kabên mar kêt kam.

⁴⁸ Nhy m bep ô âpênhja kute ô bënjadwÿrja kabên mar kêt, me'ô kute memâ kabên jarênh kêt kam, ne ren arik ar ba, kam ne ren ô bënjadwÿrja bôx ne kam ren me kaprêprêk ngrire, meo bikênh ngri mex ne. Nâm, ije ar amâ ar ano mex, ar adjê mex nhôrja, mã ne gar kam nê? Djâ ne gar ô adjâpênh mex ne?"

Metîndwÿnh ne apÿnh ar amâ mÿjja ngã, ne ar amâ ar adjê mex, ar ano mex, ar ajamak mex ar amâ kungã, ô ar kum adjâpênh kadjy. Dja abej ar akukij ne ar amâ, "Nâm, ije ar amâ ar ano mex, ar adjê mex nhôrja, mã ne gar kam nê? Djâ ne gar ô adjâpênh mex ne?"

Kute me'ômâ mÿjja kâjbê rax nhôrja gêdja ô kum kâjbê âpênh rax jabej kukij. Nhy m bep kute me'ômâ mÿjja ra:x nhôrja gêdja ô kum âpênh ra:x jabej kukij.

Jeju kute meo bikjêr jarênh kadjy.

Mat 10.34

⁴⁹ Ê, mÿj kadjy ne ba jakam tên bôx. Ije me axweo apêxmâ ne ba pyka jakam bôx. Ga kuwy kute mÿjja kakrit kunio apêxja pumû. Dja ba i ibê kuwy mân prâbê â ô anen me axwemâ ikaton memâ pân h jarên kam me imex ne. Gora gê on ô akati 'ÿr bôx. ⁵⁰ Nhy m bep dja ba itokry rax kumrêxi. Dja ba itokry rax ne kute mrâmri ne me wÿrkam ngoo tuknî ja pyrâk. Dja i itokry â prîne ijo tuknîo ane. Dja ba itokry ra:x nhy m me ibi. Kadjy ne ba tê. Gora gê on inhô akati iwÿr bôx ba gop itokry rax gê gop on apêx. Ba kam arÿm ije amimarja arÿm apêx.

⁵¹ Djâm ije pykabê me jamâ umar mexmê me typydjin ar ba jarênhmâ ne ba me'ÿr tê. Arkati, ê, ba ar amâ arê. Me kute imÿr jabej abeno bikjêrmâ ne ba me'ÿr tê. ⁵² Jakam dja me kikre tâmkam imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne. Me ta ôbikwamê dja me i abeno kurê djwÿnh ne abeno ajkij. Dja ar amân hkrut ne ikjêkêtja amê ar jao kurê djwÿnh nhy m amê ar ja amipân h ar amân hkrut ne ikjêkêt jao kurê djwÿnh ne. Arÿm ne ar abeno ajkij. ⁵³ Bâmjja dja imÿr jabej kra myo kurê djwÿnh ne. Nhy m kra my amipân h bâmo kurê djwÿnh ne. Nhy m ate nâja dja kra nio kurê djwÿnh nhy m kra nijadjwÿ amipân h nâo kurê djwÿnh ne. Nhy m ate umrengêxja dja wÿnh nio kurê djwÿnh nhy m wÿnh nija amipân h umrengêxo kurê djwÿnh ne. Dja me â imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne abeno bikjêro

ane. Tãm ne ja. Nâm â Jeju kôt ba djwÿnhmâ kabên jarênho anen arkum kabên jarênh pa.

⁵⁴ Ne kam ajte me krâptitijamâ kum,

—Nâ gãm me kâjkwa nhôt kurûm kakrâ amrê bikamên h baja pumûn kam abenmâ kum, "Gêdja na ruw", ane. Ga me mrâmri tu kôn h kum irkumrêx, nhy m arÿm ruw. ⁵⁵ Nâ gãm me kôk djâbêr tÿxja pumû, kâjkwa nhirê kurûm kôk djâbêr pumûn kam abenmâ kum, "Gêdja on amex nhy m kam arÿm arngro tÿ:x ne", ane. Ga me tu mrâmri kôn h kum irkumrêx nhy m â ane.

⁵⁶ Kê, nâ gãm me ajêx ne mÿjja mar kajgo ar ô aba. Kâjkwamê kôk djâbêrbit ne ga me aje mar ne omûnh. Mÿkam ne ba me akam ar ibari mÿjja pumûnh kêt kwÿ 'yn me amâ mÿjjao amirîto iba ga me ja mar kêt ne omûnh kajgon amim, "Ije tô mÿj'ã"? anhÿr kajgon mar kêtumrêx ne. ⁵⁷ Nhy m mÿkam ne ga me amimar ne amijaxwemâ akator ne Metîndwÿnhmâ amijarên h kêt ne? Ja ne katât. Mÿkam ne ga me â anhÿr kêt ne? ⁵⁸ Gêdja ga me Metîndwÿnh nhô akati bôx kêttri kum amijo a'wÿ gê me ajo mex. Ba me amâ arên me'ô'ã me ajakre. Birâm me'ô amâ, "Ga ne ga ibê mÿjjao ajkên ar ikam amikrâo aba. Aje imâ ô pân h kêt kam gêdja ba bënjadwÿr kute me axwemâ apôx'ÿr ajo tê gê amâ pân h jarê", ane. Gêdja ga amibêx ne kute 'ÿr ajo bôx kêttri kum amijarên kum ô pân h. Kute memâ axwe pân h jarên h djwÿnhmâ apa 'amÿnh ne abjêro têm nhy m kute krâkamngôn hmâ akanga nhy m me kute abê ijê kêttri. Kute â ajo anhÿr kêttri gêdja ga atêmbê kum ô pân h. Dja ga â ô anen kum ô pân h kêt nhy m arÿm mekbê ijê djâkam amê ga kam kum ô pân h ra:xo dja. ⁵⁹ Gêdja ga kum pân ho dja:n kum pân ho ino rer jabej arÿm akato. Nhy m be djâ gãm kum pân ho ino rer kêt ne mrâmri arek aku'ê. Gêdja ga me â anen Metîndwÿnh kute memâ axwe pân h jarên h nhô akati kator kêttri Metîndwÿnh 'ÿr amijo akêx ne kum amijo a'wÿ gê me ajo mex, ane. Nâm â Jeju memâ arênho ane.

13

Kute me kute abenmâ axwe kukrà kêt mex ne arên h nêje me kukrà.

¹ Ne kam memâ kabên ja jarên h pa nhy m me kam kum pykabê Garrêjakam me ja jarê. Nâm me Metîndwÿnhmâ mry pan kubô. Kum bôro ku'ê rã'ã nhy m Piratu ô âpên h krâkamngôn hre me'ÿr ano nhy m me prîne me imex ne, me kute mry bôro ku'ê ja ne me me imex ne, ne mry kamrômê me kamrôo akâ. Nhy m me omûn kam Jejumâ arê. ² Nhy m kam memâ kum,

—Birâm gãm me we, "Be nâm me ô pykakam me ja axweo me tÿnja jakren h mex ne kam ty."

³ Arkati. Ba me amā arē. Me gadjwý dja ga me amim akator ne wānh ajaxwemā anhirer ne Metĩndjwýnh'yr amijo akēx kētkam me kudjwa tu abiknorkumrēx ne, me akunĩ, ane. Nām ā Jeju ane. ⁴ Nhyim krĩraxbē Djeruxarēkamdjwý kĩkre prēktibē Xirōwe me imex ne. Nām me'ā tȳm ne meo 18 ne me imex ne. Nhyim me adjwýnhdjwý pumũn kam Jejumā arē. Nhyim kam ajte memā kum,

—Birām gām me we, “Be nām Djeruxarēkam me ja kute Metĩndjwýnhkam amikrāo me tĩnja jakrenh mex ne kam ty.”

⁵ Arkati. Ba me amā arē. Me gadjwý dja ga me amim akator ne wānh ajaxwemā anhirer ne Metĩndjwýnh'yr amijo akēx kētkam me kudjwa tu abiknorkumrēx ne, me akunĩ, ane. Tām ne ja, ane. Nām ā Jeju memā ane. Nām me abenmā axwe kukrā kēt mex ne arē nhyim kam ā memā ane.

⁶⁻⁷ Ne kam ajte memā atemā mȳjja 'ā ujarēnh jakreo tē. Me kute abenmā axwe kukrā kēt mex ne arēnhbē ne memā kum,

—Atemā pidjōbē pigēre ne ō āpēnh kute ō bēnjadjwýrjamā kremā o tē. O tēn kum kre. Pidjōkō nhĩpōkri kum kre. Nhyim arȳm in-grōt ne abatānh ne. Nhyim ō pidjō djwýnhja kute ō jabejmā 'yr tē. Ne te ō jabej nhyim amex nhyim te ō jabej nhyim ajte amū amex nhyim te ō jabej, ō jabej te aprān kam ō āpēnhmā kum, “Ota ajte pidjō kreja ō kēt ne. Arȳm 'ā amex amānhkrut ne ikjēkēt ba te ō jabej. On tēn kum ta. Mȳj kadjy ne mōn inhō purkam ām kajgo dja”? ane.

⁸ Nhyim ō āpēnhja kum, “Adjȳm bēnjadjwýr. Gē arek djan 'ā amex pydji ba kam bu'ā kakuwn kum mry nhĩno ipōk ne o kane. Mry nhĩno dja ba kanen kam gop ō jabej. ⁹ Dja ō mex ne kam arek dja. Gēdja ō kēt ba tu kum kuta”, ane. Tām ne ja.

Metĩndjwýnh on kute memā pānh jarēnh kēt. Tũmrām dja ĩ memā pānh jarē. Me kute axwemā ĩrer ne kute tũmrām 'yr amijo akēx kadjy ne tũmrām memā pānh jarēn meo ajkē. 'Ā ne kute memā ujarēnh jakreja.

Kute me'ō nire punuo mex.

¹⁰ Ne kam pi'ók rārār 'ōkam me kute abeno bikprōnh djākam memā Metĩndjwýnh'ā ujarēnh dja. ¹¹ Nhyim kam me'ō nija wadjā. Me karō punu'ō ne mā o ba nhyim kam ĩbōn mrā. ĩbōn mrānh'ā amex krāptĩ. Arȳm 'ā 18. Nām te katāt kājma āmmān katāt kēt mex ne. ¹² Nhyim kam Jeju omũn kam amiwȳr ku'uw ne kam kum,

—Āpnhĩre, me karō'ō kute ajo baja ne arȳm amā ire, ane.

¹³ Ne kam 'ā ikra dji. 'Ā ikra dji nhyim tebē kājma dja, arȳm katāt ne dja. Ne kam Metĩndjwýnhmā mextire jarēnh dja. ¹⁴ Nhyim bep me bikprōnh djākam bēnjadjwýrja ne 'ā ngryk ne. Pi'ók rārārkam

Jeju kute meo mexo āmkam ne 'ā ngryk ne. Ne kam memā,

—Pi'ók rārār ne ja. Pi'ók tykkambit ne me āpēnh djā. Pi'ók tyk amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrutkambit ne me āpēnh djā. Kam dja ga me amrē mō gē me ajo mex. Kwārik wānh ga me pi'ók rārārkam amrē 'yr abao adjām kēt, ane.

¹⁵ Nhyim kam Bēnjadjwýr djwýnh kum,

—Kē, nā gām me ajēx ne ajajkwakambit amimex jarē, ar amimex jarēnh o aba kajgo. Nhyñh ne ga me ajō pi'ók rārārkam anhō krit'ō kōm kēt ne, anhō mryti nār mry'ā krĩja krādjē djā 'āpre bōn ūrkwā kurũm o akaton o tē nhyim kōm kēt ne? Katĩ, nā gām me pi'ók rārārkam anhō krito aba nhyim kōm ba. ¹⁶ Ije nhyim mȳkam gēdja ba me'ō nĩ, Abraāo tām djwýja 'āpre bōnh kēt ne? Me ga ne ga me pi'ók rārārkam anhō krit 'āpre bō. Nhyim mȳkam gēdja ba kubēngōkreja 'āpre bōnh kēt ne, Xatanaj kute uwpre 'ā amex krāptĩ, arȳm 'ā amexbē 18ja 'āpre bōnh kēt ne? Kati, dja ba 'āpre bō gē kājma dja, ane.

¹⁷ Ā kum ane nhyim kam kurē djwýnhja amikam pijām ne. Nhyim bep me ja, me kunĩ ne me tu kam kĩnhkumrēx ne. Nām Jeju memā mȳjja krāptio pōx nhyim mexkumrēx nhyim me kam kam kĩnhkumrēx ne.

Metĩndjwýnh kute me utār ne meo ba.

¹⁸ Nhyim kam ajte Jeju memā kum,

—Ē, Metĩndjwýnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar meo baja, mȳj ne kute urāk? Mȳj'ā ne ba ije akremā? ¹⁹ E kum nām kute pidjō 'y kryre ja pyrāk. Pidjō 'y kryrebē motadu. Me'ō ne amim 'y kryreja by ne kam o tēn ō purkam kre nhyim tebē abatānh ne. Abatānh mexkumrēx nhyim kam kwēnhne apȳnh pa'ā aē, ane.

Me kute amim Jeju marmā nhyim arȳm ja pydji kadjy amima, nhyim arȳm ja kadjy amiman 'ā tȳm, nhyim ja kōt 'ā tȳm, nhyim ja 'ā tȳm, nhyim ja 'ā tȳm nhyim arȳm 'ā krāptĩ ne. 'Ā ne 'y kryre ja jakre.

²⁰ Ne kam ajte memā kum,

—Metĩndjwýnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwýr ne kute ar meo baja mȳj ne ba ije 'ā akremā? ²¹ E kum nām kute djwý nhigot djā pyrāk. Me'ō nire ne djwý djōm byn ngōnhkam kumēn kam ajte ibly o amānhkrut ne kumē ne kam kadjy djwý nhigot djā ngri:re ja by. Ne kam o akān kudji nhyim nōn kam arȳm igot mō. Igot mō:n arȳm rax ne kam prĩne djwýo tuknĩ, ane. Nām ā me kute Metĩndjwýnh mar amū abendjō'ā abenmā Metĩndjwýnh jarēnh o ane nhyim arȳm me pyka kunĩkōt arēnh o ajmā nhyim arȳm pyka kunĩkōt me kute Metĩndjwýnh mar krāptĩ ne. 'Ā ne memā djwý nhigot djā jakren arē.

*Kikre jajkwa krekre ngrire'ā ujarēnh.
Mat 7.13*

²² Ne kam tu Djeruxarë'yr kràkumrëx ne. Ne kam ap'ynh krī rūnhmē krī kryre kōt mō. Kam memā Metīndjw'ynh'ā ujarēnh mō. ²³ Djeruxarë'yr me mōrkōt ne memā 'ā ujarēnh mō nhyam kam me'ō kum,

—Bēnjadjw'yr, djām Metīndjw'ynh kute me utārja djām me ngrērebit? ane.

²⁴ Nhyam kam memā,

—Ē, kwārīk wānh ga amū me ja mar kēt. Nhyam bep Metīndjw'ynh dja ga amikajmā'ā ama. Ga me kikre jajkwa krekre ngrire kōnh mrānh, kōnh ngjēnhmā mrānh t'yx ne kute ikjēo aben rēnh ne mrānh ne ngjēxja pumū. Gadjw'yr dja ga ā amikam at'yx anen Metīndjw'ynh nhō pyka'yr bōx. Ba me amā arē. Nām me krāpti te 'yr armā. Dja me te o anen te o anen 'yr ar kēt ne. Kute mrāmri ne me te kikremā ar prāme ja pyrāk. ²⁵ Dja ō kikre djw'ynh 'yr tēn kikre'ā ijē, me abē kikre'ā ijē. Ga me kam wānh kapōtā akumex. Ne kam 'ā ijē djā mōro akumex. Te 'ā ijē djā mōro akumex ne kam kum, “Bēnjadjw'yr, amrē me imā kikre'ā ta ba me wām wadjā”, anhyō akumex. Te kum ane. Nhyam kam me amā, “Kē waj, ije me amar kēt. Ije mjywā kurūm me ajapōx djākōt me amar kēt”, ane.

²⁶ Dja ga me te kum, “Tō gēt anhkō'ā ne ba me inhō kw'yr krēn kōt ikō ga me inhūrkwā kabe'ā me akreo mō”, anhyō akumex.

²⁷ Nhyam kam me amā, “Ba me amā arē ga me ikabēn ma. Ije mjywā kurūm me ajapōx djākōt me amar kēt. Rūm mān me mō, me aje ajaxwebit markam dja ga me rūm mō”, ane. Dja ā ō kikre djw'ynh me kapōtā akumex-jamā ane. ²⁸ Ā me amā ane ga me kam amran amim angryk ne wānh amijanēn amijo pyka titik ar o aba. Abraōmē Idjakmē Djakomē Metīndjw'ynh kabēn jarēnh djw'ynh kunimē dja me Metīndjw'ynh nhō pykakam ar ba, ga me te me omū. Metīndjw'ynh ar'ym kute me utār ne me kadjy bēnjadjw'yr ne kute ar meo ba, ō pykakam kute ar meo baja dja ga me te me omū, amyb'ym me omū ne kam ajte jām amipumūn kam amikam angryk ne. Metīndjw'ynh kute bōm me arēnhkam gēdja ga me ā amim angryk o anen amran amijanēn ar amijo pyka titik o aba.

²⁹ Bir be, dja me ap'ynh pyka kunikōt Metīndjw'ynh'yr akuprōn kam kutā ō kw'yr krēno kumex. Kājkwā kraxrūm me jamē, kājkwā nhōt kurūm me jamē, aktā kājkwā nhirē'ānh me jamē, me tām dja me 'yr bōx ne kutā ō kw'yr krēno kumex. Nhyam bep Metīndjw'ynh dja me ja kadjy bēnjadjw'yr ne meo ba.

³⁰ Nhyam kam pykabē me 'uwū, me kātām ar baja gēdja me kumrëx Metīndjw'ynh nhō pyka'yr bōx. Nhyam bep jakam me kute amirūnhbit mar ne kute amirūnh mar kanārām baja gēdja me pānh me katēn

mrā, ane. Nām ā Jeju memā Bām nhō pyka jarēho ane.

*Jeju Djeruxarëkam me jakam kaprī.
Mat 23:37*

³¹ Nām memā kabēn jarēnh pa nhyam kam me bē pardjēu kw'yr bōx ne kam kum,

—On ja kurūm tē, ane. On ja kurūm tē. Ar'ym ne Erodji kute abīnmā akangrō, ane.

³² Nhyam kam memā kum,

—Ām me mōn kukōnhwāmā arē, axwere wāmā arē, “Ota ba akati jakam arek me karō punubē me utāro djan me kanēo mexo dja. Gēdja akati ba ajte tām ne. Nhyam ijā akati amānhkrut ne ikjēkēt ba ar'ym inom kumē.” Dja ga me ā kum ane.

³³ Nā, mrāmri ne ba ar'ym Djeruxarë'yr itēm kumrëxmā. Dja ba akati jakam meo mexo tēn nō nhyam akati kēt ba ajte amū tēn 'yr nō nhyam akati ba ar'ym 'yr bōx, Djeruxarëkam bōx. Nh'ynh ne me kute atemā krīrax 'ōkam Metīndjw'ynh kabēn jarēnh djw'ynh par djā 'ō got ba 'yr tē? Kati, Djeruxarë pydjii. Pydji ne ba ar'ym 'yr itēm mā. Kam gēdja me ibī, ane. Nām ā Jeju mekbē pardjēumā ane. Ne kam ajte Djeruxarëkam me ja'ā,

³⁴ —Ÿ, Djeruxarë, Djeruxarë, m'ykam ne akra Metīndjw'ynh kabēn jarēnh djw'ynh par prām ne? M'ykam ne kēno me titik ne me kupa, Metīndjw'ynh kute me aw'yr me anorja pa? Ije nā bām te ije me ajo ibikprōnh ne ije me ajo atommā. Kute mrāmri ne ōkrēnē'ānh kute arao krao bikprōnhja pyrāk. Ba ren ā me ajo ane. Nā bām te ije ā me ajo anhyr mā ga me. ³⁵ Ē, jakam me amōr djā ja gēdja kukrit mex ne kapr'yn nō. Ē, ba me amā arē, jakam dja ga me ipumūnh kētkumrëx ne. Ipumūnh kēt rā'ā: nhyam inhō akati ijo rām ne jao tē ga me abenmā kum,

“Ē, ota ar'ym Metīndjw'ynh kabēnkōt tāmja bōxmā. Gē Metīndjw'ynh o kīnh.”

Ga me ā abenmā ane ba kam ar'ym me aw'yr bōx, ane.

14

Jeju kute me'ōbē pardjēu nhūrkwākam ō kw'yr krēn.

¹ Nām memā kabēn jarēnh pan kam ajte tē. Nhyam ajte pi'ōk rārār nhyam mekbē pardjēu nhō bēnjadjw'yr ngri'ō kum,

—Amrē ikōt tēn inhūrkwākam ikutā anhō kw'yr krē, ane.

Nhyam kum “Ā” anen kōt tēn kutā ō kw'yr krē nhyam me arek kam no tyn omūnho nh'.

² Nhyam Jeju kutā me'ō my nh'.

³ Nhyam mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukrādja mar djw'ynh arek Jeju pumūnho nh'.

Kute o mex jabej ne me ikō'ā nh'yn omūnho nh'. Nhyam kam memā,

—Djām ori me kute pi'ók rārarkam meo mexkam punu? Djori kam punu? ane.

⁴ Nhyṁ me pijām djāje anihkrē:n nhỹ. Nhyṁ kam pa'ā byn kājimā kudjan o mex ne kam ano. ⁵ Ne kam memā kum,

—Gédja me ajō kra'ō, me ajō nhō krit'ō pi'ók rārarkam tén kreti, ngômkwatikam tỹm, mā gédja ga on? Djām aje arek pi'ók rārarkam omũnh kajgoo adjāmmā? Omũnh kajgoo adjām nhyṁ tykmā? Kati, gédja ga pi'ók rārarkam o wabi, ngō kute bĩn kētri, ane.

⁶ Nhyṁ me ajte anihkrē:n nhỹ, ne te kute amipānh kum kabēn'ō jarēnhmān mrāmri nhỹ. ⁷ Nhyṁ me ō kwỹ krēno ŷrja, bēnjadjwỹr kute memā arēnh nhyṁ me ō kwỹ krēnmā ŷrja ne me kwỹ amijo rūnh prām ne mekbē amijo me rūnh krĩ djā pytā. Nhyṁ Jeju me omũn kam nēje memā kabēn kadjy memā mýjja'ā ajarē ne memā kum,

⁸⁻⁹ —Me kute abenā me rēnhkam ne me ākur rūnhĩ. Nhyṁ kute abenā me rēnh djwỹnhja amā kabēn jabej ne amā, “Amrē tēn me kutā anhō kwỹ krē”, ane. Ga kam tēn ūrkwāmā wadjān kam kwārik wānh ga amijo me rūnh krĩ djā pytār ne kam anhyr kēt. Dja me bēnjadjwỹr'ō akōt bōx, kute raxo ajakrenh'ō akōt bōx nhyṁ kam abenā me rēnhdjwỹnh amā, “On kājimā dja. On kājimā dja gē tāwā nhỹ. Tāwā ne kute raxo ajakrenh. Ga dja ga tēn me burũn nhỹ, me wā nhikō'ā nhỹ”, ane ga kam apijām ne. Kute me ipōkri amā anhyr'kam dja ga apijām rax ne.

¹⁰ Bep kati, dja ga anhō kwỹ krēn kadjy wadjān tu me burũn nhỹ, me kātām ja nhikō'ā nhỹ nhyṁ kam ta, abenā me rēnhdjwỹnh ta gédja amā, “Kati, Bēpbāmre, amrē tēn me rūnh krĩ djākam bēnyn anhō kwỹ krēn mex”, ane. Ga kam arỹm ŷr tē. Ta gédja arỹm me ipōkri ajo rax. Nhyṁ me kunĩ arỹm araxkōt apumũ. Me aro'ā anhō kwỹ krēno anhyrja dja me araxkōt apumũ.

¹¹ E kum ē, me kute amijo rūnh prāmja gédja me i pijām ne. Nhyṁ bep me amikam pijām ne akrānmā ar kute amijo baja gédja arỹm Metĩndjwỹnh pānh meo rūnh ne, ane.

¹² Nām ā Jeju me ro'ā ō kwỹ krēno ŷrjamā anen kam ajte bēnjadjwỹrjamā kabēn ne. Ne kum,

—Gédja anhō djwỹ kumex, anhō mry kumex jabej ga arỹm anhō kwỹ krēn rax ne. Kājkwa nhipōkri myt nhỹr'kam nar kon amykr'ykam anhō kwỹ krēn rax ne. Kwārik wānh anhōbikwamē akamymē anhōbikwa 'ōmē me kute amimexjamē me jamā arēnh kēt, anhō kwỹ krēn djāje jarēnh kēt. Me kute akubyn amā o pānh karō me jamā arēnh kēt. Mýkam? Bir, ga ren anhōbikwamā mýjja ngā nhyṁ ren arỹm amipānh amā mýjja ngā.

¹³ Nhyṁ bep kati, dja ga anhō kwỹ krēn rax kutā, kadjy me ō mýjja kēt, me kute amijo bikēnh, me akry, me no rā,

me jamā akabēn gē me akutā ō kwỹ krē. ¹⁴ Metĩndjwỹnh dja pānh ajo kĩnh ne. Me 'uwtĩja dja me te kute amā o pānhmā. Nhyṁ bep Metĩndjwỹnh dja amā o pānh ne, me katāt mrānh ne tyk ne akubyn tĩn nhō akatikam gédja arỹm amā o pānh ne, ane. Nām ā Jeju kum kabēn jarēno ane.

Metĩndjwỹnh kute amiwỹr me 'wýr'ā me ō kwỹ krēn jakre.

Mat 22.1

¹⁵ Nhyṁ kam Jejumē ro'ā me ō kwỹ krēno ŷr ja'ō kuman kum,

—Be, godja me'ō Metĩndjwỹnh nhō kājkwā'yr bōx ne kutā ō kwỹ krēn jabej, dja mrāmri kĩnhkumrēx ne, ane.

¹⁶ Nhyṁ kam kum,

—Me'ō ne arỹm kute memā djwỹ nhije djārmā djwỹmē mry nhijeo nhỹ. Ne arỹm kadjy me krāptimā arē ne arỹm memā djwỹmē mry ga nhyṁ arỹm xēr. ¹⁷ Arỹm xēr nhyṁ kam kadjy ō āpēnhmā arēn kum, “Mā tēn ar wāmā arē. Ar wāmā arē gē amrē ar mō. Dja ga arkum, ‘Arỹm ne xēr gwaj on ŷr banhō kwỹ krē’, ane.”

Amrēbē ne kadjy memā arē ne kam ajte kadjy me'yr ō āpēnh jano. Nhyṁ kam ō āpēnhja tēn bōx ne te kadjy memā arē.

¹⁸ Nhyṁ kam ar kunĩ apũnh kukrādjakōt kubē amikati ne. Ja kumrēx ne kum, “Kati, ajbir ne ba amim pur byn kam ije omũnhmā ŷr tē. ŷr tēn kum ijarē. Dja ba wām itēm kēt ne. Kwārik wānh gē ikam ngryk kēt”, ane. “Nēn”, ane.

¹⁹ Nhyṁ atāri ja kum, “Ota ba ajbir mryti krāptibē 10o bōx ne kam ije gop āpēnh mex jabej, tỹx jabej ije kabimā ŷr tē. ŷr tēn kum ijarē. Dja ba wām itēm kēt ne. Kwārik wānh gē ikam ngryk kēt”, ane. “Nēn”, ane.

²⁰ Nhyṁ kam kute o ino rerja kum, “Ajbir ne ba iprō ne kam te ije kum inhire ne wām itēmā”, ane. Nām ar ā kubē amikatio ane.

²¹ Nhyṁ kam ō āpēnhja tēn bōx ne kum arē, ō bēnjadjwỹrjamā arē. Nhyṁ kam ngryk ne, ō bēnjadjwỹrja ngyr:k ne. Ne kam kum, “Amibēx ne amũ aprōt ne ajte me abej. Ngōo pry kamũn kikre bu kamũ. Ne amrē me ō mýjja kēt, me kute amijo bikēnh, me no rā, me akrywā kunĩo mō”, ane.

²² Nhyṁ kam ō āpēnh meo bōx ne kam, “Be, ota ga aje imā me arēnhja ba arỹm meo bōx nhyṁ me kute kikre jaēr kēt rā'āā”, ane.

²³ Nhyṁ kam ō bēnjadjwỹrja kum, “Ajte akubyn me'yr tēn prykōt me abej ne purkamdjwỹ ajte me abej, ane. Memā arēn me pa 'amyn amrē meo mō. Amrē meo mōn meo bōx gē me prĩne inhũrkwā kre jaē”, ane.

²⁴ Ba me amā arē, ije kumrēx 'wýrja gédja mrāmri ikutā ō kwỹ krēn kētkumrēx ne. Tām ne ja, ane. Nām ā Jeju mekbē pardjēumā anen kājkwamā ŷr me bōx kētmā ā arēno ane.

Kute mā me Jejukōt bikamēnhmā memā arēnh.

Mat 10.37; Mak 8.34; Ruk 9.23; Dju r 12.26

²⁵ Ne kam ajte Djeruxarē'yr krā. Nhyam kam me itepato kōt mō. Kōt mō: nhyam kam me'yr akēx ne memā kum,

²⁶ —Dja ga me ajō mā ikōt abikamēnh prām jabej gora amā ijabē tỳxo, amā ikīnh tỳxo amā anhōbikwa kīnhja jakrenh mex ne. Dja ga amā abāmmē anāmē aprōmē akramē akamymē akanikwýnhmē kīnh kēt ne kam ga amā aminhđjwý kīnh kēt ne kam ba-jbit amā ijabē tỳx ne kam arým abē inhō àpēnhkumrēx. ²⁷ Ne kam ajte dja ga me ajō amā atokry pyma jabej kam arým ikōt aba djwýnh kētkumrēx. Nhyam bep kati, dja ga ijā amijakren ikudjwa aje anhō pīte'y mýnh mān prābē atokry rax ne amā ijabē rā'ā nhyam me kute abīn jabej ga ikanga kēt ne tu mā ikōt ajkamēn kam arým mrāmri ikōt aba djwýnhkumrēx, ane. Nām ā Jeju memā anen kam ajte memā kum,

²⁸ —Nā, dja ga me ajō aje kikreti nhípēx jabej gēdja ga kadjy amikadjwýnhbē amim 'ā karō ne amim 'ā pi'ōk kaprī jakre kumrēx ne. ²⁹ Got ga ren 'ā pi'ōk kaprī jakre kēt ne ren ipēxo mō nhyam ren kam abē 'yr pi'ōk kaprī atāk ne. Ga ren kam kum parbit pumjuw. Kum parbit pumjuw ne kam te aje inomā mēnhmān kam ren tu katēri krāta. Nhyam kam ren me kātāmja ajā keket ne ren kam ajapry,

³⁰ “Tāwā ne kute kikre nhípēxo tēm ne inomā mēnhmā ar o ban kam katēri krāta”, ane. Ga ren kam apijām ne. Bir be, ā me kute ajā anhýr kētbē gēdja ga pi'ōk kaprī kumrēx 'ā akre.

Bir be, gēdja me'ō mā ikōt bikamēnh prām jabej, amim ijā karō kumrēx ne kam amim, “Ije ba on mā Jejukōt ajkamē ne kōt ar iba, o ino rer kēt, katēri krā'yr kēt. Dja ba tu kōt ar ibakumrēx ne”, ane. Dja ga ā me ajō ijā amim karōo anen kam mā ikōt ajkamē, ane.

³¹⁻³² Ba me amā ajte 'ōdjwý jarē. Bēnjadjwýr ja ne arým kurē djwýnh'yr ō àpēnh jao mō. Nhyam ō àpēnhja krāptī ne. Ō àpēnh ne kubē 20.000. Nhyam kum ýrja nhō àpēnh ngrēre. Kubē 10.000. Nhyam bēnjadjwýr ja kute nīnh 'yr ō àpēnh mōr ja ne kum ýr nhō àpēnhja jakrenh mex ne. Nhyam kam kum ýrja bit kurē djwýnh kutā ō àpēnh mōn kam ajte amikam ajkam aman te kurē djwýnh'ā ō àpēnh jakren kam amim, “Ije, mýj dja ba nē? Ije ba me'yr inhō àpēnh jano, nījar me mōr rā'āri gé ikāxā mekmā ijā aprā. Bar arek apýnh nhýn idjumar mex”, ane. Nām me ja bit kute me ja'ýr prōtmān kam te amikabin amikam ajkam aman tu akubyn akēx ne.

³³ Be, dja ga ā amim ijā karō kumrēxo ane. Aje arek o atēm ne aje inomā mēnh

kadjy, katēri krā'yr kēt kadjy. Dja ga amikabi kumrēx ne kam anhō nēkrēx, anhō mýjja kunī'ā ano tỳx kēt ne tu amibē kanga ne kam mrāmri ikōt aba djwýnhkumrēx. Nhyam bep kati, dja ga anhō nēkrēx 'amýnh tỳx ne kam arým ikōt aba djwýnh kētkumrēx.

³⁴ Ē, kadjwanhī. Kadjwanhī ne mexri ànhkumrēx, akrykumrēx. Nhyam bep arým tūmkam ành kēt, akry kēt nhyam me kute ajte o mex kētkumrēx. Me te o ane. Mrāmri tu akry kēt. Mýj kadjy ne ga ar o aba kajgo? Kajgo mexī. ³⁵ O me kute djwý kane kēt ne kute mry nhīnmē o bikār ne kute o pidjōjadwý kane kēt. Nām me tu o ban mūm kurē. Arým mrāmri akry kēt. Kajgo mexī. Gop me ajamakre jabej, gop on ama, ane. Nām ā me'ō kute amijo Jeju pytār ne kōt tēm ne katēri kubē akēxkam ā kajgo ane, kum ō nēkrēx kīnhkam kute kubē akēxkam ā kajgo ane. Djā nām mrāmri mā Jejukōt ajkamē got? Kati, nām 'ēx ne kōt ar ba kajgo.

15

Mryki'ātomtī pydji biknor.

Mat 18.12

¹ Nhyam kam me kute bēnjadjwýr ba-jtemmā pi'ōk kaprīo atom djwýnhmē me axwe ajte Jeju'ā akuprōn kuri kumex, me kute kabēn marmā ne me 'ā akuprōn kuri kumex. ² Nhyam kam mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē ne me kaxā kabēn ne, bēn pīkam kabēn ne abenmā,

—Djidjak, tāwā ne kum me axwebit kīnh ne ajte ro'ā mōn ō kwý krēno nhý, ane.

³ Nhyam kam atemā memā mýjja'ā ujarēnh jakreo tēn memā,

⁴ —Birām me ajō nhō krit, mryki'ātomtī krāptībē 100. Dja abē pydji akuno ga kam mā dja ga on? Dja ga tu anhō mryki'ātomtī krāptībē 99jamā anhire gé wānh akutēp kumex, kapōt kukritkam kumex ga kam pydji biknorja jabej tē. Abej tē:n arým kum akaton aprōn o tēn o bōx. ⁵ Aprōn o tēn o bōx ne kam akīnh ra:x ne. ⁶ Akīnh rax ne kam anhōbikwamē anhūrkwā nhītepā me jao akuprōn kam memā kum, “Ōta ba arým inhō krit ibē biknorja japrōn o tēn o bōx. Dja ga me idjō'ā akīnh ne akīnh rax”, ane.

⁷ Bir be, gēdja ā kākjakam me kīnh ane. Me'ō pydji gēdja amim katon wānh axwemā iren Metīndjwýnh'yr amijo akēx nhyam kam me kīnhkumrēx. Me'ō pydjikam dja kākjakam me kīnh rax ne. Kam kīnh raxo me mex, me krāptīkam kīnhja jakrenh mex ne. Me kute, “Bep ba ne ba katāt mrān imexkumrēx”, anhýr ne ajkwaobit kute amimex jarēnhja ne Metīndjwýnh kute meo mex kētē. Nhyam kam kākjakam me jadjwý mekam kīnh kēt ne.

Ngōnhponho pi'ōk kaprī pydji biknor.

⁸ Ba ajte me amã 'ödjwý jarê. Me'ö nire nhö kryt jakao ngônphonho pi'ök kapribê 10 ne pydjín kubê akuno, pãnh ra:xkam. Mã dja on? Dja ngônphôktimã adjàn kam prïne ar abej kapõnho ban kam kum kato. ⁹ Kum katon kam õbikwamê itepã kikrejakam me jao akprõn memã kum, "Me ikõt akĩnh. Ota ba arým ije pi'ök kapriõ ibiknorjamã ikato", ane.

¹⁰ Bir be, ba me amã arê. Dja Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh ã kĩnh ane. Me'ö pydjín amim kator ne kute wãnh axwemã iren kam kute Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx nhyim kam ã kadjy mrãnh djwýnh kam kĩnh ane. Nãm ã Jeju memã ujarênh ane.

Me'ö kra biknor ne akubyn bãm'ýr akêx.

¹¹⁻¹² Ne kam ajte memã 'ödjwý jarêh memã,

—Me'ö my kra amãnhkrut nhyim kam kutapureja bãmmã kum, "Djũnwã, gop on ar imã anhõ nèkrêx kwýo ajkjê. Aje ar imã atyk kutã nèkrêxo abikjêrmã arênhja on atĩnri ar imã o ajkjê, ar ije kam amak kêt kadjy", ane.

Nhyim kam kum "Á" anen kam arkum o ajkijn kutapure jamã kungãn kutewajamã kungã.

¹³ Nhyim kam bãm kute kum õrja arým amim kuby, kutapureja amim kuby. Nhyim kam 'ã akati ngrêre nhyim kam arým mã o mõ, õ mýjja kunio atom ne o mõn ajbubê o tým, pyka 'õkam o mõn o bõx ne kam arĩk ar o ba. Tu arĩk ar ba'ã pi'ök kapri krêno tẽ:n kam krên pa. ¹⁴ Prïne 'ã pi'ök kapri krên mex ne, ne kam arým arĩk ar ba. Nhyim kam pykawãkam arým djwý kêtukmêx, nhyim me prãmkam ar ba. Nhyim kam pi'ök kapri krên pan kam tu arĩk ar ba, prãmkam ba.

¹⁵ Ne kam bẽnjadjwýr 'õ'ýr tẽn kam kum, "Ba amã apê", ane. Kum apênh nhyim kute kum pi'ök kapri nhõr nhyim kute o mýjja byr ne krênmã. Nhyim kam bẽnjadjwýrja "Á" anen kam õ mry nhõ kapõtmã ano, kute angrõ jamyre pumũnh ne kute kum o djw mexmã. Nhyim kam kum omũnho dja.

¹⁶ Nhyim kam angrõ jamyre bãy kakõ kuro ba nhyim kubẽngõkreja* arým prãm bĩn mex nhyim te kute angrõ jamyre kutã bãy kakõ kwý krênmã. Nhýnh ne me'ö got kute kum mýjja 'õ nhõr nhyim kute krênmã? Arkati. ¹⁷ Nãm ar ban kam amim katon kam amim, "Ije, djã nãm ã ibãm nhõ apênhja anen ar prãmkam ba? Djũnwã ne prïne õ apênhõ djw mex nhyim kam djwý kumex. Djwý kumex ne kam 'ã kãtãm ne kumex. Mýkam ne ba bajbit ar prãmkam iba. ¹⁸ Ba gêt on akubyn ibãm'ýr tẽn kum, 'Djũnwã, ota ba Metĩndjwýnhkam ar amikrão iba, ne gadjwý akam ar amikrão iba. ¹⁹ Djãm imex ne ga aje ijo akra rã'ãmã. Dja ga tu ijo anhõ apênh,

ijo ajtem ne. Ba kam amã apê.' Gêdja ba ã Djũnwã'ýr tẽn kum ane."

²⁰ Ne kam ekruv ne kãjmã djan kam bãm'ýr tẽn. Bãm'ýr tẽn: nhyim kam bãmja amybým omũ, kraja pumũ. Ne kam rerek ne, tik ngo nhýn kum kapri ne. Ne kam prõt ne kajpan o tým ne kam abej muw.

²¹⁻²² Nhyim kam bãmmã kum, "Djũnwã, ota ba Metĩndjwýnhmê ar akam ar amikrão iba. Djãm imex got ga aje ijo akra rã'ãmã", anhýr konenh nhyim bãmja õ apênhmã kum, "Amũ ar ajõ aprõt ne kubêkã mexwãmê ikrakam rãxwãmê parkãwãmê amrê amýn o aprõt ne kum angjê, ane. ²³ Ne ãm ar ajõ aprõt ne ije kutêp mryti jabatãnh nyre nhĩpti'ã ma nhyim ãmwã japrõn amrê o tẽn abĩ. Gwaj banhõ kwý krên rax ne bakĩnh kadjy. ²⁴ Ota ikra. Be, ikra djwýnh ja ne ibê tyn ajte akubyn tĩn ne. Nãm akunon arým akubyn imã kato", ane.

Nhyim kam me kĩnh rax kato. Kĩnhkumrêx ne õ kwý krêno kumex.

²⁵⁻²⁶ Nhyim kam kutewaja purkam apênhõ dja. Apênhõ dja:n apênhõ ino ren kam kurũm tẽn. Tẽn kam kikre tẽpo tẽn me kanga ma. Me toro dja nhyim me ngrer man kam amikutã bãm nhõ apênh 'uw. Nhyim kutã tẽn kajpa nhyim kum, "Mýj nã"? ane.

²⁷ Nhyim kam kum, "Ije atõnhre ne arým bõx. Nhyim kam abãm kadjy mryti jabatãnh nyreja bĩ, twýmĩtija bĩ. Nhyim abãm kĩnhkumrêx ne. Amrêbê: atõnhre tẽn ne arým bõxkam ne abãm kĩnhkumrêx ne. Mýjja kute ajmã o kêt, umar mex ne ar ban arým bõx, kam ne abãm kĩnhkumrêx ne", ane.

²⁸ Nhyim kam tu ngrý:k ne kikremã àr kêtukmêx ne. Ne kam kapõtã arek ngrýk ne dja. Dja nhyim bãm 'ýr katon te kum kabên ne, te kum me tor'ã apnên kum, "Amrê tẽn anhõ kwý krên me kudjwa akĩnh", ane. ²⁹ Nãm te kum ane nhyim kam kum, "Kê wajre. Nã bãm amã idjãpênh ar iba. Arým idjãpênh'ã amex krãptũ. Djã nã bãm abê amikati? Ga mýjja 'ýr ijano ba 'Kê wajre' ane? Kati, nã gãm mýjja 'ýr ijano ba akrãnmã amã 'ýr mrã. Djã ne ga kam mãn imã anhõ mokaãk'õnh bĩ bar inhõbikwãmê ro'ã kwý krêno nhýn ikĩnhkumrêx ne? ³⁰ Nhyim bep akammerre ne anhõ nèkrêxo mõn me kuprý'ã kukrên mõn ajbir bõx ga kum gu banhõ mryti twýmĩtija bĩ", ane.

³¹ Nhyim kam bãmja kum, "Akmere ga ne ga arek ikuri dja. Ne inhõ mýjja kunio anhõ", ane. ³² Mrãmri ne bar ikĩnhkumrêx ne. Mrãmri ne bar ikĩnh ne itor inhýrja. E kum mrãmri ne atõnhre ga babê tyn ajte akubyn tĩn ne. Nãm akunon arým akubyn kato, ane. Nãm ã bãm kutewajamã ane. Tãm ne ja.

* 15:16 Jeju nhõ pykakam me kunĩ bẽngõkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunikõt me kunĩ bẽngõkre pyrãk.

Be, nām ā Jeju mekbê pardjêumã ujarênh ane. Metîndjwýnh kum me axwedjwý jabên kute me abej ne kute me utâr nhyem me ô'ã kînh'ã ujarênh ne ja.

16

Ô àpênh kute ô bēnjadjwýr noo biknor.

¹ Nhyem kam Jeju ajte kute kôt ba djwýnhmã mýjja 'ô'ã kabên jakremã arkum, —Me'ô bēnjadjwýr ne ô pi'ók kaprî kumex. Nhyem kam ô àpênh ne kum kam àpênh dja. Pi'ók kaprîmê nèkrêxja kunîkam kum àpênh ar ba. Nhyem kam me kâtâm ne me kum ô àpênhja jarên kum, “È, ota anhô àpênh arým abê amijã anhô pi'ók kaprî krêno mô, ane. Arým abê o apêx mexo mô”, ane.

² Nhyem kam arým ô bēnjadjwýrja amiwýr ku'uw ne kum, “Mýj nã? Mýj ne ga ajmã o nhyem me imã ajarê? On amrê inhô nèkrêx'ã pi'ók no'ókwaô akato ba omû. Jakam dja ga imã adjàpênh kêtumrêx ne”, ane.

³ Nhyem kam kabên ja man kam ôkre kadjwýnhbê amim, “Ije tó mã dja ba nê? Arým ne inhô bēnjadjwýr bôm imê. Mã dja ba nê? ãm arngro týxkam purkam idjâpênhbê irerekre ne kikre kabe'ã idjã'wýr imrânhbê ipijãmã”, ane. ⁴ Nãm ja jarên nhýn kam ajkam aman kam,

—E kum ã ane. Arým ne ba kuma. Jakam dja ba ar jamã ikabên jarê nhyem arým inhô bēnjadjwýr kute bôm imênhkam ar ja arým ijo ôbikwan amiwýr ijo wadjã, ane. ⁵ Ne kam ar kute bēnjadjwýrmã pãnh kêtja amiwýr ar ku'uw. Amiwýr ar ku'uw arkum, “Mã ne ga aje mýjjao pãnh kêtja kute?”

⁶ Nhyem kam kum, “Ngônkh krôkrôktibê 100. Rõny kangô'ã ngônkh krôkrôktibê 100 ne ba kum o pãnh kêt ne”, ane.

Nhyem kam kum, “Mî. Aje pi'ók no'ók tûmjja byn on o nhýn 100ja ngrân pãnh 50 nhô”, ane. Ajêx ne kum ngrêre jarên kum 50 nhô, ane.

Nhyem kam ã anen kam kînhkumrêx ne kunhôn mã tē. ⁷ Nhyem kam ajte abej ja kukij ne kum, “Mã ne ga aje mýjjao pãnh kêtja kute?” ane.

Nhyem kam kum, “Bâyogore'ã xakubê 100”, ane.

Nhyem kam kum, “Mî. Anhô pi'ók no'ók tûmjja by gé arîk wãnh 100 nô, ga pãnh kum 80 nhô, ane. Ajêx ne 'ã kum kãjbê krãptîbê 80 nhô”, ane.

Nhyem kam ã anen kunhôn kam kînhkumrêx ne mã tē. Nãm ã arkum o anhýro tē. Ô àpênhja arkum ô bēnjadjwýrja noo biknoro anhýro tē. We arkum kînh ne kute amipãnh o ôbikwamã ne ã arkum o anhýro tē.

⁸ Nhyem ô nèkrêx djwýnh ne ô àpênhja no mex jarê. Àkînhîkam ne kum no mex jarê. Nã, mrãmri ne amikadjy no mexkumrêx.

Nã, mrãmri ne pykabê me ar baja ne me mrãmri amikadjy no mexkumrêx ne o Metîndjwýnh nhô me ja jakrenh mex ne. Nhyem bep Metîndjwýnh nhô me ja ne Metîndjwýnh kadjy amak mex ne kam kute a'uri me mrãnhja pyrãk.

⁹ Djãm ã ar aje ô àpênh kudjwa me noo abiknoro anhýrmã ne ba ije ar amã arênhja? Djãm ar adjãkînhî, ar ajêxnhîkôt aje meo anhôbikwamã got. Djãm ar aje pi'ók kaprîkôt meo anhôbikwa nhyem atykkam kute amikôt kãjkwamã ajo àbirmã got. Djãm me ja kute kãjkwamã ajo àbir gar atîn rã'ã rã'amã got. ¹⁰ Arkati. Gêdja me'ô mýjja kakritte kumrêx, mýjja ngrîre kam àpênh djan prîne o djuw mex ne o àkînh kêt, me'ô tãm gêdja arým ajte amû ijukri mýjja rûnhdjwýo djuw mex. Nhyem bep kati, gêdja me'ô mýjja kakrittekam àpênh djan arým o akî ne kam ajte mýjja raxkamdjwý àpênh djan adjwýnhdjwýo akî.

¹¹ Bir be, tãm. Dja gar pykabê mýjja kakrit, pi'ók kaprîjao akî djãm Metîndjwýnh kute kãjkwakam ô mýjja rûnh, ô mýjja mextire kute ar amã ôrmã got? Kati, arým ne ar akabi.

¹² Dja gar ari me ô nèkrêx prokam amikrân o adjãkînh o aban ar mekbê o abikênh o aba, djãm Metîndjwýnh kute ar amã anhô mýjja nhôrmã, anhô nèkrêx djwýnh kute ar amã ôrmã? Arkati.

¹³ È, nhýnh ne me'ô ô bēnjadjwýr amãnhkrut'ô amê arkum àpênh ar ba? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja kum ja kurên kam kum ja jabê. Nâr kon, gêdja kum ja kînh ne kumãbit apê ne kam kum ja kurên kum àpênh kêt ne. Dja ga amã Metîndjwýnh kînh ne aje amã nèkrêx kînh ne kam kute bēnjadjwýr amãnhkrutmã adjàpênh pyrãk. Gêdja ga te o ane, ane.

¹⁴ Nhyem bep mekbê pardjêu ne me Jeju kabên maro nhýn aprýo kumex. Me kum pi'ók kaprî kînhkam, kam ne arê nhyem kam me aprýo kumex. ¹⁵ Nhyem kam Jeju memã kum,

—Me ga ne ga we me amijo katât amrãnh ne. Me kunî kute we me amex pumûnh ne kute me amã me amex jarênhmã ne ga we me amijo katât amrãnh ne. Nhyem bep kati, Metîndjwýnh ne kute prîne me akadjwýnhbê me apumûnh. Me aje amim mýjja'ã karôjakôt ne me akadjwýnhbê prîne me apumû. Be, mebêngôkre ne me me akrãkãbit pumû, ga me kam kute amex pyrãk nhyem me me amex jarê. Bep kati, Metîndjwýnh kute prîne me akadjwýnhbê me apumûnh nhyem mýjja punubit me akadjwýnhbê ikwãkam kum me amex kêt. Mrãmri me apunukumrêx.

¹⁶ Amrêbê ne me Môjdjê kukràdjãkôt ar amijo ba. Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh kabênkôtme ar amijo ba. Ar kôt me kute amijo ba rã'ã nhyem arým Djuão

ajte adjwýnhdjwý bôx. Djuão kute ngónhmã me angjênha adjwýnhdjwý bôx. Ajbir ne Djuão túmrãm bôx ne ar memã 'ã ujarênh ny jarênho ba. Me kute axwemã iren kute Metúndjwýnh'yr amijo akêx nhyM Metúndjwýnh kute me utår ne me kadjy bënjadjwýr ne ar kute meo ba'ã ne memã ujarênh tẽ. NhyM me krãpti arým kute 'yr amijo akêx prãmkmurêx, kute mrãmri ne me krãpti kike ngriremã ngjênh prãm ne kam 'ã kute aben nhingãnhja pyrãk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rênh ne 'ã kute aben nhingãno kumexja pyrãk. Nãm me ã kute Metúndjwýnh'yr amijo akêx prãmka ã ane.

¹⁷NhyM Metúndjwýnh kukràdjã túmja, kute me mrãnh mex'ã memã karõja, djãm arým túm ne apêxmã? Kati, gédja rá'ã ne. Pykamẽ kãjkwabít dja apêx nhyM bep Metúndjwýnh kabên dja túmrãm rá'ã rá'ã ne. NhyM ne mýjja ngrire, mýrbê itãja 'õ biknormã? ane.

¹⁸Ne kam ajte Metúndjwýnh kukràdjã 'õ jarẽ. Me kute tu prõ'yr bakumrêx ne kute kanga kêtã memã arẽ ne memã kum,

—Gédja me'õ prõ'yr mõn ar o ban kanga ne kam pãnh atemã me'õ'yr mõn kam kute krõ'ã prõ pyrãk. Mjênja ne axwe. NhyM kam ajte me'õ ne prõ kanga nhyM kam me'õja ne me'õ kute prõ kangaja'yr mõn kam arým kute me'õbê prõo àkính pyrãk, ane.

Radjaru mõn me'õ bënjadjwýr 'wýro nhý.

¹⁹Nãm ã Jeju memã anen kam ajte memã mýjja 'õ'ã karõ ne memã,

—Me'õ ne õ nèkrêx kumex ne kute amidjwýnhbit mar. Nãm kubêkã mex, kubêkã pãnh raxbit jangij ne õ kwý krên dja mexbit kute mar. Myt kunikõt ne ã o anen õ kwý krên rax ne. ²⁰⁻²¹NhyM kike jãkwa krekremã me'õ bikênha ikwã. Myt kunikõt kike jãkwa krekremã ikwã. Ne te kute õ anhy krên prãme. Me'õ kute myt kunikõt kubêkã mex, kubêkã pãnh rax jangjênh ne 'ã mrãnhja tãm ne te kute õ anhy krênã kuri ikwã ne te 'ã 'wýro ikwã. Idjibê ne Radjaru. Tãm ne prĩne karýr týx ne, tẽmê prĩne týx ne. Karýrmê tẽ týx nhyM ta ikwã. NhyM bep roprebit ne 'yr mãt ne karýr kunuw, tẽ kunuw.

²²NhyM õ mýjja kêtja, Radjaru, arým ty nhyM kam kadjy mrãnh djwýnh kumýn kãjkwamã Abraão'yr o tẽn o bôx. NhyM kam ar ingêt kukãmãre Abraõomê ro'ã ar ba. NhyM me'õ nhõ nèkrêx kumexjadjwý ty nhyM me kam o mõn adjã. ²³O mõn adjã nhyM kam me tyk nhõ pykakam bôx ne kam tokry rax ne. Tokry: ne, ne kam tokry pymaje kãjmã rít ne amybým Abraão pumũ. NhyM ar Radjarumê ro'ã ar ba. Ar umar mexkmurêx ne kínhkmurêx ne ar ba.

²⁴NhyM kam Abraão pumũn kam kum amijo akijn kum, “Ngétwa, ngétwa Abraão, gop amrê amã ikaprĩn iwýr Radjaru jano gẽ

amrê iwýr tẽn ngõmã ikra nhõttebit jadjan o inhõto ngo, ane. Ota ba kuwyjakam itokryo bit itokry”, ane.

²⁵NhyM Abraão kum, “Bir be, krãny, omũ. Atĩri ne ga mýjja mexbito amikính ne. NhyM bep Radjaru ne kaprĩ, tĩri kaprĩn ar ba. Ne kam arým jakam kínhkmurêx ne. Ga ne ga arým pãnh atokryn akaprĩre. ²⁶Ë, mýjja 'õdjwý. Djãm jãnh ne wãm awýr tẽn ne kute ajmã ajomã? Nãm me banêje inuwti: nõ, ne kam abenmã kre raxi. Ne kam jakam me ijõ'õ me awýr itẽn prãm kêtê. Ga me ajõ nĩnh pãnh me ikam abõx prãm kêtê. Aprakamã ne gwaj banêje inuwti: nõ”, ane.

²⁷⁻²⁸NhyM kam kum, “E kum ã ne. Ë, ngétwa, gora ibãm nhũrkwã'yr Radjaru jano. Kam ne ikamy amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ar'yr dja Radjaru tẽn arkum arên arkum tĩn jadjã gẽ ar jakam, me tokry rax djãjamã ikõt bõx kêt”, ane.

²⁹NhyM Abraão kum, “Kati. Arkati, amrêbê ne Mõjdjêmê Metúndjwýnh kabên jarênh djwýnh ar 'ã pi'õk no'õk ne te memã arê. Gẽ ar Mõjdjê ar kabên ma”, ane.

³⁰NhyM kam kum, “Kati, ngétwa Abraão, got ren me'õ me tyk kurũm me'yr katon bõx ne memã arê nhyM ren me arým kõt amim katon kam ren wãnh axwemã iren Metúndjwýnh'yr amijo akêx ne jakam bõx kêt ne”, ane.

³¹NhyM Abraão kum, “Kati, dja me Mõjdjêmê Metúndjwýnh kabên jarênh djwýnh kabên mar prãm kêt, nhyM ajte me'õ me tyk kurũm katon te memã amijo amirít ne te memã arê nhyM ren ajte tãm ne. Te ren omũn tu ate krã”, ane. Nãm ã Abraão me'õ nhõ nèkrêx kumexjamã ane. Tãm ne ja, ane.

Be, nãm ã Jeju memã ujarênh ane.

17

Me'õ me'õkam axwe nhyM tu axweo bi-knormã.

¹⁻²Ne kam ajte kõt ba djwýnhmã,

—Wãnh ne me axwe pro ar akukãm rax ne nõ. NhyM bep me kute memã axwe'ã àpnênha gédja me tokry ra:x ne. Watĩre. Dja prĩne Metúndjwýnh meo ajkê nhyM me tokry ra:x ne. Me'õ kute me prĩne pyrãk ne ajbir kute amim imar nyja nhyM ren me'õ axwe'ã kum apnê nhyM ren arým kõt axwe nhyM kam ren me kute kum axwe'ã àpnênh djwýnhja nhõkre'ã kênpoti nhõ ne ren ngónhmã kumê, ngõ raxbê pyka kêtã kumê nhyM ren kubí, ja ne kãjbê tokry. Tokry ngri. NhyM bep kati, dja prĩne Metúndjwýnh o ajkê nhyM tokry ra:x ne.

³Gora ar amijã ano týx ne amijãno dja. Dja ar akamy'õ axwe jabej gar ajõ kum akabên'õ jarẽ. Kum akabên'õ jarẽ gẽ axwekam amim ngyk ne amim kato ga kam tu o akno.

4 Gêdja mã akam axwe jabej ga kam tu o abiknorkumrêx. Dja myt pydjikam akam axwe amânhrkut ne amânhrkut ne amânhrkut ne ikjêkêt ne kam awÿr tēm ne kute amā, “Arÿm ne ba ijaxwekam amim ingryk ne”, anhÿr amânhrkut ne amânhrkut ne amânhrkut ne ikjêkêt jabej ga kam tu o akno, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

*Tu amim kamnhÿkumrêx.
Mat 17:20; Mak 11:23*

5 Nhyim kute ar anor nhyim ar mōrja Bēnjadjwÿrmā kum,

—Ar ba ne bar ije amim amar ngrirre. Gop on ar ikadjwÿnhbê ar ijo tÿx ne ar ikadjwÿnhbê akabēn wadjā bar amim amar rax.

6 Nhyim kam Bēnjadjwÿr arkum,

—Ga ren ar amim ikamnhÿx ngrireo kute motadu 'y kryre ja pyrāk ne ren arÿm pyjamā akabēn ne ren kum, “On amikaban ngō raxbê pyka kêt mū jakam mān ajte dja”, ane.

Nhyim ren tēm ngō rax nÿjakam dja. Ar aje tu amim ikamnhÿkumrêxkam ren tēm nÿjar ngō raxkam dja. Nhyim bep kati, ām ar aje amim ikamnhÿkumrêx kêtê, ane. 'Ybê motadu ne kryre kute karnhō nhijy pyrāk. Nhyim Jeju ajte arkum,

Me tu akrānmā Metÿndjwÿnhmā āpēnhmā.

7 Ga we ar ajo abēnjadjwÿr rax ne nhÿ. Nhyim kam anhō āpēnh purkam āpēnhmā tē, nār kon kute mrykī'ātomtio djuw mexmā 'ÿr tē. Ne kam wānh purkam āpēnhō dja. Āpēnhō dja:n arÿm āpēnhō ino ren bōx. Djām aje kum, “Amibêx ne nhÿn atyk djā kêt ne kam anhō kwÿ krê”, anhÿrmā got.

8 Bep kati, dja ga ajte tu ano ne kum, “On imā ōmrōn kam kadjy tēm kubêkā mex jadjān amrē imā ōmrōo tē ba kukrē. Ne ngōdjwÿ imā kwÿ jadjā. Dja ba inhō kwÿ krēn kōt ikō, ane. Ba ikumrêx inhō kwÿ krēn pa ga kam ikudjwa anhō kwÿ krēn kōt ikō”, ane.

9 Djā nām bēnjadjwÿrja ō āpēnh djāpēnhō amra got. Djā nām ō āpēnh djāpēnh pumūn kum mex jarēnhō ba got. Kute kabēn mar ne kute kōt amijo bakam, djā nām kum mex jarēn kam kum amikīnh jarēnh ar o ba? Kati, mrāmri ne ō āpēnh. Ō āpēnh kute ō bēnjadjwÿr kabēn mar ne kute kōt kum mÿjja kupēnh.

10 Bir be, ar gadjwÿ dja gar Metÿndjwÿnh kute ar amā mÿjja jarēnhja kunī kupēn amidjāpēnh pumūn kam, “Ije, djā nā bām ar Bēnjadjwÿrmā idjāpēnh mex ar iba got ar ijo amra? Kati, dji Bēnjadjwÿr kute me anor nhyim ō āpēnh kute kum āpēnhmākêt. Kōt ne Bēnjadjwÿr ar ijano bar kum idjāpēnh iban ikīnhkumrêx ne, ane. Djām kute ar idjāpēnhō āmra kadjy ne bar kum apê? Kati, nā bām ar tu akrānmā kum idjāpēnh iban kam ikīnhkumrêx ne”, ane. Dja gar ā ane. Be, nām ā Jeju kōt ba djwÿnhmā arēnhō ane.

Me ī kajêkam tē kubê 10.

11 Ne kam ajte Djeruxarē'ÿr krān tēm pry pnā, aben nêje a'ÿr. Nām mūm pykabê Xamarij ne amrē pykabê Garrêja nhyim pyka 'ÿr nhōkre djākōt pry ja'ā tē, 'ā Djeruxarē'ÿr tē. 12-13 Nām pry'ā tēm kam ī krī 'ōmā ār tē. Krī 'ōmā ār tē nhyim me ī kajêkam tē kutā mō. Me ī kajêkam tēbê 10 ne kutā mōn kajpan kam nÿjar ku'ê, tāri ku'ê kêtê, nÿjar ku'ēn kam kaj bē kum kabēn ne kum,

—Jeju, Bēnjadjwÿr, gop amā me ikapri, ane.

14 Nhyim Jeju me omūn kam memā,

—On me mōn me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnhmā amibê, ane.

Nhyim me mōr pro akêx ne mā Metÿndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr mōn mōrrām arÿm kā mex ne.

15 Nhyim kam pydjim amimex pumūn kam akubyn Jeju'ÿr tē. Metÿndjwÿnhmā ukapri, mex jarēnhō tē. Kaj bē kum arēnhō tēm kam Jeju'ÿr bōx. 16 Jeju'ÿr bōx ne kam tu mÿrbê tÿm ne kum amikīnh jarēnhō nōn kum mex jarēnhō nō. Me bajtem'ō, Xamarijkam me ja'ō. Tām ne akubyn tēm Jejumā mex jarē. 17-18 Nhyim kam Jeju memā,

—Ije, nhār me? Nā bām mebê 10o mex nhyim me 'ō akubyn iwÿr tēm kêt ne. Mÿkam ne kubajtemjabit akubyn iwÿr tē? Mÿkam ne me wā akubyn kudjwa mōr ne Metÿndjwÿnhmā mex jarēnh kêt ne?

19 Ne kam kum,

—Aj, on kāmā djan tē. Nā gām tu amim ikamnhÿkumrêx ne. Nhyim kam arÿm Metÿndjwÿnh apytā, ane. Nām ā Jeju kum ane nhyim kam mā tē.

Akubyn bōx djā kutā dja me ate krān ar ba jarēnh kadjy.

Mat 24:23; Mak 13:21

20 Nhyim kam mebê pardjêu Jejumā,

—Mÿj akatikam dja Metÿndjwÿnh me bawÿr Bēnjadjwÿrbê kumkati jano nhyim kute me bakurē djwÿnhbê me bapytār ne kute ar me bajo bamā?

Nhyim kam memā,

—Kute me apytār ne ar me ajo ba kadjy, djām Bēnjadjwÿrbê kumkati mÿjja 'ōmē ro'ā bōx ga me aje kōt omūnh ne aje abenmā bōx jarēnhō akumexmā? Kati, me kute mÿjja 'ōkōt omūnh kêt. 21 Me kute jakam mÿjja pumūnh ne kute abenmā, “Ota, Bēnjadjwÿr arÿm bōx”, anhÿr kêt.

Nār kon, me kute nÿjar omūnh ne kute abenmā, “Orīnā, arÿm Bēnjadjwÿr amrē tē”, anhÿr kêt.

Mÿkam? Bir, anhō Bēnjadjwÿrbê kumkati kute ar me apytār ne me akadjy bēnjadjwÿr ne kute ar me ajo bamā ne arÿm me awÿr bōx, arÿm me anhipōkri bōx, me anhipōkri ar ba, ga me omūnh kêtumrêx, ane. 22 Ne kam ate kōt ba djwÿnhmā,

—Adjym, dja ĩ ar akaprĩ dja ar awyr bõx. Ar akaprĩ dja nhjukri dja gar te ikuka kre jabej rĩt. Ne kam abenmã, “Gora gẽ on ajte akubyn bõx gwaj omũ. Amrẽbẽ kute gwaj bakadji amijo ĩ ne gwaj bawyr rwykja gora gẽ akati pydjikam ajte rwyk jabej gwaj gop ajte omũ”, ane. Dja gar te ajte ipumũnh prãme. ²³ Nhy m me ar amã,

—Ota arym bõx, ota arym jakam bõx, anhyr jabej, nar me ar amã, “Ë, onj arym bõx”, anhyr jabej ga kam ar tu ate akrãn ‘yr amõr kêt ne mekõt ‘yr aprõt kêt.

²⁴ Nhy m bep kati, ibõx dja gẽdja amirĩtkumrẽx ne. Amirĩtkumrẽx nhy m me kunĩ omũ. Ba ije amijo inhĩ dja ba akubyn bõx nhy m me kunĩ ipumũ. Ga na jadjẽnh ne kute prĩne kãjkwa kurwyo tuknĩja pumũ. Dja ã akubyn ibõx dja nhõ akatikam ije amijo amirĩto kãjkwa kunĩ kurwyo ane.

²⁵ Nhy m bep itokry rax kumrẽxi. Me kamingrãny ja dja me prĩne ijo ajkẽ ba kam itokry rax ne. ²⁶ Nhy m bep akubyn ibõx ‘yr dja me ate krãn ar ba. Ba ije amijo inhĩ dja ba akubyn ibõx ‘yr nhy m me ate ar krãn ba. Me kute amrẽbẽ me bakukãmã Nõwekam me ja pyrãk ne ate ar krãn ba. ²⁷ Nãm me õ kwyr krẽnh kõt ikõn abenwyr babit ar o ba rã’ã nhy m arym Nõwe kã raxmã wadjã nhy m me aẽrbẽ ngõ me iby ajkapĩn me imex ne.

²⁸ Ne kam ajte kute amrẽbẽ me bakukãmãre Rokam me ja pyrãk ne ate krãn ar ba ne õ kwyr krẽnh kõt ikõn abenmã mýjja ngãn abenmã mýjja o pãnh ne purkam mýjja kren amim kikren jabit ar kuman o ba. ²⁹ Ar ã anhyr ba rã’ã nhy m arym Ro krĩbẽ Xõtõma kurũm tẽ. Aje. Nhy m arym wakrekam kuwy me aẽrbẽ mekam ajka’u ne me imex ne. Kẽn ngrãngrã põkmẽ me’ã akãn kam me imex ne.

³⁰ Dja ba ã akubyn ibõx djão ane. Gẽdja me ate ar krãn ba. Ba kam ba ije amijo inhĩja dja akubyn ibõx dja me aẽrbẽ ã amirĩto ane. ³¹ Kam, ibõx djãjakam, gẽdja me’õ kre tã nhỹ ne akubyn õ nèkrẽx’yr ãr kêt. Kwãrik wãnh akubyn ırkwãkam nèkrẽx’yr ãr ne byr ne o tẽm kêt. Nhy m me’õdjwý ar purkam ba. Ba bõx gẽ arĩk wãnh õ kikremã õ nèkrẽx’yr kwýr kêt. ³² Gar Ro prõja ma. Ro prõ ne õ nèkrẽxo amak djãje amipãnh krã tẽn ty.

³³ Me kute amidjwýnhbit mar ne pykakam mýjja jakõtbit amak bẽnja gẽdja me tyn kam ijukri tĩn kêtumrẽx. Nhy m bep me kute amidjwýnh mar kêt ne amibẽ õ mýjja kanga, me tãm gẽdja me amiptãn ar tĩn ne ba, jakam ar tĩn ne ban kam tyk nhjukri tĩn rã’ã rã’ã. Tãm ne ja.

³⁴ Nhy m bep kati. Ë, ba ar amã arẽ, dja ba akamãtkam ibõx jabej nhy m me’õ my ar amãnhkrut aben nhikõ’ã nõ. Ba ikjẽbito tẽ nhy m ikjẽ arek wakrekam nõ. ³⁵ Nhy m me’õ nire ar amẽ à’uko nhỹ. Ba ikjẽbit pa amýn o tẽ nhy m ikjẽja arek wakrekam nhỹ.

³⁶ Nhy m me’õ my ar amẽ kapõtka m tẽ ba ikjẽ pa ‘amý nhy m ikjẽ arek wakrekam dja, ane. Nãm ã Jeju ane. ³⁷ Nhy m kõt ba djwýnh bõx djã jabej kukij ne kum,

—Bẽnjadjwýr, nhỹnh jakam dja ga bõx?

Nhy m arkum,

—Gar nhõnhne mry tyk’ã bikprõnh ne kumex ne kute o amirĩtja pumũ, ane. Dja ã Jeju akubyn bõx kutã mýjja apõx ne bõx djão amirĩto ane.

18

Me’õ nire kute kabẽno bẽnjadjwýr katy.

¹ Nhy m kam ajte kõt ba djwýnhmã atemã mýjja’ã ujarẽnh jakreo tẽ. Mete Metĩndjwýnhmã kabẽn ‘ãno ãm ne kute kanga kêt’ã ne arkum arẽn arkum,

² —Atemã pyka ‘õkam ne memã axwe pãnh jarẽnh djwýnh kum Metĩndjwýnh pyma kêtumrẽx ne mebẽngõkredjwý mar kêtumrẽx. ³ Nhy m pyka tãmka m me’õ ni ‘uwtĩre kubẽ mjẽn tyk nhy m me’õ ar o bikẽno ba, ‘uwtĩkam ar o bikẽno ba. Nhy m kam akati kunĩkõt mã ‘yr mrãn kum arẽn kum, “On ijo angyrk”, ane. “On ikurẽ djwýnhmã arẽ gẽ on imã o pãnh”, ane.

⁴⁻⁵ Ne mã kum ‘ã apnẽ. Te kum ‘ã apnẽ nhy m ate krãn ar ba. Nhy m mã kum arẽ nhy m kam, “Ije. Ije ba gop on ‘uwtĩwão ingyrk ne kute kum o pãnh kadji kurẽ djwýnhmã ikabẽn ‘õ jarẽ gẽ gop on arek wãnh nhỹ ba ityk djã kêt. Djã nã bãm imã Metĩndjwýnh pyman imã mebẽngõkre pyma got ba o ingyrk? Kati, nãm mã ikurẽ ba gop on o ingyrk gẽ gop on anhikrẽn kabẽno ikatyk ngri”, ane.

⁶ Jeju ne arek arkum ujarẽno dja ne arkum,

—Memã axwe pãnh jarẽnh djwýnh ja ne axwekam me’õ ‘uwtĩo ngyrk ne. Amijã maje ne o ngyrk ne. ⁷ Djãm ã Metĩndjwýnh kute anhyr got? Kati, Metĩndjwýnh ta ne amijo me bapytãn kam õ me jabẽ ate krãn ar ba kêtumrẽx. Nãm õ me ja mar ‘ãno dja. Nhy m me kum amijarẽnh ry typy-dji. Akamãtkammẽ a’urimẽ ne me kum amijarẽnh ry typydji.

Nhy m arym me kuma. Djã nãm amikrã:n gormã õ me jao ngyrk got. ⁸ Kati, ã, ba ar amã arẽ. Dja õ me jao ngyrk kukrã kêt ne. Ba ije amijo inhĩ gẽdja ba akubyn pyka jamã bõx, ije meo ingyrk kadji akubyn bõx, djã nãm me ja akubyn ibõxmã ikamnhix got? Kati, dja me ate krãn ar pyka jabẽ ba rã’ã ba akubyn bõx, ane. Nãm ã Jeju kõt ba djwýnhmã ane.

Me’õ ar amãnhkrut kute Metĩndjwýnhmã amijarẽnhmã.

⁹ Ne kam ajte memã atemã mýjja’ã ujarẽnh jakreo tẽ. Me ãm ta axwekam we katãt mrãnh ne ajkwaobit kute ar amimex

jarēno ban kam mūm me ja'ābit ar axwe rēno baja, me ja'ā ne memā mýjja jarēn memā,

¹⁰ —Me'ō ar amānhkrut ne ar kute Metīndjwýnh nhō kikretikam kum amijarēnhmā tē. Nhyh jabē pardjēu'ō nhyh jabē bēnjadjwýr bajtemmā pi'ók kaprīo atom djwýnh, àkīnhīre.

¹¹ Nhyh kam pardjēuja tēn wadjān djan kam Metīndjwýnhmā amijarēnhkam amijo àmrao djan kum, “Metīndjwýnh, ba amā amikīnh jarē, ane. Ije me urāk kētkam ne ba ikīnhkumrēx. Me ne me àkīnhī, axwe, abenbē prōo akī. Nhyh bep kati, ba ne ba ajmā ikute kētē. Ije tāwā pyrāk kētē. Ije àkīnhīwā, kute pi'ók kaprīo atom djwýnhwā pyrāk kētē, kam ne ba ikīnhkumrēx. ¹² Nhyh bep ba ne ba amā ikabēn kadjy amijajburo amānhkrut ne, pi'ók tyk nhōkre djākōtmē pi'ók rārārmēkam. Ne ajte amā apýnh inhō mýjja djāri kwý rax ne kungā. Nā bām apýnh inhō mýjja djāri kunī aben kadjy kryre ne amýn o aptān rax ne amā kungā. Tām ne ja”, ane.

¹³ Nhyh bep ate ne pi'ók kaprīo atom djwýnh. Nījar ne dja, pijām djāje ibōn djan kājimā kājkwā'yr krā kēt ne amititiko dja. Amijaxwekam kaprīn pijā:m ne. Ne kam Metīndjwýnhmā kum, “Dja ga adjukaprikōt ikam adjukapri, ane. Nā, mrāmri ne ba ijaxwe ga kam tu amā ikapri”, ane. Nām ā pi'ók kaprīo atom djwýnh Metīndjwýnhmā ane.

¹⁴ Be, ba me amā arē. Mrāmri ne arým Metīndjwýnh tāmja jaxwekam ngryk kēt ne arým kum axwe kēt jarē. Nām tu axweo aknon kum kabēn mex jarē nhyh arým umar mexkumrēx ne mā ūrkwāmā tē.

Nhyh bep me'ōbē pardjēuja ne kute kum axwe kēt jarēnh kēt. Mýkam? Bir, me kute amijo rax kadjy kute ar amīmex jarēno baja gēdja me ī kātām ne. Nhyh bep me kātām, me akrānmā kute amijo ban pijām ne ar baja gēdja ī Metīndjwýnh meo rax ne. Nām ā Jeju memā arēno ane.

Kute me prīreo kīnh.

Mat 19.13; Mak 10.13

¹⁵ Nhyh me Jeju'yr me prīredjwýo mō, me prīredjwý jamýn 'yr meo mō, kute me'ā ikra jadjwýr ne kute meo kīnhmā. Nhyh kōt ba djwýnh me omūn kam nēje me kappan memā bēn týx ne. ¹⁶ Nhyh bep Jeju ne amiwýr me prīre 'uw ne kam kōt ba djwýnhmā kum,

—Kwārīk wānh arek amrē me prīre iwýr mō, ane. Kwārīk wānh gar mebē adjāptār kēt gē me arek amrē mō. Ā me kute amijo anhýrbit gēdja Metīndjwýnh me utān me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. ¹⁷ Ē, mrāmri ne ba ar amā katāt arē. Me kute me prīre pyrāk ne amijo kātāmjabit gēdja

Metīndjwýnh me utān me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba. Be, me prīre kute ta amīm imarja pumū. Ā me kute amijo anhýr gēdja Metīndjwýnh me utān me kadjy bēnjadjwýr ne ar meo ba, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Jeju me'ō bēnjadjwýr ngrīrebē nēkrēx pyma.

Mat 19.16; Mak 10.17; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁸ Nhyh kam me'ō, bēnjadjwýr ngri'ō Jējumā,

—Bēnjadjwýr, ga ne ga amexkumrēx. Mā gēdja ba amijo? Itīn rā'ā rā'amā, mā gēdja ba kadjy amijon? ane.

¹⁹ Nhyh kam kum,

—Mýkam ne ga imā imex jarē? Djām mrāmri aje amīm imex marmā got ga imā imex jarē. Me ne me mex kēt, nhyh bep Metīndjwýnh pydji ne mex. ²⁰ Arým aje Metīndjwýnh kukrādja marjakam ajte ikukij. Kute me mrānh katāt'ā memā karōkōt kukrādja ne ga arým ama. Aje mebē prōo adjākīnh kēt ne aje me par kēt ne adjākīnhī kēt ne ajēx ne aje me kāmex jarēnh kēt. Ne ajte aje abāmmē anā ar kabēn mar ne ar kabēnkōt amijo abaja ne ga arým ama. Ja kunī ne ga arým ama, ane.

²¹ Nhyh bēnjadjwýr ngrija kum,

—Nā, arým ne ba ibōktikam ja kunī ma. Ne kam kōt ar amijo iba rā'a:n arým ijabatānh ne, ane.

²² Nhyh Jeju kabēn ja man kum,

—Mýjja pydji ne kute akukrā rā'āā. On tēn memā anhō mýjja wā ngrān pānh pi'ók kapri byn me 'uwti, me ō mýjja kētjamā angān o me kīnh ne kam amrē iwýr tēn mā ikōt ajkamē. Dja ga ā anen kam arým kājkwakam anhō mýjja mex kumex, ane.

²³ Nhyh kam kuman kam kapri:re. Ō nēkrēx kume:xxkōt amak bēn ne kam kapri:re ne dja. ²⁴ Nhyh kam Jeju kapri pumūn kam memā,

—Nēkrēx ne kute me kukrā prāmā. Me ō nēkrēx kumex gēdja me te Metīndjwýnh nhō pyka'yr bōxmā, te Metīndjwýnh kute meo baja'yr bōxmā. ²⁵ Be, ga mry jabatānhbē kameru te: kute aguja tekrax kremā ngjēnhmāja pumū. Me ō nēkrēx rūnhdjwý kute urāk. Nām te Metīndjwýnh nhō pyka'yr bōxmā, te Metīndjwýnh kute meo baja'yr bōxmā nhyh nēkrēx utā: ne, ane.

²⁶ Nhyh me kabēnja man kam kum,

—Ije nhyh mýj me'ō gēdja Metīndjwýnh amim utā? ane.

²⁷ Nhyh memā,

—Mebēngōkre te kute mýjjao anhýrja ne Metīndjwýnhmābit amirīt ne. Metīndjwýnh kute me ō nēkrēx kumexja kute me utārkōt mar, ane.

²⁸ Nhyh kam Pedru kum,

—Ē, arým ne bar inhōbikwa kunīmā in-
hēr kam mā akōt ajkamē, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhyam kam arkum,

—Nā. Mrāmri ne ba katāt ar amā arē. Godja me'ō arým ō mýjjamā irer jabej, nār ōbikwamā irer jabej, ō kirkre, nār prō, nār kamy nār nāmē bām, nār kramā irer jabej. Godja arým ō mýjja ja 'ōmā irer, ne kute memā Metūndjwýnh'ā ujarēnh nhyam kute me utār ne kute meo ba kadjy kum irer jabej, ba dja ba kum o pānh ra:x ne. Dja ba pānh on pyka jakam kum mýjjao akrenh mex ne kum kungā. Nhyam ije pykao nykam gēdja tīn rā'ā rā'ā ne, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Jeju ajte kōt ba djwýnhmā amityk jarē.

Mat 20.17; Mak 10.32

³¹ Ne kam kōt ba djwýnhbē 12o aben pyd-
jin kam aro mōn arkum,

—Ē, ota gwaj arým Djeruxarē'yr badjābir ne kam babōxmā. Kam gēdja me ajmā ijo. Ba ije amijo inhī ne me awýr ibōxja dja me ajmā ijo. Metūndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kute ija pi'ōk no'ōk tūmja kōt dja me ā ijo anhýro tē:n kam inomā kumē. ³²⁻³³ Dja gwaj bōx nhyam kam me me bajtemmā ikanga nhyam kam me ijā bēno ajkēn ijo axēn ijapryn ikutōn ikaprēprē:k ne kam ibi. Nhyam kam ijā akati amānhkrut ne ikjékēt ba kam ajte akubyn itīn ne ikato, pi'ōk no'ōk tūmja kōt, ane.

³⁴ Nām ā Jeju kōt ba djwýnhmā amijā karōn arkum amijarēho ane. Nhyam ar kute kabēn ja mar kētkumrēx. Kabēn ja ne Ar kubē bipdjur nhyam ar kam te kute marmā.

Me'ō no rā akubyn rīt.

Mak 10.46

³⁵ Nhyam kam Jeju kōt ba djwýnho mō ne kam krīraxbē Djeriko tēpo mō. Nhyam me'ō no rāja pry jakākam nhý ne à'wýro nhý. ³⁶ Nhyam me itepato 'ānh mō nhyam kam me kanga man memā,

—Mýkam ne ga me akanga mō? ane.

³⁷ Nhyam kam me kum,

—Jeju, ane. Nadjarekam Jeju ne me ijo mō, ane.

³⁸ Nhyam kam kum amijo akij ne kum,

—Ē, Jeju, Dawi tām djwý'ō, gop amā ikaprī, ane.

³⁹ Nhyam me wamā mōrja kum bēn týx ne kum,

—E kum anhikrē, ane.

Nhyam kam tu kum ākjēro bēn kum,

—Dawi tām djwý'ō, gop amā ikaprī, ane.

⁴⁰ Nhyam kam Jeju tēm týx katikōt djan kam amiwýr ku'uw. Nhyam kam me'ō 'yr tēn kum,

—Aje, onīj arým amiwýr ajuw, anen kam pa'amýn o tēn 'yr o bōx. ⁴¹ Nhyam kam kum,

—Nār, mýj nā? Mā ne ba ije ajomā?

Nhyam kam kum,

—Bēnjadjwýr, aje inoo mex ba irītmā.

⁴² Nhyam kam kum,

—Nā, on rīt. Tu aje amim ikamnhīxkumrēx kam ne ga arým amex, ane.

⁴³ Nhyam kam tebē rīt. Ne kam Jejukōt tē, mekōt tē, ne Metūndjwýnhmā ukaprimē amikīnh jarēho tē. Nhyam kam me kunī omūn kōt Metūndjwýnhmā mex jarē.

19

Djakij Jejuo aminhō.

¹⁻² Nhyam kam Jeju krībē Djeriko'yr meo mōn meo bōx ne kam bit kajōnhkōt katormā. Nhyam me Jeju'ā kumex ne prīne angrīn o mō. Nhyam kam me'ōbē Djakij. Djakij ne bēnjadjwýr bajtemmā pi'ōk kaprīo atom djwýnh nhō bēnjadjwýr. Kam ne ō nēkrēx ra:x ne. ³ Nhyam me prīne Jeju jangrīn o mō, kunoro mō. Nhyam kam te Djakij kute omūnhmā 'ā aminhinō ryo tē. Mýj me'ōbē Jejuja kute omūnhmā te 'ā aminhinō ryo tē. Djakij krō krīkam ne te kute omūnhmā nhyam me prīne kubē tū.

⁴ Nhyam kam kukām prōt ne. Kukām prōt ne kutēp wabi. Pidjō'ā wabi. Amrē tēm nhyam kute omūnhmā kutēp pidjō'ā wabi.

⁵ Nhyam kam Jeju 'yr tēn bōx ne parbē djan kājma krān kam kum,

—Djakij, amrē aparmā aprōt. Jakam dja ba akōt tēn anhūrkwākam nō, ane.

⁶ Nhyam kam tebē aparmā prōt ne ruw ne kam kī:nhkumrēx ne ūrkwāmā Jejuo tēn o wadjā. ⁷ Ūrkwāmā o tēn o wadjā nhyam me omūn kam kangāngān abenmā ajkwa momoko kumex, ne,

—Djjāk, me axwe'yr ne mōn wadjā, ane. Djām tāwā mex, ane.

⁸ Nhyam Djakij Bēnjadjwýr kuka kōnh djan kam kum,

—Bēnjadjwýr, ba inhō mýjja kōnho ajkjen me bikēnhmā kungā, ane. Ne ije me'ōbē pi'ōk kaprīo idjākīnh jabej akubyn me'ōmā inhō jao amānhkrut ne o amānhkrut ne kungā.

⁹ Nhyam kam Jeju kum,

—Akati jakam ne arým Metūndjwýnh apytā, anhūrkwākam ar wāmē ro'ā. Mrāmri gadjwý ne ga abē Abraō tām djwý'ō nhyam Metūndjwýnh arým apytā, ane. ¹⁰ Be, ja kadjy ne ba tē. Ije me axwe jabej ne ije me utārmā ne ba tē. Kadjy ne ba amijo inhī ne me awýr ruw, ije me axwekam biknorja jabej ne ije me utārmā, ane. Nām ā Jeju kum ane.

Me'ō bēnjadjwýr kute ō apēnhmā pi'ōk kaprī nhō.

Mat 25.14

¹¹ Nhyam me kute maro ām rā'ā nhyam ajte memā mýjja 'ō'ā ujarēnh jakreo tē.

Nām Jeju arým Djeruxarēkam bōx 'yr nhyam kam me amim,

—Jakam dja Jeju Djeruxarëkam bôx ne on me bakadjy Bënjadjwýrbê kumkatin me bakurê djwýnhbê me bapytàn ar me bajo ba, ane. Me ta ne me kute amim àtari kêt kam týx amim kamnhîx. Nhy m bep Jeju ne kute katat memâ arênhmâ. ¹² Kadjy ne memâ mýjja 'ô'â ujarênh jakreo tèn memâ,

—Ë, bënjadjwýr kra'ô ne me kute nîjar atemâ pyka 'ôkam 'â bënjadjwýr mênhmâ tē. 'Ā bënjadjwýr mênh nhy m ajte akubyn ô pykamâ me'ýr tēmmâ. ¹³ Ne kam tēm kutā amiwýr ô àpēnh 'uw. Ô àpēnhbê 10 ne amiwýr ar ku'uw ne kam arkum ngônho pi'ók kaprîre ngâ. Pānh raxkam. Ô àpēnh kunîmâ pi'ók kaprî pýnh'â kabēn ne arkum kungān kam arkum, “Dja gar ikutēp imâ jao aptā. Dja ba amrē akubyn 'ýr tē”, ane.

¹⁴ Nhy m bep ô pyka djwýnhkam me ja ne me kum kînh kêt ne, kum kurê ne kam kôt me kwý jano nhy m me nîjar kôt bôx ne kam memâ, “Kwārik wānh tāmja'ā bënjadjwýr mênh kêt. Me ba ne ba me imâ tāwā kînh kêtē. Kwārik wānh gē tāmja me ijo ba kêt”, ane.

¹⁵ Nhy m me tu ate krān 'ā bënjadjwýr mē. 'Ā bënjadjwýr mē nhy m akubyn ô pykamâ bôx ne kam amiwýr ô àpēnh 'uw ne arkum, “Nār, djām arým ne ba ije ar amâ pi'ók kaprî nhōrwā gar ikutēp imâ o aptā”? ane.

¹⁶ Nhy m kam ja kumrēx 'ýr o bôx ne kam kum, “Bënjadjwýr, ota ba anhō pi'ók kaprî pydjija ar o iban arým amâ o aptā. Amâ o aptān abenâ kumē nhy m arým kubê 10”, ane.

¹⁷ Nhy m kam kum, “Mexkumrēx. Ga ne ga adjāpēnh mexkumrēx. Nā bām amâ mýjja ngrîre ngâ ga prîne imâ o djuw mex ne, ikutēp imâ o djuw mex ne aje kanga kêt. Pānh gēdja ba amâ krî krāptî jarē, krîbê 10 jarē. Ga kam abēnjadjwýr rax ne amū idjō'ā ar kam meo aba”, ane.

¹⁸ Nhy m atāri ja 'ýr o bôx ne kum, “Bënjadjwýr, ota ga aje imâ pi'ók kaprî nhōrja ba ar o iban arým amâ o aptā nhy m kubê 5”, ane.

¹⁹ Nhy m kam kum, “Gadjwý ne ga amexkumrēx. Jakam dja ba amādjwý krî krāptî jarē, krîbê 5 jarē, ga kam abēnjadjwýr rax ne amū idjō'ā ar kam meo aba”, ane.

²⁰⁻²¹ Nhy m kam atāri ja 'ýr o bôx ne kam kum, “Bënjadjwýr, mî, anhō pi'ók kaprî. Nā bām ije amâ kupēnh prām kêt kam prîne amâ kubêkào kupun kudjî. Imâ apymakam. Nā gām apyma ne. Nā gām aje amim mýjja kunî jadjwýr kêt kam ar mebê jām o amijakren o atomo aba. Ne ga adjākre kêt kam ar mebê djwýo atomo aba”, ane.

²²⁻²³ Nhy m kam kum, “Ga ne ga ajaxwekumrēx ne imâ adjāpēnh prām kêt ne. Akabēn jakôt gēdja ba ā ajo ane. Djā nā bām ipyma? Ne ije amim mýjja kunî jadjwýr

kêt kam ar jām mebê o amijakren o atomo iba ne idjākre kêt kam ar mebê djwýo atomo iba? Bir be, ga kam we ga aje amim ipumūnhkôt ren inhō pi'ók kaprî jao tèn me kute pi'ók kaprî marmā angâ nhy m ren abenâ rôrôk tèn rax ba ren arým 'ýr bôx ne kuby”, ane.

²⁴ Ne kam me kute arek omūnho ku'ëjamâ, “Aj, amū me ajō kubê pi'ók kaprîwā byn o tèn kute imâ pi'ók kaprîo àptār nhy m kubê 10wāmā angâ”, ane.

²⁵ Nhy m me kam kum, “Kati, bënjadjwýr, arým tāwā nhō pi'ók kaprîre raxi. Arým ô 10”, ane.

²⁶ Nhy m kam memâ, “Bir be, ba me amâ arē. Arým me ô mýjja gēdja ajte Metîndjwýnh iby memâ kungā. Nhy m bep me ô mýjja kêt, kute memâ ôr nhy m me kute kum o djuw mex kêtjabê gēdja Metîndjwýnh mýjja ngrîreja kunî by”, ane.

²⁷ —Ë, ikurê djwýnh kute ijjā “Kwārik wānh gē tāmja me ijo ba kêt”, anhýrja gēdja ga me amrē meo mōn ikuka kōnh me imex, ane. Be, tām ne ja. Nām ā Jeju kākjamā tēm ne akubyn pykamâ bôx ne kute ar meo bamâ ā amijarēnho ane.

Jeju Djeruxarēmā bôx.

Mat 21.1; Mak 11.1; Dju r 12.12

²⁸ Memâ arēnh pan kam ate meo mō, Djeruxarē'ýr kājimā meo mōn ²⁹ kam arým amē krî ngrîreja tēpo mō. Krānh nhidjîbê Oriwēre parbê amē krîja tēpo mō. Krî nhidjîbê Bepadjēmê Betanha tēpo mōn kam amikukām kôt ba djwýnh amānhkrut janon arkum,

³⁰ —Pry ja'ā dja gar arek katat krîwāmā tē. Nhy m ar akutā pry kator kraxkam me kute mry jabatānh nyre pî maktā kum ôkre djē nhy m āmwā. Me 'ā krî kêt wā. Tām gēdja gar amrē 'āpre bōn o tē. ³¹ Gēdja gar 'āpre bōnho dja nhy m me'ô ar amâ, “Mýkam ne gar 'āpre bōnho dja”? ane.

Gar kam kum, “Bënjadjwýr 'ā tēm kadjy”, ane.

³² Nhy m kam Jeju kute ar anorja mā ar tèn 'ýr bôx ne kam kum kato. Kute arkum arēnh kôt kum kato. ³³ Kum katon 'āpre bōnho dja nhy m kam ô mry djwýnhja arkum,

—Mýkam ne gar mry 'āpre bōnho dja? ane.

³⁴ Nhy m kam ar kum,

—Bënjadjwýr 'ā tēm kadjy, ane. ³⁵⁻³⁶ Ne kam Jeju kutā o tèn o bôx ne kam kum 'ā kubêkà rē, 'ā 'ýr kadjy. Ne kam kum ikra dja nhy m ar ikrakam par djan kājimā 'ā arîñ arým ate 'ā tē. Nhy m kam me arým prykôt kum kubêkà rēnho mō. Nām mebê idjaer ā me bënjadjwýr raxmā mýjja rēnh nhy m 'ā tēmmâ ā kum prykôt kubêkà rēnho mōro ane. ³⁷ Nhy m kam arým Jeju Djeruxarē tēpo mō. Krānhrebê Oriwēre ja'ā rwýkbê arým Djeruxarē tēpo mō. Nhy m arým kôt ba djwýnhjamē, mekôt mōr, me itepato kôt

mōrja arým kīnhkumrēx, kīnh ra:x ne arým àkjēr mō. Jeju ne mýjja pumūnh kēt kwý rax ne ipēx ne, nhyh me kute ipēxkōt omūn kam kīnhkumrēx ne Metīndjwýnhmā mex jarēnho mō, àkjēr mō. ³⁸ Ne kam abenmā,

—Gē Metīndjwýnh bēnjadjwýr jao kīnh rax. Bēnjadjwýr djwýnh kukwakam ne arým me bakadjy bōx. Gora gē me kǎjkwakamdjwý umar mex ne kīnh rax. Gora gē me kǎjkwakamdjwý Metīndjwýnhmā mextire jarēnho kumex, ane.

³⁹ Nām me ā anhyro kumex nhyh kam mebē pardjēumē me krǎptī akān Jejukōt mō. Nhyh kam mebē pardjēu Jejumā,

—Bēnjadjwýr gop akōt ba djwýnhmā akabēn gē anhikrē, ane.

⁴⁰ Nhyh kam memā,

—Ba me amā arē. Nām ren me anhikrē nhyh ren kēnja ijo àkjéro nhý, ikam kīnh ne ren ijo àkjéro nhý, ane. ⁴¹ Anen kam arým Djeruxarē'yr mō. 'Yr mōn arým irā. Irān omūn kam ate me abej muw. Me kute amibē Jeju kangan amibē kurēn kute bīn nhyh Metīndjwýnh kute pānh prīne meo bikēnhmā ne kōt amak bēn ne me abej muw, ne,

⁴² —Ga ren me ga aje amidjumar mex djā mar ren akati ja tāmkan ren adjumar mex ne ar aba. Nhyh bep kati, mýjwā ne adjumar djā'ā, mýjwā ne me ajān kam me abē o akno. ⁴³ Adjým, djā ĩ me ajo bikēnh djā nhō akati me awýr bōx. Dja ĩ me akurē djwýnh me awýr bōx ne me amā ipōk ne prīne pykao me abē ka'ēn prīne me abē ijēn me amā ipōk me:x ne me ajo dja. ⁴⁴ Dja me aminhikra kraxkam me akrā jadjuw ne prīne me anhimex ne kam me anhō kikre prīne kungrān ikō rēnho mō, ne me abēngōkredjwýo pyka tako mō, akramē. Dja me prīne me ajo mōr djā kaprā. Nhýnh gēdja par'ō dja? Nhýnh djā mýjja'ō nō? Mýkam? Bir, me aje amim Metīndjwýnh mar prām kētkam. Nām arým Metīndjwýnh me awýr bōx kute me amā me adjumar mex jarēnh ga me adjumar mex ne ar abamān amā Metīndjwýnh mar prām kēt ne, ane. Nām ā Jeju ane, anhyr djwýnhram Djeruxarē kurē djwýnh kute o bikēnhmā ā memā arēnho ane.

Kute kikreti nēje me anor:

Mat 21.12; Mak 11.15

⁴⁵ Ne kam Djeruxarēkam bōx. Kam bōx ne kam Metīndjwýnh nhō kikretimā tēn wadjā, Bām nhūrkwāmā tēn wadjā. Nhyh arým me kam pi'ōk kaprī pānh memā mry nhōro ku'ē. Nhyh kam arým bōm nēje me rēnho tē, Bām nhō kikre nēje bōm me rēnho tē. ⁴⁶ Ne memā, —Metīndjwýnh ne ō pi'ōk no'ōkkam memā, “Me kute imā kabēn kadjybit ne inhō kikretiwā.

Nhyh bep me ga ne ga me kam aje me ākīnhō aben pydji djā”, ane.

Nām ā Jeju memā anen bōm me kurē.

⁴⁷ Ne kam kam akati kunīkōt memā Metīndjwýnh kukrādja'ā ujarēnho ku'ē. Nhyh kam me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē ar kute meo ba djwýnhmē te kute bīn prāme. ⁴⁸ Te kute ajmā on kute bīnmā nhyh me kunī kum kabēn kīnhkumrēx ne maro kumex. Kabēn 'āno djan kam no tyn maro nhý.

20

Jeju Djuāo jabej me kukij.

Mat 21.23; Mak 11.27

¹ Nhyh kam akati 'ōkam Jeju Metīndjwýnh nhō kikretikam memā 'ā ujarēnho dja. Ne kam Metīndjwýnh'ā ujarēnh ny memā arēnho dja. Nhyh kam me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē me bēngētemē ne me ro'ā Jeju'yr bōx ne kam kum,

² —Goja on me imā arē. Mýj me'ō kabēnkōt ne ga ar ā meo anhyro aba? Mýj me'ō ne amā me'ā karō ga kam amū ō'ā bōm ar me rēnho aba? Goja on me imā arē, ane.

³ Nhyh kam amipānh memā,

—Badjwý dja ba mýjja jabej me akukij. Me akumrēx dja ga me imā arē ba kam arým badjwý me amā arē, ane. ⁴ Djuāo kute ngōnhmā me angjēnhja, djām me bēngōkre kabēnkōt ne arīk ar ngōnhmā me angjēnho ba? Nār djām Metīndjwýnh kabēnkōt? Gop me imā arē, ane.

⁵ Nhyh kam me abenkam kangan abenmā,

—Ije mā dja gwaj kum nē? Dja gwaj kum, “Metīndjwýnh kabēnkōt”, ane nhyh kam gwaj bamā kabēn'ō jarē, gwaj bamā,

—Bir be, mýkam ne ga me Djuāo kabēnja mar kēt ne? ane.

⁶ Nār dja gwaj kum,

—Me kabēnkōt ne tu arīk ar ngōnhmā me angjēnho ba, ane nhyh me kunī arým kēno gwaj batitik ne gwaj bapa. Me kātām ja ne me arým Djuāo kabēn man kum kīnh ne, ne o Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh ne. Dja gwaj ane nhyh me o ngryk ne gwaj bapa, ane.

⁷ Nām me ā abenmā anen kam Jejumā kum,

—Kon ne. Ar ije mar kēt. Mýj me'ō kabēnkōt Djuāo kute ngōnhmā me angjēnhja ar ije kōt mar kētē, ane.

⁸ Nhyh kam memā,

—Bir be, dja ba badjwý me amā arēnh kēt ne. Mýj me'ō kabēnkōt ije ar meo ibaja dja ba me amā arēnh kēt ne, ane.

Pidjōo djuw mex djwýnh jaxwe.

Mat 21.33; Mak 12.1

⁹ Anen kam memā atemā mýjja'ā ujarēnh jakreo tēn memā,

—Me'ō ne pur rax djin kam kam amim pidjō kumex ne. Ne kam me kwýmā kum, “Gora me imā o djuw mex. Gora gē djan abatānh ne ō ga amim kwýo atom ne imā mūm kwýo atom”, ane. Nām ā memā anen kam atemā pyka 'ōmā tē. Ne kam wānh ar ba. Ar ban kam kà'ā ngrā: ne. ¹⁰ Nhyam arým pidjōja tuk ne kumex. Nhyam kam ō pidjō djwýnhja arým 'ā mytyrwý jakren kam 'yr ō āpēnh jano. Kute memā arēnh nhyam me kute kum pidjō kwýo atom ne kute kōt anor kadjy ne 'yr ano. Nhyam kam 'yr tēn bōx nhyam kam me kute pidjōo djuw mexja ate kaprēprēk ne. Nhyam mā akubyn 'yr ŷkam tēn bōx.

¹¹ Nhyam ajte ō pidjō djwýnhja pānh 'yr me'ōjadwý jano nhyam 'yr tēn bōx nhyam me ajte tām ne, kaprēprēk ne prīne o ajkēn kum pijām jadjār mex ne ano nhyam akubyn 'yr ŷkam tēn bōx.

¹² Nhyam ajte ō pidjō djwýnh 'yr ajte ō āpēnh 'ō jano nhyam 'yr tēn bōx. Adjwýnhdjwý ne me prīne o ajkēn bīn punun bōm kumē nhyam 'yr tēn bōx.

¹³ Nhyam kam ō pidjō djwýnhja amim, “Ije, mā gēdja ba nē? Mýj gēdja ba on? Jakam dja ba 'yr ikra jano, ikra djwýnh imā abēja dja ba 'yr ano gē gop me mar jabej.” Nām ā amim anen kam me 'yr kra djwýnhja jano nhyam me 'yr tēn bōx.

¹⁴ Nhyam kam me kute puro djuw mex djwýnhja kra pumūn kam abenmā 'ā karō ne abenmā, “Be, kra ne wā. Ajrā, gu me on kubī. Tāwā dja bām kum mýjja kunī ngā, ō nēkrēx kunī kanga ane. Gu me on tāwā bīn kam amim ō nēkrēx, ō mýjja, ō pidjōja kunīo aminhō”, ane. ¹⁵ Ne kam pidjōkō kurūm bōm kumēn kubī. Bir be, mā gēdja ō pidjō djwýnhja kute me ja omā? ¹⁶ Bir be, dja ō pidjō djwýnhja me'yr tēn bōx ne me imex ne kam ō pidjōkōja atemā me ja'ōmā kungā, ane.

Nhyam me kute maro ku'ēja kuman kam kum,

—Kati, gora gē ā o anh'yr kēt, ane.

¹⁷ Nhyam kam Jeju arek mekam no tyn djan kam memā,

—Mrāmri, ane. Mýj'ā ne Metīndjwýnh pi'ōk no'ōkkam memā ja jakre?

“E kum kēn ja ne me kute kikreo ām djwýnhja kute kikremā armā te omūn kam bōm kumē.

Kēn ja ne kute kikremā o kajpar, kum o kajpar týxi”, ane.

Mýj'ā ne Metīndjwýnh kabēn ja, nēn? ane.

¹⁸ E, kēn ja gēdja ga me ajō 'ā tým ne prīne 'ā amikrakrak ne. Nhyam bep ta gēdja me ajō nhily tým ne prīne angān prīne pyka mē ajo amrā, ane. Nām ā Jeju kute prīne kurē djwýnh nhimexmā ā amijā kēn jakreo ane.

¹⁹ Nhyam kam Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē me kadjy Metīndjwýnh mar

djwýnh nhō bēnjadjwýr te kute memā 'ā ujarēnhō āmri kute o tým nhyam me kute bīnmā te 'ā amijakre. Jeju kute puro djuw mex djwýnh'ā me akrekam. Nhyam me kuman kam kam ngyrk ne. Ne te kute o tým nhyam me kute bīnmā, ne kum me uma ne, kum me krāptītija pyma ne.

Me kute Xedjamā pi'ōk kaprī nhōrmā.

Mat 22.15; Mak 12.13; Rō 12.1

²⁰ Nām te me kute Jeju bīnmā o anen kam amim amā, kute kabēn 'ō kupa'ā arēnh nhyam me kute on o tým ne bīnmā ne me amim amā.

Kam ne me Jeju'yr ar kwý jano. Ar kute amijo kabēn mex ne kute amijo Jeju kabēn mar prām ne kute mýjja jabej kukjēr kadjy ne me Jeju'yr ar ano. Ar kute pa 'amýnh ne kute o tēm ne me bajtem nhō bēnjadjwýrjamā arēnh nhyam kute bīnmā ne ar ā o ane.

²¹ Ar ja, ar 'ēx ne kute amijo Jeju kabēn mar prāmja ne ar kum,

—Bēnjadjwýr, nā gām katāt me imā mýjja jarēnh mexkumrēx ne, ne katāt adjujarēnhō dja. Djā nā gām te me mýja pymaje ne me mýjamā akabēn mex jarē? Kati, nā gām katāt me imā arēnhō aben pyrāk ne, me imā Metīndjwýnh kukrādja'ā adjujarēnh mexkumrēxo dja. Bar arým kuma. ²² E, djām Metīndjwýnh kukrādjakōt ne gu me baje bēnjadjwýr Xedjamā pi'ōk kaprī nhōrmā? Nār kon. Goja on ar imā arē, ane.

²³ Bēnjadjwýrbē Xedja ne me kunimā nhý ne mebē idjaero aminhō ne pi'ōk kaprī'ā ar me 'wýro ba. Me kute kum ōr nhyam kute we me utārmā. Ja jabej ne we ar amijo kabēn mex ne Jeju kukij. Kute “Kati, kwārik wānh kubajtemmā pi'ōk kaprī nhōr kēt,” anh'yr nhyam Xedja nhō krākamngōnhre kute o týmā, nār kon kute, “Nā, kum angā,” anh'yr nhyam me ja kute o týmā, ne ar kukij ne kum,

—Djām mrāmri ne gu me baje bēnjadjwýr Xedjamā pi'ōk kaprī nhōrmā, nār kon? ane.

Nhyam bep kati, Jeju ne tu ar omū, ar kadjwýnhbē tu ar omūn kam arkum,

²⁴—Goja amrē ngōnhponho pi'ōk kaprīwāo tē ba omū, ane.

Nhyam kam ar kum o tēn kungā. Nhyam kam arkum kubē ne arkum,

—Mýj me'ō ne 'ā karōja? Ne mýj me'ō ne 'ā idji jētja?

Nhyam ar kum,

—E kum bep Xedja karō, ane.

²⁵ Nhyam kam arkum,

—Bir be, ō pi'ōk kaprī. Dja gar kum angā nhyam bep Metīndjwýnh nhō mýjijabit dja gar Metīndjwýnhmā angā, ane.

²⁶ Nām prīne arkum arēnh mexkumrēx nhyam kam ar abenmā,

—Ije tō mā ne gwaj baje omā? Djām nopnu: got kute mýjja'ō kupa'ā arēnh gwaj

baje ajmā omā, ane. Nām ar te me ipôkri Jejumā nō, kute kabēn'ō jarēnh nhyam ar kute o tǔmmā te me ipôkri kum nō nhyam mrāmri kabēn kōt arē. Nhyam kam ar tu anhikrē, pijām djaje anhikrē.

Me tyk ne akubyn tǔn jabej me Jeju kukij.

Mat 22.23; Mak 12.18; Tex k 4.16

²⁷ Nhyam pānh me ja 'yr bōx. Mekbē xadjudjēu ne me kwý 'yr bōx. Nām we me,

—Kati, me tyk ne akubyn tǔn kēt, ane. Nām tu me tykkumrēx ne, ane. Me ja kwý ne me 'yr bōx ne kute mýjja jabej kukjērmā 'ēx ne kum,

²⁸ —Bēnjadwýr, we Mōjdjē ne me bamā me badjupānh'ā karō ne 'ā pi'ók no'ók ne. Me'ō prō'ýr mōr ne kra kēt ne tyk nhyam atāri kamy'ō pānh 'yr mōr ne kute kum kra djirmā arē, ane. Kamy kumrēx 'yr mōrja tyk nhyam kam kamy pānh 'yr mōrja kute kum kra djir nhyam kam kra kutewaja we kute bām kamy kumrēx tykja nhō mýjjaio aminhōmā. Nhyam bep atāri ja ne kute we bām tǔn nhō mýjja jao aminhōmā. Nām ā we Mōjdjē 'ā me bamā karō ane.

²⁹ Be, kamybē 7 ne axikōt apōx. Nhyam kutewaja prō'ýr mō. Prō'ýr mōn kra kēt ne ty. ³⁰ Nhyam atārija pānh 'yr mōn kam ajte ty. ³¹ Nhyam pānh atārija 'yr mōn kam kra kēt rā'ā ajte ty. Be, nām ar ā o anhýro tēm tāmā: nhyam arým kutapureja aro ino ren 'yr mōn adjwýnhdjwý ty, kra kēt ne ty. ³² Nhyam arým ar prōja arkōt ty, kra kēt rā'ā ty.

³³ Be, nija, mā gēdja me akubyn tǔnkam ar on? Nhyam ne kute o kubajtem ne kute o prō kēt dja 'yr mō? Ar kunī ne ar axikōt 'yr ban ty, ane. Nām ā mebe xadjudjēu Jejumā anhýro dja.

³⁴ Nhyam kam memā,

—Ē, pyka jabē me ar bari ne me prō'ýr ba nhyam me nire mjēn. ³⁵ Nhyam bep me akubyn tǔnkam gēdja me abenwýr ba kētkumrēx ne. Metǔndjwýnh kute me'ā mex nhōr nhyam me tyk nhijukri akubyn tǔn me tām gēdja me abenwýr ba kētkumrēx ne. Me my prō'ýr ba kēt nhyam me nire mjēn kēt. ³⁶ Nām me akubyn tyk prām kētkumrēx ne abenwýr ba kēt ne. Kam ne me kute kadjy mrānh djwýnh pyrāk. Ne arým akubyn tǔnkam dja me kubē Metǔndjwýnh krakumrēx ne tu tǔn ne ajte tyk kēt.

³⁷ Mōjdjēdjwý ne me tyk ne akubyn tǔnja memā o amirīt ne. Ga me akaōk pōk ne tu mex ne am'ā ujarēnhkam kute,

“Ibē Abraāomē Idjakmē Djako ar ō Metǔndjwýnh”, anhýrja pumū.

Bēnjadwýr'ā, Metǔndjwýnh'ā ne ā ane. ³⁸ Bir be, ar tyk tǔnja Metǔndjwýnhmā tǔn ne ar ba nǔj pumū. Djām Metǔndjwýnhbē me tyk nhō Metǔndjwýnh? Kati, Metǔndjwýnh ne me tǔn nhō Metǔndjwýnh. Me tyk kunī ne me kum tǔn. Me tykkumrēx kēt. Metǔndjwýnh

ne akubyn meo tǔn. Kam ne ba me amā, “Metǔndjwýnh ne kubē me tǔn nhō Metǔndjwýnh”, ane.

³⁹ Nhyam kam Mōjdjē kukrādja mar djwýnh kwý ne kum,

—Be, bēnjadwýr, nā gām me wāmā arēnh mekkumrēx ne, ane.

Mōjdjē kukrādja mar djwýnh ne me kum mebe xadjudjēu kǔnh kēt nhyam Jeju kabēno me jao apa nhyam me arým anhikrē. Nhyam kam Mōjdjē kukrādja mar djwýnh arým kōt omūn kǔnhkumrēx. ⁴⁰ Nhyam kam me kunī arým kum Jeju pyman mýjja'ō jabej kukjēr kēt ne arým tu anhikrē.

Kritubē mýj me'ō tām djwý jabej me kukij.

Mat 22.41; Mak 12.35

⁴¹⁻⁴² Nhyam kam Jeju amipānh me kukij. Kute memā amijā ujarēnh nhyam me kute mar ne kute kōt kum kator kadjy. Amrēbē ne Metǔndjwýnh memā Bēnjadwýrbē kumkati jarē, kute memā anormā. Ne kam memā Bēnjadwýrbē kumkati jarēn arēn arēn arým memā ano. Metǔndjwýnh ta ne memā Jeju jano, nhyam kute memā amijarēnho ām nhyam me kute kum kator mā, me kute kubē Bēnjadwýrbē kumkati kōt kum kator kadjy ne memā,

—Nām we me Bēnjadwýrbē kumkati dja kubē Dawi tām djwý'ō, ane. Metǔndjwýnh kute me bamā anorja dja kubē Dawi tām djwý. Mýkam ne me kum Dawi tām djwý ane? Be, djām Kritubē ne Dawi tām djwýbit? Kati, kubē ne Dawi nhō Bēnjadwýrdjwý, ane. Dawi ta ne o Bēnjadwýr ne me ngrer'ā pi'ók no'ókkam ajte ta, Dawi ta ne,

“Inhō Bēnjadwýrmā ne Bēnjadwýr djwýnh kabēn ne kum, 'Amrē idjubōk'ānh nhý, Abēnjadwýr raxkam idjubōk'ānh nhý.

⁴³ Ikutēp nhý ba 'yr amrē awýr akurē djwýnh mō ga kwýo apardjan kwý nhimex', ane. Nām ā Metǔndjwýnh inhō Bēnjadwýrmā arēnho ane”, ane.

⁴⁴ Bir be, ga Dawi kute kum “Abēnjadwýr rax” anhýrja pumū. Mýkam ne me Dawi tām djwý kajgo jarē? Djā nām o tām djwý kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o Bēnjadwýr rax, ane. Nām ā Jeju memā amijarēnho anen o me unē nhyam me kute ajte kukjēr kētkumrēx.

⁴⁵ Nhyam me itepato Jeju kabēn maro kumex. Nhyam kam Jeju me ipôkri kōt ba djwýnhmā,

⁴⁶ —Gora ar aminēje me omū, ane. Aminēje Mōjdjē kukrādja mar djwýnhwā pumū, ane. Me wā ne me kute amibēn kadjy kute kubēkā jabbjēti jangjēnh ne 'ā ba prām kumrēx. Nhyam me ajte me krāpti nhipôkri kute me mexo āmran kute memā rūnh jarēnh ne kute memā, “Bēnjadwýr, djām ga, djām ga”, anhýr jabit ne me kum kǔnh. Ne

mebê idjaer bikprõnh djâkam kute abeno krî djâkam kute amijo rûnh ne kute mebê me rûnh krî djâ pytâr prâmkumrêx. Ne kam ajte me krâptî kute abeno bikprõnh ne âkuro krî katâ kute mebê me rûnh krî djâ pytâr prâmkumrêx, ne kute mýjja rûnh, mýjja mexbit kur prâmkumrêx.

⁴⁷ Nâm â me amijo rûnho bao anen kam ate ajte me 'uwttî krâo apan mebê mýjja kunõ akî ne kam ajte ajkwaobit Metîndjwýnhmâ kabên rûnh ne, ne kum kabên jabjêo ku'ê. Nâm me 'êx ne amijo mex ne kum kabên ne. Bep kati, me axwekumrêx. Kam gêdja Metîndjwýnh me kurâm memâ pân̄h rax jarên prîne me kurâm meo ajkê. Kam ne ba ar amâ, "Gora ar aminêje me wâ pumû", ane. Nâm â Jeju kôt ba djwýnhmâ me kute amijo mex, amijo rûnh ne kute amijaxweo bipdjurja'â â arkum karõo ane.

21

*Me'õ 'uwttî kute õ pi'ók kaprî nhõr.
Mak 12.41*

¹ Metîndjwýnh nhõ kikretikam ýr rã'âkam ne â arkum anhýro nhý, arkum 'â ujarênho nhýn 'â ujarênho pan kam íbõn nhýn kâjmâ krân arým ari ar me omû. Nhy me õ nèkrêx krâptî, õ pi'ók kaprî krâptîja Metîndjwýnhmâ me kute pi'ók kaprî nhõr djâkam kum pi'ók kaprî rênho kumex. ² Nhy kam me'õ nija, me'õ ni 'uwttî kubê mjên tyk nhy õ mýjja kêtja ngõnhponhreo pi'ók kaprî byn o tèn kam kum kumê. Amânhkrutkam pân̄h ngrire ne amê kubyn o tèn kam kumê. ³ Nhy Jeju arek omûnho nhýn kam arkum,

—Ba ar amâ arê, me'õ 'uwttî ja ne õ mýjja kêt, ne tu me kurâm õ pi'ók kaprî raxo tèn Metîndjwýnhmâ kungâ. Me kunî kurâm pi'ók kaprî raxo tèn kum kungâ. ⁴ Me ja ne me õ pi'ók kaprî kumex ne kam 'â kâtâm ne kumex. Ne kam 'â kâtâmja Metîndjwýnhmâ kungâ. Nhy bep me'õ nija ne õ pi'ók kaprî kêtê, pi'ók kaprî ngrire ne tu kum kunî ngâ. O kute amikadjy mýjja byr ne krên ne tîn kadjy Metîndjwýnhmâ kunî ngâ. Kum 'õ nör kêtê. Kam ne ba ar amâ, "Nâm me kurâm pi'ók kaprî rax ne kum kungâ. Mrâmri ne ba ar amâ arê", ane.

Akubyn bõx djâ kukâm mýjja apõx tẽ.

Mak 24.1; Mak 13.1; Xim k 4.1; A Xim 3.1

⁵ Nhy ar kwý abenmâ Metîndjwýnh nhõ kikretija jarênho mō. Ne abenmâ,

—Kên ja ne mexkumrêx. Nhy me o kikre nhy kînhkumrêx. Ja ne kikre jao kînh ne. Ê, nhy me kwý kute Metîndjwýnh nhõ kikretio kînh kadjy kute apýnh mýjja aben kadjy ôrkam kute o kikre ja kînhkumrêxja pumû, ane.

⁶ Nhy kam arkum,

—Bir be, ar omû. Ar aje omûnhwâ gêdja õ akati, o bikênho djâ nhõ akati 'ýr bõx nhy me kurê djwýnh prîne kikreti ngrâ. Dja me kên aben nhiby ikwâ kunî nhikõ rê. Nhy kam kên'õ aben nhiby nör kêtumrêx, ane.

⁷ Nhy ar kum,

—Bênjadjwýr, nhýnh amex 'ókam dja me kurê djwýnh o ane? Mýj gêdja kukâm apõx bar omûn kam kôt õ akatimâ ikaton õ akati ma? ane.

⁸ Nhy kam arkum,

—Ar amijâ ano týx, gê me'õ ar amâ 'êx ne ar anoo biknor ne Metîndjwýnhbê ar ajo akêx kêt. Be, me krâptî dja í aben totokmâ me'ýr bõx ne arým amijo 'êx. Amijo 'êx ne arým amijâ imê. Amijâ imên arým memâ, "Me anhõ Bênjadjwýrbê kumkati kadjy ne Metîndjwýnh ijano ba tèn bõx. Ba ibê Kritu", ane.

Ne kam ajte,

—Ota arým akubyn bõx djâ nhõ akati kato, ane. Kwârîk wân̄h gar me wâ kabên mar ne mâ mekõt abikamên̄h ne ar mekõt aba kêt. Dja gar tu ate akrâ.

⁹ Gêdja me abeno kurê djwýnh ne abenwýr prõt ne aben nhimexo ba gar omûn kôt ama. Nhy ajte me kwý ta õ pykakam õ bênjadjwýro kurê djwýnh ne ta ajte jâm abeno kukan aben paro ba. Dja gar mýjja ja man atîn prâm kêt ne amâ uma kêt. Ja kumrêx gêdja me â o anhýro tẽ. Kraxje kute inomâ mên̄h kêt, kute 'ýr o tèm rã'â, ane.

¹⁰ Nâm â Jeju arkum 'â karõo anen kam ajte arkum,

—Nâ, apýnh me ba djâri gêdja me abenwýr prõt ne aben nhimexo ba. Nhy apýnh pyka abenâ rôrõk djâri dja me abeno kurê djwýnh ne aben nhimexo ba. ¹¹ Apýnh pyka djâri gêdja kam pyka tertet ne, tertet rax ne. Nhy prâmdjwý me kwý nhimex. Nhy apýnh me kanê djâri me kwý nhimex ne. Nhy mýjja rûnh, mýjja pymadjwý kâjkwa kurûm apõx ne kumex.

¹² Nhy bep mýjja ja apõx kêtîri gêdja me ar ajo rôrõk ne prîne ar ajo ajkê. Ne me bikprõnh djâ'ýr ar apa 'amýn ar ajo mõn me bênjadjwýrmâ ar ajo 'êx ne ar ajaxweo ar apytân mebê ijê djâkam ar arê. Ar amâ ijabê ne amâ ikînhkõt gêdja me me bênjadjwýr'ýr ar apa 'amýn ar ajo mrâ. Me bênjadjwýr krymê me bênjadjwýr rûnh'ýr ar ajo mrâ. ¹³ Kam, kamâ gêdja gar memâ ikukrâdjâ ny'â ajarê gê me kuma. ¹⁴ Kam gêdja gar adjumar punu kêt ne amim, "Mýj ikabên gêdja me amiwýr ijo tẽ ba arê"? anhýr kêt. Ne, "Mâ dja ba gêt memâ amijâ idjâprârmâ ikabên ja on"? anhýr kêt. Kwârîk wân̄h gar â amim anhýr kêt, anhýr djwýnhram â amim anhýr kêt.

¹⁵ Bep kati, ba gêdja ba ar ajamakmâ ikabên wadjâ. Ba gêdja ba ar amâ ikabên jarê

gar kam ikabēn ja tām memā arē nhyam kam ar akurē djwýnh te ar amā am týx ne kute kabēn'ō mar ne kute bēno ar ajapanhmān tu anhihrē. ¹⁶ E kum ā, ar abāmmē, ar anā, ar akamy, ar anhōbikwaja tām gēdja me ar akurē djwýnh'ýr ar apa 'amýn ar ajo mrā nhyam me ar akwý pa. ¹⁷ Ikôt ar abikamēnhkam dja me kunī kum ar akurē ne.

¹⁸ Nhyam bep Metīndjwýnh ta gēdja prīne ar ajo djuw mex ne ar apumūnh 'āno dja. Djām kum ar apumūnh kangamā got? Kati, gēdjām prīne ar apumūnh 'āno dja. ¹⁹ Gora ar memā adjām týx. Dja gar adjām týx ne 'āno djan arým tu atīnkumrēx.

²⁰ Gēdja krākamngōnh Djeruxarēmā ipók mō ne 'ā aben krākā proo mō gar kam omūn arým kót ama. Mrāmri ne arým ō akati tēpo tē, Djeruxarēo bikēnh djā nhō akati tēpo tē, me kute me amōr djā ngrānh ne kute prīne kapōnhmā ne arým tēpo mō. ²¹ Kam gēdja Djeruxarē bu'ā pyka ja nhidjibē Djudējakkam me ja amijā maje krānh'ýr prōt ne. Nhyam bep krībē me ja gēdja me amikrā kēt mex ne amijā maje kurūm kato. Nhyam purkam me jamē, bākam me jamē gēdja me ajte akubyn ūrkwāmā mōr kēt. Dja me tu am kamā ajmā, apýnh krānh'ýr ba. Akubyn krīmā mōr ne bōx ne ajte akubyn prōt kēt. Tu am kamā amū prōt ne.

²² Be, akati kaprī ne ja. Akati kīnh kēt:kumrēx ne ja. Mrāmri gēdja Metīndjwýnh me axwekam ngryk ne me axwe pānh prī:me meo ajkē. Anhýr djwýnhrahm ne Metīndjwýnh pi'ók no'ókkam ja kunī'ā ajarē. Dja ō akati 'ýr bōx, anhýr djwýnhrahm Metīndjwýnh kute pi'ók no'ókkam arēnh jakót dja 'ýr bōx ne kam kót ā ō anhýro tē.

²³⁻²⁴ Be, akati ja dja kaprī ra:x ne. Watīre me nire tujarō, watīre me nire kute kra karāre jamýnhja. Mā gēdja me ja krākamngōnh pymaje prōtja on? Metīndjwýnh gēdja pyka jakam me jakam ngry:k ne. Ne prīne kam meo ajkē, me axwekam. Metīndjwýnh ta gēdja pyka ja'ýr me kurē djwýnh jano nhyam me me'ýr bōx ne Djeruxarēmā ipók ne kam prīne me imexo mō. Kāxdjwa kajgo me kwý nhimex ne kam amipardja'ā me kwý pa 'amýn kam apýnh me bajtem nhō pykakōt me kungrā. Krākamngōnhre bajtem ja gēdja prīne Djeruxarēo ajkē, prīne ō ajkēn kungrān jām ō mrān kurēn kam arým mýrbē kam ajkarē. Kam bikarēr rā'ā: nhyam arým me kute meo bikēnh djā nhō akati apēx. Arým me bajtem nhō akati ja apēx nhyam arým me mā mō.

²⁵ Nhyam kǎjkwakam mýjja pumūnh kēt kwý rax dja apōx. Mytmē mytywýmē

kanhêtirekam gēdja mýjja apōx ne kumex. Nhyam pykabēdjwý ngō rax dja tām ne aben pumjuw ne mýja bē abenā ajkapī ne kam rārā:ko nō. Dja me apýnh ō pyka djāri omūn kam abenmā,

—Mýj got ja? Mýkam? anen kam umar punure. Te kute mýjja'ō marmān mýjja'ō mar kēt:kumrēx ne kam axwe umarre. ²⁶ Ne kam terteto kumex. Mýjja pyma kator ne kute prīne pykao bikamýr ne kute prīne meo bikēnh pymaje ne me terteto kumex. Nām me amijā ja kamnhix ne kam tīn prā:m ne. Te tīn prāme ne kam terteto:kumex. Djām mýjja pyma ngri: ne apōxmā got me umaje tertet kēt ne. Kǎjkwakam apýnh mýjja tý:x dja amingrēk ne.

²⁷ Kam gēdja ba me'ýr bōx nhyam kam me kunī ipumū. Ije amijo inhi dja ba imex-tire ne itýxkumrēx ne ipyma:kumrēx ne. Kam dja ba kǎjkwakam kakrā kót bōx nhyam me kunī: arým ibōxkōt ipumū. ²⁸ Kukām ne mýjja apōxja. Bir be, gēdja mýjja ja arým apōxmō krax ga kam ar amikam atýx. Amikam atýx ne akīnh ne. Arým ije ar apytārmā me awýr ibōx 'ýr, ane.

²⁹ Ne kam ajte arukum atemā mýjja 'ō'ā ujarēnh jakreo tēn arukum,

—Gop ar pidjōbē pigēremē rāmtaxtemē pī kunī ma. ³⁰ Amex kutā gēdja 'ō ingrā gar kam arým amexmā kamnhix nhyam kam arým amex ne.

³¹ Bir be, gēdja ba ije ar amā mýjja jarēnhja ā apōx mōr ane gar kam arým ijabej rīt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibōx ne me kadjy ibēnjadjwýr rax ne ipymao ije me utār ne ar meo ibamā arým 'ýr. 'Ýr dja mýjja apōx tē. Amex kutā gēdja pi'ō ingrā, nhyam bep ibōx kutā gēdja mýjja pymati ja apōx mō.

³² Nā, mrāmri ne ba ar amā kót arē. Ar anhō krōkam me kamingrāny ja gēdja me tyk par kētri mýjja ja kunī apōx. Mrāmri ne ba ar amā arē. ³³ Ikabēn kajgo kēt:kumrēx. Gēdja pykamē kǎjkwā ī apēx nhyam bep ba ikabēn gēdja 'ō bikno kēt:kumrēx. Mrāmri gēdja ba ije mýjja jarēnh ja kunī apōx nhyam me omū.

³⁴ Gora ar ikam amakbē amijā ano týx ne amijāno dja. Gar mrāmri akurārdjā mexbito atēm rā'ā. Kwārīk wānh gar kad-jwati kangōkōtbit* ar aban ō akōm nhyam kute bōm ar ano rēnh ne prīne kute ar ano kamrēkwā wām nō. Ne kót arīk ar abawā gēdja wām nō. Kwārīk wānh gar pyka jabēbit adjumar punukōtbit ajamak bēn ne ō aba kēt. Dja gar ā ar anhýr aba ba kam ar ajaerbē bōx gar kam ajmā imā amijarēnh on? ³⁵ Kute mrāmri ne me mrymā krīn kute aērbē parja pyrāk. Be, dja ba ā anen ar ajaerbē bōx, pyka kunīkōt dja ba ā ar ajaerbē ibōxo ane, ar akunī jaērbē ibōxo ane.

* **21:34** Mýjja me kute ō kōm ne kót bibānh kunija, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

³⁶ Kukām dja ī mýjja kunī apōx tē. Kadjy ne ba ar amā, “Gop ar arek ijabej ajkam aman amijāno dja. Mā amijāno djan arek Metīndjwýnhmā amijo adjā'wýr rā'ā gē ar ajo týx. Gar atýx ne mýjja punu apōxkam ijāno djan ikanga kēt. Ne akubyn ibōxkam amikam apijām kēt ne ikabem aku'ē. Ba ije amijo inhī ne me awýr ibōxja ikabem amikam apijām kēt ne aku'ē.” Nām ā Jeju arkum bōx djā nhō akatimē kukām mýjja apōx djā nhō akatimē arkum arēnho ane.

³⁷⁻³⁸ Ne kam akati kunīkōt memā Metīndjwýnh kukrādja'ā ujarēnh tē. Metīndjwýnh nhō kikretikam memā 'ā ujarēnh tē. Nhyam amykry nhyam kam krānhbē Oriwēre'ýr tēn kam ikwā. Nhyam akati nhyam ajte akubyn Metīndjwýnh nhō kikreti'ýr tēn kam ajte memā 'ā ujarēnho dja. Nhyam me kryrām 'ýr ban bōx ne ujarēnh ma nhyam amykry nhyam me mā ba. Nām ā akati kunīkōt ā o anhýro tē.

22

Me kute Jeju bīn kadijy o aben maro ýr.

Mat 26.14; Mak 14.10

¹ Arým ne Metīndjwýnh nhō akati, amrēbē Metīndjwýnh me irōbē mrānh nhyam me mā kōt kute mar nhō akati arým o rām ne ja o mō. Kam ne me djwýponhreibit ku.

² Nhyam kam me kadijy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē ne me abenmā Jeju'ā karōo mō. Mete bīnmā ne me abenmā 'ā karōo mō. Ne kam me kum me kātāmja pyma ne. Me kātām ja ne me kunī kum Jeju kīnhī. Nhyam bep me ja, me kadijy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē ne me kum kurē ne kam kute bīnmā abenmā 'ā karōo mōn kam kum me kātāmja pyma ne.

³ Nhyam kam Xatanaj Djadamā wadjā. Jeju kōt ba djwýnhbē 12'ō ne Djuda. Idji 'ō ne Ikadjī. Kumā ne Xatanaj wadjā. ⁴ Arým Djadamā wadjā nhyam kam arým mā me'ýr tē. Me kadijy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē Metīndjwýnh nhō kikretikam krākamngōnh nhō bēnjadjwýrmē me'ýr tē. Me'ýr tēn bōx nhyam me abenmā 'ā āpnēnho nhý. Nhyam kam me kum,

—Ije ba gop on me amā Jeju kanga ga me abīn amā kurē kēt, ane.

⁵ Nhyam kam arým me kīnhkumrēx. Kīnhkumrēx ne kam kum,

—Mexkumrēx. Gēdja bar kam pānh amā pi'ōk kaprīre ngā, ane.

⁶ Nhyam kam “Ā” ane. Nhyam kam me arým kum pi'ōk kaprīre ngā nhyam kam amim kubyn kam ate kato. Katon kam arým Jeju'ā amim karōo tē. Me 'ā bikprōnh kētri, ne mo prāri ne kute me kum kangamā amā.

Me kute Jeju bīn kētri kōt ba djwýnhmē ro'ā ō kwý krēn mex.

Mat 26.17; Mak 14.12

⁷ Nhyam kam mebē idjaer kukrādjakōt mete djwýponhbit kur nhō akati arým kato. Kam ne me apýnh ūrkwākam Metīndjwýnhmā mrykī'ātomtī pan kubōn kuku. Amrēbē Metīndjwýnh me irōbē mrānh nhō akati me kute kōt mar kadijy ne me ā o ane. ⁸ Kam ne Jeju kōt ba djwýnh jano. Nām Pedrumē Djuāo ar anon arkum,

—Ar tēn ar ikutēp mrykī'ātomtī jabatānh nyrewā bīn aga. Bar wām bōx gwaj kukrē. Gwaj baje Metīndjwýnh me irōbē mrānh nhō akati mar kadijy mrykī'ātomtī krē, ane.

⁹ Nhyam ar kum,

—Nhyñh gēdja bar ar akutēp mry ga? ane.

¹⁰⁻¹¹ Nhyam kam arkum,

—Ē, ba ar amā arē. Gēdja gar tēn krī'ýr bōx nhyam me'ō my ngōo tēn ar akajpa. Ga kam ar kōt tē nhyam ūrkwāmā wadjā. Gar kōt wadjān kam ō kikre djwýnhjamā kum, “Bēnjadjwýr ne amā, ‘Nhyñh kumoka'ē ja ne me bōx ny kadijy, dja ba ikōt ba djwýnhmē ro'ā bōx ne kam inhō kwý krē? Ar ije Metīndjwýnh me irōbē mrānh nhō akati mar kadijy mrykī'ātomtī krē? ane.” ¹² Dja gar ā kum ane nhyam kam ar amā kumoka'ē rax jakre, kýjrūm imōkkam kumoka'ē raxwā jakre, kapōnh pro, arým o mex pro, kam gēdja gar ar ikutēp agan adjī, ane.

¹³ Nhyam kam ar tēn kam kajpa. Kute arkum arēnh kōtō. Kute arkum arēnh kōt ne ar tēn me'ōja pumūn kam kōt tēn ūrkwāmā wadjān kam ar kutēp mry ga.

¹⁴ Nhyam Jeju kute kōt ba djwýnhmo mōrja'ā arým apajrūm myt tē. Nhyam ar bōx ne kam ro'ā ō kwý krēnmā arým nhý. ¹⁵ Nhý nhyam Jeju arkum, kōt ba djwýnhbē 12mā,

—Ba ne ba imā gwaj baro'ā banhō kwý krēn prāmkumrēx. Itokry kētri gwaj baro'ā baje Metīndjwýnh me irōbē mrānh nhō akati mar kadijy mrykī'ātomtī krēn prāmā. ¹⁶ Ē, ba ar amā arē. Ja dja ba krēn o ino re. Ne kam ajte krēn kēt 'iry:n kam Metīndjwýnh me kadijy bēnjadjwýr ne kute me utār ne kute ar meo bakambit gēdja ba ajte inhō kwý krēn djā djwýnhja krē, ane.

¹⁷ Ne ngōnhkrākam uba kangōjadjwý byn 'ā Metīndjwýnhmā ōdjānh jarēn kam arkum,

—Mī, ar jao ikō, aben nhitepā o akōmo mō.

¹⁸ Ba ar amā arē, gar ama. Ije pidjō kangōo ikōmo krā'yr ne ja. Metīndjwýnh kute amim ō me ja kunī pytār ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjō kangō nyo ikō.

¹⁹ Ne kam ajte djwý ja byn 'ā Metīndjwýnhmā ōdjānh jarēn kam kokijn apýnh arkum kungān arkum,

—Ē, inhī ne ja. Inhī'ā ne ba djwý jakren ar amā kokij. Ar akadijy dja ba ty. Dja me pite'y'ā inhōn ibī. Dja gar akuprōn inhī ja'ā

djwý jakren krê. Dja gar krên â imaro anen imar râ'â ne, ane.

²⁰ Nhyr ar ô kwý krên pa nhyr kam ajte uba kangô byn kam arkum.

—Ikamrô'â ne ba pidjôbê uba kangô jakre. Dja me ibî nhyr kam ityk jakôt dja ikamrô â me akadyj prôt ne bixabjêr ane. Ikamrô jakôt gêdja Metîndjwýnh me amâ kukradjâ ny, kabên ny jarênh mâmджи.

²¹⁻²² Ê, ikuri ýr ne ô kwý krêno ýr ja gêdja ikurê djwýnhmâ ikanga. Mrâmri dja me ibî. Amrêbê ne Metîndjwýnh me kute ibîn kadyj amim ijâ karô. Kute amim ijâ karôjakôt gêdja me ibî. Ba ije amijo inhî ne me awýr ibôxja gêdja me ibî. Watîre kute ikurê djwýnhmâ ikanga djwýnhwâ. Ta gêdja tokry ra:x ne, ane.

²³ Nâm â Jeju arkum ane nhyr kam kôt ba djwýnhja abenmâ,

—Ije, mýj gwaj bajô dja gwaj kurê djwýnhmâ kanga? ane. ²⁴ Ne abenkam kangao kumex ne kam adjwýnhdjwý abenbê bënjadjwýr pytâro kumex. Ne abenmâ,

—Ba gêdja ba gop ibênjadjwýr raxo ar ajakre, anhýro kumex.

²⁵ Nhyr kam Jeju arkum,

—Me bajtemkam ne me bënjadjwýr rûnh kabêno meo atom ne ar meo ba. Nâm we memâ, “Idjukaprikôt ne ba amim me ajo atom ne amim ar me ajo iba. Me akadyj ne ba ibênjadjwýr rax”, ane. Nâm we â me bajtemkam me bënjadjwýr we â ane.

²⁶ Bep kati, ar ga dja gar â anhýr kêtumrêx ne. Dja gar ajô abenkam arax jabej, djâ gãm aje me kutapure pyrâk ne me katên tê. Ne ar ajô amikam aben kadyj abênjadjwýr jabej gêdja ga tu ar memâ adjâpênh aba. ²⁷ Nhyr ne bënjadjwýr raxo kute aben jakrenh? Djâm kum ýr nhyr kute ýr ômrôo têmja? Nâr kon djâm kum âpênh ne kute kum ômrô ne o têmja? Kum ýrja. Bep kati, ba ne ba te ibênjadjwýr raxo me bënjadjwýr kunî jakren tu amijo ikâtâm ne ar ar amâ idjâpênh iba. Dja gar â ikudjwa ane.

²⁸ Ê, ar ga ne gar amexkumrêx. Nâm me te kum ikurên ijo ajkê gar mâ ijâ angrâ týx ne. ²⁹⁻³⁰ Kam gêdja ba akati ôkam arým ar ajâ bënjadjwýr rê. Ibâm ne ijâ bënjadjwýr mê ba kam badjwý amidjô'â ar ajâ bënjadjwýr rê. Kam dja gar inhô pyka djwýnhkam ar akadyj ibênjadjwýr ne ije ar ajo ibakam ikôt anhô kwý krên kôt ikô. Kam dja gar me bënjadjwýr rûnh krî djâkam memâ akrîn ar meo aba, apýnh me kute mekbê idjaermâ idji jarênh djâri kubê 12jamâ akrîn ar meo aba, ane.

³¹ Ý, Ximâo, Ximâo, ota arým Xatanaj ar ajâ Ibâm ma, kute ar akabimâ, mrâmri ar amâ ikînh ne ijâ angrâ týx ne ar ikôt aba jabej. Kute mrâmri ne me kute bây 'ykâ katêk ne kute djwý kapîn djâkam krîn kute kapîn ja

pyrâk. Dja â Xatanaj kute ar akabimâ â ar ajo ane. ³² Ê, Ximâo, ba ne ba arým Ibâmmâ ajo a'uw. Ijâ angrâ týx ne mâ ikôt abikamênh ne ar ikôt aba kadyj. Dja ga mekôt ikangan kam akubyn aje iwýr amijo akêxkam gora akamydjwýo týx, ane.

³³ Nhyr kam Pedru kum,

—Kati, Bënjadjwýr, ba dja ba apymaje iprôt kêtumrêx ne. Gêdja me kute abê ijê jabej akôt ibê ijê. Ne kute abîn o môr jabej akôt ibî, ane.

³⁴ Nhyr kam Jeju kum,

—Kati, ba amâ arê, Pedru. Akamât ja tâmkam ôkrênê'ânh kâr kêtri dja ga amijâ maje memâ ajêxo dja. Memâ aminêje ajêxo adjâmo amânhrut ne ikjêkêt ne memâ, “Kati, ije tâwâ pumûnh kêt”, ane. Be, dja ga â memâ ijâ ane. Ba arým amâ arê, ane.

³⁵ Nâm Jeju â Pedrumâ anen kam ajte arkum,

—Ije ôbê ar ajanor gar anhýkam amôr ne aje anhô katôk'y djâ, aparkâ 'ô byr ne o amôr kêt ne ajênh 'ô aje tur ne o amôr kêtja, djori kam ar anhô mýjja kêt? Ne kam ar anhô kwý krên djâ kêt? ane.

Nhyr ar kum,

—Kati, kam ar inhô mýjja, kam ar inhô kwý krên djâ. Me ne me ar imâ kungâ, ane.

³⁶ Nhyr kam arkum,

—Nhyr bep jakam ne atemâ. Jakam dja gar anhô katôk'y djâwâ jamâ ne ajênhdjwý'ô tun o mô. Ne anhô kâxdjwa kajgo kêt jabej on kadyj aminhinôkâtiwâ ngân pânh pi'ók kaprî byn amim o 'ô byn ar o mrâ. ³⁷ Ba ar amâ arê. Arým ne me kute ibîmmâ arým ijo râ:m ne jao tê. Amrêbê me kute Metîndjwýnh kabênkam ijâ pi'ók no'ôkkam kute, “Nâm me o axwen me axwemê ro'â kubî”, anhýr ja arým kator ýr. Amrêbê me kute ijâ pi'ók no'ôk ja gêdja mrâmri on kato nhyr me omû, ane.

³⁸ Nhyr ar kam kum,

—Bênjadjwýr, omû, ota ar inhô kâxdjwa kajgo amânhrut, ane.

Nhyr kam arkum,

—Â, aj, anû, ane.

Pidjôkôkam Bâmmâ amijarênho ýr.

Mat 26.36; Mak 14.32

³⁹ Nâm arkum “Anû” anen ate kikre kurûm katon krânhbê Oriwêre'ýr kôt ba djwýnhho mô. Kute ýr aro môr tûmja ýr ne ajte aro mô. ⁴⁰ Ýr aro mônh aro bôx ne kam arkum,

—Ar Metîndjwýnhmâ amijo a'wý. Gêdja me te ar ajaxwe'â ar amâ apnê, gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadyj dja gar kum amijo a'wý, ane.

⁴¹ Arkum anen ate tén ýro râm ne nîj. Nâm kôt ba djwýnhmâ iren tén ýro râm ne nîj ne kônkrâo nhý. Ne kam arek Bâmmâ kabêno nhý. ⁴² Ne kum,

—Djünwā, aje ibê ikaprīja kadjār jabej on ibê kaba. Aje ibê ikaprī kadjār nhyim me kute ibīn kētmā ne ba amā amijarē. Nār kon, dja ga mrāmri ibê kadjār kēt jabej ba tu mrāmri itokryio itēm rā'ā. Djām ba ne ba amimar kōt ar amijo iba? Kati, akabēnkōt ne ba amijo iba, ane.

⁴³ Nhyim kam kākwa kurūm kadjy mrānh djwŷnh 'yr ruw ne kam o tŷx ne. ⁴⁴ Nhyim kam akubyn Bāmmā amijarēnho nhŷ. Kaprī ra: xkam ajte akubyn prīne kum amikōt amijarēnho nhŷ. Kaprī raxkam ne ō djākam tokry. Tokry raxkam ne arŷm 'ā ngō pepeko dja. Djām 'ā ngō? Kati, kamrō ne prōto dja, pykakam totoko dja. ⁴⁵ Ne Bāmmā amijarēnho nhŷn kam kum amijarēnho pan kājimā djan kam akubyn kōt ba djwŷnh'yr tē. Nhyim kōt ba djwŷnh arek ōto kumex. Kaprī raxkam arek ōto kumex. ⁴⁶ Nhyim kam arkum,

—Mŷkam ne gar arek anhōto akumex? On ar kājimā djan Metīndjwŷnhmā amijo a'wŷ. Gēdja me te ar ajaxwe'ā ar amā apnē, gar mekōt ajaxwe kēt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wŷ, ane.

Me kute Jejuo tŷm.

Mat 26.47; Mak 14.43; Dju r 18.3

⁴⁷ Arkum kabēno ām rā'ā nhyim arŷm me kute pa 'amŷnh ne o mōrmā arŷm 'yr bōx. Me krāptī ne me arŷm 'yr bōx. Djuda, Jeju kōt ba djwŷnhbē 12ja'ō ne 'yr meo mō. Ne kam kute o tŷm ne kute ine kaōrmā 'yr tē. ⁴⁸ Nhyim kam kum,

—Djuda, djām aje inhine kaōro atēm pro aje memā ijo atŷmmā ne ga iwŷr tē? Nā gām ajē ne ije amijo inhī ne me awŷr ibōxja ijo anhōbikwan inhine kaō, ane.

⁴⁹ Nhyim kam Jeju nhō āpēnh bu'ā ku'ēja arŷm kuma, tu amīkam kuman kum,

—Bēnjadjwŷr, djām ar ije kākdwja kajgoo me ja parmā? ane. ⁵⁰ Nhyim ate ar'ō me'ōjamā akabē, me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax nhō āpēnh ja'ōmā akabēn toxy anen arŷm amak nhikjē ta, amak djubōk ne kuta. Nām tu amak toprik ane nhyim wānh amak tŷm.

⁵¹ Nhyim kam Jeju,

—Aje, anū, arek ar dja, ane. Ne kam amak djām djā kupē nhyim arŷm ajte amak mex ne.

⁵² Nhyim kam me kute pa 'amŷnhmā 'yr mōrjamā, me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē Metīndjwŷnh nhō kikretikam krākamngōnhmē mebēngēttemā,

—Ije djām idjākīnhī ne ga me aje ibīnmā iwŷr anhō kōmē anhō kākdwja kajgomē o mō? ane. ⁵³ Myt kunikōt ne ba me akam ar Metīndjwŷnh nhō kikretikam iba ga me kam kam ijo atŷm kēt ne. Nā, mrāmri me anhō akati ne ja. Me ajaxwe rax ne kute akamāt kō tyk pyrāk. Nām prīne me bajo ajkamuw.

Kam ne ga me aje ipa 'amŷnhmā iwŷr mō, ane.

Pedru aminēje 'ēx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Dju r 18.15

⁵⁴ Nām ā memā ane nhyim kam me pa 'amŷn kam me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax nhō kikre'yr o mō. 'Yr o mō nhyim kam Pedru mekōt tē, nŷjar memā kre rax ne tē. ⁵⁵ Nhyim me arŷm Jejuo mōn o bōx, me kute pa 'amŷnhja ne me arŷm o mōn o bōx ne kam kikre nhīpōkri kēnh ngrire jakam amim kuton kam 'ā anhūnho kumex. Nhyim kam Pedru mekōt tēn 'yr wadjān kam me ikō'ā nhŷ. ⁵⁶ Nhyim bēnjadjwŷr nhō āpēnh kurererja kuwy pōkmā omū ne kam 'yr tēn kam no tyn djan kam memā,

—Tāwādjwŷ ne arkōt ba, ane.

⁵⁷ Nhyim kam Pedru aminēje 'ēx ne kum,

—Kati, arkati. Ije tāwā pumūnh kēt, ane.

⁵⁸ Nhyim adjynkēt ne me'ō mydjwŷ 'yr bōx ne omūn kam kum,

—Gadjwŷ ne ga abē ō āpēnh'ō, ane.

Nhyim kam kum,

—Kati, arkati. Ibē ō āpēnh kētē, ane.

⁵⁹ Nhyim 'ātūm nhyim ajte me'ō myjadjwŷ 'yr bōx ne 'ā no tŷx mex ne 'āno djan memā arēn memā,

—Mrāmri ne tāwādjwŷ arkōt ba. Kubē pykabē Garrēja kra'ō, ane.

⁶⁰ Nhyim kam kum,

—Kati, ije akabēnwā mar kēt. Ije akabēnwā mar prām kētumrēx, ane. Ne kam kabēno 'yr rā'ā nhyim 'ā ōkrēnē'ānh kā. ⁶¹ Nhyim kam Bēnjadjwŷr 'yr akēx ne omū. Nām ar aktā aben pumū. Nhyim kam arŷm Pedru Bēnjadjwŷr kabēn ma. Kute anhŷr djwŷnhram kum kabēn jarēnh ja ne arŷm kuma. Kute kum,

—Akamāt ja tām kam ōkrēnē'ānh kār kētri dja ga aminēje ajēxo amānhkrut ne ikjē kēt ne memā, “Kati, ije tāwā pumūnh kēt”, anhŷr ja ne arŷm kuma. ⁶² Ne kam katon mu:w. Kaprī raxkam ne mŷr rax ne.

Krākamngōnh kute Jeju'ā bēno bikēnho ām.

Mat 26.67; Mak 14.65

⁶³ Nhyim me kute Jeju pumūnho ku'ēja kam bēno ajkēn tak ne. ⁶⁴ Nām me no'ā pron kam apŷnh tak ne kam kum,

—Aj, goja me'ō kute akurwanhjakōt omū. Goja tu aman me imā arē, ane. ⁶⁵ Nām me prī:ne o ajkē. Nām me aprŷ: o kumex.

Me rūnh kute Jeju axwe jabej kujjē.

Mat 26.57; Mak 14.55; Dju r 18.12

⁶⁶ Nhyim arŷm akati nhyim kam me bē idjaer bēngētme me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē me kute Mōjdjē kukrādja mar djwŷnhmē, me ta ne me aben pydjīn amiwŷr Jeju 'uw. Nhyim kam me

me'yr Jejuo mōn o bōx ne me kabem kudja.

⁶⁷ Me kabem kudja nhyem me kum,

—Goja on me imā amijarē. Djām abē me babē idjaer nhō Bēnjadjwýrbē kumkati, nēn? Goja on me imā amijarē, ane.

Nhyem kam memā,

—Got ba ren me amā amijarē ga ren me amim imar kētkumrēx ne. ⁶⁸ Ba ren badjwý me akukij ga ren me imā arēnhwā kēt ne. ⁶⁹ Nhyem bep jakam gēdja ba on Metīndjwýnhn pymati djubók'ānh nhý. Ba ije amijo inhī ne ibēnjadjwýr raxkam gēdja ba ubók'ānh nhý, ane.

⁷⁰ Nhyem kam me kunī kukij ne kum,

—Djām abē Metīndjwýnh kra? ane.

Nhyem kam memā,

—Āā, kōt ne ga me aje arēnhwā, ane.

⁷¹ Nhyem kam me abenmā,

—Bir be, arým ta kute amijo Metīndjwýnhja ma. Mýj kadjy dja gu me ajte me'ōdjwý kukij? Kati, ta ne arým amijarē gu me arým kuma, ane.

23

Piratu kute Jeju axwe jabej kukjēr.

Mat 27.1; Mak 15.1; Dju r 18.28

¹ Nhyem kam me rúnhja eku:n kájimā djan mūjar Piratu'ýr o mōn o bōx. ² O bōx ne kam Piratumā Jeju kāmex jarēn kum,

—Ē, tāmja ne axwere. Tāwā ne ar me ibē idjaer noo biknoro ba. Ba meo tým ne awýr o mō. Nām we me imā, “Kwārīk wānh ga me bēnjadjwýr raxbē Xedja me kunīmā ýr djwýnhmā pi'ók kaprī nhōr kēt”, ane. Ibē me anhō Bēnjadjwýrbē kumkatikam gēdja ba ipymao ar me apytān me ajo iba, ane. Nām we ā me inoo biknoro ane, ane. Nām ā me Jejuo 'éxo ane.

³ Nhyem kam Piratu Jejumā,

—Djām abē me bē idjaer nhō bēnjadjwýr rax? ane.

Nhyem kam kum,

—Āā, kōt ne ga aje arēnhwā, ane.

⁴ Nhyem kam Piratu me kadjy Metīndjwýnhn mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē me krāptīmā, —Nā bām te kukij. Ajmā kute kēt. Axwe kētkumrēx, ane.

⁵ Nhyem kam me mā kum 'ā apnē. Kum 'ā apnē:n kum,

—Kati, nām prīne aben kadjy memā 'éx mō. Nām Garrēja kurūm tēn Djudējakam bōx ne aben kadjy memā 'éx. Nām krī 'ókam bōx ne aben kadjy memā 'éx. Ne ajte amū krī 'ókam bōx ne aben kadjy memā 'éx. Ne ajte amū 'ókam bōx ne aben kadjy memā 'éx ne ajte amū 'ókam bōx ne aben kadjy memā 'éx. Ne jakam arým bōx, ane.

Erodji kute Jeju axwe jabej kukjēr.

⁶ Nhyem Piratu me kabēn ja man kam abej me kukij ne memā,

—Djām Garrējakam me kra'ō? ane.

⁷ Nhyem me kum “Āā” ane. Garrējakam me ja nhō bēnjadjwýr nhidjibē ne Erodji. Ajbir Djeruxarēkam bōx. Kam ne Piratu Erodji'ýr Jeju jano, Erodji kute Piratu kudjwa Jeju kukjēr mā. Jejubē Garrēja krakam ne kum ano. Nhyem me arým 'ýr o bōx.

⁸ Nhyem Erodji Jeju pumūn kam kīnhkumrēx ne. Amrēbē ne Jeju'ā ujarēnh man kam te kute tāri omūnh prāme. Nhyem kam me arým 'ýr Jejuo mōn o bōx nhyem kam kīnhkumrēx ne. Kute kum mýjja pumūnh kēt'ō nhīpēx nhyem kute omūnhmā ne bit 'ā kamnhīx ne. ⁹ Ne kam te Jeju kukjēr krāptī ne. Nhyem mrāmri bēn kēt mex ne dja.

¹⁰ Nhyem bep me kadjy Metīndjwýnhn mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē ne me Jeju kuri ku'ēn kam mā kum arē. Kum kātām jarēnh ku'ē. Djā nām me akrānmā kum arē? Kati, nām me tu Erodjimā Jeju jarēnhō bē: ne. ¹¹ Nhyem kam Erodji ō krākamngōnhremē ro'ā Jeju japrý ne 'ā keket ne kam kum me bēnjadjwýr ká jadjan kam akubyn ajte Piratu'ýr ano nhyem me ajte akubyn 'ýr o mōn o bōx.

¹² Nhyem Erodjimē Piratu ar myt tām kam abeno ōbikwa. Jejukōt ne ar abeno ōbikwa. Amrēbē ne arkum aben kurē ne kam ajbir arým Jejukōt abeno ōbikwa. Piratu kute Erodji'ýr Jeju janorkam ne ar arým abeno ōbikwa.

Piratu kute Jeju bīn kadjy memā kanga.

Mat 27.15; Mak 15.6; Dju r 18.39

¹³ Nhyem me akubyn Piratu'ýr Jejuo mōn o bōx. O bōx nhyem kam Piratu me kadjy Metīndjwýnhn mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē me kute meo ba djwýnhmē me kātāmmē meo akprōn kam memā,

¹⁴ —Ē, tām ne ga me iwýr o mōn o bōx ne kam imā, “Tāmja ne ar me inoo biknoro ba”, ane. Ba kam te kukij, te me anhipókri kukij, nhyem ajmā kute kētkumrēx. Mexkumrēx. Nā gām me ajēx ne arīk kāmex jarē. ¹⁵ Nhyem Erodjidjwý te ikudjwa kukij nhyem mexkumrēx. Ga kute ajte akubyn me bawýr anorja pumū. Be, mýj kadjy dja ba kubī? Ije bīn prām kētē. ¹⁶ Kam dja ba tu kaprēprēk kajgon ano, ane.

¹⁷⁻¹⁹ Nhyem kam me kunī axikōt kum 'ā àpnēnhō kumex. Ne kum,

—Kati, on o tēn abīn me imā Baraba bōm amē, ane.

Nām Piratu me kute Metīndjwýnhn me irōbē mrānh nhō akati mar kunīkōt me pýnh ne bōm me rēnhō tē. Me axwe nhyem kute me bē ijēja ne bōm me rēnhō tē. Baraba ne axwekumrēx. Nām me bēnjadjwýr kadjy memā 'éx nhyem me me bēnjadjwýr'ýr prōt ne, nhyem ta adjwýnhdjwý me kwý pa. Tām ne Piratu kubē ijē. 'Ā ne me ku'uw ne kum, —On rūm tāwā o tēn abīn pānh me imā Baraba kaba, ane.

²⁰ NhyM Piratu te kute Jejumã irer prãme. Ne kadjy ajte memã kabën ne memã,

—Ba kum inhiren ano, ane.

²¹ NhyM me kãj bê: 'ã kum apnën kum,

—On pïte'y'ã anhô. On pïte'y'ã anhô, anhÿro kumex.

²² NhyM kam ajte memã,

—Tô mÿkam? Mã ne kute dja ba kubï? Djãm axwe? Nã bãm te kukij nhyM axwe kêtumrëx. Kam ne ba ije bïn prãm kêtë. Dja ba tu kaprëprëk kajjon kam akubyn ano, ane. Nãm te memã anen te memã anen kam arÿm ajte te memã ane.

²³ NhyM me mã 'ã kum apnë. Nãm me kãj bê kum 'ã àpnëno kumex ne kum,

—On pïte'y'ã anhô, on pïte'y'ã anhô, ane. Nãm me tÿxo Piratu jakrenh mex ne prïne kabëno katy. ²⁴ NhyM kam me umaje "Ã" anen tu memã kanga. ²⁵ NhyM me'ô kute bënjadjwÿr kadjy memã 'ëx ne ta kute me kwÿ parja Piratu kaba. Me kute Piratumã "Me imã Baraba bõm amë", anhÿr ja ne kaban anon kam pãnh memã

Jeju kanga, krãkamngõnhre kute Jeju bïnmã memã kanga. Me kum kurëkam ne me 'ã Piratumã apnë, kute bïnmã. Nãm me kum 'ã àpnëno katyk mex ne. NhyM kam arÿm me kute bïnmã memã kanga.

Me kute pïte'y'ã Jeju nhõ.

Mat 27.32; Mak 15.21; Dju r 19.17

²⁶ NhyM kam krãkamngõnhre arÿm o mõ. O mõ nhyM kam me'õja tën me kajpa. Me'ô nhidjibë Ximão, pykabë Xireni kra'õ. Arwã kurÿm ne tën me kajpa nhyM me pa 'amÿn ikreikam pïte'y djïn kam kum,

—Kum amÿ, ane.

NhyM kam kum kumÿn o Jeju katën o mõ. ²⁷ NhyM me itepato kõt mõ. NhyM me niredjwÿ kõt mõ. Mõrkõt abej mÿr mõ, kãj bê abej ãmra mõ. ²⁸ NhyM Jeju me'ÿr akëx ne memã,

—Ë, àpnhïre ar, Djeruxarëkam me kra, kwãrik wãnh ga me ijabej amÿr kët. Bep me akra jabejbit dja ga me muw, ne ga amijabej muw. ²⁹ Dja ï meo bikënh djã nhõ akati me awÿr bõx. Dja me awÿr bõx nhyM me abenmã, "ÿ, me nire kra këtja ne me mrãmri kïnhkumrëx. Ne me kute kra jamÿnh këtjwÿ kïnhkumrëx. Ne me kute krao kaõr këtjwÿ kïnhkumrëx", ane. Me jabit dja me mã prõt ne kato.

³⁰ "Ne ajte kamã tokry pymaje krãnhmã, 'On amrë me inhïby arõrõk ne me inhïmex', ane.

Ne kam ajte krãnh kryre jamã, 'On amrë me inhïby arõrõk ne me ijo apdju', ane."

³¹ Ga me kute ã pï ngoo anhÿrja pumÿ. Godja arÿm pï ngrã nhyM mã dja me ajte on? Ba ne ba ajmã ikute kêtumrëx ne itokry rax ne. NhyM bep mrãmri me axweja,

mã dja Metïndjwÿnh me on, Djeruxarëkam me ajaxweja on? ane. Nãm ã Jeju mÿjja kute meo bikënh djã nhõ akati djwÿnhrà m ã memã arënhõ anen ta amijaxwe kët'ã pï ngo jakren me axwe'ã pï ngrã jakre.

³² NhyM me amë ar kãtãmja Jejukõt aro tẽ, me kute pï'ã Jejukõt ar nhõr kadjy. Ar kute mekam ar amikrão baja ne me kute Jejumë ro'ã ar parmã aro mõ. ³³ Aro mõn aro bõx. Krãnhbë me krã'ÿr ne me Jeju aro bõx. Aro bõx ne kam apÿnh pïte'y'ã ar adjuw. Ne kam ar ikramã kãxirãxo iten ar parjamõ iten kam kãjmã krekam ar umjuw. NhyM arÿm ar arij. Jeju õkredjakõt wajët nhyM aktã ar axweja ijën o wajët. ³⁴ NhyM kam Jeju me nëje Bãmmã kabën ne,

—Djünwã, dja ga tu imar krãtan mekam angryk kët. Me kute ibïnja dja ga tu mar krãta. Me kute ibïnja ne me kute gu bakukràdjã mar kêtumrëx, ane.

NhyM kam me abenmã kãja ngrã. Nãm me apÿnh kute kã jamÿnh kadjy kën kryre rë. Me kute ari kën kryre rënhkõt ne me amijo kubëkã pytãn amÿ.

³⁵ NhyM me kunï no ma mõn Jeju pumÿno dja. NhyM me bënjadjwÿrdjwÿ aprÿo dja. Nãm me abenmã,

—Amÿbit ne me utã. Goja gë ta amiptã. Goja gë Metïndjwÿnh kute anor nhyM kubë me banhõ Bënjadjwÿrbë kumkatikumrëx jabej goja on amiptã, Metïndjwÿnh kute amijo utãr jabej goja on amiptã, anhÿro kumex.

³⁶⁻³⁷ NhyM me krãkamngõnhredjwÿ 'ã keket ne aprÿo kumex. Nãm me 'ÿr bõx ne kum pidjõ kangõ kadjã bën kum,

—Ajrã, goja on amiptã. Goja abë me bë idjaer nhõ bënjadjwÿr rax jabej goja on amiptã, anhÿro dja. ³⁸ Ne kam ajte Jeju nhimõkri pi'õk no'õk nhïpëx ne kunhõ. Me kute omÿnh ne kam kute,

—Mebë idjaer nhõ bënjadjwÿr rax ne ja, anhÿr kadjy ne me imõkri kunhõ. ³⁹ NhyM kam me kute Jeju nhikõ'ã amë ar axwe nhõrja ikjëja Jeju japrÿo wajët. Ne kum,

—Goja abë me bë idjaer nhõ Bënjadjwÿrbë kumkatikumrëx ne goja on amiptã ar badjwÿ ar ipytã, ane.

⁴⁰ NhyM kam ikjëja kum bën tÿx ne kum, —Kwãrik wãnh. Birãm amã Metïndjwÿnh puma kêtumrëx. Me kute gwaj bajanhõr ga arÿm gadjwÿ atyk 'ÿrja pumÿ ne kam ajmãn amã Metïndjwÿnh puma kët mex ne.

⁴¹ Mrãmri ne me kute arÿm gu babïnmã arÿm ã gu bajo ane. Gu ba ne gu ar mekam amikrão baba nhyM arÿm me kute pãnh gu babïnmã. NhyM bep tãmja ne kute ajmã mÿjja 'õo kêtumrëx, ane. ⁴² Ne kam ajte Jejumã,

—Jeju, gora anhõ me ja kunï kadjy abënjadjwÿr ne aje ar meo abakam gora badjwÿ ima, ibïknor kët kadjy ima, ane.

⁴³ Nhyam kam Jeju kum,
—Myt ja tãmkam dja gu baro'ã kãjkwakam
Ibãm nhõ pyka'yr bõx. Mrãmri ne ba arým
amã ikabên pydjın arê, ane.

⁴⁴⁻⁴⁵ Nhyam arým kãjkwa nhípõkri myt
nhý. Nhyam kam tu akamat kô tyk ne.
Pyka kunikôt me'ã akamat kô tyk ne, arn-
gro kêtumrêx ne. Nãm me'ã akamat kô
tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyam 3
orakam, amykrykambit arým ajte kãjkwa
no pôt ne. Arým ajte myt kato. Nhyam
arým Metĩndjwýnh nhõ kikreti kadjwýnhbê
kubêkãtija ta amikadjõ. Nãm kõnh e ty:k ane.
⁴⁶ Nhyam kam Jeju Bãmmã amijarê. Kãj bê
kum amijo akij ne kum,

—Djũnwã, ba wãm awýr ikarõ jano, ane.

Nãm ã kum anen kum amikarõ janon
ate ty. ⁴⁷ Nhyam krãkamngõnhre krãptĩbê
100 nhõ bẽnjadjwýr Jeju tykkôt omũn kam
Metĩndjwýnhmã rax jarê, ne,

—Mrãmri ne djãm tãmja axwe kêtê.
Mexkumrêx, ane.

⁴⁸ Nhyam me itepato kute Jeju tykkôt
omũnhmã mõrja arým mýjja kunĩ pumũn
kam akubyn mõn kaprĩkam aminhõkôt
titiko mõ, ùrkwã'yr binhirênh mõ. ⁴⁹ Nhyam
bep õbikwa kunimê, Garrêja kurũm me nire
kôt mõrjamê, me tãm ne me arek omũnho
dja, kum kre rax ne omũnho dja.

Me kute Jeju jadjãr.

Mat 27:57; Mak 15:42; Dju r 19:38

⁵⁰⁻⁵² Nhyam kam me'õ nhidjibê Jõdje ne
Piratu'yr tẽ. Mebê idjaer nhõ kr'õ nhidjibê
Armatêkam kra'õ. Nãm me rũnh bikprõnh
djãkam mekôt mrã. Kabên mexkumrêx,
katãt ne mrã. Nhyam me kute Jeju bĩnmã
amim 'ã karõo nhý nhyam kam te nêje me
kukrà. Atemã ne kabên. Me ja kabênkôt
kabên kêtê. Nãm amim Metĩndjwýnh
kamnhĩx ne. Metĩndjwýnh bõx ne me kadjy
bẽnjadjwýr ne kute ar meo bamã ja ne amim
kamnhĩx ne. Tãm ne Piratu'yr tẽn bõx ne
Jeju'ã kuma. Kute Jejuo rwýk ne adjãrmã ne
'yr tẽn bõx ne 'ã kuma.

⁵³ Nhyam kam kum “Ã” anen kam kum
kanga. Nhyam kam pĩte'y'yr tẽn kam Je-
juo ruw, kute adjãrmã. Ne kam kadjy
kubêkã mexja byn kam prĩne o kupun kam
kẽnkrekam adjã. Me kute kẽnkre kakrwýnh
nyjakam adjã. Kraxje me kute kam me'õ
jadjãr kêtumrêx. Kam ne adjã. ⁵⁴ Pi'õk rãrãr
nêje akati jakam ne adjã. Akati jakam ne me
no katon õ mýjja kupênhõ kumex. Pi'õk rãrãr
kêtri õ mýjja kupênhõ kumex. Akati jakam
ne adjã.

⁵⁵⁻⁵⁶ Nhyam me nire Garrêja kurũm Jeju
kôt mõrja mekôt mõn omũ. Nãm me
kute kẽnkrekam adjãrkôt omũn kam akubyn
ùrkwãmã mõn bõx. Bõx ne kam me kudjy
djãmê pidjy nhĩnmê kubyn abenkam o akãn
kam kadjy kudji. Nhyam pi'õk rãrãr nhyam

arým me nire tyk djã kêtõ kumex, Mõjdjê
kukràdjãkôt ne me pi'õk rãrãrkam tyk djã
kêtõ kumex.

24

Jeju akubyn tĩn.

Mat 28.1; Mak 16.1; Dju r 20.1

¹ Nhyam arým pi'õk kamrêk. Nhyam ar nire
kry:rãm kô rã'ã kute me kudjy djã abenkam
o birênh ne irja byn 'yr o mõ, kẽnkre'yr o mõ.
Ar kute kẽnkrekam adjãrja'yr o mõ. ² Nãm
ar bit Jeju'yr o mõ, ar kute o kudjymã ne
ar bit 'yr o mõr kajgo. Nhyam arým me kute
kẽnpotio 'ã ijêja arým amijã kutan kre jakã'ã
amidjan dja. Me'õ ne o mõn kudja nhyam dja.
³ Nhyam ar nireja 'yr mõn kẽnkremã wangij
ne kam te Jeju nõr djã kamũ nhyam nõr kêt
ne.

⁴ Nhyam ar te kute mýjja'õ marmã o dja
nhyam adjynkêt ne ar my amãnhkrutja ar
aêrbê kato. Tu ar nokam kato. Õ kubêkã
jadjê:nh ne ar kuri dja. ⁵ Nhyam ar te tĩn
prãme ne rõrõk ne ponh ne ikwã. Nhyam kam
arkum,

—Mýkam ne gar me tykkam me'õ akubyn
tĩnja jabej mõ? ⁶⁻⁷ Ë, ar nõr kêtja pumũ.
Arým ne akubyn tĩn ne kato. Djã ne gar
kabênja ma. Amrêbê ne ar amã, Garrêjakam
ar ba rã'ãkam ar amã, “Gêdja me me axwemã
ikanga. Ba ije amijo inhĩ dja me me axwemã
ikanga nhyam me pĩte'y'ã inhõ ba ty ne ijã
akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne akubyn itĩn
ne”, ane, ã ar amã ane. Æ ar amã ane gar ajte
abej mõ, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh
arkum ane.

⁸⁻¹⁰ Nhyam kam ar nire arým Jeju kabên
ja ma. Kabên ja man kam akubyn kẽnkre
kurũm mõ. Mõn bõx ne kam Jeju kôt ba
djwýnhmã mýjja kunĩ jarê. Kôt ba djwýnhbê
11mê õbikwaja kunimã mýjja jarê. Marij
Madarenamê Djõwanãmê Xijagu nãbê Mar-
ijmê ar ro'ã mõrjamê. Ar ja ne Jeju'yr mõn te
nõr djã kaprãn bõx ne memã arê, Jeju kute
tũmrãm ar anorjamã arê. ¹¹ Nhyam bep nãm
me ate krã. Nãm me o kabên kajgon kam
tu ate krãn amim kamnhĩx kêt ne. ¹² Nhyam
bep Pedrubit ne ekruz ne kãjmã djan kam
kẽnkre'yr prõt ne 'yr bõx ne kam te 'ã ibõn
ýmkiêro nõ. Te abej rĩto nõ. Nhyam kupu
djãbit ate nõ. Nhyam omũn kam akubyn tẽ,
te kute amikam mýjja'õ marmã umar tẽ. Tẽn
ùrkwãkam bõx.

*Imau'yr Jejukôt ba djwýnh tẽ nhyam ar
nokam amirõt.*

Mak 16.12

¹³ Nhyam myt tãmkam kôt ba djwýnh
amãnhkrut ne krĩ ngrire 'õ'yr tẽ. Krĩ
ngrirebê Imau'yr ne ar tẽ. Djãm mũjar got.
Tãm ne ja. Djeruxarê kurũm pry'ã akrebê
11 kiometu 'yr ne ar tẽ. ¹⁴ Ne kam abenmã
kabên tẽ, abenmã Jeju bĩnmê mýjja ja kunĩ

jarēnho tē. ¹⁵ Abenmā arēnho tēm rā'ā nhyim Jeju arkôt bôx. Arkôt bôx ne arým ro'ā mō. ¹⁶ Nām ar omūnh kajgo. Bārām mýjja ne ar no'ā nhyim ar te kute omūnhmā. Jeju ta ne aminēje ar no nhity ne kam arkum, ¹⁷ —Ije tō mýj ne gar abenmā arēnho tē? ane.

Nām arkum kabēn nhyim ar tēm týx katikôt djan kam kaprīre, nokre kaprīre ne dja. ¹⁸ Nhyim kam ikjēja idjibē Kreôpa kum, —Ije birām apydji ne ga aje mýjja mar kêt, mýjja ajbir katorja mar kêt ne. Djeruxarēkam me kunī ne me kuma, ane.

¹⁹ Nhyim kam kum,

—Ije nhyim mýj nā? Nhyim mýj ne gar abenmā arēnho tē?

Nhyim amē ar ja kum,

—Ije tō gēt Nadjarekam me kra'ô nhidjibē Jeju. Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh'ô. Kabēn mexkumrēx. Nām katāt memā Metīndjwýnh kukràdjā'ā ujarēnh mexkumrēx ne. Ne ar memā mýjja pumūnh kêt kwý 'yro ba. Mýjja kwý nhípēx mexkumrēxo ba. Kam ne Metīndjwýnh kam kīnhkumrēx nhyim me kātāmdjwý kam kīnhkumrēx.

²⁰ Nhyim bep me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýrmē me banhō bēnjadjwýrmē, me ja ne me me kute bīnmā memā kanga nhyim me pite'ykam kubī. ²¹ Ý, kute me bakurē djwýnhbē me bapytārmā, me babē idjaer pytārmā ne bar bajbit amim kamnhix ne, nhyim arým ty. Nām me arým kubī nhyim kam arým 'ā akati amānhkrut ne ikjêkêt. ²²⁻²³ Nhyim ar nire ar ikôt Jejumā àpēnhja ar ijaē. Kry:rām ne ar kēnkre'ýr mōn te abej ne kam akubyn bôx ne kam we ar imā, “Arým ne bar mýj me'ôja pumū. Birām kadjy mrānh djwýnh got bar omū. Nhyim ar imā, ‘Jeju ne arým akubyn tūn ne’, ane.”

Nā, nām ā ar nire ar ijaēro ane. ²⁴ Nhyim kam ar ijō kēnkre'ýr tēn te kam abej. Nhyim kēnkre kaprý ne. Mrāmri ne ar nire kôt arē. Nhyim bep Jeju ta ne amirīt kēt kumrēx, ane. Ā kum ane. Nām ā Jeju kôt ba djwýnh Jejuo atemā me'ôn ā kum kabēn ane.

²⁵ Nhyim kam Jeju ta arkum,

—E kum ar ano kêt. Mýkam ne amrēbē Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh me amā mýjja ja jarē ga me tu amim mar ne amijamakrekam kunī nhôr ne ar o aba kêt ne. ²⁶ Mrāmri ne arým Bēnjadjwýrbē kumkati tokryn arým kākjamā tēmmā. Amrēbē Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kute arēnh kôtō. Dja tokry kumrēx ne kam arým bēnjadjwýr rax kadjy kākjamā tē, ane.

²⁷ Ne kam prīne arkum Metīndjwýnh kabēn'ā ujarēnh tē, Metīndjwýnh kabēnkam ta amijā ujarēnhja ne kunī arkum 'ā ujarēnh tē. Nām Mōdjē kumrēx memā 'ā pi'ók no'ókmo krax nhyim kam atāri Metīndjwýnh

kabēn jarēnh djwýnh memā 'ā pi'ók no'ók ne. Nhyim kam ta amijā ujarēnh tēm tāmā ī amū 'ā ujarēnh tē.

²⁸⁻²⁹ Nhyim kam ar ro'ā mō. Ar krī'ýr tēmja'ýr ne ar ro'ā mōn kam arým tēpo mō. Nhyim kam bit Jeju mā tēmmā. Nhyim ar kabēno nē ne kum,

—Jānh ar inhūrkwākam ar inhikō'ā nō. Arým ne apajrūm myt nhý. Arým akamāt 'ýr, ane.

Nhyim kam tu arkôt wadjā. ³⁰ Ne kam bit ô kwý krēnmā nhý. Ô kwý krēnmā nhýn kam djwý byn Metīndjwýnhmā amikīnh jarēn kam ipōn arkum kungā. ³¹ Nhyim kam ar amak e tyk anen arým Jeju ma nhyim kam tu ar nokam akuno. ³² Tu ar nokam akuno nhyim kam ar abenmā,

—E kum tām. Ga pry'ā kute gu bamā Metīndjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ók jarēnho tēm gu bakīnh ne bakrākā 'ô nhýnhja pumū, ane.

³³⁻³⁴ Ne ekrux ne kāmā djan kam ajte akubyn Djeruxarēmā tē, Jeju kôt ba djwýnh'ýr tē. Jeju kôt ba djwýnhbē 11mē ôbikwamē ne ar ro'ā aben pydjīn nhý. Nhyim kam ar ar ja'ýr bôx. Bôx nhyim ar aben pydjīn ýr ja ar kutā arkum arē,

—Mrāmri ne arým Bēnjadjwýr akubyn tūn ne katon Ximāomā amijō amirīt ne, ane. Ar kutā ne ar arkum arē.

³⁵ Nhyim kam ar nīnh tēmjadjwý amipānh arkum arē. Pry'ā ar tēm nhyim Bēnjadjwýr Jeju arkôt bôx ne ro'ā mōr ne kikrekam ýr nhyim kute djwý nhípōnh ne 'ā Metīndjwýnh 'wýr ne arkum ôr nhyim ar kute kôt kum kator ja ar amipānh arkum arē.

Kute kôt ba djwýnhmā aminhī kamýr rā bēn.

Mat 28.16; Mak 16.14; Dju r 20.19

³⁶ Nām ar arkum arēnho ām rā'ā nhyim Bēnjadjwýr ta ajte tu ar nokam katon ar ipōkri dja. Ar ipōkri djan arkum,

—On ar adjumar mex ne ar aba, ane.

³⁷ Nhyim kam ar tūn prām ne kum uma: ne. Nām ar Jejuo me karōn kam kum uma: ne. ³⁸ Nhyim kam arkum,

—Mýkam ne gar amikam atīn prām ne anhōkre kadjwýnhbē amim, “Mýj ne ja? Birām me karō ne ja”, anhyro akumex? ³⁹ Ē, ar inhikramē iparkam kaxirāx djwakreja pumū. Ba. Atemā me'ô kêt. Gop ar ikupēn ipumū. Djām ā me karō kute anhyr? Me karō ā kute anhyr kêt. Gop ar inhīmē ijija pumū. Djām me karō ā 'imē ī kute anhyr got, ane.

⁴⁰ Ā arkum anen kam arkum amin-hikramē amipar bēn kam ari arkum o apa. ⁴¹ Nhyim ar omūn kam kīnhkumrēx ne. Ne kam kīnhkam amim,

—Ije, djām tām? Kati, atemā me'ô. Nār kon tāmý, anhyro kumex. Nām ar kīnh rax

ne kam te kute marmã o dja. Nhyim kam Jeju arkum,

—Djori mỳjja ba kukrẽ, ane.

⁴²⁻⁴³ Nhyim kam ar kum tep djãr kwỹ tan kungã nhyim kubyn kukrẽ. Nhyim ar arek 'ã omũho nhỹ.

⁴⁴ Nhyim kam arkum,

—Ë, ar ikabẽn ja ma. Ar akam ar ibari ikabẽn ja gop ar ama. Nã bãm anhyr djwỹnhrãm ar amã,

“Me kute ijã pi'òk no'òkja kunĩ dja apòx gar omũ. Mòjdjẽmẽ me Metĩndjwỹnh kabẽn jarẽnh djwỹnh kute ijã pi'òk no'òk nhyim me ijã ngrerdjwỹ 'ã pi'òk no'òkja kunĩ dja apòx gar omũ”, ane. Nã bãm ã ar amã ane nhyim arỹm apòx gar arỹm omũ, ane.

⁴⁵ Nãm ã arkum anen kam arkum Metĩndjwỹnh kabẽn'ã pi'òk no'òkja kunĩ jarẽnho tẽn kadjy ar amak bõ nhyim ar kam kuma. ⁴⁶ Nãm arkum,

—Metĩndjwỹnh kabẽn'ã pi'òk no'òkka ne, “Bẽnjadjwỹrbẽ kumkati dja tokryn tyn 'ã akati amãnhkrut ne ikjẽ kêt ne akubyn tĩn ne kato”, ane. ⁴⁷ Kam dja me pyka kunĩkõt kãj bẽ 'ã ujarẽnh mõ gẽ me amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwỹnh'ỹr amijo akẽx gẽ Metĩndjwỹnh me axweo aknon mekam ngyrk kêt. Djeruxarẽkam dja me memã arẽnho krax ne. Ne kam apỹnh pyka kunĩkõt memã arẽnho ajmã. Nãm ã me anhyr djwỹnhrãm Metĩndjwỹnh kabẽnkam 'ã pi'òk no'òko ane. ⁴⁸ Nhyim arỹm apòx gar ga anoo prĩne omũ. ⁴⁹ Jakam dja ba ar amã Ibãm Karõ jano. Ibãm kute ar amã kabẽn pydjĩn arẽnhja tãm, kute ar amã Amikarõ jarẽnh tãm dja ba amrẽ ar amã ano. Gora ar arek krĩraxbẽ Djeruxarẽwãkam arek djan kam ama. Adjãm rã'ã gẽ arỹm ar awỹr bõx. Dja kãjkwa kurũm ar awỹr ruw ne kam ar ajo ban kam ar ajo tỹx gar kam atỹxkumrẽx ne kam pyka kunĩkõt 'ã adjujarẽnh mõ, ane. Nãm ã arkum ane.

Jeju kãjkwamã àbir.

Mak 16.19; Kar 1.9

⁵⁰ Ne kam krĩbẽ Betanhamã aro mõn aro bõx. Djeruxarẽ kurũm aro mõn aro bõx ne kam aro kĩnh ne. Kute aro kĩnh kadjy ne arkum ikra bẽn arkum kabẽn ne.

⁵¹ Arkum kabẽnõ ãm rã'ã, tu kabẽn konenh mebẽ kãjkwamã wabin kam arỹm kãjkwakam õ pykamã bõx.

⁵² Nhyim kam kõt ba djwỹnhja kum mex, rax jarẽnho kumex. Ne kam akubyn Djeruxarẽmã arỹm mõn bõx. Kĩnhkumrẽx ne mõn bõx. ⁵³ Ne kam Metĩndjwỹnh nhõ kikretikam ar mã Metĩndjwỹnhmã mex, rax jarẽnho ba. Mrãmri. Tãm ne ja.

Djuão memã Jeju'ã ujarënh rax ne ja.

Djuão ne Jeju'ã ajarë. Jeju kute amijo ĩ ne rwýk kētri Bämmë ro'ã kâjkwakam ar bari kumrëx memã arë. Ne kam atãri Jeju kute amijo amirĩt ne kute meo mex ne kute memã amikabën jarënh ja'ã ujarënh tēn àbir djãmã kumë. Nãm prĩne gwaj bamã Jeju kabën jarë. Jeju kute kukràdjã'ã mýjja jakre kunĩ ne arë. Me kute tu amim Jeju kamnhĩxkumrëx ne kam tĩn rá'ã rá'amã ne gwaj bamã arë.

Djuão mē kamybë Xijagu ne Ar kubë tep pynënh djwýnh nhyh Jeju arkum kabën nhyh ar tu mýjja kunĩmã iren Jeju kôt mōn kôt bikamēnh rá'ã nhyh Jeju wabi. Nhyh memã Jeju jarë nhyh me kôt kum kurën pa 'àbyn apëxtimã kumë. Kamã ne ajte memã *Mýjja Apõx Kētri Kukãm 'ã Ujarënh* jadjwý'ã pi'õk no'õk ne.

*Me'õ nhidjibë kabën'ã ujarënh kadjy ne ja.
Kar 10.36; Pir 2.6; Kor 2.9; Idja 1.2*

¹ Mýjja kunĩ kētri ne arým me'õ nhidjibë Kabën. Me'õ nhidjibë Kabën kâjkwakam Metĩndjwýnhmë ro'ã nhýn adjwýnhdjwý kubë Metĩndjwýnh. ² Ta ne mýjja kunĩ kētri Metĩndjwýnhmë ro'ã nhý.

³ Kubë ne mýjja kunĩ nhípëx djwýnh. Ne ren kêt nhyh ren mýjja katorjadjwý kunĩ ren kêt kumrëx. ⁴ Me'õ nhidjibë Kabënjabë ne mýjja kunĩ tĩn djwýnhkumrëx. Ne kam kôt kute mrãmri ne me kurwý djã pyrãk. Ga, ngõnhpõk kute akamat kô tyk kurwý nhyh me kute akamatkam mýjja kunĩ pumũnh ne katãt mrãnhja pumũ. Me jadjwý ne me axwen kam mrãnh punu. Nhyh kam me memã me'õ nhidjibë Kabënja'ã ajarë nhyh me kwý arým amim tu markumrëx. Kubë mýjja kunĩ tĩn djwýnhkam ne me kwý amim tu markumrëx ne kam arým axwe kêt ne katãt amijo ba. ⁵ Ga, akamat kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me kwý jadjwý ne me axwen ba punu. Nhyh kam me memã me'õ nhidjibë Kabënja'ã ajarë. Memã 'ã ajarë nhyh me axweja kute akamat kô tykkam baja pyrãk ne me amim mar kêt.

⁶ Be, atemã me'õbë ne Djuão. Ngõmã me angjēnh djwýnhja. Metĩndjwýnh ne Djuão jano nhyh arým kukwakam ujarënh tē.

⁷ Me'õ nhidjibë Kabënja kute mrãmri ne me kurwý djã pyrãk nhyh Djuão arým 'ã ujarënh tē. Kôt me kunĩ kute tu amim me'õbë Kabënja markumrëx kadjy ne 'ã ujarënh tē. ⁸ Be, djãm Djuão ta kute me kurwý djã pyrãk? Kati. Kukãm kute 'ã

ujarënh kadjy ne tē. ⁹ Me'õ nhidjibë Kabënja ne mrãmri kute amijo ba mexkumrëx ne katãt kute memã kabën jarënhkumrëx. Nãm me kunĩmã arënhkumrëx. Kute mrãmri ne me kurwý djã kute memã pry kurwý pyrãk.

¹⁰ Me'õ nhidjibë Kabënja ne amikadjy me kunĩ nhípëx ne tũmrãm me'ýr bõx ne me ro'ã ar ba. Ta ne amikadjy me kunĩ nhípëx. Nãm te me ipëx ne te me ro'ã ar ba nhyh me kute amim mar kêt. ¹¹ Õ me wýnh'ýr ne bõx nhyh ð me wýnh kute o aminhõ bēnjadjwýr kêt. ¹² Nhyh be, me kwý ne me apýnh ĩ djãri arým o aminhõ bēnjadjwýrkumrëx. Me ja ne me me'õ nhidjibë Kabënja'ã amim,

—Mrãmri ne kubë Metĩndjwýnh Krakumrëx, ane. Nãm me amim anen arým o aminhõkumrëx. Nhyh kam arým apýnh me ĩ djãri memã kum,

—Mrãmri ne arým abë Metĩndjwýnh Krakumrëx, ane. ¹³ Mebë Metĩndjwýnh krakam arým umar djã ny. Umar djã nyo kute mrãmri ne me prĩre bixadjwýr nykam umar djã ny pyrãk. Djãm me ny kute me niremã kra jadjwýrkôt me umar djã ny? Kati. Nãr, djãm me ny kute me nireo ikwã prãmkôt ne me umar djã ny? Kati. Nãr, djãm me kute kra'ã amim karõkôt me umar djã ny? Kati. Metĩndjwýnh kute memã amak bõnhkôt me umar djã ny.

¹⁴ Be, me'õ nhidjibë Kabënja ne arým amijo ĩ ne me baro'ã ar ba. Nãm mexo uman ar ba. Ar ba ne bar prĩne mexo umakôt omũnhõ iba. Bãm pyma o ne uma. Kubë Metĩndjwýnh Kra djwýnh. Pydjĩ. Kam ne prĩne mexo uma. Ta ne tu kum me kaprĩ:kumrëx* ne kabën pýnh ne arën me baro'ã ar ba.

¹⁵ Be, ngõmã me angjēnh djwýnhbë Djuão ne kãj bē 'ã ajarënh memã kum,

—Arým ne ba ar amã me'õ ja'ã ajarënh 'ã ar amã, “Me'õ dja ikôt bõx. Nãm raxo katãt ijakre. Be, mýkam? Bir, amrëbë: ikētri ne ar ba tũm. Kam ne raxo katãt ijakre”, ane. Arým ne ba ã ar amã ane. Nãm ã Djuão memã ane. ¹⁶ Be, mýjja kunĩ ne õ. Ta ne ukaprĩõ ukaprĩn õ mýjja kunĩmë me bakunĩõ djuw mexo nhý. ¹⁷ Mõjdjē ne Metĩndjwýnh kukwakam me kute katãt amijo ba'ã memã karõ. Me axwe kêt kadjy memã karõ. Nhyh be, Jeju Kritu ta ne tu kum me kaprĩn kabën pýnh ne arë. ¹⁸ Be, djãm me'õ ne kute Metĩndjwýnh pumũnh got? Arkati. Kra djwýnh pydjibit ne kute omũnh. Bämmë ro'ã ne nhý. Krabit kute omũnh ne arým memã 'ã ajarë.

Djuão kute memã amijarënh kadjy ne ja.

Mat 3.1; Mak 1.1; Ruk 3.1

¹⁹ Be, Djeruxarëkam mebë idjaer rũnhja ne me Djuão mē me kwý jano. Ne me kadjy

* 1:14 Djãm me ta ne me axwe kêt nhyh pãnh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêt mē nhyh ta arým tu kum me kaprĩ.

Metĩndjwýnh mar djwýnh kwý jano. Ne mebé Rewidjwý kwý jano. Me kute abej Djuão kukjêr kadjy ne me me kwýja jano nhy me arým 'yr mō. 'Yr mō:n kam arým 'yr bōx ne kum,

—Mý me ajō ga nā? Djām abē me inhō Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritu? ane. ²⁰ Nhy Djuão memā 'ēx kēt ne mrāmri tu memā arēnhkumrēx ne memā kum,

—Ba ibē Kritu kēt. Metĩndjwýnh kute ijā me ō Bēnjadjwýrbē kumkati mēnh kēt, ane.

²¹ Nhy me kum,

—Be, abē Kritu kētkam mý me ajō ga nā? Djām abē Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh? Djām abē Erij? ane.

Nhy memā kum, “Kati”, ane.

Nhy me kum,

—Metĩndjwýnh kute me imā kukwakam kabēn jarēnh djwýnh'ō janormā. Djām ga? ane.

Nhy memā kum, “Kati”, ane.

²² Nhy me kum,

—Bir, dja ga me imā amijarē. Me ije memā akabēn jarēnh kadjy. Me kute awýr me ijanor ba me ije memā akabēn jarēnh nhy me kute amar kadjy on me imā amijarē, ane.

²³ Nhy memā kum,

—Be, amrēbē: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnhbē Idjaij ijā kabēn jarēn me bakukāmāremā kum,

“Kapōt kukritkam dja me'ō kàj bē me akren memā kum,

'Bēnjadjwýr djwýnh kutēp wānh ajaxwemā anhiren kum amex. Kute mrāmri ne me kute me bēnjadjwýr rūnhmā katāt pry jadjwýr nhy mexja pyrāk. Dja gar ā kutēp amexo ane”, ane.”

Ba ijā ne Idjaij memā ane, ane. Djuão ā memā ane.

²⁴ Be, mebé idjaer rūnh kute Djuão'yr me kwý janorja, kute kukjêrjabē ne mebé pardjēu. ²⁵ Djuão amijā memā ane nhy me kum,

—Be, abē Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritu kēt ne abē Erij kēt ne abē Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh'ō kēt ne kam Metĩndjwýnhmā ngōmā me angjēho aba. Mýkam? ane.

²⁶ Nhy memā kum,

—Bir, ba ikajgo me:xi. Ije Metĩndjwýnhmā me arēnh kadjy ba ngōmābit me angjēho iba. Ikajgo nhy be, me'ō ra:x arým bōx. Ne kam ar me banhipōkri ba ga me aje mar kēt.

²⁷ Tāmwa 'ā ne ba me amā, “Me'ō gēdja ikōt bōx. Nām raxo katāt ijakre”, ane. Bām te irax ne 'ā inhībōn ije kum parkā 'āpre bōnh ne o itēm prāmje. Be, ām irax ba ren arým kum apē. Nhy be, kati. Ām ingrire. Nām raxo ijakrenh mex ne. Nām ā Djuão memā ane.

²⁸ Ngō raxbē Djodāo nhikjê'ā krībē Betanhakam ne ā memā ane. Ngōmā kute me angjēnh djākam ne ā memā ane. Djeruxarē kurūm me bōxjamā ā ane.

Djuão kute arkum Metĩndjwýnh Kra jakre kadjy ne ja.

Mat 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22

²⁹ Nhy kam arým akamāt ne akati. Nhy Djuão ar jānh dja nhy nūnh Jeju Djuão kutā tē. Nhy omūn 'ā memā kum,

—Ota, Metĩndjwýnh nhō Mrykī'ātomti jabatānh ny tē. Tām ne Metĩndjwýnh me bawýr ano nhy me kute bīn nhy kute me kunī jaxweo pānhmā. ³⁰ Tāmwa 'ā ne ba ar amā, “Me'ō dja ikōt bōx. Nām raxo katāt ijakre. Be, mýkam? Bir, amrēbē: ikētri ar ba tūm. Kam ne raxo katāt ijakre”, ane. ³¹ Be, djām ba ne ba amrēbē nokre pumū? Kati. Ije amrēbē omūnh kēt. Metĩndjwýnh kabēnkōt ije me abē idjaermā Kritu'ā idjuarēnh ga me aje marmā. Jabit ne ba kuma. Me aje Kritu marmā ne ba ngōmā me ajangjēho iba, ane.

³²⁻³³ Ne kam Djuão ajte memā kum,

—Djām amrēbē ije nokre pumūnh got? Kati. Metĩndjwýnh amrēbē ngōmā me angjēnh'ā imā karō. Ne kam ije Kritu nokre pumūnh kadjy ta ajte imā, “Be, me'ō'ā dja Ikarō ruw ne arek kam nhý ga omū. Tāmja ta gēdja memā Ikarō jano nhy arým meo ba”, ane. Kute imā anhýr kōt ne ba kam arým nokre pumū. Metĩndjwýnh Karō kute tut pyrāk arým Jeju'ā ruw ne arek kam nhý ba arým omūn kam nokre pumū. ³⁴ Ije nokre pumūnhkam ba arým memā arēnhkumrēx ne memā kum, “Be, mrāmri tāmwbē Metĩndjwýnh Krakumrēx”, ane. Jeju kutā tēmkam Djuão ā memā ane.

Ar kumrēx kute Jeju kōt amijo bikamēnh'ā ujarēnh.

³⁵⁻³⁶ Nhy kam ajte akati nhy Djuāomē kōt ba djwýnh amānhkrut ar Jeju tēmkōt omūnh dja nhy arým arkum,

—Ota, Metĩndjwýnh nhō Mrykī'ātomti jabatānh ny tē, ane. ³⁷ Nhy Djuāokōt ba djwýnh ar kuman mā Jeju kōt ajkamē.

³⁸ Nhy Jeju ar 'yr akēx nhy ar kōt tē nhy ar omūn arkum,

—Mý nā? Mýj ne gar amā kīnh ne ikōt tē? ane.

Nhy ar kum,

—Rabi, nhýnh ne ga anhūrkwāja? ane. Ujarēnh djwýnh'ā ne ar kum, “Rabi”, ane.

³⁹ Nām ar ūrkwā jabej kukij nhy arkum,

—Amrē ar ikōt tēn omū, ane.

Nhy ar arým kōt tē. Kōt tē:n arým ūrkwā'yr bōx ne arým omū. Ne kam arek kam nhý. Arým ar'ā amykrykam ar arek kam nhý. Nhý: nhy ar'ā akati.

⁴⁰ Be, ar amānhkrut kute Djuão kabēn mar ne mā Jeju kōt bikamēnhja nhikjē nhidjibē

ne Ængre. Ængremē Ximão Pedru ar axikôt apôx. ⁴¹Nãm ar ÿr'ã akati nhyim Ængre kamy Ximão kumrêx jabej tēn arÿm kum katon kum,

—Arÿm ne bar Mexijmã ikato, ane. Me ô Bēnjadjwÿrbē kumkatibē Kritu'ã ne me kum Mexij jarē.

⁴²Nãm Ximãomã anen arÿm Jeju'ÿr o tēn ÿr o bôx ne kum akre. Nhyim kam Jeju arek omũnhô djan kum,

—Ga abē Ximão. Djônaj ne adji. Dja ba jakam amã Xepa jarē, ane. Be, kēn'ã ne kum Xepa jarē. Me bakabēnkam ne kum Pedru jarē.

⁴³Nhyim ajte ar'ã akati nhyim Jeju pykabē Garrêja'ÿr tēmmã. Ne ÿr tēm kētri Piripi kumrēxmã katon kum,

—Amrē mã ikôt ajkamē, ane.

⁴⁴Krĩraxbē Bexadakam ne Piripi nhũrkwã. Kamdjwÿ ne Ængremē Pedru ar ũrkwã.

⁴⁵Nãm Jeju Piripimã kabēn nhyim kam arÿm tēn Natanajeumã kum,

—Arÿm ne bar kum ikato. Me bakukamãre Mōjdjē kute me bakukràdjã'ã pi'ók no'ókam kute tãmwã'ã pi'ók no'ók. Metĩndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh 'ôdjwÿ ar kute tãmwã'ã pi'ók no'ók. Bar pi'ók kôt kum ikato. Kubē ne Nadjarekam Jeju, ane.

⁴⁶Nhyim Natanajeu kum,

—Tô nhÿnh, djãm Nadjare kurũm mÿjja mex'ô kator prãm got? ane.

Nhyim kum, “Amrē ikôt tēn omũ”, ane.

⁴⁷Ne kam arÿm ÿr o tē. ÿr o tē:n ÿr o bôx. Nhyim Jeju arÿm Natanajeu tēmkôt omũn kum,

—Be, ga abē idjaerkumrêx. Ajêxnhĩ kêtikumrêx, ane.

⁴⁸Nhyim Natanajeu kum,

—Je, nhÿnh ne ga arÿm ima? ane.

Nhyim kum,

—Be, Piripi kute iwÿr ajwÿr kētri ne ba arÿm apumũ. Pibē pigēre parbē anhÿrri ne ba arÿm apumũ, ane.

⁴⁹Nhyim kum,

—Ujarēnh Drkwÿnh, mrãmri ne abē Metĩndjwÿnh Krakumrêx. Adjÿm, dja ba ajte mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhípêx ga omũ. Mÿjja raxo kute ajbir ije amã arēnhja jakrenh mex dja ga omũ, ane. ⁵¹Ne kam ajte kum,

—Ba ije amijo inhĩ dja i ijã kajkwa abenbē ajkij nhyim Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh arÿm ikurũm wabin ijã axidjuw gar arÿm omũ. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrêx, ane.

2

Kute ngôo pidjô kangô.

¹Nhyim akatin akatin akati nhyim onÿ Garrêjakam krĩraxbē Kanakam me'ô myja me'ô nire'ÿr mōrmã. Nhyim me me kukràdjã kôt arÿm ar'ã akuprôn kute abenã ar mēnhmã o dja. Nhyim Jeju nã me kôt kam ar ba. ²Nhyim me Jejumē kôt ba djwÿnh arkum krã nhyim ar arÿm me'ÿr bôx. ³Me'ÿr bôx nhyim uba kangô arÿm me'bē apêx. Nhyim nãja Jejumã kum,

—Uba kangô ne arÿm me'bē apêx, ane.

⁴Nhyim kum,

—Adjÿm me'ô nire. Djãm arÿm idjãpēnh'ã myt bôx got ga imã arê? ane.

⁵Nhyim kam nã kikrekam me ô àpēnhmã kum,

—Gédja ar amã arē gar kabēn kôt apē. Nãm ã nã arkum ane.

⁶Nhyim kam kēno ngônhbē 6 ne ku'ê. Me kute amiku'ônh djã kadjy ne ngônha. Me'bē idjaer kute Metĩndjwÿnhmã amiku'ônh djã kadjy. Ngônkh kre rũnh kute ngônhti pyràk. Kēno ngônkh pydjji kre'ã akrekam ne kute ngônkhkrôkrôkti ipuo amãnhkrut ne amãnhkrut pyràk.

⁷Nã me àpēnh djwÿnhmã kabēn nhyim kam Jeju arkum, “Ar ngôo ipu”, ane. Nhyim kam ar ngô runho tēn o ipu mex ne.

⁸Nhyim arkum,

—Ar kwÿ run memã ÿr djwÿnhmã o tē, ane.

⁹Nhyim arÿm ar kwÿ run memã ÿr djwÿnhmã o tē nhyim arÿm kakim amim,

—Je tô, nhÿnh ne uba kangôja? ane. Ne kam amiwÿr me'ô my kute ni'ÿr mōrja 'uw nhyim ÿr bôx nhyim kum,

¹⁰—E kum, uba kangô mexkumrêx ne ga o apdjun ajbir o akato. Djãm me kute ã o anhÿr got? Kati. Me kute abenã me rēnhkam ne me kute memã kangô djãnhkumrêxja kumrêxo apôx. Ne me kute o kôm kumexkambit kute memã kãjbē kangô djãnhô apôx. Be, ga ne ga atemã ne ajbir kangô djãnhkumrêx jao akato, ane.

¹¹Be, me kute raxmã kator kadjy mÿjja pumũnh kêt nhípêx krax ne ja. Garrêjakam krĩraxbē Kanakam ne ngô kajgoo uba kangô nhípêx ne o memã amiraxo amirĩt. Nhyim kam kôt ba djwÿnh ar kute omũnhkam tu amim markumrêx.

¹²Nhyim kam Jeju krĩraxbē Kapanã'ÿr rwÿk tē. Nãmē kamymē kôt ba djwÿnhmē ne ar kôt mō. Ar ÿr rwÿk mō:n arÿm ÿr bôx. Ne Kapanakam ar ba: nhyim ar'ã akati ngrērebit apêx. Nhyim kam ar ajte mō.

Kute Metĩndjwÿnh nhô kikreti nêje me anor:

Mat 21.12; Mak 11.15; Ruk 19.45

¹³Djeruxarêkam me'bē idjaer kute aben pydjji ÿr. Me kute aben kajmã'ã Metĩndjwÿnh

me bê idjaer kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji `yr. Nhyh Jeju arým mekôt `yr tẽ. `Yr tẽn kam arým `yr bõx. ¹⁴ Ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Nhyh me kumex. Me kute pi'ók kaprĩ pãnh memã mry nhõr djwýnh kumex. Mry bãri, mryki'átomti, tut nhõr djwýnh kumex. Nhyh me kute me õ pi'ók kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprĩja nhõr kadjy me kumex. Nhyh arým me omũ. ¹⁵ Ne kam me kadjy arým djudjẽdjo me kaprẽprẽk djã nhĩpẽx ne arým me aẽro tẽn bõm me kurẽ. Nãm me kunimẽ me õ mryki'átomtimẽ me õ mry bãri jano. Nãm me kute me õ pi'ók kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprĩ nhõr djwýnhjabẽ pi'ók kaprĩ ngrãn mebẽ piõnh ikjẽo rẽnho tẽ. ¹⁶ Ne tut nhõr djwýnhmã kum,

—Mũm me mýjiao akato. Djãm Ibãm nhõ kikreo bikẽn got ga me kikre kreo apnu? Kwãrik wãnh Ibãm nhõ kikrekam mýjia pãnh abenmã pi'ók kaprĩ nhõr kêt, ane.

¹⁷ Nhyh kõt ba djwýnh omũn arým pi'ókkam Metĩndjwýnh kabẽn ma. Amrẽbẽ: Kra kute Bãmmã kum,

“Dja ba anhõ kikre'ã ino tỳx nhyh me arým ibĩ”,

anh'yr ja ne ar arým kuma.

¹⁸ Nhyh kam mebẽ idjaer rũnh Jejumã kum,

—Goja on mýjia pumũnh kêt'õ nhĩpẽx bar omũ. Ne kam arým abẽnjadjwýr rax ma. Aje mýj me'õ kabẽnkõt kikretikam me anoro abaja ma, ane.

¹⁹ Nhyh memã kum,

—Ã. Dja ba i me amã mýjia pumũnh kêt'õ nhĩpẽx. Dja me Metĩndjwýnh nhõ kikretija ngrã ba kam akubyn ipẽx. Ije ipẽxo idjãm'ã gẽdja akati amãnhkrut ne ikjẽkêt apẽx ba arým ipẽx pa, ane.

²⁰ Nhyh me kum,

—Tõ nhỹnh? Djãm kikre ja nhĩpẽx'ã akati amãnhkrut ne ikjẽkêt apẽx got? Kati. Be, me kute kikreti ja nhĩpẽxo ku'e'ã amex krãpti:bẽ 46 apẽx nhyh me arým ipẽx pa, ane. ²¹ Be, djãm Metĩndjwýnh nhõ kikreti wã'ã ne memã kabẽn jarẽ? Kati. Am-inhĩ'ã ne Metĩndjwýnh nhõ kikreti jakren memã arẽ. Be, Jeju nhĩ kute mrãmri ne Metĩndjwýnh nhõ kikre pyrãk. Dja ty nhyh me adjã. ²² Nhyh kam arým akubyn tĩn. Nhyh kõt ba djwýnh akubyn tĩnkõt omũn akubyn amijo tẽn arým Jeju kabẽn ja ma. Kute aminhĩ'ã kikreti jakreja man amim,

—Be, mrãmri ne Metĩndjwýnh amrẽbẽ: pi'ókkam Jeju kõnh kabẽn dji. Mrãmri ne Jeju kabẽnkumrẽx, ane. Dja kõt ba djwýnh ar kikreti'ã kabẽn man ã amim ane.

²³ Me krãpti kute aben pydji djã nhõ akatikam ne Jeju Djeruxarẽkam ar ba. Me

kute aben kajmã'ã Metĩndjwýnh me bê idjaer kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji. Nhyh Jeju mekam ar ban arým mýjia pumũnh kêt kwý nhĩpẽ:x. Nãm me punu krãpti:õ mex nhyh me arým omũ. Me krãpti ne me omũn arým amim,

—Be, mrãmri ne Jejubẽ Metĩndjwýnh Krakumrẽx. Mrãmri kubẽ me banhõ Bẽnjadjwýrbẽ kumkatibẽ Kritukumrẽx, ane. ²⁴ Nhyh Jeju arým me kabẽn man amim,

—Be, djãm mrãmri me krãptija kute tu amim imarkumrẽx got, ba on meo iba? Kati. Me krãpti kabẽn kajgo, ane. Be, djãm Jeju kute me mar kêt got? Nãm kute me kunĩ mar. ²⁵ Djãm kute me'õmã, “Mýj ne me kuma”? anh'yr prãm got? Kati. Kute prĩne me õkre kadjwýnhbẽ me kabẽn mar. Kute me kwý kabẽn kajgo mar.

3

Nikodemumã umar djã ny'ã ujarẽn.

¹ Be, me'õ, idjibẽ Nikodemu. Kubẽ pardjẽu'õ. Me rũnhmẽ ro'ã ne mebẽ idjaer kunĩmã nhỹ. ² Akamãtkam ne Jeju `yr tẽn `yr bõx ne kum,

—Ujarẽnh djwýnh, mrãmri ne Metĩndjwýnh ajano. Aje memã kukrãdjã'ã adjujarẽnh kadjy ajano ga bõx. Arým ba me ije amar. Ga ne ga aje mýjia pumũnh kêt kwý nhĩpẽ:x, me punu krãpti:õ mex. Kam ne ba me arým kõt ije amar. Djãm me'õ kajgo kute ã meo anh'ýrmã got? Kati. Be, Metĩndjwýnh amẽ amijo kajkep. Kam ne ga ã meo ane. Nãm ã Nikodemu Jejumã ane.

³ Nhyh kum,

—Ë, djãm aje Metĩndjwýnh rax ne kute meo bajamã akator ne aje marmã ne ga tẽ? Be, ga ne ga te aje kum akatormã. Adjumar djã nykambit. Adjumar djã ny kute me prĩre bixadjwýr nykam umar djã ny pyrãk. Kambit dja ga kum akaton ama. Mrãmri ne ba amã ja jarẽnhkumrẽx, ane.

⁴ Nhyh kum,

—Je, mýj dja ba idjumar djã ny kadjy on? Djãm arým ijabatãnhkam ije inã tikkremã idjãr ne ajte ikator got ba idjumar djã nymã? ane.

⁵ Nhyh kum,

—Djãm ja ne ba amã arẽ? Kati. Dja me amim Metĩndjwýnh kabẽn ma. Metĩndjwýnh kabẽn ne kute ngõ pyrãk. Dja me amim kabẽn ma nhyh Karõ arým memã amak bõ nhyh me arým umar djã ny kute me prĩre bixadjwýr nykam umar djã ny pyrãk. Nhyh kam Metĩndjwýnh arým amim me utãn ar meo ba. Mrãmri ne ba amã ja jarẽnhkumrẽx.

⁶ Djãm me my kute memã kra jadjwýr nhyh me bixadjwýrkam Metĩndjwýnh kõt umar? Kati. Me kõt umar kêtumrẽx. Nhyh be, Metĩndjwýnh Karõ kute meo ny kõt ne me mrãmri umar djã nykumrẽx ne arým kõt

umar. ⁷ Ba amã, “Dja ga adjumar djà ny kute nrãmri ne me prãe bixadjwÿr nykam umar djà ny pyrãk”, ane. Ije amã anhÿrkam kwãrik wãnh te aje marmã ikam ano tyk ne anhÿr kêt. ⁸ Be, ga, kôkreja pumû. Djãm ga aje àbèrja kraxkôt omûnh ne nhÿ'am prôtkôt aje omûnh? Kati. Metÿndjwÿnh Karôdjwÿ djãm aje omûnh? Kati. Kute memã umar djà ny jangjêhdjwÿ djãm aje kôt omûnh? Kati. Aje kôt omûnh ne mar kêtumrêx, ane.

⁹ Nhyim Nikodemu kum,

—Kon. Bir, mÿj dja kute memã umar djà ny jangjêhn on? ane.

¹⁰ Nhyim kum,

—Be, ga ne ga mebê idjaerkam me kukràdjã'ã adjujarênh djwÿnh ne ren aje ikabên mar. Nhyim be, kati. Aje imar kêt, ane. ¹¹ Mrãmri amrêbê ar ije mÿjja mar ne omûnhkumrêx. Ne kam arÿm me amã arê ga me kam aje amim ar imar kêt rã'ã. ¹² Pykakam me kukràdjã kôt ba arÿm amã ikabên jarê ga aje amim imar kêt. Ne ba ren kãjkwakam ikukràdjã kôt amã ikabên jarê. Djãm kam ga ren tu amim imarkumrêx? Kati. Ga ren kamdjwÿ aje amim imar kêtumrêx.

¹³ Be, nhÿnh ne me'ô kute kãjkwakam kukràdjã marmã 'ÿr wabin 'ÿr bôx? Ne kuman akubyn ruwn arÿm memã arê. Kati. Pykakam me'ô kute kadjy àbir kêtumrêx. Ba ije amijo inhÿbit ne ba arÿm kãjkw kurûm ruw. Ba ne ba kam inhÿr tûm. Ne kam arÿm me amã arê.

¹⁴ Be, me bakukãmãre Môjdê kapôt kukritkam kryto kangã karô nhÿpêx. Ipêx ne pÿ'ã kunhôn arÿm kãjmã kudja. Kudja nhyim kangã karô kÿjrûm pÿ'ã wajêt. Badjwÿ, ije amijo inhÿdjwÿ, dja me pÿ'ã inhô ba arÿm kÿjrûm ã ijêto ane. ¹⁵ Mÿj kadjy dja ba kÿjrûm wajêt? Bir, dja me kwÿ ÿ pÿnhkôt tu amim imarkumrêx ne arÿm Metÿndjwÿnh kôt tûn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy dja ba kÿjrûm wajêt. Nãm ã Jeju Nikodemumã ane.

¹⁶ Metÿndjwÿnh ne kum pykakam me kunÿ jabê. Mÿj ne kum me abê on? Bir, nãm me kadjy Kra djwÿnh jano. Kra pydji jano nhyim arÿm pykamã bôx ne me kadjy ty. Mÿj kadjy ne ty? Bir, dja me kwÿ ÿ pÿnhkôt tu amim Kra markumrêx nhyim arÿm me utã. Dja me biknor tokry djãkam me biknorbé me utã nhyim kam me Metÿndjwÿnhkôt tûn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ty. Nãm ã Metÿndjwÿnh kum me kunÿ jabêo ane.

¹⁷ Mÿj kadjy ne Metÿndjwÿnh pykamã Kra jano? Djãm kute memã axwe pãnh jarênh nhyim me me biknor tokry djãkam biknor kadjy? Kati. Kute kubê me kunÿ pytãrmã ne ano. ¹⁸ Be, me kute arÿm tu amim Kra markumrêxja Metÿndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh kêtumrêx nhyim me biknor kadjy kêtumrêx. Nhyim be, me kute amim mar prãm kêtjamã ne arÿm kute

memã axwe pãnh jarênhkumrêx. Arÿm kute me'ã amim,

—Tãmwã dja axwe pãnh me biknor tokry djãkam akuno, anhÿrkumrêx. Mÿkam? Bir, Metÿndjwÿnh Kra djwÿnh me kute amim mar prãm kêtam dja me arÿm akuno.

¹⁹ Mÿj ne Metÿndjwÿnh amim arêhn kam arÿm memã me biknor tokry djãkam biknor jarê? Bir, nãm amim,

—Ba arÿm pykakam memã Jeju jano nhyim bôx. Jeju ne kute memã pry kurwÿ djà pyrãk. Jejukôt me katãt amijo ban tûnkumrêx. Nã bãm memã ano nhyim me kum kÿnh kêt. Ga, akamãt kô tykkam me kute mÿjja pumûnh kêt ne ba punuja pumû. Me jadjwÿ ne me kum arÿk ar baja kÿnh. Mÿkam? Bir, me axwe'ã maje kum katãt amijo ba kÿnh kêt. Nãm ã me'ã amim ane.

²⁰ Ga, me kunÿ arÿk ar baja kum Jeju kurê ja pumû. Jeju kute memã pry kurwÿ djà pyrãk me kum kurê. Djãm me kute amim Jeju mar ne kôt kute amijo ba prãm? Kati. Ren me amim Jeju ma nhyim ren arÿm memã apÿnh axwe jarê. Axwe pãnh kute memã bèn tÿx pymaje ne me kute amim mar prãm kêt. ²¹ Nhyim be, me katãt kute amijo baja ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm. Jeju kute memã pry kurwÿ djà pyrãk ja ne me kute kôt amijo ba prãm. Mÿj kadjy? Bir, dja me kôt ar amijo ba nhyim me arÿm omû. Kôt me ukapÿrja pumû. Metÿndjwÿnh djukapÿr kôt me ukapÿr dja memã amirÿtkumrêx nhyim me arÿm omû. Ja kadjy ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm.

Djuão Jeju'ã ujarênh.

²² Jeju Nikodemumã kabên pan kam kôt ba djwÿnhmê arÿm ar tẽ. Tẽ:n kam arÿm pykabê Djudêjakam bôx. Bôx ne arek ar kam ba. Metÿndjwÿnhmã ngômã me angjêhno ba. ²³ Nhyim Djuãodjwÿ amû ngômã me angjêhno ba. Amû krÿrãxbê Xarÿ kuri pykabê Inôkam ne ngômã me angjêhno ba. Kam ngô kumexkam ne meo ba. Nhyim me 'ÿr bôxo ku'ê nhyim ngômã me angjêhno ku'ê. ²⁴ Me kute Djuãobê ijê kêtiri ne meo ku'ê.

²⁵ Nhyim kam Djuãokôt ba djwÿnhmê mebê idjaermê ar arÿm aktã kabêno aben japanho dja. Nãm ar abenmã kum,

—Mÿj godja me ngô me on nhyim Metÿndjwÿnh memã mex jarê? anen ²⁶ arÿm Djuão'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne Jeju'ã kum,

—Ê, ujarênh djwÿnh, aje ngôbê Djodão nhÿjukri me'ômê ro'ã aban aje'ã adjujarênh ar aba. Be, adjwÿnhdjwÿ arÿm ngômã me angjêhno ba nhyim me kunÿ arÿm mûm abê tẽn 'ã kume:x, ane.

²⁷ Nhyim Djuão memã kum,

—Kwãrik wãnh rã'ã. Metÿndjwÿnh kute me'ã kum karôja ne me arÿm mûm 'ÿr bôx. ²⁸ Ba arÿm me amã amijarê ga me ikabên ma. Ba me amã, “Djãm ibê me banhõ

Bēnjadjwýrbē kumkati got? Djām ibē Kritu got? Kati. Kukām ne Metīndjwýnh ijano ba tē”, ane. Ba arým me amā ja jarē ga me arým ama.

²⁹ Djām me wā ne inhō me? Kati. Me wā ne Jeju nhō me. Ga, me mjēnbit kute prōo baja pumū. Jeju kute prōo ba mān prābē me wāo ba. Jejubit ne me wāo aminhōn meo ba. Ba ne inhō me kēt. Be, ba ne ba amybým kam ikīnhkumrēx. Ga, me mjēn prō'ýr baja pumū. Nhyam amybým mjēn nhōbikwa kajgo arým mjēn kabēn ma. Kabēn man kam arým kīnhkumrēx ne. Jeju'ā me krāptīkam ne ba arým ā ikīno ane. ³⁰ Mrāmri dja raxo amū ijakrenho tē. Nām ā Djuão memā ane.

³¹ Kājkwā kurūm rwýkja ne raxo kute me kunī jakrenh. Nhyam be, pykabē me bix-adjwýrja ne me pykabē ar ba. Pykabē ar ban pykabē mýjjabat jarē. Nhyam be, kājkwā kurūm rwýkja raxo kute me kunī jakrenh. ³² Kute kājkwakam mýjja pumūnh ne mar ne memā 'ā amijarēnho ba. Nhyam me krāptī: kute amim kabēn mar kēt. ³³ Nhyam be, me kwý kute amim,

—Mrāmri ne Jeju kabēn katātkumrēx, anhýrkam djām Jejubit ne me amim kuma? Kati. Kājkwakam Metīndjwýnhdjwý ne me amim kuma. Nām me amim,

—Mrāmri ne Metīndjwýnh kabēn katātkumrēx, ane.

³⁴ Metīndjwýnh kute anorkam ne Kra arým Metīndjwýnh kukwakam kabēn jarēnho ba. Kute kubē Karō nē kētkumrēx nhyam kute 'amýnh týx ne o ba. ³⁵ Kājkwakam Bām kum Kra jabē. Ne kam arým Kramā ō mýjja'ā kum karōn kam kum kunī kanga nhyam ar o ba. ³⁶ Kra Bām nhō mýjja kunōo ba nhyam kam me kute tu amim Kra markumrēxja arým Metīndjwýnhkōt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Nhyam be, me kute amim Kra mar kētja dja me tīnkumrēx'ýr bōx kētkumrēx. Metīndjwýnh dja mekam ngrýk rā'ā ne.

4

Xamarijka me'ō nire ja'ā ujarēn.

¹⁻³ Nhyam kam Bēnjadjwýr djwýnh Jeju arým pykabē Djudēja kurūm tē. Mýkam ne tē? Bir, arým kute ō me jao Djuão jakrenhkam. Jeju amikōt me kamēn ngōmā me angij nhyam me arým kume:x. Nhyam mebē pardjēu arým me kumex jarēn ma. Nhyam kam arým amim,

—Be, me arým kute ijā me kumex jarēn mar. Ba on, ane. Ne kam arým mebē tē. Djām Jeju ta ne ngōmā me angjēnho ba? Kati. Kōt ba djwýnh ne ar ngōmā me angjēnho ba. Nām Jeju Djudēja kurūm tēn kam ajte pykabē Garrēja'ýr tēm mā.

⁴ Ne kam arým tu Garrēja'ýr pykabē Xamarijka tēm prām. ⁵ Nām Xamarijka tē:n kam arým krīrax'ō'ýr bōx. Idjibē ne Xika.

Kuri ne Jōdje nhō pyka. Amrēbē: me bakukāmāre Djako kra Jōdjemā pyka kwý tan kum kungā. ⁶ Ō pykakam ne Djako nhō ngōmkwati. Nām Jeju krīrax'ýr bōx ne arým pykakōt tēm kurēja katy. Ne kam tēn arým ngōmkwati jakā'ā nhý. Arým kājkwā nhipōkri myt nhýrkam ne 'ā nhý.

⁷ Nhý: nhyam nīnh Xamarijka me'ō nire arým 'ýr tē. Kute kam ngō kwý jadjāmā ne 'ýr tēn 'ýr bōx. Nhyam kam kum, “Ba ikō”, ane. ⁸ Be, arým kōt ba djwýnh mā krīraxmā mōrkam. Kute ar ō kwý krēn djā byrmā ne ar tē.

⁹ Nām kum, “Ba ikō”, ane.

Nhyam kum,

—E 'ō. Mýkam ne ga me ajōbē idjaerkam ngō'ā ijuw? Ba ibē pykabē Xamarijka me'ō nire ne ga ngō'ā ijuw, ane. Be, mebē idjaer ne me kum mebē Xamarij kīnh kēt.

¹⁰ Nām nireja ā kum ane nhyam Jeju kum,

—Ga aje Metīndjwýnh kute meo kīnh djā mar kēt ne ba ije ngō'ā ajwýr djwýnh aje imar kēt. Ne ga ren iman ren ba ngō'ā ijuw ba ren amā me tīnkumrēx kadjy ngō ren amā kungā, ane.

¹¹ Nhyam kum,

—Ō kum bēnjadjwýr, anhō ngōo àbir djā kēt nhyam ngōmkwati kre ry:. Nhýnh ne me tīnkumrēx kadjy anhō ngōja? ¹² Me banhingēt kukāmāre Djako kukwakam ne ngōmkwatija. Ta ne kute kam o kōmo ku'ē nhyam kramē ō mrymē kute kam o kōmo ku'ē. Djām araxo aje me banhingēt Djako jakrenh? ane.

¹³ Nhyam kum,

—Gēdja me ngō kajgo jao ikōn akubyn kum kōr. ¹⁴ Nhyam be, ba ije amā ngō jarēnhja gēdja me kwý i pýnhkōt o ikōn akubyn kum kōr kētkumrēx. Ije amā ngō jarēnh ja gēdja me o ikō nhyam mā mekam apōx kute mrāmri ne ngōmkwatikam ngō mā apōx pyrāk. Nhyam kam me arým Metīndjwýnhkōt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne, ane.

¹⁵ Nhyam kam kum,

—Bēnjadjwýr goja amrē imā aje ngō jarēnhwā ngā ba o ikōn goja imā kōr kēt ne amrē ngōo imrānh kēt, ane. Djām ngōkumrēx'ā ne kute kum me tīnkumrēx kadjy ngō 'ā ajarē? Kati. Metīndjwýnh Karō'ā ne ngō jakren kum 'ā ajarē. Nām ā nire ngō'ā Jeju 'wýro ane. ¹⁶ Nhyam kum,

—Tēn amjēnmā arē gē amrē tē, ane.

¹⁷ Nhyam kum, “Imjēn kēt”, ane.

Nhyam kum,

—Nā. Mrāmri amjēnkumrēx kēt. ¹⁸ Amrēbē ne aben totokmā amjēn amānhkrut ne amānhkrut ne ikjēkēt ga kanga. Ne kam ajbir awýr bao ku'ēja ne kubē amjēn kēt. 'Ā ne aje mrāmri imā, “Imjēn kēt”, anhýrja.

¹⁹ Nhyam kum,

—Bēnjadjwýr, ga abê Metíndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh'ō ba arým ama. ²⁰ Krānh wā'ā ne me ikukāmāre kute Metíndjwýnhmā rax jarēnh djā. Nhyim me abê idjaer ne ga me atemā ne aje memā kum,

—Krīraxbê Djeruxarēkambit ne me kute Metíndjwýnhmā amijarēnh djā, anhýro aba, ane.

²¹ Nhyim Jeju kum,

—Djām me aje krānh wā'ā me Bām djwýnhmā rax jarēnh rā'āmā? Nār djām me aje Djeruxarēkam kum amijarēnh rā'āmā? Kati. Gédja ga me ī kam kum amijarēnh kēt. Kam kum amijarēnh kēt'ā ne amrē akati mōr rā'ā. Mrāmri ne ba ije amā arēnhkumrēx. Dja ga tu amim ikabēnja markumrēx. ²² Me abē pykabē Xamarijkam me kra ne ga me aje we apytār djwýnhja, aje kum rax jarēnhja aje mar kēt. Nhyim be, me ibē idjaerkam ne ba me ije Metíndjwýnhmā amijarēnhja arým ije mar. Ije me utār djwýnhkumrēx mar. Me ibē idjaerkam ne me utār djwýnh kato. Kam ne ba me ije mar.

²³ Me kute markumrēx dja me ī me Bām djwýnhmā rax jarēnhkumrēx ne 'ēx kētkumrēx. Me kadjwýnhbē Metíndjwýnh Karō kōt dja me mrāmri amijo ngriren raxmā katorkumrēx ne kum rax jarēnhkumrēx. 'Ā akati amrē mōr rā'ān arým bōx 'ýr. Me Bām djwýnh kum me ja kính. ²⁴ Djām kàjkwakam Metíndjwýnh kute me bapyrāk? Djām ĩmē 'imē kute me bapyrāk? Kati. Karōbit. Nhyim me kute omūnh kētkumrēx. Me kute omūnh kētkam dja me tu amikadjwýnhbē karō kōt mrāmri amijo ngriren raxmā katorkumrēx. Kum katorkumrēx ne kum rax jarēnhkumrēx. Nām Jeju ā me'ō niremā ane.

²⁵ Jejubē ne Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritu nhyim kute mar kēt. Kritu nhidji 'ōdjwýbē ne Mexij. Me'ō nire kute mar kēt ne kum,

—Tukwa, gédja Mexij bōx ne me imā mýjja kunī jarē ba me kuma. Ja ne ba arým ije mar, ane.

²⁶ Nhyim kum,

—E kum, ba ne ba arým amā ikabēno nhý. Ibē ne Mexij, ane.

²⁷ Nām nirejamā ja jarēnhō nhý nhyim kōt ba djwýnh arým 'ýr bōx ne ar omū. Jeju kute kum kabēno ýrkōt arým ar omū. Ne te kute ar marmā arkam no tyn dja. Ne bit kute nija'ā kukjēr ne kute kum,

—Mýj ne ga kum arēnhō nhý? Mýkam ne ga kum akabēno nhý? anhýrmā ne arkum uman arek ku'ē.

²⁸ Nām kōt ba djwýnh Jeju 'ýr bōx nhyim nire arým ō ngyo ngōnhmā iren mā: krīraxbē Xikamā tēn wadjā. Ne kam memā kum,

²⁹ —Ō kum onīj me'ō. Ije amijo ibaja kunīkōt ipumūn imā arē. Bārām mrāmri

kubē me banhō Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritukumrēx. Gwaj 'ýr gar omū, ane. ³⁰ Nhyim me arým krīrax kurūm katon 'ýr tēn arým 'ýr bōx.

³¹ Me 'ýr bōx kētri ne kōt ba djwýnh arým kum,

—Ujarēnh djwýnh, gop anhō kwý krē, ane.

³² Nhyim arkum,

—Be, atemā inhō kwý krēn djāja ar aje mar kēt, ane. Be, djām mrāmri ō kwý krēn'ā ne arkum ane? Kati. Nām Metíndjwýnhmā āpēnhō ō kwý krēn djā. Metíndjwýnhmā āpēnh ar ba'ā ne arkum ane. ³³ Nām arkum ane nhyim ar arým abenmā kum,

—Djā ne me'ō arým kum mýjja'ō ngā nhyim kukrē? ane.

³⁴ Nhyim arkum,

—Be, kàjkwakam Metíndjwýnh kute amrē pykamā ijanor arým ijā amim karō. Kute idjāpēnh djā'ā amim karō kōt dja ba amijo iban arým inomā kumē. Be, idjāpēnh jakam ikīnhō inhō kwý krēnkam ikīnh jakrenh mex ne. 'Ā ne ba ije ar amā, "Atemā inhō kwý krēn djā", anhýrja. Nām ā Jeju arkum ane.

³⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kwārīk wānh gar amim, "Dja bāygogo'ā mytyrwý amānhkrut ne amānhkrut apēx bar kam ēo mō", anhýr kēt. Be, ba ne ba ar amā, "Ar kājimā akrān me kute ikabēn mar prāmja pumū. Me krāptī kute bāygogo pyrāk wā pumū. Dja gar memā ijā ajarē nhyim me arým tu amim imarkumrēx. Ja kadjy ne me mexkumrēx. Me mexkumrēx kute mrāmri ne bāygogo prý ngrān akakam ē kadjy mexja pyrāk.

³⁶ Dja gar on jakam memā arē nhyim me amim ima ba arým ar amā ō pānh. Nhyim kam me ikōt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Ba ar amā ō pānh gar arým akīnh rā'ā: rā'ā ne. Djām ar gajbit dja gar akīnh? Kati. Me kute amrēbē memā arēnhdjwý dja me ar aro'ā kính. Ga, me kumrēx kute bāygogo kre nhyim ate me ja kute tūmrām bāygogo djēja pumū. Me kute ē parkam me ro'ā kínhkumrēx. Inhō āpēnh tūmmē dja gar aro'ā akīnhkumrēx.

³⁷ Be, me memā kum, 'Gédja me'ō 'y kre nhyim me'ō arým ē', anhýro ba. Be, ikabēnja kōnh ne me kabēn ja dji. ³⁸ Ar aje ō atom ne emā ne ba 'ýr ar ajano. Amrēbē ne gar bāyogokam adjāpēnh kēt. Me'ō kumrēx ne arým kam apēn kam 'y krebito ba. Gar inhō me āpēnh tūm kōt ajbir adjāpēnh "amý", ane. Ar kute memā 'ā jarēnhmā nhyim me kute tu amim markumrēxmā ne Jeju ā kōt ba djwýnhmā ane.

³⁹ Nām me'ō nire krīraxbē Xikakam Xamarij kramā kum,

—Nām prīne ije amijo iba kunīkōt imā arēnh mex, anhýro tē. Nhyim me krāptī kuman arým tu amim Jeju markumrēx. ⁴⁰ Ne kam Jeju 'ýr tēn 'ýr bōx ne kum,

—Gop arek me iro'á ar aba, ane. Nhyim arým arek mekam ar ba. Ar ba nhyim arým 'á akati amãnhkrut apêx. ⁴¹ Nhyim kam me kute Jeju ta kabên markam ne krãpti tu amim markumrêx.

⁴² Ne kam nijamã kum,

—Jakam bar tu amim Jeju markumrêx. Djã ne bar akabênbit man amim tu markumrêx? Kati. Arým ne bar Jeju ta kabên kôt amim kuman amim, “Be, mrãmri ne Jejubê Bênjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx. Mrãmri kubê pykakam me axwe kuní pytar djwýnhkumrêx.” Nã bãm ar á amim ane. Nãm me á nire jamã ane.

Kute me'õ bênjadjwýr krao mex.

⁴³ Be, Jeju'á akati amãnhkrut apêx nhyim arým amü ajte tẽ. Tãn arým abatãnh djã, õ pykabê Garrêjakam bõx. ⁴⁴ Jeju ta ne amrêbê memã kum,

—Djãm Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'õ ne abatãnh djãkam bõx nhyim me kum rax jarênh got? Kati. Nãm me aprý, ane. ⁴⁵ Jeju abatãnh djãbê Garrêja jakam bõx.

Nhyim kam me kum kabên mex jarê. Me kute amrêbê amü Djeruxarêkam Jeju pumũnhkam ne me kum kabên mex jarê. Me krãpti kute amikukràdjã tũm mar kadjy aben pydji djã nhõ akatikam ne me Djeruxarê'ýr tãn 'ýr bõx. 'Ýr bõx ne arým kam mekôt Jeju pumũ. Nhyim mýjja pumũnh kêt krãpti nhípêx nhyim me arým omũ. Omũn kam akubyn Garrêjakam bõx. Nhyim Jejudywý kam bõx ne me'ýr bõx. Nhyim me kam kum kabên mex jarê.

⁴⁶ Jeju Garrêjakam bõx ne ajte krĩraxbê Kanakam bõx. Kam ne amrêbê kute ngó kajgoo uba kangõ nhípêx. Jeju bõx nhyim onj Kapanakam me'õ bênjadjwýr kra arým kanê. ⁴⁷ Nhyim me arým bênjadjwýrmã arên kum,

—Onj, Jeju arým Djudêja kurũm katon Garrêjakam bõx, ane.

Nhyim kuman arým Kana'ýr tãn kam Jeju'ýr bõx. 'Ýr bõx ne kum,

—Ë, gu 'ýr ga imã ikrao mex gẽ kanê kum ire, ane. Nãm mã 'ýr kum krã. Arým kra tyk 'ýrkam ne mã 'ýr kum krã.

⁴⁸ Nhyim Jeju kum,

—Ga me aje amim imar kêtumrêx. Ije mýjja pumũnh kêt nhípêx ga me aje omũnhkambit ne amim ima. Mýkam? ane. ⁴⁹ Nhyim bênjadjwýr Jejumã kum,

—Bênjadjwýr, amibêx, tyk ketri gu 'ýr tẽ, ane.

⁵⁰ Nhyim kum,

—Aj mã. Arým ne akra tĩn ne, ane. Nhyim arým tu amim kabên markumrêx ne arým 'ýr tẽ. Amim kamnhĩxo tẽ. ⁵¹ Tẽ: nhyim kam arým 'á akamãt. Nhyim akati nhyim ajte tẽ:

nhyim õ àpênh ar arým kutã tãn kajpa. Ne kum, “Arým ne akra tĩn ne”, ane.

⁵² Nhyim arkum,

—Nhyñh ne myt nhý nhyim mexmo krax ne? ane.

Nhyim kum,

—Amüja'á myt akêxkam ne arým kanê kum ire, ane.

⁵³ Nhyim amim,

—Be, Jeju kute imã, “Arým ne akra tĩn”, anhýr majmã ne arým kanê kum ire, ane. Ne arým tu amim Jeju markumrêx. Õ kikrekam ar kunĩdjwý tu amim markumrêx.

⁵⁴ Jeju Djudêja kurũm tãn Garrêjakam bõxkam ne ajte mýjja pumũnh kêt ja nhípêx. Me kute raxmã kator kadjy ne arým bênjadjwýr krao mex.

5

Ngó mýrri me'õ punu nõ.

¹ Jeju bênjadjwýr krao mex. Nhyim kam onj krĩraxbê Djeruxarêkam arým mebê idjaer kute aben pydji djã nhõ akati 'ýr. Nhyim Jeju arým 'ýr tẽ. 'Ýr tãn kam arým 'ýr bõx.

² Be, Djeruxarêkam ne ngó'õ nõ. Me kute krĩraxmã mrykĩ'ãtomtio ngjêx djã kuri ne ngó'õ nõ. Mebê idjaer kabênkam ne me ngómã Bexeda jarê. Ngó bu'ã ne kikre kre kênh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt.

³ Kikrekam ne me punu krãpti ikwã. Me no rãmê me mrãnh punumê me akrymê ikwã. Ngó kute amingrêk ne me kam amako ikwã.

⁴ Mýjkôt ne ngó amingrêk? Bir, Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh ne ngó'ýr ban me aêrbê ngómã wangj, ngómã ngjêx pýnh. Nhyim arým kôt ngó amingrêk ne. Amingrêk nhyim me'õ punu kumrêx kute memã wan noxja ne arým mex ne. Pydjibit mex.

⁵ Be, Jeju Djeruxarê'ýr bõx ne ngó ja'ýr bõx. Nhyim me'õja me punu kôt nõ. Punu'ã ne amex krãpti:bê 38 apêx. ⁶ Nhyim arým omũn amim,

—Be, amrêbê ne me'õwã punu, ane. Ne kam kum, “Djãm amã amex prãm”? ane.

⁷ Nhyim punuja kum,

—Be, ngó kute amingrêkkam djãm inhõbikwa'õ got ijo tãn ngómã imê ba on imex ne? Kati. Nã bãm te ngó'ýr amibêx ne nhyim arým me'õ imã wan nox ne. Ba kam imex prãm kêt ne, ane.

⁸ Nhyim kum,

—Be, kãjmã djan anhiqwã djã krãn amýn o tẽ, ane. ⁹ Nhyim arým kabênmê ro'ã mex ne ikwã djã krãn kumýn o tẽ. Pi'ók rãrãrkam, me tyk djã kêt djã nhõ akatikam ne mex ne.

¹⁰ Nhyim mebê idjaer rũnh omũn kum kabên ne kum,

—E kum pi'ók rãrãr ne ja. Djãm aje kam kukràdjã mar kêt ne ate anhiqwã djã mýn o tẽ? ane.

¹¹ Nhyim aminêje memã kum,

—Me'õ kute ijo mex ne imã, “Anhikwã djã krãn amÿn o tẽ”, anhÿr kõt ne ba arÿm inhikwã djã mÿn o tẽ, ane.

¹² Nhyim me kum,

—Mÿj me'õ ne amã, “Anhikwã djã krãn amÿn o tẽ”, ane ga kam o tẽ? ane. ¹³ Nhyim, “Kon, ije mar kêt”, ane. Be, ar bu'ã ne me krãpti: ajkarê. Nhyim Jeju arÿm me katikõt mã tẽ nhyim arÿm omũnh kêt ne.

¹⁴ Nhyim kam Jeju Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam kum katon kum,

—Ê, arÿm amexkam on ajaxwe krãta. Dja ga ajte ajaxwe nhyim mÿjja'õ ajte ajo ajkê. Mÿjja punu kute apunu tũm jakrenh mex dja ajte ajo ajkê, ane. ¹⁵ Nhyim arÿm mebê idjaer rũnh'ÿr tẽn memã arẽn memã kum,

—Be, Jeju ne ijo mex, ane.

Kute me rũnhmã amikõt amijarẽn.

Dju r 10.30

¹⁶ Jeju kute pi'ok ràràrkam meo mexo bakam ne mebê idjaer rũnh kum kurêo ba. Ne kam arÿm abenmã kum, “Gwaj on kubĩ”, anhÿro ba. ¹⁷ Nhyim Jeju arÿm memã kum,

—Be, Ibãm ne pi'ok ràràrkam àpẽn ar ba. Ba kudjwa kam idjãpẽn ar iba, ane. ¹⁸ Nhyim me arÿm abenmã kum,

—Be, Jeju gwaj bapãnh pi'ok ràràrkam àpẽn ba. Djãm jabit? Kati. Tãmwã ta ne amijo 'ex ne Metĩndjwÿnhõ bãm ne raxo amiptãro ba, ane. Me abenmã anen arÿm we Metĩndjwÿnhõ ngyrk ne kute Jeju bĩnmã kangrõnh tÿx ne.

¹⁹ Nhyim kam Jeju amipãnh memã kum,

—E kum, mrãmri ne ba ibê Metĩndjwÿnh Krakumrêx. Djãm ba ipydji ne ba idjãpẽn got? Kati. Ibãmmê ne bar idjãpẽn'ã ajkrut. Ne ba ren ipydjin ren ije meo mex kêt. Ibãm djãpẽn ne ba omũn arÿm àpẽn o idjãpẽn. Ibãm djãpẽn kunikõt ne ba kudjwa ã idjãpẽnõ ane. ²⁰ Be, mÿkam? Bir, Ibãm kum ijabekam. Ne kam arÿm imã amidjãpẽn kunĩ jakre ba kõt ipêx. Dja ã imã mÿjja pumũnh kêt rax kwÿ jakre ba arÿm ipêx ne. Dja mÿjja raxo ajbir ije ipêxja jakrenh mex ne. Dja ba ipêx ga me te aje marmã kam ano tyn aku'ê. ²¹ Ba Ibãm kõt akubyn me tyko tĩn. Kute Ibãm ta kute akubyn me tyko tĩn pyrãk ne ba ã meo ane. Dja ba imã me tyk akubyn o tĩn kĩnh ne arÿm ã meo ane nhyim me arÿm akubyn tĩn.

²² Dja ba me axwe kuljan memã ikaton kam memã axwe pãnh jarẽnhdjwÿ. Ibãm kute me'õmã axwe pãnh jarẽn kêt. Ta ne imã,

“Ga dja ga me kunĩmã axwe pãnh jarẽ”, ane.

²³ Be, mÿj kadji ne ijã memã axwe pãnh jarẽn djwÿnh mẽ? Bir, dja ba memã axwe pãnh jarẽ nhyim me arÿm ijo bẽnjadjwÿr ra:x ne. Dja me ijo bẽnjadjwÿr ra:x mrãmri me kute Ibãmõ bẽnjadjwÿr rax pyrãk. Ja kadji ne ijã memã axwe pãnh jarẽn djwÿnh mẽ.

Be, djãm me kute imã ikajgo jarẽnhkam kute Ibãmmã rax jarẽn got? Kati. Dja me imã irax jarẽn kêt ne arÿm Ibãmdjwÿmã rax jarẽn kêt. Ta ne ijano ba tẽ.

²⁴ Dja me tu amim ikabẽn markumrêx ne tu amim kute ijanor djwÿnh markumrêx ne arÿm kunĩ Metĩndjwÿnhkõt tĩn ne ar ba rà'ã: rà'ã ne. Dja ba me jamã axwe jarẽn kêtumrêx. Amrêbê ne me ja Metĩndjwÿnhbê amakkre kêt kute mrãmri ne me tyk amakkre kêt pyrãk. Ne kam arÿm jakam Metĩndjwÿnhkõt tĩn ne ar ba rà'ã: rà'ã ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrêx. ²⁵ Dja me tyk ã ikabẽn ma. Ibê Metĩndjwÿnh Kraja ikabẽn ma. Ne kam me kute ikabẽn mar kunĩ dja me akubyn tĩn. 'Ã akati arÿm me bajo rãm ne ja. Arÿm ije kum o kraxmã. Mrãmri ne ba me amã ja jarẽnhkumrêx.

²⁶ Be, mÿj ne ikam kute ba memã ikabẽn nhyim me akubyn tĩn? Bir Ibãmmê ije aben pyrãk. Kam ne ba memã ikabẽn nhyim me akubyn tĩn. Ibãm ta ne tĩn ne ta kute mÿjja kunĩmã tĩn jangjẽnho ba. Ibãm kabẽn kõt ne ba kudjwa itĩn ne ije mÿjja kunĩmã tĩn jangjẽnho iba. ²⁷ Ne Ibãm kabẽnkõt dja ba memã axwe pãnh jarẽnhdjwÿ. Arÿm ije amijo inhikam dja ba ã meo ane.

²⁸ Be, ije me amã, “Dja me tyk ikabẽn man akubyn tĩn”, anhÿrkam kwãrik wãnh te aje marmã ikam ano tyk kêt. Mrãmri dja pyka krãkam me tyk kunĩ ikabẽn man akubyn kato. ²⁹ Me mex ne ukapri dja me akubyn tĩn. Dja me Metĩndjwÿnhkõt tĩn ne ar ba rà'ã: rà'ã ne. Nhyim me axwedjwÿ dja me akubyn tĩn. Ije memã axwe pãnh jarẽn kadji dja me akubyn tĩn.

³⁰ Be, djãm ipydji ne ba ar iba? Kati. Ba ipydji, idjãpẽn ne ikabẽn kêt. Ibãm kabẽn o ne ba ikabẽn. Ibãm ne imã me axwe jakre ba kõt me axwemã ikaton kam memã pãnh jarẽ. Djãm ije amidjwÿnhbõto kĩnhmã? Kati. Ibãm kute ijanor ne ba ije o kĩnhmã. Kabẽnkõt ije katãt me axwemã ikaton kam pãnh jarẽnhkumrêx.

³¹ Be, djãm ipydji ne ba me amã amijarê? Kati. Ba ren ipydjin me amã amijarê ga me ren mrãmri ijã, “Kati. Kabẽn kajgo”, ane. ³² Nhyim be, kati. Me'õdjwÿ ne ikukãm ijã me amã ujarẽnhkumrêx. Katãt me amã ijã ujarẽnhkumrêx. Ja ne ba arÿm ije mar.

³³ Be, me ga ne ga me amrêbê Djuão'ÿr me akwÿ jano. Nhyim me Djuão'ÿr bõx ne kukij. Nhyim arÿm katãt me amã ijã ujarẽnhkumrêx ga me arÿm ama. ³⁴ Be, djãm kute kabẽnõ Ibãm jakrenh got ba me amã Djuão jarê? Kati. Pykakam me'õ kute kabẽnõ Ibãm jakrenh kêt. Be, mÿj kadji ne ba me amã Djuão jarê? Bir, me aje amijã Djuão kabẽn markumrêx nhyim Metĩndjwÿnh kute me ajaxwebê me apytãrmã ne ba me amã arê. ³⁵ Djuão ne kute mrãmri ne ngõnhpõk nhirã pyrãk ne ar ba. Nãm me amã kabẽn

mex jarêhno ba. Ga me ren tu amim kabên markumrêx ne ren amijo aba mex râ'â. Nhyim be, kati. Djuão kute me amâ arêhno bakam ga me aje mar 'ikrân ne akînh 'ikrân ne.

³⁶ Be, Ibâmdjwý ne kute imâ,
 “Ije amâ adjâpênh djâ jarênhja dja ga inomâ amê”, anhÿr ne kute prîne imâ 'â karô ba arÿm kôt idjâpênh iba. Ba mÿjja pumûnh kêt nhîpêxo iba ga me arÿm omû. Idjâpênh ja kute iraxo amirîto Djuão jakrenh mex. Ga me ren aje idjâpênh pumûnhkam ren arÿm mrâmri iraxnâ akatorcumrêx. Ibâm kute ijanorkôt ne ga me ren imâ akatorcumrêx.

³⁷ Ibâm ta kute ijanor ne arÿm ijâ ajarê. Djâm me aje ôkre mar ne î pumûnh got? Arkati. ³⁸ Ga me ren aje amim Ibâm kabên mar prâm ne ren tu amim imarkumrêx. Nhyim be, kati. Ibâm kute ijanor djwýnh ta ne arÿm mâ amâ ijâ ajarê ga me aje amim kabên 'amÿnh kêt ne mar prâm kêt. ³⁹ Goja prîne Metîndjwýnh kabên'â pi'ôk no'ôk pumû. Me ga ne ga me 'â amim, “Dja ba arêhno iban Metîndjwýnhkôt ifin ne ar iba râ'â: râ'â ne”, anhÿro aba. Me aje amim anhÿrkam goja prîne amim omûn ama. Pi'ôk tâmkam ne Metîndjwýnh ba ijâ ajarê. ⁴⁰ Nâm te pi'ôkkam ijâ ajarê ga me ikôt abikamênh kêt. Ga me ren Metîndjwýnhkôt atîn kadjy ren ikôt ajkamê. Nhyim be, kati. Me aje ikôt abikamênh prâm kêtumrêx.

⁴¹ Djâm me aje imâ, “Araxkumrêx”, anhÿrmâ? Djâm irax ja ne ba abej? Kati. ⁴² Be, mÿkam? Bir, me amâ kâjkwakam Metîndjwýnh jabê kêt kam ije irax ja jabej kêt. Arÿm ije me amar. ⁴³ Ibâm kukwakam ba tèn me awÿr bôx ga me aje amim imar kêt. Me'ô kâtâm ta dja tèn me awÿr bôx ne ta amiraxo àmra ar ba ga me arÿm tu amim markumrêx.

⁴⁴ Be, me ga ne ga me amirax jabej mâ amim, “Ba gêt ba amibên gê me imâ irax jarê”, anhÿro aba. Ne kam aje amim, “Ba Metîndjwýnhmâbit amijarê gê ta ijo rax”, anhÿr kêtumrêx. Aje amim, “Ba gêt irax. Ba gêt irax”, anhÿro abakam aje amim Metîndjwýnh mar prâm kêtumrêx.

⁴⁵ Djâm ba dja ba Ibâmmâ me ajaxwe jarê? Kati. Ga me akukâmâre Môjdjê kanàrrâm ar amijo aba. Ta ne arÿm Metîndjwýnhmâ me ajaxwe jarêhno dja. ⁴⁶ Djâm mrâmri ne ga me aje tu amim akukâmâre Môjdjê kabên markumrêx? Kati. Ga me ren tu amim Môjdjê kabên markumrêx ne ren badjwý tu amim imarkumrêx. Ta ne ikukâm ijâ ajarên ijâ pi'ôk no'ôk. Kam ga me ren amim kabên jarên ren tu amim imarkumrêx.

⁴⁷ Nhyim be, kati. Me aje amim Môjdjê kabên mar kêt ne aje kôt amim badjwý ikabên mar kêt. Nâm â jÿu pi'ôk ràràrkam kute me'ô punuo mexkam mebê idjaer rûnhmâ ane.

6

Kute djwýo mebê 5.000o djwv mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Ruk 9.10

¹ Nâm memâ anen kam arÿm amû tê. Tê:n kam arÿm imôtibê Garrêja nhîkjêmâ rê. Imôti nhidji 'ôdjwÿbê Xiberij. ² Nhyim kam me krâptî kôt mô. Ôbê Jeju kute mÿjja pumûnh kêt kwÿ nhîpêx nhyim me kute omûnhkam ne me kôt mô. Nâm me punu krâptîo mex nhyim me omûn arÿm kôt mô. ³ Kôt mô nhyim Jejumê kôt ba djwýnh ar me kukâm mô. Mô:n krân'h'â wabi. Abir tê:n arÿm kam nhÿ. ⁴ Be, arÿm ne Djeruxarêkam mebê idjaer kute aben pydji djâ nhô akatija bôx 'ÿr. Me kute Metîndjwýnh me kukâmâre nhirôbê mrân'hja mar kadjy ne arÿm ô akati 'ÿr.

⁵ Ar krân'h'â nhÿ nhyim kam Jeju amipânh rît. Nhyim nînh me krâptî: kôt mô nhyim me omû. Ne kam Piripimâ kum,

—Jâm dja gwaj tèn me kadjy djwÿ kwÿ by? ane. ⁶ Be, djâm kute amikukâm amimar kêt ne Piripi kukij? Kati. Kute prîne amikukâm amimar. Be, mÿkam ne kukij? Bir, Piripi kute mrâmri amim tu markumrêx jabej ne kukij. ⁷ Nâm kukij nhyim Piripi kum,

—Tô gêt kon. Gwaj banhô pi'ôk kaprî'â akrekam kubê denarjuo 200bit. Ne gwaj ren pi'ôk kaprî jao ren me kadjy djwÿ by nhyim ren me krâptî abenmâ kokjêr kryre nhyim ren me krâptî: 'â djwÿ kêt, ane.

⁸ Nhyim Jejukôt ba djwýnh 'ôdjwÿta nhidjibê Ângre. Ximâo Pedrumê ar axikôt apôx. Ângreja kum,

⁹ —Ota jakam me'ô bôktire nhô djwÿmê tepprêremê. Xewadao djwÿ nhîpêx amân'hkrut ne ikjêkêt. Ne tepprêre amân'hkrut. Nhyim be, me krâptî: Mÿj dja gwaj djwÿ ngrirejao me on? ane.

¹⁰ Nhyim Jeju arkum,

—Ar memâ arê gê me nhÿ, ane. Be, bôre ne pyka wâkam kumex ne. Jeju arkum ane nhyim ar arÿm memâ arê. Nhyim me arÿm bôrekam nhÿ. Me krâptî: kubê 5.000 ne me nhÿ. ¹¹ Nhyim kam Jeju arÿm djwÿ jamÿ. Ne kam arÿm o Metîndjwýnhmâ amikînh jarê. O kum amikînh jarên arÿm kôt ba djwýnhmâ kungâ. Nhyim ar me krâptîmâ kungâ. Nâm â tepprêredjwÿo ane.

¹² Nhyim me ô kwÿ krê:n arÿm ajne. Nhyim Jeju kôt ba djwýnhmâ kum,

—Dja gar djwÿ janhy karwâ. O bikênh kêt kadjy, ane. ¹³ Nhyim kam ar karwân kaxnokai pÿnh djâri kam kungij. Nhyim kam kaxnokai bê 12 ipu. Be, xewadao djwÿ amân'hkrut ne amân'hkrut ne ikjêkêt janhy 'â kâtâm ne ja.

¹⁴ Nhyim me arÿm kute mÿjja pumûnh kêtja pumûnhkam abenmâ kum,

—Be, Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh ja ne me amrêbê arê. Me

memã kum, “Dja pykamã bôx”, anhÿro ba. Be, kôt ne Jeju arÿm jakam bôxkumrêx, ane.

¹⁵ Nhyim Jeju arÿm me kuman amim,

—Got ba ren arek dja nhyim ren me tu ijo tÿm ne ijã bënjadwÿr rax mē. Djãm on pykakam memã inhÿr prãm got? ane. Ne kam arÿm mebē tēn amũ krãnh'ã wabin ate ar ba.

¹⁶ Nhyim kam arÿm para. Nhyim kôt ba djwÿnh tēn arÿm imôti'ÿr ruw. ¹⁷ Ne kam arÿm kã'ôkam wadjãn nox ne. Amũ akãx nhikjēmã krãrãxbē Kapana'ÿr mormã ar arÿm nox ne. 'ÿr mō: nhyim ar'ã arÿm akamat ne. Nhyim kraxje Jeju ar'ÿr bôx kêt rã'ã.

¹⁸ Ar mō: nhyim arÿm kôk 'itÿx wabē nhyim kam ngô amijapin tÿx ne. ¹⁹ Nhyim ar ngô rēnho mōn arÿm ajbubē tÿm ne. Ar mōr'ã arÿm kirometubē 5 apēx. Nhyim Jeju nÿnh arkôt tu ngô'ã tē nhyim ar omũ. Nhyim arÿm aro rãm ne ja nhyim ar arÿm tÿn prãm ne. ²⁰ Nhyim arkum,

—Ar atin prãm kêt. Ba ne ba ar akôt tē, ane. ²¹ Nhyim ar kabēn man arÿm kÿnh ne. Ne kum,

—Amrē ar ikôt kãmã wadjã, ane. Nhyim arÿm wadjãn nhÿ. Nhyim ÿrme ro'ã ar arÿm akãx nhikjē'ÿr bôx. Kapanakam ar bôx.

²² Jeju ar akãx nhikjēkam bôx nhyim arÿm ar'ã akati. Nhyim kam amũ akãx nhikjēbē me te ar ô kã jabej. Me krãpti kute amũja'ã djwÿ krēnja ne te ar ô kã jabej ne abenmã kum,

—Be, amũja'ã kã pydjibit nō nhyim ar o mō. Kôt ba djwÿnhbit mã o mō nhyim Jeju arkôt kãkam ÿr kêt. Nãm me krãpti te ar ô kã jabejn kam ã abenmã ane.

²³⁻²⁴ Ne kam me kute Jeju ar omũnh kêt kam arÿm ar'ÿr mō. Me kã kwÿkam wadjãn akãx nhikjēmã Kapana'ÿr nox ne mō. Be, nhÿnh kã ja'ôkam ne me mō? Bir, krãrãxbē Xiberijkam kã 'ôkam ne me mō. Xiberijkam kã kwÿ arÿm me ku'ē djã'ãnh mō. Bënjadwÿr djwÿnh kute Metindjwÿnhmã amikÿnh jarēnh nhyim me kute djwÿ krēn djã'ãnh ne arÿm kã mō. Kã kwÿ jamã ne me wadjãn amũ kôt mō. Me kute Jeju jabej kadjy ne me Kapana'ÿr mō.

Kute amijã djwÿ jakren 'ã ujarēnh.

²⁵ 'ÿr mō:n kam imôti nhikjēmã bôx. Bôx ne abej ne arÿm kum kato. Jejumã katon arÿm kum,

—Ujarēnh djwÿnh, tō nhÿnh ne myt nhÿ ga jakam bôx? ane.

²⁶ Nhyim memã kum,

—Be, mÿkam ne ga me ijabej mō? Djãm amũja'ã ije mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipêx ga me aje omũnhkam? Djãm arÿm me aje kôt iraxmã akatorkam? Djãm me aje ajte irax marmã ne ga me ijabej mō? Arkati. Be, me ajajnekam. Me aje djwÿ krēn ne me

ajajnekam ne ga me ijabej mō. Mrãmri ne ba me amã ja jarēnhkumrêx.

²⁷ Kwãrãk wãnh djwÿkôtbit ajamak bēn kêt. Tãm dja akuno. Nhyim be, atemã mÿjja kute djwÿ pyrãk. Jakôt dja ga me ajamak bēn. Tãm ne mex rã'ã nhyim ô'ã me Metindjwÿnhkôt tÿn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ba ije amijo inhÿ dja ba me amã kungã ga me atin ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Bir, Ibãm kute imã 'ã karō. Kabēnkôt dja ba me amã kungã. Kãjkwakam Ibãm, Metindjwÿnh ta ne mrãmri kute 'ã imã karō mãm dji, ane.

²⁸ Nhyim me kum,

—Be, mÿj dja ba me Metindjwÿnhmã idjãpēnh o nhyim arÿm kum me ikÿnh? ane.

²⁹ Nhyim,

—Metindjwÿnh ne ijano ba tē. Kôt dja ga tu amim imarkumrêx. Kum adjãpēnh ne ja. Dja ga me ã ane nhyim arÿm kum me akÿnh, ane.

³⁰ Nhyim me kum,

—Goja mÿjja pumũnh kêt'ô nhipêx ba me omũ. Ba me ije araxmã ikator kadjy omũn kam goja tu amim amarkumrêx. ³¹ Be, me bakukãmãre ne me kapôt kukritkam djwÿbē mÿj ne ja krē. Me bakukãmãre ne me 'ã pi'ôk no'ôk ne kamã memã kum, “Me kute krēn kadjy ne memã kãjkwa kurũm djwÿ ngã”, ane.

Goja kudjwa ã me imã o ane ba me omũ, ane.

³²⁻³³ Nhyim amijã djwÿkumrêx jakren memã kum,

—Be, Mōjdjē kute me akukãmãremã kãjkwa kurũm djwÿ nhōr kêt. Nhyim be, Ibãm kute me amã kãjkwa kurũm atemã djwÿkumrêx nhōr. Me'ô ne arÿm kãjkwa kurũm ruw ne kute me kunimã tÿn jangjēnh. Kute memã tÿn jangjēnh nhyim me tÿn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. 'ã ne ije me amã,

—Metindjwÿnh kute me amã atemã djwÿkumrêx nhōr, anhÿr. Mrãmri ne ba me amã ja jarēnhkumrêx. Nãm Jeju ã memã ane.

³⁴ Nhyim me kum,

—Bënjadwÿr djwÿnh, goja mã me imã djwÿ ja nhōro nhÿ, ane.

³⁵ Nhyim Jeju memã kum,

—E kum, ba. Ba ne ba ije atemã djwÿ pyrãk. Ba ne ba ije memã tÿn jangjēnh nhyim me tÿn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Dja me mã ikôt ajkamēn arÿm kÿnhkumrêx rã'ã kute mrãmri ne me arÿm kum prãm kêt kam kÿnh pyrãk. Dja me tu amim imarkumrêx ne arÿm kÿnhkumrêx rã'ã kute mrãmri ne me arÿm kum kôr kêt kam kÿnh pyrãk. ³⁶ Be, djãm me aje tu amim imarkumrêx got? Kati. Ba ne ba arÿm me amã, “Nã gãm me te ipumũn amim imar kêt”, ane.

³⁷ Be, Ibãm kute ikadjy memã amak bōnhja kuni dja me tu amim imarkumrêx ne arÿm mã ikôt ajkamē. Ba kam me'ô kanga kêt kumrêx. ³⁸ Mÿkam dja ba me'ô kanga

kètkumrêx? Bir, Ibâm kute me'ã imã karō kôt dja ba me'õ kanga kêt. Be, djâm ba ije amijã amim karō kôt ne ba kâjkwa kurûm ruw ne ar iba? Kati. Ibâm kute ijanor djwýnh kabên kôt ne ba ruw ne ar iba.

³⁹ Ibâm kute ijanor djwýnh ta ne ijã amim karôn amim, “Be, ije kady memã amak bônha dja ikra mã meo ban 'õo biknor kêt nhyim me akubyn tîn ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ikra akubyn õ me jao tîn”, ane.

⁴⁰ Ibâm kute ijanor djwýnh ajte ijã amim karôn amim, “Me kute ikra pumûnh ne tu amim markumrêxa dja me kunĩ ikôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane. Ibâm kute ijã amim karō ne ja. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ba akubyn inhõ me jao tîn, ane.

⁴¹ Nhyim kam mebê idjaer rûnh arým kãxã kabên kumex ne arê. Kute memã, “Ba ibê kâjkwa kurûm djwý”, anhyrkam ne me kabên kumex jarê. ⁴² Ne abenmã kum,

—Be, djãm kubê Metîndjwýnh Kra got? Kati. Jôdje ne kudji. Idjibê ne Jeju. Ba me ije nãmê bãm pumûnh tûm. Nhyim amijo 'êx ne gwaj bamã,

—Kâjkwa kurûm ne ba ruw, anhyro ba. Kati. Nãm 'êx. Nãm me ã abenmã ane.

⁴³ Nhyim Jeju me kabên man memã kum, —Kwãrik wãnh ikãxã akabên kumex ne arênh kêt. ⁴⁴ Be, djãm me ga dja ga me ikôt ajkamê? Kati. Ibâm kute ijanor djwýnh kute memã amak bônkhambit ne me mã ikôt ajkamê. Mã ikôt ajkamê ba arým akubyn meo tîn. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ba akubyn meo tîn.

⁴⁵ Amrêbê: ne me bakukãmãre Metîndjwýnh kukwakam kabên jarên memã kum, “Metîndjwýnh ta dja memã amikabên jarê nhyim me arým kabên markumrêx”, ane.

Be, me bakukãmãre kute memã anhyr ne 'ã pi'ók no'ók kôt mýj xê dja mã ikôt ajkamê? Bir, Ibâm kute memã kabên jarênh nhyim me arým kute kabên markumrêx. Me kute mýjja 'ã kute kabên jarênhja markumrêx. Me ja dja me mã ikôt amijo bikamênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁴⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Be, djãm me'õ ne arým Ibâm pumû got? Kati. Bajbit ne ba arým kâjkwakam Metîndjwýnh pumûn arým kurûm tên bõx. Bajbit ne ba arým Ibâm pumû. ⁴⁷ Me kute tu amim imarkumrêx arým Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã rã'ã ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ⁴⁸ Ba ne ba ije atemã djwý pyrãk. Ba ne ba memã tîn jangij nhyim me Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã rã'ã ne.

⁴⁹ Be, me bakukãmãre ne me kapôt kukritkam djwýbê mýj ne ja ku nhyim

mebêngêt tûmrãm me kupa. ⁵⁰ Ije me amã atemã djwý jarênhja ne kubê kâjkwa kurûm djwý. Dja me kukun tyk kêt. ⁵¹ Ba ne ba ije atemã djwý pyrãk. Ba ne ba memã tîn jangij. Dja me djwý ja krên Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djwý ije memã òja ne kubê inhĩ. Me kunĩ tîn kady dja ba memã kungã, ane.

⁵² Nhyim kam mebê idjaer rûnh arým kabêno aben japan abenmã kum,

—Je tó, mýj dja memã aminhĩ nhõr on nhyim me ajmã krênja on? ane.

⁵³ Be, djãm mrãmri ne me kute ikumrêx krênmã? Kati. Atemã. Be, mrãmri me kute tu amim Jeju markumrêxo bamã. 'Ã ne Jeju me kute i krên jakren 'ã me kute kamrõo kôm jakre. 'Ã ne memã kum,

—Be, ba ije amijo inhĩ dja ga me inhĩ krên kêt ne ikamrõo akôm kêt ne kam atînkumrêx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ⁵⁴ Me kute inhĩ krên ne ikamrõo kôm ne me mrãmri Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja ba akubyn meo tîn. ⁵⁵ Mrãmri ne inhĩbê djwý ne ikamrõbê me kôm djã. ⁵⁶ Me kute inhĩ kur ne ikamrõo kômja, me jamê ne ba me ije aben mar týx ne ije aben jamýnh týx ne abenã idjukanga kêt ne ar abeno iba. ⁵⁷ Mrãmri Ibâm tînkumrêx ne ijano ba tê. Kam ne ba Ibãm tîn o itînkumrêx. Nhyim me kute inhĩ kurdjwý dja me ba itîn jao tînkumrêx.

⁵⁸ Ije amã atemã djwý jarênh ja ne kâjkwa kurûm ruw. Djãm kute djwýbê mýj ne ja pyrãk? Kati. Nãm me te mýj ne ja ku nhyim mebêngêt arým me kupa. Nhyim be, ate dja me atemã djwý ja kun arým Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵⁹ Mebê idjaer bikprõnh djãkam ne Jeju memã ja jarê. Kapanakam me bikprõnh djãkam. ⁶⁰ Kute memã aminh'ã djwý jarênh ne memã 'ã ujarênhkam ne me kôt baja krãptĩ arým amim,

—Je, djãm me ije kabên wã mar got? ane.

Me krãptĩ kute Jeju kanga.

⁶¹ Nhyim Jeju ta arým me kuman memã kum,

—Ba arým me amã atemã djwý jarê ga me aje amim imar kêt ne arým apijãm ne. ⁶² Dja ba i ikrĩ djã tûmmã wabi ga me idjãbirkôt ipumû. Mýj dja ga me arým kam nê? ⁶³ Be, atemã kâjkwakam ikabên kukradjã ne ba me amã arê. Metîndjwýnh Karõ kute meo bakambit ne me kute ikabên mar. Me ga ne ga me aje amidjwýnhõ kính prãm. Kam me aje imar kêtumrêx. Nã bãm me amã ikabên jarê, me amã Metîndjwýnh Karõ jarê. Tãm ne kute meo ban memã tîn jangij nhyim me Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁶⁴Be, djām me akunī ne ga me aje tu amim imarkumrēx? Kati. Me akwý ne ga me aje amim imar kêt, ane. Nām Jeju ā memā ane. Be, mýj ne me mar on kam ā memā ane? Bir, amrēbē mýjja kunī kētri ne Jeju kute amikukām me mar. Apýnh me ī djāri kute amim mar kēta arým kute me mar. Djudadjwý dja ī kurē djwýnhmā Jeju kanga. Nhy m arým kute adjwýnhdjwý mar. Kukām kute mar. ⁶⁵Ne kam memā kum,

—Me akwý ne ga me aje amim imar kêt. Ba kam arým me amā, “Djām me ga dja ga me ikôt ajkamē? Kati. Ibām kute memā amak bõnhkambit dja me mā ikôt ajkamē.” Nām ā Jeju memā ane.

⁶⁶Nhy m kam me kôt baja krāptī arým kubē amijo akēx ne aje kôt ba kêt.

⁶⁷Nhy m kam Jeju kute ar anorjabē 12mā kum,

—Djām ar gadjwý dja gar ikanga? ane.

⁶⁸Nhy m ar ‘ōbē Ximāo Pedru kum,

—Kati. Bēnjadjwýr djwýnh, mýj me ‘ōkôt dja bar ar iba? Arkati. Gajbit ne ga akabēno meo tīn ne ‘ā ar imā adjujarēnh ar aba. Metīndjwýnhkôt me tīn ne ar ba rā‘ā: rā‘āja‘ā ar imā adjujarēnh ar aba. ⁶⁹Ar ba ne bar tu amim amarkumrēx. Mrāmri abē me inhō Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritu. Mrāmri abē Metīndjwýnh Kra. Metīndjwýnh tīnkumrēx Kra. Ar ba ne bar tu amim amarkumrēx.

⁷⁰Nhy m Jeju arkum,

—Be, mrāmri ne ba amijo ar apytarkumrēx. Ije ar ajanorbē 12 ne ba amijo ar apytarkumrēx. Be, djām ar akunī ne gar amex? Kati. Ar ajō apydji ne abē Xatanaj nhō āpēnh, ane. ⁷¹Djuda‘ā ne kabēn. Djuda lkadjī. Ximāo ‘ōdjwý kute irja. Dja ī kurē djwýnhmā Jeju kanga. Kute ar anorjabē 12‘ō ja dja kanga.

7

Djeruxarēkam me krāptīmā ‘ā ujarēnh.

¹Jeju memā anen kam arek Garrējakambit ar ba. Be, mýkam ne Djudējakam arek ar ba kêt? Bir, me bē idjaer kute kam bīnmā ar abej bakam. ²Nhy m kam arým Djeruxarēkam me bē idjaer krāptī kute aben pydji dja nhō akati ‘ýr. Me kute aben kajmā‘ā me bakukāmāre kukrādja mar kadjy bō mjýrkam krī dja nhō akati ‘ýr.

³Nhy m kam Jeju kamy ar axikôt apōxja kum,

—E kum, goja amū pykabē Djudēja‘ýr tē. Dja wākam akôt me ba djwýnh adjāpēnh kôt apumū. ⁴Djām me ‘ō kute me kunīmā amiraxo amirīt prāmka kute me bē amijo bipdjur prām got? Aje mrāmri mýjja pumūnh kêt nhípēx jabej goja pyka kunīkôt me kunīmā amijo amirīt, ane. ⁵Be, nām ar te Jejumē axikôt apōx ne amim mar kêt. Kam ne ar ā kum ane.

⁶Nhy m Jeju arým arkum,

—Je djām kraxje me kute ijo tým dja nhō akati iwýr bōx kētajakam gar kam imā arē? Kati. Ar gajbit akati kunīkôt ar adjumar mex rā‘ā. ⁷Nhy nh ne pykakam me axwe ‘ō kum akurēmā? Arkati. Nhy m be, ba, me kum ikurēkumrēx. Ije me axwe‘ā memā idjujarēnh ar ibakam me kum ikurēkumrēx. ⁸Ar gajbit dja gar Djeruxarēkam me krāptī kute aben pydji dja‘ýr mō. Inhō akati iwýr bōx kêt rā‘ākam ‘ýr itēm prām kêt. ⁹Nām arkum anen arek Garrējakam ar ba.

¹⁰Nhy m kam kamy ar arým tē. Nhy m ar ba:n kam amipdjun arým me kute aben pydji dja‘ýr tē. ‘Ýr tē:n arým ‘ýr bōx. ¹¹Nhy m arým ‘ā me kute aben pydji dja nhō akati bōx nhy m me bē idjaer rūnh arým abej ne memā kum, “Nhy nh ne Jeju dja”? ane. Nhy m me “Kon”, ane.

¹²Nhy m me me kaxā abenmā Jeju jarēnh kumex. Me kwý ne me abenmā kum, “Kati. Jeju mexkumrēx”, ane.

Nhy m me kwý arīk abenmā kum,

—Kati. Nām Jeju amijo ‘ēx ne me noo biknoro ba, ane. ¹³Nhy m be, nām me me ipōkri memā Jeju‘ā ujarēnh amirīt kêt ne. Me bē idjaer rūnh pymaje ne me me ipōkri ‘ā ujarēnh amirīt kêt ne.

¹⁴Nhy m kam arým me kute aben pydji dja nhō akati nhōkre dja kôt Jeju arým Metīndjwýnh nhō kikreti‘ýr tēn wadjān kam arým memā kukrādja jarēnh dja. ¹⁵Nhy m kam me bē idjaer rūnh te kute Jeju marmā kam no tyn kumex ne abenmā kum,

—Je tō djām tāmwa kute me kôt pi‘ōk jarēnh tūm got ā me kukrādja jarēnh mexo ane?

¹⁶Nhy m Jeju memā kum,

—Djām ba ikukrādja ne ba me amā arēnh o iba? Kati. Kute ijanor djwýnh kukrādja ne ba me amā arēnh o iba. ¹⁷Gēdja ga me ajō ga aje kukrādja kôt amijo aba prām jabej arým ama. Me‘ō kute ikukrādja jarēnh mo krax djwýnhja dja ga me ama. Djām ba ne ba ije me amā ikukrādja jarēnh mo krax djwýnh? Kati. Kājkwakam Metīndjwýnh ne kute arēnh mo krax ba kam kôt me amā arē. Ja dja ga me ama. Me aje kukrādja kôt amijo aba prām jabej ama. ¹⁸Ne ga ren me ajō ga amirax jabej ne ren ‘ā memā amijarēn memā amijo adjāma ar aba. Nhy m be, kati. Kute ijanor djwýnh ne ba ije rax jarēnh. Ije ajbit rax jarēnh ne kam katāt ije ikabēn jarēnhkumrēx ne ijēxnhī kētkumrēx.

¹⁹Me bakukāmāre Mōjdjē kute me amā Metīndjwýnh kukrādja jarēnhja dja ne ga me kôt ar amijo aba? Kati. Ga me ajō aje kukrādja kôt ar amijo aba kêt. Ne kam aje ibīnmā ijabej ar aba. Mýkam? ane.

²⁰Nhy m me kum,

—Je tô nhÿnh me'ôja ne kute abĩnmã ajabej ar ba? Be, me karõ punu'õ ne ajo ba, ane.

²¹ Nhyim Jeju arÿm memã kum,

—Be, ba amrêbê me'õ punu pydjio mex ga me te aje mÿjja marmã ikam ano tyn akumex. ²²⁻²³ Nã bãm pi'ók rãrãrkam me'õo mex ga me arĩk ijã abenmã kum,

—Pi'ók rãrãrkam ne apê. Axwekumrêx, anhÿro aban arÿm ikam angyrk ne. Djãm bajbit ne ba kam idjãpênh iba ga me bajbit imã ijaxwe jarê? Kati. Me gadjwÿ ne ga me pi'ók rãrãrkam adjãpênh aba. Mõjdjê ne me amã me my nhĩnu kã rênh jarê. Djãm ta ne kumrêx arê? Kati. Me bakukãmãre Abraão ar kumrêx ne ar arê. Ga me kam aje katãt Mõjdjê kukràdjã kõt amijo aba kadjy pi'ók rãrãrkam adjãpênh ne me my kã rênho aba. Mÿkam ne ga me bajbit imã ijaxwe jarê? Ije kam prĩne me'õ punuo mexkam imã ijaxwe jarê. Ga me ren imã ijaxwe jarênh kêt. ²⁴ Kwãrĩk wãnh ga me arĩk me axwe kêt'ã axwe janhõr kêt. Dja ga me mrãmri me axwekumrêxkõt memã ajapõxkumrêx ne kam arÿm katãt memã axwe jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

Mebê idjaer kum kurê.

²⁵ Nhyim kam Djeruxarêkam me ar ba tũm kwÿ Jeju jabej aben kukij ne abenmã kum,

—Je, djãm mrãmri me kute tãmwã bĩnmã ar abej ba? ²⁶ Nhyim kam kum me uma kêt ne memã kabên ne. Nhyim me arÿm kutã kute kum mÿjja'õ jarênh prãm kêtumrêx. Bãrãm me rũnh arÿm kute tãmwã'ã amim, “Jejubê ne me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritu”, anhÿrkam ne me anhĩkrên kabên maro dja. ²⁷ Tô nhÿnh? Be, kati. Djãm me kute kraxkõt Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritu mar got? Kati. Me kute kraxkõt mar kêtumrêx. Nhyim be, bãm kute Jeju djir ne gu me baje arÿm omũnh. Kõt ne gu me arÿm Jeju 'êxnhĩmã bakato. Nãm me kwÿ ã Jeju'ã abenmã ane.

²⁸ Nhyim kam Jeju kute Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam memã kukràdjã jarênhõ ãmkam kãj bê memã kum,

—Be, mrãmri ne ga me aje imar. Nhÿnhja kurũm ne ba itêm ne ibõx ja ne ga me arÿm aje mar. Djãm ba ne ba amikabên kõt amrê tê? Kati. Me'õ kute ijanor djwÿnh ne mrãmri. Tãmwã ne ga me aje mar kêt. ²⁹ Nhyim be, ba ne ba ije omũnh tũm. Tãm ne ijano ba amrê kurũm tên bõx, ane.

³⁰ Nhyim kam me bit kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã. Ne te: o ane. Me kute o tÿm'ã myt bõx kêt rã'ãkam ne me te: o ane. ³¹ Nhyim me kwÿ krãptĩ arÿm tu amim markumrêx ne abenmã kum,

—Me baje raxmã bakator kadjy ne Jeju arÿm mÿjja pumũnh kêt krãptĩ nhĩpêx ne. Me punu krãptio mex. Djãm me'õdjwÿ

bõx ne kute àpênh mexo kute akrenh got? Kati. Be, mrãmri tãmwãbê ne me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

³² Me rũnh kãxã ne me ã abenmã anhÿro ku'ê nhyim mebê pardjêumê me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ Bẽnjadjwÿr arÿm me kuma. Me kuman arÿm Jeju'ÿr me krãkamgõnh kwÿ jano. Me kute pa 'amÿnhmã ne me me ane.

³³ Nhyim kam Jeju arÿm memã kum,

—Be, me aro'ã ar iba ne arÿm 'ã akati ngrêre. Dja ba kam arÿm kute ijanor djwÿnh'ÿr tê. ³⁴ Ga me kam arÿm te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne kam ikrĩ djã'ÿr te abõx prãmje, ane.

³⁵ Nhyim mebê idjaer rũnh abenmã kum,

—Je tô, jãm dja tê gu me kum bakator kêt. Djãm apÿnh me bajtem ba djãkam me bimãnh tũm'ÿr ne tẽmmã? Djãm kam kute me bajtemmã kukràdjã jarênhmã? ³⁶ Kute me barnã, “Dja ba tê ga me arÿm te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne kam ikrĩ djã'ÿr te abõx prãmje”, anhÿr. Mÿj gêdja kam nê? ane.

³⁷ Nhyim kam me kute amikukràdjã kõt amijo mör ne kute 'ã aminhinomã amimênh nhõ akati arÿm bõx. Akati raxja bõx. Me kukãmãre kukràdjã kõt me kute bõ mjÿrkam krĩ'ã aminhinomã amimênh kadjy akati ne arÿm bõx. Nhyim Jeju arÿm kãjmã djan memã kum,

—Me ajõ ar amã kõr jabej amrê iwÿr tên ikõ. ³⁸ Me kute tu amim imarkumrêxja gêdja ĩ me kadjwÿnhbê ngõ kute meo tũnja mã mekam apõx. Me bakukãmãre kute pi'ókkam memã arênh kõt ne ba ar amã arê.

³⁹ Nãm Jeju Metĩndjwÿnh Karõ'ã ã memã ane. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhyim Metĩndjwÿnh Karõ arÿm me'ÿr bõx ne meo ba. Djãm arÿm ne meo ba? Kati. Metĩndjwÿnh kute memã Karõ janor djwÿnhãm ne Jeju memã ane. Dja Metĩndjwÿnh amiwÿr Jejuo wabin akubyn o rax. Ne kambit arÿm memã Karõ jano nhyim bõx ne meo ba.

⁴⁰ Jeju mebê ane nhyim me krãptĩ kute kabênja markam 'ã abenmã kum,

—Be, mrãmri ne tãmwãbê Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh. Me bakukãmãre ne me amrêbê: arê, ane.

⁴¹ Nhyim me kwÿ Jeju'ã abenmã kum,

—Be, tãmwã ne mrãmri kubê Kritukumrêx. Mrãmri kubê me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

Nhyim me kwÿ arĩk 'ã abenmã kum,

—Be kati. Jejubê ne Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritu kêt. Abatãnh djã ne pykabê Garrêja. ⁴² Nhyim be, me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx krĩbê Berêkam abatãnh. Kubê ne me bakukãmãre Dawi tãmdjwÿ. Bẽnjadjwÿr rax Dawi jabatãnh djãkam ne Kritu abatãnh djã. Amrêbê: ne

me bakukãmäre pi'ökkam arê. Nhyem be, kati. Djãm Jejubê Bënjadjwýrbê kumkatibê Kritu got? Jeju ate Garrêjakam abatànñ, ane. ⁴³ Me kute ã abenmã anhýrkam me kute Jeju'ã axikôt kabên jadjwýr kêt. ⁴⁴ Nhyem me ja kwý bit kute o tým ne pa 'amýnhmã. Ne kam te: kute o anhýrmã.

⁴⁵ Nhyem kam me krãkamngônñ kikreti nëje ku'êja me rúnñ'ýr akêx ne me'ýr bôx. Meñdjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýrmê mebê pardjêu'ýr bôx. Nhyem kam me rúnñ me krãkamngônñmã kum,

—Je tô mýkam ne ga me Jejuo abôx kêt? ane.

⁴⁶ Nhyem me krãkamngônñ memã kum,

—Djãm me'ô pykakam kabên mexo kute tãmwã pyrãk? Kati. Nãm prïne kabên mexo kute katãt me kunĩ jakrenñ. Ba me kam te ije o itým ne pa 'amýnhmã, ane.

⁴⁷ Nhyem mebê pardjêu memã kum,

—Je tô djãm arým ne me gadjwý me anoo akno? ⁴⁸ Ê, ba me amã arê. Djãm me irax'ô, nãr me ibê pardjêu'ô ije amim tãmwã mar got? Kati. ⁴⁹ Be, djãm me kãtãmwã kute Mõjdjê kukràdjã mar got? Me kute me bakukãmäre kukràdjã mar kêt kam dja Meñdjwýnh arým me kanga, ane.

⁵⁰ Nhyem Nikodemu. Tãm ne akamãtkam Jeju'ýr tẽ. Kubê ne mebê pardjêu'ô. Nãm arým memã kum,

⁵¹ —Je gêdja gwãm kraxje me baje axwe jabej me kujkêr kêt kam memã axwe jarê? Kati. Be, Jeju kute kraxje me bamã amijarênñ kêt kam gu me arým 'ã axwe nhôro nhý, me bakukràdjã kupa'ã ne gu me 'ã nhôro nhý, ane.

⁵² Nhyem me arík kum,

—Djãm gadjwý pykabê Garrêjakam ajabatànñ djã ne ga nëje akabêno dja? Be, pi'ökkam ne Meñdjwýnh kukwakam kabên jarênñ djwýnh'ô Garrêjakam abatànñ kêt kumrêx. Dja ga amim pi'ók jarên arým kôt ikabênkumrêxmã akato. Jejubê Bënjadjwýrbê kumkati kêt. Tãm dja ga pi'ók jarên ama, ane.

⁵³ Nhyem kam me kunĩ ajmãn aminhürkãmã apêx.

8

Me'ô nire kute me'ôbê mjêno àkñh.

¹ Jeju arým krãnhbê Oriwêre 'ýr tẽ. Tẽ:n arým 'ýr bôx nhyem 'ã akamãt nhyem nõ. Nô: nhyem arým ðkrên'ãnñ kã. ² Nhyem kam Meñdjwýnh nhô kikreti'ýr tẽn kam bôx. Nhyem kam me kunĩ ajte 'ýr bôx nhyem arým nhý. Nhýn arým memã kukràdjã jarênho nhý. ³ Nhyem kam me arým Jeju'ýr me 'ô nireo bôx ne me ipòkri kudja. Arým ne mjên ne kam ajte me'ôbê mjêno akñ ar ro'ã nõ. Nhyem me arým omün o tým ne pa 'amýn Jeju'ýr o bôx. ⁴ Ne kum,

—Ê, ujarênñ djwýnh. Be, me'ô nire ja arým mjên ne arým me'ô myo akñ ar ro'ã nõ. Ba me ar nõrkôt ar omün aro tým ne arým awýr o bôx. ⁵ Be, me ja jaxwe pãnh ne Mõjdjê arým memã arê. Kute me bakukràdjã jarênñkam Mõjdjê arým 'ã memã kum,

—Ga me axwe pãnh kênno titik ne abĩ gê ty, ane. Be, gadjwý ar imã axwe pãnh'ô jarê bar kuma. Mýj gêdja bar on? Nãm me ã Jejumã ane.

⁶ Mýj kadjy ne me kum ane? Bir, godja kukràdjã kupa'ã mýjja jarênñ jabej nhyem me arým kôt kum axwe jarê. Ja kadjy ne me kum ane.

Nhyem Jeju ate idjao nhýn arek ikrao pyka no'ôko nhý. ⁷ Nhyem me mã kum tãmja jarê nhyem arek pyka no'ôko nhý. Nhyem kam kãmã djan memã kum,

—Goja me ajõ apydji ajaxwe kêt kumrêx jabej ga akumrêx kên'ô byn o titik ne abĩ, ane. ⁸ Nãm anen ajte nhý, pyka no'ôko nhý.

⁹ Nhyem me arým amima:ro djan amijaxwedjwý ma. Ne kam arým pijãm ne mã apôxo dja. Me abatànñja kumrêx ne me kato. Nhyem mekôt me abatànñ nydjwý apôxo dja. Nhyem ajbir abatànñ nyre meo ino ren kato. Arým ne me kunĩ apêx. Nhyem kam Jeju arým ate nhý nhyem niredjwý arým ate dja. ¹⁰ Nhyem kãmã djan nire ate ãmkôt omün kum,

—Me'ô nire, nhýnh ne me kute amã ajaxwe jarênñja ku'ê? Djãm me'ô kute ajaxwe pãnh kênno atitik prãm kêt kumrêx? ane. ¹¹ Nhyem kum,

—Ã bënjadjwýr. Me'ô kute pãnh ititik prãm kêt, ane.

Nhyem kum,

—Badjwý. Ajaxwe pãnh ije kênno atitik prãm kêt. Aj mã. Kwãrik wãnh ga ajte ajaxwe kêt, ane.

Kute katãt memã amijarênñ.

Dju r 1.4; Rô 13.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

¹² Nhyem kam Jeju ajte memã kum,

—Be, apýnh me ba djã kunikôt me axwe kunĩ katãt kute amijo ba kadjy ne ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Ga, me kurwý djã kute akamãtkam memã pry kurwý nhyem me kute akamãtkam mýjja kunĩ pumünñ ne katãt baja pumü. Badjwý dja me tu amim imarkumrêx ne arým katãt amijo ba. Ga, akamãt kô tykkam me kute mýjja pumünñ kêt ne ba punuja pumü. Me axwedjwý ne me kute mýjja mar kêt ne amijo ba punu. Djãm me kute tu amim imarkam axwe ne amijo ba punu? Kati. Ba ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Dja me tu amim imarkumrêx ne arým katãt amijo ban kam arým ikôt tñn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹³ Nhyem mebê pardjêu kum,

—Je, djã nãm me'õ akõt kabên dji? Kati. Ga apydji aje memã amijarênho aba nhyim me'õ kute akõt kabên djir kêt. Ba me kam arým amã akabên kajgo jarê. Akabên kajgo nhyim me kute amar kêt, ane.

¹⁴ Nhyim memã kum,

—Kati. Ipydji ije memã amijarênhkam ije memã amijarênh kajgo kêt. Kàjkwakam Metĩndjwýnh ne ijano ba amrê kabên kôt tẽ. Be, 'yr dja ba akubyn tẽ. Ja ne ije markumrêx. Kam ikabên kajgo kêt. Nhyim be, me ga ne ga me aje imar kêt. Nhýnhja kurúm ne ba itẽmja ne ga me aje mar kêt. Nhĩãm itẽmdjwý ga me aje mar kêt.

¹⁵ Me ga ne ga me aje amidjwýnhõ kĩnh prãm ne aje memã axwe jarênho aba. Djãm ba ne ba ije amidjwýnhõ kĩnh prãm ne memã axwe jarênh got? Kati. ¹⁶ Godja ba memã axwe jarênh jabej arým katát memã arênhkumrêx. Djãm ipydji dja ba arê? Kati. Ibãm kute ijanor djwýnhmẽ dja bar axikõt ikabên ne memã axwe jarê. Kam ne ije katát memã axwe jarênhkumrêx. ¹⁷ Nhyim be, amrêbê: me bakukãmãre kute me akukràdjã'ã pi'òk no'òkdjwý. Me akukràdjã kôt ba ije Ibãmmê axikõt memã amijarênho iba. Me akukràdjã jakam me'õ ar amãnhkrut ne kute me omũnhkõt kute axikõt me arênh nhyim me kunĩ kute mar ne kute memã kum, “Mrãmri katát ar kute me arênhkumrêx”, anhýrmã. Ja ne ga me arým aje mar.

¹⁸ Be, ja kôt ne ba Ibãmmê ã me amã amijarênho ane. Ba ije me amã amijarênh. Nhyim Ibãm kute ijanor djwýnh ikõt kute me amã ijarênh. Ba Ibãmmê ar ije axikõt me amã amijarênhkam ne ga me ren me akukràdjã kôt ijã, “Mrãmri ne katát kute memã amijarênhkumrêx”, ane. Ba Ibãmmê ar ije axikõt me amã amijarênhkam dja ga me ar ikabên katátjamã akaton ama. Me akukràdjã'ã pi'òk no'òk kôt dja ga me ima, ane.

¹⁹ Nãm ã Jeju memã ane nhyim me arým kum,

—Tõ nhýnh ne abãmja? ane.

Nhyim memã kum,

—Me aje imar kêt ne aje Ibãmdjwý mar kêt. Ne ga me ren iman ren Ibãmdjwý ma. Nhyim be, kati. Aje mar kêt, ane. ²⁰ Be, Metĩndjwýnh nhõ kikretikam me kute Metĩndjwýnhmã pi'òk kaprĩõ atom djãkam ne Jeju ã memã ane. Nhyim me'õ kute o tým ne pa 'amýnh kêtumrêx. Pa 'amýnh'ã myt bõx kêt rã'ãkam.

²¹ Nhyim kam ajte memã kum,

—Dja ba ã mã tẽ ga me arým te ijabej. Te ijabej ne kam arým ty. Nhyim kam Metĩndjwýnh me amã ajaxwe jarênh rã'ã. Mũm itẽmmã 'yr ikrãja dja ga me te ikõt 'yr atẽm ne 'yr abõx prãmje, ane.

²² Nhyim mebê idjaer rũnh abenmã kum,

—Je tõ mýj dja nê? Birãm, dja amibĩ. Nãm me ã abenmã ane. Kute memã kum,

—Dja ba ã mã tẽ ga me arým te ijabej, anhýrkam ne me ã abenmã ane.

²³ Nhyim memã kum,

—Be, me ga ne ga me pykakam ajapõx ne ar aba. Nhyim be, ba ne ba kýjrũm kàjkwakam ar iba tũm. Me ga ne ga me aje pykakam mýjjabit mar. Ba ne ba ije kàjkwakam mýjja mar. ²⁴ Me aje pykakam mýjjabit markam ne ba me amã, “Dja ga me ty nhyim Metĩndjwýnh amã ajaxwe jarênh rã'ã”, ane. Ne me amã, “E kum ba. Ba ne ba arým bõx”, ane. Dja ga me kam amim imar kêt rã'ã jabej arým ty nhyim Metĩndjwýnh me amã ajaxwe jarênh rã'ã, ane.

²⁵ Nhyim me kum,

—Bir, mýj me ajõ ga nã? Gop me imã amijarênhkumrêx, ba me ama, ane.

Nhyim Jeju memã kum,

—Be, amrêbê ne ba me amã amijarênho iba. Nã bãm me amã, ²⁶ “Be, ije me ajaxwe kumex markam ba ren memã me ajaxwe jarên ajte me amã pãnh jarê. Be, ijanor djwýnh kute katát kabên jarênhkõt ne ba me kunĩmã arênho iba.” Nãm bãm ã me amã ane, ane.

²⁷ Kute memã kum, “Kute ijanor djwýnh”, anhýrkam me kute mar kêt. Kute memã Bãm jarênhja me kute mar kêt.

²⁸ Nhyim kam Jeju memã kum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ibõxja dja ga me kýjrũm inhõ. Kam dja ga me arým ima. Ba ije amikabênkõt amijo iba kêtumrêx. Ibãm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arênho iba. Ja dja ga me aje kýjrũm inhõrkam ama. ²⁹ Kute ijanor djwýnh ne imê amijo kajkep. Djã nãm imã kãx ba ate ar iba? Kati. Be, mýkam ne imã kãx kêt? Bir, ije o kĩnh kadjy ne ba kum idjãpênh mex rã'ã. Kam imã kãx kêt. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁰ Kute memã ja jarênhkam ne me kumex arým tu amim markumrêx.

Abraão tãmdjwý'ã ujarênh.

³¹ Nhyim kam mebê idjaer kute tu amim markumrêxja Jeju memã kum,

—Dja ga me mã ikabên kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt ne arým me abê ikõt aba djwýnhkumrêx. ³² Ne kam arým mrãmri ikabênkumrêxmã akaton ijã amim, “Be, mrãmri ne kabên katátkumrêx”, anhýro aba. Ne kam ikabên katátkumrêxmã akato ba kam arým me apytã. Me'õja kute me apa 'amýnh ga me kum adjãpênh kajgo abaja ba kubê me apytã. Ga me kam ikõt adjumar mexkumrêx ne ar aba. Nãm ã Jeju me axwe nhõ hẽnjadjwýr'ã memã ane.

³³ Nhyim ajte me kwý kum,

—Tõ nhýnh ne kam me'õ kute me ipa 'amýnh ba me kum idjãpênh kajgo abaja? Kati. Me ba ne ba me ibê me bakukãmãre

Abraão tãmdjwý. Nhyam kam me'õ kute me ipa 'amýnh kêtukumrêx. Mýkam ne ga,

—Ba me'õbê me apytã? ane.

³⁴ Nhyam Jeju memã kum,

—Mrãmri me ajaxwe prãmkan ne me ajo ba djwýnhja arým kute me apa 'amýnh ga me arým kum adjãpênh kajgokumrêx. ³⁵ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me'õ nhõ kikrekam õ ãpênh djwýnh djãm kubê õ ãpênhkam kum ãpênh rá'ãmã? Kati. Gêdja í atemã me'õmã apê. Nhyam be, kam me'õ krakumrêxa dja kam kra rá'ã ne. ³⁶ Ba ibê Metíndjwýnh Kra rá'ãkam ibê me apytãr djwýnh. Me apa 'amýnh djwýnhbê me apytãr djwýnh. Dja ba me apa 'amýnh djwýnhbê me apytã ga me kam mrãmri adjumar mexkumrêx ne ar aba.

³⁷ We me abê Abraão tãmdjwý, ba ije kôt me amar. Ga we me te abê Abraão tãmdjwý ne me aje ibínmã. Me amã ikabênh kính kêtukumrêxkam ne ga me aje ibínmã. ³⁸ Be, Ibãmmê ro'ã ar ibari ije mýjja pumũnh ne mar. Tãm ne ba me amã arê. Me ga ne ga me anhingêt kute amã arênh kôt ar amijo aba.

³⁹ Nhyam me kum,

—Be, mrãmri me inhingêtbê Abraãokumrêx, ane.

Nhyam memã kum,

—Ga ren me abê Abraão tãmdjwýkumrêx ne ren Abraão djãpênh kôt adjãpênh ar aba. ⁴⁰ Nhyam be, kati. Ga me jakim aje ibínmã. Kãjkwakam Metíndjwýnh kute imã kabênh katãt jarênh kôt ije katãt me amã arênhkumrêxkam ne ga me aje ibínmã. Djãm ã Abraão meo ane? Kati. ⁴¹ Ne ren Abraãobê me anhingêtkumrêx ga ren me adjãpênh mex. Nhyam be, kati. Atemã me anhingêt djãpênh kôt ne ga me atemã adjãpênh ar aba.

Nhyam me kum,

—Djãm krô'ã me'õ kute akudjwa me ijadjwýr? Kati. Be, me Ibãm djwýnh pydji. Kãjkwakam Metíndjwýnh, ane.

Kute memã Xatanaj tãmdjwý jarênh.

⁴² Nhyam Jeju memã kum,

—Ne ga me ren mrãmri kãjkwakam Metíndjwýnhõ Abãm ne ren amã ijabê. Be, mýkam? Bir, kãjkwakam Metíndjwýnh kurũm ne ba tãn bõx. Be, djãm ba ne ba tẽ? Kati. Tãm ne ijano ba amrê tẽ. Kam ga me ren amã ijabê. ⁴³ Be, mýkam ne ga me aje ikabênh mar kêt? Bir, me ajamakkre kêt prãmkan. ⁴⁴ Be, me anhingêtbê Xatanaj ne ar me ajo ba. Me anhingêt kum axwe prãm kôt ne ga me amã ajaxwe prãm. Kute amikrax totokbê kubê me par djwýnh. Ta kabênh katãt kêtkan kute Metíndjwýnh kabênh katãt 'amýnh týx kêt ne kôt kute amijo ba kêt. Ta 'éxnhí kôt memã 'éx ba. Mrãmri 'éxnhíkumrêxkam kubê me 'éxnhí nhingêt.

⁴⁵ Kubê me 'éxnhí nhingêtkam ba te me amã katãt ikabênh jarênhkumrêx ga me aje

amim imar kêt. ⁴⁶ Be, mýj me ajõ ga ne ga me aje mrãmri ijaxwe'õmã akatorkumrêx? Kati. Ga me te: aje ijaxwe'õmã akator prãmje. Ijaxwe'õ kêtkan mýkam ne ga me aje imar kêt? Ba te ije me amã katãt Metíndjwýnh kabênh jarênhkumrêx ga me aje imar kêt. Be, mýkam? ⁴⁷ Bir, ne ga ren me abê Metíndjwýnh kra ne ren amim kabênh markumrêx. Nhyam be, kati. Me abê Metíndjwýnh kra kêtkan ne ga me aje amim kabênh mar kêt. Nãm ã mebê idjaer rúnhmã ane.

Kute mebê idjaer rúnhmã amijarênh.

⁴⁸ Nhyam mebê idjaer rúnh arík kum,

—Be, abê pykabê Xamarijkan me kra'õ ba me arým ama. Me karõ punu ne ari ajo ba, ane.

⁴⁹ Nhyam Jeju memã kum,

—Kati. Me karõ punu kute ijo ba kêt. Ba ne ba Ibãm rax jarênhõ iba. Ga me kam imã ikajgo jarênhõ aba. ⁵⁰ Be, djãm ba ne ba amirax jabej? Kati. Atemã 'õ kute irax jabej ne kute me ajaxwe mar. ⁵¹ Mrãmri dja me ikabênh man kôt ar amijo ban arým tykkumrêx'ýr bõx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵² Nhyam mebê idjaer rúnh kum,

—Tõ nhýnh? Be, me bakukãmãre Abraão arým ty. Metíndjwýnh kukwakam kabênh jarênh djwýnhdjwý ne me arým aben kukãm ty. Tõ nhýnh dja me akabênh man kôt ar amijo ban tyk kêt? Akabênh jakôt ba me arým amã ikaton amarkumrêx. Mrãmri ne me karõ punu ajo ba. ⁵³ Djãm aje araxo me bakukãmãre Abraão jakrenh ne ga aje, “Dja me ikabênh man kôt ar amijo ban tyk kêt”, anhyr? Abraão arým ty. Metíndjwýnh kukwakam kabênh jarênh djwýnh ar arým ty. Mýj me'õ rax ne ga arík o amiptãrn 'ã amimênhõ dja? ane.

⁵⁴ Nhyam Jeju memã kum,

—Ne ba ren arík amijã me'õ rax mên ren mrãmri ikajgo. Nhyam be, kati. Ibãm ne kute ijà irax mênkumrêx. 'Ã ne ga me aje abenmã, “Me Batíndjwýnh”, anhyr kajgo aban ⁵⁵ aje mar kêtukumrêx. Nhyam be, bajbit ije markumrêx. Ne ren ijeñnhí ne ren me amã, “Ije mar kêt”, ane. Ne kam ren me akudjwa memã ijêx iba. Nhyam be, kati. Mrãmri ije markumrêx ne kabênh kôt ar amijo iban ijeñnhí kêt. ⁵⁶ Be, me anhingêt Abraão arým amikukãm iman arým ikam kínhkumrêx, ane.

⁵⁷ Nhyam mebê idjaer rúnh kum,

—Je tã, djãm kraxje ajã amex krãptĩbê 50 apêx kêtjakam djãm ga ne ga arým me bakukãmãre Abraão pumũ got? ane.

⁵⁸ Nhyam Jeju memã kum,

—Be, me akukãmãre Abraão amirít kêtiri ne ba ar iba tũm, ane. ⁵⁹ Nhyam me arým kên

kwý jamý, kute o titik ne bîn kadjy. Nhyr Jeju arým amijo apdjun mã tê. Metîndjwýnh nhõ kikreti kurúm katon mã tê.

9

Kute me'õ adjakamã no rãjao mex.

¹ Tê: nhyr arým me'õ no rã nhý. Adjakamã ne me'õ no rã. Nãm nhý nhyr arým omũ. ² Nhyr kôt ba djwýnhdjwý omũn Jeju kukij ne kum,

—Ujarênh djwýnh, mýkam ne me'õja adjakamã no rã? Djãm ta axwe pãnh ne adjakamã no rã? Nãr nãmê bãm ar axwe dj'õ'ã ne no rã? Mýj ne kam kute? ane.

³ Nhyr arkum,

—Kati. Ta axwe pãnh no rã kêt. Ne nãmê bãm ar axwe dj'õ'ã no rã kêt. Be, Metîndjwýnh kute no rãkam àpênh nhyr me kute kôt raxmã kator kadjy ne no rã.

⁴ Be, jakam imexri idjãpênh prãmkuvrêx kute mrãmri ne a'uri me àpênh prãm pyrãk. Kute ijanor djwýnh kute idjãpênh'ã imã karõ kôt idjãpênh prãmkuvrêx. Adjým, dja me i ijo bikênhõ tẽn ibi ba te idjãpênh prãmje. Kute mrãmri ne me akamãt kô tykkam te àpênh prãm pyrãk. ⁵ Pykakam me axwemê ro'ã ar ibari ba ije mrãmri memã pry kurwý djã pyrãk. Ga, me kute akamãtkam memã pry kurwý nhyr me katãt baja pumũ. Badjwý ne ba memã Metîndjwýnh kabên jarê nhyr me arým kôt katãt ar amijo ba. Ne tu amim kabên markumvrêx ne arým katãt ar amijo ba.

⁶ Nãm anen arým pykakam aptôn kam o ajrên arým o me'õ no rãja no djy. Ne kam kum,

⁷ —'Yr tẽn ngõ nhidjibê Xirõwekam amino ku'õ, ane. Me bakabênkam ne me ren ngõmã, kute anor jarê. Nãm kum ane nhyr arým 'yr tẽn kam amino ku'õ. Ku'õn arým no mex ne. No mex ne kam ùrkwã'yr tẽn arým 'yr bõx.

⁸ Nhyr ùrkwã bu'ã me krí kute me'õ no rã pumũnh tũm abenmã kum,

—Djãm tãmwã ne amijo 'ã wýro krí? ane.

⁹ Nhyr me kwý memã kum, “Nã, tãm”, ane. Nhyr me kwý memã kum,

—Kon, kute tãmwã pyrãk, ane.

Nhyr ta memã kum, “Nã, ba”, ane.

¹⁰ Nhyr me kum,

—Tõ mýj me'õ ne amã ano mex jadã? ane.

¹¹ Nhyr memã kum,

—Be, me'õbê Jeju ne pykakam aptôn kam o ajrên arým o ino djy. Ino djyn arým imã, “'Yr tẽn ngõbê Xirõwekam amino ku'õ”, ane. Ba kam 'yr tẽn amino ku'õn arým ino mex ne irit mexkuvrêx, ane.

¹² Nhyr me kum, “Nhýnh ne dja”? ane.

Nhyr memã kum, “Kon”, ane.

¹³ Nhyr kam me arým mebê pardjêu'yr o bõx. Me'yr me'õ no rãn arým no mexjao bõx.

¹⁴ Be, me tyk djã kêt djã nhõ akatikam, pi'õk rãrãrkam ne Jeju pykakam aptôn o ajrên o me'õ no djyn o noo mex. ¹⁵ Nãm me mebê pardjêu'yr o bõx nhyr me ajte kukij ne kum,

—Mýj ne ga arit mex kadjy nê? ane.

Nhyr memã kum,

—Nãm pykakam aptôn o ajrên o ino djy ba ku'õn arým ino mex ne irit mexkuvrêx, ane.

¹⁶ Nhyr mebê pardjêu kwý abenmã kum,

—Djãm Metîndjwýnh ne tãmwã jano got? Be, me bakukràdjã pãnh ne pi'õk rãrãrkam ari àpênh ba. Axwekuvrêx, ane.

Nhyr me kwý 'ã abenmã kum,

—Nhyr bê ne me'õ jaxwe kute ã mýjja pumũnh kêt nhipexo anhýr. Kute ã me'õ no rão mexo anhýr. Nãm me ã Jeju'ã kabêno aben japanho ane. ¹⁷ Ne kam me'õ no rãn arým no mexjamã kum,

—Kute amã anoo mexkam 'ã akabên'õ jarê ba me ama, ane.

Nhyr memã kum,

—Be, kubê Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'õ, ane.

¹⁸ Nhyr mebê idjaer rũnh amim mar kêt ne. Nãm me amim,

—Je tõ djãm mrãmri ne me'õja adjakamã no rã? Be, kati, ane. Ne kam arým bãmmê nã ar'yr me ano. Nhyr me ar'yr tẽn arým aro bõx.

¹⁹ Nhyr me arkum,

—Be, gar memã kum, “Ikra adjakamã no rã”, anhýro aba. Djãm tãm ne ja? Mýj ne rit mex kadjy nê? ane.

²⁰ Nhyr ar memã kum,

—Be, mrãmri ar ikrakumvrêx ne ja. Mrãmri ne adjakamã no rãkuvrêx. ²¹ Ne kam mýj ne arým no mex on, ar ije mar kêt. Mýj me'õ ne kum noo mex nhyr rit mex, ar ije mar kêt. Be, ta ne arým abatãnh ne. Dja ga me kukja nhyr arým me amã amijarê, ane. ²² Be, mýkam ne ar kute memã kum,

—Jeju ne ar ikra noo mex, anhýr kêt? Bir, arkum mebê idjaer rũnh pymakam. Nãm me arým abenmã Jeju'ã kabên djin abenmã kum,

—Dja me'õ memã kum, “Be, mrãmri ne Jejubê me banhõ Bênjadjwýrbê kumkatibê Kritukumvrêx”, ane gwaj kôt me nêje kanga gê ajte me bikprõnh djãkam me baro'ã krí kêt, ane. ²³ Kam ne me kute ar kanga pymaje ar memã,

—Be, ta ne arým abatãnh. Dja ga me tãmwã kukja, ane.

²⁴ Nhyr kam me ajte amiwýr me'õ no rãn arým no mexja 'uw nhyr arým 'yr bõx. 'Yr bõx nhyr kum,

—Be, me ba ne ba me ije Jeju jaxwekôt mar. Kwãrik wãnh ga mex jarênh kêt. Kãjkwakam Metîndjwýnh ta ne anoo mex. Tãm dja ga kum mex jarê, ane.

²⁵ Nhyr memã kum,

—Be, mỳj Jeju axwe nã? Ije mar kêt. Mrãmri ne arỳm ino rãkumrêx. Ne arỳm jakam ba mrãmri irĩt mexkumrêx. Jabit ne ba mrãmri ije markumrêx, ane.

²⁶ Nhyam kam me ajte kum,

—Mỳj ne ajo, ga arỳm ano mex ne arĩt mex ne? ane.

²⁷ Nhyam memã kum,

—Je, arỳm ne ba me amã arê. Djãm me aje imar kêt got ga me ajte: ikukij? Be, mỳj kadjy dja ba ajte me amã arê ga me ajte ama. Djãm me aje me kudjwa mã kôt abikamênhmã got ga me ikukjêro dja? ane.

²⁸ Nhyam me arỳm kum kurênh kum,

—Be, kati. Ga ne ga arỳm kôt aba djwỳnh. Me ba ne ba me atemã. Me bakukãmãre Mòjdjêkôt ne ba me amijo iba. ²⁹ Be, Metĩndjwỳnh mrãmri me bakukãmãre Mòjdjêmã kabênkumrêx. Ja ne ba me ije markumrêx. Nhyam be, tãmwã. Djãm me kute kator djã mar got? ane.

³⁰ Nhyam amipãnh memã kum,

—Be., Jeju ne imã irĩt mex jadjã ga me aje kator djã mar kêtja pumũ. Djãm me ano mex got? ³¹ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me axwe ne Metĩndjwỳnh kute me mar ne kôt àpênh? Kati. Ja ne gu me arỳm baje mar. Nhyam be, me kute mrãmri Metĩndjwỳnhmã rax jarênh ne kute kabênh mar ne kôt kute amijo bakumrêxja Metĩndjwỳnh arỳm kute me mar ne me kôt àpênhkumrêx. ³² Be, djãm Metĩndjwỳnh Jeju kôt àpênh ngri got ga me 'ã akabênh ne? Mỳj me 'õ ne adjãkamã no rã nhyam me arỳm kute kum rĩt mex jadjãr ga me amrêbê aje mar? Kati. Me bakukãmãre kute arênh kêt. Me kunĩ kute arênh kêtumrêx. Jejubit ne ajbir bajbit ijo mex ga me arỳm aje ipumũnh. ³³ Metĩndjwỳnh ren kute anor kêt nhyam ren kabênkôt àpênh kêt ba ren ino mex kêt ne. Nhyam be, kati. Mrãmri Metĩndjwỳnh kute anorkumrêx.

³⁴ Nhyam me kum,

—Be, djãm akudjwa adjãkamã me ijaxwe? Djãm ajaxwekam aje me ijakre got? ane. Nãm me kum anen kangan arỳm me nêje bõm kumê.

³⁵ Nhyam kam Jeju me kute bõm mênhkôt arỳm kuman 'ỳr tẽn kum katon kum,

—Djãm arỳm ga tu amim Metĩndjwỳnh Kra markumrêx? ane.

³⁶ Nhyam kum,

—Bênjadjwỳr, dja ga imã Metĩndjwỳnh Kra jakre ba tu amim markumrêx, ane.

³⁷ Nhyam kum,

—Arỳm ga ipumũ. Ba. Ba ne ba amã ikabêno dja, ane.

³⁸ Nhyam kum,

—Nã, Bênjadjwỳr djwỳnh, arỳm ne ba tu amim amarkumrêx, ane. Ne arỳm kute Metĩndjwỳnh Kramã katorkam amika-jgo man parbê ibõn nhỹ.

³⁹ Nhyam Jeju memã kum,

—Be, mỳj kadjy ne ba pykakam bõx ne ar iba? Bir, dja ba me kukijn me axwemã ikaton arỳm memã pãnh jarê. Be, me kwỳ kute amijo àmran arĩk amim, “Djãm ije Metĩndjwỳnh kabênh mar ngri got?” anhyrja dja ba te memã kukràdjã jarê nhyam me arỳm mar kêt ne arỳm amakkre kêt mex ne ar ba. Me kute mrãmri ne me rĩt mex arỳm no rãn ba pyrãk. Nhyam be, me kwỳ kute kukràdjã mar kêt ne mar prãm dja ba memã arê nhyam me arỳm tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ne arỳm kôt kute amijo ba mexkumrêx. Me kute mrãmri ne me no rã arỳm rĩt mex ne katãt ba pyrãk. Ja kadjy ne ba pykakam bõx ne ar iba, ane.

⁴⁰ Nhyam mebê pardjêu bu'ã ku'êja arỳm kabênh man kum,

—Je, djãm me badjwỳ ne ba me ije me no rã pyrãk? Kati. Djãm me ije Metĩndjwỳnh kukràdjã mar ngri got? ane.

⁴¹ Nhyam memã kum,

—Ne ga ren me aje Metĩndjwỳnh kukràdjã mar prãm ne ren aje mrãmri ne me no rã rĩt mex prãm pyrãk. Ne kam ren ajaxwe kêt ne. Nhyam be, kati. Me aje, “Me badjwỳ djãm me ije Metĩndjwỳnh kukràdjã mar ngri got?” anhyrkam me ajaxwe rã'ã. Nãm ã Jeju memã ane.

10

*Mrykĩ'ãtomtio ba djwỳnh'ã ujarênh.
Idja 13.20; Ped k 5.4*

¹ Ne kam mrykĩ'ãtomti'ã memã ajarênh õ me ja'ã mrykĩ'ãtomti jakren memã kum,

—Be, õ kòkayrkam mrykĩ'ãtomti ar bakam nhyam me ngjêx prãmkam me kwỳ ajkwa krekrekôt ngjêx kêt ne ate kòkayr nhĩbũm kôt wangij. Be, me ja ne me mryo àkĩnh prãm nhyam me me'ã memã kum, “Me àkĩnhĩ”, ane nãr, “Mebê mỳjjao prõt djwỳnh”, ane. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ² Nhyam be, me kute katãt ajkwa krekrekôt ngjêxjabê ne õ mryo ba djwỳnhkumrêx.

³ Nhyam 'ã ijê djã nêje ku'ê djwỳnh arỳm o ba djwỳnhmã 'ã ijê djã'ã kurê nhyam arỳm wangij. Ne kam mrymã kabênh nhyam arỳm amim kabênh ma. Kute apỳnh mrymã idji jarênh djãri aben totokmã mrymã arê nhyam arỳm kute apỳnh aminhidji jarênh mar kôt bõm roròk. Bõm roròk nhyam o ba djwỳnh arỳm kapõtã mryo apòx. ⁴ Mryo apòx ne arỳm mry kukãm mrã nhyam mry arỳm kôt ba. Kute amim o ba djwỳnh kabênh markam kôt ba. Nãm mry ã o ba djwỳnh kôt ane.

⁵ Nhyam be, atemã me bajtem mry'ỳr bõx ne te mrymã kabênh nhyam kôt ba kêt ne tu mã kubê prõt ne. Kute amim me bajtem kabênh mar kêtãkam amijã no tỳx ne tu mã kubê prõt ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx, ane.

⁶ Be, mrykĩ'átomti'á ujarēnhja ne Jeju kute amikabēn kukràdjà'á akre nhy m mrybit man kukràdjà mar kêt. Nām me te: kute mỳj'á ujarēnh kute amijakre marmān te: kute kukràdjà marmā.

⁷⁻⁹ Nhy m ajte memā kum,

—Mrāmri ije mrykĩ'átomti nhō kōkayrkōt ajkwa krekre pydji pyrāk. Ga, mryo ba djwýnh kute ajkwa krekrekōt mryo ngjēxja pumū. Nhy m kōkayr tỳx arỳm kute mỳjja djākrēbē mry pytār nhy m umar mexja pumū. Badjwý ije ajkwa krekre pydjimān prābē dja me tu amim imarkumrēx ba arỳm axwebē me utā. Nhy m kam me arỳm ikōt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Atemā me'ōkōt ne me tīn kētkumrēx. Dja me tu amim bajbit imarkumrēx ba arỳm me utā.

Ga, mryo ba djwýnh kute kōkayr kurūm mryo apōxja pumū. Nhy m mry ākur ban ajte akubyn ngjēxja pumū. Badjwý dja ba me utāro iba nhy m me ikōt umar mex ne ar ba.

Nhy m be, amrēbē ibōx kētri ne me kwý Metūndjwýnh'á 'ēx ne memā kum, “Metūndjwýnh ne imā arē ba kukwakam amā kabēn jarēno iba”, ane. Me Metūndjwýnh'á 'ēxja kunī ne me ākīnhī. Me kute amiwýr inhō me jao akēxmān te meo ane nhy m me kute me kabēn mar kêt. ¹⁰ Be, me ākīnhī ne me kute mryo ākīnh ne par kadjy bōx. Nhy m be, kati. Ba ne ba atemā. Me tīnkumrēx ne umar mexkumrēx kadjy ne ba bōx.

¹¹ Ije me kute mrykĩ'átomtio ba djwýnh mex pyrāk. Dja ba me kadjy ty. Ije me utār kadjy ty. ¹² Nhy m be, me mrykam āpēnh djwýnh ne me atemā. Gēdja rop'ō mry'yr bōx nhy m arỳm tīn prāmje tu mry kangan prōt ne. Kubē ō mry djwýnh kētkam ne tu mry kangan mā prōt ne. Nhy m rop arỳm mryo rōrōk nhy m mry abenbē ajmā. ¹³ Me mrykam āpēnh djwýnh kute pi'ōk kaprībit markam ne me kum mry jabē kêt. Nhy m kam rop bōx nhy m kum mry jabē kētkam arỳm mry kangan prōt ne.

¹⁴⁻¹⁵ Ba ije me kute mryo ba djwýnh mex pyrāk. Ibām kute imarkumrēx. Badjwý ije Ibām markumrēx. Inhō me jadjwý ije ā me maro ane. Nhy m inhō me jadjwý kute imar. Ba dja ba me kadjy ty. Ije me utār kadjy ty. ¹⁶ Djām kōkayr jakambit inhō krit? Kati. Onj inhō krit rā'ā. Me wādjwý dja me amim ikabēn ma. Dja ba inhō me jamē me wādjwýo aben pydji. Kam arỳm inhō me kunīo iba. ¹⁷ Be, mỳkam ne Ibām kum ijabē? Bir, ije kabēn kōt amijo ibakam. Kam ne kum ijabē. Ba dja ba ty. Akubyn itīn kadjy dja ba ty. ¹⁸ Djām me ta dja me ibī? Kati. Ba dja ba amikabēnkōt tyn kam amikabēnkōt akubyn itīn ne. Ibām ta ne ityk ne akubyn itīn'ā imā karō, ane.

¹⁹ Nām Jeju memā ane nhy m kam mebē idjaer rūnh ajte kabēno aben japanho dja.

²⁰ Me krāptī ja ne me arīk memā kum,

—Be, me karō punu ne o ba. Ga, kute kukwakam kabēn kajgo krāptī jarēnhja pumū. Mỳkam ne ga me kabēn maro dja? ane.

²¹ Nhy m me kwý ja ne memā kum,

—Nhy m bē ne me karō punu kute o ba nhy m ā kabēn kute anhýr. Be, kati. Kabēn mexkumrēx. Djām me karō punu kute me no rā noo mex mar go? ane.

Mebē idjaer rūnh kum kur'ē ā ujarēnh.

Dju r 5.18, 8.59, 12.32

²² Be, krīraxbē Djeruxarēkam, me krāptī kute aben pydji djā nhō akatikam, arỳm na nhō mytyrwýkam, Jeju me'yr tēn bōx ne arỳm Metūndjwýnh nhō kikretikam ar mrā. Me kute aben kajmā'ā me bakukāmāre kute amrēbē: Metūndjwýnhmā kikreti ny nhipēx mar kadjy ne me krāptī akati jakam aben pydji.

²³ Jeju kikreti bu'ā kikre kre kēnhkam ar mrā. Kikre kre kēnhjamā ne me kum, “Xaromāo nhō”, ane. ²⁴ Nām kam ar mrā nhy m mebē idjaer rūnh arỳm omūn kam kum ipōk ne kum,

—Aje. Ga mrāmri abē me inhō Bēnjadjwýrbē kumkatibē Kritukumrēx jabej tu me imā amijarēno amirītkumrēx. Mỳkam ne ga me ibē amipdju? ane.

²⁵ Nhy m Jeju memā kum,

—E kum arỳm ne ba me amā amijo amirīt ga me aje amim imar kêt. Ibām kukwakam ije apýnh mỳjja pumūnh kêt nhipēx djāri. Tām ne kute me amā ijo amirīt mexkumrēx ga me aje amim imar kêt. ²⁶ Be, me abē inhō krit kētkam ne ga me aje amim imar kêt. Arỳm ba me amā ja jarē ga me arỳm ama. ²⁷ Inhō krit ar kute amim ikabēn mar. Badjwý ije inhō krit ar mar nhy m ar mā ikōt ar amijo ba. ²⁸ Dja ba memā tīn jadjā nhy m me Metūndjwýnhkōt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Ne me biknor tokry djākam biknor kētkumrēx. Ba mā meo iba nhy m me'ō kute ibē me pa 'amýnh ne ibē me ikō rēnh prām kêt.

²⁹ Ibām kute ikōt me kamēnhja ne tỳxo kute me kunī jakrenh. Tām ne mā meo ba nhy m me'ō kute kubē me pa 'amýnh ne kubē me ikō rēnh prām kêt. ³⁰ Ibāmmē ro'ā ne bar itipdjīn ar iba. Nām ā memā ane.

³¹ Nhy m mebē idjaer rūnh ajte kadjy kēn jamý. Kute o titik ne bīnmā kēn jamý.

³² Nhy m memā kum,

—Ibām kukwakam ne ba mỳjja mex krāptī nhipēx ne me amā o amirīt ga me omū. Nhýnh idjāpēnh mexja pānh dja ga me kēno ititīk ne ibī? ane.

³³ Nhy m me kum,

—Djām adjāpēnh mex pānh ne ba me ije kēno atitīk ne abīnmā? Kati. Metūndjwýnh

ne ga arým aprý. Abê pykakam me'ókam ne ga ga amijo ajêx ne amijo Metíndjwýnh Kra ne amijo Metíndjwýnh pyræk. Aje Metíndjwýnh raxo amiptarkam ne ba me arým Metíndjwýnh ingryk ne ije abínmã, ane. ³⁴ Nhyam amipãnh memã kum,

—Tô nhýnh ne ba aprý? Be, kukwakam kabên jarênh djwýnh ne me bakukãmãremã Metíndjwýnh kabên jarênh memã kum, “Nã bãm memã kum, ‘Me abê metíndjwýnh’, ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã anen arým ‘ã pi'ók no'ók ne. ³⁵ Metíndjwýnh kabên ne ga me te akabêno aje o adjãpanhmã. Ga, Metíndjwýnh ta kute memã kum, “Me abê metíndjwýnh”, anhýrja pumũ. ³⁶ Metíndjwýnh ta ne imã idjãpênh djã jarênh pykamã ijano ba kabên kôt amrê tèn bõx. Djori kam ibê Metíndjwýnh Kra kêt? Kati, ibê Metíndjwýnh Krakumrêx. Djori kam ba aprý. Arkati.

³⁷ Ne ba ren Ibãm djãpênh o idjãpênh kêt ga ren me aje katãt imã ikajgo jarênhkumrêx. ³⁸ Nhyam be, kati. Mrãmri Ibãm djãpênh o idjãpênhkumrêx. Kam ga me ren amim idjãpênhbit ma. Aje amim ba imar kêt kam ga ren idjãpênhbit man ren Ibãm djãpênh o idjãpênhja man ren arým kam ima. Ibãmmê ne bar itípdjin ar iba ga me ren kam arým ama, ane. ³⁹ Nãm memã ane nhyam me arým kute pa 'amýnhmã te o ane nhyam mã mebé katon tẽ.

⁴⁰ Ne kam arým mã ngó raxbê Djodão nhijukri tẽ. Tẽ:n arým Djuão kute ngómã me angjênhmo krax djãkam bõx ne arek kam ar ba. ⁴¹ Ar ba nhyam me krãptí 'ýr bõx ne abenmã kum,

—Be, Djuão ne me kute raxmã kator kadjy kute mýjja pumũnh kêt'õ nhípêx kêt. Kute me punuo mex kêt. Ne kam mrãmri katãt me'õja kukãm 'ã ujarênhkumrêx. Nhyam kam arým kute kukãm 'ã ujarênh kôt príne kôt amijo bakumrêx, ane. ⁴² Nhyam kam me krãptí pyka jakam tu amim Jeju markumrêx.

11

Kute akubyn Radjaru tñ.

¹ Be, me'õ nhidjibê Radjaru ne arým kanê bño mo. Kanikwýnh ne ar amãnhkrut. Ar idjibê ne Marijmê Mata ar. Ne ar kuní kríbê Betanhakam úrkwã. ² Marij ja kute Bënjadjwýr djwýnh par'ã me kudjý djã kangó kapí. 'Á me tyk kadjy kudjý djã kangó kapín kam kute amikío 'ã kangó ngrã tãm. ³ Nãm kamy Radjaru arým kanê bño mo: nhyam kanikwýnh ar arým Bënjadjwýr djwýnh'ýr me'õ jano. Oníj. Nhyam arým 'ýr tẽ:n 'ýr bõx ne arým kum arên kum,

—Bënjadjwýr djwýnh, oníj amã anhõbikwa jabêja arým kanê: nhyam kanikwýnh ar amã arê, ane.

⁴ Nhyam Jeju arým kuman kum,

—Djãm tu tyk rá'ã kadjy ne kanêja? Kati. Dja me kãjkwakam Metíndjwýnh raxmã katon ba ibê Metíndjwýnh Kra iraxmã kato. Ja kadjy ne kanê raxja, ane. ⁵ Be, Matamê kanikwýnhmê Radjarumê ne Jeju kum ar abê. ⁶ Nãm Jeju kabên man kam tu arek ýr djãkam nhý nhyam 'ã akati amãnhkrut apêx.

⁷ Nhyam kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Gwaj on pykabê Djudêjamã tẽ, ane.

⁸ Nhyam ar kum,

—E kum, ujarênh djwýnh, wãkam ajbir mebé idjaer rúnh kute keno atitik ne abínmã ga ajte 'ýr atêmmã, ane.

⁹ Nhyam Jeju arkum,

—Djãm arngro pydjikam kãxdjãkênh pa ipòkbê 12bit. Nã tãm. Djãm ori me arngrokam mrã nhyam mýjja'õ me par tok? Kati. Arngrokam ne mýjja amirít nhyam me omũn aã'ã mrã. ¹⁰ Nhyam be, akamãtkambit ne me ba punu, arík róròk ba, me nokrekam irã kêt kam, ane. Me kute o tým ne bñn kètri tẽmbê kute ãpênh inomã mênhmã ne amijã arngro jakreo tèn me kute o tým ne bñn'ã akamãt jakre.

¹¹ Nãm arkum anen kam arkum,

—Be, gwaj banhõbikwa Radjaru arým õto nõ. Arým ba ije tokmã ne ba 'ýr tẽ, ane.

¹² Nhyam ar kum,

—Dja õto nõrkam akubyn mex, ane. ¹³ Be, djãm mrãmri òtkumrêx'ã ne arkum ane? Be, kati. Arým tyk'ã ne arkum ane. Nhyam ar arík amim,

—Be, òtkam tyk djã kêt'ã ne ã ar imã ane, ane.

¹⁴ Nhyam kam arkum arênho amirítkumrêx ne arkum,

—Be, Radjaru ne arým ty. ¹⁵ Wãkam idjãm kêt nhyam arým ty. Kam idjãm kêt kam ar akadjy ikính. Jakam dja gwaj wãkam tèn bõx gar arým mýjja pumũn arým tu amim imarkumrêx. Ar akadjy ne ikính. Aj gwaj on 'ýr, ane.

¹⁶ Nhyam kam Jekukôt ba djwýnh 'õ nhidjibê Tõme Djidjimuja kôt ba djwýnh 'õdjwýmã kum,

—Gwaj on badjwý kôt ty, ane.

¹⁷ Nhyam kam Jeju ar arým 'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n arým 'ýr bõx.

Nhyam me arým kum arên kum,

—Be, arým ne ty ba me adjã. Nhyam arým 'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut apêx ga bõx, ane. ¹⁸ Be, kríbê Betanhãmê krítraxbê Djeruxarêmê ne aben jatãri. Abenwýr pry'ã akrebê kirometu amãnhkrut ne ikjêkêtbit. ¹⁹ Kam ne mebé idjaer krãptí Matamê Marij ar'ýr bõx. Ar kamy arým tykkam me kute ar kaprí, ar mýr, ar amakbê arkum kabênmã ar'ýr bõx. ²⁰ Nhyam Jeju ar bõx 'ýr nhyam me'õ arým Matamã arê. Nhyam kãmã djan ate kutã tẽ. Nhyam be, Marij arek nhý.

²¹ Mata Jeju kutã tẽn arým kajpan kum,
—Bênjadwýr djwýnh, ga ren pyka jakam arek ar aba nhyr ren ikamy tyk kêtukumrêx.
²² Gêdja ga mýjja'ôo Metîndjwýnhmã a'uw nhyr arým akabên man prîne akabên kôt ipêx ne. Tãm ne arým ije mar, ane.

Nhyr kum,

²³ —Dja atõ akubyn tîn, ane.

Nhyr kum,

²⁴ —Nã, me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja me tyk akubyn tîn. Nhyr mekôt dja ikamy akubyn tîn. Tãm ne arým ije mar, ane.

Nhyr kum,

²⁵ —E kum, ba ne ba ibê akubyn me tyko tîn djwýnh ne ije memã tîn jangjênh djwýnh. Me kute tu amim ikamnhĩxkumrêx dja me tîn ne. Dja te tyn Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Nhyr me tîn ne ar ba kute tu amim ikamnhĩxkumrêx dja me Metîndjwýnhkôt tîn ne tyk kêtukumrêx. Djã ne ga tu amim ikabênja markumrêx? ane.

Nhyr kum,

²⁷ —Nã, Bênjadwýr djwýnh, abê Kritukumrêx. Mrãmri ne Metîndjwýnh ajã me inhõ Bênjadwýr bê kumkati mênhkumrêx. Me bakukãmãre kute amrêbê: memã kum, “Gêdja ĩ Metîndjwýnh Kra pykamã bõx”, anhýr kôt ga arým bõx ne kam abê Metîndjwýnh Krakumrêx. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

²⁸ Nãm ã kum anen kam akubyn kanikwýnh'ýr tẽ. 'Ýr tẽn arým 'ýr bõx ne me kãxã kum,

—Arým ne memã ujarênh djwýnh bõx ne amã kabên. ²⁹ Nãm kum ane nhyr kãjmã djan amibêx ne 'ýr tẽ. ³⁰ Be, kraxje Jeju krĩmã ãr kêt. Nãm arek Mata kute kajpar djãkam arek dja. ³¹ Nhyr Marij kãjmã djan amibêx ne tẽ nhyr kikrekam mebê idjaer kute ar kaprĩbê arkum kabêno ãmja arým abenmã kum,
—Be, ar mýrmã ne ar kênkre'ýr tẽ, ane. Nãm me anen arým kôt tẽ.

³² Nhyr be, Marij Jeju'ýr tẽ nhyr arek kam dja nhyr arým 'ýr bõx. Ne omũn arým kônkrão nhýn kum,

—Bênjadwýr djwýnh, ga ren pyka jakam ar aba nhyr ren ikamy tyk kêtukumrêx, ane.

³³ Nãm mýro nhý nhyr kôt mebê idjaer mõrja kôt mýro dja. Nhyr Jeju me omũn arým rerekren tik ngyo dja. ³⁴ Ne kam memã kum,

—Nhýnh ne ga me adjã? ane.

Nhyr me kum,

—Bênjadwýr djwýnh, amrê ar ikôt tẽn omũ, ane.

³⁵ Nhyr Jeju arým muw.

³⁶ Nhyr mebê idjaer abenmã kum,
—Be, kum abêkumrêx. Ga, arým mýrja pumũ, ane.

³⁷ Nhyr me kwý abenmã kum,

—E kum, me no rãmã ne rĩt mex jangj. Nok ren Radjarudjwýo mex nhyr ren tyk kêt ne, ane.

³⁸ Nhyr kam Jeju 'ýr tik ngy tẽn arým kênkre'ýr bõx. Kênpotio ne me arým kênkre'ã ijê. ³⁹ Nãm kênkre'ýr bõx ne memã kum, “Me 'ã kênpoti kaba”, ane.

Nhyr tyk kanikwýnh Mataja kum,

—Ó kum arým kro:. Tyk'ã arým akati amãnhkrut ne amãnhkrut apêx, ane.

⁴⁰ Nhyr Jeju kum,

—Ë, arým ne ba amã, “Dja ga tu amim ikamnhĩxkumrêx ne arým Metîndjwýnh raxmã akato”, ane.

⁴¹ Nhyr me arým kênkre'ã jãm kênpoti dja. Nhyr Jeju kãjmã krãn kãjkwa jabên Bãmmã kum,

—Djũnwã. Ga ne ga arým aje ikabên mar. Kam ikĩnhkumrêx. ⁴² Amã ikabên kunĩkôt ne ga arým aje ikabên mar. Be, me ibu'ã ku'è ja amã ikabênkôt kute imar kadjy ne ba amã ikabên. Dja me tu amim imarkumrêx ne ijã amim, “Be, mrãmri ne Metîndjwýnh kute anorkumrêx”, anhýro ba. Ja kadjy ne ba amã ikabên, ane.

⁴³ Nãm anen arým kãj bẽ kabên ne kum, “Radjaru, amrê akato”, ane. ⁴⁴ Nhyr arým me aêrbê akubyn tîn ne kato. Arým tu tykkumrêx ne jakam arým akubyn tîn ne kato. Prîne kubêkão ikramê par'ã kupu rã'ãn kato. Kubêkão nokre kupu rã'ãn kato.

Nhyr Jeju memã kum,

—Me 'ã kubêkã bõ gẽ tẽ, ane.

Me kute bĩn kadjy kute o aben mar.

Mat 12.14; Ruk 6.11

⁴⁵ Jeju akubyn Radjaruo tîn nhyr mebê idjaer omũ nhyr arým kwý krãptĩ tu amim Jeju markumrêx. Marijkôt me mõrja tu amim markumrêx. ⁴⁶ Nhyr me kwý ja arým amũ mebê pardjêu'ýr mõn memã Jeju jarê.

⁴⁷ Nhyr kam me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bênjadwýrmê mebê pardjêu arým me rũno akuprõ. Nhyr kam me abenmã kum,

—Be, mýjja pumũnh kêt kwý rax ne ipêx. Me kute raxmã kator kadjy ne ipêx. Nãm me punu krãptio mex ne akubyn me tyko tîn. Mýj dja gu me nê? ⁴⁸ Dja gu me amitõ nhyr me kunĩ arým tu amim markumrêx ne kôt ar amijo ba. Dja me ane nhyr krĩraxbê Rõmakam me õ me ja arým me bawýr prõt ne pyka mẽ Metîndjwýnh nhõ kikretio amrãn aben bẽ me babê idjaer kunĩ ngrã, ane.

⁴⁹ Nhyr me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bênjadwýr raxbê Kajbajja ne amexja tãmkam memã nhý. Kajbaj memã kum,

—E kum, me aje mýjja mar kêt. ⁵⁰ Me'õ pydjĩ dja me babê idjaer kunĩ pãnh ty. Kam

dja me abenbê me bangrànñ kêt gu me arým badjumar mex. Me aje ja mar kêt, ane.

⁵¹ Be, djâm Kajbaj ta ne amikabên jarê? Kati. Metündjwýnh kukwakam ne kabên jarê. Amexja tãmkam ne kubê me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhô bñjadjwýr rax. Bñjadjwýr rax ne Metündjwýnh mar djwýnh kunĩmã nhỹ. Kunĩmã ýrkam ne arým memã Metündjwýnh kabên jarê. Kute memã Jeju mebê idjaer kunĩ pãnh tyk jarênhkam ne memã Metündjwýnh kabên jarê. ⁵² Be, djâm mebê idjaerbit pãnh dja ty? Kati. Metündjwýnh kraja amrêbê abenbê me bimãnh. Apýnh me bajtem ba djãkam me bimãnh. Jeju kute amikôt me jao aben pydjimã. Me jadjwý pãnh dja ty. 'Á ne Kajbaj kute Metündjwýnh kukwakam kabên jarênhja.

⁵³ Be, krax ne ja. Me kute Jeju bñn kadjy kute aben kabên marmo krax djã ne ja. Jeju kute akubyn Radjaruo tñ nhô akati jakam.

⁵⁴ Nhyam kam Jeju kute ja nhijukri mebê idjaer rñnhmã amijo amirito ba kêt. Kapôt kukrit nokà'ã ar bamã ne arým tẽ. Kam ne arým krĩbê Epraĩmã tẽn bõx ne kôt ba djwýnhmê ro'ã kam ar ba.

⁵⁵ Nhyam kam mebê idjaer kute aben pydji djã 'ýr. Me kute me kukãmãre nhiróbê mrãnhja mar kadjy arým ô akati 'ýr. Kam ne me krãptĩ: kadjy krĩraxbê Djeruxarê'ýr àbir mō. Me kute Mōjdjê kukràdjã kôt Metündjwýnhmã amijaxwe jarênhmã ne me mō. ⁵⁶ Ne kam arým bõxo dja nhyam me rñnh arým Jeju jabej. Ne Metündjwýnh nhô kikretikam abenmã kum,

—Djãm me krãptĩ kute aben pydji djã nhô akati kadjy mekôt bõxmã? Djã ne ga me ajō ama? ane. ⁵⁷ Be, arým me kute Jeju'ã memã karō. Me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhô bñjadjwýrmê mebê pardjẽumê ne me arým 'ã memã karōn memã kum,

—Dja ga me ajō Jeju pumũn me imã arê ba me pa 'amý, ane.

12

Marij kute par'ã kangō pãnh rax kapĩn.

Mat 26.6; Mak 14.3

¹ Me Djeruxarêkam Jeju jabej nhyam arým ajte krĩbê Betanhakam bõx. Betanhakam ne Radjaru ar ba. Amrêbê ne ty nhyam Jeju 'ýr bõx ne akubyn o tñ. Ne jakam Jeju ajte Betanhakam bõx. Nhyam amũ Djeruxarêkam Metündjwýnh me iróbê mrãnh nhô akati bõx 'ýr. Dja akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut apêx nhyam arým akati bõx.

² Nãm Jeju Betanhakam bõx nhyam arým amykry. Nhyam Mata ar arým kum ô kwý krên djã nhípêx. Ipêx nhyam Jeju ar krêno nhỹ. Mata ne arkum ô kwý krên djã nhõro dja. Radjarumê ro'ã ne ar àkuro nhỹ. ³ Àkuro nhỹ nhyam Marij arým me kudjý djã kangō

ipuja by. Me tyk kadjy ne kudjý djã. Kangō nhidjibê ne nadu. Ufĩ'ã akrekam ne kubê kiru kute o katê 'ýr ne kam pãnh raxkumrêx. Nãm ar àkuro nhỹ nhyam Marij arým kangōja byn Jeju par'ã kapĩ. 'Á kapĩ ne amikio arým par'ã kangō kwý ngrã. Nhyam kam arým amũ kikre krektō kudjý prôt ne.

⁴ Nhyam Djuda Ikadji. Ximão kute ir ja. Jekukôt ba djwýnhja. Tãmja dja kurê djwýnhmã Jeju kanga. ⁵ Marij Jeju par'ã kangō kapĩ nhyam Djuda arkum,

—Je tō, mýkam ne arým kangō mexjao akno? Ne ga ren ar memã kangō ngãn ren pãnh pi'ók kaprĩ kumex ne aby. Ne ren pãnh'ã akrekam denarju kubê 300 ne ren abyn kam ren me ô mýjja kêt mã angrã, ane.

⁶ Be, djãm Djuda kum me bikênñ kaprĩkam ne ã arkum ane? Kati. Àkĩnhĩkam. Kubê ar ô pi'ók kaprĩo ba djwýnhkam. Ne kam ta amim kwýo àkĩnho ba. Kam ne ã arkum ane.

⁷ Nhyam Jeju arkum,

—Kwãrĩk wãnh rã'ã. Mýj kadjy ne amim kangō dji? Bir, dja ba ty nhyam me arým ijadjã. Kute iã kangō kapĩnkam dja ba ikudjý nhyam me ijadjã. Ja kadjy ne amim kangō dji. ⁸ Ar aje memã mýjja nhõrmã wãnh ne me ô mýjja kêt ar abu'ã ar ba rã'ã. Dja gar anen arým memã mýjja ngã. Badjwý. Djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'amã? Kati. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁹ Jeju Betanhakam ar ba: nhyam kam mebê idjaer krãptĩ arým kuman 'ýr bõx. Djãm me kute Jejubit pumũnhmã ne me 'ýr bõx? Kati. Radjarudjwý. Jeju kute Radjaru tyk akubyn o tñkam ne me kute adjwýnhdjwý pumũnhmã 'ýr bõx. ¹⁰ Nhyam be, me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhô bñjadjwýr ne ar atemã. Nãm ar bit kute Radjaru bĩnmã 'ã aben maro nhỹ. ¹¹ Be, mýkam? Bir, Jeju kute akubyn Radjaruo tñkôt mebê idjaer krãptĩ arým omũn tu amim Jeju markumrêx. Nhyam kam me kute omũnh kêt kadjy ar kute Radjarudjwý bĩnmã. Nhyam Jeju Betanhakam ar ba nhyam kam 'ã akati. 'Á akati nhyam Jeju amũ Djeruxarê'ýr tẽ.

Jeju rax ne Djeruxarêmã àr.

Mat 21.1; Mak 11.1; Ruk 19.28

¹² Nhyam kam me Djeruxarêkam kukãm abenmã kum,

—Arým Jeju bõx 'ýr. Arým Jeju bõx 'ýr, ane. Me krãptĩ kute aben pydji djã nhô akati kadjy bõxja ne me ã abenmã ane. ¹³ Ne kam mōn bō kwý nhikê. Me kute o Jeju kajpar kadjy ne me arým kutã mō. Ne kãj bẽ abenmã Jeju mexo àkjêr mōn mã memã kum,

—Jejubê ne me banhō bñjadjwýr rax. ãm mexkumrêx. Kam me bakĩnhkumrêx. Gê on me bapytã. Gê Bñjadjwýr djwýnh o Kĩnh rax. Kukwakam ne arým me bakadjy bõx. ãm

mexkumrêx. Me babê idjaer nhô bēnjadjwýr rax ne arým bôx, ane.

¹⁴ Me kute o anhýr kētri ne Jeju mry'ã nhý. Nãm mry'ã krî jabatãnh nyremã katon 'ã nhý. Amrêbê: ne me Metîndjwýnh kuk-wakam me bakukãmãremã ja jarēn memã kum,

¹⁵ "Ē krîraxbê Xijãokam me ja, kwãrik wãnh me atîn prãm kêt.

Ota, me anhô bēnjadjwýr rax bôxmã. Dja mry'ã krî jabatãnh nyre'ã nhýn me awýr bôx."

Nãm me ã me bakukãmãremã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyem me aben djô'ã arēnhô mō:n arēnhô mōr tãmtã tū:mrãm me bakam-ingrãnyrekam arým 'ýr o bôx. Jeju mry'ã nhýn arým Djeruxarê'ýr bôxmã tēmukumrêx. Djeruxarê nhidji nhikjêbê ne Xijão.

¹⁶ Nãm 'ýr tē nhyem me o ãkjêr mō. Nhyem kôt ba djwýnh ar kute omũnh totokbê amim,

—Je tō, mýj'ã ne me kute Jejuo ãkjêrja? anen mar kêt ne. Arým Jeju ãbir ne rax:kambit dja ar akubyn pi'ók kôt amijo tēn arým kuma. Be, pi'ókkam me kute Jejuo anhýrmã kôt ne me arým jakam ã Jejuo ane. Ja dja ar kuma.

¹⁷ Be, Jeju kutã me mōrja ne me amrêbê Jeju kute akubyn Radjaruo tĩnkôt omũ. Kute kum kabēn nhyem kēnkre kurũm katorkôt ne me omũ. Ne kam amũ memã 'ã ajarê.

¹⁸ Nhyem me krãpti arým kute akubyn o tĩnja man kam arým adjwýnhdjwý mekôt Jeju kutã mōn kajpa. ¹⁹ Me krãpti: Jeju kutã mōn kajpa. Nhyem kam me bē pardjêu arým abenmã kum,

—Be ga, pyka kunĩkôt me kunĩ arým kute 'ýr amijo akēxja pumũ. Me baje te: me bē Jeju pyma nhyem me mã kum kĩnhja pumũ, ane.

Amikukãm amityk'ã ujarēnh.

Mak 8.34

²⁰ Nhyem kam me bajtembê kreguja kwý ne me me krãpti kôt ar ba. Me kute mekôt me kute aben pydji djã nhô akatikam Metîndjwýnhmã rax jarēnh kadjy ne me bôx ne mekôt ar ba. ²¹ Ne kam arým Piripi'ýr bôx ne kum, "Ba me Jeju pumũ", ane. Piripi ne pykabê Garrêjakam krîraxbê Bexadakam abatãnh djã. ²² Me kum ane nhyem amũ Āngre'ýr bôx ne kum arê. Nhyem kam ar ro'ã Jeju'ýr tēn kum arê.

²³ Nhyem Jeju arkum,

—Be, arým ityk'ã akati bôx 'ýr. Dja ba me kadjy tyn akubyn itĩn. Ne kam arým ira:xkumrêx ne ipyma:. ²⁴ Ga, me kute bãygogo 'y krekam arým tyk pyrãk. Djãm mrãmri ne arým ty? Kati. Ga, 'y ingrôt ne abatãnh nhyem arým 'ã ô kumexja pumũ. Ne ren me 'y kre kêt nhyem ren 'y kajgo rã'ãn ãptãr kêtukumrêx. Ba ije bãygogo 'y pyrãk. Badjwý dja ba ty nhyem me arým ijadjã.

Nhyem kam ityk djô'ã arým me krãpti tĩn. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrêx.

²⁵ Be, me arek pykabêbit ar ba kadjy kute amimarja dja me arým tyn akuno. Nãr me kadjy kute amimar kêtja, arek pykabêbit ar ba kadjy kute amimar kêtja dja Metîndjwýnh me utã nhyem me arým kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Be, me imã ãpēnhja gē me mã ikôt amijo bakumrêx. Kam dja ba nhĩ'ãm ar iba nhyem inhô ãpēnh arek ikôt ar ba. Dja imã ãpē nhyem Ibãm arým kãmã kum rax kamê, ane.

²⁷ Ne ajte arkum,

—Be, arým idjumar punu iwýr bôx. Be, mýj dja ba nē? Djãm ije kum, "Djũnwã, arým itokry'ã myt bôx 'ýr. Itokrybê ipytã", anhýrmã? Kati. Ije itokry ja markumrêx kadjy ne ba arým tēn bôx. Nãm ã arkum ane.

²⁸ Ne ajte Bãmã kum,

—Djũnwã, jakam dja ga memã amiraxo amirĩt gē me araxmã kato, ane.

Nhyem ar arým kãjkwa kurũm Bãm kabēn ma nhyem kum,

—Arým ne ba memã iraxo amirĩt. Dja ba ajte memã iraxo amirĩt, ane.

²⁹ Nhyem ar bu'ã me ku'ê kwý arĩk abenmã kum,

—E kum, na ne krikrit, ane.

Nhyem me kwý arĩk abenmã kum,

—Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'ô ne kum kabēn, ane.

³⁰ Nhyem Jeju memã kum,

—Djãm ba ije kabēn mar kadjy ne kabēn kato? Kati. Me ga ajte kabēn mar kadjy.

³¹ Be, jakam dja Metîndjwýnh me kunĩ axwemã kato. Jakam dja ba pykakam me axwe nhô bēnjadjwýro apan kujaten kumê. ³² Dja me kýjrũm inhô ba arým amiwýr me kunĩo akēx, ane. ³³ Pite'y'ã jêt'ã ne ã memã ane.

³⁴ Nhyem me kum,

—Nhyem bē ne me kute me inhô Bēnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx bĩnmã. Kritu ne tyk kêtukumrêxmã nhyem me me imã arê, Mõjdjã kukràdjã'ã pi'ók no'ók kôt ne me imã arê ba me kuma. Be, ga ne ga atemã. Aje me imã, "Ba ije amijo inhĩja dja me kýjrũm inhô", anhýr kôt ba me arým akajgo ma. Be, we aje amijo anhĩjakam mýj me ajô ga nã? ane.

³⁵ Nhyem Jeju memã kum,

—Ga, akamãt kô tykkam me ba punuja pumũ. Me kute amikukãm mýjja pumũnh kêtam ne me ba punure. Ba ije memã pry kurwý djã pyrãk ne memã Metîndjwýnh kabēn jarēnh nhyem me arým tu amim markumrêx ne ba mexkumrêx. Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx ne ikabēn kôt ar amijo aba. Nok ga ren kôt amijo aba kêt ne ren me axwe kôt ajaxwen arým aje ajte me akamãt kô tykkam ba punu pyrãk. ³⁶ Arek me aro'ã

ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx. Ne kam arým aje mrãmri ne pry kurwý djákôt me ba mex pyræk, ane. Nãm Jeju memã anen arým mã tẽn mebê amijo apdju.

Me kute amim Jeju mar kêt.

³⁷ Kute amijo bipdjur kêttri ne me nokrekam mýjja krãpti nhípêx. Nãm te me punu krãptio mex nhyim me kute amim mar kêtumrêx. ³⁸ Be, amrêbê: Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhbê Idjaij kute me bakukãmãremã arênh kôt ne me kute amim mar kêt. Nãm memã kum, “Bẽnjadjwýr djwýnh, mýj me’ô ne kute amim ar ikabên mar got?”

Mýj me’ô ne kute Bẽnjadjwýr djwýnh djãpênh pumũnhkam amim mar got?”

Nãm ã me bakukãmãremã ane. Nhyim me arým aben djô’ã arênh mo:n arênh mo:r tãmtã arým tú:mrãm me bakamingrãnyrekam arým ’yr o bõx. Jeju te me punu krãptio mex nhyim me me omũn amim Jeju mar kêtumrêx.

³⁹ Idjaij kute me bakukãmãremã arênh kôt ne me me omũn amim Jeju mar kêt. Be, djãm me ta ne me kute tu amim markumrêxmã? Kati. Me ta ne me te: kute amim marmã. Be, mýkam? Bir, Metĩndjwýnh ta kute me nomê me amako bimrãkkam. Kôt ne Idjaij ajte me bakukãmãremã kum,

⁴⁰ “Metĩndjwýnh ne mebê nomê amako amrã.

Nhyim kam me te memã mýjja jakre nhyim me kukrãdjã pumũnh kajgon mã omũnhkumrêx kêt.

Nhyim me te memã mýjja jarê nhyim me mar kumrêx kêt ne. Mã kukrãdjã’ã mýjja kute amijakreja mar kêt. Ne kam iwýr amijo akêx kêt ba kam memã axwe jarênh rã’ã ne kam ije meo mex kêt.

Me amakkre kêt prãmkan ne ã meo ane”, ane.

⁴¹ Idjaij ne Jeju mexo umakôt omũ ne ’ã me bakukãmãremã ujarênh ba. Ne kam ã memã ane. Kam me ta te kute amim Jeju marmã.

⁴²⁻⁴³ Be, djãm me rũnh kunĩ ne me amakkre kêt prãm? Kati. Me kwý kute tu amim markumrêx. Djãm me kwý ja kute memã amijo amirĩt? Djãm me kute memã kum,

—Arým ne ba tu amim Jeju markumrêx, anhýro amijo amirĩt? Kati. Mebê pardjêu kabên pymaje ne me kute memã amijarênh kêt. Be, mýkam? Bir, me amim,

—Dja ba amijarênh kêt nhyim me imã imex jarênh rã’ã. Ba ren Jeju’ã memã amijarê nhyim ren me arým imã ijaxwe jarênh me nêje bõm imê. Ne ren kam ajte me bikprõnh djákam me ro’ã ikri kêt, anhýro ba. Me kute amim anhýrkam ne me kute memã amijarênh kêt ne. Djã ne Metĩndjwýnhbit

kute memã mex jarênhja me kum kĩnh? Kati. Pykakam me axwe kute memã mex jarênhja ne me kum kĩnh. Jabit ne me kum kĩnh.

⁴⁴ Nhyim kam Jeju kaj bẽ memã kum,

—Djãm me aje tu amim imarkumrêxkam ne ga me aje bajbit imar? Kati. Me aje amim imar o ne ga me aje amim ijanor djwýnh mar. ⁴⁵ Me aje ipumũnh o ne ga me aje ijanor djwýnhdjwý pumũnh. ⁴⁶ Ga, me kute akamãt kô tykkam pry kurwý nhyim pry arým amirĩtkumrêxja pumũ. Nhyim me arým ba mexkumrêx. Badjwý ne ba memã Metĩndjwýnh kabên jarê. Nhyim me kwý ĩ pýnhkôt kute tu amim kabên markumrêx ne kôt kute amijo baja ne me arým axwe kêt ne kute amijo ba mexkumrêx. Ne ajte kute akamãt kô tykkam me ba punuja pyræk prãm kêtumrêx.

⁴⁷ Me ajõ aje ikabên mar kajgon amim imar kêtam djãm on ije amã ajaxwe pãnh jarênhmã? Me anhĩ pýnhkôt ajaxwe djãri pãnh jarênhmã? Djãm on pãnh atokrymã? Kati. Djãm ije memã axwe pãnh jarênh nhyim me pãnh tokrymã ne ba bõx? Kati. Ije pykakam me kunĩ axwebê me utãrmã ne ba bõx. ⁴⁸ Be, me ajõ aje ikangan amim ikabên mar kêtam me’ô dja amã ajaxwe pãnh jarê. Me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja kajkwakam Metĩndjwýnh amã, “Aje amim Ikra mar kêtam ajaxwekumrêx”, ane. Dja amã ane ga arým ajaxwe pãnh atokry.

⁴⁹ Mýkam dja ã amã ane? Bir, djãm ba ikabên ne ba me amã arê? Kati. Ibãm ne ikabên’ã imã karõ ba arým me amã arê. Kam dja Ibãm ta amikabêno ngryk ne me ajõmã ajaxwe pãnh jarê. ⁵⁰ Ibãm ne imã, “Dja me tu amim amarkumrêx ne arým ikôt tĩn ne ar ba rã’ã: rã’ã ne”, ane. Tãm ne ba ije markumrêx. Kam Ibãm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arê. Nãm ã Jeju memã ane.

13

Kute ar par ku’õnh.

¹ Be, arým Metĩndjwýnh me bakukãmãre nhirõbê mrãnh nhõ akati ’yr. Mebê idjaer kunĩ kute aben kajmã’ã me irõbê mrãnh djã mar kadjy aben pydji djã nhõ akati ’yr. Jeju arým kute pykakam mebê ãbir ’yr. Bãm’yr ãbir ’yr. Ja ne arým kute mar. Arým ne kum pykakam õ me ja jabê. Nhyim te me amakkre kêt arým kute bĩn ’yr nhyim kum õ me abê rã’ã.

² Arým ar kute õ kwý krên parkam nhyim Djuda kute Jeju kanga ’yr. Ximão ne Djuda dji. Djuda ja nhidji nhikjêbê ne Ikadji. Nãm kute kurê djwýnhmã kanga ’yr. Xatanaj ne ’ã kum apnê nhyim kute memã kanga ’yr. ³ Bãm arým kute Jejumã õ mýjja kunĩ kanga nhyim arým Bãmbê Metĩndjwýnh kurũm rwýk ne kam akubyn ’yr ãbir ’yr. Ja

nhõrmã ne ano, ane. ³⁰Nãm Jeju kum djwý ngã nhyim arým kubyn mã kadjy katon tẽ. Arým akamãtkam ne tẽ.

*Pedru 'exnhĩ kukãm kute kum arẽnh.
Mat 26.31; Mak 14.26; Ruk 22.31*

³¹Djuda kato nhyim Jeju arým kõt ba djwýnhmã kum,

—Ije amijo inhĩ ne ar ibaja dja me jakam arým iraxmã kato ba memã irax. Nhyim kam me arým ikõt kãjkwakam Metĩndjwýnh raxmã kato. ³²Nhyim kam arým memã ra:x ne uma:n kam arým amiraxo badjwý ijo rax. On dja ijo ra:x ba ipyma:.

³³Akmere ar, gwaj baro'ã ar babaja arým kõt 'yr. Dja gar ijabej ar aban te idjãm djã'yr abõx prãmje. Nã bãm ã mebẽ idjaer rũnhmãdjwý ane. Ar gadjwý ba arým ã ar amã ane.

³⁴Be, ba ar amã 'ã karõ. Ikabẽn ny ne ba ije ar amã arẽnhmã. Dja gar aman mã kõt amijo aba mex ne amã aben jabẽ. Kute imã ar ajabẽ pyrãk ã ar amã aben jabẽo ane. ³⁵Nhyim kam me kãtãm kunĩ arým ar ajã abenmã kum, “Be, Jejukõt ba djwýnhkumrẽx ne wã. Ga, arkum aben jabẽwã pumũ.” Dja me ã ar ajã abenmã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁶Nhyim Ximão Pedru kum,
—Bẽnjadjwýr djwýnh, jãm ne ga atẽmmã? ane.

Nhyim kum,
—Bir, dja ba tẽ ga arým te on idjãm djã'yr ikõt atẽm prãmje. Kam dja ga tũmrãm arým ikõt tẽ, ane.

³⁷Nhyim Pedru arĩk kum,
—Bẽnjadjwýr djwýnh, mýkam dja ba te on adjãm djã'yr akõt itẽm prãmje? Dja me kum abĩn prãm ne ikumrẽx ibĩn kam abĩ, ane.

³⁸Nhyim kum,
—Djãm me kute akumrẽx abĩn ne kam ibĩnmã got? Be, dja me ijo mõ, ga õkrẽn'ãnh kãr kãtri amijã maje ajẽxo amãnhkrut ne ikjẽkõt ne ijã memã kum, “Kati. Ije me'õwã pumũnh kãtkumrẽx”, ane. Nhyim arým ajã õkrẽn'ãnh kã. Mrãmri ne ba amã ja jarẽnhkumrẽx. Nãm ã kum ane.

14

Kute kõt ba djwýnhmã tỳxjadjár.

¹Ne kam ajte arkum,

—Kwãrik wãnh ba ar akadjy tẽ gar axwe amikam adjumar kõt. Dja gar tu amim Metĩndjwýnh markumrẽx. Badjwý dja gar tu amim imarkumrẽx. ²Onjĩ Ibãm nhõ kikretikam me ùrkwã krãptĩ. Djã ne ren kõt ba ren arým ar amã, “Kati, kõt”, ane. Nhyim be, kati. Mrãmri ne Ibãm nhõ kikretikam me ùrkwã krãptĩkumrẽx. Ba arým 'yr itẽmmã. Dja ba 'yr tẽn 'yr bõx ne arým ar akutẽp ar amã anhũrkwão mex. ³Dja ba ar anhũrkwão mex kadjy tẽ:n kam akubyn ajte ar awýr bõx.

Ne kam arým mã amikõt ar adjan ar ajo tẽ. Be, mýj kadjy? Bir gwaj arek baro'ã ar baba kadjy. ⁴Be, idjãm djã gar arým ama. 'Yr ipry gar arým ama. Kwãrik wãnh axwe amikam adjumar kõt, ane.

*Memã pry'ã ujarẽnh.
Kar 4.12*

⁵Nhyim Tõme arým kum,

—Jãm atẽmmã ja ar ije mar kõt ne ar ije apry kraxdjwý omũnh kõt. Mýj dja bar nẽn kum ikatõ? ane.

⁶Nhyim Jeju kum,

—Bir, ba mrãmri ije 'yr me pry pyrãk. Dja me tu amim imarkumrẽx ba arým Ibãm'yr meo bõx. Bajbit ije memã katãt ik-abẽn jarẽnhkumrẽx ne ije memã tĩn jangjẽnh nhyim me Ibãm kõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djãm Ibãm'yr me o bõx kadjy me'õdjwý? Kati. Bajbit ne ba 'yr meo bõx. ⁷Ne ga ren ar aje imarkumrẽx ne ren arým Ibãmdjwý ma. Be, arým ba ar amã arẽ gar arým aman omũ, ane.

⁸Nhyim Piripi kum,

—Bẽnjadjwýr djwýnh, ar imã Abãm jakre bar omũ. Ne kam arým ikĩnh ne, ane.

⁹Nhyim Jeju kum,

—E kum Piripi, djãm gormã ne ga ikõt ar aban aje imarn ipumũnhja kõt? Be, me kute ipumũnh o ne me arým Ibãmdjwý pumũ. Mýkam ne ga imã, “Ar imã Abãm jakre bar omũ”? ane. ¹⁰Be, Ibãmmẽ ne bar itipdjĩn ar iba. Djãm aje amim imar kõt? Ije ar amã ikabẽn jarẽnhja ba ba ije arẽnh kõt. Djãm ba ne ba idjãpẽn ar iba? Kati. Ibãm ne ar ijo ban ãpẽn ar ba. ¹¹Be, Ibãmmẽ ne bar abenã itypdjĩn ar iba. Ja dja gar aman tu amim imarkumrẽx. Nãr idjãpẽn kõt imã akaton tu amim imarkumrẽx.

¹²Me kute tu amim ikamnhĩxkumrẽx gẽdja me idjãpẽn o apẽ. Gẽdja me ãpẽnho ijakre. Be, mýkam? Bir, arým Ibãm'yr itẽmkam dja me ãpẽnho ijakrenh mex ne. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx. ¹³Dja gar amijo Metĩndjwýnhmã a'wý. Tu amim imarkumrẽx ne kum amijo a'wý ba kam ar aje kum arẽnh kõt ã ar amã o ane. Be, mýj kadjy? Bir, dja ba kõt memã Ibãm ra:xo amirĩt. Ja kadjy dja ba ar aje kum arẽnh kõt ã ar amã o ane. ¹⁴Ikukwakam dja gar kum mýjja kunõ a'wý ba kam ar aje kum arẽnh kõt ã ar amã o ane.

*Arkum Metĩndjwýnh Karõ ã ujarẽnh.
Kar 2.2*

¹⁵Gar mrãmri amã ijabẽ jabej mã ikabẽn man kõt ar amijo aba. Ije amrãnh mex'ã ar amã karõ kõt dja gar amijo aba. ¹⁶Dja ba kam arým ar ajo Ibãmmã a'uw nhyim arým ar amã ajo kĩnh djwýnh 'õdjwý jano. Nhyim kam arým arek ar aro'ã ar ba rã'ã: rã'ã ne. ¹⁷Karõ dja ar amã ano. Karõ kute katãt memã ikabẽn jarẽnhkumrẽx. Me kum

Metĩndjwýnh kĩnh kêtjamã dja Karõ janor kêt. Be, mýkam? Bir, mebê Karõ bipdjur nhym me kute mar kêtkaam dja memã anor kêt. Ar ga ne gar atemã. Arým aje mar. Karõ arek ar aro'ã ar bakam aje mar. Dja arek ar aro'ã ar ba rã'ã.

¹⁸ Djam ije ar amã inhiner gar aje me 'uwtfi pyrãk ne akaprĩn ar abamã? Katĩ. Ba dja ba mrãmri ar awýr ibõxkumrêx.

¹⁹ Dja ijã akati ngrêre ba arým me kum ikĩnh kêtjabê amijo apdju. Ar gajbit dja ba ar abê amijo ibipdjur kêt. Itĩnkõt dja gar gadjwý atĩnkumrêx. ²⁰ Kam dja gar amim, "Be, mrãmri ne Jeju Bãmmê tipdjin ar ba. Badjwý ne ba Jejumê itipdjin ar iba. Jejudjwý ne imê tipdjin ar ba." Djã gãm ar ã amim ane. ²¹ Mýj me'õ ne mrãmri kum ijabêkumrêx? Bir, ba ne ba me kute katãt amijo ba'ã memã karõ. Dja me kam amim ikabên man kõt ar amijo ba. Me ja ne me mrãmri kum ijabêkumrêx. Dja me mrãmri kum ijabêkumrêx nhym Ibãmdjwý arým kum me abê. Badjwý dja ba imã me abên arým ikabêno memã amijo amirĩt nhym me arým mrãmri imarkumrêx, ane.

²² Nhym Djuda 'õdjwý. Djãm Djuda Ikadji? Katĩ. Djuda 'õdjwý Jejumã kum,

—Be, mýkam dja ga ar bajbit ar imã amijo amirĩt? Mýkam dja ga me kunĩmã amijo amirĩt kêt? ane.

²³ Nhym Jeju kum,

—Bir, me kum ijabê dja me ikabên man kõt ar amijo ba. Nhym kam Ibãm arým kum me abê bar kam arým me 'yr bõx ne ar meo iba. ²⁴ Nhym be, me kum ijabê kêtja dja me ikabên mar kêt ne kõt amijo ba kêt ne tu ate krãn amidjwýnhbit ma. Be, ije ar amã ikabên jarênh gar aje marja djãm ba ikabên? Katĩ. Ibãm kute ijanor djwýnh kabên ne ja.

²⁵ Gwaj baro'ã ar babari ne ba ar amã ikabên ja jarê. ²⁶ Dja ba mã tê nhym ar ajo kĩnh djwýnh arým ar amã ikabên jarê. Metĩndjwýnh Karõja tãm dja arým ar amã arê. Ije amrêbê ar amã ikabên jarênh ja kunĩkõt dja ar amã arê. Kãjkwakam Ibãm dja ar amã Karõ jano nhym arým bõx ne ar amã ikabên jarê. ²⁷ Itêm tekrekam dja gar ikabênkõt adjumar mex. Idjumar mex kõt adjumar mex. Djãm me kum ikĩnh kêtja kabênkõt adjumar mexmã? Katĩ. Tãm ne kãjgo. Ba ikabên kõt dja gar adjumar mex ne mrãmri adjumar mexkumrêx. Kwãrĩ wãnh amikukãm axwe adjumar ne atĩn prãm kêt.

²⁸ Õbê ne ba arým ar amã, "Dja ba mã tãn kam akubyn ajte ar awýr tãn bõx", ane. Ga ren ar mrãmri amã ijabêkumrêx ne ren akĩnhkumrêx. Ije ar amã Ibãm'ýr idjãbir jarênh ar aje markam ne gar ren akĩnhkumrêx. Be, mýkam? Bir, kãjkwakam Ibãm kute raxo ijakrenhkam. ²⁹ Be, jakam ba arým ar amã arê. Idjãbir kêtĩ ba ar amã

arê. Dja ba wabi gar kam ikabênja man arým tu amim imarkumrêx.

³⁰ Jakam dja ba arým ar amã ikabên jarênh kwý ngri. Be, mýkam? Bir, arým Xatanaj bõx 'ýr. Me kum ikĩnh kêtja nhõ bẽnjadjwýr iwýr bõx 'ýr. Djãm iwýr bõxkam kute ijo bamã? Arkati. ³¹ Dja ba Ibãm kabên kõt ar amijo iba. Ibãm kute imã 'ã karõ kõt ar amijo iba nhym kam me kum ikĩnh kêtja arým ima. Dja me amim, "Mrãmri kum Bãm jabêkumrêx", ane. Tãm dja me kuma. Kãjmã ar dja. Gwaj on 'ýr. Nãm Jeju ã kõt ba djwýnhmã ane.

15

Kute amikukràdjã'ã akrõ jakren 'ã ujarênh.

¹ Ne kam apýnh akrõ kukràdjã'ã ajarên arkum,

—Be ga, atemã akrõ djõja pumũ. Ba ne ba ije akrõ bãri pyrãk. Ibãm ne kute akrõo djuw mex djwýnh pyrãk. Ar ga ne gar aje akrõ bãrikam apýnh pa pyrãk.

² Ga, akrõo djuw mex djwýnh kute akrõ pa kãjgo rênha pumũ. Pakam õ kêtkaam ne kurê. Ibãmdjwý kum me kute imar kãjgo kĩnh kêt ne wãnh me kanga. Mýkam? Bir, me kute imar kãjgo ne ukaprĩ kêt ne axwe ar ba. Kute mrãmri ne akrõ pakam õ kêt pyrãk. Kam ne wãnh me kanga. Ga, akrõ pa kwýkam õja pumũ. Nhym o djuw mex djwýnh kute 'ã ingrã kãjgodjwý rênh. Akrõ pakam õbit krãptĩ kãjy ne kurê. Ibãmdjwý kum me kute tu amim imarkumrêxja kĩnh. Ne kam arým mebê mýjja kãjgo kunĩ kurê. Mýj kãjy? Bir, dja me amim imar 'ãno djan mýjja kãjgo mar kêt. Ne kam arým ukaprĩn katãt ar amijo ba. Ne kam mexkumrêx kute akrõ pakam õ kumexkam mexkumrêx pyrãk. Ja kãjy ne mebê mýjja kãjgo kunĩ kurê.

³ Be, ar aje akrõ bãrikam apýnh pa pyrãk. Arým ar amex. Ije ar amã ikabên jarênhkõt arým ar amex. ⁴ Dja gar arek ijamýnh týxkumrêx ne tu amim imar týxkumrêx ne ijã adjukanga kêtkaamrêx. Badjwý dja ba arek ar ajamýnh týxkumrêx. Djãm akrõ pa arek akrõ bãri 'amýnh kêtkaam õ got? Arkati. Ar gadjwý dja gar ijamýnh kêt ne ijã adjukanga djãm kam amex? Katĩ. Te amex prãmje kute akrõ pakam õ kêtkaam mex kêt pyrãk.

⁵ Ba ije akrõ bãri pyrãk. Ar ga ne gar aje bãrikam apýnh pa pyrãk. Dja gar arek ijamýnh týx ne tu amim imar týxkumrêx ne ijã adjukanga kêtkaamrêx. Ba badjwý dja ba arek ar ajamýnh týx. Kam dja gar katãt ar amijo aban adjukaprĩn amexkumrêx kute akrõ pakam õ mexkumrêx ne kumexja pyrãk. Djãm aje amim imar kêtkaam amex prãm got? Dja ga ijã adjukangan arým te amex prãmje. ⁶ Dja me amim imar arekren

ijã ukanga nhyim Metündjwýnh arým wãnh me kanga. Ga, akrô pa ate bàri'ã arij nhyim o djuw mex djwýnh kute rênh ne wãnh rênh nhyim arým ngrãja pumû. Nhyim kam me kute o atom ne kuwykam rênh nhyim xêtja pumû.

⁷ Gêdja gar arek ijamýnh týx ne tu amim imarkumrêx ne ijã adjukanga kêt ne tu amim ikabên mar týxkumrêx nhyim kam Ibãm arým akabênkôt ã amã o ane. Dja gar amã mýjja kính ne kum o a'uw nhyim arým akabênkôt ã amã o ane. ⁸ Dja gar amexkumrêx ne katãt ar amijo aban adjukapri kute akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyrák. Nhyim me amex ja pumûn arým Ibãm raxmã kato. Dja gar ã amijo anen arým abê ikôt aba djwýnhkumrêx.

⁹ Imã ar ajabê kute mrãmri ne Ibãm kum ijabê pyrák. Dja gar tu imã ar ajabêja markumrêx ne ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. ¹⁰ Gêdja gar mã ikabênja man kôt ar amijo aba. Ije ar amã katãt aje amijo aba'ã karôkam ikabênja man kôt ar amijo aba. Ne kam arým ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. Ga, ije Ibãm kabên kôt amijo Ibjaja pumû. Ba kam imã Ibãm jabê'ã idjukanga kêt.

¹¹ Be, mýj kadjy ne ba ar amã ikabên ja jarê? Bir, dja gar ikabên man arým ikínho akính. Akính ne akính rá'ãn akínhtire. ¹² Be, ar amã aben jabêmã ne ba abená ar amã karô. Amã aben jabê kute mrãmri ne imã ar ajabê pyrák. ¹³ Djãm ije inhôbikwa kadjy itykkam imã inhôbikwa jabê ngri got? Imã abêo katãt me kuní jakre. ¹⁴ Dja ba ar amã katãt aje amijo aba'ã karô gar ikabên man kunikôt ar amijo aba ba arým ar ajo inhôbikwakumrêx.

¹⁵ Djãm jakam ije ar amã, "Inhô àpênh", anhýrmã? Kati. Ne ga ren ar abê inhô àpênhit ba ren ar amã adjápênh djãbit jarê gar ren jãbit man ren kam aje ikabên kuní mar kêt. Nhyim be, kati. Ibãm kute imã kabênjarênh ja ba arým ar amã kuní jarê. Ije ar amã Ibãm kabên kuní jarênhkam arým ije jakam ar amã, "Inhôbikwa", anhýrmã.

¹⁶ Djãm ar ga ne gar amijo ipytã? Kati. Ba ne ba amijo ar apytãn arým ar adjápênh djã'ã ar amã karô. Be, mýj kadjy? Bir, dja gar katãt ar amijo aban adjukaprikumrêx ne memã ijã adjujarênh mô. Ne kam arým Metündjwýnhmã amexkumrêx rá'ã. Kum amexkumrêx rá'ã ne arým aje mrãmri ne akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyrák. Ja kadjy ne ba adjápênh djã'ã ar amã karô. Mýj kadjy dja gar ã amexo ane? Bir, dja gar ikukwakam mýjja'ã Ibãmmã a'uw nhyim arým ã ar amã o ane. Ar aje kum arênh kôt ã ar amã o ane. Ja kadjy dja gar ã kum amexo ane. ¹⁷ Ar amã aben jabêmã ne ba abená ar amã karô.

Me kum Metündjwýnh kính kêtja'ã ujarênh.

Mat 10.16,22; Dju r 7.7; Pir 1.29; A Xim 3.12; Dju k 3.13

¹⁸ Be, dja me kum Metündjwýnh kính kêtja kum ar akurê jabej. Ikumrêx ne me ã kum ikurêo ane. Ja dja gar ama. ¹⁹ Ne ga ren ar me kum ikính kêtja jaxwe kôt ajaxwe nhyim ren me kum ar ajabê ne. Nhyim be, kati. Me axwe kôt ajaxwe kêt. Ba ne ba amijo ar apytãn meê amikôt ar apumjuw. Kam ne me kum ikính kêtja kum ar akurê.

²⁰ Ba arým ar amã, "Ar abê inhô àpênhkam djãm aje araxo ijakrenh got?" ane. Djãm ar aje araxo ijakrenh got gar amim, "Kati. Dja me ijo bikênh kêt", anhýro aba? Kati. Ikôt dja me ar ajo bikênhkumrêx. Nhyim be, me kwý kute amim ikabên mar kôt dja me amim ar akabêndjwý ma. ²¹ Be, mýkam dja me ar ajo ajkê? Bir, ikôt ar abakam. Me kute ijanor djwýnh mar kêt kam dja me ar ajo ajkê. ²² Ne ba ren me'ýr ibôx kêt ne ren memã ikabên jarênh kêt nhyim Metündjwýnh ren memã axwe jarênh kêt. Nhyim be, kati. Arým ne ba me'ýr bôx ne memã ikabên jarê nhyim me kute amim imar kêt. Kam dja mrãmri memã axwe jarênhkumrêx. Jakam dja me te Metündjwýnhmã kum, "Kati. Ijaxwe kêt", anhýrmã.

²³ Be, me kum ikurêja kum Ibãmdjwý kurê. ²⁴ Ne ba ren ije me nokrekam mýjja pumûnh kêt kwý nhípêx kêt nhyim ren me omûnh kêt nhyim Metündjwýnh ren memã axwe jarênh kêt. Nhyim be, kati. Arým me kute omûnhkam ne me kum ikurênh kum Ibãmdjwý kurê.

²⁵ Me kum ikurêja'ã ne me bakukãmãre amrêbê: pi'ók no'ók ne. Ba ne ba kam amikukãm meo kum,

"Ajmã ije meo kêt kam ne me kum ikurê."

Nã bãm ã memã ane nhyim me arým kukràdjãkam 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyim kam me aben djô'ã arênh mô:n arênh mô:r tãmtã arým iwýr o bôx. Tú:mrãm iwýr o bôx. Nhyim me kamingrãnyre arým kum ikurê. Ajmã ije meo kêt kam me kum ikurê.

²⁶ Be, dja ba Ibãm 'ýr wabin 'ýr bôx ne arým ar amã ar ajo kính djwýnh jano, ar amã Metündjwýnh Karô jano. Ta dja katãt memã kabên jarênhkumrêx. Ibãm kurûm dja tê. Dja ba ar amã ano nhyim bôx. Ne kam kute ipumûnh kôt arým ar amã ijã ajarê. ²⁷ Ar gadjwý gêdja gar ijã memã adjujarênh aba. Idjápênh kraxkôt iro'ã ar abakam aje ipumûnh kôt memã ijã adjujarênh aba.

16

¹ Ar aje ibê amijo akêx kêt kadjy ne ba ar amã ikabên jarê. ² Me bikprônêh djãkam dja me ar akangan me nêje bôm ar amê. Ne arík ar ajã amim, "Dja ba ar kupa nhyim kôt Metündjwýnh arým kum ikínhkumrêx", anen

arým ar abí. ³ Me kute Ibämmé ar imar kêt kam dja me ã ar ajo ane.

⁴ Djãm amrêbê ne ba ar amã ikabên ja jarênho tê? Kati. Gwaj baro ã ar babari ne ije ar amã arênh kêt. Ajbir ne ba ar abê idjâbir kutã ar amã arê. Dja ba wabi nhyem me arým ar ajo bikênho ba. Kam dja gar akubyn ije ar amã ikabên jarênh ja'ýr amijo bôx ne arým aman amim, "Be, mrãmri kute imã arênh kôt ne me arým jakam ã ijo bikênho bao ane", ane.

Metíndjwýnh Karô kute ô me jao bamã.

⁵ Jakam ba arým kute ijanor djwýnh'ýr idjâbirmã. Kam ne gar aje imã, "Jãm dja ga tê"? anhyr kêt. ⁶ Be, mýkam? Bir, ba ije ar amã idjâbir jarênh gar akaprî raxkam ne gar aje ikukjêr kêt. ⁷ Kwãrik wãnh ar akaprî kêt. Dja ba wabin arým ar amã ajo kính djwýnh 'ôdjwýjano. Metíndjwýnh Karô jano nhyem ar awýr bôx gar adjumar mexkumrêx. Ba ren idjâbir kêt nhyem ren Karô ar awýr bôx kêt. Nhyem be, kati. Dja ba idjâbirkumrêx ne ar awýr anorkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

⁸⁻¹¹ Mrãmri dja Metíndjwýnh Karô pykakam bôxkumrêx. Ne kam ta arým mã pykakam me axwemã kum, "Mrãmri ajaxwekumrêx", anhyr ba. Nhyem kam me arým kôt amijaxwe maro ba. Be, mýkam? Bir, me kute amim imar kêt kam ne me axwe. Dja Metíndjwýnh Karô ta arým mã memã kum, "Jeju katã kute amijo bakumrêx", anhyr ba. Nhyem kam me arým kôt ikatãtkumrêx maro ba.

Be, mýkam? Bir, Ibãm'ýr idjâbir gar aje ipumúnh kêt kam dja me mrãmri ikatãtkumrêx maro ba. Dja Metíndjwýnh Karô ta arým mã memã kum, "Dja ga ajaxwe pãnh atokry", ane. Nhyem kam me arým kôt amimaro ba. Be, mýkam? Bir, dja me kum ikính kêtja nhô bënjadjwýrbê Xatanaj tokry. Axwe pãnh tokry. Dja me ja man arým amimaro ba, amijaxwekam pãnh tokry mã maro ba.

¹² Be, ba te ije ar amã ikukràdjã kumex jarênh prãmje. Ar aje ikukràdjã kumex mar kadjy ne gar ajamak mex kêt rá'ã. ¹³ Kwãrik wãnh rá'ã. Dja í Metíndjwýnh Karô bôx. Kute memã katãt kabên jarênhkumrêxja bôx. Ne kam arým ar ajo ba gar ikabên katãt kuní ma. Djãm ta ne kute amikabên jarênhmã? Kati. Ba dja ba kum arê nhyem arým ar amã kute ikabên marja jarê gar arým ama. Dja ar akukãm apýnh mýjja apôx djwýnh rãm ar amã arê gar arým ama. ¹⁴ Ba dja ba kum ikabên jarê nhyem kuman arým ar amã arê. Kute ar amã ikabên jarênhkam dja ijo rax gar arým ira:xmã akaton ama. ¹⁵ Be, ba Ibãm kabên o ikabênkam ne ba ar amã, "Ba dja ba Karômã ikabên jarê nhyem kuman arým ar amã arê", ane.

¹⁶ Arým itêm 'ýr. Dja ba tã gar arým ipumúnh kêt. Nhyem kam ijã akati ngrêre gar aje ipumú. Ibãm'ýr idjâbir 'ýr. Kam dja gar aje ipumú. Nãm ã Jeju kôt ba djwýnhmã ane.

Ar'ýr ar kính djã bôx kadjy kute arkum arênh.

¹⁷ Nhyem kôt ba djwýnh kwý ar abenmã kum,

—Nãm gwaj bamã, "Arým itêm 'ýr. Dja ba tã gar arým ipumúnh kêt. Nhyem kam ijã akati ngrêre gar arým aje ipumú", ane. Ne, "Ibãm'ýr idjâbir 'ýr. Kam dja gar aje ipumú", ane. Be, mýj'ã ne gwaj bamã ja jarê? ane. ¹⁸ Ne kam,

—Kute gwaj bamã, "Akati ngrêre", anhyrkam mýj'ã ne kute gwaj bamã ja jarê? Gwaj te baje mar prãmje, ane.

¹⁹ Be, ar kute kukjêr prãm kôt ne Jeju arým ar kuma. Ne kam arkum,

—Djã ne gar bit aje ikukjêrmã? Ije ar amã, "Arým itêm 'ýr. Dja ba tã gar arým ipumúnh kêt. Kam dja ijã akati ngrêre gar arým aje ipumú", anhyr. Ije ar amã anhyrkam djã ne gar aje bit abej ikukjêrmã?

²⁰ Ba ar amã arê gar ama. Dja gar muw ne akaprî rax. Nhyem be, me kum ikính kêtja dja me kính. Dja gar akaprî tãn kam í arým akínhkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

²¹ Be, me nire kra àkam kaprîre. Me kra bixadjwýr 'ýr nhyem me kaprîre. Ne kam me kra bixadjwýrkam arým kaprîo aknon mar kêt ne. Me kínhkam ne me arým kaprîo akno. ²² Dja gar ã akaprîn aje akínho ane. Jakam gar akaprî. Kwãrik wãnh rá'ã. Dja gwaj aje abenpumú gar akínhkumrêx. Nhyem kam me arým te kute ar amã akaprî jadjãr prãmje.

²³ Gwaj baje aje abenpumúnhkam dja gar imã adjã'wýr prãm kêt. Ne kam ikukwakam Ibãm tamã mýjjao a'uw nhyem arým ã ar amã o ane. Mýjja kuní ikukwakam kum adjã'wýrja dja ã ar amã o ane. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ²⁴ Kraxje ar aje ikukwakam Ibømmã adjã'wýr kêt rá'ã. Ikukwakam kum a'wý nhyem arým ã ar amã o ane. Ar akính tîre kadjy dja ã ar amã o ane.

²⁵ Be, Ibãm kukràdjã'ã ne ba pykakam apýnh mýjja jakren ar amã arê nhyem kukràdjã kwý ar abê bipdjur. Adjým, dja ba í ar amã ã arênho anhyr kêt. Dja ba ar amã Ibãm kukràdjã jarê nhyem ar amã amirítumrêx ne ar abê bipdjur kêt. ²⁶ Amrê akati mörjakam ije ar ajo Ibømmã idjã'wýr prãm kêt. Ar ga dja gar ikukwakam kum a'uw nhyem arým ar ama.

²⁷ Be, mýkam? Bir, ta kum ar ajabêkam. Ar amã ijabêkam ne ta kum ar ajabê. Ije ar amã, "Ta ne ijano ba tã", anhyr gar aje tu amim ikabên markumrêxkam ne ta kum ar ajabê. Dja gar kum a'uw nhyem ta arým ar

ama. ²⁸ Ibãm kurùm ne ba amrê tẽn pykamã bõx. Dja ba jakam pyka kurùm Ibãm'yr tẽn arým 'yr bõx, ane.

²⁹ Nhyim kõt ba djwýnh kum,

—Be, jakam ne ga arým imã akabẽn jarẽnho amirítkumrêx. Aje akukràdjã'ã pykakam mýjja'ã adjujarẽnha jakre kêt. Ga tu akukràdjã jarẽnho amirítkumrêx. ³⁰ Jakam bar arým amim ama. Mrãmri ne aje mýjja kuní markumrêx. Jakam ar ije ajte akabẽn jabej akukjêr prãm kêtumrêx. Be, mrãmri ne ga kãjkwakam Metúndjwýnh kurùm tẽn abõxkumrêx, ane.

³¹ Nhyim Jeju arkum,

—Djãm jakam ne gar mrãmri tu amim imar týxkumrêx? Kati. ³² Adjým, dja gar amidjwýnhbit man í ibê ajmã. Me umaje ibê ajmã ba arým ate dja. Be, djãm mrãmri ba ate idjãmmã? Kati. Ibãm kute imê amijo kajkepkam dja ba ate idjãm kêt.

³³ Be, mýj kadjy ne ba ã ar amã ane? Bir, dja gar í ije ar amã ikabẽn jarẽnha man arým tu amim markumrêx. Ne kam arým ikanàrrãm adjumar mex ne ar aba. Be, me kum ikĩnh kêtja kõt dja gar arek ar aba nhyim me ar ajo bikẽnho ba. Kwãrĩk wãnh kam ar akaprĩ kêt. Ba ne ba itýxo ije me kum ikĩnh kêtja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju kõt ba djwýnhmã ane.

17

Jeju Metúndjwýnhmã amijo à'wýr.

¹ Nãm arkum anen kam kãjmã òkren kãjkwa jabẽn Bãmmã kum,

—Djũnwã, arým itokry'ã myt bõx. Dja ga memã iraxo amirít gẽ me iraxmã kato. Dja me iraxmã kato ba arým memã araxo amirít nhyim me gadjwý araxmã kato. ² Be, mýjkõt dja me gu baraxmã kato. Bir, aje me kadjy ijã Bẽnjadjwýr djwýnh mẽnkkõt. Apýnh pyka djãri kuníkõt dja ba me kunimã nhý. Ne kam arým me kwýmã tĩn jadjã. Aje mã ikõt me kamẽnha kunimã tĩn jadjã nhyim me arým gu bakõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ga ijã Bẽnjadjwýr djwýnh mẽ. Kõt dja me kum gu bakĩnhkumrêx.

³ Be, mýj ne me kute marmãn arým gu bakõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne? Bir, dja me amim, “Kãjkwakam Metúndjwýnh pydjĩ. Mrãmri ne kubê Metúndjwýnhkumrêx. Mrãmri ne kute pykamã Jeju janorkumrêx”, anhýro ba. Ja ne me kute marmã. Me kute mar ne tu amim gu bamarkumrêxmã. Dja me tu amim gu bamarkumrêx ne arým gu bakõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁴ Pykakam ar ibari ba arým memã araxo amirít nhyim me kwý arým kum akĩnhkumrêx. Aje adjãpẽnã djã'ã imã karõ kõt ba apẽn arým 'ã aminhinomã amimẽ. ⁵ Jakam badjwý dja ga memã iraxo amirít gẽ me ira:xmã kato. Adjãkam mýjja kuní kator

kêtri gu ar baba. Kam gu bara:x. Amrêbê: gu baraxja kõt dja ga jakam ijo rax.

Kute Bãmmã kõt ba djwýnhõ à'wýr.

⁶ Ga ne ga arým mebê anhõ me kwýo akêx. Me kum akĩnh kêtja bê anhõ me kwýo akêx ne mã ikõt me kamẽ. Ba kam arým memã ajo amirítkumrêx ne. Nhyim kam me arým akabẽn man kõt ar amijo ba. ⁷ Arým me kute imarn arým ijã amim, “Jeju ne Metúndjwýnh kukwakambit àpẽnã ne kabẽn jarẽnho ba”, anhýro ba. Ja ne me kute mar. ⁸ Aje akabẽn'ã imã karõ kõt ba memã arê nhyim me arým tu amim markumrêx ne mã kõt ar amijo ba. Ne mã ijã amim, “Mrãmri kãjkwakam Metúndjwýnh kurùm ne tẽn bõx. Mrãmri ta ne kute anorkumrêx nhyim arým tẽn bõx”, ane.

⁹ Djãm pykakam me kum akĩnh kêtjao ne ba amã a'uw? Kati. Aje ikõt me kamẽnha ne ba amã a'uw. ¹⁰ Ga ne ga arým inhõ me kunio anhõ. Badjwý ne ba arým anhõ me kunio inhõ. Gu barõ'ã arým meo banhõ. Nhyim me arým memã iraxo amirít. ¹¹ Djũnwã, amexti:ren akatãtkumrêx. Jakam dja ba arým awýr tẽn arým pykakam me kum akĩnh kêtjamẽ ro'ã ar iba kêt. Nhyim be, gu banhõ me ne me pykakam me kum akĩnh kêtjamẽ ro'ã ar ba rã'ã.

Djũnwã, prĩne amexkam dja ga amim gu banhõ me utãn meo aba. Ga ne ga ikõt me kamẽ. Me kum aben jabẽn axikõt kabẽn kadjy dja ga me utãn meo aba. Gu bamã aben jabẽn baje axikõt bakabẽn pyràk gẽ me ã kum aben jabẽn ã axikõt kabẽno ane. ¹² Pykakam me kum akĩnh kêtjamẽ ro'ã ar ibari ne ba akukwakam me utãn ar meo iba. Aje ikõt me kamẽnha ne ba me utãn ar meo iba nhyim 'õ biknor kêtumrêx. Ikõt ba djwýnhbê Djuda pydjĩ ne axwekumrêx. Pydjĩbit dja arým akuno. Amrêbê me ikukãmãre kute 'ã pi'òk no'òk kõt dja akuno.

¹³ Be, jakam ne ba arým awýr idjãbir 'ýr. Pykakam ar ibari ba amã ikabẽn ja jarẽ. Me kute amã ikabẽnja mar kadjy ba amã arẽ. Dja me kuman arým mrãmri ikĩnhõ kĩnhkumrêx. ¹⁴ Arým me kum akĩnh kêtja kum gu banhõ me kurẽ. Be, mýkam? Bir, nã bãm memã akabẽn jarẽ nhyim me arým tu amim markumrêx. Ne kam arým ate mebê amijo ba. Me kum akĩnh kêtjabê amijo ba. Ije ate mebê amijo iba kõt ne me ate mebê amijo ba. Kam ne me kum akĩnh kêtja kum gu banhõ me kurẽ.

¹⁵ Djãm ije amã, “Me kum akĩnh kêtja bê dja ga amim gu banhõ meo wabi”, anhýrmã? Kati. Dja me arek me ro'ã ar ba. Dja ga mã me utãn ar meo aba gẽ gu banhõ me ja me axwe kõt axwe kêt. ¹⁶ Me arým mebê amijo ba. Me kum akĩnh kêtja bê amijo ba. Ate ije mebê amijo iba kõt ne me ate mebê amijo ba.

¹⁷ Mrãmri akabën katàtkumrëx. Aje memã akabën katàt jarënhkôt dja ga amimexo meo mex gê me katàt ar amijo ba. ¹⁸ Ga ne ga arým idjâpênh djâ'ã imã karôn arým pykakam me kum akính kêtja'ýr ijano ba tẽ. Badjwý ne ba akudjwa arým me âpênh djâ'ã gu banhõ me jamã karôn arým me kum akính kêtja'ýr me ano. ¹⁹ Imã me abèkam ne ba itykmã. Dja ba akabënkôt me kadjy ty nhyem me arým amexo mex. Dja me tu amim ikabën katàt markumrëx ne arým amexo mex.

Kute Bãmmã me kute mar kunõ à'wýr.

²⁰ Djãm me jabit ne ba amã meo a'uw? Kati. Dja me ì amũ memã ikabën jarë nhyem me kwý ikabën man tu amim imarkumrëx. Amũ me jaodjwý ba amã a'uw.

²¹ Be, mýj kadjy ne ba amã meo a'uw? Bir, dja ga ikabën man arým memã amak bó nhyem me arým akabënkôt kum aben jabën axikôt kabën. Dja me axikôt kabën kute gu bamã aben jabën axikôt bakabën pyrãk. Be, mýj kadjy dja me kum aben jabën axikôt kabën? Bir, gèdja amũ me kum akính kêtja me omũn arým kum gu bakính ne arým tu amim imarkumrëx. Ne kam ijã amim, "Be, mrãmri ne Metíndjwýnh Jeju jano nhyem arým pykakam bõx ne ar ba", ane. Ja kadjy dja me kum aben jabë.

²² Ga ne ga ijo rax ba arým gu banhõ meo rax. Nã bãm memã gu bakukràdjã jarë nhyem me arým tu amim markumrëx ar o ba. Ar o ba:n arým rax ne. Be, mýj kadjy ne ba meo rax? Bir, dja me kum aben jabën axikôt kabën kute gu bamã aben jabën axikôt bakabën pyrãk. Ja kadjy ne ba meo rax. ²³ Bamẽ gu banhõ me jamẽ ne me itipdjín ar iba. Gu badjwý batipdjín ar baba. Gora gê me prine kum aben jabën axikôt kabën. Nhyem kam me kum akính kêtja me omũn arým amim, "Mrãmri ne Metíndjwýnh Jeju jano nhyem arým pykakam bõx ne ar ba. Ga, Metíndjwýnh kum me abèja pumũ. Kum me abè kute kum Jeju jabë pyrãk", ane. Dja me kum akính kêtja me omũn ã amim ane.

²⁴ Djünwã, mýjja kunĩ kator kètri ne ga amã ijabë. Kam dja ba wabi ga arým ijo rax: ne. Aje mã ikôt me kamënhdjwý dja ga o wabi gê me iro'ã ar ba. Dja me iro'ã ar ba:n irax pumũnh ar o ba. Ja ne ba imã kính.

²⁵ Djünwã, ga ne ga akatàt ne ajaxwe kètkumrëx nhyem me kum akính kêtja kute amar kêt. Bajbit ije amar nhyem me jadjwý arým kute amim, "Mrãmri ne Metíndjwýnh Jeju jano nhyem arým pykakam bõx ne ar ba", anhýro ba. Tãm ne me kute amim tu markumrëx. ²⁶ Ba kam arým memã ajã ajarë. Dja ba memã ajã idjujarënh rá'ã ne. Be, mýj kadjy dja ba memã ajã idjujarënh rá'ã? Bir, amã me abè kute amã ijabë pyrãk. Amã me abèja'ã dja ba memã idjujarënh rá'ã

nhyem me arým mar rá'an kam arým kum ajabë:. Ba kam arým meo iba. Ja kadjy dja ba memã ajã idjujarënh rá'ã. Nãm ã Jeju Bãmmã kabëno ane.

18

Me kute Jeju pa 'amýnh ne o mõi.

Mat 26.47; Mak 14.43; Ruk 22.47

¹ Jeju Bãmmã kabën pan kam arým kôt ba djwýnhmẽ ro'ã katon mõi. Mõi:n kam arým pakretibè Kedõ'ýr bõx ne 'ã rê. Ne kam mõi:n pidjòkõ'ýr bõx ne arým 'ýr wadjàn kam nhý.

² Nhyem oníj Djuda dja. Kute Jeju kurè djwýnhmã kangaja dja. Djuda ne arým kute ar 'ýr djã pumũnh. Amrèbè ne Jejumẽ kôt ba djwýnh ar pidjòkõ'ýr mrãno ku'è nhyem kam Djuda arým kute ar 'ýr djã pumũnh. ³ Kam ne arým me rũnh'ýr bõx ne memã arè. Nhyem me arým aminhõ krãkamngõnhmẽ aminhõ âpênhmã kum,

—Me Djudakôt mõi:n Jeju pa 'amýn amrè o mõi:n o bõx. Nãm ã me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýrmẽ mebé pardjèumẽ memã ane. Nhyem Djuda arým kute omũnhkôt katàt Jeju'ýr meo mõi. Nãm me Jeju kadjy ngõnhpõkmẽ kuwýmè àbèr djãmèo mõi. Me 'ýr o mõi:n arým pidjòkõ'ýr o bõx.

⁴ Nhyem Jeju ta kãjmã djan me'ýr kato. Ta ne kute amikukãm mýjja kunĩ markam amikukãm me krãkamngõnh ma. Ta me'ýr katon memã kum,

—Mýj me'õ jabej ne ga me mõi? ane.

⁵ Nhyem kam me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõi, ane.

Nhyem Jeju memã kum, "E kum, ba", ane. Be, Djuda ne krãkamngõnhmẽ ro'ã dja. ⁶ Nãm Jeju, "E kum, ba", ane. Nhyem me tu umaje ajkran akubyn ajkamën arým tým ne nõ.

⁷ Nhyem kam ajte me kukij ne memã kum,

—Mýj me'õ jabej ne ga me mõi? ane.

Nhyem me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõi, ane.

⁸ Nhyem memã kum,

—E kum, arým ne ba me amã, "Ba", ane. Kwãrik wãnh ga me bajbit ijabej gê ar ja mã tẽ, ane. Be, mykam ne Jeju ã krãkamngõnhmã ane? ⁹ Bir, kute ajbir Bãmmã kabënkam ar'ã ujarënh kôt. Kute kum,

—Aje ikôt me kamënhja ne ba ije 'õo ibi-knor kêt, anhýr kôtõ. Kôt ne Jeju jakam ar nêje me krãkamngõnhmã kabën ne arým o mebé ar utã.

¹⁰ Nhyem kam Ximão Pedru, Jejukôt ba djwýnhja arým õ kãxdjwa kajgo. Ne kam arým kaban o akabën arým o bënjadjwýr nhõ âpênh jamak ta. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax nhõ âpênhja jamak ta. Bënjadjwýr rax nhõ âpênh nhidjibè ne Maku.

¹¹ Nãm bẽnjadwÿr rax nhõ àpênh jamak ta nhyem Jeju arÿm Pedrumã kum,
—Kwãrik wãnh. Akubyn àkam anhõ kàx jadjã. Djãm itokry kêtã ne ga inêje me tak ne? Ibãm kute itokry'ã imã karõ kõt dja ba itokry, ane.

¹² Nhyem kam me arÿm Jeju pa 'amÿn uwpre. Me krãkamngõnhmê me õ bẽnjadwÿr ar pa 'amÿ. Mebê idjaer rûnh nhõ àpênhdjwÿ pa 'amÿ.

Me kute bẽnjadwÿr Ananh'ÿr o bõx.

¹³ Nãm me uwpre kam arÿm bẽnjadwÿr rax Ananh kumrêx'ÿr o mõ. Bẽnjadwÿr rax Kajbaj ne Ananho umrenget. Kajbaj ne amex tãmkam kubê me kadj Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadwÿr rax. ¹⁴ Amrêbê ne Jeju'ã memã kabên jarên memã kum,

—Me'õ pydji dja me babê idjaer kunî pãnh ty. Kam dja gu me arÿm badjumar mex, ane. Be, me krãkamngõnh bẽnjadwÿr rax Ananh kumrêx'ÿr Jejuo mõ. O mõn arÿm õ kikreti'ÿr o wadjã.

Pedru kute aminêje memã 'êx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Ruk 22.55

¹⁵ Nhyem Ximão Pedru kõt tẽ. Jejukõt ba djwÿnh 'õdjwÿmê ro'ã ne ar Jeju kõt tẽ. Kõt tẽ:m arÿm kre tã dja. Nhyem Pedru nhikjêja memã kum,

—Ba wadjã. Bẽnjadwÿr kute ipumûnh tûmû, ane. Ne kam arÿm Jeju kõt wadjã. Bẽnjadwÿr nhõ kikreti nhipõkri ne kênh ngrire. Kam ne wadjã dja. ¹⁶ Nhyem Pedru bõm kre tã arek dja. Nhyem Pedru nhikjêja akubyn 'ÿr akêx ne. Ne kam bẽnjadwÿr nhõ àpênh nire kre tã ku'ê djwÿnhjamã Pedru jarê. Ne kam amikõt Pedruo wadjã.

¹⁷ Nhyem kam bẽnjadwÿr nhõ àpênh nija tẽn Pedrumã kabên ne kum,

—Djãm ga ne ga abê Jejukõt aba djwÿnh 'õ? ane.

Nhyem kum, “Kati”, ane.

¹⁸ Nhyem wãnh me ànhûno kumex. Bẽnjadwÿr nhõ àpênhmê õ me krãkamngõnh ànhûno kumex. Me arek kryje pî prào amim kuton ànhûno kumex. Nhyem Pedru me 'ÿr tẽn mekõt ànhûno dja.

Bẽnjadwÿr rax kute axwe'õ jabej kukjêr.

Mat 26.59; Mak 14.55; Ruk 22.66

¹⁹ Nhyem kam me arÿm bẽnjadwÿr rax'ÿr Jejuo bõx. Me kadj Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadwÿr rax'ÿr ne o bõx nhyem arÿm kabem dja. Nhyem kam arÿm kukij ne kum,

—Imã akõt me ba djwÿnh'ã ajarê. Mÿj akukràdjã ne ga memã arêno aba? ane.

²⁰ Nhyem kum,

—Djãm me kãxã ne ba memã ikukràdjã jarê? Kati. Arÿm ne ba me kunîmã ikukràdjã jarêno amirît ne. Ne apÿnh me bikprõnh djãmê Metîndjwÿnh nhõ kikretikam arê.

Kikretikam ne mebê idjaer kunî bikprõnh djã. Ba arÿm kunîkõt memã ikukràdjã jarêno amirît ne. ²¹ Mÿj kadj ne ga ba ikukij? Me wã dja ga me kukja nhyem me arÿm kute ikabên mar kõt arÿm amã arê, ane.

²² Jeju bẽnjadwÿrmã ane nhyem krãkamngõnh'õ, kuri ànja ikra poo Jeju kurwan kum,

—Djãm me ã bẽnjadwÿr raxmã kabên kute anhÿr? Me kadj Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadwÿr raxmã ne ga akabên ne, ane.

²³ Nhyem Jeju kum,

—Ikabên punu kêt ne ga ikurwa. Ne ba ren ikabên punu ga ren aje mÿj ikabên punu'õ markõt ren memã ijarêno amirît ne kõt ren arÿm ikurwa. Nhyem be, kati. Ikabên katãt ne ba arê ga ikurwa, ane. ²⁴ Nãm ane nhyem Ananh amû Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadwÿr raxbê Kajbajja'ÿr Jeju jano. Uwppe rã'ã ne ano. Nhyem me arÿm Kajbaj'ÿr o mõn o bõx.

Pedru ajte aminêje 'êx ne ajte aminêje 'êx.

Mat 26.71; Mak 14.69; Ruk 22.58

²⁵ Nhyem Ximão Pedru wãnh me krãkamngõnh kõt ànhûno dja. Ànhûno dja: nhyem me arÿm kukij ne kum,

—Djãm gadjwÿ abê Jeju kõt ba djwÿnh'õ? ane.

Nhyem memã kum, “Kati”, ane.

²⁶ Nhyem kam bẽnjadwÿr nhõ àpênh'õ ajte kum kabên ne kum,

—E kum, amû pidjõkõkam Jejukõt me'õja anokre o nokre ba arÿm omû. Djãm ga? ane. Pedru kute me'õbê õbikwa jamak 'ÿrja ã Pedrumã ane. Nãm, “Djãm ga”? ane. ²⁷ Nhyem Pedru ajte kum, “Kati”, ane. Nãm kum anhÿr totokbê nhyem õkrên'ãnh arÿm kã.

Me kute Piratu'ÿr o bõx.

Mat 27.1; Mak 15.1; Ruk 23.1

²⁸ Nãm õkrên'ãnh kã nhyem me arÿm Kajbaj kurûm Jejuo mõ. O mõ:n kam kikreti 'õdjwÿ'ÿr o bõx. Piratu nhõ kikreti'ÿr o bõx. Me bajtemkam bẽnjadwÿr nhidjibê Piratu. Kikreti jakam ne Piratu kute memã axwe pãnh jarênh djã. Nãm me Piratu nhõ kikreti'ÿr Jejuo bõx ne amijã maje bõm arek kumex. Nãm me abenmã kum,

—Kwãrik wãnh gu me Piratu nhõ kikretimã badjar kêt. Dja gu me me bajtem nhõ kikremã wadjã arÿm bapunuren te baje mÿr krênãm. Me kute Metîndjwÿnhmã mrykî'ãtomti bînja te baje krênãm, ane. Me kute aben bê me bajtem nhõ kikre py-makam ne me ã abenmã anen bõm arek kumex. ²⁹ Me bõm kumex nhyem kam bẽnjadwÿr Piratu arÿm me'ÿr katon dja. Ne kam Jeju'ã memã kum,

—Be, mÿj ne me'õja axwe kute? Mÿj ne o ajkê? ane.

³⁰ NhyM me kum,

—Je, ne ren axwe kêt ba me ren amã arênh kêtumrêx. NhyM be, kati. Mrãmri axwekumrêx, ane.

³¹ NhyM Piratu memã kum,

—Me ga dja ga me amũ o mõn me akukràdjã kõt myj axwe'õmã akaton kam arým pãnh ajmã on, ane.

NhyM mebé idjaer rũnh kum,

—Be, kati. Me akukràdjã kõt me ije me axwe pãnh me'õ par kêt. Ga ne ga aje me axwe pãnh me par djwýnh, ane. ³² Be, amrêbê Jeju kute amikukãm memã, “Dja me pite'y'ã inhõ ba kýjrũm wajêt”, anhýr kõt ne me arým jakam ã Jeju'ã Piratumã ãpnênhõ ane. Kute pite'y'ã nhõr ne bĩn'ã ne me kum apnê.

³³ NhyM kam Piratu arým õ kikretimã wadjã. Ne kam amiwýr Jeju 'uw nhyM 'ýr bõx. NhyM arým kukij ne kum,

—Djãm abê mebé idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax? ane.

³⁴ NhyM kum,

—Djãm ga ne ga ima? Nãr kon. Djãm me'õ ne amã ijarê ga ikukij? ane.

³⁵ NhyM ajte kukij ne kum,

—Djãm ibê me abê idjaer'õ got? Anhõ me wýnhmê me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê ne me imã akanga, ane.

³⁶ NhyM kum,

—Be, djãm ibẽnjadjwýr rax kute pykakam me bẽnjadjwýr rax pyrãk? Kati. Ne ba ren amijo ane nhyM ren inhõ ãpênh arým inêje me'ýr prõt ne. Kam ren mebé idjaerkam me rũnhbê aptã. NhyM be, kati. Ibẽnjadjwýr rax kute pykakam me bẽnjadjwýr rax pyrãk kêt, ane.

³⁷ ã kute kum anhýrkam Piratu kum,

—Djãm kam mrãmri abê bẽnjadjwýr rax'õ? ane.

NhyM kum,

—Ga ne ga arým imã ibẽnjadjwýr rax jarê. Be, mrãmri. Kadjy ne ba pykakam me'ýr bõx ne inã kurũm ruw. Ije mrãmri katãt memã ikabẽn jarênh kadjy ne ba bõx. NhyM me kum ikabẽn kĩnhja ne me ikabẽn man kõt ar amijo ba.

³⁸ NhyM kum,

—Tõ nhýnh ne me kabẽn katãt'õ? ane. Nãm kum anen arým ajte mebé idjaer'ýr katon Jeju'ã memã kum,

—Be, axwe kêtumrêx ba arým kuma. ³⁹ Ba we me abê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax-jamã inhiren ano gẽ ta arek ar me aro'ã ba. Me irõbê mrãnh nhõ akati jakam me akukràdjã kõt dja ba kum inhiren ano. Amex pýnhkõt ne ba me pýnh ne me'ã kurẽn bõm me kurê. Metĩndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam me akukràdjã kõt ne ba bõm me kurê, ane.

⁴⁰ NhyM me ajte kãj bê kum kabẽn ne kum,

—Kati. Kwãrĩk wãnh. Be, atemã Baraba dja ga kum anhiren ano, ane. Be, Baraba ne ãkĩnhĩ, axwe, nèkrêxmê pi'õk kaprĩ prãmje kute me paro ba.

19

Me kute pite'y'ã nhõ'rã Piratumã ãpnênh.

Mat 27.27; Mak 15.16

¹ Nãm me Piratumã ane nhyM kam arým krãkamngõnhmã Jeju jarê. Me kute kaprêprêk kadjy memã arê. NhyM me o tẽn arým mrykã punuo kaprêprêk kumex ne. ² Ne kam mrýnhõ kajkep ne ikãnh ne o kute bẽnjadjwýr rax krãdjê pyrãk ne kum kutu. Ne kam inõkã ryti kamrêk kute me bẽnjadjwýr rax kã pyrãk kum adjã. ³ Ne kam arĩk kum kabẽno kute me me rũnhmã kabẽn pyrãk ne kum,

—Be, ga we abê mebé idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax. Goja kribẽm atĩn 'iry, ane. Ne ikrao titik ne. Nãm me ã 'ã bẽno bikênhõ ane.

⁴ NhyM kam Piratu ajte me'ýr katon memã kum,

—Be, ije kam axwe'õ mar kêt. Axwe kêt. Kam ba ije ajte me amã o ikatormã. Dja ba o ikato ga me kam arým ama. Axwe kêtja ma, ane. ⁵ NhyM Jeju arým kato. Mrýnhõ krãdjê inõkã ryti kamrêk rã'ã ne 'ã kato. NhyM Piratu memã kum,

—Ota, tãm ne ja, ane.

⁶ NhyM me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê mebé idjaerkam me krãkamngõnhmê omũn arým kãj bê Piratumã kum,

—Pite'y'ã anhõ, ane.

NhyM memã kum,

—Kati. Djã ne ba kam axwe'õmã ikato got ba pite'y'ã kunhõ? Kati. Me ga dja ga me o tẽn pite'y'ã anhõ, ane.

⁷ NhyM mebé idjaer rũnh kum,

—Be, axwekumrêx. Kute amijo 'êx ne memã kum, “Ibê Metĩndjwýnh Kra”, anhýro bakam axwekumrêx. Nãm Metĩndjwýnhbê raxo amiptãro ba. Me ikukràdjã kõt me axwe ja pãnh ne me kute me par, ane.

⁸ Nãm Piratu me kabẽn ja man arým tĩn prãm. ⁹ Ne kam akubyn õ kikretimã wadjãn Jeju kukij ne kum,

—Nhýnh ne akator djã kraxja? ane.

NhyM Jeju tu anhikrê.

¹⁰ NhyM kum,

—Je tõi, djãm ikajgo ne ga imã amijarênh kêt? Djãm ajte imar kêt? Be, ba ikabẽnkõt nhyM me kute pite'y'ã anhõr jabej nãr ba ikabẽnkõt nhyM me amã irer jabej. Djãm ajte imar kêt? ane.

¹¹ NhyM Jeju kum,

—Be, Metĩndjwýnh amybým ren kute ajã bẽnjadjwýr mẽnh kêt ga ren akajgon ren akabẽn kêt mex ne. Kam me'õ kute amã

ikanga djwýnh axweo ajakrenh mex ne, ane.

¹² Nãm kum ane nhym Piratu arým kam kum irer jabej. Ne ajte me 'yr katon te memã kabên nhym mebê idjaer kum,

—E kum be, Jeju ne arík Xedjabê bënjadwýr raxo amiptã. Djãm Xedja akam ngyrk kêt mã ne ga aje Jejumã anhirermã? ane. Xedjabê ne me bënjadwýr rûnh kunî nhô bënjadwýr.

¹³ Nãm me ã Piratumã ane nhym arým amijã kuman kam ajte memã Jejuo kato. Ne kam arým me axwe pãnh jarênh djãkam nhý. Me krî djã jamã ne me Kênpoti jarê. Mebê idjaer kabênkam ne me me krî djã jamã Gabata jarê. ¹⁴ Arým me irôbê mrãnh nhô akati nêje akatikam ne me Jejuo kato. Me kute amim mýjja kupênho kumex djã nhô akatikam. Kýjrûm myt nhýrkam. Nãm me axwe pãnh jarênh djãkam nhýn kam mebê idjaermã kum,

—Be, ota me anhô bënjadwýr rax, ane.

¹⁵ Nhym me kãj bê kum,

—Rûm o tẽ. Rûm o tẽn píte'y'ã anhô, ane.

Nhym memã kum,

—Djãm me anhô bënjadwýr rax ije píte'y'ã nhôrmã? ane.

Nhym me kady Metúndwýnh mar djwýnh nhô bënjadwýr ar kum,

—Djãm me inhô bënjadwýr rax ne wã? Arkati. Atemã. Me inhô bënjadwýr raxbê ne Xedja. Pydji. Ajte 'ôdjwý kêt kumrêx, ane.

¹⁶ Nhym kam me kute píte'y'ã nhôrmã arým kady ò me jamã arê.

Me kute píte'y'ã nhô.

Mat 27.32; Mak 15.21; Ruk 23.26

Nhym kam me Jeju pa 'amýn mã o mô. ¹⁷ Ne kam me kum ikrei'ã píte'y dji nhym arým ta amikady kumýn o mô, krãnhre'yr o mô. Krãnhrebê me krã'i'yr ne o mô. Mebê idjaer kabênkam ne me me krã'imã Gogota jarê. ¹⁸ Nãm me o môn arým kam o bôx ne arým píte'y'ã Jejumã o iten kãjmã kudja nhym wajêt. Nhym kam me píte'y'ã ar ja amãnhkrutmo ite nhym ar aktã Jeju nhijên wajêt.

¹⁹ Nhym Piratu mýj Jeju axweja'ã pi'òk no'òk ne. Nãm pi'òkkam memã kum,

—Mebê idjaer nhô bënjadwýr rax ne ja. Krîrãxbê Nadjarekam Jeju. Nãm ã pi'òkkam no'òko ane. Nhym me kunî kute omûnh kady me Jeju nhimôkri kunhò. ²⁰ Nhym kam mebê idjaer krãpti pi'òk pumûn arê. Krîrãx kuri ne me kute píte'y'ã Jeju nhô djã. Nhym kam me krãpti 'yr ban bôx ne pi'òk jarê. Apýnh me kabênkam ne no'òk. Mebê idjaer kabênkam no'òk ne mebê kregu kabênkam no'òk ne me kabênbê Raxinakam no'òk. ²¹ Nhym kam mebê idjaer kady Metúndwýnh mar djwýnh nhô bënjadwýr Piratumã kum,

—Kwãrik wãnh pi'òkkam memã kum, “Mebê idjaer nhô Bënjadwýr rax”, anhýr kêt. Ate gêdja ga pi'òkkam memã kum, “Nãm amijo 'êx ne memã kum, 'Ibê mebê idjaer nhô bënjadwýr rax', anhýro ba.” Dja ga ã pi'òk no'òkkam memã anen 'ã anhô gê me omû, ane.

²² Nhym Piratu arkum,

—Kati. Arým ne ba mrãmri 'ã pi'òk no'òk ne. Kwãrik wãnh rã'ã, ane.

²³ Nãm me krãkamgônã ar píte'ykam Jeju nhô. Ne kam ar kute abenmã ò kubêkã ngrãnhmã. Nhym ar 'ò amijo ò kubêkã ja pytä. Nhym ar 'ò amijo ja pytä. Nhym ar 'ò amijo ja pytä. Nhym ar 'ò amijo ja pytä. Nhym ar 'ò amijo ja pytä. Ne kam ar inôkãti ja'yr bôx. Ne ar kunî kum kûnh. Nhym inôkãti pydji. ²⁴ Nhym ar abenmã kum,

—Kwãrik wãnh gwaj abenmã kokjêr kêt. Gwaj pykakam kên kryre rên kôt kuman bajô amim inôkãti by, ane.

Amrêbê: ne me bakukãmãre ja jarê. Me Metúndwýnh Kra kabên jarên memã kum, “Dja me abenmã ikã ngrãn ikã ja'ã kên kryre rên kôt 'ò amim kuby.”

Nãm me bakukãmãre ã memã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me aben djô'ã arêho mô:. Arêho môr tãmtã arým 'yr o bôx. Tû:mrãm me bakamingrãnyrekam ne arým 'yr o bôx nhym me arým ã Jeju nhô kubêkão anhýrkumrêx.

²⁵ Nhym nã kanikwýnh, nãmê ar axikôt apôxjadwý dja. Nhym Marij 'ôdjwý, mjên nhidjibê Krôpa adjwýnhdjwý dja. Nhym Marij Madarenadjwý dja. ²⁶ Nhym Jeju arým nã, kurúm katorja pumû. Nhym kôt ba djwýnh, kum abêja nã kuri dja nhym omû. Nhym arým kôt ba djwýnh ja'ã nãmã kum,

—Ë, me'ò nire. Be, tãmwãbê ne arým akra, ane. ²⁷ Ne kam kôt ba djwýnhmã kum,

—Ë, tãmwãbê ne arým anã, ane. Nhym kam arým ò kikremã o môn arým o djuw mex ar o ba.

Tyk'ã ujarênh.

Mat 27.45; Mak 15.33; Ruk 23.44

²⁸ Nhym kam arým kute inomã apênh djã mênhkam memã kum, “Arým imã kôr”, ane.

Amrêbê: ne me bakukãmãre Jeju kabên ja jarên memã kum, “Arým imã kôr.”

Nãm me ã anen arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me aben djô'ã arêho mô:. Arêho môr tãmtã arým 'yr o bôx. Tû:mrãm me bakamingrãnyrekam ne Jeju arým kum kôrkumrêx ne arým memã kum, “Arým imã kôr”, ane. ²⁹ Nhym wãnh pidjô kangô kadja ngôn'òkam ipun dja. Nhym me ngôn puror pônã djã jakritaja kangômã adjã nhym kam ipu. Nhym me pibê ixôpu idjamã adjãn kam kãjmã kum kungãn ajkwamã

adjã. ³⁰ Nhyam arým kaôn pidjô kangô kadjào ikô. Ne kam memã kum,

—Arým ne ba idjãpênhô tén inomã kumê, ane. Ne kam ta aparmã krân tu amitünmã iren ta arým ty.

³¹ Be, pi'ók rãrãr nêje arým akamat 'yr nhyam mebê idjaer arým êje ô mÿjja kupênhô kumex. Nhyam kam mekam me kwÿ Piratu'yr môn kum,

—Ê, dja me pite'y'ã ar arija 'i kukê gê ar on ty. Dja ar on ty nhyam me on ar adjã. Ne kam pi'ók rãrãro bikênh kêt, ane. ³² Nhyam arým 'yr me krãkamngôn hano nhyam me 'yr môn 'yr bôx. 'Yr bôx ne kumrêx ja te'i kukê ne ajte ja te'i kukê.

³³ Nhyam ar ipôkri Jeju wajêt nhyam me 'yr bôx. Nhyam amrêbê tyn wajêt nhyam me arým omü. Ne kam kute te'i kukênh kêt. ³⁴ Nhyam arým krãkamngôn h'ô ô kãxo nãnh jarín arým o pênãt'ãnh kanhuw. Kanhuw nhyam kamrômê ngômê akãn arým prôt ne.

³⁵ Ba ne ba omün me amã kôt 'ã ajarê. Mrãmri katãt me amã 'ã idjujarênhkumrêx. Mrãmri ije omünhkumrêx ne kôt me amã 'ã ajarê. Me ajte tu amim markumrêxmã ne ba me amã arê. ³⁶ Amrêbê: ne me bakukãmãre tãmja jarênh memã kum,

“Be, 'i'ô dja me kwÿnh kêtumrêx”, ane.

³⁷ Ne kam ajte arênh memã kum, “Dja me kanhuw ne arým omünho dja”, ane. Metündjwÿnh kukwakam ne me memã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyam me aben djô'ã arênhô mô: Arênhô môr tãmtã arým 'yr o bôx. Tü:mrãm me bakamingrãnyrekam ne 'yr o bôx. Nãm me te'i kukênh kêt ne arým kanhuw. Me bakukãmãre kute 'ã pi'ók no'ók kôtô.

Me kute adjãr.

Mat 27:57; Mak 15:42; Ruk 23:50

³⁸⁻³⁹ Nhyam kam Jódje Armatê, kubê ne Jeju kôt ba djwÿnh'ô. Mebê idjaer rûnh pymaje kute memã amijarênh kêt ne. Kubê Jejukôt ba djwÿnh'ã kute memã amijarênh kêt ne. Ne kam arým Piratu'yr tén kum,

—Ba Jeju kaban o rwÿn o tén adjã, ane. Nhyam Piratu kum, “Ajrã”, ane. Nhyam kam arým amü tã. Amü Nikodemu'yr tén 'yr bôx. Nikodemu ne amrêbê akamatkam Jeju'yr bôx nhyam ar abenmã kabêno nhÿ. Nikodemu ja'yr ne Jódje bôx nhyam ar ro'ã Jeju'yr tã. 'Yr tãm kêttri ne Nikodemu arým Jeju kadjy kudjÿ djão atomkumrêx. Utí'ã akrekam utí: kute 50 kiru pyrãk. Mirãmê arômê ne abenkam o akã. Nãm kudjÿ djã tun arým Jódjemê ro'ã Jeju'yr o tén 'yr o bôx.

⁴⁰ Ne kam arým pite'y kurüm Jeju kaban o ruwn arým kudji. Ne kam rinhuo kubêkão prêne o kupu. Ar kupu djãkôt me kudjÿ djã jadjuw ne o kupu. Mebê idjaer kukrãdjã kôt ne me ã me tyko ane. ⁴¹ Nhyam wãnh me kute pite'y'ã nhôr djã kuri pidjôk'ô. Ne

kam kênkre'ô. Kênkre ny. Kraxje me kute kam me'ô jadjãr kêt rã'ã. ⁴² Nãm ar Jeju kupun kumÿn o tã. O tén arým kênkrekam adjã. Arým pi'ók rãrãr bôx 'yr nhyam kam ar amibêx ne me kute nhôr djã kuri kênkrekam adjã. Kênkrekam adjã nhyam ar'ã akamat ne. Nhyam kam ajte akati. Nhyam kam ajte akamat ne.

20

Akubyn tïn ne kator.

Mat 28:1; Mak 16:1; Ruk 24:1

¹ Nhyam ajte akati 'yr, pi'ók kamrêk 'yr nhyam Marij Madarena arým kênkre'yr tén 'yr bôx. 'Yr bôx nhyam me kute kênpuo kênkre'ã ijêja arým amÿjã kutan kre jakãja'ã dja nhyam Marij arým omü. ² Ne kam akubyn prôt ne arým Ximão Pedru'yr bôx ne kôt ba djwÿnh'ô jadjwÿ 'yr bôx. Jeju kum abêja 'yr bôx ne arkum,

—Arým ne me kênkre kurüm Bênjadjwÿr djwÿnhô kato. Nãm me nhÿnh o môn kudji, ane.

³⁻⁴ Nãm kum ane nhyam kam Pedrumê kôt ba djwÿnh 'ôdjwÿ ar arým tu kênkre'yr prôt ne. Nhyam kam kôt ba djwÿnh 'ôja arým Pedru ren kumrêx kênkre'yr bôx. ⁵ 'Yr bôx ne kênkre'ã ibôn te kre kamünho dja. Nhyam rinhuo kubêkãbit nõ nhyam omü. Ne kam kênkremã ãr kêt.

⁶ Nhyam kam Pedru arým kôt bôx ne tu kênkremã 'yr wadjã. Ne kam rinhuo kubêkã pumün krã kupu djãja pumü. ⁷ Nhyam krã kupu djãja rinhuo kubêkãmê ro'ã nõr kêt. Jeju ne prêne krã kupu djã krã mex ne kudji nhyam ate nõ.

⁸⁻⁹ Nhyam kam kôt ba djwÿnh kumrêx bôxja kênkremã wadjãn arým omü. Omün arým amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tïn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx. Bir, ar kute omünh kêttri ne ar amim,

—Mrãmri ne arým tyn akubyn tïn kêt, anhÿro ba. Ne ren mrãmri Metündjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ók markumrêx ne ren amim,

—Be, mrãmri dja akubyn tïn, anhÿro ba. Nhyam be, katí. Ar kute pi'ók mar kêt. Kam ne ar kute kupu djã nõrkôt omünh kêttri amim, “Akubyn tïn kêt”, anhÿro ba. Ne kam kênkremã 'yr wadjãn arým omün amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tïn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx.

Kute Marijmã amijo amirít.

Mat 28:9; Mak 16:9

¹⁰ Nãm ar kênkre kamün kam akubyn ar ô kikremã tã. ¹¹⁻¹² Nhyam Marij ar pãnh kênkre'yr bôx ne bôm arek mÿro dja. Nãm mÿro djan arým kênkre'ã ibô. Nhyam kênkre kadjwÿnhbê Metündjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh amãnhkrut nhÿ. Ar ô kubêkã jaka.

Jeju nör djà'ä ar nhÿ. NhyM ja krä nör djà'ä nhÿ nhyM ja te nör djà'ä nhÿ. NhyM Marij kênkre'ä ibôn arÿm ar omÿ.

¹³ NhyM ar kum,

—Me'õ nire, mÿkam ne ga amÿro dja? ane.

NhyM arkum,

—Inhõ Bënjadjwÿr djwÿnh ne me'õ kênkre kurÿm o katon o mōn nhÿnh kudji. Ije ir djäkôt omÿnh kêt kam ne ba imÿro dja, ane.

¹⁴ Näm arkum anen arÿm mÿm akëx. Mÿm akëx ne arÿm Jeju pumÿ. Djä ne tu omÿ? Kati. Kute omÿnh kêt.

¹⁵ NhyM kum,

—Mÿkam ne ga amÿro dja? Mÿj me'õ ne ga abej? ane.

NhyM Jejuo kute pidjökô pumÿnh djwÿnh pyräk ne kum,

—Ô kum, ga aje nhÿnh o amōr ne ir jabej imä akre. Dja ba 'ÿr tēn arÿm amrē o tē, ane.

¹⁶ NhyM kum, “Marij”, ane.

NhyM kam 'ÿr akëx ne kum, “Rabi”, ane. Be, me bakabēnkam ne gu me ren kum, “Ujarēnh djwÿnh”, ane. Näm kum, “Rabi”, anen arÿm o tÿm.

¹⁷ NhyM kum,

—Kwārīk wānh ijo atÿm kêt. Imä anhire. Kraxje Ibām'ÿr idjābir kêt ne ga ijo tÿm. Tēn ikamyre arkum ikabēn jarēn arkum, “Jeju ne ar amä, 'Arÿm Ibām'ÿr idjābirmä. Ibāmbē ne ar Abām. Arÿm Itindjwÿnh'ÿr idjābir ne itēmmä. Itindjwÿnhbē ne ar Atindjwÿnh', ane. Dja ga tēn ä ikamy arkum ane.” Näm ä Jeju Marij Madarenamä ane.

¹⁸ NhyM arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr tēn ar'ÿr bōx. Ne arkum,

—Arÿm ne ba Bënjadjwÿr djwÿnh pumÿ, ane. Ne kam Jeju ajbir kute kum kabēn jarēnhja kôt arÿm arkum arē.

Kôt ba djwÿnhmā kute amijo amirÿt.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.36

¹⁹ NhyM kam arÿm pi'ök kamrēkkam akamät. NhyM kam kôt ba djwÿnh ar arÿm pÿne amijä ijēn nhÿ. Mebé idjaer rÿnh pymaje ne ar ar bikprōnh djäkam amijä ijēn nhÿ. NhyM kam Jeju bōx ne tu ar aērbē ar'ÿr wadjān ar ipōkri dja. Djan arÿm arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁰ Näm arkum anen arÿm arkum ikrakam kaxirāx djwa kre jakren ajte pēnāt'ānh kaxdjwa kre jakre. NhyM ar kute mrāmri ar õ Bënjadjwÿr djwÿnh pumÿnhkumrēkkam kīnhkumrēx ne.

²¹ NhyM kam ajte arkum,

—On ar adjumar mex. Amrēbē ne Ibām me'ä imä karō. Pykakam me kum kīnh kēta'ÿr itēm'ä ne imä karō ba amrē tē. Dja badjwÿ Ibām kudjwa jakam me'ä ar amä karō. Ar aje ikudjwa me'ÿr atēmmä ne ba ar amä me'ä karō, ane. ²² Näm arkum anen arÿm ar akōn arkum,

—Gē on Metindjwÿnh Karō ar ajo ba. ²³ Dja ar ajo ba gar kôt me kwÿ axwe maro akno.

NhyM kam Metindjwÿnh ar akôt me axwe maro akno. Nār gar me kwÿ axwe maro abiknor kêt nhyM kam Metindjwÿnh me axwe maro biknor kêt. Näm Jeju ä arkum anen arÿm mǎ tē.

Tōmemä kute amijo amirÿt.

²⁴ NhyM Tōme Djidjimu. Jejukôt ba djwÿnhbē 12'õ. Tōme ne kute ar bikprōnh djäkam arkôt 'ÿr kêt ne kute Jeju pumÿnh kêt. Jeju mǎ tē nhyM kam ar Tōmemä kum,

²⁵ —Arÿm ne bar Bënjadjwÿr djwÿnh pumÿ, ane.

NhyM arkum,

—Tō nhÿnh? Ne ba ren ikrakam kaxirāx djwa kre pumÿn ren kôt inhikra'i jadjān ren pēnāt'ānh krekôt inhikra jadjā. Be, kambit ne ba ren tu amim markumrēx ne amim, “Mrāmri ne akubyn tīnkumrēx”, ane. NhyM be, kati. Akubyn tīn kêt. Näm ä Tōme arkum ane. ²⁶ NhyM kam arÿm ar'ä akatibē 8 apëx nhyM kôt ba djwÿnh ar ajte bikprōnh djäkam nhÿ. NhyM Tōmedjwÿ arÿm ar ikō'ä nhÿ. NhyM ar ajte pÿne mebé kikre'ä ijē. Ar nhÿ nhyM kam Jeju ajte tu wadjān arÿm ar ipōkri djan arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁷ Ne arÿm Tōmemä kum,

—Ajrā. Amrē anhkra 'io goja inhikra kupēn omÿ. Ne amrē ipēnātkam krekôt goja anhkra jadjā. Kwārīk wānh ijä amim, “Kati. Näm 'ëx”, anhyr kêt. On tu amim imarkumrēx, ane.

²⁸ NhyM Tōme kum,

—Inhõ Bënjadjwÿr djwÿnh, Itindjwÿnh, ane.

²⁹ NhyM kum,

—Tōme, ga aje ipumÿnhkôt ne ga arÿm tu amim imarkumrēx. NhyM be, me kute ipumÿnh kêt djwÿ. Djām me kute ipumÿnh kêt ne tu amim imarkumrēkkam kaprīmā? Kati. Dja me te ipumÿnh kêt ne tu amim imarkumrēx ne arÿm kīnhkumrēx. Ne kīnh katāt ajakre. Näm ä Jeju kum ane.

³⁰ Be, kôt ba djwÿnh kute omÿnh ne kute raxmā kator kadjy ne Jeju kute mÿjja pumÿnh kêt krāpti nhipëx. Ne me punu krāptio mex. Ije ar amä mÿjja kwÿ'ä idju-jarēnh ne ije 'ä pi'ök no'ök ne ja. Djām kunī'ä ne ba pi'ök no'ök? Kati. Pi'ök jakam ne ba kwÿbit'ä pi'ök no'ök ne. ³¹ Be, mÿj kadjy ne ba ar amä pi'ök no'ök ne? Bir, dja gar pi'ök jarēn aman arÿm tu amim Jeju markumrēx ne amim,

—Mrāmri ne Jejubē gwaj banhõ Bënjadjwÿrbē kumkatikumrēx. Mrāmri kubē Kritikumrēx. Mrāmri kubē Metindjwÿnh Krakumrēx, ane. Ja dja gar pi'ökkam arēn aman tu amim markumrēx. Tu amim markumrēx ne arÿm Jejukôt atīn ne ar aba rǎ'ä: rǎ'ä ne. Ja kadjy ne ba ar amä 'ä pi'ök no'ök ne. Tām ne ja.

21

Kôt ba djwýnh kute kabênkôt tep kumex pynênh.

¹ Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã amijo amirîto ane. Tyk ne akubyn tînkam ã arkum amijo amirîto ane. Ne kam ajte kute imôtibê Xiberij'ãnh kute arkum amijo amirît kadjj. ² Nhyim kôt ba djwýnh kwý imô nokã'ã ar ba. Ximão Pedrumê Tôme Djidjimumê Natana-jeumê Djebedêu kute ar adjwýrmê kôt ba djwýnh amãnhkrut 'ôdjwý ar ba. Natana-jeu ne pykabê Garrêjakam kribê Kanakam abatañh djã. ³ Ar ngô nokã'ã ar ba: nhyim Ximão Pedru arkum,

—Ba on tep kwý pynê, ane.

Nhyim ar kum,

—Bar akôt tê, ane. Ne kam tén kãkam nhýn kam nox ne. Ne kam ar kryreti rêño ba. Ne ar rêño ba: nhyim ar'ã akamãt. Nhyim ar ar o ba: nhyim arým ar'ã akati tê nhyim tep kêt mex ne.

⁴ Ar'ã akati tê nhyim Jeju arým bôx ne akãx'ã djã. Nhyim ar kute nokre pumûnh kêt ne.

⁵ Jeju akãx'ã djã:n kam amú arkum kabêñ ne arkum,

—Akmere ar, djã ne gar tep'ô pynê? ane.

Nhyim ar kum, “Kati”, ane.

⁶ Nhyim arkum,

—Ar kã djubôk'ãnh ajte kryreti mên arým kwý pynê, ane. Nhyim kam ar arým kã djubôk'ãnh kryreti mê. Nhyim arým tep kume:x ne. Nãm ar arým tep kumex pynê ne arým te: kute o àbirmã nhyim uti: ne.

⁷ Nhyim kôt ba djwýnhja, Jeju kum abêja, Pedrumã kum,

—E kum be, Bêñjadwýr djwýnh ne djã, ane. Nhyim Pedru kuman amikajgo pumûn arým ô inôkãti jadjãñ kam tu Jeju'ýr nox ne 'ýr bôx. ⁸ Nhyim kôt ba djwýnh 'ôdjwý ar kã ngrire 'ôkam arým akãx'ýr mô. Akãx'ýr tep kamêñho mô. Amybým ne akãx nhyim ar ar tepo ba. Akãx'ýr 'ã akrebê 90 metu. ⁹ Nãm ar tep kamêñho mô:n arým akãx'ýr o bôx. 'Ýr o bôx ne arým o wabi. Nhyim arým kute tep prã'ã bôr ikwã nhyim ar omû. Nhyim djwýdjwý kuri ikwã nhyim ar omû.

¹⁰ Nhyim kam Jeju arkum,

—Amrê ar aje tep pynênh kwýo tê, ane.

¹¹ Nhyim Pedru arým 'ýr tê. Kryretikam tep rûnh krãpti. 'Ýr ne tê nhyim kryretikam tep rã'ã nhyim bjêro mô:n akãx'ã arým kumê. Nhyim tep'ã akrekam kubê 153. Nãm te tep rûnh krãptiñ kute kryreti rêñh kêt ne.

¹² Nhyim kam Jeju arkum,

—Amrê ar môn anhô kwý krê, ane. Nhyim ar 'ýr môn arek djã. Ar arým kute amim ô Bêñjadwýr djwýnhkôt kute markam ar 'ô kute kum, “Bêñjadwýr djwýnh, djãm ga”? anhýr prãm kêtumrêx. Nãm ar arek umaje djã. ¹³ Nhyim kam Jeju arým ar'ýr tén arkum

djwýmê tep ngã. Nãm ã Jeju arkum amijo amirîto ane. ¹⁴ Be, Jeju akubyn tîñ nhijukri ne amûja'ã arkum amijo amirît. Ne ajte arkum amijo amirît. Ne akati jakam ajte kute arkum amijo amirît ne ja.

Kute Pedrumã akubyn kum àpêñh kadjj kabêñ jarêñh.

¹⁵ Jeju arkum kungã nhyim ar arým o nhý, ô kwý krêno nhý. Ne kam ô kwý krêñ pa nhyim Jeju arým Ximão Pedru kukij. Djônaj kute Ximão djirja. Nãm kukij ne kum,

—Ê Ximão. Djãm amã ijabê? Djãm amã ijabêo aje ar ja kunî jakrenh? ane.

Nhyim kum,

—Nã Bêñjadwýr djwýnh, imã ajabê. Ga arým ama, ane.

Nhyim kum,

—Inhõ me ne me kute mryki'ãtomti krare pyrãk. Dja ga memã ikabêñ jarêño aba. Dja ga memã ikabêñ jarêño kute mrãmri ne mryki'ãtomtio ba djwýnh kute ô krito djuw mexo ba pyrãk. Æ memã ikabêñ jarêño ane, ane.

¹⁶ Ne kam ajte kum,

—Ê Ximão, djãm amã ijabê? ane.

Nhyim kum,

—Nã Bêñjadwýr djwýnh, imã ajabê ga arým ama, ane.

Nhyim kum,

—Inhõ me kute mryki'ãtomti pyrãk djã ga ar meo aba, ane.

¹⁷ Ne kam ajte: kum,

—Ê Ximão, Djônaj kra, djãm amã ijabê? ane.

Nhyim arým kaprîre. Kute kum, “Djãm amã ijabê”? anhýro amãnhkrut ne ikjêkêtkam ne arým kaprîre ne.

Nãm Jeju kum ane nhyim kum,

—Bêñjadwýr djwýnh, ga ne ga aje mýjja kunî mar. Imã ajabê ga arým ama, ane.

Nhyim Jeju kum,

—Inhõ me kute mryki'ãtomti pyrãkja djã ga memã ikabêñ jarêño aba. ¹⁸ Be, ajabatãñ nykam ne ga amipre djão amipren kam ga aje amim pry'ã karô kôt mrã. Nhyim be, abêngêttekam djã ga me'ômã apa bê nhyim apren apa 'amýn 'ýr ajo tê. Tê atêm prãm kêt nhyim 'ýr ajo tê, ane. ¹⁹ Be, me kute Ximão Pedru bîn kukãm ne Jeju ã kum ane.

Pedru djã me kubî nhyim arým ty. Djã ã tyko ane nhyim me arým kôt Metîndjwýnh raxmã kato. Nãm kum anen ajte kum,

—Be, djã ga mã ikôt ajkamê, ane.

²⁰ Nãm Ximão Pedrumã ane nhyim arým akêx ne kôt ba djwýnh 'ôdjwý pumû. Jeju kum abêja pumû. Tãm ne amrêbê ar ãkuro ýrkam Jeju 'ýr ajkamên kum,

—Bêñjadwýr djwýnh, mýj me'ô ne kute akurê djwýnhmã akangamã? ane. ²¹ Nãm Pedru kôt ba djwýnh ja pumûn kam 'ã Jejunã kum,

—Bēnjadjw̄yr djw̄ynh, m̄ȳj dja tām̄wād̄jw̄ȳ kam nē? ane.

²² Nhȳm Jeju Pedrumā kum,

—Be, dja ba akubyn bōx nhȳm t̄n rā'ā jabej. Kwār̄ik wānh rā'ā. Nhȳm be, ije adjāpēnh djā'ā amā karōja dja ga kōtbit ajamak bēn ne o aba. Ba dja ga mā ikōt ajkamē, ane. ²³ Nhȳm kam Jeju kukwakam me kute abeno kamyja kute Jeju kabēn mar kēt ne ar̄ik 'ā abenmā kum,

—Be, dja kōt ba djw̄ynh wā tyk kētkumrēx, ane. Nhȳm be, kati. Djā ne kum, “Dja tyk kēt”, ane? Kati. Nām Pedrumā kum,

—Be, dja ba akubyn bōx nhȳm t̄n rā'ā jabej. Kwār̄ik wānh rā'ā. Nhȳm be, ije adjāpēnh djā'ā amā karō dja ga kōtbit ajamak bēn ne mā ikōt ajkamē, ane. Jabit Jeju Pedrumā arē. Tām ne ja.

²⁴ Ba Jeju kōt iba djw̄ynh ne ba me amā Jeju djāpēnh'ā ajarē. Ije āpēnh pumūnhkōt ne ba katāt me amā 'ā idjujarēnhkumrēx ne ar̄ym 'ā pi'ōk no'ōk ne. Tām ne bar ije markumrēx.

²⁵ Djām ije ap̄ynh āpēnh djā'ā pi'ōk no'ōkja djām jabit ne Jeju ip̄ex? Kati. Ije pi'ōk no'ōk kētri ne ba amim,

—Ne ba ren āpēnh kunī'ā pi'ōk no'ōk nhȳm ren ar̄ym pi'ōk kume:x. Ne ren ap̄ynh pyka djāri kunīkōt ren pi'ōk me akrenh mex ne. Nhȳm be, kati. Jeju djāpēnh jabit ne ba 'ā pi'ōk no'ōk ne. Tām ne ja.

Metündjwýnh Karõ kute meo ba'ã ujarënh ne ja.

Ruka ne ajte me bakunî kadjy Teopiremã pi'ók no'ók ne. Ôbê ja ne kum Jeju'ã ujarënh tën àbir djãmã kumê. Ne kam jakam ajte Jeju àbirkõt arê ne kam Metündjwýnh kute Amikarõ janor nhym kute me 'amýnh týx'ã ajarê. Jeju pykabê ar bari kute ô me jao atom ne kam arým kâjkwamã àbirkam kute ar meo ba rã'ã ne kute memã Amikarõ janor ne o meo týx ar o ba nhym me kute Jeju pyma proobit mýjja pumũnh kêt kwý nhípêx ar o baja'ã ujarënh tẽ. Jejukõt ba djwýnh ne uma proo arkum me uma kêt mex ne memã 'ã ujarënh ba nhym me tu amim markumrêx ne 'ã bikprõnho dja. Be, nhym Rukaj ja kunî'ã ajarê ne kam ajte Pedru'ã ajarê ne kam atãri Paur'ã ajarê. Djãm Jeju kute amim mebê idjaerbit pytãr ne ar meo bamã? Kati, kute pyka kunîkõt me ja kunî pytãrmã. Pedru ne memo krax nhym kam Paur mrãmri apýnh me ô pyka djãri kunîkõt me'yr mrãn prĩne memã 'ã ujarënh ba. Amrêbê ne Paur kum Jeju nhõ me ja kurêkumrêx ne prĩne meo bikênh ar o ba nhym kam Jeju kum amijo amirít nhym arým tu amim Jeju markumrêx ne kum abên kam kabênkõt pyka kunîkõt me'yr mrãn memã Jeju'ã ajarê nhym kam me tu amim markumrêx ne kam 'ã akuprõ.

Jeju djãbir'ã ujarënh kadjy ne ja.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.46

¹ Be, ga Teopire, amã ne ba amrêbê pi'ók no'ók ne. Pi'ók wãkam ba ba Jeju djãpênh kraxkurũm, kabên kraxkurũm prĩne amã 'ã idjujarënh tën 'ã amã pi'ók no'ók ne. ² Pi'ók no'óko tẽ:n kam arým àbir'ãnh amã 'ã ajarê arým 'ãnh pi'ók no'ók krãta. Be, Jeju kumrêx ne amijo me kwý pytã. Amijo me kwý pytã arým àpênh djã'ã arkum karõ. Metündjwýnh Karõ kukwakam 'ã arkum karõn ar anon arým kâjkwa djwýnhmã wabi. ³ Be, àbir kêttri ne tokryn tyn akubyn tĩn ne arým arkum amijo amirít ar o ba. Mýj kadjy ne arkum amijo amirít ar o ba? Bir, dja ar tĩnkõt omũn arým mã memã kum,

—Mrãmri ne akubyn tĩn. Ar ba ne bar akubyn tĩnkõt omũnh krãpti, anhýro ba. Ar kute ã memã anhýro ba kadjy ne arkum amijo amirít ar o ba. Nãm arkum amijo amirít ne mã arkum ujarënh ba. Metündjwýnh kute amim me utãrn ar meo ba'ã arkum ujarënh ba. Akubyn tĩn'ã arkum amijarënh ar o ba: nhym arým 'ã arngrobê 40 apêx. ⁴ 'ã arngro apêx kêttri ne ar ajte Jejumê ro'ã abeno akuprõ nhym arkum 'ã karõn arkum,

—Kwãrik wãnh Djeruxarê kurũm ar akator kêt ne ije amrêbê ar amã gwaj Babãm

kabên jarënh kõt Metündjwýnh Karõ jabej ajkam ama. ⁵ Be, Djuão Metündjwýnhmã ngõmãbit me angij. Nhym be, dja ar ajã arngro krãpti apêx kêt nhym Metündjwýnh arým ar amã Karõ jano nhym raxo ar akad-jwýnhbê nhýn ar ajo ba. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁶ Nhym kõt ba djwýnh Jeju àbir kutã 'ã akuprõ. Be, me bajtemmã ne mebê idjaer àpênh tũm. Ar 'ã akuprõn kukij ne kum,

—Ë, Bênjadjwýr djwýnh, djãm jakam dja ga me bajtembê me babê idjaero amiptãn ar me ijo aba? ane.

⁷ Nhym arkum,

—Bir, gwaj Babãm djwýnh ta ne kute mar. Kabênkõt dja aje arênhwã'ã akati nãr 'ã mytyrwý bõx. Kute ar amã 'ã akati jarënh ar aje mar prãm kêtumrêx. ⁸ Nhym be, dja Metündjwýnh Karõ ar akam ruw ne ar amã týx jadjã gar arým kukwakam atýx ne. Ne kam ijã memã adjujarënh ar aba. Krĩraxbê Djeruxarêkam ijã memã adjujarënh ar aba. Ne amibu'ã pykabê Djudêjakam apýnh me krĩ djãri kunîkõt ijã memã adjujarënh ar aba. Ne amũ pykabê Xamarĩkam apýnh me krĩ djãri kunîkõt ijã memã adjujarënh ar aba. Ne amũ: pyka kunî kõt aba:n apýnh me ba djã kunîkõt me'yr aban bõx ne memã ijã adjujarënh ar aba.

⁹ Nãm ã Jeju arkum anen arým kãjmã tẽ. Kãjmã tẽ nhym ar omũnho ku'ê. Nhym kakrã arým o akno nhym ar arým omũnh kêt ne.

¹⁰ Abej rĩto ku'ê rã'ã nhym arým Metündjwýnh kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut tu ar kuri dja. Ar ô kubêkã jaka.

¹¹ Ar kuri djan arým arkum,

—Ë, pykabê Garrêjakam ar ajabatãnh, mýkam ne gar kâjkwa jabêno aku'ê? Arým ne Jeju ar abê kâjkwa djwýnhmã wabi gar omũ. Dja gar akubyn rwýkkõt djwý ã omũnho ane. Nãm ã Metündjwýnh kadjy mrãnh djwýnh arkum ane.

Maxij kute Djuda tykkam pãnh àpênh djã 'amýnh ne ja.

¹² Nhym kam ar ar ku'ê djã kurũm, krãnhbê Oriwêre kurũm akubyn Djeruxarê'yr tẽ. Mebê idjaer ne me amikukràdjã kõt me tyk djã kêt djãkam pi'ók rãrãrkam nĩjar mrãnh kêt. Me mrãnh'ã akreo kirometu pydjibit. Me kukràdjã kõt ar akubyn Djeruxarê'yr tẽmo kute kirometu pydji pyrã. ¹³ Ne kam bõx. Bõx ne kýjrũm kumoka'ê'yr wabi. Ar bikprõnh djãmã wabin nhý. Pedrumê Djuãomê Xijagumê Ångremê Piripimê Tõmemê Batormêmetê Matêumê Xijagumê Ximãomê Djuda ar nhý. Aupêu ne Xijagu ja dji. Ximão ja ne idji kakritbê Xerodji. Djuda ja ne Xijagumê ar axikõt apõx. ¹⁴ Ar ja kunî axikõt amim Jeju maro nhýn mã Metündjwýnhmã kabêno nhý. Mã kum meo à'wýro nhý. Nhym me

niredjwŷ kwŷ nhŷ. Jeju nābē Marijdjwŷ nhŷ. Jeju kamy ar axikōt ar apōxja ar adjwŷnhdjwŷ nhŷ.

¹⁵ Nhŷ: nhyr ar'ā akati kwŷ apēx nhyr Pedru arŷm kāmā Jejukōt ba djwŷnh nhŷpōkri dja. Arŷm ne me krāptibē 120. Kāmā djan memā kum,

¹⁶ —Akmeremē āpnhŷre ar, dja gar ikabēnja ma. Be, Djuda ne Jeju'yr meo mō nhyr kam me pa'amŷ. Amrēbē: ne me bakukāmāre Djuda'ā ajarē. Metindjwŷnh Karō kukwakam Djuda'ā ajarē. 'Ā ajarē nhyr me arŷm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Nhyr me aben djō'ā arēnho mō: Arēnho mōr tāmtā arŷm 'yr o bōx. Me bakamingrānyrekam Djuda arŷm Jeju'yr meo mōrkumrēx nhyr me arŷm pa'amŷ. Me bakukāmāre Dawi kute 'ā ujarēnh kōtō arŷm 'yr meo mōrkumrēx. ¹⁷ Be, Djuda kute 'yr meo mōr kētri ne Jeju arŷm amijo utā. Ar iro'ā amijo ar ipytān arŷm ano bar kumē ro'ā apē.

¹⁸ Jeju te amijo utā nhyr kam kurē djwŷnhmā kanga nhyr me arŷm pānh kum ngōnhponho pi'ōk kaprŷ ngā. Nhyr kam pi'ōk kaprŷja pānh amim pyka'ō by. Nām pyka byn arŷm kam tŷm ne ajkatōr nhyr krēx kunŷ ajkapŷ. ¹⁹ Nhyr kam Djeruxarēkam me ja kunŷ abenmā arēnho ipōk ne. Ne kam amikabēn djwŷnhkam ō pykamā Axēdjama jarē. Nām ā Pedru memā ane. Me bakabēnkam ne gwaj ren Djuda nhō pykamā pyka kamrōre jarē.

²⁰ Nām memā anen kam itepā ajte memā kum,

—Be, Djuda tyk ja'ā ne me bakukāmāre amrēbē: me bē idjaer nhō me ngrer tŷm'ā pi'ōk no'ōk ne memā kum,

“Kwārŷk wānh krŷ dja ja kaprŷ. Gē me'ō kam krŷ kētkumrēx”, ane.

Ne kamā ajte 'ā memā kum,

“Āpēnh djākam dja me'ō pānh apē”, ane.

Nām me bakukāmāre ā Metindjwŷnh kukwakam pi'ōkkam ane. ²¹ Ije ar amā Metindjwŷnh kabēn jarēnhja kōt gē me'ō Djuda djāpēnh djā'amŷ. Ē, bar Jejumē ro'ā ar iba. Ar gadjwŷ ar akwŷ ne gar Jeju kōt ar aba. Be, Jejumē ro'ā ar baba 'ō, dja āpēnh djākam apē. ²² Gwaj baro'ā babamo kraxkam ne Djuāo Metindjwŷnhmā ngōmā me angjēnho ba. Gwaj arŷm kam Jeju pumū. Gwaj baro'ā ar baba: nhyr kam Jeju arŷm wabi gwaj kam omūnho ino re. Gē Metindjwŷnh kabēn kōt ar ajō gwaj baro'ā apē. Gwaj baro'ā baje Jeju pumūnhkam dja ar ajō gwaj baro'ā apē gwaj kam Jeju akubyn tŷnkōt memā badjujarēnh ar baba. Nām ā Pedru arkum ane.

²³ Nhyr me arkum,

—Be, ar wā, Jōdje Baxabamē Maxijmē ne ar aro'ā Jeju pumū, ane. Jōdje Baxaba nhidji 'ōdjwŷbē ne Juxu.

²⁴⁻²⁵ Nhyr ar arŷm Metindjwŷnhmā ar arēn kum,

—Ga abē Bēnjadjwŷr djwŷnh. Me kunŷ nhōkre kadjwŷnhbē ne ga aje me kabēn mar. Ne arŷm ar amānhkrutja pumū. Jeju ne amrēbē ar ijano bar 'ā memā idjujarēnh ar iba. Gē ar ja'ō Djuda pānh ar iro'ā 'ā ujarēnh ar ba. Ga aje amijo ar ja'ō pytārēkōt ar imā o amirŷt. Djuda ne axwekōt Jeju kute ar ijanorjabē amijo kuka. Kwārŷk wānh me biknor tokry djākam wānh akuno. Nām ar ā Metindjwŷnhmā ane. ²⁶ Ne kam ar idji'ā kēn kryre no'ōk. Ne kam kumē. Ne kam 'ā idji kute amirŷtkōt ar arŷm amijo Maxij pytā. Nhyr kam me Maxijmā Jeju kute anor'ō jarē. Jeju kute Ar kubē 11 janor kōt ne me arkum arē.

2

Karō raxo me kadjwŷnhbē ŷm meo ba kadjy ne ja.

Kar 4.31, 8.15, 10.44, 19.2

¹ Arŷm ne me bē idjaer bikprōnh djā nhō akati nhidjibē Pēxiko. Kam arŷm Jejukōt ba djwŷnh kunŷ axikōt amim Jeju man ro'ā nhŷ. ² Ro'ā nhŷ: nhyr ar aērbē arŷm kākwa kurūm mŷjja rārāk ne arŷm kikremā wadjā. Mŷjja rārāk kute kōk it'ix rārāk pyrāk nhyr arŷm me kunŷ kuma. ³ Nhyr arŷm mŷjja kute kuwy pyrāk amirŷt. Amirŷto kute me ōto bikjēr pyrāk. Ne kam mŷj kuwyja arŷm ar'ā arij. Ar ipŷnhkōt ar'ā arij nhyr ar arŷm abenā omū.

⁴ Kam ne Metindjwŷnh Karō arŷm ar ī pŷnhkōt raxo ar kadjwŷnhbē nhŷn ar ar o ba. Nhyr ar arŷm apŷnh me bajtem ba djākam me kabēno kabēn ne arŷm arēnho dja. Metindjwŷnh Karō ta arkum me kabēn jangij nhyr kam ar arēnho dja.

⁵ Metindjwŷnh Karō kute ar ar o ba kētri ne me ja apŷnh me bajtem ba djā kunŷkōt aben kurūm ban bōx. Ne arŷm myt tāmkan krŷrāx bē Djeruxarēkam ar ba. Me bōx ny ja ne me me bē idjaer kukrādjaō kukrādjaō kute ar o ba tŷm. ⁶ Nām me Djeruxarēkam ar ba: nhyr arŷm mŷjja rārāk kato. Nhyr me amybŷm mŷjja man itepato ar'ā aben pydji. Me krāpti: bōx. Bōx nhyr Jeju kōt ba djwŷnh ar arŷm apŷnh me bajtem kabēnkam kabēn jarēnh mexkumrēxo ku'ē. Ar kute me bōx ny kabēn bajtem jarēnh mexkumrēx. Apŷnh me bōx ny jabatānh djākam me kabēnjakam ar kabēn jarēnh mexkumrēx nhyr me kunŷ arŷm amikabēn djwŷnh ma. ⁷ Amikabēn djwŷnh man kam te kute kraxkōt ar marmā arkam no tyn kumex ne abenmā kum,

—Je, me kabēnja ma. Me ja kunŷ ne me pykabē Garrējakam abatānh. Me kute me bakabēn mar kētkumrēx ne arŷm kam kabēn jarēnh mexkumrēx. ⁸ Amrēbē me baprŷri apŷnh me bakabēn djwŷnh gu me arŷm jakam maro dja. Mŷj ne me ja me

bakabēnkam kabēn kadjy amijon? ⁹⁻¹⁰ Be, apýnh me bajabatānh djābē ne pykabē

Paxijmē
Medijimē
Erāomē
Mexomimē
Djudējamē
Kapadōmē
Pōtumē
Adjijmē
Bridjamē
Papirijmē
Edjijumē.

Apýnh me bajabatānh djā ne ja.

Ribijkam pykabē Xireni kuridjwý me baja-
batānh djā ō.

Krīraxbē Rōma kurūm me babōxdjwý bakwý
babē idjaerkumrēx.

Nhym me bakwý amrēbē baje mebē idjaer
kukràdjāo kukràdjā.

¹¹ Kretamē Arabijmē ne me bajabatānh djā
'ōdjwý.

Be, apýnh me bajabatānh djā ne ja. Nhym
me tu me bajaērbē apýnh me bakabēn
djwýnh kunīkōt kabēn jarēnh mex. Me bak-
abēn jarēnh mex ne arým kam Metündjwýnh
rax'ā ujarēnh kumex gu me arým ar kuma.
Nām me bōx ny ā Jejukōt ba djwýnh ar'ā
abenmā ane. ¹² Ne arým te kute kraxkōt ar
marmā arkam no tyn kumex ne ar umaje
umar punuren abenmā kum,

—E kum, mýj'ā ne gu me baje me kabēn
marja amijakre? ane.

¹³ Nhym me kwý arkam bēno ajkēn
abenmā kum,

—Kadjwati kangō* kumexkam ne me
ajbā, ane.

*Pedru kute kāj bē me krāptīmā
Metündjwýnh kabēn jarēnh.*

¹⁴ Nhym kam Pedru arým kājimā dja. Jeju
kute ar anorbē 11mē ar ro'ā kājimā djan
arým kāj bē memā kabēn ne memā kum,

—Me abē idjaer, krīraxbē Djeruxarēkam
me ar aba kunī, dja ga me ikabēn 'āno
djan ama. ¹⁵ Be, me amābit ne bar ije
kadjwati kangōkam ibibānh pyrāk. Nhym
be, kati. Ota, kýjrūm myt nhý. Nhýnh got
kýjrūm myt nhýrkam kadjwati kangōkam me
bibānh'ō amirīt ne? Arkati. Ar ba ne bar
ibibānh prām kētkumrēx. ¹⁶ Bar me amā
arē ga me ama. Bar apýnh me aba djāri
me akabēnkam ikabēn jarēnh mex ga me
ama. Be, amrēbē: Metündjwýnh kukwakam
kabēn jarēnh djwýnhbē Djōwe kute ar ijā
ujarēnh kōt ne bar ā ikabēno ane. ¹⁷ Nām me
bakukāmāremā kum,

“Metündjwýnh me bamā, ‘Dja mýjja kunī
pykakōt amingrānh 'ýr nhym me kunī
aminhinomā amimēnh 'ýr ba arým

me kunīmā Ikarō jano nhym arým
meo tuknīn meo ba.

Me ī pýnhkōt me kunīo tuknīn meo ba. Meo
tuknī kute mrāmri ne me kute me iby
ngō kapī nhym kute meo tuknī pyrāk.

Dja ba Ikarō jano nhym akamrer ar, akad-
jwýx ar ikukwakam kabēn jarē.

Nhym me abatānh ny nokam mýjja pumūnh
kēt kwý amirīt nhym me omū.

Nhym mebēngēt mýjja kwý pyti.

¹⁸ Apýnh akati djāri wākam dja ba inhō àpēnh
mýmē inhō àpēnh nimā Ikarō jano
nhym arým meo tuknī. Nhym me
arým ikukwakam ikabēn jarē.

¹⁹ Nhym me te kute mýjja marmā kam no
tyn kumex kadjy dja ba kākukwakam
mýjja pumūnh kēt kwý nhípēx. Ne me
kute iraxmā kator kadjy pykakamd-
jwý mýjja pumūnh kēt kwý nhípēx.
Dja ba kam me kamrōmē kuwymē
kūm tyk nhípēx.

²⁰ Ne myt nokam akamāt kō tyk ne my-
tyrwýo me kamrō. Bēnjadjwýr djwýnh
kute me axwemā pānh jarēnh nhō
akati bōx 'ýr. Kam dja memā ra:xi ne
memā umati:re. Dja bōx 'ýr ba kam
arým ā mýjjaone.

²¹ Kam dja me kwý ī pýnhkōt Bēnjadjwýr
djwýnhmā amijo a'uw nhym arým me
utā. Me ī pýnhkōt me kunī pyti.' Nām
Metündjwýnh ā me bamā ane.”

Nām ā Djōwe Metündjwýnh kukwakam ar ijā
ane. Be, djām ar ibibānh got? Kati. Ga,
me bakukāmāre Djōwe kute ar ijā ujarēnhja
pumū. Djōwe kute ar ijā ujarēnh kōt bar
arým apýnh me akabēnkam ikabēn jarēnh
mex. Nām ā Pedru memā ane.

²² Ne ajte itepā memā kum,

—Me abē idjaer, dja ga me ikabēnja
ma. Metündjwýnh ne krīraxbē Nadjarekam
Jejujao ba nhym kukwakam arým mýjja
pumūnh kēt nhípēxo ba. Me punuo mexo
ba. Te me aje marmā kam ano tyk ne aku'ē
kadjy ne kōt aje raxmā akator kadjy ipēxo
ba. Metündjwýnh ta ne o ba nhym arým
kabēnkōt me akam mýjjaone ba. Me ga ne
ga me amrēbē kōt omūn ama. ²³ Tām ne
Metündjwýnh kum ire. Me abē idjaermā kum
ire. Mýjja kunī kētri kute amikukām mýjja
kunī mar kōt ne kum ire. Me kētri ne arým
amim 'ā karō māmđji. Kute amim 'ā karōkōt
ne arým me amā Jejumā ire. Nhym me axwe
me akabēn kōt pite'ykam kunhōn kubī ga me
mekōt ajaxwe.

²⁴ Ga, me arým tu tykkumrēxja pumū.
Mýj me'ō ta dja akubyn meo tīn nhym
me ajte mekōt ar ba? Arkati. Me arým
tu tykkumrēx. Kam me kute mrāmri ne

* **2:13** Mýjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

me kute me uwpre tỳxkam me te: ka-
tor prāmje kute amikjēho bakam tokryja
pyrāk. Jejudjwý ne mrāmri tu tykkumrēx.
Nhyim be, djām tyk rā'ā? Kati. Tyk rā'ā prām
kétkumrēx. Metindjwýnh ne arým akubyn o
tīn ne. Metindjwýnh ne o kute mrāmri ne
me kute me uwpre tỳxkam arým āpre bōnh
pyrāk nhyim akubyn me ta ajte mekōt ar ba
pyrāk. ²⁵ Amrēbē: Kritu ta Metindjwýnhmā
amijarē. Tyk rā'ā kēt'ā kum amijarē. Nhyim
me bakukāmāre Dawi arým kōt arē gu me
pi'ōkkam omū. Nām Metindjwýnhmā kum,
“Bēnjadjwýr djwýnh, inokrekam ga amirīt
rā'ā. Ga imē amijo akajkepkam dja
me te: idjumar punumā ingrēkmā.

²⁶ Ba kam arým inhōkre kadjwýnhbē
ikīnhkumrēx ne ikīnh'ā memā ami-
jarē. Dja ba inhikumrēx ne akubyn
itīn ne ar iba. Ja kadjy dja ba tu amim
akamnhīxkumrēx ne ate ikrā.

²⁷ Dja ba tyn me tyk ba djākam ar iba. Djām
kam dja ga ikanga? Kati. Djām inhī
rerekmā? Kati. Ba ne ba amexo imex.
Kam dja ga ikanga kétkumrēx. Kam
ne ba ikīnhkumrēx.

²⁸ Mýj dja ba itykkam nē? Bir, ga ne ga arým
imā arē. Dja ba akubyn itīn ne akōt ar
iba rā'ā: rā'ā ne. Dja ga ikuri dja. Kam
dja ba ikīnhkumrēx ne.”

Nām ā Dawi ane nhyim Pedru arým kōt
memā arē. Kritu tyk rā'ā kēt'ā memā arē.

²⁹ Ne kam itepā Kritu tīn'ā memā kum,

—Akmere, ba prīne me amā me
bakukāmāre Dawi kabēn'ā ajarē ga me
prīne ama. Djām amijā ne kabēnja jarē
got? Kati. Dawi ne amrēbē: ty nhyim
me arým me tyk nhō kikrekam adjā gu
me baje kikre pumūnh rā'ā. ³⁰⁻³¹ Be,
Kritu akubyn tīn'ā ne kabēn jarē. Dawibē
Metindjwýnh kukwakam kabēn jarēnh
djwýnh'ō. Nhyim kam Metindjwýnh kum
kabēn jarēnh māmjin kum,

“Dja atāmdjwý ar aben djō'ā apōx.
Aben djō'ā apōx tāmtā nhyim tūmrām
dja atāmdjwýja kato. Tāmja dja kubē
Kritu. Apānh dja memā nhyn arým kubē
Bēnjadjwýrbē kumkati. Ikabēn pydji ne ba
arē.” Nām Metindjwýnh ā Dawimā ane
nhyim arým kuma. Kute amidjō'ā Kritu
kator markam ne Dawi Metindjwýnhmā
Kritu kabēn jarēn kum,

“Dja ba tyn me tyk ba djākam ar iba.
Djām kam dja ga ikanga? Kati. Djām inhī
rerekmā? Kati. Dja ga ikanga kétkumrēx”,
ane. Djām amijā ne Dawi kabēn ja jarē?
Kati. Kritu'ā ne arē. Bēnjadjwýrbē kumkati'
ā ne arē. Kritu dja ī rerek kēt ne akubyn tīn.

³² Be, Jeju ne Metindjwýnh akubyn o
tīn. Ar ikunī ne bar omū. Jejubē ne
Bēnjadjwýrbē kumkati. Kubē ne Kritu.
³³ Nām akubyn o tīn nhyim kam wabin
arým ra:x ne Metindjwýnh djubōk'ānh me

kunīmā nhý. Nhý nhyim Bām arým kum
Karō ngā. Amrēbē kute kum arēnhkōt ne
kum kungā nhyim kam ajbir ar imā ano.
Nhyim kam ar ikam ruw ne arým ar ijo
ba bar arým kukwakam me bajtem kabēn
jarēnh mekkumrēx ga me arým ar ima.

³⁴ Be, mrāmri ne Jeju arým wabi. Nhyim
be, Dawi ne kākwa djwýnhmā ābir kēt. Nām
amrēbē: me bakukāmāremā kum,
“Inhō Bēnjadjwýrmā ne Bēnjadjwýr djwýnh
kabēn ne kum, ‘Amrē idjubōk'ānh
nhý, Abēnjadjwýr raxkam idjubōk'ānh
nhý.

³⁵ Ikam ama ba amrē awýr akurē djwýnh
mō ga me kwýo apardjan me kwý
nhimex.’ Nām Metindjwýnh ā Kri-
tumā ane.”

Nām ā Dawi me bakukāmāremā ane. ³⁶ Me
abē idjaer kuni dja ga me Dawi kabēnja man
'ā ikabēn mar pydji. Mrāmri ne Metindjwýnh
Jeju'ā Bēnjadjwýrbē kumkati mēnhkumrēx.
Kubē ne Kritukumrēx, me aje pīte'y'ā nhōrja
tām. Ja dja ga me amim mar pydji. Nām ā
Pedru memā ane.

³⁷ Nhyim me kute ja markam arým amim
ngryk ne kaprīre ne. Ne kam arým Pedrumē
Jeju kute ar anorja kunīmā kum,
—Akmere ar, mýj dja ba me kam amijon?
ane.

³⁸ Nhyim Pedru memā kum,

—Me on amikam akaprīren wānh
ajaxwemā anhiren Jeju Kritu'ýr amijo akēx.
Bar kam arým kukwakam kum ngōmā
me ajangij. Nhyim Metindjwýnh arým me
ajaxwe maro aknon ne kam ngryk kēt ne
arým me amā Karō jano nhyim ar me ajo ba.
³⁹ Be, Metindjwýnh ne amrēbē me amā Karō
jarē. Ne ajte me akramē atāmdjwýmā arē.
Ne ajte anhyr bē me mōr wāmā arē. Kute
amiwýr me 'wýr kunī ne Metindjwýnh arým
memā Karō jarē. Nām ā Pedru memā ane.

⁴⁰ Ne kam ajte memā Metindjwýnh kabēn
kumex jarēn axwe nēje me akre:n ajte
memā karō. Nām memā kum,

—Me kamingrāny ja ne me axwekumrēx.

Dja me ī me biknor tokry djākam akuno.
Me gop mekōt abiknor kēt kadjy amipytā,
ane. ⁴¹ Nhyim kam me kum kabēn kīnh ne
tu amim markumrēx. Nhyim kam me arým
Metindjwýnhmā ngōmā me krāptī jangij.
Mebē 3.000 ne me angij nhyim me arým
mekōt tu amim Jeju markumrēxo ba.

*Me kute Jeju mar kute abeno öbikwa.
Kar 4.32*

⁴² Nhyim me mā Jeju kute ar anorja
kukrādja man kōt ar amijo ba. Ne aben tā
akuprō. Ne Jeju kute aminhī'ā djwý jakren
kokjērja tām ne ajte kute 'ā akren kokjēro krī,
aben tā, me kute tyk mar rā'ā kadjy. Ne
aben tā Metindjwýnhmā kabēno krī. ⁴³ Nhyim
me te kute mýjja marmā kam no tyk ne kute

Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy Jeju kute ar anorja me aerbê mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhĩpêxo ba nhym me kunĩ arým madjã kreti.

⁴⁴ Nhym me kute amim Jeju mar kunĩ ro'ã ar ban kute abenbê mýjja'õ nê kêt ne abenmã abennhõ mýjjaõ ba. ⁴⁵ Ne amũ memã apýnh aminhõ pykamê aminhõ mýjja ngãn pãnh pi'ók kaprĩ jamý. Ne kam apýnh me õ mýjja kêtã pi'ók kaprĩ ngã. ⁴⁶ Ne kam akati kunĩkõt Metĩndjwýnh nhõ kikretikam axikõt Jeju maro krĩ. Ne kam apýnh me ũrkwã kõt Jeju kute aminhĩ'ã djwý jakren kokjërja tãm ne ajte kute 'ã akren kokjêro krĩ. Ne kĩnhhiren tu aben markumrêx ne ro'ã õ kwý krêno kumex. ⁴⁷ Ne mã Metĩndjwýnhmã kum,

—Imã akĩnhkumrêx. Amexti:re, anhỹro kumex. Nhym bu'ã me kunĩ kum me kĩnh. Nhym Bẽnjadjwýr djwýnh akati kunĩkõt amiwýr me kwýo akêx. Aben totokmã amiwýr meo akêx ne me axwebê me utã. Ne arým me kute amim Jeju mar kõt me umjuw nhym me arým mekõt ar aben pydjio ba.

3

Pedru kute me'õ mrãnh kêtõ mex.

¹ Ne kam akati 'ókam arým myt ibõ, arým 3 ora nhym Pedrumê Djuãõ ar Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ýr tẽ. Akati kunĩkõt, myt ibókam ne mebê idjaer kikretikam Metĩndjwýnhmã kabêno krĩ. Nãm ar 'ýr tẽn 'ýr bõx nhym me me'õ mýn o tẽ. ² Adjãkam ne mrãnh kêt nhym me mýn o ba. Akati kunĩkõt ne meo ban kikreti jajkwa krekre kuri krĩ. Ajkwa krekre ja nhidjibê ne Kĩnhire. Nãm me o ban krĩ nhym kam me ngjêx kunĩkõt pi'ók kaprĩ'ã me 'wýro krĩ.

³ Be, nãm me kumýn o tẽn kam ýr. Nhym Pedrumê Djuãõmê mekõt ãrmã tẽ nhym ar omũn arým pi'ók kaprĩ'ã ar ku'uw. ⁴ Nhym Pedrumê Djuãõmê 'ýr akêx ne omũ, omũnh týx ne kum, “Amrê ar ipumũ”, ane. ⁵ Nhym arým ar kuman mýjja jabej ar'ýr akêx ne ar omũnho nhỹ.

⁶ Nhym Pedru kum,

—Inhõ kryt jakao pi'ók kaprĩ kêt ne inhõ kẽn karýro pi'ók kaprĩ kêt. Nhym be, atemã inhõ mýjja ba amã arê. Be, Nadjarekam Jeju Kritu kukwakam on kãjmã djan on mrã, ane. ⁷ Nãm anen tu ubók'ãnh ikra 'amýn kãjmã aro tẽ. Nhym on parmê parkõn mex ⁸ ne ekruz ne kãjmã dja. Ne arým tẽ. Ne kam arkõt Metĩndjwýnh nhõ kikretimã wadjã. Nãm arkõt arĩ tẽ, kĩnhkumrêxkam arkõt ãtor tẽn Metĩndjwýnhmã mextire jarêno tẽ. ⁹ Nãm kum mextire jarêno tẽ nhym me kunĩ arým omũ. ¹⁰ Omũn kam amim nokre pumũn arým abenmã kum,

—E kum, tãmwã ne kikreti jajkwa krekrebê Kĩnhire kuri amijo à'wýro krĩ. Je

tõ mýj ne arým kam nê? anen te aben kukijn kam no tyn kumex.

Me krãptĩmã Jeju'ã ujarênh.

¹¹ Nhym mrãnh kêt ne arým mexja arým Pedrumê Djuãõ aro tým ne aro dja. Metĩndjwýnh nhõ kikreti janhãkam kikre kre kênhkam ne ar dja. Me kute kum Xaromãõ nhõ kikre kre kênh jarênhja. Nãm ar dja nhym me kunĩ arým kam ar'ã akuprõn te kute marmã arkam no tyn kumex. ¹² Nhym Pedru arým memã kum,

—Ga me abê idjaer, mýkam ne ga me te aje marmã me'õjakam ano tyn akumex ne ar ijã ano mao akumex? Djãm ar ba ne bar me'õjamã mrãnh mex jadjã? Kati. Ar ba ne bar ije o mex mar kêt. Djãm ar amimexo ne bar kum mrãnh mex jadjã? Arkati. Jeju ne paro mex ne kum mrãnh mex jadjã.

¹³ Ba me amã arê ga me ama. Metĩndjwýnh kute Abraõomê Idjakmê Djakomê me bakukãmãre kunõ ba djwýnh arým jakam amirax kõt Kra Jejuo ra:xĩ. Tãmwã ne ga me amrêbê Piratumã kanga. Nhym kam bit kute kum irermã. Ta kute arek me aro'ã ar ban umar mex kadjy bit kute kum irermã ga me kum, “Kati, Kati”, ane. ¹⁴ Be, Jeju ne Metĩndjwýnh mexo mex ne katãt ar amijo ban axwe kêtumrêx ga me kanga. Ne kam me'õ jaxwe kute me parja'ã Piratumã kum, “Tãmwã dja ga kum anhiren ano gê ta me ikõt arek ar ban umar mex”, ane. ¹⁵ Ne kam kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênh djwýnhja bĩ. Nã gãm me bĩn'ã memã apnê nhym me kubĩ.

Nhym be, Metĩndjwýnh ne arým akubyn o tĩn. Ar ba ne bar omũn me amã kõt 'ã idjujarênh ar iba. ¹⁶ Be, Metĩndjwýnh ne amikõt Jejuo rax bar kam arým tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx. Tu amim kamnhĩxkumrêx nhym arým me'õjamã týx jadjãn o mex ne. Jeju ta ne ar imã ijamak bõ bar arým tu amim kamnhĩxkumrêx nhym arým prĩne me'õjao mex ne. O mex nhym arým me anhipõkri dja ga me akunĩ arým omũ.

¹⁷ Be, akmere ar, ba me amã arê ga me ama. Anhõ bẽnjadjwýrmê ne ga me ajamakkre kêtam Jeju bĩ ba arým kuma.

¹⁸ Nhym be, amrêbê: ne Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kunĩ me bakukãmãremã kum, “Dja Kritu tokry. Metĩndjwýnh kute Kra'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mênhja dja tokry.” Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhym me aben djõ'ã arêno mõ:n arêno mõr tãmtã: arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me akamingrãnyre amã kurê nhym arým Kritu tokry. Me bakukãmãre kute arênh kõt Kritu tokry. Nãm ã Pedru memã ane.

¹⁹ Ne kam itepã memã kum,

—Kam me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akêx ne katãt kabên man kõt ar amijo

aba. Dja ga me ã amijo ane nhym arým me ajo kĩnh ne. Ga, me kum kõrkam kaprĩja pumũ. Ne ajte kute ngõo kõmkam kĩnhja pumũ. Dja ã me ajaxwekam akaprikam me ajo kĩnhõ ane.

²⁰ Dja ga me ã amijo ane nhym arým akubyn me amã Kritu jano. Amrêbê: me kute kãj bê me amã 'ã ujarênhja dja me amã ano. Bẽnjadjwýrbê kumkatibê ne Jeju. Kribubê ne Jeju. ²¹ Dja arek kãjkwa djwýnhkam ar ba:n kam akubyn ruw. Kute akubyn mýjja kunĩ ny kadjy akubyn ruw. Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhja kunĩ ne me amrêbê: me bakukãmãremã ja jarênhkumrêx. ²² Mrãmri ne Mõjdjê me bakukãmãremã kum, "Ba ne ba Metĩndjwýnh kukwakam me amã ikabên jarênhõ iba.

Dja Metĩndjwýnh ï me akadjy amijo me anhõbikwa'õ pytà nhym arým ï ikudjwa ã me amã kabên jarênhõ ane.

Dja me amã kabên jarê ga me prĩne aman kõt ar amijo aba.

²³ Nhym me'õ kute kabên mar kêtja dja me o ajkê nhym ajte õ me wýnhkõt amirĩt kêtikumrêx ne."

Nãm ã Mõjdjê ane nhym Pedru kõt memã arê.

²⁴ Ne kam itepã memã kum,

—Mrãmri ne amrêbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kunĩ apýnh mýjja apõxmã 'ã ajarê. Me ajte Kritu katormã 'ã ajarê. Nhym jakam mýjja arým amirĩt nhym Kritu arým kato. Dja ga pi'õk kõt akubyn arênhõ tẽn Xamuwe'y'r o bõx. Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh ne aben nhitepã apõx tẽn. Kunĩ'ã dja ga pi'õkkam ujarênh jarênhõ tẽn arým kõt ama. Kukwakam kabên jarênh djwýnh kunĩ ne me Kritu'ã memã ajarê. Ja dja ga me kõt ama. ²⁵ Ga me Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kabênjao aba rã'ã ne. Metĩndjwýnhmê me bakukãmãremê arým abenmã kabên jarênh mãmđji ga me kabêno aba rã'ã. Nãm Metĩndjwýnh Abraãomã kum, "Dja akrakam kra aben djõ'ã apõx. Aben djõ'ã apõx krãptĩ.

Atãmdjwý ja'õ dja meo kĩnh. Dja apýnh pyka kunĩkõt meo kĩnh nhym me arým kĩ:nhkumrêx."

Nãm ã Abraãomã kabên pydjĩn arênhõ ane.

²⁶ Be, ba me amã arê ga me ama. Kute meo kĩnh kadjy ne Metĩndjwýnh amijo Kra pytãn me akumrêxmã ano. Dja me anhi pýnhkõt me ajaxwebê me ajo akêx ne arým me ajo kĩnh. Ja kadjy ne me amã ano. Nãm ã Pedru memã ane.

4

Pedru me rũnh krãptĩmã Jeju'ã ujarênh.

¹ Nãm ar memã kabêno dja nhym me rũnh arým ar'y'r bõx. Me kadjy Metĩndjwýnh mar

djwýnh ar'y'r bõx. Metĩndjwýnh nhõ kikreti nêje ku'ê djwýnhõ ba djwýnhjadjwý mekõt ar'y'r bõx. Mebê xadjudjêumê mekõt ar'y'r bõx. ² Pedru ar kãj bê memã Jeju tyk ne akubyn tĩn'ã ujarênhõ dja. Ne kam ajte kãj bê me kute amim Jeju mar tykja kunĩ akubyn tĩn'ã ujarênhõ dja. Jeju akubyn tĩn kõt me tĩn'ã ujarênhõ dja. Kam ne me rũnhja ngry:k ne arým ar'y'r bõx. ³ Nãm me ar'y'r bõx ne arým aro tým ne ar pa 'amýn aro tẽn Ar kubê ijê. Arým me'ã akamãt 'y'r. Nhym kam me akati kadjy Ar kubê ijê. ⁴ Nhym be, me kute Ar kubê ijê kêtĩri ne me kute ar kabên marja krãptĩ: arým tu amim Jeju markumrêx. Õbê me kute tu amim markumrêxjamê ajbir me krãptĩjamê ne me abenã mênhkam krãptĩ:kumrêx. Me my ne mebê 5.000.

⁵⁻⁶ Nãm me akati kadjy Ar kubê ijê nhym kam me'ã akati nhym me rũnh ar'ã akuprõ. Mebêngetmê Mõjdjê kukrãdjã mar djwýnhmê ar'ã akuprõ. Nhym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxbê Ananh mekõt nhý. Nhym Kajbajmê Djuãomê Arexãrimê Ananh nhõbikwa kunĩ ar'ã akuprõ. Me rũnh ja ne me krĩraxbê Djeruxarêkam ar'ã akuprõ. ⁷ Nhym me arým aro katon me ipõkri ar kudja. Nhym kam me ar kukij ne arkum,

—Mýj me'õ kukwakam ne gar mrãnh kêtjao mex? Mýj ne idji kute? ane.

⁸ Nhym kam Metĩndjwýnh Karõ arým raxo Pedru kadjwýnhbê nhýn ar o ba. Nhym kam memã kum,

—Mebê idjaerkam me abẽnjadjwýrmê ar abênget ar, ⁹ mýjkõt ne bar imã me'õ punuja kaprĩn o mex ga me abej ar ikukij. ¹⁰ Dja bar me amã arê ga me ama. Me gamê mebê idjaer kunĩ dja ga me ikabên ma. Nadjarekam Jeju Kritu, me aje pite'y'ã nhõr ne bĩn nhym Metĩndjwýnh akubyn o tĩnja. Jeju ja kukwakam ne me'õ mrãnh kêtja arým mex. Mex ne me anhipõkri dja ga me arým omũ. ¹¹ Amrêbê: ne me bakukãmãre Jeju'ã ajarênh memã kum,

"E kum kẽn ja ne me kute kikreo ãm djwýnhja kute kikremã armã te omũn bõm kumê.

Kẽn ja ne arým kute kikremã o kajpar, kum o kajpar týxi."

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arým 'ã pi'õk no'õk ne. Me aje kikreo ãm djwýnhwã pyrãk. Amã Jeju kurê nhym arým kute kẽnwã pyrãk ne arým kãjkwa djwýnhkam me bakunimã nhý. ¹² Djãm ikrebê me'õ kute me bajaxwebê me bapytãr? Arkati. Me'õ kute me bapytãr kêtikumrêx. Mrãmri ne kute me bapytãr kadjy Metĩndjwýnh memã Jeju pydjĩ jarê. Nhym pyka kunĩkõt me bakadjy me'õdjwý kêtikumrêx. Nãm ã Pedru memã ane.

¹³ Be, Pedrumē Djuāo ar memā kabēnkam me rūnh abenmā kum,

—E kum, arkum gwaj bapyma kêtukmŕēx. Be, ar kute me bakukrādja mar kêt, ar kajgo mexi. Mjy got ar nēn'ā kabēn mexo ane, ane. Ne kam arŷm ar kuman abenmā kum,

—Be, ar Jejukôt ba tūmkam ne ar ā kabēn mexo ane, ane. ¹⁴ Nhyŷm ar kute me'ōo mexjadjwŷ ar ro'ā dja nhyŷm me omū. Ne te kute abenmā, “Nām ar 'ēx”, anhyŷr prāmje.

¹⁵ Ne kam me rūnh me bikprōnh dja nēje ar ano nhyŷm ar tē. Nhyŷm me ar kākā aro aben maro nhŷ. ¹⁶ Ne abenmā kum,

—Mjy dja gwaj ar on? Me kute Metindjwŷnh raxmā kator kadjy ar mrāmri mjyja pumūnh kêt raxja nhipēx. Me'ōo punu mex nhyŷm ar arŷm o mex. Nhyŷm Djeruxarēkam me ja kunī arŷm omū. Kam gwaj baje te memā, “Nām ar 'ēx”, anhyŷr prāmje. ¹⁷ Be, gwaj ar kangrōnh tŷx gē ar ajte Jeju'ā ujarēnh kêt. Gēdja amū me bu'ā me wā mar kêt. Nām me ā abenmā ane.

¹⁸ Ne kam amiwŷr ar ku'uw nhyŷm ar bōx nhyŷm me arkum,

—Kwārīk wānh ajte Jeju kukwakam memā kabēn jarēnh kêt. Ne kwārīk wānh 'ā memā adjujarēnh kêt, ane. ¹⁹ Nhyŷm Pedrumē Djuāo ar memā kum,

—Be, mjy dja bar nē? Metindjwŷnh kute ar imā ar imex jarēnh kadjy mjy dja bar nē? Djām me akabēnkôt ar ije Jeju'ā idjujarēnh kētmā? Nār kon, djām Metindjwŷnh kabēnkôt ar ije Jeju 'ā idjujarēnhmā? Me gadjwŷ amikadjy ama. ²⁰ Be, ar ije Jeju akubyn tīnkôt omūnh ne ar ije kabēn mar. 'Ā dja bar bir idjujarēnhkumrēx ar iba. Te 'ā idjujarēnh kētmā, ane.

²¹ Nhyŷm kam me ajte ar kangrōn arkum ire nhyŷm ar arŷm mā tē. Me rūnh ne me te: kute aro aben mar nhyŷm me kute mjy ar axwe'ō pānh kute aro bikēnhmā. Ar kute me'ōo mexkam ne me kātām kunī Metindjwŷnhmā ra:x jarēn kum ar kīnh. Me rūnh ren aro ajkē nhyŷm ren bu'ā me kātām ren kum me kurē. Kam ne me rūnh te: kute aro bikēnhmā. ²² Be, te me'ōo jakryja abatānh mex nhyŷm ar arŷm o mex. 'Ā amexbē 40 nhi-jukri ne ajte amex rā'ā arŷm 'ā apēx nhyŷm ar o mex. Djā ne me mjyja ja'ō pumū? Arkati.

Me kute Jeju mar kute Metindjwŷnhmā rax jarēnh.

²³ Nām me rūnh Pedrumē Djuāo arkum ire nhyŷm ar mā tēn kam arŷm aminhō me ja'ŷr bōx. Ne kam me rūnh kute arkum kabēn kôt memā arē. Me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē mebēngētmē kabēn kôt arē nhyŷm me arŷm kuma. ²⁴ Ne kam axikôt Metindjwŷnhmā kabēn ne kum,

—Bēnjadjwŷr djwŷnh, abē Metindjwŷnh. Ga ne ga kākwa nhipēx ne pyka nhipēx ne ngō raxbē pyka kêt nhipēx ne kam mjyja ar

baja kunī nhipēx. ²⁵ Be, anhō āpēnh Dawi ne akukwakam memā kum,

“E kum, mjy kam ne apŷnh me ba djākam me bajtem ākrēo kumex? Mjy kam ne me amim mjyja'ā karō kajgoo kumex?”

²⁶ Pykakam me bēnjadjwŷr rūnh ar arŷm kāj mā dja. Kute Bēnjadjwŷr djwŷnhbē āptārmā arŷm kāj mā djan itepato abeno akuprō.

Ō Kritudjwŷ me arŷm kute kubē āptārmā kāj mā dja. Me ō Bēnjadjwŷrbē kumkatibē āptārmā kāj mā dja.”

Nām ā me bakukāmāre Dawi ane. ²⁷ Be, Bēnjadjwŷr djwŷnh, mrāmri ne Dawi kabēnkumrēx. Arŷm ne me kute Jejubē āptārmā akuprō. Akra Jeju ne amexo mex. Ga ne ga arŷm 'ā Bēnjadjwŷrbē kumkati mē. Nhyŷm Erodjimē Pōxu Piratumē apŷnh me ba djākam me bajtemmē mebē idjaermē me kunī kute kubē āptārmā arŷm abeno akuprō.

²⁸ Ga ne ga amrēbē me kētri arŷm amim me'ā karōn amybŷm meo aba. Meo aba: nhyŷm kam me arŷm ā Jejuo ane. ²⁹ Me kute Jejubē āptārmā akuprō. Bēnjadjwŷr djwŷnh, jakam dja ga me kute ar ikangrōnhja ma. Ne kam ar imā itŷx jadjā bar imā me uma kêt ne me kunīmā akabēn jarē. Ar ibē anhō āpēnh. ³⁰ Dja ga ar imā tŷx jadjā bar me punuo mex ne akra kukwakam me aērēbē mjyja pumūnh kêt nhipēx. Me te kute mjyja marmā kam no tyk ne ku'ēn araxmā kator kadjy bar mjyja pumūnh kêt nhipēx. Akra ne mexti:ren axwe kêtukmŕēx, ane.

³¹ Nām me Metindjwŷnhmā kabēn pa nhyŷm me bikprōnh dja arŷm amingrēk ne. Nhyŷm Metindjwŷnh Karō arŷm me ī pŷnhkôt raxo me kadjwŷnhbē nhŷn ar meo ba. Nhyŷm me arŷm kum me uma kêt ne memā Metindjwŷnh kabēn jarē.

Me kute abenmā ō mjyja nhō:

Kar 2.42

³² Nhyŷm kam me kute amim Jeju mar krāptī: kum aben jabē. Me ī pŷnhkôt kum aben jabēn kum Jejuo kīnh prām. Ne aminhō mjyja kunō aminhō kêt ne amikutā abenmā kwŷ ngā. ³³ Nhyŷm Jeju kute ar anorja mā memā kum,

—Bēnjadjwŷr djwŷnh Jeju akubyn tīn. Ar ba ne bar tīnkôt omū, anen mā memā 'ā ujarēnh ar ba. Metindjwŷnh ne arkum tŷx jadjā nhyŷm ar tŷ:x ne memā 'ā ujarēnh ar ba. Nhyŷm Metindjwŷnh arŷm tu me kunīmā ukapŕī jadjā nhyŷm me arŷm ukapŕī:kumrēx. ³⁴ Nhyŷm kam me'ōo kum mjyja'ō prām kêtukmŕēx. Mjy kam? Bir, apŷnh me ī djāri ne me ō pyka nār ō kilkre. Ne kam aben totokmā amū memā kungā. Ne kam pānh amim pi'ōk kapŕī byn o tēn ³⁵ mā Jeju kute ar anorjamā kungā. Nhyŷm kam ar mā me ō mjyja kētmā pi'ōk kapŕī ngā. Me ō mjyja kêt

kôt memā kungā nhyem me kam o mā amim mýjja jamý. Ne kam me'ō kum prām kêt.

³⁶ Kamā ne me'ō nhidjibê Jôdje. Jeju kute ar anorja ne kum idji ny jarê. Kum Banabe jarê. Me kaprîreo kînh djwýnh'ā ne ar kum idji jakren kum arê. Kubê ne mebé Rewi'ō. Apêxtibê Xiprekam ne abatānh djā. ³⁷ Banabe ne arým ō pyka. Ne kam pānh kadjy arým amū memā kungā. Ne kam amim pi'ók kaprî byn o tēn arým Jeju kute ar anorjamā kungā. Nām arkum 'êx kêt ne arkum kungā.

5

Ananijmê Xapire ar 'êx.

¹ Nhyem be, Ananijmê prō Xapire ne ar ō pyka. Ne kam amū memā kungān kam pānh amim pi'ók kaprî by. Ne kam 'êx. ² Nhyem my prōmā kum,

—Gu amim kwýo apdju, ane. Nhyem, “Ā”, ane. Nhyem kwýbito tēn Jeju kute ar anorjamā o tēn o bōx ne 'êx ne arkum,

—Mī, bar inhō pyka pānh pi'ók kaprî jabit by, ane. Ne kam arým arkum kungā.

³ Nhyem Pedru kum,

—Ananij, mýkam ne Xatanaj arým ajo ba ga arým Metindjwýnh Karōmā ajêx? Arým ne ga amim pi'ók kaprî kwýo apdju. ⁴ Ga ren anhō pyka nhōr kêt nhyem ren anhō pyka rā'ā ga ren amexkumrêx. Nār, aje memā ōrkam ga ren pi'ók kaprîo aba rā'ān ren amexkumrêx. Mýkam ne ga amim ajêxa'ā karō? Djām ar imābit ne ga ajêx got? Kati. Metindjwýnhmādjwý ne ga ajêx. Nām ā Pedru kum ane.

⁵ Nhyem Ananij kabēn man arým tým ne ty. Nhyem kam me kute arēnh mar kunī arým umaje madjā kreti ne. ⁶ Nhyem kam me abatānh ny kwý kāmā djan Ananijo kupun o mōn arým adjā.

⁷ Nhyem 'ā myt kwýr kājbe 'iry. 'Ā 3 ora apêx. Nhyem prōja kute mjēn tyk mar kêt rā'ā. Ne kam arým me'yr wadjā. ⁸ Nhyem kam Pedru kum,

—Aje, on imā arê. Mýj ne gar pyka pānh pi'ók kaprî on aby? Djām jabit? ane.

Nhyem mjēn kôt kum 'êx ne kum,

—Ō nā. Bar amim ā pi'ók kaprî byro ane, ane.

⁹ Nhyem Pedru kum,

—Mýkam ne ga aje Bēnjadjwýr djwýnh Karōmā amikurê'uk kadjy amjēnmē aben kôt akabēn dji? Ota, amjēn jadjār djwýnh ar arým akubyn kikre jajkwa krekre'yr mō. Dja ar rüm gadjwý ajo mō, ane.

¹⁰ Nhyem on parbê tým ne arým ty. Nhyem ar abatānh nyre arým wadjā. Nhyem arým ty nhyem ar omū. Ne kam o mōn mjēn kuri adjā. ¹¹ Nhyem me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunī arým umaje madjā

kreti. Me kute ar tyk jarēnh mar kunī arým umaje madjā kreti.

Pedru ar kute me krāptio mex.

¹² Nhyem Pedrumê Jeju kute ar anorja kunī mýjja pumūnh kêt krāpti nhipêxo ba. Me te kute mýjja marmā kam no tyk ne ku'ēn kute Metindjwýnh raxmē kator kadjy ne ar mýjja nhipêxo ba. Xaromāo nhō kikre kre kēnhkam ne me kunī axikôt Jeju maro krī. ¹³ Nhyem me kātām te me umaje ne te me ikō'ā krī prāmje ne amybým abenmā me mexkumrêx jarēnhō kumex. ¹⁴ Nhyem kam me krāpti kum Bēnjadjwýr djwýnh kînh ne arým tu amim markumrêxo kumex. Amim maro kumex ne arým mekôt akuprō. Nhyem kam me kute amim marja arým krāpti: tē. Me mymē me niremē arým krāpti: ne.

¹⁵ Nhyem Jeju kute ar anorja mýjja pumūnh kêt nhipêxo ba. Nhyem me me punuo apōx ne Pedru kukām pry jakā'ā me adjwýro mō. Me ikwā djākam nār aty djākam me adjwýro mō. Dja Pedru tēm kôt karōbit me kwý'ā rōrōk nhyem me arým mex. Ja kadjy ne me kukām me adjwýro mō. ¹⁶ Nhyem Djeruxarē bu'ā me krī djāri me jadjwý me krāpti: 'ā akuprō. Me aben totokmā 'yr me punu jamýn o ban o bōx. Me karō punu kute meo badjwý nhyem me aben totokmā 'yr meo ban meo bōx. Nhyem Metindjwýnh arým me kunīo mex ne.

Me kum ar kurê.

¹⁷ Nhyem kam me rūnh kwý arým Pedru arkam ngyrk ne. Me kadjy Metindjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr raxmē ro'ā mebé xadjudjēu krī kunī arkam ngyrk ne. ¹⁸ Jeju kute ar anorjakam ngyrk ne ar'yr mōn ar'yr bōx ne arým aro tým. Ne kam Ar kubē ijē nhyem kam me kunī ar omū. ¹⁹ Nhyem Bēnjadjwýr djwýnh kadjy mrānh djwýnh 'ō akamātkam ar'yr bōx ne arým arkum kikre'ā ijē djā'ā kuta. 'Ā kutan arým aro katan arkum,

²⁰ —Dja ga Metindjwýnh nhō kikretikam tēn adjujarēnhō dja. Dja me tu amim Jeju markumrêx ne arým kôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Tām dja gar memā 'ā adjujarēnhō dja, ane.

²¹ Nhyem ar kadjy mrānh djwýnh kabēn man kam myt katorkam arým Metindjwýnh nhō kikretimā wadjā. Wadjān arým 'ā memā ujarēnhō dja. Memā ujarēnhō dja nhyem wānh me kadjy Metindjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax ar arým me rūnh bikprōnh djākam bōx. Bōx ne arým amiwýr ō me rūnhō akuprō. Mebé idjaerkam me rūnh kunīo akuprō. Me rūnhō akuprō nhyem arým mebé ijē djāmā ar'yr me krākamngōnh jano nhyem me 'yr mō. ²² 'Yr mōn arým mebé ijē djā'yr bōx ne te ar abej. Te: ar abej ne arým ar abej aprā. Ne kam akêx ne me rūnh'yr mōn 'yr bōx ne memā kum,

²³ —Mebê ijê djà'ã ijê tỳx mex nhyem kre'ã ku'ê djwýnh ar bōm 'ã ijê djà kabem dja ba me ar omũ. Ne kam 'ã ijê djà'ã kurēn te kadjwýnhbê ar abej aprã, ane. ²⁴ Nhyem me rũnh arým me kabēn ma. Metindjwýnh nhō kikreti nēje ku'ê djwýnh ba djwýnh me kabēn ma. Me kady Metindjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr me kabēn ma. Ne te aben kukij ne abenmã kum,

—Je, mýj dja ar ijukri nē? ane.

²⁵ Nhyem kam me'ō me'yr bōx ne memã kum,

—E kum, onīj me aje Ar kubê ijêja Metindjwýnh nhō kikretikam memã ujarēnho dja, ane. ²⁶ Nhyem kam kikreti nēje ku'ê djwýnh ba djwýnhja ar'yr ō me jao mōn ar'yr bōx. Ne arým arkum prĩre ne akubyn me rũnh'yr aro bōx. Kum me kãtã krãptĩ pymakam. Ar'yr tēm kētri ne me abenmã kum,

—Gu me ren aro ajkē nhyem me ren pãnh kēno me batitik ne me bapa, ane.

²⁷ Kam ne me arkum prĩre ne arým me rũnh'yr aro bōx. Aro bōx nhyem ar arým me kabem dja. Nhyem kam me kady Metindjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax kukij ne arkum,

²⁸ —Bar arým ar amã ikabēn ne. Jeju kukwakam memã 'ã adjujarēnh kēt kady ar amã ikabēn gar ajte 'ã adjujarēnh ar aba nhyem arým krĩraxjabê Djeruxarē kunĩkōt me abenmã ar akukràdjã jarēnho ipōk ne. Gar kam aje bit ar ijã ar ijaxwe nhōrmã memã ar ije Jeju bĩn djwýnh jarēnho aba, ane.

²⁹ Nhyem Pedrumē Jeju kute ar anorja kunĩ memã kum,

—Bar me amã arē ga me ama. Be, dja Metindjwýnh ar imã 'ã karō bar mrãmri ajbit kabēn markumrēx ne kōt ar amijo iba. Nhyem be, dja me te ar imã atemã kabēn jarē bar mar kēt ne. ³⁰ Be, Metindjwýnh kute me bakukãmāreo ba ja ne arým akubyn Jejuo tĩn ne. Me ga ne ga me pi'ã anhōn arým abĩ. Nhyem Metindjwýnh arým akubyn o tĩn ne.

³¹ Be, tãm ne Metindjwýnh arým o wabi nhyem arým ubōk'ãnh bēnjadjwýr rax ne memã nhỹ. Kute me utār kady memã nhỹ. Dja mebê idjaermã amak bō nhyem me arým amikam kaprĩren wãnh axwemã iren Metindjwýnh'yr amijo akēx. Nhyem kam Metindjwýnh arým me axwe maro aknon mekam ngyrk kēt. Ja kady ne Metindjwýnh arým Jejuo wabi nhyem memã nhỹ. ³² Ar ba ne bar omũn memã 'ã idjujarēnh ar iba. Metindjwýnh Karōdjwý ne omũ. Me kute kabēn mar ne kōt ar amijo baja ne Metindjwýnh arým memã Karō jano nhyem arým meo ba. Nãm ã Pedru ar memã ane.

³³ Nhyem me arým ar kabēn man arkam ngyrk ne àkrēo kumex. Ne bit kute ar parmã. ³⁴ Nhyem Gamarij raxja arým me rũnh nhĩpōkri kãjmã dja. Kubê ne mebê

pardjēu'ō ne kubê mebê idjaer kukràdjã mar djwýnh'ō. Nhyem me kunĩ kum kĩnh. Gamarij kãjmã djan Pedru ar'ã memã kum,

—Ar o akator ngrĩre, ane. Nhyem me arým aro kato. ³⁵ Nhyem Gamarij arým ar kãxã memã kum,

—Ba ar amã arē. Kwãrk wãnh ajmã aro kēt. Dja gar ar par jabej mýj dja gar ijukri nē?

³⁶ Ba ar amã arē gar ama. Amrēbê me'ōbê Teuda ari memã amiraxo àmra ar ba. Nhyem me krãptĩ kute 400 pyrãk mã kōt ajkamē. Nhyem kam me arým kubĩ nhyem me kunĩ kōt baja arým ajmã nhyem arým kēt ne.

³⁷ Nhyem kam me'ōbê Djuda memã amijo amirĩt ne. Bēnjadjwýr bajtem amrēbê kute me idji'ã pi'ōk no'ōko ãmri ne Djuda memã amijo amirĩt ne. Pykabê Garrējakam ne abatãnh djã. Djuda amijo amirĩt ne amikōt me krãptĩ kamē. Ne kam adjwýnhdjwý arým ty nhyem me kunĩ kōt bajadjwý arým ajmã.

³⁸ Be, Teudamē Djudakōt me krãptĩ ba. Ne kam me ta arým bimãnhja dja gar ama. Pedru arkum anhikra karo gē ar ta mekōt ar ba. Godja ar ta amikabēnkōt meo ba jabej nhyem me ta ĩ ajmã. Amrēbê me ja kōt dja me ta ã bimãnho ane. ³⁹ Nãr, godja ar mrãmri Metindjwýnh kabēnkōt meo bakumrēx jabej gwaj te aro àpanh ne aben bē me ngrãnh prãmje. Gwaj ren aro ajkēn arým ren Metindjwýnhmã amikurētuw.

⁴⁰ Nãm ã memã ane nhyem me arým kōt amikabēn dji. Ne kam amiwýr Jeju kute ar anorja 'uw nhyem ar arým bōx. Nhyem kam me ar titik ne arkum,

—Kwãrk wãnh Jeju kukwakam memã adjujarēnh kēt, ane. Ne kam arým arkum ire nhyem ar tē.

⁴¹ Djãm ar kaprĩre ne ar tē? Kati. Ar Kĩnhkumrēx ne me rũnhbê tē. Mýkam ne ar kĩnh? Bir, ar amim,

—Be, Metindjwýnh ta ne amim ar ijã karōn amim, “Be, me kum Jeju kurē. Dja kōt me kum ar adjwýnhdjwý kurē.” Nãm ã amim ar ijã karōo ane. Nãm ar ã amim anen arým Kĩnhkumrēx. Metindjwýnh ta kute amim ar'ã karōkōt ar tokrykam ar kĩnhkumrēx ne me rũnhbê tē. ⁴² Ne kam akati kunikōt kãj bē memã Jeju kukràdjã'ã ujarēnh ar ba. Metindjwýnh nhō kikretikam o ba. Me ō kikre kunĩ kōt o ban memã kum,

—Mrãmri ne Jejubē Kritikumrēx. Mrãmri ne Metindjwýnh Jeju'ã me banhō Bēnjadjwýrbē kumkati mēnhkumrēx, anhỹro ba.

6

Me kute amijo Ar kubê 7 pytãr.

¹ Nhyem kam Jejukōt me ba djwýnh arým krãptĩ. Ne kam me kwý me bajtembê kregu kabēnkam kabēn nhyem me kwý mebê idjaer kabēnkam kabēn. Nhyem kregukam me

kwŷ kabēnja idjaerkam me kwŷ kabēnjakam kaprŷre ne. Nām me Jeju kute ar anorjabē 12'ā abenmā kum,

—Be, Pedru ar akati kunikōt me 'uwŷio djuw mex nhyŷ kam me bakam me 'uwŷi kwŷ 'ā kātām, ane. ² Nhyŷ Pedru ar arŷm kuman arŷm amiwŷr Jeju kōt me ba djwŷnh krāptŷja 'uw. Nhyŷ me ar'ā akuprō nhyŷ ar arŷm memā kum,

—Godja bar memā mŷjja nhōrbito iban arŷm te ije Metindjwŷnh kabēn'ā memā idju-jarēnh prāmje. Nhyŷ kam arŷm ar akaprŷre ne.

³ Be, mŷj dja gwaj nē? Bir, akmere, āpnhŷre ar, dja gar me kwŷyo aben man me'ā aben kukij ne abenmā kum, “Djām me kunŷ kute ar mex jarē? Djām Metindjwŷnh Karō raxo ar kadjwŷnhbē nhŷn aro ba? Djām ar krā mex”? ane. Dja gar ā me kabio ane. Nhyŷ kam me kwŷ ā mexo ane, gar mekam amijo Ar kubē 7 pytān ar imā ar arē. Ar imā ar arē bar arŷm ar'ā meo djuw mex djwŷnh rē.

⁴ Ne kam meo djuw mex kēt ne ate ikrā. Ate ikrān arŷm Metindjwŷnhmā ikabēn'āno djan memā kabēn jarēnh'āno djan ar o iba, ane.

⁵ Nām ar ane nhyŷ me kunŷ arŷm kum ar kabēn kŷnh ne. Ne kam arŷm amijo Exewāo pytā. Nām mrāmri tu amim Metindjwŷnh markumrēx. Nhyŷ Metindjwŷnh Karō raxo kadjwŷnhbē nhŷn ar o ba. Nhyŷ kam me amijo me kwŷ pytā. Piripimē Prokorumē Nikanōmē Ximōmē Pamenajmē Nikoraumē ne me amijo ar utā. Nikorau ja ne amrēbē kubē me bajtem. Krŷrāxbē Āxikikam ne abatānh djā. Ne kam arŷm me bē idjaer kukrādja man kōt ar amijo ba. Ne kam arŷm tu amim Jeju markumrēx. Me bē kregu kabēnkam ne kabēn. ⁶ Nām me amijo ar utān arŷm Jeju kute ar anorja kabem aro akuprō. Nhyŷ ar arŷm aro Metindjwŷnhmā a'uw ne ar'ā ikra jadjuw.

⁷ Nhyŷ kam me kute Jeju mar arŷm amŷ memā Metindjwŷnh kabēn jarēnho kumex. Nhyŷ me kātām krāptŷ arŷm tu amim Jeju markumrēx. Nhyŷ kam Jejukōt me ba djwŷnh arŷm Djeruxarēkam āptār mex ne. Nhyŷ me kadjj Metindjwŷnh mar djwŷnhdjwŷ krāptŷ: tu amim Jeju markumrēx ne kabēn man kōt ar amijo ba.

Me kute Exewāo pa 'amŷnh.

⁸ Exewāo ne tu amim Metindjwŷnh mar tŷ:xkumrēx nhyŷ Metindjwŷnh arŷm kum tŷ:x jadjā. Kum tŷ:x jadjā nhyŷ arŷm me ipōkri mŷjja pumŷnh kēt rŷnh nhŷpēxo ba. Me punu mex nhyŷ meo mexo ba. Me te kute mŷjja marmā kam no tyk ne ku'ēn kute Metindjwŷnh raxmā kator kadjj ne ipēxo ba. ⁹ Nhyŷ ate me kwŷ kam kabēn punun arŷm Exewāomē aktā kabēno aben japanho dja. Me bē idjaer bikprōnh djā 'ō kurŷm ne me mō. Me bikprōnh djā jamā ne me kum,

—Me ta ar ban ta amim āpēnh ar ba ne ja, ane. Krŷrāxbē Xirenimē Arexā kurŷm ne me ja mō. Nhyŷ pykabē Xirxijmē Adjij kurŷm me jadjwŷ mō. Ne kam Exewāomē aktā kabēno aben japanho dja: ¹⁰ nhyŷ Metindjwŷnh Karō kukwakam memā kabēn ne kabēn katāto me akrenh mex ne. Nhyŷ kam me te: kute kabēno itymā o ku'ē.

¹¹ Te: kute kabēno itymā o ku'ēn kam tēn arŷm me kākā me kwŷmā pi'ōk kaprŷ jarē. Nhyŷ me arŷm me'ŷr bōx ne memā 'ēx. Pi'ōk kaprŷ pānh arŷm memā Exewāo'ā 'ēx ne me kunŷmā kum,

—Be, Exewāo ne arŷm me bakukāmākjē Mōj djēmē Metindjwŷnh japrŷ bar arŷm kuma. Nām me ā anen me bē Exewāo kurēo dja.

¹² Me bē kurēo djan arŷm memā kurētuw. Me bēngēt mē Mōj djē kukrādja mar djwŷnhmā kurētuw. Nhyŷ me arŷm kam ākrēo kumex ne 'ŷr prōt ne o tŷm ne pa 'amŷ. Nhyŷ me rŷnh krāptŷ arŷm kutēp akuprō nhyŷ me arŷm me'ŷr o bōx.

¹³ Ne kam me rŷnh kabem me 'ēxnhŷ kwŷ dja. Nhyŷ me arŷm me rŷnhmā Exewāo'ā 'ēx ne memā kum,

—Me'ō ja ne mā Metindjwŷnh nhō kikreti japrŷo ban mā Mōj djē kukrādja japrŷo ba.

¹⁴ Nām mā memā kum, “Nadjarekam Jeju dja i Metindjwŷnh nhō kikretio ajkēn pyka mē o amrā. Mōj djē kute me bakukāmāremā kukrādja jarēnhja dja pānh me bamā kukrādja 'ōdjwŷ jarē gwaj baje we mar ne kōt amijo babamā.” Nām ā memā anhŷro ba bar arŷm kuma. Nām me 'ēx ne ā me rŷnhmā arēnho ane.

¹⁵ Nhyŷ kam me rŷnh kunŷ Exewāokam no ty. Kam no ty nhyŷ nokre arŷm amijo Metindjwŷnh kadjj mrānh djwŷnh nokre pyrāk nhyŷ me arŷm nokre pumŷ.

7

Exewāo me rŷnh krāptŷmā me kukāmākjē'ā ujarēnh.

¹ Nhyŷ kam me kadjj Metindjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax kum kabēn ne kum,

—Djām kōt ne me arē? ane.

² Nhyŷ tu me kukāmāre'ā ajarēn memā kum,

—Akmere, me bēngēt ar, dja ga me ik-abēnja ma. Metindjwŷnh ne me bakukāmāre Abraōmā amijo amirŷt. Prŷne me:xkumrēx ne uma: ne arŷm kum amijo amirŷt ne. Pykabē Arākam ar ba kētri Mexomikam ar bari ne Metindjwŷnh arŷm Abraōmā amijo amirŷt ne. ³ Ne kam kum,

“Anhō pyka kurŷm akato. Kam anhōbikwa ar baja Ar kubē akato.

Dja ga tē: ba kam i amā pyka 'ōdjwŷ jakre ga kam 'ŷr tēn 'ŷr bōx”, ane.

4 Nhyam kam kabên kôt pykabê Kaudjêkam me ja nhõ pyka kurúm katon tẽ. Tẽn kam arým pykabê Arã'yr bõx ne kam ar ba. Nhyam kam bãm kute irja arým kam kubê ty. Nhyam kam Metündjwýnh arým pykaja tãmmã ano nhyam 'yr tẽn arým 'yr bõx. Kam ne ga me ar aba. 5 Djã ne Metündjwýnh pyka jakam kum pyka 'õ ta nhyam arým o aminhõ? Kati. Kute kam kum pyka'õ 'yr kêtikumrêx. Kum 'yr kêt ne arým kukãm kum arênhbit ne kum, "Dja ba i anhõ kadjy amã pyka ja kanga. Dja akrakam kra aben djõ'ã apõx ne arým atãmdjwý krãpti. Me jamê me amã dja ba kanga ga me arým o aminhõ." Nãm ã kraxje kra'õ kêt rã'ãkam ã kum ane. 6 Ne kam Metündjwýnh ajte Abraõomã kum, "Atãmdjwý krãpti dja me me bajtem nhõ pykakam ar ba. Ne kam arým memã ãpênh kajgo ar ba. Ar ba nhyam me arým ãpênh pytío me kamjêro ba. Meo ba: nhyam pyka wãkam arým me'ã amex krãpti: kubê 400 apêx.

7 Dja ba kam me tokry pãnh meo ajkê. Me bajtem kute me ãpênh'ã memã ãpnênh djwýnhõ ajkê. Kam dja atãmdjwý ar katon arým pyka jakam bõx ne imã ãpênh ar ba."

Nãm ã Metündjwýnh Abraõomã ane. Nhyam Exewão kôt memã arê. 8 Ne kam itepã memã kum,

—Ne kam Metündjwýnhmê Abraõo ar abenmã kabên jarênh mãmdji nhyam kamã Metündjwýnh kum, "Dja ga me aben djõ'ã me my nhinhu kã rê", ane. Nhyam kam arým Idjak dji nhyam ruw. Nhyam 'ã akatibê 8 nhyam arým kra my nhinhu kã krãta. Nhyam kam abatãnh ne arým Djako dji nhyam ruw. Ne kam abatãnh ne kam me bakukãmãre kubê 12 jadjuw. Nãm ar aben jatãri apõx tẽ ne arým abatãnh ne.

9 Ne kam te kute Jõdje pyrãk prãnje arým kam ngyrk ne. Kam ngyrk ne pi'ók kapri kadjy arým me bajtemmã kanga. Nhyam kam me pykabê Edjitungam kum ire nhyam kam memã ãpênh kajgo ar ba. Nhyam be, Metündjwýnh ne mã Jõdje mê amijo kajkep 10 ne kapri djã kunibê utã. Nãm kum krã mex jadjã nhyam bẽnjadjwýr arým kum kính. Edjitungam me õ bẽnjadjwýr rax nhidjibê Parao kum kính ne arým 'ã bẽnjadjwýr mê. Nhyam kam pykabê Edjitungam Parao nhõ me kunimã nhýn kum õ mýjja kuní pumũnhõ ba.

11 Nhyam kam Edjitungam me jamê pykabê Kanaãkam me ja kunibê djwý kêt. Nhyam prãm arým me pa:ro dja nhyam me arým kapri:ren kumex. Nhyam me bakukãmãre ar te amityx djã jabej aprã. 12 Ne kam abenmã kum, "Edjitungam ne me djwýo atom nhyam kumex", ane. Nhyam Djako me kabên man arým djwý'yr me bakukãmãre ar ano. 13 Nhyam ar Edjitu'yr tẽn arým 'yr

bõx. Ne kam akêx ne arým akubyn aminhõ pyka'yr bõx. Ne kam ajte 'yr tẽn 'yr bõx. Nhyam kam kamy arkum amijarênhõ amiritkumrêx ne arkum, "Ba. Axikõt gwaj bajapõx", ane. Nhyam kam me Paraomã Jõdje nhõbikwa jarê nhyam kuma.

14 Nhyam kam Jõdje arým bãm Djakomê ar'yr kamy ar ano. Õbikwa kuní'yr ano. Me abenã ar mênhkam ne ar krãptikumrêxbê 75. 15 Nhyam kam Djako ar Edjitu'yr tẽn: kam 'yr bõx ne kam arek kam ar ba. Nhyam kam Djako kubêngêtte kubí. Nhyam kam me bakukãmãre arkubêngêtte ar kupa. Aben nhitepã ar paro tẽ. 16 Nhyam me amũ krãraxbê Xikikam aro ban arým kênkrekam ar angij. Amrêbê: ne ar kukãmãre Abraõo kute me tyk jangjênh kadjy mebê kênkre by. Xikikam Imõ tãmdjwýmã ne ngõnhponho pi'ók kapri ngãn pãnh kênkre ja by. Kênkre jakam ne me ar angij.

17 Nhyam túmrãm Metündjwýnh arým kute memã pyka kanga kadjy amikabên tím ma. Kute amrêbê: Abraõomã pyka jarênhja arým kute memã kanga kadjy amikabên tím ma. Nhyam Edjitungam arým me ãptãr mex mõ. 18 Me ãptãr mõ nhyam atemã bẽnjadjwýr rax me kadjy kato. Bẽnjadjwýr ja ne kute me kukãmãre Jõdje'ã ujarênh mar kêt. 19 Nãm me kadjy katon arým me banhõ me wýnhmã 'êx ban ar meo bikênhõ ba. Nãm me bakukãmãremã me prĩre'ã karõn memã kum, "Dja me prĩre axidjuw ga me bõm arê gê ty", ane.

20 Nhyam kam Mõjdjê ruw. Nhyam Metündjwýnh kum kính. Nhyam kam nã ta úrkwãkam o kaõro krí nhyam arým 'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. 21 Nhyam kam me bõm kudji. Nhyam Parao kra ni arým amim kumýn kra'ã amim o djuw mex. 22 Nhyam kam me kum pykabê Edjitu nhõ me ja kukràdjã kuní jarê nhyam arým kuma. Ne kute me kabên jarênh kadjy kabên mexkumrêx ne ãpênh mex kadjy týxkumrêx.

23 Ne arým abatãnh mex ne. Rwýk'ã amexbê 40 apêx nhyam amim, "Ba 'yr inhõ me wýnhbê idjaer pumũ", ane. 24 Ne me'yr tẽn: kam me'yr bõx. Nhyam Edjitungam me kra'õ mebê idjaer'õo bikênhõ dja nhyam omũn arým o ngyrk ne kubí. 25 Be, kute bín kêttri ne amim, "Be, Metündjwýnh kukwakam dja ba me utã. Godja me kôt ima", ane. Nhyam kam me kute mar kêt. 26 Nãm Edjitungam me kra'õnh bí nhyam 'ã akati nhyam õ me wýnh ar aben tako dja. Nhyam bit kute aro mexmã aben nêje arkum kabên ne arkum, "Ê, ar ikabên ma. Ar aje abeno anhõbikwajakam aben tako dja", ane.

27 Nhyam kute ikjêo bikênhõ ãmja arým amũ Mõjdjê kujaten kum, "Nhýnh ne me'õ me ikadjy ajã bẽnjadjwýr mê, ga aben nêje

ar imã akabēn ne? ²⁸ Ga ne ga amũja'ã Edjitukam me kra'õnh bĩ. Djãm aje ã ijo anhýrmã"? ane. ²⁹ Nhyr arým kuman amijã maje atemã pykabē Midjijãmã prõt ne. Prõt ne kam ýr bõx ne arým me bajtemwãkam ar ba. Ar ba:n kam arým kra ja dji nhyr ruw. Nhyr ajte ja dji nhyr ruw.

³⁰ Nhyr kam ar ba: nhyr 'ã amex krãptĩbē 40 apēx. Nhyr akati 'õkam arým kapõt kukritkam ar ba. Krãnhbē Xinaj bu'ã kapõtkam ar ba: nhyr akaõk tu põko dja. Nhyr kuwykam Bēnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh kum amijõ amirĩt ne.

³¹ Nhyr te kute marmã kam no tyn djan amim, "Je tõ, mýj ne wã"? ane. Ne kute omũnh mexmã ýr bikamēnh tē nhyr Bēnjadjwýr djwýnh kum,

³² "Ba ne ba ibē me akukãmãre nhõ Metĩndjwýnh.

Ibē Abraõomē Idjakmē Djako ar õ Metĩndjwýnh."

Nãm ã Bēnjadjwýr djwýnh kum ane. Nhyr Mõjdjē umaje tertet ne ibõn djan te kãjmã ýr krãnh kute omũnhmã.

³³ Nhyr Bēnjadjwýr djwýnh kum,

"Ē, aparkã kaba. Inhõ pykakam ne ga adjãm wã. Kwãrĩk wãnh o abikēnh kēt.

³⁴ Ē, pykabē Edjitukam me kra ne inhõ me jao bikēnhõ ba ba arým mrãmri me tokrykõt omũn me kangãngã ma.

Ije me utãr kadjy ne ba ruw. Amrē tē ba Edjitumã ajano."

Nãm ã Mõjdjēmã ane.

³⁵ Be, Mõjdjē ja ne me amrēbē kangan kum,

—Nhýnh ne me'õ ajã bēnjadjwýr mē ne ga aben nēje ar imã akabēn ne? ane. Be, me te kanga nhyr Metĩndjwýnh ta arým me kadjy ano. Memã bēnjadjwýr kadjy ne ano. Kute me utãr kadjy ne ano. Bēnjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh ne akaõk tu põkkam kum amijõ amirĩt nhyr arým me kadjy ano.

³⁶ Nhyr kam Mõjdjē Edjitu kurũm meo mõ. Kamã ne me aērbē mýjja pumũnh kēt kwý nhípēx. Me te kute mýjja marmã kam no tyk ne ku'ēn Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy mýjja kwý nhípēx. Edjitukam ipēx ne ajte ngõ ra:x nhidjibē Kamrēkrekam ipēx. Ne kam kapõt kukritkam meo ba: nhyr amex krãptĩbē 40 me'ã apēx. Nãm ã Exewão memã ane.

³⁷ Ne itepã ajte memã kum,

—Mõjdjē ja ne mebē idjaermã kum,

"Ba ne ba Metĩndjwýnh kukwakam me amã kabēn jarēnhõ iba. Dja Metĩndjwýnh ĩ me akadjy amijõ me anhõbikwa 'õ pytã. Amijõ utã nhyr arým ikudjwã ã me amã kabēn jarēnhõ ane."

Nãm ã Mõjdjē memã ane.

³⁸ Be, Mõjdjē ja ne kapõt kukritkam ar meo aben pydjĩn meo ba. Nhyr kam krãnhbē Xinajkam Bēnjadjwýr djwýnh kadjy

mrãnh djwýnh kum kukrãdjã jarē. Me kute katãt amijõ ba'ã Metĩndjwýnh kute memã karõkam kukrãdjã ja ne kum arē. Me kute mar ne tĩn ne ar bamã ne kum arē. Nhyr arým me bakukãmãmremã arē. Nhyr me aben djõ'ã abenmã arē gu me bakamin-grãnyre arým baje mar ne o baba.

³⁹ Nhyr be, me bakukãmãre ne me kum kabēn mar prãm kēt. Me aminhirõ bē kabēn rēn arým te akubyn Edjitumã mõrmã bikraro nhý. ⁴⁰ Mõjdjē krãnh nhimõk'ã kute amikrãkam ne me arým Arãomã kum,

"Mõjdjēwã, kute Edjitu kurũm me bajo kator ne kute me bajo mõr djwýnhwã birãm mýjwã ne arým ajmã'õn. Nhyr got omũ. Ýr aprõt ne me batĩndjwýnh karõ kwý nhípēx gē me bakukãm ba."

Nãm me ã Arãomã ane. ⁴¹ Ne kam arým mrybãri krare karõ nhípēx ne o we Metĩndjwýnh. Ne kam arým we mry karõ kĩnh djã'ã mryo bõx. O bõx ne parbē kudjin arým kum kubĩ. Ne arým kute ikrao mýjja nhípēxjakam Kĩnh katio dja. ⁴² Nhyr Metĩndjwýnh arým mebē amijõ akēx ne wãnh memã ire. Me ta wãnh kute kanhēti krãptĩmã rax jarēnhõ ba kadjy memã ire. Ije amã arēnhõ kõt ne Metĩndjwýnh kukwakam kabēn jarēnhõ djwýnh kabēn'ã pi'õk no'õk. Kamã ne Metĩndjwýnh memã kum,

"Ga me abē idjaer, djãm imã ne ga me mry paro aba? Me aje mýjjamã mry paro aba nhyr 'ã amex krãptĩbē 40 apēxja djãm imã ne ga me mry pa got? Arkati.

⁴³ Ate ne ga me mýjjaõ metĩndjwýnh karõ nhípēx ne kum rax jarēnhõ aba. Ne mã me karõbē Morkimã kikreo aba. Ne me anhõ metĩndjwýnhbē Rēnpãnh nhõ kanhēti karõõ aba. Aje ikupa'ã amijõ aba prãmkam dja ba arým me anhõ pyka djwýnh bē me akujate. Dja ba me bajtem nhõ krĩraxbē Babirõnij nhijukri me akujate."

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Nhyr Exewão arým kõt me rũnhmã arē.

⁴⁴ Ne itepã ajte memã kum,

—Mrykão kikre ne me bakukãmãre kapõt kukritkam ar o ba. Metĩndjwýnh kute memã amijõ amirĩt nhyr me kute mar kadjy ar o ba. Ta ne Mõjdjēmã 'ã karõn kum, "Ije kikre'ã amã karõ kõt dja ga ipēx." Nãm ã Mõjdjēmã 'ã karõõ ane. Nhyr arým kõt ipēx nhyr me ar o ba. ⁴⁵ Nhyr kam õ'ã me bakukãmãmremē Djodjuwemē ar kikreo ba:n arým apýnh me bajtem nhõ pyka djãri'ýr o bõx. Nhyr Metĩndjwýnh arým apýnh me bajtem ba djãrio apan me kujate. Me kujate nhyr me arým me pãnh pykakam ar ba. Nhyr mebēngēt aben kukãm me paro mõ. Me paro mõ nhyr me tamdjwý arým aben djõ'ã mrykão kikreo krĩ. O krĩ: nhyr kam

tũ:mrãm Dawi arým me kadjy katon kam me kadjy bĕnjadjwýr. ⁴⁶ Nhyĵ me bakukãmäre kabĕn kam kĭnh. Nhyĵ kum, “Metündjwýnh, abĕ Djakoo aba djwýnh. Ba amã anhũrkwã nhĩpĕx”, ane. ⁴⁷ Nhyĵ me, Dawi ne kute kum kĩre nhĩpĕx kĕt. Nhyĵ be, krabĕ Xaromão ne arým kum kĩre nhĩpĕx.

⁴⁸ Nhyĵ be, djãm me kute ikrao kum kĩretikam Metündjwýnhbĕ kumkati krĩ prãm got? Arkati. Me bakukãmäre kabĕn kôt ne ba ikabĕn jarĕ. Amrĕbĕ: ne me Metündjwýnh kukwakam memã kum, “Bĕnjadjwýr djwýnh ne me amã,

⁴⁹ ‘Be, kute me bĕnjadjwýr rũnh krĩ djã pyrãk ne ã kýrũm kãjkwakam ikri djã ã imã nõr ane. Kãjkwabĕ ne ikri djã.

Kute me par ku'ĕ djã pyrãk ne pyka ã iparbĕ imã nõr ane.

Be, djãm me kute imã kĩreti'õ nhĩpĕx nhyĵ imãnhkutãmã? Arkati.

Djãm me kute imã ikri djã'õ nhĩpĕx ba kam inhýr ne ityĵ djã kĕtmã? Arkati.

⁵⁰ Ba ne ba inhikrao kãjkwakam pyka nhĩpĕx. Djã ne ga me ja ma'?

Nãm ã Bĕnjadjwýr djwýnh me amã ane.”

Nãm kukwakam kabĕn jarĕnh djwýnh ã memã ane. Ga, me kute ikrao kum kĩretĩ nhĩpĕxjakam Metündjwýnhbĕ kumkati kam krĩ kĕtja pumũ. Nãm ã Exewão memã ane.

⁵¹ Ne kam itepã ajte memã kum,

—Ba me amã arĕ ga me ama. Be, me akukãmäre kwý kute arĩk amijo ba'ã ne ga me amijakren arĩk ar amijo aban mã aminhirõbĕ Metündjwýnh kabĕn rĕn anhõkre kadjwýnhbĕ ajaxwe ar aba. Ne kam ajamakre kĕtkumrĕx ne mã aminĕje Metündjwýnh Karõbĕ adjãptãr aba. ⁵² Nhýnh got Metündjwýnh kukwakam kabĕn jarĕnh djwýnh'õ nhyĵ me akukãmäre kute o bikĕnh kĕt? Nãm me mã aben kukãm me kupa. Metündjwýnh kukwakam kabĕn jarĕnh djwýnh mã me bakukãmãremã kum, “Kritu ne katãt ne axwe kĕtkumrĕx. Mrãmri djã bõxkumrĕx.” Nãm me mã ã memã ane nhyĵ kam me mã me kupa. Tãm ne ajbir jakam bõx ga me arým kangan abĩ. ⁵³ Be, kadjy mrãnh djwýnh ne me kadjy Mõj djĕmã Metündjwýnh kabĕn jarĕ. Me kute katãt amijo ba'ã kabĕn jarĕ ga me aben djõ'ã o aba kajgon mar kĕt ne kôt amijo aba kĕtkumrĕx. Nãm ã Exewão memã ane.

Me kute Exewão bĩn.

⁵⁴ Nhyĵ me kute amijã kabĕn markam arým ngryk týx mex ne. ⁵⁵ Nhyĵ be, Metündjwýnh Karõ arým raxo Exewão kadjwýnhbĕ nhýn ar o ba. Ar o ba nhyĵ arým kãjmã krãn kãjkwa pumũn kam Metündjwýnh pumũ. Prĩne me:xkumrĕx ne uma: nhyĵ omũ. Nhyĵ Jeju Metündjwýnh djubõk'ãnh djã nhyĵ omũ. ⁵⁶ Nãm Exewão ar omũn arým memã kum,

—Ĕ ota, arým ne kãjkwa abenbĕ ajkij. Kute amijo ĩ ne bõxja ne arým ra:x ne Metündjwýnh djubõk'ãnh djã, ba arým omũ, ane.

⁵⁷ Nhyĵ kam me tu kãj bĕ amran amijamak'ã pron itepato 'ýr prõt ne. 'Ýr prõt ne o tým ne ⁵⁸ arým krĩrax kurũm o kato, atykmã o katon kumĕ. Kumĕn kam kĕno titik ar o ba. Anhýr djwýnh rãm ne me'õ abatãnh nybĕ Xaur djã. Nhyĵ me aminhõ kubĕkão põx ne parbĕ adjuw.

⁵⁹ Nãm me Exewão titik ar o ba nhyĵ arým amijo Metündjwýnhmã a'uw ne kum,

—Bĕnjadjwýr djwýnh Jeju, amim ikarõo wabi, ane. ⁶⁰ Ne kam kõnkrão nhýn kãj bĕ ãmrao kum kabĕn ne kum,

—Bĕnjadjwýr djwýnh, djã ga me kute ibĩn pãnh jarĕnh kĕt. Nãm ã ane nhyĵ me arým kubĩ nhyĵ arým ty.

8

Me kute Jeju nhõ me jao bikĕnhmo õr nhyĵ me bimãnh.

¹ Be, me kute Exewão bĩn kĕtri ne Xaur memã kum, “Rã'ã me abĩ”, ane.

Nhyĵ me kubĩn kam arým me krãptĩo bikĕnhmo krax ne. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio bajao bikĕnhmo krax ne. Nãm me Djeruxarĕkam meo bikĕnhmo mõ:n me krãptĩ:o ajkĕ. Nhyĵ me me umaje arým ajmã. Pykabĕ Djudĕjakam pyka kunĩkôt ajmã. Ne pykabĕ Xamarĩkam pyka kunĩkôt ajmã. Jeju kute ar anorjabit ne ar arek Djeruxarĕkam ar ba. ² Nhyĵ me kwý kum Metündjwýnh jabĕja ne Exewão mýn o mõn arým adjã. Ne kam abej mu:w. ³ Nhyĵ be, Xaur arým ãkrĕn ari me kute amim Jeju maro bikĕnhmo ba. Me kute Jejukôt ar aben pydjio bajao bikĕnhmo ba:n kĩkre kunĩkôt mrãn wangij ne me bjĕro mrãn meo apõx. Nãm me mýmĕ me nireo mõn arým me bĕ ijĕ.

Pirĩpi Xamarĩkam bõx ne Jeju'ã memã ujarĕnh.

⁴ Nhyĵ me amũ bimãnhja ne me arým memã Metündjwýnh kabĕn jarĕnh mõ. Apýnh me ba djãri memã arĕnho mõ. ⁵ Kamã ne Pirĩpi krĩraxbĕ Xamarĩjã tĕn bõx. Ne kam arým kãj bĕ Kritu'ã memã ujarĕnh tĕ. ⁶ Nhyĵ me itepato arým kabĕn ma, me krãptĩ: kabĕn ma. Nãm mýjja pumũnh kĕt kwý nhĩpĕx nhyĵ me arým omũn kam kunĩ kabĕn mar 'ãno djã. ⁷ Be, me karõ punu me krãptĩo ba nhyĵ arým ano nhyĵ me karõ amran memã iren arým mã mõ. Nhyĵ ajte me akrymĕ me mrãnh kĕt krãptĩo mex. ⁸ Nhyĵ kam me arým krĩrax wãkam kĩnhti:re ne.

Ximãobĕ wajangare'ã ujarĕnh.

⁹ Nhyĵ krĩrax tãnkam ne me'õ. Me kum Ximão jarĕ. Ta ne kute amijo mýjja mar pytãr, amijo apýnh mýjja mar pytãr ne ari

amijo wajangao ba. Nām me noo biknor ar o ba nhyŋ me kam no tyn kumex. Nhyŋ mā amijo rax ne memā kum,

—Ē, ba ne ba iraxkumrēx, anhŷro ba. ¹⁰ Nhyŋ me kātammē me rūnh kunī ma:r ar o ban abenmā kum,

—Tāmwā ne Metindjwŷnh pymao uman tŷ:x ne, ane. ¹¹ Be, amrēbē ne amijo apŷnh mŷjja mar ne me kupēnh ne me noo biknor ar o ba nhyŋ me arŷm maro ba. ¹² Mar ar o ba: nhyŋ kam Piripi arŷm memā kabēn jarē. Memā Metindjwŷnh kute amim me utār ne ar meo bakam kabēn jarē. Ne Jeju Kritu'ā memā ajarē nhyŋ me arŷm kuman tu amim Jeju markumrēx. Nhyŋ arŷm Metindjwŷnhmā ngōmā me angij. Me mymē me nire jangij.

¹³ Nhyŋ kam Ximāodjwŷ arŷm mekōt amim kuma. Amim kuma nhyŋ me arŷm Metindjwŷnhmā ngōmā adjā. Nhyŋ kam arŷm mā Piripi kōt ajkamē. Nhyŋ kam Piripi me aērēbē mŷjja pumūnh kēt rūnh nhipēxo ba. Me te kute mŷjja marmā kam no tyk ne kute Metindjwŷnh raxmā kator kadjy ne ipēxo ba. Nhyŋ Ximāo amim omūnhō ban te kute marmā kam no tyn ku'ē.

¹⁴ Nhyŋ kam me amū Djeruxarēkam memā kum,

—Be, pykabē Xamarijkam ne me arŷm amim Metindjwŷnh kabēn markumrēx, ane. Nhyŋ Jeju kute ar anorja arŷm kuma. Kuman arŷm me'ŷr Pedrumē Djuāo ar ano. ¹⁵ Nhyŋ ar me'ŷr tēn me'ŷr bōx. Ne kam Metindjwŷnhmā meo a'uw ne kum,

—Dja ga memā Akarō jano gē me 'amŷn meo ba, ane. ¹⁶ Be, kraxje Metindjwŷnh Karō mekam rwŷk kēt rā'ā. Nām me Bēnjadjwŷr djwŷnh Jeju kukwakam Metindjwŷnhmā ngōmābit me angij.

¹⁷ Nhyŋ Pedru ar Metindjwŷnhmā meo a'uw ne me'ā ikra jadjuw nhyŋ Metindjwŷnh Karō arŷm me 'amŷn meo ba. ¹⁸⁻¹⁹ Pedru ar kute me'ā ikra jadjwŷrkōt Metindjwŷnh Karō me 'amŷ nhyŋ Ximāo arŷm amim omūn arkum,

—Ota pi'ōk kaprī. Dja gar amikudjwa imā akre. Ba badjwŷr ar akudjwa maro iba ne me'ā aminhikra jadjwŷro iba gē Metindjwŷnh Karō me 'amŷn meo ba, ane.

²⁰ Nhyŋ Pedru kum,

—Metindjwŷnh kute tu memā kajgo Amikarō janorjakam ga arīk amim, “Dja ba pi'ōk kaprī pānh Metindjwŷnh Karō man ar o iba”, ane. Kam gē Metindjwŷnh me biknor tokry djāmā ajano ga anhō pi'ōk kaprīmē ro'ā akuno. ²¹ Be, Metindjwŷnhmā akadjwŷnhbē ajaxwe rā'ān kum amex kēt rā'ā. Kam ne ga aje Karō mar prām kētkumrēx.

²² On amikam akaprīn wānh ajaxwejamā anhīren Metindjwŷnhmā amijo a'wŷ. Gē kute ajaxweo biknor ne akam ngyrk kēt

jabej. Aje Metindjwŷnh Karō'ā amim karō punujao biknor ne akam ngyrk kēt jabej kum amijo a'wŷ. ²³ Be, arŷm ne ba apumū. Ajaxwe kute ajamŷnh tŷx ne kute ajo ba rā'ā. Nām ā Pedru Ximāomā ane.

²⁴ Nhyŋ Ximāo kum,

—Inēje Bēnjadjwŷr djwŷnhmā akabēn gē aje imā akabēn jarēnhja kōt ijo anhŷr kēt, ane.

²⁵ Nhyŋ kam Pedrumē Djuāo ar Bēnjadjwŷr djwŷnh'ā memā amijarēho djan kabēn'ā kaj bē memā ujarēho djan kam arŷm o ino re. Ne kam arŷm Djeruxarēmā akēx ne. 'ŷr mō:n mōr kōt memā Kritu'ā ujarēnh nyjarēho mō. Pykabē Xamarijkam me ja apŷnh me ba djari krāptī memā arēho mō.

Exopijkam me'ōjamā Piripi Jeju'ā ujarēnh.

²⁶ Nhyŋ kam Piripi arek Xamarijkam ar ba. Kam ar ba nhyŋ Bēnjadjwŷr djwŷnh kadjy mrānh djwŷnh'ō arŷm 'ŷr bōx ne kum,

—Kājmā djan amū aparmā tē. Ga, Djeruxarēmē, krīrāxbē Gadjamē abenmā pry mėnhja pumū. Pry 'ānh ne kapōt kukrit. Dja ga 'ŷr tēn 'ŷr bōx, ane. ²⁷ Nhyŋ arŷm kājmā djan 'ŷr tē:n arŷm 'ŷr bōx. Nhyŋ me'ō pry'ā tē nhyŋ omū. Ō pyka djwŷnhbē ne Exopij. Kubē eunuku'ō. Exopijkam bēnjadjwŷr rax nibē Kādjidji. Nhyŋ kukwakam ra:xi. Kubē ō nēkrēx kunī pumūnh djwŷnh. Djeruxarē kurūm ne tē. Arŷm ne Metindjwŷnhmā rax jarēn kam tē. ²⁸ Ne kam kurūm akubyn ō pyka'ŷr tē. Ō kāmrāntŷx, mry kute bjērjakam tē. Ne kam pi'ōk jarēho nhŷ. Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnhbē Idjaij nhō pi'ōk ne arēho nhŷ.

²⁹ Piripi me'ō ja pumū nhyŋ Metindjwŷnh Karō kum,

—'ŷr aprōt ne kāmrāntŷxmē ro'ā tē, ane.

³⁰ Nhyŋ arŷm 'ŷr prōt ne ro'ā tē. Nhyŋ Idjaij nhō pi'ōk jarēho nhŷ nhyŋ arŷm kuma. Ne kam kum,

—Ē, djā ne ga arŷm me kabēnwā ma? Mŷj'ā ne kabēn amijakre? ane.

³¹ Nhyŋ kum,

—Djām ije mŷjja mar godja ba mŷjja'ā kute amijakreja ma. Kon, me'ō dja imā kraxkōt arē ba arŷm kōt kuma. Iwŷr wabin inhikō'ā nhŷ, ane.

³² Me bakukāmāre Idjaij kabēn ne eunuku arēho nhŷ. Nām amim,

“Me kute bīnmā o tē nhyŋ uwbōre kute mrāmri ne mrykī'ātomti djuwbōre pyrāk. Ne kute mrāmri ne me arŷm kī jakārō āmkam mrykī'ātomti jabatānh nyre bēn kēt pyrāk. Nām ā aminēje kabēn kēto ane.

³³ Nām me 'ēx ne o kātām ne 'ā, 'Tāmwā ne axwekumrēx. Tāmwā ne axwekumrēx', ane. Axwe kētkumrēx

nhyim me arým tu kum mýj axwe pñnh jarë. Nhyim arým tyn wabi nhyim kute ô'ã me'õ kët pyræk", ane.

Tãm ne eunuku pi'òkkam arënhoh nhý.

³⁴ Nhyim Piripi ýr wabin ikó'a nhý nhyim kum,

—Imã arë. Mýj me'õ'ã ne Metündjwýnh kukwakam kabën jarënh djwýnh ja jarë? Djãm amijã nãr me'õ'a? ane. ³⁵ Nhyim kam Piripi eunuku kute pi'ók jarënh kôt arým kum Jeju'ã ujarënhmo krax ne arek'ã ujarënhoh të.

³⁶ O të:n kam arým ngó'ýr bõx nhyim eunukuja kum,

—Ota ngó. Mýj dja ba në ga Metündjwýnhmã ngómã ijadjã? ane.

³⁷ Nhyim Piripi kum,

—Mrãmri aje tu amim Jeju markumrëx jabej ba kam arým ngómã ajadjã, ane. Nhyim kum,

—Nã. Ba mrãmri tu amim Jeju Kritu markumrëx. Mrãmri kubë Metündjwýnh Krakumrëx, ane.

³⁸ Nhyim eunuku mry kute kã bjërmã kabën nhyim arým dja. Nhyim kam ar ngó'ýr ruw ne arým nox ne. Nhyim kam Piripi arým Metündjwýnhmã ngómã adjã. ³⁹ Ne kam ar wabin dja. Nhyim kam Bënjadjwýr djwýnh Karö tu Piripi byn mã o të. Nhyim eunuku arým ijukri omũnh këtumrëx. Ne kam õ pykamã të. Arým kñhtiren të. ⁴⁰ Nhyim kam krĩraxbë Oxotokam aje Piripi amirít ne. Ne kam bu'ã krĩ kunikót memã 'ã ujarënhoh të. Të:n kam krĩraxbë Xedjare'ýr bõx.

9

Xaur Jeju ýr amijo akëx.

Kar 22.3, 26.9

¹ Nhyim kam Xaurja kute ari meo bikënhoh baja kute me kangrõnh rã'ã. Kute Bënjadjwýr djwýnhkót me ba djwýnh kangrõnh rã'ã. Nãm mã me'ã memã kum,

—Gë me tu me kupa. Gë me tu me kupa, ane. Nãm memã anhýr rã'an arým me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax'ýr tën arým ýr bõx ne kum,

²—Ba krĩraxbë Tamagukam me rũnh'ýr të. Dja ga me kute amim Jeju mar'ã pi'ók no'ók ne imã angã ba memã o të. Ba apýnh mebé idjaer bikprõnh djãkam me rũnh kunikót memã akreo të. Dja me akabënkót me kute amim Jeju mar jabej ne memã katon arým imã me kanga. Ba me uwpren amrë Djeruxarë'ýr meo tën awýr meo bõx, ane. Nhyim kam arým me'ã memã pi'ók no'ók nhyim arým kubyn me'ýr o të. ³ Me'ýr o të:n kam arým krĩraxbë Tamagu tẽpo të. Tẽpo të nhyim tu aërbë kãjwa kurũm mýjja adjënhja prĩne kurwý. ⁴ Nhyim arým tu pykabë tým ne arým me'õ kabën ma. Nhyim kum,

—Xaur, Xaur, mýkam ne ga me kute amim imaro abikënhoh aba? Aje ba mãn ijo abikënhoh pyræk ane.

⁵ Nhyim Xaur kum,

—Bënjadjwýr, mýj me ajõ ga ne ga imã akabën? ane.

Nhyim kum,

—Ba, ibë Jeju. Nã gãm me kute amim imaro abikënhoh aba ne aje ba mãn ijo abikënhoh aba pyræk. Ne kam te adjumar mex prãmje. Ga, mry kute jënh bjërja pumũ. Me kute mýjja djwa mexo mry kamjýr nhyim arým umaje prõt týxja pumũ. Nhyim kwý amakkre kët kam tu amikamjýr djã kanã ne arým tokry ne. Gadjwý dja ga ari ijo abikënhoh aban arým atokry:. Nãm Jeju'ã kum ane.

⁶ Nhyim kam kum,

—Bënjadjwýr djwýnh, mýj ne ga amã kĩnh? Dja ba'ã amã o ane, ane.

Nhyim kum,

—On kãjmã djan amũ krĩraxmã wadjã. Kam dja me amã 'ã karõ. Dja ga mrãmri katãt me kabën man kôt amijo abakumrëx, ane.

⁷ Nhyim Xaurkót ar mõrja me'õ kabën man kam ar kute i pumũnh këtumrëx. Ne kam te: umaje te kabënmã. ⁸ Nhyim kam Xaur kãjmã djan no põt kajgon arým rĩt kët ne. Nhyim kam ar pa'amýn o tën arým krĩraxbë Tamagumã wadjã. ⁹ Nhyim rĩt këtumrëx ne. Ne kam kute mýjja krën kët ne kõm kët'ã akati amãnhkrut ne ikjékët apëx.

¹⁰ Nhyim kam krĩraxbë Tamagukam ne me'õbë Ananij. Bënjadjwýr djwýnh ne Ananij nokrekam amirít nhyim arým omũ. Nhyim kum, "Ananij", ane.

Nhyim kum, "Bënjadjwýr djwýnh, mýj nã"? ane.

¹¹ Nhyim kum,

—Kãjmã djan tën pry nhidjibë Katãt'ãnh tën Djuda nhũrkwã'ýr bõx. Kam Xaur jabej me kukja. Krĩraxbë Taxukam ne abatãnh djã. Dja ga abej me kukja. Wãkam ne Xaur Metündjwýnhmã amijo a'wýro nhý. ¹² Be, ga ne ga arým amikukãm nokrekam amirít nhyim akarõ pumũ. Ga ne ga arým ýr wadjãn 'ã anhikra dji nhyim arým akubyn rĩt mex ne. Nãm ã apumũnhoh ane. Nãm ã Bënjadjwýr djwýnh Ananijmã ane.

¹³ Nhyim kum,

—Je, Bënjadjwýr djwýnh, mýkam? Xaur wã ne umakumrëx. Nãm arým Djeruxarëkam anhõ me ja krãptio ajkë nhyim me krãpti arým imã arë. ¹⁴ Ne jakam arým me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr ar me ijã pi'ók no'ók nhyim amrë o të. Me ije amã amijarënhja kunĩ kadjy arým amrë pi'oko të. Kute me idjuwpre kadjy ne o të, ane.

¹⁵ Nhyim Bënjadjwýr djwýnh kum,

—ÿr tē. Ba ne ba inhô àpēnh kadjy amijo utà. Dja me bajtemmā ijā ajarēn me bēnjadwýr rúnhmā ijā ajarēn me bē idjaermā ijā ajarē. Ja kadjy ne ba amijo utà. ¹⁶Dja ba i kum, “Dja ga i ijā adjujarēnh djô'ā atokry kumex.” Nām ā Xaur'ā Ananijmā ane.

¹⁷Nhym kam arým 'ÿr tē. 'ÿr tē:n kam arým Djuda nhürkwāmā wadjān Xaur'ÿr bôx. Ne kam arým 'ā kute ikra djirkam kum,

—Xaur, akmere, gu banhô Bēnjadwýr djwýnh Jeju ne ijano ba arým awýr bôx. Pry'ā atēm nhym kute amā amijo amirítja tām ne ijano ba awýr tē. Dja ga akubyn arít mex nhym Metindjwýnh Karô arým raxo akadwýnhbē nhýn ar ajo ba. Ja kadjy ne ijano ba tē. Nām Ananij ā kum ane. ¹⁸Nhym aerbē no kurüm mýja kute tepkà pyrāk rōrōk ne. Nhym akubyn rít mex ne. Ne kam kájimā dja nhym kam arým Metindjwýnhmā ngómā adjā. ¹⁹Nhym kam ajte ô kwý krēn arým akubyn týx ne.

Xaur memā Jeju'ā ujarēnh nhym me kum kurē.

A Kô 11.32

Ne kam arek Tamagukam Jejukôt me ba djwýnhmē ro'ā ar ba nhym 'ā akati kwý apēx. ²⁰Tamagukam ar bari ne apýnh me bē idjaer bikprōnh djakam káj bē memā ujarēnh tē. Nām memā kum,

—Mrāmri ne Jejubē Bēnjadwýrbē kumkatikumrēx. Kubē Kritukumrēx. Kubē Metindjwýnh Krakumrēx, anhýr tē. ²¹Nhym me kuní kute kabēn markam te kute kraxkôt marn kam no tyn kumex ne aben kukij ne abenmā kum,

—Bārām tāmja ne Djeruxarēkam ari meo bikēnho ba. Me kute Jeju Kritumā amijarēnhjao bikēnho ba. Bārām tāmja ne kute ajte me uwpre kadjy amrē tē. Kute me kadjy Metindjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadwýr ar'ÿr meo bôx kadjy amrē tē, ane. ²²Nhym kam Xaur kabēn mexo amū amikamēnho tēn arým kute memā Jeju jarēnh mar me:xkumrēx. Nām Tamagukam me bē idjaermē aktā kabēno aben japa nhym me arým kabēn kôt Jejubē Kritu ma. Mrāmri Jejubē Bēnjadwýrbē kumkatikumrēx man arým te kute kum kabēn'ô jarēnh prāmje. Te o anen ôkre kadjwýnhbē arík amikabēn kwý jarēnho kumex.

²³Nām ā memā anhýr tē nhym 'ā akati krāptí apēx. Nhym kam me bē idjaer kwý arým o aben maro nhýn abenmā kum,

—Mýj dja gwaj Xaur on arým kubí? ane. Nhym kam me arým amū Xaurmā arē nhym arým kuma. ²⁴Me ô krírax nēje ne bu'ā pyka týx nhípēx jabatānhja nhym kam apýnh ajkwa krekre djāri. Nhym me kute Xaur katorkôt bīnmā ajkwa krekre kuní'ā ku'ēn omūnh'ā rítikumrēx ne. Nhym Xaur arým me

kuma. ²⁵Nhym kam akamat nhym Jejukôt me ba djwýnh krírax nēje pyka týx'ā Xauro wabin djan kadjy djudjédjēo kaxnokai akā 'āpren kam Xaur nhýr. Ne kam djudjédjē 'amýn pyka týx burüm aparmā kumēn o rwýko tēn arým pykabē kudja. Nhym kam kájimā djan mā me bē katon tē.

²⁶Tēn kam arým akubyn Djeruxarēkam bôx. Ne kam bit Jejukôt me ba djwýnhmē ro'ā ÿrmā. Nhym me kum uman 'ā abenmā kum,

—E kum nhýnh ne tāmwā Jeju ma ne kôt ba? Godja ajte me bakwýo ajkē, ane.

²⁷Nhym kam Banabe o tēn Jeju kute ar anorja'ÿr o bôx. Ne 'ā arkum,

—Be, nām prykôt tēn arým Bēnjadwýr djwýnh pumū nhym kum kabēn jarē. Nhym kam arým kríraxbē Tamagukam Jeju'ā memā ujarēnh ba. Nām kum me uma kēt ne káj bē 'ā memā ujarēnh ba, ane.

²⁸Nām arkum ane nhym kam me arým kum uma kēt ne. Nhym kam Djeruxarēkam Jejukôt me ba djwýnhmē ro'ā ar ba. ²⁹Ar ba:n kum me uma kēt ne Bēnjadwýr djwýnh kukwakam memā ujarēnh ar ba. Nhym me bē idjaer kwý ne me me bajtembē kregu kabēnkam kabēn. Nhym Xaur arým me jamē aktā kabēno aben japanho dja. Aben japanho dja nhym kam me bit kute Xaur bīnmā.

³⁰Nhym Jeju kukwakam me kute abeno kamy arým me kuma. Ne kam Xauro tēn kríraxbē Xedjaremā o tēn o bôx. Ne kam kríraxbē Taxumā ano nhym arým 'ÿr tē.

³¹Nhym kam me arým me kute amim Jeju marjao bikēnho ino re. Apýnh me ja kute Jejukôt ar aben pydjio ba djāri meo bikēnho ino re. Pykabē Djudjēkam o ino re. Ne pykabē Garrjējakam o ino re. Ne pykabē Xamarijakam o ino re. Kuníkôt ne me meo bikēnho ino re. Nhym me arým akubyn umar mex ne. Ne kam Metindjwýnh maro amū amikamēnho tēn arým mar ra:x ne. Ne me kum Metindjwýnh pymakam katāt kabēn kôt ar amijo ba. Nhym Metindjwýnh Karô memā kīnh jadjā nhym me arým kīnhkumrēx. Nhym me kātām krāptí arým tu amim Jeju markumrēx ne arým mekôt ajkamē. Nhym kam me arým krāptí: tē.

Pedru kute Anēja me nhym Dokre tyk nhym akubyn o tīn.

³²Nhym kam Pedru pyka kuníkôt kute me omūnh kadjy tē. Me omūnho tē:n kam krībē Ridjakam me jadjwý'ÿr bôx. Jeju nhô me ja'ÿr bôx. ³³Nhym kamā me'ôbē Anēja amrēbē akryn arek ikwā. Akry'ā arým amexbē 8 apēx. Nhym Pedru arým omū. ³⁴Ne kam kum,

—Ē, Anēja, Jeju Kritu arým ajo mex ne. On kájimā djan anhikwā djāwāo mex, ane. Nhym me aerbē arým kájimā dja.

³⁵ Nhyam krîbê Ridjamê krîbê Xaronakam me ja kunî arým omû. Ne kam arým Bênjadjwýr djwýnh'ýr amijo akêxo kumex.

³⁶ Pedru krîbê Ridjakam arek ar ba. Nhyam kam krîbê Djopekam Jejukôt ba djwýnh ni'ô ar ba. Idjibê ne Tabita. Mebê kregu kabênkam ne me kum Dokre jarê. Ukaprîkumrêx ne mã me ô mýjja kêtô djuw mexo ba. ³⁷ Ne kam kanên arým ty. Nhyam me amikukràdjâkôt ku'ôn kikre tãmkam kýjrûm kumoka'êkam kudji nhyam nô. ³⁸ Krîbê Ridja ne krîbê Djopeo râm ne ja. Dokre ty nhyam kam me kum,

—Pedru ne Ridjakam ar ba, ane. Nhyam Jejukôt me ba djwýnh arým kuman Pedru'ýr ar amânhkrut jano. Nhyam ar 'ýr tèn kam 'ýr bôx ne kum,

—Ê, amikrà kêt ne Ridja'ýr tê, ane.

³⁹ Nhyam amibêx ne 'ýr arkôt tê. Tèn kam arým 'ýr bôx. Nhyam ar Pedruo tèn kýjrûm kumoka'ê'ýr o wabi. Nhyam kam me 'uwti kunî 'ýr bôx ne muw. Ne Dokre tînri kute apýnh me inôkâti, apýnh kubêkâ nhípêx djâri mã: kum akreo ku'ê.

⁴⁰ Nhyam Pedru arým bôm me kunî jano. Ne kam kônkrâo nhýn arým Metindjwýnhmâ o a'uw. Ne kam tykja'ýr akêx ne kum,

—Ê Tabita, kâjmâ nhý, ane. Nhyam arým no pôt ne Pedru pumûn arým kâjmâ nhý.

⁴¹ Nhyam 'ýr ikran arým ikra 'amýn kâjmâ kudja. Ne kam memâ kabên nhyam me arým 'ýr bôx. Jeju nhô me jamê me 'uwtimê ne me bôx nhyam arým memâ kum,

—Ota, arým akubyn tîn ne, ane. ⁴² Nhyam me arým krîbê Djopekam kikrepdjîtâ abenmâ arênho ipók ne. Nhyam me krâptî arým tu amim Jeju markumrêx ne. ⁴³ Nhyam kam Pedru arek krîbê Djopekam ar ba. Me'ôbê Ximâo nhûrkwâkam ne nhý. Ximâobê ne mry kâo mex djwýnh'ô. Pedru krî wâkam ar ba nhyam arým 'â akati krâptî apêx.

10

Me'ô bajtembê Koneru'â ujarênh.

¹ Pedru Djopekam ar ba nhyam krîraxbê Xedjarekam me'ôbê Koneru ar ba. Kubê ne krâkamngônhre krâptî: kubê 100 nhô bēnjadjwýr. Me kute krâkamngônhe ja'â memâ kum,

—Pykabê Itarij kurûm me ja, anhýro ba.

² Koneru katât Metindjwýnh kabên man kôt ar amijo ba. Konerumê úrkwâkam ar krîja kunî ne arkum Metindjwýnh rax pyma. Nâm me ô mýjja kêtkaam ôdjânhkumrêx ne mã Metindjwýnhmâ kabên ar ba.

³ Nhyam kam arým myt akêxkam, 3 orakam, Metindjwýnh kadjy mrânh djwýnh'ô nokrekam amirît nhyam arým omûnho nhý. Nhyam kum, “Ê, Koneru”, ane. ⁴ Nhyam kute omûnhkam madjâ kretin kum, “Bēnjadjwýr djwýnh mýj nâ”? ane. Nhyam kum,

—Ga Metindjwýnhmâ akabên nhyam arým ama. Ga me ô mýjja kêtkaam anhôdjânh nhyam arým apumû. ⁵ Jakam dja ga krîbê Djopemâ anhô me ja kwý jano. Kam ne me'ôbê Ximâo Pedru. Gê ar tèn kum arên awýr o bôx. ⁶ Imôti mýrri ne nhý. Mrykâo mex djwýnhbê Ximâomê ro'â ne ar nhý. Dja ar tèn kum arên amrê awýr o tèn o bôx nhyam arým amâ arê ga kabên kôt â amijo ane.

Nâm â Metindjwýnh kadjy mrânh djwýnh Konerumâ ane. ⁷ Ne kam mã tê. Nhyam arým amiwýr ar amânhkrut ne ikjêkêt 'uw. Me kute ar amânhkrut pa 'amýnhja ne kum âpênh kajgo ar ba. Nhyam pydji ja ne kubê ô krâkamngônhe. Adjwýnhdjwý ne katât Metindjwýnh kabên man kôt ar amijo ba. Ne kam Koneru târi kum âpênh ar ba. Nâm amiwýr ar ja 'uw nhyam ar arým bôx. ⁸ Nhyam kam prîne arkum kadjy mrânh djwýnh'â ajarên arým krîbê Djopemâ ar ano.

Mýjja kute Pedru nokrekam amirît nhyam kute omûnh.

Kar 11.5

⁹ Nhyam ar'â akati nhyam ar arým 'ýr tê. 'Ýr tèn arým krî tēpo tē. Nhyam arkum ajmâ Pedru krîraxkam kikre'â wabin imôk'â nhý, imôk ngrengrer'â nhý. Mebê idjaer ne me tu ô kikre nhimôk po. 'Ýr ne wabin nhý. Ne kam Metindjwýnhmâ kabêno nhý. Kâjkwa nhípôkri myt nhýrkam. ¹⁰ Ne kam kum prâm ne bit kute ô kwý krên mã. Nhyam ar arým kum ômrôo dja. O dja nhyam Pedru jaêrbê mýjja amirît nhyam omû. ¹¹ Kâjkwa ne abenbê ajkij nhyam omû. Nhyam mýjja kute kubêkâti pyrâk rwýk mô. Idja amânhkrut ne amânhkrut. Nhyam mýjja idja kunî 'amýn o rwýko mô. ¹² Kadjwýnhbê ne apýnh pykakam mry kunî. Apýnh rop, apýnh mry ngângâo mrânh, apýnh âk, mry kunî kubêkâti kadjwýnhbê ikwâ nhyam omû. ¹³ Nhyam kam arým me'ô kum kabên nhyam kuma. Nhyam kum,

—Ê, Pedru kâjmâ djan 'ônhe bîn krê, ane.

¹⁴ Nhyam Pedru kum,

—Kati, Bēnjadjwýr djwýnh. Môjdê kute me ibê mýjja kakrit pyma ja ne ije kur kêtkaumrêx, ane.

¹⁵ Nhyam ajte kum,

—Be, Metindjwýnh kute mýjja mex kwârîk wânh kum kakrit jarênhe kêt, ane.

¹⁶ Be, me'ô kum kabên ne ajte kum kabên ne ajte kum kabên nhyam aêrbê mýjja akubyn kâjkwamâ wabi.

¹⁷ Nhyam Pedru amim,

—Je, mýj'â ne ije mýjja pumûnhja amijakre? ane. Nâm amim anhýro dja nhyam Koneru kute ar anorja kikre jabej me kukij nhyam me arým arkum arê. Nhyam ar 'ýr tèn arým ajkwa krekre târi bôx ne dja. Ne arým abej me kukij ¹⁸ ne kâj bê memâ kum,

—Ximão Pedru, djori kikre wákam nhÿ? ane.

¹⁹ Nhyim wānh Pedru kute mÿjja pumūnh'ā arek amikabēn maro nhÿ nhyim Metindjwýnh Karô arÿm kum,

—Ē, ar amānhkrut ne ikjêkêt ne ar ajabej akukij. ²⁰ Kājimā djan ar'ÿr rwýn arkôt tē. Kwārīk wānh ar kubajtemkam axwe amikam adjumar kêt. Ba ne ba ar ano nhyim ar tē, ane.

²¹ Nhyim Pedru arÿm ar'ÿr ruw ne ar'ÿr bōx ne arkum,

—Ē, ba, ba ne gar ijabej. Mÿj ne gar amā kīnh ne iwÿr tē? ane.

²² Nhyim ar kum,

—Krākamngōnh krāptī: kubē 100 nhō bēnjadjwÿr'ō ne ar ijano bar awÿr tē. Id-jibē ne Koneru. Nām katāt amijo ban kum Metindjwýnh rax pyma. Nhyim mebē idjaer kunī kum mex jarē. Metindjwýnh kadjy mrānh djwýnhja ne kum karōn kum, “Pedru'ÿr ar 'ō jano gē amrē awÿr tēn amā kabēn jarē. Dja ga pīne kabēn ma”, ane. ²³ Nām ar Pedrumā ane nhyim arÿm arkum, “Amrē ar ikôt wadjā”, ane. Ne kam arkum aminhūrkwā jarē nhyim ar arÿm kam nhÿ.

Pedru Koneru nhūrkwākam bōx.

Nhyim ar'ā akati nhyim Pedru arkôt arÿm 'ÿr tē. Djopekam Jeju kukwakam me kamy kwÿ ne arkôt tē. ²⁴ Amū Xedjare'ÿr tēn 'ÿr bōx. Nhyim Koneru arÿm arkam amako nhÿ. Nām arÿm amijā ōbikwamē kute meo ōbikwao akuprō. ²⁵ Nhyim ar me'ÿr bōx nhyim Pedru kikremā àr tē nhyim Koneru arÿm kajpa. Ne umaje amijo ngriren parbē tÿm ne ibō.

²⁶ Nhyim Pedru pa 'amÿn kājimā kudjan kum,

—E kum, kājimā dja badjwÿ ibē pykabē me'ō, ane.

²⁷ Ne kam kum kabēn tēn wadjā. Nhyim me krāptī akuprō nhyim arÿm me omū. ²⁸ Ne kam memā kum,

—Be, me ba ne ba me me bajtemmē ibikprōnh kêtukumrēx. Me ibē idjaerkam ikukrādjà kôt ba me me bajtem nhūrkwāmā idjār kêtukumrēx. Arÿm ga me ama. Nhyim kam Metindjwýnh imā ikukrādjà ny jarē. Imā me kunī kīnhmā ne imā arē. Ne ije me'ōmā kakrit jarēnh kētmā ne imā arē. Ije me'ōo me bajtem kētmā ne imā arē. ²⁹ Kam aje imā ar anorja iwÿr bōx ne ar kute imā akabēn jarēnhkam ba aminēje ikabēn kêt ne tu arkôt awÿr tēn bōx. Bōx ne arÿm me anhūrkwāmā wadjān me anhikō'ā nhÿ. Kam ba me amā arē. Mÿj kadjy ne ga me ijo bōx? Mÿj ne ga me amā kīnh? Nām ā Pedru memā ane.

³⁰ Nhyim Koneru kum,

—Amūja'ā, arÿm 'ā arngrobē 4 apēx ba amijajburo nhÿ. Nhyim ā myt ibō ane, 3 orakam ba inhūrkwākam Metindjwýnhmā ikabēno nhÿ. Nhyim ijaerbē me'ō ikuka kōnh

dja nhyim ō kubēkà jadjēnh ne. ³¹ Nhyim imā, “Ē Koneru, ga Metindjwýnhmā akabēn nhyim arÿm ama. Ga me ō mÿjja kêtka anhōdjānh nhyim arÿm apumū. ³² Jakam dja ga krīraxbē Djopemā anhō me ja kwÿ jano. Kam ne me'ōbē Ximão Pedru. Gē ar tēn kum arēn awÿr o bōx. Imōti mÿrri ne me'ō mrykào mex djwýnhbē Ximão nhūrkwā. Kam ne ro'ā nhÿ. Pedru dja awÿr bōx ne amā arē.” Nām ā me'ō imā ane. ³³ Ba kam amikrā kêt ne awÿr ar ano. Be, arÿm ga bōx ba me ikīnhkumrēx ne. Ne jakam ba me ikunī Metindjwýnh parbē nhÿ. Metindjwýnh kute kabēn'ā amā karō kunī me ije mar kadjy ne ba me nhÿ. Nām ā Koneru Pedrumā ane.

³⁴ Nhyim kam Pedru kum,

—Mrāmri ne Metindjwýnh kum me kunī kīnh aben pyrāk. Ja arÿm imā amirītkumrēx ne. ³⁵ Be, mebē idjaer nār me bajtem. Apÿnh me ba djā kunīkôt me kunī. Me apÿnh kum Metindjwýnh rax pymam katāt kute amijo baja, Metindjwýnh kum me ja kunī kīnh. ³⁶ Ba me amā kabēn jarē ga me ama. Be, Metindjwýnh ne mebē idjaermā me umar mex jarē. Dja me tu amim Jeju Kritu markumrēx ne arÿm umar mex. Kubē ne me kunī nhō Bēnjadjwÿr djwýnh. Metindjwýnh ne mebē idjaermā ujarēnh ny ja jano. ³⁷ Me ga ne ga me arÿm 'ā ujarēnh ma. Djuāo kute 'ā memā ujarēnhkam ngōmā me angjēnhkam ne me Garrējakam Jeju'ā ujarēnhmo krax. Ne kam Djudēja kunīkôt me 'ā ujarēnh ar ba ga me arÿm ama.

³⁸ Be, Metindjwýnh ne Nadjarekam Jejumā ta Karō jano nhyim arÿm raxo kadjwýnhbē nhÿn ar o ba nhyim arÿm kukwakam tÿx ne. Ne kam āpēnh mex ar ba. Nhyim Xatanaj meo ba nhyim me umar punu:re nhyim Jeju arÿm me kunīo mex. Metindjwýnh kute kumē amijo kajkepkam ne mā meo mex ar o ba.

³⁹ Kute mÿjja kunī nhīpēxkôt ne bar omū. Mebē idjaer nhō pykakam bar omūn krīraxbē Djeruxarēkam omūn arÿm 'ā memā idjujarēnh ar iba. Nām me pīte'y'ā kunhōn kubī. ⁴⁰ Nhyim kam 'ā akatin akatin akati nhyim Metindjwýnh akubyn o tīn. Ne irāri o amirīt bar omū. ⁴¹ Me kunīmā ne o amirīt kêt. Metindjwýnh ta kute amrēbē amijo me utār jamā ne o amirīt ne. Me kute omūnhkôt memā 'ā ujarēnh kadjy ne memā o amirīt. Ar imā ne arÿm o amirīt ne. Ar ba ne bar akubyn tūnkam ro'ā inhō kwÿ krēn kôt ikō.

⁴² Nhyim ta ar imā karōn ar imā, “Mrāmri ne Metindjwýnh arÿm amijo ipytā. Dja ba memā axwe pānh jarē. Me tīn ne ar bajamā axwe pānh jarē. Me tykjamā axwe pānh jarē. Ja kadjy ne amijo ipytā. Tām dja gar kaj bē memā arēnho aba. Arÿm ar aje ipumūnhkôt memā 'ā adjujarēnh ar aba.” Nām ā ar imā ane. ⁴³ Be, Metindjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh kunī

ne me amrēbē: me bakukāmāremā kum, “Jeju arŷm tyk ne akubyn tŷnkam dja me kwŷ ī pŷnhkōt tu amim markumrēx nhyM Metindjwŷnh arŷm me axwe maro aknon mekam ngryk kēt.” Nām me ā me bakukāmāremā ane, ane.

⁴⁴ Pedru memā ja jarēnho dja nhyM Metindjwŷnh Karō arŷm me kunŷkam ruw ne ar meo ba. Me kute kabēn maro ŷrja kunŷkam ruw ne ar meo ba ⁴⁵⁻⁴⁶ nhyM me arŷm apŷnh me ba djakam me kabēnkam kabēno kumex. Me kute me kabēn mar kētjakam ne me kabēno kumex. Ne apŷnh me kabēnkam Metindjwŷnh rax jarēnho kumex. NhyM Pedrukōt ar bōxja arŷm kuma. Kōt ar bōx jamā ne me kum me my kā rēnhne jarē. Ar ja ne ar amrēbē tu amim Jeju markumrēx. Nām ar me kabēn man arŷm mekam no tyn djan abenmā kum,

—Je, amrēbē me babē idjaermābit ne Metindjwŷnh kute Karō janor. Ne kam arŷm jakam tu me bajtemmā Karō jano, ane.

NhyM Pedru arkum,

⁴⁷ —Be, amrēbē Metindjwŷnh kute me bamā Karō janorkōt ne arŷm jakam ā me bajtemmā anoro ane. Me babē idjaer ren amrēbē abenmā, “Kwārŷk wānh ngōmā me bajtemja jangjēnh kēt”, ane. NhyM be, jakam Metindjwŷnh kute memā Karō janorkam me baje ngōmā me angjēnh kadjj amimar, ane. ⁴⁸ Ne kam arkum,

—Arŷm ne me tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnh markumrēx. Ar Metindjwŷnhmā ngōmā me angj, ane. NhyM ar arŷm ā meo ane. NhyM kam me amijā Pedru nēn kum,

—Dja ga arek me ikam ar aba gē ajā akati kwŷ apēx ga kam ajte tē, ane.

11

Pedru kute Djeruxarēkam me jamā amikōt amijarēnh.

Kar 10.9

¹ NhyM kam me bajtemdjwŷ arŷm tu amim Metindjwŷnh kabēn markumrēx nhyM me kwŷ arŷm amū memā arēnho ipōk ne. NhyM pykabē Djudējakam Jeju kute ar anorja arŷm me arēnh ma. NhyM Jeju kukwakam me kute abeno kamydjwŷ me arēnh ma. ² NhyM kam Pedru arŷm akubyn krŷrāxbē Djeruxarēmā tēn bōx. NhyM me kute amim Jeju mar kwŷ mebē idjaer kukrādja tūm'ā nō tyxi. 'Ā ne me memā me my kā rēnhne jarē. Pedru bōx nhyM me my kā rēnhne arŷm Pedrumē aktā kabēno aben japanho dja. ³ Ne kum,

—Ga ne ga me bajtem nhūrkwāmā wangj ne me ro'ā adjākuro akri, ane.

⁴ NhyM Pedru akubyn amijo tēn krax kurūm prŷne 'ā memā ajarēn memā kum,

⁵ —Be, krŷrāxbē Djopekam ne ba Metindjwŷnhmā ikabēno nhŷ. NhyM mŷjja

ijaērbē inokrekam amirŷt ba omūnho nhŷ. Mŷjja kute kubēkati pyrāk. NhyM mŷjja idja kunŷ 'ānh 'amŷn iwŷr o rwŷko mō. Ne arŷm iwŷr o bōx. ⁶ Ba kam arŷm omūnho dja nhyM apŷnh pykakam mry kunŷ, ropmē mry ngāngāo mrānhmē ākmē kadjwŷnhbē nō ba omū. ⁷ NhyM kam kākwa kurūm me'ō kabēn ba kuma. NhyM imā, “Ē Pedru kajmā djan 'ōnh bŷn krē”, ane.

⁸ Ba kuman arŷm kum, “Bēnjadjwŷr djwŷnh, kati. Mōjdjē kute mŷjja kakrit, mŷjja punu wā nēje me imā kabēn kōt ije kur kētkumrēx”, ane.

⁹ NhyM kākwa kurūm me'ō ajte imā, “Be, Metindjwŷnh kute mŷjja mex kwārŷk wānh ga kum kakrit jarēnh kēt”, ane. ¹⁰ Be, me'ō imā kabēn ne ajte imā kabēn ne ajte imā kabēn nhyM arŷm mŷjja kunŷ akubyn kākwwamā wabi.

¹¹ NhyM ijaērbē ar amānhkrut ne ikjēkēt kikrekam inhŷrja'ŷr bōx. Krŷrāxbē Xedjare kurūm me'ō imā ar ano nhyM ar tēn bōx.

¹² NhyM Metindjwŷnh Karō imā, “Dja ga arkōt tē. Kwārŷk wānh ga Ar kubē me bajtemkam axwe adjumar kēt”, ane. Ba kam arkōt tē. NhyM Jeju kukwakam gwaj bakamy Ar kubē 6ja arŷm ikōt tē. Bar 'ŷr tē:n kam Koneru nhūrkwākam bōx ne arŷm 'ŷr wadjā.

¹³⁻¹⁴ NhyM kam ar imā 'ā ajarē. Nām ar imā, “Metindjwŷnh kadjj mrānh djwŷnh'ō inhūrkwākam dja ba omū. NhyM imā, 'Dja ga anhō me ja kwŷ krŷrāxbē Djopemā ano. Me'ōbē Ximāo Pedru ne kam ar ba. Gē ar kum arēn amrē awŷr o bōx. Ta dja amā kabēn jarē. Gamē anhōbikwa kunŷmē dja gar kabēn ma nhyM Metindjwŷnh arŷm ar ajaxwebē ar apytā.' Nām ā kadjj mrānh djwŷnh imā ane.” Nām Koneru ā ar imā ane. Nām ā Pedru me kukrādja tūm'ā me no tŷxjamā ane.

Ne kam ajte memā kum,

¹⁵ —Ba kam memā ikabēn kraxbit jarēnho dja. NhyM Metindjwŷnh Karō arŷm mekam ruw ne meo ba. Amrēbē kute me bajo ba kōt ne ā wākamdjwŷ arŷm meo bao ane. ¹⁶ Ba kam akubyn amijo tēn arŷm amijā Bēnjadjwŷr djwŷnh kabēn ma. Nām me bamā, “Be, Djuāo Metindjwŷnhmā ngōmābit me angj. NhyM be, dja ba ar amā Metindjwŷnh Karō jano nhyM arŷm ar ajo ba”, ane. Nā bām Bēnjadjwŷr djwŷnh kabēn ja man kōt ar amā arē. ¹⁷ Be, gu me baje tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnhbē Jeju Kritu markumrēxkam ne amrēbē me bamā Karō jano. Jakam ne me bajtemdjwŷ me bakōt tu amim markumrēx nhyM arŷm ā memādjwŷ Karō janoro ane. Kam ba ar amā arē gar ama. Djā ne ba iraxo Metindjwŷnh jakre got ba kubē aptā? Kati. Nām ā Pedru memā ane.

¹⁸ Nhyem me arým amijā kabēn man Pedrūmā kabēn krāta. Ne arým abenmā Metindjwýnh rax jarēn abenmā kum,

—Be, me bajtemdjwýr ne Metindjwýnh arým kum me kīnh ne arým memā amak bō. Memā amak bō nhyem me arým amikam kaprīre wānh axwemā iren Jeju'ýr amijo akēx. Jakam dja me kōt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne, ane.

Āxikikam me kute Jeju mar'ā ujarēnh.

¹⁹ Be, amrēbē me kute Exewāo bīnkam ne me kute amim Jeju marjao bikēnho mō. Nhyem kam me arým ajmā. Ajmā:n kam me kwý amū pykabē Penixijmā bōx. Nhyem me kwý amū apēxtibē Xipremā bōx. Nhyem me kwý krīraxbē Āxikimā bōx. Me ja ne me kaj bē mebē idjaermābit 'ā ujarēnh tē. ²⁰ Nhyem be, me kwý ja ne me apēxtibē Xiprekam abatānh djā nhyem me kwý pykabē Xirenikam abatānh djā. Me kwý ja ne me Āxiki'ýr bōx ne arým me bajtembē kregumā arē. Memā Bēnjadjwýr djwýnh Jeju'ā ujarēnh ny jarē. ²¹ Nām me me bajtemmā arē nhyem Bēnjadjwýr djwýnh mekmē amijo kajkep. Me kute memā Jeju jarēnh jamē amijo kajkep nhyem me arým kabēn mexkumrēx ne. Nhyem me bajtem krāptī: tu amim Bēnjadjwýr djwýnh markumrēx ne arým 'ýr amijo akēx.

²² Nhyem me arým amū me arē. Nhyem onīj krīraxbē Djeruxarēkam me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio baja arým me arēnh ma. Ne kam Āxikimā Banabe jano. Nhyem 'ýr tē:n kam ²³ 'ýr bōx ne arým me omūn amim,

—Be, mrāmri ne Metindjwýnh tu kum me kaprī:kumrēx* ane. Ne kam arým mekam kīnhkumrēx ne memā 'ā karōn memā kum,

—Dja gar amā Bēnjadjwýr djwýnh jabē:n kabēn man arek kōt amijo abakumrēx. Kwārīk wānh 'ā adjukanga kēt. Nām ā memā anhýro bao ane. ²⁴ Be, Banabe ne mexkumrēx nhyem Metindjwýnh Karō arým raxo kadjwýnhbē nhýn ar o ba nhyem mrāmri tu amim Metindjwýnh mar tý:xkumrēx. Nhyem ō'ā arým me krāptī Bēnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akēx ne tu amim markumrēx.

²⁵ Nhyem kam Banabe amū krīraxbē Taxumā tē. Kute kam Xaur jabej kadjy ne tē. Nām 'ýr tē:n arým 'ýr bōx. ²⁶ 'Ýr bōx ne kam abej ne arým kum kato. Ne kam akubyn Āxiki'ýr o bōx. Nhyem kam ar arým me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio bajamē ro'ā akuprō. Aben tā me ro'ā akuprō. Me krāptī:mā Metindjwýnh kabēn jarēnho ku'ē: nhyem ar'ā amexmē na apēx. Be, krīraxbē Āxikikam ne me Jejukōt me ba

djwýnhja kumrēxmā me kute amim Kritu mar jarē.

²⁷ Nhyem kam Metindjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh kwý bōx. Krīraxbē Djeruxarē kurūm Āxiki'ýr bōx. ²⁸ Nhyem kam ar 'ō kajmā me ipōkri dja. Idjibē ne Agabu. Agabu kajmā djan Metindjwýnh Karō kukwakam memā kum,

—Dja apýnh me ba djāri pyka kunīkōt mebē djwýr kēt. Nhyem me kunī kum prā:m, ane. Nhyem tūmrām arým kato. Bēnjadjwýr raxbē Kraōdjō memā 'ýrri ne arým kato nhyem me arým kum prā:m. ²⁹ Nhyem memā prām kētri Āxikikam Jejukōt me ba djwýnh kunī arým abenmā kabēn djin abenmā kum,

—Gwaj amikutā memā banhō mýjja kwý jano. Jeju kukwakam me bakamy pykabē Djudējakam ar bajamā ano, ane.

Nhyem me abenmā kum,

—Dja gwaj ā memā o ane. Dja gwaj ā memā o ane, ane. ³⁰ Nhyem kam Banabemē Xaur ar kute memā o tēmmā nhyem me arým arkum aminhō mýjja ngā. Ne arkum,

—Dja gar me kute Jeju nhō me jao ba djwýnhmā angā nhyem me arým memā kungrā, ane.

12

Pedru mebē ijē djā kurūm kator.

¹ Āxikikam me kute memā mýjja nhōrmā o dja: nhyem onīj pykabē Djudējakam bēnjadjwýr raxbē Erodji arým ākrē:. Ākrēn arým ō me ja jano nhyem me me kute amim Jeju mar kwýo rōrōk ne. Me kute Jejukōt ar aben pydjio baja kwýo rōrōk ne. Kute meo bikēnh kadjy meo rōrōk ne. ² Ne kam arým kaxdjwa kajgo Xijagu bī. Xijagumē Djuāo ar axikōt apōx. ³ Nām me Xijagu bī nhyem mebē idjaer arým kam kīnhkumrēx. Nhyem Erodji arým mekam kīnhkōt omūn kam kute Pedruo tým kadjy memā arē. Me kute djwýponhbit kur djā nhō akatikam ne memā arē.

⁴ Nhyem kam me arým o tým ne kubē ijē. Nhyem kam Erodji 'ýr ō krākamngōnhbē 16 jano. Nhyem me kute Pedruo pumūnh kadjy me arým meo aben nhikjē'ā kabēn. Me kunībē 4'ā kabēn. Nhyem kam me 'ā aben japanho dja. Metindjwýnh me irōbē mrānh djā nhō akati apēx totokbē Erodji bit kute memā o katormā. Kute memā kujjēr nhyem me kute bīnmā bit kute memā o katormā. ⁵ Kam ne me arek mebē ijē djākam Pedruo dja. Nhyem me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio baja ne me Pedruo Metindjwýnhmā ā'wýr'ā rītkumrēx.

⁶ Nhyem nēje akamātkam Erodji amim,

* 11:23 Djām me ta ne me axwe kēt nhyem pānh kum me kaprī Kati. Me ta te axwe kētmā nhyem ta arým tu kum me kaprī.

—Gê kryrà, ba memã Pedruo ikato, ane. Nhyr Pedru arek õto nõ. Nhyr krãkamngõnh amãnhkrut ne aktã ijên o nhÿ. Kãxirãxo ne krãkamngõnh Pedrumê aktã amijãpre. Nhyr kre'ã ku'ê djwýnh ar 'ã ijê djã kuri dja. Arek kre nêje dja. ⁷ Nhyr Pedru õto nõ: nhyr Bënjadwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh'õ arým 'ÿr wadjã. Nhyr arým mebê ijê djã kad-jwýnhbê irã. Nhyr arým Pedru nhikre'i nhikjêbê kurwan kãjmã kangõn kum,

—Amikrà kêt ne kãjmã dja, ane. Nhyr kãjmã dja nhyr kãxirãxo inÿx 'ãpre djã arým tu rôrõk ne.

⁸ Nhyr kadjy mrãnh djwýnh kum,

—On amipren aparkã ponh jadjã, ane nhyr arým ã amijo ane. Nhyr ajte kum,

—Anhõ kubêkã krãkão amikupun ikõt tẽ, ane nhyr arým amikupu. ⁹ Nhyr mã kator tẽ nhyr arým kõt tẽ. Ne kute amimar kêtka amim we,

—Be, nãm mÿjja kute ijo anhÿr kajgo. Nã bãm amiptir kajgoo nõ, ane. ¹⁰ Nhyr ar arým amipãnh 'ã ijê djã ja mã. Kam ne kre'ã ku'ê djwýnh ar ja dja. Nhyr ar ajte amipãnh 'ã ijê djã ja mã. Kam ne kre'ã ku'ê djwýnh ar jadjwý dja. Nhyr kam ar arým krãrax 'ÿr kãxirãxtio 'ã ijê djã ja tẽpo tẽ nhyr ta arkum amijã kuta. Nhyr arým ar kato. Ne pry ja kumrêx'ã tẽn amipãnh kumê nhyr kadjy mrãnh djwýnh arým mã kubê tẽ.

¹¹ Nhyr Pedru arým kute amiptir kêtja man amim,

—Je, mrãmri ne Bënjadwýr djwýnh Jeju imã kadjy mrãnh djwýnh jano nhyr Erodjibê arým ipytã. Mebê idjaer kute ibĩnmã kam amak kajgo nhyr arým mebê ipytã, ane.

¹² Ne arek amimaro tẽn kam arým Marij nhũrkwã'ÿr bõx. Djuão Makõ ne Marij kurúm kato. Kikre jakam ne me krãpti Metindjwýnhmã kabẽno nhÿ. ¹³ Nhyr Pedru bõx ne arým kikre'ã ijê djã mõ. Nhyr me õ ãpẽn nÿja ãmõr man arým kute me'õ pumũnhmã 'ÿr tẽ. Idjibê ne Rodji. ¹⁴ 'ÿr tẽn arým 'ã ijê djã'ÿr bõx. Nhyr Pedru kabẽn nhyr arým mrãmri Pedrukumrêx kabẽn ma. Ne arým kĩnhkam tu kikre'ã ijê djã'ã 'ÿr kêt ne akubyn me'ÿr wadjãn memã kum,

—Õ kum, Pedru kikre'ã ijê djã tãri dja, ane.

¹⁵ Nhyr me tu kum, “Ajbã”, ane. Nhyr, “Kati, mrãmri”, ane. Nhyr me arik kum,

—Be, kadjy mrãnh djwýnh kute mã Pedruo baja ne dja, ane.

¹⁶ Nhyr wãnh Pedru arek 'ã ijê djã môro dja nhyr kam me kum 'ã kutan arým omũ. Omũn kam arým te kute mÿjja marmã kam no tyn kumex. ¹⁷ Nhyr memã aminhikra bẽno dja nhyr me arým anhikrê. Nhyr kam arým Bënjadwýr djwýnh Jeju kute mebê

ijê djã kurúm o kator'ã memã ajarê. Ne kam memã kum,

—Aje, dja gar tẽn Xijagumê Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum ijã ajarê. Ba on, ane. Ne kam arým amũ kikre 'õ'ÿr tẽ.

¹⁸ Nhyr kam akati. Nhyr arým krãkamngõnh abenkam kangao kumex. Bënjadwýr mekam ngryk karõ abenkam kangao kumex. Ne abenmã kum, “Nãr Pedru? Nãr Pedru”? ane. ¹⁹ Nhyr kam Erodji Pedru'ÿr me ano. Nhyr me abe:j ne te abej aprã. Nhyr arým prĩne kre'ã ku'ê djwýnh ar kukij. Nhyr me te: aminêje kum kabẽn ne. Nhyr arým memã arẽn memã kum,

—Pedru kator pãnh me kupa, ane. Nhyr me arým me kupa.

Nhyr kam Erodji arým pykabê Djudêja kurúm amũ tẽn arým krãraxbê Xedjare'ÿr bõx. Ne kam arek kam ar ba.

²⁰ Arým krãraxbê Xirukam me jamê krãraxbê Xidõkam me jakam ngryk mex ne. Nhyr me arým axikõt 'ÿr bõx. Me bõx djwýnhrà, ne me Erodji nhõ ãpẽn rax'õmã amijarê. Idjibê ne Bradju. Kubê ne Erodji nhõ kumoka'ê, kam õt djã, nêje omũnh djwýnh. Kute me nêje Erodjimã kabẽn kadjy ne me Bradjumã amijarê. Amrêbê ne me kute Erodji nhõ pykakam õ djwý jamýnho ku'ê. Ne kam mebê djwý kêt karõ Bradjumã amijarê nhyr arým me nêje bënjadwýr Erodjimã kabẽn jarê.

²¹ Nhyr kam Erodji kute memã kabẽn kadjy akati'õ jarê. Nhyr arým 'ã akati bõx. Nhyr Erodji arým õ kubêkã rũnho prĩne amijo mex ne õ krĩ djã rax'ÿr bõx ne kam nhÿ. Nhÿn arým memã kabẽno nhÿ. ²² Nhyr kam me arým abenmã o akij ne abenmã kum,

—Djãm pykakam me'õ kabẽn got? Be, kubê ne kãjkwakam metindjwýnh'õ, ane. ²³ Nhyr totokbê arým Bënjadwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh mÿj kanêjao kubĩ. Nhyr kõp arým kakuw nhyr arým ty. Be, mÿkam? Bir, me kute kum metindjwýnh jarẽn nhyr kute aminêje memã kum, “Kati”, anhÿr kêtka. Kute memã kum, “Kati, atemã kãjkwakam Metindjwýnh pydji”, anhÿr kêtka ne kadjy mrãnh djwýnh mÿj kanê punure jao kubĩ nhyr arým ty.

²⁴ Nhyr kam me amũ memã Metindjwýnh kabẽn jarẽnho kumex nhyr me krãpti arým kum kĩnh. Nhyr me kute tu amim Jeju markumrêxja arým krãpti: mõ.

²⁵ Be, amrêbê ne ãxikikam me kute memã me õ mÿjja kwý janormã. Djeruxarêkam me õ mÿjja kêtjamã me kute anormã. Nhyr Banabemê Xaur ar arým amũ me kadjy o mõn memã o bõx ne arým memã kungã. Memã kungãn arým akubyn kurúm akêx ne

tê. Ar Djuão Makõ japrõn o tê. Tê:n arým akubyn Áxikikam bõx.

13

Me kute Jeju mar kute amũ Banabemẽ Xaur ar anor:

¹ Be, Áxikikam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio bajakam ne me kwýbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh. Nhyim me kwýbê memã kukràdjã ujarênh djwýnh. Ar idjibê ne Banabemẽ Ximião Nidjê:mẽ Ruxumẽ Manaũmmẽ. Krĩraxbê Xirenikam ne Ruxu abatãnh. Manaũm ne bẽnjadjwýr raxbê Erodjimẽ ro'ã abatãnh ne kute o kamy. ² Ar Metĩndjwýnhmã rax jarê ne kum amijajburo nhỹ. Nhyim Metĩndjwýnh Karõ arkum,

—Dja gar imã Banabemẽ Xaur aro aben nhikjê. Ba arým ar ãpênh dja ny kadjy aro amiptã, ane. ³ Nhyim kam ar amijajburo nhỹn Metĩndjwýnhmã aro ã'wýro nhỹ. Ne kam ar krã'ã aminhikra djin amũ ar ano.

⁴ Metĩndjwýnh Karõ ã kute ar anoro anhyrkam ne ar arým krĩraxbê Xerxij'ýr tê:n kam 'ýr bõx. Ne kam kãraxkam ngõ raxbê pyka kêtãtê. Apêxtibê Xipre'ýr tê:n kam arým 'ýr bõx. ⁵ Krĩraxbê Xarami'ýr ne ar bõx. Ne kam wabin tê. Apýnh mebê idjaer bikprõnh djakam kãj bê memã Metĩndjwýnh kabên jarênh o tê. Djuão Makõdjwý ne ar aprõn o tê. Arkum ãpênhmã ne ar o tê.

⁶ Ne kam pykakõt krĩraxbê Papu'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne kam arým me'õbê Bajēju kajpa. Kubê ne mebê idjaer'õ. Ta ne amijo apýnh mýjja mar mexo ban me kupênh ban amijo wajangao ba. Ne kam ta amijo Metĩndjwýnh mar mex ne amijo 'êx ne we kukwakam memã kabên jarênh ba.

⁷ Nãm pyka tãmkam bẽnjadjwýrmã ãpênh ar ba. Bẽnjadjwýr nhidjibê ne Xedju Paur. Bẽnjadjwýr krã mexkumrêx. Banabemẽ Xaur ar Papu'ýr bõx nhyim bẽnjadjwýr amiwýr ar ku'uw ne arkum,

—Imã Metĩndjwýnh kabên jarê. Ije mar prãm, ane.

⁸ Nhyim kam Erimanh, kubê ne Bajējuja. Me bakabênkam ne gu me ren kum wajanga jarê. Nhyim be, me bajtem kabênkam ne me kum Erimanh jarê. Nãm bit kute Paur Ar kubê ãptãrmã. Erimanh bit kute õ bẽnjadjwýr nêje Metĩndjwýnh kabên pytãrmã ne arým kabêno Xaur ar apanho dja.

⁹ Nhyim Xaur, idji nhikjêbê ne Paur. Metĩndjwýnh Karõ raxo Paur kadjwýnhbê nhỹn ar o ba nhyim arým wajanga'ýr akêx ne kam no tyn omũno djan ¹⁰ kum,

—Êxnhĩti, axweti, Xatanaj tãmdjwý. Nãm me axwe kêt prãm, ga mã amã me kurê. Bẽnjadjwýr djwýnh memã 'ã karõ katãtkumrêx ga kam ga kupa'ã ar memã arênhõ aba nhyim me arým aman

Metĩndjwýnh kupa'ã amijo ba. Je tõi mýkam ne ga akabên punu jao krã'ýr kêtukumrêx? ¹¹ Jakam arým Bẽnjadjwýr djwýnh kute ajaxwe pãnh ajo bikênhmã. Dja ga arým ano rãn arngro pumũnh kêt nhyim ajã akati krãptĩ apêx, ane.

Nhyim totokbê arým no rãn kam nokrekam akamãt kõi tyk pytĩ. Nhyim arým me'õ jabej ãpênh mõi. Me'õ kute pa 'amýnh ne o tẽmmã ne mekõt me'õ jabej ãpênh mõi. ¹² Nhyim bẽnjadjwýr Xedju Paur kute wajanga no rã pumũnhkam arým tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrêx. Nãm anhyr djwýnhhrãm amim,

—E kum, Bẽnjadjwýr djwýnh'ã ar kabên kukràdjã mexkumrêx, anen kam tu amim markumrêx.

Paur Áxiki 'õdjwýkam memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

¹³ Nhyim kam Paurmẽ ro'ã ar tẽmja ar kãraxmã wadjãnh nox ne arým amipãnh krĩraxbê Papu mẽ. Ne tẽn kam arým pykabê Papirijkam krĩraxbê Pedji'ýr bõx. Nhyim kam Djuão Makõ arým ar kangãnh Djeruxarê'ýr akêx ne.

¹⁴ Nhyim kam ar amipãnh krĩraxbê Pedji mẽ. Ne tê:n kam pykabê Pidjikkam krĩraxbê Áxiki 'õdjwý'ýr bõx. Nhyim kam arým ar'ã pi'õk rãrãr nhyim ar arým mebê idjaer bikprõnh djãmã wadjãnh nhỹ. ¹⁵ Nhyim me'õ pi'õk jarênhõ dja. Mõjdjê kukràdjãmẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh 'õdjwýmẽ kabên jarênhõ dja. Ne kam arým arênh pa. Nhyim me bikprõnh djakam bẽnjadjwýr ar Paurmã kabên kadjy memã arê. Nhyim me amũ abenmã arênh arým kum arênh kum,

—Bẽnjadjwýr ar ar amã kabên ne ar amã, “Be, akmere ar, ar ajõ aje memã akabên jarênh prãm jabej arê”, ane.

¹⁶ Nhyim kam Paur arým kãjmã dja. Ne memã aminhikra bê nhyim me arým anihikrê. Nhyim memã kum,

—Gar abê idjaer ar, ar akunĩ amã Metĩndjwýnh pyma ar, dja gar ikabên ma. ¹⁷ Me babê idjaero ba djwýnhbê ne Metĩndjwýnh. Nãm arým amijo me bakukãmãre pytã. Nhyim kam me pykabê Edjitukam ar ba nhyim Edjitukam me ja ar meo kubajtemo ba. Nhyim kam Metĩndjwýnh me bakukãmãreõ krãptĩ:n o ra:x. Ne kam týx me:xkõt arým meo kato. ¹⁸ Meo kato nhyim me kapõt kukritkam ar ba. Nhyim me mã kam amikrãõ ba nhyim mã kum me kaprĩn meo ba. Nhyim kam me'ã amexbê 40 apêx. ¹⁹ Nhyim kam Metĩndjwýnh pykabê Kanaãkam me ar ba tũmjao apêx. Apýnh me bajtem ba djãribê 7 nhyim arým memã meo apêx. Ne kam memã me õ pyka nhirê ne memã kungã.

²⁰ Ne kam aben totokmā memā me kute memā axwe pānh jarēnh djwýnh jarē nhyh me aben kukām ar meo ba. Nhyh kam me'ā amex krāpti: o kute 450 pyrāk apēx nhyh Metindjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnhbē Xamuwe me kadjy kato. ²¹ Nhyh kam me amikadjy Metindjwýnhmā bēnjadjwýr raxo a'uw. Nhyh arým memā Xau, Kí kute irja jarē. Nhyh memā bēnjadjwýr'ā amexbē 40 apēx. Xaubē ne Bēnjamīn djō'ā me'ō.

²² Nhyh kam Metindjwýnh bōm Xau mēn pānh arým me kadjy Dawi jarē nhyh arým ar meo ba. Nhyh Metindjwýnh arým 'ā memā kum,

“Dawi ne ba arým kum ikato. Dja ba 'ā kum karō nhyh arým katāt ikabēn kunī man kōt ar amijo ba. Djexe ne Dawi dji.” Nām ā Metindjwýnh memā ane.

²³ Ne kam amrēbē kute me bakukāmāremā arēnh kōt arým tūmrām me babē idjaer kamingrāny kadjy Jeju jano. Dawija tām djō'ā ne kato. Jejubē ne ō kākwa kadjy me utār djwýnh. ²⁴ Jeju kute apēnhmo krax kētri ne Djuāo me babē idjaer kunī jakren me bamā, “Me amikam akapriren wānh ajaxwemā anhiren Metindjwýnh'yr amijo akēx. Ba kam kum ngōmā me ajangij”, ane.

²⁵ Ne kam kute apēnh'ā aminhinomā amimēnh 'yr ne me bamā, “Ga me Kritu bōxmā kam amako aba. Djām ibē tām wā got? Kati, ibē atemā. Nhyh be, itotokbē me'ō bōxja ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nā bām te irax ne 'ā inhībōn ije kum parkā 'āpre bōnh prāmje. Be, ām irax ba ren arým kum apē. Nhyh be, kati, ām ingrire. Nām raxo ijakrenh mex ne.” Nām ā Djuāo memā ane. Nām ā Paur memā ane.

²⁶ Ne itepā ajte memā kum,
—Be, akmere ar, gar abē Abraāo tām djwý ar, ar akunī ar amā Metindjwýnh rax pyma ar. Be, Metindjwýnh arým me bamā kabēn jano. Jeju kute me utār'ā kabēn jano. Ba arým ar amā kabēn jarēnh dja.

²⁷ Djeruxarēkam me jamē kam me bēnjadjwýrmē ne me kute Jeju raxkōt mar kēt. Amrēbē: ne Metindjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh me bakukāmāremā arē. Me kute Kritu'ā axwe nhōr ne bīnmā arē. Nhyh me aben djō'ā kabēn jarēnh djwýnh kabēn jarē. Pi'ōk rārār kunīkōt kabēn jarēnh mōr tām tā. Nām me te arēn mýjja'ā kabēn kute amijakreja mar kēt. Jeju'ā kabēn kute amijakreja mar kēt. Ne kabēn jarēnh mōr tām tā arým 'yr o bōx. Tūmrām me kamingrānyre kute mar kēt rā'ān arým Jeju'ā axwe nhōn bīnmā arē. Amrēbē: Jeju rwýk kētri kukwakam kabēn jarēnh djwýnh kute arēnh kōt arým tu bīnmā arē. ²⁸ Ne te: kute axwe'ō jabej ne kum kator ne pānh kute bīnmā te me kukij nhyh axwe kētkumrēx. Te Jeju axwe kēt nhyh me tu

mrāmri kute bīnkumrēxmā Piratumā o a'uw. ²⁹ Ne kam amrēbē: me bakukāmāre kute pi'ōk kam Kritu'ā kabēn jarēnh kōt ā Jejuo ane. Kabēn kunīkōt me kute o anhyrmā kōt ne me kamingrānyre arým ā Jejuo ane. Ā Jejuo ane nhyh arým ty. Ty nhyh kam me arým pite'y kurūm kaban o ruw ne me tyk nhō kēnkrekam adjā nhyh nō. ³⁰ Nhyh be, Metindjwýnh akubyn o tūn. ³¹ Nhyh kam kōt ba djwýnhmā amijo amirīt ar o ba nhyh arým 'ā akati krāpti apēx. Jeju tyk kētri ne ar pykabē Garrēja kurūm ro'ā tē, Djeruxarē'yr tē. Nām arkum amijo amirīto ba nhyh kam jakam ar Jeju'ā ujarēnh ar ba. Ar kute Jeju akubyn tūn pumūnhkōt memā 'ā ujarēnh ar ba. Nām ā Paur memā ane.

³²⁻³³ Ne kam itepā memā kum,
—Metindjwýnh ne amrēbē: me bakukāmāremā kum, “Dja ba akubyn Krituo tūn”, ane nhyh me aben djō'ā arēnh mō. Arēnh mōr tām tā arým 'yr o bōx. Me bakamingrānyrekam Jeju ty nhyh Metindjwýnh arým akubyn o tūn. Tām ne bar ar amā arēnh dja. Ā ne me bakukāmāre amrēbē: me bē idjaer nhō me ngrer tūmbē 2'ā pi'ōk no'ōk. Kamā Metindjwýnh arým kramā kum,
“Mrāmri abē ikrakumrēx. Jakam ga arým ijo Abām kumrēx”, ane.

Kute Kramā anhyrkōt ne arým akubyn o tūn ne. ³⁴ Nhyh amrēbē: me pi'ōk 'ōdjwý no'ōk. Kamā Metindjwýnh kute akubyn o tūn nhyh ī rerek prām kēt'ā ajte kum,
“Ije angēt Dawimā ajarēnh kōt dja ba ā ajo djuw mexo ane”, ane.

³⁵ Nhyh me me bē idjaer nhō me ngrer tūm 'ōdjwý'ā pi'ōk no'ōk. Kamā ne Dawi Metindjwýnhmā kum,
“Djām inhī rerekmā? Kati. Ba ne ba amexo imex. Kam dja ga ikanga kētkumrēx”, ane.

Amrēbē: me kute pi'ōk no'ōk kōt ne Jeju tyn ī rerek kēt ne akubyn tūn ne. Nām ā Paur memā ane.

³⁶ Ne kam itepā ajte memā kum,
—Nhyh be, djām Dawi nhī rerek kēt? Kati. Dawi tyn arým ī rerek ne. Metindjwýnh kabēnkōt ne Dawi kum apē: nhyh kam kubēngēt arým kubī nhyh ty nhyh me arým adjā. Dawi akubyn tūn kēt nhyh arým ī rerek ne. ³⁷ Nhyh be, djām Jeju nhī rerek? Kati. Ī rerek kēt. Metindjwýnh kute akubyn o tūnkam ne ī rerek kēt. Nām ā Paur memā ane.

³⁸ Ne kam ajte memā kum,
—Be, akmere ar, ba ar amā arē gar ama. Jeju tyk ne akubyn tūnkam Metindjwýnh arým me axweo aknon mekam ngryk kēt. Ja'ā ne bar kaj bē ar amā idjujarēnh dja. ³⁹ Mōjdē kute me kute katāt amijo ba'ā memā karōkam kukradjā gu me te baje

mar ne katàt kôt amijo baba prämje ne kam bajaxwe rä'ä. Nhyim be, dja me tu amim Jeju markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým me axwe kunî maro akno. O aknon tu memä axwe kêt jarê nhyim me arým kum mexkumrêx ne. ⁴⁰⁻⁴¹ Amrêbê: ne Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh me bakukämâremä kum, “Ë, me atîn ne ar abari dja ba mýjja pumûnh kêt nhípêx.

Nhyim me te me amä 'ä ajarê ga me mar präm kêtumrêx.

Ë, me aje ijapry präm wä dja ga me te aje mýjja marmä kam ano tyn aku'en arým me biknor tokry djâkam akuno”, ane.

Ga, me kute mar präm kêtum me biknor tokry djâkam biknorja pumû. Kwârîk wânh mekôt ä amijo anhÿr kêt. Ar ga dja gar tu amim Jeju markumrêx. Näm ä Paur memä ane.

⁴² Nhyim kam me bikprônê djâ kurûm me kator mörkam ne me Paur arkum,

—Dja gar amrê pi'ök ràràr mörkam ajte ar imä me kabên ja jarê, ane. ⁴³ Nhyim arým me bimânhkam me kräptî Paurmê Banabe arkôt tê. Mebê idjaermê me bajtem kute mebê idjaer kukràdjâ mar ne kôt kute amijo bajamê ne me arkôt tê. Nhyim ar memä kabên ne memä kum,

—Metîndjwýnh ta kum ar akaprîkumrêx*
Dja gar tu amim markumrêx ne 'ä adjukanga kêt, ane.

⁴⁴ Nhyim kam ajte pi'ök ràràr nhyim me ajte ar'ä akuprô. Me kute Metîndjwýnh kabên marmä ne krîrax wâkam me kunî ar'ä akuprô. ⁴⁵ Nhyim mebê idjaer kwý arým ar'ä me kräptîja pumûn arým me'ä ngy:k ne. Ta te kute uräk prämje arým Paur japyro kumex.

⁴⁶ Nhyim kam Paurmê Banabe arkum me uma kêt ne memä kabên ne memä kum,

—Me abê idjaerkam bar ije me akumrêxmä Metîndjwýnh kabên jarênh prämumrêx. Be, jakam ne ga me am-inhirôbê kabên mên kam amim, “Djäm Metîndjwýnhkôt itîn rä'ämä? Kati. Ja ne imä kînh kêt”, ane. Kam dja bar arým memä idjujarênh kadji me bajtem'ÿr amijo akêx ne. ⁴⁷ Metîndjwýnh kute pi'ök kôt ar imä me bajtem'ä karô kôt dja bar ä amijo ane. Kamä ne Kritumä kum,

“Ga, akamät kô tykkam me kute mýjja pumûnh kêt ne mrânh punuja pumû. Nhyim me kute memä pry kurwý nhyim me arým irâkam katät mrâ. Me bajtemdjwý ne me mrânh punun axwe. Ga dja ga memä ikabên jarê.

Ja kadji ne ba arým ajano. Dja me amim ikabên man arým gadjwý ama. Aje me axwebê me utâr djwýnh dja me ama. Aje pyka kunîkôt me axwebê me utâr kadji ne ba ajano.”

Näm ä Kritumä ane. Ar badjwý ne bar arým kabênkôt me bajtemmä akêx ne. Näm ä Paur memä ane. ⁴⁸ Nhyim me bajtem kute ar markam arým kînhkumrêx ne abenmä kum,

—Metîndjwýnh kabên mexkumrêx. Metîndjwýnh kabên mexkumrêx, ane. Ne kam Metîndjwýnh kute me kêtî amijo me utârja, kute kôt tîn ne ar ba rä'ä kadji amijo me utârja arým tu amim Jeju markumrêx ne.

⁴⁹ Nhyim kam me pykaja kunîkôt arým memä Bênjadjwýr djwýnh kabên jarênh ba. ⁵⁰ Nhyim mebê idjaer arým Paurmê Banabe ar'ä memä apnê. Me nire kwý rûnh kute mebê idjaer kukràdjâ mar ne kôt amijo bajamä ne me ar'ä apnê. Ne me my bênjadjwýrdjwýmä ar'ä apnê. Krîraxbê Äxikikam me jamä apnê. Nhyim kam me ari memä ar kurêtuw. Ne arým amibê ar kujate. ⁵¹ Nhyim ar kute me kangao amirît kadji mebê amipark'ä me ô pyka ka'u. Ne kam amû krîraxbê Ikônî'ÿr tê. 'ÿr tê:n arým 'ÿr bôx. ⁵² Nhyim Jejukôt me ba djwýnh arým kînhkumrêx ne. Nhyim Metîndjwýnh Karô arým raxo me kadjwýnhbê nhÿn ar meo ba.

14

Ikônîkam Paur ar memä Jeju'ä ujarênh.

¹ Nhyim kam Ikônîkam Paurmê Banabe ar arým mebê idjaer bikprônê djâ'ÿr tèn wadjân kam memä ujarênh dja. Ne memä kabên mexkumrêxo dja. Nhyim kam me kräptî: kum kînh ne arým tu amim Jeju markumrêx. Mebê idjaermê me bajtembé kregu kräptî: tu amim markumrêx. ² Nhyim kam mebê idjaer kwý amakkre kêt ne kute Jeju mar präm kêtja arým me bajtemmä me kurêtuw. Memä Jeju kukwakam me kute abeno kamy kurêtuw nhyim me kum me kurêo ba.

³ Nhyim kam Paurmê Banabe ar arek mekam ar ba. Arkum me uma kêt ne Bênjadjwýr djwýnh'ä memä 'ä ujarênh ar ba nhyim ar'ä arým arngro kräptî: apêx. Metîndjwýnh ta kute tu kum me kapri'ä memä ujarênh ar ban* Bênjadjwýr djwýnh kukwakam me aêrbê mýjja pumûnh kêt kwý nhípêx. Me te kute mýjja marmä kam no tyk ne kute Metîndjwýnh raxmä kator kadji mýjja pumûnh kêt kwý nhípêx. Näm ar me punu kwýo mex. Me kute abenmä kum,

* **13:43** Djäm me ta ne me axwe kêt nhyim pânê kum me kapri Kati. Me ta te axwe kêtmä nhyim ta arým tu kum me kapri.

* **14:3** Djäm me ta ne me axwe kêt nhyim pânê kum me kapri Kati. Me ne me te: axwe kêtmä nhyim Metîndjwýnh ta arým tu kum me kapri.

—Mrāmri ne Metīndjwýnh kōt ar kabēnkumrēx, anh̄r kadjy ar ipēx.

⁴ Nhyṃ kam krīraxkam me ap̄nh kabēn. Me kw̄y mebē idjaer kōt kabēn. Nhyṃ me kw̄y Jeju kute ar anorja kōt kabēn. ⁵ Nhyṃ kam me bajtemmē mebē idjaermē mekam me bēnjadw̄yrmē ar̄ym abenmā ar'ā karōn abenmā kum,

—Gwaj arkum akjan kēno ar titik gē ar ty, ane. ⁶⁻⁷ Nhyṃ kam ar ar̄ym me kuman ar̄ym mā mebē tē. Mebē tē:n kam ar̄ym pykabē Rikaōkam bōx. Ne kam krīraxbē Rixakam bōx ne memā arē. Ne kam krīraxbē Tebikam bōx ne memā arē. Ne bu'ā pyka kunīkōt memā arēho ba. Kritu'ā ujarēnh nyja ne memā arēho ba.

Rixakam Paur ar memā 'ā ujarēnh.

⁸ Nhyṃ krīraxbē Rixakam me'ō mrānh kēt. Adjakam ne par punuren mrānh kēt rā'ā ne ar̄ym abatānh ne. ⁹ Nhyṃ kam Paur memā ujarēho dja nhyṃ par punuja kabēn maro nh̄y. Ne mex kadjy ar̄ym tu amim Metīndjwýnh kamnh̄ixkumrēx. Nhyṃ Paur kam no djar t̄yx ne ar̄ym kute amim kamnh̄ixkōt omū. ¹⁰ Nām omūn k̄aj bē kum, “K̄ajmā dja”, ane. Nhyṃ ar̄ym ekruṃ ne k̄ajmā djan ar̄ym mrānh mex.

¹¹ Nhyṃ me krāpti ar̄ym Paur kute o mexkōt omūn k̄aj bē abenmā o akij. Nhyṃ be, Paur ar kute me kabēn mar kēt. Me ō pykabē Rikaōkam me kabēn kōt ne me kabēn. Nām me abenmā o akij ne abenmā kum,

—Ap̄nh me batīndjwýnh ar amijo me bapyrāk ne ar̄ym pykamā ruw ne ar ba, ane nhyṃ ar kute me kabēn mar kēt.

¹² Nhyṃ me Banabemā Djupite jarē. Ne Paur kute kabēno Banabe jakrenhkam kum Mekuju jarē. Me ō mebēndjwýnh kajgo kōt ne me arkum idji jarē. ¹³ Krīrax jawkwa krekre 'yr ne me kute me ō mebēndjwýnh kajgomā amijarēnh djā. Me ō mebēndjwýnh jamā ne we kum Djupite jarē. 'Yr ne kute mar djwýnh ar̄ym mrybāri kw̄yo bōx. Nām me pidjōrā nh̄ipēxo ipōk nhyṃ mry ar̄ym upij. Be, me krāptimē Djupite mar djwýnhmē ne me Paur aro ō mebēndjwýnh kajgon bit kute arkum mry bīnmā. Bit kute arkum amijarēnh kadjy arkum mry bīnmā.

¹⁴ Nhyṃ Jeju kute ar anorjabē Banabemē Paur ar ar̄ym me omūn ar̄ym kuma. Ne kute amikapriō amirīt kadjy amikā kadjōn me 'yr prōt ne. Ne me krāpti katikōt amineje k̄aj bē: memā kabēn tē. Me kute arkum mry bīn nēje k̄aj bē: memā kabēn tēn memā kum,

¹⁵ —Ē, m̄ykam ne ga me aje ar imā amijarēnhmā? Djām ar ibē Metīndjwýnh? Kati. Ar ije me apyrāk. Me aje wānh m̄yja kajgo jamā anhirermā ne bar k̄aj bē me ajakreo iba. Metīndjwýnh ne t̄in ne ar ba. Ta ne ar̄ym k̄ajkwa nh̄ipēx ne ajte pyka nh̄ipēx ne ajte

ngō raxbē pyka kēt nh̄ipēx ne ajte kam m̄yja kunī nh̄ipēx. Tām dja ga me amim maro aba. ¹⁶ Amrēbē: ap̄nh ne me ba djakam ne me ta kute amidjwýnhbit marn amikōt amijo ba kajgo nhyṃ Metīndjwýnh ate krā.

¹⁷ Djām ate krākam kute me bamā amijo amirīt kēt? Kati. Kute me bamā amijo amirīt rā'ā. Ga, kute me bakunio djuw mex rā'āja pumū. Nām mā djw̄y nh̄ō mytyrw̄y kōt ap̄nh djw̄y djāri pykakam o apōx rā'ā. Ne kam djw̄yo mā me bajo djuw mexkumrēx ne o me bajo k̄inhkumrēx. Ne kute me bajo anh̄r rā'ā ne. Ga, Metīndjwýnhkumrēx ne kute me bakunio djuw mex rā'āja pumū. Nām Paur ar ā amineje memā ane. ¹⁸ Nām ar te memā ane nhyṃ me krāptija ar'ā ajkē. Ne me kute arkum amijarēnh kadjy kute mry bīn prām rā'an kam ar̄ym kanga.

¹⁹ Nhyṃ kam mebē idjaer kw̄y bōx. Āxiki kurūm me kw̄y bōx. Ajte Ikōni kurūm me kw̄y bōx. Ne kam memā ar kurētuw nhyṃ me ar̄ym kēno Paur titiko djan ar̄ym 'ā abenmā, “Ar̄ym ne ty”, ane. Ne kam ar̄ym krīrax nēje bjēro mōn o katon atykmā kumē. ²⁰ Nhyṃ kam Jejukōt me ba djwýnh bōx ne kum ipōk ne. Nhyṃ kam k̄ajmā djan ar̄ym akubyn krīraxmā wadjā. Nhyṃ kam me'ā akati nhyṃ Banabemē Paur ar ar̄ym krīraxbē Tebi'yr tē.

Ar ar̄ym amipry krax'yr akēx.

²¹ 'Yr tē:n kam 'yr bōx. Ne kam krīrax tāmkaṃ k̄aj bē memā ujarēnh ny jarēho ba nhyṃ me krāpti ar̄ym tu amim Jeju markumrēx. Nhyṃ kam ar akubyn krīraxbē Rixa'yr tēn 'yr bōx ne kam Ikōni'yr tēn 'yr bōx ne kam Āxiki'yr tēn 'yr bōx. ²² Ne krī kunīkōt Jeju kōt me ba djwýnhmā 'ā karōo tēn memā kum,

—Dja gar tu amim Jeju markumrēx rā'an 'ā adjukanga kēt. Dja me kātām gwaj bajo bikēnh ar o ba gwaj batokry kumex ma. Nhyṃ kam Metīndjwýnh ytā amikōt gwaj bapymjyrkumrēx. Ar̄ym ō me ja kunīmā bēnjadw̄yrmkam dja 'ā gwaj bajo ane. Nām Paur ar ā memā anh̄yro tēmo ane.

²³ Ne kam ap̄nh me kute amim Jeju mar djāri kunīkōt tē. Me kute Jejukōt ar aben pydjio ba djāri kunīkōt tēn me kw̄y'ā meo ba djwýnh rē. Ne kam Metīndjwýnhmā meo a'uw ne kum amijajbun ar̄ym memā kum,

—Gar ar̄ym tu amim Bēnjadw̄y djwýnh markumrēx. Bar kum ar ajo a'uw gē mā ar ajo djuw mex ne ar ajo ba, ane. ²⁴ Ne kam ar̄ym tē. Pykabē Pidjijōt tē:n kam ar̄ym pykabē Papirij'yr bōx. ²⁵ Ne tē:n kam krīraxbē Pedji'yr bōx. Ne kam k̄aj bē memā Metīndjwýnh kabēn jarē. Memā arēn kam ajte tē. Tē:n kam krīraxbē Atarij'yr bōx.

²⁶ Ne kam ajte ngō raxbē pyka kētkōt akubyn krīraxbē Āxiki 'ōdjw̄y'yr tēmmā.

Krĩrax jakam ne me amrêbê Metĩndjwýnhmã aro a'uw ne kum,

—Amã ar àpênh kadjy dja ga tu amã ar kaprĩkumrêx ne aro djuw mexo aba, ane. Nãm me kum aro a'uw ne kam amũ ar ano. Nhyr ar arým amũ krĩrax krãptĩkõt ujarênh ba. Ne kam arým inomã amidjãpênh dja mên ajte akubyn Áxiki ja'ýr tẽmmã. ²⁷ Ýr tẽ:n kam arým ýr bõx. Bõx ne me kute amim Jeju marjao aben pydjĩn arým memã amijã ajarê. Metĩndjwýnh kukwakam ar àpênh kunĩkõt memã 'ã ajarên memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh ne arým apýnh me bajtem ba djãkam memã amak bõ nhyr me krãptĩ: arým tu amim Jeju markumrêx, ane. ²⁸ Ne kam arek Jejukõt me ba djwýnhja kõt ar ba 'ã tũm.

15

Djeruxarêkam me kute kukràdjão aben mar.

¹ Nãm ar arek Áxikikam ar ba: nhyr kam me kwý arým pykabê Djudêja kurũm bõx. Ne kam 'êx ne Jeju kukwakam me kamymã kabên. Me bajtemmã kabên ne memã kum,

—Gê me Mõjdjê kukràdjã kõt me amy nhĩnhu kã rê. Dja me me amy nhĩnhu kã rênh kêt nhyr Metĩndjwýnh kute õ kãjkwa kadjy me apytãr prãm kêt. Nãm me 'êx ne ã memã ane.

² Nhyr kam Paurmê Banabe ar arým Djudêja kurũm me bõxjamê aktã kabêno aben japa:nho dja. Nhyr kam me abenmã kum,

—Gê Paurmê Banabemê me bakwýdjwý Djeruxarêmã tẽ. Gê ar Jeju kute ar anorjamê me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh'ýr bõx ne me my kã rênh jabej me kukja, ane. ³ Ne kam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja arým amũ ar ano nhyr ar tẽ. Tẽ:n pykabê Penixijkõt tẽ. Ne tẽ:n pykabê Xamarijkõt tẽ. Ne tẽmkõt Jeju kukwakam me kute abeno kamymã ujarênh tẽn memã kum,

—Apýnh me bajtem ba djãkam ne me arým Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akêx ne tu amim markumrêx. Nãm ar ã memã anhýr tẽ. Nhyr kam me kunĩ arým kĩnhhtirekumrêx.

⁴ Nhyr ar tẽ:n kam arým Djeruxarê'ýr bõx. Nhyr kam me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja ar pa krij ne arkum kabên mextire jarê. Mekam Jeju kute ar anor jadjwý, meo ba djwýnhdjwý ne ar ã aro ane. Nhyr kam ar memã amijã ajarê. Metĩndjwýnh kukwakam ar àpênh kunĩkõt ar memã 'ã ajarê.

⁵ Nhyr kam mebê pardjêu kwý kãjmã dja. Adjwýnhdjwý ne ar tu amim Jeju markumrêx. Ar kãjmã djan memã kum,

—Gê me me my kã rê. Me bajtem kute amim Jeju marja my kã rê. Dja me me bakukràdjã'ã memã karõn memã kum, “Djã gãm me katãt Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo aba”, ane. Dja me ã me bajtemmã ane. Nãm ã mebê pardjêu memã ane.

⁶ Nhyr kam me kute 'ã aben marmã Jeju kute ar anorjamê me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmê akuprõ. ⁷ Ne kam aktã kabêno aben japanho kumex. Nhyr kam Pedru kãjmã djan memã kum,

—Be, akmere ar, ba ar amã arê. Metĩndjwýnh ne amrêbê ar akurãm amijo ipytã. Ije me bajtemmã idjujarênh kadjy amijo ipytã. Ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh nhyr me kute tu amim markumrêx kadjy. Ja kadjy ne amijo ipytã. Ja ne gar arým aje mar.

⁸ Metĩndjwýnh ne kute me õkre kadjwýnhbê me kabên kunĩ mar. Nãm kum me bajtem kĩnh ne arým memã ta Karõ jano. O ne arým gwaj bamã kum me kĩnh amirĩt ne. Amrêbê ne gwaj bamã anon kam arým jakam ã memã anoro ane. ⁹ Djãm kum me babê idjaerbit kĩnh ne kum me bajtem kĩnh kêt? Kati. Me tu amim markumrêx nhyr arým me õkre kadjwýnhbê memã axweo ajngrã. Kam arým kum me bajtemdjwý kĩnh. Nãm kum me kunĩ kĩnh aben pyrãk.

¹⁰ Ar akwý ne gar aje, “Dja me bajtem Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba mex”, anhýro aba. Je tõ, mýkam ne gar akabên jao Metĩndjwýnhmã amikurê'uko aba? Djãm Mõjdjê kukràdjã kõt ne me bakukãmãre kute amijo ba mex got? Gwaj badjwý djãm kõt ne gwaj amijo baba mex got? Kati. Gwaj bajaxwekam ne gwaj te: baje Mõjdjê kukràdjãkõt amijo baba mexmã. Kam kwãrik wãnh me bajtemmã ja jarênh kêt. Me kute Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba mexmã kwãrik wãnh memã arênh kêt.

¹¹ Be, mrãmri Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprĩkumrêx.* Kam ta ne õ kãjkwa kadjy gwaj bapytã. Gwaj amrêbê tu amim ja markumrêx. Ta ne tu kum me bajtemdjwý kaprĩn ã me utãro ane. Nãm ã Pedru memã ane.

¹² Nhyr me krãptĩ:ja arým kabên krãta. Nhyr kam Banabemê Paur ar arým memã kum,

—Be, me kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy bar kukwakam mýjja pumũnh kêt kwý nhĩpêx. Nã bãm ar me punu kwýo mex nhyr me te kute marmã kam no tyn kumex, ane. Nãm ar memã anen 'ã memã ujarênhho dja.

¹³ Nhyr me arek ar maro nhý: nhyr kam ar arým anhikrê. Nhyr kam Xijagudjwý

* 15:11 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhyr pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te: bajaxwe kêtãm. Nhyr be, Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprĩkumrêx.

memã kabĕn. Memã kabĕnkam ne Pedrumã Ximão jarĕ. Nãm memã kum,

—Akmere ar, dja gar ikabĕn ja ma. ¹⁴ Be, Ximão arým ar amã arĕ. Metündjwýnh arým kum me bajtem kaprĭn kute amim me kwý pytãr kraxkôt ne ar amã arĕ.

¹⁵ Me bakukãmãredjwý tãm jarĕ. Metündjwýnh kute amim me bajtem kwý pytãr jarĕ. Amrĕbĕ: Metündjwýnh kukwakam kabĕn jarĕnh djwýnh tãm jarĕn arým 'ã pi'ók no'ók ne. Dawimĕ kramĕ tãmdjwý ar kute aben djô'ã mebĕ idjaermã krĭn meo ba. Metündjwýnh me'ã Dawi nhô kĭkre jakren memã kum,

¹⁶ “Kam dja ba bôx ne akubyn Dawi tãmdjwý'ã bĕnjadjwýr mĕ. Mrãmri ne me kute akubyn kum ô kĭkre nhĭpĕx pyrãk. Kĭkre kukrãdjã tũmja ne amrĕbĕ amingrã. Dja ba kãjmã kudjan ipĕx ne.

¹⁷ Dja ba ã tãmdjwýo ane gĕ me anhy ijabej. Gĕ mebĕ idjaer bu'ã me bajtemdjwý ijabej. Me bajtem kute tu amim imarkumrĕxja kunĭ ijabej. Ba Ibĕnjadjwýr djwýnh dja ba ã meo ane.”

Nãm ã Metündjwýnh memã ane. Dawi tãmdjwýmĕ me bajtem'ã memã ane. Ga, kute amim me bajtem kwý pytãr jarĕnhja pumũ. ¹⁸ Adjãkam kute amĭkukãm mýjja kunĭ markôt ne ã memã ane. Nãm ã Xijagu memã ane.

¹⁹ Ne ajte itepã memã kum,

—Ga, me bajtem kute Bĕnjadjwýr djwýnho aminhō Bĕnjadjwýrja pumũ nhym kute me bajtemo aminhō meja pumũ. Ba ar amã arĕ. Me bajtem kwý ne ajbir arým Metündjwýnh'ýr amĭjo akĕx ne tu amim markumrĕx. Kwãrĭk wãnh Mōjdjĕ kukrãdjã kunĭo me kunor kĕt. ²⁰ Gwaj memã Mōjdjĕ kabĕn ngrĕrebit'ã pi'ók no'ók ne memã arĕ. Gwaj memã kum, “Me kute mýjjao metündjwýnh karō nhĭpĕxjamã mry parja kwãrĭk wãnh krĕn kĕt. Kwãrĭk wãnh aprō djwýnh kupa'ã nãr amĭĕn djwýnh kupa'ã akurĕ aba kĕt. Mry me kute mut djĕo parja kwãrĭk wãnh ãr ne krĕn kĕt. Kwãrĭk wãnh kamrō krĕn kĕt”, ane. Gwaj ã memã ane.

²¹ Gwaj me bajtemmã Mōjdjĕ kukrãdjã jabit jarĕ. Gwaj ren memã arĕnh kĕt nhym ren me kute mar kĕt nhym ren kam mebĕ idjaer kum me kurĕ. Me Mōjdjĕ kabĕn'ã no týxkam kum me kurĕ. Be, me ô krĭ kunĭkôt ne me Mōjdjĕ kabĕn'ã no týx ne kãj bĕ memã arĕnho ku'ĕ. Pi'ók rãrãr kunĭkôt ne me kute me bikprōnh djãkam mýjja ja'ã pi'ók no'ók jarĕnho ku'ĕ. Amrĕbĕ: ne me me bakukãmãremã arĕn ajbir me kute arĕnh rã'ã. Kam dja gwaj me bajtemmã Mōjdjĕ kukrãdjã ngrĕre jabit jarĕ gĕ me kuman kôt ar amĭjo ba nhym kam mebĕ idjaer arým kum me kurĕ kĕt. Nãm Xijagu ã memã ane.

Me kute me bajtemmã pi'ók no'ók.

²² Nhym kam me abenmã kum,

—Gwaj Paurmĕ Banabe arkôt krĭraxbĕ Āxĭkimã gwaj banhō me ja kwý jano, ane. Nhym Jeju kute ar anorjamĕ me kute Jeju nhô me jao ba djwýnhmĕ me kute kôt ar aben pydjĭo baja kunĭmĕ ne me abenmã kum,

—Be, mextire. Dja gwaj arkôt ar'ô jano, ane. Ne kute arkôt ar anor kadjy amĭjo Djuda Baxabamĕ Xira ar utã. Ar amĕ ne ar Jeju kukwakam me kamy kurãm rax. Ar ja arkôt mōrmã. ²³ Nhym kam me arým pi'ók no'ók ne. Ar kute o mōr kadjy ne me pi'ók no'ók ne. Ne kamã me bajtemmã kum,

“Me ba Jeju kute me ijanor tũm ja ne ba me me amã ikabĕn jarĕ. Me ije Jeju nhô me jao iba djwýnhdjwý ne ba me me amã ikabĕn jarĕ. Me ibĕ Jeju kukwakam me kamydjwý ne ba me me amã ikabĕn jarĕ. Ga me apýnh me bajtem ba djãkam ar aba, krĭraxbĕ Āxĭkimĕ pykabĕ Xirĭjmĕ pykabĕ Xirxĭjkam ar aba. Ba me Jeju kukwakam me ajo ikamy. Wãm ne ba me ikabĕn mex'ã me amã pi'ók no'ók ne. Dja ga me me ikabĕn jarĕn ama.

²⁴ Be, wãm me kwý kumrĕx mōrwã ne me arým me amã 'ĕx. Me ikurũm mōn me awýr bôx ne me amã 'ĕx. Ne me ikukrãdjã tũmo me akunoro ban arĭk me amã, ‘Gĕ me Mōjdjĕ kukrãdjã kôt me amy nhĭnhu kã rĕ. Dja me me amy nhĭnhu kã rĕnh kĕt nhym Metündjwýnh arým kute ô kãjkwa kadjy me apytãr prãm kĕt', ane. Be, me kute me amã anhýr djô'ã ne ga me te: ajte katãt Metündjwýnh kabĕn marmã. Arým ne Paur ar amrĕ tĕn me imã ja jarĕ ba me kuman arým wãm me amã ikabĕn jarĕ. Djãm me ba ne ba me wãm me 'ĕxnhĭwã jano got? Kati. ²⁵ Be, ba me ije me ajarĕnh markam arým axikôt ikabĕn ne me akadjy amĭjo me ijō ar utã. Amĭjo ar utã Banabemĕ Paur arkôt me awýr ar ano. Gu me bamã bakamy Banabemĕ Paur ar kĭnhja kôt ar ano.

²⁶ Be, me kum Metündjwýnh kĭnh kĕt ja ne me te ar kangrōnho ba nhym ar mã memã Jeju'ã ujarĕnh ar ba. Kum me uma kĕt ne tu memã banhō Bĕnjadjwýr djwýnhbĕ Jeju Kri'ũ'ã memã ujarĕnh ar ba.

²⁷ Me ije arkôt me amã ar anorjabĕ ne Djudamĕ Xira ar. Dja ga me pi'ók jakam me ikabĕn jarĕn ama. Nhym ar wã dja ar ajkwakumrĕxkôt ajte me amã tãm jarĕ ga me mrãmri ajte kôt aman mar pydjĭ.

²⁸⁻²⁹ Mōjdjĕ kukrãdjã ngrĕrebit dja ba me me amã arĕ ga me aman katãt kôt ar amĭjo aba. Ba me me amã, ‘Me kute mýjjao metündjwýnh karō nhĭpĕxjamã mry parja kwãrĭk wãnh krĕn kĕt. Kwãrĭk wãnh

mry kamrõ krẽn kêt. Mry me kute mut djẽo parja kwãrik wãnh år ne krẽn kêt. Kwãrik wãnh aprõ djwýnh kupa'ã nãr amjẽn djwýnh kupa'ã akurẽ aba kêt', ane. Jabit ne ba me me amã arẽ. Dja ga me katãt Mõjdjẽ kukràdjã ngrẽre jabit man kõt ar amijo aban arým amrãnh mex. Ba me ren me amã itepã kukràdjã 'õdjwý jarẽ ga me ren te: aje mar ne katãt kõt amijo aba prãnje. Be, Metĩndjwýnh Karõ ne me ikõt amikabẽn dji ba me me amã ikabẽn jarẽ. Tãm ne ja."

Nãm me ã me bajtemmã pi'õk no'õkkam kabẽn jarẽnhõ ane.

³⁰ Nãm me memã pi'õk no'õk ne kam arým Paur arkum kungãn arkum, "Aj mã", ane. Nhyam ar arým Æxiki'yr o tẽn: kam 'yr o bõx. Ne kam me krãpti:õ akuprõn arým memã pi'õk no'õk ngã. ³¹ Nhyam me memã pi'õk jarẽ nhyam me arým kuma. Kabẽn nextire man arým kĩnhkumrẽx ne.

³² Nhyam Djudamẽ Xira Ar kubẽ Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnhõ djwýnh ne arým memã 'ã karõ kumex ne memã kum,

—Dja ga me tu amim Jeju mar týxkumrẽx rã'ãn 'ã adjukanga kêtumrẽx. Nãm ar ã memã 'ã karõõ ane. ³³ Ne arek kam ar ba nhyam ar'ã arým akati kwý apẽx. Nhyam kam ar memã kum,

—Bar akubyn Jeju kute ar anorja'yr tẽ, ane. Nhyam Jeju kukwakam ar kute abeno kamy arkum,

—Aj mã. Ar adjumar mex ne tẽ, ane. ³⁴ Nhyam kam Xira memã kum,

—Ba arek me akam ar iba, ane. ³⁵ Paurmẽ Banabe ar adjwýnhdjwý arek Æxikikam ar ba. Arek me krãpti ro'ã kajã bẽ memã Bẽnjadjwýr djwýnh kabẽn jarẽn 'ã memã ajarẽ.

Paurmẽ Banabe kute abeno bikjẽ.

³⁶ Nhyam kam ar'ã akati kwý apẽx nhyam Paur Banabemã kum,

—Gu baje õbẽ apýnh krĩraxkõt Bẽnjadjwýr djwýnh'ã memã badjujarẽnhja gu akubyn kunikõt tẽ. Gu baje Jeju kukwakam meo bakamy pumũno tẽ. Me katãt kute amijo ba jabej me omũno tẽ, ane. ³⁷ Nhyam arkõt tẽm kadjy Banabe kum Djuãõ Makõ kĩnh.

³⁸ Nhyam be, Paur ne kum o tẽm Kĩnh kêt. Õbẽ kute pykabẽ Papirijkam kute ar kangan arkõt apẽnh'yr tẽm kêtãkam ne kum o tẽm kĩnh kêt. ³⁹ Nhyam kam ar kabẽno aben japan arým abenkam kaprĩre ne. Ne kam arým abenbẽ ajkij. Nhyam kam Banabe arým Makõõ tẽn ngõkõt apẽxtibẽ Xipre'yr o tẽ.

⁴⁰ Nhyam Paur amijo Xira pytã. Nhyam kam Jeju kukwakam ar kute abeno kamy ar'ã Metĩndjwýnhmã kum,

—Ga ne ga adjukapri:kumrẽx. Kam tu amã ar kaprĩkumrẽx ne ar o aba, ane. Nhyam kam ar mã tẽ. ⁴¹ Ne pykabẽ Xirijmẽ pykabẽ Xirxijkam tẽ. Apýnh me kute amim Jeju mar djãri kõt ba. Me kute Jejukõt ar aben pydjio ba djãri kõt ba. Ne memã týx jangjẽnhõ tẽ. Nãm ar memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar týxkumrẽx rã'ãn 'ã adjukanga kêtumrẽx, anh'yro tẽ.

16

Paur kute mã amikõt Ximoxio ba.

¹ Ne kam tẽn kam arým krĩraxbẽ Tebi'yr bõx ne ajte tẽn kam krĩraxbẽ Rixa'yr bõx. Nhyam Jejukõt me ba djwýnh'õ nhidjibẽ Ximoxi kam ar ba. Nã kurũm katorja ne kubẽ mebẽ idjaer'õ. Nãm nãja kumrẽx tu amim Jeju markumrẽx. Nhyam bãm kute irjabẽ me bajtembẽ kregu'õ. ² Krĩraxbẽ Rixakammẽ krĩraxbẽ Ikõnikamdjwý Jeju kukwakam me kamy mã: memã Ximoxi mexkumrẽx jarẽnhõ ba.

³ Nhyam Paur Ximoxi'yr bõx ne omũn kam kum ar ro'ã ba prãm ne. Kum ar ro'ã ba prãm nhyam be ar kukãm pyka kunikõt mebẽ idjaer krãpti ar ba. Me kute Ximoxi mar tũm. Ximoxi bãmbẽ me bajtembẽ kreguja me kute mar tũm. Ximoxi my kã krã'yr kêt me kute ajte mar. Nhyam kam mebẽ idjaer kum Ximoxi kurẽ kêtã Paur arým kum my nhĩnhu kã krãta.

⁴ Nhyam kam ar tẽ. Apýnh krĩraxkõt tẽn kunikõt me kute amim Jeju marmã kabẽn jarẽnhõ tẽ. Djeruxarẽkam Jeju kute ar anorjamẽ me kute Jeju nhõ me jao ba djwýnhmẽ ar kabẽn ne memã arẽnhõ tẽ. Me kute mar ne katãt kõt kute amijo bamã ar memã arẽnhõ tẽ. ⁵ Nhyam kam ar õ'ã apýnh me kute amim Jeju mar kute ar Jejukõt aben pydjio ba djãri tu amim Jeju mar tý:xkumrẽx. Nhyam akati kunikõt me kwý kute Jeju mar kêtja me kõt arým tu amim markumrẽx. Nhyam kam arým me krãpti.

⁶ Nhyam ar pykabẽ Bridjakõt tẽn pykabẽ Garaxakõt tẽ. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ arkum,

—Kwãrik wãnh pykabẽ Adjijkam memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnhõ kêt, ane. ⁷ Nhyam kam ar tẽn arým pykabẽ Midjij tẽpo tẽ. Ne bit kute pykabẽ Bixinj katikõt tẽmmã. Nhyam Metĩndjwýnh Karõ akubyn ar nẽ.

⁸ Nhyam kam ar arek tẽn kam amipãnh pykabẽ Midjij mẽ. Ne tẽn kam krĩraxbẽ Krõwadjij'yr bõx. ⁹ Nhyam ar'ã akamãt ne. Nhyam Metĩndjwýnh Paurmã me'õ karõ bẽ nhyam omũ. Pykabẽ Matenikam me'õ amiwýr Paur 'uw nhyam omũ. Nhyam kum,

—Amrẽ pykabẽ Matenikam tẽn me ikõt apẽ, ane. ¹⁰ Be, Paur kute me'õ pumũnhkam

* **16:10** Pi'õk ja no'õk djwýnh nhidjibẽ ne Ruka. Jakam ne Ruka arkõt tẽmmo krax. 'Ã ne kute, "Bar" jarẽnhja. Paurmẽ amijã arẽ.

bar* on pykabê Mateni'yr itēm kadjy aminan abenmā,

—Be, mrāmri ne Bēnjadjwýr djwýnh gwaj bajuw. Gwaj baje kâj bê memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnh kadjy gwaj bajuw, ane.

Ridjij kute tu amim Jeju markumrēx.

¹¹ Ne kam Krōwadjī kurūm ikaton arým inox ne. Ne ngōkōt Xamokra'yr tē. 'Yr tē:n arým 'yr bōx. Ne ajte tē: nhyam kam ar ijā akati. Bar kam ajte tē:n kam arým krīraxbê Nējapōr'yr bōx ne 'ā kà nhō. ¹² Ne wabin kam ajte Nējapōr kurūm pykakōt tē. Tē:n kam arým krīraxbê Pirpu'yr bōx, pykabê Matenikam ne krīraxbê Piripuja. Krīrax ja ne kute raxo krīrax kwý jakrenh. Myt apōx djā kutā pykabê Mateni nhikjē'ā kute krīrax kunī jakrenh. Krīraxbê Rōma nhō me ja ne me krīrax jao djuw mex. Bar arek kam ar iba: nhyam kam ar ijā akati kwý apēx.

¹³ Nhyam kam ar ijā pi'ōk rārār. Bar kam krīraxbê tēn ngō rax'yr bōx. Kam ne mebê idjaer kute Metindjwýnhmā kabēn djā. Me nire kwý arým kam akuprō. Bar me'yr tēn arým me ikō'ā nhýn kam memā idjujarēnh dja. ¹⁴ Nhyam mekōt me'ō nire, idjibē ne Ridjij. Krīraxbê Xixxira kra 'ō. Kubē ne kubēkà nhōr djwýnh. Ta ne kubēkà 'ōk nhyam kamrēk. Nhyam kam pi'ōk kaprī kadjy memā ōro ku'ē. Nām Mōjdjē kukrādja kōt mā Metindjwýnhmā rax jarēnh ba. Bar memā idjujarēnh dja nhyam Ridjij ar ik-abēn maro nhý. Nhyam kam Metindjwýnh arým kum amak bō nhyam arým tu amim Jeju markumrēx. ¹⁵ Bar kam Ridjijmē ō kikrekam ōbikwa kunīdjwý Metindjwýnhmā ngōmā ar angij. Nhyam kam ar imā krā ne ar imā,

—Ar aje ijā amim, “Mrāmri kute tu amim Bēnjadjwýr djwýnh markumrēx”, anhyr jabej dja gar on ikōt tēn inhūrkwākam anhikwā, ane. Ne kam ar imā krāo dja. Bar kam kōt tēn ūrkwākam inhikwā.

Me kute Paurmē Xira Ar kubē ijē.

¹⁶ Arek ūrkwākam inhikwām kam Metindjwýnhmā kabēn djā'yr tē. Nhyam me priti'ō ar ikajpa. Me karō punu ne ar o ba. Nhyam me mā amikukām mýjja kute apōx'ā prítija kukij nhyam me karō punu mā kum arē. Kum arē nhyam ō'ā prítija mā memā mýjja'ā ajarē. Nhyam kam me arým pānh kum pi'ōk kaprī ngā. Nhyam kam prítija nhō bēnjadjwýr ar arým kubē pi'ōk kaprī kumex jamý. Ta ne arkum kungā nhyam ar arým kubē amý.

¹⁷ Nām Paurmē ar ikajpan ar ikōt arým ar ijo memā ākjēr tē. Nām ākjēr kam memā kum,

—Ota, ar ja ne ar Metindjwýnhbē kumkamtimā apēnh ar ba. Ne me amā Jeju kute me apytār'ā ujarēnh ba, ane. ¹⁸ Nām akati kunīkōt memā anhyro tē nhyam kam arým ar

ijā akati krāptī apēx. Nhyam kam Paur me karō punumā ākrēn arým 'yr akēx ne kum,

—Ē, Jeju Kritu kukwakam ba amā ikabēn ne. On prítijamā anhiren kurūm akato, ane. Nhyam kum kabēn majmā nhyam arým kum iren mā tē.

¹⁹ Nhyam o ba djwýnh ar arým omūn abenmā kum,

—Je, jakam prítija arým kute gwaj bamā pi'ōk kaprī jamýnh prām kēt, anen kam ar arým Paurmē Xira aro tým ne ar pa 'amý. Ne kam me rūnh'yr ar bjēro mōn aro bōx. Me krāptī kute djwý jamýnh djākam ne me bikprōnh djā. ²⁰ 'Yr ne ar aro bōx ne arým me rūnh kabem ar kudjan memā 'ēx ne memā kum,

—Ar kubē idjaer ja ne ar me banhō krīraxkam me kunīmā umar punu jangjēnh ba nhyam me arým kangao kumex. ²¹ Nām ar me bamā atemā kukrādja jarēnh ba. Krīraxbê Rōmakam me ja kute me bajo aminhō. Ne gu me ren ar kukrādja wā man kōt ar amijo baba nhyam ren me bakam ne bēnjadjwýr rūnh ren me bakam ngryk ne. Nām ar ā memā ane.

²² Ne kam me bu'ā me krāptī: amim ar kurētuw. Nhyam me rūnh arým ar'ā memā apnē. Me kute Ar kubē kubēkà o pōx ne kōo ar titik kadjy ne ar'ā memā apnē. ²³ Nhyam me arīk ar titik ne. Ne kam arým mebē ijē djāmā aro tēn kam aro bōx. Ne kam mebē ijē djwýnhmā kum,

—Dja ga omūnh 'āno dja gē ar kator kēt, ane. ²⁴ Nām me kum ane nhyam arým mebē ijē djā nhīpōkri kumoka'ēkam ar yr. Ne kam piponh amānhkrut aktā me temā nātjao ar te janē nhyam ar wānh nhý.

²⁵ Wānh nhý: nhyam arým ar'ā akamāt kō ipōkri. Nhyam ar Metindjwýnhmā kabēn ne kum ngrero nhý. Nhyam bu'ā mebē ijē krāptī ar maro ikwā. ²⁶ Nhyam me aērbē arým pyka amingrēk tý:x nhyam ō'ā arým mebē ijē djā par krax amingrēk ne. Amingrēk nhyam on 'ā ijē djā kunī jām amijā kurē. Nhyam me kunī'ā apýnh me unēnh djāja arým amijā kurē. ²⁷ Nhyam mebē ijē djwýnh arým no týx ne. Ne kam mebē ijē djā'ā ijē djā jām kute amijā rēnhkōt omū. Ne kam amim,

—Je, arým ne mebē ijē kunī kato, ane. Ne kam ō kaxdjwa kajgo kaban bit kute o amibīnmā amijo dja. ²⁸ Nhyam Paur kâj bê kum,

—Kwārīk wānh amibīn kēt. Ota, ba me ikunī inhýr rā'ā, ane.

²⁹ Nhyam kam ngōnhpōk'ā me ku'uw ne mebē ijē djāmā prōt ne wadjā. Wadjān umaje tertet ne arým Paurmē Xira ar parbē tým. ³⁰ Ne kam aro katon arkum,

—Ē, bēnjadjwýr ar, mýj dja ba amijon arým ijaxwebē amipytā? ane.

³¹ Nhyam ar kum,

—Dja ga tu amim Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markumrêx nhyim arÿm ajaxwebê apytâ. Anhô kikrekam anhôbikwadjwÿ gé ar tu amim markumrêx, ane. ³² Ne kam arÿm arkum Metîndjwÿnh kabên jarê, ô kikrekam ar ÿr kunîdjwÿmâ arê. ³³ Nhyim kam akamât tâmkam Paurmê Xira arkum igot ku'ô. Nhyim kam urokam ar arÿm Metîndjwÿnhmâ ngômâ ar angij. Mebê ijê djwÿnhmê ôbikwa ar angij. ³⁴ Nhyim kam aminhûrkwâmâ aro tê. Ne kam arkum ômrô jarê nhyim ar ô kwÿ krêno nhÿ. Nhyim ar kunî arÿm kînhkumrêx ne. Ar kute amim Metîndjwÿnh markam ne ar kînhkumrêx ne.

³⁵ Nhyim kam ar'â akati. Nhyim me rûnh arÿm Paur ar'ÿr krâkamngônh ar ano. Nhyim ar ar'ÿr môn mebê ijê djwÿnh kumrêx'ÿr bôx ne kum,

—Me rûnh ne me arÿm amâ, “Arkum anhire gé ar tê.” Nâm me â amâ ane, ane. ³⁶ Nhyim kam mebê ijê djwÿnh Paur'ÿr tén kum arên kum,

—Me rûnh ne me arÿm ar ajâ imâ, “Arkum anhire gé ar tê”, ane. Kam dja gar akaton tén adjumar mex, ane.

³⁷ Nhyim kam Paur krâkamngônh arkum,

—Krîraxbê Rômakam me ja ne me ar ijo aminhō. Nhyim me kute ar ijaxwe jabej ar ikukjêr kêt kam tu me ipôkri ar ititik ne. Ne kam tu ar ibê ijê. Ne kam bit kute me kâxâ bôm ar imênhmâ. Djâm me kute â krîraxbê Rôma nhô me jao anhÿr got? Be, kati. Me kute â Rôma nhô me jao anhÿr kêt. Gé me ta amrê tén ar ijo kato, ane.

³⁸ Nhyim kam krâkamngônh ar akubyn tén me rûnhmâ ar kabên jarê. Nhyim me kute Rômakam me ja kute aro aminhō markam arÿm ar umaje tîn prâm. ³⁹ Ne kam nhyim ar'ÿr tén aminêje arkum kabên ne arkum,

—Gop ar ijarênh kêt, ane. Ne kam arÿm aro katon ajte arkum,

—Gop krîrax jabê mâ tê, ane. ⁴⁰ Nhyim kam ar mebê ijê djâ kurûm katon Ridjij nhûrkwâmâ tén bôx. Ne kam Jeju kukwakam me kamy pumûn arÿm memâ 'â karôn meo kînh. Ne kam mâ ajte tê.

17

Texarônikakam memâ Jeju'â ujarênh.

¹ Tê:n kam krîraxbê Áporij'ÿr bôx ne amipân h kumê. Ne tē:n kam krîraxbê Apônij'ÿr bôx ne amipân h kumê. Ne tē:n kam krîraxbê Texarônika'ÿr bôx. Kam ne mebê idjaer bikprônh djâ'ô. ² Nhyim kam Paur ajte tām ne pi'ôk rârârkam me bikprônh djâkam tén arÿm pi'ôkkôt memâ 'â ajarên me kûj ne 'â memâ karô. Nhyim ajte pi'ôk rârâr nhyim ajte kam tén pi'ôkkôt memâ 'â ajarê. Nhyim ajte pi'ôk rârâr nhyim ajte kam tén pi'ôkkôt memâ 'â ajarê.

³ Nâm memâ kum,

—Be, amrêbê me bakukâmâre kute pi'ôk no'ôk ne. Pi'ôkkam ne mrâmri Kritu tokryn tyk ne akubyn tînmâ. Be, pi'ôkkam Kritu kute amijo anhÿrmâ kôt arÿm Jeju â amijo ane. Mrâmri ne Metîndjwÿnh Jeju'â me banhō Bênjadjwÿrbê kumkati mênhkumrêx. Ja dja ga me pi'ôk kôt ama. Ga, mrâmri kubê Kritukumrêxa pumû. Jejuja tām ne ba kâj bê me mêmâ arênho iba. Nâm â memâ anhÿro ku'ê.

⁴ Nhyim kam me kwÿ 'â amim,

—Be mrâmri. Kôt ne arê, anen arÿm mâ Paurmê Xira arkôt ajkamê. Me bajtembê kregu kute Metîndjwÿnhmâ amijarênho baja krâpti: arkôt ajkamê. Me nire rûnhdjwÿ krâpti arkôt ajkamê.

⁵ Nhyim mebê idjaer kwÿ kute amim Jeju mar kêtja arÿm 'â ngryk ne. Me te kute ar urâk prâmje arkam ngryk ne. Ar'â me krâptikam arkam ngryk ne. Nhyim me kwÿ axwekam ate ar ba. Nhyim mebê idjaer me jamâ kum,

—Paur ar axwekumrêx. Gwaj me kunîbê ar kurê, ane. Nhyim kam me kwÿja krîraxkam me krâptimâ ar kurêtuw nhyim me arÿm arkam kangao kumex. Ne kam Djaxô nhûrkwâ'ÿr prôt ne. Me kute kam Paur ar abej ne arkum kator ne me krâptimâ aro katormâ ne me ûrkwâ'ÿr prôt ne.

⁶ Ne te: ar abej. Ne kam ar pân h Djaxômê Jeju kukwakam ar kute abeno kamy kwÿ pa 'amÿn aro katon krîraxkam me rûnh'ÿr aro môn me'ÿr aro bôx. Ne ar'â 'êx ne kâj bê memâ kum,

—Paurmê Xira ar pyka kunîkôt abenmâ me kurê'uko ba nhyim me kangao kumex. Nhyim kam ar arÿm jakamdjwÿ bôx. ⁷ Nhyim kam Djaxô arkum aminhûrkwâ jarên aro djuw mex. Ar ja kunî ne arkum bēnjadjwÿr raxbê Xedja kabên kurê. Xedjabê ne me bēnjadjwÿr rûnh kunî nhô bēnjadjwÿr. Arkum kabên kurê. Ne mâ memâ kum, “Bēnjadjwÿr rax 'ôdjwÿ kute kabêno Xedja jakrenh ne kubê Jeju.” Nâm ar â memâ anhÿr ba, ane. Be, nâm me â ar'â me rûnhmâ ane.

⁸ Nhyim kam me krâptimê krîraxkam me rûnh kute ja markam arÿm arkam ngryk ne âkrêo kumex. ⁹ Ne kam Djaxô Ar kubê pi'ôk kapri kumex byn arkum,

—Paur ar ano gé ar mâ tê. Ar mâ tēm nhjukribit dja bar akubyn ar amâ anhō pi'ôk kapri ngâ, ane. Ne kam arkum ire nhyim ar akubyn ûrkwâmâ tê.

Berêjakam memâ Jeju'â ujarênh.

¹⁰ Nhyim kam Jeju kukwakam me kamy akamât tâmkam amû Paurmê Xira ar ano. Krîraxbê Berêjamâ ar ano. Nhyim ar'ÿr tē:n kam 'ÿr bôx. Ne kam mebê idjaer bikprônh djâ'ÿr tê. ¹¹ Berêjakam me ja ne me kute amak mexo krîraxbê Texarônikakam

me ja jakrenh. Paur ar ajkwao memā Metündjwýnh kabēn jarē nhyh me arým kum kabēn kīnh. Kum kabēn kīnh ne kam akati kunikōt amim pi'ók jarē. Metündjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ók jarēn amim,

—Djām Paur ar katāt amikabēn jarēnhkumrēx? Djām ar Metündjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ók kōt amikabēn jarēnhkumrēx? ane. Me kute Paur ar nrāmri Metündjwýnh kabēn kōt kabēn jabej ā amim pi'ók jarēnh ne maro ane. ¹² Me kum kabēn kīnhkam ne me krāptī tu amim Jeju markumrēx. Me ni bajtem rūnhbē kregujamē me my bajtemdjwý krāptī tu amim markumrēx.

¹³ Krīraxbē Berējakam Paur kàj bē memā Metündjwýnh kabēn jarēnho ba: nhyh amybým krīraxbē Texarōnikakam mebē idjaer arým arēnh ma. Ne kam 'yr tē:n arým kōt bōx. Ne wākamdjwý me krāptīmā ar kurētuw nhyh me arým kangao kumex.

¹⁴ Nhyh kam Jeju kukwakam me kute abeno kamy ngō raxbē pyka kēt'yr Paur jano. Nhyh Xiramē Ximoxi ar arek Berējakam ar ba. ¹⁵ Nhyh me kamy kwý Pauro tē. O tē:n kam arým krīraxbē Atēna'yr o bōx. Nhyh kam Paur arkum,

—Dja gar Xiramē Ximoxi ar'yr tēn ar'yr bōx ne arkum ikabēn jarē gē ar amrē tē, ane. Nhyh ar arým akubyn Berēja'yr akēx ne.

Atēnakam memā Jeju'ā ujarēnh.

¹⁶ Nhyh kam Paur arek krīraxbē Atēnakam arkam amako nhý. Arkam amako nhýn kam arým mekam kapri:re ne. Be, me kute kum amijarēnh kadjy ne me apýnh metündjwýnh karō krāptī nhípēx ne krīrax tāmkan kikre kunikōt umjuw. Nhyh arým omūn mekam kapri:re ne. ¹⁷ Ne kam mebē idjaer bikprōnh djākam memā kabēno ku'ē. Me kukjēro ku'ē. Memā 'ā karōo ku'ē. Me bajtem kute Mōjdjē kabēnkōt amim Metündjwýnh mar jadjwýmā 'ā ujarēnho ku'ē. Ne akati kunikōt me krāptī kute djwý jamýnh djākam memā 'ā ujarēnho ku'ē.

¹⁸ Nhyh kam apýnh me kukrādja tūm'ā ujarēnh djwýnh arým Paur'yr bōx ne kabēn ma. Me ja ne me mebē epikurēju kukrādja'ā ujarēnh ar ba. Nhyh ate me jadjwý ne mebē exoko kukrādja'ā ujarēnh ar ba. Amē me ja ne me Paur'yr bōx ne kabēn man kam arým abenmā kum,

—Je tō, mýj ne kabēn krāptīja bit kute me bamā arēnhmā? ane. Nhyh me kwý 'ā abenmā kum,

—Bārām metündjwýnh bajtem'ā memā ujarēnh ar ba, ane. Mýkam ne me ā abenmā ane? Bir, Paur kute kàj bē memā Jeju'ā ujarēnh ny jarēnho bakam. Ne kute kàj bē me tyk akubyn tūn'ā ujarēnh ar bakam. Kam ne me ā abenmā ane.

¹⁹ Me ja ne me Paur kabēn man kam kum krān arým o tēn krānhbē Apaku nhimōk'yr o bōx. Kam ne me kute aben pydji djā. ²⁰⁻²¹ Nām me me aben pydji djākam Pauro bōx ne arým kum,

—Dja ga pri:ne me imā arē. Aje memā me kukrādja ny jarēnhja mýj ne kraxkam kute? Be, ga bōx ne atemā me kukrādja jarē. Mýj'ā ne ga arē? ane. Be, krīraxbē Atēnakam me krī tūm kunimē me bōx ny kunimē ne me mā akati kunikōt abenmā ujarēnhbit. Me abenmā apýnh me ujarēnh ny jarēnho babit nār me me maro krībit. Ne atemā mýjja kupēnh kēt.

²² Nām me Paur kukij nhyh arým me aben pydji djābē Apaku nhipōkri kàjmā djan memā kum,

—Krīraxbē Atēnakam me akrī ga me aje apýnh me anhō we metündjwýnh krāptī mar prāmkumrēx. Arým ne ba omū.

²³ Be, nā bām me anhō kikre kabe'ā tēn apýnh me ō mýjjamā kute amijarēnh djā kumexja pumūnho tēn kam kēn ja'yr ikato. Me anhō we metündjwýnh mar djā'ā kēn jamā ikato. Ga me akabēn'ā kēn no'ók ne. Kamā ne ga me, “Gu me baje metündjwýnh mar kētjamā rax jarēnh djā kadjy ne gu me kēn ja dji”, ane. Be, me ga ne ga me kum kēn djir kajgo. Aje Metündjwýnhkumrēx mar kētkam ne ga me aje kēnja djir kajgon kum amijarēnh kajgo. Be, ba ne ba arým ije tāmja mar. Ije Metündjwýnhkumrēx mar. Dja ba Metündjwýnhkumrēx'ā me amā ajarē ga me ama.

²⁴ Be, ta ne pykamē kam mýjja kunī nhípēx. Pykakam mýjjamē kàjkwakam mýjjamē kunīmā Bēnjadjwýr djwýnh ne kute o 'yr. Kunīmā Bēnjadjwýr djwýnhkam djām me kute kum kikre nhyh Metündjwýnh kam 'yrmā got? ²⁵ Nār djām mýjja 'ō Metündjwýnh nhō kēt ga me kam aje kum ōrmā? Kati. Be, ta ne kute memā tīn jangjēnh ne memā ākōr jangjēnh nhyh me ar ba. Ta ne memā mýjja kunī nhōro nhý.

²⁶ Apýnh me ba djā kunikōt me bakunī me banhingēt djwýnh pydji nhyh Metündjwýnh adjakamā ipēx. Nhyh kam ō'ā pyka kunikōt me ajmān kam ar ba. Metündjwýnh amim me kukām apýnh me bixadjwýr djā'ā karō. Amim apýnh akati'ā karō nhyh kōt me aben kukām apōx. Nhyh me kukām amim apýnh me ba djā'ā karō nhyh me kam aben kukām apōx ne arým kam ar ba.

²⁷ Mýj kadjy ne me ipēx? Bir, me kute Bēnjadjwýr djwýnh jabejmā ne me ipēx. Me gop kute amim mar ne kum katormā ne me ipēx. Djām kum me bajōmā kre rax got? Kati. ²⁸ Metündjwýnh me bamē amijo kajkep. Kute me bamē amijo kajkepkam ne gu me batūn ne amingrēk ne amirīto baba. Ikabēnja kōt me akukrādja jarēnh djwýnh

kwŷ amrēbē: ā memā ane. Ne memā kum, “Gu me babē Metindjwŷnh kra”, ane.

²⁹ Be, ta ne kute me banhipēx gu me babē ta krakam kwārīk wānh ga me amim, “Be, me ē mex ne umarkōt ne me kute Metindjwŷnh karō nhīpēx. Kēn karŷro nār kryt jakao nār kēno me kute ipēx mex”, kwārīk wānh ga me ā amim anhŷr kēt. Metindjwŷnh ta kute me banhipēxkam kwārīk wānh ga me amim anhŷr kēt. ³⁰ Be, amrēbē me kute mar kētkam ne me ā amim anhŷro ba nhyim Metindjwŷnh ate krā. Ne kam ajbir jakam pyka kunīkōt me kunīmā kum, “Me on amika akapŷren wānh ajaxwemā anhiren iwŷr amijo akēx”, ane.

³¹ Be, dja ī pyka kunīkōt me kunīmā axwe pānh jarēn katāt memā o pānhkumrēx. Kute kukwakam memā axwe pānh jarēn kadjy ne arŷm amijo Jeju pytā. Arŷm kadjy kukām 'ā akati jarēnh māmđji. Me kunī kute kum kator ne mar kadjy ne Metindjwŷnh arŷm akubyn o tŷn. Me kute tāmwa kute memā axwe pānh jarēnh djwŷnhkōt mar kadjy ne arŷm akubyn o tŷn.

³² Nām ā Paur memā ane nhyim me arŷm aprŷ. Me kute me tyk akubyn tŷn jarēnh markam ne me kwŷ arŷm aprŷo dja. Nhyim me kwŷ kum,

—Dja ba me ī ajte 'ā ama, ane. ³³ Nhyim kam Paur mā mebē tē.

³⁴ Be, tēm kētri nhyim me kwŷ mā kōt ajkamēn tu amim Jeju markumrēx. Me'ōja nhidjibē ne Dijoni. Nām Apakukam me rūnh bikprōnh djākam me ro'ā rax. Me'ō nire jadjwŷ idjibē Tamari. Nhyim me kwŷdjwŷ ar jakōt tu amim Jeju markumrēx.

18

Kōritukam memā Jeju'ā ujarēnh kadjy ne ja.

¹ Nhyim kam Paur amipānh krīraxbē Atēna mēn arŷm krīraxbē Kōritu'ŷr tē. 'ŷr tē:n 'ŷr bōx. ² Ne kam me'ōbē idjaer, idjibē Akwire'ŷr bōx. Pykabē Pōtukam ne rwŷk djā. Amrēbē ne krīraxbē Rōmakam prōmē ro'ā ar ba. Pykabē Itarijkam ne krīraxbē Rōma. Prōbē Pxiŷira. Ar kam ar ba: nhyim kam bēnjadjwŷr raxbē Kraōđjō mebē idjaer kunī jano. Krīraxbē Rōma kurūm me ano nhyim Akwiremē prō ar arŷm mekōt katon tē. Tē:n arŷm Kōritukam bōx. Ne kam ar ba. Ar ba: nhyim kam Paur arŷm Akwire ar'ŷr bōx. Ne kam ar ūrkwākam tē.

³ Paurmē Akwire ar āpēnh djā kute aben pyrāk. Ar kubē kubēkātio kikre nhīpēx djwŷnh. Kam Paur arŷm ar ūrkwākam tēn arek kam krīn ar ro'ā kikre nhīpēxo ba. ⁴ Ipēxo ban kam pi'ōk rārār kunīkōt mebē idjaer bikprōnh djā'ŷr ban memā 'ā ujarēnh ku'ē. Nām mebē idjaermē me bajtembē kregudjwŷmā 'ā ujarēnh ku'ē. Me kukjēro

ku'ē, memā 'ā karōo ku'ē. Me kute tu amim Jeju markumrēxmā memā 'ā karōo ku'ē.

⁵ Nhyim kam Xiramē Ximoxi ar pykabē Mateni kurūm kōt bōx. Nhyim Paur no kato:n memā arēnh prā:m:kumrēx ne mā mebē idjaermā kum,

—Mrāmri Jejubē me banhō Bēnjadjwŷrbē kumkatibē Kritukumrēx anhŷro ba. ⁶ Nām memā arēnh prā:m nhyim mebē idjaer arŷm kabēno apanh ne aprŷo ku'ē. Nhyim kam Paur kute me kangao amirīt kadjy amijā kubēkā karngŷrōn memā kum,

—Ba te me abē idjaermā Metindjwŷnh kabēn jarē ga me mā akabēno ijapanho aku'ē. Jakam dja ga me te aje Metindjwŷnhmā kum, “Be, Paur kute me imā arēnh kētkam ne ba me biknor tokry djākam itokry”, anhŷrmā. Jakam dja ba me bajtemmā tēn memā arē.

⁷ Nām ā memā anen kam arŷm mebē tēn me'ōbē Juxu nhŷrkwāmā wadjān kam nhŷ. Juxu ne amrēbē Metindjwŷnhmā rax jarēnh ba. Mebē idjaer bikprōnh djā kuri ne ūrkwā. ⁸ Me bikprōnh djā jakam me ō bēnjadjwŷrbē Kripu. Paur Juxu nhŷrkwākam ikwā: nhyim kam Kripu arŷm tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnh markumrēx. Ō kikrekam ōbikwa kunīdjwŷ tu amim markumrēx. Nhyim bu'ā krīraxbē Kōritukam me krāptī Paur kabēn man kam tu amim Jeju markumrēx. Nhyim me arŷm Metindjwŷnhmā ngōmā me angij.

⁹ Nhyim kam akamātkam Bēnjadjwŷr djwŷnh Paur nokam amirīt nhyim omŷ. Nhyim kum,

—Kwārīk wānh me umaje abinhikrēnh kēt. Dja ga memā akabēn jarēnh rā'ā. ¹⁰ Ba ne ba amē amijo ikajkep. Me'ō kute awŷr prōt ne ajo bikēnh prām kētkumrēx. Be, krīrax jakam inhō me ja krāptīkam ne me'ō kute ajo bikēnh prām kētkumrēx. Nām ā Bēnjadjwŷr djwŷnh kum ane. ¹¹ Nhyim kam arek Kōritukam memā Metindjwŷnh kabēn jarēnh ba nhyim arŷm 'ā amex ne 'ā nan ajte 'ā amex apēx.

¹² Nhyim akati 'ōkam mebē idjaer arŷm akuprō. Gariju pykabē Akajakam memā bēnjadjwŷrkam ne me akuprōn kam abenmā Paur kurētuw. Abenmā kurētuw ne arŷm 'ŷr prōt. 'ŷr prōt ne o tŷm ne pa 'amŷn arŷm me kute memā axwe pānh jarēnh djākam o bōx. ¹³ Ne kam me rūnhmā kum,

—Me'ō ja ne me ibē ikurādja kurēo ban me imā, “Be, ikurādja jakōt dja ga Metindjwŷnhmā rax jarēnh aba”, ane.

¹⁴⁻¹⁶ Nhyim Paur kum amijarēnh 'ŷr nhyim Gariju kumrēx ne memā kum,

—Je, me'ōja ren axwekumrēx. Ren me'ōnh bī, nār ren mŷjjao akī ba ren arŷm 'ā me akabēn ma. Nhyim be, ate ga me abē idjaer me akabēnbito angyrk ne me anhidjibito angyrk ne me akurādja tūmbito angyrk ne

arým o ikunoro aba. Djām ba ije mýjja kajgo jakōt memā axwe pānh jarēnh got? Rūm me mōn wānh me akukrādjaō aba. Nām ā Gariju me bē idjaermā anen arým me anon bōm me kurē. ¹⁷ Nhyam kam me bajtembē kregu kunī Xoxinio tým. Xoxinibē ne me bē idjaer bikprōnh djākam memā bēnjadwýr rax. Nām me o tým ne arým me kute memā axwe pānh jarēnh djāja kabem titik ne. Nhyam Gariju ate krā nhý.

Prixiramē Akwiremē Apōr ar'ā ujarēnh.

¹⁸ Nhyam kam Paur krīraxbē Kōritu tām kam arek ar ba 'ātüm me. Ne kam arým Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum, "Ba on", ane. Ne kam arým Prixiramē Akwire ar aprōn aro tē. Ar pykabē Xirij'ýr tēmmā. Ne krīraxbē Xekrere kumrēx'ýr tēn 'ýr bōx. Bōx kētri ne Paur Metündjwýnhmā amikabēn pydjín arē. Ne kam amikabēn kōt amijo tēn arým aminhinomā amimē nhyam me arým kum krānh kē, me bē idjaer kukrādja kōt. Nhyam kam ar nox ne.

¹⁹ Ne tēn kam arým krīraxbē Epexu'ýr bōx. Nhyam kam Prixiramē Akwire ar arek Epexukam ar ba kadjy Paur arkum ire. Arkum iren kam tu arým me bē idjaer bikprōnh djākam tēn memā Jeju'ā ujarēnh dja. Me kujjēro dja, memā 'ā karō dja. ²⁰⁻²¹ Nhyam me kum,

—Dja ga arek jakam ar aba. Gé kajbē ajātüm ga kam amü tē, ane.

Nhyam memā kum,

—Kati. Djeruxarēkam me bē idjaer krāpti kute aben kajmā'ā amikukrādja tüm mar kadjy arým aben pydji 'ýr. Ije me aben pydji djā nhō akati majmā ibōxmā. Ba on me'ýr. Nhyam kam Metündjwýnh kum akubyn itēm kīnh jabej ba kam ajte akubyn me awýr tē. Aj, ba on, ane. Ne kam arým krīraxbē Epexu kurüm tē. Ngōkōt tē.

²² Tē nhyam kam me arým krīraxbē Xedjarekam ká nhō nhyam kam wabi, krīraxbē Djeruxarē'ýr wabin kam 'ýr bōx. Ne kam me kute amim Jeju mar pa krij. Me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio baja pa krij ne memā kabēn mex jarē. Ne kam krīraxbē Áxiki'ýr tē. 'Ýr tēn arým 'ýr bōx.

²³ Ne kam kam ar ba kajbē 'ātüm ne ajte tē. Tēn kam pykabē Garaxakōt tē. Ne kam pykabē Bridjakōt tēn apýnh Jejukōt me ba djwýnh djāri kunikōt memā týx jangjēho tēn mā memā kum,

—Gora tu amim Jeju mar týxkumrēx. Kwārīk wānh 'ā adjukanga kēt, anhyro tē.

²⁴ Nhyam kam me bē idjaer'ō nhidjibē Apōr arým krīraxbē Epexukam bōx. Krīraxbē Arexākam ne rwýk djā. Nām kabēn mexkumrēx ne kute Metündjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ók mar mexkumrēx. Kute memā arēnh mexkumrēx nhyam me kātām te kute

kabēno itymān kam kutā amikabēno biknoro nhý. ²⁵ Apōr Bēnjadwýr djwýnh Jeju'ā prīne me bakukāmāre kabēn kukrādja mar mexkumrēx. Ne kam no kator mex ne prīne katāt memā kabēn jarēnh mexkumrēx. Ne kam Djuāo kute Metündjwýnhmā ngōmā me angjēnhkam me kabēnbit ne kute mar. Kute ja nhijukri Jeju'ā ujarēnh kunī mar kēt.

²⁶ Apōr ja ne Epexukam bōx ne kam me bē idjaer bikprōnh djā'ýr tēn 'ýr wadjān arým memā 'ā ujarēnh dja. Nām kum me uma kēt ne memā 'ā ujarēnh dja. Nhyam kam Akwiremē Prixira ar arým 'ā ujarēnh man arým o tēn kum arēnh mex. Apōr kute Jeju'ā ujarēnh mar kētja kum arēnh mex.

²⁷ Nhyam kam kute pykabē Akajamā tēmmā nhyam Jeju kukwakam me kute abeno kamy arým memā pi'ók no'ók ne. Kute Akajakam Jejukōt me ba djwýnhmā ōr kadjy ne memā pi'ók no'ók ne arým Apōrmā kungā. Pi'ókkam ne me memā 'ā karōn memā kum,

—Dja ga me tu Apōro anhōbikwakumrēx, ane. Nhyam kam Apōr me'ýr tēn me'ýr bōx. Ne kam arým me kute amim Jeju marjamā Metündjwýnh kabēn jarē. Nhyam kam me arým tu Apōro ōbikwakumrēx. Amrēbē ne Metündjwýnh tu kum me kaprikumrēx ne memā amak bō nhyam kam me arým tu amim Jeju markumrēx. Nām me Apōro ōbikwakumrēx nhyam kam memā Metündjwýnh kabēn jarē: nhyam kam me arým amü amim mar kamēn kabēn mar rax ne.

²⁸ Nām mā me bē idjaermā me kukāmāre kute Kritu'ā pi'ók no'ók jarēn mā memā kum,

—Be, pi'ókkam Bēnjadwýrbē kumkatibē Kritu kute amijo anhyrmā kōt ne Jeju arým ā amijo ane. Be ga, mrāmri pi'ók kōt Jejubē me banhō Bēnjadwýrbē kumkatikumrēxja pumü. Mrāmri kubē Kritikumrēxja pumü, ane. Nām me krāpti nhipōkri ā memā kabēn mex jarēnh ane nhyam me bē idjaer te: kute kabēno itymā te o anen amikabēno biknoro nhý.

19

Paur Epexukam Jeju'ā ujarēnh.

¹ Nhyam Apōr arek krīraxbē Kōritukam ar ba nhyam Paur arým atýx kōt tē. Tēn kam krīraxbē Epexu'ýr bōx. Ne kam Kritu nhō me ja kwý'ýr bōx. Ar ja ne ar kute Metündjwýnhmā ngōmā me angjēnh djwýnhbē Djuāo kabēnbit mar. ² Nām ar'ýr bōx ne arkum,

—Ar aje tu amim Kritu markumrēxkam djā ne Metündjwýnh Karō ar ajamýn ar ajo ba? ane.

Nhyam ar kum,

—Kraxje me'ō kute ar imā Metindjwŷnh Karō'ā ujarēnh kētkam ne bar ije mar kētkumrēx, ane.

Nhym Paur arkum,

³—Be, me kute Metindjwŷnhmā ngōmā ar ajangjēnhkam mŷj ne me kute o amirīt kadjy ngōmā ar ajangij? ane.

Nhym ar kum,

—Be, nā bām ar arŷm amikam ikapriren wānh ijaxwemā inhiren Metindjwŷnh'ŷr amijo akēx. Kute jao amirīt kadjy me ngōmā ar ijangij. Nām ā Djuāo ngōmā me angjēnho ane, ane.

⁴Nhym kam Paur arkum,

—Mrāmri ne me amikam kapriren wānh axwemā iren Metindjwŷnh'ŷr amijo akēx. Jao amirīt kadjy Djuāo ngōmā me angij. Kamā ne memā kum, “Be, itotokbē ne me'ō bōxmā. Tāmwa dja ga me tu amim markumrēx”, ane. Kritubē Jeju'ā ne ā memā ane. Nām ā Paur arkum ane ⁵nhym ar arŷm kuma. Ne kam ar tu amim Bēnjadwŷr djwŷnh Jeju markumrēx nhym arŷm kum ngōmā ar angij.

⁶Ne kam ar krā'ā aminhikra jadjuw nhym Metindjwŷnh Karō arŷm ar 'amŷ. Nhym ar arŷm apŷnh ar kute me kabēn mar kētkam kabēn jarēnho dja, Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnho dja. ⁷Kute ngōmā ar angjēnh ja ne Ar kubē 12 pyrāk.

⁸Nhym kam Paur aben tā mebē idjaer bikprōnh djākam tēn kum me uma kēt ne memā 'ā ujarēnho ku'ē. Nām aben tā Metindjwŷnh kute amim me utār ne ar meo ba'ā memā ujarēnho ku'ē, memā 'ā karōo ku'ē. Nhym me kwŷ amim, “Mrāmri kabēnkumrēx”, anhŷro krī. Nhym arŷm 'ā mytyrwŷbē 3 apēx. ⁹Nhym ate, me kwŷ ta arŷm amakkre kēt ne arŷm kabēn mar kēt ne me krāptī nhipōkri kabēn punuo dja. Ne memā kum,

—Djām Jejukōt me kute amijo bakam mex got? Arkati, anhŷro ku'ē. Nhym kam Paur mebē Jeju nhō me jao tēn arŷm me kaxā meo krī. Me'ōbē Xiranu kute memā me kukrādja jarēnh djākam meo krī. Akati kunīkōt memā ujarēnho krī. ¹⁰Nām aben tā meo krī nhym me'ā amex ne ajte 'ā na ne ajte 'ā amex ne ajte 'ā na apēx. Apēx nhym kam pykabē Adjikkam me ō krī kunīkōt ne me arŷm Paur kabēn ma. Mebē idjaermē me bajtembē kregudjwŷ ne me Bēnjadwŷr djwŷnh Jeju'ā ujarēnh ma.

¹¹Nhym Paur Metindjwŷnh kukwakam arŷm apŷnh mŷjja pumūnh kēt djāri ipēxo ba. Nām me punuo mexo ba. ¹²Nām ipēxo ba nhym me me ŷjarop kukōnh djā, nār me ō kubēkā Paurmā o mōn o kupē. Ne kam apŷnh me punu djāri memā o mō nhym me punu kunī arŷm mex ne. Nhym me karōo punu kunī arŷm memā ire.

¹³⁻¹⁴Nhym mebē idjaer kwŷja ne ar Epexukam ate ar babit ne arek krī kēt. Me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadwŷr'ō nhidjibē Xewa ne ar kunī jadjuw. Ar kubē 7. Xewabē ne mebē idjaer'ō. Kra ar ta ne amijo me karō mar mexo ba. Ar me karōo punu kute meo ba'ā Bēnjadwŷr djwŷnh Jeju nhidji jarēn kum,

—Bar Jeju kukwakam amā ikabēn. Paur kute kāj bē Jeju'ā memā ujarēnhja ba kukwakam amā ikabēn. On kum anhire. Nām ar ā memā anhŷro ba.

¹⁵Ne kam ar bit kute me'ō jakam me karōo punu janormā kum Jeju nhidji jarēnh kajgo. Nhym me karōo punu arŷm ar aērbē arkum,

—Jeju ije kabēn mar ne Paur ije kabēn mar. Nhym be, ar ga djām ije ar akabēn mar got? ane. ¹⁶Nhym me'ōja me karōo punu kute o baja arŷm tu aro arī ne ar titiko tē. Nām aro tēn priene ar ōm ne. Ne arŷm Ar kubē ar ō kubēkā kadjōn o pōx. Ne ar par punu nhym ar kajgo mā kikre kurūm prōt ne.

¹⁷Nhym kam me ar arēnho ipōk ne. Nhym me kunī arŷm kuma. Mebē idjaermē me bajtembē kregumē krīraxbē Epexukam me ja kunī arŷm kuma. Me kunī arŷm umaje madja kretin Bēnjadwŷr djwŷnh Jeju ra:xkumrēxmā kato. ¹⁸Nhym kam me krāptī kute tu amim Jeju markumrēxja bōx ne tu amijaxwe djāri arēnho amirītkumrēx.

¹⁹Nhym kam mebē wajanga krāptī aben totokmā amidjudjy'ā pi'ōk no'ōk jao bōx. Ne kam me kute amidjudjy kangao amirīt kadjy me ipōkri kum kuton kam kurē nhym kumex ne. Mŷj ne pi'ōk pānh kute nhym me kum kuto? Bir, pānh ra:x. Kryt jakao ngōnhponho pi'ōk kapri krāptī, aben 'ā akre kubē 50.000. Nhym me tu kum pi'ōk kurēn arŷm kuwykam kunī rē nhym xēr. ²⁰Nhym kam me arŷm tŷx ne amū memā Metindjwŷnh kabēn jarēnho kumex nhym me krāptī kum kīnh nhym me kute tu amim Jeju markumrēxja arŷm krāptī: ne.

²¹Nām me ā o ane nhym Paur ōkre kadjwŷnhbē arŷm amim pry karō djā djirkumrēx ne amim,

—Ba pykabē Matenimē Akajamē 'ŷr tēn kam me omū. Dja ba anen kam arŷm Djeruxarēmā tē. Ne kam krīraxbē Rōmamādjwŷ itēm prāmkumrēx, ane. ²²Ne kam amikukām Matenimā ō àpēnh amānhkrut jano. Nām Ximoximē Eraxu ar ano. Ne kam arek pykabē Adjikkam ar ba rā'ā.

Temexu kute me krāptī:mā Paur kurē'uk.

²³Paur ar ba: nhym kam krīraxbē Epexukam me krāptī arŷm ngyrk ne kangao kumex. Be, Temexu kute me krāptībē me kute amim Jeju mar kurēkam me arŷm ngyrk ne. ²⁴Temexubē kryt jakao kikre kryre nhipēx djwŷnh tūm. Kute

kikreti pyràk ne kikre kryre nhípéxo ba. Kikretikam ne me amrèbè Djijanamā amijarènh djà. Djijanabè ne me ò metindjwýnh kajgo'ò. Nām kryt jakao kikre kryre nhípéxo ba. Ne kam kute memā òr pānh pi'òk kaprī jamýn ò àpènhmā kungā. Pi'òk kaprī rū:nh ne amýn memā kungā.

²⁵ Nhyim me krāptī jadjwý kute ar mýjja metindjwýnh karō nhípéxo ba. Nhyim Temexu ò àpènh jao akuprōn metindjwýnh karō nhípéx djwýnh krāptī jadjwýo akuprōn memā kum,

—È, ar ikabèn ma. Gwaj badjāpènh djà ja djō'ā ne gwaj mā banhō pi'òk kaprī kumex jamý. Tām ne gar arým ama.

²⁶ È, arým ne gar Paur kute ar amijo ba kòt omūn arým kabèn kòt ama. Djām krīrax jabè Epexukambit ne ar kabèn ba? Kati, pykabè Adjijja kunikòt ne me krāptī:bè metindjwýnh karō nhípéxja kuréo ban kubè ar meo akéxo ba. Nām arīk memā kum, “Djām metindjwýnh karō nhípéxjabè Metindjwýnhkumrèx? Arkati. Kubè Metindjwýnh kètkumrèx”, anhyr o ba.

²⁷ Be, dja Paur memā ja jarènh ba rā'ā nhyim me krāptī arým me baje metindjwýnh karō nhípéxja kanga. Djijana nhō kikretidjwý dja me kum kīnh kèt. Be, Djijanabè me banhō metindjwýnh raxkumrèx. Pykabè Adjij kunī, kam me kunī kum rax jarènh ba. Pyka kunikòt apýnh me ba djākam me kunī: kum amijarènh ba. Dja me Paur kabèn man kòt ar amijo ban arým Djijanamā amijarènh krāta. Nām ā Temexu memā ane.

²⁸ Nhyim me kute amijā kabèn ja markam arým ngry:k ne kàj bè abenmā kum,

—Epexukam me batindjwýnhbè ne Djijana. Djijana raxkumrèx. Epexukam me banhō metindjwýnhbè ne Djijana. Djijana raxkumrèx anhyro kumex. ²⁹ Nhyim me kam me ja djō'ā kikrepdjitā abenkam kanga:o kumex. Ne kam arým Gajumè Arxaku ar pa 'amý. Pykabè Matenikam ne ar abatānh djà. Paurmè ro'ā ar Epexukam bōx. Nhyim me ar pa 'amýn aro tēn me bikprōnh djātimā aro wadjā.

³⁰ Nhyim Paur kute aben nēje me akre kadjy bit me kanga katikòt àrmā. Nhyim Jejukòt me ba djwýnh arým akubyn Paur nē.

³¹ Be, pykabè Adjijkam me bēnjadjwýr kwý Pauro òbikwa tūm. Ar jadjwý Paur nēn kum,

—Kwārīk wānh me bikprōnh djātimā adjār kèt, ane. Me kute o bikènh karō ne ar nē.

³² Nhyim me bikprōnhja ar kanga pròt ne ba. Djām me krāptī kute me kanga kraxkòt mar got? Kati. Nām me apýnh kabèn ne. Me kwý 'ā me kabèn ja jarènh amra. Nhyim me kwý 'ā atemā me kabèn ja jarènh amra. ³³ Nhyim mebè idjaer arým Arexārimā 'ā karō. Kute me nēje me kunī kukrāmā ne me kum 'ā karō. Nhyim me binhikrènh kadjy te: memā ikra bēno dja. Nām bit kute

mebè idjaer nēje me bajtemmā kabènmā. ³⁴ Nhyim me arým Arexāribè mebè idjaer'ò kòt omū. Omūn arým kàj bè kabèno tuknīn mā abenmā kum,

—Epexukam me banhō metindjwýnhbè Djijana raxkumrèx. Nām me ā anhyro kumex nhyim arým me'ā myt ky:n me'ā ora amānhkrut apèx.

³⁵ Nhyim kam krīraxkam me'ā pi'òk no'ók djwýnh raxja arým bōx ne memā kabèn nhyim me arým anhikrè. Nhyim kam memā kum,

—Krīraxbè Epexukam me ar abaja, gu me ba ne gu me babè metindjwýnh raxbè Djijana nhō kikretio djuw mex djwýnh. Djijana karō ne mrāmri kàkwa kurūm ruw. ³⁶ Gu me babè o djuw mex djwýnh nhyim pyka kunikòt me kute me bamar. Me kute me bamarkam ga me ren tu anhikrèn adjākrè kètkumrèx.

³⁷ Be, ga me jakam aro abōxja djā ne ar me banhō metindjwýnh nhō kikretikam mýjja'òo akīnh got? Nār djām ar kute me banhō metindjwýnh'ā kabèn punu'ò jarènh got ga me ar'ā ajatom ne? Kati. Nā gām me jakam ar jao abōx kajgo. ³⁸ Be, dja Temexumè metindjwýnh karō nhípéx djwýnh ar kute ar arènh prām, wānh ne memā axwe pānh jarènh djà dja. Myt ja tāmkan ne memā pānh jarènh djwýnh kam memā nhý. Gè Temexu ar 'yr aro bōx ne kum ar arè. Kam ne me kunī kute abenmā axwe jarènh djà.

³⁹ Nār me aje mýjja 'òdjwýo aben mar prām jabej dja ga me tu me bakukràdjā kòtbit akuprōn o aben ma. ⁴⁰ Be, jakam me banhō bēnjadjwýr rax arým me bamā uma. Me bakangatikam kute me bamā pānh jarènh arým me bamā ukumrèx. Godja bēnjadjwýr rax abej me bakukjèr jabej gu me bakangati ja'ā te: baje kum amijarènhmā, te: aminèje kum bakabènmā. ⁴¹ Nām ā me'ā pi'òk no'ók djwýnh rax memā ane. Ne kam memā kum,

—Aje, me on ajmā, ane. Nhyim me arým ajmā.

20

Paur Matenikam tēm ne kam Krexakam bōx 'ā ujarènh.

¹ Me kangati apèxkam Paur arým amiwýr Jejukòt ba djwýnh 'uw nhyim me arým bōx. Nhyim kam meo ròròk ne memā kum,

—Ba on pykabè Mateni 'yr. Gora ar amim Jeju mar týx ne 'ā adjukanga kèt, ane. Ne kam me kurūm pykabè Mateni 'yr tē. ² Nām 'yr tē:n kam apýnh Jejukòt me ba djāri me omūno tēn me týxmā memā 'ā karōn memā kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar týxkumrèx, anhyro tē. Nām ā memā anhyr kumexo tē. Ne tē:n kam arým pykabè Krexā'yr bōx.

³ Ne kam arek kam ar ba nhyŋ 'ā mytyrwŷ amānhkrut ne ikjékēt apēx. Nhyŋ kam bit kute ngōkōt pykabē Xirij'ŷr tēmmā. Nhyŋ mebē idjaer bit kute kam o arĩmā. Nhyŋ kam ate pykabē Matenikōt amipry karō dja dji.

⁴ Nhyŋ kam me kwŷ Paur kōt tēmmā. Pykabē Mateni katikōt tēmmā. Pykabē Xirij'ŷr ne kōt tēmmā. Xopatu Paur kōt tēmmā. Piju ne Xopatu dji. Krĩraxbē Berējakam ne abatānh dja. Nhyŋ Arxakumē Xekunu arkōt tēmmā. Krĩraxbē Texarōnikakam ne ar abatānh dja. Nhyŋ ajte Gajudjwŷ kōt tēmmā. Krĩraxbē Tebikam ne abatānh dja. Nhyŋ ajte Ximoxidjwŷ kōt tēmmā. Nhyŋ ajte Xikikumē Krōpĩmu ar adjwŷnhdjwŷ kōt tēmmā. Pykabē Adjijkam ne ar abatānh dja. Paurkōt ar mōr ne ja. ⁵ Xopatu ar ar ikukām tēn krĩraxbē Krōwadjikam ar ikam ama. Badjwŷ Paur kōt tē. Ba ibē Ruka.

⁶ Apŷnh akati wākam ne mebē idjaer amikurādja kōt djwŷponhbit kuro ba. Nhyŋ ar ijā akati wā apēx bar krĩraxbē Pirpu kurūm, pykabē Matenikam krĩraxbē Pirpu kurūm inox ne tē. Tē: nhyŋ kam ar ijā akatibē 5 apēx. Bar kam krĩraxbē Krōwadjikam Xopatu ar'ŷr bōx. Ne kam ar iba: nhyŋ kam ar ijā akatibē 7 apēx.

Juxiku tŷm ne tyk nhyŋ kute akubyn o tŷn.

⁷ Nhyŋ arŷm ar ijā pi'ōk kamrēk ne. Nhyŋ Jejukōt me ba djwŷnh arŷm akuprō, djwŷ kokjēr kadjy. Jeju kute aminhĩ'ā djwŷ jakren kokjērja tām ne ajte kute 'ā akren kokjēr ne krēn kadjy akuprō. Nhyŋ Paur arŷm kāj bē memā 'ā ujarēnh dja. Akati nhyŋ tēm kadjy ne 'ā ujarēnh 'iryō dja. 'Ā ujarēnh dja: nhyŋ kam me'ā akamāt kō ipōkri.

⁸ Atemā kikrekam ne me bikprōnh dja. Kikre amānhkrut ne ikjékēt ne me aben nhĩby ipēx. Kŷjrūm kumoka'ēkam ne me nhŷ nhyŋ me ō ngōnhpōk krāpti. ⁹ Nhyŋ me'ā akamāt kō 'iry: nhyŋ me'ō nōrny nhidjibē Juxiku kre krā'ŷr'ā nhŷ. Paur memā ujarēnh 'iry: nhyŋ Juxiku arŷm ōtdjwa bĩn mex ne. Nhyŋ arŷm ōt mex ne e u:n mōn tu:k ane. Pykabē mōn tŷm nhyŋ me 'ŷr ruw ne kumŷ nhyŋ arŷm ty.

¹⁰ Nhyŋ Paur arŷm 'ŷr ruw. Ne tu tykja nhĩby tŷm ne 'amŷnh tŷx ne. Ne memā,

—Kwārĩk wānh ga me kam atŷn prām kēt. Arŷm ajte tŷn ne, ane. ¹¹ Ne kam akubyn wabin arŷm djwŷ kokijn ō kwŷ krēno nhŷ. Ō kwŷ krēn pan ajte memā ujarēnhmo krax. Ne o nhŷ: nhyŋ arŷm me'ā ōkrēn'ānh kār mex ne. Nhyŋ kam arŷm tē. ¹² Nhyŋ me ŷrkwāmā nōrny akubyn tŷnjao tē nhyŋ arŷm mexkumrēx ne. Nhyŋ kam me arŷm kĩ:nhkumrēx ne.

Paur kute Epexukam meo ba djwŷnhmā amijarēnh.

¹³ Nhyŋ kam Paur kute bamē Xopatumē ar ijo mōrmā ar imā 'ā karō. Ba ibē Ruka. Nām ar imā,

—Ba dja ba pykakōt krĩraxbē Axō'ŷr tē. Dja ba 'ŷr bōx ne arŷm ar akōt kāraxkam amū tē, ane. Ne kam pykakōt tē. Ar ba ne bar kāraxkam tē. ¹⁴ Tē:n kam arŷm krĩraxbē Axō'ŷr bōx nhyŋ arŷm ar ikōt bōx. Ne kam ar ikōt kāraxmā wadjā. Bar kam krĩraxbē Mixini'ŷr tē:n kam 'ŷr bōx.

¹⁵ Ne kam ajte ngōkōt tē. Tē: nhyŋ ar ijā akati. Bar ajte tē:n arŷm apēxtibē Kujū'ānh tē. Ne ajte tē: nhyŋ ajte ar ijā akati. Bar tē:n arŷm apēxtibē Xamū'ānh tē. Tē:n kam arŷm krĩraxbē Krodjirkam bōx. Ne kam amikrā:n kam ajte ngōkōt inox ne mō. Nhyŋ ajte ar ijā akati. Bar kam tē:n arŷm krĩraxbē Miretukam bōx. ¹⁶ Ar ibōx kētri Paur ar imā,

—Gwaj krĩraxbē Epexu ja'ā tē. Ba ren kam tēn pykabē Adjijkam amikrā:, ane. Adjijkam ne krĩraxbē Epexu. Nām mebē idjaer bikprōnh dja nhō akatibē Pēxiko majmā Djeruxarē'ŷr bōxmā. Kam ne amikrā kēt ne tē.

¹⁷ Bar krĩraxbē Miretukam bōx nhyŋ Paur arŷm amū krĩraxbē Epexukam memā amikabēn jano. Nām memā kum,

—Gē amrē me kute Jeju nhō me jao ba djwŷnh mō. Me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio bajao ba djwŷnh amrē mōn ipumū, ane. ¹⁸ Nhyŋ me arŷm wām kabēno tēn o bōx ne memā arē nhyŋ me arŷm kuma. Ne kam arŷm Paur'ŷr tēn 'ŷr bōx. Nhyŋ memā kum,

—Be, akmere ar, jakam dja ba tē. Ne kam arŷm ar amā ikabēn jarē. Be, nā bām katāt ar amijo iba rā'ā gar arŷm ipumūn ima. Me anhō pykabē Adjijkam ibōx totokbē gar katāt ije amijo ibakōt ipumūnhmo krax ne jakam ajte ikatāt kōt ipumūnh rā'ā.

¹⁹ Djā nā bām Bēnjadjwŷr djwŷnhmā idjāpēnh kēt? Nā bām amijo ingrin akrānmā kum idjāpēnh rā'ā ne. Ba kum idjāpēnh ar iba nhyŋ me axwekam irerek iwŷr bōx ba mekam imŷr iba. Nhyŋ mebē idjaer mā: amim ijā karōn ar ijo bikēnh ba, ba kam itokry kumex.

²⁰ Djā ne ba ar abē Metĩndjwŷnh kabēn'ō nēn ar amā arēnh kēt got? Kati. Ar aje mar mexo amū amikamēnhmā ne ba ar amā Metĩndjwŷnh kabēn kunĩ jarē. Nā bām ar akrāpti nhĩpōkri ar amā arē. Ne ajte ar anhŷrkwākōt ar amā arēnh iba.

²¹ Nā bām me abē idjaermā arēn ajte me abajtembē kregumā arē. Ne mā: ar amā, “Ar amikam akapriren wānh ajaxwemā anhiren Metĩndjwŷnh'ŷr amijo akēx ne tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnhbē Jeju Kritu markumrēx.” Nā bām ā ar amā ane.

²² Nhyŋ arŷm jakam Metĩndjwŷnh Karō mā: Djeruxarē'ŷr itēm'ā imā karōo dja ba te imātmā. Mŷj dja wākam ikam nē? Kon.

Ije mar kêt. ²³ Be, krīrax kunikôt ne me Metindjwýnh Karō kukwakam imā kabēn jarēn imā, “Dja me mrāmri abē ijē ga mrāmri amitokry kumex ma”, ane. Jabit ne ba amikadjy kuma.

²⁴ Be, me kute imā ja jarēnhkam ne ba ate ikrā. Djām ba ne ba imā pykakam itīn kīnh got? Amrēbē ne Bēnjadjwýr djwýnh Jeju imā idjāpēnh djā'ā karō. Nām imā, “Metindjwýnh tu kum me kaprī. Djām me ta ne me axwe kēt nhyh pānh kum me kaprī? Kati. Me te axwe kētmā nhyh ta arým tu kum me kaprīn memā ijano ba me axwebē me utāro iba. Tām dja ga memā arēnho aba gē me kuma.” Nām Jeju ā imā idjāpēnh'ā karōo ane ba kam ije idjāpēnh djā inomā mēnh prām. Jabit imā kīnh. Dja ba inomā kumēn arým ikīnhkumrēx. Djām imā pykakam itīn kīnh got? Kati. Jabit imā kīnh.

²⁵ Amrēbē ne ba ar amā, “Arým ne Metindjwýnh kute anim me utār ne ar meo ba 'yr”, anhyr ne 'ā kāj bē ar amā idjujarēnh ar iba. Be, jakam dja gar akunī ajte ipumūnh kēt. Ja ne ba kuman 'ā ar amā amijarē.

²⁶⁻²⁷ Be, djā ne ba ar amā Metindjwýnh kabēn kwýbit jarē? Kati. Ba ne ba ar amā kabēn kunī jarē. Be, mýj me ajō ga dja gar ī ijā Metindjwýnhmā kum, “Be, Paur kute imā arēnh kētkam ne ba me biknor tokry djākam akuno”? ane. Be, kati. Ar aje te Metindjwýnhmā ja jarēnhmā. Ba ne ba ar akunīmā kabēn kunī jarē. Ja dja gar akati jakam aman o abiknor kēt.

²⁸ Ije ar amā ja jarēnhkam dja gar ajaxwe kēt kadjy amijāno djan me axwe kēt kadjy me omūnh 'āno dja. Metindjwýnh Karō ne arým ar ajā meo ba djwýnh rē. Ar ajā me kute Jeju maro ba djwýnh rē. Ga, mrykī'ātomti pumūnh djwýnh mā mryo djuw mexo baja pumū. Ar abē me kute Jeju maro aba djwýnhkam dja gar omūnh djwýnh kudjwa mā memā kabēn jarēnho aba. Kamrō prōtkam ne Metindjwýnh arým me axweo pānh. Ta kute o pānhkam dja gar ikabēn kōt me omūnh 'āno dja.

²⁹ Be, dja ba tē nhyh itekrekam dja me axwe ar awýr bōx gar abenkam akā. Ga, rop djākrē mrykī'ātomti katikōt ngjēxa pumū. Nām kwý pa nhyh umaje kunī ajmā. Me axwedjwý dja me wangij ne Jeju bē ar akwýo akēx gar akwý mekōt ajaxwe. ³⁰ Djām me kātāmbit kute ā ar ajo anhyrmā? Kati. Ar akwý dja gar Jeju bē amijo akēx ne arým ajaxwen Metindjwýnh kupa'ā memā 'ā ajarē. Nhyh kam me kwý arým ar amaro ban arým ar akōt axwe.

³¹ Kam, me kute amiwýr ar ajōo akēx kēt kadjy dja gar me 'āno dja. Kwārik wānh ikabēno ajamak kēt kati kēt. Nā bām akatikam

ar abē me uma. Ne ajte akamātkam ar abē me uma. Ne ajte imýrkam ar abē me uma. Ne ar akunibē me umao iku'ē: nhyh arým amexbē 3 apēx. Kwārik wānh ikabēno ajamak kēt kati kēt.

³² Be, akmere ar arým itēm 'yr. Jakam ba arým Metindjwýnhmā ar ajo a'uw. Gēdja ar ajo bakumrēx. Dja gar kabēn ma nhyh arým ar amā ajamak mex jangij gar mar mexo amū amikamēn arým mar rax ne. Metindjwýnh tu kum gwaj bakapri.* Ukapri'ā dja gar kabēn man arým ajamak mexo amū amikamēn mar rax ne. Be, dja ī Metindjwýnh ō me jamā mýjja ngā. Dja gar kabēn ma nhyh kute memā mýjja nhōrmā kōt arým ar amā kungā. Ja kadjy ne ba kum ar ajo a'uw.

³³ Be, djām ba ne ba imā me'ō nhō mýjja puro prām? Kati. Me'ō nhō kryt jaka nār kēn karýr nār me'ō nhō kubēkā ne imā prām kētkumrēx. ³⁴ Be, ba ne ba inhikrao idjāpēnho iku'ē. Bamē iro'ā ar ar bamē ne bar imā mýjja prām jabej ba ba inhō pi'ōk kapriō ar amim kuby. ³⁵ Mýj kadjy ne ba ā idjāpēnho ane? Bir, dja gar iman arým ikudjwa ā adjāpēnho anen kam amikutā me ō mýjja kētmā mýjja nhōro aba. Dja gar kam Bēnjadjwýr djwýnh kabēn ma. Nām memā kum, “Ga amikutā memā mýjja ngān kam arým akīnh ne. Kam akīnh me kute mebé mýjja jamýnhkam kīnhja jakrenh mex”, ane. Be, ije me amā ikabēn jarēnh ne ja. Tām ne ja.

³⁶ Nām ā Paur memā anen kam arým kōnkrāo nhýn Metindjwýnhmā kabēn. Nhyh me kunidjwý Metindjwýnhmā kabēno nhý.

³⁷ Nhyh kam me Paurkam mýro kumex ne aben nhitepā o rōrōk ne ine kaō. ³⁸ Paur kute memā kum,

—Jakam dja gar akunī ajte ipumūnh kēt, anhyrkam ne me kapri:re. Ne kam ká nhikwā djā'yr kōt mō.

21

Paur akubyn Djeruxarē'yr tēm.

¹ Bar kam mebé tēn kāraxmā wadjān amū mebé inox ne. Ne kam apēxtibē Kux kōnh tē. Ne tē:n arým 'yr bōx. Nhyh kam ar ijā akati. Bar ajte tē:n kam apēxtibē Rodji'yr bōx. Ne ajte tē:n kam krīrāxbē Patara'yr bōx. ² Ne kam wabin kārax 'ōdjwý jabej ne arým kum ikato. Pykabē Penixij'yr ne kārax mōrmā. Bar kum wadjān ajte inox ne. ³ Ne tē:n kam amybým apēxtibē Xipre pumū. Ne kam tē:n ar idjuge'ānh amipānh Xipre mēn tē:n arým pykabē Xirij tēpo tē. Ne tē:n arým krīrāxbē Xiru'yr bōx. Kam ne kāraxkam me kute kākam jēnh kadjārmā.

* **20:32** Djām gwaj ba ne gwaj bajaxwe kēt nhyh pānh kum gwaj bakapri Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kētmā. Nhyh be, ta ne tu kum gwaj bakapri.

⁴ Bar kam wabin Jejukôt me ba djwŷnh jabej mōn arŷm me kwŷmā ikato. Ne kam mekam ar iba: nhym kam ar ijā akat-ibê 7 apêx. Ar ijā akati apêx kêtiri ne me Metindjwŷnh Karō kukwakam Paurmā kum,

—Kwārĭk wānh Djeruxarēmā àbĭr kêt, ane.

⁵ Nhym arŷm ar ijā akati apêx bar tē. Nhym me kunĭ ar ikôt kàrax'ŷr tē. Me mymē me nĭremē me prĭremē ne me ar ikôt mō. Ba me mōn arŷm krĭrax kurŷm ikato. Ne kam ngō mŷrri ikōnkrāo nhŷn Metindjwŷnhmā ik-abēn. ⁶ Bar kam memā kum, “Bar on”, anen kam arŷm kàraxmā wadjān nhŷ. Nhym me akubyn ŷrkwāmā akēx ne.

⁷ Bar kam amipānh krĭraxbē Xiru mē. Ne tē:n kam arŷm krĭraxbē Tomedja'ŷr bōx. Ne kam ar ije Jeju kukwakam me kute abeno kamy pumŷnh kadjy arŷm wabi. Nhym ar ijā akati pydji apêx. ⁸ Nhym akati bar arŷm mebebē tē. Ne tē:n arŷm krĭraxbē Xedjare'ŷr bōx. Ne kam wabin arŷm Piripi nhŷrkwāmā wadjā. Amrēbē ne Piripibē me kute amim Jeju mar o djuw mex djwŷnh'ō. Ar kubē 7 kôt kubē meo djuw mex djwŷnh'ō. Piripi ajte me kute mar kêtjamā Jeju'ā ujarēnh ar ba. ⁹ Kra nĭ ne amānhkrut ne amānhkrut. Kraxje ar mjēn kêt rā'ā. Ar kubē Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh.

¹⁰ Bar Piripi nhŷrkwākam nhŷ: nhym ar ijā akati krāptĭ apêx. Nhym arŷm pykabē Djudēja kurŷm me'ōbē Agabu bōx. Kubē ne Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh'ō. ¹¹ Agabu ar iwŷr bōx ne arŷm Paur pre djā bōn kuby. Ne kam o amin-hinŷxmē amite djuwpre. Ne kam ar imā,

—Be, Metindjwŷnh Karō ar amā, “Djeruxarēkam mebebē idjaer dja me ā pre djā djwŷnhja djuwpreo ane. Ne kam arŷm me bajtemmā kanga.” Nām ā ar amā ane. Nām ā Agabu ar imā ane.

¹² Bar kuman arŷm tu Paurmā kum,

—Kwārĭk wānh Djeruxarēmā atēm kêt, ane. Nhym Jejukôt me ba djwŷnh, Xedjarekam ar ba tŷmjadjwŷ ar ikôt ā kum ane.

¹³ Nhym Paur ar imā,

—Mŷkam ne gar amŷro imā ikaprĭ jadjāro dja? Kwārĭk wānh me idjuwpre. Godja me wākam ibĭn jabej. Bēnjadjwŷr djwŷnh Jejumā idjāpēnhkam ibĭn jabej. Kwārĭk wānh rā'ā, ane.

¹⁴ Nā bām ar te: nēn kam kum,

—Aj, Bēnjadjwŷr djwŷnh kute amim ajā karō kôt gē ā ajo tēmo ane, anen arŷm an-hĭkrē.

¹⁵ Nhym ar ijā akati ja kwŷy apêx bar arŷm amijo atom ne arŷm Djeruxarē'ŷr tē. ¹⁶ Nhym Xedjarekam Jejukôt me ba djwŷnh kwŷy ne ar ikôt tē. Ar me'ōbē Maxō japrōn ar ikôt o tē. Apētĭbē Xĭprekam ne abatānh djā. Jejukôt ba tŷm. Djeruxarēkam ne ō kĭkre.

Ō kĭkrekam ar inhŷr kadjy ne ar aprōn aro mō.

Djeruxarēkam bōx ne kute Metindjwŷnhmā amijo mex.

¹⁷ Bar Djeruxarē'ŷr tē:n kam arŷm 'ŷr bōx. Nhym Jeju kukwakam ar ikamy ar ipumŷn kam kĭnhkumrēx ne ar imā kabēn mex jarē. ¹⁸ Nhym ar ijā akati. Bar kam ije Xĭjagu pumŷnh kadjy Paurkôt 'ŷr tēn 'ŷr bōx. Nhym me kute Jeju nhō me jao ba djwŷnh kunĭ kam nhŷ. ¹⁹ Nhym Paur arŷm arkum kabēn mex tire jarē. Ne kam arkum apŷnh me bajtemkam àpēnh'ā ajarē. Kute apŷnh mŷjja nhĭpēx'ā prĭne ajarē.

²⁰ Nhym ar kute ja markam arŷm Metindjwŷnhmā rax jarē. Ne kam arŷm Paurmā kum,

—Be, akmere, ga, mebebē idjaer kute tu amim Jeju markumrēxja arŷm krāptĭja pumŷ. Me me'ā akrekam ne mebebē 1.000'ā akre krāptĭkumrēx. Ne kam me kunĭ Mōjdjē kukrādjà'ā notŷ:x. ²¹ 'Ā no tŷx nhym me kwŷy arŷm ajā 'ēx ne memā ajarē. Ne memā kum, “Paur arĭk apŷnh me bajtemkôt ban mebebē idjaerbē Mōjdjē kukrādjà kurēo ba. Ne mā memā kum, ‘Kwārĭk wānh me akra my nhĭnuh kà rēnh kêt ne kwārĭk wānh me bakukāmāre kukrādjà mar ne kôt amijo aba kêt’, anhŷro ba.” Nām me kwŷy ā memā ajā 'ēxo ane.

²² Be, me kwŷy kute ajā 'ēxo anhŷrkam dja me mrāmri abōx jarēnh man arŷm akadjy akuprō. ²³ Be, djām aje mebebē idjaerbē Mōjdjē kukrādjà kurēo aba? Kati. Gadjwŷy ne aje katāt mar ne kôt ar amijo aba. Me kute katāt aje amijo abakôt amā kator kadjy dja ga ar ikabēn man kôt amijo tē. Be, me babē idjaer ar amānhkrut ne amānhkrut arŷm Metindjwŷnhmā amĭjarēn kum, “Bar Mōjdjē kabēn kôt amā amijo mex.” Nām ar ā kum anen kam arŷm amijo mex.

²⁴ Dja ga ar kudjwa Metindjwŷnhmā amijo mex ne Mōjdjē kukrādjà kôt ar aro'ā akrānh kēnh ne. Dja ga anen kam memā ar akrānh kēnh kunĭo pānh. Dja mebebē idjaer kute amim Jeju mar arŷm kôt apumŷn ajā abenmā kum, “Be kati. Nām me Paur'ā 'ēx. Ga, me bakôt kute katāt Mōjdjē kabēn mar ne kôt amijo tēmjja pumŷ”, ane. Dja me ā ajā anen arŷm akubyn akam kĭnh ne.

²⁵ Be, mrāmri dja gu me babē idjaerbit katāt Mōjdjē kabēn man kôt ar amijo baba. Nhym be, me bajtem kute amim Jeju mar dja me me babē idjaer kôt ar amijo ba kêt. Gwaj amrēbē arŷm me kadjy Mōjdjē kabēn ngrērebit'ā pi'ōk no'ōk ne memā kum, “Me kute mŷjjae metindjwŷnh karō nhĭpēxjamā mry bĭn kwārĭk wānh krēn kêt. Kwārĭk wānh mry kamrō krēn kêt. Mry me kute mut djēo bĭn kwārĭk wānh ār ne krēn kêt. Kwārĭk wānh aprō djwŷnh kupa'ā akurē aba

kêt. Nâr, kwârîk wânĥ amjên djwŷnh kupa'â akurê aba kêt", ane. Gwaj â memâ ane. Kam dja me Môjdjê kabên ngrêre jakôtbit amijo ba. Nâm Xijagu ar â Paurmâ ane.

²⁶ Nĥm me'â akati nĥm Paur arŷm me kabên man kôt amijo tē. Nâm ar amânĥkrut ne amânĥkruto tēn ar ro'â Metindjwŷnhmâ amijo mexmo krax ne. Ne kam ar Metindjwŷnh nhô kikretimâ wadjân me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnhmâ kum, —Ar ijâ akatibê 7 apêxkam dja bar arŷm amijo mexo ino re. Kam dja bar me kute Metindjwŷnhmâ mry bîn kadjy mryo bôx, ane.

Me kute Paur pa 'amŷnh ne uwpre.

²⁷ Nĥm kam ar'â akatibê 7 apêx 'ŷr nĥm mebé idjaer pykabê Adjij kurŷm bôxja arŷm Paur pumŷ. Metindjwŷnh nhô kikretikam ar ba nĥm me omŷ. Ne kam me me kunîmâ kurêtuw ne arŷm pa 'amŷ. ²⁸ Pa 'amŷn o djan 'â 'êx ne kâj bê memâ kum,

—Ê me abê idjaer, amibêx ne ar ikôt o kangô. Ota, me'ô ja ne bar arŷm ar amâ arê. Nâm mebé ar inhô me wŷnh kurêo ba. Nâm ajte mebé Môjdjê kukradjâ kurêo ba. Nâm ajte mebé kikreti ja kurêo ba. Nâm apŷnh me ba djari kunîkôt me kunîbê kurêo ba. Ne kam arŷm Metindjwŷnh nhô kikreti kreo àpnu. Nâm arŷm amikôt me bajtembê kreguo wadjâ nĥm Metindjwŷnhbê arŷm kikreti kre punure ne. Nâm me â Paur'â 'êxo ane.

²⁹ Be, amŷ jakam ne Paur krîraxbê Djeruxarêja tâmkam me'ô bajtemmê ro'â tē. Idjibê ne Krôpimu. Me bajtem nhô krîraxbê Epexukam ne Krôpimu abatânĥ djâ. Amŷ jakam ne kubajtemjamê ar ro'â tē nĥm me arŷm ar omŷ. Ne jakam Paur kikretikam ar ba nĥm me arŷm omŷn arîk 'â abenmâ kum,

—Be, arŷm ne Paur Metindjwŷnh nhô kikretimâ me bajtemo wadjâ. Nĥm Metindjwŷnhbê arŷm kikreti kre punure ne, ane.

³⁰ Nâm me anen kam arŷm krîraxkam me kunîmâ Paur kurêtuw. Nĥm me arŷm prôt ne 'â akuprô. Ne arŷm Paur pa 'amŷn Metindjwŷnh nhô kikreti kurŷm bjêro môn o katon kam pânĥ 'â ijê. ³¹ Ne kam bit kute Paur bînmâ o dja. Nĥm me'ô arŷm krâkamngônĥ nhô bĕnjadjwŷr'ŷr tē. Bĕnjadjwŷr ja ne me krâptî: kubê 1.000mâ nhŷ. Nĥm me'ô arŷm bĕnjadjwŷrja'ŷr tĕn kum,

—Ê, bĕnjadjwŷr, krîraxbê Djeruxarê jakam me kunî arŷm kangao kumex, ane.

³² Nĥm bĕnjadjwŷr amikrà kêt ne ô krâkamngônĥo môn meo ba djwŷnhmê ro'â meo mō. Meo ba djwŷnh ne krâkamngônĥo krâptî: kubê 1000 ba. Nĥm bĕnjadjwŷr meo

môn me'ŷr prôt ne. Nĥm me krâptî arŷm krâkamngônĥo pumŷn umaje Paur titik krâta.

³³ Nĥm krâkamngônĥo nhô bĕnjadjwŷr Paur'ŷr bôx ne pa 'amŷn ô krâkamngônĥmâ 'â karôn kum, "Kâxirâx amânĥkruto uwpre", ane. Nĥm me arŷm uwpre. Nĥm arŷm bu'â me ku'ê kukij ne memâ kum,

—Mŷj me'ô ne ja? Mŷj ne o ajkê? ane.

³⁴ Nĥm me kâj bê 'â kum apŷnh kabên kwŷ jarê. Nĥm me kangao kumexkam te: kute me mar mexmâ. Ne kam ô krâkamngônĥmâ 'â karôn kum,

—Me banĥô kikretimâ o wadjâ, ane.

³⁵ Nĥm me o môn arŷm kikreti'â me âbir djâ'ŷr bôx. Ne arŷm 'amŷn kâjmâ mebé arîn o mō. Me âkrê kumexkam ne me kâjmâ mebé Paur jarîn o môn o wabi. ³⁶ Me krâptî: ne me kôt môn kâj bê memâ kum, "Me tu abî. Me tu abî", anĥŷro mō.

Kute me krâptîmâ amijarĕnh.

³⁷ Nĥm kam me bit kute aminĥô kikretimâ Paurô ar 'ŷr nĥm mebé kregu kabĕnkam arŷm krâkamngônĥo nhô bĕnjadjwŷrmâ kum, "Ba amâ ikabĕn jarê", ane.

Nĥm kum,

—Je, djâm mebé kregu kabĕnkam ne ga akabĕn mex? ³⁸ Djâm abê Edjîtukam me'ôwâ kêt? Ôbê ne me krâptîmâ bĕnjadjwŷr kurêtuw nĥm me arŷm kangao kume:x ne. Nĥm kam kapôt kukritmâ me âprâr krâptî: kubê 4.000o kato. Djâm abê tâmwâ kêt? ane.

³⁹ Nĥm Paur kum,

—Kati. Ibê mebé idjaer'ô. Krîraxbê Taxukam ne irwŷk djâ. Taxu raxo kute pykabê Xirxijkam apŷnh krîrax djari krâptî jakrenĥ mex. Me ja ne ijo ô me wŷnh. Ba me krâptî ren kute ibînjamâ ikabĕn jarê, ane.

⁴⁰ Nĥm kum, "Ajrà", ane. Nĥm âbir djâ'â djan me binĥikrĕnh kadjy arŷm memâ aminĥikra bê. Nĥm kam me arŷm binĥikrĕnhkumrêx. Nĥm arŷm mebé idjaer kabĕnkam memâ kabĕn jarê.

22

Paur me krâptîmâ kabĕn.

Kar 9,3, 26,13

¹ Memâ kabĕn ne memâ kum,

—Akmere ar, ba aminêje me amâ ikabĕn jarê. Dja ga me ikabĕn ma, ane.

² Paur ne mebé idjaer kabĕn djwŷnhkam memâ kabĕn jarê nĥm me arŷm tu binĥikrĕnhkumrêx ne.

³ Nĥm kam ajte memâ kum,

—Ibê ne mebé idjaerkumrêx. Ba pykabê Xirxijkam krîraxbê Taxukam ruw. Ne kam krîraxbê Djeruxarêja tâmkam ijabatânĥ djâ. Gamarij ne prĕne imâ me bakukâmâkjê kukradjâ jarê ba prĕne mar mexkumrêx ne. Nâ bâm Metindjwŷnh kabĕn'â ino tŷx ne. Mytja tâmkam ne gar akunîdjwŷ â kabĕn'â

ano tĭxo ane. ⁴ Ba 'ā ino tĭxh ne kam me kute amim Jeju maro ibikĕnho iba. Me kute me par kadjy ne ba meo ibikĕnho iba. Ne mā me mymĕ me nire djuwpren mā mebĕ ijĕ djāmā meo mrā.

⁵ Be, me rūnh dja ar amā, “Be, kōt ne Paur arĕ”, ane. Me kadjy Metĭndjwĭnh mar djwĭnh nhō bĕnjadjwĭr raxmĕ apĭnh me rūnhmĕ dja me ā me amā ane. Me ta ne me me'ā pi'ōk no'ōk ne imā kungā. Ba kam krĭraxbĕ Tamagumā o tĕ. Nā bām bit ije kam mebĕ idjaer rūnhmā o itĕmmā. Ne bit kam me kute amim Jeju mar djuwpren ije Djeruxarĕmā meo imōrmā nhyh me kute kam me axwe pānh jarĕnhmā. Ja kadjy ne ba bit ije memā pi'ōko itĕmmā.

⁶ Nā bām me'yr o tĕn arĭm krĭraxbĕ Tamagu tĕpo tĕ. Nhyh arĭm kĭjkwa nhĭpōkri myt nhĭ nhyh ijaĕrbĕ arĭm kĭjkwa kurūm mĭjja adjĕnho prĭne ikurwĭ. ⁷ Ba kam arĭm tu pykabĕ tĭm ne me'ō kabĕn ma. Nhyh imā, “Xaur, Xaur mĭkam ga ga me kute amim imaro abikĕnho aba? Nā gām aje ba mān ijo abikĕnho aba pyrāk”, ane.

⁸ Ba kam kum, “Bĕnjadjwĭr, mĭj me ajō ga ne ga imā akabĕn”? ane.

Nhyh imā, “Ba ibĕ Jeju. Krĭraxbĕ Nadjarekam ijabatānh djā. Nā gām me kute amim imaro abikĕnho aba ne aje ba mān ijo abikĕnho aba pyrāk”, ane. ⁹ Nhyh ar ikōt mōrja ne ar mrāmri adjĕnh pumūn arĭm kam tĭn prām ne. Nhyh be, kabĕnja ne ar kute mar kĕt. ¹⁰ Jeju imā nĕ dja ba kam kum, “Bĕnjadjwĭr djwĭnh, mĭj dja ba nĕ”? ane.

Nhyh Bĕnjadjwĭr djwĭnh imā, “On kĭjmā djan amū krĭraxbĕ Tamagumā wadjā. Kam dja me'ō awĭr bōx. Ba ne ba arĭm amim ajā karōn arĭm kum arĕ. Tām dja ikukwakam amā ikabĕn jarĕnh amā 'ā karō. Dja ga ikabĕn man kōt ar amijo aba.” Nām ā Bĕnjadjwĭr djwĭnh imā ane.

¹¹ Be, mĭjja inokam adjĕnh tĭxh ba kam arĭm ino rā. Nhyh ar ikōt mōrja arĭm in-hikra 'amĭn ijo mō ba arĭm Tamagu'yr bōx.

¹² Nhyh kam me'ōbĕ Ananij arĭm iwĭr bōx. Ananij ne katāt Mōjdĕ kukrādja man kōt ar amijo ba nhyh Tamagukam mebĕ idjaerja kunĭ mex jarĕ. ¹³ Ananij iwĭr bōx ne djan imā, “Akmere Xaur, on akubyn arĭt mex”, ane. Ba kam arĭm myt tām kam akubyn irĭt mex ne kĭjmā ikrān omū.

¹⁴ Nhyh imā, “Metĭndjwĭnh kute me bakukāmĭkĕjo ba djwĭnh ne arĭm amijo apytā. Arĭm ne amim ajā karō. Tām dja ga ama. Arĭm ne ga me'ō katāt kute amijo ban axwe kĕtkumrĕxia pumū. Arĭm ne ga Jeju pumūn kabĕn ma. Ja kadjy ne arĭm amijo apytā. ¹⁵ Ga dja ga aje mĭjja pumūnh ne mar kōt me kunĭmā 'ā ajarĕ. ¹⁶ Be, mĭj kadjy ne ga nhĭ? Aje, kĭjmā dja. Ba Metĭndjwĭnhmā ngōmā ajadjā. Ga, me ngrā tykkam me kute amĭpōnh ne arĭm mexja pumū. Gadjwĭ

dja ga Bĕnjadjwĭr djwĭnhmā amijo a'uw gĕ amā axwe kĕt jarĕ ga kum amex.” Nām ā Ananij imā ane. Nām ā Paur me krĕptĭmā 'ā ujarĕnho ane.

¹⁷⁻¹⁸ Ne kam itepā ajte memā kum,

—Ba kam akubyn Djeruxarĕkam bōx. Ne kam Metĭndjwĭnh nhō kĭkretimā wadjān arĭm Metĭndjwĭnhmā ikabĕno nhĭ. Kum ikabĕno nhĭ nhyh arĭm Bĕnjadjwĭr djwĭnh inokrekam amĭrĭt ba omū. Nhyh imā, “Aje, amikrā kĕt ne on Djeruxarĕ kurūm akato. Dja ga te memā ijā adjujarĕnh ar aba nhyh me amim amar kĕtkumrĕx”, ane.

¹⁹ Ba kam kum, “Kati Bĕnjadjwĭr djwĭnh, dja me ima. Ba ne ba apĭnh mebĕ idjaer bikprōnh djākam mrān me kute amim amar jabej mō. Ne me titik ne mebĕ ijĕo iba.

²⁰ Nhyh me kute ajā ujarĕnh djwĭnh Exewāo bĭno mō ba arek me kuri dja. Ne memā kum, ‘Ajrā me on abĭ’, anhyro djan kam memā kubĕkā jamĭn o dja. Nā bām ā imā me kurĕo ane nhyh me kunĭ kute djar”, ane.

²¹ Nhyh imā, “Kati, on akato. Ima ba amū: apĭnh me bajtem ba djāri me'yr ajano ga me'yr mrā.” Nām ā Bĕnjadjwĭr djwĭnh imā ane. Nām ā Paur memā ane.

Me krĕptĭja ajte Paurkam ngyrk.

²² Nām me arek maro dja nhyh kam me bajtemmā amĭtĕmja jarĕ. Nhyh kam me arĭm tu ngyrk ne. Ngyrk ne on kĭj bĕ kabĕno kumex ne krākamngōnhmā kum,

—On me abĭ. Axwekumrĕx. Tĭn ne ar bakam ne punokumrĕx, ane.

²³ Nām me kĭj bĕ kabĕno djan arĭm am-inhō kubĕkā krākāo pōx ne kurĕn kĭjmā pyka rĕnho dja. Me ngyrk tĭxkam ne me ā amijo ane. ²⁴ Nhyh kam krākamngōnh nhō bĕnjadjwĭr me omūn arĭm ō me jamā 'ā karōn kum,

—Me kĭkretimā Pauro wadjā. Mrykā punuo kaprĕprĕk gĕ tokry pymaje axwe'ō kōt amijarĕ. Ba gop me 'ā kabĕno kumex kraxkōt kuma, ane. ²⁵ Nhyh me arĭm kadjy djudjĕdjĕo uwpreo dja. O dja nhyh Paur arĭm mebĕ 100o ba djwĭnhjamā kum,

—Ē, dja ga me ikukjan ima. Krĭraxbĕ Rōmakam me ja ne me ijo aminhō. Me bakukrādja kōt ne me kute me axwekumrĕx jabej me kukjĕr kumrĕx. Me kute me axwe markambit ne me kute me kaprĕprĕk. Kraxje me aje imar kĕtkam ne ga me tu ikaprĕprĕko mō, ane.

²⁶ Nhyh meo ba djwĭnh kuman arĭm uwpreo kangan krākamngōnh nhō bĕnjadjwĭr rax'yr tĕn kum,

—Ē, aminĕje Paur kukja. Gwaj ren bakukrādja kupa'ā o ajkĕ. Be, krĭraxbĕ Rōmakam me ja ne me Pauro aminhō, ane.

²⁷ Nhyh krākamngōnh nhō bĕnjadjwĭr rax arĭm 'yr tĕn 'yr bōx ne kum,

—Djām mrāmri ne krīraxbê Rômakam me ja ajo aminhōkumrêx? ane.

Nhym kum, “Nà”, ane.

²⁸ Nhym bēnjadjwýr kum,

—Be, Rômakam me ja kute ijo aminhō kadjy ne ba arým pānh pi'ók kapri kumex ne memā kungā. Mýj ne ga gadjwý memā nê? ane.

Nhym Paur kum,

—Rômakam me ja ne me ibām kute idjiro aminhō. Ibām kôt ne me ijo aminhō, ane.

²⁹ Nhym me bit kute kaprêprêk 'ýrja arým umaje kum kre rax ne dja. Nhym krākamngōnh nhō bēnjadjwýr raxdjwýr kute Rômakam me ja kute Pouro aminhōja markam arým umaje tîn prām. Kabēnkôt me kute uwprekam ne umaje tîn prām.

Paur kute me rûnh krāptimā amijarēnh.

³⁰ Nhym kam me'ā akati nhym bēnjadjwýr bit kute kraxkôt marmā. Bit kute mebé idjaer kute Paurmā axwe jarēnh kraxkôt marmā. Nām arým 'ā kaxirāx bōn kum ire. Ne kam me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmê me rûnh kunimā amikabēn jano. Me Paur'ā bikprōnhmā ano. Nhym me arým 'ā akuprō. Nhym kam me Pouro tēn me ipōkri kudja.

23

¹ Nhym kam Paur me rûnhkam no djar tỳxkumrêx ne memā kum,

—Akmere ar, ije amimarkam ne ba akubyn amimaro tēn kam amiwýr amijo bōx ne arým amim, “Djā ne ba amikam mýjja'ō ma nhym me ibê ijê? Kati. Ije amikam mýjja'ō mar kêt ne katāt Metündjwýnhmā idjāpēnh ar iba. Akati jakam ne ba katāt kum idjāpēnh rā'ā ne. Metündjwýnh ne prīne ipumtūn ima.” Nā bām ā amimaro ane.

² Nhym kam me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax Ananij Paur bu'ā me ku'ēmā 'ā karōn kum,

—Me on ajkwabê kurwa, ane. Nhym me arým kurwa.

³ Nhym Paur kum,

—Ga ne ga ajêx ne amijo Metündjwýnh maro aba. Metündjwýnh dja í gadjwý akurwa. Dja í amā ijaxwe pānh jarē. Nā gām me bakukrādja kôt aje ikukjêr ne imā mýj ijaxwe pānh jarēnhmān ate me bakukrādja kupa'ā ijā memā apnê nhym me ikurwa, ane.

⁴ Nhym kam bu'ā me ku'ê kum,

—Me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr raxmā ne ga adjākjêro dja. Djām ā me kute kum anhýr got? ane.

⁵ Nhym Paur memā kum,

—Akmere ar, kubê me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr raxkôt ije mar kêt. Ba ren ja man ren ā kum anhýr kêt. Be,

Metündjwýnh ne memā kum, “Kwārīk wānh me bēnjadjwýrmā adjākjêr kêt”, ane nhym me arým 'ā pi'ók no'ók ne. Kam ba ren kum idjākjêr kêt. Nām ā Paur memā ane.

⁶⁻⁸ Ne kam ôkre kadjwýnhbê amim,

—Be, ibu'ā me ku'ê jabê ne mebé xadjudjêu nhym jabê mebé pardjêu, ane. Be, mebé xadjudjêu ne me amikukrādja kôt mā memā kum,

—Me tyk akubyn tîn kêt ne Metündjwýnh kadjy mrānh djwýnh kêt ne me karō kêt, anhýro ba. Nhym be, mebé pardjêu ne me mā memā kum,

—Kati. Mrāmri me tyk akubyn tīnkumrêx. Mrāmri Metündjwýnh kadjy mrānh djwýnhkumrêx. Mrāmri me karōkumrêx, anhýro ba. Paur apýnh me ja kukrādja ja man arým mebé pardjêu kôt amikabēn djin kāj bē me rûnhmā kum,

—Be, akmere ar, ibê mebé pardjêu'ō. Ibām kute idjirbê mebé pardjêu'ō. Be, mrāmri dja Metündjwýnh akubyn me tyko tīnkumrêx. Ja ne ba tu amim markumrêx. Ije mrāmri me tyk akubyn tīnja jarēnho ibakôt ne gar imā ijaxwe jarēn we ijaxwe jabej ikukjêro nhý. Nām ā memā ane nhym mebé pardjêumê mebé xadjudjêumê aben kukrādja mýr jabej arým abenkam ngyrk ne aktā kabēno aben japanho kumex. Nhym kôt me krāpti: apýnh kabēno kumex.

⁹ Ne kam kangao kumex. Nhym mebé idjaer kukrādja mar djwýnh kwý kāj mā dja. Ar kute mebé pardjêu kukrādjakôt amijo baja kāj mā djan arým Paur nêje memā bēn tỳx ne memā kum,

—Djām me karō mex kukwakam nār Metündjwýnh kadjy mrānh djwýnh kukwakam me akubyn tîn jarēnhkam axwe got? Kati, axwe kêt. Gwaj ren 'ā axwe nhōn ren kam Metündjwýnho bakurê djwýnh. Nām ar ā memā ane ¹⁰ nhym me arým kabēn mýr jabej kangao kumex. Nhym kam krākamngōnh nhō bēnjadjwýr rax amim,

—Je, me kute arým abenmā Paur nhirēnh 'ýr pyrāk, anen arým krākamngōnhmā kum,

—On me 'ýr rwýn pa 'amýn o katon me banhō kikitimā o wadjā, ane. Nhym me arým o wadjā.

¹¹ Nhym arým me'ā akamāt nhym Bēnjadjwýr djwýnh arým tēn kuri djan kum,

—On atýx ne akīnh. Ga arým mrāmri Djeruxarê jakam ijā memā adjujarēnhkumrêx. Dja ga í krīraxbê Rômakamdjwý ā adjujarēnho ane, ane.

Me kute Paur bīn kadjy kute o aben mar.

¹² Nhym arým 'ā akati nhym mebé idjaer kwý me kaxā aben kôt kabēn djin abenmā kum,

—Dja gwaj baje mrāmri Paur bīnkumrêx kadjy amijajbu. Dja gwaj bajō Paur bīn kētri mýjja'ō krê nār ikō gora gē Metündjwýnh gwaj

bajônh bî. Gwaj bakabên kajgo pângh gwaj bajônh bî, ane. ¹³ Me krâptîbé 40 ne ijukri ajmâ kute ne me â abenmâ Paur'â karô ane. ¹⁴ Ne kam me rûnh'ÿr bôx. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýrmē meebēngēt'ÿr bôx. Ne kam memâ kum,

—Ba me ije Paur bînkumrēx kadjy arým aben kôt ikabēn djirkumrēx ne abenmâ kum, “Kwârîk wānh gwaj mÿjja'ô krēn ne kôt bakôm kêt. Gwaj baje Paur bînkambit dja gwaj banhō kwÿ krēn kôt ikô. Dja gwaj bajō bajēx ne mÿjja 'ô krēn kôt ikô nhym arým Metîndjwýnh gwaj bajônh bî. Gwaj bakabēn kajgo pângh gwaj bajônh bî.” Nā bām me â abenmâ ane. ¹⁵ Kam ne ba me me amâ arē. Me ije bînkumrēx kadjy dja ga me krākamngōnh nhô bēnjadjwÿr'ÿr tē. Gamē me rûnh 'ôdjwÿmē 'ÿr tēn kum Paur'â a'uw ne kum, “Ajte akatikam me imâ Pauro rwÿ ba me prîne kukjēr mex”, ane. Dja ga me â kum ane. Nhym arým o kato ba me arým kubî. Me awÿr bôx kētri ba me tu bînkumrēx. Nām me â me rûnhmâ ane.

¹⁶ Nhym kam Paur tãmdjwÿ arým me kute ingēt kangrōnh jarēnh ma. Ne kam me krākamngōnh nhô kîkretimâ wadjān arým Paurmâ me arē.

¹⁷ Nhym kam Paur amiwÿr me krākamngōnh krâptî: kubē 100o ba djwýnh'ôja 'uw nhym bôx. Nhym kum,

—Ē, anhō bēnjadjwÿr'ÿr bôktijao tē. Nām kute kum mÿjja'ô jarēnhmâ, ane.

¹⁸ Nhym arým 'ÿr o tēn ô bēnjadjwÿr'ÿr o bôx. Bēnjadjwÿr nhidjibē ne Kraôdjô Rixijanh. Nām 'ÿr o bôx ne kum,

—Aje me ôbē ijē nhidjibē Paur ne amiwÿr ijuw ne imâ, “Ē, anhō bēnjadjwÿrmâ bôktijao tē. Nām kute kum mÿjja'ô jarēnhmâ.” Nām â Paur imâ ane, ane.

¹⁹ Nām meo ba djwýnh kum ane nhym arým bôkti pa 'ābyn amū o tēn me kâxâ kum,

—Mÿj ne ga aje imâ arēnhmâ? ane.

²⁰ Nhym kum,

—Mebē idjaer arým aben kôt kabēn dji. Me kute amâ arēnh ga aje me rûnhmâ ajte ngētwa Pauro akator nhym me we kute prîne kukjēr mexmâ. ²¹ Kwârîk wānh ga memâ o akator kêt. Me kubē 40 ne ijukri ajmâ kute ne me ngētwakam amako nhÿ. Me kute tu bînkumrēx kadjy arým abenmâ kum, “Kwârîk wānh gwaj mÿjja'ô krēn ne kôt bakôm kêt. Gwaj baje Paur bînkambit dja gwaj banhō kwÿ krēn kôt ikô. Dja gwaj bajō 'ēx ne mÿjja 'ô krēn kôt ikô nhym arým Metîndjwýnh gwaj bajônh bî. Gwaj bakabēn kajgo pângh gwaj bajônh bî” Nām me â abenmâ ane. Ne kam jakam me kute bîn kadjy akabēnkam amako nhÿ. Nām â bôkti bēnjadjwÿrmâ ane.

²² Nhym krākamngōnh nhô bēnjadjwÿr rax arým kum,

—Aj, aje imâ arēnhja kwârîk wānh me'ômâ arēnh kêtikumrēx. Aj mâ, ane.

Me kute Xedjare'ÿr Pauro mō.

²³ Ne kam amiwÿr krākamngōnh kubē 100o ba djwýnh amānhkru't 'uw ne arkum,

—Gar krākamngōnh kubē 200mâ arē gē me amijo atom. Me ajâ kajbē kô 'irykam, 21 orakam dja ga me krîraxbē Xedjare'ÿr mō. Mebē 70djwÿ dja me kawaru'â 'ÿr mō. Mebē 200djwÿ dja me kâxo nānh jamÿn 'ÿr o mō. ²⁴ Paurdjwÿ kadjy dja gar kawaru kwÿo mō. Gar me krâptîo mōn mebē idjaerbē Paur pytār mex ne bēnjadjwÿrbē Perimâ o bôx. Nām bēnjadjwÿr â meo ba djwýnh arkum ane.

²⁵ Ne kam amū bēnjadjwÿr raxbē Perimâ amikabēn'â pi'ôk no'ôk ne kum,

²⁶ “Ba ibē Kraôdjô Rixijanh. Bēnjadjwÿr Peri, araxkumrēx. Ba ne ba amâ pi'ôk no'ôkkôt wām amâ ikabēn mex jarē.

²⁷ Pi'ôk jakôt ba amâ me'ôbē Paur jano. Ajbir ne mebē idjaer o tÿm ne pa 'amÿn bit kute bîn 'ÿr. Ba kam arým krîraxbē Rômakam me ja kute Pauro aminhōja man 'ÿr inhō krākamngōnh mōn mebē utā.

²⁸ Ne kam me kute axwe jarēnh kraxkôt bit ije marmâ. Ne kam kadjy mebē idjaer nhô me rûnh'ÿr o bôx. ²⁹ Ne kam arým kuman amim, ‘Be, mebē idjaer ta kukràdjâ kôt ne me kum axwe jarē’, ane. Nhym kute me babē Rôma kukràdjâ'ôo bikēnh kêt. Kam pângh me baje bîn nār pângh baje kubē ijē kadjy kêt.

³⁰ Nhym mebē idjaer bit kute bîn kadjy aben kôt kabēn djin arým prykôt kum nōn kam amako nō. Nhym me imâ arē ba on wām ano. Ne me kute kum axwe jarēnh djwýnhmâdjwÿ arým memâ 'â karōn memâ kum, ‘Bēnjadjwÿr rax kuka kōnh dja gar kum axwe'ô jarē’, ane. Be, tām ne ja.”

Nām â krākamngōnh nhô bēnjadjwÿr pi'ôkkam Perimâ ane. Ne me kute 'ÿr o mōr kadjy arým memâ pi'ôk ngâ.

³¹ Nhym kam me'â akamât. Nhym me krākamngōnh arým bēnjadjwÿr kabēnkôt Djeruxarē kurūm Pauro katon o mō. Akamât kōkam mō:n kam arým krîraxbē Pakrîr'ÿr o bôx. ³² O bôx nhym kam arým me'â akati. Nhym me krākamngōnh pykabē mrānhja akubyn aminhō kîkretimâ akēx ne.

Nhym me kawaru'â mōrja amū Pauro mō. ³³ Ne o mō:n kam arým krîraxbē Xedjare'ÿr o bôx. Ne kam bēnjadjwÿr Perimâ pi'ôk ngān kam kum, ‘Ota, Paur ne ja’, ane. ³⁴ Nhym arým amim pi'ôk jarēn kabēn ma. Ne kam kukij ne kum,

—Nhÿnh pykajakam ne arwÿk djâ? Mÿj ne idji kute? ane. Nhym kum, “Xîrxijkam ne ba irwÿk djâ”, ane. ³⁵ Nhym kum,

—Gê me kute amâ axwe jarênh djwýnh bôxmâ ba kam arým akabên ma, ane. Ne kam ô krâkamngônhamâ kum,

—Bênjadwýr rax Erodji nhô kikrekam dja gar Pauro nhý, ane.

24

Kute bênjadwýr Perimâ amijarênh.

¹ Nhy me'â akatibê 5 apêx nhy mebé idjaer rûnh arým Xedjare'ýr bôx. Me kadjy Metündjwýnh mar djwýnh nhô bênjadwýr rax Ananijmê mebéngêtmê me kadjy me kabên jarênh djwýnhbê Teturmê ne me arým Xedjare'ýr bôx. Ne kam arým bênjadwýr Peri'ýr tèn 'ýr bôx. 'Ýr bôx ne arým Paur kâxâ 'â axwe janhô nhy bênjadwýr Peri kuma. ² Kuman arým Paur'ýr ô âpênh jano nhy me o bôx.

Nhy Tetur arým 'â axwe nhôrmo krax ne bênjadwýr rax Perimâ kum,

—Be, ga me imâ abênjadwýr raxkam ne ba me idjumar mexkumrêx. Ga me imâ mýjja kumexo mex. ³ Be, me imâ akînh ne pyka kunîkôt amâ amikînh jarênh râ'â. ⁴ Dja ba akunor ngri ne amâ ikabên 'ikrânnebit jarê ga ikabên ma.

⁵ Ba me me'ôja axwekumrêxmâ ikato. Nâm apýnh me ba djâ kunîkôt mebé idjaer kunimâ me banhô bênjadwýr kurê'uko ba nhy me arým kangao kumex. Kubê meo ba djwýnh'ô. Krîraxbê Nadjarekam Jejuwâ kukràdjâ kôt ne ô me jao ba. ⁶ Ne kam kute Metündjwýnh nhô kikretio âpnumâ ba meo tým ne pa 'amý. Ne bit ije kum pânharênhmâ o mô. Me ikukràdjâ kôt ne ije kum axwe pânharênhmâ o mô.

⁷ Nhy kam krâkamngôn nhô bênjadwýrbê Rixijanh bôx ne me imâ âkrê. Ne arým me ibê Paur pytân mâ o mô. ⁸ Ne kam me kute kum axwe jarênh djwýnhmâ 'â karôn memâ kum, "Bênjadwýr rax'ýr dja gar tèn kum arê", ane. Be, ga dja ga abej kukjan arým ama. Me ije me'ôjamâ axwe jarênh kôt dja ga ama. Nâm â Tetur Perimâ ane.

⁹ Nhy mebé idjaer kunî 'êx ne kum, —Be, mrâmri ne kôt arê. Mrâmri ne kôt arê, ane.

¹⁰ Nhy bênjadwýr Peri arým Paur'ýr akêx ne inhuo akre. Paur kute kum amijarênhmâ akre nhy kam kum,

—Ga ne ga pyka jakam aje memâ axwe pânharênhô aba nhy arým jakam ajâ amex krâptî apêx. Ba arým kôt aman akam ikînh ne arým aminêje amâ ikabên jarê.

¹¹ Be, ba ne ba ajbir Djeruxarêmâ wabin 'ýr bôx. Ije Metündjwýnhmâ rax jarênh kadjy ne ba wabi nhy arým jakam akatibê 12bit apêx. Ga dja ga me kukja gê me arým kute ipumûnh kôt amâ, "Be, mrâmri ne akati kôt arê", ane. ¹² Ajbir ne ba bôx ne ije Metündjwýnh nhô kikretikam me'ômê aktâ

ikabêno aben japanh kêtukumrêx ne ije amijâ me krâptio ibikprôn h kêtukumrêx. Apýnh me bikprôn h djâkam ije meo anhýr kêt ne krîraxkam ije meo anhýr kêtukumrêx. Nhy mebé idjaer rûnh akabem ýrja kôt kute imâ kator ne ipumûnh kêtukumrêx. Ije mebé bênjadwýr kurêkôt me kute imâ kator ne ipumûnh kêtukumrêx.

¹³ Kam me kute ijarênhja kôt ga te aje mýj ijaxwe'ômâ akator ne marmâ. ¹⁴ Dja ba amâ amijarê ga imarkumrêx. Be, Jeju kôt ne ba amijo iba. Kôt ne ba me ikukâmâreô ba djwýnhmâ rax jarênhô iba, Metündjwýnhmâ rax jarênhô iba. Nhy mebé idjaer kwý 'êx ne ijâ abenmâ kum, "Metündjwýnh kupa'â ne amijo ba", ane. Nhy be, kati. Ba ne ba mrâmri tu amim Môjdjê kukràdjâ markumrêx ne tu amim Metündjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kunî kabên markumrêx ne kôt ar amijo iba. Me kabên'â pi'ók no'ók kôt ne ba amijo iba.

¹⁵ Be, mrâmri dja Metündjwýnh akubyn me tyko tîn. Me axwe kêtjao tîn. Me axwejao tîn. Ja ne ba tu amim markumrêx. Be, me rûnh nhýr jadjwý ne me amim â maro ane. ¹⁶ Mrâmri ne me tyk kunî akubyn tînmâ. Ba kam ijaxwe kêt kadjy amijânô dja. Metündjwýnh kute imâ ijaxwe jarênh karôn ibu'â me kunîdjwý kute imâ ijaxwe jarênh karô amijânô idjâm râ'â: ne.

¹⁷ Be, amrêbê ne ba apýnh me ba djâkam ar iba nhy ijâ amex krâptî apêx. Ba kam akubyn inhô me wýnh'ýr bôx. Mebé idjaer'ýr bôx. Ibôx kêtri ne me bajtem me ô mýjja kêt kadjy imâ pi'ók kaprî ngâ ba arým o bôx ne memâ kungâ. Ne me kute ikadjy Metündjwýnhmâ mry bîn kadjy me 'ýr bôx. ¹⁸ Ne kam arým me ikukràdjâ kôt Metündjwýnhmâ amijo mex ne arým Metündjwýnh nhô kikretimâ wadjâ. Nhy mebé idjaer kwý arým pykabê Adjij kurûm bôx. Kikretikam bôx ne arým ipumû. Ipumû ba amijâ me krâptio ibikprôn h kêt ne ije memâ me bênjadwýr'ô kurê'uk kêt nhy me kam kangati kêtukumrêx.

¹⁹ Adjij kurûm me bôxwâ kute Metündjwýnh nhô kikretikam ipumûnhkôt ren awýr bôx. Ne ren me kute mýj ijaxwe'ô markôt ren amâ ijarê. ²⁰ Nâr gê akuka kôn h me ýrwâ'ô kute Djeruxarêkam ipumûnhkôt amâ ijarê. Mebé idjaer rûnh kute Djeruxarêkam ijaxwe jabej ikukjêrkôt gê me'ô kute ipumûnh jabej amâ ijarê. Me kute mýj ijaxwe'ômâ katorkôt amâ ijarê.

²¹ Ba amâ amijarê ga ama. Ba Djeruxarêkam me ipôkri idjâkam kâj bê memâ kum, "Ije mrâmri me tyk akubyn tîn jarênhô ibakôt ne gar akati jakam mýj ijaxwe'ô jabej ikukjêro nhý", ane. Djâm ori ije ja jarênhkam ijaxwe'ô? Kati. Tâm ne ja. Nâm â Paur Perimâ ane.

²² Nhyġ Peri kute Paur kabēn markam arġm kadġy akati 'ōdjwġ jarē. Amrēbē ne Peri Jeju'ā ujarēnh ma. Nām kadġy akati 'ō jarēn memā kum,

—Dġa krākamgōnh nhō bēnjadġwġr Rixi-janġh amrē tē. Ba kam arġm prġne ajā ujarēnh ma, ane. ²³ Ne kam krākamgōnh krāptġ: kubē 100 nhō bēnjadġwġrjamā Paur'ā karōn kum,

—Dġa ga omū gē ta ar mrā. Gē ōbikwa ta 'ġr wangġj ne o dġuw mex. Nām ā Peri anen kam mā tē.

²⁴⁻²⁵ Nhyġ arġm 'ā akati kwġy apēx nhyġ Peri akubyn bōx. Prō nhidġibē Kruġire ne o bōx. Kubē mebē idġaer'ō. Nhyġ kam Paur'ġr ō me ja jano nhyġ me kum o bōx. Nhyġ kam arkum ujarēnh o dġan arkum,

—Metĭndjwĭnh ne arġm mrāmri Jeju'ā me banhō Bēnjadġwġrbē kumkati mē. Kubē ne Kritu. Dġā gām ar tu amġm Jeju markumrēx nhyġ Metĭndjwĭnh arġm ar amā ajaxwe kēt jarē gar arġm kum amexkumrēx. Dġā gām ar ajaxwe kēt kadġy amġjāno dġa. Dġa Metĭndjwĭnh ġ me kunġmā axwe pānh jarē. Kadġy amrē akati mōr rā'ā, ane.

Nām prġne ā kum 'ā ujarēnh o ane nhyġ kabēn pymaje Peri arġm madġa kretin kum,

—Aj mā. Gē idġapēnh'ō kētkam ba ajte amā arē. Ga ajte imā arē ba kuma, ane. ²⁶ Nām anen ōkre kadġwĭnhbē amġm,

—Dġa Paur imā pi'ōk kaprġ nhōr jabej ba arġm kum inhire gē tē, ane. Ne kam pi'ōk kaprġ jabej aben tā amġwġr Paur'uw ne kum kabēno krġ.

²⁷ Paur mebē iġē dġakam nhġ nhyġ arġm 'ā amex amānhkrut apēx. Nhyġ arġm Peri kato nhyġ Poxu Pexu arġm pānh memā bēnjadġwġr rax. Peri kator kētri ne kute mebē idġaero kġnh kadġy tu wānh mebē iġē dġakam Paurmā irerkumrēx nhyġ wānh krġ rā'ā.

25

Kute bēnjadġwġr Pexumā amġjarēnh.

¹ Pexu pykabē Dġudġeja'ġr bōx ne kam krġraxbē Xedġarekam bōx. Nhyġ kam 'ā akatin akatin akati nhyġ krġraxbē Xedġare kurūm katon Dġeruxarē'ġr tē. Tē:n kam 'ġr bōx. ² Nhyġ kam me rūnh Pexumā Paur jarē. Me kadġy Metĭndjwĭnh mar dġwĭnh nhō bēnjadġwġr raxmē mebē idġaer nhō me rūnh 'ōdjwġmē ne me kum arē ³ ne kum,

—Ē, amā me ikġnh jabej gop amrē Dġeruxarēmā Pauo bōx, ane. Me kute kum arēnh kētri ne me abenmā kum,

—Gēdġa me amrē pry'ā Pauo mō gwaj kubi, ane. ⁴⁻⁵ Nām me rūnh ā Pexumā Paur jarēnh o ane nhyġ kam memā kum,

—Kati, gē wānh Xedġarekam me arek o nhġ. Badġwġ arġm 'ġr itēm 'ġr. Gē ar anhō me rūnh'ō ar ikōt 'ġr tēn axwe'ō jabej

kukġa gē kum amġjarē gē kam kum axwe jarēnhkumrēx, ane.

⁶ Nhyġ me'ā akatibē 10 ne ajmā kute apēx nhyġ kam arġm Xedġare'ġr tē:m 'ġr bōx. Nhyġ akati nhyġ arġm tēn memā axwe pānh jarēnh dġakam memā nhġ. Ne arġm Paur'ġr ō me ja jano nhyġ me o mōn 'ġr o bōx. ⁷ O bōx nhyġ arġm Dġeruxarē kurūm mebē idġaer kwġy 'ġr bōx ne Paurmā ipōk ne. Ne kam Pexumā Paur jarēnh o dġa. Nām me kum axwe krāptġ: jarēnh o dġa. Dġām axwe kryre ne arē? Kati, Axwe rū:nh ne arē. Me kute axwekōt omūnh kēt ne tu arġk kum axwe jarēnh o dġa. Nhyġ Pexu me kabēn ma:n kam mrāmri Paur jaxwe'ōmā kute ne mar kētkumrēx.

⁸ Nhyġ Paur aminēje Pexumā kum,

—Be, ba ne ba ije mebē idġaer kukrādġā 'ōo ibikēnh kēt ne Metĭndjwĭnh nhō kikretio ibikēnh kēt ne mebē bēnjadġwġr raxbē Xedġa kurē kēt, ane. Xedġa ne me bēnjadġwġr rūnh kunġ kurām rax.

⁹ Nhyġ me, Pexu bit kute mebē idġaerjao kġnhmā ne arġm Paurmā kum,

—Dġām Dġeruxarēkam atēm prām? Dġa ba kam mrāmri ajā me ja kabēnkumrēx jabej, ane.

¹⁰ Nhyġ Paur kum,

—Kati. Bēnjadġwġr raxbē Xedġa kabēnkōt aje me axwe jabej me kukġer dġā ne ja. Jakam dġa ga ima. Mġj kadġy dġa ga Dġeruxarēmā ijo tē nhyġ me ikukġj? Ba ne ba mebē idġaer 'ōo ibikēnh kētkumrēx ga arġm ama. ¹¹ Be, me ren ijaxwe'ōmā kato ne ren pānh tu ibġ, ba ren aminēje ikabēn 'ō jarēnh kēt ne. Nhyġ be, me 'ēx ne kute imā ijaxwe jarēnh kajgokam ne ga te aje memā ikangamā. Ba bēnjadġwġr raxbē Xedġa'ġr tēn aminēje kum ikabēn jarē. Nām ā Paur kum ane.

¹² Nhyġ kam Pexu amġbu'ā me rūnhmā kabēn nhyġ me Pauo aben ma. Nhyġ kam kum,

—Nā gām imā, “Ba bēnjadġwġr raxbē Xedġa'ġr tēn aminēje kum ikabēn jarē”, ane. Be, jakam dġa ga mrāmri amū Xedġa'ġr atēm kumrēx, ane.

Pexu kute Paur'ā Angrġpa kabēn mar.

¹³ Nhyġ 'ā akati kwġy apēx nhyġ bēnjadġwġr raxbē Angrġpamē prōbē Bernġ ar krġraxbē Xedġare'ġr bōx. Ar kute Pexumā kabēn mex jarēnh kadġy ne ar bōx. ¹⁴ Ne kam arek kam ar ba nhyġ ar'ā akati kwġy apēxmā. Nhyġ Pexu arġm bēnjadġwġr raxmā Paur'ā ajarēn kum,

—Peri mebē iġē dġakam me'ōmā iren arġm mā tē. ¹⁵ Ba krġraxbē Dġeruxarēkam ar ibari nhyġ mebē idġaer nhō me rūnh arġm imā Paur jarē. Me ō mebēngētmē me kadġy Metĭndjwĭnh mar dġwĭnh nhō bēnjadġwġrmē

imã arê ba arým kuma. Me imã, “Dja ga kum axwe pãnh jarên abi”, ane.

¹⁶ Ba memã kum, “Be, djãm Rômakam me ja kukràdjã kôt ne ba me ije me axwe jabej me kukjêr kêt kam tu me par? Kati. Ba me me axwe jabej me kukjêr kumrêx. Nhyim me me kuka kônh axwe jarênh kumrêx ba me me kuma. Nhyim kam me me imã amijã aprã ba me arým kuma. Me ije me axwemã ijapôxkambit ne ba me arým pãnh me kupa.” Nã bãm ã memã ane.

¹⁷ Ne kam mebê idjaer arým amrê Xedjare jakam bôx. Nhyim me'ã akati ba amikrà kêt ne ije memã axwe pãnh jarênh djâkam bôx ne memã nhÿ. Ba kam Paur'ÿr inhô me ja jano nhyim me o bôx. ¹⁸ O bôx ba arík 'ã amim, “Be, mrãmri axwekumrêx”, ane. Nhyim me kwÿ kãjmã ku'ên kam 'ã imã kabên kajgobit jarênho ku'ê.

¹⁹ Nãm me 'ã imã, “Paur kum me ikukràdjã kurê”, ane. Ne me'ô nhidjibê Jeju jarê. Nãm me Jeju tyk jarênh nhyim be, Paur ne Jeju tïn jarê. Nãm me 'ã Paur'ã kabên kajgo jarênho ane. ²⁰ Ba amim, “Je, djãm ije me kukràdjã mar got”? ane. Ne kam kum, “Djãm Djeruxarêkam atêm prãm? Dja ba kam ajã me ja mrãmri kabênkumrêx jabej”, ane.

²¹ Nhyim kam Paur imã, “Ba gop tên aminêje bënjadjwÿr raxbê Xedjamã ikabên jarê”, ane. Ba krâkamngônhamã kum, “Dja gar o nhÿ ba kam i arým Xedjamã ano.” Nã bãm ã memã ane. Nãm ã Pexu Angripamã ane.

²² Nhyim kum,
—Badjwÿ me'ôja kabên ma, ane.
Nhyim kum,
—Gê akatimã ga kam arým kabên ma, ane.

Paur Angripa kabem ãm ne kute kum amijarênh.

²³ Nhyim arým ar'ã akati nhyim Angripamê Berni ar ô nèkrêxo prïne amikunhêr ne me axwemã pãnh jarênh djãmã wadjã. Krâkamngôn nhô bënjadjwÿrmê krîraxkam me rûnh ja arkôt wadjã. Nhyim Pexu arým Paur'ÿr ô me ja jano nhyim me o bôx.

²⁴ Nhyim Pexu Angripamã kum,
—Bënjadjwÿr raxbê Angripamê me akâtãmjãmê, djã ne ga me me'ôja pumû? Krîraxbê Djeruxarêkam mebê idjaer kunimê krîraxbê jakamdjwÿr mebê idjaer kunimê ne me imã me'ôja jarênho ku'ên kam kãj bê imã, “On abi. On abi”, anhÿro kumex.

²⁵ Ba kam te ije axwe'ômã ikator nhyim me kute pãnh bïnmã te kukij nhyim axwe kêtê. Nhyim ta imã, “Ba gop tên aminêje bënjadjwÿr raxbê Xedjamã ikabên jarê. Ta ne kute raxo me kunï jakrenh”, ane. Kam dja ba 'ÿr anorkumrêx. ²⁶ Dja ba anen kam te ije me banhô bënjadjwÿr raxmã Paur jaxwe'ã pi'ók no'ôkmã. Ba kam amã o ikato.

Ga, bënjadjwÿr rax Angripa, akumrêx ne ba aman amã o ikato. Ga dja ga axwe'ô jabej kukjan ama ba arým 'ã pi'ók no'ók ne. ²⁷ Ba ren me'ô bê ijêja jano ne ren ije kôt axwe'ã pi'ók no'ók janor kêt ne ren Xedjamã kute ibêno ibikênh pyrãk. Nãm ã Pexu Angripamã ane.

26

¹ Nhyim kam Angripa arým Paurmã kum,
—Ajrã. Aminêje akabên jarê, ane.

Nhyim memã aminhikra bën arým aminêje kum,

² —Bënjadjwÿr rax Angripa, arým mebê idjaer ijã axwe krãpti janhô ba kam aminêje amã ikabên jarê. Myt ja tãmkam aje ikabên mar prãm kam ne ba ikînhkumrêx. ³ Ga ne ga aje prïne mebê idjaer kukràdjã mar. Me kute kukràdjã jabej aben kukjêrdjwÿ aje prïne mar. Aje markam ne ba ikînhkumrêx. Dja ba amã amijã ajarê. Gop amijamãr 'iryn ikabênja kunï ma.

⁴ Be, inhô pyka djwÿnhkam, krîraxbê Djeruxarêkam ne me kute ipumûnh. Iprîrûm ne mebê idjaer kunï ipumû. ⁵ Me kute ipumûnhkôt ren ijã amã ajarê. Ba mebê pardjêu kukràdjã man kôt ar amijo iba. Mebê pardjêu ne me prïne kute me ikukãmãkjê kukràdjã marn kôt amijo ba mex. Prïne kute kôt amijo ba mexo kute mebê idjaer kunï jakrenh. Me ja kôt ne ba amijo iba. ⁶ Ne kam jakam arým akabem dja ga ijaxwe jabej ikukjêro nhÿ. Be, Metindjwÿnh me ikukãmãkjêmã kum, “Dja ba mrãmri akubyn me tyko tïn”, ane. Kute akubyn me tyko tïnja ne me tu amiwÿr kamnhîxkumrêx.

⁷ Me ikukãmãkjê Djako ne krabê 12 jadjuw. Krabê 12 ja ne ar aben djô'ã apÿnh tãmdjwÿ ba djãri kubê 12, apÿnh me krãpti: ba djãri kubê 12. Apÿnh me ikukãmãkjê ba ja ne me akatikammê akamãtkammê mã Metindjwÿnhmã amijarênho kumex. Ne mã kum apênho kumex ne mã amim, “Mrãmri dja Metindjwÿnh akubyn me tyko tïn”, ane. Ne mã me akubyn tïn nhô akati bôx jabej ajkam ama.

Ba ne ba mekôt tu amim kamnhîxkumrêx ne mã me kunimã kum, “Mrãmri dja Metindjwÿnh akubyn me tyko tïn”, ane. Nhyim kôt mebê idjaer kamingrãnyre imã ijaxwe jarê ga kam ijaxwe'ô jabej ikukjêro nhÿ. ⁸ Be, djãm aje mekôt amim, “Metindjwÿnh te kute akubyn me tyko tïnmã”? ane. Djãm aje amim anhÿr got? Kati. Ga ne ga aje ã amim anhÿr prãm kêt. Nãm ã Paur Angripamã ane.

⁹ Ne kam ajte kum,

—Be, badjwÿ amrêbê ne ba mekôt amim, “Kê, Nadjarekam Jeju wã. Ba 'ã me kabênbê idjãptarkumrêx gê me i maro ba”, ane. ¹⁰ Ne kam kôt mrãmri Djeruxarêkam ã mebê

idjāptāro ane. Ne me kadjy Metĭndjwŷnh mar djwŷnh nhō bĕnjadjwŷr ar kabĕnkōt me krāptĭbĕ ijĕ. Jeju nhō me jabĕ ijĕ. Nhyŋ me kute me parmā ba mekōt memā kum, “Ajrā. Me abĭ”, ane. ¹¹ Ne mā me bikprōnh djā kunĭkōt meo ibikĕnho iba. Me tokry pymaje kute Jeju japrŷn kanga jabej ne ba mā meo ibikĕnho iba. Meo ibikĕnho iba:n kam amū apŷnh krĭrax bajtem djāridjwŷ me'ŷr mrān bōx.

¹² Kamā ne ba krĭraxbĕ Tamagu'ŷr tĕ. 'ŷr itĕm kĕtri ne me kadjy Metĭndjwŷnh mar djwŷnh nhō bĕnjadjwŷr ar me kadjy imā pi'ōk no'ōk ne. ¹³ Bĕnjadjwŷr rax Angripa, nā bām me'ŷr pi'ōk no'ōko tĕ: nhyŋ arŷm ijā kajkwa nhipōkri myt nhŷ. Nhyŋ kajkwa kurūm mŷjja jadjĕnh prĭne ikurwŷ ba arŷm omū. Adjĕnh tŷxo kute arngro jakrenh. Nhyŋ ikōt me mōrdjwŷ mŷjja jadjĕnh me kurwŷ.

¹⁴ Bar ikunĭ pykabĕ irōrōk ne. Ba kam me'ō kabĕn ma. Nhyŋ me bĕ idjaerkam ikabĕn djwŷnhkōt imā kabĕn ne imā, “Xaur, Xaur, mŷkam ne ga me kute amim imaro abikĕnh ar o aba? Nā gām aje ba mān ijo abikĕnh aba pyrāk. Ga ari aje ijo abikĕnho abakam te adjumar mex prāmje. Ga, mry kute jĕnh bjĕrja pumū. Me kute mŷjja djwa mexo mry kamjŷr nhyŋ arŷm umaje prōt tŷjja pumū. Nhyŋ kwŷ amakkre kĕtkam tu amikamjŷr djā kanān arŷm tokry ne. Gadjwŷ dja ga ari ijo abikĕnho aban arŷm atokry: ne”, ane.

¹⁵ Ba kum, “Bĕnjadjwŷr mŷj me ajō ga ne ga imā akabĕn ne”? ane.

Nhyŋ imā, “Ba ibĕ Jeju. Nā gām me kute amim imarjao abikĕnho aban aje ba mān ijo abikĕnh pyrāk. ¹⁶ Be, amibĕx ne kajmā dja. Ije ajā inhō āpĕnh djwŷnh mĕnh kadjy ne ba amā amijo amirĭt. Aje ajbir ipumŷnh'ā dja ga memā ajarĕ. Dja ba ĭ mŷjja kwŷ nhipĕx ne kōt amā amijo amirĭt ga ipumū. Jadjwŷ dja ga 'ā memā ajarĕ. ¹⁷ Jakam dja ba me bajtemmā ajanon mā me bajtembĕ apytā nhyŋ me kute abĭn kĕt. Ne me bĕ idjaerdjwŷbĕ apytā nhyŋ me kute abĭn kĕt.

¹⁸ Ga, me no mŷjōtkam kute mŷjja pumŷnh kĕt ne arĭk ba punuja pumū. Nhyŋ be, me no pōt ne me mŷjja kunĭ pumŷn kam katāt ba. Ga ajte, akamāt kō tykkam me kute mŷjja pumŷnh kĕt ne ba punuja pumū. Nhyŋ me memā mŷjja kurwŷ nhyŋ me arŷm mŷjja kunĭ pumŷn katāt ba.

Me bajtemdjwŷ ne me arĭk ar ban axwe. Dja ba memā ajano ga memā ikabĕn jarĕ. Memā arĕ nhyŋ me arŷm tu amim imarkumrĕx ne arŷm katāt amijo ban axwe kĕt ne ar ba. Xatanaj ne kute meo ba tŷm. Kubĕ dja ga Metĭndjwŷnh'ŷr meo akĕx nhyŋ me arŷm tu amim imarkumrĕx. Nhyŋ Metĭndjwŷnh arŷm me axwe maro aknon mekam ngyrk kĕt. Mekam ngyrk

kĕt ne arŷm mekōt me umjuw. Ta kute amimexo meo mexja kōt me umjuw. Dja me tu amim imarkumrĕx nhyŋ Metĭndjwŷnh arŷm me axwebĕ me utā. Ja kadjy dja ba me bajtemmā ajano.” Nām ā Jeju imā ane. Nām ā Paur Angripamā ane.

Ne kam ajte kum,

¹⁹ —Kam, Bĕnjadjwŷr raxbĕ Angripa, Jeju kute kajkwa kurūm imā amijo amirĭtkam ne ije omŷnhkam djām ijamakkre kĕt ne ije mar kĕt? Kati. Arŷm ne ba tu amim markumrĕx ne katāt kabĕn man kōt ar amijo iba. ²⁰ Kam ne ba krĭraxbĕ Tamagu kumrĕxkam memā 'ā ajarĕ. Ne kam Djeruxarĕm pykabĕ Djudĕja kunĭkōt memā 'ā ajarĕ. Ne kam apŷnh me bajtem ba djākam memā 'ā ajarĕ. Ne memā kum, “Dja gar amikam akapriren wānh ajaxwemā anhiren Metĭndjwŷnh'ŷr amijo akĕx. Ne kabĕn man kōt ar amijo aba gĕ me ar apumŷn arŷm amim, 'Be, mrāmri ne ar kute Metĭndjwŷnh'ŷr amijo akĕxkumrĕx’, ane. Gĕ me ar apumŷn ā amim ane”, ane.

²¹ Amrĕbĕ ije memā ja jarĕnho ibakam ne me arŷm ijo tŷm, me bĕ idjaer ne me Metĭndjwŷnh nhō kikretikam ijo tŷm ne ipa 'amŷn bit kute ibĭnmā. ²²⁻²³ Nhyŋ Metĭndjwŷnh mā: me bĕ ipytā ba memā idjujarĕnho itĕm rā'ān arŷm myt ja'ŷr bōx. Nā bām me kātammĕ me rūnhmā 'ā idjujarĕnh itĕm rā'ā ne. Mōjdjĕm Metĭndjwŷnh kukwakam kabĕn jarĕnh djwŷnh ar amrĕbĕ me bakukāmāremā kum, “Dja me banhō Bĕnjadjwŷrbĕ kumkatĭbĕ Kritu tokryn tyn akubyn tĭn ne. Akubyn tĭno me bamā wa. Ne kam kaj bĕ me bĕ idjaermā amijarĕ. Ne ajte me bajtemmā amijarĕ. Ne memā kum, ‘Ga, ityk ne akubyn itĭnja pumū. Dja ga me tu amim imarkumrĕx ne arŷm ikōt atyk nhĭjuki akubyn atĭn’, ane. Nām ā memā anhŷro ba. Kabĕn ja ne kute memā pry kurwŷ djā pyrāk. Kōt ne me katāt amijo ban tĭnkumrĕx.” Nām ā Mōjdjĕ ar me bakukāmāremā ane. Me kabĕn jabit ne ba memā arĕnho iba.

Nām ā Paur Angripamā ane. ²⁴ Nām kum ja jarĕnho dja nhyŋ Pexu tu o kapĕr tan kaj bĕ kum,

—Paur, nā gām ajbā. Aje pi'ōk nhidji jarĕnh krāptĭkam ne ga ajbā, ane.

²⁵ Nhyŋ kum,

—Bĕnjadjwŷr Pexu, kati. Ibibānh kĕt. Mrāmri ne ba katāt ikabĕn jarĕnhkumrĕx ne ibĕno ibikĕnh kĕt. ²⁶ Bĕnjadjwŷr raxbĕ Angripa kute imarkumrĕx. Kam ne ije amipudjur kĕt ne tu aminĕje kum ikabĕn jarĕnhkumrĕx. Djām me kute mŷjja bipdjur ne o ba? Kati. ²⁷ Nām me tu irāri o ba nhyŋ me kunĭ kute omŷnh ne mar. Kam Angripadjwŷ arŷm prĭne kute mar. Ba ne ba ja ma, ane.

Nām anen arŷm Angripa'ŷr akĕx ne kum,

—Bênjadjwýr rax Angripa, djâm ga ne ga arým Metündjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh'â amim, “Mrâmri Metündjwýnh kôt me kabênkumrêx?” ane. Arým ba ama. Mrâmri ne ga â amim ane. Nâm â Paur kum ane.

²⁸ Nhyam Angripa kum,

—Aje Kritu'ýr ijo akêx'ýr, ane.

²⁹ Nhyam Paur kum,

—Ga ren 'ýr amijo akêx 'ýr nâr ga ren ikudjwa tu amim Kritu markumrêx ba ren kam ikînhkumrêx. Me kunî kute jakam imaro ýrdjwý ren ikudjwa tu amim markumrêx ba ren mekam ikînhkumrêx. Jao ne ba Metündjwýnhmâ a'uw. Nhyam ren me kute ikudjwa adjuwprekambit ne ba ren ikînh kêt.

³⁰ Nâm Paur â Angripamâ ane. Nhyam kam bênjadjwýr rax Angripamê bênjadjwýr Pexumê Bernimê ar ja nhikô'â me ýrjamê arým kâjmâ dja. ³¹ Kâjmâ djan kubê akêx ne môn kâxâ o aben maro djan abenmâ kum,

—Ne ren axwe gwaj ren kubî nâr kubê ijê. Nhyam be, kati. Axwe kêtumrêx, ane.

³² Nhyam kam Angripa Pexumâ kum,

—Ren kute amâ arênh kêt ne ren kute amâ, “Ba gop bênjadjwýr raxbê Xedjamâ aminêje ikabên jarê”, anhýr kêt, gwaj ren arým kum banhire nhyam ren ta mekôta ar ba, ane.

27

Me kute krîraxbê Rômamâ Pauro môr.

¹ Nhyam kam bênjadjwýr ar memâ kum,

—Me on ngôkôt pykabê Itarij'ýr mebê ijêjao mô, ane. Ne kam arým krâkamngônho ba djwýnh nhidjibê Jurmâ Paur ar arê. Paurmê mebê ijê kwýmê ne meo ba djwýnhmâ arê. Kum arê nhyam arým kute pykabê Itarij'ýr meo môrmâ. Jurbê ne bênjadjwýr raxbê Xedja nhô krâkamngôn krâptî: kubê 100 nhô bênjadjwýr 'ô. Ba ibê Ruka ne ba ajte mekôt tê.

² Ba me kam pykabê Itarij'ýr imôrmân kam krîraxbê Amitukam me ja nhô kâraxmâ wadjân arým inox ne. Pykabê Adjij'ân ne me kute kâraxo môrmâ. Me'ô nhidjibê Arxaku ne me ikôt tê. Pykabê Matenikam krîraxbê Texarônikakam ne abatânh djâ.

³ Ba me kâraxkam mô: nhyam me ijâ akati. Ba me kam krîraxbê Xidô'â kârax nhô. Nhyam Jur kam Paur kaprîn kum,

—Ajrâ. Anhôbikwa'ýr wabi gê ar ajo djuw mex, ane. Nhyam ar'ýr wabin ar ikô'â nhý:n kam ajte akubyn kâraxmâ wadjâ. ⁴ Ba me kam inox ne. Ne apêxtibê Xipre tekre'ân nhô, kôk me ikutâ âbêrkam. ⁵ Ne kam pykabê Xirxij'ân nhô:n kam amipân kumê. Ne pykabê Papirij'ân nhô:n kam amipân kumê. Ne kam arým pykabê Rixijkam krîraxbê Mire'ýr bôx ne kam kârax nhô.

⁶ Nhyam kam krâkamngôn kubê 100 nhô bênjadjwýr arým kârax 'ôdjwýmâ kato. Nâm krîraxbê Arexâkam me ja nhô kâraxmâ kato. Kâ wâkam ne me kute pykabê Itarij'ýr môrmâ. Nhyam kam me ijo tê ba me kâ wâmâ wadjâ. ⁷ Ne kam inox ne mô. Ne iprî'â mô: nhyam arým me ijâ akati kwý apêx. Ba me kam krîraxbê Nidju têpo mô. Nhyam kôk djâbêr tý:x me ibê aptâ ba me kam aparmâ apêxtibê Kreta'ýr mô. Mô:n kam Kretakam krân nhô krâ'yrbê Xamona'ân nhô. ⁸ Ne kam iprî'â mô:n kam arým amipân Xamona mê. Ne kam kârax nhikwâ djâ nhidjibê Kâ jarij djâ mexte'ýr bôx ne 'â kârax nhô. Krîraxbê Raxêr kuri ne nô.

⁹ Nhyam kam me ijâ akati krâptî apêx. Nhyam Paur amim,

—E kum, arým ne ba me amikrà nhyam arým na 'itýx 'ýr. Na 'itýx'â mytyrwý bôx 'ýr. Be, arým me kute amijajbur'â akati apêx. Me ibê idjaer kute Metündjwýnhmâ amijajbur djâ nhô akatija apêxkam na 'itýx kumex. Arým na 'itýx kumexkam ne ba me imâ imôr pyma:, ngô raxbê pyka kêtumrêx me imôrja pyma:, ane. Ne kam memâ kum,

¹⁰ —Ikabên dja gar ama. Dja gwaj ngô raxbê pyka kêtumrêx mô nhyam na arým gwaj bajo ajkê. Ne arým kâkam me jênhmê kâraxo bikênh mex ne. Ja ne ba gwaj bakukâm kuma. Nâm â Paur memâ ane.

¹¹ Nhyam krâkamngôn nhô bênjadjwýr Paur kôt kabên djir kêt. Nâm kâo akêx djwýnhmê ô kârax djwýnh kôt kabên dji. ¹² Ne kam me kute na 'itýx apêx jamârbê kârax nhikwâ djâ punure. Nhyam me bèn 'âtom ne abenmâ kum,

—Gwaj on banox ne amû krîraxbê Penixij'ýr babôxmâ. Ne kam kam na 'itýx apêx kam ama, ane. Be, apêxtibê Kreta tâmkam ne krîraxbê Penixij. Penixijkam kâ nhikwâ djâkam dja aparmâ kôk 'itýx wabê nâr kâjmâ wabê nhyam bu'â akâx kôkbê aptâ nhyam kârax nôr mex ne.

Kôk tý:x kute tu kârax rênho môr.

¹³ Nâm me bèn 'âtom nhyam kôkdjwý arým aparmâ kâjbê wabê. Nhyam me arým abenmâ kum,

—Aje. Jakam arým 'ýr me banox kadjy mexkumrêx, ane. Ne kam arým djudjêdjêti'â kên 'âprejao wabin kâraxkam kudji. Ba me kam mô. Apêxtibê Kreta 'ân nhô. ¹⁴ Nhyam kâjbê 'âtum nhyam kôk arým âbêr týx ne. Kôk djâbêr týx jamâ ne me kum Juraku jarê. ¹⁵ Nhyam arým kôk djâbêr tý:x ne tu kârax rênho mô. Rênho mô: ba me kam arým tu kum inhire nhyam kôk arek o mô.

¹⁶⁻¹⁷ Nhyam kam kâ arým kôk djâbêr kôt apêxti nhidjibê Kraôdja tekre'ân nhô. Amrêbê ne ba me kârax katê'â kâ ngrire nhôn o mô. Ne kam arým jakam idjâpên nhô rax ne kâ ngrire wabin kâraxkam kudji.

Nhym kam me djudjédjêtio ibũmkôt kàrax'ã kajngáro tẽ. Ngó t̄y:x kute kàrax ka'èk kêt kadjy ne me 'ã kajngár. Kòknhòkà raxkam ne ba me mō. Kòknhòkà raxkam ne me par kwý pumjuw nhym ku'è tũm. Nhym me ap̄yñh p̄io krábẽ o kapan ajte kraxbẽ o kapa. Ne p̄i'ã ap̄yñh kubèkãti janhô. Kòk kute o mōr t̄y:x kadjy ne me 'ã anhô. Ba me mō: nhym kòk me ijo mōr t̄y:x ne. Nhym kute arerek'õ'ã kàrax mēnh karō ne me ar̄ym par'ã wabin kubèkãtimẽ kukràdjã kunĩ bõn ar̄ym o ruwn kudjin kam nh̄y. Nhym kòk arek kàraxo mō. Nhym ar̄ym kã kajgon p̄ri'ã mō. Arerek wã nhidjibẽ ne Xixi.

¹⁸ Nhym kòk djábêr t̄y:x ne me ijo abêr t̄y:x. Nhym kàrax amijadjw̄ȳr t̄yxo mōrri: nhym 'ã akati. Nhym me kàrax kajkritmã ar̄ym ngõnhmã kàkam me jēnh kwý rē. ¹⁹ Nhym kam ar̄ym me inox'ã akatibẽ 3 ap̄ex ba me ar̄ym ngõnhmã kàraxkam ap̄yñh kukràdjã kwý rē. ²⁰ Ne kam mō: nhym arngromẽ kanhēti amir̄it kêt'ã ar̄ym akati krãpti ap̄ex. Nhym kòk 'it̄y:x me ijo mōr t̄y:x rã'ã ne. Ba me te: amipyt̄ar djã'õ jabej ar ir̄it ne ar̄ym idjumar punure ne.

²¹ Ne mōn ar̄ym inhō kwý krēn kêt 'ãtũm ne. Nhym kam Paur kàkam me ap̄ēnh'yr tēn ar̄ym me ip̄okri djan memã kum,

—Ê, ba ar amã arẽ gar ama. Nã gãm ren ar amũja'ã ikôt akabēn dji gwaj ren ap̄extibẽ Kreta'ãnh arek wajēt. Ne ren kam badjumar mex nhym ren mȳjja'õ biknor kêt. ²² Jakam dja gar akubyn adjumar mex ne at̄y. Dja te kàrax wadjã nhym ngó kute gwaj bajõnh b̄in p̄ram kêtumrēx.

²³ Be, akamãtkam Metindjwŷnh kadjy mrãnh djwŷnh'õ iw̄ȳr bõx ne ikuri dja. Metindjwŷnh ta ne mã ijo ba, ba kum idjãpēnh ar iba. ²⁴ Kadjy mrãnh djwŷnhja ne imã, "Paur, on at̄in p̄ram kêt. Dja ga bēnjadjw̄ȳr raxbẽ Xedja kabem adjãmkumrēx. Nhym aro'ã me mōrwã ne Metindjwŷnh ar̄ym akõt me kunĩ dja. Akõt dja me tyk kêtumrēx", ane.

²⁵ Be, ã kute imã anh̄ȳrkam dja gar adjumar mex. Mrãmri dja amikabēn kôt ngõbẽ gwaj bapyt̄arkumrēx. Metindjwŷnh kute gwaj bapyt̄arja ne ba tu amim kamnh̄ixumrēx. ²⁶ Nhym kam mrãmri kòk 'it̄y dja ap̄exti'õ'ã gwaj bamēnhkumrēx. Kàraxmẽ ro'ã gwaj bamēnhkumrēx, ane.

Kàrax bika'èk'ã ujarēnh.

²⁷ Nhym kam ar̄ym me inox'ã akatibẽ 14 ap̄ex nhym akamãtkam ngó raxbẽ pyka kêt nhidjibẽ Angrikukam kòk 'it̄y ari: kàraxo ba. Nhym akamãt kó ip̄okri kàkam me ap̄ēnh abenmã kum,

—Ê, kute akax'yr kã ar̄ym mōr pyrãk, ane.

²⁸ Ne kam koror jabej ngó'ã kadjã'tã tu jakre nhym 'ã djudjédjêbẽ 30 metu ap̄ex. Nhym

me kam amak ngriren ajte 'ã kadjãt jakre. Nhym ar̄ym kãjbẽ krãn 'ã 27 metu ap̄ex.

²⁹ Nhym kàrax kēn'ã bika'èk karō me ar̄ym ngõnhmã djudjédjêti mē. Djudjédjêti'ã kēn 'ãpreja mēn ajte ja mēn ajte ja mēn ajte ja mē. Nhym kēn ar̄ym akubyn kàrax pynẽ. Nhym me'ã akatio wajēt ne ar̄ym axwe umar. ³⁰ Nhym kam kàraxkam me ap̄ēnh bit kute mebẽ amipdjur ne amijã maje kàrax kurũm katormã. Nãm me 'ẽx ne memã kum,

—Ba me kã ngrirekam djudjédjêti'ã kēn 'ãpreja'õ nh̄ȳr ne o ikaton kã krwýt'ãnh kumẽ gẽ akubyn kã krwýt pynẽ, ane. Ne kam djudjédjêti'ã kã ngrireo ruwn bit ngõnhmã mēnhmã. ³¹ Nhym Paur ar̄ym me krãkamngõnhmẽ mebẽ 100 nhõ bēnjadjw̄ȳr'yr tēn memã kum,

—Dja me wã mōn ar̄ym utãr djã kêt ne me gadjw̄ȳr apyt̄ar djã kêt, ane. ³² Nhym me krãkamngõnh ar̄ym 'yr mōn 'ã djudjédjêti kunĩ jakã. Nhym ar̄ym kã ngrire mebẽ ngõnhmã nox ne akuno.

³³ Nhym ar̄ym akati tē nhym Paur ar̄ym memã arēn memã kum,

—Nã gãm ar kòk ap̄exkam amakbẽ amijajbu nhym ar̄ym ar ajã pi'õk kamrẽk amãnhkrut ap̄ex. ³⁴ Ar at̄y kadjy gop on ar anhō kwý krẽ. Ngó kute ar apar p̄ram kêtumrēx.

³⁵ Nãm ã memã anen ar̄ym djw̄y'õ by. Ne me kunĩ nhip̄okri Metindjwŷnhmã amikĩnh jarēn kokij ne ar̄ym krēnmo krax ne. ³⁶ Nhym kam me kunĩ akubyn kĩnh ne adjwŷnhdjw̄y'õ kwý krēno kumex. ³⁷ Kàraxkam me ikunĩ ne me ikrãpti. Me kute me iã akrebẽ 276. ³⁸ Nhym me õ kwý krēn ar̄ym ajne. Ne kam kàrax kajkritmã ngõnhmã jēnh rē. Atemã bãygogo 'yo jēnh rē.

³⁹ Nhym ar̄ym akati. Nhym me ar̄ym pyka pumũ. Nhym me'õ kute amrēbẽ pyka pumũnh kêtumrēx. Nhym wãnh pyka kute aktã ngó nhijẽkam ngó binhikrēnhja. Nhym me ar̄ym amyb̄ym kàrax kadjy omũ. Ne kam abenmã kum,

—E kum, gwaj 'yr kam mãn kàraxo wadjã gẽ umar mex, ane.

⁴⁰ Ne kam ar̄ym kēn kunĩ'ã djudjédjêti 'ãpre bõn tu kum ire. Ne kã katē pynēnh djã'ã djudjédjê 'ãpre bõ. Ne kam kã krwýt'ãnh par'ã kubèkãtio wabin 'ã kunhõ, kòk kute kàraxo mōr t̄y:x kadjy. Ne ar̄ym akax'yr kàrax krão akēx ne. ⁴¹ Nhym kam kàrax ar̄ym ngó kute aben mok djã'yr bõx. Kam ne kororre. Ne mōn 'ã nõn ar̄ym 'ã nōr t̄y:x mex ne. Nhym ngó djãkã 'it̄y:x ar̄ym kàrax katē titik ne ka'ẽko mō.

⁴² Nhym krãkamngõnh ar abenmã kum,

—Mebẽ ijẽ tũm nox ne akaxmã rēr ne at̄yã ãbir ne mã p̄rõt kētri gwaj me kupa, ane. ⁴³ Nhym krãkamngõnh nhõ bēnjadjw̄ȳr Paur'ã maje akubyn me unēn memã kum,

—Kwārīk wānh. Gê me rērja kumrêx tu nox ne rên akàx'ā wabi. ⁴⁴ Gê me rêr kêt pīponh jamý nār ngô kute kà ka'êk jamýn 'ā mekôt rê, ane. Ba me kam ikunī arým inox ne. Ne kam ikunī arým akàx'ā wabi.

28

Apêxtibê Matākam ar ba.

¹ Ba me arým wabi nhyh me bajtem apêxtikam ar baja me imā,

—Apêxti ja nhidjibê ne Matā, ane. Ba me kam kuma. ² Nhyh kam namê krykam apêxtikam me bajtemja kum me ikaprikumrêx. Ne kam arým me imā kuton me imā kabên mextire.

³ Nhyh Paur arým pī ngrā kwý karwān kuwykam adjuw. Nhyh kangā djâkrê kuwy pymaje pī ngrā kurūm katon arým Paur nhikra nhān 'ā wajêt. ⁴ Nhyh me arým ikra'ā kangā jêtkôt omūn abenmā kum,

—Be, tāmwbê ne me par djwýnh'ō. Jakam dja ty. Ngô ne kute bīn kêt nhyh be, kangā dja kubī. Axwe pānh dja ty, ane. ⁵ Nhyh kangā ikra'ā wajêt nhyh tu kum ikra wabê nhyh arým kuwykam tým. Nhyh kam tokry kêt ne. ⁶ Nhyh me te Paur nhigot jabej. Nār, me aêrbê tyk ne tým karō te 'ā ajkam ama. Te kam ama:n omūnho kumex. Omūnh 'ātūm nhyh ajmā kute kêtumrêx. Nhyh kam me atemā kabên djīn abenmā kum,

—Be, kubê ne metindjwýnh'ō, ane.

⁷ Apêxti tām kam bēnjadjwýr nhidjibê Pubriju. Ō pyka kuri ne ba me dja. Pubriju me imā,

—Inhō kikrekam dja gar nhý, ane. Bar kam 'ýr mōn kam nhý nhyh arým me ijo djuw mex mexkumrêx. Ba me kam kam inhýr'ā akati amānhkrut ne ikjêkêt apêx.

⁸ Nhyh kam Pubriju bām kute ir djwýnhja kà kangron iku:w. Nhyh Paur arým 'ýr wadjān Metindjwýnhmā o a'uw ne krā'ā ikra djīn arým o mex ne. ⁹ Nām Paur ā o ane nhyh kam apêxtikam me punu kunī 'ýr bōx nhyh arým me o mex ne. ¹⁰ Nhyh kam me me imā mýja kumex ngā. Ba me kam arým inoxmā. Nhyh me arým apýnh me imā mýja kīnh djāri kāraxkam kumex ne.

Krīrāxbê Rōmā'ýr mōm bōx.

¹¹ Me inox kētri ne apêxtikam me ijā mytyrwýbê amānhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba me arým inox ne. Krīrāxbê Arexākam me ō kāraxkam inox ne. Nām me amrêbê amex jamārbê apêxti'ānh kāraxja nhō. Kārax krwýt'ā ne me karō amānhkrut wajêt. Ja nhidjibê ne Kaxu. Nhyh ja nhidjibê Pōr.

¹² Ba me inox ne mōn kam krīrāxbê Xiraku'ānh kārax nhō. Nhyh me ijā akati amānhkrut ne ikjêkêt apêx.

¹³ Ne kam ajte inox ne pyka 'ānh mō:n kam krīrāxbê Reguju'ýr bōx. Ne kam me aā'ā

mō: nhyh me ijā akati. Nhyh kam kāmā kōk wabê ba me ajte akatikam krīrāxbê Poteroj'ýr bōx ne 'ānh kà nhō.

¹⁴ Bar kam wabin Jeju kukwakam me kute abeno kamy kwý jabej ne memā ikato. Nhyh me ar imā,

—Dja gar inhūrkwākam nhý, ane. Bar kam nhý. Nhyh ar ijā akatibê 7 apêx. Bar kam itekôt krīrāxbê Rōmā'ýr mō.

¹⁵ Nhyh kam me amū krīrāxbê Rōmakam Jeju kukwakam me kute abeno kamymā ar ijarê. Nhyh me arým ar ikutā mō, kute ar ikajpar kadjj. Ne kam Apiju'ānh djwý jamýnh djāmê me ōt djābê 3mê kam bōx. Bar kam me'ýr bōx. Nhyh kam Paur me omūn arým Metindjwýnhmā amikīnh jarēn akubyn týx ne.

¹⁶ Ba me kam mō:n arým krīrāxbê Rōmā'ýr bōx. Nhyh kam krākamngōnh krāpti: kubê 100 nhō bēnjadjwýrja mebê ijê tūmo bōx. Me nêje ku'ê djwýnh nhō bēnjadjwýrmā mebê ijê tūm kunīo bōx. Nhyh arým mebê ijê djākam mebê ijê. Nhyh be, me Paurmā kum,

—Ga dja ga anhō kikrekam nhý. Krākamngōnh pydjibit dja anêje nhý, ane. Nhyh kam me'ō nhūrkwā purokam nhý.

Kute Rōmakam mebê idjaermā amijarēnh.

¹⁷ Nhyh kam arým Paur'ā akatin akatin akati nhyh arým amiwýr mebê idjaer rūnh 'uw nhyh me 'ýr bōx ne arým 'ā akuprō. Nhyh kam memā kum,

—Akmere ar, djām me babê idjaerkam ne ijaxwe'ō? Nār djā ne ba me bakukāmākjê kukrādja'ōo ajkê? Arkati. Ijaxwe kêt nhyh Djeruxarēkam me arým ibê ijēn krīrāxbê Rōmakam me jamā ikanga. ¹⁸ Nhyh me pīne ijaxwe jabej ikukij ne ima. Nhyh bēnjadjwýr ar ijā abenmā kum, “Ren bīn kadjj axwekumrêx gwaj ren arým kubī. Nhyh be, kati. Axwe kêtumrêx”, ane. Ne bit kute imā ikra karo ba itēmmā.

¹⁹⁻²⁰ Nhyh mebê idjaer mā kabēno bēnjadjwýr ar apa. Ba kam aminêje arkum, “Ba gop bēnjadjwýr raxbê Xedjamā aminêje ikabēn jarē”, ane. Nhyh ar arým amrê 'ýr ijano ba tēn bōx. Dja ba aminêje Xedjamā ikabēn jarē. Djām ije kum inhō me wýnhbê idjaer jaxwe'ō jarēnhmā? Arkati. Imā inhō me wýnh jabēkam ne ba amiwýr ar ajuw. Ije ar apumūnh ne ar amā ikabēnmā ne ba amiwýr ar ajuw. Ê, ba ar amā arē gar ama. Dja Metindjwýnh akubyn me tyko tūn. Mebê idjaer ne me tu amiwýr me akubyn tūn kamnhīxkumrêx. Badjwý ne ba tu amiwýr kamnhīxkumrêx. Ije amiwýr kamnhīxkam ne me arým kaxirāx jao idjuwpre. Nām ā Paur memā ane.

²¹ Nhyh kam me kum,

—Pykabê Djudējakam ne me nīnh ar imā ajā pi'ōk no'ōk kêt. Nhyh mebê idjaer'ō nīnh bōx ne kute ajā mýja'ō jarēnh kêt. ²² Be,

pyka kunĩkõt me kute me kukràdjaja japryõ ba. Jabit ne bar kuma. Nhyr be, ar ba ne bar ije 'ã adjujarẽnh mar prãm, ane.

²³ Ne kam kute mar kadjy kum akati'õ jarẽ. Nhyr kam me kute kum akati jarẽnh bõx nhyr me krãptĩ Paur nhũrkwãmã wadjã. Nhyr kam kryrãm memã ujarẽnhmo krax ne akamãtkam o ino re. Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo ba'ã memã ajarẽ. Nãm memã Mõjdjẽ kukràdjã jarẽnh Metĩndjwýnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwýnh kunĩ kabẽn jarẽ. Ne me kabẽn kõt memã kum,

—Ga, pi'õk kõt Jejubẽ me banhõ Bẽnjadjwýrbẽ kumkatija pumũ. Kubẽ Krituja pumũ. Dja gar tu amim Jeju markumrẽx. Nãm ã memã anhỹro nhỹ.

²⁴ Nhyr me kwý tu amim kabẽn markumrẽx. Nhyr me kwý amim kabẽn mar kêt. ²⁵ Ne arým kabẽno aben japanho kumex ne arým ajmã. Nhyr me bimãnh kêtĩ Paur memã kum,

—Idjaij ne amrẽbẽ: Metĩndjwýnh Karõ kukwakam me akwý'ã kabẽn jarẽ. Mrãmri ne arẽnhkumrẽx. Nãm me bakukãmãremã kum,

²⁶ “Me'yr tẽn memã ikabẽn jarẽn memã kum,

'Dja ga me maro aku'ẽ kajgon mar kêt ne, kukràdjã'ã mýjja kute amijakreja mar kêt ne. Ne omũnh kajgon amim omũnhkumrẽx kêt.’ Mýkam?

²⁷ Bir, arým ne ga me adjumar djãkam ajamakre kêt ne ajamakre jadj ne tu ano ngõr. Nã gãm me arĩk ã ibẽ amijo abao ane. Mýkam?

Bir, aje anoo omũnh kêtãmã ne aje ajamako mar kêtãmã ne aje ikukràdjã'ã mýjja kute amijakreja adjumar djãkam mar kêtãmã ne aje iwýr amijo akẽx ba ije me ajo mex kêtãmã. Nã gãm me ibẽ ã ajamakre kêtãmẽ ano kêtõ ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij ane. Nhyr me bakukãmãre aben djõ'ã arẽnhõ mõ. Arẽnhõ mõr tãmtã arým me awýr o bõx. Tũ:mrãm ga me akamingrãnyre ã ikabẽn mar kajgoo ane.

²⁸ Me aje ikabẽn mar kajgokam dja Metĩndjwýnh arým me bajtemmã ijano. Dja ba memã Metĩndjwýnh kute me utãr'ã ajarẽ nhyr me arým tu amim markumrẽx nhyr kam arým me axwebẽ me utã. Nãm ã memã ane.

²⁹ Paur mebẽ idjaermã arẽnh pa nhyr me arým mã kubẽ mõ. Ne aktã kabẽno aben japanho mõ.

³⁰ Nhyr kam Paur ta aminhũrkwãkam arek krĩ nhyr 'ã amex ne ajte 'ã amex. Paur ta õ pi'õk kaprĩõ õ kikre djwýnhmã ũrkwãõ pãnh. Nãm ũrkwãkam nhỹ nhyr me mã 'ýr ban bõx nhyr mã kam me kunĩõ djuw mex.

³¹ Ne kãj bẽ Metĩndjwýnh kute amim me utãr ne ar meo baja'ã memã ujarẽnhõ krĩ. Ne

mã memã Bẽnjadjwýr djwýnhbẽ Jeju Kritu'ã kukràdjã jarẽnhõ krĩ. Nãm kum me uma kêt ne ã memã arẽnhõ ane. Nhyr me'õ kubẽ àptãr kêtumrẽx. Tãm ne ja.

Paur kute Rômakam me jamâ pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne krîraxbê Rômakam me jamâ pi'òk no'òk ne. Nâm krîraxbê Rôma'yr tēm kutā memâ pi'òk no'òk ne. Nâm 'yr tēm kêt rā'ā, kute Rôma pumūnh kêt rā'ā ne kam 'yr tēm mā krā ne kam amikukām memâ pi'òk no'òk jano. Me kute Jeju mar kute omūnh ne kam ôkre kadjwýnhbê kute amim,

—Nā mrāmri ne Metîndjwýnh kute Paur janor. Nâm prîne kute Metîndjwýnh kukrādja marja pumū, anhýr kadjy. Kam ne Paur memâ Metîndjwýnh kukrādja'ā ajarēn memâ kum,

—Me kunî ne me axwe, ane. Mebê idjaer nār, pyka kunîkôt me kunî axwekam mexo kute Metîndjwýnh tēp kêtumrêx. Nhy m be Metîndjwýnh ukaprikôt arým me bamā me bapytār djwýnh jano. Me bamā kurê rā'ākam, bamā bajaxwe kīnh rā'ākam me bawýr me utār djwýnh jano. Nhy m kam me kunî, mebê idjaer, nār kon pyka kunîkôt me kunî dja me tu amim Jeju markumrêx nhy m Metîndjwýnh arým meo kra ne meo tỳx, axwebê meo tỳx nhy m me arým katāt ar amijo ba. Nhy m Metîndjwýnh dja kum me abê rā'ā rā'ā rā'ā. Ne kam ajte amū akati 'ō kam dja ajte mebê idjaero tỳx nhy m me arým 'yr amijo akêx. Nām ā Paur memâ ane. Tām ne ja.

¹ Ba ibê Paur. Ibê Jeju Kritu nhô àpēnh. Ta ne amiwýr ijuw ne arým mebê amim ipytār ar ijo ba. Ijo ban arým ijano ba arým Kritu'ā ujarēnh ny jarēnho iba. ² Amrêbê: ne kukwakam memâ kabēn jarēnh djwýnh ar me bakukāmāremā ujarēnh ny jarēn mā memâ kum,

“Dja Metîndjwýnh ī memâ ujarēnh ny jarē.” Nām me ā Metîndjwýnh nhô pi'òkkam memâ ane. ³ Kra'ā ne ujarēnh nyja. Krabê Jeju Kritu'ā ne ujarēnh nyja. Me banhō Bēnjadjwýrbê kumkati'ā ne ujarēnh nyja. Nām Kra amijo ī ne nā kurūm kato. Nā kurūm katon arým kôt kubê me bakukāmāre Dawi tām djwý. ⁴ Ne kam tyn akubyn tīn nhy m kam Metîndjwýnh Karō arým memâ tỳx jadjā nhy m me arým tỳx. Tỳx ne arým memâ Jeju'ā ujarēnh ar ba. Ne memâ kum,

—Mrāmri, Jejubê Metîndjwýnh Krakumrêx. Ga, tyk ne akubyn tīnja pumū, anhýro ba. ⁵ Ta ne tu kum ikaprin ijano ba arým memâ'ā idjujarēnh ar iba. Gêdja apýnh me ba djā kunîkôt me idjujarēnh man arým tu amim Jeju markumrêx ne arým katāt kabēn man kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne ijano ba Jeju'ā idjujarēnh ar iba. ⁶ Ga, ar gadjwý

Jeju Kritu kute amiwýr ar ajwýr ne ar ajo baja pumū.

⁷ Krîraxbê Rômakam Metîndjwýnh kum ar ajabê. Kute ar ajo aminhō kadjy arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Ar akunimā ne ba pi'òk no'òkjakam ikabēn jarē.

Gê Metîndjwýnh tu kum ar akapri. Kubê ne me Babām. Ne kam Bēnjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprin* ar ajo ba gar adjumar mex rā'ā ne.

Paur kute Rômakam me omūnh prāmā amijarēnh ne ja.

⁸ Ba mā ijo ba djwýnh, Metîndjwýnh kumrêxmā ar ajarēn mā kum ar akunikam amikīnh jarē. Apýnh me ba djā kunîkôt ne me ar ajā abenmā kum,

—Onij, Krîraxbê Rômakam me arým tu amim Jeju markumrêx, anhýro ba. Ba kam ar akam ikīnhkumrêx.

⁹⁻¹⁰ Ne Metîndjwýnhmā ar ajarēnh rā'ā ne. Kum idjā'wýr kunîkôt ne ba mā kum ar ajarē. Ba ar awýr itēm kadjy mā kum amijo a'uw ne kum,

—Djūnwā, ba jakam krîraxbê Rômakam ar'yr tēn ar'yr bōx, idjumar mex ne ar'yr bōx. Ga mrāmri aje ar'yr ibōx'ā amim karō jabej ba jakam ar'yr ibōxkumrêx. Nā bām ā kum amijo idjā'wýro ane. Mrāmri ne ba ar awýr ikrā ne. Djā nā bām ar amā ijêx? Metîndjwýnh ta ne kute ar amā ijêx kêt kôt kute imar. Djām kum idjāpēnh kêt got? Mrāmri Kra'ā ujarēnh ny ne ba kāj bē memâ arēnho ibakumrêx. Kam ne ba mrāmri ar amā arēnhkumrêx.

¹¹ Mýkam ne ba ā kum idjā'wýro ane? Bir, ije ar apumūnh prām kam. Dja ba ar akam bōx ne Metîndjwýnh kadjy arým ar amā adjāpēnh djā'ō'ā karō. Metîndjwýnh Karō kukwakam ar amā 'ā karō gar arým maro aban arým Jejukôt ar amijo aba. Kôt ar amijo aban arým 'ā angrā tỳx ne 'ā adjukanga kêtumrêx. ¹² Gwaj kam baje tu amim Jeju markumrêx'ā aben pumūn arým aben man kam tu amim Jeju mar tỳ:xkumrêx ne bakīnhkumrêx.

¹³ Bir, ar awýr itēm mā ne ba mā amim 'ā karō krāptī nhy m apýnh mýjja mā ibê aptā. Ar aje imar kêt karō ne ba ar amā ja jarē. Imā ar awýr ibōx prām. Ga, me kute bāygogo djêo baja pumū. Arým me kute é parkam kīnhkumrêx. Badjwý dja ba ar akam bōx ne Jeju'yr me kwýo akêx nhy m me arým tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ba kam arým ikīnhkumrêx. Ije me akam Jeju'yr meo akêx prām kute mrāmri ne ba ije pyka 'òkamdjwý arým 'yr meo akêxja pyrāk. Kute arým ije amū me bajtem 'òdjwýkam 'yr meo akêx pyrāk. Me ibê idjaer ne ba me mebê idjaer kêtō me bajtemo iba. Ba

* 1:7 Djām gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhy m pānh kum gwaj bakapri Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêt mā. Nhy m be, ta ne tu kum gwaj bakapri.

ne ba ije Metîndjwýnh'ýr me bajtemo akêx prâmkumrêx.

¹⁴ Jeju imâ me kunî'â karôkôt ne ba ije me kunîmâ 'â ujarênh ny jarênh prâm. Me krôr tûmbê kregujamê me krôr nyjamâ ije arênh prâm. Ne me krâ mexmê me krâ mex kêtâmâ ije arênh prâm. Ije Jeju'ýr meo akêx kadjy ne ba ije memâ arênh prâm. ¹⁵ Kam krîraxbé Rômakam me gadjwýmâ ije Kritu'â ujarênh ny jarênh prâmkam ne ba dja.

¹⁶ Bir, djâm ije Kritu'â ujarênh ny jarênhbê ipijâm? Kati. Ba arênhkumrêx nhyim me arým kwý î pýnhkôt tu amim markumrêx nhyim kam Metîndjwýnh arým me utâ. Týxkôt me utâ. Mebê idjaer kumrêx ne me utâ. Ne kam me bajtembê kregujadjwý me utâ. Kam ne ba ije arênhbê ipijâm kêtumrêx.

¹⁷ Ujarênh nykam ne ba dja. Memâ axwe kêt jarênhjao amirît gwaj arým kam kuma. Dja me tu amim markumrêx nhyim arým memâ axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex. Dja me tu amim markumrêx ne amim marbê ar ba rá'â: ne. Me bakukâmâre kabên kôt ne ba ar amâ arê. Amrêbê: me bakukâmâre memâ kum,

"Metîndjwýnh kute memâ axwe kêt jarênh nhyim me arým kum mexja dja me tu amikajmâ'â markumrêx ne arým tîn ne ar ba", ane.

Amrêbê: ne me bakukâmâre memâ ja jarê nhyim me arým 'â pi'ók no'ók ne. Kam mrâmri dja me tu amim Kritu markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým memâ axwe kêt jarênhkumrêx nhyim me arým kum mexkumrêx ne. Nâm â meo ane ba kam krîraxbé Rômakam ar aje amim Jeju marjamâ arê.

Paur kute memâ Metîndjwýnh mekam ngyrkjarênh ne ja.

¹⁸ Nhyim be, atemâ mýjja ne Metîndjwýnh kute me axwemâ o amirît. Amingryk ne memâ o amirît. Me kute Metîndjwýnh mar prâm kêt ne axweja kunîkam ne ngyrk ne. Me axwekam kute amim,

—Kati. Ije kabên katâtwa mar prâm kêt, anhýro bajamâ ne mekam ngyrko amirît ne. ¹⁹⁻²⁰ Godja me kwý amim,

—Mýkam ne Metîndjwýnh ikam ngyrk ne? Djâm arým imâ amijo amirît ba kuma? Kati. Ta kute imâ amijo amirît kêt kam ne tu ikam ngyrk ne, ane. Djâm mrâmri ne me kwý kabênja? Kati. Nâm me 'êx. Arým ne me Metîndjwýnh man mar kajgo. Me te kute noo omûnh kêt nhyim Metîndjwýnh arým prîne memâ amijâ mýjja kwýo amirît ne nhyim me arým kuma. Tý:xi ne týx rá'â: rá'â ne. Kubê me kunîmê mýjja kunî tîn djwýnhkumrêx. Ja ne o amirît nhyim me arým kuma. Adjakamâ ne mýjja kunî: nhípêx nhyim me arým omû. Jakamdjwý mýjja rá'â nhyim me arým omû.

Mýjja rûnh, mýjja pýma, mýjja tîn nhyim me arým prîne omûn arým apókâm amim,

—Be, Metîndjwýnh tý:xi ne týx rá'â: rá'â ne. Kubê ne mýjja kunî, me kunî tîn djwýnhkumrêx. Nâm me â amim anen arým Metîndjwýnh man kam mar kajgo.

²¹ Djâm me kute markam kum,

—Metîndjwýnh ara:x ne apýma:kumrêx. Me imâ akî:nhkumrêx? ane. Arkati. Nâm me te Metîndjwýnh man kum rax jarênh kêt ne ate kubê krâ. Ate kubê krâkam ne me arým arîk amim mýjja'â karô punuo ba. Bêh katikumrêxkam ne me arým no kêt ne kam arým umar djâkam kute akamâ'tô tyk pyrak. ²² Me ta ne me amijo krâ mex ne amijo àmra ar ba. Ne kam mrâmri arým no kêtumrêx. ²³ Ne kam arým Metîndjwýnh raxo kubê kumkatija mar kangan kum amijarênh kanga, Metîndjwýnh tîno kubê kumkatija kanga. Ne ate kam pân h apýnh me bêngôkre,† âk, mry, mry ngângao mrân h, apýnh mýjja tîn 'ikrân maro ba. Maro ban arým karô nhípêx ne o Metîndjwýnh ne kum amijarênh o ba.

²⁴ Nhyim kam Metîndjwýnh arým wân h memâ ire. Me kum mýjja punu prâmja ta kute wân h ar o ba kadjy wân h memâ ire. Me ta kute wân h ari prô, mjên kupa'â kurê ba kadjy. Me ta kute aben nhîo àpnu kadjy. Ja kadjy ne wân h memâ ire. ²⁵ Mrâmri Metîndjwýnh katât amikabên jarênhkumrêx nhyim me arým aminhirôbê kabên rê. Aminhirôbê kabên rên arým pân h me 'êxnhî kabên'ýr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Me ren mýjja kunî nhípêx djwýnh maro ban ren kum rax jarênh o ban ren kum àpên h ar ba rá'â ne. Nhyim be, kati. Nâm me kangan arým mýjja nhípêxmâbit rax jarênh o ban kum àpên h ar ba. Nhyim be, mrâmri ne mýjja kunî nhípêx djwýnh ra:xi. Me kute amim marja kute kum rax jarênh rá'â: rá'â ne. Mrâmri ne ba ar amâ arênhkumrêx.

²⁶ Nhyim be, me axwe ne me Metîndjwýnh kanga. Nhyim kam Metîndjwýnh arým wân h memâ ire. Me kum mýjja punu prâm ta kute wân h ar o ba kadjy ne wân h memâ ire. Nhyim me arým pijâm kêt ne axwe amijo ban kam abenbê me kupên h o ba prâ:m. Me nire axwe amijo ban me my kangan arým amikupa'â me nire kupên h o ba. ²⁷ Nhyim me mydjwý axwe amijo ban me ni kangan aktâ kurê prâ:m kam pijâm kêt kam amikupa'â me my kupên h o ba. Kam Metîndjwýnh arým memâ axwe pân h jarênh katât. Me ta ne me amijo bikên h mex ne.

²⁸ Metîndjwýnh ne kute ô mýjjakôt arým memâ amijo amirît nhyim me arým kuma. Ne kute mar rá'âmâ ne ate kam ajte amim,

—Kati. Ije mar prâm kêtumrêx, anhyim ba. Mâ me kute â amim anhýro bakam ne

† 1:23 Apýnh me ô pyka djâri kunîkôt ne me kunî bêngôkre.

Metîndjwýnh arým wānh memā ire. Nhyam kam me arým mýjja punubit man arým axwe amijo ba.

²⁹ Ne kam apýnh axwe kunîo ba tÿ:x ne. Ne ajte ari prô, mjên kupa'ã kurê ba prã:m.kumrêx ne.

Ne ajte meo bikênh kume:x.

Ne ajte kute amim mýjja rûnho atom prã:m.

Ne ajte amim meo bikênh'ã karô prã:m.

Ne ajte me ô mýjja'ã ngyrk prã:m.

Me axwe amijo bakam ne me ajte aben par prã:m.

Ne ajte kute kabêno aben japanh prã:m.

Ne ajte memā 'êx ne me noo biknor prã:m.

Ne ajte kum me kurê:.

Ne ajte kute me kãxã me arênh prã:m ne.

³⁰ Me axwe amijo bakam ne me ajte memā me kurê'uk prã:m ne.

Ne ajte kum Metîndjwýnh kurê:o ba.

Ne ajte tu memā àkjêr prã:m ne.

Ne amijo àmra prã:m ne.

Ne ajte amibên prã:m ne.

Ne ajte apýnh axwe kumex'ã amim karôo ba prã:m ne.

Nhyam me bãmme me nã ar te ar me akre: nhyam me ajte amakkre kêt prã:m ne.

³¹ Me axwe kute amijo bakam ne me ajte no kêt: ne.

Ne ajte 'êx ne we memā kabên pydjín arênh nhyam me me mar pydji. Mar pydji nhyam me atekam ajte,

—Kati. Dja ba ipêx kêt ne, anen ajte kabên 'ôdjwýo ikjên kabên pydji mar kêtumrêx ne.

Ne ajte kum me abê kêtumrêx ne.

Ne ajte ukaprî kêtumrêx.

³² Me kute ã amijo anhýro bajamã ne Metîndjwýnh arým memā axwe pãnh jarê. Me axwejakam me biknormã. Tãm ne arým memā arê nhyam me arým prîne kuma. Nãm me te kuman axwe amijo ba rã'ã ne. Djãm me axwe amijo babit? Kati. Nãm me ajte apýnh axwe ja'ã amü memā kum,

—Ã amijo ane. Kam ne me kum me akînhkumrêx, anhýro ba. Nãm me ã axweo ane ba kam arým wãm Rômakam me amã arê. Tãm ne ja.

2

Metîndjwýnh kute memā axwe pãnh jarênh.

Mat 13.41; Ruk 13.3; Idja 9.27

¹ Me akwý ne ga me amü memābit axwe jarênhoba. Djãm me gadjwý ajaxwe kêt got ga me amü me wã'ã amim,

—Me axwekumrêx. Dja Metîndjwýnh me axwe pãnh me kanga, ane? Me aje me'ã amim, “Dja me axwe pãnh me kanga”, anhýr kôt dja Metîndjwýnh me gadjwý arým me akanga. Mýkam? Bir, me gadjwý me ajaxwekam. Me ajaxwe kute mrãmri ne

amü me wã axwe pyrãk. Me axwe kôt me ajaxwekam dja me gadjwý pãnh me akanga. Djãm me aje Metîndjwýnhmã kum,

—Ijaxwe kêt. Ga ren ikanga kêt, anhýrmã? Kati. Me gadjwý me axwe kôt ajaxwekam ne ga me aje te kum anhýrmã.

² Nhyam be, me kute ã axweo bao anhýrja'ã ne Metîndjwýnh katãt memã kum,

—Pãnh dja me biknor tokry djãkam akuno, ane. Tãm ne gwaj baje markumrêx.

³ Me abê pykakam me ï kajgo. Akajgokam aje amü me wãbit'ã amim, “Dja Metîndjwýnh pãnh kanga”, anhýro aba. Ne kam ajte mekôt ã ajaxweo ane. Mekôt ã ajaxweo anhýrkam djãm apydji Metîndjwýnh kute akanga kêtã? Kati. Gadjwý. Dja katãt amã ajaxwe jarê ne kam arým pãnh akangakumrêx.

⁴ Nãr, ga me te ã ajaxweo ane nhyam Metîndjwýnh ukaprî ra:x ne ngyrk tòm kute amijã ngyrk nè 'ãtüm. Djã ne ga me ukaprî'ã amim, “Kê, djãm mýjja mex”? ane? Kati. Kwãrik wãnh ã amim anhýr kêt. Metîndjwýnh kute me ajaxwebê amiwýr ajo akêxmã ne kum me akaprî. Me aje 'ýr amijo akêxmã kum me akaprî. Djãm me aje amijã ja mar kêt?

⁵ Ga me atekam ajte kubê ajamakkre kêt ne 'ýr amijo akêx prãm kêt. Be ga, me mã kute amim mýjjao atomja pumü. Me mã amim adjuw nhyam arým mã kãjmã ajkamên arým kum ra:xja pumü. Ga me aje me urãk ne mã ajaxwe nhyam mã me akam ngyrk ne mã kãjmã me akam ngyrk ajkamê. Nhyam kam dja ô akati arým me awýr bõx. Kute katãt memã axwe pãnh jarênh djã nhô akati me awýr bõx nhyam arým me akam ngyr:k ne. Me ajamakkre kêtãkam me akam ngyr:k ne.

⁶ Dja Metîndjwýnh katãt memã o pãnh. Dja katãt apýnh me kute mýjjao ba kôt memã o pãnh. Me ï pýnhkôt katãt memã o pãnh. ⁷ Me kute arek katãt amijo bajamã dja katãt memã o pãnh. Metîndjwýnh kute ta amimexo meo mex kadjy, ne kute memã, “Amexkumrêx”, anhýr kadjy, ne kute memã ï ny, ï punu prãm kêtja nhôr kadjy ne me arek katãt amijo ba. Nhyam kam Metîndjwýnh katãt memã o pãnh nhyam me arým Metîndjwýnh kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁸ Nhyam be, me kute amidjwýnhbit mar ne kute kabên katãt kangan me axwe kôt axwe. Dja katãt me jadjwýmã o pãnh ne arým mekam ngyr:k ne. Nhyam kam arým mýjja puma: mekam apõx. ⁹ Me me axwe kôt axweja dja me arým ï pýnhkôt umar punure ne tîn prãm. Mebê idjaer kumrêx dja ã ane. Nhyam kam me bajtemdjwý ã ane.

¹⁰ Nhyam be, me mex kôt me mexja dja me arým me:xkumrêx nhyam Metîndjwýnh arým kum me kî:nhkumrêx. Nhyam kam me arým

umar me: xkumrêx. Mebê idjaer kumrêx dja ã amar mexo ane. Nhyam kam me bajtemdjwý ã ane. ¹¹ Mýkam dja me ã ane? Bir, djâm Metîndjwýnhmã me'õ pyman kute kum 'ã mamã? Arkati. Nãm me kunõ kute aben pyrãk ne katãt kute memã o pãnhkumrêxmã.

¹² Metîndjwýnh ne me bakukãmãre Mõjdjêmã kukràdjã jarê. Me kute katãt amijo ba kadjy kukràdjã jarê nhyam amũ mebê idjaermã arê. Nhyam kam me aben djõ'ã kukràdjã'ã, "Mõjdjê kukràdjã, Mõjdjê kukràdjã", anhýro ba. Dja Metîndjwýnh katãt memã axwe pãnh jarênhõ nhý.

Nhyam me bajtem, memã me kute Mõjdjê kukràdjã jarênh kêtja. Godja me bajtemja kwý kam axwe jabej arým axwe pãnh akuno. Djâm kam Metîndjwýnh kute memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjã kõt amijo aba kêtkaam dja ga akuno, anhýrmã? Kati. Mýkam? Bir, me kute memã Mõjdjê kukràdjã jarênh kêt nhyam me kam kute mar kêt. Kam dja ã memã anhýr kêt. Nhyam kam me arým axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djãkam akuno.

Nhyam mebê idjaerdjwý, memã me kute Mõjdjê kukràdjã jarênh tũmja. Godja me kwý kam axwe jabej Metîndjwýnh dja arým memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjã kõt amijo aba kêtkaam dja ga akuno, ane. Me kute kukràdjã mar ne kõt amijo ba kêtkaam dja ã memã ane. Nhyam kam me arým axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djãkam akuno. ¹³ Djâm me kute memã kukràdjã jarênh nhyam me kute mar kajgoja djâm Metîndjwýnh kute memã axwe kêt jarênh? Kati. Me kute amim kukràdjã markumrêx ne kõt amijo ba jabit dja memã axwe kêt jarê nhyam me arým kum mex ne.

¹⁴ Me bajtemmã me kute Mõjdjê kukràdjã jarênh kêtja. Me kwý ta ne me tu kute amikadjwýnhbê kukràdjã mar ne tu kõt ar amijo ba. Kam me kwý ta tu kute mar mexkumrêx ne tu kõt amijo ba mexkumrêx. Te me kute memã Mõjdjê kukràdjã jarênh kêt nhyam me ta tu kute mar ne kõt ar amijo ba mexkumrêx. ¹⁵ Me tu kadjwýnhbê kabên mexkumrêx ne kute mrãmri ne umar djãkam arým Metîndjwýnh kukràdjã no'ók pyrãk. Me ta kute amikadjwýnhbê markam ta tu kute axwe nêje amikukrà. Ne kam axwekam kute amim, "Mrãmri ijaxwe", nãr axwe kêtkaam kute amim, "Kati, imexkumrêx", anhýr.

¹⁶ Me kwý tu kute kukràdjã kõt amijo ba ja dja Metîndjwýnh ì memã axwe kêt jarê nhyam me arým kum mex ne. Amrê õ akati mõrn bõxkam dja ã me kwýmã ane. Nhyam be me kwý kute mex pyrãk ne te amikadjwýnhbê axwe pudju nhyam tu me kuman arým memã pãnh jarênhkumrêx. Jeju Krituo

dja memã axwe pãnh jarênhkumrêx. Ja ne ba ujarênh nykam memã arênhõ iba.

Paur kute memã me kute mex o me akrenh kêt jarênh.

¹⁷ Be, me ga ne ga me memã kum, "Ba ibê idjaer", anhýro aba. Ga me ajte memã kum,

—Ba ne ba Mõjdjê kukràdjã kõt ar amijo ba nhyam kam Metîndjwýnh kum ikĩnhkumrêx, anhýro aba. Ne ajêx ne amijo amran memã kum,

—Me bajbit ne ba me ije Metîndjwýnh mar mexkumrêx, anhýro aba. ¹⁸ Nhyam me me amã Mõjdjê kukràdjã jarê ga me we aje prĩne markam we aje Metîndjwýnh kute amim me'ã karõ kõt mar ne mýjja kabin we amijo mýjja mexbit pytãn memã arê. ¹⁹ Ne kam ajte we aje amimarkõt amim,

—Me no rã katãt pry'ã mrãnh kadjy ne me kute me pa 'amýnh ne kute meo mrãnh katãt. Ba ije me urãk ne mrãmri ibê katãt me no kêtõ iba djwýnhkumrêx, anhýro aba. Ne ajte amim,

—Me axwe ne me kute mrãmri ne akamãt kõ tykkõt me ar ba pyrãk. Ije mrãmri ne memã pry kurwý djwýnh pyrãk. Ba ne ba ibê me axwe kêt kadjy me akre djwýnh, anhýro aba. ²⁰ Ne me'ã amim,

—Ba ne ba ibê me no rerekremã kukràdjã jarênh djwýnh. Me kute me kra karãre pyrãk ne me no rerekre. Ba ne ba me no týx kadjy memã kukràdjã'ã idjujarênh djwýnhkumrêx, anhýro aba. We aje Metîndjwýnh kukràdjã katãtkumrêxja kunĩ marõ abakam ne ga ã 'ã amijo adjãmrao ane.

²¹ Ba me amã arê. Me aje amũ me akren ã amim anhýrkaam mýkam ga: ne ga amijakre kêt? Aje amũ me ãkĩnhĩ kêt kadjy me akrekam mýkam ga: ne ga adjãkĩnhĩ? ²² Aje memã kum,

—Kwãrik wãnh mebê prõo adjãkĩnh kêt, anhýro abakam mýkam ga: ne ga mebê prõo adjãkĩnhõ aba? Ga we amã mýjjao metîndjwýnh karõ nhípêx kurê:o aba. Mýkam ga: ne ga mýjjao metîndjwýnh karõ nhípêx nhõ kikrekam ar aba? Mýkam ga: ne ga mebê adjãkĩnh kadjy kam ar aba? ²³ Aje Mõjdjê kukràdjã'ã memã kum, "Kukràdjãja ne mexkumrêx", anhýro abakam mýkam ga ne ga ajte ari kukràdjãkam amikrão aba? Ga kukràdjãkam amikrão aba nhyam me arým adjõ'ã abenmã kum, "Metîndjwýnh kajgo", anhýro ba.

²⁴ Amrêbê: ne me bakukãmãre Metîndjwýnh kukwakam me ajã kabên jarênh kum,

"Apýnh me bajtem ba djãri ne me me ajaxwekõt Metîndjwýnh japry:."

Nãm me ã me ajã me bakukãmãremã anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Ga me kukràdjão abikênhõ aba nhyam me arým ã me ajaxwe djõ'ã Metîndjwýnh japryõ ane.

²⁵ Me abê idjaer, mÿj kadjy ne me me amy kà nhinhu rê. Bir, me aje amy kà rênh mar ne aje 'â amim, "Arÿm ne Metîndjwÿnh ijo aminhõ", anhÿr kadjy. Djâm me bamy kà rênhkambit nhym arÿm me bajo aminhõ? Kati. Gu me aje Metîndjwÿnh kukràdjâ marn kôt ar amijo babakam ne arÿm me bajo aminhõ. Nhym be, godja ga me kukràdjâkam ajaxwe jabej arÿm me amy kà rênh kajgo. ²⁶ Kam me my kà tâja, me bajtemja, godja me ta kute amikam katât kukràdjâ marn kôt amijo ba jabej nhym Metîndjwÿnh arÿm meo aminhõ. Te me my kà tâ nhym arÿm meo aminhõ.

²⁷ Kam, dja me my kà tâja, kubê me bajtemja arÿm me abê idjaermâ ajaxwe jarê. Ta te kute Môjdjê kukràdjâ'â pi'òk no'òk mar kêt kam dja arÿm me amâ ajaxwe jarê. Ta tu kute katât kôt amijo bakam dja me amâ arê. Me aje Metîndjwÿnh kukràdjâ'â pi'òk no'òk mar kajgon amy kà rênh kajgon kukràdjâkam amikrà ar o aba. Nhym kam me ta arÿm me apumün me amâ ajaxwe jarê.

²⁸ Mÿj xêjabê ne Metîndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Djâm me kute amibên ne ajkwa kajgokam memâ kum, "Ibê idjaer, ibê idjaer", anhÿrbit? Djâ ne me kute amijo anhÿrbit ne kam mrâmri me bêt Metîndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Kati. Djâ ne me me my kà nhinhubit rê nhym kam arÿm me mrâmri kubê Metîndjwÿnh nhõ me jakumrêx? Kati. ²⁹ Me kute mrâmri kadjwÿnhbê Metîndjwÿnh kabên mar ne kôt amijo babit. Me jabit ne me bêt ò me jakumrêx. Me kute amikad-jwÿnhbê amim mÿjja'â karõ djâkam kute Metîndjwÿnh Karõ mar ne kum amijâ maja me jabê ne ò me jakumrêx.

Nhym be, me kute kukràdjâ 'â no'òk mar kajgon me my kâbit rênhja me jabê ne ò me ja kêt. Me kute Metîndjwÿnh Karõ mar ne kum amijâ maja djâm pykakam me ar baja gédja memâ mex jarê? Kati. Metîndjwÿnh dja memâ mex jarê nhym arÿm me bêt ò me jakumrêx.

3

Kute memâ Metîndjwÿnh 'êxnhî kêt ne kabên kajgo kêt jarênh.

¹ Nhym kam mÿj kadjy dja me bêt idjaer? Kam ajte mÿj kadjy dja me me my kà nhinhu rê? Djâm me bêt idjaer kute mÿjja maro kute me bajtem jakrenh? ² Nâ. Me kute mÿjja maro kute me akrenh me:xi. Bir, me kute Metîndjwÿnh kabên mar. Metîndjwÿnh kute me kute katât amijo ba'â memâ karõkôt amikabên'â pi'òk no'òkja ne me kute mar ne o ba.

³ Me kwÿ kute amim Metîndjwÿnh kabên mar kêt kam mÿj gédja kam kute? Djâm me kute kabên mar kêt kam ne Metîndjwÿnh

arÿm kabên kajgo? ⁴ Arkati. Dja te me kunÿ 'êxnhî kabên kajgo. Nhym be, Metîndjwÿnh ne kabên kajgo kêt kamrêx. Amrêbê: ne me bakukâmâre Metîndjwÿnhmâ kabên kajgo kêt kamrêx jarênh kum,

"Dja me te ajâ amim, 'Kabên kajgo', anen kam mrâmri akabênkamrêxmâ katorkamrêx."

Nâm me bakukâmâre â Metîndjwÿnhmâ ane nhym me arÿm 'â pi'òk no'òk ne. Nhym me arÿm aben djô'â arênh mo'n arênh mo'r tâmtâ gu me bakamingrânyredjwÿ baje arênh râ'â. Mrâmri ne me arênhkamrêx. Metîndjwÿnh kabên kajgo kêt kamrêx.

Metîndjwÿnh me axwekam ngrykkam ne katât.

⁵ Nhym be, pykakam me kajgo ta ren kabên kajgokam ren abenmâ kum,

—Metîndjwÿnh ren gwaj bajaxwekam ngryk kêt. Ga, gwaj bajaxwekôt me kum Metîndjwÿnh kÿnhja pumü. Me kute gwaj bajâ, "Tâmwâ ne axwe:. Ba ne ba imâ me axwe kÿnh kêt kamrêx. Ba dja ba atemâ ne imâ Metîndjwÿnhbit kÿnh", ane. Be ga, gwaj bajaxwe nhym me kum gwaj bakÿnh kêtja pumü. Ne kam kôt kum Metîndjwÿnh kÿnh. Gwaj bajaxwekôt me kum kÿnhkam Metîndjwÿnh ren gwaj bakam kÿnh, ane. Me ta ren â kabên gwaj jarênh ane.

⁶ Djâm mrâmri me kabên? Kati. Ne ren Metîndjwÿnh gwaj bajaxwekam kÿnh ne ren kam gwaj bamâ bajaxwe pânharênh kêt. Ne ren apÿnh me ba djâ kunikôt djwÿ ren memâ axwe pânharênh kêt. ⁷ Nhym ren ajte me ta ajte kabên kajgokam memâ kum,

—Metîndjwÿnh ren ijêxnhîkam ngryk kêt ne. Ga, ijêxnhîkôt me kum Metîndjwÿnh kÿnhja pumü. Me kute ijâ, "Tâmwâ ne 'êxnhî. Djâm ba dja ba kôt ijêxnhî? Kati. Ba dja ba imâ kôt ijêxnhî kÿnh kêt kamrêx. Metîndjwÿnhbit dja ba imâ kÿnhkamrêx", ane. Be ga, ijêxnhî nhym me kum ikÿnh kêt ne kam kôt me kum Metîndjwÿnh kÿnhja pumü. Ijêxnhîkôt me kum kÿnhkam ne ren ikam kÿnh ne ren imâ ijaxwe jarênh kêt ne ijêxnhî pânharênh kêt ne. Ne ren me kabên kajgokam â ren memâ ane.

⁸ Me'ò ar ta ne arÿk ijâ,

—Paur memâ kum, "Gwaj bajaxwe baba nhym gwaj bajaxwekôt arÿm mÿjja mex apôx". Nâm â memâ anhÿro bao ane, ane. Kati. Nâm me arÿk ikabên kêt jarê. Ne ren mrâmri Metîndjwÿnh me axwekam kÿnh bar ren â memâ ane. Nhym be, kati. Mrâmri me axwekam ngryk ne kute me kangakumrêx. Me kute ar ikabên kêt jarênh ja dja Metîndjwÿnh pânharênh me kanga. Kute me kangaja katât, punu kêt, nhym Metîndjwÿnhdjwÿ katât.

Kute memã me kunĩ kupãnhã axwe jarênh.

Kar 17.30; Kô k 6.9; Gar 3.22; Xit 3.3

⁹ Mýj dja gu me babê idjaer abenmã nê? Djãm gu me baje,

—Gu me ba ne gu me bamexo me bajtem jakre, anhÿrmã? Kati. Ba ibê Paur ne ba arÿm me kunĩ'ã,

—Mebê idjaermê me bajtemmê ne me kute aben pyrãk. Me kupãnhã axwe:n ta te: axwe kêt prãmje, ane. ¹⁰ Me bakukãmãre kabêh kôt ne ba me amã arê. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me'õ axwe kêt? Arkati. Me'õ axwe kêtja kêtumrêx. ¹¹ Me'õ kute mar kêtumrêx. Me'õ kute Metĩndjwÿnh jabej kêtumrêx.

¹² Me ta amiprykôt binhirên ban kunĩ kupãnhã Metĩndjwÿnhbê punu:re. Djãm me'õ pydji ne ãpênh mex? Arkati. Me'õ mex kêtumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane.

¹³ Ne kam ajte memã kum,

“Me ajkwakam me kabêh apôx ne kute mrãmri ne me kute arÿm pyka krã'ã kuprãr nhym kurũm mýjja punu prôt pyrãk. Nãm me ã kabêh punuo ane.

Me kute memã 'êxkôt ne me me noo biknoro ba.

Me kabêh ne kute kangã djwakam tokry djãja pyrãk.

¹⁴ Me kute me ùn kume:x ne me kabêh djã kume:x.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane.

¹⁵ Ne kam ajte memã kum,

“Nãm me amikrà kêt ne tu me paro ba.

¹⁶ Ne ari meo bikênho ba: nhym me me ô'ã tokry kume:x ne umar mex kêtumrêx.

¹⁷ Mýj dja me umar mex kadjy nê? Ja ne me kute mar kêtumrêx.

¹⁸ Me kum Metĩndjwÿnh pyma kêtumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane nhym me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym me aben djô'ã arênho mō:n arênho mōr tãmtã gu me bakamingrãnyredjwÿ baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkumrêx. Me kupãnhã axwen ta te axwe kêt prãmje.

¹⁹ Be, me bê idjaermã ne Metĩndjwÿnh kukràdjã kunĩ jarê. Me kute kukràdjã maro baja, me jamã ne arê. Mýj kadjy ne memã arê? Bir, me kute kukràdjã maro ban ta te kute kôt amijo anhÿrmã.* Ne kam kôt kute amijaxwemã katormã. Ja kadjy ne memã kukràdjã jarê. Kam dja me kunĩ ajte Metĩndjwÿnh me axwekam ngryk ma. Dja me amim,

—Metĩndjwÿnh ne ijaxwekam ngryk, ane. Tãm dja me arÿm kam kuma. Apÿnh me ba djã kunĩ dja me ngryk markumrêx. Ja kadjy ne memã kukràdjã jarê. Tãm ne gu me baje arÿm mar.

²⁰ Kam djãm me kute kukràdjã mar ne kute kôt amijo anhÿro ba nhym Metĩndjwÿnh arÿm kute memã kum, “Be, ajaxwe kêt”, anhÿrmã? Kati. Nhym be, mýj kadjy ne memã kukràdjã jarê? Bir, me kute amijaxwemã kator kadjy ne memã kukràdjã jarê.

Metĩndjwÿnh ta kute memã axwe kêt jarênhja'ã ujarênh.

Gar 2.16; Xit 3.5

²¹ Nhym be, jakam atemã me'õ kôt Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh nhym me arÿm kum mex ne. Djãm me kute Metĩndjwÿnh kukràdjã mar ne ta kute kôt amijo anhÿro ba nhym kôt kute memã axwe kêt jarênhmã? Kati. Atemã me'õ kôt ne kute memã axwe kêt jarênh. Amrêbê: kute Mõjdjêmã kukràdjã jarênhkam Metĩndjwÿnh arÿm memã Kritu'ã ajarê. Kukwakam kabêh jarênh djwÿnhdjwÿ ne me arÿm memã 'ã ajarê. ²² Me kute tu amim Jeju Kritu markumrêx kôt ne Metĩndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh nhym me arÿm kum mex ne. Me ï pÿnhkôt kwÿ kute tu amim Kritu markumrêxja nhym kute tu memã axwe kêt jarênh. Mýkam?

Bir, me kunĩ ne me axweo kute aben pyrãk. ²³ Djãm me'õ ta mexo Metĩndjwÿnh mãnhkutã? Arkati. Me kunĩ kupãnhã axwe. ²⁴ Nhym kam tu memã axwe kêt jarê nhym me arÿm kum mex ne. Djã ne me kukràdjã maro ban kôt amijo anhÿro ba nhym pãnh arÿm memã axwe kêt jarê? Kati. Ta ne tu kum me kaprĩn ta memã arê. Kritu Jeju ta ne arÿm me axweo pãnh mex nhym kam kôt ta memã axwe kêt jarê nhym me arÿm kum mex ne.

²⁵ Metĩndjwÿnh ne amim Jeju dja nhym kam arÿm me axwe pãnh pite'y'ã wajêt nhym kamrô prôt nhym arÿm ty. Nhym kam me kute tu amim markumrêxja Metĩndjwÿnh arÿm me ja jaxwekam ngryk kêt. Be, ja kadjy ne pite'y'ã wajêt. Ne mýjja 'õdjwÿ kadjy ne Jeju pite'y'ã wajêt. Me kute Metĩndjwÿnh kute katãt meo baja mar kadjy. Kute katãt memã axweo pãnhkumrêx ja mar kadjy. Amrêbê: pite'y'ã jêt kêtĩri ne me axwe: nhym Metĩndjwÿnh ren mekam ngry:k ne ren me biknor tokry djãkam me kumêh kam ren arÿm katãt memã axweo pãnh kumrêx. Nhym be, kati. Nãm amijã ngryk nê:n tu me axwe maro akno. Djãm ã kute memã

* **3:19** Djãm pi'ók jarênh'ã ne me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿr ja jarênh Kati. Kute memã kum, “Kwãrik wãnh ajaxwe kêt”, anhÿr nhym me kôt kute ã amijo anhÿr ne axwe kêtãm. Ja'ã ne kute me kute mar ne kôt amijo anhÿr ja jarênh.

anhÿr kam katât kute meo bakumrêx? Nâ, mrâmri katât.

²⁶ Mÿj ne me kam kuman kam Metîndjwÿnh katâtja ma? Bir, jakam ne Metîndjwÿnh Jejumâ me axwe pânĥ jarê nĥym kam Jeju me pânĥ tyn arÿm Metîndjwÿnhmâ me axweo pânĥ. Nĥym kam me arÿm Metîndjwÿnh kute katât memâ o pânĥja man arÿm kum kato. Jeju kute me axweo pânĥjamâ kato. Nĥym kam me tu kute amim Jeju markumrêxja ne Metîndjwÿnh arÿm katât kute memâ axwe kêt jarênhkumrêx.

²⁷ Djâm kam gwaj ba ne gwaj baje, —Metîndjwÿnh kukrâdjâ kôt ne ba amijo anhÿro iba. Imexkumrêxja pumû, anhÿrmâ? Kati. Djâm gwaj bajô bamex? Arkati. Nĥym be, dja gwaj tu amim Jejubit markumrêx nĥym Metîndjwÿnh tu gwaj bamâ axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamexkumrêx ne.

²⁸ Kam, djâm me kute Metîndjwÿnh kukrâdjâ mar ne kute kôt amijo anhÿro ba nĥym kam kute kôt memâ axwe kêt jarênh? Kati. Atemâ ne wâ. Nĥym be, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Kôtbit ne kute memâ axwe kêt jarênh nĥym me arÿm kum mexkumrêx.

²⁹ Djâm Metîndjwÿnh kute me bêt idjaerbito ba? Djâm kute me bajtemo ba kêt? Kati. Kute me bajtemdjwÿo ba. ³⁰ Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh pydji:. Kam dja me bêt idjaerbê me my nhinhu kêt rênhja tu amim Jeju markumrêx nĥym kôt arÿm memâ axwe kêt jarê. Nĥym me bajtembê me my kâ tâjadjwÿ dja me ajte tãm. Dja me tu amim Jeju markumrêx nĥym kôt arÿm me adjwÿnhdjwÿmâ axwe kêt jarê. ³¹ Djâm gwaj baje tu amim Jeju markumrêxkam ne gwaj baje Metîndjwÿnh kukrâdjâ kôt amijo anhÿrja kangamâ? Kati. Nĥym bê ne gwaj baje kukrâdjâ kanga prâm. Gwaj ba baje tu amim Jeju markumrêxkam ne gwaj baje kukrâdjâ kôt amijo anhÿr prâm kumrêx.

4

Kute Abraãomâ axwe kêt jarênh'â ujarênh. Gar 3.6; Xij 2.23

¹ Kam gwaj akubyn amijo tên me bakukâmâre Abraão'â ujarênh ma. Mÿj ne ta amikam kuma? Djâm ta ne mex? Kati. ² Djâm Abraão kute amijo ba mex pânĥ Metîndjwÿnh kum axwe kêt jarê? Kati. Kute amijo ba mex pânĥ kute kum axwe kêt jarênh kêt. Ren kute amijo ba mex pânĥ ren kum axwe kêt jarê nĥym ren amimexo âmra ar ba. Nĥym be, kati. Metîndjwÿnhmâ ne amimexo âmra kêt. ³ Mÿkam? Bir, djâm Abraão ta axwe kêt? Kati. Metîndjwÿnh ne tu kum axwe kêt jarê nĥym me arÿm 'â ajarê. Me bakukâmâre amrêbê: memâ kum,

“Abraão ne tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿkumrêx nĥym 'â amim,

'Be, nãm tu amim ikamnhÿkumrêx ba kam ba tu kum axwe kêt jarê nĥym arÿm imâ mex.' Nãm Metîndjwÿnh 'â Abraão'â amim ane.”

Nãm me bakukâmâre 'â Abraão'â memâ ane. Nãm tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿkumrêx nĥym ta tu kum axwe kêt jarê.

⁴ Be ga, me'ô me bêtjadjwÿr'ômâ âpênhja pumû. Kute amim pi'ók kaprÿ kwÿ byr kadjy bêtjadjwÿrmâ apê. Nãm kadjy kum apê:n arÿm o ino re. Nĥym kam bêtjadjwÿr arÿm kum pi'ók kaprÿ ngâ. Âpênh pânĥ ne kum pi'ók kaprÿ ngâ. Djâm kajgo got? Kati. Âpênh pânĥ ne kum kungâ.

⁵ Nĥym be, djâm me kute amijo ba mex pânĥ Metîndjwÿnh kute memâ axwe kêt jarênh? Kati. Me kute amijo ba mex pânĥ kute memâ axwe kêt jarênh kêt. Me tu kute amim Metîndjwÿnhbit markumrêx nĥym kôtbit arÿm kute memâ axwe kêt jarênh. Metîndjwÿnh kute me axwemâ axwe kêt jarênh djwÿnh ta kute 'â memâ anhÿr nĥym me arÿm kum mexkumrêx. ⁶ Me bakukâmâre Dawidjwÿ ne amrêbê: ja tãm jarê. Metîndjwÿnh kute tu memâ axwe kêt jarênh nĥym me arÿm kum mexkumrêx. Me ja ne me kÿnhkumrêx. Me kute kukrâdjâ kôt amijo ba mex pânĥ ne Metîndjwÿnh kute memâ axwe kêt jarênh kêt. Tãm ne me bakukâmâre Dawi 'â ajarê. ⁷ Nãm memâ kum,

“Metîndjwÿnh kute wânĥ me axweo biknor ne me kam ngyk kêt ne kute me axweo bipdjur ja ne me kÿnhkumrêx.

⁸ Bêtjadjwÿr djwÿnh kute tu memâ axwe kêt jarênh ja ne me kÿnhire ne.”

Nãm me bakukâmâre Dawi 'â memâ ane nĥym me aben djô'â arêno mō:n arêno mōr tãm tã gu me bakamingrânre baje arênh rã'â. Mrâmri ne arênhkumrêx. Mrâmri Metîndjwÿnh kute tu memâ axwe kêt jarênhkam ne me kÿnhkumrêx.

⁹ Djâm kute me bêt idjaermâbit arênh? Djâm kute me bêt idjaerbê me my kâ rênh jamâbit arênh? Kati. Me bajtembê me my kâ tâjadjwÿ.

Ga, Abraãodjwÿ ja ma. Abraão ne tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿkumrêx nĥym 'â amim,

—Abraão ne tu amim ikamnhÿkumrêx ba kam arÿm tu kum axwe kêt jarê, ane. Tãm ne gwaj arÿm kuma. ¹⁰ Mÿj ne kute kum axwe kêt jarênhkam kute? Djâ ne kumrêx kum amimy nhinhu kâ krâta nĥym kam arÿm kum axwe kêt jarê? Kati. Kute amimy kâ krâ'yr kêttri ne kum axwe kêt jarê nĥym arÿm kum mexkumrêx.

¹¹ Nĥym kam Metîndjwÿnh arÿm kum my kâ krâ'yr'â kum karô. Nĥym kabênkôt arÿm

amijo tèn arým amimy kà kràtan kam arým amijà maro ba. Nàm mar kunikòt amim,

—Be, amrèbê ne ba tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx nhyam arým tu imã ijaxwe kêt jarênhkumrêx. Ga, imy kà krâ'yrja pumû, anhÿro ba. Amrèbê kute my kà krâ'yr kêttri ne Abraão tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx nhyam arým tu kum axwe kêt jarênhkumrêx.

Nhyam kam tûmràm amimy kà kràtan arým ã amim anhÿro ba. Æ amimy kà krâ'yr'ã amim anhÿro ba. Mÿj kadjy ne kute my kà krâ'yr kêttri kum axwe kêt jarê? Bir, me bajtem my kà tãja kunî kajmã'ã ne kum axwe kêt jarê. Abraãobê me kute amikajmã'ã Metîndjwýnh marja kunî nhingêt kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhyam arým tu memã axwe kêt jarênhkumrêx. ¹² Abraãobê ne me my kà rênhja nhingêt. Djãm Abraãobê ne me my kà rênhbit nhingêt? Kati. Abraão kute amimy kà krâ'yr kêttri kute tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx. Nhyam me kute Abraão kudjwa tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêxja me ajbit Abraãobê me ingêt.

¹³ Nhyam ajtekam Metîndjwýnh arým tu Abraãomê ô'ã tãmdjwým arkum ar kute meo aminhôn meo bamã arênhkumrêx ne arkum,

—Gamê adjô'ã tãmdjwýmê dja gar apýnh me ba djã kunikòt meo aminhôn meo aba. Meo aminhôn meo aba kute mrãmri ne me tãmdjwý ingêt nhô nèkrêxo aminhôn o ba pyrãk. Nãm ã tu Abraãomê ô'ã tãmdjwýmã kabên pydjín arêho ane. Djãm ar kute Môjdjê kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh kute arkum ar kute meo bamã arênh got? Kati. Nãm ar tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx nhyam arým tu arkum axwe kêt jarênh kam arým kôt arkum kute meo bamã arê. Kabên pydjín arê.

¹⁴ Ne ren memã me kute Môjdjê kukràdjã maro ba pãnh ren memã kute meo bamã arê nhyam kam me ren kute Môjdjê kukràdjã maro ba nhibej ren amim Metîndjwýnh kamnhîx kêt. Nhyam kam ren kabênja jarênh kajjo. Nhyam be, kati. Djãm me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿro ba pãnh memã me kute meo bamã arê? Kati. Ja pãnh kute memã me kute meo aminhôn jarênh kêt. ¹⁵ Me kute Môjdjê kukràdjãbit maro baja ne Metîndjwýnh mekam ngrykbit. Mÿkam ne mekam ngrykbit? Bir, me kute kukràdjãkam amikrào ba prãmkam ne mekam ngrykbit. Nhyam be, memã me kute Môjdjê kukràdjã jarênh kêt nhyam me kute mar kêt jabit ne me kute kukràdjãkam amikrà kêt. Ren me arým memã arê nhyam ren me arým kuma, kambit me kute kam amikrà. Nhyam be, me kute mar kêt kam ne me kute kukràdjãkam amikrà kêt.

¹⁶ Kam, me kute tu amim markumrêxja ne Metîndjwýnh memã me kute meo

bamã arê. Mÿkam? Bir, dja Abraão djô'ã tãmdjwý kunî tu amim markumrêx nhyam Metîndjwýnh ta arým tu kum me kaprî. Tu kum me kaprîkam gédja arým mrãmri tãmdjwý kunimã apýnh me ba djãkam me ja nhôrkumrêx nhyam me arým ar meo ba. Djãm mebê idjaer kute Môjdjê kukràdjã mar jabit dja meo ba? Kati. Me kute Abraão kudjwa tu amim Metîndjwýnh markumrêxja kunî dja me meo ba. Mrãmri ne kute me ja kunimã kute meo bamã arênhkumrêx. Abraãobê ne me bakunî nhingêt.

¹⁷ Metîndjwýnh ne amrèbê: me bakukãmãre Abraãomã ja jarê. Kum me bakunî nhingêt jarê. Metîndjwýnh kum, “Apýnh me ba djã krãptî:kam me jamã ne ba arým ajo me ingêt.”

Nãm ã Abraãomã ane. Nhyam me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyam me aben djô'ã arênhho mô:n arênhho môr tãmtã gu me bakamin-grãnyredjwý baje arênh rã'ã ne. Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêtkumrêxja pumû. Abraão kute tu amim kamnhîxkumrêxja ne arým Metîndjwýnh nokrekam kubê me banhingêtkumrêx. Metîndjwýnh ta ne kute akubyn me tyko tîn ne mÿjja kukãm 'ã ajarê. Mÿjja kator kêt rã'ã nhyam memãbit kute kator prãm kêt pyrãk. Nhyam be, Metîndjwýnhmãbit arým mÿjja amirît nhyam arým kukãm 'ã ajarê. Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêtkumrêxja pumû.

¹⁸ Ne ren atemã me'ò ne ren te amiwÿr kute meo aminhõja katorkam ama ne ren 'ã ukanga. Nhyam be, kati. Nãm Abraão kute meo aminhõmã tu amiwÿr kam amako tẽmkumrêx ne me kadjy tu amim Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx. Ne kam arým meo aminhõkumrêx, arým kubê me ingêt. Kubê apýnh me ba djã krãptîkam me ja nhingêt. Metîndjwýnh kute kum anhÿr kôt. Kute kum, “Dja ã atãmdjwý krãptîo ane”, anhÿr kôt ne Abraão arým tu amiwÿr me kamnhîxkumrêx. ¹⁹ Nãm te amim,

—Arým Xaramê ar ibêngêtte. Nã bãm te ar ikra'ò prãmje. Mrãmri ar ije me tykkam kra prãm kêtja pyrãk, ane. Nãm te amim anen tu amim kamnhîxo tẽmkumrêx. Arým ne Abraão'ã amex krãptî: kubê 100 pyrãk.

²⁰ Djã ne Metîndjwýnh kum kabên jarê nhyam we amim,

—Dja ijo anhÿr jabej. Nãr kon. Dja ijo anhÿr kêt jabej? ane. Kati. Nãm tu amim kamnhîx tÿxkumrêxo tẽ. Ne kam o Metîndjwýnhmã ra:x jarê. ²¹ Nãm amim,

—Djãm Metîndjwýnh 'irere:k got? Mrãmri kute imã ikra jarênh kôt dja imã ikra nhôrkumrêx, ane. ²² Kute ã amim anhÿrkam ne Metîndjwýnh arým 'ã amim,

—Ba tu kum axwe kêt jarê nhyam arým imã mex ne, ane. ²³ Djã ne Abraãobit man amim, “Ba tu kum axwe kêt jarê”, ane nhyam me'ã pi'òk no'òk ne? Kati.

²⁴ Gwaj badjwý ne arým gwaj bama. Dja gwaj tu amim Metíndjwýnh kamnhíxkumrêx nhyim arým gwaj bamádjwý axwe kêt jarê. Metíndjwýnh kute akubyn gwaj banhô Bênjadjwýr djwýnh Jejuo tîn djwýnh dja gwaj tu amim kamnhíxkumrêx, tu amim markumrêx nhyim arým gwaj bamádjwý axwe kêt jarê gwaj kam arým kum bamex ne. ²⁵ Nâm me memã Jeju kanga nhyim me arým kubî. Mýj kadjy? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne me Jeju kanga nhyim me arým kubî. Kubî nhyim arým akubyn o tîn. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênh kadjy ne akubyn o tîn.

5

Kritu tykkôt me umar mex ne kînh.

Mat 5.12; A Kô 4.8; Pir 1.28; Ped k 4.13

¹ Gwaj baje tu amim Jeju markumrêxkam ne Metíndjwýnh arým gwaj bamã axwe kêt jarê. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênhkam arým gwaj bakam ngyrk kêt ne. Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu gwaj bajaxwe pãnh tokrykam ne gwaj bakam ngyrk kêt. Gwaj bakam ngyrk kêt kam ne gwaj arým badjumar me:xkumrêx ne ar baba. ² Jejukôt ne Metíndjwýnh arým kute gwaj ba mar. Gwaj tu amim Jeju markumrêx nhyim arým kute gwaj bamarkumrêx. Gwaj kum amijarê nhyim arým tu kum gwaj bakaprikumrêx.* Tu kum gwaj bakaprikumrêx gwaj arým kôt badjãm týx. Dja gwaj í Metíndjwýnh mexkumrêx pumû. Baje Metíndjwýnh me:xkumrêx pumûnhkam amakbê gwaj bakînhkumrêx.

³ Ne kam te apýnh gwaj badjumar punu, batokry djári gwaj bawýr bôx gwaj bakînhkumrêx. Gwaj badjumar punu, batokry japôkmã bakînhkumrêx. Mýkam? Bir, gwaj kam amim,

—Dja ba te itokryn mã Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt. ⁴ Mã kôt ar amijo iba:n kam arým kum imexkumrêx. Kum imexkumrêx ne kam arým tu amiwýr kamnhíxkumrêx. Nã gwãm ã amim anen kuman arým bakînhkumrêx.

⁵ Baje omûnhkumrêxkam amakbê mýj dja gwaj amikam kuman kôt batýx. Bir, kum gwaj bajabê:. Nâm gwaj bamã Karô jano nhyim arým gwaj bamã arênhho ba. Gwaj bamã,

—Ga, Metíndjwýnh kum ajabê:ja pumû, anhýro ba. Ne kum gwaj bajabê:ja prîne gwaj bamã o amirít mex gwaj arým amikam kuma. Ja ne gwaj kuman arým baje kam amakjakam batýx. Baje Metíndjwýnh pumûnhkumrêxkam amakjakam batýx.

⁶ Amrêbê ne gwaj te: kum bamex prãmje ne mã: bajaxwe ráã ne nhyim arým ô

akati bôx nhyim arým Kritu gwaj bapãnh ty. Metíndjwýnh kute amrêbê tyk nhô akati'ã kum karô kôt ne akati wajêt nhyim Kritu arým gwaj bapãnh ty. Gwaj ba ne gwaj bamã Metíndjwýnh kînh kêt ne ar baba nhyim arým gwaj bapãnh ty.

⁷ Djãm gwaj bajô ne gwaj ren baje me'ô jaxwe pytâr kadjy ty? Kati. Djã ne gwaj ren bajô baje me'ô kute katât amijo baja pytâr kadjy ren batyk prãm? Kon. Gwaj baje me'ô djukapri'pytâr kadjy mrãmri ren batyk prãm jabej.

⁸ Nhyim be, djãm gwaj ba ne gwaj katât amijo baba nâr badjukapri'? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe: nhyim Kritu arým kute gwaj bapytâr kadjy ty. Nâm Metíndjwýnh ã kum gwaj bajabêo amirító ane.

⁹ Kamrô prôt ne tykja kam ne Metíndjwýnh arým gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne. Gwaj baje ja markam ne gwaj amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Metíndjwýnh ngyrkbê ipytâr mexkumrêx, ane.

¹⁰ Amrêbê ne gwaj Metíndjwýnhho bakurê djwýnh nhyim Kra arým ty. Ty nhyim Metíndjwýnh arým gwaj bajo ôbikwa. Kute gwaj bajo ôbikwakam ne gwaj arým amim,

—Mrãmri dja amim ipytâr me:xkumrêx. Arým tyn akubyn tîn ne. Kam dja ipytâr mexkumrêx, ane. ¹¹ Djãm jabit? Kati. Ajte. Gwaj Metíndjwýnhkam bakînhkumrêx. Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu djâpênhkôt kam bakînhkumrêx. Kute gwaj bajaxweo pãnhkôt bakînhkumrêx.

*Me kute tu amim Kritu markumrêxja tîn.
Kô k 15.21*

¹² Nhyim be, Adão pydji me kukãm axwe nhyim kam me kunî kudjwa arým axwen arým ty. Me kunî Adão kudjwa axwekam arým kunî ty. ¹³ Mýj ne me axwekam kute? Bir, Metíndjwýnh kute Môj djêmã kukràdjã jarênh nhyim amû amidjô'ã kute memã arênh kêttri ne me arým pykakam axwe ar ba. Nhyim be, djãm kute memã kukràdjã jarênh kêttri Metíndjwýnh kute memã kum, "Ajaxwe", anhýr? Kati. Kute memã kukràdjã jarênh kêttri nhyim me kute mar kêttri ne kute memã axwe jarênh kêt. ¹⁴ Nhyim be, kute pidjô krên kêt kadjy kabên ja ne Adão arým kam axwe. Djã ne me kunî Adão kôt ã axweo ane? Djã ne me ã Metíndjwýnh kabênkam amikrào ane? Kati. Me te Metíndjwýnh kabênkam amikrà kêt ne arým axwe. Ne kam arým ty. Axwekam aben djô'ã ty: nhyim kam arým Metíndjwýnh Môj djêmã kukràdjã jarê. Adão kumrêx axwe nhyim me kunî kudjwa axwe. Nhyim be, me'ôdjwý amrê môrmã ne atemã ne ukapri'. Jeju ne ukapri'.

* ^{5:2} Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhyim pãnh kum gwaj bakapri' Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêtãm. Nhyim be, ta ne tu kum gwaj bakapri'.

¹⁵ Gwaj Adão^{mē} Jeju Kritumē abenā ar maro nhÿ. Adão axwe nhy^m Jeju Kritu ukapri. Adão pydji axwekam ne me kräpti: ty. Aben djô'ä ty. Nhy^m be, Jeju Kritu pydji tu kum me kapri:kumrëxkam[†] ne arÿm amim me kräpti: pytä. Metindjwÿnh tu kum me kapri nhy^m Jeju Kritudjwÿ ukapri ne arÿm me axwe kräpti: pytä. ¹⁶ Adão pydji axweköt mÿjja kator nhy^m be, Jeju djukapriköt mÿjja kator. Apÿnh mÿjja kator. Adão pydji axwe kôt Metindjwÿnh arÿm kam ngryk ne pänh memā biknor jarë nhy^m me arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhy^m be, te apÿnh me axwe djari kräpti nhy^m Metindjwÿnh kute memā Jeju nhör kôt memā axwe kët jarë nhy^m me arÿm kum mex ne. ¹⁷ Adão pydji axweköt me kunÿ aben djô'ä ty. Nhy^m be, Metindjwÿnh tu kum me kapriⁿ tu memā axwe kët jarë nhy^m me arÿm kum mex ne. Kute memā axwe kët jarënhköt dja me tÿn. Näm me Jejuo aminhō nhy^m Metindjwÿnh arÿm kum me kapri:kumrëx nhy^m me tÿn. Adäoköt ne me ty. Nhy^m be, Jeju Kritu pydjiköt ne me tÿn ne ar ba rä'ä: rä'ä ne.

¹⁸ Adão kute pidjō krënköt axwe. Axweja pydji kôt ne Metindjwÿnh arÿm me kunimā biknor jarë nhy^m me arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhy^m be, Jeju Kritu me axwe pänh ty. Ja pydjiköt ne Metindjwÿnh arÿm memā axwe kët jarë nhy^m me arÿm kum mex ne. Me kum axwe kët kam me kunÿ arÿm Metindjwÿnh kôt tÿn ne ar ba rä'ä: rä'ä ne. ¹⁹ Bir, me'ō pydji kute Metindjwÿnh kabën kangakam Metindjwÿnh arÿm me kräptimā axwe jarë. Nhy^m be, me'ō pydji kute Metindjwÿnh kabën markumrëxkam dja Metindjwÿnh arÿm me kräptimā axwe kët jarë nhy^m me arÿm kum mex ne.

²⁰ Nhy^m ajtekam Metindjwÿnh arÿm memā Mōjdjē kukradjä jarë. Apÿnh me axwe djario kräpti: kadjy ne memā kukradjä jarë. Nhy^m be, te apÿnh me axwe djari kräpti: nhy^m ukapri. Me te mā axwe nhy^m mā ukapri. Ukapriō amū amikamēn arÿm ukapri ra:x ne. ²¹ Mÿj kadjy? Bir, me mā axwe:n te axwe kët prämje. Ne kam arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhy^m be, Metindjwÿnh tu kum me kapri:kumrëx ne memā axwe kët jarë ne kam arÿm meo ba. Meo ban memā tÿn jangji nhy^m me kôt tÿn ne ar ba rä'ä: rä'ä ne. Näm me tu amim me banhō Bēnjadjwÿr djwÿnhbē Jeju Kritu markumrëx ne kam arÿm Metindjwÿnhköt tÿn ne ar ba rä'ä: rä'ä ne.

6

*Me Kritumē ro'ä tyk ne akubyn tÿn.
A Kō 5.17; Gar 2.20; Kor 2.13*

¹ Te gwaj bajaxwe nhy^m Metindjwÿnh tu kum gwaj bakapri. Djām tu kum gwaj bakaprikam dja gwaj we abenmā kum,

—Gwaj mā bajaxwe ar baba rä'ä. Gēdja kam Metindjwÿnh tu kum gwaj bakapri:kumrëx, ane? Djām gwaj baje ā abenmā anhÿrmā? ² Arkati. Arÿm gwaj tu bajaxwe kangakumrëx. Baje mrāmri ne me tyk kute tu axwe kangakumrëx pyrāk. Djām kam gwaj bajaxwe rä'ämā? Arkati. ³ Me kute ngōmā gwaj bajangjēnhja kunÿ gwaj amim,

—Ba Kritu Jejumē itypdji. Ne kam arÿm kute mrāmri ne Kritumē ro'ä ityk ne ijadjar pyrāk. Nā gwām ā amim ane. Djām ar aje ja mar kët?

⁴ Kam, me kute ngōmā gwaj bajangjēnhkam ne kute gwaj Kritumē ro'ä batyk ne bajadjar pyrāk. Ga, Bām mexo uma:n arÿm akubyn Krituo tÿnja pumū. Gwaj badjwÿ baje mrāmri ne Kritumē ro'ä akubyn batÿn pyrāk. Gwaj ā amimaro ane. Kam dja gwaj atemā amijo baba nyo amijo baban katāt amijo baba.

⁵ Godja gwaj kumē batipdjikam baje ro'ä batyk pyrāk jabej dja gwaj kam kumē baje mrāmri ne ro'ä akubyn batÿn pyrāk. ⁶ Bir, amrëbē ne gwaj ar bajaxwe: baba. Ne kam Jejumē batipdjin arÿm kute ro'ä pite'y'ä arÿm bajarij pyrāk. Ne kute bajaxwe wānh arij pyrāk. Gwaj ā amimaro ane. Gwaj kam arÿm bamā bajaxwe prām kët. Arÿm gwaj Jejumē batypdji. Ne kam baje bajaxweo krä'yr mar mekkumrëx. ⁷ Ga, arÿm me tykkam me ajte axwe këtja pumū. Gwaj badjwÿ arÿm baje Jejumē ro'ä batyk pyrāk ne bamā bajaxwe prām kët.

⁸ Godja gwaj baje ro'ä batyk pyrāk mar jabej ne kam arÿm baje ro'ä akubyn batÿn pyrāk jadjwÿ mar ar o baba. Tām ne gwaj baje tu amim markumrëx. ⁹ Mÿkam? Bir, Kritu arÿm mrāmri akubyn tÿnkam ajte tyk'yr bōx prām këtumrëx. Dja ajte tyk prām këtumrëx. Tām ne gwaj baje ajte markumrëx. ¹⁰ Mÿkam? Bir, tykkam ne arÿm gwaj bajaxwe pänh tyk mäm dji. Nhy^m be, jakim ne akubyn tÿn ne ar ba. Metindjwÿnh kabën kôt ar amijo ba kadjy tÿn ne ar ba.

Me kute wānh axwemā irerkumrëxmā.

Rō 8.4; Ep 4.17; Kor 3.5; Ped k 4.1

¹¹ Tām dja gar amijā aman amim,

—Badjwÿ ne ba ije me'ō tyk pyrāk ne tu wānh ijaxwemā inhirerkumrëx. Nhy^m be, jakim ije Metindjwÿnhköt katāt ar amijo iba kadjy ne ba ije me'ō tyk ne akubyn tÿn pyrāk ne ar iba, ane. Dja gar ā amim ane. Gwaj banhō Bēnjadjwÿr djwÿnhbē Jeju Kritumē batipdji kôt dja gar ā amim ane.

[†] 5:15 Djām me ta ne me axwe kët nhy^m arÿm pänh kum me kapri Kati. Me ta ne me te: axwe kët mā nhy^m ta arÿm tu kum me kapri.

¹² Ba ar amã me'õ'ã ajarē gar ama. Me'õja ne õ bēnjadjwǝrmã àpēnh ar ba ne kubē tǝf:n amim,

—Ba te ije bēnjadjwǝr kangan ikator ne ate ikrãn ityk djã kēt prãmje. Nhyim ijã nõ tǝx ne mã ijãno djan idjãpēnh'ã inē ne, ane. Ar gadjwǝ ar aje me'õja pyrãk ne te ajaxwe kēt prãmje ne ajaxwe rã'ã. Kwãrĩk wãnh ajte amã ajaxwe prãm kēt. Jakam akubyn kubē aminē gē ar anhõ ba kēt, ar anhĩ tyk prãmjao ba kēt. ¹³ Kwãrĩk wãnh kum adjãpēnhmã me axwe nhõ bēnjadjwǝrmã amijarēnh kēt. Kwãrĩk wãnh kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarēnh kēt. Djã gar kõt ajaxwe. Kubē aminē. Nhyim be, aje me'õ tyk ne akubyn tǝn pyrãk djã gar Metǝndjwǝnhmã amijarē, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarē. Ne kam arǝm kõt katãt amijo aba.

¹⁴ Amrēbē ne gar amim,

—Ba djã ba Mõjdjē kukrãdjã man kõt amijo anhǝro iban arǝm kõt Metǝndjwǝnhmã ijaxwe kēt, anhǝro aban te kõt amijo anhǝr prãmje ne ajaxwe rã'ã. Nhyim be, jakam ne gar amim,

—Metǝndjwǝnh djukaprĩtite ta ne tu ijo mex, anhǝro aban arǝm tu amim markumrēxo aba. Kam ar aje wãnh ajaxwemã anhĩrer kadjy atǝx.

Me kute Metǝndjwǝnhõ bēnjadjwǝrm kum àpēnhmã.

Kõ k 7.22; Gar 5.1

¹⁵ Gwaj baje Mõjdjē kukrãdjã marn kõt amijo anhǝro babakõt Metǝndjwǝnh kute gwaj bajo mex kēt. Nhyim be, tu kum gwaj bakaprĩkõt ta kute gwaj bajo mex. Djãm kam gwaj baje we amim,

—Ba gēt ijaxwe rã'ã. Tu kum ikaprĩkam ba gēt ijaxwe rã'ã. Djã imã ijaxwe pãnh jarēnh kēt, anhǝr ne kam kõt bajaxwe rã'amã? Kati.

¹⁶ Godja gar me axwe nhõ bēnjadjwǝrmã kum,

—Ã. Ba amã apē ga arǝm ijo aba, anhǝr jabej gar arǝm kum adjãpēnhkumrēx. Ne kam arǝm ajaxwen kam õ'ã arǝm akuno, me biknor tokry djãkam akuno. Nhyim be godja gar Metǝndjwǝnhmã kum,

—Ba akabēn kõt amã idjãpēnhkumrēx, anhǝr jabej ne arǝm Metǝndjwǝnhõ ar anhõ bēnjadjwǝrkumrēx jabej arǝm aje kabēn marn kõt amijo anhǝro aba. Ne kam arǝm õ'ã ajaxwe kēt ne akatãt. Djãm ar aje ja mar kēt?

¹⁷ Nhyim be, ba Metǝndjwǝnhmã ar akam amikĩnh jarē. Gar amrēbē me axwe nhõ bēnjadjwǝrmã apē. Kum adjãpēnhri te katãt aje amijo abamãn arerekre. Ne arǝm jakam mrãmri aje Metǝndjwǝnh kabēn markumrēx. Me kute ar amã Metǝndjwǝnh kabēn jarēnhja amã kĩnh. Ne kam mrãmri aje mar ne kõt amijo anhǝro abakumrēx. ¹⁸ Ne kam arǝm

ajaxwe kētmã atǝx ne arǝm akatãt. Abē Metǝndjwǝnh nhõ àpēnh ne arǝm kõt katãt ar amijo aba.

¹⁹ Ar ano rerekren ar ajamak mex kētkam ne ba tu pykakam me kukrãdjã kõt ar amã ikabēn jarē. Amrēbē ne gar aje me axwe nhõ bēnjadjwǝrmã adjãpēnh kadjy kum amijarē, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarē. Aje amũ ajaxweo amikamēnh kadjy kum amijarē nhyim ar aje ba. Gar kum apēn te katãt amijo abamãn arǝm arerekre. Nhyim be, jakam djã gar Metǝndjwǝnhõ ar anhõ bēnjadjwǝr ne kum adjãpēnhkumrēx. Ne kam aje katãt amijo abamã arǝm atǝx ne. Djã gar kum atǝx ne arǝm katãt amijo aban amũ kum amexo amikamēnhõ mõ.

²⁰ Me axwe nhõ bēnjadjwǝrmã adjãpēnhri Metǝndjwǝnh kute ar aje ba kētkumrēx gar te katãt kõt amrãnh mex prãmje. ²¹ Jakam djã gar akubyn amijo tēn amima. Kam amikam apijãm ne. Amrēbē ate ar abakam mǝj got gar me axwe nhõ bēnjadjwǝrkam amim aby. Arkati. Ar ga ne gar ar mekõt aba kajgo. Me ate ar ba djõ'ã ne me me biknor tokry djãkam akuno. ²² Nhyim be, jakam ne Metǝndjwǝnh arǝm me axwe nhõ bēnjadjwǝrbē ar apytã gar kum adjãpēnh ar aban arǝm õ'ã amexkumrēx. Ne amũ amexo amikamēnhõ mõn kam õ'ã arǝm Metǝndjwǝnhkõt atǝn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

²³ Tãm ne ja. Me axwe pãnh ne me arǝm me biknor tokry djãkam akuno. Nhyim be, Metǝndjwǝnh ne kute memã tǝn jangjēnh nhyim me arǝm kõt tǝn ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djãm me kute kum o pãnhkam kute memã angjēnh? Kati. Me kute kum o pãnh kētkam tu kute memã angjēnh. Me kute tu amim gwaj banhõ Bēnjadjwǝr djwǝnhbē Jeju Kritu markumrēx nhyim arǝm ta kum me kaprĩn kute memã kõt tǝn jangjēnh.

7

Me kute Kritubit marn kõt amijo bamã kute arēnh.

Rõ 8.2; Gar 4.1; Ep 2.2; Kor 3.7

¹ Akmere, àpnhĩre ar, Metǝndjwǝnh kute Mõjdjēmã kukrãdjã jarēnh gar aje mar mexja, ar amã ne ba ikabēn. Me tǝnri ne me kute kukrãdjã mar ne kõt kute amijo anhǝro bamã. Nhyim be, djãm me arǝm tykkam kute kõt amijo bamã? Kati. Arǝm me tykkam me kute kõt amijo ba kēt. Djãm ar aje ja mar kēt got?

² Ba ar amã arē. Me'õ nire arǝm mjēnkam djã arek mjēn'ã ngrã. Metǝndjwǝnh kukrãdjãkõt arek mjēn'ã ngrã. Mjēn tǝnri 'ã ngrã. Godja mjēn'ã ngrã kēt jabej arǝm Metǝndjwǝnh kukrãdjãkam amikrãn arǝm axwe. Nã, djã mjēn tǝnri 'ã ngrã. Nhyim be,

arým kubê mjên tykkambit dja arým 'ã ngrã kêt.

³ Godja mjên tînri me'odjwý'yr mör jabej nhyh me arým kum mjênkam axwe jarê. Arým ne me'ojao akî. Nhyh be, godja mjên arým kubê ty nhyh my 'ômê arkum aben kînh kwârîk wânh ar abenwýr mō. Djã ne kam ar Metîndjwýnh kukràdjãkam amikrà? Kati. Arým mjên kubê tykkam nhyh ar kute abenwýr mörkam kute kukràdjãkam amikrà kêt. Me kute kum mjênkam axwe jarênh prãm kêtumrêx. Tãm dja gar ama.

⁴ Mjên tykkam kukràdjã mýj'ã ne ba ar amã arê? Mýj ne gar aje kam marmã? Bir, amrêbê ne gwaj Metîndjwýnhmã bamex kadjy Môjdjê kukràdjã man kôt amijo anhýro baba. Tãm ne kute mrãmri ne gwaj bamjên arým tyk pyrãk. Jakam ne gwaj baje kukràdjã kôt amijo baba prãm kêt. Jakam arým Kritu tyn akubyn tîn ne. Kritumê batipdjikam ne gwaj baje Môjdjê kukràdjã marn kôt amijo anhýro baba prãm kêt. Kam Metîndjwýnhmã bamex kadjy gwaj Kritubit man kôt ar amijo baba. Ja'ã ne ba ar amã mjên tykkam kukràdjã jarê. Kritu tyk ne akubyn tîjamê batipdji kadjy ne gwaj Kritu man kôt ar amijo baba. Metîndjwýnhmã bamexkumrêx kadjy gwaj Kritu man kôt ar amijo baba.

⁵ Amrêbê gwaj ba baje amidjwýnhbit o kînh prãmkan me gwaj tu bajaxwe:. Me te Môjdjê kukràdjão gwaj bajaxwe nêje gwaj bajakre gwaj bajamakre kêt ne kam bajaxwe: ne. Metîndjwýnhkam bajaxwe: ne. Nhyh bit kute me biknor tokry djãkam gwaj bamênhmã. ⁶ Amrêbê ne gwaj baje te Môjdjê kukràdjã marn te kôt amijo anhýro baba. Ne amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjã man kôt amijo anhýro iban arým Metîndjwýnhmã ijaxwe kêt, anhýro baba. Ne kam kôt te bajaxwe kêt prãmje.

Nhyh be, jakam arým gwaj Kritumê batipdjikam baje ro'ã batyk pyrãk ne arým baje ajte Môjdjê kukràdjã tûm'ã pi'ók no'ókja mar prãm kêt. Djãm gwaj baje ajte amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjã man kôt amijo anhýro iban arým Metîndjwýnhmã ijaxwe kêt, anhýrmã? Kati. Gwaj baje amim anhýr kêtumrêx. Jakam ne gwaj mýjja ny man amim,

—Arým ne Metîndjwýnh Karō iwýr bôx ne ijo ba. Ta ne kute Metîndjwýnhmã ijo mexo ba, anhýro baba.

Dja me Môjdjê kukràdjã man kôt amijaxwema.

Rô 3.20, 5.20

⁷ Metîndjwýnhmã gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj ajte Môjdjê kukràdjã kôt amijo anhýro baba kêt. Kam, djãm gwaj we baje amim,

—Môjdjê kukràdjã punu, anhýr jabej? Arkati. Ne ba ren Môjdjê kukràdjã mar kêt ne ren amijaxwemã ikator kêt ne ren ajte amijaxwe mar kêt. Ê, ren me Môjdjê kukràdjão nêje ikukrà kêt, imã me'ō nhō mýjja pro kînh ne amim 'ã karō kêt kadjy ren ikukrà kêt ba ren tu imã me ô mýjja pro kînh ne 'ã amim karōo iban kam ren kam amijaxwe ja mar kêt. Me kute nêje ikukrà kêt kam ne ba ren kam amijaxwe mar kêt.

⁸ Nhyh be, kati. Arým ne me Môjdjê kukràdjão nêje ikukrà. Ba kam arým amijaxwe ma. Ba kãjbê imã me'ō nhō mýjja puro kînh nhyh me Môjdjê kukràdjão mã imã,

—Kwârîk wânh amã me ô mýjja puro prãmje ar aba kêt, ane. Ba kam ba arým imã me ô mýjja pro kînh. Ne kam arým me ô mýjja puro prãmje ar iba. Ne arým imã apýnh me ô mýjja puro kînh ne arým ijaxweo imōr me:x ne. Ne ren Môjdjê kukràdjã kêt nhyh ren me mar kêt nhyh ren me axwe ren kute kajjo pyrãk. Kam ne ba ren badjwý ren amijaxwe mar kêt ne. Nhyh be, kati. Arým ne ba kukràdjã man ajte kôt ijaxwe ma.

⁹ Amrêbê ije Môjdjê kukràdjã mar kêt ri ne ba ate ikrãn amim,

—Dja ba Metîndjwýnhkôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, anhýro iba. Ne kam kute itîn pyrãk ne ar iba. Ne kam arým Môjdjê kukràdjã man amim,

—Je, arým ijaxwe:. Ijaxwe pãnh dja Metîndjwýnh arým ikangan me biknor tokry djãkam imê, ane. Ba kam arým ityk pyrãk. ¹⁰ Ba arîk amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjã mextire man kôt amijo anhýro iban arým Metîndjwýnh kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne kam te ije kôt amijo anhýrmãn kam arým amim,

—Ijaxwe:. Dja Metîndjwýnh ikangan me biknor tokry djãkam imê. Nã bãm ã amim ane. Ne kam ije Môjdjê kukràdjã mextire markam amityk ma.

¹¹ Mýkam? Bir, ba ne ba amim ijêx ne aminoo aknon amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjã man kôt amijo anhýro iban Metîndjwýnh kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhyh be, kati. Me kunî te kute kukràdjã marn kôt amijo anhýr prãmje, ne kam kam amikrào ba. Badjwý ne ba kam amikrào iba. Ne kam aminoo aknon arîk amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjã man kôt amijo anhýro iban arým Metîndjwýnh kôt itîn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhyh be, kati. Ije kukràdjãkam amikràkam dja Metîndjwýnh me biknor tokry djãkam imê. ¹² Djãm kam Môjdjê kukràdjã punu? Kati. Mexkumrêx. Metîndjwýnh kukwakam ne Môjdjê kute memã kukràdjã jarênh. Môjdjê kute kam me axwe kêt kadjy me akre katãtkumrêx. Kukràdjã mexkumrêx.

¹³ Djâm Môjdjê kukrâdjâ mex kôt ije amijo anhÿr djô'ã ne ijaxwen me biknor tokry djâkam itëmmã? Arkati. Ba kukrâdjâ maro iban kam arÿm amijaxwemã ikaton amima. Ne kam te kukrâdjâ kôt amijo anen mã ijaxwen kam arÿm mã amim,

—Dja Metîndjwÿnh ijaxwe pãnh me biknor tokry djâkam imê. Be, ijaxwe ne punu:re, anhÿro iba.

Ta te: axwe kêt prãmje mã axwe'ã kute amijarënh.

Gar 5.17

¹⁴ Metîndjwÿnh Karô ne Môjdjê kukrâdjâ jarê. Nhyim be, jakam djê ne ba mã Metîndjwÿnh Karô ma? Kati. Imã ijaxwe prãm: ne te ijaxwe kêt prãmje. ¹⁵ Djâm imã mÿjja kÿnhja ne ba o iba? Kati. Imã mÿjja kÿnh kêtja ne ba o iba. Mÿkam ne ba o iba? Kon. Ije mar kêt. ¹⁶ Imã mÿjja kÿnh kêtô ibakam ba arÿm amim,

—Mrãmri, Môjdjê kukrâdjâ mexkumrêx, ane. ¹⁷ Djâm kam ba ne ba o iba, imã mÿjja kÿnh kêtjao iba? Kati. Ikadjwÿnhbê ijaxwe ja ne 'ã imã apnên ijo ba. ¹⁸ Djâm imex got? Ije amidjwÿnhbito kÿnh prãm kam djâm imex got? Ije mÿjja mexo iba kadjy te imã mÿjja mexbit kÿnh. Kam, ije mÿjja mexbito iba kadjy mÿj dja ba amijon? Kon. Ije amikam mar kêt kumrêx. ¹⁹ Imã mÿjja mex kÿnhja djâm tãm ne ba o iba? Kati. Imã ijaxwe kÿnh kêtja ijaxwe ja ne ba o iba. Te imã ijaxwe kÿnh kêt mã o iba. ²⁰ Kam, imã ijaxwe kÿnh kêtjao ibakam djâm ba ne ba o iba? Kati. Ikadjwÿnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnên ijo ba.

²¹ Kam, djâ ne ba mrãmri mÿjja mexo ibakumrêx? Kati. Bit ije mÿjja mexo iba kunikôt ne ba mã mÿjja punu o iba. ²² Ba ne ba imã Metîndjwÿnh kukrâdjâ kÿnh. ²³ Nhyim be, ikadjwÿnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnê. Ba amim, “Ba on imexbit”, ane. Ne kam mã ijaxwen te ijaxwe kêt prãmje. Ije mÿjja mexo iba prãm kunikôt mã ijaxwe. ²⁴ Ba amim,

—ÿ, watîre. Ikadjwÿnhbê ijaxwe ja ne ijaxwemã ingrêk prãm ba arÿm me biknor tokry djâkam itëmmã. Mÿj me'ô dja ikadjwÿnhbê ijaxwe jabê ipytã? Nã bãm ã amim ane. ²⁵ Bir, gwaj banhõ Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu dja ikadjwÿnhbê ijaxwebê ipytã. Ba kam mã Metîndjwÿnhmã amikÿnh jarê. Tãm ne ja.

Ba kam mã amim,

—Ba on Metîndjwÿnh kabên kôtbit amijo iba, ane. Nhyim be, ikadjwÿnhbê ijaxwe mã kute ijo ba prãm kumrêx. Tãm ne ja.

8

Me kute Metîndjwÿnh Karô marja tîn.

¹ Kritu Jejumê gwaj batipdji nhyim arÿm kute gwaj bakadjwÿnhbê bajaxweo apêxmã.

Kam, Metîndjwÿnh kute gwaj bamã bajaxwe pãnh jarënh kêt gwaj me biknor tokry djâkam babiknor kêt kumrêx. Baje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy bajaxweo baba kêtja, baje Metîndjwÿnh Karô kôt amijo babaja, gwaj ba dja gwaj me biknor tokry djâkam babiknor kêt kumrêx.

² Mÿkam? Bir, gwaj mã bajaxwekam arÿm me biknor tokry djâkam batëmmã. Nhyim be, gwaj arÿm tu amim Kritu Jeju markumrêx nhyim Metîndjwÿnh Karô gwaj babê bajaxwe kurên kubê gwaj bamã tÿx jadjâ gwaj kam arÿm katât amijo baba kadjy batÿx. Ne kam babiknor kêt kumrêx ne Metîndjwÿnhkôt batîn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. ³ Bir, gwaj baje amidjwÿnhbito kÿnh kadjy bajaxweo babakam ne gwaj te: katât baje amijo baba prãmje ne te baje Môjdjê kukrâdjâ mar ne te kôt baje amijo baba mexmã. Nhyim kam Metîndjwÿnh pykamã ta Kra pydji jano nhyim ta amijo kute me axwe nhÿ pyrâk ne ar ba. Nãm aminhÿ tã pite'y'ã wajêt nhyim Metîndjwÿnh arÿm gwaj bamã tÿx jadjâ. Katât baje amijo baba kadjy arÿm gwaj bamã tÿx jadjâ nhyim gwaj bajaxweja arÿm gwaj bamã rerekren ajte kute gwaj bajo ba kêt.

⁴ Dja gwaj amidjwÿnhbito kÿnh kêt ne bajaxweo baba kêt ne Metîndjwÿnh Karô man kôt ar amijo baba. Nhyim kam arÿm gwaj bamã tÿx jadjâ. Gwaj bajaxwe kêt kadjy bamã tÿx jadjâ. Gwaj kam arÿm kum bajaxwe kêt ne katât ar amijo baba. Ne kam arÿm tu Môjdjê kukrâdjâ kôt katât ar amijo baba.

Me ta kute amidjwÿnhbito kÿnh.

Gar 5.16

⁵ Bir, me ta kute amidjwÿnhbito kÿnhja ne me kum axwe mar prãm. Nhyim be, me kute Metîndjwÿnh Karô kôt amijo baja ne me kum Karô mar prãm. ⁶ Nhyim me mã kum axwe mar prãm ja dja me me biknor tokry djâkam akuno. Nhyim be, me kum Karô mar prãm dja me Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne umar mexkumrêx.

⁷ Mÿkam ne me mã: kum axwe mar prãm akuno? Bir, me kum Metîndjwÿnh kurêkam. Me ja ne me kute Metîndjwÿnh kukrâdjâ kôt amijo ba prãm kêt. Nãm me te: kôt amijo ane. ⁸ Me ja, me kute amidjwÿnhbito kÿnh kadjy axweo ba prãmja ne me te kute Metîndjwÿnhho kÿnhmã.

Me kum Metîndjwÿnh Karô mar prãm'ã ujarënh.

Dju r 7.38

⁹ Nhyim be, djâm ar ga ne gar amã ajaxwe maro aba prãm? Kati. Ar ga ne gar amã Karô mar prãm. Mrãmri ar akam Metîndjwÿnh Karô ÿrkumrêx jabej ar amã Karô mar prãm. Nhyim be, me'ôkam Kritu

Karō ȳr kêtja Metîndjwÿnh kute o aminhō kêtukmrêx.

¹⁰ Nhyem be, mrāmri Kritu ar akam ȳrkumrêx jabej ar anhîbit dja ty. Me axwe djô'â me batykjakam dja ar anhîbit ty. Nhyem be, Metîndjwÿnh kute ar amâ axwe kêt jarênh nhyem Karō kute ar ajo bakam dja gar kôt atîn ne ar aba râ'â: râ'â ne. ¹¹ Nhyem kam Metîndjwÿnh arÿm Karō akubyn Jejuo tîn. Karō ja ar akam ȳr jabej dja ar gadjwÿ ar ajo tîn. Krituo tîn djwÿnh ar ajo tîn. Dja gar te arÿm ty nhyem akubyn ar gadjwÿ ar ajo tîn. Ar akam Karō ȳr jao akubyn ar ajo tîn.

¹² Kam, djâm gwaj baje amidjwÿnhbito kînh kadjy mǎ bajaxweo babamǎ? Kati. ¹³ Dja gar arek ajaxweo aban arÿm akuno. Me biknor tokry djâkam akuno. Nhyem be, dja gar apÿnh ajaxweo krâta. Aparo ajaxwe'ȳr amrânh, anhîkrao aje ajaxweo nhîpêx, anoo aje ajaxweo pumûnh, adjumar djâkam aje ajaxweo mar, ajajkwao aje mÿjja punu jarênh ajaxweja kunî krâta kute mrāmri ne me kute mÿjja bînkam arÿm âpêho krâ'yr pyrâk. Dja gar Metîndjwÿnh Karō maro ajaxweo krâtan arÿm Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar aba râ'â: râ'â ne.

¹⁴ Mÿkam? Bir, me kute Metîndjwÿnh Karō maro ba nhyem kute meo baja ne me mrāmri kubê Metîndjwÿnh krakumrêx. ¹⁵ Karō kute ar ajo bakam djâm Metîndjwÿnh ar ajo ô âpênh kajgon kum ar akurêh ar ajo ajkê gar amâ uma: ar aba? Kati. Karō kute ar ajo bakam Metîndjwÿnh arÿm ar ajo krakumrêx gar amâ kî:nhkumrêx. Ne kam kum, "Djûnwǎ", ane. Mebê idjaer kabênkôt ne me kum, "Aba", ane. Nhyem be, me bakabênkôt ne gwaj kum, "Djûnwǎ", ane.

¹⁶ Metîndjwÿnh Karō ta ne gwaj bakad-jwÿnhbê gwaj bamǎ,

—Be, omû. Mrāmri abê Metîndjwÿnh krakumrêxja pumû, anhÿro ba. Kam, gwaj babê Metîndjwÿnh krakumrêx. Tām ne gwaj baje markumrêx. ¹⁷ Arÿm gwaj babê krakam dja gwaj arÿm Metîndjwÿnh nhō mÿjjao aminhō. Kretimê ro'â dja gwaj ô mÿjjao aminhôn ar o baba. Kôt batokry jabej o aminhō. Kritukôt mrāmri batokry jabej dja gwaj ô mÿjjao aminhôn arÿm ro'â bame:xkumrêx.

Me kute amimexkumrêx kam amak.

Dju r 17.22; A Kô 4.17; Kor 3.4

¹⁸ Bir, mÿj dja gwaj batokry jakam kuma? Bir, 'â dja gwaj amim,

—Jakam ba itokry ne kute itokry rax pyrâk. Nhyem be, dja ba î Kretimê ro'â ime:xkumrêx nhyem me kunî arÿm ipumû. Dja ba kam ikînh. Ne ikînhkam ajbir itokry ja mar kêt, ane. Gwaj â batokry'â amim ane. ¹⁹ Dja gwaj babê Metîndjwÿnh krakôt bakato. Dja amrê ô akati bôx gwaj kam arÿm bakato.

Djâm kam dja gwaj bapunu: got? Kati. Dja gwaj kam bame:xkumrêx. Mÿjja kunî Metîndjwÿnh kute ipêx ja ne amiwÿr gwaj bakatorkam ama:. Mrymê bamê pykamê mÿjja kunî amiwÿr gwaj bakatorkam ama:.

²⁰ Mÿkam ne amiwÿr gwaj bakam ama:? Bir, Metîndjwÿnh kute mÿjja kunî nhîpêx ja ne amrêbê amijo ajkêh arÿm punu. Pykakam 'ê kumex ne mÿjja djâkrê kumex kato. Djâm mÿjja ta ne amijo ajkê? Kati. Metîndjwÿnh kabênkôt ne â mÿjja amijo bikêho ane. Nhyem be, ajmâkam dja mÿjja kunî mekkumrêx. Mÿjja kunî amiwÿr amimexkam ama:.

²¹ Mÿkam? Bir, jakam ne mÿjja punu prâm, kâ rerek prâm, kro prâm, apôk prâm. Nhyem be, mÿjja kute amijo mekkam dja punu prâm kêt, kâ rerek prâm kêt, kro prâm kêt, apôk prâm kêtukmrêx. Gwaj babê Metîndjwÿnh kramê ro'â dja mÿjja me:xkumrêx ne kî:nhkumrêx. Dja î gwaj babê Metîndjwÿnh kra amirît. Ne kam bamexkumrêx ne bakînhkumrêx. Nhyem kam me baro'â mÿjja kunîdjwÿ mekkumrêx. Kam ne mÿjja kunî amiwÿr amimexkam ama:.

²² Jakam ne mÿjja kunî: tokry pymaje kangângâ. Kute mrāmri ne me nire kra ân tokry pymaje kangângâ pyrâk ne kute kra bixadjwÿrkam ama:k pyrâk. Amrêbê: ne mÿjja kangângân jakam kangângâ râ'â ne.

²³ Gwaj badjwÿ ne gwaj banhî nykam ama:. Gwaj badjwÿ baje arÿm amijâ Metîndjwÿnh Karō kakinhja ne gwaj banhî nykam ama:. Dja gwaj babê Metîndjwÿnh krakumrêx amirît. Nhyem akubyn bôkkam dja gwaj bamâ banhî ny ngâ. Dja gwaj banhî nyja rerek prâm kêt ne apêx prâm kêt ne ny râ'â. Banhî nykam amakbê bakangângâ. Banhîja punu prâmkam batokry pymaje bakangângâ.

²⁴ Gwaj amiwÿr banhî ny kam ama: nhyem arÿm Metîndjwÿnh amim gwaj bapytâ. Nhyem be, djâm arÿm ne gwaj banhî nyja pumû? Kati. Gwaj ren arÿm banhî ny pumûn ren amiwÿr kam amak kêtukmrêx ne ren ate bakrân ar baba. ²⁵ Nhyem be, kati. Kute gwaj bamâ banhî ny jadjar kêtiri ne gwaj amiwÿr kam ama:n kam akrânma amiwÿr amâr 'iry.

²⁶ Gwaj banhî nykam amakbê Metîndjwÿnh Karō kum gwaj bakaprî:. Gwaj bakaprîh barerekrekam ne Karō kum gwaj bakaprî:. Ne Metîndjwÿnhmâ gwaj bajo a'u:w. Gwaj bakaprîh barerekrekam dja gwaj amim,

—Mÿj dja ba ikaprikam Metîndjwÿnhmâ ikabêh jarênh on? anen te baje Metîndjwÿnhmâ amijarênhmâ. Nhyem kam Karō kute pykakam gwaj bajo ba arÿm gwaj bama. Gwaj baman arÿm kum gwaj bakaprî:. Kum gwaj bakaprîh arÿm amû

kàjkwakam Metíndjwýnhmā gwaj bajo a'u:w. Djām gwaj bakabēnkam ne gwaj bajo a'uw? Kati. Ta kabēn mar kētkam. Kum gwaj bakapri:kam ne kabēno kangāngān gwaj bajo a'u:w. Nām ā Karō amybȳm amū kàjkwakam Metíndjwýnhmā gwaj bajo à'wýro ane.

²⁷ Metíndjwýnh ne kute me kunī djumar djākam me kabēn mar mexkumrēx ne kam arým kute prīne Karō kabēn mar mex. Karō ta ne arým kute gwaj bajā Metíndjwýnh kabēn mar. Kute gwaj bajā amim karōkam kabēn ja kute mar ne kabēn kōt kute kum gwaj bajo à'wýr. Jeju kute arým gwaj bajo ō me ja, Karō kute Metíndjwýnhmā gwaj bajo à'wýr. Metíndjwýnh kabēn kōt kute kum gwaj bajo à'wýr. Nhyam kam Metíndjwýnh arým kute prīne kabēn mar mex.

Kra mex kōt me mex.

Rō 8.37; Pir 1.12; Ped k 5.10

²⁸ Be, nhyam apýnh mýjja kute gwaj bajo baja. Mýjja kunikōt. Apýnh gwaj bakapri djari nār apýnh gwaj bakīnh djari kute gwaj bajo baja. O ne Metíndjwýnh amim gwaj bajo mexo tē. Gwaj bamā abēja ne gwaj bajo mexo tē. Metíndjwýnh ne amrēbē: gwaj bakukām amim gwaj bajā karōn arým kōt amiwýr gwaj bajuw ne ar gwaj bajo ba. Ne kam arým apýnh mýjja gwaj bajo mexo tē. Ja ne gwaj arým baje mar.

²⁹ Mýj kadjy ne gwaj bajo mexo tē? Bir, Kra mex kōt gwaj bamex kadjy. Mýjja kunī kētri ne kute me kukām ō me ja kunī mar ne arým amijo me utā. Kra mex kōt kute meo mex kadjy ne amijo me utā. Krakōt kute ō me ja kunio mexo tēmkam ne kute mrāmri ne me kra kutewa apōx nhyam kōt aben nhitepā kamy kunī apōx pyrāk. Kra kute kamy krāpti:mā wa kadjy ne Kra mex kōt gwaj bajo mexo tē. ³⁰ Kute amijo me utār ja ne amiwýr me ku'uw ne meo ba. Kute amiwýr me 'wýr ja ne memā axwe kēt jarē nhyam me arým kum mex ne. Kute memā axwe kēt jarēnh ja dja meo me:xkumrēx. Nhyam me arým kàjkwakam Kra mex kōt mrāmri me:xkumrēx. Dja gwaj kàjkwakam kōt arým bame:xkumrēx.

Metíndjwýnh kum me abē ne me'ā ukanga kēt.

³¹ Metíndjwýnh arým gwaj bamā axwe kēt jarē. Ne kam dja ī Kra kōt prīne gwaj bajo mex. Kam, djām me'ō kute Metíndjwýnh bē gwaj bajo akēx gwaj kōt bajaxwemā? Kati. Metíndjwýnh ā kum gwaj bajabēo anhýrkam dja me'ō kubē gwaj bajo akēx kētkumrēx. ³² Nām amijā Kra djwýnh pydji nē kēt ne gwaj bakunī kadjy kanga nhyam arým gwaj bapānh ty. Djām kute gwaj bakadji Kra kangakam kute gwaj babē mýjja mex'ō nēmā? Arkati. Kute gwaj bamā mýjja mex kunī nhōrmā.

³³ Mýj me'ō dja gwaj bamā axwe jarē? Kati. Metíndjwýnh kute amijo gwaj bapytārja dja gwaj bamā axwe jarēnh kēt. Ta ne arým gwaj bamā axwe kēt jarē gwaj arým kum bamex ne. Kam dja te me'ō kute gwaj bamā axwe jarēnhmā.

³⁴ Mýj me'ō dja gwaj bamā me biknor tokry djākam babiknormā arē? Kati. Kritu Jeju ne tyn akubyn tūn ne ajte Metíndjwýnh djubōk'ānh nhý. Metíndjwýnh djubōk'ānh nhýn ajte gwaj banėje kum kabēno nhý. Kam dja te me'ō kute gwaj bamā babiknormā arēnhmā. ³⁵ Kritu kum gwaj bajabē.

Dja te me'ō gwaj bajo ajkē nhyam Kritu kum gwaj bajabē rā'ā:n gwaj bajo ba rā'ā: ne.

Dja te apýnh gwaj bakapri djari ajte gwaj bajo ba nhyam Kritu kum gwaj bajabē rā'ā.

Dja te apýnh mýjja týx ajte gwaj bajo ba.

Dja te me ajte kum gwaj bakurē. Kritumā badjāpēnhkam te kum gwaj bakurē.

Dja te ajte gwaj bamā prām.

Dja te ajte gwaj bakā kētkam bamā kry:.

Dja te apýnh mýjja pyma ajte gwaj bajā apōx.

Dja me ajte te kaxo gwaj bapa. Nhyam Kritu mā: kum gwaj bajabē rā'ā:m gwaj bajo ba rā'ā: ne.

³⁶ Apýnh gwaj bakapri djari kute gwaj bajo ba kōt ne me bakukāmāre amrēbē: Metíndjwýnhmā amijarēn kum,

“Be, amā ar idjāpēnhkam ne me kute ar ibīn pyrāk. Myt kunikōt ne me kute ar ibīn pyrāk. Nām me ar ijo mryki'ātomtī pyrāk ne kum ar ibīn prām.”

Nām ā me bakukāmāre Metíndjwýnhmā anen arým 'ā pi'ok no'ok ne. Kam gwaj badjwý bakamingrānyre dja gwaj mrāmri mekōt ā apýnh bakapri djari maro ane. Jejumā badjāpēnhkam ā apýnh bakapri djari maro ane.

³⁷ Jeju ne gwaj bajā ukanga kēt ne kum gwaj bajabē rā'ā: Kam te apýnh mýjja pymaja gwaj bajo ba gwaj amim Jeju mar týx ne arým kubē amijo akēx kētkumrēx.

³⁸ Djām gwaj batykkam kum gwaj bajabē kēt ne gwaj bajā ukangamā? Kati.

Nār, djām gwaj batīn ne ar babakam kum gwaj bajabē kēt ne gwaj bajā ukangamā? Kati.

Nār, djām kadjy mrānh djwýnh 'ō kute gwaj bajo bikēnh nhyam kum gwaj bajabē kēt ne gwaj bajā ukangamā? Kati.

Nār, djām me karō punu,

nār djām jakam apýnh mýjja apōx,

nār djām amrē apýnh mýjja apōx mōr,

nār djām apýnh mýjja 'ityx gwaj bajo bikēnh nhyam kum gwaj bajabē kēt ne gwaj bajā ukangamā? Kati.

³⁹ Nār, djām kàjkwā kurūm mýjja apōx,

nār djām pyka krakri mýjja apōx,

nâr djâm Metîndjwýnh kute amû apýnh mýjja kunî nhípêx'ô kute gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajâ ukangamâ? Arkati.

Apýnh mýjja pyma te gwaj bajo ajkê nhym Metîndjwýnh kum gwaj bajabê:n gwaj bajo ba râ'â.

Nâm â kum gwaj bajabêo ane. Gwaj baje Kritu Jejuo banhõ Bênjadjwýr djwýnhkôt â kum gwaj bajabêo ane. Tâmba ne ba tu amim markumrêx.

9

Metîndjwýnh ta kute amijo me utâr.

¹⁻² Djâm gwaj baje Môjdjê kukràdjâ mar ne kôt baje amijo babakam ne Metîndjwýnh kute gwaj bamâ axwe kêt jarênh gwaj arým kum bamex ne? Kati. Nâ gwâm tu amim Jeju markumrêx nhym arým gwaj bamâ axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne. Nhym be, inhõ me wýnh, inhõbikwabê mebê idjaer djâm me kute tu amim Jeju markumrêx? Kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Nâm me amim,

—Ba Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo iba nhym Metîndjwýnh arým imâ ijaxwe kêt jarê ba arým kum imex, ane. Me kute amim Jeju mar kêt kam dja Metîndjwýnh arým pân̄h me kanga. Kam ne ba ikadjwýnhbê ikaprî:n iban imýr râ'â: ne. Kritu kôt ne ba katât ikaprî'â ar amâ amijarênhkumrêx. Metîndjwýnh Karô ta ne ajte idjumar dja kadjwýnhbê imâ,

—Mrâmri 'â ajêx kêtumrêx, ane. Mrâmri ikaprî:kumrêx. ³ Inhõ me wýnh, inhõbikwabê mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt. Ba ren me kadj Metîndjwýnhmâ kum,

—Kwârîk wân̄h mebê idjaer kanga kêt. Ba dja ga me pân̄h ikanga, ane. Nhym ren me kam arým tu amim Jeju Kritu markumrêx ba ren arým â Metîndjwýnhmâ ane. Nhym be, kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Kam ne ba mekam ikaprî:re. ⁴ Mebê idjaerkumrêx. Metîndjwýnh ne amrêbê meo kra nhym Metîndjwýnh rax djô'â me ra:x. Ne kam ajmâ kuten amim Jeju mar kêt ba arým mekam ikaprî:re ne. Metîndjwýnhmê ne me kute aktâ abenmâ amijarênh mândji nhym arým memâ kum,

—Ba dja ba me ajo djuw mex râ'â: râ'â ne, ane. Ne arým memâ Môjdjê kukràdjâ jarê nhym me o ba. Ne kukràdjâ kôt kum apê ne kum amijarênh o ba. Nhym kute memâ mýjja jarênh mândji. Mê kukâm apýnh mýjja mex apôxmâ kute memâ arênh mândji. Nhym me ajmâ ne Jeju mar kêt ne ar ba. Ba kam mekam ikaprî:re ne.

⁵ Me bakukâmâre ne me me babê idjaer kukâmârekumrêx nhym Jeju Kritu arým mekam amijo î ne kato. Kubê ne apýnh me ba dja kunîkôt me kunî, mýjja kunî Tîndjwýnh. Pydji ne me:xkumrêx ne ra:x.

Mex ne rax râ'â: râ'â ne. Mrâmri ne ba ar amâ arênhkumrêx. Jeju Kritu me ibê idjaer kurûm kato nhym kam me ajmâ ne Jeju mar kêt ne ba. Ba kam mekam ikaprî:re ne imâ me kaprî:kumrêx.

⁶ Metîndjwýnh kute mebê idjaero kran kute memâ, “Me abê ikra”, anhyrkam ne me kwý arým kanga. Me kwý kute kangakam djâm arým kam Metîndjwýnh kabênh kajgo? Kati. Metîndjwýnh kabênkôt me kwýbê Metîndjwýnh krakumrêx. Djâm mebê idjaer kunî ne Metîndjwýnh kute meo kra? Kati. Me kwýbit. ⁷ Nâr, djâm Abraão djô'â me ar ba kunî ne Metîndjwýnh kute memâ,

—Me abê Abraão tâmdjwýkumrêx, anhyro ba? Kati. Me kwýmâbit. Nâm Abraõomâ kum,

—Idjak kurûm dja atâmdjwý apôx, ane.

⁸ Mýj'â ne gwaj kabênh ja ma? Bir, amrêbê: me bakukâmâre Abraão ta ne amikabênkôt ô âpênh kajgomâ Imaêr dji nhym kato. Djâm kra Imaêrmê ô'â tâmdjwý apôxmê djâ ne Metîndjwýnh me jao krakumrêx? Kati. Metîndjwýnh kute kabênh pydjî:n arênh kôt ne prôkumrêxmâ Idjak dji nhym arým kato. Nhym kam Metîndjwýnh arým o krakumrêx. Kra Idjakmê kam tâmdjwý apôxmê ne Metîndjwýnh meo krakumrêx. ⁹ Arým ne Abraõomâ kum,

—Dja ba î bôx nhym Xara arým kra, ane. Metîndjwýnh kute kabênh pydjî:n arênh ne ja. Nhym kam arým kra kato nhym Metîndjwýnh amikabênkôt arým o kra.

¹⁰ Nhym ajtekam me banhingêt Idjak Rebekamâ kra ar kudji nhym tujarô râ'âkam Metîndjwýnh arým kra ar'â amim karô. ¹¹⁻¹³ Ar rwýk kêtî. Ar mex nâr ar axwe kêtî ne arým ar'â amim karôn Rebekamâ kum, “Kutewa dja kutapumâ apê”, ane. Pî'ôkkam kute me bakukâmâremâ ar arênh kôt ne â Rebekamâ ane. Ne memâ kum, “Imâ Djako kînh. Nhym be, imâ Ixau kînh kêt”, ane.

Djâm mekkam ne kum Djako kînh? Kati. Djâm axwekam ne kum Ixau kînh kêt? Kati. Kute ar'â amim karô kôt kum Djako kînh ne kum Ixau kînh kêt. Idjujarênhja ne me kunî'â amijakre. Mýj dja gwaj me kunî'â amim arênh kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Be, Metîndjwýnh ne amikabênh kôt arým amijo me utâr. Kute me kêtî me'â amim karô kôt ne arým amijo me utâr. Djâm me ta mexkôt ne amijo me utâr? Kati. Amikabênh kôt. Kute amiwýr me 'wýr djwýnh ta amikabênh kôt ne kute amijo me utâr, ane. Tâmba dja gwaj idjujarênh ja markam amim arênh maro baba.

¹⁴ Metîndjwýnh ta kute amijo me utâr. Me kator kêtî kute amijo me utâr. Kute amim me'â karô kôt kute amijo me utâr. Djâm kam gwaj ba baje amim,

—Be ga, Metîndjwýnh kute katàt amijo ba kêtja pumû, anhÿrmã? Arkati. Metîndjwýnh katàt ry tipdji. ¹⁵ Ga, Metîndjwýnh amrêbê: me bakukâmãre Môjdjêmä kum,

“Ba dja ba amim me’ô’ã karôn tu imã kaprî. Ba dja ba amim me’ô’ã karôn tu imã kînh.”

Nãm ã Metîndjwýnh me bakukâmãremã ane.

¹⁶ Mÿj ne gwaj kabên ja burûm kuma? Bir, djãm me’ô ta kum kînh nhym kum kaprî? Kati. Nâr, djãm me’ô ta kum apê nhym kum kaprî? Kati. Metîndjwýnh ta ne tu kum me kaprî. Tãm ne gwaj Metîndjwýnh kabênja burûm kuma. ¹⁷ Amrêbê: me bakukâmãre ar bari ne Metîndjwýnh Parao’ã amakkre kêt mên ajte o bikênho dja. ‘ã amakkre kêt mênho ãmri ne kum, “Mÿj kadjy ne ga anã kurûm ruw ba ajo ikato? Bir, ije ajã ajamakkre kêt mênh ne ajo ibikênh kadjy. Ije me kunîmä akam itÿxo amirît kadjy ne ba ajo ikato.

Apÿnh pyka kunîkôt dja me iraxmä katon abenmä irax ne ipyma jarê. Ja kadjy ne ba ajo ikato. Me kute ipyma: mar kadjy. Kadjy ne ba ajo ikato.”

Nãm ã Paraomã ane nhym me arÿm ‘ã pi’ók no’ók ne. ¹⁸ Arÿm ne ba Rebeka’ã ajarên ajte Môjdjê’ã ajarên ajte Parao’ã ajarê.

Mÿj dja gwaj Metîndjwýnh kute kam arkum kabên jarênh burûm kuma? Mÿj’ã ne amijakre? Bir, Metîndjwýnh ta ne amim me’ã karô. Ne kam amikabênkôt arÿm tu kum me kwÿ kaprî. Tãm ne gwaj kute Rebekamã kabên jarênh ne ajte Môjdjêmä kute kabên jarênh burûm kuma. Ba kam ajte Parao’ã ajarê. Mÿj dja gwaj Metîndjwýnh kute kum kabên jarênhja burûm kuma? Bir, Metîndjwýnh ta ne amim me’ã karô. Ne kam ta amikabênkôt ajte tu me kwÿ’ã amakkre kêt rê. Tãm dja gwaj Paraomã kabên burûm kuma.

¹⁹ Djãm ar ajô imã,

—Metîndjwýnh kute ã amim me’ã karôo anhÿrkam mÿj me’ô ne kubê àptãrmã? Arkati. Metîndjwýnh ta kute me’ã amakkre kêt mênhkam ne ren memã axwe jarênh kêt. Mÿkam ne memã axwe jarê? ane. Djãm aje ã imã anhÿrmã? ²⁰ Kati. Kwãrîk wãnh mÿjwã wã jarênh kêt. Pykabê ne ga ar aban angri:re ga we ajte akabêno aje Metîndjwýnh japanhmã. Nã bãm me bakukâmãre kabên kôt amã ane. Amrêbê ne me memã kum,

“Djãm arÿm mÿjja nhîpêx kute ipêx djwýnhmä kum,

‘Mÿkam ne ga ga inhîpêx prãm ne kam ã ijo ane?’ anhÿrmã? Kati.”

Nãm ã me bakukâmãre memã ane. Mrãmri ne me bakukâmãre memã arênhkumrêx.

²¹ Ga, ngyo ngôn nhîpêx djwýnh ta kute amim ‘ã karô kôt kute ngy kajgo jamÿnh ne o ngôn nhîpêxja pumû. Ta mÿjja mex kadjy

ngôn nhîpêx. Nâr, ajte ta mÿjja punu kadjy ngôn nhîpêx. Metîndjwýnhdjwÿ, kute me ipêx djwýnh ta amikabênkôt tu ã meo ane. Djãm kam gwaj baje bakabêno apanhmã? Kati.

²² Ta amikabênkôt tu ã meo ane. Mekam ngryk ne tu kute meo biknorkumrêx kadjy ne me ipêx. Me kwÿ ja’ã ne ta amim karôn amim,

—Dja ba ï me kwÿkam ingryko amirît ne. Nhym me kunî ipumûn arÿm ‘itÿx ma, ane. Ne kam ajte amijã ngryk nêh amiwÿr me amãr ‘iry.

²³ Ne kam mekam ukapri kadjy me kwÿ nhîpêx. Amrêbê: ne ta me’ã amim karôn amim,

—Me ja dja ba amimexo meo me: xkumrêx. Ne me kunîmä mekam idjukapri amirît. Me kunî dja me ‘ã ipumûn ime: xkumrêx ma. Ja kadjy dja ba amimexo meo me: xkumrêx, ane. Djãm ta kute amim me’ã karôn ajte ã me ipêxo anhÿrkam djãm katàt kute amijo ba kêt? Kati. Katàt ne amijo ba. ²⁴ Ta ne tu ã gwaj badjwÿ gwaj bajo meo ane. Ta ne amiwÿr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. Djãm me ibê idjaerbito ba? Kati. Me abajtemdjwÿo ba.

²⁵ Metîndjwýnh ta ne amim me’ã karô. Ne kam ta amikabênkôt arÿm amijo me utàn ar meo ba. Me bakukâmãre Ôdjêja amrêbê: ja jarê. Metîndjwýnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytãrja jarê. Metîndjwýnh ne Ôdjêjamã kabên jarê nhym me bakukâmãremã kum,

“Metîndjwýnh ne me amã,

‘Amrêbê ije me kwÿo inhô kêt. Nhym be, jakam dja ba memã inhô me ja jarê.

Me kwÿ amrêbê imã me kînh kêt. Nhym be, jakam dja ba imã me kînh.’

Nãm ã Metîndjwýnh me amã ane.”

Nãm ã me bakukâmãre Ôdjêja memã ane nhym me arÿm kabên’ã pi’ók no’ók ne. Ga, Metîndjwýnh ta kute amijo me bajtem kwÿ pytãrja pumû. ²⁶ Nhym kam ta ajte memã kum,

“Metîndjwýnh ne me amã,

‘Pyka ‘ókam me’ã ne ba memã kum,

Ije meo ikra kêt ne ja, ane. Pyka tãmkam dja me ï memã kum,

Me abê Metîndjwýnh tîn ne ar baja kra ar, ane. Dja me ï ã memã ane’, ane.

Metîndjwýnh ã me amã ane.”

Nãm ã me bakukâmãre Ôdjêja memã ane nhym me arÿm ‘ã pi’ók no’ók ne. Ga, ajte Metîndjwýnh ta kute amijo me bajtem kwÿ pytãrja pumû.

²⁷ Nhym kam me bakukâmãre Idjaij ajte amrêbê: tãm jarê. Metîndjwýnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytãrja jarê. Idjaij mebê idjaer’ã kaj bê memã kum,

“Dja mebé idjaer krāptī: kute mrāmri ne ngô raxbê pyka kêt kam pykati 'yâ krāptī pyrāk.

Dja te me krāptī nhy m arým amim me ngrêrebit pytâ. Me anhybit me utâ. Me kute amim mar me utâ.

²⁸ Nhy m me kute Metîndjwýnh mar kêt djwý. Mýj dja me on?

Bir, Bēnjadjwýr djwýnhbê Metîndjwýnh kute pykabê me axwemâ pānh jarēnhmâ. Dja meo kukrà kêt kumrêx ne katât memâ pānh jarēnhkumrêx ne on inomâ kumê.”

Nām ā me bakukāmāre Idjaij memâ ane nhy m me arým 'ā pi'ók no'ók ne. Ga, ajte Metîndjwýnh ta kute amijo me kwý pytārja pumū.

²⁹ Nhy m kam Idjaij ajte tām'ā ajarēn memâ kum,

“Bēnjadjwýr djwýnh 'itýxo kubê kumkati amrêbê: me axwe raxkam arým krīraxbê Xôtômamê krīraxbê Gomora gan pyka mē o amrâ.

Ne ren kum me bajâ ma kêt gu ren me badjwý arým mekôt bakêt. Nhy m be, kati. Nām kum me bajâ ma nhy m kam me badjô'ā me anhy rā'ā, me kwý rā'ā ne.”

Nām ā me bakukāmāre Idjaij memâ ane. Ga, me bakukāmāre kabēnja kunī kôt Metîndjwýnh ta amikabēnkôt kute amijo me kwý pytār ne meo baja pumū.

Mebê idjaer kute Kritu mar kêt.

³⁰ Mýj dja gwaj jakam abenmâ arê? Bir, me bajtem ne me amrêbê kute Metîndjwýnhmâ amijo mex jabej kêt. Nām me te kum amijo mex jabej kêt nhy m Metîndjwýnh ta arým kum me kaprīn memâ axwe kêt jarê. Me tu amim Jeju Kritu markumrêx nhy m Metîndjwýnh arým tu memâ axwe kêt jarê nhy m me arým kum mex ne.

³¹ Nhy m be, mebé idjaer kute Metîndjwýnh kukrâdjâ marn kôt amijo bakam djām me arým kum axwe kêt? Kati. ³² Mýkam? Bir, me kute amim Kritu mar kêt kam. Me kute amim,

—Djām ba dja ba amim Jeju ma got? Ba Mōjdjê kukrâdjâ man kôt ar amijo iban arým Metîndjwýnhmâ ijaxwe kêt, ane. Me kute amim anhyro bakam ne me axwe rā'ā ne. Kam ne me kute kēn me par tok nhy m me rōrōk pyrāk. Me kute amim Jeju mar kêt. ³³ Metîndjwýnh ne amrêbê me bakukāmāremâ kum,

“Ota, ba Xijāokam kēn'ō nhýr. Kēn wā kute me par tokkam me rōrōk prāmkumrêx. Kam dja me kum kēn wā kurê.

Nhy m be, dja me kwý ī pýnhkôt tu amim markumrêx ne arým pijām kadjy kêt kumrêx.”

Nām Metîndjwýnh ā memâ ane nhy m me arým 'ā pi'ók no'ók ne. Kritu'ā ne kēn jakren arê nhy m me kum kurēmâ. Nhy m kôt mebé idjaer ā kum kurēn mar kēto ane.

10

¹ Akmere, āpnhīre ar, imâ mebé idjaer kī:nh. Mebé inhōbikwakam imâ me kīnh. Metîndjwýnh ren amim mebé idjaer kunī pytâ ba ren mekam ikīnhkumrêx. Nā bām mā Metîndjwýnhmâ kum,

—Gop amim me utâ. Gop amim me utâ, anhyro iba.

² Ba ne ba amrêbê mekam ar iban prīne me omū. Kam djām me Metîndjwýnhmâ āpēnh prām ngri got? Me kum āpēnh prām. Me te kum āpēnh prām ne kute Metîndjwýnh mar kêt. Me arīk ar kupa'ā ba. ³ Metîndjwýnh ta ne memâ kum,

—Me kute amim Kritu markam dja ba memâ axwe kêt jarê nhy m me arým imâ mex ne, ane. Nhy m me atekam ajte mar kêt ne amim,

—Djām ba ije amim Jeju marmâ got? Kati. Ba dja ba ijaxwe kêt. Ba dja ba Mōjdjê kukrâdjâ man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt ne Metîndjwýnhmâ imex ne, anhyro ba.

⁴ Djām gwaj ba baje amim,

—Djām ba ije amim Jeju marmâ got? Kati. Ba dja ba Mōjdjê kukrâdjâ man kôt ar amijo iban arým Metîndjwýnhmâ ijaxwe kêt, anhyrmâ? Djām gwaj baje ā amim anhyrmâ? Kati. Kritu ta ne gwaj bakadjy prīne kukrâdjâ man kôt amijo ba me: xkumrêx. Gwaj baje Kritubit mar ne tu amim markumrêx nhy m Metîndjwýnh arým tu gwaj bamâ axwe kêt jarê gwaj arým kum bamex ne.

Mýj dja me nēn arým axwe kêt?

⁵ Me bakukāmārebê Mōjdjê ne amrêbê: memâ kum,

“Dja me katât kukrâdjâ man kôt amijo ban kam arým ūn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne”, ane.

Kute memâ ja jarēnhkam mýj dja me nēn arým axwe kêt? Bir, dja me katât kukrâdjâ man kôt ar amijo ban arým axwe kêt. Ja ne Mōjdjê amrêbê memâ arê. ⁶ Nhy m be, ajbir jakam me kute tu amim Jeju markumrêx, nhy m Metîndjwýnh arým tu memâ axwe kêt jarê nhy m me arým kum mex ne. Gar akwý ne gar arīk amim,

—Mýj me'ō godja kākwa djwýnhmâ wabi? Ne ren me'ō kākwa mā wabīn ren iwýr Krituo ruw ba ren kôt omūn tu amim markumrêx, ane. Kwārīk wānh ja jarēnh kêt. ⁷ Gar akwý ajte arīk amim,

—Mÿj me'õ godja me tyk ba djâkam ruw? Ne ren me'õ me tyk ba djâkam Kritu'ÿr ruw ne ren iwÿr o wabin iwÿr o bõx ba ren tu amim markumrêx, ane. Kwârîk wânh ja jarênh kêt. Mÿkam dja gar ja jarênh kêt? Bir, arÿm ne me ar amâ Kritu'â ajarê gar arÿm ama. Ne kam ajte tu amim markumrêx kêt. ⁸ Metîndjwÿnh ne me bakukâmâremâ kum, “Djâm onÿj ikabên nõ? Kati, arÿm ne akad-jwÿnhbê nõ. Ajajkwa kõt ne ga memâ arê nhyim ajajkwakam nõn adjumar djâ kadjwÿnhbê nõ”, ane.

Kabên ja ne bar kâj bê memâ arê. Dja me kwÿ tu amim kabênja mar ne amim Kritu markumrêx. Ja kadjy ne bar memâ kabên ja jarê. ⁹ Nâ bâm ar memâ kum,

—Dja gar amibu'â memâ amijarên memâ kum, “Mrâmri Jejubê inhõ Bênjadjwÿr djwÿnhkumrêx”, anen ajte ar adjumar djâ kadjwÿnhbê amim, “Mrâmri ne Metîndjwÿnh akubyn Jejuo tînkumrêx”, ane nhyim arÿm amim ar apytâ, ane. Ar ikabên ja ne bar memâ arê. ¹⁰ Mÿkam? Bir, me umar djâ kadjwÿnhbê ne me tu amim markumrêx nhyim arÿm tu memâ axwe kêt jarê nhyim me arÿm kum mex ne. Ne kam amibu'â memâ amijarên memâ kum,

—Arÿm ba tu amim Jeju markumrêx, ane nhyim arÿm amim me utâ. ¹¹ Me bakukâmâre kabên kõt ne ba ar amâ ikabên ja jarê. Amrêbê: ne me bakukâmâre memâ kum,

“Djâm me kute tu amim markumrêx nhyim Metîndjwÿnh kute amim me utâr kêt nhyim me arÿm pijâm? Kati.

Djâm me kute amim, ‘Ba arÿm tu amim Metîndjwÿnh markumrêx nhyim arÿm ibê kajgo’, anhÿrmâ? Kati. Me kwÿ î pÿnhkõt kute tu amim markumrêxja dja Metîndjwÿnh arÿm me utârkumrêx.”

Nâm â me bakukâmâre memâ ane nhyim me arÿm 'â pi'ók no'ók ne. Ga, me kute tu amim markumrêx nhyim kute amim me utârja pumû. Mrâmri me kabênkumrêx. Ba kõt ar amâ ikabên jarê.

¹² Djâm kam kute mebê idjaerbit pytâr ne kute amû me bajtembê kreguja pytâr kêt? Kati. Kute me bajtemdjwÿ pytâr. Mÿkam? Bir, Bênjadjwÿr djwÿnh ne pydjî:n me kunîmâ bênjadjwÿr rax. Mebê idjaermâ Bênjadjwÿr ra:xi. Me bajtemmâ Bênjadjwÿr ra:xi. Me î pÿnh kõt me kute kum amijo à'wÿrja ne Bênjadjwÿr djwÿnh kute apÿnh meo djuw mex. Õ mÿjja kume:xo meo djuw mex. ¹³ Me bakukâmâre ne me amrêbê: â memâ ane. Nâm me memâ kum, “Me kwÿ î pÿnhkõt dja me Bênjadjwÿr djwÿnhmâ amijo a'uw ne kum, ‘Ipytâ’, ane nhyim arÿm me utâ.”

Nâm â me bakukâmâre memâ ane. Ga, me bajtemdjwÿ kute tu amim Jeju

markumrêxja pumû. Metîndjwÿnh kute amim me adjwÿnhdjwÿ pytârja pumû. Mrâmri ne me kabênkumrêx ba me amâ arênhkumrêx.

¹⁴ Nhyim be, me kute amim Jeju kamnhÿx kêtka djâm me kute kum, “Jeju ipytâ”, anhÿrmâ? Kati. Ne ajte kam me kute Jeju'â ujarênhja mar kêtka djâm me kute amim kamnhÿxmâ? Kati. Ne ajte kam kraxje me kute memâ Jeju'â ujarênh kêtka djâm me kute marmâ? Kati. ¹⁵ Ne ajte kam me kute me'ÿr me anor kêtka djâm me kute memâ Jeju'â ujarênhmâ? Kati. Nhyim be, Metîndjwÿnh arÿm me'ÿr me kwÿ jano nhyim me arÿm kâj bê memâ 'â ajarê nhyim me kum kî:nhkumrêx. Me bakukâmâre kabên kõt ne ba ar amâ ja jarê. Amrêbê: me bakukâmâre memâ kum,

“Kritu'â ujarênh ny, kõt me umar mexja. Apÿnh mÿjja mex'â me ujarênh nyja. Ujarênhkam me kî:nhkumrêxja. Djâm kute memâ 'â ujarênh ny jao mrânh djwÿnh mex ngrî got? Me'ÿr bõxkam me kum kî:nhkumrêx.”

Nâm â me bakukâmâre memâ ane. Ga, me kwÿ kum kînhkumrêxja pumû. Mrâmri me kabênkumrêx.

¹⁶ Nhyim be, djâm mebê idjaer kunî ne me arÿm Kritu'â ujarênh ny ma? Djâm me kunî arÿm Krituo aminhõ? Kati. Mebê idjaer kunî kute Krituo aminhõ kêt. Me bakukâmâre Idjaij ne amrêbê: me arê. Me kute amim mar kêtja jarê. Nâm memâ kum, “Nhÿnh got me'õ kute tu amim ar ikabên markumrêx?”

Nâm me bakukâmâre â mebê idjaer jarênh ane. Ga, me kute amim mar kêtja pumû.

¹⁷ Bir be, kam me kute memâ Metîndjwÿnh kabên jarênhkambit ne me arÿm kuman tu amim markumrêx. ¹⁸ Djâm arÿm ne me mebê idjaermâ 'â ujarênh ny jarê nhyim me arÿm kuma? Nâ, arÿm. Amrêbê: ne me bakukâmâre memâ arê nhyim me arÿm kuma. Nâm me memâ kum,

“Apÿnh me ba djâ kunîkõt ne me me kabên ma. Djâm jakambit ne me kuma? Kati. Orî:nâdjwÿ ne me arÿm kuma.

Apÿnh me ba djâ kunîkõt ne me arÿm me'ÿr kabêno bõx ne arÿm memâ arê nhyim me arÿm kuma.”

Nâm me bakukâmâre â memâ ane. Ga, mebê idjaer arÿm kute Kritu'â ujarênh ny marja pumû. ¹⁹ Ba ajte me amâ arê. Mÿj'â ujarênh ny kute amijakreja djâm me kute mar? Nâ. Me kute mar. Ne kam me kute mar kajgo. Metîndjwÿnh ne amrêbê mebê idjaermâ amikabên jarê. Me bajtem'â memâ amikabên jarê. Nhyim Môjdjê arÿm kabên man amû Metîndjwÿnh kukwakam me bakukâmâremâ arên memâ kum,

“Metîndjwÿnh ne me amâ,

'Me aje me'ã, Me kakrit, anhÿrja. Me ja dja ba amim me utã. Dja ga me kam te ga aje me urak prãmje angryk ne. Ne aje me'ã, Me no kêt, anhÿr ja. Me ja dja ba amim me utã. Dja ga me kam te ga aje me urak prãmje amim angry:k ne.'

Nãm ã Metĩndjwÿnh me amã ane."

Nãm ã me bakukãmãre Mõjdjê mebê idjaermã ane. ²⁰ Ne kam me bakukãmãre Idjaijdjwÿ kum mebê idjaer pymã kêt ne ajte me bajtem'ã memã ajarê. Metĩndjwÿnh ne kum amikabên jarê nhyh kukwakam arÿm me bakukãmãremã kum,

"Metĩndjwÿnh ne me amã,

'Me kute ijabej kêt ja ne me arÿm imã kato. Ba ne ba memã amijo amirĩt nhyh me arÿm imã kato. Me kute ijabej me kukjêr kêtjamã ne ba amijo amirĩt.'

Nãm ã Metĩndjwÿnh me amã ane."

Nãm ã Idjaij me bajtem'ã mebê idjaermã ane. ²¹ Nhyh Metĩndjwÿnh ajte mebê idjaer'ã memã kum,

"Me kute aminhirõbê ikabên rênh ne amakkre kêt. Me jamã ne ba kryrãm te ipa koror ne amiwÿr me kam amako iku'ê: nhyh ijã akamãt nhyh me kute imar kêtumrêx."

Nãm ã Metĩndjwÿnh mebê idjaermã ane. Be ga, mebê idjaer arÿm kute Kritu'ã ujarênh ny mar ne mar kajgoja pumũ.

11

Metĩndjwÿnh kute amijo me anhybit pytãr.

¹ Kam djãm arÿm ne Metĩndjwÿnh õ mebê idjaer kunĩ kanga? Arkati. Ga, badjwÿ ibê mebê idjaer 'õja pumũ. Nhyh bê ne badjwÿ kute ikanga. Ibê Abraão tãmdjwÿ'õ. Tãmdjwÿ Bẽnjamĩn djõ'a ne ba ikato. Ba ibê idjaerkumrêx nhyh kute ikanga kêt. ² Metĩndjwÿnh ne me kunĩ kêttri amijo me kwÿ pytã. Kute amijo mebê idjaer kwÿ pytãr ja ne kute me kanga kêt. Me bakukãmãre Erij ne amrêbê Metĩndjwÿnhmã mebê idjaer'ã kabên ne 'ã ajarê. Nhyh me arÿm kabên'ã pi'õk no'õk. Erij kabên dja gar ama. Nãm arĩk amim,

—Arÿm ne me kunĩ Metĩndjwÿnh kanga, ane. ³ Ne kam Metĩndjwÿnhmã kum,

"Bẽnjadjwÿr djwÿnh, arÿm ne me akukwakam kabên jarênh djwÿnh kunĩ pa. Ne arÿm apÿnh anhõ ki djari kungrà. Ba kam ipydjin ar iba nhyh me kute badjwÿ ibĩnmã ijabej ar ba."

Nãm ã Erij kum ane nhyh me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. ⁴ Nhyh mÿj ne Metĩndjwÿnh me bakukãmãre Erijmã arê? Bir, nãm kum,

"Ba ne ba amim me krãptĩ: pytã. Me'ã akre kubê 7.000 kute bajbit amim imarkam ne me Baaumã kõnkrão krĩ kêt ne kute kum amijarênh kêtumrêx ba arÿm amim me utã."

Nãm ã Metĩndjwÿnh me bakukãmãre Erijmã ane nhyh me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. Be ga, amrêbê: mebê idjaer kwÿ kute amim Metĩndjwÿnh mar tÿxja pumũ. Me anhy kute amim mar tÿx. ⁵ Ajbir jakamdjwÿ mebê idjaer janhy kute amim Jeju Kritu mar tÿx. Ta ne me kêttri tu kum me anhy kaprĩn amijo me utã nhyh kam me kute amim mar tÿx. ⁶ Djãm me ta kute katã kabên mar ne kôt kute amijo ba pãnh ne Metĩndjwÿnh amijo me utã? Kati. Ta ne me kêttri tu kum me kaprĩn arÿm amijo me utã. Nãm ren me kute arÿm kum o pãnhkam ren amijo me utã djã ne ren kam tu kum me kaprĩ? Kati. Kam ren tu kum me kaprĩ kêt. Nhyh be, kati. Tu kum me kaprĩkumrêxkam ne me kute kum o pãnh kêt.

Mebê idjaer krãptĩ jamakkre kêt.

⁷ Kam, djãm gwaj baje amim,

—Metĩndjwÿnh ne arÿm õ mebê idjaer kanga, anhÿrmã? Kati. Mebê idjaer ta te kute Metĩndjwÿnhmã amijo mex jabej ar ban axwe rã'a ne. Ne kam Metĩndjwÿnhmã mex kêt ne. Nhyh be, Metĩndjwÿnh kute me kêttri amijo mebê idjaer kwÿ pytãr ja ne me arÿm Metĩndjwÿnhmã mex ne. Nhyh kam mebê idjaer 'ã kãtãmja Metĩndjwÿnh arÿm me'ã amakkre kêt mē. ⁸ Me bakukãmãre kute amrêbê: me'ã pi'õk no'õk kôt Metĩndjwÿnh ã meo ane. Kamã ne me bakukãmãre memã kum,

"Metĩndjwÿnh ne me'ã kãptĩ mē. Nãm me te non no kêt. Te me amak kreken kute mar kêt."

Nãm ã me bakukãmãre memã ane nhyh me jakam amakkre kêt rã'a. ⁹ Nhyh me bakukãmãre Dawi ajte memã tãm jarê. Me amakkre kêt nhyh 'ã memã kum, "Me kute ate krãn àkur raxbit markam gê Metĩndjwÿnh me aêrbê memã axweo pãnh.

Gê me te: aminêje amijo ane. Kute mrãmri ne mrybê ka'ê aêrbê kute unênh pyrãk, nhyh kute kên me par tok nhyh me tok nhyh me rôrõk pyrãk.

¹⁰ Gê me amakkre kêt ne no kêt gê me kaprĩ pymaje ibõn mrãnh rã'a: rã'a ne."

Nãm ã me bakukãmãre Dawi me amakkre kêt'ã memã ane.

Kute me'ã pidjõ jakren 'ã memã ujarênh.

¹¹ Ba kam ar amã arê. Mebê idjaer ne me kum Jeju kĩnh kêt ne arÿm axwe. Kute mrãmri ne kute kên me par tok nhyh me rôrõk pyrãk. Me kum kĩnh kêtgam djãm Metĩndjwÿnh tu kute me kangakumrêxmã? Arkati.

Nhyh be, arÿm me kum Jeju kĩnh kêtgam ne Metĩndjwÿnh arÿm me bajtem'ÿr akêx ne arÿm amim me utãro dja. Mebê idjaer ne mebê idjaer kêtjamã me bajtem jarênh ba nhyh Metĩndjwÿnh arÿm me'ÿr akêx ne me

utàro dja. Dja amim me bajtem pytàro dja nhyem mebê idjaer arým omù. Kute me bajtem pytàrkôt omù:n arým amim ngyrk ne. Me te ta kute me uràk pràmje amim ngyrk ne. Ne amim,

—Je tò mýkam ne ba me imã Jeju kñh kêt? Ga, Metíndjwýnh kute me bajtembit pytàrja pumù, ane. ¹² Nãm me kum Jeju kñh kêt nhyem me kute Jeju mar arým amù me bajtemjamã Jeju'ã ajarê. Apýnh me ba dja kuníkôt ne me memã arê nhyem me arým tu amim markumrêx. Nhyem kam Metíndjwýnh arým amim me utã. Nhyem kam me arým kñ:nhkumrêx. Nhyem be, mebê idjaer kum Jeju kñh kêt kam ne me kñh kêt kumrêx.

Nhyem be, mebê idjaer kute meo me bajtembit, me bajtembit ne Metíndjwýnh amim me utã. Kute amim me utãrkam ne me kñ:nhkumrêx. Kam godja mebê idjaer amim ngyrk ne í akubyn Metíndjwýnh'ýr amijo akêx jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam dja me kñ:nhkumrêx. Dja me kñho me bajtem jakrenh me:x ne.

¹³ Me abajtemmã ne ba ikabên. Kritu ne me abajtemmã ijano. Ije me amã Kritu'ã idjujarênh kadjy ijano. Ije me amã Kritu'ã idjujarênhkam ikñh ne mebê idjaermã me akam ikñh jarênh kume:x. ¹⁴ Nã bãm inhô me wýnhmã me ajarên memã kum,

—Ba me bajtemmã Kritu jarênh iba nhyem me krãptí: arým tu amim markumrêx nhyem Metíndjwýnh arým me krãptí: pytà, anhýro iba. Ba ã memã anhýro ibao ane. Nhyem godja me te: ta kute me uràk pràmje amim,

—Ga, Metíndjwýnh kute arým ikangaja pumù. Nãm me bajtembit me utàro ba. Jakam dja ba tu amim Jeju markumrêx gê Metíndjwýnh arým amim ipytã, anhýr: jabej. Godja me amim ngyrk ne arým tu amim Jeju markumrêx jabej nhyem Metíndjwýnh arým me utã.

¹⁵ Nhyem be, jakam mebê idjaer kute amim Jeju mar kêt. Kam Metíndjwýnh arým me kanga. Nãm me bajtem'ýr amijo akêx ne arým amim me utàro ba. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam ne amim me utàro ba. Nhyem be, godja mebê idjaer amim ngyrk jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej nhyem Metíndjwýnh arým amim me utã. Kam, arým kute me utãrkam mýj dja me kam nê? Bir, dja me kute mrãmri ne arým me tyk ne akubyn tñn pyràk. Kam dja me kuní kñh kumrêx.

¹⁶ Amrêbê: ne me abenmã kum,

—Be, me kukãmãkjê kukràdjã kôt ne me kute Metíndjwýnh kumrêxmã djwý kwý rênh ne kum òr. Godja djwý kumrêx me kute kum rênhja kum mex jabej nhyem kôt djwý kunídjwý kum mex. Nãr, godja pidjô jarê kum mex jabej nhyem apýnh padjwý kum

mex, ane. Mrãmri ne me kute abenmã arênhkumrêx. Me bakukãmãre Abraão ne kute uràk. Abraão arým Metíndjwýnhmã mex. Kam, dja ô'ã mebê idjaerdjwý Metíndjwýnhmã mex.

¹⁷ Ba me amã arê ga me ama. Mebê idjaer ne kute pidjô djujabê pa pyràk. Me abajtem ne ga me aje pidjô djujabê kêt pa pyràk. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metíndjwýnh arým me kangan kam arým me abajtem pytãn me ajo aminhõ. Kute mrãmri ne me'õ kute pidjô bàrikam pa djujabê mok ne kute pãnh pa djujabê kêt jadjãr pyràk. Me ga ne ga me arým jakam tu amim Jeju markumrêx nhyem Metíndjwýnh arým me apytãn me ajo aminhõn me ajo djuw mex. Me aje mrãmri ne pidjô djujabê kêt pa kute pidjô djujabê jarêkam kangó mex kaõro arija pyràk. Mebê idjaer djwýnh kwý kute amim Jeju marmê ro'ã ne Metíndjwýnh arým me ajo djuw mex. ¹⁸ Djãm me amã mebê idjaer kurêmã? Djãm me aje amijo adjãmran amim,

—Be, ga, Metíndjwýnh arým mebê idjaer kangan kum me bajbit ikñhja pumù, anhýrmã? Kwãrik wãnh amijo adjãmra kêt. Ga me abajtem dja ga me mrãmri amijã ikabên ma. Djãm ga ne ga Metíndjwýnhmã týtjangij got? Arkati. Ta ne amã týtjangij kute mrãmri ne pidjô jarê bàrimê pamã týtjangjênh pyràk.

¹⁹ Ga me ren amim,

—Be, Metíndjwýnh ne mebê idjaer kangan arým me ibajtembit ipytã. Nãm me kanga kute mrãmri ne me'õ kute pidjô djujabê pa mok ne kanga pyràk. Ne kam arým pãnh pidjô djujabê kêt pao tèn pidjô djujabê bàrikam adjã. Nãm Metíndjwýnh ã me ijo ane, ane.

²⁰⁻²¹ Mrãmri ne Metíndjwýnh arým amim me apytãro ba. Nhyem be, kwãrik wãnh amijo adjãmra kêt ne amim,

—Te me ibajtem nhyem Metíndjwýnh arým me ijo kra. Me bajbit kum me imexkumrêx, anhýr kêt. Kwãrik wãnh ã amijo adjãmrao anhýr kêt. Dja ga amã Metíndjwýnh puma. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metíndjwýnh arým me kanga. Nãm me kanga kute mrãmri ne me kute pidjô pa djwýnh mok ne kanga pyràk. Me ren Jeju kanga kêt nhyem ren arým amim me utã. Me ga ne ga me tu amim Jeju markumrêx nhyem arým amim me apytã. Kam, dja ga me akubyn amijo tèn amiman amidjwýnhõ adjãmra kêt. Metíndjwýnh ta kum me akaprikam ne arým me apytã. Dja ga me amidjwýnhõ amra nhyem arým me gadjwý akanga.

²² Dja ga me Metíndjwýnh kum me kaprĩa ma:ro aba. Ne una:djwý ma:ro aba. Mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt ne arým Metíndjwýnhbê amijo akêx. Kam ne

arým mekam ngyrk. Nhyim be, me ga ne arým tu kum me akaprî. Dja ga me ukaprî ma:ro aba. Godja ga me ukaprîja mar kêt jabej nhyim arým me akanga. Dja me akanga kute mrâmri ne me kute pidjô pa mok ne wânh kanga pyrâk.

²³ Mebê idjaer arým kute Jeju mar kêt djwý godja me kwý arým Jeju 'yr amijo akêx jabej ne tu amim markumrêx jabej. Metîndjwýnh dja ajte meo kran me utâ mrâmri ne kute amim me abajtem pytârja pyrâk. Kute akubyn me utâr mar mexkumrêx.

²⁴ Ga, me abajtem Metîndjwýnh kute me apytâr ne ajo kraja pumû. Nâm amim me apytâ kute mrâmri ne me kute pidjô djujabê kêt paja pidjô djujabêkam adjâr pyrâk. Kute â kum me akaprîo anhÿrkam djâm kum me bê idjaer kaprî prâm kêt? Kati. Mebê idjaer ne me kute mrâmri ne pidjô djujabê pa pyrâk. Kum me kaprî prâmkumrêx. Kum ajte meo kra prâmkumrêx ne kum amim me utâr prâmkumrêx. Kam dja me ajte kubê Metîndjwýnh krakumrêx kute mrâmri ne amrêbê me kukâmârebê Metîndjwýnh krakumrêxja pyrâk.

Metîndjwýnh kute tûmrâm me bê idjaer kunî pytâr.

²⁵ Akmerê ar, me bê idjaer kwý rax ne me amakkre kêt ba arým me amâ me arê. Me aje mar kadjy ne ba me amâ arê. Dja ga me aman arým amijo adjâmra kêt. Dja me bê idjaer djwýnh amakkre kêt ar ba:.. Nhyim kam me bajtem Metîndjwýnh 'yr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Metîndjwýnh ne me kêttri arým amijo me bajtem kwý pytâ. Kute amijo me utârja kunî dja 'yr amijo akêx ne tu amim Jeju markumrêx nhyim arým me utâ.

²⁶ Dja me utâ nhyim kam me bê idjaerdjwý arým tu amim Jeju markumrêx, kunî: tu amim markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým amim me kunî pytâ. Ije me amâ ja jarênh ne me kute mar kêtumrêx. Mar kêtumrêx ba arým me amâ arê. Dja ga me aman arým amijo adjâmra kêt. Me bakukâmâre kute amrêbê: 'â pi'ôk no'ók kôt dja â me adjwýnhdjwý pytâro ane. Kamâ ne Metîndjwýnh memâ kum, "Dja me utâr djwýnh krîraxbê Xijâo kurûm katon amim me bê idjaer pytâ. Djako djô'â ne me bê idjaer apôx. Dja amim me utâ nhyim me arým Metîndjwýnhmâ axwe kêt.

²⁷ Bamê me bê idjaer kukâmâremê ne bar aktâ abenmâ ikabên jarênh mâm dji. Nâ bâm memâ kum,

'Ije memâ ikabên jarênh kôt dja ba arým me axwe maro aknon arým me kam ingyrk kêt ne.'

Nâ bâm â memâ ane."

Nâm â Metîndjwýnh me bakukâmâremâ ane. Ga, kute me bê idjaerdjwý pytârmâja pumû.

²⁸ Nâm me me bê idjaermâ Kritu'â ujarênh ny jarê nhyim me kum kînh kêt. Me kum kînh kêt kam ne me arým Metîndjwýnh kurê djwýnh. O kurê djwýnh nhyim arým me bê amijo akêx ne arým amim me utâr kêt. Nâm me bê amijo akêx ne arým amim me bajtem pytâ. Nhyim be, kum me ikukâmâre kînh. Kum me kînh kôt ne kum me ibê idjaer kwý kînh râ'â ne. Kute me kêttri amijo me ipytârja kum me ikînh râ'â.

²⁹ Amrêbê ne me bakukâmâremâ apýnh mÿjja jarê. Ne ajte kute meo ba kadjy amiwÿr me ku'uw. Djâm kute kabên jarênh ne ajte atemâ kabên 'ô jarênhmâ? Kati. Djâm kute kabên tûm japanh ne o biknormâ? Kati. Mrâmri ne tu kabên jarênhkumrêx. Kam ne kum me bê idjaer kwý kînh râ'â.

³⁰ Ga me abajtem ne ga me amim Metîndjwýnh mar kêt. Amim mar kêt nhyim kam arým tu kum me akaprîn amim me apytâ. Me bê idjaer ne me amim mar kêt nhyim kam arým me bê amijo akêx ne arým tu kum me akaprîn amim me apytâ.

³¹ Nâ, me bê idjaerdjwý ne me kute jakam amim mar kêt. Dja me amim mar kêt nhyim Metîndjwýnh kum me akaprî kôt ajte kum me kaprî. ³² Nâm me bê idjaermê me bajtemmê arým axikôt amakkre kêt. Amrêbê: ne me Metîndjwýnh kabênkôt amakkre kêt ne ta te amak mexmâ. Mÿj kadjy ne me amakkre kêt? Bir, Metîndjwýnh kum me kunî kaprî kadjy ne me amakkre kêt.

Metîndjwýnh rax'â ujarênh.

Ep 3.20; Kor 1.16

³³ E kum, Metîndjwýnh ne kute mÿjja mar me:xkumrêx. Kute amim me'â karô mar me:xkumrêx. Kute me mar mexo me barer me:x ne. Mÿj me'ô ne kute kum kator ne kute mar? Djâm me'ô amak mexo 'yr bôx? Ari:kati. Umaro memâ kre ra:x ne me'ô umaro 'yr bôx kêtumrêx. Kute me kunî ba me:xkumrêx. Mÿj me'ô ne kute urâk? Ari:kati. ³⁴ Me bakukâmâre ne me amrêbê: Metîndjwýnh djumar'â ajarênh memâ kum, "Bênjadjwÿr djwýnh kute apýnh mÿjja marja djâm arým ne me'ô kute mar? Djâm arým ne me'ô kumrêx kum mÿjja'â karô nhyim arým kôt kute mar? Ari:kati."

³⁵ "Nâr djâm Metîndjwýnh we me'ômâ kum,

'Ga ne ga akumrêx imâ angâ. Dja ba kam amâ o pân h ne', ane? Ari:kati."

Nâm â me bakukâmâre Metîndjwýnh djumar'â ujarênho ane. ³⁶ Ta ne kumrêx amim mÿjja kunî'â karô nhyim kôt mÿjja kunî apôx. Ta ne mÿjja kunî nhîpêx nhyim apôx. Amikadjy ne ipêx ne. Gê me kunî 'â kum rax jarênh râ'â: râ'â ne. Mrâmri ne ba ar amâ arênhkumrêx.

12

Me kute Metĩndjwýnhmã aminhõr'ã memã karõ.

Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11

¹ Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwýnh kum gwaj bakaprĩ:kumrëx. Kum ar akaprĩ:kam dja gar kum amingã. Ga, Jeju kute Metĩndjwýnhmã aminhõrja pumũ. Nãm kum amingãn pite'y'ã wajët ne arým ty. Ar gadjwý dja gar kudjwa kum amingã. Djãm me kute abĩn ne kute kum anhõrmã? Kati. Ar ga dja gar atĩn ne prĩne kum amijã ma gë ar akam kĩnh ne ar ajo aminhõn ar ajo ba. Æ kum aminhõro anen kam arým katãt Metĩndjwýnh kabën markumrëx ne kõt amijo abakumrëx. Ja ne mexkumrëx.

² Djãm me kum Metĩndjwýnh kĩnh këtja kute ar ajo amipyrãk ne amikukràdjã punu kõt kute ar ajo bamã? Kati. Kwãrik wãnh mekõt amijo aba kët. Dja gar mebë adjumar djã nyn atemã akabën nybit ma. Mýj kadjy? Bir, Metĩndjwýnh ne arým ar ajã kabën mex jarë. Nãm amim ar ajã karõn kabën mex jarë. Dja gar atemã akabën nybit man arým amijã Metĩndjwýnh kabën mexja ma. Ne kam kabën mex kõt ar amijo aban prĩne kum amex. Kum amex nhym arým akam kĩnhkumrëx. Ja kadjy dja gar mebë atemã adjumar djã nyn atemã akabën nybit ma.

³ Ba ar akunĩmã ikabën jarë. Djãm amikukwakam ne ba ar amã arë? Kati. Metĩndjwýnh ta ne tu kum ikaprĩn arým imã ikabën'ã karõ. Kõt ne ba ar amã ikabën jarë. Ar anhĩ pýnhkõt ar amã arë. Ar gadjwý ne Metĩndjwýnh arým ar amã adjãpënh djã'ã karõ. Ar aje adjãpënh djã markam dja gar mã amim Metĩndjwýnh rax ma. Kwãrik wãnh arĩk amim, “Be, iraxkumrëx”, anhýr kët. Dja gar katãt amim,

—Be, nã bãm tu amim Metĩndjwýnh markumrëx nhym arým imã idjãpënh djã ja'ã karõ ba kabënkõt maro iba, ane. Djã gãm me ã amimaro ane.

⁴ Ga, gwaj banhĩ pýnhja pumũ. Gwaj banhĩ pýnhkõt badjãpënh djã krãptĩ. Gwaj baparkam bamrãnh djã. Gwaj banhĩkrao baje mýjja kupënh djã. Ne gwaj bakràkam banhõ mýjja mar djã. Ne gwaj banokam baje mýjja pumũnh djã. Ne gwaj bajamakkrekam baje mýjja mar ne kupënh djã. Gwaj banhĩkam badjãpënh djã krãptĩ. ⁵ Ga, Kritudjwý. Te gwaj bakràptĩ gwaj baje amim Křitu markam baje kumë banhĩ pydji pyrãk. Djãm gwaj bamã aben jabë këtã? Djãm gwaj apýnh ar babamã? Kati. Gwaj banhĩ pýnhkõt abeno banhõbikwa.

⁶ Metĩndjwýnh tu kum gwaj bakaprĩkam gwaj abeno banhõbikwan banhĩ pýnhkõt apýnh badjãpënh djã. Metĩndjwýnh ta ne gwaj bamã badjãpënh djã'ã karõ gwaj maro baba. Gwaj banhĩ pýnhkõt

apýnh Metĩndjwýnhmã badjãpënh djãn kum badjãpënh ar baba.

Godja me'õ Metĩndjwýnh kukwakam kabën jarënhja mar jabej gë kute amim Metĩndjwýnh mar kõt memã arë. ⁷ Nãr, godja me'õ me kadjy mýjja 'õ kupënh mar jabej gë me kadjy kupë. Nãr, godja me'õ memã Metĩndjwýnh kukràdjã jarënh mar jabej gë arë. ⁸ Nãr, godja me'õ kute 'ã memã karõ mar jabej. Me kute amim Jeju mar rerekre jamã 'ã karõ mar jabej. Me kute amim mar týx'ã memã karõ mar jabej. Gë memã 'ã karõo ba gë me amim mar týx. Nãr, godja me'õ memã mýjja nhõr jabej gë õdjãnh ne memã kungã. Nãr, godja me'õ kute meo ba mar jabej gë meo ba 'ãno djan 'ã ukanga kët. Nãr, godja me'õ kum me kaprĩ mar jabej. Djãm nokre kaprĩn kum me kaprĩmã? Kati. Dja nokre kĩnh ne kum me kaprĩ.

Me kum me abë'ã memã karõ.

Dju r 13.34; Xim k 1.5; Idja 13.1

⁹ Dja gar amã me abë. Kwãrik wãnh amijo ajëk kët. Dja gar mrãmri amã me abë katãtkumrëx.

Godja me abenkam axwe nãr amijo axweo ba, ar ga dja gar amã axwe kĩnh kët:kumrëx. Nãr, godja me abenkam mex nãr amijo ba mex ar ga dja gar amã mex kĩnh ne 'ã angrã: ne.

¹⁰ Kute ar amã akamy jabë pyrãk ne abenmã aprĩ:ren amã aben jabë.

Kwãrik wãnh gar me'ã amim,

—Gë me kumrëx imã imex jarë. Ba kam amipãnh ã memã mex jarëho ane, anhýr kët. Ar ga akumrëx dja gar memã wan tu memã mex jarëho aba. Memã mex jarëho aban kãjmã memã rax kamëho aba.

¹¹ Metĩndjwýnh kadjy mýjja'õo aba'ã ar adjukanga kët ne atýx. Dja gar Karõ man kõt amã Metĩndjwýnh jabë:n arek kadjy mýjjaõ aba.

¹² Dja gar amiwýr Metĩndjwýnh nhõ mýjja mexja kamnhĩxkumrëx. Aje amiwýr kamnhĩxkõt akĩnhkumrëx.

Dja te apýnh ar akaprĩ djãri ar ajo ba arek amim Jeju mar týx rã'an 'ã adjukanga kët. 'Æ adjukanga kët ne Metĩndjwýnhmã amijo adjã'wýr rã'ã ne.

¹³ Godja Jeju nhõ me ja õ mýjja kët jabej ar amã me kaprĩn amikutã memã mýjja kwý ngã.

Gë me ar awýr wangjë gar meo djuw mex. Ja dja gar amã kĩnh.

¹⁴ Godja me'õ ar ajo bikënh jabej gar Metĩndjwýnhmã o a'uw ne kum,

—Dja ga o djuw mex, ane. Æ kadjy kum ane. Kwãrik wãnh kum,

—Dja ga ijo angrýk ne o ajkë, anhýr kët.

¹⁵ Godja me'õ kĩnh jabej ar gadjwý kõt akĩnh.

Godja me'ô muw ar gadjwÿ kôt akaprîñ muw.

¹⁶ Dja gar axikôt akabên man axikôt arê. Kwârîk wânñ amijo araxmâ amijo adjâmra kêt. Ar amâ me kajgo kînh ne ro'â ar aba.

Kwârîk wânñ amim,

—Ba ne ba ijamak mex'â ipydji, anhÿr kêt.

¹⁷ Godja me'ô ar ajo ajkê kwârîk wânñ amipânñ o abikênñ kêt.

Dja gar akabên katât ne katât amijo aba gé me amim ajâ,

—Be, mrâmri, tâmwâ ne katât kute amijo bakumrêx, ane.

¹⁸ Ar ga dja gar me kunimê abenmâ akabên mexkumrêx jarê ne 'â adjukanga kêt. Nâr gar te me'ômâ akabên mex jarê nhym tu ar ajapa. Kwârîk wânñ râ'â.

¹⁹ Akmere, âpnhîre ar, imâ ar akînhkam ne ba ar amâ ikabên jarê. Kwârîk wânñ amipânñ kêt. Dja gar Bêñjadjwÿr djwÿnhkam ama gé ta ar ajo ngryk.

Metîndjwÿnh ne amrêbê: me bakukâmâremâ kum,

“Ba ne ba ibê memâ o pânñ djwÿnh. Ba dja ba ajo ingryk ne o pânñ. Kwârîk wânñ amipânñ kêt.”

Nâm â Bêñjadjwÿr djwÿnh memâ ane. Kam dja gar kam ama. ²⁰ Nhym kam ajte memâ kum,

“Kam godja akurê djwÿnh kum prâm jabej ga kum mÿjja ngâ gé kukrê. Godja kum kôr jabej ga kum ngô ru gé o ikô.

Dja ga ane nhym ta arÿm amiman amim ngryk jabej ne ajo ôbikwa jabej.”

Nâm Bêñjadjwÿr djwÿnh â me bakukâmâremâ ane. Kam kwârîk wânñ amipânñ kêt.

²¹ Me kute ar ajo bikênñkam djâm mekôt ajaxwemâ? Kwârîk wânñ mekôt ajaxwe kêt. Ar ga dja gar adjukaprîo meo djuw mex.

13

Me kute me bēñjadjwÿr kabēn kôt amijo ba'â memâ karô.

Xit 3.1; Ped k 2.13

¹ Pykakam me bēñjadjwÿr rûnh me kute katât amijo ba'â kute memâ karôkam dja gar me kabên mar tÿx ne kôt ar amijo aba. Nhÿnh ne bēñjadjwÿr'ô Metîndjwÿnh kute ar kêt. Nâm me bēñjadjwÿr kunî pumjuw.

² Gêdja me'ô kum ô bēñjadjwÿr kurê jabej. Djâm ô bēñjadjwÿr kajgo ne kum kurê? Kati. Kajgo kêt. Metîndjwÿnh ne 'â bēñjadjwÿr mē. Me kum kurê dja Metîndjwÿnh arÿm memâ axwe pânñ jarê.

³ Djâm me mexkam kum krâkamngônñ nhô bēñjadjwÿr pyma? Kati. Me axwekam-bit kum uma. Ar amâ uma kêt kadji mÿj dja gar nê? Bir, dja gar amextiren ar aba nhym arÿm ar amâ mextire jarê. ⁴ Mÿj kadji

dja gar kabên ma? Bir, ar amextiren ar aba kadji ne me ar amâ krî. Metîndjwÿnh ne ar akadji me'â ô âpênñ rê nhym me ar amâ krî. Nhym be, godja gar ajaxwe jabej on atîñ prâm. Djâm kute amijâ kâxdjwa kajgo nhôrn kute o ba kajgo? Kati. Metîndjwÿnh ne me âpênñ'â me kurê kute kukwakam âpênñmâ, me badjumar mex kadji âpênñmâ. Kam dja me'ô axwe nhym arÿm kam ngryk nhym arÿm tokry. Kadji ne me bēñjadjwÿr nhô kâxdjwa kajgo.

⁵ Kam dja gar tu me kabên ma. Djâm ar amâ umakambit? Djâm kambit dja gar kabên ma? Kati. Ar ga ne gar aje anhôkre kadjiwÿnhbê 'â amim,

—Pykakam anhô bēñjadjwÿr kabên ma, anhÿro aba. Ar akabênja kôt dja gar me bēñjadjwÿr kabên ma.

⁶ Kam dja gar ajte amikutâ me bēñjadjwÿrmâ ar anhô pi'ôk kaprî kwÿ ngâ. Me kute ar amâ ipôxu'â karô kôt memâ kwÿ ngâ. Mÿkam? Bir, me mâ ar akadji bēñjadjwÿrkam âpênñkam. Metîndjwÿnh ne me'â ô âpênñ djwÿnh rê. Gora ar memâ angâ. ⁷ Me kute 'â ar amâ karô kôt ar anhô bēñjadjwÿrmâ angâ. Ar aje adjâpênñ pânñ pi'ôk kaprî jamÿnhja ar aje kum kwÿ nhôrmâ. Aje me kabênkôt amikutâ kwÿ ngryren 'yr ne aje kum ôrmâ. Kwârîk wânñ kubê nê kêt. Ar kum angâ. Nâr, gar pi'ôk kaprî pânñ me'ôbê nêkrêx jamÿ. Nhym me ar amâ,

—Ar aje nêkrêx jamÿnh pânñ'â akreja kôt dja gar pi'ôk kaprî kwÿ ngâ. Amikutâ me bēñjadjwÿrmâ kwÿ ngâ, ane. Kwârîk wânñ kubê nê kêt. Ar kum angâ. Nâr, dja me ar amâ,

—Dja gar amâ me bēñjadjwÿr pyma, ane. Tu ar amâ uma. Nâr, dja me ar amâ,

—Dja gar kâjmâ me bēñjadjwÿrmâ rax kamê, ane. Tu kâjmâ kum rax kamê.

Akubyn bôxkam amakbê me kum aben jabê'â memâ karô.

Mat 22.39; Dju r 15.12; Ped k 1.22

⁸ Ar aje amikutâ memâ anhô mÿjja'ô nhôrmâ kwârîk wânñ mebê nê kêt. Ar amâ me abêmâdjwÿr kwârîk wânñ mebê aminê kêt. Dja gar mrâmri amâ me abêkumrêx ne arÿm aje Metîndjwÿnh kukràdjâ marn kôt amijo aba mexkumrêx. Me kute katât amijo ba'â kute memâ karôkôt kukràdjâ kôt gar arÿm amijo aba mexkumrêx.

⁹ Me bakukâmâre ne Metîndjwÿnh kukwakam memâ kabên kukràdjâ jarên memâ kum,

“Kwârîk wânñ mebê prô nâr mjêno adjâkînh kêt.

Kwârîk wânñ me'ônñ bîñ kêt. Kwârîk wânñ adjâkînhî kêt.

Kwârîk wânñ me'â ajêx kêt.

Kwârîk wānh me amā me'ō nhō mýjja puro kīnh ne 'ā amim karō kêt."

Nām ā memā anen kam ajte memā kum, "Me amā amibu'ā me ja jabê. Kute mrāmri ne ga me amā amijabêja pyrāk dja ga me ā amā amibu'ā me ja jabêo ane."

Nām ā memā ane. Ja dja gar aman ar amā me abê. Ar amā me abêkam ne gar tu Metīndjwýnh kukràdjā kôt amijo aba mex. Me kute katāt amijo ba'ā kute memā karōkôt kukràdjā kunīkôt gar tu amijo aba mex. Kukràdjā 'ō ne 'ā kātām kêt. Ar amā me abêkam gar aje kukràdjā kunī marn kôt amijo aba mexkumrêx.

¹⁰ Nhy m bē ne me kum me abêkam kute meo bikēnh. Kati. Dja gar mā amā me abêjabit man arým urokam Metīndjwýnh kabēn kukràdjā kunīkôt amijo aba mexkumrêx.

¹¹ Kam, ba ajte ar amā arê. Arým 'yr. Mýkam ne gar ate akrā? Ar aje mrāmri ne me ōto nōr pyrāk. On ar ano týx. Gwaj baje tu amim Kritu kamnhīxkumrêxmo kraxkam akubyn bōxja kute onīj pyrāk. Nhy m be, kati. Gwaj bawýr bōx ne kute amim gwaj bapytār nhō akatija arým 'yr.

¹² Arým akamāt kêt 'yr. Me axwe kumexkam kute pykakam akamāt pyrāk. A'u ne gwaj bajo rām ne ja. Dja Kritu bōx nhy m arým me mexkumrêx. Me mexkumrêxkam dja kute pykakam a'u pyrāk. Kam gwaj on wānh badjāpēnh punu kute akamāt kō tyk pyrāk ja kanga. Kute mrāmri ne me krākamgōnh kute amipytār kadjy ō kàxo kubêkà jangjēnh pyrāk. Gwaj Kritu kukwakam batýx ne katāt ar amijo baba. Kritu kute gwaj bajaxwebê bamā týx jadjár. Dja gwaj bamā týx jadjá gwaj arým katāt ar amijo baba. Kukwakam katāt ar amijo baba ne arým baje mrāmri ne me kute a'ukam mrānh pyrāk.

¹³ Gwaj memā katāt ar amijo baba kute a'uri ne katāt ba pyrāk. Djām mekôt ar abixaēr punumā? Djām kadjwati kangōkam* ar abibānhmā? Djām mekôt aprō kupa'ā, amjēn kupa'ā akurê abamā? Djām mekôt ar abixaēr týx ne tu apunu raxmā? Djām ar aje abenmā akabēn punu abamā? Djām ar aje aben nhō mýjja puro'ā angyrk mā? Kati. Kwârîk wānh. ¹⁴ Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu mestire kôt dja gar amextiren ar aba. Ar amex ja dja gar ama. Kwârîk wānh ar aje amidjwýnhbito kīnh kadjy ar ajaxwe aba kêt.

14

Me kute Jeju mar rerekreja'ā memā ujarēnh.

Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11

¹ Me kwý kute amim Jeju mar rerekreja dja gar o anhōbikwa. Kwârîk wānh mýjja'ō mýr jabej ar amā kurê kêt ne 'ā amim, "Axwe", anhyr kêt. ² Me kute ar amā,

—Dja gar ā mry pumū, anhyro ba. Ga kam aje amim Jeju mar týxkam amim,

—Kati. Ba dja ba mýjja kunī kuro iban kam Metīndjwýnhmā imex rā'ā, anhyro aba. Nhy m me kwý kute amim Jeju mar rerekren kum mry pyman djwýbit kuro ba.

³ Kwârîk wānh ar amā kurê kêt. Ar aje mýjja kunī kuro abakam kwârîk wānh ar amā me'ō kute djwýbit kurja kurê kêt. Nār ar akwý aje djwýbit kurja kwârîk wānh me kute mýjja kunī kur'ā akabēn kêt ne amim, "Me axwe", anhyr kêt. Mýkam? Bir, Metīndjwýnh ta kute arým o krakam. Kwârîk wānh mýjja kur mýr jabej ar amā aben kurê kêt. ⁴ Me axwekam djām ar ga dja gar memā axwe pānh jarê? Kati. Metīndjwýnh dja memā axwe pānh jarê. Nār, me mexkam djām ar ga dja gar memā kīnh djā ngā? Kati. Metīndjwýnh dja memā kīnh djā ngā. Djām ar ga ne gar meo aba? Kati. Metīndjwýnh ne meo ban me axwebê memā týx jangjēnho ba. Kam kwârîk wānh ar amā kurê kêt.

⁵ Amrêbê me bakukāmāre ne me kute apýnh akati maro ba. Nhy m ajbir jakam dja me kute amim Jeju mar kwý amim, "Akati punu ne ja", anhyro ba. Nhy m ajtekam me kwý kute amim Jeju mar kute akati mar kêt ne amim,

—Kati. Akati kunī ne mex ne 'ō kute aben japanh kêt, anhyro ba. Gê kam me kunī ta ī pýnhkôt prīne akatio amiman ta akati ma nār ta mar kêt. Kwârîk wānh akati'ō mýr jabej ar amā aben kurê kêt.

⁶ Me'ō kute akati marja ta kute Bēnjadjwýr djwýnh markam kute akati mar. Nār, me'ō kute akati mar kēta ta kute Bēnjadjwýr djwýnh markam kute akati mar kêt. Ajte me'ō kute mýjja kunī kurja ta kute Bēnjadjwýr djwýnh markam kute kur. Ga, ta kute 'ā Metīndjwýnhmā amikīnh jarēnhkam kute kurja pumū. Nār, me'ō kute djwýbit kurja ta kute Bēnjadjwýr djwýnh markam kute djwýbit kurja pumū. Ga, kute djwýbit kurkam kute 'ā Metīndjwýnhmā amikīnh jarēnh ne kute kurja pumū.

⁷ Gwaj baje amim Jeju mar kunī djām gwaj baje amidjwýnhbit maro babamā? Kati. Dja gwaj Metīndjwýnh maro baban ajte gwaj babu'ā me ar baja maro baba. Gwaj batīnri dja gwaj Metīndjwýnh maro baba nār gwaj tyn Metīndjwýnh ma. ⁸ Bēnjadjwýr djwýnh ne gwaj baje markumrêx. Dja gwaj batīn ne ar babari Bēnjadjwýr djwýnh maro baba. Ne tyn Bēnjadjwýr djwýnh ma. Kam dja gwaj batīn ne ar baba jabej nār batyk jabej.

* **13:13** Mýjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunija, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarê.

Kwārīk wānh rā'ā. Bēnjadjwŷr djwŷnh ne gwaj baje mar nhym arŷm gwaj bajo kra.

⁹ Mŷj kadjy ne Kritu tyn akubyn tŷn ne? Bir, kute me tykmē me tŷn kunīmā Bēnjadjwŷr djwŷnh ne meo ba kadjy. Ja kadjy ne tyn akubyn tŷn ne.

¹⁰ Ga kam ar aje Jeju kukwakam me'ōo ar akamyja mŷkam dja gar mŷjja'ō mŷr jabej ar akamymā axwe jarēn ar amā kurēo aba? Djām ar abē memā axwe pānh jarēnh djwŷnh got? Kati. Dja gwaj bakunī Kritu kabem dja nhym ta arŷm gwaj bamā bajaxwe pānh jarēno nhŷ. Kwārīk wānh ga akamymā axwe jarēnh kēt. ¹¹ Amrēbē me bakukāmāre kute 'ā pi'ōk no'ōk kōt dja gwaj kabem djan amikōt kum amijarē. Nām memā kum,

“Bēnjadjwŷr djwŷnh ne memā arēn memā kum,

Itŷn ne ar iba. Djām itŷn ne ar iba kēt ne ba ikabēn kajgo? Itŷn ne ar ibakumrēx ne ba me amā ikabēn ne. Me kunī dja me ikabem kōnkrāo nhŷn kunī amikōt imā amijarē.’

Nām ā Bēnjadjwŷr djwŷnh ane.”

Nām me bakukāmāre ā memā anen arŷm 'ā pi'ōk no'ōk ne. ¹² Ga, pi'ōk no'ōkja kōt gwaj banhī pŷnh kōt gwaj baje Metŷndjwŷnhmā amikōt amijarēnhmāja pumū.

¹³ Dja gar aje meo akamy kwŷja ma. Me kwŷ kute amim Jeju mar rerekreja ma. Kwārīk wānh mŷjja'ō mŷr jabej ar amā kurē kēt. Dja gar atemā amijo tēn ar akamy'ā amim,

—Ba on Metŷndjwŷnhmā amijangri tŷx. Ikamy ne ipumūnhō ba. Nok ba ren tu ikamy nokrekam mŷjjao iban ren Metŷndjwŷnhbē ikamyo akēx. Ba on amijangri tŷx. Ba ren kubē o akēx ne ren kam ije mrāmri ne mŷjja kute me par tok nhym me rôrōk pyrāk, ane. Dja gar ā amim anen ā ar akamy maro ane.

¹⁴ Nhym me kute mŷjja kurdjwŷ. Djām me kute mŷjja'ō krēn arŷm Metŷndjwŷnhmā axwe? Arkati. Ja ne ba ije Bēnjadjwŷr djwŷnh Jeju kabēnkōt markumrēx. Nhym be, dja ar akamy kwŷ mŷjja 'ō'ā amim,

—Dja ba kukrēn Metŷndjwŷnhmā ijaxwe, anhŷro ba. Be, akamy jamā ne mrāmri mŷjja punu. ¹⁵ Ga kam tu akamy nokrekam mŷjja ja krē nhym kōt arŷm akam kaprīre ne. Godja ajā amim,

—Nām mŷjja punure krēn arŷm Metŷndjwŷnhbē amijo ajkē, ane. Godja ā akamy anen arŷm kaprīre ne. Djām amā akamy kŷnhkam ne ga tu nokrekam mŷjja krē? Kati. Aje amidjwŷnhbit mar. Kritu kum akamy kŷnh ne kam kadjy ty. Gadjwŷ ga ren amā kŷnh ne ren nokrekam mŷjja krēn kēt. Nhym be, kati. Ga amidjwŷnhbit man amā akamy kŷnh kēt ne tu nokrekam mŷjja krēn

arŷm akamy ajkē. Kwārīk wānh o anhŷr kēt. ¹⁶ Dja ga te mŷjja 'ō'ā amim,

—Kati. Imā ne mexkumrēx, ane. Nhym me kute ajā, “Axwe”, anhŷr prām kwārīk wānh nō. Dja ga ām mŷjja pumū gē me ajā anhŷr kēt.

¹⁷ Metŷndjwŷnh kute gwaj bajo bakam djā ne gwaj baje mŷjja kuro babaja mar tŷx? Nār, djām gwaj baje mŷjjao bakōm mar tŷx? Kati. Gwaj baje mar kajgo. Nhym be, kute gwaj bajo bakam gwaj baje bajaxwe kēt kadjy amimar. Gwaj badjumar mex kadjy baje amimar. Gwaj bakŷnh kadjy baje amimar. Gwaj baje Metŷndjwŷnh Karō maro babakam ne gwaj bakŷnh kadjy baje amimar. Metŷndjwŷnh kute gwaj bajo bakam mŷjja mex ja kadjy gwaj baje amimar tŷxkumrēx. ¹⁸ Mŷkam? Bir, me mŷjja mex jao ba ne me Kritumā āpēnhō ba ne arŷm kākjakam Metŷndjwŷnhō kŷnh nhym pykakam me ar badjwŷ kum me kŷnh.

¹⁹ Gwaj abenmā bakabēn mex ne badjumar mex kadjy amima. Gwaj abenmā Jeju'ā ajarēn arŷm mar mexo amū aben kamē. Ja kadjy dja gwaj amima. ²⁰ Djām ar aje me'ōo akamyja mar kēt ne ar aje adjākurbit mar ne o ar aje Metŷndjwŷnh bē o akēxmā? Akamybē Metŷndjwŷnh nhō āpēnh. Kwārīk wānh kubē o akēx kēt. Mrāmri ne me kute mŷjja kunī kurkam Metŷndjwŷnhmā mex.

Nhym be, godja gar akamy mar kēt ne amidjwŷnhbit man arŷm tu nokrekam mŷjja'ō krē ne kam arŷm o Metŷndjwŷnh bē o akēx. Aje kubē o akēxkam arŷm ajaxwe. ²¹ Djām aje tu mŷjjao aba ne aje tu mry'ō kuro abamā? Nār djām ar aje tu uba kangōo akōmo abamā? Nār djām ar aje apŷnh mŷjja 'ōdjwŷo abamā? Nār djām ar aje mŷjjao abakōt ar amā Metŷndjwŷnh bē akamyo akēx pyma kēt? Aje o abakōt aje o kubē o akēx pymakam kwārīk wānh o aba kēt. Dja gar akamy man kwārīk wānh o aba kēt. Nār djām ar aje mŷjja 'ōo abakōt ar aje akamymā kaprī jadjār jabej nār ar aje akamymā Metŷndjwŷnh mar rerekre jadjār jabej? Kwārīk wānh o aba kēt. Dja gar akamy ma. Kwārīk wānh o aba kēt.

²² Apŷnh mŷjja'ā ne gar amim,

—Ije amim Metŷndjwŷnh markam ne mŷjja ja ajmā kute kēt. Ba ren o iba ne ren ijaxwe kēt, anhŷr jabej. Amimābit dja gar arē gē Metŷndjwŷnhbit ama. Nok gar ren ar akamy mar kēt ne ren tu mŷjjao abao anen ren amim angrky ne ren amim,

—Mŷkam ne ba o iban Metŷndjwŷnh bē ikamyo akēx? ane. Nhym be ar aje amikam ajaxwe'ō mar kētkam dja gar adjumar mex-tire. ²³ Godja me'ō kute mŷjja'ō krēnmā amim,

—Kon. Dja ba kukrēn arŷm ijaxwe jabej, anen atekam tu krēn jabej. Djori kam mex? Kati. Arŷm axwe. Mŷkam? Bir, kute

Metîndjwýnh mar kêt ne tu krénkam. Me kute mýjjao ba kunîkôt dja me kumrêx o Metîndjwýnh ma. Ne kam arým o ba. Godja me Metîndjwýnh mar kêt ne tu mýjjao ba jabej arým axwe.

15

Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarênh rá'ã.

Mak 10.45; Kô k 10.24; Pir 2.4

¹ Kam, gwaj baje amim Jeju mar týx jabej ne gwaj ren me kute amim mar rerekre jamã bapřire. Djãm gwaj baje amidjwýnhbito bakínho babamã? Kati. Gwaj meo kînh. ² Gwaj bakunî banhî pýnhkôt amibu'ã meo kînh. Mýj kadjy? Bir, me mexmã. Me kute Jeju mar mexo kute amũ amikamênh ne mar raxmã.

³ Ga, Kritudjwý kute amidjwýnhho kînh kêtja pumũ. Kute amidjwýnhho kînh kêt kôt ne me bakukãmãre Kritu kabên jarê. Nãm Kritu Bãmmã kum, "Me kum akurê kôt ne me kum ikurê." Nãm ã Kritu Bãmmã ane nhyim me bakukãmãre memã arê nhyim me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyim kam tú:mrãm me bakamingrãnyrekam Kritu katon ar ba nhyim me arým kum kurê. Kum kurê nhyim arým amidjwýnhho kînh kêt. Gwaj badjwý kwãrik wãnh amidjwýnhbito kînh kêt.

⁴ Metîndjwýnh ne mã me bakukãmãreo djuw mexo ba nhyim me mã me'ã ajarênh mã me'ã pi'ók no'óko ba. Mýj kadjy? Bir, dja gwaj pi'ók jarênh mã amijã kabên kunî maro baba. Ja kadjy ne me 'ã pi'ók no'ók ne. Dja gwaj amijã kabên kunî man arým tu amim Jeju mar týx ne. Nhyim kam te apýnh gwaj bakapři djãri gwaj bajo ba gwaj tu amim Jeju mar týx rá'ãn 'ã badjukanga kêt. Ne kam mã amijã kabên kunî man te bakapřin akubyn bakính ne. Bakính ne arým amiwýr kamnhix týx. Ja kadjy ne me me bakukãmãre'ã ajarênh me'ã pi'ók no'ók ne.

⁵ Metîndjwýnh ne kute amijamãr 'iry ne kute memã týx jangjênh nhyim me kute amim mar týx ne kînh. Nã bãm mã kum ar ajo a'uw gé ar amã akabên mextire jadja. Ar aje Jeju Kritu kôt ar amijo abakam gé ar amã akabên mextire jadja gar axikôt abenmã akabên mextire jarê. ⁶ Ne kam axikôt anhôkre kadjwýnhbê Metîndjwýnh ra:x ne uma:ja man arým me kunimã arênho amirît ne. Ja kadjy ne ba ã Metîndjwýnhmã ar ajo idjã'wýro ane. Metîndjwýnhbê ne Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bãm.

Metîndjwýnh kum me bajtemdjwý kînh.

Kar 10.34; Rô 9.24; Gar 3.28; Ep 2.16

⁷ Kam dja gar abeno anhôbikwa kute Kritu gwaj bajo ôbikwa pyrãk. Ar aje memã Metîndjwýnh raxo amirît kadjy ar abeno anhôbikwa.

⁸ Ba kam ajte ar amã arê gar ama. Kãjkwakam Metîndjwýnh ne amrêbê mebê idjaer kukãmãremã mýjja jarê. Me my kã rênhjamã arê. Nãm memã apýnh mýjja jarênh mãmdji. Nhyim kam kôt Jeju Kritu nã kurũm katon ar ba. Me bakamingrãnyrekam ar ba. Ar ba:n arým mebê idjaermã àpênh ar ba. Metîndjwýnh kute me bakukãmãremã apýnh mýjja jarênh kôt ne memã àpênh ar ban mýjja nhípêxo ba. Nhyim me arým omũn amim,

—Mrãmri ne Metîndjwýnh kabênkumrêx. Ga, Jeju arým kôt memã àpênh ar baja pumũ. Metîndjwýnh kute me bakukãmãremã arênh kôt àpênh ar baja pumũ. Nãm me Jeju pumũn arým ã amim ane.

⁹ Jeju memã mýjja pumũnh kêt nhípêxo ba; me punuo mexo ba: nhyim me bajtemdjwý arým omũ. Me kute Metîndjwýnh raxmã kator ne abenmã kum,

—Djãm Metîndjwýnh ukapři ngri got? Mrãmri ne ukapři:kumrêx, anhýr kadjy. Ja kadjy ne me bajtemdjwý arým mýjja pumũnh kêt kwý pumũ. Djãm mebê idjaerbit ne me kute Metîndjwýnh raxmã katorn kum rax jarênhmã? Kati. Me bajtemdjwý ne me kute raxmã katorn kum rax jarênhmã. Me bakukãmãre ne amrêbê: ja jarê. Me bajtem kute Metîndjwýnhmã rax jarênhja jarê. Kritu kãjkwakam Bãmmã amijarênh kum,

"Me bajtem nhípôkri dja ba memã ajã idju-jarênho amirît ne apymã'ã ngre."

Nãm ã Kritu Bãmmã me bajtem jarênho ane nhyim me arým 'ã pi'ók no'ók ne. ¹⁰ Nhyim kam me bakukãmãre 'ôdjwý me bajtemmã kum,

"Me abajtem, me on ô me wýnh kôt akînhkumrêx."

Nãm ã memã ane nhyim me arým 'ã pi'ók no'ók ne. ¹¹ Nhyim kam me bakukãmãre 'ôdjwý me bajtemmã kum,

"Me abajtem kunî dja ga me Bênjadjwýr djwýnhmã mextire jarê.

Apýnh me aba djã kunîkôt ar abaja kum mextire jarê."

Nãm ã me bajtemmã ane nhyim me ajte 'ã pi'ók no'ók ne. ¹² Nhyim kam Idjaijdjwý me bakukãmãremã me ajarê. Nãm Kritu'ã arê nhingrôt jakren memã kum,

"Dja me bakukãmãre Djexe tãmdjwý'ô kato. Tú:mrãm me kamingrãnyrekam kato. Me kute mrãmri ne pi'yr nhyim túmrãm ajte arêkam ingrãn abatãnh pyrãk.

Dja ã tãmdjwý'ô katorn ar bao anen arým kubê Bênjadjwýrbê kumkati. Ne kam arým apýnh me ba djãri meo ba. Nhyim kam me bajtem arým tu amim kamnhixkumrêx."

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane. Me bakukãmãreja kunî ne me me bajtem jarê.

Metîndjwÿnh kum me kaprî nhyem me kute kum rax jarênhmâja jarê.

¹³ Metîndjwÿnh ne kute memâ amak bôn timer nhyem me kute amiwÿr ò mÿjja mex kamnhîxo ba. Gê ar amâ ajamak bô gar tu amim Kritu markumrêx. Ne kam arÿm kôt ar akînhî:ren ar adjumar mexî:re. Nhyem kam Metîndjwÿnh Karô ar amâ atÿx jadjâ gar amiwÿr kamnhîx tÿx ne. Ja kadjy ne ba â kum ar ajo idjâ'wÿro ane.

Paar kute me bajtem kadjy âpênh'â amijarênh.

¹⁴ Akmere, âpnhîre ar, djâm ar amex kêt ne ba ar amâ ikabênh? Kati. Ar ga ne gar arÿm amextire ne ar aje Metîndjwÿnh mar mexkumrêx. Ne kam aje abenmâ 'â karô mar mexkumrêx. Tâmh ne ba arÿm ije markumrêx. ¹⁵ Ije ar amâ pi'òk no'òk kam ne ba itÿx ne ar amâ 'â karô. Te ar aje arÿm ikabênh mar jabej ba akubyn ar amâ arê gar aje ama. Metîndjwÿnh ne tu kum ikaprîh tu imâ idjâpênh djâ'â karô ba arÿm kabênh kôt ar amâ ikabênh jarê.

¹⁶ Ije me bajtemmâ Metîndjwÿnh'â ujarênh ny jarênhô iba kadjy ne imâ Kritu Jenumâ idjâpênh'â karô. Mÿj kadjy? Bir, ije Metîndjwÿnhô Kînh kadjy. Ije 'ÿr me bajtemo akêx nhyem me kum mexmâ. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhyem Metîndjwÿnh Karô arÿm meo mex. Tâmh dja Metîndjwÿnhô kînhkumrêx.

¹⁷ Kritu Jeju kute imâ tÿx jadjârkam ne ba me bajtemmâ Metîndjwÿnh kabênh jarênhô iba. Idjâpênh djâ jakam ne ba ikînhkumrêx ne ar amâ 'â amijarênhô amirîtkumrêx. ¹⁸ Kum idjâpênhkam ne ba Kritu kukwakam mÿjja pumÿnh kêt kumex nhîpêx. Kritu kukwakam ije mÿjja nhîpêxbit dja ba 'â amijarê. Me bajtem kute kabênh mar ne kôt amijo ba kadjy ne ba memâ kabênh jarê. Nâ bâm memâ kabênh jarênh kôt mÿjja kwÿ nhîpêx nhyem me arÿm omÿ. Omÿn arÿm kabênh mar kôt ar amijo ba.

¹⁹ Metîndjwÿnh Karô 'itÿxkôt ne ba mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhîpêx. Ne me puno mex. Nhyem me karô puno meo ba ba me nêje me ano nhyem me arÿm memâ ire. Nâ bâm mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhîpêx nhyem me te kute marmâ kam no tyn kume:x ne arÿm Metîndjwÿnh raxmâ kato. Ba kam kaj bê memâ Kritu'â ujarênh ny jarênhô iba:. Djeruxarêkam arênhô iba:n amÿ apÿnh pykakam me ba djari kunî kôt ò iba:n ò inhîpòk ne. Ne arênhô iba:n arÿm pykabê Irrîj'ÿr arênhô bôx.

²⁰ Ba ne ba me kute Kritu mar kêtjamâ arê. Me kute memâ Kritu'â ujarênh ny jarênh kêtjamâ ne ba ije kaj bê memâ arênh prâ:m kumrêx. Me'ò kumrêx kute memâ 'â ujarênh ny jarênh nhyem me arÿm kute mar. Me jamâ ne ije arênh prâm ngrîre. Me

ujarênh nhîby ije aje memâ arênh prâm ngrîre. Amÿ me kute mar kêt jamâbit ije kaj bê memâ arênh prâmkumrêx. Ga, me'ò arÿm kute kîkre nhîpêxmo kraxja pumÿ. Nhyem kam me'òdjwÿ arÿm 'ÿr bôx ne omÿ. Omÿn aje ibe ipêx prâm kêt. Badjwÿ ije me arÿm kute mar jamâ aje arênh prâm ngrîre. Me kute mar kêt jamâbit ne ije arênh prâmkumrêx. ²¹ Ije me amâ ja jarênh kôt ne me amrêbê: me bakukâmâremâ arênh memâ kum,

“Me kute memâ 'â ujarênh kêt jamâ dja me memâ 'â ajarê nhyem me arÿm kuma. Me kute mar kêt ja dja me arÿm kraxkôt prîne amijâ kuma.”

Nâm me â me bakukâmâremâ ane nhyem me arÿm 'â pi'òk no'òk ne. Ba 'â pi'òk no'òk pumÿn arÿm ije me kute mar kêt jamâ arênh prâmkumrêx. ²² Me kute memâ arênh kêt jamâ ije arênh prâmkam ne ba pyka jakam amikrâ ar ò iban te ar awÿr ikrâ krâptî ne.

Me ò krîraxbê Rôma'ÿr têm kadjy kute memâ amijarênh.

²³ Nhyem be, jakam arÿm ne ba pyka ja kunîkôt memâ Kritu'â ajarênh arÿm inomâ kumê nhyem me arÿm kuma. Amrêbê ne ba ar awÿr ikrâ nhyem ijà amex krâptî apêx. Jakam dja ba wâm ar awÿr tèn bôx ne ²⁴ ar akam dja. Dja gwaj kam abeno bakînhô bakrî:n bakrî kajbê 'îry.

Ba kam arÿm amÿ pykabê Êpanha'ÿr tê. Êpanha'ÿr itêm kadjy dja gar ikôt ò kangôn 'ÿr ijano. Ba kam arÿm 'ÿr tê. Ja kadjy ne ba amima. ²⁵ Nhyem be, ajbir jakam dja ba Djeruxarê'ÿr itêm ne ibôx kumrêx ne Jeju nhô me jamâ pi'òk kaprî ngâ.

²⁶ Matenimê Akajakam Jeju nhô me ja ne me kute amÿ memâ ò pi'òk kaprî kwÿ janormâ. Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar kwÿ ne me ò mÿjja kêt ne ar ba nhyem me kute memâ anormâ. ²⁷ Me ta ne me kute memâ anormâ. Mrâmri me kute memâ òr prâmkam mexkumrêx. Djeruxarêkam me kute amim Jeju mar ja ne me kumrêx Kritu'â ujarênh nyo ban amÿ me bajtemmâ arê. Mebê idjaer ne me amÿ me bajtemmâ Kritu jarê nhyem me arÿm tu amim markumrêx ne kînhkumrêx. Ne kam me kute amikutâ memâ ò pi'òk kaprî janor prâmkumrêx.

²⁸ Dja ba me'ÿr pi'òk kaprîo bôx ne memâ kungâ. Me kînh djâ ja memâ kungân arÿm akubyn tê. Akubyn pykabê Êpanha'ÿr tê. 'ÿr tê:n krîraxbê Rôma kumrêxkam ar akam bôx. Ne kam amÿ pykabê Êpanha'ÿr tê. ²⁹ Ije Kritu mar raxkôt ikî:nhkumrêx. Ar kam ibôx ne ije prîne ar amâ Kritu'â ujarênh ny jarênhkam dja gar ikudjwa akînhkumrêx. Tâmh ne ba arÿm kuma.

³⁰ Akmere, âpnhîre ar; Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kabênhkôt, Metîndjwÿnh

Karô kum gwaj bajabêja kabênkôt ne ba ar amâ arê. Dja gar Metîndjwýnhmâ ijo adjâ'wýr 'áno dja. Ba ne ba idjâpênh týx ar iba. Kum ijo adjâ'wýr 'áno djan o iro'â apên ikôt o kangô.

³¹⁻³² Dja gar kum,
—Djûnwâ, arým Paur pykabê Djudêjakam tēmâmâ. Kam me kwý kute amar kêt ne ar ba. Dja ga mebe utâ. Gêdja krîraxbê Djeruxarêkam tén Jeju nhô me jamâ me ô pi'ók kaprî ngâ. Dja ga memâ kînh jadjâ gé me kum me kînh ne amim me ô pi'ók kaprî by. Djûnwâ, aje mrâmri Paur ar ikam bôx'â amim karô jabej amrê ar iwýr ano gé kînh ne ar ikam bôxkumrêx. Dja bar kam Paur kôt abenmâ týx jangijn Jeju kôt ar amijo iban 'â idjukanga kêt, ane. Dja ga â kum ijo adjâ'wýro ane. ³³ Metîndjwýnh ne kute memâ umar mex jangjênh djwýnh. Jakam ba kum ar ajo a'uw gé ar akunî mē amijo kajkep râ'â ne. Tām ne ja.

16

Kute apýnh ôbikwamâ kute amikabên mex janor.

¹ Gwaj bakanikwýnh Bebi ije ar amâ arênhmâ. Bebi ne mexkumrêx ne krîraxbê Xekrerekam me kute amim Jeju mar kadjy âpênh ba. Me kute Jejukôt ar aben pydjio baja kadjy âpênh ba. ² Dja gar amâ kînh ne kum akabên mex jarê. Bênjadjwýr djwýnh Jeju nhô me ja ne me kum aben jabê. Dja gar me kudjwa amâ Bebi jabê. Godja gar âpênh'ô'â omû nhym Bebi kum ar aje kôt o kangônh prâm jabej tu kôt o kangô. Ta ne me krâptî:kôt o kangô. Badjwý ikôt o kangô. Dja gar pânih kôt o kangô.

³ Ne aje amû Prixiramê Akwire arkum ikabên mex jarê. Nām ar iro'â Kritu Jejumâ âpênh ba. ⁴ Ar ta ne ar inêje memâ kabên. Nām me te umati tâ nhym arkum amijâ ma kêt ne tu me'ýr tén inêje memâ kabên. 'Â ne ba arkum ukapri: jarê. Me bajtem kute amim Jeju mar kunî, apýnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djâri ne me aje arkum ukapri jarê.

⁵ Ar ô kikrekam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bawâdjwý. Me wâmâdjwý dja gar ikabên mex jarê. Wâkam imâ inhôbikwa kînh. Kubê Epenexu. Dja gar kum ikabên mex jarê. Pykabê Adjijkam ne Epenexu kumrêx Kritu'ýr amijo akêx.

⁶ Dja gar aje Marijmâ ikabên mex jarê. Marij ne gwaj bakadjy âpênh rax.

⁷ Dja gar aje wâkam inhôbikwa Tónikumê Djunijmê arkum ikabên mex jarê. Ar wâ ne me ar iro'â ar ibê ijê. Jeju kute ar anorja ne ar abenmâ Tónikumê Djunij ar arê:n kute ar mar týx. Ar kumrêx Kritu'ýr amijo akêx. Ba kam badjwý 'ýr amijo akêx.

⁸ Äpritumê ne bar imâ Bênjadjwýr djwýnh jabê. Kam imâ Äpritu jabê. Ar kum ikabên mex jarê.

⁹ Ne aje Ubanumâ ikabên mex jarê. Ubanu Kritu kadjy gwaj bakôt âpênh ar ba. Etakidjwý imâ kînh. Dja gar aje kum ikabên mex jarê.

¹⁰ Ne aje Aperimâdjwý ikabên mex jarê. Aperi ne Kritumâ âpênh mexkumrêx nhym me arým kôt kuma. Dja gar aje Artobur nhô kikrekam ar wâdjwýmâ ikabên mex jarê.

¹¹ Ne aje inhôbikwa Erodjiaômâ ikabên mex jarê. Ne Naxixu nhô kikrekam ar kute Bênjadjwýr djwýnh marjamâ aje ikabên mex jarê.

¹² Gwaj bakanikwýnh Kripenamê bakanikwýnh Kripodjamâ dja gar aje arkum ikabên mex jarê. Nām ar Bênjadjwýr djwýnhmâ âpênh ar ba. Dja gar aje Pexirmâ kum ikabên mex jarê. Me kum me bakanikwýnh kînh. Pexir ne Bênjadjwýr djwýnhmâ âpênh rax.

¹³ Nhym Rupumê nâ ar. Badjwý ne ba o inâ. Dja gar aje arkum ikabên mex jarê. Bênjadjwýr djwýnh ne amijo Rupu pytân ar o ba.

¹⁴ Dja gar aje Axikritumê Prekôtimê Eri-manhmê Patubamê Erimijmê ar ro'â gwaj baje aro bakamyja arkum ikabên mex jarê.

¹⁵ Ne Pirogumê Djurijmê Nerumê Neru kanikwýnhmê Orîpamê ar ro'â Jeju nhô me ja kunîmê dja gar arkum ikabên mex jarê.

¹⁶ Ne abenwýr bôx ne abeno arôrök ne aben pa krij. Apýnh me kute amim Kritu mar ne kôt ar aben pydjio ba djâri ne me ar amâ kabên mex jarê.

Me kute aminêje me 'áno am'â memâ karô.

¹⁷ Akmere, âpnhîre ar, gora ikabên ma. Arým ne gar aje Metîndjwýnh kabên kukradjâ mar katât. Dja me'ô ar bôx ne kupa'â aje ar amâ atemâ mýjja'ô jarê. Ne abenbê ar ajo bikjêr prâm ne Metîndjwýnhbê ar ajo akêx prâm. Gora ar aminêje me 'áno djan memâ akâx. ¹⁸ Mýkam? Bir, djâm me wâ ne me gwaj banhô Bênjadjwýr djwýnhbê Kritumâ apê? Katî. Nām me amidjwýnhbit man mâ axwe. Ne kute me noo biknor kadjy prîne memâ me kabêno irô mex. Ne memâ 'êx ne kabên mexkumrêx. Nhym me no rerekreja kum me kabên kînhkumrêx.

¹⁹ Nhym be ar ga ne gar aje Metîndjwýnh mar mex nhym me kunî kute abenmâ ar ajarêno ipôk ba ar ama. Ne kam ar akam ikînhkumrêx. Kam, dja gar mýjja mexbit ma. Kwârîk wânih mýjja punu mar kêt.

²⁰ Metîndjwýnhkôt me umar mexkumrêx. Ta dja ar amâ týx jadjâ nhym Xatanaj te ar amâ apnê. Kôt ar ajaxwemâ te ar amâ apnê gar amijâno dja. Arým aje Xatanajmâ rerek jadjârmâ. Aje mrâmri ne aparo Xatanaj krâ

kajyr pyrək. Arÿm aje Xatanajmā rerek jadjār 'ÿr.

Gê Bēnjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akaprĭn ar ajo ba. Tām ne ja.

²¹ Ximoxi ikôt àpēnhja ne ar amā kabēn mex jarē. Inhōbikwa Juxumē Djaxōmē Xopatudjwÿ ar amā kabēn mex jarē.

²² Ba ibê Texu ne ba Paur kukwakam pi'ók ja no'ók. Nā bām tu amim Bēnjadjwÿr djwÿnh markumrēx. Ne amü ar amā ikabēn mex jarē.

²³ Gajudjwÿ ne ar amā kabēn mex jarē. Jakam ar ije amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ibaja kunĭ ne bar mā Gaju nhō kikrekam bōx nhym mā ar ikunĭo djuw mex.

Eraxumē gwaj bakamy Kwatu ar amā kabēn mex jarē. Eraxu ne kute krĭrax jakam bēnjadjwÿrmā pi'ók kaprĭ pumūnh djwÿnh.

²⁴ Gê Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu tu kum ar akunĭ kaprĭ:kumrēx ne ar ajo ba.

²⁵ Dja ar amā tÿx jadjā. Amrēbê ne ba kàj bê memā Jeju Kritu'ā ajarē nhym 'ā ujarēnh arÿm ar awÿr bōx gar tu amim markumrēx. Ar aje tu amim markumrēxkam dja ar amā tÿx jadjā gar kôt ar amijo aban 'ā adjukanga kêt. Amrēbê ne Kritu'ā ujarēnh nyja me bakukāmārebê bipdjur tūm. Nhym kam me kute arēnh kêtumrēx.

²⁶ Nhym kam ajbir jakam Metĭndjwÿnh arÿm gwaj bamā Kritu'ā ujarēnho amirĭtkumrēx. Amrēbê: ne Metĭndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh Kritu'ā pi'ók no'ók gwaj jakam, 'ātū:mkam amim arēn arÿm kuma. Metĭndjwÿnh tĭn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Kabēn kôt ne gwaj apÿnh pyka djāri kunĭkôt memā Kritu'ā ajarē nhym kunĭkôt me arÿm 'ā ujarēnh ma. Dja me kwÿ tu amim Kritu markumrēx ne kabēn markumrēx ne kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne gwaj memā 'ā ajarē.

²⁷ Metĭndjwÿnh pydji ne amak me:xkumrēx ne no me:xkumrēx. Ba kum meo a'uw gê memā amak bō. Me kute tu amim Jeju Kritu markumrēxkôt gê memā amak bō. Dja memā amak bō nhym me kunĭ arÿm kum rax jarēnh rā'ā: rā'ā ne. Tām ne ja.

Paur kute Kôritukam me jamã pi'ók kumrêx no'ók ne ja.

Paur ne krîrãxbê Kôritukam me jamã pi'ók no'ók ne. Nãm arým pyka kunî'yr mrãnhkôt me'yr bôx ne memã Jeju jarê nhyem me kwý arým tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhyem kam Paur arým mã me jadjwý'yr tê nhyem tekrekam me amijo ajkê. Nãm ne abenmã kum,

—Djã nãm mrãmri Jeju Paur jano nãr kon, ane ne kam ajte abenbê bikjêro kumex. Ne kam ajte kute Jeju tyk marmãn kam ajte bibãnh ar mrãn abenbê djwý pytãro ba. Ne kam ajte me kãtãm nhípókri aben japyr ar o ba. Nhyem kam ajte me'ô bãmbê prôo akî nhyem me tu ate krãn ar ban kute nêje kukrà kêt. Ne kam ajte abenmã kum,

—Kati, me akubyn tîn kêt. Nãm me tu tykkumrêx, anhýr ar o ba. Ne kam ajte,

—Mã dja gwaj nê? Djãm gwaj bajê mry me kute mýjiao Metîndjwýnh karô nhípêxmã bôrja kurmã nãr kon? ane. Ne kam ajte,

—Me kuprý ne ar babit ne mex, nãr kon me abenwýr môrbit mex, ane. Be, nhyem Paur mýjia ja kunî man kam prîne pi'ók no'ókkôt memã 'ã karô.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Kritu Jeju ne amiwýr ijuw. Metîndjwýnh kute amim ijã karô kôt Jeju amiwýr ijuw ne ar ijo ban ijano. Ba kam arým 'ã memã idjujarênh ar iba. Me bakamy Xoxinidjwý ne ikôt dja.

² Krîrãxbê Kôritukam ar aje Metîndjwýnh mar ne kôt aje ar aben pydjio abaja ba ar amã ikabên jarê. Kritu Jeju ne arým amimexo ar ajo mex. Arým amiwýr ar ajuw gar tu amim markumrêx. Kute ar ajo ô me ja kadjy ne amiwýr ar ajuw. Nãm amiwýr gwaj bakunî 'uw. Apýnh gwaj baba djãri bakunî 'uw. Gwaj bajê banhô Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kretimã amijo badjã'wýrja kunî 'uw. Kute gwaj bajo ô me ja kadjy ne gwaj bakunî 'uw. Amũ me wãmê gwaj bamê ne Jeju arým amiwýr gwaj bakunî 'uw. Ar amã ne ba ikabên jarê.

³ Metîndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprîn * ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Kute Metîndjwýnhmã mekam amikînh jarênh ne ja.

⁴ Ba mã ijo ba djwýnh, Metîndjwýnhmã ar akam amikînh jarê. Metîndjwýnh tu kum ar akaprî. Gar tu amim Jeju Kritu markumrêx nhyem arým kum ar akaprî. Kam ne ba mã

kum ar akam amikînh jarê. ⁵ Nãm kum ar akaprîn prîne ar ajo djuw mex. Mýj ne ar ajo djuw mex on? Bir, nãm ar amã apýnh akînh djã, adjãpênh djã'ã karô gar maro aban kam arým kôt aje memã kukràdjã jarênh me:xkumrêx ne aje mýjia mar me:xkumrêx. ⁶ Ar ba ne bar ar amã Kritu jarê. Ar ije omũnh kôt bar ar amã arê: gar arým amim,

—Mrãmri Paur ar kabên katãtkumrêx, ane. Nã gãm ar amim anen kam arým tu amim Kritu markumrêx.

⁷ Ne kam aje àpênh djã kunî mar ne o aba. Metîndjwýnh Karô ne ar amã àpênh djã kunî'ã karô gar aje mar ne akubyn bôxkam amako aba. Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu bôxkam amako aba. Kam ne ba mã Metîndjwýnhmã ar akam amikînh jarê.

⁸ Ta dja mã ar amã týx jadjã gar mã amim mar týx rã'ã: nhyem Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu arým bôx. Ne kam ar amã ajaxwe jarênh kêtumrêx gar arým kum ajaxwe kêt ne amextire ne dja. ⁹ Metîndjwýnh ne mrãmri kabênkumrêx. Kabên kôt dja gwaj bajo djuw mexkumrêx. Ta ne arým kra'yr ar ajuw. Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu'yr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam arým o anhôbikwakumrêx. Mrãmri kabênkumrêx.

Me kabêno aben japanho ku'ê nhyem nêje memã kabên.

Rô 15.5; A Kô 13.11; Pir 2.2; Ped k 3.8

¹⁰ Akmere, àpnhîre ar, ba ar amã arê gar ama. On abenmã akabên pydjín arê. Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu kukwakam ne ba ar amã amex'ã karô. Kwãrik wãnh apýnh mýj xêjakôt adjãm ne abenã akabên kêt. Ate dja gar axikôt akabênjabit man axikôt akabên jarênh kôt prîne amex. ¹¹ Akmere, àpnhîre ar, Krôre nhô kikre wãkam ar kwý arým nînh iwýr bôx ne ar arým ar ajã imã,

—Onîj, me kabêno aben japanho kumex, ane. Ba arým ar kabên man arým wãm ar amã arê. ¹² Gar we akwý amã me kînh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar iba, anhýro aba. Nhyem ar akwý ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Apôr kôt ar iba, anhýro aba. Nhyem ar akwý ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Xepa kôt ar iba, anhýro aba. Nhyem ar akwý ajte amã me kînh kêt ne memã kum,

—Be, ba ne ba Kritu kôt ar iba, anhýro aba. Nã gãm ar ã ari aben bê abikjêrm amã aben kînh kêt ano nhyem me arým imã arê ba arým kuma.

¹³ Nã gãm ar arým apýnh mýj xêja kôt aku'ên arým abenã akabên ne. Nã gãm ar

* 1:3 Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhyem pãnh kum ar akaprî Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtãm. Nhyem be, ta ne tu kum ar akaprî.

arÿm aje abenmâ Kritu nhirênh pyrâk. Djâm ba ne me arÿm pîte'y'â inhô gar we ikôt ar aba? Djâm imâ ne me arÿm ngômâ ajadjâ gar we ikôt ar aba? Kati.

¹⁴⁻¹⁶Djâm ba ne ba ngômâ ar ajangij? Kati. Ije ngômâ ar ajangjênh kêt. Kam ne ba ikînh ne Metîndjwÿnhmâ amikînh jarê. Mÿkam ne ba kam ikînh? Bir, ba ren ngômâ ar ajangij nhyem ren ar ajô arîk ijâ amim,

—Ba ne ba tu amim Paur markumrêx. Nâm arÿm amim ngômâ ijadjâ, ane ba ren kam ikaprire ne. Nhyem be, kati. Kripumê Gajubit ne ba ngômâ ar adjâ. Exepa nhô kirkrekam ar jadjwÿr ba ngômâ ar angij. Nhyem me'ôdjwÿ ije mar kêt. Ar ngrêre jabit ne ba ngômâ ar angij.

¹⁷Djâm ije ngômâ me angjênh kadjy ne Kritu ijano ba têt? Kati. Kâj bê ije memâ Kritu'â ujarênh ny jarênh kadjy ne ijano ba têt. Me kum Metîndjwÿnh Kînh kêtja me ta krâ mexja djâm me ta krâ mexo ikrâ mex ne ikabênh mex ne ba ar amâ arê? Kati. Me kum Metîndjwÿnh Kînh kêtja krâ mexo ikrâ mex kêt. Ba ren me krâ mexo ikrâ mex ne ren ar amâ ikabênh mex jarênh ren arÿm o amibê Kritu'â ikabênja kuno. Kritu pîte'ykam tyk'â ikabênh ja ne ba ren o kuno. Nhyem kam ren me arÿm Kritu mar kêt ne.

*Me ta krâ mex'â ujarênh.
Kô k 3.19*

¹⁸Nhyem be, kati. Kritu pîte'ykam tykbit ne ba kâj bê ar amâ 'â ajarê nhyem arÿm ar amâ amirîtkumrêx. Nhyem kam me biknor tokry djâkam me biknor prâmja ikabênh man amim,

—Kê. Djâm katât kute amikabênh jadjwÿr got? Nâm krâ punu, ane. Nhyem be, gwaj ba, Jeju kute gwaj bajo bakumrêxja gwaj amim,

—Mrâmri, Paur kute Kritu pîte'ykam tyk'â ujarênhkumrêx. Nâm 'â ajarê nhyem me tu amim Kritu markumrêx. Nhyem kam Metîndjwÿnh arÿm 'itÿxo me utân ar meo bakumrêx, ane. ¹⁹Amrêbê: Metîndjwÿnh kute me bakukâmâremâ arênh ne ja. Nâm memâ kum,

“Me ta krâ mex ne kute memâ kabênh mexja dja ba mebê kabêno akno. Nhyem kam me arÿm kabênh kajgo me:xi.

Nhyem me ta amak mex ne kute priene memâ mÿjja'â karô mex ne kute mar ja dja ba mebê amak mexo akno nhyem me arÿm kabênh kajgokumrêx.”

Nâm Metîndjwÿnh 'â me bakukâmâremâ ane nhyem me arÿm 'â pi'ôk no'ôk ne. Nhyem kam me arÿm aben djô'â arênho mô:n arênho môr tâmtâ arÿm 'ÿr o bôx. Tû:mrâm me bakamin-grânrekan Jeju Kritu arÿm pîte'y'â wajêt ne kam ty. Ty nhyem Metîndjwÿnh arÿm o gwaj bapytân kam arÿm mebê amak mexo akno. Nhyem kam me arÿm kabênh kajgo me:x ne.

²⁰Nhÿnh ne me'ô ta krâ mex? Nhÿnh ne me kum Metîndjwÿnh Kînh kêtja ta krâ

mex? Kati. Nhÿnh ne me'ô ta kute priene me kukradjâ mar? Kati. Nhÿnh ne me'ô ta krâ mex ne kute kabênh mexo kute me apanh mar? Kati. Me kum Metîndjwÿnh Kînh kêtja ne me krâ mex kêt. Me kabênh kajgo me:xi.

²¹Mÿkam ne me kabênh kajgo mexi? Bir, Metîndjwÿnh ta kute katât me'â amikabênh djirkumrêx ne amim,

—Djâm me kum ikînh kêtja ta kute imarmâ? Djâm me ta krâ mex ne kute imarmâ? Arkati. Me kute kâj bê memâ Kritu pîte'ykam tykja'â ujarênh nhyem me kute me'â, “Me krâ punu”, anhÿrja. Me kute anhÿrkam gê inhô âpênh ar kâj bê memâ Kritu pîte'ykam tyk'â ujarênhkumrêx. Nhyem kam me kwÿ kute tu amim Kritu markumrêx ba arÿm me utân ar meo iba. Ja ne imâ Kînhkumrêx. Nâm 'â Metîndjwÿnh me'â amim ane. Kute amim anhÿrkam ne me kabênh kajgo me:xi. Me kum Metîndjwÿnh Kînh kêt ta krâ mexja ne me kabênh kajgo me:xi.

²²Be, mebê idjaer ne me ar imâ,

—Goja mÿjja pumûnh kêt'ô nhipek ba me omûn kam arÿm amim Kritu'â akabênh markumrêx, anhÿro ba. Nhyem be, me bajtembê kregu ne me kute ar imâ,

—Goja me krâ mex o akra mex ne akabênh mex ne arÿm imâ Kritu 'â ajarê. Dja ba me aman kam arÿm amim Kritu'â akabênh markumrêx, anhÿro ba. ²³Bar kâj bê memâ kum,

—Metîndjwÿnh ne Jeju'â Bênjadjwÿrbê kumkatibê Krituja mê nhyem arÿm pîte'y'â wajêt ne ty, ane. Nhyem mebê idjaer arÿm kôt kum Jeju kurê kute mrâmri ne kên me par tok nhyem me rôrôk ne arÿm kum kurêja pyrâk. Nhyem be, me bajtem kwÿ ne me abenmâ,

—Nâm ar ari kabênh kwÿ jadju:w. Nâm ar krâ punu, anhÿro ba.

²⁴Nhyem be, bar katât me kwÿmâ 'â ajarê. Metîndjwÿnh kute arÿm amiwÿr me kwÿ 'wÿr ne ar meo bajamâ 'â ajarê. Mebê idjaerja nâr me bajtemja bar katât me jamâ 'â ajarê. Katât Kritu pîte'ykam tyk'â memâ ajarê. Nhyem me abenmâ kum,

—Djâm Metîndjwÿnh 'irere:k got? 'Itÿxo kute me kunî rer me:xi. Djâm Metîndjwÿnh kute ari kabênh jadjwÿr got? Metîndjwÿnh kute no mexo, kabênh mexo me kunî rer me:xi, anhÿro ba.

²⁵Mÿkam me 'â abenmâ anhÿro ba? Bir, Metîndjwÿnh kute krâ mexo, 'itÿxo kute me kunî rer mexkam. Nâm me kute Metîndjwÿnh'â amim, “Krâ punure”, anhÿr, me ta ne me krâ punure. Nhyem be, Metîndjwÿnhhit ne krâ me:xkumrêx. Nâr, nâm me kute, “Irerekre”, anhÿr, me ta ne me 'irerekre. Nhyem be, Metîndjwÿnh 'itÿxo kute me rer me:xi.

²⁶ Aj, mýj gêdja ga me kam amikadyy ama? Bir, mýj ne ga me kam akute nhyM Metíndjwýnh arým amiwýr me ajuw ne me ajo ba? Bir, djám me akráptí akrá mexkam ne amiwýr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djám me akráptí ajityx nhyM kam arým amiwýr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djám me akráptí arúnh nhyM kam arým amiwýr me ajuw ne me ajo ba? Kati.

²⁷ NhyM be, me kum Metíndjwýnh kính kêt kute me'á, "Me krá punure", anhýr Metíndjwýnh arým amijo me we krá punure ja pytán meo ba. Mýj kadyy? Bir, dja meo ban arým meo me we krá mexjao apa. Me ta kute amijo krá mexjao apa nhyM me arým pijám ne. Me kum Metíndjwýnh kính kêtja kute me'á, "Me rerekre", anhýrja Metíndjwýnh arým amijo me we rerekre ja pytán meo ba. Mýj kadyy? Bir, dja meo ban arým meo me we 'ityx jao apa. Me ta kute amijo 'ityxjao apa nhyM me arým pijám ne. ²⁸ Me kum Metíndjwýnh kính kêtja kute me'á, —Me kajgo. Me kum me kính kêtukumrëx, anhýro ba. Me kajgo ja Metíndjwýnh arým amijo me után meo ba.

Mýj kadyy? Bir, dja meo ban arým meo me rúnh apa nhyM me arým pijám ne kajgo ne. ²⁹ Dja meo ba nhyM me kuní arým Metíndjwýnhmä amijo amra kêt. ³⁰ NhyM be, ar ga ne Metíndjwýnh arým amijo ar apytán Kritu Jeju kôt ar ajo ba. Ne arým gwaj bamá Kritu jano nhyM bõx ne arým gwaj bamá katát kabên jarênhkumrëx. Gwaj kam arým markumrëx ne kôt arým bakrá mexkumrëx. NhyM Metíndjwýnh ajte Kritu kôt arým gwaj bamá axwe kêt jaré gwaj arým ta mexo bamex ne. NhyM ajte Krituo gwaj bajaxweo pánh mex.

³¹ Amrëbê: me kute me bakukâmäremä arênh kôt ne ba ar amä arê. Näm memä kum,

"Djám amijo adjámra prám? Kwärík wánh amijo adjámra kêt.

Dja ga Bênjadjwýr djwýnh amra."

Näm ä memä ane nhyM me arým 'a pi'ók no'ók ne. Kam, dja gwaj Jeju Kritubito amra. Täm ne ja.

2

¹ Akmere, àpnhíre ar, amrëbê ne ba ar awýr bõx ne Metíndjwýnh kukwakam ar amä kabên jarê. Djá nã bãm me kum Metíndjwýnh kính kêtja krá mexo ikrá mex ne arým mekôt príne ikabên jarênh mex, príne mekôt ar amä ikabên jarênh mex gar arým amä ikabên kínhkumrëx? Kati. Mýkam?

² Bir, ba ar awýr ibõx kêtiri amim,

—Dja ba arkam bõx ne Jeju Kritubit man arkum 'a ajarê. Kritu píte'y'á jêt ne tyk'á dja ba ajarê. Kwärík wánh ba arkum atemä mýjja'õ jarênh kêt. Nã bãm ä amim ane.

³ Ne kam ar awýr bõx ne amikam irerekre ma. Ba irerekre man arým ar apymaje itertet kumex. ⁴ Djá nã bãm amim,

—Ba me krá mex o ikrá mex ne príne arkum ikabên jarênh mex gé ar arým ikabên mex man kôt ar amijo ba, ane? Djá nã bãm amim anen arým ä ar amä arênh ane? Kati. Metíndjwýnh Karõ ne ijo ba gar arým ipumü. Ba kam arým ar amä ikabên jarê gar arým ama. ⁵ Mýj kadyy ne ba ä ar amä ikabên jarênh ane? Bir, ar aje me ta krá mex mar kêt kadyy. NhyM be, Metíndjwýnh ne 'ityx. Ar aje tu amim Metíndjwýnh markumrëx kadyy ne ba ä ar amä ikabên jarênh ane.

Me kute Metíndjwýnh Karõ marbit ne me krá mex.

Mat 7.6; Dju r 14.22

⁶ Be, djá nã bãm ar ikrá punun kôt ikabêndjwý punu? Kati, nã bãm ar ikrá mex ne kôt ikabên mex. Me amak mexjamä ne bar príne memä arê. NhyM be, me kum Metíndjwýnh kính kêtja kabên kôt ne bar ije ikabên jadjwýr kêt. När, me rúnh kwý kum Metíndjwýnh kính kêtja kabênkôt ne bar ije ikabên jadjwýr kêt. Me ja dja me íkêtukumrëx.

⁷ NhyM be, Metíndjwýnh kute katát kabên jadjwýrkumrëx. Kabên ja ne bar ije memä arênh. Mýjja kuní kêtiri ne Metíndjwýnh kute tu amim kabên'á karõkumrëx. Kute príne amimexo gwaj bajo mex kadyy amim kabên'á karõ. Ne kam kute me bakukâmäremä arênh kêt. Ne kam ajbir ar imä kabên jarê bar arým jakam memä arênh iba.

⁸ Djám pykakam me rúnh'õ kute kabênja mar? Kati. Ne ren me rúnh kuman ren píte'y'á Jeju nhôr kêt. Bênjadjwýr djwýnh Jeju ne príne mex ne umakumrëx. Ren me kute píte'y'á nhôr kêtukumrëx. ⁹ Mrämri me'õ ta kute kabênja mar kêtukumrëx. Ije ar amä arênh kôt ne me amrëbê: me bakukâmäremä arê. Me memä kum,

"Metíndjwýnh ne arým me kadyy amim mýjja mex'á karõ.

Djám me'õ ta kute omúnh? Kati. Me'õ ta kute omúnh kêt.

Djám me'õ ta kute mar? Kati. Me'õ ta kute mar kêt.

Djám pykakam me'õ ta kute amim 'á karõ? Kati. Me'õ ta kute amim 'á karõ kêt.

Me kum abêja kadyy ne Metíndjwýnh amim mýjja mex'á karõn memä kudji. NhyM kam me'õ ta kute mar kêtukumrëx."

Näm me ä me bakukâmäremä ane nhyM arým 'a pi'ók no'ók ne.

¹⁰ Ga, me ta te kute marmäja pumü. NhyM be, Metíndjwýnh ta ne arým gwaj bamä o amirítukumrëx. Karõo kute gwaj bamä kabêno amirítukumrëx. Karõ kute príne mýjja mar. Metíndjwýnh kute õkre kadjwýnhbê

amim mýjja'ã karôja kunĩ ne Karô kute prĩne mar mex. ¹¹ Djãm gwaj babu'ã me'õ kute gwaj bakadjwýnhbê bakabên mar? Kati. Gwaj bajbit ne gwaj baje banhõkre kadjwýnhbê bakabên mar. Metĩndjwýnhdjwý õkre kadjwýnhbê kabênja me'õ kute mar kêtukumrêx. Metĩndjwýnh Karôbit arým kute mar.

¹² Djãm me kum kĩnh kêtja karô ne Metĩndjwýnh gwaj bamã ano nhyam gwaj bajo ba? Kati. Ta Karô ne gwaj bamã ano. Gwaj baje bakĩnh djã mar kadjy ne gwaj bamã ano. Metĩndjwýnh ta gwaj bamã apýnh bakĩnh djã ngã, kajgo gwaj bamã kungã. Gwaj ba ne baje bakĩnh djãjao pãnh kêt. ¹³ Bar memã gwaj bakĩnh djã'ã idjujarênh ar iba. Djãm me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt ja ne ar imã 'ã ajarê, ta krã mexkõt ar imã 'ã ajarê? Kati. Metĩndjwýnh Karô ne ar imã 'ã ajarê. 'ã ajarê bar ije mar ne arým memã 'ã idjujarênh ar iba. Karô kute katãt kabên jadjwýrkumrêx ar ije mar ne Karô kabên kõt memã 'ã ajarê.

¹⁴ Nhyam be, me ja, Metĩndjwýnh Karô kute meo ba kêtja djãm me kute amim Metĩndjwýnh Karô kabên mar prãm? Kati. Mýkam? Bir, nãm me apýnh amim,

—Djãm kute amikabên jadjwýr mex got? Nãm krã punu, ane. Ne kam amim,

—Ba gêt mekõt kabên ma, ane. Ne kam 'yr tẽn gwaj bakõt maro krĩn mar kajgo. Mar kajgon arým amim,

—Je, mýj'ã ne kabên jarê? ane. Ne te 'ã amijakren te kute marmã.

¹⁵ Nhyam be, gwaj ba ne gwaj baje Metĩndjwýnh kabên kunĩ mar kadjy bamex. Gwaj baje Metĩndjwýnh Karô markõt kadjy bamex. Nhyam be, me kute Karô mar kêtja ne me te kute Metĩndjwýnh kabên marmã. Ne kute gwaj badjwý gwaj bamar kêt.

¹⁶ Ikabênja kõt ne me amrêbê: me bakukãmãremã kum,

“Bênjadjwýr djwýnh kute mýjja'ã amim karô djãm me'õ kute mar? Kati.

Kam, djãm me'õ kute Metĩndjwýnhmã mýjja'ã karõmã ne kum, ‘Gêdja ga ã ane’? ane. Arkati. Metĩndjwýnh ajbit ne kute mýjja kunĩ mar.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Nhyam be, gwaj bajbit ne gwaj Karô kõt Kritu djumaro badjumar ne arým baje mar. Kute amikabên'ã amim karôja gwaj arým baje mar. Tãm ne ja.

3

Me kute me prĩre pyrãk nhyam kute memã arênh.

Kô k 14.20; Ep 4.14; Idja 5.11

¹ Akmere, ãpnhĩre ar, djãm ije ar amã ikabên kunĩ jarênhmã? Djãm arým ar ajamak mex got ije ar amã ikabên kunĩ jarênhmã?

Kati. Ar aje Metĩndjwýnh Karô mar kêt rã'ã. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt kukrãdjãja ne ar aje mar týt rã'ã. Ar aje me prĩre bixadjwýr nyre pyrãk.

² Ga, me prĩre bixadjwýr nyrekam kute mýjja týt kur kêtja pumũ. Ar gadjwý Metĩndjwýnh kabên kwýbit ne ba ar amã arê. Amirĩtbit ne ba ar amã arê. Ije ar amã kunĩ jarênh kêt. Metĩndjwýnh kabên kwý ne me bê bipdjur ne me bê týt. Me kute Metĩndjwýnh Karô marjabit ne kute kabên bipdjur mar. Djãm ije ar amã kabên bipdjur jarênh prãm? Kati. Amrêbê ne ar aje Karô mar mex kêt. Gar kam arê jakam aje Karô mar mex kêt rã'ã. Ba kam te ije ar amã Metĩndjwýnh kabên kunĩ jarênh prãmje.

³ Ar aje amidjwýnhbito kĩnh kadjy amimar týt rã'ã ne. Ne kam te aje me urãk prãmje angyrky ne ari akabêno aben japanho aku'ê. Ne kam arým apýnh mýj xê jakõt aku'ê ne arým abenã akabê:n ne. Djãm kam ar aje me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukrãdjã mar kêt got? Djãm mekõt ar aje amijo aba kêt got? Mrãmri me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtãkõtbit ar aje amijo abakumrêx. ⁴ Ar akwý ar amã me kwý kĩnh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kõt ar amijo iba, anhýro aba. Nhyam ar akwý ajte tãm ne memã kum,

—Ba ne ba Apôr kõt ar amijo iba, anhýro aba. Gar kam aktã ar amã aben kĩnh kêtõ aban mýj xêja kõt aku'ên ã aben bê akêxo ane. Djãm me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kõt adjumar kêt got? Ar aje me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kõt adjumarkumrêx.

⁵ Djãm Apõrmê ar irax got gar ar ikõt aben bê abikjêr prãm? Kati. Ar irax kêt ne ingrire ne ibê Metĩndjwýnh nhõ ãpênhbit. Ar ikabên kõt ne gar tu amim Jeju markumrêx. Kute ar imã apýnh ar idjãpênh djã'ã karô kõt ne bar kum idjãpênhõ iba.

⁶ Bar ije puro djuw mex djwýnh pyrãk. Ba ne ba ije pur kre djwýnh pyrãk. Nhyam Apôr kute ngo djwýnh pyrãk. Nhyam be, Metĩndjwýnhbê djwý kunĩmã rũnh jangjênh djwýnh. Ba ikumrêx ne ba ar amã Jeju'ã ajarê gar arým 'yr amijo akêx ne kõt ar amijo aba. Nhyam kam Apôr bõx ne ar amã Metĩndjwýnh kabên ra:x ne arê gar ama. Nhyam be, Metĩndjwýnhbit ne ar amã ajamak bõ gar arým amũ maro amikamê. ⁷ Kam ne ba ikajgokumrêx. Nhyam Apõrdjwý kajgokumrêx. Nhyam be, Metĩndjwýnhbit ne raxkumrêx. Kute memã amak bõnhkam ne raxkumrêx.

⁸ Djwý abatãnhmã ne kre djwýnh pur kre nhyam ajte ngo djwýnh pur ngo. Ar badjwý ne ar aje Jeju mar raxmã bar ar amã arê. Ar ije ar amã arênh mex kõt dja Metĩndjwýnh ar inhĩ pýnhkõt ar imã o pãnh ne. ⁹ Ar iro'ã ne bar Metĩndjwýnhmã idjãpênh ar iba. Ar ga ne gar aje Metĩndjwýnh nhõ pur pyrãk. Ar aje Metĩndjwýnh mar ne kõt amijo aba kadjy

ne bar ar akam apê kute mrâmri ne me kute purkam apênh pyrâk. Ne ar aje mrâmri ne kute Metîndjwýnh nhô kikre pyrâk. Kute kên krâptîo kikre pyrâk. Ar akrâptî nhyim Metîndjwýnh arým amijo ar apytân ar ajo kra.

Kikre'ã memã ujarênh.

A Kô 6.16; Ep 2.20; Ped k 2.5

¹⁰ Metîndjwýnh tu kum ikaprikam ne ba prîne ar amã Metîndjwýnh kukrâdjã jarênh mex. Kute mrâmri ne me kute prîne kikre nhîpêx mexja pyrâk ne ba ar amã kukrâdjã jarênh mex. Ba ne ba ikumrêx ar amã kukrâdjã jarê gar ama. Kute mrâmri ne me kute kikremã pyka nhîpônho tēm, katã:t pyka nhîpônho tēm ne kam kam kên kapîn ne kam îby pyka tÿx kapînja pyrâk ne ba ikumrêx ar amã arênh mex. Me'õ ne arým ar awÿr bôx ne ajte ar amã kukrâdjã 'õdjwÿ jarê. Kute mrâmri ne me'õdjwÿ kute pyka kadjwýnhbê kên ja nhîby kikre pyrâk ne me'õ ar amã kukrâdjã 'õdjwÿ jarê. Ije ar amã kukrâdjã jarênh nhîjukri ar amã arê. Gora gê ikôt bôxja ikudjwa ajte Metîndjwýnh kukrâdjã jarênh 'ãno djan prîne katãt ar amã arênh mex. Kute mrâmri ne me kute kikre 'ãno ãm ne prîne katãt ipêx mexja pyrâk gora gê me katãt ar amã arênh mex.

¹¹ Djãm me kute pyka kadjwýnhbê kên ngrãnh ne kupa'ã kute ajte 'õdjwÿ nhîpêxkam mex got? Kati. Kritudjwÿ. Djãm me'õ kute katãt memã Kritu'ã ujarênh nhyim ajte me'õdjwÿ bôx ne kute memã kupa'ã 'ã ujarênhkam mex got?

¹² Ê, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mÿjja tÿxo, mÿjja pãnh raxo kikrekam punu got? Me kute kên karÿro ipêx nãr kute kryt jakao ipêx nãr kute kên pãnh rax 'õdjwÿo ipêx. Tãm dja punu kadjy kêt ne tũmrãm mex rã'ã ne. Me'õ kute ar amã Metîndjwýnh kabên jarênhjadjwÿ godja ar amã katãt Metîndjwýnh kabênkumrêx jarê gar ama. Nhyim kam kute mÿjja pãnh raxo kikre pyrâk. Gar kam arým Metîndjwýnhmã amex rã'ã ne tu amim Jeju markumrêx rã'ã ne.

Ê, gop ajte kikre ma. Djãm me kute mÿjja rerekre, mÿjja pãnh kryo kikrekam mex got? Me kute pîo ipêx nãr kute bôo ipêx nãr kute bôo ipêx. Tãm dja tēmbê punu. Me'õ kute ar amã Metîndjwýnh kabên jarênhjadjwÿ godja bôx ne Metîndjwýnh kabên kupa'ã ar amã arê, Metîndjwýnh kabên kêt jarê, ta kabên ar amã arê gar ama. Nhyim kam kute mÿjja rerekre kikre nhîpêx pyrâk. Dja ar amã arê gar ama. Ne kam arým Metîndjwýnhmã amex kêt ne tēmbê apunu ne tu amim Jeju markumrêx kêt.

¹³ Dja Jeju arým bôx 'ÿr nhyim arým apÿnh me umar punu djãri ban bôx. Kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx pyrâk. Nhyim kam

me arým me omũ. Me'õ kute memã kabên jarênh mex kôt dja me arým omũ. Nãr me'õ kute memã kabên jarênh punu kôt dja me arým omũ. Godja me'õ arým katãt memã kabên jarênhkumrêx jabej nhyim te me umar punu djã me mr'ÿr bôx nhyim me mex rã'ã ne. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx ne xêt kêt ne umar mex mex ne ku'ê pyrâk. Nãr, godja me'õ kupa'ã memã ta kabên jarênh jabej. Nhyim kam me umar punu djã me'ÿr bôx. Nhyim kam me arým mex kêt ne Jeju bê amijo akêx. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx nhyim pôk ne xêt pyrâk.

¹⁴ Godja me'õ katãt memã Metîndjwýnh kabên jarênhkumrêx jabej nhyim me arým Jeju mar tÿx rã'ã. Nhyim kam Metîndjwýnh arým me'õjamã pãnh mextire ngã.

¹⁵ Nãr godja me'õ memã arênh punu jabej nhyim me arým Jeju bê amijo akêx. Nhyim kam me'õja arým umar punure. Kute pãnh'õ byr kêt kam dja umar punure. Nhyim be, dja Metîndjwýnh arým me'õja pytã. Kute mrâmri ne me kute kikre pôk katãt kute me pa 'amÿnh ne meo kator pyrâk.

¹⁶ Metîndjwýnh Karõ ar akam ÿrkam ar aje mrâmri ne Metîndjwýnh nhô kikreti pyrâk. Djãm ar aje ja mar kêt? ¹⁷ Metîndjwýnh nhô kikreti ne ta mexo mex ne uma:. Gêdja me'õ õ kikretio bikênh jabej nhyim kam pãnh o bikênh rax ne. Ar gadjwÿ ar aje Jeju markam aje mrâmri ne õ kikreti pyrâk ne ta mexo amex. Gêdja me'õ ar abê Metîndjwýnh kurênh kubê ar ajo akêx jabej nhyim kam pãnh o bikênh rax ne.

¹⁸ Gar ajõ we aje prîne me kukrâdjã mar. We aje me kum Metîndjwýnh kînh kêt kukrâdjã mar ne mekôt ar amijo aba. Ba amã arê ga ama. Kwãrik wãnh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Ba ne ba mekôt ikrã mexkumrêx, anhÿr kêt. Djãm mrâmri akrã mexkumrêx? Kati. Ate dja ga amim, “Ikrã punu”, ane. Mÿj kadjy dja ga ã amim ane? Bir, dja ga amim anen kôt amim Metîndjwýnh man arým kôt akrã mexkumrêx.

¹⁹ Me kum Metîndjwýnh kînh kêtja kute amikukrâdjã punu kôt amijo ban kute amim, “Ba ikrã mexkumrêx”, anhÿrja, me jamã ne Metîndjwýnh memã krã punu jarê. Ije ar amã arênh ja ne me amrêbê: me bakukãmãremã arênh memã kum,

“Ga, me kute mry kukrâdjã mar kute kum ka'ên kam kute kum õ mry janhõrja pumũ. Nhyim mry ta amikukrâdjã kôt amijo ba tãmtã õ mry'ÿr bôx ne ta arým amipynê.

Nhyim me kum Metîndjwýnh kînh kêt djwÿ we ta krã mexkam dja me amikukrâdjã punu kôt amijo mõr tãmtã arým ta amijo bikênh mex ne.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhyṃ me ar̄ym 'ā pi'ōk no'ōk ne. ²⁰ Nhyṃ me ajte kam memā kum,

“We me krā mex. Me kum Metīndjw̄ynh kīnh kēṭja we me krā mexja. Me ta umar kōt ne me amim 'ā karō.

Nhyṃ Bēnjadjw̄yr djw̄ynh ar̄ym me kabēn man kam ar̄ym amim,

‘Me kabēn mrāmri kajgokumrëx.’

Nām ā amim ane.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhyṃ me ar̄ym 'ā pi'ōk no'ōk ne.

²¹ Kam, djām ar ajte mekōt we me krā mexjao adjāmramā? Kati. Kwārīk wānh mekōt we me krā mexjao adjāmra kēt. Mýkam? Bir, mýjja kunī ne ar anhō mýjjakam. ²²⁻²³ Metīndjw̄ynh ne Krituo Kra nhyṃ ar̄ym ar ajo kamy. Ar ajte tu amim markumrëxkam ar̄ym ar ajo kamy. Nhyṃ kam Metīndjw̄ynhdjw̄y ar̄ym ar ajo kran kam ar̄ym ar amā mýjja kunī ngā. Ne kam ba ar̄ym ibē ar anhō āpēnh. Nār, kam Apōr ar̄ym kubē ar anhō āpēnh. Nār, kam Pedru ar̄ym kubē ar anhō āpēnh. Kritu kute ar ajo krakam pykakam mýjja kunī ne ar anhō mýjja. Gar arek mekōt atīn ne ar aba nār ty. Te tyn ar̄ym Metīndjw̄ynh kōt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā. Kam mýjja kunī ne ar anhō mýjja. Ajbir jakam mýjja ne ar anhō mýjja. Nār amrē gwaj bawýr mýjja apōxdjw̄y ne ar anhō mýjja. Kritu kute ar amā mýjja kunī bakam mýjja kunī ne ar anhō mýjja.

4

Paur kute Kritumā āpēnh'ā memā ami-jarēnh.

Rō 14.4

¹ Kam gē me ar ijā abenmā kum,

—Ar wābē ne Kritu nhō āpēnh ne ar gwaj bamā Metīndjw̄ynh kabēn jarēnh ba. Amrēbē memā kabēn jarēnh kēṭja ne ar ar̄ym jakam gwaj bamā arēnh ba, ane. ² Bir, mýj dja memā kabēn jarēnh djw̄ynh memā arēnh on? Bir, dja memā arēnh katāt. Metīndjw̄ynh kute kam arēnh kōt dja memā arēnh katāt.

³ Nhyṃ be, ba. Ar ga ar ajte te idjāpēnh jaxwemā akator prāmkam djām kam itīn prāmmā? Kati. Djām ije idjāpēnh jaxwe'ōmā ikatorn mar? Kati. Ije amikam ijaxwe'ō mar kēt. ⁴ Ne kam djām ije amikam ijaxwe'ō mar kētkam ije amim, “Ijaxwe kētkumrëx”, anhýrmā? Kati. Bēnjadjw̄yr djw̄ynh ne kute imar. Ta ne kute idjāpēnh jaxwe'ō pumūnh jabej ne kute imar.

⁵ Kam, kwārīk wānh me'ōmā axwe jarēnh kēt. Nār, kum axwe kēt jarēnh kēt. Gwaj Bēnjadjw̄yr djw̄ynh nhō akatikam ama. Ta dja bōx ne me mex nār me axweo amirīt ne mýjja kunīo amirīt. Ga, me kute akamāt kō tykkam mýjjao bipdjurja pumū. Nhyṃ a'ukam amirīt nhyṃ me kunī ar̄ym omū.

Bēnjadjw̄yr djw̄ynhdjw̄y dja mýjja kunīo amirīt, me kute mýjja pudjurja kunīo amirīt gē me kunī kuma. Me kute umar djā kadjw̄ynhbē amim mýjja'ā karōjao amirīt gē me kunī kuma. Kam gēdja me i p̄ynhkōt me mex jabej memā mex jarē. Nār, me axwe jabej memā axwe jarē.

⁶ Akmere, āpnhīre ar, ba ar amā,

—Kwārīk wānh me'ō'ā, “Axwe” nār “Mexkumrëx”, anhýro aba kēt. Ja ne ba ajte Apōrmē ar amijā arē. Ar akady ne bar amijā arē. Dja gar kam ar iman ar̄ym ar ijōo adjāmra kēt. Ne kam ar̄ym Metīndjw̄ynh kabēnbit mar rax. Kute me'ā kabēn jarēnh jabit mar rax. Ne kam ar̄ym me'ōo adjāmran ate amū amā me'ōo kurē kady kēt.

⁷ Mýj me'ō ne ar amā arē gar amim,

—Ba ne ba imexkumrëx, anhýro aba? Nhyṃ ne ar amex'ōja? Nhyṃ ne ar anhō mýjja'ōja? Kati. Metīndjw̄ynh ta ne ar amā kungā gar kam amijo amran amim,

—Djām me'ō ne imā kungā? Kati. Ba ne ba imex. Ba ne ba inhō mýjja, anhýro aba.

⁸ Nā gām ar ajte mrāmri ne kute me ajne pyrāk. Nā gām ar amim,

—Ar̄ym jakam imexkumrëx. Ije imexo amū amikamēnh prām kēt. Ar̄ym jakam iraxkumrëx ne ije mrāmri ne ibēnjadjw̄yr rax pyrāk. Ar̄ym ne ba amipānh Paur ar kumē. Nā gām ar ā amim anhýro aba. Djām mrāmri ne akabēnwā? Kati. Ga ren ar mrāmri araxkumrëx ba ren ikīnhkumrëx. Gar ren kam amipānh ar ijō mēnh kētkumrëx. Ar ba ne bar ren ar aro'ā ren irax.

⁹ Nhyṃ be, kati. Kritu kute ar ijanorja djām ar ba ne bar irax? Kati. Ga, me kute me par kady kute me ipōkri me umjýr nhyṃ me kunī kute me omūnhja pumū. Ar badjw̄y. Bar memā Metīndjw̄ynh kabēn jarēnho iban kam memābit ar ije mýjja pyrāk. Nhyṃ kam me kunī 'ā ar ipumū. Nhyṃ me kute ar ibīn prām. Pykakam me ja 'ā ar ipumū. Nhyṃ Metīndjw̄ynh kady mrānh djw̄ynhdjw̄y 'ā ar ipumū.

¹⁰ Bar Kritumā apē nhyṃ me ar̄ym ar ijā, “Nām ar krā punu”, ane. Nhyṃ be, ar ga ne gar amim,

—Ba tu amim Kritu markumrëx ne ikrā mexkumrëx, anhýro aba. Ar ijā ne me, “Ar rerekre”, ane. Nhyṃ be, ar ga ne gar amim,

—Ba ne ba itý:xkumrëx, anhýro aba. Nhyṃ be, ar ijā ne me, “Ar ngrīre”, ane.

¹¹ Ap̄ynh myt djāri ne bar prāmkam, kōrkam ar iba. Ne ajte inhō kubēkā punuren iba. Nhyṃ me ajte ar ikam ākrē kumex ne ar itititit iba. ¹² Bar ajte inhikrao idjāpēnh týx. Me te ar imā,

—Gora gē Metīndjw̄ynh ajo ajkē, ane bar mā memā kum,

—Gē Metīndjw̄ynh ajo djuw mex, ane. Me te ar ijo ajkē bar arek memā dja. ¹³ Me

te mǎ memǎ ar ijǎ kabën punu bar mǎ memǎ iprïren nêje me kukrà. Me kubê ar ikînh no kati. Kute mrǎmri ne mÿjja arÿm punurekam me kubê kînh no kati pyrǎk. Ga, me kute mÿjja kro janhînh ne mÿm rênhja pumÿ. Nǎm me ǎ ar ijo ane. Akati jakam me kubê ar ikînh no kati rǎǎ. Be, djǎm kam ar irax?

¹⁴ Djǎm ije ar amǎ apijǎm jadjǎr kadjy ne ba ǎ ar amǎ amijarênho ane? Kati. Nǎ bǎm ar abê akabën kajgo pymao dja. Me kum kra jabêja pyrǎk ne ba imǎ ar ajabê. Imǎ ar ajabêkam ne ba ar abê akabën kajgo pymao dja.

¹⁵ Ga, me bǎm kute kra jadjwÿr nhym apõxa pumÿ. Badjwÿr ne ba ar amǎ Kritu Jeju jarê gar ikabênkõt tu amim markumrëx ne kõt ar amijo aba. Ba kam ba ije ar abǎm pyrǎk. Gar Kritu man kõt ar amijo aba nhym kam me krǎptî aben totokmǎ ar awÿr bõx. Ar awÿr bõx ne ar amǎ arê gar arÿm me krǎptî kabën ma. Nhym be, djǎm me kute ipyrǎk? Kati. Djǎm me kumrëx ar amǎ arê? Kati. Ba ikumrëx ne ba ar amǎ arê. Kam me kute ar abǎm pyrǎk kêt. Ba ikumrëx ne ba ar amǎ Kritu'ǎ ujarênh nyjarê gar ikõt arÿm tu amim markumrëx. ¹⁶ Kam ne ba arÿm ar amǎ 'ǎ karõ. Dja gar ijǎ amijakren ikõt ar amijo aba.

¹⁷ Ar aje ijǎ amijakren mǎ ikõt amijo abamǎ ne ba arÿm ar amǎ Ximoxi jano nhym ar awÿr tê. Imǎ ikra Ximoxi jabê. Ba ikumrëx ne ba kum Bënjadwÿr djwÿnh'ǎ ajarê nhym arÿm tu amim markumrëx ne arÿm katât kabën man kõt ar amijo ba. Ba kam arÿm o ikra. Nǎ bǎm katât Kritu markumrëx ne kabën kõt ar amijo iba. Me kute katât Kritu mar ne kabën kõt amijo bamǎ ne ba memǎ arênho iba. Me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja kunîmǎ ne ba memǎ arênho iba. Tǎm dja Ximoxi ar amǎ arê gar ajte ama. Dja gar kam ikudjwa katât Kritu markumrëx ne kabën kõt ar amijo aba.

¹⁸ Be, kute ar awÿr ibõx kêt pyrǎk gar akwÿ amijo adjǎmra ar aba. ¹⁹ Bënjadwÿr djwÿnh mrǎmri ar awÿr itêm'ǎ kute amim karõ jabej dja ba amikrà kêt ne ar awÿr tê. Ar awÿr tên ar awÿr bõx ne me kute amibên prǎmja kabën kõt me kuma. Djǎm me kabênjabit dja ba kuma? Kati. Dja ba mrǎmri me ǎpênh tÿxkumrëx jabej memǎ ikato. Djǎm mrǎmri ne we Metÿndjwÿnh me wǎmǎ tÿx jadjǎ? Kon. Dja ba bõx ne goja me omÿ.

²⁰ Metÿndjwÿnh kute meo bakam djǎm me kabênbit? Kati. Mrǎmri kute meo bakumrëkkam kute memǎ tÿx jadjǎrdjwÿ. ²¹ Mÿj dja ba ar awÿr ibõxkam gar amǎ kînh? Ga, me kute me ǎbêr djǎo me kaprêprêk nhym me tokryja pumÿ. Me kute memǎ bën tÿxkamdjwÿ me tokry. Djǎm ba ar awÿr ibõx

ne ar amǎ ibên tÿxmǎ gar atokrymǎ? Nǎr ar awÿr ibõx ne imǎ ar ajabêkam ije ibên prïo ar amǎ ikabën. Djǎm tǎm ne gar amǎ kînh?

5

Me kute bõm me'õ jaxwe mênh'ǎ memǎ karõ.

¹ Me ar akurÿm iwÿr tên bõx ne imǎ ar akam me'õ jarê. Ne imǎ,

—Me'õ ne bǎmbê prõ pytàn o ikwǎ. Nǎm me ǎ imǎ ar akam me'õ jarênho ane ba kuman arÿm ar amǎ arên ajte ar amǎ me'õja axwe jarê. Me kute Jeju mar kêt'õ kute bǎmbê prõ pytarê kêt. Wǎkambit we me'õ kute Jeju mar arÿm bǎmbê prõ pytà. ² Gar kam apijǎm kêt. Me'õja bǎmbê prõ pytà gar mÿjja 'õ jarênh kêt ne ate ar akrǎn arÿm amijo adjǎmrabit. Ne ga ren ar amikam akaprïren ren aminêje bõm me'õja mē gē ar akõt krî kêt.

³ Mrǎmri ne ba jakam idjǎmkam ar amar 'ǎno djan arÿm mrǎmri me'õ jaxwe wǎǎ ikabên djirkumrëx. ⁴ Dja gar Bënjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kute gwaj bamǎ arênh kõt me'õ'ǎ akuprõ. Kute bǎmbê prõ pytarja'ǎ akuprõn amim kukjan kam kum axwe pǎnh jarê. Dja ba ar akǎxǎ ar amaro nhÿn arÿm ar akõt ikabên dji. Bënjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ne gwaj bajo ban arÿm ǎpênh tÿx. Kam dja gar katât me'õja'ǎ ar akabên djirkumrëx ba arÿm ar akõt ikabên dji. ⁵ Axwekam 'ǎ ar akabên djirkumrëx ne on Xatanajmǎ kanga gē ar o ban arÿm o ajkê. Dja o ajkê nhym arÿm ty. Nhym kam Jeju arÿm amikõt karõ dja. Õ akatikam dja Bënjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu bõx ne arÿm amikõt karõ dja nhym arÿm biknor kêt.

⁶ Gar ate akrǎn amijo adjǎmrakam mex kêtumrëx. Ga, me kute djwÿ nhigot djǎ ngrire djwÿkam rênhkam arÿm djwÿ kunî'ÿr bõx nhym igotja pumÿ. Me'õ jaxwejadwÿ. Dja gar ate akrǎ nhym me'õ amijo tēm tǎmtǎ gar akrǎptî arÿm amǎ axwe kînh ne kõt ajaxwe.

⁷ Ga, mebê idjaer kukràdjǎ kõt ne me kute djwÿ nhigot djǎ tÿm kunî kapînja pumÿ. Nhym kam arÿm djwÿ nykam igot djǎ kêt. Dja gar aminêje me'õ jaxwe jano gē mǎ tē gar kam arÿm ajaxwe kêt. Ga, me kute me irõbê mrǎnh nhõ akatikam me axwe pǎnh mrykî'ǎtomti parja pumÿ. Kritu ne ǎ anen arÿm ta gwaj bajaxwe pǎnh ty. Nhym kam Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamǎ axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex.

⁸ Ga, Metÿndjwÿnh me irõbê mrǎnh nhõ akatikam me kute katât Metÿndjwÿnh mar kadjy kute djwÿponhbit kurja pumÿ. Kritu gwaj bajaxwe pǎnh tykkam gwaj badjwÿ dja gwaj katât Metÿndjwÿnh maro baba. Ga, me kute djwÿ nhigot djǎ tÿm kur kêtja pumÿ. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajaxwe tÿm kunî

kangan bamã aben kurêja kangan arým katát Metíndjwýnh maro baba. Me kute djwýkam djwý nhigot djã kêtjabit kur, kute djwýponhbit kur. Gwaj badjwý dja gwaj bajêx kêtukumrêx ne bakabênkumrêx ne katát Metíndjwýnh maro baba.

Djãm me axwemê ro'ã me ar bamã?

A Tex 3.6

⁹ Amrêbê ne ba ar amã pi'ók no'ók ne ar amã,

—Me mjên djwýnh kupa'ã nâr prô djwýnh kupa'ã kurê ba kwãrik wãnh ro'ã ar aba kêt, ane. ¹⁰ Djãm me kum Metíndjwýnh kînh kêtja'ã ne ba ar amã ane? Djãm ar aje me kum Metíndjwýnh kînh kêtme ro'ã aba kêtma? Kati. Pyka kunikôt me kum Metíndjwýnh kînh kêtja krãpti gwaj te memã bakãxmã. Me mjên djwýnh kupa'ã nâr prô djwýnh kupa'ã kurê baja, me kute amim mýjjao atom rûnh prãmja, me kute me noo biknor ne kute mebê mýjjao àkînh prãmja, me kute mýjjao metíndjwýnh karô nhípêxmã amijarênh prãmja. Pyka kunikôt me axweja krãpti gwaj te memã bakãxmã.

¹¹ Nhyem be, me'ô ta kute amijo Jeju mar, ta kute amijo gwaj bakamy'ô. Dja kum axwe kînh rã'ã djãm ro'ã ar abamã? Kati. Me ja'ã ne ba ar amã,

—Kwãrik wãnh me ro'ã ar aba kêt, ane. Godja me'ô mjên djwýnh kupa'ã nâr prô djwýnh kupa'ã kurê ba prãm nâr amim mýjja rûnho atom prãm nâr mýjjao metíndjwýnh karô nhípêxmã amijarênh prãm nâr kute mebê me kurê prãm nâr kadjwati kangôkam* bibãnh prãm nâr kute me noo biknorn mebê mýjjao àkînh prãm godja me'ô ta kute amijo Jeju mar ne ã axwe prãm rã'ão ane kwãrik wãnh ro'ã aba kêt. Kwãrik wãnh ro'ã anhô kwý krëndjwý kêt.

¹²⁻¹³ Me kum Metíndjwýnh kînh kêtja djãm on gwaj baje memã axwe pãnh jarênho babamã? Kati. Metíndjwýnh ta dja me kum kînh kêtjamã axwe pãnh jarê. Nhyem be, gwaj ba baje amim Jeju mar bajaxwe jabej baje abenmã axwe pãnh jarênho babamã. Kam, ba ar amã arê. Ar akam me'ô jaxwe ja dja gar kum axwe pãnh jarênhkumrêx ne arým aminêje bôm amê gé ar aro'ã bikprônh kêt. Tãm ne ja.

6

Me kute memã axwe pãnh jarênh.

¹ Be, jakam ije ar amã mýjja 'ôdjwý jarênhmã. Be, ar akam me kute Jeju mar'ô ajmã ajon axwe. Axwe gar arým pa 'amýn tu apijãm kêt ne me kute Jeju mar kêt'ýr o mrã. Kute kukjêr ne kum axwe pãnh jarênhmã

'ýr o mrã. Mýkam ne gar kute amim Jeju mar'ô'ýr o amrãnh kêt?

² Be, dja gu me baje amim Jeju mar ã pykakam me kuní kukij ne memã axwe pãnh jarê. Jeju akubyn bôxkam gu me babê Metíndjwýnh nhô me ja dja gu me me kunimã axwe pãnh jarê. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwý me kute amim Jeju mar jaxwe ja'ã akuprô ne kum axwe pãnh jarê. Djãm ar aje amim Jeju markam ajô akrã mex kêtgam ne gar amikupa'ã me kute Jeju mar kêtma meo mrã?

³ Be, Metíndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh kwý axwe. Dja gwaj ã jeju mar'ýr meo mrã. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwý ren me kute amim Jeju mar'ýr meo mrã. Nhyem be, kati. Amikupa'ã ne gar me kute Jeju mar kêtma meo mrã nhyem me kute Jeju mar kêtgam arým memã axwe pãnh jarê. ⁴ Dja me kute amim Jeju mar'ô ajmã ne axwe jabej, kadjy dja gar me'ô kute amim Jeju marjao amiptã. Ar akam rax kêt'ôo amiptã gé ar amã kukjan kum axwe pãnh jarê.

⁵ Ga ren ar amikam apijãm ne. Ar aje me kute Jeju mar kêtjamã me kute amim Jeju maro amrãnh prãmkam ga ren ar amikam apijãm ne. Nhyem be, kati. Amikam ar apijãm kêtgam ne ba ar amã ikabên ne. Ar ga ne gar aje amim Jeju markam ar akrã mex ne ate me kute Jeju mar kêt'ýr meo mrã. Kwãrik wãnh. Ar ga ne gar ren me kute amim Jeju mar'ô jaxwe'ã akuprô ne ren arým amim kukij ne ren arým kum axwe pãnh jarê.

⁶ Nhyem be, kati. Ar aje amim Jeju mar ne gar me kute Jeju mar kêt'ýr meo mrã. Ar aje Jeju kukwakam meo akamyja me'ýr meo mrã nhyem me arým memã axwe pãnh jarênho krí. Nhyem kam me kute Jeju mar kêtja me'ã ar apumûnho kumex. Kam ne ba ipijãm ne.

⁷ Ar aje amikupa'ã me kute Jeju mar kêt'ýr meo amrãnhkam ne gar arým axwe amijo mrã. Axwe amijo amrãnhkam ga ren ar arým ate akrã. Me kute amim Jeju mar ren te ar anoo akno ga ren ar ate akrã. Me ren te ar abê mýjjao akno ga ren ar ate akrã ren me kute Jeju mar kêt'ýr meo amrãnh kêt. ⁸ Nhyem be, kati. Ar ga ne gar me noo abiknor ne mebê mýjjao abiknoro aba. Ar akamy ne gar ã aro ane.

⁹ Kwãrik wãnh gar amim,

—Dja ba te ijaxwe rã'ã nhyem Metíndjwýnh arým amiwýr ijo wabin ijo ba, anhýr kêt. Kwãrik wãnh ã amim ajêx ne aminoo abiknoro anhýr kêt. Mýj xê dja Metíndjwýnh meo ba kêt?

Bir, me kute mjên djwýnh kupa'ã nâr prô djwýnh kupa'ã kurê ba prãmja.

* **5:11** Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunija, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kuní ne me kum kadjwati kangô jarê.

Nâr me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmâ amîjarênh prâmja.

Nâr me kute mebê prôo âkînh nâr mjêno âkînhja. Metîndjwÿnh kute me jao ba prâm kêt.

Nâr me kute me kupêno ikwâ kadjy me my kute amijo me nire pyrâkja.

Nâr me my kute me my kupêno ikwâja nâr me nire kute me nire kupêno ikwâja. Metîndjwÿnh kute me jao ba prâm kêt.

¹⁰ Nâr me âkînhîja.

Nâr me kute amim mÿjjao atom rûnh prâmja.

Nâr me kute kadjwati kangôkam* bibânh prâmja. Metîndjwÿnh kute me jao ba prâm kêt.

Nâr me kute mebê me kurê kadjy me'â kabêh punu prâmja.

Nâr me kute me noo biknor ne mebê mÿjjao prôt prâmja.

Metîndjwÿnh kute ô kâjkwakam me ja'ôo ba prâm kêt kumrêx. Kwârîk wânh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Dja ba te imâ ijaxwe prâm rã'â nhyim Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ijo wabin ijo ba, anhÿr kêt.

¹¹ Amrêbê gar akwÿ mekôt â amijo ane. Nhyim kam Metîndjwÿnh arÿm ar ajo kute mrâmri ne me kute me pônî nhyim me arÿm mextire pyrâk. Nâm arÿm amimexo ar ajo mex ne arÿm ar amâ axwe kêt jarê gar arÿm kum amexkumrêx. Ar aje tu amim Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markam ne arÿm â ar ajo ane. Metîndjwÿnh Karôo arÿm â ar ajo ane.

Me ari prô, mjên kupa'â kurê ba nêje kute me akre.

Mat 5.27; Ep 5.3; Kor 3.5

¹² Nâ gâm ar abenmâ,

—Apÿnh imâ mÿjja kînh djâri dja ba kunîo iba nhyim Metîndjwÿnh ajmâ ijo kêt kumrêx, anhÿr ar o aba. Djâm ba ne ba amim anhÿr ar o iba? Kati. Djâm apÿnh imâ mÿjja kînh djâri dja ba kunîo iban arÿm amijo mex? Kati. Gar amim,

—Apÿnh imâ mÿjja kînh djâri dja ba kunîo iba nhyim Metîndjwÿnh ajmâ ijo kêt kumrêx, anhÿr ar o aba. Djâm ba ne ba amim anhÿr ar o iba? Kati. Dja ba imâ mÿjja kînh ne arÿm ije o ibamâ ne kam arÿm amiman amim,

—Kati. Dja ba mÿjja wâo iban kam arÿm te ije kangamâ, ane. Dja ba â amimaro anen kam arÿm o iba kêt ne. Te imâ kînh ba o iba kêt ne.

¹³ Nâ gâm ar abenmâ,

—Me tik kadjy ne djwÿ. Djwÿo me ajne kadjy ne me tik, anhÿr ar o aba. Nhyim be, djwÿmê me tik kajgo. Metîndjwÿnh dja pyka mē o amrâ nhyim kêt ne. Nhyim be, gwaj ba, djâm gwaj bakajgo? Kati. Mÿj kadjy

ne gwaj ar baba? Bir, gwaj baje Bênjadjwÿr djwÿnh mar nhyim kute ar gwaj bajo ba kadjy ne gwaj ar baba. Mÿj kadjy ne gwaj banhipêx? Djâm ga aje amjên djwÿnh kupa'â ar akurê aba, nâr gwaj baje baprô djwÿnh kupa'â ar bakurê gwabamâ? Djâm ja kadjy ne Metîndjwÿnh gwaj banhipêx? Kati. Ta amikadjy ne gwaj banhipêx.

¹⁴ Metîndjwÿnh tÿxo arÿm akubyn Bênjadjwÿr djwÿnh tîn ne. Ne kam gédja gwaj badjwÿ kôt akubyn gwaj bajo tîn.

¹⁵ Be, Kritu ne arÿm gwaj bajo kute apÿnh amikukrâdjâ pyrâk. Kute arÿm ijo amikukrâdjâ pyrâkkam djâm ije me kuprÿ mjên prâmjao inôrmâ? Kati. Djâm me ni kuprÿja mex? Kati. Kam ije me kuprÿo inôr prâm kêt kumrêx. Kritu kute arÿm ijo amikukrâdjâ pyrâkkam ije me kuprÿo inôr prâm kêt kumrêx. ¹⁶ Amrêbê ne me bakukâmâre memâ kum,

“Ar î abenâ tÿm ne kam kute î pydjî pyrâk.”

Nâm â me bakukâmâre memâ ane. Ga, me kute me kuprÿ mjên prâmjao ikwâkam abenâ tÿm ne kam kute mrâmri ne î tydjî pyrâk ja pumû. Ja ne Kritumâ mex kêt. ¹⁷ Nhyim be, me Bênjadjwÿr djwÿnhmê tydjîja ne me arÿm ta Karôkôt tydjî.

¹⁸ Ar aje me'ô kuprÿo anôrmâ on kum akâx ne kubê aprôt ne. Dja ga me kuprÿo anhikwân arÿm aminhîo abikênh rax ne. Nhyim be, aje mÿjjao adjâkînhkam ne ga amibu'â meo ajkê. Nâr aje me'ônh bînkam nâr aje memâ ajêxkam ne ga amibu'â meo ajkê. Nâr, apÿnh me âpênh jaxwe 'ôdjwÿkam me kute amibu'â meo bikênh. Nhyim be, me kute me kuprÿo ikwâkambit ne me kute aminhîo bikênh rax ne.

¹⁹ Djâm ar aje amimar kêt? Ga, Metîndjwÿnh ô kîkretikam ÿrja pumû. Metîndjwÿnh Karô ne ar akamdjwÿ nhÿ. Mexti:re ne axwe kêt kumrêx ne ar akam nhÿ. Kâjkwakam Metîndjwÿnh ne ar amâ ano nhyim nhÿ. Djâm ar aje ja nar kêt? Djâm ar ga dja gar amijo aba? Kati. ²⁰ Metîndjwÿnh arÿm pânî raxo ar ajo pânî ne ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhyim pite'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pânîja pumû. Kute pânî ra:xo ar ajo pânî ne ar ajo ba. Kam, dja gar katât ar amijo aban adjukaprî nhyim kam me arÿm ar apumûn amim,

—Be ga, me kute katât Metîndjwÿnh mar ne kôt kute amijo baja pumû. Me ukaprîkumrêx. Kam, ne me mrâmri Metîndjwÿnh'â ujarênhkumrêx ne. Arÿm imâ kînhkumrêx, ane. Dja me â ar akatât pumûnhkam ane.

* 6:10 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibânh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

7

Me abenwÿr mōr ā ujarēnh.

Ep 5.22; Kor 3.18; Idja 13.4

¹ Ar aje amrêbê nînh imā pi'ōk no'ōkkam ne gar mÿjja kwÿ jabej ikukij. Me kute abenwÿr mōr jabej ikukij. Jakam dja ba arÿm kōt ar amā arê gar ama. Be, me abenwÿr mōr kêt kam ne me kwÿ mexkumrêx.

² Nhyam be, ar amy kunîkōt ren aprō nhyam ar anire kunîkōt ren amjên. Mÿkam? Bir, me krāpti kute mjên djwÿnh kupa'ā nār prō djwÿnh kupa'ā kurê ba prām kam. ³ Ne kam ar amy, kwārîk wānh ate anhi kwān aprōbê aminê kêt. Ar aniredjwÿ, kwārîk wānh amjênbê ate anhi kwān kubê aminê kêt. ⁴ Mÿkam? Bir, djām me abenwÿr bakam akubyn kuprÿkam kute amijo baja kōt kute amijo ba rā'ān kute amidjwÿnhbit mar ne kute o bamā? Arÿm prō'ÿr bakam gêdja prōdjwÿ maro ba. Nhyam prōdjwÿ amipānh mjên maro ba.

⁵ Kam kwārîk wānh aben bê ate ar anhi kwān aben bê aminê kêt. Ar aje abenmā akabên mex jarēnhkambit dja gar apÿnh anhi kwā. Nām me kwÿ kute Metîndjwÿnhmā amijajbur ne kum kabên'ā rîr kadj apÿnh ikwā kryre. Ne kam ajte ro'ā ikwā. Me kute aben bê aminê'ā akati krāptîkam tÿx kêt. Tÿx kêt kam Xatanaj ren axwe'ā memā apnê nhyam me ren arÿm rerekren ren arÿm prō djwÿnh kupa'ā amijo tē. Nār mjên djwÿnh kupa'ā amijo tē. Nhyam be, kati. Dja gar apÿnh anhi kwā: nhyam ajā akati ngrêrebit apêx gar kam ajte aro'ā anhi kwā.

⁶ Djām ar akunî abenwÿr amōrmā ne ba ar amā 'ā karō? Kati. Ar akwÿ amā amijo anÿr prām kêt jabej amā amijā ma. ⁷ Ba iprō kêtja pumū. Ba amim,

—Me kunî ren kute ipyrāk ne ren me mexkumrêx, ane. Metîndjwÿnh ne me kwÿmā tÿx jangij nhyam me kum amijā ma rā'ā. Nhyam me kwÿ tÿx kêt ne kum amijā ma kêt. Gêdja me ta kute amimar kōt abenwÿr ba nār abenwÿr ba kêt jabej.

⁸ Ne kam ar aprō kêt. Nār, ar amjên kêt. Nār ar anhi kjê arÿm ty. Ba ar amā arê. Ga ren ar arā'ā ne ren aje ipyrāk ne ren kam amexkumrêx. ⁹ Nhyam be, te amā amijā mamā ne abenwÿr amōr prām. Abenwÿr ar amōr prām kam dja gar tu abenwÿr mō. Abenwÿr ar amōrkam amexkumrêx. Ar amā aben prām kajgo ne mex kêt.

¹⁰ Nhyam be, ar ajō arÿm abenwÿr amōrkam ba arÿm 'ā ar amā karōkumrêx. Bēnjadjwÿr djwÿnh kumrêx ne imā arê ba kōt ar amā arê. Ar anire, kwārîk wānh amjên kanga kêt. ¹¹ Nār kon, godja ar ajō aje arÿm amjên kanga jabej ne ajte amā amjên prām jabej. Dja ga amā akubyn amjên tūm kînh gé akubyn awÿr mō. Nār dja ga te o ane nhyam kum akînh kêt kwārîk wānh atemā amjên

'ōdjwÿ jabej kêt. Me amydjwÿ, kwārîk wānh aprō kanga kêt.

¹² Ne kam ar ajō anhi kjê kute Jeju mar kêt dja ba ar amā arê. Djām Bēnjadjwÿr djwÿnh ne imā arê ba arÿm ije ar amā arēnhmā? Kati. Ba ije markam dja ba ar amā arê. Ga abê Jeju kukwakam ikamy'ō arÿm aprō nhyam kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ā ar aba kadj kum akînh. Kwārîk wānh kanga kêt. ¹³ Ar anidjwÿ arÿm amjên nhyam kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ā ar aba kadj kum akînh. Kwārîk wānh kanga kêt. ¹⁴ Mÿkam? Bir, amjên kute Jeju mar kêtja ne Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr o tē. Akōt ne amiwÿr o tē. Nhyam ar ajō aprō kute Jeju mar kêtja ne Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr o tē. Akōt amiwÿr o tē. Ne ren amiwÿr o tēm kêt nhyam ren akradjwÿ Metîndjwÿnh nokrekam mex kêt. Nhyam be, kati. Akōt akradjwÿ Metîndjwÿnhmā mex.

¹⁵ Nār, gêdja kute Jeju mar kêtja akanga jabej. Kwārîk wānh wām tē. Akmere, āpnîre ar, djām aje arek 'ā angrān akaprî rā'āmā? Kati. Arÿm kute akangakam on ate akrā. Gwaj badjumar mexmā ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. ¹⁶ Me nire ar, djām mrāmri ar aje Jeju'ÿr ar amjêno akêxmā? Djām arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt. Nār, me my ar, djām mrāmri ar aje Jeju kōt ar aprō akêxmā? Djām arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt.

¹⁷ Metîndjwÿnh kute amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo bakam djām aje aba djā kangamā? Kati. Djām aje aprō, amjên kangamā? Kati. Akuprÿkam djām aje me'ō'ÿr amōrmā? Kati. Djām aje adjâpênh djā kangamā? Kati. Ba ar amā arê gar ama. Dja gar arek apÿnh aba djā, adjâpênh djâjakam amrānh katāt rā'ā. Ja'ā ne ba me kute amim Jeju mar kunîmā karōn memā arê. Apÿnh me kute Jejukōt ar aben pydjio ba djārîja kunîkōt memā arê.

¹⁸ Djām arÿm ar amy nhinhu kâ rēnh nhyam Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwārîk wānh ar amy kâ rēnho bimirāk kêt. Kwārîk wānh memā,

—Imy nhinhu kâo akuprōn 'ā kay gé kam arÿm kute adjakamā imy kâ djwÿnh pyrāk, anÿr kêt. Tu ar amy kâ rēnh rā'ā ne ar abê idjaer rā'ā. Djām ar amy nhinhu kâ tā nhyam Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwārîk wānh ar amy kâ rēnh kêt. ¹⁹ Djām me kute amimy kâ nhinhu rēnh nhyam Metîndjwÿnh arÿm me kam kînh? Kati. Djām me amimy kâ tā nhyam arÿm me kam kînh? Kati. Nhyam be, dja gar kabên man kōt ar amijo aba. Kute me kute katāt amijo ba'ā memā karōkōt, kabênja kōt dja gar amijo aba nhyam kambit arÿm ar akam kînhkumrêx.

²⁰ Apÿnh ar adjâpênh djā tūm, ar aba djā tūm nhyam Metîndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo ba. Kam ar ajo bakam

kwârîk wân̄h ar aba djâ tûm kanga kêt. Dja gar mâ Metîndjwýnh man arek ar aba djâ tûm, ar adjâpênh djâ tûmkam ar aba râ'â ne.

²¹ Djâm me kute apa 'amýnh ga tu memâ adjâpênh kajgo ar aba nhyM Metîndjwýnh arým amiwýr ajuw ne ar ajo ba. Kwârîk wân̄h adjâpênh pân̄h kêt kam adjumar punu kêt. Adjumar mex ne arek kam adjâpênh râ'â. NhyM kam me amâ,

—Arým me kute amâ ikra karomâ, ane.

Dja ga kum,

—Â. Bon ba arek mekôt ar iba, ane. NhyM me arým amâ ikra karo ga arým ga arek mekôt ar aban amim apê. ²² Kam, ar akwý ne me arým ar apa 'amý gar tu memâ adjâpênh kajgo ar abaja. Kwârîk wân̄h kam ar akaprî kêt. Kritu ne arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam ga kôt ar amijo aban akînhkumrêx. Nâr, ar akwý me'ô kute ar apa 'amýnh kêt gar amim adjâpênh ar abaja. Kritu ne arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba kute mrâmri ne me'ô bēnjadjwýr kute me pa 'amýnh nhyM me kute katât kabēn kôt ar amijo ba pyrâk. Kritu ne arým ar ajo ba gar katât kabēn kôt ar amijo aba.

²³ Ga, me kute arým me'ô pa 'amýnhja pumû. NhyM me'ôja arým 'ýr bôx ne arým o pân̄h ne o katon o aminhō. NhyM kam arým kum âpênh ar ba. Metîndjwýnhdjwý ne kute pân̄h raxo ar ajo pân̄h ne ar ajo katon arým amim ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhyM kute pite'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pân̄hja pumû. Pân̄h ra:xja pumû. Kam me kum Metîndjwýnh kînh kêt kukràdjaja kwârîk wân̄h ar amâ kînh kêt gé me amikôt ar ajo ba kêt. Ga ren ar amâ kînh nhyM ren me amikôt ar ajo ba ga ren ar arým aje mrâmri ne me'ô pa 'amýnh ne mekôt ba pyrâk.

²⁴ Akmere ar, apýnh ar adjâpênh djâ tûm, aba djâ tûm nhyM Metîndjwýnh kute kam amiwýr ar ajo akêx. Kam kute amiwýr ar ajo akêxkam kwârîk wân̄h ar aba djâ tûm kanga kêt. Dja gar tu amim Metîndjwýnh mar týxkumrêx ne arek ar aba djâ tûmkam ar aba râ'â ne.

²⁵ Me nire kraxje me'ô kute 'ýr mōr kêt râ'â. Me'â ne ije ar amâ karomâ. Ba ije markam dja ba me'â ar amâ karō. Djâm Bēnjadjwýr djwýnh ne imâ arê ba arým ije ar amâ arēnhmâ? Kati. Ba ije markam dja ba ar amâ 'â ikabēn jarē. Bēnjadjwýr djwýnh kum ikaprîkam ne arým ije ikabēn jarēnh katât kadjy ijo mex. Ba kam ba katât ar amâ arēnhkumrêx.

²⁶⁻²⁷ Me kute gwaj baje amim Jeju marjao bikēnh kumex gwaj batokry kumex. Kam, djâm arým amjēn nâr arým aprō? Dja ga arâ'â. Kwârîk wân̄h kanga kêt. Nâr, djâm amjēn kêt râ'â nâr djâm aprō kêt râ'â? Dja ga arâ'â. Kwârîk wân̄h amjēn nâr aprō jabej kêt.

²⁸ Nâr, ga kam arým me'ô nire 'ýr mō. Djâm kam ga arým amijo ajkēn ajaxwe? Kati. NhyM me my'ô 'ýr mōrkam djâm nire axwe? Kati. Djâm arým amijo ajkēn axwe? Kati. Ba ar amâ arê gar ama. Dja gar abenwýr mōn arým amikam ar adjumar punu, ar atokry kumex ma. Ar ajamānhkrutkam ne ajte ar akrakam dja gar amikam adjumar punu kumex ma. Nâr, dja gar abenwýr amōr kêt ne arým ar adjumar punu kumex mar kêt. Apydjîkam adjumar punun aje atokry kumex mar kêt. Ar adjumar punun ar atokry karō ne ba kukām ijamak bēn bit abenwýr ar amōr nēje ar akukrà.

²⁹⁻³¹ Akmere âpnhîre ar, ba ar amâ arê gar ama. Pykakam mýjja kunî dja î kêt ne. Gwaj mýjja baba 'ikrân ne. Kam, dja gwaj pykakam gwaj banhō mýjja kunîkôt bajamak bēn týx kêt. Godja arým aprō. Djâm aje o aba râ'âmâ? Kati. Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam kwârîk wân̄h kôt ajamak bēn týx kêt. Nâr, godja arým amýr jabej. Djâm amýr râ'âmâ? Kati. Dja ga amýr 'ikrân ne. Kam, kwârîk wân̄h kôt ajamak bēn týx kêt. Nâr, godja arým akînh jabej. Djâm akînh râ'âmâ? Kati. Dja ga akînh 'ikrân ne. Kam kwârîk wân̄h kôt ajamak bēn týx kêt. Nâr godja ga arým pi'ók kaprî pân̄h mýjja mex'ô byr jabej. Djâm o aba râ'âmâ? Kati. Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam, kwârîk wân̄h kôt ajamak bēn týx kêt. Gwaj pykakam gwaj banhō mýjja kunîkôt bajamak bēn týx kêt. Djâm gwaj baje o baba râ'âmâ? Kati. Dja gwaj o baba 'ikrân ne.

³² Mýkam ne ba ar amâ ikabēn ja jarê? Bir, dja gar ikabēn ja man arým pykakam mýjja kôt ajamak bēn týx kêt ne adjumar punu kêt.

Me prō kêt ne me kute kâkwakam Bēnjadjwýr djwýnhmâ âpênh kadjy amimar. O kînh kadjy kute amimar. ³³ Me arým prō ne me kute pykakam mýjja kadjy âpênh kadjy amimar. Kute prō kînh kadjy kute amimar.

³⁴ Me nire arým mjēnja ne atemâ umar nhyM me nire me'ô kute 'ýr mōr kêtja ne atemâ umar. Me apýnh umar. Mjēn kêtja Bēnjadjwýr djwýnhmâ âpênh kadjy kute amimar. Nâm prîne kum amijâ man Bēnjadjwýr djwýnh mar 'âno dja. NhyM je, arým mjēnja pykakam mýjja kadjy âpênh kadjy kute amimar. Nâm kute mjēno kînh kadjy kute amimar.

³⁵ Djâm ar akunî akuprýmâ ne ba ar amâ ja jarê? Nâr, gar arým aprōkam nâr gar arým amjēnkam, djâm kam ar akaprîmâ ne ba ar amâ ja jarê? Kati. Bēnjadjwýr djwýnhmâ prîne ar amexmâ ne ba ar amâ arê. Dja gar ikabēnja man arým kum adjâpênh 'âno dja. 'Âno dja nhyM mýjja'ô arým ar akunor kêt. Ja kadjy ne ba ar amâ arê.

³⁶ Nâr, akra nhyM mjēn kêt râ'â jabej ga arým kam adjumar mex kêt ne ar o aba.

Arým abatanh mex tén kum mjên prâm. Arým aje mjênmä arênh ne ör prâm jabej kum angä. Ga kam amex. Kwärík wānh ar abenwýr mö. ³⁷ Nār kon, akra kum me my prām kêt ne aje me'ômä ör prām kêt. Aje amim akra'ä karōn amim,

—Kati. Ba arek ikrao iba, ane. Jadjwý ne mex. ³⁸ Kam ne me kute mebê kra né mexo me kute memä ör jakrenh.

³⁹ Metĩndjwýnh kukràdjä kôt dja prō mjên'ä ngrä. Mjên tĩri 'ä ngrä. Nhyam kam godja arým mýjja'ō kubê kubĩ nhyam tyk jabej. Dja kum me my 'ōdjwý 'ýr mōr prām jabej arým 'ýr mō. Dja me'ō kute amim Jeju marbit'ýr mō. ⁴⁰ Ba kam bajbit 'ä amim,

—Nām ren mjên kêt rā'ä nhyam ren umar mex. Arým ajte mjênkam umar mex ngrire, ane. Nā bām ä amim ane. Metĩndjwýnh Karō kute ijo bakam ba badjwý 'ä katāt ikabēn jarē. Ja ne ba kuma. Tām ne ja.

8

Me kute mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëxmā mry bōrja'ä ujarēnh.

Kō k 13.2; Gar 5.13; Ped k 4.8; Dju k 3.18

¹ Me kute mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëxmā mry bōrja krēndjwý. Jadjwý ne gar abej ikukij. Gar imä,

—Djām ar ije amim Jeju mar mýjja karōmä nhō bōrja kurmä? Nār djām ar ije kur kētmā? ane. Jakam ije 'ä ar amä ikabēn jarēnhmä. Ar ga ne gar we,

—Djām ar ino kêt? Djām ar ijamakkre kêt? Arým ar ije mýjja mar, ane. Nā, gwaj bakunĩ baje mýjja kwý mar. Badjwý dja ba ar amä arē. Gwaj baje mýjja kumex markam ne gwaj baje amibēn prām. Nhyam be, gwaj bamä aben jabëkam baje abenmä týx jangjēnhō tēn kam baje amim Jeju mar mexo amü aben kamēn arým mar rax ne.

² Be, me kute mýjja maro amibēn prām kam djām mrāmri kute mýjja markumrëx? Kati. Kraxje kute mýjja mar mex kêt rā'ä. ³ Nhyam be, me'ō kum Metĩndjwýnh jabê jabej, tāmja dja Metĩndjwýnh amipānh kuma.

⁴ Kam, me kute mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëxmā mry bōr kurja mýj dja gwaj mar on? Mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëx kunĩ ne kajgokumrëx. Nhyam be, Metĩndjwýnh pydji. 'ōdjwý kêtumrëx. Ja ne gwaj kam kuma. ⁵ Mrāmri me kute arík apýnh mýjiamä metĩndjwýnh jarēnh. Kājkwakam nār pykakam mýjja krāptikumrëx nhyam me kute arík kum metĩndjwýnh, bēnjadjwýr djwýnh jarēnhō ba.

⁶ Nām me te mýjja kumexmä metĩndjwýnh jarē gwaj bamä ne Metĩndjwýnh pydjibit. Me Babām djwýnh. Tām ne kute mýjja kunĩ nhípëx. Kute amikadja gwaj banhipëx. Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu pydji. Kôt ne

mýjja kunĩ kato. Gwaj badjwý kôt bakato. Ja ne ar aje mar. Badjwý ije mar.

⁷ Metĩndjwýnh pydjibit. Nhyam kam mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëx ja ne kajgo. Ne kam djām me kunĩ kute amim, “Mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëx ne kajgo”, anhyōro ba? Kati. Me kwý ja ne me arík amim,

—Be, mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëxbē metĩndjwýnh'ō. Nām me kwý ä amim ane, kute Metĩndjwýnhkumrëx mar rerekre rā'ākam. Ne kam arým mry bōrja krē. Ne kam arým amim,

—Be, mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëxmā ne me kute mry bōrja. Kubē ne metĩndjwýnh'ō. Ba arým mekōt mryja krē. Arým ne ba Metĩndjwýnhkumrëxkam ijaxwe ne, ane. Me kute Metĩndjwýnhkumrëx mar rerekre rā'ākam me ä amim ane.

⁸ Nhyam be, djām gwaj baje Metĩndjwýnh mar týxkam ä amim ane? Kati. Gwaj ä amim anhyr kêt. Gwaj baje mýjja kunĩ krēn kajgokumrëx nhyam ajmä kute kêt. Djām gwaj baje mýjja'ō krēno Metĩndjwýnh kôt ajkamē? Kati. Nār, djām gwaj baje krēnkam ne Metĩndjwýnh gwaj bamä punu jarē? Kati. Nār, djām gwaj baje krēn kētkam ne gwaj bamä mex jarē? Kati. Mýjja kunĩ ne me kute krēn kajgo. Kam ajmä kute kêt.

⁹ Nhyam be, gora amijāno dja. Dja gar amidjwýnhbit maro aban arým tu mýjja karō nhō mry krēno aba. Nok ga ren tu ō mry krēno abao ren me'ōo akëx jabej. Nok ga ren me'ō kute amim Jeju mar rerekreja Metĩndjwýnhbē o akëx jabej nhyam ren ate ar ba jabej. Kam gora amijāno dja. Nok ga ren o me'ōo akëx ne ren kam aje mýjja kute me par tok nhyam me rōrōk pyrāk.

¹⁰ Ga amim,

—Djām ije mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëx nhō mry krēnkam Metĩndjwýnhbē ajmä ikuten ijaxwe? Kati. Ije krēnkam ajmä ikute kêt. Mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëx ne kajgo. Ō mrydjwý ne kajgo, anhyōro aba. Aje amim anhyōro abakam ne ga tu mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëx nhō kikretikam tēn me ikō'ä nhý. Nhý:n arým ō mry krē. Nhyam arým me'ō kute amim Jeju mar rerekre awýr bōx ne arým amim omü. Djām kute 'ä amim karō kētmā got? Kati. Dja amim,

—Je, ba badjwý krēno iba, ane. Kute Metĩndjwýnh mar rerekreja dja amim anen arým krēno ba.

¹¹ Ga amim,

—Djām ije mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëx nhō mry krēnkam Metĩndjwýnhkumrëxbē ajmä ikuten ijaxwe? Kati. Ije mry krēnkam ajmä ikute kêt. Mýjiao metĩndjwýnh karō nhípëx ne kajgo. Ō mry ne kajgo, anhyōro aba. Ne kam tu mýjja karō nhō mry krē. Nhyam kam aje me'ōo

akamyja kute Metindjwýnh mar rerekreja arým apumü. Ta kute anhÿr djwýnhrà m arík amim,

—Mÿjja metindjwýnh karõ nhipebê metindjwýnh'õ. Dja ba õ mry krën arým Metindjwýnhkumrëbê ajmã ikuten arým ijaxwe, anhÿro ba. Ta kute arík amim anhÿro ba ja ga arým tu nokrekam mÿjja karõ nhõ mry krë. Nhy m arým apumün amim,

—Ga, me'õ kute Metindjwýnh mar tÿx kute mÿjja karõ nhõ mry krënja pumü. Je, ba badjwý kuro iba, ane. Ne kam arým tu mÿjja karõ nhõ mry krë. Kritu kute utãr kadjy arým axwe pãnh ty. Akamy kute amim Jeju mar rerekre jaxwe pãnh ty. Ga krë nhy m arým akudjwa kukrë. Kukrën arým arík amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba.

¹² Akamy kute amim Jeju mar rerekreja ta kute arík amim,

—Dja ba mÿjja karõ nhõ mry'õ krën kam ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga mÿjja karõ nhõ mry krë nhy m arým akudjwa kwý krën arým arík amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Nhy m kam Kritu arým ga amã, “Ajaxwe”, ane. Ga ren krën kêt nhy m Kritu ren amã ajaxwe jarënh kêt. Nhy m be, kati. Ga krë nhy m Kritu arým amã, “Ajaxwe”, ane. ¹³ Kam mÿj ne ba ren ba nê. Bir, ba ren mÿjja karõ nhõ mry krë nhy m me'õ kute amim Jeju mar rerekre ren ikudjwa kukrën ren amim, “Ijaxwe”, ane ba ren kam ajte krën kêt kumrëx. Me kute ipumünh ne ikudjwan kute amim, “Ijaxwe”, anhÿr karõ dja ba ajte krën kêt kumrëx.

9

Jeju kute Paur janor'ã kute memã amijarënh.

¹ Djãm mrãmri ne ba we imã mÿjja kïnh ne ije o ibamã nhy m me we ipa 'amÿ ba we te ije o ibamã? Kati. Ba ne ba ije o iba kêt. Djãm mrãmri ne we Jeju ta kute ijanor kêt? Kati. Mrãmri ne ta kute ijanorkumrëx. Djãm mrãmri ne ba we ije gwaj banhõ Bënjadjwÿr djwýnh pumünh kêt? Kati. Mrãmri ije omünhkumrëx. Kam idjãpënhkam djãm 'ÿr ije ar ajo akëx kêt got? Ba ne ba Jeju 'ÿr ar ajo akëxkumrëx.

² Wãnh ar abu'ã me wã ijã,

—Kati. Jeju kute Paur janor kêt, ane. Ije Kritu 'ÿr me wão akëx kêt kam ne me ã ijã ane. Djãm ar ga ne gar ijã ane? Kati. Ar ga ne gar aje ijã anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, ba ne ba Kritu 'ÿr ar ajo akëx. Dja gar akubyn amikõt amijo tën ba ije Kritu 'ÿr ar ajo akëxa ma. Ne arým amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrëx. Ga, Paur kute Kritu 'ÿr ijo akëxa pumü, ane. Dja gar ã amim ijã ane.

Me kute ren Paurdjwÿo djuw mex'ã kute memã amijarënh.

³ Ar akwÿ ne gar we abenmã,

—Djãm gwaj baje Paur aro djuw mexmã? Ar kute gwaj bamã kukrãdjã jarënh pãnh aro djuw mexmã? Kati. Kwãrik wãnh gwaj o pãnh kêt. Djãm Jeju ne Paur jano got? Kwãrik wãnh gwaj Paurmã o pãnh kêt, ane. Ar akwÿ ã ijã ane. Me kwÿ jamã ije jakam amijarënhmã.

⁴ Jeju kute ar 'õdjwÿ janorja ar awÿr bõx ne ar amã kukrãdjã jarë. Gar kam pãnh arkum mÿjja ngã nhy m ar kukrën o ikõ. Nhy m be, ar ba, djãm ar bajbit ne gar ren ar imã o pãnh kêt got? Ar ije amã kukrãdjã jarënhja gar ren ar imã o pãnhkumrëx.

⁵ Ar kute ni kute amim Jeju mar 'ÿr mõr ne mã amikõt o ba. Djãm kam bajbit ren iprõ'ÿr imõr kêt got? Ba ren iprõ'ÿr imõrkumrëx. Wãnh ne Jeju kute ar anor 'õdjwÿ ar memã arënhõ ban mã prõ japrõn o ba. Jeju kõt axikõt ar apõxdjwÿ. Idji 'õdjwÿbê ne Xepa. Wãnh ne ar mã prõ japrõn o ba.

⁶ Jeju kute ar 'õdjwÿ janorja ar ar awÿr bõx ne ar amã arë gar arým memã kabëno pãnh. Nhy m be, bamë Banabemë ne bar ije ar amã pãnh'ã idjã'wÿr kêt. Ar idjã'ÿr pãnh ne bar amim inhõ pi'õk kaprï jamÿ. Djã ne ba ren ar amã ikabën pãnh'ã idjã'wÿr kêt? Kati. Ba ren ar amã ikabën pãnh'ã idjã'wÿrkumrëx.

⁷ Ga, me krãkamngõnhja pumü. Nhÿnh got krãkamngõnh'õ me 'ÿr prõt ba ne ta õ pi'õk kaprïo kute amim djwÿ, mÿjja jamÿnh? Kati, kute anor djwýnh nhõ pi'õk kaprïo ne amim mÿjja jamÿ. Kute me aëro ba nhy m kute pãnh memã pi'õk kaprï nhõro ne me amim mÿjja jamÿ. Ga, ajte me kute pidjõ kre nhy m nep nhy m me kute kurja pumü. Djãm pidjõ nep nhy m me kute kur kêt got? Ga, nep nhy m me kute kre pãnh kute krënja pumü. Ga, ajte me kute mrykí'ãtomtio djuw mexo baja pumü. Djãm kute kã kangõ kwÿõ kõm kêt got? Kute kwÿõ kõmkumrëx. Kute o djuw mex pãnh kute kwÿõ kõmkumrëx.

⁸ Ba ibë pykabë me'õ kajgo ne ba ar amã ja jarë. Nhy m kõt Metindjwýnhdjwÿ ar amã arë. ⁹ Kamã ne amrëbë: me bakukãmãre Môjdjê memã 'ã karõ. Nãm Metindjwýnh kukwakam memã 'ã karõn memã kum, “Mryti kute ituo me amã bãygogo ngãnhõ tëm kam kwãrik wãnh ajkwabë ijë djã inhumã adjãr kêt.

Kwãrik wãnh ta àpënh pãnh õ kwÿ krë.” Nãm ã memã ane. Djãm Metindjwýnh kute mrybit mar? ¹⁰ Djãm kute gwaj bamar kêt? Kati. Kute gwaj badjwÿ gwaj bamar. Gwaj bajã ne kabën jarë. Kam, gë pur kre djwýnh àpënh ar bakam tu amim djwÿ kwÿ kamnhïkkumrëx ne djwÿ tÿxkam amim kwÿ byrkumrëx. Kute kre pãnh kwÿ byrkumrëx. Gë djwÿ ngãnh djwýnhdjwÿ àpënh ar bakam

tu amim djwý kamnhõxkumrëx. Ne àpènh pãnh amim kwý byrkumrëx.

¹¹ Ar badjwý ne bar arým ar amã Metíndjwýnh kabèn jarè. Bar ren ar abè pãnh byrkumrëx. Ar ije mrãmri ne me kute purkam 'y kre pyrãk. 'Y ingrõt ne abatãnh ne arým ngrã. Nhyh kam me èo mõn arým amim kwý by. Ar badjwý ne bar ar amã Metíndjwýnh kabèn jarè. Djãm ba ren ar ije pãnh ar akutã mýjja'õ byr kèt got? Ba ren ar ije ar abè pãnh byrkumrëx. ¹² Me'õdjwý ne me ar awýr bõx ne ar amã Metíndjwýnh kabèn jarè. Ne kam ajte ar amã pãnh'ã a'uw gar tu memã mýjja ngã. Me kute ar amã arènh pãnh tu memã mýjja ngã. Ar badjwý ar ibè ar anhõbikwakumrëx ne bar ar amã Metíndjwýnh kabèn jarè. Mýkam ne gar ren ar ibè pãnh nê? Djã ne bar ren ar amã 'ã a'uw gar ren ar ibè pãnh nê? Kati. Gar ren ar ibè nê kèt. Gar ren ar ikabèn pãnh ar imã mýjja ngã bar ren ar abè byrkumrëx.

Nhyh be, kati. Ar ba ne bar ije ar abè pãnh byr kèt. Te mýjja prãm ar ikangõ. Te ar idjã'wýr ar ikangõ. Bar amim,

—Kati. Ba ren ar memã Kritu'ã ujarènh ny jarèn iby ren memã pãnh jarè nhyh ren me abenmã, “Je, mýkam ne Paur gwaj bamã Kritu'ã ujarènh ny jarèn ajte gwaj bamã pãnh jarè”, ane. Ne ren abenmã ja jarèn ren arým Kritu mar rerekre. Nã bãm ar ã amim anen kam ar ikabèn pãnh jarènh kèt ne.

¹³ Be ga, Metíndjwýnh nhõ kikretikam me àpèngo ku'èja pumü. Me kute kikretikam mýjjaõ memã àpèngo pãnh. Me kute kikretikam Metíndjwýnhmã mry par ne kute bóro ku'èja kute àpènh pãnh amim mry kwý 'yr. Ja ne gar arým aje mar. ¹⁴ Kõt ne Bènjadjwýr djwýnh arým memã 'ã karõn memã kum,

—Gè me kute memã ujarènh ny jarènhja pãnh amim me kutã mýjja kwý byn õ kwý krèn mex, ane.

¹⁵ Nhyh be, ba ne ba ije ar amã 'ã idjã'wýr kèt. Nãr djãm arým jakam ije ar amã idjã'wýr kadjy ne ba ã ar amã ikabèno anen ã ar amã pi'ók no'óko ane? Kati. Ba ne ba memã Kritu'ã ujarènh ny jarèn pãnh jarènh kèt. Ne kam ikñhkumrëx. Gar ren imã õ pãnh ba ren arým ikñh kèt ne ren kam ikapríre.

Metíndjwýnhmã àpènh'ã kute memã ami-jarènh.

¹⁶ Nhyh be, kàj bè ije ar amã ujarènh ny jarènhõ ibakam djãm ba ne ba amim 'ã karõn amim,

—Ba dja ba memã arè, ane? Kati. Mýkam? Bir, Metíndjwýnh ta ne imã idjãpènh djã'ã karõ ba te akubyn ije aminëmã. Ba ren aminèn amim,

—Kati, ba memã ujarènh ny jarènh kèt, ane nhyh ren pãnh arým imã kaprì jadjã ba ren kam ikaprìkumrëx. ¹⁷ Godja ba imã

memã arènh kñhkõt memã arè nhyh pãnh arým imã ikñh djã ngã. Nhyh be, dja ba imã memã arènh kñh kèt kam tu memã arènhõ iba. Mýkam? Bir, Metíndjwýnh ta kute tu imã 'ã karõkumrëxkam. Kam ne ba tu memã arènhõkumrëx.

¹⁸ Ije ikabèn pãnh jabej kèt kam mýj dja ijo kñh? Bir, ije memã Kritu'ã ujarènh ny jarènh ne memã pãnh jarènh kèt kam ne ba ikñhkumrëx. Me kute amã amijo a'wýrja ne me amijo a'uw nhyh be, bajbit ne ba ije amijo idjã'wýr kèt. Kam ne ba ikñh.

¹⁹ Djãm pykakam me'õ ne ipa 'amý ba kum apèn arým memã Jeju jarènhõ iba? Kati. Me'õ ne kute ipa 'amýnh kèt. Ba ne ba memã arènhõ iba. Te me'õ kute ipa 'amýnh kèt ba imã me kñh. Imã me kuní kñh ne ije memã arènhõ iba. Ije mrãmri ne me'õ kute amijo me kuní nhõ àpènh djwýnh pyrãk. Imã me kuní kñh ne me kunimã arènhõ iba. Dja ba me kunimã arèn arým Jeju'ýr me krãptio akèx.

²⁰ Dja mebè idjaer jabej ba ba amijo mebè idjaer pyrãk. Ije Jeju'ýr mebè idjaer kwýõ akèx kadjy ba ã amijo ane. Me kute Mõjdjè kukràdjã mar týx jabej ba ba amijo ije Mõjdjè kukràdjã mar týx. Ije me kwýõ akèx kadjy ba ã amijo ane.

²¹ Nãr me kute mebè idjaer kukràdjã mar kèt jabej ba ba amijo ije mebè idjaer kukràdjã mar kèt. Ije me kwýõ akèx kadjy ba ã amijo ane. Djãm kam ije Metíndjwýnh kukràdjã 'amýnh rerekre? Kati. Ije Metíndjwýnh kukràdjã 'amýnh týx ne Kritu kukràdjã 'amýnh týxkumrëx.

²² Me rerekremã ba ba amijo ireekre pyrãk. Ije me rerekre kwýõ akèx kadjy ba ã memã amijo ane. Me kunimã ije amijo me urãk. Ije amijo me urãk kunikõt dja ba Jeju'ýr me kwýõ akèx jabej. ²³ Dja ba amijo me urãk ne memã ujarènh ny jarè nhyh me arým amim kuma. Ba kam arým amim ikñh djã by, Metíndjwýnh kute memã me kñh djã nhõrja amim kuby, me ro'ã kuby.

²⁴ Be ga, me kute aben rer djãja pumü. Kam me kute aben rer kadjy me kuní prõt. Nhyh be, me'õ pydjibit me kuní ren arým amim kñh djã by. Krãdjèja by. Djãm ar aje ja mar kèt? Ar gadjwýr dja gar Jeju man kõt ar amijo aba. Atýx ne kõt amijo aba ne amã djukanga kèt. Dja ga anen arým akñh djã byrkumrëx. Metíndjwýnh kute memã kñh djã nhõrja byrkumrëx. ²⁵ Nhyh kam me kute me rer prãmja kuní ne me kadjy amiangri týx. Kute kñh djã punu byrmã. Kute pi'õo krãdjè byrmã amiangri týx. Nhyh be, gwaj ba ne gwaj baje bakñh djã punu prãm kèja byrmã. Kadjy gwaj Metíndjwýnhmã amiangri týx ne katãt ar amijo baba. Nok gwaj ren kum amiangri kèt ne ren Metíndjwýnhmã bamex kèt nhyh ren gwaj bamã kñh djã nhõr kèt.

²⁶ Djām ije mrāmri ne me arik prõt pyrāk ne amikukām ikīnh djā mar kēt got? Ba amikukām ikīnh djā mar 'āno djan Metūndjwýnhmā apē. Djām me ajbit ije me akre? Djām ije amijakre kēt got? Ne ba ren amijakre kēt ne ren ije mrāmri ne me bit kute ikra krāo me titikmān kōkremā ukabēr kajgo pyrāk ne ren ikajgo mexi. ²⁷ Nhy m be, kati. Nā bām mā amijakren mā amikukrān amim,

—Je, djām ije amidjwýnhbito kīnh ne ijaxwemā? Kati. Kwārik wānh ijaxwe kēt, anen mā akubyn aminē. Ne kam ije mrāmri ne me ta kute amititik pyrāk. Ne mā amijakren arým amiman katāt amikabēn kōt ar amijo iba. Ije mrāmri ne me kute me pa 'amýnh nhy m kute katāt me kabēn mar ne mekōt amijo ba pyrāk. Ne ba ren me ajbit jakren ren amijakre kēt ne ren arým ate amijo iba. Nhy m kam Metūndjwýnh ren arým imā,

—Djām amā dja ba kīnh djā ngā? Kati. Ije amā ōr prām kētkumrëx, ane.

10

Memā mebē idjaer tūm'ā ujarēnh.

Idja 3.8; Djuda 5

¹ Be, akmere, āpnīre ar, ar aje mar kēt karō ne ba ije ar amā me bakukāmāre'ā idjujarēnhmā. Amrēbē: ne me bakukāmāre kapōt kukritkam mō. Metūndjwýnh ne me kadjy kakrā nhīpēx nhy m me kunī kakrā parbē mō. Nhy m kam ngō raxbē pyka kēt aprakamā memā ajkij nhy m me kam ngō bikjēr kōt mōn rē. ² Me kunī Mōjdjē kōt ar amijo ba. Ga, me kute ngōmā gwaj bajangēnhja pumū. Nhy m me gwaj bajā amim,

—Ga, me arým kute Jeju mar ne kōt amijo baja pumū, ane. Me bakukāmāredjwý kunī Mōjdjē kōt ar amijo ba ne kakrā parbē mōn ajte ngō parbē mōn rē. ³ Metūndjwýnh memā djwý jano nhy m axidjuw nhy m me kunī djwý jabit kuro ba. Nhy m ta ajte memā ngōo kato nhy m me kunī ngō jabitō kōm ar o ba. ⁴ Metūndjwýnh nhō kēn ne mekōt ar ba nhy m me kōt ngōo kōm ar o ba. Kēn ja ne Kritu'ā amijakre.

⁵ Nām Metūndjwýnh te meo djuw mexo ban me kunīkam kīnh kēt. Nām me kwý ngrērebitkam kīnh. Ne me krāptīkam kīnh kēt nhy m kam me arým ty. Nhy m wānh me kapōt kukrit kunīkōt me tyk jangij nhy m me krā wānh kumex. Me tykkōt ne gwaj Metūndjwýnh mekam kīnh kētja ma.

⁶ Mýj kadjy ne gwaj baje me bakukāmāre marmā? Bir, dja gwaj me kuman arým me kudjwa ā anhýr kēt ne bamā mýjja punu prām kēt.

⁷ Kam kwārik wānh me kwý kudjwa kēt ne mýjjae metūndjwýnh karō nhīpēxmā amijarēnhō aba kēt. Amrēbē: ne me me bakukāmāre'ā ajarēn memā kum,

“Me mry karōmā mry bōn kukrēn kam kōt kōmo nhý. O nhý:m kam kajmā dja. Kajmā djan ajte mry karōmā tor ne kam kīnh katio nhý”, ane.

Ga, me kute amrēbē: memā 'ā ujarēnh nhy m me bakukāmāre kute 'ā pi'ōk no'ōkja pumū.

⁸ Nām me mjēn djwýnh kupa'ā nār prō djwýnh kupa'ā kurē ba. Kwārik wānh gwaj me kudjwa kēt. Me bakukāmāre kwý ā anen kam akati pydjīkam arým ty. Krāptī: kubē 23.000 arým ty.

⁹ Nām me kwý ajte amim,

—Ba ijaxwe mex gē goja ijo ajkē. Goja Metūndjwýnh mrāmri kute ipumūnh jabej goja ijo ajkē, anhýro ba. Nām me amim anhýro ba: nhy m kangā krāptī arým bōx ne me imex ne. Kwārik wānh gwaj me kudjwa ā bakabēno anhýr kēt.

¹⁰ Me kwý Bēnjadjwýr djwýnhmē ō āpēnh ar'ā kabēn ar ba. Bēn prīkam 'ā kabēn ar ba. Kwārik wānh me kudjwa kēt. Nām me'ā kabēn ar ba: nhy m Metūndjwýnh arým me'ýr kadjy mrānh djwýnh jano nhy m me arým me'ýr bōx ne arým me imex ne.

¹¹ Mýkam ne mýjja ā me bakukāmāreo anhýro ba? Bir, gwaj baje amijā mýjja mar kadjy. Nām me me'ā pi'ōk no'ōk gwaj arēnh maro baba. Arým pykakam me kute am-inhinomā amimēnh djā nhō akati bōx 'ýr gwaj mýjja'ā pi'ōk no'ōk jarēnhja maro baba. Dja gwaj amikajmātā mýjja man arým bamā bajaxwe pyma. Me kute gwaj babē bajaxwe pyma kadjy ne me arým me'ā pi'ōk no'ōk ne. ¹² Dja gar amijā ano týx. Nok ga ren ar ajō amim,

—Ba ne ba itýxkumrëx. Ije me kudjwa ā ijaxweo anhýr prām kēt, anhýro aba. Nok ga ren ar te amitýx jarēn ren arým me kudjwa ren ajaxwe ar aba.

¹³ Nhy m be, jakam ne me ar ajaxwe'ā ar amā āpnēnh ba. Djām ar gajbit ar ajaxwe'ā ar amā āpnēnh ba? Kati. Nām ar ajaxwe'ā ar amā āpnēnh ban tām'ā me kunīmā āpnēnh ba. Nhy m be, Metūndjwýnh ne kute gwaj bamar ne kabēnkumrëx. Amikabēn kōt dja mrāmri gwaj bajo djuw mexkumrëx ne gwaj bajā ukanga kēt. Dja me te axwe'ā ar amā āpnēnh ba nhy m arým ar amā týx jadjā nhy m kam me týxo kute ajakrenh prām kēt. Gar kam arým memā akāx ne ajmā akute kēt.

Me kute mýjja karōmā amijarēnh nēje kute me akre.

Ap 9.20

¹⁴ Kam akmere ar, imā ar ajabēkam ne ba ar amā ikabēn jarē. Godja me mýjjae metūndjwýnh karō nhīpēxmā amijarēnh

prãm kwãrik wãnh mekôt amijo anhÿr kêt ne on memã akãx. ¹⁵ Ar akrã mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Goja ije kôt arênh jabej dja ga ikabên mexmã akato.

¹⁶ Gwaj baje ngônhrãkam pidjô kangô'ã Metîndjwýnhmã amikînh jarênhô bakrî nhym kôt gwaj bajo djuw mex gwaj bakînhkumrêx. Gwaj baje o bakômkam arÿm Kritu kamrô'ã kangô jakre. Ne kam arÿm Kritu kamrô prôt ne tyk baje mar pydji. Ne baje djwý kokjêr ne krênkam arÿm Kritu nhî'ã djwý jakre. Ne kam arÿm me kute Kritu pîte'y'ã nhôr nhym tykja baje mar pydji. Mrãmri ikabênkumrêx. ¹⁷ Gwaj Kritu pydji'ã djwý jakren pydjin kubyn bakunî kukrê. Te bakrãptîn kute gwaj banhî pydji pyrãk. Ne kam baje djwý pydjija kwý krênkôt baro'ã Kritu mar pydji.

¹⁸ Ga, me bakukãmãrebê idjaerjadjwý pumû. Me kunî Metîndjwýnhmã mry bôrja krê. Me kute krênkam arÿm ro'ã mar pydji. ¹⁹ Mÿj ne ba ije me kute mÿjjao metîndjwýnh karô nhípêx'ã ar amã arênhmã? Bir, mÿjjao metîndjwýnh karô nhípêx tîn ne ar ba kêt ne kajgo. Me kute kum mry bôrdjwý me kute kur kajgo.

²⁰ Nhym be, me kute Metîndjwýnh mar kêtja ne me mÿjjao metîndjwýnh karô nhípêxmã mry bôr ne kum amijarênhô ba. Djãm Metîndjwýnhmã ne me amijarênhô ba? Kati. Me karô punu ar bajamã ne me amijarênhô ba, Xatanaj nhô ãpênhjamã amijarênhô ba. Me mÿjjao metîndjwýnh karô nhípêxmã amijarênhô ban kam me karô punu ar bajamã amijarênhô ban kam arÿm mar pydji. Ne kam 'ã tydji. Djãm kam ar aje me kudjwa me karô punu mar pydjin 'ã atydji prãm? Kati. Ja ne ba ar abê uma. ²¹ Djãm ar aje Bênjadjwýr djwýnh nhô ngônhrãkam pidjô kangôo akôm prãm ne aje me karô punu nhô ngônhrãkam pidjô kangôo akôm prãm? Kati. Djãm aje Bênjadjwýr djwýnh nhô djwýmã akrî prãm ne aje me karô punu nhô mrymã akrî prãm? Kati. Kwãrik wãnh. ²² Dja gwaj ari amijo akêxo ane nhym Bênjadjwýr djwýnh arÿm gwaj bakam ngryk ne. Te ta gwaj bajã pydji prãmje arÿm ngryk ne. Djãm gwaj batýxo baje akrenh got?

Me katãt ar amijo ban ukapri'ã kute memã karô.

Mat 20:28; Rô 15:1; Pir 2:4

²³ Nã gãm ar abenmã,

—Ba apÿnh imã mÿjja kînh djãri kunîo iba nhym Metîndjwýnh ajmã ijo kêtumrêx, anhÿro aba. Djãm ba ne ba ije amim anhÿr? Kati. Djãm apÿnh imã mÿjja Kînh djãri dja ba kunîo iban arÿm amijo mex? Kati. Gwaj bamã mÿjja kînh kunîo babakam djãm kunîkôt baje amim Jeju mar mex? Djãm kôt gwaj baje mar mexo amû amikamênh?

Kati. Kunîkôt gwaj baje amû amikamênh kêt. ²⁴ Kwãrik wãnh amidjwýnhbit mar kêt. Ne aje mÿjjao abamã ar amibu'ã me ama. Me aman kam mÿjja man amim,

—Ba ren o iba nhym ren me arÿm 'ã ipumû ne ren arÿm Jeju mar prãm kêt. Kam, dja ba o iba kêtumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen arÿm o aba kêtumrêx. Nãr, ga amim,

—Dja ba o iba nhym me arÿm 'ã ipumûn arÿm kum Jeju mar prãm kumrêx. Kam, tãm dja ba o ibakumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen kam arÿm o abakumrêx.

²⁵ Ga, me kute memã mry nhôr djãja pumû. Kam ne me mÿjjao metîndjwýnh karô nhípêx nhô mry memã kungã ne mry kajgo tu o akãn kungã. Ga kam mry nhôr djãkam bôx. Aje mry'ô byrmã bôx. Tu mry byn krê. Kwãrik wãnh amim me kujjêr ne memã kum,

—Djãm mÿjjao metîndjwýnh karô nhípêx nhô mry? anhÿr kêt. ²⁶ Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Pykamê pykakam mÿjja kunîdjwý, mÿjja kunî ne Metîndjwýnh nhô mÿjja”, ane. Ja dja ga aman me kujjêr kêt. Tu abyen krê. Kwãrik wãnh amã uma kêt.

²⁷ Nãr, ajtekam godja me'ô kute amim Jeju mar kêtja amã krãn amã,

—Dja ga ikutã anhô kwý krê, ane ga kum, “Ã”, ane. Tu kute amã mÿjja jarênh kunî krê. Kwãrik wãnh kum,

—Djãm me karô nhô? anhÿr kêt. Dja ga amim,

—Mÿjja kunî ne Metîndjwýnh nhô, ane. Dja ga amim anen tu krê.

²⁸ Nhym be, godja amû me'ôdjwý nînh bôx ne amã,

—Be, ja ne me mÿjjao metîndjwýnh karô nhípêxmã kubô ga krê, ane. Kwãrik wãnh kam krên kêt. Me'ôja ne arîk amim,

—Dja ba me karô nhô mry krên arÿm ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga ren omûnh nhirãm arek mÿjja karô nhô mry krê nhym ren arÿm akudjwa kwý krê. Ren kwý krên ren arÿm amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Mrãmri ne pykamê kam mÿjja kunîdjwý, mÿjja kunî ne Metîndjwýnh nhô mÿjja. ²⁹⁻³⁰ Nhym be, djãm aje amidjwýnhbit marmã? Kati. Me'ôjadjwý dja ga aman omûnh nhirãm krên kêt. Nok ren akudjwa kwý krên ren arÿm amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Ga ren amidjwýnhbit ma nhym ren me'ô bôx ne amã kabên ga ren amim,

—Je tó mÿkam ne me'ô imã kabên ne ikunoro dja? Arÿm ba mry ja'ã Metîndjwýnhmã amikînh jarê. Ba tu omûnh nhirãm kukrê, ane. Kwãrik wãnh amidjwýnhbit mar ne omûnh nhirãm krên kêt.

³¹ Ga dja ga katãt ar amijo aban adjukapri. Aje anhô kwý krên ne akôm kôt nãr aje anhô

mýjja kunõo abakõt katåt ar amijo aban adjukaprī. Nhyṁ kam me arým apumün amim,

—Be ga, me kute katåt Metĩndjwýnh mar ne kõt amijo baja pumü. Me ukaprikumrêx. Kam, mrãmri ne me Metĩndjwýnh'ã ujarênhkumrêx. Arým imã kĩnhkumrêx, ane. Kam, dja me kum Metĩndjwýnh kĩnhkumrêx.

³² Kwãrik wãnh amidjwýnhbit maro aba kêt. Dja ga amidjwýnhbit maro aban arým Metĩndjwýnh bê me'õo akêx. Mebê idjaer nãr me bajtem nãr me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja. Kwãrik wãnh aje amidjwýnhbit maro Metĩndjwýnh bê me'õjao akêx kêt. Nok ga ren me'õo akêx ne ren kam aje mrãmri ne mýjja kute me par tok nhyṁ me rôrøk pyrãk. ³³ Ba ije me kunõo kĩnh kadjy ije amimar ne katåt ar amijo iba. Djãm ije amidjwýnhbit mar? Kati. Ije me krãptĩ mex kadjy amimar. Ije Metĩndjwýnh'ýr meo akêx nhyṁ kute me utãr nhyṁ me mex kadjy amimar.

11

Mjên dja prõo ba nhyṁ kajmã kum rax kamê.

Ep 5.22; Xim k 2.9; Ped k 3.1

¹ Nã bãm Kritu'ã amijakren kõt ar amijo iba. Ar gadjwý dja gar ijã amijakren ikõt ar amijo aba.

² Be, ije amrêbê ar amã ikabên jarênh gar aje mar rã'ã ne ikabên kunikõt ar amijo aba. Kam ne ba mrãmri ar amã amex jarê.

³ Me kute me bikprõnh djãkam amikrã'ã prodjwý. Jadjwý ne gar abej ikukij. Gar imã,

—Dja bar me bikprõnh djãkam ikrã'ã pro jabej. Nãr, dja bar 'ã pro kêt. Mýj dja bar nê? Nã gãm ar ã imã ane. Jakam ije ar amã ikabên jarênhmã. Ga, me krãja pumü. Me krãkam ne me umar ne kam kukwakam amü ikrao apê nãr parkam mrã. Me krã ne amü me kukrãdjã kunĩ ngrêk ne meo ba. Kritudjwý ne gwaj bakunõo ba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrãk. Gwaj bamydjwý ne gwaj baprõo baba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrãk. Metĩndjwýnhdjwý ne Krituo ba kute mrãmri ne me krã kute meo ba pyrãk.

⁴ Godja me my mekõt akuprõn Metĩndjwýnhmã kabên nãr kukwakam memã kabên jarê djãm kute amikrãdjê tur ne o amikrã'ã pro? Kati. Kam kute amikrã'ã prokam mex kêt. ⁵ Nhyṁ be, godja me nire Metĩndjwýnhmã kabên nãr kukwakam memã kabên jarê djãm amikrã'ã pro? Nã. Me nire kute amikrã'ã prokam mex. Ren kam amikrã'ã pro kêt nhyṁ ren me arým kam pijãm ne. Ren me kam pijãm kute mrãmri ne me nire prĩne krã kênhkam ren

me arým kam pijãm pyrãk. ⁶ Dja me nire amikrã'ã pro prãm kêt nhyṁ ren me kum krãnh kê. Mýj kadjy ren me kum krãnh kê? Bir, pijãm kadjy. Nhyṁ be, kati. Me nire krãnh kênhkam nãr kĩ jakãrkam mex kêt. Mex kêt kam gê me nire amikrã'ã pro.

⁷ Adjãkamã ne Metĩndjwýnh amimexkõt, amipymakõt me my nhípêx nhyṁ arým mexkumrêx ne uma. Kute amikõt ipêxkam me my kute amikrã'ã pro kêt. Nhyṁ be, djãm Metĩndjwýnh amimexo me nire nhípêx? Kati. Kute amimexo me nire nhípêx kêt. Nãm me my meo me nire nhípêx. Kam dja me nire amikrã'ã pro. ⁸ Djãm me'õo nireo ne Metĩndjwýnh my nhípêx? Kati. My nhõkwao ne ni nhípêx. ⁹ Djãm me my me nirekõt ba kadjy ne my nhípêx? Kati. Mýkõt ba kadjy ne ni nhípêx.

¹⁰ Kam dja me nire me my kabên man kõt ar amijo ba. Kamdjwý dja me nire arým amikrã'ã pro. Amikrã'ã pron arým memã amijo amirĩt. Mrãmri kute mjên kabên mar ne kõt amijo bakumrêxja dja memã o amirĩt nhyṁ me arým omü. Dja amikrã'ã pron Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmãdjwý amijo amirĩt nhyṁ me arým omü.

¹¹ Nhyṁ arým me kute Bênjadjwýr djwýnh markam djãm me nire ta ar ban kum me my mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Nãr, djãm me my ta ar ban kum me nire mar prãm kêt ne ar ba? Kati. Ar ta ne ar ar ba kêt. Arkum aben mar prãm. ¹² My nhõkwao ne ni nhípêx nhyṁ me nire kurũmdjwý arým me my apõx. Nhyṁ be, Metĩndjwýnh rax ne mýjja kunĩ nhípêx. ¹³ Be, godja me nire amikrã'ã pro kêt ne Metĩndjwýnhmã kabên jabej djãm kam mex? Ar ga dja gar amim mex jabej kabi.

¹⁴⁻¹⁵ Me my kĩ jabjêkam mex kêt. Nhyṁ be, me nire kĩ jabjêkam me kum me kĩnhkumrêx. Me krã'ã pro kadjy ne mexkumrêx. ¹⁶ Nhyṁ dja ar ajõ aje me nire krã kajjo mýr jabej akabêno japonan prãm. Kwãrik wãnh rã'ã. Djãm ar ikam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Nãr djãm amü me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja apýnh ba djãkam me nire kute amikrã'ã pro kêt? Arkati. Me nire amikrã'ã pro. Tãm dja gar ama. Tãm ne ja.

Me kute Jeju'ã djwý jakren kute kur.

¹⁷ Gar abikprõnh ne aje amim Jeju mar kadjy djwý krê. Be, djã ne gar akuprõn arým Jeju man aje mar meo amü aben kamê? Kati. Ar aje Jeju'ã djwý krên ne aje Jeju marmã akuprõn ate aben kam amex kêt ne. Djãm kam we ije ar amã mex jarênhmã? Kati. Kam ar amex kêtumrêx.

¹⁸ Ar aje amim Jeju mar ar aje aben pydjio abakam gar we arým apýnh mýj xêjakõt akrĩ ne arým abenã akabê:n ne. Ja ne me nĩnh imã arê ba arým kuma. Birãm mrãmri ne

me kabênkumrêx. ¹⁹ Mrâmri gêdja ar akam me kwý abená kabên ne. Nhyim be, mýj xéja dja mrâmri Metíndjwýnhmâ mex? Djâm me ajkwa kajgokambit memâ kum,

—Ba ne ba ije amim Jeju mar, anhÿro ba ne kute katât kôt amijo ba kêt? Djâm kam me arým Metíndjwýnhmâ mex? Kati. Me kum mex kêtumrêx. Nhyim be, me kute tu amim Jeju markumrêx ne katât Jeju kôt ar amijo ba. Be, me ja ne me mrâmri Metíndjwýnhmâ mexkumrêx.

²⁰ Ar abikprônkkam djâm ar aje Bênjadjwýr djwýnh mar kadjy ne gar anhô kwý krê? Kati. Ar aje amidjwýnhbit mar kadjy ar anhô kwý krê. ²¹ Nâ gãm ar apýnh aben bê anhô djwý jamýn o aprôt ne o akrî. Nhyim me kwý kum prâm ne te 'ã ar apumû. Gar akwý atekam anhô kwý krên raxkam ajbâ. ²² Djâm ar aje anhô kwý krên ne akôm kadjy ar anhûrkwâ kêt kam ne gar aben bê djwýo aprôt? Djâm ar amâ me kute amim Metíndjwýnh mar ne kôt ar aben pydjio baja kurên me ô mýjja kêtja kanga nhyim me arým pijâm ne? Mýj dja ba kam ar amâ arê? Djâm kam ije ar amâ amex jarênhmâ? Kati. Kam ar amex kêtumrêx.

²³ Nhyim be, gwaj babikprônkh ne baje djwý krên ne baje Jeju tyk marmâ. Bênjadjwýr djwýnh ta ne imâ tãm'ã karô ba kuman arým amrêbê ar amâ arê. Ne jakam ije ajte kôt ar amâ tãm jarênhmâ. Bênjadjwýr djwýnh Jeju arým djwý by. Djuda ate tēm ne kute kurê djwýnhmâ kangao âmri nhyim akamat tãm kam arým djwý byn ²⁴ 'ã Metíndjwýnhmâ amikînh jarê. Ne kam arým kôt ba djwýnh arkum djwý kokij ne 'ã aminhî jakre. Ne arkum,

—Ar abyn krê. Inhî ne ja. Dja me pite'y'ã inhôn ibî. Dja gar akuprôn inhî'ã djwý jakren krê. Dja gar ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum anen arkum kungã nhyim ar arým kukrê. ²⁵ Kukrên arým krên pa.

Nhyim kam arým ngônhrãdjwý by. Ngônhrãkam pidjô kangô byn arým arkum,

—Pidjô kangô ja ne ikamrô prôt ne ityk'ã amijakre. Arým ikamrô prôt ne itykkôt gêdja Metíndjwýnh arým memâ kabên ny jarênhmâmdji. Gêdja memâ kum, “Dja gar tu amim ikra markumrêx ba arým ajaxwe maro aknon akam ingyrik kêt”, ane. Kabên ny ne ja. Dja gar akuprôn ikamrô'ã pidjô kangô jakren o ikôn ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁶ Kam dja gar akuprôn 'ã djwý krên 'ã pidjô kangôo ikôn ã maro ane. Ar aje ã maro anhÿr kunîkôt gar arým memâ Bênjadjwýr djwýnh tyko amirît. Dja gar memâ o amirîto akrî tãmtã nhyim í akubyn bôx.

²⁷ Kam me kute Bênjadjwýr djwýnh nhô djwýo mýjja kajgon kute krênja ne me arým axwe. Me kute Bênjadjwýr djwýnh nhô pidjô

kangôo mýjja kajgon kute o kômja ne me arým axwe. Kute Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kêt kam ne axwe. Axwe kute mrâmri ne me kute Jejuo bikênkh ne kamrômâ ôpökkam me axwe ja pyrak.

²⁸ Kam dja gar amijaxwe jabej adjumaro nhýn arým amima. Amiman amijaxwe kôt Metíndjwýnhmâ amijarê. Ne kam arým Jeju'ã djwý krên 'ã pidjô kangôo ikô. ²⁹ Dja gar ajô Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kêt ne tu djwý krê ne tu pidjô kangôo ikô nhyim kam Metíndjwýnh arým ajo ajkê.

³⁰ Ga, ar akrãpti aje Bênjadjwýr djwýnh mar kêt kam tu ar aje krên ne o akômja pumû. Kam arým ar akrãpti arerekren akanê nhyim me kwý arým ty. ³¹ Gwaj ren bakumrêx bajaxwe jabej badjumaro nhýn ren arým amijaxwe ma. Ne kam ren arým amijaxwe kôt Metíndjwýnhmâ amijarê. Nhyim kam ren Metíndjwýnh arým gwaj bajaxwe pãnh gwaj bajo bikênkh kêt. ³² Bênjadjwýr djwýnh kute gwaj babê bajaxwe kurê. Kute gwaj babê kurê kadjy ne gwaj bajo ajkê. Ne ren gwaj babê bajaxwe kurê kêt gwaj ren arým akuno. Nhyim be, kati. Me axwe kôt me biknor tokry djâkam babiknor kêt kadjy ne gwaj babê bajaxwe kurê.

³³ Kam akmere ar, dja gar Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kadjy akuprôn abenkam amako nhÿ. Kwãrik wãnh aben bê anhô djwý 'amýnh ne tu o aprôt kêt. Dja gar abenkam amako nhÿ. ³⁴ Nhyim me'ô kum prâm gê ûrkwãkam ô kwý krên mex. Ô kwý krên mexkam gê ar awÿr bôx ne ar aro'ã nhÿ. Ne kam arým Bênjadjwýr djwýnh tyk mar katât ne arým djwý krên kangôo ikô. Mýkam? Bir, kute pãnh meo bikênkh kêt kadjy. Me kute Bênjadjwýr djwýnh tyk mar kêt ne tu kute krên ne o kôm kam ne Metíndjwýnh kute pãnh meo bikênkh pyma.

Be, ije ar amâ mýjja kwý'ã idjujarênkh prâm rã'ã. Ba wãm itêm ne ar akam ibôxkambit dja ba ar amâ arê.

12

Karôkôt me apýnh Metíndjwýnhmâ àpênkh djâ.

Dju k 4.1

¹ Ar ga ne gar Metíndjwýnh Karôkôt adjápênkh jabej ikukij, ba arým kuma. Ba ar amâ 'ã ajarê gar ama. ² Amrêbê ar aje amim Jeju mar kêt ri ne me amâ,

—Dja gar mýjjao metíndjwýnh karô nhípêxmâ amijarênho aba. Nãm me ã ar amâ ane gar arým ari mekôt apýnh mýjjao metíndjwýnh karô nhípêx jamakre kêtjamâ amijarênho aba nhyim kute ar amar kêtumrêx. Kam ne gar Metíndjwýnh Karô djápênhja mar kêt. Ja ne gar aje mar.

³ Kam, ar aje Metíndjwýnh Karô djápênhja

mar kadjy ba jakam ar amä arë. Me'õ kute Metindjwýnh Karõ kukwakam kabën'õ jarënhkam djäm kute memä kum,

—Djäm Jeju mex? Kati, punure, anhýro ba? Arkati. Metindjwýnh Karõ kukwakam ne me kute Jeju'ä kabën mexbit jarëhno ba. Ne kam ajte me'õ kute memä kum,

—Mrämri Jejubê Bënjadjwýr djwýnhkumrëx, anhýro ba, Metindjwýnh Karõbit kukwakam kute arëhno ba.

⁴ Kam, mýj ne Metindjwýnh Karõ djäpënh kute? Bir, näm apýnh mýjja'ä memä karõ nhy m me arým kõt kute mar ne arým kam kum äpënh ar ba. Djäm kam apýnh karõ kute apýnh mýjja'ä memä karõ? Kati. Metindjwýnh Karõ ta pydji. Pydji kute 'ä memä karõ. ⁵ Bënjadjwýr djwýnh kadjy gwaj apýnh badjäpënh djäri maro baba. Djäm kam apýnh Bënjadjwýr djwýnh? Kati. Bënjadjwýr djwýnh ta pydji. ⁶ Metindjwýnh apýnh gwaj bajo õ äpënh ne kam kum badjäpënh kadjy apýnh gwaj bano mex, bajamak mex, badjë mex jarë. Djäm kam apýnh Metindjwýnh? Kati. Metindjwýnh ta pydji.

⁷ Metindjwýnh Karõ kute gwaj bakõt amijo amirít kadjy arým gwaj bakunimä 'ä karõ. Gwaj badjäpënh djä'ä gwaj bamä karõ. Dja gwaj bakuní apýnh badjäpënh djä kõt kum apën arým abenmä Metindjwýnh raxo amirít ne kam bakuní arým rax ma. Rax man arým katät kõt ar amijo baba nhy m arým gwaj bakam Kínhkumrëx.

⁸ Kute gwaj bakunimä äpënh djä'ä karõ kõt ne Karõ gwaj bakam me kwýmä amak mex jadjä. Nhy m kam arým kute memä kabën katät jarënh mar mexkumrëx.

Metindjwýnh Karõ ta ajte gwaj bakam me kwýmä apýnh mýjja mar kët jarë nhy m me arým kõt kute mar ne kute gwaj bamä arënh mar mex.

⁹ Metindjwýnh Karõ ta ajte gwaj bakam me kwýmä Metindjwýnh raxo amirít nhy m me arým kõt tu amim Metindjwýnh markumrëx.

Metindjwýnh Karõ ta ajte gwaj bakam me kwýmä me punuo mex'ä kum karõ nhy m me arým kõt kute me punuo mex mar mex.

¹⁰ Nhy m ajte gwaj bakam me kwýmä mýjja pumühn kët nhípëx'ä kum karõ nhy m me arým kõt kute mýjja pumühn kët nhípëxja mar mex.

Nhy m ajte gwaj bakam me kwýmä kabën jarëhno ba nhy m kam me arým kõt kute Metindjwýnh kukwakam kabën jarënh mar mex. Näm ä gwaj bamä ane gwaj kam baje apýnh mýjja mar mex ne arým o kum badjäpënh ar baba.

Nhy m be, me'õ Metindjwýnhmä äpënh gëdja gwaj bawýr bõx. När kon, me'õ me karõ punumä äpënh gëdja gwaj bawýr bõx. Kute mex pyræk gëdja gwaj bawýr bõx. Mýj dja gwaj me'õmä bakator on?

Bir, Metindjwýnh Karõ ajte gwaj bakam me kwýmä me'õ jarënh nhy m me arým kõt kute kum kator mar mex. Me'õ Metindjwýnhmä äpënhkumrëx gwaj bawýr bõx nhy m me arým kuman gwaj bamä,

—Metindjwýnhmä äpënhkumrëx ne wä, ane. När, me'õ me karõ punumä äpënhja gwaj bawýr bõx nhy m me arým kuman gwaj bamä,

—Me karõ punumä äpënh ne wä, ane. Gwaj bakwý Metindjwýnh Karõkõt badjäpënh djä 'õdjwý ne ja.

Nhy m kam ajte Metindjwýnh Karõ gwaj bakam me kwýmä me kabën'ä karõ nhy m me arým kõt kute me bajtem kabën mar këtja jarënh mar mex.

Nhy m kam ajte Metindjwýnh Karõ gwaj bakwýmä me kabën'ä karõ nhy m kõt me kute gwaj bakabën djwýnhkõt amü gwaj bamä me bajtem kabën mar këtja jarënh mar mex. Metindjwýnh Karõkõt gwaj bakwý badjäpënh djä 'õdjwý ne ja.

¹¹ Metindjwýnh Karõ ta ne kute gwaj bamä apýnh badjäpënh djäri arënh ne ja. Gwaj banhí pýnhkõt kute gwaj bamä arënh. Ta kute gwaj bajä amim karõn arým kõt gwaj bamä badjäpënh djä jarënh ne ja.

*Gwaj baje Kritumë banhõ tydji pyræk.
Rõ 12.4; Ep 4.16; Kor 3.15*

¹² Ga, gwaj banhíja pumü. Gwaj banhíkam apýnh badjäpënh djä kräpti. Gwaj ba-parkam bamrãnh djä. Ne banhikrao baje mýjja kupënh djä. Ne bakräkam banhõ mýjja mar djä. Ne banokam baje mýjja pumühn djä. Ne bajamakkrekam baje mýjja mar ne kupënh djä. Be, gwaj banhíkam apýnh badjäpënh djä kräptija pumü. Kri-tudjwý gwaj baje amim mar nhy m kute gwaj bajo õbikwakam gwaj baje kumë banhí pydji pyræk. Ne kam gwaj banhí pýnhkõt apýnh badjäpënh djä kräpti, badjumar djä kräpti.

¹³ Metindjwýnh Karõ ne pydji. Ne kam gwaj bakunío ban Kritu pydji'ä gwaj bamë. 'Ä ne me ngõmä gwaj bajangjënh jakre. Gwaj te babë idjaer när te gwaj babajtem nhy m arým Metindjwýnh Karõ Kritu pydji'ä gwaj bamë. När, me arým gwaj bakam ar kwý pa 'amý nhy m ar memä äpënh kajgo ar ba. Metindjwýnh Karõ arým ar o ban Kritu pydji'ä ar kumë. När, gwaj bakam ar kwý me kute ar pa 'amýnh këtja nhy m ar arek mekõt ar ban umar mex. Kwärík wãnh rä'ä. Metindjwýnh Karõ pydji arým gwaj bakunío ban Kritu pydji'ä gwaj bamë. Metindjwýnh Karõ kute ngõ pyræk gwaj bakuní baje pyd-jio bakõm pyræk.

¹⁴ Ga, gwaj banhíja pumü. Djäm gwaj badjäpënh djä pydjibit? Kati. Gwaj banhíkam apýnh badjäpënh djä kräpti, badjumar djä kräpti. Kri-tudjwý gwaj baje

amim mar nhym kute gwaj bajo òbikwakam kumê banhî pydji pyrâk. Ba ar amâ arê gar ama. Kritu mê gwaj baje banhî pydji pyrâk.

¹⁵ Birâm Kritukam gwaj bajô djâpênh djâ kute gwaj bapar djâpênh djâ pyrâk ne kajgo. Ne kam kum âpênh djâ kînh kêt. Kum me'ô djâpênh djâ kînh, âpênh djâ mexkumrêx kute me ikra djâpênh djâja pyrâk kum kînh. Ne kam ren amim,

—Tâmwâ ne âpênh djâ mexkumrêx. Me kum kînhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djâ kînh ngrire. Mýkam ne Metîndjwýnh Karô imâ idjâpênh djâ ja'â karô? Kute Kritu ijo òbikwa kêt pyrâk. Kute kadjy idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djâm kute amim anhyrkam djâm mrâmri Kritu kute o òbikwa kêt? Kati. Mrâmri kute o òbikwakumrêx.

¹⁶ Ne birâm atekam Kritukam gwaj bajôdjwý djâpênh djâ kute me amak djâpênh djâ pyrâk. Ne kam kum âpênh djâ kînh kêt. Kum me'ô djâpênh djâ kînh, âpênh djâ mexkumrêx kute me no djâpênh djâja pyrâk kum kînh. Ne kam ren amim,

—Tâmwâ ne âpênh djâ mexkumrêx. Me kum kînhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djâ kînh ngrire. Mýkam ne Metîndjwýnh Karô imâ idjâpênh djâ ja'â karô? Kute Kritu ijo òbikwa kêt pyrâk. Kute kadjy idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djâm kute amim anhyrkam djâm mrâmri Kritu kute o òbikwa kêt? Kati. Mrâmri, kute o òbikwakumrêx. ¹⁷ Ne ren gwaj banobit ne ren gwaj bajamakmê bajamakke kêt mýjo ne gwaj ren badjumar? Ne ren gwaj bajamakbit ne ren banhijâkre kre kêt mýjo ne gwaj ren badjubâr?

¹⁸ Nhym be, kati. Metîndjwýnh ta gwaj bakadjy apýnh gwaj bakukràdjâ, gwaj badjâpênh djâ nhípêx. Ta ne kute amim gwaj badjâpênh djâ'â karô kôt arým apýnh gwaj badjâpênh djâ nhípêx. Kritudjwý. Gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo òbikwakam ne gwaj apýnh kôt badjâpênh djârio baba.

¹⁹ Nhym be, Metîndjwýnh ren gwaj banhijâkrebit nhípêx gwaj ren badjâkur kêt, badjâpênh kêt, bamrânh kêt. Ren gwaj bakukràdjâ'ô pydjibit nhípêx mýj ne gwaj ren nê? Ne ren gwaj banhijâkrebit nhípêx ne ren gwaj bajajkwa nhípêx kêt gwaj ren badjâkur kêt. Ne ren gwaj banhikra nhípêx kêt gwaj ren badjâpênh kêt. Ne ren gwaj bapar nhípêx kêt gwaj ren bamrânh kêt. Mýj ne gwaj ren kam nê? Gwaj ren kam ajmâ nê.

²⁰ Nhym be, kati. Gwaj bakukràdjâ kunî. Gwaj badjâpênh djâ krâptî. Nhym be, gwaj banhî pýnhbit. Kritudjwý gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo òbikwakam kute kumê gwaj baje banhî pydji pyrâk. Nhym be, apýnh gwaj badjâpênh djâ krâptî. Kam kwârik wânh ar amâ adjâpênh djâ kurê kêt.

Me kute abeno òbikwan kum aben jabê'â memâ karô.

Rô 12.10; Pir 2.3; Ped k 2.17

²¹ Ba ar amâ mýjja jarê gar ama. Djâm gwaj bamâ bano kînh ne ate bamâ banhikra kurê? Kati. Gwaj bamâ bano kînh ne bamâ banhikra kînh ne bamâ bakukràdjâ kunî kînh. Metîndjwýnh Karô ne kute gwaj bamâ apýnh badjâpênh djâ'â karô gwaj o baba ne kam bamâ badjâpênh djâdjwý kunî kînhmâ. Djâm gwaj baje me kabên mar kêtja jarênh djâm jabit ne gwaj bamâ kînhmâ? Djâm me punuo mex ne gwaj bamâ kînh kêtâmâ? Kati. Dja gwaj bamâ badjâpênh djâ kunî kînh aben pyrâk.

²² Gwaj bakukràdjâdjwý kwý rerekre. Gwaj bakî, gwaj bajamak, gwaj bajai, gwaj bakukràdjâ kwý rerekre. Te kwý rerekre gwaj bamâ kî:nhkumrêx ne. Ne ren kêt gwaj ren ajmâ nê? ²³ Nhym gwaj bakukràdjâ kwý me kum kînh kêt jabej gwaj amim o mex. Gwaj o mex ne kâjmâ kamê nhym me arým kum kînh. ²⁴ Gwaj bakukràdjâ me kum kînhja gwaj o mex kêt ne kâjmâ kamênh kêt.

Metîndjwýnhdjwý ne Kritu nhô âpênh aro aben pyrâk ne kum ar kunî kînh aben pyrâk. Nâm mâ me kum ô âpênh kînh kêtjao mex ne kâjmâ kum mex kamê. Nhym kam me arým kum ô âpênh kunî kînh aben pyrâk. ²⁵ Mýkam ne ô âpênh aben pyrâk? Bir, ne ren meo aben pyrâk kêt nhym ren me amirax mýr jabej abenmâ kabên ne. Nhym be, kati. Me kute abenmâ anhyr kêt kadjy ne arým ô âpênh aben pyrâk nhym kam me arým abeno djuw mex'â kabên.

²⁶ Nhym kam godja gwaj bajô tokry jabej gwaj bakunî arým ô'â batokry. Nâr godja me kâjmâ kum rax kamê nhym arým kînh. Kînhkam gwaj arým ô'â bakînh ne. ²⁷ Ar aje tu amim Kritu markam nhym kute ar ajo òbikwakam ar aje mrâmri ne kumê anhî kute pydji pyrâk. Nhym arým ar ajo ô âpênh.

²⁸ Me baje amim Jeju mar kunî ne kôt ar aben pydjio babaja ne Metîndjwýnh kute aben nhitepâ me bajâ âpênh rênh. Nâm me bakwý'â memâ wa djwýnh mê. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'â idjujarênh ar iba. Ar ikumrêx. Nhym me bakwý'â ajte kukwakam kabên jarênh djwýnh mê nhym me ar ijatâri. Nhym me bakwý'â memâ kukràdjâ'â ujarênh djwýnh mê nhym me me atâri. Nhym kam ajte me bakwý'â mýjja pumûnh kêt nhípêx djwýnh mê. Ne kam ajte me bakwýmâ me punuo mex'â karô gu me baje mar. Nhym kam ajte me bakwýmâ me âpênhkôt o kangôn'h'â karô gu me baje mar. Nhym kam me kwýmâ meo ba djwýnh'â kum karô nhym me kute mar. Nhym kam me bakwýmâ me kabên'â karô gu me kôt baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar.

²⁹ Djâm kam me bakunîbê Jeju kute ar anorja? Kati. Me bakwýbit. Djâm kam me

bakunibê Metündjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh? Kati. Me bakwýbit. Djâm me bakunibê memâ kukràdjâ'a ujarênh djwýnh? Kati. Me bakwýbit. Djâm me bakunî baje mýjja pumûnh kêt nhípêx mar; baje me punuo mex mar? Kati. Me bakwýbit. ³⁰ Djâm me bakunî baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwýbit. Djâm me bakunî baje me kabên djwýnhkôt amû memâ me kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwýbit. ³¹ Kam ar adjâpênh djâ'a'õ mexo kute kunî jakrenh dja gar amâ kînh. Mex ja dja gar abej týx.

Ne kam mýj dja gar nêh kam apê. Bir, dja gar amâ me abên kam apê. Gwaj bamâ me abê kêtka badjâpênh kajgo. Gwaj bamâ me abêkambit mrâmri badjâpênh mexkumrëx.

13

Me kum me abê'ã ujarênh.

¹ Gwaj bamâ me abêkambit ne mrâmri gwaj badjâpênh mexkumrëx. Ne ren gwaj bakam me'õ ren pykakam apýnh me bajtem kabên mar kêtja jarê nâr ren kâjkwakam Metündjwýnh kadjj mrânh djwýnh kabên mar kêtja jarê. Ne ren kum me abê kêt. Djâm kam mex? Kati. Kum me abê kêtka kabên kajgokumrëx. Kum me abê kêtka kabên jarênh kajgo kute mrâmri ne me ngônkh krôkrôkti titikkam kanga kajgo pyrâk.

² Nhyr ren gwaj bakam me'õ kute Metündjwýnh kukwakam kabên jarênh mar. Ne ren kute mýjja bipdjur tûm kunîo amirît mar. Ne ren me kute mýjja marja kunî ren mar. Ne kam ren kum me abê kêt. Djâm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêtka ne kajgo me:xi.

Nhyr ren gwaj bakam me'õ ren mrâmri kute Metündjwýnh rax markumrëx. Ne ren mýjja nhípêx kadjj amim kamnhîx mexkumrëx. Ne ren kum,

—Djünwâ, dja ga imâ krânhwâ kaba, ane. Nhyr ren arým kum kadjârkumrëx. Nhyr kam ren me'õja kum me abê kêt. Djâm me'õja rax? Kati. Kum me abê kêtka ne kajgokumrëx.

³ Nhyr ren gwaj bakam me'õ ren õ mýjja kunî me bikênhmâ kungrà. Ne ren kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, Kute memâ mýjja nhôrja kajgo mexi, kum me abê kêtka.

Nhyr ren kam me'õ kute me'õ pytâr kadjj memâ kum,

—Kwârîk wânh kuwyo tãmwâ bîn kêt. Ba dja ga pãnh kuwyo ibî, ane. Nhyr ren me arým kabênkôt pãnh kubî. Kubî nhyr tykjao ren arým me'õ pytâ. Nhyr be, ren tykja anhýr djwýnhram kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, tykja kajgo mexi, kum me abê kêtka.

⁴ Gwaj bamâ me abêkam dja gwaj memâ bano kator kêt ne amijamâr 'iry.

Ne bamâ me kaprî.

Ne me õ mýjja'ã bangryk kêt.

Ne bamâ me abêkam babên kati kêt.

Ne amijo badjâmra kêt.

⁵ Ne memâ baprîre ne memâ bakabên jarê.

Ne bamâ me abêkam amidjwýnhbit mar kêt.

Ne amijã bangryk nê.

Nhyr me'õ gwaj bajo ajkê gwaj amipãnh kadjj mar kêtumrëx.

⁶ Ne bamâ me abêkam me axwekam bakînh kêtumrëx.

Ne me kute katât amijo bakam bakînhkumrëx.

⁷ Ne memâ me arênh prâm kêt.

Ne bamâ me abêkam tu amim me markumrëx ne amim, “Mrâmri kabênkumrëx”, anen amiwýr mýjja kamnhîxkumrëx.

Ne mekôt badjâm týxumrëx ne 'ã badjukanga kêt.

⁸ Ne bamâ me abêkam arým Metündjwýnh kadjj badjâpênhkumrëx ne bakajgo kêtumrëx. Nhyr be, Metündjwýnh Karõ kute apýnh memâ apênh djã jarênhja dja î kêt. Dja kukwakam kabên jarênh djwýnh î memâ arênh kêt. Nhyr me î me bajtem kabên mar kêtja jarênh kêt. Nhyr me kute apýnh mýjja mar djwýnh î mar kêt. Nhyr be, djâm me kum me abên kam kum me abê kêt mã? Arkati. Dja me kum me abê rá'ã. Ne kam kajgo kêt rá'ã ne. ⁹ Jakam gwaj mýjja kwýbit man Metündjwýnh kukwakam kabên kwýbit jarê. Gwaj baje kabên kunî mar kêt. ¹⁰ Nhyr be, dja î mýjja kunî kute amirît djã nhõ akati bõx gwaj arým prîne mýjja kunî ma nhyr me:xkumrëx. Nhyr mýjja kâjbê mexja arým kêt ne.

¹¹ Amrêbê iprîri ikabên kute me prîre kabên pyrâk. Iprîri ije mýjja mar kute me prîre kute mýjja mar pyrâk. Ne ije amim mýjja'ã karõ kute me prîre amim mýjja'ã karõ pyrâk. Ba kam arým ijabatãnh ne arým iprîre prâm kêt. Ba arým iprîre kam amijo íbaja kanga.

¹² Jakam gwaj baje Metündjwýnh nhõ mýjja pumûnh mex kêt kute mrâmri ne ixe punukam me kute mýjja pumûnh mex kêt pyrâk. Dja gwaj ã omûnho ane:n kam î arým kuka kônkh omûnh mexkumrëx. Jakam gwaj baje mýjja kwýbit mar. Dja gwaj ã maro ane:n kam î arým prîne mar mexkumrëx. Dja gwaj maro kute mrâmri ne ta kute prîne gwaj bamar pyrâk.

¹³ Jakam gwaj tu amim Metündjwýnh markumrëx rá'ã. Ne amiwýr kamnhîxkumrëx rá'ã. Ne bamâ me abê rá'ã. Ne kam gwaj baje tu amim markumrëxja ne kâjbê mex. Gwaj amiwýr kamnhîxadjwý ne kâjbê mex. Nhyr be, gwaj bamâ me abêja ne mexo kute kunî jakrenh.

14

Aben kabên djwýnhkôt me kute abenmâ arênh'â memâ karô.

¹ Dja gar mâ amâ me abê. Ne kam ajte ar amâ apýnh adjâpênh djâdjwý Kínhkumrêx. Metîndjwýnh Karô kute 'â ar amâ karôja dja gar amâ kînh. Ne kam ar adjâpênh djâ'â abê Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhja dja gar amâ kînhkumrêx. Abê kukwakam kabên jarênh djwýnhkam aje me aben djwýnh kabênkôt memâ arênh. Tâd dja ga amâ kînhkumrêx.

² Nhyh be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhkam djâm gwaj bajômâ ne arê? Kati. Gwaj bajô baje mar kêt. Metîndjwýnhmâ ne arê. Me'ô ta ne mýjja mar kêt jarê. ³ Nhyh be, me'ô kute gwaj bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh ja ne mex. Gwaj baje markam ne mex. Nâm gwaj bamâ arê gwaj kam bajamak mexo amû amikamêho tèn arým Metîndjwýnh mar rax ne. Nâm gwaj bamâ 'â karôn gwaj bajo kînh. ⁴ Nhyh be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh ne amidjwýnhmâbit arên kam ajbit arým amak mexo amû amikamê. Me'ôdjwý kute mar kêt. Nhyh be, me'ô kute me aben djwýnh kabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênhja. Ja ne me kute amim Jeju marja kunimâ arê nhyh me arým kuma. Ne kam arým amak mexo amû amikamên arým Metîndjwýnh mar rax ne.

⁵ Ar akunî ren me bajtem kabên mar kêtja jarê ba ren kam ikînh ngrire. Nhyh be, ren ar akunî me bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam kabên jarê ba ren kam ikînhkumrêx ne. Mýkam? Bir, ar aje kukwakam kabên jarênhkam ne gar amexkumrêx. Nhyh me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhja kâjbê mex. Nâr, godja me'ô ar amâ me kabên mar kêtja jarênh jabej. Nhyh me'ôdjwý me bakabênkam amû ar amâ me'ô kabên jarê gar arým kabên mar jabej. Kambit dja mexkumrêx. Ar aje kabên markam mexkumrêx. Ne kam arým ajamak mexo amû amikamên arým mar rax ne. Ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunî arým mar rax ne.

⁶ Aknere, âpnhîre ar, ba ren ar awýr bôx ne ren ar amâ me bajtem kabên mar kêtja jarê djâ ne ga ren ar amim aman akînh? Kati. Dja ba ar awýr bôx ne me bakabênkôt ar amâ arê gar arým amim aman arým akînh ne. Metîndjwýnh kute imâ mýjja ny jarênh dja ba me bakabên kôt ar amâ arê gar arým amim aman arým akînh. Nâr ije mýjja'ô bipdjur tûm mar dja ba me bakabênkôt ar amâ arê gar arým amim aman arým akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt Metîndjwýnh kukwakam ar amâ kabên jarê gar arým amim aman arým akînh ne. Nâr, dja ba me

bakabênkôt ar amâ Metîndjwýnh kukràdjâ jarê gar kam arým amim aman arým akînh ne.

⁷ Nhyh be, aje memâ me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrâmri ne me kute me ô'i kakôr punu pyrâk. Nhyh kam me abenmâ kum,

—Je tô mýj ne kute kakôr punuja? ane. Ar aje me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrâmri ne me kute pýjâbârekam ngrer punu pyrâk. Nhyh kam me abenmâ kum,

—Je tô mýj ngrer punu ja? ane. ⁸ Me krâkamngôn apýnh prôt djâri ô me ngrer. Ô'ikam me ngrer. Ne ren me me ngrer kupa'â ô'i kakô djâ ne ren krâkamngôn me ngrer man kurê djwýnhmê aben kutâ prôt kadjy akuprô? Kati.

⁹ Kam ar gadjwý ga ren ar memâ akabên djwýnh jarênh kêt djâ ne me ren akabên ma? Kati. Ne ga ren ar aje kôkmâ akabên nhyh kute akabên mar kêt pyrâk. ¹⁰ Apýnh me ba djâkam apýnh me kabên krâptî. Ne kam me kute aben djwýnh kabênkôt kute aben kabên kunî mar. ¹¹ Gwaj ren me kabên mar kêtjakam abenmâ bakabên ne ren abeno me bajtem.

¹² Ar gadjwý ne gar â aje aben kabên mar kêtka â abeno me bajtemo ane. Kam, me bakabênkôt dja gar memâ akabên jarê. Metîndjwýnh Karô kute ar amâ apýnh ar adjâpênh djâ jarênh dja gar me bakabênkôt memâ akabên jarênh kôt apê nhyh me arým ar akabên markumrêx. Ne kam arým amak mexo amû amikamên arým mar rax ne. Me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja kunî arým mar rax ne. Ar adjâpênh djâ ja'ô dja gar amâ kînhkumrêx.

¹³ Kam, ar ajô aje me bajtem kabên mar kêtja jarênh markam dja ga Metîndjwýnhmâ amijo a'uw ne kum,

—Me ikabênkam dja ga ajte imâ arê, ane. Dja ga â kum ane gê me bakabênkam ajte amâ arê. Ga kam arým amû me bakabênkam memâ arê nhyh me arým ama. Tâd ne ja. ¹⁴ Metîndjwýnhmâ gwaj bakabênkamdjwý. Godja gwaj kum me bajtem kabên mar kêtja jarênh arým baje mýj kabên jarênhja mar kêt. Gwaj bajajkwakambit ne gwaj arê ne kam bajamakjao baje mar kêt ne.

¹⁵ Mýj godja gwaj kam nê? Bir, dja gwaj me bajtem kabên mar kêtjao kum bakabên jarênh mâ bakabên djwýnhkôt kum bakabên jarênh arým amikabên ma. Dja gwaj mâ me kabên mar kêtjao kum ngren mâ bakabên djwýnhkôt kum ngren arým amikabên ma. ¹⁶ Godja gar me bajtem kabên mar kêtôbit kum mex jarê mýj godja ar abu'â me ja kute akôt kum, “Mrâmri”, anhÿr on? Me kute akabên mar kêtja mýj godja me akôt nê? Me kute akabên mar kêtumrêx. ¹⁷ Mrâmri ga me bajtem kabênkôt kum mex jarê. Nhyh

be, abu'ä me ja dja me amim amar kêt ne amak mexo amü amikamënh kêt.

¹⁸ Ba ne ba ije apÿnh me bajtem kabën mar kêtja jarënh kumex. Ije me bajtem kabën mar kêtja jarënho ar akunī jakrenh mex ne. Kam ne ba Metündjwÿnhmä amikñh jarë. ¹⁹ Ne kam me kute amim Jeju mar kute aben pydjikam djäm mekam ije me bajtem kabën mar kêtja jarënh präm? Kati. Nhyim be, me kabën djwÿnh ije arënh präm kumrëx. Ije memä Metündjwÿnh kukràdjä jarënh nhyim me kute mar kadjy ije me kabën djwÿnh jarënh präm kumrëx. Ne ba ren me bakabën djwÿnhkôt ikabën ngrërebë 5bit jarënh ren imä ikabënja kñh kumrëx. Nhyim be, ne ba ren me bajtem kabën mar kêtja kabën kräpti: kubë 10.000 jarënh ren kam imä ikabën ja kñh ngri:re ne.

²⁰ Akmere, äpnhïre ar, kwärïk wänh ar aprïre kêt ne arïk amim akabën kajgo jarënh kêt. Dja gar ajabatànñ ne amim akabënkumrëx jarë. Dja gar me prïre ma. Prï:rekam me axwe kêt dja gar aman me kudjwa ajaxwe kêt ne katät ar amijo aba. ²¹ Be, amrëbë: ne Bënjadjwÿr djwÿnh me bakukämäre Mõjdjëmä 'ä karõ nhyim kukwakam memä 'ä karõ. Näm te memä 'ä karõ nhyim me kute mar kêt ne amakkre kêt rä'ä ne. Nhyim kam arÿm memä kabën ne memä kum,

“Me kabën mar kêt kôt, me bajtem kabënkôt dja ba jakam memä ikabën jarë.

Dja ba te memä arë nhyim me amim ikabën mar kêt rä'ä ne.”

Näm me amakkre kêt kam Bënjadjwÿr djwÿnh ä me bakukämäre'ä ane nhyim me arÿm 'ä pi'õk no'õk ne.

²² Kam, ba ar amä arë. Mÿj xë kadjy ne me kute me bajtem kabën mar kêt jarënh? Djäm me kute tu amim Metündjwÿnh markumrëxja kadjy ne me kute arënh? Kati. Me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute arënh. Nhyim be, mÿj xë kadjy ne me kute Metündjwÿnh kukwakam kabën jarënh, kute me bakabën djwÿnhkôt kabën jarënh? Djäm me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute kabën jarënh? Kati. Me kute amim Jeju marja kadjy ne me kute kabën jarënh.

²³ Kam, godja gar akunī aben pydjim akunī arÿm me bajtem kabën mar kêtjakam akabën jarënh jabej. Nhyim me kute Metündjwÿnh kabën mar prämja ar akõt wadjä. När me kute amim Jeju mar kêtja ar akõt wadjän ar akabën ma. Gar me bajtem kabën mar kêt jarënho akumexkam mÿj dja me ar ajä abenmä arë? Bir, dja me abenmä abibänh jarë.

²⁴ Nhyim be, dja gar akunī abikprõnh djäkam akabën djwÿnhkôt Metündjwÿnh kabën jarë. Aben totokmä arë. Nhyim kam

me'õ kute amim Jeju mar kêtja ar akõt wadjä. När me'õ kute Metündjwÿnh kabën mar prämja ar akõt wadjä. Ne kam arÿm amijä akabën ma:ro nhÿ. Maro nhÿn arÿm amiman arÿm amim,

—Mrämri ne ba mekõt ajmä ikuten ijaxwe, anhÿro nhÿ. Amimaro nhÿ:n arÿm amim kator mex ne. ²⁵ Dja gar akunī akabën djwÿnhkôt ä arënho ane nhyim arÿm prïne amima. Kute apÿnh mÿjja punu nhïpë ne kute amikam o bipdjur djäri amikam kuma. Ne kam Metündjwÿnh pymaje arÿm tu mÿrbë tÿm ne kum rax jarë. Ne kam arÿm ar ajä me kunimä kum,

—Be, mrämri Metündjwÿnh mekmë jio kajkepkumrëx, ane.

Me kabën'ä atom ne kute arënh nÿje me akre.

Kar 2.42; Idja 10.25

²⁶ Akmere ar, ba apÿnh ar adjäpënh djä'ä ar amä karõ gar ama. Me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memä akabën jarë. Me kute amim mar mexo amü amikamënhmä dja gar memä arë. Kwärïk wänh ar akabën kajgo jarënh kêt. Arÿm ar abikprõnhkam ar aje memä apÿnh anõ me ngrer jarënhmä när memä kukràdjä'õ jarënhmä me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memä arë. När ar aje me bajtem kabën mar kêt kam akabën jarënhmä när Metündjwÿnh kute ar amä mÿjja 'õo amirïtja ar aje memä arënhmä me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memä arë. När, ar aje me bajtem kabën mar kêtja akabën djwÿnhkôt memä arënhmä me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memä arë. Kwärïk wänh ar akabën kajgo jarënh kêt.

²⁷ Nhyim kam ar akam me'õ ar me bajtem kabën mar kêtja jarënh jabej. Djäm ar kräpti kute arënhmä? Kati. Gé ar amänhkrut när ar amänhkrut ne ikjékët arë. Ar jabit. Djäm me kute kabën jarënh'ä atom* ne aben mar kët mä? Kati. Kwärïk wänh. Gé ar aben nwhitepä pÿnh ne memä arënho tē. Nhyim kam gédja me'õ me bakabën kôt amü memä arënhkumrëx. ²⁸ När kon, dja me me bajtem kabën mar kêtja jarë nhyim me'õ kute me bakabënkôt amü ar amä arënh mar kêt. Kute mar kêt kam kwärïk wänh me me bajtem kabën jarënh kêt. Me'õ kute me ijuk'ä ar amä arënh mar kêt kam gé me ja anhikrë. Ar aje aben pydjikam anhikrë. Gé me bixamarkam amimäbit me kabën mar kêt jarënh Metündjwÿnhmä bit arë.

²⁹ Nhyim kam me'õ ar kute Metündjwÿnh kabën jarënhmä. Djäm tu ar kräpti kute arënhmä? Kati. Gé ar amänhkrut när kon ar amänhkrut ne ikjékët ne arë. Aben nwhitepä pÿnh ne arënho tē gé kam ar bu'ä me ja ar

* 14:27 'ä kräpti

maro krî. Mrâmri Metîndjwýnh kabên kôt ar kabên katàkumrêx jabej ar maro krî.

³⁰ Gê ar aben nHITEPĀ memā kabên jarêho tē. NhyM kam wānh me'ôdjwý nhý nhyM Metîndjwýnh arým kum mýjja 'ôo amirîT nhyM kuma. Gê kumrêx kabên jarêho āmja kum anHikrê. NhyM kam me'ô ýrja kájimā djan pānh memā kabên jarê.
³¹ Gêdja gar akunĭ aben nHITEPĀ apýnh ne Metîndjwýnh kabên jarêho tē gē me kunĭ arým amim ar akabên ma. Ar akabên man arým amim Jeju mar mexo amū amikamēn arým kôt Kĭnh.

³² Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne me kute amimexkumrêx. Dja gar aminēn ar apýnh ne aben nHITEPĀ memā akabên jarê.
³³ Djām ar aje akabēn'ā atom ne aje aben kabēn mar kētmā? Djām Metîndjwýnh kute ar amā ar akangaja jadjārmā? Kati. Nām kute memā me umar mexbit jadjārmā. Nām ā apýnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djāri umar mexo ane.

³⁴ NhyM kam me niredjwý. Mýj dja ga me abikprōnh djākam nē? Djām me nire kute memā arēnhmā? Kati. Dja me anHikrēn me my kabēn ma. Djām apýnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djāri me nire kute kam memā kabēn 'ô jarênh? Kati. Kunĭkôt me anHikrê. Ar akam me niredjwý, gē me me kudjwa anHikrēn me my kabēn ma. Me bakukāmāre kute Metîndjwýnh kukrādjà'ā pi'ôk no'ôkkôt ne me nire kute me abikprōnh djākam me my kabēn mar ne kute kôt amijo bamā.
³⁵ Ne me kute mýjja'ô marmā, djām me aben pydji djākam kute me kujjērmā? Kati. Gē me akrānmā aminhūrkwākam mjēn kukja. Me kute amim Jeju mar aben pydjikam me nire kute kabēn'ô jarēnhkam ne mex kēt ne.

³⁶ Djām ar ajō aje akabēno ijapanhmā? Djām ar akumrêx ne gar aje Metîndjwýnh kabēn jarēnhmo krax djwýnh? Djām ar gajbit ne Metîndjwýnh kabēn ar awýr bōx? Kati.
³⁷ Godja me'ô we,

—Ibē Metîndjwýnh kukwakam kabēn jarēnh djwýnh, ane. Nār,

—Ije Metîndjwýnh Karō mar, ane. Gē tāmwa'ā ikumrêx iman ijā ar amā,

—Paur kabēnkumrêx. Kute gwaj bamā kabēn'ā pi'ôk no'ôk ja ne mrāmri Bēnjadjwýr djwýnh kute kum arēnhkumrêx, ane. Dja ā ar amā ane gwaj kam arým me'ôja markumrêx.
³⁸ Nār, dja me'ô amakkre kēt prām kwārik wānh me'ô kabēnja mar kēt.

³⁹ Kam, akmere ar, ar akabēn djwýnhkôt aje Metîndjwýnh kabēn jarēnhja amā kĭnh. NhyM be, dja ar akam me'ô kute me bajtem kabēn mar kētajakam kabēn'ô jarēnh prām jabej. Kwārik wānh kubē adjāptār kēt.
⁴⁰ Ne kam ar akabēn jarēnh'ā atom kēt gē mex.

NhyM be, apýnh dja gar aben nHITEPĀ akabēno aku'ē. Ije Metîndjwýnh Karōkôt ar adjāpēnh'ā idjujarēho ino rer ne ja. Tām ne ja.

15

Jeju tyk ne akubyn tĭn'ā ujarēnh.

Kar 2.23, 10.39, 13.29

¹ Jakam ba ajte ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarē. Ije amrēbē ar amā 'ā ujarēnh ny jarēnh gar arým tu amim markumrêx ne 'ā adjukanga kēt. Ba ajte ar amā tām jarē.
² Ar aje amim 'ā ujarēnh nyja markôt Metîndjwýnh arým ar apytā. Tām dja ba ajte kaj bē ar amā arē. Ar aje kam tu amim mar tĭx rā'ā jabej arým ar apytā. Nār ar aje mar kajgo jabej.

³ Metîndjwýnh ne kute imā kabēn mex jarēnhja ba arým ar amā arē. Kritu ne arým gwaj bajaxwe pānh ty. Amrēbē: Metîndjwýnh kute me bakukāmāremā 'ā ujarēnh nhyM me kute 'ā pi'ôk no'ôk kôt Kritu arým gwaj bajaxwe pānh ty.
⁴ Ty nhyM me arým adjā. NhyM me kute ajte 'ā pi'ôk no'ôk kôt 'ā akatin akatin akati nhyM arým akubyn tĭn ne.
⁵ Nām akubyn tĭn nhyM kam Pedru arým omū. Pedru nhidji 'ôdjwýbē ne Xepa. NhyM kam Jeju kute ar anorbē 12djwý arým omū.

⁶ NhyM kam ajte arngro pydjikam gwaj baje meo bakamy krāptĭ kubē 500 ne kam ajmā ijukri 'ā akre kuteja adjwýnhdjwý arým omū. Me kute omūnhja krāptĭ ne akati jakam tĭn ne ar ba rā'ā ne. NhyM me kwýbit arým ty.
⁷ Nām me omū nhyM kam ajte Xijagu omū. NhyM kam Jeju kute ar anorja kunĭ omū.
⁸ Kam ne ba ba me tekren arým omū. Ije mrāmri ne me prĭre nhō akati nhōkre djā kôt me aērēbē bixadjwýr pyrāk. Imā Jeju kurē: o iba. NhyM kam memā amijo amirĭto ba nhyM me omūno ba. Omūno ba ba kam badjwý arým omū. Nām ijaērēbē imā amijo amirĭt ba me totokbē arým omū.

⁹ Jeju kute ar anorja djwý ar rūno kute ijakrenh mex. Bajbit mekam ikajgo pyrāk. Mrāmri ne me ren kute ijā memā kum, “Jeju ne Paur jano”, anhyr kēt. Ije me kute amim Jeju marjao ibikēno ibakam ne me ren ijā anhyr ar ba kēt.

¹⁰ NhyM be, kati. Metîndjwýnh tu kum ikapri kôt* Jeju arým ijano ba arým 'ā idjujarēnh ar iba. Djām kum ikapri kajgo? Kati. Ba ne ba kum idjāpēno ar kunĭ jakrenh mex. Djām ba ne ba apē? Kati. Metîndjwýnh ta ne tu kum ikapriĭn ikadjwýnhbē djan ijo ba. Ijo ban ikam apē ba arým kum apē.
¹¹ NhyM ar wādjwý kaj bē memā 'ā ujarēnh ar ba. Badjwý ba kaj bē memā 'ā idjujarēnh ar iba. Bar aktā Kritu'ā memā ajarē gar kam arým tu amim markumrêx.

* **15:10** Djām ba ne ba ijaxwe kēt nhyM pānh kum ikapri Kati. Ba ne ba te ijaxwe kētmā. NhyM be, ta ne tu kum ikapri.

Medjwý tyk ne akubyn tîn.

Ruk 20.37

¹² Me arým kàj bê Kritu akubyn tîn'ã ar amã ajarë gar arým aje mar. Mýkam ne ga ate ar akwý ajte memã kum,

—Kati. Me tyk akubyn tîn prãm kêtukumrëx, anhýro aba? ¹³ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tîn kêt nhyM Kritudjwý ren akubyn tîn kêt ne. ¹⁴ Ne ren mrãmri akubyn tîn kêt ba ren ar kàj bê 'ã ar amã idjujarënh ar iba kajgo. Ga ren ar gadjwý ren amim maro aba nhyM ren arým kajgo:kumrëx. ¹⁵⁻¹⁶ Ne ren mrãmri me tyk akubyn tîn kêt nhyM Kritudjwý ren akubyn tîn kêt ne. Ba ren ar kam me kunĩmã Metĩndjwýnh jarënh'ã ijëxnhõ iban memã,

—Metĩndjwýnh arým akubyn Krituo tîn, anhýro iba. ¹⁷ Ne ren mrãmri Kritu akubyn tîn kêt ga ren ar amim maro aba nhyM ren arým kajgo:kumrëx. Gar kam ren ajaxwe tũm rã'ã ne.

¹⁸ NhyM me kute Kritu mar arým tykdjwý ren akubyn tîn kêt ne ren mrãmri tu biknorkumrëx. ¹⁹ Gwaj ren batĩnri amim Kritu kamnhĩx ne ren kam arým ty. Ne ren kam akubyn gwaj batĩn kêt djã ne gwaj ren kam bakĩnh? Kati. Gwaj ren kam bakapĩrkumrëx. Ne ren bakapĩro katãt me kunĩ jakrenh mex ne.

²⁰ NhyM be, kati. Mrãmri ne Metĩndjwýnh akubyn Krituo tĩnkumrëx. Kam me kute amim Kritu mar tyk kunĩdjwý dja me Kritu kõt akubyn tîn ne. ²¹ Pykakam me'õ djõ'ã ne me arým ty. Ne kam akubyn tĩndjwý pykakam me'õdjwý djõ'ã akubyn tîn. ²² Adão kõt me ja kunĩ Adão djõ'ã ty. NhyM Kritu kõt me ja kunĩ ajte Kritu djõ'ã akubyn tîn.

²³ Djãm me kumrëx akubyn tĩn? Kati. Kritu arým tyn kam kumrëx akubyn tîn ne wabi. Dja ĩ akubyn bõx. Akubyn bõx kambit dja akubyn õ me jao tĩn.

²⁴ NhyM kam arým pykakam mýjja kunĩ aminhinomã amimẽ. Kam dja Kritu arým Bãmmã me kanga. Kute meo baja kunĩ arým Bãmmã me kanga. Kute kum me kanga djwýnhram dja pykakam me bẽnjadjwýr kunĩo kajgo. Me 'itýx kunĩo kajgo. NhyM kam me arým meo ba kêt ne arým rerekre. Kam dja Kritu arým Bãmmã õ me ja kunĩ kanga nhyM arým me kunĩo ba. ²⁵ Bir, ajbir jakam ne Kritu Metĩndjwýnh kabẽnkõt arek meo ba. Dja meo ba:n arým kurẽ djwýnh kunĩmã rerek jadjã. Ga, me kum bẽnjadjwýr rũnh pymakam rerekren parbẽ rõrõkja pumũ. Kurẽ djwýnh kunĩdjwý dja Kritu pymaje rere:kre.

²⁶ Gwaj badjwý. Mýj dja gwaj bajon? Bir, dja gwaj bajo ban arým akubyn gwaj bajo tĩn. Gwaj kam batyk kêtukumrëx. Gwaj bakurẽ djwýnhbẽ batykjadjwý dja kêtukumrëx. Gwaj bakurẽ djwýnhõ ino rer ne ja. ²⁷ Nã, dja Kritu kurẽ djwýnh

kunĩmã rerek jadjã. Amrëbẽ ne me me bakukãmãremã 'ã ajarënh memã kum, "Arým ne me kunĩmã rerek jadjã nhyM me kunĩ arým umaje parbẽ kum rõrõk ne",

ane. Amrëbẽ me ã Kritu'ã ane. Me bakukãmãremã ane. Kam dja Kritu arým me kunĩmã rerek jadjã. Djãm kam Metĩndjwýnh ta Kritumã rerekre? Kati. Mýjja kunĩ, me kunĩ Metĩndjwýnhmã rerekren kam arým Kritumã rerekre. ²⁸ Kute me kunĩmã rerek jadjãr nhyM me kute o bẽnjadjwýr raxkam dja Kra ta arým Bãmmã bẽnjadjwýr rax jarë. NhyM kam Bãm arým me kunĩmã rax'ã pydji. Ta ne Kra kadjy mýjja kunĩmã rerek jadjã.

²⁹ Ë, jadjwý. Me kute me tĩnri ngõmã me angjẽnh kêt nhyM me arým tyk. NhyM me kute me tykja mar kadjy ne me ãm djãkam ngõmã me tĩnja jangjẽnhõ ba. Ne ren mrãmri me tyk we akubyn tîn kêt nhyM ren me ngõmã me angjẽnh kajgo. NhyM be, kati. Mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrëx.

³⁰ Badjwý myt kunĩkõt imã me kute ibĩn puma. ³¹ Akati kunĩkõt imã me kute ibĩn pyman mã kum idjãpẽnh ar iba. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ã idjãpẽnhõ anhýr kêt nhyM ren me kute ibĩn prãm kêt. Ba ren kam imã ibĩn puma kêt. Ba ne ba Bẽnjadjwýr djwýnhbẽ Kritu Jeju'ã ajarë gar 'ýr amijo akëx. Kam ikĩnhkumrëx ne mã ar ajo amra. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ar amã Kritu'ã idjujarënh kêt gar ren kam amim mar kêt. Ba ren kam ã ar akam ikĩnhõ anhýr kêt. NhyM be, kati. Me tyk akubyn tĩnkumrëx.

³² Krĩraxbẽ Epexu jakam me kute ibĩn prãm. Ga, me kute rop djãkrõo kẽ nhyM kute me par prãmja pumũ. Nã bãm memã Kritu'ã ajarë nhyM me arým imã ãkrë:n ibĩn prãm. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ba akubyn itĩn kêt ne ren ajmã nẽ. Ren me Epexukam ibĩ ba ren akubyn itĩn kêt ne ren ajmã nẽ. NhyM be, kati. Dja me ibĩn ba akubyn itĩnkumrëx. NhyM be, amrëbẽ ne me arĩk abenmã kum,

"Dja akatibẽ gwaj batyk ne babiknor jabej.

Gwaj kam on batĩnri amijo kĩnhbit.

Gwaj banhõ kwý krẽn bakõm rax ne bakĩnh kati", anhýro ba.

Ne ren gwaj batyk ne akubyn batĩn kêt ba ren mekõt ã ikabẽno ane. NhyM be, kati. Me tyk akubyn tĩnkumrëx. ³³ Kwãrik wãnh gẽ me ar amã 'ëx ne ar anoo biknor kêt. Amrëbẽ me memã kum,

—Dja me mexja me axweo õbikwan kõt ar ban ĩ arým me axweo axwe, ane. Kõt ne me kute arẽnhja. Kam kwãrik wãnh gẽ me ar anoo biknor kêt. Ga ren ar amim me kabẽn man ren arým me kõt ajaxwe. ³⁴ Wãkam me kwý kute Metĩndjwýnh mar kêt. Gora

ar amiman amijâno djan ajaxwe kêt. Ar apijâmmâ ne ba ar amâ ja jarê.

*Akubyn me tînkam mÿj dja me îkam kute?
A Kô 5.1; Pir 3.21*

³⁵ Godja ar ajô ikukij ne imâ,

—Arÿm gwaj batykkam mÿj dja gwaj akubyn batîn on? Mÿj godja gwaj banhîkam kute? ane.

³⁶ Ajbâ. Purkam aje mÿjja 'y kreo amôrkam ne gar aje mÿjja 'y jangjênho kute me tyk jangjên pyràk. Gar ren aje 'y jadjar kêt nhyem ren ingrôt ne abatàn kêt. Gwaj badjwÿ ren batyk kêt gwaj ren akubyn batîn kêt. ³⁷ Gar bãygogo 'y nâr atemâ 'y 'ôdjwÿ kre nhyem kam ingrôt ne kam bari abatàn ne. Djâm bari jabatàn pro ne ga kre? Kati. 'Ybit. Djâm bari jabatàn kute 'y pyràk? Kati. Atemâ. ³⁸ Apÿnh mÿjja djari ne Metîndjwÿnh kute 'y kadjy bari nhîpêx. Kute amim 'â karô kôt kute ipêx. Pi'y kadjy ne kute pi'y bari nhîpêx. Katêbâri 'y kadjy ne kute katêbâri bari nhîpêx. Apÿnh mÿjja djari ne kute 'y kadjy bari nhîpêx.

³⁹ Djâm axikôt ne mÿjja nhî? Kati. Apÿnh me banhîmê mry nhîmê àk nhîmê tep nhîmê. Apÿnh mÿjja nhî. ⁴⁰ Me apÿnh kâjkwakam mÿjja pumûn kam kum kînh. Myt pumû, mytyrwÿ pumû, kanhêtire pumûn kam kum kînh. Apÿnh me kum mÿjja kînh djari ne me omûn kum kînh. Ne apÿnh pykakam mÿjja pumûn kam kum kînh. Mry pumûn, tep pumûn, bâ pumûn kam kum kînh. Apÿnh me kum mÿjja kînh djari ne me omûn kum kînh. Kâjkwakam mÿjjamê pykakam mÿjja ne me apÿnh kum mÿjja kînh djari. ⁴¹ Me kute myt pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute mytyrwÿ pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute kanhêtire pumûnhkam kum kînhkumrêx. Apÿnh kanhêtire djari ne me omûn kum kînhkumrêx.

⁴² Me tyk akubyn tînkamdjwÿ. Me tyk jangjênha myt tâmkam punu. Nhyem be, akubyn me tînkam arÿm punu prâm kêtumrêx. ⁴³ Me kute me angjênham me kum me kînh kêt. Nhyem be, akubyn me tînkam me arÿm kum me kînhkumrêx. Me kute me angjênham tÿx kêt. Nhyem be, akubyn tînkam me arÿm 'itÿxkumrêx. ⁴⁴ Pykakam me î. Kâjkwakam atemâ me î. Pykakam me ne me î jangij. Nhyem be, akubyn me tînkam ne me atemâ î. Me kâjkwakam me îjao î.

Pykakam me î nhyem kâjkwakamdjwÿ atemâ me î. ⁴⁵ Ikabênja kôt ne me amrêbê: memâ kum,

“Me banhingêt Adâo kumrêx ne Metîndjwÿnh ipêx ne akôn o tîn nhyem arÿm tîn ne.”

Nâm me amrêbê â me bakukâmâremâ ane. Nhyem be, Adâo kôt Adâo 'ôdjwÿ ne kubê Jeju.

Ne kute mÿjja kunîo tîno ba. ⁴⁶ Metîndjwÿnh kute pykakam me ipêxkam djâm kâjkwakam me îo ne me î? Kati. Pykakam me î jao ne me î. ⁴⁷ Adâoja kumrêx ne Metîndjwÿnh pykao kum î. Nhyem be, Jeju, Adâo 'ôdjwÿja ne kâjkwakam me îo î. ⁴⁸ Adâo nhîja kumrêxo pykabê me bakunî nhî. Kâjkwakam Adâo 'ôdjwÿ nhîo ne kâjkwakam me ja kunî nhî. ⁴⁹ Nhyem be, arÿm gwaj batyk ne akubyn batîn ne badjâbirkam mÿj dja gwaj banhîkam kute? Djâm Adâo nhîo gwaj banhîmâ? Kati. Dja gwaj atemâ banhî kute kâjkwakam Jeju nhî pyràk.

Dja meo kukrà kêt ne meo ny.

Tex k 4.16

⁵⁰ Djâm me banhî, me bakamrô jao dja Metîndjwÿnh kâjkwakam me bajo ba? Kati. Me banhî ja râ'â, Metîndjwÿnh kute me bajo ba prâm kêt. Me banhî punu prâmkam. Nhyem be, kâjkwakam mÿjja punu prâm kêt.

⁵¹ Ba ar amâ mÿjja bipdjur tûm jarê gar ama. Djâm gwaj bakunî dja gwaj ty? Kati. Gwaj bakwÿ dja gwaj batyk kêt. Nhyem be, gwaj bakunîmâ dja Metîndjwÿnh atemâ gwaj banhî nhîpêx. ⁵² Dja gwaj banhîpêxo kukrà kêt kute gwaj bano bikraro kukrà kêtja pyràk. Dja me kunî, mÿjja kunî aminhinomâ amimê nhyem kadjy mrân djwÿnh arÿm ô'î kakô. Nhyem kam Metîndjwÿnh akubyn me tyko tîn ne. Dja me î punu prâm kêt akubyn meo tîn ne. Ne kam arÿm gwaj badjwÿ atemâ gwaj banhî nhîpêx.

⁵³ Gwaj banhî tûmja ne punu prâm nhyem be me î punu prâm kêt dja gwaj banhî ny. Jakam gwaj batyk prâm nhyem be dja gwaj î batyk prâm kêt ne batîn râ'â: râ'â ne. ⁵⁴ Dja gwaj banhî punu prâm kêt ne batyk prâm kêt ne Metîndjwÿnh kôt batîn ne ar baba râ'â: râ'â ne. Nhyem kam me kute amrêbê: mÿjja jarênha dja katorkumrêx. Amrêbê: ne me memâ kum,

“Arÿm me tyk kêt. Arÿm akubyn meo tîn nhyem me arÿm tyk kêtumrêx. Ne tu tîn râ'â: râ'â ne.”

Nâm me amrêbê â me bakukâmâremâ ane nhyem me arÿm 'â pi'ôk no'ôk ne. ⁵⁵ Nhyem kam me ajte memâ kum,

“Ga, mÿjja kakrit kute me kamjÿr nhyem me arÿm tykja pumû.

Dja Bênjadjwÿr djwÿnh me batykjao apêx kute mrâmri ne me kute mÿjja kakrit perey jakâr nhyem kute arÿm me kamjÿr kêt pyràk.

Bênjadjwÿr djwÿnh dja akubyn me tyko tîn. Nhyem kam nhÿnhjakam me ajte tykmâ? Kati. Arÿm me tyk kadjy kêtumrêx.

Ga, me tÿx kute me pa 'amÿnh ne kute meo baja pumû. Nhyem me te kator ne te ta ar ba prâmje.

Me kunidjwý ne me aben djô'ã tyn te tîn ne ar ba rá'ã prämje.

Nhym be, Bënjadjwýr djwýnh dja akubyn me tyko tîn. Nhym kam nhýnhjakam me ajte tykmã? Arkati. Arým me tyk kêtikumrëx."

Nãm me amrëbë ã me bakukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym kam me aben djô'ã arë:n arënhõ mör tämtã: Me bakamingrãnye dja gu me ajte arënhõ bamör tämtã: arým 'ýr o bõx. Mrãmri me batyk kêtikumrëx'ýr o babõxikumrëx.

⁵⁶ Mýjja kakrit kute me kamjýrkõt ne me ty. Me axwekõtjdwý ne me ty arým me biknor tokry djãkam akuno. Ne kam mýj ne me kute amijaxwe mar on? Bir, me memã Mõjdjé kukradjá jarë nhym me arým amijã kuman amijaxwe ma. Ne kam arým te axwe kêt prämje. Te: axwe kêt prämje ar ba:n arým axwe pãnh tyn kam me biknor tokry djãkam akuno.

⁵⁷ Nhym be, Metindjwýnh ne ukapríkumrëx ne arým Bënjadjwýr djwýnhbë Jeju Kritu jano. Nhym kam arým gwaj bajaxwe pãnh tyn akubyn tîn. Dja gwaj kýt te tyn akubyn batîn. Akubyn batîn ne ajte batyk kadjy kêtikumrëx, bajaxwe kadjy kêtikumrëx.

⁵⁸ Kam, akmere, àpnhîre, dja gar arek Bënjadjwýr djwýnhkõt adjãm týx ne tu amim mar týxikumrëx. Kwãrik wãnh 'ã adjukanga kêt. Mýjja 'òkõt 'ã adjukanga kêt. Kum adjãpënh kumex rá'ã. Bënjadjwýr djwýnhkõt adjãpënhja kajgo kêtikumrëx.

16

Metindjwýnh nõõ me ja kadjy pi'òk kaprî'ã kute memã karõ ne ja.

Kar 11.29; Rõ 15.25; A Kõ 8.1; Xim k 6.18

¹ Jakam Metindjwýnh nõõ me ja kadjy pi'òk kaprî'ã ije ar amã karõmã. Dja gar Jeju nõõ me jamã pi'òk kaprî jano. Ije krîraxbë Garaxakam me kute amim Jeju marjamã arënhõ kõt dja gar memã pi'òk kaprî jano.

² Pi'òk kamrëk kunikõt dja gar akunî me kadjy anhõ pi'òk kaprî kwý jadjuw. Apýnh ar anhõ pi'òk kaprîja nhidji kõt dja gar me kadjy kwý jadjuw. Ar anhõ pi'òk kaprî rax jabej ar anhõ rax kwý tan me kadjy adjuw. Nãr ar anhõ ngrire jabej ngrire kwý tan me kadjy adjuw. Adjuw ne o atom. Dja ba bõx nhym arým o atom pro. O atom pro ba kubyn kam 'ã idjã'wýr ar iba kêt.

³ Dja ba bõx gar amim amikam me'õ aro amiptàn imã ar arë. Ba kam ar'ã pi'òk no'òk ne arkum kungãn arým krîraxbë Djeruxarë'ýr ar ano. Gë ar pi'òko tën anhõ pi'òk kaprîõ të. Ne Djeruxarë'ýr o tën o bõx ne memã kungã gë me omü. Ne kam arým ar mar katãt. ⁴ Nãr kon, gar me'ýr ijanor prãm jabej ba dja ba me'ýr aro tën aro bõx. Dja gar ã pi'òk kaprîõ ane. Tãm ne ja.

⁵ Jakam dja ba ar awýr itëm'ã ajarë. Wãm ar awýr gëdja ba ì tën ar apumü. Gëdja ba pykabë Mateni kumrëxkam tën: kam ajte amü ar awýr tën bõx. ⁶ Ne kam ar akam arek idjãm jabej ar akam ijã na apëx jabej. Gar kam amü itëm kadjy ikõt o kangõn ijano. Ba kam o ajte amü itëm kadjy 'itýx ne. ⁷ Djãm jakam dja ba ar awýr tën bõx? Kati. Ne ba ren jakam ar awýr tën ren ar akam idjãm 'iry kêt ne ren ajte amü të. Arek ar akam idjãm 'iry kadjy ne ba amima. Metindjwýnh kute amim ijã karõ kõt ikabënkumrëx jabej dja ba arým ã ar akam ane.

⁸⁻⁹ Nhym be, krîraxbë Epexujakam ne ba idjãpënh mekkumrëx. Me kum idjujarënh kînh. Nãm me kute mrãmri ne me kute memã 'ã ijë djã'ã 'yr ne memã, "Ajrä amrë wadjã", anhýr pyrãk ne me kum idjujarënh kînh. Ba memã Kritu'ã ajarë nhym me ma:ro kumex. Nhym me kwý krãptidjwý kute ikapërkãr ne ibë aptãr prãmikumrëx. Gëdja ba kam arek jakam ar iba. Ar iba: nhym me bikprõnh djã nõõ akatibë Pëxiko ijã apëx ba kam arým wãm itëmmã.

¹⁰ Nhym godja Ximoxi ar akam bõx jabej dja gar kam kum akabën mexbit jarë. Abenmã ikabën ja jarë gë ar akam bõx gar amã abë. Ne kam kum akabën mexõ akabën gë umar mex. Mýkam dja gar ã kum ane? Bir, nãm ikudjwa mã Bënjadjwýr djwýnhmã àpënh ba. Kam dja gar ã kum ane. ¹¹ Kwãrik wãnh ar ajõ amã kurë kêt. Ne amrë ajte tëm kadjy dja gar kõt o kangõ gë týx ne umar mex ne amrë të. Nã bãm amiwýr kam amak ar o iba. Gwaj baje aro bakamy Ximoxikõt mõrjadjwý ne ba amiwýr arkam amak ar o iba.

¹² Apõrdjwý ne ba o ikamy. Nã bãm te ar awýr tëmmã kum ikabën mex jarë nhym mã imã,

—Kati. Jakam me'ýr itëm prãm kêt, ane. Ta dja 'òkam arým ar awýr të.

¹³ Ar ajaxwebë amijã ano týx. Kritukõt adjãm týx ne tu amim mar týxo aba. Me kum Metindjwýnh kînh këtja dja gar amã me uma kêt ne atýx. ¹⁴ Amã me abëbit. Amrãnh kunikõt amã me kunî jabej.

¹⁵ Nhym kam Exepa nõõ kikrekam ar ja ne ar amrëbë Metindjwýnh'ýr amijo akëx. Pykabë Akajakam ar kumrëx 'ýr amijo akëx. Ja ne gar arým aje mar. Nãm ar mã Jeju nõõ me ja kõt o kangõnh ar o ba. Arkum me kõt o kangõnh kînhikumrëx. ¹⁶ Dja gar ar kabën ma. Ne me kute ar kudjwa Metindjwýnhmã àpënh týx ar o bajadjwý kabën ma. ¹⁷ Exepamë Potunamë Akaku ar arým amrë iwýr bõx ba arým ikînhikumrëx. Gar amrë iwýr abõx kêt ne ikõt o kangõnh kêt. Nhym kam ar arým iwýr bõx ne ikõt o kangõ. ¹⁸ Ba kam arým ikînhikumrëx ne. Wãkam ar gadjwý amybým dja gar arým aman idjõ'ã akînhikumrëx. Dja

ar wãm tẽn bôx gar ar aman abenmã ar mex jarê.

Kute apÿnh ôbikwa djâri kum amikabên mexjanor.

¹⁹ Pykabê Adjijjakam apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djâri ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'ôk jakam wãm ar amã arê. Akwiremê PRIXIRA ar amã kabên mex jarê. Arkum ar ajabê ne ar amã amijarê. Ar ùrkwâkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bajadjwÿ ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'ôk jakam wãm ar amã arê. ²⁰ Jakam gwaj bakamy kunî ar amã kabên mex jarê ba kuman arÿm wãm ar amã arê. Dja gar abenwÿr abôxkam abeno arôrôk ne aben pa krij.

²¹ Ba ibê Paur ne ba inhikrao ar amã ikabên mex ja'ã pi'ôk no'ôk ne.

²² Godja ar akam me'ô kum BËnjadjwÿr djwÿnh jabê kêt jabej Metîndjwÿnh dja o ajkê nhym arÿm me biknor tokry djâkam akuno. Gêdja BËnjadjwÿr djwÿnh bôxkumrêx. ²³ Gê BËnjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akapri.*

²⁴ Ota, jakam ba imã ar ajabêkumrêx. Kritu Jeju kum ar ajabê. Ba kôt imã ar akunî jabêkumrêx. Tãm ne ja.

* **16:23** Djãm ar ga ne gar adjukapri nhym pãnh arÿm kum ar akapri Kati. Ta ne tu kum ar akapri kumrêx.

Paur kute Kôritukam me jamã atãri pi'òk no'òk ne ja.

Paur ajte krĩraxbê Kôritukam me jamã pi'òk no'òk ne. Paur kum me abê nhyim be me ja ne me Paur japrÿn 'ã abenmã kum,

—Kati, Metĩndjwÿnh kute Paur janor kêt. Ta ne arĩk ar ba, ane. Kam ne Paur kaprĩ rax ne ajte memã pi'òk no'òk ne memã kum,

—E kum be mrãmri ne Metĩndjwÿnh tu amim idjarkumrêx ne apÿnh pyka kunikôt me ja'ÿr ijano, ane. Ne kam prĩne memã amijã ajarê. Amitokry djã kunikôt memã arê. Be, Metĩndjwÿnh ne tokry japôkmã, umar punu japôkmã tu o tÿx ne nêje mÿjja punuo ajngrã. Xatanaj ne memã mÿjja punu ngã nhyim be Metĩndjwÿnh ne raxo Xatanaj jakre ne tu me nêje mÿjja punuo bingrãnho ba. Nãm ã Metĩndjwÿnh umao kute nêje mÿjja punuo bingrãnho bao ane nhyim Paur memã amijarêñ kam ajte memã apÿnh mÿjja'ã karô.

¹ Ba ibê Paur. Kritu Jeju ne ijano ba memã 'ã idjujarêñ ar iba. Metĩndjwÿnh kabênkôt ne ijano ba 'ã idjujarêñ ar iba. Ximoxidjwÿ ne ikôt dja. Gwaj baje Ximoxio bakamy. Ba ne ba pi'òk no'òkkam ar amã ikabêñ jarê. Krĩraxbê Kôritukam ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio abaja ne ba ar amã ikabêñ. Bu'ã pykabê Akaja kunikôt djwÿ Metĩndjwÿnh kute ar ajo ð me ja ba ar amã ikabêñ. ² Metĩndjwÿnhbê ne me Babãm. Ne Bêñjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩñ * ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Apÿnh me kaprĩ djãri nhyim Metĩndjwÿnh akubyn meo kĩnh.

Kor 1.11; A Tex 2.16

³ Metĩndjwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Kubê gwaj banhõ Bêñjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Ba kum mextire jarê. Mÿkam ne ba kum mextire jarê? Bir, me Babãm djwÿnh ne ukaprĩkumrêx. Ga, me kaprĩ nhyim Metĩndjwÿnh kute me kunimã kĩnh jangĩnhja pumũ. ⁴ Ar ba ne bar apÿnh ar ikaprĩ djãri kuma. Bar amikanê man me Jeju'ã kum ar ikurê man apÿnh ikaprĩ ja ma nhyim Metĩndjwÿnh arÿm kunikôt akubyn ar ijo kĩnh. Mÿj kadjy ne ã ar ijo kĩnho ane? Bir, dja me'òdjwÿ kaprĩ jabej bar amikudjwa akubyn o kĩnh nhyim arÿm ar ikudjwa kĩnh. Metĩndjwÿnh ta kute ar ijo kĩnh o dja bar ajte me'òo kĩnh. Ja kadjy ne ã ar ijo kĩnho ane.

⁵ Amrêbê Kritu tokry: bar kôt arÿm itokry kumex ma. Memã 'ã idjujarêñkôt itokry ma nhyim Kritu arÿm mã ar ijo kĩnh bar

ikĩnhkumrêx. ⁶ Mÿj kadjy ne bar itokry? Bir, dja bar itokry gar arÿm amim Metĩndjwÿnh ma nhyim arÿm ar apytã. Gar kam akubyn akĩnh. Te atokryn akubyn akĩnh ne. Nãr, godja bar akubyn ikĩnh jabej. Mÿj kadjy dja bar akubyn ikĩnh? Bir, ar gadjwÿ dja gar kam akubyn akĩnh ne arÿm atokrykam atÿx. Ne kam aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Godja gar atokry kute ar itokry pyrãk jabej ne kam arÿm ar ima. Ne kam ar ikudjwa atokrykam atÿx ne aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Ja kadjy dja bar akubyn ikĩnh. ⁷ Itokryn mã: ikĩnh. Ne kam ar ajã amim,

—Godja ar ikudjwa tokry jabej ne kam ikudjwa ã kĩnho ane. Bar amim anen kam tu amim ar akĩnh kamnhĩxkumrêx.

⁸ Akmere, àpnhĩre ar, bar ar amã pykabê Adjikkam itokry jarê gar ama. Ar itokry kume:x. Bar te: ikatormã te: amijo anen kam arÿm amikukãm itykbĩtkam ama. ⁹ Mrãmri ne bar mã amim,

—Dja me ibĩ. Dja me ibĩ, anhÿr ar ibakumrêx. Mÿj ne bar kam kuma? Bir, dja me ar ikangrõnho ba, bar arÿm amikanãrrãm ar iba kêt ne arÿm tu amim Metĩndjwÿnhbĩt kamnhĩxkumrêx. Ta kute akubyn ne tyko tĩn djwÿnh dja bar tu amim kamnhĩx tÿxkumrêx. ¹⁰ Ta ne kute ar ityk jabê ar ipytãr. Ar ityk pymatijabê ar ipytãr ne kute kubê ar ipytãr rã'ã. Ba tu amim kamnhĩxkumrêx ne amim,

—Mrãmri dja kubê ar ipytãr rã'ã ne, ane. ¹¹ Ar gadjwÿ dja gar ar ikôt o kangõn Metĩndjwÿnhmã ar ijo a'wÿ. O dja gar ar ikôt o kangõ. Ar ikadjy Metĩndjwÿnh 'wÿr ar o aban o ar ikôt o kangõ. Nhyim kam arÿm ar akabêñ man ar akabêñkôt kum ar ikaprĩñ ar ipytã. Gar kam akĩnho akumex ne ar ikôt Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê.

Paur kute memã 'êx kêt'ã amijarêñ.

¹² Wãkam me kwÿ ar ijã memã kum, “Paur ar 'êxnhĩkumrêx”, ane. Djãm mrãmri me kabênkumrêx? Kati. Bar akubyn amijo tẽn amrêbê ar akam ar ibaja'ÿr amijo bõx ne amiman amim,

—Kati. Nãm me ijã 'êx. Nhyim bê ne ba mekam ijêxnhĩ ar iba. Kati. Ba ne ba Metĩndjwÿnh mexo imex ne mekam ar iba. Metĩndjwÿnh kôt ijêxnhĩ kêtumrêx ne mekam ar iba. Ibu'ã me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja ba memã ijêx kêt. Nãr, me kute amim Jeju marmã ijêx kêtumrêx ne mekam ar iba. Nã bãm ã amimaro anen arÿm amikôt ar amã amijarê. Djãm me kute amidjwÿnhbĩto kĩnhja we krã mex kôt ne bar ikrã mex ne ar akam ar iba? Kati. Ba ne ba ikrã mex kêt. Nhyim be, Metĩndjwÿnh ta ne tu kum ikaprĩ ba arÿm ikrã mex ne ar akam

* ¹² Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhyim ar pãnh arÿm kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

ar iba. Ba ar amā amikōt amijarēn amikam ikīnhkumrēx. Amikam ikaprīre kēt.

¹³ Ije ar amā pi'ōk no'ōkkam ikabēn jarēnhdjwý. Djām ikabēn krāpti? Kati. Ba ikabēn pýnh ne arēn 'ā pi'ōk no'ōk gar arým omūn ama. Ba kam ar ajā amim,

—Dja me ī imar pydji. Ne imar pydji rā'ā ne. ¹⁴ Be, kraxje me kute prīne imar mex kēt rā'ā. Godja me ī imar pydji. Nā bām ā ar ajā amim ane. Dja gar ī iman ikam akīnhkumrēx kute mrāmri ne ije ar akam ikīnh pyrāk. Dja Bēnjadjwýr djwýnh akubyn bōx ba ar akam ikīnhkumrēx. Nā bām ā ar amaro ane.

¹⁵ Ar ije ā ar amaro anhýrkam ne ba bit tēmbē ar awýr itēm ne ibōx ne ije ar amā arēnh gar aje amim Jeju mar mexo amū amikamēnhmā. Kam ne ba bit ajte akubyn ar akam ibōx ne ije ajte ar amā arēnh gar ajte o amū amikamēnhmā. ¹⁶ Ba ar ajā amim,

—Dja ba me kumrēx 'ýr bōx. Krīraxbē Kōritukam me'ýr bōx ne mekam ar iban amū pykabē Mateni'ýr tē. Ne kam Mateni kurūm akubyn tēn ajte mekam bōx. Nhyh kam ajte amū pykabē Djudēja'ýr itēm kadjy godja me ikōt o kangō ba arým 'itýx ne tē. Nā bām ā ar ajā amim ane. Nhyh be, kati. Ar akam ibōx kēt. ¹⁷ Djā nā bām bit ar akam ibōxmā ne arīk ikabēn dji? Kati. Djā nā bām me kum Metīndjwýnh kīnh kētja kudjwa ikabēn amānhkrut ne ar amā,

—Nā. Dja ba ar awýr bōx, anen atekam ajte amim,

—Kati. Dja ba ar'ýr ibōx kēt, ane? Kati. Ikabēn amānhkrut kēt.

¹⁸ Metīndjwýnh kute kabēn pýnh ne arēnh ba ije kudjwa ikabēn pýnh ne arēnh. ¹⁹ Bamē Xibanumē Ximoximē ne bar kaj bē ar amā,

—Metīndjwýnh Krabē Jeju Kritu dja gar tu amim markumrēx nhyh arým ar apytā, ane. Djā ne bar atekam ajte ar amā, “Kati. Dja ar apytār kēt”, ane? Kati. Dja gar tu amim markumrēx nhyh mrāmri arým ar apytār kumrēx. ²⁰ Metīndjwýnh ne gwaj bamā,

—Dja ba ī ar amā apýnh mýjja mex ngā. Ar aje tu amim Kritu markam dja ba ī ar amā kungā. Dja gar ikōt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne. Mýjja kumex dja ba ar amā kungā. Nām ā gwaj bamā anen kam kabēn pýnh ne arē. Kabēn pýnh ne arē gwaj arým mar pýnh ne abenmā kum,

—Mrāmri ne arēnhkumrēx, ane. Gwaj ā abenmā ane nhyh Metīndjwýnh arým gwaj bakam kīnhkumrēx.

²¹ Kritu ne kute gwaj bamā týx jangjēnh. Ar bamē ar gamē kute gwaj bamā týx jangjēnh gwaj tu amim mar týxkumrēx ne 'ā badjukanga kētkumrēx. Nām gwaj bamā Karō jano nhyh arým ar gwaj bajo ba. ²² Ga, me kute mýjja 'ā aminhidji nhōr nhyh arým amirītkumrēxja pumū. Gwaj badjwý arým

ne gwaj bamā Karō jano nhyh arým gwaj bakam nhýn gwaj bajo ba. Gwaj kam arým amikam Karō man amim,

—Mrāmri ne Metīndjwýnh arým ijo krakumrēx. Ga, arým kute imā Karō janor nhyh kute ijo bakumrēxja pumū, ane.

Gwaj amim anen arým kuma. Arým Metīndjwýnh gwaj bajo kra. Ja ne gwaj kuma. Karō kute gwaj bajo bakōt ne gwaj kuma. Ga, me kute memā mýjja rūnh nhōrmān kute kukām memā kryre nhōrja pumū. Nhyh me amim kryre jamýn arým amiwýr rūnh kamnhīxkumrēx. Gwaj badjwý Metīndjwýnh arým gwaj bamā Karō jano nhyh arým gwaj bajo ba. Gwaj kam arým amim,

—Ga, Metīndjwýnh arým kute imā Karō janorja pumū. Ga, kute ijo baja pumū. Mrāmri dja ba kajkwakam kōt itīn ne ar iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Karō gwaj bajo ba gwaj kam amim anen kam arým baje mrāmri ja markumrēx. Mrāmri kajkwakam Metīndjwýnhkōt batīn rā'ā: rā'āja markumrēx ne amiwýr kamnhīxkumrēx.

²³ Amrēbē ne ba pi'ōkkam ar amā me'ō jaxwe jarē. Me'ō jaxwe: ar akam ar ba gar ate akrā nhyh arek ar akam axweo ba rā'ā. Ba ren on ar awýr bōx ne ren arým 'ā ar amā ikabēn ne ren ar amā kaprī jadjā. Ije ar amā akaprī jadjār karō ne ba on ajte Kōritukam ar awýr ibōx kēt. Mrāmri ne ba ar amā amijarēnhkumrēx. Metīndjwýnh ne kute imar. Nok ba ren ar amā ijēx nhyh ren ajmā ijōn. Mrāmri ne ba ar amā amikōt amijarēnhkumrēx.

²⁴ Ar aje amim Bēnjadjwýr djwýnh Jeju marmā ne bar ar awýr ibōxmā. Djām ar ije ar akam amijo ibēnjadjwýr ne ibamā? Kati. Ar ba ne bar ije ar amā kajmā akīnh kamēnhmā. Kritu pydjibit ar aje tu amim markumrēxmā. Tām dja ar ajaxwebē ar amā týx jadjā gar mā kōt ar amijo aban 'ā adjukanga kēt.

2

¹ Ar akaprī karō ne ba amim,

—On me'ýr itēm prām kēt. Nok ba ren me'ýr bōx ne ren memā kaprī jadjār mex ne, ane. ² Nā bām ren ar amā kaprī jadjār mex nhyh mýj me'ōja ren ijo kīnh? Gar ren akaprīkam te aje ijo kīnhmā.

³ Kam ne ba amrēbē amikukām ar amā pi'ōk no'ōkkam ikabēn jarē. Ar aje ikutēp abeno mexmā ne ba ar amā arē. Ba ar awýr itēm ne ibōx ne ije ar apumūnh ne idjumar punu kēt kadjy ne ba ar amā arē. Ar aje ijo kīnhmā ne ba bit tēmbē ar awýr itēm ne ar awýr ibōxmā nhyh ren ate ar akwý imā idjumar punu jadjā. Ar akwýkam idjumar punu karō ne ba amrēbē amikukām ar amā pi'ōk no'ōk ne. Nā bām ar amexkam amakbē amim ar akunī kamnhīx ne. Ba ar awýr bōx

gar iro'ã akĩnh kadjy ba tu amim ar amex kamnhĩkumrêx ne. ⁴ Nã bãm ar akam idjumar punu rax ne ikadjwýnhbê itokry kumex man mu:w. Djãm ije ar amã ar akapri jadjãr kadjy ne ba ar amã pi'òk no'òk? Kati. Ar aje imar kadjy. Imã ar ajabê:ê. Ar aje imar kadjy ne ba ã amrêbê amikukãm ar amã pi'òkkam ane.

Me kute me'õ axwe maro biknor'ã kute memã karõ.

Ruk 17.3; Gar 6.1; Ep 4.32

⁵ Ije amrêbê pi'òkkam ar amã me'õ jaxwe: jarênha djãm bajbit ne imã ikapri jadjã? Kati. Ar gadjwý ne ar akunimã kapri jadjã. Ba ar amã ipriren ar amã me'õ jaxwe jarê. ⁶ Aje, kwãrik wãnh ajte ijukri me'õjamã kapri jadjãr kêt. Mrãmri amrêbê me'õja axwen kam arým kaprire. Ar akrãpti arým axwe pãnh kum kapri jadjã. Jao dja gar krãta. Kwãrik wãnh ajte kum kapri jadjãr kêt.

⁷ Jakam dja gar on me'õja jaxweo aknon ajte mar kêt. Ne kam tu o kĩnh gê akubyn týx ne. Gar ren kum kapri jadjãr rá'ã nhyr ren kapribê te amijo anen arým rerek mex ne. ⁸ Dja gar ajte kum,

—Mrãmri ar imã ajabêkumrêx, ane. Dja gar kum ane gê on kapri kêt.

⁹ Be, ije amrêbê ar amã ikabên'a pi'òk no'òkja ije ar amar kadjy ne ba 'ã pi'òk no'òk. Ije 'ã pi'òk no'òk kadjy ba amikabên man amim,

—Ba arkum ikabên mex jarê gê ar iman goja ikabên kôt amijo ba jabej, ane. Ar aje ikabên kunĩ mar ne kôt amijo aba jabej ne ba ar amã pi'òk no'òk. ¹⁰ Godja gar me'õ axwe'õo abiknor jabej ba badjwý arým axweo aknon mar kêt ne. Mrãmri me'õja axwekumrêx jabej ba arým axweo akno, ar adjumar mex kadjy arým o akno. Kritu kukwakam ba arým axweo aknon arým mar kêt ne. ¹¹ Djãm ije axwe mar rá'ã? Kati. Arým ba o aknon mar kêt. Ba ren axwe mar rá'ã nhyr ren Xatanaj arým gwaj banoo akno. Nãm me noo biknoro ba. Ja ne gwaj baje priñe mar.

¹² Be, ba amrêbê krĩraxbê Krõwadji'ýr tẽn 'ýr bõx. Ije kaj bê memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh kadjy ba Krõwadji'ýr tẽn 'ýr bõx. Ne kam memã Kritu jarê nhyr kam me kum kĩnh ne ma:ro kumex. Nãm me kute mrãmri ne me kute memã kikre'ã ijê djã'ã rênh ne memã, “Ajrà amrê wadjã”, anhýr pyrãk. ¹³ Nãm me ã kum Kritu'ã ujarênh ny kĩnh ane. Me te kum kĩnh ba idjumar punu rá'ã ne. Nã bãm kam bõx ne te ikamy Xitu jabej ne kum ikator kêt. Xituo ne ba ikamy. Kum ikator kêt kam idjumar punu. Ne kam memã, “Ba on”, anen arým amũ pykabê Mateni'ýr Xitu jabej tẽn.

Me kudjy djão me kurwýk mõrja Paur kute amijã akre.

Ep 5.2; Pir 4.18

¹⁴ Bar te idjumar punun mã Metĩndjwýnhmã ar amikĩnh jarê. Mýkam? Bir, ta ne ar ijo djuw mex bar mã Kritu kôt ar amijo iban mã ikĩnh. Ikĩnh kute mrãmri ne me kute me kurê djwýnh'ýr meo ban kute 'ã ãprãm akubyn õbikwa tẽpo ban kurwýko põx ne kĩnhja pyrãk. Nãm ã Kritu kôt amijo ibakam ikĩnh ane.

Ga, me krãkamngõnh krãpti: akubyn kurê djwýnh kurũm ban kurwýko põx nhyr me kute kukãm prykôt pidjõrã rênh ne kute kudjy djã kudjy týx bõr nhyr kudjy:ja pumũ. Nhyr kam ardjanh me kunĩkôt prõt ne kute me kunio bikamýr ja pumũ. Ar badjwý ne bar pyka kunĩkôt Kritu'ã memã idjujarênh iba nhyr me arým pyka kunĩkôt 'ã idjujarênh ma. Kritu ta kute kudjy djã mextire pyrãk bar me kunimã 'ã ajarê.

¹⁵ Nã bãm ar ã anen kam arým Metĩndjwýnhõ kĩnh. Kute mrãmri ne me kute kum kudjy djã mextire bõr nhyr ardjanh 'ýr ãbir nhyr kute bãrn kĩnhja pyrãk. Nã bãm ar ã kum anen kam arým me jamãdjwý ã ane. Metĩndjwýnh kute amim me utarjamê kute me kangajamê amê me jamã ne bar ije mýjja kudjy mextire pyrãk ne memã Kritu'ã idjujarênh iba.

¹⁶ Nhyr be, me ja ne me kum Kritu 'ã ar idjujarênhja kĩnh kêt. Ar ije mýjja kudjy mextire ja pyrãk me kum kĩnh kêt. Metĩndjwýnh kute me kanga nhyr me me biknor tokry djãkam biknor ja kadjy ne me kum kĩnh kêt. Nhyr be, ate me ja ne me kum Kritu'ã ar idjujarênhja kĩnh. Ar ije mýjja kudjy mextire ja pyrãk me kum kĩnh. Metĩndjwýnh kôt me tĩn ne ar ba kadjy ne me kum kĩnh. Be, mýj me'õ ta ne ãpênh djã ja kadjy týx? Kritu'ã ujarênh kadjy týx. Djãm ar ba? Arkati. Nhyr be, Metĩndjwýnh ne ar ijo ban ar imã týx jangij bar me kunimã 'ã idjujarênh ar iba. ¹⁷ Nhyr kam me krãpti kute arĩk Metĩndjwýnh kupa'ã kabên jarênh punu. Djã ne bar me kudjwa ã arênho ane? Kati. Ar ba ne bar amijão djan Metĩndjwýnh kukwakam katãt arênhkumrêx. Metĩndjwýnh ta ne ar ipumũno nhý. Ar ije kupa'ã arênh nhyr kute ar imã o pãnh karõ ne bar ã katãt arênho ane. Kritu ar imê amijo kajkep bar katãt arênhkumrêx ne.

3

Paur ta kute amimex'ã amijarênh kêt.

¹ Djãm mrãmri ne ba ije ajte ar amã amimex jarênhmo kraxja? Kati. Ar ba ne bar ije amimex jarênh kêt. Djã ne bar me kwý kudjwa memã, nãr kon ar amã,

—Memã ar imex'ã pi'òk no'òk ne ar imã angã bar memã o tẽn o bõx. O bõx gê me arên arým ar imex man kum ar ikĩnh, ane?

Ne kam ar amā pi'ōko tēn o bōx gar arēn kōt arým ar imex man ar amā ar ikīnh? Kati. Ar ba ne bar imā imex'ā pi'ōk no'ōk prām kēt. Me kwý ne me mrāmri kum amimex'ā pi'ōk no'ōk prāmkumrēx. Nhy m be, ar ba ne bar imā prām kēt.

² Mýkam ne ar bajbit ar imā amimex'ā pi'ōk no'ōk prām kēt? Bir, ar ga ne gar aje ar imex'ā pi'ōk no'ōk pyrāk. Ar ba ne bar ar amā Kritu jarē gar ar idjō'ā 'yr amijo akēx. 'Yr amijo akēx nhy m arým ar ajo mex ne. Ar idjō'ā ne gar amex. Nhy m kam me kunī kute ar idjō'ā ar amex pumūnh ne kute ar amar. Ne kam jām kute ar badjwý ar imex mar. Me kute ar apumūnh kute mrāmri ne me kute ar imex'ā pi'ōk no'ōk pumūnh pyrāk. Tām ne bar kuman ar amā,

—Ar ga ne gar aje ar imex'ā pi'ōk no'ōk pyrāk, ane. Ar badjwý ar ije ar amex pumūnh ne ije ar amar ne arým imā ar ajabē:ē. Me kunī ne me kute ar amar.

³ Kritu ta ne ar amā ajamak bō gar adjumar djā ny. Nām ar ajo kute mrāmri ne me kute pi'ōk no'ōk pyrāk. Ar ba ne bar amā Kritu'ā ajarē gar arým tu amim markumrēx. Nhy m kam arým ar amā ajamak bō gar adjumar djā ny. Ga, Metīndjwýnh Karō tūn ne ar baja ne kute ar amā ajamak bōnh gar adjumar djā nyja pumū. Kritu ne Karō ar amā ajamak bō. Ga, me bakukāmāre kute mýjja týxo kēnpō'ā no'ōkja pumū. Djām ā Kritu ar ajo ane? Kati. Bar ar amā Kritu'ā ajarē gar arým tu amim markumrēx ne arým adjumar djā ny.

⁴ Ar ba ne bar ar amā arē nhy m Kritu arým ar ajo mex. Tām ne bar ije markumrēx nhy m mrāmri Metīndjwýnhdjwý kute ar imar. ⁵ Djām kam ar ba ne bar ije amim,

—Ba ne ba ije aro mex, anhyro iba? Kati. Metīndjwýnh ta ne ar imā 'ā karō bar arým ar amā Kritu'ā ajarē nhy m kam ta arým ar amā ajamak bō.

Metīndjwýnh kute Kritu'ā kabēn ny jarēnh māmđji.

⁶ Ta ne me kady ar imā ijamak mex jadjā bar memā arēnho iba. Metīndjwýnh ne kute Kritu'ā kabēn ny jarēnh māmđji bar arým kuman memā arēnho iba. Djā nā bām Mōjdjē kudjwa memā kabēn'ā kēnpoti no'ōk tūmja jarēnho iba? Kati. Metīndjwýnh Karō ne bar memā arēnho iba. Mýkam ne bar memā kabēn tūm jarēnh kēt? Bir, ba ren ar memā tūm jarē nhy m ren me te: kute katāt kōt amijo ba prāmje ne ren ta amikōt axwe rā'ā ne. Ne kam ren arým pānh me biknor tokry djākam akuno. Nhy m be, kati. Bar memā Metīndjwýnh Karō jarē nhy m me arým maro ba nhy m ta arým katāt meo ba. Nhy m kam me arým Karōkōt tūn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne.

⁷ Me memā kēnpotikam kabēn jarēnho ba nhy m me arým mar kajon ta amikōt

axwe rā'ā. Ne kam pānh arým akuno. Metīndjwýnh mýjja týxo kēnpoti týx no'ōk ne. Nhy m kam Metīndjwýnh mexo umakōt Mōjdjē nokre jadjēnh ne arým kēnpoti mýn memā o bōx. Ne kam memā Metīndjwýnh kabēn jarēnho dja nhy m kabēn me:xkumrēx nhy m me maro dja. Maro djan te kute nokre 'āno ām ne omūnhmā. Metīndjwýnh mexo uma djō'ā ne Mōjdjē nokre jadjēnh nhy m me te kute omūnhmā. Nhy m kam adjēnh apēx tē:n arým tu apēxkumrēx. Nhy m Metīndjwýnh kute Mōjdjēmā kabēn jarēnh tūmjadjwý. Djām me kute kabēn tūm kōt katāt amijo bamā? Kati. Me ta te: katāt mān axwe rā'ā ne.

⁸ Nhy m be, Metīndjwýnh Karō ne gwaj bamā kabēn ny jarē. Kute gwaj bamā arēnh ja ne mexo kute Mōjdjē kabēn tūm jakrenh mex ne. ⁹ Djām Metīndjwýnh kute Mōjdjēmā kabēn jarēnh tūm punu? Kati. Mexkumrēx. Nhy m be, nām me te memā Mōjdjē kabēn tūm jarē nhy m me axwe rā'ā ne. Me ta amikōt axwe rā'ā ne. Axwe rā'ān kam pānh arým me biknor tokry djākam akuno. Nhy m be, gwaj Karō kabēn ma nhy m arým gwaj bamā týx jadjā gwaj arým katāt kōt ar amijo baba. Kam ne Metīndjwýnh Karō kabēn nyja arým mexo Mōjdjē kabēn tūm jakrenh mex ne.

¹⁰ Kabēn nyja kute tūmja jakrenh mex nhy m tūmja me arým kute kum kīnh kēt pyrāk. ¹¹ Tūmja me kute 'ā ukangan mar kētmā. Nhy m be, pānh kabēn nyja dja me mar rā'ā ne kōt amijo ba rā'ā ne. Kam nyja ne mexo kute tūmja jakrenh me:xi.

¹²⁻¹³ Bar Karō kabēn ny mar rā'ān tu amiwýr kute mýjja jarēnhja kamnhixkumrēx ne irāri memā kabēn ny jarēnho amirītkumrēx. Nhy m be, Mōjdjē ta ne kubēkào aminokre'ā pro. Metīndjwýnh mexo uma djō'ā nokre jadjēnh ne kam mebé idjaer kute omūnh kēt kady aminokre'ā pro. Nhy m kam adjēnh arým apēx. ¹⁴⁻¹⁶ Me abendjō'ā Metīndjwýnh kabēn tūm jarē:. Ne akati jakam kute arēnh rā'ā ne.

Nhy m be, me kam amakkre kēt tē:n amakkre kēt rā'ā. Akati jakam me amakkre kēt rā'ā. Ga, gwaj baje kubēkào banokre'ā prokam baje mýjja ngrirebit pumūnhja pumū. Mebé idjaerdjwý ne me kute Metīndjwýnh mar ngrire. Nhy m be, me kwý arým Bēnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akēx ne kōt ar amijo ba. Kōt ar amijo ban arým mar rax ne.

Ga, gwaj baje kubēkào banokre'ā pro kētkam baje mýjja pumūnh rūnhja pumū. Mebé idjaer kwýdjwý ne me Metīndjwýnh mar rūnh. Nām me Bēnjadjwýr djwýnh'ýr amijo akēx ne kōt ar amijo ba. Ne kam arým Metīndjwýnh mar rūnh ne. Nhy m be, me kute Bēnjadjwýr djwýnhkōt amijo ba kētja

ne me kute Metīndjwŷnh mar kryre. Me amakkre kētkam.

¹⁷ Be, Bēnjadjwŷr djwŷnhjabē ne Metīndjwŷnh Karō. Bēnjadjwŷr djwŷnh Karō arŷm gwaj bamē amijo kajkep. Djā ne gwaj kam arek amim,

—Ba katāt Mōjdjē kabēn man kōt ar amijo iban arŷm Metīndjwŷnhmā ijaxwe kēt, anhŷro baba? Katī. Gwaj baje amim anhŷr kēt. Metīndjwŷnh ta ne gwaj bamā axwe kēt jarē gwaj arŷm kum bamex ne.

¹⁸ Ga, me kute kubēkào aminokre'ā pro kētkam kute mŷjja pumūnh rūnhja pumū. Gwaj badjwŷ baje Bēnjadjwŷr djwŷnh mex mar rax. Ga, me kute ixekam mŷjja kumex pumūnh mexja pumū. Gwaj badjwŷ ā Metīndjwŷnh mar mexo ane. Ne maro baba:n arŷm kōt ar amijo baba. Ta kute amijo ba pyrāk kōt ar amijo baba. Kōt ar amijo baba: nhyŷm arŷm amikōt gwaj bajo mexo tē. Gwaj kam arŷm bamexo amū amikamēn arŷm ta mexo bamex ne. Mŷj me'ō ne kute gwaj bajo mex? Bir, Bēnjadjwŷr djwŷnh Karō ne kute gwaj bajo mex.

4

Pair kute memā Kritu'ā ujarēnh'ā amijarēnh.

A Kō 1.12; Tex k 2.1

¹ Metīndjwŷnh kum ar ikaprikam ne ar imā me'ā karōn ar imā,

—Dja ga memā Bēnjadjwŷr djwŷnhbē Kritu'ā ujarēnh nyja jarēnhō aba, ane. Kam ne bar arŷm memā arēnhō iba. Djā ne bar memā arēnh'ā idjukanga? Katī. Bar memā arēnh'ā idjukanga kētkumrēx ne memā arēnh' ar o iba. ² Djā ne bar memā arēn ate mebē amipdjun mebē mŷjja kupēnhō iba? Katī. Amrēbē: ne ba mebē amipdjun mebē mŷjja kupēnhja kanga. Djā ne bar ari memā ijēx ne me noo ibiknoro iba? Nār ijēxnhīn ari me noo ibiknor ne Metīndjwŷnh kabēn kupa'ā memā mŷjja kwŷ jarēnhō iba? Arkatī. Ar ba ne bar katāt memā arēnhō iba. Ar ije memā Kritu kabēn jarēnhkam djā ne bar ajmā ikuten kupa'ā amijo iba? Katī. Kritu kōt ne bar katāt ar amijo iba. Metīndjwŷnh ta ne kute ar ipumūnh. Bar katāt ar amijo iban kam katāt memā arē nhyŷm me arŷm amim,

—Nā. Nām ar katāt me bamā arēnhkumrēx. Ga, katāt ar kute amijo baja pumū. Ar mexkumrēx. Dja ba amim ar kabēn ma, ane. Dja me kunī ar ipumūn kwŷ arŷm ā amim ane.

³ Bar memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhō iba. Djām kam mrāmri we Kritu'ā ar idjujarēnhja bipdjurkumrēx? Kon. Mrāmri, me kwŷ biknor prāmjabē bipdjurkumrēx. Ga, me kute kubēkào aminokre'ā pron mŷjja pumūnh kētja pumū. Mŷjja mebē

bipdjur. Me biknor prāmdjwŷ mebē ikabēn bipdjurkumrēx.

⁴ Kritumē Metīndjwŷnh ar. Djām ja ne uma rax nhyŷm ikjē uma ngrire? Katī. Ar umao kute aben pyrāk. Me kum amē ar uma:. Bar memā Kritu'ā ujarēnh ny jarē. Ujarēnh ny kute mrāmri ne memā irā djā pyrāk. Gwaj baje amim Kritu markam gwaj baje mrāmri ne me kute irākam mŷjja kunī pumūnh mex pyrāk. Nhyŷm be, nā bām ar me biknor prāmā ujarēnh ny jarē nhyŷm mebē bipdjur nhyŷm me kute amim mar kētē. Me kute mrāmri ne me no rā kute mŷjja pumūnh kēt pyrāk, ne te: kute marmā. Me kum Metīndjwŷnhkumrēx kīnh kētja nhō metīndjwŷnh, Xatanaj ne arŷm memā amakkre kēt jadja nhyŷm me arŷm ajbit maro ba. Nhyŷm kam arŷm mebē Kritu'ā ujarēnh nyja pytāro ba. Kam ne Kritu'ā ujarēnh nyja mebē bipdjurkumrēx.

⁵ Djā nā bām ar memā,

—Ar ba dja gar tu amim ar imarkumrēx bar kam arŷm ar apytā, anhŷro iba? Katī. Bar kaj bē memā kum,

—Jeju Kritubē ne me kunī nhō Bēnjadjwŷr djwŷnh. Tām dja gar tu amim markumrēx nhyŷm arŷm ar apytā, anhŷro iba. Ā Jejumā ar idjāpēnh kute anhŷrkam ne bar ar amā idjāpēnh ar iba.

⁶ Be, adjakamā Metīndjwŷnh ta kabēn ne, “Akamat kō tykbit. Gē on a'u. Gē a'u akamat kurwŷ”, ane.

Ga, a'u kute mŷjja kunī kurwŷkam mŷjja kunī arŷm memā amirīt mexja pumū. Metīndjwŷnhdjwŷ ne arŷm gwaj bamā bajamak bō gwaj arŷm Kritu mar mex ne. Metīndjwŷnh ne kute mexo, umao me kunī jakrenh. Tām ne gwaj arŷm kuma. Kritu ne kute amijo ba mexkumrēx gwaj arŷm 'ā ujarēnh ma. Gwaj baje Kritu mar o ne gwaj baje arŷm Metīndjwŷnh mar. Metīndjwŷnh ne kute mexo, umao me kunī jakrenh. Tām ne gwaj baje Kritu mar o kuma.

Me kute ngyo ngōnh pyrāk nhyŷm Metīndjwŷnh mekamŷr.

A Kō 11.23; Kor 1.11

⁷ Nhyŷm be, gwaj ba ne gwaj baje mrāmri ne ngyo ngōnh pānh ngrire pyrāk. Gwaj bapānh ngrire. Te gwaj bapānh ngrire nhyŷm gwaj bakam Metīndjwŷnh nhŷ. Metīndjwŷnhbē kumkati nhŷ. Mŷj kadjy ne gwaj bakam nhŷ? Bir, Metīndjwŷnh ta dja gwaj bakam amity_{xo} amirīt nhyŷm me arŷm ajbit rax ma. Dja me gwaj bamar kēt ne arŷm Metīndjwŷnh ajbit ma. Ja kadjy ne gwaj bakam nhŷ.

⁸ Ar ije ngyo ngōnh pānh ngrire pyrāk. Me arīk ar ibu'ā ar ijā kabēn punu krāptī. Me ā kabēn pytī: ane. Djā ne kam bar Jejumā idjāpēnh'ā idjukanga? Katī. Bar 'ā

idjukanga kēt ne kum idjāpēnh rā'ā. Ne mā amim,

—Mjy godja bar amijon? Mjy godja bar amijon? ane. Djā nā bām ar kam amim Metīndjwŷnh kamnhīx kēt got? Bar tu amim kamnhīxkumrēx.

⁹ Me ar ijo bikēnh ba. Djām kam Metīndjwŷnh kute ar ikanga got? Kute ar ikanga kētkumrēx. Nhy m me arŷm pyka'ā ar imē bar nō. Djām kam bar arŷm ty? Kati. Ar itīn ne ar iba.

¹⁰ Akati kunīkōt me kute ar ibīn pyma. Kute mrāmri ne amrēbē Jeju akati kunīkōt me kute bīn pyma pyrāk. Nā bām ā ar ije amikam me kute ar ibīn pyma maro ane. Djā te me kute ar ibīn pyma nhy m Jeju mā ar ikam tīn ne ar ijo ba. Bar kam itīn ne nhy m me arŷm ar ijā abenmā kum,

—Ga, ar tīn rā'āja pumū. Mrāmri Jeju tīn ne ar ba. Tām ne ar utār ar o ba, ane.

¹¹ Bar Jejumā idjāpēnh ar iba nhy m akati kunīkōt me ar ibīn pyrāk. Nā kam itīn rā'ā ne. Nhy m kam me arŷm ar ijā abenmā kum,

—Ga, ar tīn rā'āja pumū. Mrāmri Jeju tīn ne ar ba. Ta ne ar utāro ba, ane. ¹² Me kute ar ibīn pyma bar itīn rā'ā. Gar kam arŷm ar ipumūn arŷm tu amim Jeju markumrēx ne arŷm kōt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne.

¹³ Kam ne me amrēbē: memā kum, “Ba ne ba tu amim Metīndjwŷnh markumrēx. Ne kam arŷm memā arēnh o iba.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhy m me arŷm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Ar badjwŷ ne bar tu amim Metīndjwŷnh markumrēx ne kam memā arēnh o iba. Djā te me kute ar ibīn pyma bar tu amim Metīndjwŷnh markumrēx ne mā memā arēnh ar o iba.

¹⁴ Nhy m be, godja me mrāmri ar ibīn jabej mjy dja bar kam ikute? Metīndjwŷnh ne arŷm akubyn Bēnjadjwŷr djwŷnh Jejuo tīn ne. Ta dja Jejukōt akubyn ar badjwŷ ar ijo tīn ne ar ijo mōn arŷm amikabem ar ipumjuw. Ar gamē dja gwaj baro'ā kabem baku'ē. Tām ne bar tu amim markumrēx. ¹⁵ Akati kunīkōt me kute ar ibīn pyma. Bar itokry ne ikaprīre maro iba. Mjy kadjy? Bīr, ar akadjy. Bar te itokry kumex nhy m Metīndjwŷnh mā kum ar ikaprī bar mā memā Kritu jarēnh o iba. Gar kam arŷm ar ipumūn arŷm Metīndjwŷnh djukaprī: man kam arŷm akī:nhkumrēx. Akī:nhkumrēx ne kum,

—Djūnwā, adjukaprī:kumrēx. Imā akī:nhkumrēx, anhyro aba. Nhy m gwaj babu'ā me krāptī: gwaj bapumūn arŷm kum Metīndjwŷnh Kīnh. Ne kam tu amim markumrēx ne adjwŷnhdjwŷ kī:nhkumrēx. Kī:nhkumrēx ne arŷm kum,

—Djūnwā, adjukaprī:kumrēx. Imā akī:nhkumrēx, anhyro ba. Djā me krāptī: kum amikīnh jarē nhy m Metīndjwŷnhdjwŷ arŷm Kīnhkumrēx. Ja kadjy bar itokry o iba.

¹⁶ Djā me krāptī: kum amikīnh jarē. Bar amikukām ja man mā kam ikīnh nhy m kam arŷm irerek iwŷr bōx kēt. Memā ar idjujarēnhkōt bar itokry mē ikaprī maro iba. Maro iba: nhy m arŷm ar ibē ar inhī kator mex ne. Nhy m be, djām kam ar irerekre? Kati. Te ar ibē ar inhī kator mex bar mā ikīnh ne mā 'itŷx ne. Akati kunīkōt mā 'itŷx ne.

¹⁷ Mjy ne bar kuman mā ikīnh ne mā 'itŷx ne? Bīr, djām me kute ar ijo bikēnh rā'ā rā'amā? Kati. Me kute ar ijo bikēnh 'ikrān ne. Kam dja bar Metīndjwŷnh'yr tēn bōx ne ikīnhkumrēx. Djām kam ar ikīnh 'ikrān ne? Kati. Djā bar kam ikīnh rā'ā: rā'ā ne. Jakam ar ikaprīre. Metīndjwŷnhkōt dja bar ikīnhire. Tām ne bar kuman mā ikīnh ne mā 'itŷx ne.

¹⁸ Djām gwaj baje mjyja pumūnhja ne bar kōt ijamak bēn? Me kute ar ijo bikēnh ja nār ar itokry ja nār ar ikaprī ja djām kōt ne bar ijamak bēn? Kati. Mjyja pumūnh kētkōt ne bar ijamak bēn 'āno dja. Gwaj baje mjyja pumūnh ja dja ī kēt ne. Nhy m be, gwaj baje mjyja pumūnh kēt ne rā'ā: rā'ā ne. Metīndjwŷnhkōt ar baban bakīnhire ja ne baje omūnh kēt rā'ā. Kājkwakam ō mjyja baje omūnh kēt rā'ā. Mjyja ja ne rā'ā: rā'ā ne. Ar ije mjyja pumūnh kēt jakōt bar ijamak bēn 'āno dja. Ne kam mā ikīnh ne mā 'itŷx.

5

Atemā me ī ny'ā ujarēnh.

Pīr 3.21

¹ Be, gwaj banhī ja kute mrāmri ne kubēkātio kikre pyrāk. Pykakam ar babari gwaj kam nhŷ, banhī kute kubēkātio kikre pyrāk ja kam nhŷ. Ga, me kute tēmbē kubēkātio kikre ngrānhja pumū. Gwaj badjwŷ gwaj on ty. Nhy m be, arŷm gwaj batykkam gwaj arŷm Metīndjwŷnh'yr tēn arŷm atemā banhī ny. Metīndjwŷnh dja gwaj banhī ny nhīpēx gwaj kōt ar baba rā'ā: rā'ā ne. Tām ne bar ije markumrēx. Gwaj banhī ny ne kute gwaj banhūrkwā ny pyrāk.

² Djā gwaj kājkwamā tēn arŷm banhī ny. Kute mrāmri ne me kute kubēkā tūmo pōx ne ny jangjēnh pyrāk dja gwaj banhī ny. On jakam gwaj bamā banhī ny prām. Gwaj banhī ny prāmje kam ama:n kam amakbē bakangāngā. On gwaj banhī ja katyk ne tokry djāje bakangāngā. ³ Gēdja gwaj arŷm kājkwakam banhī nyn bakajgo kēt. Ne bakadjwŷnhbit ar baba kēt. Gwaj banhīi.

⁴ Jakam gwaj banhī ja, kute kubēkātio kikre pyrāk ja, gwaj kam ar babari bakangāngā. Batokry djāje bakangāngā. Djām on gwaj bamā banhī kangan bakajgo prām, kājkwakam bakajgo ar baba prām? Kati. Gwaj bamā on kājkwakam banhī ny

prãm. Ne kam arým batyk kêt ne banhĩ nyn batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

⁵ Ja kadjy ne Metĩndjwýnh gwaj banhipêx. Gwaj batĩn ne ar baba rã'ã rã'ã kadjy ne gwaj banhipêx. Ga, me kute memã mýjja rũnh nhõrmãn kukãm kute mýjja kryre nhõrja pumũ. Me amim kryre jamýn arým amiwýr mýjja rũnh kamnhĩxkumrêx. Gwaj badjwý. Metĩndjwýnh arým gwaj bamã Karõ jano nhym arým gwaj bajo ba gwaj arým amim,

—Ga, Metĩndjwýnh arým kute imã karõ janorja pumũ. Ga, arým kute ijo baja pumũ. Mrãmri dja ba kãjkwakam kõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Karõ kute gwaj bajo bakam dja gwaj ã amim ane. Ne kam arým baje mrãmri ja markumrêx. Dja gwaj mrãmri kãjkwakam Metĩndjwýnhkõt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne gwaj baje mrãmri markumrêx ne amiwýr kamnhĩxkumrêx.

⁶ Ar ije itĩn markam 'itýx rã'ã ne. Kum idjãpênhkam 'itýx rã'ã. Jakam ne bar arek inhĩ jakam ar iba. Arek kam ar ibari djãm Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr ar ibõx? Kati. 'Ýr ar ibõx kêt rã'ã. Ja ne bar ije mar. ⁷ Djãm jakam ne bar Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr tẽn bõx ar iba? Kati. Te ar ije omũnh kêt bar tu amim Bẽnjadjwýr djwýnh markumrêx ne ar iba. ⁸ Ar ije markam 'itýx rã'ã. Nhym be, ba ren ar on Bẽnjadjwýr djwýnh'ýr tẽn bõx ne kõt ar iban ren ikĩ:nhkumrêx. Ba ren ar on tyn inhĩja kangan ren arek Bẽnjadjwýr djwýnhkõt ar iba. Ne kam ren ikĩ:nhkumrêx ne.

⁹ Kam ne bar arek kum idjãpênh iba. Arek pykakam inhĩ ja'ã ar iba jabej bar Bẽnjadjwýr djwýnhmã idjãpênh ne ije o kĩnh kadjy amima. Nãr bar itýk ne kãjkwamã itẽm jabej bar Bẽnjadjwýr djwýnhmã idjãpênh ne ije o kĩnh kadjy amima. Ar ije o kĩnhmã ne bar kum idjãpênh ar iba.

¹⁰ Mýkam ne bar ije o kĩnhmã? Bir, dja Kritu kãjkwakam krĩ djãkam gwaj bamã nhý. Gwaj kam arým 'ýr bõx ne kabem dja nhym arým gwaj bakukij. Pykakam gwaj ar babari gwaj baba mex jabej bakukij. Nãr, gwaj baba punu jabej bakukij. Gwaj kam arým prĩne amikõt kum amijarẽ nhym kam arým gwaj bakunĩmã o pãnh. Apýnh gwaj banhĩ djãri gwaj bamã o pãnh. Gwaj baje amijo baba kõt gwaj bamã o pãnh. Katãt gwaj baba mex jabej arým gwaj bamã o pãnh mex. Nãr ate gwaj amijo baba punu jabej arým gwaj bamã o pãnh punu.

*Metĩndjwýnh kute me kunõ õbikwao ãm.
A Kõ 4.2*

¹¹ Dja gwaj baje amijo baba kõt gwaj bakunĩmã o pãnh. Kam ne bar Kritu'ýr me 'wýro iba. Me kute Kritu'ýr amijo akẽxmã me 'wýro iba ne me axwe nẽje ar me kukrão

iba. Bẽnjadjwýr djwýnh pýma: bar arým kuman arým nẽje ar me kukrão iba. Ne katãt ar amijo iba nhym Metĩndjwýnh prĩne kute ar imar. Ar gadjwý ar aje ar imar jabej ne aje amim,

—Mrãmri ne Paur ar katãt kute amijo bakumrêx, anhýr jabej.

¹² Wãkam ne me we ar ijã,

—Ar wã ne ar aje ar amã amimex jarẽnho ba, ane. Djãm mrãmri me kabẽn? Kati. Wãkam me kwý ta amimexo amran ar amã,

—Ba ne ba Kritu'ã idjujarẽnh mexkumrêx. Me kum ikĩnhkumrêx, anhýro ba. Djãm mrãmri ne me kabẽn mex? Kati. Nãm me amijo 'ẽx. Djãm Kritu kabẽn kõt me kum me abẽ? Kati. Me jamã dja gar ar ijã ajarẽn memã kum,

—Paur ar kute katãt ar imã arẽnhkumrêx. Paur ar kute katãt Metĩndjwýnh kabẽn marn kõt amijo bakumrêx, ane. Dja gar ã memã ane nhym me arým pijãm ne.

¹³ Djãm mrãmri ne bar we ajbãn ar amã amijarẽ? Nã. Kwãrik wãnh rã'ã. Bar we ajbã. Metĩndjwýnh kadjy ne bar we ajbã. Nãr, djãm mrãmri ar ikrã mex ne katãt ar amã amijarẽnhkumrêx? Metĩndjwýnh ta ne kute ar imar. Ar aje Metĩndjwýnh mar kadjy ne bar katãt ar amã amijarẽnhkumrêx.

¹⁴ Kritu kum gwaj bajabê:ẽ. Kum gwaj bajabêkam ne gwaj bakunĩ pãnh ty. Gwaj badjwý bamã Kritu jabê:n arým 'ã memã badjujarẽnh prãm. Dja me te Kritu'ã gwaj bakan-grõnho ba. Kwãrik wãnh rã'ã. Gwaj ty. Gwaj bamã batyk pýma kêt. Kritu gwaj bakunĩ pãnh tykkam gwaj badjwý gwaj bamã batyk pýma kêt. ¹⁵ Gwaj bakunĩ pãnh tykkam mýj dja gwaj nẽ? Bir, dja gwaj amidjwýnhbit maro babaja krãta. Ne kam Kritu maro baban kõt ar amijo baba. Nãm gwaj bapãnh tyn akubyn tĩn ne. Kam dja gwaj maro baban kõt ar amijo baba.

¹⁶ Arým gwaj bapãnh tykkam djãm kam ar ije me mar punu? Kati. Me kum Metĩndjwýnh Kĩnh kêt ja ne me kute me mar punu. Djã ne bar ã me mar punuo ane? Kati. Bar aminhijukri amidjan kam arým ar ije me mar punu kêt. Mrãmri amrêbê ar ije Kritu mar punu. Djãm jakam ar ije mar punu rã'ã? Kati. Bar arým aminhijukri amidjan kam arým ije mar punu kêt.

¹⁷ Bir, mýj ne ar ije me mar on? Bir, dja Kritu meo kra nhym me arým umar djã ny. Amrêbê ne me mýjja tũm kõt ar amijo ba. Ne jakam arým kute mýjja tũmkõt amijo baja arým krãtan arým mýjja nykõt ar amijo ba. Be ga, me arým mrãmri prĩne umar djã nykumrêxa pumũ. Bar aminhijukri amidjan arým kute meo ny ja ma.

¹⁸ Metĩndjwýnh ta ne arým prĩne meo ny. Gwaj badjwý ne gwaj amrêbê Metĩndjwýnho bakurê djwýnh nhym ta arým gwaj bajo nyn gwaj bajo õbikwa. Jeju Kritu arým tyn

akubyn tîn gwaj kam tu amim markumrêx. Nhyim kam Metîndjwýnh arým gwaj bajo ôbikwa. Gwaj bajo ôbikwan arým me'ã gwaj bamã karõ. Gwaj baje memã 'ã badju-jarênhmã gwaj bamã karõ. Gwaj kam arým memã kum,

—Ga me aje Metîndjwýnh akurê djwýnh. Nhyim be, dja ga me tu amim Jeju markumrêx nhyim arým me ajo nyn me ajo ôbikwa. Nã gwãm ã memã anhÿro baba. ¹⁹ Metîndjwýnh ta ne me kunõ ôbikwao dja. Kritu arým tyn akubyn tîn ne nhyim me arým tu amim markumrêx nhyim kam arým meo ôbikwa. Meo ôbikwan arým memã axwe kêt jarê nhyim me arým kum mex ne. Nhyim arým ar imã Kritu'ã ujarênhja jarê. Bar memã 'ã ajarênh memã kum,

—Dja ga me tu amim Kritu markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým me ajo nyn me ajo ôbikwakumrêx, ane. Tãm ne bar memã arênhõ iba.

²⁰ Kam ne bar Kritu kabênkõt memã id-jujarênh ar iba ne Kritu kukwakam 'ÿr ar ajwÿro iba. Ar aje Metîndjwýnh 'ÿr amijo akêxmã ar ajwÿro iban ar amã,

—Dja gar tu amim Kritu markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým ar ajo ôbikwa, anhÿro iba. Bar 'ÿr ar ajwÿro iba kute mrãmri ne Kritu ta mãn kute amiwÿr me 'wÿro ba pyrãk.

²¹ Kritu amikam axwe 'õ mar kêt ne axwe kêt me:x ne. Nhyim be, Metîndjwýnh arým kum axwe jarê. Nhyim mÿj axwe'õja? Bir, gwaj ba bajaxwe pro. Nãm kum gwaj bajaxwe pro jarê nhyim arým kute ta mãn axwe djwýnh pyrãk. Nhyim kam Metîndjwýnh arým pãnh gwaj bamã axwe kêt jarê. Gwaj tu amim Kritu markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým Metîndjwýnh jaxwe kêtõ bajaxwe kêt. Kam dja gar tu amim Kritu markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým ar ajo ôbikwakumrêx.

6

¹ Metîndjwýnh kõt ne bar idjãpênh ar iba. Kam ne bar arým ar amã arê. Metîndjwýnh ne tu kum ar akaprî:kumrêx* ne ar amã ar ajamak bõ gar arým amim ama. Ar aje amim markam tu amim markumrêx ne kwãrik wãnh 'ã adjukanga kêt. ² Mÿkam dja gar 'ã adjukanga kêt? Bir, Metîndjwýnh ne arým gwaj bakukãmãremã kabênh ne memã kum,

“On jakam ije me amar. Ga me imã amijarê ba arým me ama. Imã me akaprîkam ne ba me ama.

Ë, on akati jakam ije me apytãr. Ba me apytãn arým me ajo djuw mex.”

Nãm ã Metîndjwýnh gwaj bakukãmãremã ane. Badjwÿ kõt ar amã arê. Mytja tãmkam Metîndjwýnh kum ar akaprî. Akati jakam kute ar apytãr. On 'ÿr amijo akêx. Kwãrik wãnh 'ã adjukanga kêt.

Paur kute apÿnh kaprî djãri'ã amijarênh. Kor 1.10

³ Ar ba ne bar amijaxwe nêje amijãno dja. Mÿkam ne bar amijãno dja? Bir, ba ren amijãno idjãm kêt ne ren arým ajmã ikute. Nhyim kam ren me'õ arým ijã,

—Djãm Metîndjwýnhmã ar àpênh wãkam ar mex? Kati, ar axwe ar ba, ane. Me'õ ren ar ijã anen ren arým Metîndjwýnh bê amijo akêx. Me'õ kute Metîndjwýnh bê amijo akêx karõ ne bar amijaxwe nêje amijãno dja. ⁴ Ne ar imrãnh kunîkõt katãt Metîndjwýnhmã idjãpênhkumrêx nhyim me kunî kute kõt ar imar.

Katãt kum ar idjãpênhkam te apÿnh ar ikaprî djãri ar ijo ba bar kum idjãpênh'ã id-jukanga kêt.

Ne ajte apÿnh itokry ma.

Ne ajte imã mÿjja prãm ne inhõ mÿjja kêt.

Ne ajte apÿnh mÿjjakam itîn prãm.

⁵ Katãt kum ar idjãpênhkam me ajte mry kã punuo ar ikaprêprêk.

Nhyim me ar ibê ijê

nhyim me krãptî: ar ikam àkrên ar ikam kangao kumex.

Bar apÿnh idjãpênh tÿxo prîne amidjôm ne. Ne ajte apÿnh idjãpênh'ã ino tÿx ne inhõ kryre nhyim arým akati.

Bar ajte Metîndjwýnhmã amijajburo iba. Katãt kum ar idjãpênhkam bar ã ane.

⁶ Ne ajte kam prîne amijaxwe nêje amijãno dja.

Ne ajte prîne mÿjja mar mexkumrêx.

Nhyim me ajte ar ijo ajkê bar bit ingrykmãn ajte akubyn amijã ingryk ne.

Ne kum ar idjãpênhkam ajte imã me kaprî.

Nhyim Metîndjwýnh Karõ ajte ar ijo ba bar mrãmri imã me abêkumrêx.

⁷ Ne ajte katãt memã ikabênh jarênhkumrêx nhyim Metîndjwýnh ajte ar ikõt àpênh tÿx.

Kum ar idjãpênhkam bar amijãno djan katãt ar amijo iba. Ga, krãkamngõnh kute kãxo kubêkã jangjênh ne kute kurê djwýnhbê amipytãrja pumû. Ar badjwÿ ne bar inhõ kãxo kubêkã jadjãr mãn prãbê amijãno djan katãt ar amijo iba. Me kute ar imã ar ijaxwe jarênh karõ ne bar amijãno dja.

⁸ Nhyim me ajte kum ar ikî:nhkumrêx. Djãm kam ar ije amidjwýnhbit mar ne Metîndjwýnhmã idjãpênhmã kanga? Kati. Bar mã kum apê.

Nhyim me ajte te mebê ar ikurê bar mã kum apê.

* 6:1 Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhyim pãnh kum ar akaprî Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtãm nhyim arým ta kum ar akaprî.

Nhym me ajte te ar ikàxà abenmā kum,

—Djām ar wā mex got? ane bar mā Metūndjwýnhmā apê.

Nhym kam me ajte te ar ikàxà abenmā kum,
—Me kum ar kīnhkumrêx, ane bar mā kum apê.

Nhym me ajte te ar ijā,

—Nām ar ta amijo Metūndjwýnh maro ba. Nām ar memā 'êx ne me noo biknoro ba, ane. Nām me te ar ijā ane bar katāt kum idjāpēnhkumrêx rā'ā.

⁹ Nhym me ajte te ar ibê ate krān ba nhym Metūndjwýnh kute ar imarkumrêx. Nhym ô me jadjwý kute ar imarkumrêx.

Nhym me ajte kute ar ibīn pyma. Te ar ibīn pyma. Ota, ar itīn rā'ā.

Nhym me ajte mā ar ikaprêprêk. Ne te ar ikaprêprêk bar ityk kêt.

¹⁰ Ne ajte ikaprī:ren ikaprī japōkmā mā ikīnh. Ne ajte ar inhō mýjja kêt. Te ar inhō mýjja kêt bar memā Kritu'ā idjujarēnh ar iba nhym me arým tu amim markumrêx. Me krāptī ne me tu amim markumrêx ne arým kôt Kritu nhō mýjja kume:xo ô mýjja.

Te ar inhō mýjja kêt bar tu amim Kritu markumrêx ne arým Kritukôt ar inhō mýjja kunī.

¹¹ Krīraxbê Kôritukam ar ga ne bar imā ar ajabê:. Kam ne bar prīne amikôt ar amā amijarēnhō amirītkumrêx. ¹² Djā nā bām ar ar abê amiptān imā ar ajabê kêt got? Ar ga ne gar amā ar ijabê kêt. ¹³ Ar ije ar ajo ikramān prābê bar ar amā ikabēn. Ar gadjwý dja gar amipānh ar imā akabēn mex jarēn ar amā ar ijabê.

Me kute Jeju marbito aben nhikjê'ā kute memā karō.

Ep 5.7; A Xim 2.4; Xij 4.4; Ped k 2.11

¹⁴ Ga, mry kute jēnh bjēr kadjy me kute o aben nhikjēja pumū. Mry kute aben pyrāk kambit ro'ā apēnh mex. Ar gadjwý ar aje me'ō anhihkjēmā me kute amim Jeju marbito anhihkjê. Kwārīk wānh me'ō kute Jeju mar kēto anhihkjê kêt ne ro'ā adjāpēnh kêt.

Djām me axwemê me axwe kêt kute aben pyrāk ne ro'ā apēnh mex? Kati. Ga, a'umē akamātmē ro'ā ba kētja pumū. Apýnh ne ba. Ar gadjwý ne gar aje amim Jeju mar. Kam ar amā ajaxwe kīnh kêt. Me kute Jeju mar kētja ne me kum axwe kīnh. Djām ro'ā ar adjāpēnhkam mex? Kati. Kam mex kêt.

¹⁵ Djām Kritumē Berij axikôt kabēn? Kati. Ar apýnh kabēn. Berij nhidji 'ôdjwýbê ne Xatanaj. Me kute amim Jeju mardjwý djām me kute amijo ba kute me kute Jeju mar kētja amijo ba pyrāk? Kati. Me kute amim Jeju mar katāt ar amijo ba. Nhym be, me kute mar kētja ate amijo ba. Me apýnh ba.

¹⁶ Djām Metūndjwýnh nhō kikretikam me kute kum amijarēnh kadjy apýnh mýjjaō metūndjwýnh karō nhipêxja krī? Djām Metūndjwýnhmā ja mex? Arkati. Me kute kam Metūndjwýnhmābit amijarēnhmā. Gwaj badjwý. Djām gwaj baje Metūndjwýnhmā amijarēnh ne jām mýjjaō metūndjwýnh karō nhipêxmā amijarēnhmā? Me kute Jeju mar kētja kudjwa mýjjaō metūndjwýnh karō nhipêxmā amijarēnhmā? Kati. Gwaj baje me kute Jeju mar kētja kudjwa kêt ne mýjjaō metūndjwýnh karō nhipêxmā amijarēnh kētmā. Ga, Metūndjwýnh ô kikretikam ýrja pumū. Gwaj badjwý. Metūndjwýnh ne gwaj bakam nhý. Metūndjwýnh tīn ne ar bakumrêx. Tyk kêtumrêx. Tām ne gwaj bakam nhý. Metūndjwýnh ta ne amrêbê: memā kum,

“Ba dja ba mekôt ar iban mekmē ar mrā. Dja me imā, ‘Me inhō Metūndjwýnh’, ane ba meo iba rā'ā ne.”

Nām ā amrêbê: me bakukāmāremā ane. ¹⁷⁻¹⁸ Ne kam ajte,

“Kam, on me me kute imar kētjamā akāx. Djām me aje meo anhihkjēn me ro'ā adjāpēnhmā? Kati. Kwārīk wānh. On me memā akāx ne ate ar aba.”

Nām ā Bēnjadjwýr djwýnh me bakukāmāremā ane. Ne kam ajte memā kum,

“Kwārīk wānh me axwe kôt ajaxwe kêt. Me axwe kôt ajaxwe kētkam ba dja ba ibê abāmkumrêx. Ne kam arým ajo ikrakumrêx. Ajo ikra mykumrêx. Ajo ikra nikumrêx.”

Nām ā Bēnjadjwýr djwýnh me bakukāmāremā ane. Bēnjadjwýr djwýnh 'itýxo kubê kumkati ta ne memā ja jarē.

7

¹ Ga, kute gwaj bamā mýjja mex jarēnhja pumū. Mrāmri ne gwaj bamā kabēn pydjīn arē. Kam dja gwaj on wānh bajaxwe kunī kanga. Baje amidjwýnhbito kīnh kadjy bajaxwe kunī gwaj on wānh kanga. Bakabēn punu kunikôt, badjāpēnh jaxwe kunikôt ne gwaj tu Metūndjwýnhbē amijo ajkê. Gwaj wānh kunī kangan katāt Metūndjwýnh kôt ar amijo baba. Gwaj kum bamexo amū amikamēn prīne ta mexo bamex. Gwaj bamā umakôt ā kum bamexo batēmo ane.

Paur kute memā amikīnh jarēnh.

² Dja gar amā ar ijabê. Djā nā bām ar ar ajōo ajkê? Djā nā bām ar ar ajōo āpnu? Djā nā bām ar ar ajōbê mýjja 'ōo iprôt? Arkati. ³ Djām ar ije ar amā ajaxwe jarēnhmā ne bar ar amā ja jarê? Kati. Arým bar ar amā,

—Gwaj baro'ā dja gwaj batīn ne ar baba. Nār kon ar atyk jabej gwaj baro'ā ty, ane. Nām bām ar ā imā ar ajabēo ane. ⁴ Nā bām tu amim ar amex markumrêx ne prīne ar amā amikôt amijarē. Nā bām ar akam ikīnh

ne memā ar akam ikīnh jarēnh kumex ne. Nām te apŷnh ikapri djāri iwŷr ban bōx ba ar amex djō'ā akubyn ikīnh ne amikīnh ra:x ma.

⁵ Nā bām ar amrēbē pykabē Mateni'ŷr tēn ŷr bōx. Nhyh kam apŷnh ar ikapri djāri mā ar iwŷr ban bōx bar te ityk djā kēt prāmje. Me kum ar ikurē:m ari ar ijo ba bar arŷm itŷn prā:m.

⁶ Nhyh be, me Batŷndjwŷnh kute me kapriō kīnh ba tām ne arŷm akubyn ar ijo kīnh ne. Arŷm Xitu ar akurŷm bōxkam ne bar akubyn ikīnh ne. ⁷ Djām bōxkambit ar ikīnh? Kati. Kute ar imā ar ajarēnh djō'ā ne bar ajte ikīnh. Nām ar imā ar akam amikīnh jarē. Nām ar imā,

—Nām me ar ajo ama: ne kaprire ne muwn mā memā kum, “Paur ne ba ar imā kīnhkumrēx”, anhŷro ba. Nām ā Xitu ar imā ar ajarēnh ane. Ba kam arŷm Xitu kīnh djō'ā badjwŷ ar akam ikīnhkumrēx.

⁸ Amrēbē ar ije ar amā pi'ōk no'ōkkam ne ba amim ingryk ne amiman ar ajā amim,

—ŷ, watŷre. Mŷkam ne ba arkum pi'ōk no'ōk ne arŷm arkum kapri jadja? ane. Djām jakam ije amim anhŷr rā'ā? Kati. Ije inhō pi'ōko ije ar amā kapri jadjar ngrirebit. ⁹ Jakam ne ba ikīnh ne. Mŷkam? Djām ar akaprikam? Kati. Gar akaprikam arŷm akubyn amima. Ba kam arŷm ikīnh ne. Ar aje Metŷndjwŷnh kabēn markōt gar arŷm akapri. Akapri arŷm akubyn amima. Ga, ar aje akubyn amimarkam ije ar ajo ibikēnh kēta pumū. Ije pi'ōkkam ar amā ikabēn'ā no'ōko ije ar ajo ibikēnh kētē.

¹⁰ Me kute arŷm amikam Metŷndjwŷnh kabēn mar ne kōt kaprikam ne me arŷm amiman wānh axwemā iren Metŷndjwŷnh'ŷr amijo akēx. ŷr amijo akēx nhyh arŷm me utā. Djām kute me utārkam me amim ngyk ne kapri? Arkati. Nhyh be, me kum Metŷndjwŷnh kīnh kētamā ne me kabēn jarē nhyh me arŷm amim ngyk ne amikam kapri. Amikam kapri kajgon wānh axwemā irern kute Metŷndjwŷnh'ŷr amijo akēx kēt ne arŷm akuno. Me biknor tokry djākam akuno.

¹¹ Nhyh be, amrēbē inhō pi'ōk ar awŷr bōx ja ne gar amim arēn aman arŷm amima. Amiman arŷm amijo mex prām ne amijo mex ngyr'ā ar ano kator mex ne arŷm abenbē ar ajaxwe kurē. Abenbē ar ajaxwe kurēn arŷm ar amā ajaxwe pma:. Ne kam ijo ama:n arŷm inēje mā memā akabēn. Ne kam me'ō jaxwe jabe:j ne axwemā akatorkumrēx. Ar Metŷndjwŷnh kabēn kōt akaprikumrēxja pumū. Ne kam arŷm ar amexo amirŷtkumrēx. Ōbē ne ba ar amā apŷnh mŷjja kwŷ jarē. Gar arŷm jakam mŷjja kunikōt imā amimexo amirŷtkumrēx ba arŷm ar ama.

¹² Ba amrēbē ar amā pi'ōk no'ōk ne. Me'ō jaxwe ne ba kuman pi'ōkkam arŷm ar amā arē. Nām ar ajo ajkē ba kuman pi'ōkkam arŷm ar amā arē gar arŷm ama. Djām ar aje jabit marmā ne ba ar amā arē? Kati. Ar aje badjwŷ imarmā. Ba ar ajā ino tŷ:x. Tām ne ar aje marmā ne ba ar amā arē. Mrāmri ne ba ar ajā ino tŷ:xkumrēx. Metŷndjwŷnh ta ne kute imar. ¹³ Ar aje ar imar ne akubyn ar akīnhkam bar badjwŷ ar adjō'ā akubyn ikīnh.

Nhyh Xitudjwŷ ar awŷr bōx ne bit umar punure. Gar kam akunŷ arŷm aērēbē o kīnh nhyh arŷm ar akam kīnhkumrēx. Ne kam arŷm amrē tēn iwŷr bōx ne imā ar ajā ajarē bar badjwŷ arŷm ō'ā ikīnhŷire. ¹⁴ Nā bām Xitumā ar amexŷire jarē. Djām kam ikabēn kajgon arŷm kam ipijām ne? Kati. Ije amrēbē ar amā ikabēn kunŷ jarēnhja ba ar akōnh kudji. Ije Xitumā ar amex jarēnhdjwŷ ba ar amex kōnh kum arē. Nhyh kam ta ar awŷr bōx ne arŷm ta ar amex pumŷnhkumrēx.

¹⁵ Ne kam ta ajte akubyn jakam bōx ne akubyn amijo tēn ar ama:ro nhŷ. Nām ar awŷr bōx gar akunŷ aje kabēn maro akumex. Nā gām ar atertet ne kum akabēn mexbit jarē. Nām akubyn amijo tēn ar amaro nhŷn arŷm amybŷm kum ar ajabē:ē. ¹⁶ Kam ne ba arŷm ate ikrān amim ar amexbit man arŷm ar akam ikīnhkumrēx.

8

Kute me ōdjānh'ā memā karō.

Kar 11.29; Rō 15.25; Kō k 16.1; Xim k 6.18

¹ Kam, akmere, āpnhŷre ar, ba ar amā pykabē Matenikam me arē. Ga, Matenikam apŷnh me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio ba djāri ne me ukaprikumrēxja pumū. Djām me ta ne me ukapri? Kati. Metŷndjwŷnh ta ne kum me kapri ra:x i nhyh me arŷm kuman arŷm ō'ā kum me kaprikumrēx. ² Nām me te amikam tokry ne kapri kumex man arŷm apōkmā amikam kīnh kati ma. Nām me te ō mŷjja ngrire ne memā mŷjja nhōr prā:m. Nām me tu ōdjānhŷire ne memā mŷjja kumex ngā.

³ Be, apŷnh me āpēnh djā kōt ne me kute apŷnh pi'ōk kapri jamŷnh. Me kwŷ ō pi'ōk kapri rax nhyh me kwŷ ō ngrire. Djām Matenikam me ō pi'ōk kapri rax? Kati, me ō ngrire. Nām te me ō pi'ōk kapri ngriren memā kumex ngā. Ba ne ba omū. Me ta ne me memā kungā.

⁴ Nā bām bit akubyn memā nēn memā kum,

—Kati. Ar anhō pi'ōk kapri ngrire. Kōt dja gar memā ngrirebit ngā, ane. Nhyh ar imā,

—Kati. Djeruxarēkam Jeju nhō me ja ne me ō mŷjja kēt ne kum prām. Bar kam imā me kapri. Ar ba dja bar memā kumex ngā, ane.

⁵ Bar kam me kute memā pi'ók kaprī nhōrkam ama. Nhyam kam me ta kumrēx ar ijaērbē Metīndjwýnhmā amingān amim,

—Ba katāt Bēnjadwýr djwýnh kabēn man kōt amijo iba mex, ane. Ne kam amim,

—Ba Paur kabēn man kōt amijo iba mex, ane. Metīndjwýnh kabēnkōt ne me ā ane. Ne kam me kadjy ar imā pi'ók kaprī ngā. ⁶ Matenikam me ā ane bar kam Kōrituwākam ar abaja'ā Xitumā karō. Ta ne amrēbē ar awýr bōx ne ar amā arē. Gar kam arým memā pi'ók kaprīo atommo krax. Nhyam kam jakam ar iwýr bōx. Kam ne bar ar ajā Xitumā karōn kum,

—Dja ga Kōritukam memā arē gē me mrāmri ukapri'ókumrēx ne pi'ók kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx, ane.

⁷ Akmere āpnhīre ar, gar arým amex ne arým tu amim Metīndjwýnh markumrēxo aba. Ne aje kabēn jarēnh me:xkumrēx. Ne aje kōt mýjja kume:x mar. Ne mrāmri akabēnkumrēx ne amā ar ijabē:kumrēx. Ā amexo ane. Nhyam be, dja gar mekam adjukapri'djwý ne me kadjy pi'ók kaprīo atomkumrēx.

⁸ Djām ar ba ne bar amirax pumūnh nhirām ar amā,

—Ar iraxja man ar ikabēn kōt memā o atomkumrēx, anhýro iba. Kati. Nā bām ā ar amā anhýr kēt. Matenikam me ja kumrēx ne me memā o atomo tēn inomā kumē. Ar gadjwý ar aje ar ikabēn mar ne aje memā o atomo atēm ne inomā mēnhmā. Djām mrāmri ne gar amā ar ijabē:kumrēx? Ar amā ar ijabēkam dja gar o atomkumrēx.

⁹ Bēnjadwýr djwýnhbē Jeju Kritu ta ne tu ukapri'ókumrēx. Tām ne gar arým aje mar. Nām ō mýjja kumex. Mýjja kunī ne ō mýjja. Nām te ō mýjja kunī arým ar akadjy ō mýjja kēt. Gar kam arým mýjja kumexo anhō.

¹⁰ Ba kam arým ja man ar amā arē. Be, amū amex ja'ā ne gar akumrēx aje memā pi'ók kaprī nhōr prām ne arým o atommo krax ne. ¹¹ Jakam dja gar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx. Djām ar aje memā ōr prām ne o atommo krax ne katēri krā'yrkam mex got. Kati. Gar amā memā ōr prām ne ajte o atomo tēn inomā mēnhkumrēx. Kambit arým mex. Ar aje apýnh adjāpēnh pānh pi'ók kaprī jamýnh kōt dja gar memā ikjē rēn memā o atom.

¹² Be, me kute memā ōr prāmumrēxja ne Metīndjwýnh kute me mar ne arým mekam kīnh. Djām me'ō nhō mýjja kētkam dja Metīndjwýnh memā kum, “Memā angā”, ane? Kati. Me ō mýjja rax gēdja 'ā akren pi'ók kaprī rax ngā. Nhyam be, me ō mýjja ngrire dja 'ā akren pi'ók kaprī ngriren kum kungā.

¹³ Djām ar aje memā ōr nhyam me kum prām kēt gar ajte me pānh anhō mýjja kētmā ne ar amā prāmā? Djām ja kadjy ne ba ar amā arē? Kati. Gēdja ar anhō mýjja

nhyam amū me ō mýjja nhyam kam ar ajō'ā kātām kēt. Gamē amū me wāmē gēdja ar anhō mýjja aben pyrāk. Ja kadjy ne ba ar amā ikabēn. ¹⁴ Jakam arým ar anhō mýjja kumexkam ar aje memā kwý nhōr nhyam memā prām kētmā. Nhyam kam ajmākam gar me pānh amā prām jabej nhyam me ō mýjja kumex jabej. Ne kam arým amipānh ar amā mýjja ngā. Gar kam anhō mýjja aben pyrāk. ¹⁵ Me bakukāmāre kute djwýbē mýj ne jao atomo bakam ne me ā ane. Amrēbē: ne me'ā memā kum,

“Nām me djwýo atom kumex nhyam me mānhkutā ne. Ne djwý'ā kātām kētne. Nhyam me jadjwý djwý ngrireo atom nhyam me mānhkutā ne. Ne me'ā 'ā kātām kēt ne.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhyam me arým 'ā pi'ók no'ók ne. Ga, me kunī ō djwý nhyam me'ō'ā djwý'ā kātām kētja pumū.

Kute me'ýr Xitu ar anor kadjy.

¹⁶ Be, Metīndjwýnh ne Xitumā amak bō nhyam kute ar amarkumrēx. Kute ba ije ar amar pyrāk ne ā ar amaro ane. Ba kam Metīndjwýnhmā amikānh jarē. ¹⁷ Bar Xitumā ar ajā karōn kum,

—Dja ga memā arē gē me pi'ók kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx, ane.

Nhyam ar imā,

—Be, mrāmri. Dja ba ā memā ane, ane. Ne kam ta kadjy ar awýr tēm prāmumrēx. Ne kam arým kute ar awýr pi'oko tēm ne kute o bōxmā gar aje omūnhmā.

¹⁸ Bar ar ajā Xitumā karōn kam kōt ije gwaj bakamyja 'ōdjwý janormā. Gwaj bakamy jamē Xitu ar ar awýr tēmā. Ar ikamy ja ne āpēnh mexkumrēx. Kute Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhkam āpēnh mexkumrēx. Me kute amim Jeju mar kunī apýnh kōt ar aben pydjio ba djāri kunī ne me abenmā mex jarē. ¹⁹ Me kute Jeju mar ta ne me amijo utān ar imā,

—Gwaj bakamy ja dja ar ikabēn kōt ar akōt pi'ók kaprīo tēn memā kungā, ane. Gwaj bakamy ja ne bar kuman kumrēx Xitu kōt ar awýr ano. Dja ar bōx gar me kadjy pi'ók kaprīo atom inomā mēnhkumrēx. Ar badjwý dja bar ī ar awýr tēn bōx gar ar imā pi'ók kaprī ngā bar Xitumē ro'ā arým Djeruxarē'ýr o tē. 'Ýr o tēn o bōx ne iro'ā memā kungā. Me ar ikōt Metīndjwýnh raxmā kator kadjy dja bar ā o ane. Ar aje memā ōr prām nhyam me kute jadjwý mar kadjy dja bar ā o ane.

²⁰ Godja bar memā pi'ók kaprī kumexo tēn memā kungā. Nhyam kam me ar ikōt gwaj bakamy tēmja pumūn ar ijā ar idjākīnhī nhōr kēt. ²¹ Dja bar iro'ā katāt memā o tēn o bōx. Metīndjwýnh dja katāt ar ije amijo ibakōt ar ipumū. Nhyam pykakam me ar badjwý dja me katāt ar ije amijo ibakōt ar ipumū.

²² Kam gwaj bakamy ja Xitu kōt ar awȳr tēmmā. Dja bar kam gwaj bakamy 'ōdjw̄y jano nhym arkōt tē. Gwaj bakamy jadw̄y ne mexkumrēx. Metīndjw̄ynhmā àpēnh kunīkōt gwaj bakamy ja mrāmri kum ukanga kētkumrēx ne kum àpēnhkumrēx bar ar̄ym amim omū. Nhym tu amim ar amarkumrēx. Kam ne ar akadjy àpēnh prām̄kumrēx. Gwaj bakamy jadw̄y dja arkōt ar awȳr tē.

²³ Nhym Xitudjw̄y. Be, tāmjamē ne bar iro'ā apē. Ne kam ar̄ym ar iro'ā ar akam idjāpēnhmā. Nhym gwaj bakamy ar jadw̄y, ap̄yñh me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio ba djāri ne me ar ano. Nhym kam ar ar̄ym me kabēn kōt ar awȳr tēmmā. Kute memā Kritu raxo amirīt kadjy ar awȳr tēmmā.

²⁴ Kam dja gar pi'ōk kapriō atomo tēn inomā mēnhkumrēx. Nhym ar ar̄ym o ar amarkumrēx. Ar amā ar abēja markumrēx. Nā bām ar mā memā ar ajarēnho iba. Ar akam ar ikīnh jarēnho iba. Dja gar pi'ōk kapriō atomo tēn inomā mēnhkumrēx gē ar pi'ōk kapri pumūnhkumrēx. Kam dja ar abenmā kum,

—Mrāmri Paur kabēnkumrēx, ane. Kam gēdja ar akubyn ō pykakam bōx. Bōx ne ap̄yñh me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio ba djāri memā ar ajarēnho ba. Ne memā kum,

—Mrāmri ne me ōdjānhkumrēx. Nām me ar̄ym pi'ōk kapriō atom. Djeruxarēkam me kute Jeju marja kadjy ne me ar̄ym pi'ōk kapriō atomkumrēx, ane. Dja ar ā ar ajarēnho ane.

9

¹⁻² Djām ar aje amijā pi'ōk kapri nēmā ne ba aje ar amā arē? Kati. Ar aje pi'ōk kapriō atommā ne ba ar amā arē. Ar ga ne gar aje Jeju nhō me jamā o atom prām̄kumrēx. Ar̄ym ba ar apumūn Matenikam me jamā ar ajarēnho iba. Nā bām memā kum,

—Ōnj, pykabē Akajakam krīraxbē Kōritukam me ja ne me ar̄ym kute memā ōr prām̄kumrēx. Amū amex ja'ā me kute memā ōr prām̄kumrēx. Nā bām ā ar ajā memā anhȳro iba nhym kam me ar akudjwa kute memā ō pi'ōk kapri nhōr prām̄kumrēx.

³ Kam, ar aje pi'ōk kapriō atomo atēm ne inomā mēnh kadjy ije ar awȳr gwaj bakamy ar anormā. Ar ga ne gar imā,

—Dja bar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx, ane. Kam dja gar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx nhym kam ikabēn dja kajgo kēt, Matenikam me jamā ikabēn ja dja kajgo kēt. Nok ba ren ikabēn kajgo. Ije memā kum,

—Kōritukam me ja kute ōr prām̄, anhȳrkam gar ren katēri pi'ōk kapriō atom krāta ba ren ar̄ym ikabēn kajgo.

⁴ Dja ba ar awȳr tē nhym Matenikam ar ja'ō ikōt ar awȳr tēm ne ar awȳr bōx jabej. Kam bar ren ar awȳr bōx ga ren ar ar̄ym pi'ōk kapri katēri o atom krāta nhym ren Matenikam ar jamē ba ren ar ar apumūn ren ar̄ym ar akam ren ar ipijām ne. Ga ren ar gadjw̄y kam apijām ne. Ba ren ar amim,

—Nā bām ar bit t̄yx'ā me kamnhīxkumrēx nhym meo mōn tu krāta. Bar kam ar̄ym ipijām, ane.

⁵ Gwaj bapijām karō ne bar abenmā kum, —Gwaj amikukām bakamy ar ano, ane. Ne kam arkum,

—Dja gar me'ȳr atēm̄kumrēx ne me'ȳr bōx nhym kam me ar̄ym ar ikukām pi'ōk kapriō atomo tēn inomā mēnhkumrēx. Nā bām ar ā arkum ane. Dja ar ikabēn ja man ar awȳr bōx ne ar amā arē. Ar̄ym ne ba amrēbē ar amā arē. Ar aje o atomo atēm ne inomā mēnhmā ba ar amā arē. Djām me kute pi'ōk kapri'ā ngryk ne amim,

—Je tō, m̄ykam ne me ibē pi'ōk kapri jam̄ynho ba, anhȳrkam mex? Kati. Kam mex kētkumrēx. Dja gar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx bar ar̄ym ar awȳr bōx gar ar̄ym anhdōjānh ne akīnhkumrēx. Ne kam ar̄ym me kadjy ar imā angā. Kam dja bar ar̄ym Djeruxarēmā o tēn o bōx ne ar̄ym memā kungā.

Me kīnh ne kute memā m̄yija nhōr raxmā. Kō k 16.2; Xim k 6.18; Idja 13.16

⁶ Ba ar amā arē gar ama. Godja me 'y ngrēre ne kren kam djw̄y ngrēre ne o atom. Nār, godja me 'y kumex ne kren kam djw̄y kumex ne o atom. Tām dja gar anhō pi'ōk kapri'ā ama. ⁷ Djā gām ar abenā ar anhō pi'ōk kapri jakre kumrēx ne amim,

—Be, kōt dja ba memā amikutā kw̄y ngā, anen kam memā angā. Kwārīk wānh 'ā maje amim,

—Dja ba memā kw̄y ngā nhym ibē kēt ba ajmā nē, anhȳr kēt. Nār, kwārīk wānh 'ā maje amim,

—Gē me imā 'ā àpnēnh t̄yxmā ba kam memā kw̄y ngā, anhȳr kēt. M̄ykam? Bir, dja me ōdjānh ne kīnh ne memā m̄yija ngā nhym Metīndjw̄yn ar̄ym kum me kīnhkumrēx. Tām dja gar ama.

⁸ Djām Metīndjw̄yn ōdjy got ar abē m̄yija 'ō nēmā? Kati. Dja ar amā m̄yija kunī ngā. Djām kute ar amā m̄yija ngrēre nhōrmā? Kati. M̄yija kumex dja tu ar amā kungā gar ar̄ym akīnhkumrēx. Ar gadjw̄y dja gar akati kunīkōt mekam adjukaprīkumrēx.

⁹ Ikabēnja kōt ne me amrēbē: memā arēn memā kum,

“Ar̄ym ne amikutā me ō m̄yija kētmā ō m̄yija ngrā. Nām katāt amijo bakumrēx rā'ā: rā'ā ne.”

Nām me amrēbē ā me bakukāmāremā ane nhym me ar̄ym 'ā pi'ōk no'ōk ne.

¹⁰ Ga, me kute pur kreo mõrja pumũ. Metĩndjwýnh ne me kute kre kadjy kute memã 'y nhõr. Ne kam kute memã djwý nhõr. Me õ kwý krẽn djã'ã kute memã õr. Mýj'ã ne ba ar amã ja jarẽ. Bir, ar aje memã mýjja nhõr'ã ne ba ar amã ja jarẽ. Metĩndjwýnh ta dja ar apumũ. Dja gar me õ mýjja kẽtmã amikutã anhõ mýjja kwý ngã nhym arým ar apumũn ar amã mýjja kumex ngã. Ar aje memã mýjja nhõr jakrenh mex ne ar amã kungã. Ga, me kute mýjja 'y kumex ne kren arým õ djwý kumex ne kute o atomja pumũ. Ar gadjwý dja gar memã mýjja kumex ngã. Nhym Metĩndjwýnh arým pãnh ar amã mýjja kumex ngã gar arým katãt ar amijo aban kum amexkumrẽx ne.

¹¹ Ar anhõdjãnhkam mýj dja Metĩndjwýnh ar amã nẽ? Bir, dja mã ar amã mýjja kumex ngã gar mã amikutã memã anhõ mýjja kwý ngã. Anhõdjãnh ne mã memã angã. Dja gar ar imã amikutã ar anhõ pi'õk kaprĩ kwý ngã bar kubyn arým memã ar anhõ pi'õk kaprĩõ tẽn memã kungã. Dja me ar anhõ pi'õk kaprĩ byn arým Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽ. Gwaj badjõ'ã kum amikĩnh jarẽ.

¹² Dja gar Jeju nhõ me jamã angã nhym me arým o amikĩnh. Djãm me o amikĩnhbit? Kati. Dja me kĩnh ne ar adjõ'ã Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽho kumex. ¹³ Ne kam ar amarkumrẽx ne arým Metĩndjwýnhmã kum,

—Mrãmri ne me kute Kritu'ã ujarẽnh ny markumrẽx ne arým akabẽn kõt õdjãnh tire. Õdjãnh tire ne arým amikutã ar imã õ mýjja kwý ngã arým amũ me kum prãm kunĩmã kwý ngã. Bar kam arým amã amextire jarẽ, ane. Ar aje memã pi'õk kaprĩ nhõrkam dja me ã Metĩndjwýnhmã ane.

¹⁴ Ar aje memã pi'õk kaprĩ nhõrkam dja me kum ar ajabẽn arým ar akadjy Metĩndjwýnhmã kabẽn ne kum,

—E kum, Djũnwã, me kĩnh djã rax ne ga memã angã nhym me arým adjõ'ã ar imã pi'õk kaprĩ jano. Bar kam amã amextire jarẽ, ane. Dja me ã Metĩndjwýnhmã ajã ane. ¹⁵ Mýj kĩnh djãja ne Metĩndjwýnh memã kungã? Bir, Kraja ne arým memã kungã. Nãm gwaj bakunĩmã kungã. Kra ra:xi. Mýj me'õ ne kute prĩne 'ã ujarẽnh mex kadjy 'ýr bõx. Arkati. Kra ra:x ne gwaj bamã kungã gwaj kam kum amikĩnh jarẽ.

10

Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrẽx.

¹ Ga, Kritu kabõt kati ne kute memã prĩ mex ne ar meo baja pumũ. Ja ne ba kuman arým ar amã ikabẽn mex jarẽ. Ar gadjwý dja gar Kritu man badjwý ikabẽn ma. Ba ibẽ Paur ikabẽn ma. Wãkam me'õ ar memã kum,

—Paur ne amybým kute týx pyrãk ne me ýtãri 'ýr bõxkam kum me uma:, ane. Djãm mrãmri me kabẽn? Kati. ² Dja gar on ikabẽn ma. Got ba ren ar awýr bõx ne tu ar amã ibẽn tý:x ne. Nã bãm anhýr djwýnhram amim,

—Dja ba wãkam bõx ne ar kwýmã ibẽn týx jabej, ane. Ar akwý aje amim,

—Paur ne amidjwýnhbito kĩnh ne axwe ar ba, anhýro abakam ba ibõx ne ije ar akwýmã ibẽn týx karõ ne ba ar amã,

—Dja gar on ikabẽn ma, ane. ³⁻⁵ Ga, me kurẽ djwýnh me'ýr bõxja pumũ. Me'ýr bõx nhym me arým ãbẽr djã jamýn o me'ýr prõt ne arým aminẽje me ãe. Pykakam ne me ã aminẽje meo ane. Djã ne bãm ar ã me kudjwa ane. Kati. Nã bãm ar ije pykakam me ãbẽr djã jamýnh kêt. Metĩndjwýnh ne tý:x. Bar týxo itýx ne me nẽje ikabẽno me ity nhym me arým anhkirẽ.

Ga, me kurẽ djwýnh kwý kute aminẽje kikre tý:x nhípẽxja pumũ. Nhym be, me týxo me ja jakre ne me arým me'ã kikre kate. Ne kam arým pardja'ã me pa 'amýn meo ban meo bõx nhym kam me arým memã ãpẽn ar ba.

Me kwý jadjwý ne me kute me bakurẽ djwýnh pyrãk. Me 'ẽxnhi. Metĩndjwýnh ne kute gwaj bamã amijã ujarẽnh pydji baje mar pydjimã nhym me arým 'ẽx ne ta amijo Metĩndjwýnh mar mex ne arík kupa'ã memã 'ã ujarẽnh punu. Nhym kam me arým me ma:ro ba. Nhym me Metĩndjwýnh kupa'ã apýnh mýjja rũnh jarẽn mebẽ Metĩndjwýnh kabẽnkumrẽx kurẽn arým me noo akno. Nãm me memã 'ẽx ba. Me kabẽn 'ẽxnhi ne kute mrãmri ne me õ kikre týx pyrãk. Bar kam ikabẽno me ity nhym me arým ar imã rerekre. Ar imã rerekre nhym me arým katãt Kritu'ã ujarẽnh man katãt kabẽn kõt ar amijo ba. Kam ar ije mrãmri ne me kute me pardja'ã me pa 'amýnh ne me meo ban meo bõx pyrãk nhym me arým Kritu kõt amijo ba.

⁶ Ar gadjwý dja gar prĩne Kritu kabẽn kõt amijo aba mex ba arým bõx. Bõx nhym ar ajõ ate aje ar amijo aba prãm rã'ã ba arým ar amã ibẽn týx gar arým pãnh atokry.

⁷ Ar akwý ne gar abenmã,

—Djã ne Kritu Paur jano? Kati, anhýro aba. Ba ar amã arẽ gar ama. Djãm gwaj baje me krãkãbit pumũnh ne kam arým amim, “Tãmwã ne mex”, ane nãr, “Tãmwã ne mex kêt”, ane. Djãm gwaj baje me krãkãbit pumũnh ne arým prĩne me mar mex? Kati. Djãm mrãmri Kritu ar ajo bakumrẽx gar arým ama. Aje mrãmri markumrẽx jabej ar badjwý ar ima. Djãm Kritu kute ar ijo ba kêt got? Ar badjwý mrãmri Kritu kute ar ijo bakumrẽx. Gwaj ba ne Kritu kute gwaj bajo bakumrẽx. Gwaj baje aben pyrãk. Tãm dja gar ama.

⁸ Ba ren ar amā ar irax jarēnh kumex. Djā ne ba ren kam amikam ipijām? Kati. Mrāmri ne Bēnjadjwyr djwýnh ar ba ar ijā irax mēnhkumrēx. Ar akadjy ar ijā ar irax mēnhkumrēx. Djām ar ije ar amā ibēn tỳx kadjy ne ar ijā rax mē? Kati. Bar Kritu'ā ar amā ajarē gar mar mexo amū amikamēn mar rax. Ja kadjy ne Bēnjadjwyr djwýnh ar ijā rax mē.

⁹ Ba ren ajte ar amā amirax jarēnh kumex. Nhy m be, kati. Me kute ar amā,

—Paur ne ar amā pi'ók no'óko kute ar ajaēr prām, anhýr. Djām mrāmri? Kati. Ije ar ajaēr prām kēt. ¹⁰ Me kwý ta ne me arík ijā kabēn ne ar amā,

—Paur ne pi'ókkambit we kabēnkumrēx ne tỳx. Djām mrāmri ne tỳxkumrēx? Kati. Dja ta anhýtāri ar awýr bōx ne arým rerekren kabēn punure gar amā kabēn kīnh kēt, ane. Nām me kwý ā ijā ar amā ane.

¹¹ Gora gé wākam me'ō ar ajte ikabēn ma. Amybým ar ikabēn kajjo kēt. Pi'ókkam ar amā ar ikabēnkumrēx. Dja ba wākam ar awýr bōx ne wākamdjwý itỳxkumrēx. Ar ije pi'ók no'ókkam 'itỳx kōt itỳxkumrēx.

¹² Me kwý ta ne me amiraxo āmra ba. Me kum me kīnhmā ne me ta amijo āmra ba. Djām ar ije amijo me urāk? Kati. Djām ar ije me'ā amijakreo iba? Kati. Nhy m be, me ta ne me amirax jabej abenā amijakreo ban amim,

—Irax kute tām wā rax pyrāk, anhýro ba. Nār,

—Ba ne ba iraxo tām wā jakre, anhýro ba. Djām kam me krā mex? Kati. Me krā punu.

¹³ Nhy m be, kati. Metīndjwýnh ne ar imā idjāpēnh djā'ā karō bar Kritu'ā memā idju-jarēnh ar iba. Djā ne bar kam amijo me'ō nhō āpēnh djā pytān 'ā ar amijo amra? Kati. Metīndjwýnh ta ne ar imā ar idjāpēnh djā'ā karō. Kabēn kōt ne bar memā Kritu jarēn 'yr meo akēxo iba. Kute ar imā ar idjāpēnh djā jakre kōt ne bar idjāpēnhō tē:n kam arým ar gadjwý ar awýr bōx ne arým ar amā arē. Ar ba ne bar ar amā Kritu jarēn arým ar gadjwý 'yr ar ajo akēx ne. Ar ije Kritu'yr ar ajo akēxkam ne bar iraxja.

¹⁴ Bar ren ar awýr ibōx kēt ne ren arík ar amā amijarēnh kajjo. Nhy m be, kati. Arým ne bar ar gadjwý ar awýr bōx ne ije kāj bē ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhkumrēx. Kam ne bar ar akadjy irax.

¹⁵ Pyka 'ōdjwýkam dja me'ō Metīndjwýnhmā apēn arým Kritu'yr meo akēx. Djā ne bar kam me kwý kudjwa ō pykakam ō me ja'yr bōx ne ō āpēnh djā'ā amimēn arík memā kum,

—Ba ne ba Kritu'yr ar ajo akēx ne. Kam ne ba ar akadjy irax, anhýro iba? Kati. Ar ije ā memā anhýr prām kēt. Adjým. Dja ba ajte akubyn ar awýr bōx ne ajte ar amā Kritu kabēn jarē. Gar kam arým amim Kritu

mar mexo amū amikamēnhō tē:n arým mar mexkumrēx. Nhy m kam ar abu'ā me krāpti arým ar adjō'ā ajte 'yr amijo akēx ne.

¹⁶ Dja gar ajte ar ikōt o kangō bar ajte amū ar anhijukri me jamā arēnhō tē. Amū memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhō tē. Ja ne bar kam ama. Djām ar ije me kwý kudjwa me'ō djāpēnh djā'ā amimēnh ne arík me āpēnh proo idjāmra prām? Kati.

¹⁷ Amrēbē: me kute me bakukāmāremā arēnh kōt bar amijo iba. Nām me memā kum,

“Djām amijo adjāmra prām? Kwārīk wānh amijo adjāmra kēt.

Dja ga Bēnjadjwýr djwýnhō amra.”

Nām me ā memā ane bar kabēn man kōt ar amijo iban amijo idjāmra kēt ne Bēnjadjwýr djwýnhō amra. ¹⁸ Djām me'ō ta kute amijo rax ne kute memā amijarēnhkam Metīndjwýnh kute 'ā memā kum, “Ā. Mrāmri ne raxkumrēx”, anhýr? Kati. Metīndjwýnh ta kute me'ō'ā rax mēnhkambit kute 'ā memā kum, “Mrāmri ne raxkumrēx”, anhýr.

11

Me 'ex ne ta kute amijo Jeju kute anor pyrāk.

Mat 7.15; Rō 16.17; Kor 2.8; A Ped 2.1

¹ Ba ije ar amā amijarēnhkam kute ibēn kati pyrāk. Ar arek nhýn ikabēn ma. Nā, dja gar arek ikabēn maro nhý. ² Nā bām ar ajā ino tỳ:x kute Metīndjwýnh ō me ja'ā no tỳxja pyrāk. Dja gar katāt Kritu kōtbit amijo aban ajaxwe kēt. Kwārīk wānh me kum Metīndjwýnh kīnh kēt kukrādājākōt amijo aba kēt. Mekōt ar aje amijo aba kēt kadjy ne ba ar ajā ino tỳx ne.

Ga, me bām, me nā kra ni'ā no tỳxja pumū. Me my kute Ar kubē kupēnh kēt kadjy kra'ā no tỳxja pumū. Nhy m kam arým abatānh nhy m mjēn pydji 'yr mōrkumrēx nhy m krō'ā mjēn kētkumrēx.

Badjwý. Ba arým Kritumā ar ajarēn kum,

—Kōritukam ar ja dja ar katāt akōtbit amijo ban me kum akīnh kēt kukrādājā kōt amijo ba kēt. Nā bām ā kum ar ajarēnhō anen arým ar ajā ino tỳx ne. Dja gar katāt Kritu kōtbit amijo aban ajaxwe kēt. Kwārīk wānh me kum Metīndjwýnh kīnh kētja kōt amijo aba kēt. Mekōt amijo aba kēt kadjy ba ar ajā ino tỳx ne.

³ Me kute ar anoo biknor karō ne ba ar akam axwe idjumar. Ar aje katāt Kritu pydji kōt amijo aban ajaxwe kētmā. Godja me arík kupa'ā ar amā mýjja kwý jarē gar aman arým Kritu kupa'ā amijo aban ajaxwe. Nām ā kangā no tỳ:xkam kute me bakwatynh Ewamā 'ēx ne noo biknoro ane. Me kute ar gadjwý ar anoo biknor karō ne ba ar akam axwe idjumar.

⁴Godja me ar awȳr bōx ne ije ar amā Jeju'ā ujarēnh ny jarēnh kupa'ā ar amā atemā Jeju 'ōdjwý'ā ujarēnh jabej. Djā nā gām ar me kanga? Kati. Nā gām ar tu amā me kīnh ne arek me kabēn maro akrī. Djā nā gām ar me kōt Metūndjwýnh Karō maro aba? Kati. Atemā me karō punu ne gar me kōt maro aba. Djām Kritu'ā ujarēnh ny ne gar amim maro aba? Kati. Atemā mýjja punu'ā ujarēnh ny ne gar maro aba. Nām me ar amā kupa'ā arē gar amā me kīnh ne arek me kabēn maro akrī.

⁵Me kwý ta amijo 'ēx ne ar amā,
—Kritu ne ijano ba ar amā arēnho iba, ane. Ta ne ar amijo raxo ba. Djām mrāmri ne we ar ja ikurām rax? Kati. ⁶Nām me ijā,
—Paur ne kabēn tō, anhỹro ba. Kwārīk wānh rā'ā. Ikabēn tō. Djā ne ba Kritu'ā ajarēn ikabēn tō? Kati. Ar ga ne gar prīne katāt 'ā idjujarēnhja ma, ikabēn amirītkumrēxja ma.

⁷Nā bām ar amā ujarēnh ny jarēn pānh ije amim ar abē pi'ōk kaprī jamýnh kēt. Djām kam ne gar arým ijo kajgo? Ije amim ar abē pi'ōk kaprī jamýnh kētkam ne ije amijo me kajgo pyrāk. Mýkam ne ba ā amijo ane? Bir, ije ar ajo raxmā ne ba ije amijo me kajgo pyrāk. Djām kam ne gar amim,

—Paur kajgon axwe, ane. Kwārīk wānh gar amim anhỹr kēt.

⁸Djām ba ne ba ar amā amijo a'uw? Kati. Amū me ja ne ba me ku'uw, ne apýnh me ō pykakam mrān bōx ne me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio ba djāri me ku'uwn memā kum,

—Ar ikōt o kangō ba Kōritukam memā arē. Nā bām ā memā ane nhyem me arým imā pi'ōk kaprī ngā ba amý. Ne kam ar akam bōx ne ar amā Kritu kabēn jarē. Ne kam ba inhō mýjjaio pānh ne. Amū me'ō nhō pi'ōk kaprīo inhō mýjjaio pānh. Ije ar amā idjā'wýr kēt kadjy ne ba inhō mýjjaio pānh ne ar akam idjāpēnh ar iba. Ar amā arēnho iba.

⁹Ne kam ar akam ar iba nhyem kam prām iwýr bōx. Djā nā bām ar ajō 'uw? Kati. Mateni kurūm gwaj bakamy ar bōx. Ne kam ar ta arým ijo djuw mex. Inhō mýjja ibē kēt nhyem ar arým imā kunī ngā. Ar akam idjāpēnh kunīkōt ije pānh ar abē pi'ōk kaprī jamýnh kēt. Dja ba rā'ān ar abē amýnh kētkumrēx ne.

¹⁰Mrāmri ne Kritu kabēn katātukumrēx. Badjwý kōt katāt ar amā ikabēn jarēnhkumrēx. Pykabē Akajakam ar abē Kōritu ar, ije idjāpēnh pānh ar abē pi'ōk kaprī jamýnh kēt. Ije amýnh kēt'ā dja ba ar amā amijarēnho iba rā'ā. Dja gar ajō ije amijarēnh jabē adjāptār kētkumrēx. ¹¹Ije idjāpēnh pānh ar abē pi'ōk kaprī jamýnh prām kēt. Ja'ā ne ba ije ar amā amijarēnh prām ne arým ar amā amijarē. Mýkam? Djām imā ar ajabē kētkam? Kati. Imā ar

ajabēkam ne ba arým ar amā amijā ajarē. Metūndjwýnh kute imar.

¹²Ne ba ren ar abē pi'ōk kaprī jamý nhyem me'ō ikāxā ar amā,

—Be, djām ar bajbit ne bar ar abē pi'ōk kaprī jamý? Ga, Paurdjwý kute ar abē pi'ōk kaprī jamýnh ar o bawā pumū. Ar ije aben pyrākja pumū, ane. Ar kute ijā, “Ar ije aben pyrāk”, anhỹr karō dja ba irā'ān idjāpēnh pānh ar abē pi'ōk kaprī jamýnh kēt rā'ā ne.

¹³Djām mrāmri ne bar ije aben pyrāk? Djām mrāmri ne Kritu ar ano kute mrāmri kute ijanorja pyrāk nhyem ar 'ā ujarēnh ar ba? Arkati. Nām ar ar anoo biknoro ba. Nām ar ta memā 'ēx ne memā,

—Kritu ne ijano ba 'ā idjujarēnh ar iba, ane. ¹⁴Djā ne ba amim,

—E kum, mýkam ne ar me noo biknoro ba, ane? Kati.

Ga, me axwe nhō bēnjadjwýrbē Xatanajdjwý kute me noo biknoroja pumū. Nām amijo Metūndjwýnh kadjy mrānh djwýnh pyrāk ne me noo biknoro ba. ¹⁵Kam ō āpēnhdjwý ar ō bēnjadjwýrbē Xatanaj kudjwa memā 'ēx ne amijo Metūndjwýnh nhō āpēnh pyrāk. Ar ta arīk ar amā,

—Dja gar ikabēn man kam mrāmri katāt ar amijo abakumrēx, anhỹro ba. Kam ar kute aminhinomā amimēnhkam dja Metūndjwýnh ar 'ēxnhī kōt arkom o pānh katāt nhyem ar arým me biknor tokry djākam akuno.

Apýnh amikaprī djāri Paur kute 'ā amijarēnh.

¹⁶Ba ajte ar amā arē gar ama. Kwārīk wānh amim,

—Paur ne amimex jarēnho ba. Ga, bēn katikumrēxja pumū, anhỹr kēt. Nār gar aje ijā amim anhỹr jabej arek nhýn ikabēn ma. Ba ajte ar amā amimex jarē gar ama.

¹⁷Ije ar amā amimex jarēnh ja ne kute Bēnjadjwýr djwýnh kabēn pyrāk kēt. Ne kute ar amā ibēn kati pyrāk ne ar amā amijarē. ¹⁸Me krāptī ne ar amā amijo āmra prā:m. Me kute amidjwýnhbito kīnh kadjy amijo āmra prā:m. Ba ne ba bir amimex kōt ar amā amijarēnho amirītkumrēx gar badjwý ima.

¹⁹Me kwý ne me mrāmri bēn katikumrēx. Nām me ar awýr bōx ne ar amā amijarē gar arek me kabēn maro akrī. We ar akrā mex ne kam arek me bēn kati maro akrī. ²⁰Dja me'ō bēn kati ar akwý apa 'amýn amiwýr ar ajo akēx gar arým kōt ar amijo aba. Ne kam ate akrān arek me'ōja kabēn maro akrī. Dja me'ō bēn katikōt ar akwý anoo aknon ar abē mýjjaio prōt, gar kam ate akrān arek me'ōja kabēn maro akrī. Me'ō ta dja ar akam amijo ra:x nār ar akwý nobē tak ne. Gar kam ate akrān arek kabēn maro akrī.

²¹Ba ren badjwý ar amā ibēn týx gar ren ikabēn ma. Nhyem be, kati. Ba ne ba ar amā

ibēn t̄yx kēt. Ba akrānmā ar akam ar iba gar kam ar̄ym amim, “Paur rerekre ne kajgo”, anh̄yro aba. Nhy m be, kati. Irerekre ne ikajgo kēt.

Me ta ne me amijā, “Jeju ne ijano ba bōx”, anh̄yro ba. Me amijo amra:n ar̄ik ar amā, “Ba ne ba iraxkumr̄ex.” Nām me ā ar amā anh̄yr ar o ba. Ba badjw̄y jakam ar amā amimex jarē gar ama. Nā bām ije ibēn kati pyrāk ne ar amā amirax jarē gar ama.

²² Djām ar wābēbit ne ebraga. Badjw̄y. Djām ar wābēbit ne idjaer. Badjw̄y ibē idjaer. Djām ar wābēbit ne Abraão tām̄djw̄y. Badjw̄y ibē Abraão tām̄djw̄y. ²³ Djām ar wābēbit ne Kritu nhō āpēnh. Badjw̄y ibē Kritu nhō āpēnhkumr̄ex ne o ar akrenh mex. Nā bām ije ar amā ibēn kati pyrāk ne ar amā amirax jarē. Nā bām kum idjāpēnh t̄yx_o ar akrenh mex ne.

Me kute mry kà punuo ikaprēprēk kume:xi.
Ba te ije itak'ā akremā.

Ne kute ajte ibē ijē krāpt̄io ar akrenh mex ne.

Ne ajte bit kute ibīnmā ijo baja krāpt̄i: ba ityk puma ar iba. Ga, ibē Kritu nhō āpēnhkumr̄exja pumū.

²⁴ Kamā ne ap̄ynh mebē idjaer djāri ajte mry kà punuo ikaprēprēk kumex. Nām me ikaprēprēk nhy m kam me ajte ikaprēprēk nhy m kam me ajte ikaprēprēk nhy m kam me ajte ikaprēprēk nhy m kam me ajte ikaprēprēk nhy m kam me ajte ikaprēprēk kunīkōt ne me kute mrykà punuo itak'ā akre krāpt̄i: kute 39 pyrāk.

²⁵ Nhy m kam me ajte kōo ititik ne. Nhy m kam me ajte kōo ititik ne. Nhy m kam me ajte kōo ititik ne.

Nhy m kam me ajte kute ibīnmā kēno ititi:k ne. Ga, ibē Kritu nhō āpēnhkumr̄exja pumū.

Ba kākamdjw̄y, kà rūnhkam ngō raxbē pyka kētkam iba nhy m ijā kà ja wadjā. Ne ajte ijā ja wadjā. Ne ajte ijā ja wadjā.

Ba ajte ngō raxkam wadjā ne pī'ā wajēt ne ar iba:. Nhy m ijā akamāt ne akati ba wabi.

²⁶ Nā bām ar imrānh kume:x ne.

Nhy m kam ajte ap̄ynh ngō rūnh djārikam idjār puma: ne.

Nhy m ap̄ynh me ākīnhī kute ijaērbē ijo t̄ym ne ijo bikēnh puma:.

Nhy m ap̄ynh mebē idjaerdjw̄y kute ijo bikēnh puma:.

Nhy m me bajtemdjw̄y kute ijo bikēnh puma:.

Ap̄ynh krīrax djārikam ar iba ne ap̄ynh kapōt kukrit djārikam ar iba ne ngō raxbē pyka kētkam ar iba. Ja kunīkōt ne m̄yja kute ijo bikēnh puma: ne.

Nhy m me 'ēx ne kute amijo Jeju mardjw̄y kute ijo bikēnh puma:. Ga, ibē Kritu nhō āpēnhkumr̄exja pumū.

²⁷ Nā bām idjāpēnh pyt̄idjw̄yo iku'ēn o amidjōm me:x ne.

Ne ajte inhōt kēt krāpt̄i:.

Prāmmē kōrkam ne ba ajte ar iba.

Ije ajte amijajbur kumex.

Ajte imā kry n ikā kēt ne ar iba.

²⁸ Ikā krāk'ā m̄yja ne ja.

Ba kam me kute amim Jeju marja ma:ro ikri:.

Ap̄ynh me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio ba djāri ne ba kunīkōt me ma:ro ikri: . Ne me kw̄y'ā āpn̄ix ne, ne akati kunīkōt mekam idjumar punu:re.

²⁹ Dja mekam me'ō rerekre. Djām kōt irerek kēt got? Kōt badjw̄y irerekre.

Dja me Met̄indjw̄ynhbē me'ōo akēx. Djām o ingyryk kēt got? O ingyrykkumr̄ex. Nā bām me ma:ro ikri: . Ga, Kritumā idjāpēnhkumr̄exja pumū.

³⁰ Me kw̄y ta kute amijā,

—Kritu ne ijano ba bōx, anh̄yro baja djām mrāmri ar kum āpēnhkumr̄ex. Kon. Ga, Kritumā idjāpēnhō ije me akrenh mexja pumū. Dja ba ar amā amimex'ā idjujarēnh prām jabej ar̄ym ar amā ap̄ynh itokry djāri, ap̄ynh ikaprī djāri'ā ar amā ajarē. Kunī kōt irerekre. Ba ar amā irerekredjw̄y 'ā ajarē gar ama.

³¹ Bēnjadjw̄yr djw̄ynhbē Jeju T̄indjw̄ynh kute imar. Jeju Bām, mexti:re rā'ā: rā'ā ne. Tāmja ne kute imar. Ije amimex jarēnh ne ijēxnhī kētkōt kute imar.

³² Ba ajte ar amā irerekre jarē gar ama. Krīraxbē Tamagu nhō bēnjadjw̄yrja bit kute ipa 'am̄ynhmā. Bēnjadjw̄yr rax Areta ne Tamagu nhō bēnjadjw̄yr jamā nh̄y. Tamagu nhō bēnjadjw̄yr ō krākamngōnhmā ijarē. Nhy m krīrax bu'ā pyka t̄yx nhipēx ap̄ynh ajkwa krekre djāri. 'Ā ikator nhy m me kute ipa 'am̄ynh kadyj nārām ne me ibē kre kunī pytā. ³³ Nhy m me kute amim Jeju mar ar̄ym djudjēdjēo kaxnokai jakā 'āpren kam inh̄yr. Ne kam k̄yr̄um krīrax nēje pyka t̄yja burūm imē. Kre krā'yrokōt burūm imēn ar̄ym ijo ruw. Ba ar̄ym pykabē djan mā mebē ikaton iprōt ne. Be, djām kam 'it̄yx got? Kati. Ba ne ba irere:kre. Nhy m be, Met̄indjw̄ynhbit t̄yx: ne ar̄ym ipytā.

12

Kute kajkwa pumūnh'ā amijarēnh.

¹ Djām ije amikōt ar amā amijarēnhō iban kōt iraxmā? Kati. Kwārīk wānh rā'ā. Ba ar amā m̄yja'ā ajarē. Me kute m̄yja pumūnh kētja ba ar̄ym omū. Dja ba ar amā 'ā ajarē. Bēnjadjw̄yr djw̄ynh kute amrēbē memā m̄yja jarēnh kēt. Ar̄ym ne imā arē. Nām imā arē ba ar̄ym kuma. Dja ba ar amā 'ā ajarē gar ama.

² Ba amipumū. Ije amim Kritu markam amipumū. Nhyam kam Metīndjwýnh arým amiwýr ijo àbīro tē ba amipumūnho tē. Nām kākwa jan iby jan amū ja. 'Yr ne ijo wabi, amiwýr ijo wabi ba arým amipumū. Bārām inhītā got ijo wabi nār kon ikadjwýnhbit got o wabi. Kon, ije mar kēt. Metīndjwýnh ta ne kute mar. Ba ije amipumūnhja'ā arým amex krāptī apēx. Amexbē 14 ne ijukri ajmā 'ā akre kute ne ijā apēx. ³ Bārām inhītā got ijo wabi nār kon ikadjwýnhbit got o wabi. Kon. Ije mar kēt.

⁴ Nā bām amipumūnho tē nhyam Metīndjwýnh amiwýr ō kākwa djwýnhmā ijo wabi. Kākwa djwýnh ne me:xkumrēx. Kam mýjja punu kētkumrēx. Metīndjwýnh ō kākwa djwýnhmā ijo wabi ba amipumū. Ne kam arým kam me kabēn ma. Me kabēn me:kumrēx. Punu kētkumrēx. Ba kam te ije me kabēn jarēnhmā. Mexti:rekam te ije arēnhmā. Pykakam me babēngōkre kabēn'yr bōx kēt. Nhyam ta ibē uma, ije arēnh kētā.

⁵ Be, tām ne ja. Ije amipumūnhja'ā dja ba ar amā amikōt amijarē. Djām ba ije ar amā amimex jarēnhmā? Kati. Ba irerek mexi. Kam ne ba ar amā amikōt amijarē. ⁶ Nār, ba ren ar amā amimex jarē djā ne ba ren ibēn kati? Kati. Ba ren ibēn kati kētkumrēx ne kam mrāmri ar amā amimex jarē. Ne ren katāt amimex kōt ar amā amijarēnhkumrēx nhyam ren me'ō arým ren ijo amra: ne. Nhyam be, kati. Irerere'ā dja ba ar amā amijarē gar kam arým aje ipumūnh kōt ne aje ikabēn mar kōt imar katāt.

⁷ Ga, kute imā apýnh mýjja pumūnh kētjao amirītja pumū. Nām imā mýjja rūnho amirīt. Ba ren kam 'ā amijo amra. Nhyam be, kati. Kam amijo idjāmra kēt kadjy itokry djā ja iwýr bōx. Mrāmri itokry djā ja ne kute mrýnhī arek me ikam ku'ē nhyam me tokry pyrāk. Xatanaj imā itokry djā ja jano nhyam iwýr bōx ba arým itokry. ⁸ Kam, kute kubē ipytār kadjy ba te Metīndjwýnhmā amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw.

⁹ Nhyam arým imā,

—Kati. Dja ga atokryja mar rā'ā ne. Be ga, me tokry ne kaprīrekam rerekreja pumū. Me te rerekre ba idjukaprīn itýx puroo memā týx jangij. Gadjwý djā ba ajo djuw mex. Dja ga te atokry ne arekrekre ba dja ba ajo djuw mex ga arým atýx.

Nām ā Metīndjwýnh imā ane. Kam ba itokry ne irererekre rā'ā. Tām ne ba ije ar amā arēnh prām. Irererekre dja ba ar amā arē, me kunimā irererekre jarē. Kritu týxo itýx kadjy ije memā irererekre kōt amijarēnh prām.

¹⁰ Kam Kritumā idjāpēnhkam mā ne ikute? Bir, apýnh irerek djāri ne iwýr ban bōx. Nhyam apýnh me kwý imā akij. Nhyam apýnh itokry djāri iwýr ban bōx. Nhyam apýnh me

kwý ijo ajkē. Nhyam apýnh mýjja puma djāri ikam apōx. Te apýnh mýjja ikam apōx ne te irererekre ba kunikōt ikīnh. Mýkam? Bir, dja ba ba irererekre nhyam Kritu arým imā týx jadja ba arým itýx ne.

Me kute kupa'ā Paur mar.

¹¹ Ije amimex kōt ar amā amijarēnhkam kute ibēn kati pyrāk. Mýkam ne ba amimex jarē? Bir, ar aje ikupa'ā ijārēnhkam. Ar ga ne gar ikupa'ā abenmā kum,

—Djām Kritu ne Paur jano nhyam 'ā ujarēnh tē? Kati. Kute anor kēt, ane. Ba kam amā amimex kōt amijarē. Ba amimex kōt amijarēn kute ibēn kati pyrāk. Ar ga ne ga ren ar abenmā kum,

—Mrāmri ne Kritu kute Paur janorkumrēx nhyam gwaj bamā 'ā ujarēnh ar ba, ane. Ga ren ar anen ba ren amimex kōt ar amā amijarēnh kēt. Ar akam me'ō ar ta arīk amijo 'ēx ne kute ar amā,

—Kritu ne ijano ba ar amā idjujarēnh ar iba, anhyr ne ta amijo raxo ba. Djām mrāmri ne ba we ar wā katēri irax? Kati. Ba ne ba ar wāmē ije aben pyrāk ne ar katēri itēm kētkumrēx. Ne kam djām ba ne ba irax? Kati. Ba ne ba ikajjo. Nhyam be, mrāmri ne Kritu ijano ba 'ā idjujarēnh ar iba.

¹² Amrēbē ne ba arek akrānmā ar akam mýjja pumūnh kēt nhīpēxo iba. Ne apýnh me punu djāri meo mex gar omūn arým Kritu raxmā akato. Ba ar akam mýjja rūnh nhīpēxo iba gar amim,

—Mrāmri ne Kritu kute Paur janorkumrēx. Ga, Kritu kute anor kōt kute mýjja nhīpēxja pumū. Nā gām ar amrēbē ā amim ane. Mýkam ne gar jakam arým amim,

—Kati. Kritu kute Paur janor kēt, ane?

¹³ Mýkam ne gar jakam arým amā ikīnh kēt ne? Nā gām ar amim,

—Be, Paur kum me ikīnh kēt. Nām kum me wābit kīnh. Kum apýnh me kute amim Jeju mar wābit kīnh. Kum apýnh kōt me ar aben pydjio ba djāri wābit kīnh ne arým āpēnh pānh mebē pi'ōk kaprī jamý. Nhyam be, gwaj bajbit ne kute gwaj babē pi'ōk kaprī jamýnh kēt. Nā gām ar ā amim ane. Djām mrāmri imā me wābit kīnh? Kati. Imā ar gadjwý kīnh. Imā ar akīnho aben pyrāk. Kwārīk wānh gar ikam angryk kēt.

¹⁴ Ota, jakam ba arým ar awýr itēmā. Arým ne ba ar akam tēn ajte ar akam tē. Ne jakam ajte ar akam itēmā. Dja ba ar akam tēn bōx ne ajte idjāpēnh pānh ar abē pi'ōk kaprī byr kēt. Djām ar anhō mýjja ne ba abej ne ar akam itēmā? Kati. Imā ar anhō mýjja prām kēt. Ar aje amim Jeju mar raxmā ne ba ar akam itēmā. Ja ne ba imā kīnh. Djām me kra ne kute bām kadjy mýjja atom ne adjwýr? Kati. Bām ne kute kra kadjy mýjja atom.

¹⁵ Ba ije ar abām pyrāk dja ba ar akadry apēm prīne ibē inhī kato. Ne kam ikaprī kēt. Ikīnhbit. Ar ga dja gar te amā ikīnh ngrire. Ba dja ba kāmā imā ar akīnh kamēho tēn mā ar akadry apē. ¹⁶ Be, ar ga ne gar ima. Idjāpēnh pānh ije ar abē pi'ōk kaprī jamýnh kētja ma. Nhyem be, ar akam me'ō arīk ar amā,

—Djām me kum prāmja kadry ne Paur kute ar abē pi'ōk kaprī jamýnh? Kati. Paur no týtikam ne arīk ar amā 'ēx ne ar anoo akno. Nām arým ar anho pi'ōk kaprīo aminhō, anhýro ba.

¹⁷ Be, amrēbē ba ar awýr ar ja jano nhyem ar awýr bōx. Ne kam arým ar abē pi'ōk kaprī byn arým imā o bōx. Djām kam ne ba arým o aminhō? Kati. ¹⁸ Nā bām ar ajā Xitumā karō. Gwaj bakamy jadjwý ba arkōt ano nhyem ikabēn kōt ar arým ar awýr tēn bōx. Djām Xitu kute ar anho pi'ōk kaprīo aminhō? Djā ne atemā ibē kabēn djin atemā ibē amijo tē? Kati. Ar ije imrānh katāto aben pyrāk gar arým ama.

¹⁹ Ar akwý ne gar aje abenmā kum,

—Be, Paur ar mrāmri gwaj bajo ajkē. Ga, ar kute aminēje gwaj bamā amijā āprārja ma, ane. Djā ne bar ar ajōo ajkē got bar ar amā amijā aprā? Arkati. Bar tu amim Kritu markumrēx ne ar amā amijarē nhyem Metīndjwýnh ta kute ar imar. Akmere āpnhīre ar, djām ar ije amijo djuw mex kadry ne bar ar akam apē? Kati. Ar gajbit bar ije ar ajo djuw mex kadry ar akam apē. Ar ije ar amā arēnh gar aje Kritu mar raxmā. Ja kadry bar ar akam apē.

²⁰ Imā ar ajaxwe kēt prām. Nok ren ar ajaxwe ba ren ar awýr bōx. Ar amā ne ba ikabēn mexobit ikabēn prām. Ikabēn ja ne gar amā kīnh. Ne ba ren ar awýr bōx ne ren ar amā ibēn týx ne. Ar amā ibēn týx karō ba amikukām pi'ōkkam ar amā ikabēn. Ga ren ar aje akabēno aben japanh prām ba ren ar awýr bōx ne ren ar amā ibēn týx ne. Ga ren ar aje aben nhō mýjja'ā angyrk prām nār ren ar aje abenkam adjākrē prām ba ren ar amā ibēn týx ne. Nār ga ren ar abenmā adjākjēr prām nār ren abenā akabēn punu ba ren ar amā ibēn týx ne. Nār ren ar aje aben kākā abenbē aben kurē prām nār ren abēn kati prām nār ren abenmā adjākjēro abikarēr prām ba ren ar amā ibēn týx ne. Ar awýr ibōx gar akrāptī ajaxwe ja'ō karō ne ba pi'ōkkam amikukām ar amā ikabēn ne.

²¹ Ga ren ar akwý ajaxwe prām rā'ā. Nār ren akwý ar aprō djwýnh kupa'ā akurē aba prām rā'ā. Nār akwý amjēn djwýnh kupa'ā akurē aba prām rā'ā. Nār ren akwý aje apijām kēttikam adjāpēnh punu prām rā'ā. Amrēbē ar akwý ā ajaxweo ane ba ar amā pi'ōk no'ōk ne. Ar amikam akaprīren wānh ajaxwemā anhirer ne aje akubyn Metīndjwýnh'ýr amijo akēx kēt karō ne ba

amikukām pi'ōkkam ar amā ikabēn ne. Ba ren ar akam bōx nhyem ren Metīndjwýnh ar akam imā irerek jadjā ba ren ar akrāptīkam imýr rax. Ar akam imýr rax karō ne ba amikukām ar amā ikabēn ne.

13

Kute me kwýbē axwe pyma.

¹ Jakam ba arým ar awýr itēmmā. Arým ba ar akam tēn ajte ar akam tē. Ne jakam ajte ar akam itēmmā. Be, amrēbē: Metīndjwýnh me bakukāmāremā kum,

“Dja me'ō amijarēnh jabej. Gē ar amānhkrut nār ar amānhkrut ne ikjēkēt kabēn kōt memā arē. Ar kute kabēn mar kōt arē nhyem me arým kuma.

Ar axikōt kabēnkam dja me ar kabēn man arým abenmā kum,

‘Mrāmri me'ōja kute amijarēnh nhyem ar kute kabēn kōt arēnhkumrēx’, ane.

Dja me ā abenmā ane.”

Nām ā Metīndjwýnh me bakukāmāremā ane. Ja dja gar amijā ama. ² Be, ōbē ne ba ar awýr bōx. Ne kam ajte ar awýr bōx ne ar abē ajaxwe pyma. Jakam ba ajte ar akāxā pi'ōkkam ar abē uma. Ja dja gar amijā aman ikabēn mar pydji. Amrēbē ar akwý ajaxwe jabej nār ajbir ar akwýdjwý axwe jabej djām ije ar amā iprīmā? Kati. Dja ba bōx ne ar amā iprī kēt ne tu itýx.

³ Gar akwý ijā,

—Goja mrāmri Paur Kritu kabēno kabēnkumrēx jabej bar goja kabēnkumrēxmā ikato, anhýro aba. Ar aje ijā anhýrkam dja ba bōx ne itýx. Djām Kritu ar akam āpēnhkam rerekre? Kati. Ar akam tý:xi. ⁴ Mrāmri me kute pite'y'ā nhōrkam memā amijo rerekre. Nām te memā amijo rerekren jakam Metīndjwýnh 'itýxkōt tīn ne ar ba. Ar badjwý ne bar kōt amijo irerekre. Ne te amijo irerekre dja bar bōx ne Kritu kōt itīn ne ar iban Metīndjwýnh 'itýxo ar akam itīn ne ar iba.

⁵ Djām bajbit ne gar aje imexkōt imā akatormā? Ar gadjwý dja gar amima:ro tēn amim akatorkumrēx ne amim,

—Djām mrāmri ije tu amim Kritu markumrēx? ane. Dja ga ā amikukjēro anen kam mrāmri ar aje tu amim markumrēx jabej amim,

—Nā ije mrāmri tu amim Kritu markumrēx, anen kam arým ja markumrēx. Aje tu amim markumrēxja markumrēx. Ja dja gar amim akatorkam ama. Kritu ne mrāmri ar akam ýrkumrēx. Djām ar aje amikam ja mar kēt? Nār kon, ar ajō ga mrāmri amijo ajēx ne amijo Jeju mar jabej nhyem kam mrāmri ar akam ýr kēt.

⁶ Dja gar amiman arým ar badjwý ar iman amim,

—Mrāmri ne Paur ar kute Kritu markumrēx, ane. Ar aje amim ja jarēnh ne ba kam ama.

⁷Jakam ne bar Metīndjwýnhmā ar ajo a'uw ne kum,

—Dja ga meo djuw mex gē me axwe'ō kēt, ane. Mýj kadjy dja gar ajaxwe kēt? Djām me kute ar akót ar imar ne kute ar imā mex jarēnh kadjy? Kati. Godja me te ar ijā, “Paur ar ta ne amijo 'ēx ne amijo Jeju maro ba”, anhyr rā'ā jabej. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ba dja bar we amijo ijēx ne. Ar ga dja gar katāt ar amijo aban ajaxwe kēt. Ar ajaxwe kētmā ne bar ar ajo Metīndjwýnhmā a'uw.

⁸ Djām bar Metīndjwýnh kabēn katāt kupa'ā amijo iba nhym kam arým kabēn katāt kēt? Kati. Metīndjwýnh ta kabēn katāt rā'ā: rā'ā ne. Nhym be, kati. Bar katāt kabēn kōtbit amijo iba prāmikumrēx. Nhym kam me arým ar ikót Metīndjwýnh kabēn katātkumrēxmā kato.

⁹ Dja bar te memābit irerekre. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ga dja gar Metīndjwýnh kabēn kōt katāt ar amijo aban arým atýx. Kōt atýxkam ar ikīnhikumrēx. Prīne ar amex ja ne ar imā kīnhikumrēx.

¹⁰ Mýj kadjy ne ba ar akāxā pi'ōkkam ā amikukām ar amā ikabēno ane? Bir, ba ren ar awýr bōx ne ren ar amā ibēn týx. Bēnjadjwýr djwýnh kute ijā rax mēnh kōt ba ren ar amā ibēn týx. Ar amā ibēn týx karō ne ba ar akāxā ā amikukām ar amā ikabēno ane. Djām ije ar ajo ibikēnh kadjy ne ijā rax mē? Kati. Dja ba ar amā arē gar amim Jeju mar mexo amū amikamēn arým mar rax ne. Ja kadjy ne ijā rax mē.

Kute memā amikabēn mex jarēho ino rer.

¹¹ Akmere àpnhīre ar, ikabēno ino rer ne ja. Dja gar adjumar mex ne prīne Metīndjwýnhmā amex. Ne prīne amijā ikabēnja ma. Ne axikōt ar akabēn ne abenmā akabēn mexo akabēn. Dja gar amijo ane nhym Metīndjwýnh arým ar amē amijo kajkep. Kubē ne me kum aben jabē djā krō krax. Kubē ne me umar mex djā krō krax. Tām gēdja ar amē amijo kajkep.

¹² Dja gar amā aben jabēo amirīt kadjy aben pa krij ne aben tatak. ¹³ Amrē jakam Jeju nhō me ja kunī ne me amū ar amā kabēn mex jarē.

¹⁴ Gē Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu tu kum ar akunī kaprīn* ar ajo ba. Gē Metīndjwýnh kum ar akunī jabēn ar ajo ba. Gē Metīndjwýnh Karō ar akunī mē amijo kajkep ne ar ajo ba. Tām ne ja.

* 13:14 Djām ar ga ne gar adjukaprī nhym pānh arým kum ar akaprī Kati. Ta ne tu kum ar akaprīikumrēx.

Paur kute Garaxakam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne pykabê Garaxakam me jamã pi'òk no'òk ne. Nãm arým pyka kunĩ'yr mrãnhkòt me'yr bõx ne memã Jeju jarê nhyem me kwý arým tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprõ. Nhyem kam Paur arým mã me jadjwý'yr tẽ nhyem tekrekam mebê idjaer kwý me'yr bõx ne memã kum,

—Djãm ar aje tu amim Jeju markambit Metĩndjwýnh kute ar apytãr? Kati, dja gar prĩne Mõjdjê kukràdjãdjwý kòt ar amijo aban kam arým Metĩndjwýnhmã amex, ane.

Nhyem kam Paur memã kum,

—Arkati. Mrãmri ne me tu amim Jeju markumrêx nhyem Metĩndjwýnh arým memã axwe kêt jarê nhyem me arým kum mex. Me ta ne me myjja kukràdjãkòt amijo bakòt Metĩndjwýnhmã mex kêt. Mrãmri ne me tu amim markumrêx nhyem Metĩndjwýnh ukaprikòt arým memã axwe kêt jarê, ane.

Djã nãm ã Abraão Mõjdjê kukràdjãkòt amijo bao ane nhyem Metĩndjwýnh arým kum axwe kêt jarê? Kati, nãm tu Metĩndjwýnh markumrêx ne arým Metĩndjwýnhmã mex. Nhyem amũ tũmrãm Mõjdjê katon memã kukràdjã jarê. Bir be, gwaj badjwý tu amim Jeju markumrêx ne arým kênhkam ar baba. Gwaj bajaxwe kute gwaj bate djê pyràk ne gwaj babê Metĩndjwýnh kurê. Nhyem Metĩndjwýnh arým bajaxwebê bapytã. Arým ne gwaj bate djê apêx. Mykam dja gwaj akubyn Mõjdjê kukràdjã tũmo amite djê ar o baba? Kati, Jeju kute gwaj bajãpre bõnhkam gwaj kênhkam ar babakam gwaj Jeju kukràdjã ny kòt amijo baba rã'ã. Nãm ã Paur memã anen ajte memã Jeju kute anor kòt memã amijarê. Tãm ne ja.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Djãm pykakam me'ò kajgo ne ijano? Nãr, djãm Metĩndjwýnh ne me'ò kajgomã ijã karõ nhyem ijano? Kati. Jeju Kritumê Bãmbê Metĩndjwýnh ijano ba arkum idjãpênh iba. Jeju Kritu arým ty nhyem Bãm akubyn o tĩn ne. ² Jeju kukwakam bakamydjwý ikòt dja bar wãm ar amã ikabên mex jarê. Pi'òk no'òkkam ar amã arê. Pykabê Garaxakam apýnh ar aje amim Jeju mar ne kòt ar aben pydjio aba djãri ne ba ar amã ikabên mex jarê.

³ Metĩndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne. ⁴ Jeju Kritu ne gwaj bakadjy amingã. Nãm gwaj bajaxwe pãnh ty. Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja ne me axwe:. Mekòt bajaxwe kêt kadjy gwaj bapãnh

ty. Kute kubê gwaj bapytãr kadjy gwaj bapãnh ty. Me Babãmbê Metĩndjwýnh kute kum 'ã karõ kòt ne gwaj bapãnh ty. ⁵ Metĩndjwýnh ne ra:x ne uma:. Gê me aben djõ'ã memã Metĩndjwýnh rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri, tãm ne ja.

Me memã Kritu kupa'ã ujarênh nhyem mebê uma.

Mat 7.15; Ep 4.14; Kor 2.8; A Ped 2.1

⁶ E kum, djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhyem Metĩndjwýnh pãnh kum ar akaprĩn amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar ga ne gar ajaxwe: nhyem ta kum ar akaprĩ. Kritu ar ajaxwe pãnh ty nhyem kam Metĩndjwýnh ta kum ar akaprĩn amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Nhyem kam wãnh me kwý ar awýr bõx ne arým 'êx ne ar amã we Kritu'ã ujarênh ny 'òdjwý jarê. Me wãnh ar amã arê gar arým ijaerbê me'yr amijo akêx ne mekòt amijo abao dja. ⁷ Ije. Djãm mrãmri ne me ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê? Kati. Nãm me arĩk ar anoo biknoro ba. Kritu kupa'ã ne me ar amã arêno ba.

⁸ Arým ne bar kãj bê ar amã arê, katãt Kritu'ã ujarênh nykumrêx jarê gar arým amim ama. Nhyem be, godja ar ijõ akubyn ar awýr bõx ne ar amã Kritu kupa'ã ajte ujarênh ny 'òdjwý jarênh jabej gê Metĩndjwýnh on pãnh o akno gê biknor rã'ã rã'ã ne. Nãr, godja kãjkwakam kadjy mrãnh djwýnh 'o ar awýr bõx ne ar amã kupa'ã ujarênh ny 'òdjwý jarênh jabej gê Metĩndjwýnh on pãnh o akno gê biknor rã'ã: rã'ã ne. ⁹ Bar ajte jakam ar amã arê gar ama. Arým ne bar katãt ar amã Kritu'ã ujarênh nykumrêx jarê gar amim ama. Nhyem be, godja me'ò ar awýr bõx ne ar amã Kritu kupa'ã ajte ujarênh ny 'òdjwý jarênh jabej gê Metĩndjwýnh on pãnh o akno gê biknor rã'ã: rã'ã ne.

¹⁰ Djãm me kum ikĩnhmã ne ba abej ar iba? Kati. Metĩndjwýnh kum ikĩnh ne ba abej. Djãm ije meo kĩnh prãm got? Kati. Ne ba ren meo kĩnh prãm ba ren ibê Metĩndjwýnh nhõ àpênhkumrêx kêt.

Jeju ta ne Paurmã amijarê.

A Kò 1.12; Tex k 2.4

¹¹ Akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã arê. Ije kãj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênhja djãm me'ò ta ne amim ujarênh'ã karõn imã arê? Kati. ¹² Djãm me kute aben djõ'ã ujarênh ar baja ne me'ò imã arê ba o iba? Kati. Nãr, djãm me'ò kute prĩne ujarênh marja ne imã arê ba kuma? Kati. Jeju Kritu ta ne imã ujarênh ny jarê ba maro iba. Tãm ne ba jakam pi'òkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

¹³ Arým ne me ar amã ijã ajarê gar ama. Amrêbê ne ba mebê idjaer kukràdjã kòt

* 1:3 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhyem ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

ar amijo iban Metĩndjwýnh nhõ me ja kute amim Jeju maro ibikẽnh kumex. Ne kam me kute amim Jeju mar kêt kadjy mebê Jeju kurẽn abenbê me ngrãho iba. ¹⁴ Ne mebê idjaermê ro'ã ijabatãnhja ije me kukràdjã maro me akrenh mexo tẽ. Ne me ikukãmãre kukràdjã tũm'ã ino tỳ:x ne o iba.

¹⁵ Nhyam kam Metĩndjwýnh ta arým kum ikĩnh ne kum ikapri. Djãm ba ne ba imã kĩnh nhyam kum ikapri? Kati. Ta ne tu kum ikaprin arým amiwýr ijuw ne ijo ba. Adjãkamã inã tikkrekam ijẽtri ne Metĩndjwýnh amijo ipytã.

¹⁶ Ije kãj bê me bajtemmã 'ã idjujarẽnh kadjy arým imã Krao amirĩt. Kute imã Krao amirĩtkam djã nã bãm o me'õ kumrẽx ma nhyam arým imã arẽ ba ò'ã memã arẽnho iba? Kati. Kritu ta ne imã arẽ. ¹⁷ Nãr, djã ne ba krĩraxbê Djeruxarẽ kumrẽxmã tẽn bõx? Nãm Jeju ar ja kumrẽx janon kam badjwý ijano ba kum idjãpẽnh ar iba. Djã nã bãm Jeju kute ar anor ja kumrẽx'ýr Djeruxarẽmã tẽn bõx nhyam ar imã kabẽn'õ jarẽ ba memã arẽnho iba? Kati. Ar'ýr Djeruxarẽkam itẽm kêt. Ate ne ba pykabê Arabijkam tẽ. Ba kam ajte akubyn krĩraxbê Tamagamã akẽx. Kritu ta ne imã kabẽn jarẽ ba memã arẽnho iba. Tãm ne ba jakam pi'õkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arẽ.

¹⁸ Nhyam kam ijã amex amãnhkrut ne ikjẽkêt apẽx. Kambit ne ba arým Djeruxarẽ'ýr tẽ. Ije Pedru pumũnhmã 'ýr tẽ. Ne kam Pedru'ýr bõx ne ar iro'ã nhỹ. Ar iro'ã nhỹ: nhyam ar ijã akatibẽ 15bit apẽx ne. Djã ne ba kam idjãm 'iry gote Pedru imã me kabẽn 'õ jarẽ ba memã arẽnho iba? Kati. ¹⁹ Djã ne ba kam Jeju kute ar anorja 'õdjwý pumũ? Kati. Ije ar 'õ pumũnh kêt. Bẽnjadjwýr djwýnh kamy axikõt katorja ne kubê Xijagu. Xijagubit ne ba omũ.

²⁰ Djã nã bãm ar amã ijẽx? Kati. Metĩndjwýnh kute imarkam ne ba mrãmri ar amã ikabẽnkumrẽx.

²¹ Ne kam Djeruxarẽ kurũm ikaton tẽ. Tẽ:n kajõnhkõt pykabê Xirijmẽ Xirxij'ýr tẽ. Tẽ:n kam arým kam bõx.

²² Nhyam Djeruxarẽ bu'ã pykabê Djudẽjakam apýnh me kute amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjjo ba djãri me kute ipumũnh kêt rã'ã. ²³ Nhyam be, me kwý ne me amũ memã ijarẽn memã kum,

—Paur kute me bajo bikẽnho ba ja ne arým jakam kãj bê Kritu'ã memã ujarẽnh ar ba. Me kute Kritu kõt amijo bamã memã 'ã ujarẽnh ar ba. Me kute Kritu mar kêt kadjy ne Paur amrẽbê mebê Kritu kurẽo ba. Ne jakam arým 'ã memã ujarẽnh ar ba. Nãm me ã ijarẽnho ane. ²⁴ Nhyam me arým jabit man ikam Metĩndjwýnhmã mextire jarẽnho kumex. Be, djãm kam ne me'õ ikabẽn'ã imã karõ ba memã arẽnho iba? Kati. Kritubit

ne imã arẽ ba arým pi'õkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arẽ.

2

*Pedru ar kute Paur kabẽn'ã aben mar.
Kar 15.4*

¹ Nã bãm ar iba: nhyam kam ijã amexbê 14 apẽx. Ba kam Banabekõt Djeruxarẽmã tẽ. Xitudjwý ne ba o tẽ. ² Metĩndjwýnh ta ne imã 'ã karõ ba kabẽn kõt 'ýr tẽ. 'Ýr tẽ:n kam arým 'ýr bõx. Ne kam me krãptĩ kãxã me rũnh kumrẽxmê ro'ã akuprõ. Me kute amim Jeju mar rũnhmê ro'ã akuprõ. Memãbit ar rũnh pyrãjamê ro'ã akuprõ. Ne kam memã arẽ. Ije me bajtemmã Kritu'ã idjujarẽnh ny jarẽnho ibaja ne ba memã arẽ. Ne ba ren Djeruxarẽkam me krãptĩ kumrẽxmã arẽn ren kam te memã arẽ nhyam ren me kute imar kêt ne. Nhyam be, kati. Me krãptĩ kãxã ne ba me rũnh kumrẽxmã arẽ.

³⁻⁴ Nhyam Xitubê me bajtembê kreguja ikõt dja. Me ja ne me kute Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba kêt ne my nhinhu kã tã. Nãm Xitu ikõt dja. Nhyam me ta kute amijo 'ẽx ne kute amijo Jeju mar mexja ne me arým apdjun mekõt wadjã. Bar Kritu Jeju kabẽn kõt idjumar mex ne ar ibamã nhyam me amim,

—Paur ar kute Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba katãt jabej ba ar omũ. Gẽdja ar kõt amijo ba kêt ba me kukràdjã'ã arkum apnê, ane. Ga, me ta te: kute Mõjdjê kukràdjã kõt amijo ba mexja pumũ. Ne te: Metĩndjwýnhmã amijo mexo ban umar punu. Ar idjumar punu ja kadjy ne me ã amim ar ijã ane. Ne kam te: kute Xitu my kã krã'lymã memã 'ã apnê. Djã ne me kute amim Jeju markam me rũnh ja ne mekõt kabẽn dji? Kati. Me mekõt kabẽn djir kêt ne kute,

—Gẽ ar Mõjdjê kukràdjã kõt amijo tẽn on Xitumã my kã ta, anhýr kêt kumrẽx.

⁵ Djãm ar ba ne bar me ta kute amijo Jeju mar mexja kabẽn kõt Xitu my kã krãta? Kati. Bar me kabẽn kõt Mõjdjê kukràdjã kõt amijo itẽm kêt kumrẽx. Mýkam? Bir, ne ba ren ar mekõt amijo tẽn my kã krãta gar ren ikõt Mõjdjê kukràdjã maro aban kõt ar amijo aba. Ne kam ren arým Kritu kabẽn katãt mar kêt ne kõt amijo aba kêt. Amrẽbê ne bar ar amã katãt Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽ gar kõt ar amijo aba. Kõt amijo aba rã'ã kadjy ne bar me ja kõt amijo iba kêt kumrẽx.

⁶ Nhyam be, memãbit ar kute rũnh pyrãk ja, me kute ar'ã abenmã kum,

—Amrẽbê ne ar gwaj bamã wan gwaj bajo ba. Gwaj bamã ne ar raxkumrẽx, anhýrja. Djãm me kute ar rũnh'ã abenmã anhýrkam djãm imã ar uma? Kati. Memãbit ne ar kute rũnh pyrãk. Nhyam be, Metĩndjwýnhmã ne ar ngri:ren kajgo. Bir be, Kritu ne imã kabẽn jarẽ. Djãm ijukri ne ar rũnh imã mýjja 'õdjwý

jarē ba kam memā arēnho iba? Kati. Ar kute ijukri imā mýjja'ō jarēnh kētkumrēx. ⁷ Ne kam ar ipa krij ne ar itatakbit. Arým ne ar kute imar ne ar abenmā kum,

—Be, mrāmri ne Metīndjwýnh Paurmā kum, “Ga dja ga me bajtemmā Kritu'ā ujarēnh ny jarē”, anhýrkumrēx. Nām ar ā abenmā ane.

⁸ Metīndjwýnh ne mebē idjaermā Pedru jano nhy arým memā Kritu'ā ajarē. Ga, me krāpti: arým kute tu amim markumrēxja pumū. Metīndjwýnh ajte badjwý ijano ba me bajtemmā 'ā ajarē. Ga, me jadjwý krāpti tu kute amim markumrēxja pumū. ⁹ Xijagumē Pedrubē Xepamē Djuāomē ne ar kumrēx tūm. Ar memābit rūnh. Ar ja ne ar amim,

—Mrāmri ne Metīndjwýnh ta kum Paur kapri:kumrēx nhy mrāmri arým kōt kum āpēnhkumrēx, ane. Nām ar anen arým Banabemē bamē ar ipa krij ne ar itatak ne ar imā,

—Mrāmri ar ga dja gar me bajtem'ýr mrān memā 'ā ajarē. Nhy me be, ar ba dja bar mebē idjaer'ýr mrān memā 'ā ajarē, ane. ¹⁰ Ne kam ar imā,

—Dja gar ar ikam me ō mýjja kēt mar rā'ā, ane. Jabit ne ar ar imā arē. Ba kam arým ar kuman amū memā me arēnho iba nhy me arým memā mýjjaao atomo ba. Nā bām ā Djeruxarēkam me maro anen arým pi'ōkkam wām pykabē Garaxakam ar amā arē.

Paur Pedrumā kabēn ne.

¹¹ Bar kam krīraxbē Āxikimā tēn bōx ne kam dja. Nhy kam Pedru nīnh tēn kam Āxikikam ar iwýr bōx. Ba kam arým kuka kōnh kum ikabēn ne. Arým Metīndjwýnh kabēn kupa'ā kute amijo tēmkam ne ba kum ikabēn ne.

¹² Mýkam? Bir, amrēbē ne Pedru tu me bajtemmē ro'ā ākuro krī. Ar ba ne bar me bajtemmē ro'ā idjākuro nhý nhy me Pedru mekmē ro'ā ākuro nhý. Nhy kam me kwý Mōjdjē kukrādja'ā no týxja arým bōx. Xijagu kurūm ne me bōx. Me ja ne me memā kum,

—Dja me me bajtemmē ro'ā ākuro krīn arým Mōjdjē kukrādja kupa'ā amijo tē. Nām me ā memā anhýro ba. Me ja bōx nhy me Pedru arým me omū. Ne kam arým me bajtemmē ro'ā ō kwý krēn krātan arým ate nhý. Me Mōjdjē kukrādja'ā no týxja, me my kà rēnhneja, kute 'ā kum kabēn karō ne Pedru ate nhý. Me ja kute kum,

—Kwārīk wānh me bajtemmē ro'ā adjākur kēt. Abē mebē idjaer. Mōjdjē ne me bamā, “Kwārīk wānh me bajtemmē ro'ā adjākur kēt”, ane ga kam me ro'ā adjākuro akrī, anhýr karō ne Pedru ate nhý.

¹³ Nhy kam ar ikam mebē idjaer kunī Pedru kōt amijo mōn ate ar ibē nhý. Nhy kam Banabedjwý arým rerekre ne me

umaje kōt amijo tēn ate me bajtembē amijo tēn ate ar ibē nhý.

¹⁴ Ba kam me omū. Kritu'ā ujarēnh ny ne katātukumrēx nhy me arým kupa'ā amijo mō ba arým me omūn arým Pedrumā ikabēn ne. Me kunī nhipōkri ne ba 'ā kum ikabēn ne kum,

—E kum, ga ne ga arým me bajtem kōt ar amijo aban ajte. Ga arým mebē idjaer kukrādjabē amijo akēx ne arým me bajtem kōt ar amijo aba. Mýkam ne ga arým jakam ajte mebē idjaer kukrādja kōt me kute amijo ba'ā me bajtemmā karō dja? Nā bām ā Pedrumā ikabēno ane.

¹⁵ Ne kam ajte Pedru arkum,

—Mrāmri me bakukāmākjē kōt ne gu me babē idjaerkumrēx. Me baje me bajtem'ā abenmā kum, “Me axwe”, anhýro baba. Djām me baje me wā kōt amijo baba got? Arkati. Me ba ne gu me babē idjaerkumrēx. ¹⁶ Djām kam me kute Mōjdjē kukrādja kōt amijo bakam ne me mrāmri axwe kēt? Kati. Me kute kukrādja kōt amijo baja ne me te axwe kēt prāmje. Nhy me be, me tu kute amim Jeju Kritu markumrēx. Nhy kambit arým memā axwe kēt jarē nhy me kum axwe kēt. Tām ne gwaj amrēbē kuma. Me bajtemja ne me tu amim Kritu markumrēx. Gwaj badjwý ne gwaj bajaxwe kēt kadjy tu amim Kritu Jeju markumrēx. Djām gwaj bajaxwe kēt kadjy ne gwaj baje Mōjdjē kukrādja marn kōt ar amijo baba? Kati. Kadjy ne gwaj tu amim Kritu markumrēx. Djām pykakam me'ō ta axwe kēt prām? Arkati. Me'ō ta kute Mōjdjē kukrādja marn kute kōt amijo bakam te: axwe kēt prāmje. Nā bām ā Pedru arkum ane.

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Me'ō ta ne te axwe kēt prāmje. Nhy me, dja gwaj tu amim Kritu markumrēx ne arým bajaxwe kēt. Ne kam amim Kritu maro tē nhy arým gwaj bamā bajaxweo amirīto tē gwaj arým amima. Gwaj baje amimarkam djām gwaj baje me kwý kudjwa amim, “Ije amim Kritu kabēn markōt ne ba ijaxwe”, anhýr mā? Arkati. Kritu kute me axwe'ā memā āpnēnh kēt. Kabēnkōt me'ō axwe prām kētkumrēx. ¹⁸ Be, amrēbē ne gwaj te: Mōjdjē kukrādja kōt bajaxwe kēt prāmje bajaxwe rā'ā ne. Nhy me, jakam ba arým kubē amijo akēx. Kubē ije amijo akēxkam ba ren ar akudjwa ren akubyn Mōjdjē kukrādja'ýr amijo akēx ne ren amim,

—Ba Mōjdjē kukrādja man kōt ar amijo iban arým ijaxwe kēt, anhýro iba. Djām kam ba ren mrāmri ijaxwe kēt? Arkati. Akubyn ije 'ýr amijo akēxkam ba ren arým Metīndjwýnh kabēn man kēt ne kam ren kam amikrā ar o iba.

¹⁹ Amrēbē ne ba amim,

—Ba Mōjdjē kukrādja man kōt ar amijo iban arým ijaxwe kēt, anhýro iba. Djām kam

mrāmri ijaxwe kêt? Kati. Ijaxwe rā'ā. Ne kam arým Mòjdjê kukràdjà ma. Amrèbê ne Mòjdjê memā kum, “Dja me axwe arým pānh ty”, ane. Tām ne ba kuman kam ijaxwe man kam arým amim,

—Kati. Dja ba Mòjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban te ijaxwe kêt prāmje, ane. Kam ne ba arým Mòjdjê kukràdjà kôt ar amijo iba kêt. Ga, me arým tykkam kute kôt amijo ba kêtja pumū. Badjwý ije me tyk pyrāk. Ne kam arým Metīndjwýnh kadjy itīn ne ar iba.

²⁰ Ba ne ba Kritumē ro'ā pite'ykam ty. Ne kam ba itīn ne ar iba kêt. Kritu ta ne ikam tīn ne ar ba. Nā bām ā amimaro ane. Ne kam inhī jakam itīn ne ar iba jakam ne ba tu amim Metīndjwýnh kra markumrēx ar o iba. Ta ne kum ijabēn ijaxwe pānh ty. ²¹ Nām Kritu ā kum ikapri o ane. Djā nā bām kubē ate ikrān Mòjdjê kukràdjābit mar 'āno dja? Djā nā bām ijaxwe kētmā kukràdjābit man o Kritubē aptā? Kati. Ne ren ne Mòjdjê kukràdjā kôt ren axwe kêt nhyr ren kam Kritu me axwe pānh tykja ren kajgokumrēx. Nhyr be, kati. Kritu kōtbit ne me axwe kêt. Nā bām ā Pedru arkum anen ajte pi'ōkkam wām pykabē Garaxakam ar amā arē.

3

Me ta kute amijo mex kêt.

Ep 2.8; Pīr 3.9; A Xīm 1.9; Xīt 3.5

¹ Ar abē Garaxa ar, ar ano rere:kre. Mý me'ō ne ar amā 'ēx ne ar anoo akno? Ē, Metīndjwýnh kabēn katātkumrēx. Kabēn kôt ar aje amijo aba kêt kadjy ne me ar anoo akno. Arým ne ba prīne ar amā Kritu pite'y'ā jēt'ā ajarē gar prīne ama. Nhyr kam me ar anoo akno. Ar ano rere:kre.

² Dja gar ar imā arē ba kuma. Djā nā gām ar Mòjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban kôt we ajaxwe kêt? Djā nā gām we ar ajaxwe kêt nhyr Metīndjwýnh Karō arým ar awýr bōx ne ar ajo ba? Dja gar imā arē ba kuma. Kati. Nā gām ar Kritu'ā idjujarēnh man tu amim Kritu markumrēx nhyr Karō arým ar awýr bōx. ³ Nā gām ar Metīndjwýnh Karōkôt amijo abamo krax. Djā nā gām jakam Mòjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban aje kôt ga: we amijo amexmā.

⁴ Amrèbê ar aje Kritu mar'ā ne me ar ajo bikēnhō ba gar arým kadjy atokry kumex ma. Godja gar jakam kubē amijo akēx ne 'ā adjukanga jabej nhyr arým kadjy ar atokry ja arým kajgo. Nhyr be, kati. Ar aje mrāmri tu amim Kritu markumrēx rā'ā jabej arým atokryja kajgo kêt. ⁵ Djā nā gām ar Mòjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban kôt we ajaxwe kêt nhyr kam Metīndjwýnh arým ar amā Karō jano nhyr kam ar akam mýjja pumūnh kêt nhīpēx, ar akam apýnh me punuo mex? Kati. Nā gām ar Kritu'ā idjujarēnh man tu amim markumrēx nhyr

arým kôt ar amā Karō jano nhyr kam arým ar akam apýnh mýjja pumūnh kêt nhīpēx.

⁶ Me bakukāmāre Abraōodjwý ne “tu amim Metīndjwýnh markumrēx nhyr arým tu kum axwe kêt jarē.”

⁷ Kam, me kute tu amim Kritu markumrēx, me ja kunī kute mrāmri ne Abraōo tām djwý pyrāk. Tām dja gar ama. ⁸ Amrèbê: ne Metīndjwýnh amim,

“Dja me bajtem tu amim Kritu markumrēx ba kam tu memā axwe kêt jarē nhyr me arým axwe kêt.”

Nām ā amim anen kam kàj bê Abraōomā tām jarē. Nhyr me arým 'ā pi'ōk no'ōk ne. Mrāmri ne me kute tu amim Kritu markumrēx nhyr kute tu memā axwe kêt jarēnh. Ja 'ā ne Abraōomā kum,

“Ga tu amim ikamnhīxkumrēx. Ba kam arým imā akapri. Dja atām djwý akôt tu amim imarkumrēx. Ba kam arým imā me kapri. Dja apýnh me ba djākam me bajtem djwý akôt tu amim imarkumrēx. Ba kam arým imā me adjwýnh djwý kapri”, ane.

⁹ Ga, me kute tu amim Kritu markumrēxja Metīndjwýnh arým kum me kaprija pumū. Abraōo tu amim kamnhīxkumrēx nhyr me kute kôt tu amim markumrēxja Metīndjwýnh arým kum me kapri.

¹⁰ Be, me kute amim,

—Dja ba Mòjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhyro baja. Me ja kunī'ā ne Metīndjwýnh arým amim,

—Me wā dja ba me kanga nhyr me arým me biknor tokry djākam akuno, ane. Mýkam dja me kanga? Bir, amrèbê Metīndjwýnh me bakukāmāremā kum,

“Ga, Mòjdjê kukràdjā'ā pi'ōk no'ōkja pumū. Godja me mar kêt ne katāt kunī:kôt amijo ba kêt jabej ba dja ba pānh me kanga nhyr me arým me biknor tokry djākam akuno.”

Nām Metīndjwýnh ā me bakukāmāremā ane. Me bit kute kukràdjà kunīkôt amijo baja, djām kôt me axwe kētmā? Kati. Nām me te kute kukràdjà kunīkôt amijo ba ne kam axwe rā'ā. Kam Metīndjwýnh ta kabēnkôt dja me ja kunī akuno. ¹¹ Nhyr kam me ajte me bakukāmāremā kum,

“Metīndjwýnh kute memā axwe kêt jarēnh nhyr me arým kum mexja dja me tu amikajmā'ā markumrēx ne arým tīn ne ar ba”, ane.

Ga, Metīndjwýnh kute memā axwe kêt jarēnhja pumū. Me kute tu amim markumrēx kambit ne kute memā axwe kêt jarēnh. Kam me kute Mòjdjê kukràdjà marn kôt amijo baja te: axwe kêt prāmje.

¹² Nhyr kam ajte pi'ōkkam memā kum, “Me kute Mòjdjê kukràdjà marn kôt amijo baja gē me prīne kunīkôt amijo ba mex”, ane.

Djām pi'òkkam kabēn jakam ne memā, me kute tu amim Metīndjwýnh markumrēx jarē? Kati. Kute arēnh kētkumrēx. Nām memā, kōt me kute amijo babit jarē.

¹³ Nhyṁ be, Metīndjwýnh ne memā Kritu jarē. Kritu arým pīte'y'ā gwaj bajaxweo pānh. Amrēbē ne Metīndjwýnh memā kum,

—Godja me Mōjdjē kukrādja mar kēt ne katāt kukrādja kunī: kōt amijo ba kēt, ba dja ba pānh me kanga nhyṁ me arým me biknor tokry djākam akuno, ane. Tām ne Metīndjwýnh amrēbē arē. Kam gwaj ba ne gwaj kōt amijo baba kēt ne bajaxwe:. Ga, gwaj bajaxwe pānh Metīndjwýnh bit kute gwaj bakangaja pumū.

Nhyṁ be, kati. Jakam Kritu arým gwaj bajaxweo pānh. Gwaj bakadja ne Kritu ta mān axwe djwýnh pyrāk ne pīte'ykam wajēt. Nhyṁ kam Metīndjwýnh arým kute kanga pyrāk nhyṁ me biknor tokry djākam biknor pyrāk. Nām ā anen pīte'ykam wajēt ne arým gwaj bajaxweo pānh. Amrēbē: ne Mōjdjē me bakukāmāremā kum,

“Me pī'ā me anhō nhyṁ me arij. Nhyṁ kam Metīndjwýnh arým me kanga nhyṁ me arým me biknor tokry djākam akuno”, ane.

Ga, Kritu pīte'ykam jētkam Metīndjwýnh kute kanga pyrākja pumū.

¹⁴ Kam, Jeju Kritu arým gwaj bajaxweo pānh. Nhyṁ kam Metīndjwýnh arým me bajtemo djuw mex ne arým memā axwe kēt jarē. Tām ne Abraōomā arē. Gwaj tu amim Kritu markumrēx, nhyṁ Metīndjwýnh Karō arým gwaj bawýr bōx. Amrēbē kute gwaj bamā Karō jarēnhja arým gwaj bawýr bōx. Ja kadja ne Kritu gwaj bajaxweo pānh.

Metīndjwýnh ne Abraōomā kabēn pýnh ne arē.

Idja 6.13

¹⁵ Akmere, āpnhīre ar, ba ar amā pykakam me kukrādja'ō jarē gar ama. Godja me'ō ar tu abenmā mýjja'ō jarēnhkumrēx. Nhyṁ me rūnh arým 'ā pi'ók no'òkkumrēx. Djām kam ajte me'ō kute ijukri kabēn 'ō jarēnhmā? Nār, djām kam kute kabēn 'ōo bingrānhmā? Arkati. Arým ne me tu 'ā pi'ók no'òk māmđji.

¹⁶ Abraōomā ne Metīndjwýnh apýnh mýjja jarēn kam kum kabēn pýnh ne arēn kum, —Dja ba ajo djuw mex ne atāmdjwýo djuw mex, ane. Djām kute kabēn jao bingrānhmā? Kati. Djām tāmđwý krāpti'ā ne kum, “Dja ba atāmdjwýo djuw mex”, ane? Kati. Tāmđwý pydji'ā ne kum arē. Tāmđwý ja ne kubē Kritu.

¹⁷ Metīndjwýnh ne amrēbē: tu Abraōomā tāmđwýbē Krituja jarēnhkumrēx. Nhyṁ kam tū:mrām, arým kute kum arēnh'ā amexbē 430 apēxkam Mōjdjēmā kukrādja jarē. Djā ne kute Mōjdjēmā me kukrādja jarēnho kabēn tūm japa? Djā ne kute amrēbē: Abraōomā

tāmđwýbē Kritu jarēnhja arým arēnh kajgo? Arkati. Kute amrēbē: Abraōomā arēnh kute mar týx rā'ā ne.

¹⁸ Djā ne me kute Mōjdjē kukrādja marn kōt amijo bakam axwe kēt ne ajte kute amim Kritu markam axwe kēt? Kati. Nhyṁ be, arým ne Metīndjwýnh mrāmri tu Abraōomā tāmđwý Kritu jarēnhkumrēx nhyṁ amim tu markumrēx nhyṁ arým kum axwe kēt jarē.

¹⁹⁻²⁰ Nhyṁ be, mýj kadja ne Metīndjwýnh Mōjdjēmā kukrādja jarē? Bir, me kute amijaxwe mar ne kute kōt amim kator kadja. Ja kadja ne Mōjdjēmā kukrādja jarē. Me aben djō'ā abenmā arēnho mō:. Abenmā arēnho mōr tāmā arým tūmrām Abraōo tāmđwý Kritu'yr o bōx. Me bakamingrānyrekam Kritu arým katon ar ba. Nhyṁ kam me tu amim markumrēx nhyṁ Metīndjwýnh arým memā axwe kēt jarē. Metīndjwýnh ne Mōjdjēmā kukrādja jarē. Kadja mrānh djwýnh kumrēxmā ne arē nhyṁ arým amū Mōjdjēmā arē nhyṁ amū memā arē. Nhyṁ kam me krāpti amipānh Mōjdjēmā amijarē nhyṁ amū Metīndjwýnhmā me arē. Nhyṁ be, djā nām Metīndjwýnh me'ōmā Kritu jarē nhyṁ arým amū Abraōomā arē? Kati. Metīndjwýnh pydji ne tu Abraōo kuka kōnh djan kum tāmđwýbē Kritu jarē.

²¹ Metīndjwýnh ne Abraōomā apýnh mýjja mex jarēn kum tāmđwýbē Kritukōt axwe kēt jarē. Djā ne kam amikabēn jao aknon kam memā kum,

—Dja ga me Mōjdjē kukrādja man kōt ar amijo aba. Ba kam arým me amā axwe kēt jarē, ane? Kati. Dja me Mōjdjē kukrādja man kōt ar amijo ban arým te axwe kēt prāmje ne Metīndjwýnhkōt tīn ne ar ba kēt. Ne ren me Mōjdjē kukrādja'ō man kōt ar amijo ban ren kam axwe kēt ne ren kam Metīndjwýnh kōt tīn ne ar ba nhyṁ Metīndjwýnh ren kam memā kum,

—Dja ga me Mōjdjē kukrādja man kōt ar amijo aban kam ajaxwe kēt, ane.

²² Nhyṁ be, kati. Me'ō ta te axwe kēt prāmje. Metīndjwýnh ne pi'òkkam me kunī kupānhmā memā axwe jarē. Mýj kadja ne me kunīmā axwe jarē? Bir, me kute tu amim Jeju Kritu markumrēx kadja. Dja me tu amim markumrēx nhyṁ Metīndjwýnh arým memā axwe kēt jarē. Tām ne amrēbē: me bakukāmāremā arēnh pydji.

²³ Nhyṁ be, amrēbē me bakukāmāre kute tu amim Kritu markumrēx kētri ne me Mōjdjē kukrādjakōt ar amijo ba. Me ta te: katormā ar amijo ba. Me kute mrāmri ne mebē ijēkam me ta te: katormā amijo ba pyrāk. Gwaj badjwý te bakatormā ari amijo baba. Nhyṁ kam tūmrām me arým gwaj bamā Kritu'ā ajarē, gwaj arým tu amim markumrēx ne arým bakato. Bakaton arým gwaj ba ar baban bakīnhkumrēx.

²⁴ Kam, Môjdjê kukrâdjâ ne kute me kra prîre pumûnh djwýnh pyrâk. Me bakukâmâre ne me kute me kra prîre pyrâk. Ne kam me omûnh djwýnh kôt ar amijo ba, Môjdjê kukrâdjâ kôt ar amijo ba nhyam mebê tÿ:xi. Me kute aben djô'ã kôt amijo ba tâmtã nhyam kam tûmrâm arÿm Kritu me'ÿr bôx. Gwaj bawÿr bôx gwaj arÿm tu amim markumrêx nhyam arÿm tu gwaj bamã axwe kêt jarê. ²⁵ Gwaj arÿm tu amim Kritu markumrêx. Djâm kam gwaj baje akubyn Môjdjê kukrâdjâ'ÿr amijo akêx prâm? Kati. Arÿm me abatânham djâm akubyn kute amipumûnh djwýnh prâm? Kati. Gwaj badjwÿ ne gwaj akubyn baje Môjdjê kukrâdjâ mar prâm kêt. Kritu ne gwaj tu amim markumrêx.

Mebê Metîndjwýnh kra'ã ujarêh.

Dju r.1.12; Rô 8.14; Ep 1.5

²⁶ Ar akunî ne gar arÿm abê Metîndjwýnh kra. Gar arÿm tu amim Kritu markumrêx ne arÿm abê Metîndjwýnh kra. ²⁷ Me kute ngômã ar ajadjar kunîja, mÿj'ã ne ngômã ar ajadjarja amijakre? Bir, Kritumê ne gar atypdji. 'Ã ne amijakre. Gar kam arÿm aje Kritu pyrâk. Kritubê Metîndjwýnh Kra. Ar gadjwÿ ne gar Kritu kôt abê Metîndjwýnh kra.

²⁸ Djâm kam dja gar ajô aben mÿr jabej memã kum, "Ibê idjaer", ane? Nâr, "Ibê me bajtembê kregu", ane? Nâr, gar ajô aben mÿr jabej memã kum,

—Nâm me ipa 'amÿ ba me kabênkôt kajgo ari idjâpênh tÿxo iban idjumar punu, ane? Nâr,

—Me kute ipa 'amÿnh kêt ba arek mekôt ar iban idjumar mex, ane? Nâr gar ajô aben mÿr jabej memã kum, "Imÿ", ane, nâr, "Ini", ane? Djâm aje amim Kritu markam aje aben mÿr jabej ã abenmã anhÿro abamã? Kati. Ar aje amim Kritu markam ne ar akunî abeno anhôbikwan apydji:i. ²⁹ Ne, ar abê Kritu nhôbikwakam Metîndjwýnh arÿm ar ajo Abraão tâmdjwÿ. Kute ar anhingêt Abraãomã kabên pÿnh ne arênhja kunî ne ajte ar amãdjwÿ arê. Dja gar arÿm Abâm nhô mÿjjao aminhõ. Metîndjwýnh nhô mÿjjao aminhõ.

4

Metîndjwýnh gwaj bajo kra.

¹ Jakam ne ba ar amã arê, me abê Garaxakam me jamã arê, gar ama. Me kra prîre ne me kute bãm nhô nèkrêx kunîo bamã te o ane. Prîrekam kute o ba kêt rã'ã. Nâm me kute bãm nhô âpênh kajgo pyrâk ne kajgo: ne. ² Nhyam kam me omûnh djwýnh me prîre jamã mrân mex'ã karôn me omûnh ba nhyam me kam kôt amijo ba. Nâm me prîre pumûnh djwýnh meo ba: nhyam me arÿm abatanh ne. Nhyam me bãm kute ô akati

jarênhja arÿm bôx nhyam kam me arÿm bãm nhô nèkrêxo aminhõ o ba.

³ Gwaj badjwÿ Kritu bôx kêtîr ne gwaj baje me prîre pyrâk. Gwaj baje me âpênh kajgo pyrâk ne gwaj bakajgo: ar baba. Nhyam me kute gwaj bamã pykakam me kukrâdjâ jarênh gwaj ajbit maro baba. Kute mrâmri ne me prîre pumûnh djwýnh me prîremã mrân mex'ã karôo ba nhyam me kute kôt amijo baja pyrâk. Gwaj badjwÿ gwaj pykakam me kukrâdjâkôtbit amijo baba.

⁴ Nhyam be, kam arÿm ô akati bôx nhyam Metîndjwýnh arÿm pykamã Kra jano nhyam me'ô nire kurûm kato. Katon arÿm Môjdjê kukrâdjâ man kôt ar amijo ba. ⁵ Mÿj kadji ne Môjdjê kukrâdjâ man kôt ar amijo ba? Bir, kute gwaj bajaxweo pân kadji. Gwaj te Môjdjê kukrâdjâkôtbit amijo baban mã bajaxweo. Nhyam Kra arÿm gwaj bajaxweo pân nhyam kam Metîndjwýnh arÿm gwaj bajo kra. Ja kadji ne Kra arÿm ruw ne Môjdjê kukrâdjâ man kôt ar amijo ba.

⁶ Kute gwaj bajo krakam ne arÿm gwaj bamã Kra Karô jano nhyam arÿm gwaj bakam nhÿn gwaj bajo ba. Gwaj kam amikam Karô ma nhyam arÿm gwaj bakad-jwýnhbê Metîndjwýnhmã kum, "Aba, Aba", anhÿro nhÿ. Me kabên djwýnhkam kum, "Aba, Aba", anhÿro nhÿ. Me bakabênkam ne Karô ren arên ren kum, "Djünwã, Djünwã", anhÿro nhÿ. ⁷ Ga, me kute me pa 'amÿnh nhyam me memã âpênh kajgo ar baja pumû. Amrêbê ar gadjwÿ ne gar Môjdjê kukrâdjâ man kôt amijo aba kajgo. Ne jakam arÿm Môjdjê kukrâdjâ kôt amijo aba kêt. Kritu ar akadji ty nhyam Metîndjwýnh kute ar ajo krakam. Dja ar amã ô mÿjja ngã gar o aba.

Me kute akubyn me kukrâdjâo ba prâm.

A Kô 11.3; Kor 2.16; Ped k 1.14

⁸ Be, ar abê me bajtem ne gar amrêbê ar aje Metîndjwýnhkumrêx mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Apÿnh mÿjjao metîndjwýnh karô nhîpêjamã ne gar adjâpênh tÿx kajgo aba. Djâm mrâmri ne kubê Metîndjwýnhkumrêx? Arkati. Gar o aban aje mrâmri ne me pa 'amÿnh nhyam me memã âpênh tÿx kajgo ba ne te apôx prâmje ja pyrâk.

⁹ Nhyam be, jakam ne gar arÿm aje Metîndjwýnhkumrêx mar. Djâm ar ga ne gar amim mar? Kati. Ta kumrêx ne kute ar amarn arÿm ar amã amijo amirît gar kam kôt arÿm amim maro aba. Arÿm ar aje Metîndjwýnhkumrêx mar jakam mÿkam ne aje akubyn me kum Metîndjwýnh Kînh kêtja kukrâdjâ marn kôt amijo aba prâm? Gar me kukrâdjâ kôt ar amijo aban te ajaxwe kêt prâmje. Kam ar arerekre. Me kukrâdjâ kajgo. Dja gar kôt ar amijo aban arÿm aje mrâmri ne me pa 'amÿnh nhyam me memã âpênh kajgo ba pyrâk.

¹⁰ Ar aje mỳjja kajgo kadjy adjàpènh tỳx pràmkam ne gar apỳnh akati kràptìkam me kukràdjà man arỳm abenmã kum,

—Akati ja dja gwaj 'ã bano tỳx ne Mòjdjê kukràdjà kòt bamex, anen ajte apỳnh mytyrwỳ'ã abenmã kum,

—Mytyrwỳ ja dja gwaj 'ã bano tỳx ne me kukràdjà kòt bamex, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj bàygogo djê pan ajte Mòjdjê kòt akati ja ma, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj amex ja'ã bano tỳx ne Mòjdjê kukràdjà kòt bamex, ane. Dji:jàk. Djãm me kukràdjà kajgoja krãre got? Djãm ar aje ã amijo anhỳrkam Metĩndjwỳnh kute ar amã ajaxwe kêt jarènh gar kum amex got? ¹¹ Amrèbê ba me abê Garaxakam Kritu jarènh iban idjàpènh kume:x. Ar akam idjàpènh kajgo gar aje Kritu mar kajgo karò ne ba ar ajã idjàpnhìx ne axwe idjumar ne.

¹² Akmere, àpnhìre ar, on ar ikudjwa. Ba ne ba ije ar apyràk. Djãm ba ne gar ijo ajkê, ba ar amã ikabènh? Kati. ¹³ Nhyem be, amrèbê ije ar amã Kritu'ã ujarènh nyjarènh kutewa. Kamã ne ba ikanèn ar amã Kritu'ã ajarè gar ama. ¹⁴ Nãm itokry te ijo ba djãm kam ne gar amã ikurèn ikanga? Kati. Nã gãm ar prĩne imar mex. Nã gãm ar ijo Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh pyrãk nãr ijo Kritu Jeju pyrãk ne ar amã ikĩnh ne. ¹⁵ Ba ino kanè: gar te aje ikadjy ano kadjãr ne pãnh imã ano jadjãr ba ikanè kètmã. Ba ne ba 'ã ar apumũn arỳm ar amã arè. Ar amã ikĩnh. Mỳj ne gar arỳm jakam amijon? ¹⁶ Djãm ije katãt ar amã Metĩndjwỳnh kabènh jarènhkam gar arỳm ijo akurè djwỳnh?

¹⁷ Be, wãkam me'ò ar kute amiwỳr ar ajo akèxmã àpènh kume:xo ba. Djãm me kute ar ajo mex kadjy? Kati. Me kute ar abê ikurèmã. Dja me ar abê ikurè gar kam arỳm mekòt ar amijo aban arỳm me kukràdjà'ã ano tỳx ne ar o aba. Ja kadjy ne me ar abê ar ikurèo ba.

¹⁸ Ne ren ne me kute ar ajo mexmã àpènh kumex ne ren kam mrãmri mexkumrèx. Ar akam idjãmkam ne me ren ar ajo mexmã àpènh kumex ne ren ajbubè itỳmkamdjwỳ ren ar ajo mexmã àpènh kumex ne kam ren mrãmri mexkumrèx. Nhyem be, kati. Me kute ar abê ikurè kadjy ne me àpènh kumex.

¹⁹ Ba ne ba imã ar ajabè:è kute mrãmri ne me kum kra prĩne jabèja pyrãk. Ije me'ò nire kra àkam umar punure pyrãk ne ar akam idjumar punure. Me'òja amijo 'èx ne Kritu kupa'ã ar amã arè ba ar ama:ro iba. Nok gar ren kabènh man Kritu kupa'ã amijo tè. Ga, me prĩne kute nã tikkrekam aminhipèxo baja punũ. Nãm aminhipèxo ba:n arỳm prĩne aminhipèx nhinomã kumè. Ar gadjwỳ. Dja gar prĩne Kritu kòt amexo amũ amikamènhò tè. Amikamènhò tè:n kam arỳm prĩne Kritu mexo amex. Tãm ne ba

imã kĩnh. Nã bãm ar ama:ro iba. ²⁰ Ar awỳr ibòx pràmkam ne ba dja. Ne ba ren inhýtã ar awỳr bòx. Djã ne ba ren kam ar amã ibèn tỳx? Kati. Kam ne ba ren ar amã ibèn rerekbito ikabènh. Nhyem be, kati. Amybỳm ne ba axwe ar akam idjumar ne.

Agaremè Xara'ã ujarènh.

²¹ Dja gar jakam imã arè. Ar aje Mòjdjê kukràdjà marn kòt amijo aba prãmja mỳkam ne gar amikadjy kukràdjà kunĩ mar kêt?

²² Ba ar amã kukràdjà jarè gar ama. Mòjdjê ne kute 'ã pi'òk no'òkkam memã Abraão kra amãnhkrut'ã ajarè. Kra ja ne Abraão'ò àpènh kajgobè Agaremã kudji. Agare ne kubè me pardja. Nãm Abraãomã àpènh kajgobit ar ban umar punure. Ò àpènh kajgo jamã ne kra ja dji. Nhyem be, prò djwỳnhbè Xaramã ne kra djwỳnhja dji. Prò ja ne kubè me pardja kêt ne ta arek mekòt ar ban umar mex.

²³ Nhyem kam Abraão ta ne Xara kute kum arènhkòt me pardjajamã kra ja dji nhyem kumrèx ruw. Nhyem be prò djwỳnhmã kute kra djwỳnh djirja ne Metĩndjwỳnh kabènkòt. Metĩndjwỳnh ta kute kum kra jarènh kòt ne Abraão arỳm pròbè Xaramã kudji. Kute kum, "Dja akra'ò amirĩ", anhỳr kòt arỳm kum kudji. Xara kubè me pardja kêt ne ta arek mekòt ar ban umar mexkumrèxjamã ne kudji nhyem kam ruw.

²⁴ Mỳkam ne ba ar amã ar nire abenkòt kra rwỳkja'ã ajarè? Mỳj'ã ne ar nireja amijakre? Bir, ar amãnhkrut Metĩndjwỳnh kabènh amãnhkrut'ã amijakre.

Ba ar amã kabènh jarè gar ama. Metĩndjwỳnh kute Abraãomã kabènh jarènhkam ne kum Kritu jarè. Kritu'ã ne Xara amijakre. Nhyem be, Mòjdjê kukràdjà'ã ne Agare amijakre. Be, kabènh amãnhkrut ne ja. 'Ã ne ar nire amãnhkrut amijakre. Metĩndjwỳnh ne krãnhbè Xinajkam Mòjdjèmã me kukràdjaja jarè. Me kukràdjaja kòt ne me àpènh tỳx kajgobit ar ban te axwe kêt prãmje. Krãnhbè Xinaj'ã ne Agare amijakre. Agare ne kubè me pardja ne Abraãomã àpènh tỳx kajgobit ar ba. ²⁵ Agare'ã ne krãnhbè Xinaj amijakre. Pykabè Arabijkam ne krãnhbè Xinaj. Nhyem kam Xinaj'ã ne pykakam krĩraxbè Djeruxarèja amijakre. Djeruxarè jakam me ar ba ne me kute Mòjdjê kukràdjabit mar. Me kute Mòjdjê kukràdjabit mar ne me àpènh tỳx kajgobit ar ban te axwe kêt prãmje.

²⁶ Nhyem be, me kute amim Kritu mar ne me kãjkwakam Djeruxarèkam ar ba. Me ja ne me kute Mòjdjê kukràdjà marn kute kòt amijo baja kangan Kritubit kòt ar amijo ba. Kòt ar amijo ban kubè me pardja kêt ne ta arỳm arek mekòt ar ban umar mex

ne. Kàjkwakam Djeruxarê ne kute me banâ pyrâk.

²⁷ Ga, Metîndjwýnh amrêbê: kute me bakukâmâremâ kabên jarênh nhyim me arým kute 'a pi'òk no'òkja pumû. Nâm Metîndjwýnh tu krîraxbê Djeruxarêmâ kabên jarê. Nâm tu kum,

“Ga te akra prâmjje ne akra kêtumrêxja on akînh. Aje akra à mar kêtja on tu adjâmra týx kaba.

Djâm mrâmri akra kêt ne ar abamâ, amjên kute akangakam akra kêt ne ar abamâ? Kati. Dja me arým mjênja te akurâm kra krâpti ga dja ga akra krâptio me akrenh mex ne.”

Nâm ã kàjkwakam krîraxbê Djeruxarêjamâ ane. Ga, kàjkwakam krîraxbê Djeruxarê kute mrâmri ne gwaj bakunî nâ pyrâkja pumû. Arým gwaj bakrâptin tu amim Kritu markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým tu gwaj bamâ axwe kêt jarê.

²⁸ Ga, Metîndjwýnh kute Abraãoamâ kum, “Dja akra amirî”, anhÿrja pumû. Nhyim kam kute kum arênh kôt arým Idjak kato. Ar gadjwý ne gar aje Idjak pyrâk. Mýkam? Bir, Metîndjwýnh ne ar amâ,

—Dja gar tu amim Kritu markumrêx. Ba kam arým ar amâ axwe kêt jarênh arým ar ajo ikra, ane. Gar kam arým tu amim markumrêx nhyim kute ar amâ arênh kôt arým ar ajo kra. Kute Abraãoamâ arênh kôt ne arým kra Idjak kato. Ar gadjwý kute ar amâ arênh kôt ne arým ar amâ axwe kêt jarênh arým ar ajo kra.

²⁹ Nhyim be, amrêbê: Imaêr kum Idjak kurêo ba. Metîndjwýnh Karô kabên kôt ne Abraão arým kra Idjak dji nhyim katon ar ba nhyim Imaêr kum kurêo ba. Abraão ta ne Imaêr dji nhyim arým kum kamybê Idjak kurêo ba. Nâm ã akati jakam me kum gwaj bakurêo ane. Me kute amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿro baja. Me ja ne me kum gwaj bakurê. Kum gwaj baje amim Kritu marja kurêo ba. Gwaj baje amim Kritu mar ne gwaj amim,

—Dja ba tu amim Kritu markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým imâ ijaxwe kêt jarê, anhÿro baba. Gwaj anhÿro baba nhyim me arým kum gwaj bakurêo ba.

³⁰ Nhyim kam mýj ne amrêbê: me bakukâmâre arê nhyim me'â pi'òk no'òk ne? Bir, Xarabê me pardja kêtja ne Agare'â Abraãoamâ kabên ne kum,

“Djâm gu banhô àpênh kajgo kraja kute ikra kôt anhô mýjjao aminhômâ? Amýrbê kute o aminhômâ?

Kati. Ikrabit dja anhô mýjjao aminhômâ. On ikra nêje bôm Agaremê kra ar amê.”

Nâm ã Xara Abraãoamâ ane. ³¹ Ar tam 'â dja gwaj amijakren amima. Me kute amim,

—Ba Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo iban ijaxwe kêt, anhÿrja ne me te axwe kêt prâmjje. Nâm me me pardja kra'â amijakre ne àpênh kajgo ar ba. Dja me Metîndjwýnh nhô mýjjao aminhômâ kêt ne axwe rã'â. Nhyim be, gwaj ba ne gwaj tu amim Kritu markumrêx nhyim Metîndjwýnh arým tu gwaj bamâ axwe kêt jarê gwaj arým kum bajaxwe kêt. Gwaj ba ne gwaj me pardja kêt kra'â amijakre ne kam Metîndjwýnh nhô mýjjao aminhômâ.

5

Pykakam me kute kukràdjâ kajgo kôt amijo ba nêje me akre.

Rô 3.21; Kor 2.20

¹ Gwaj ba: arek mekôt ar baban badjumar mex kadjy ne Kritu arým gwaj bapytâ. Ga, mryti kute jênh pyti tur ne kute o baja pumû. Gwaj badjwý amrêbê: gwaj pykakam me kukràdjâ kôt badjapênh týx kajgobit ar baba. Kam ne gwaj badjumar punu:re. Nhyim Kritu arým gwaj bapytâ gwaj arým me kukràdjâ kôt badjapênh kêt. Gwaj ba ne gwaj Kritukôt arek ar baban badjumar mex. Arým Kritu kôt badjumar mexkam kwârîk wânh Môjdjê kukràdjâ'ÿr amijo akêx kêt ne kôt amijo aba kêt. Dja ga kôt ar amijo aban arým akaprî:re kute mrâmri ne mry jênh pytikam kaprî pyrâk. Gê me te: kukràdjâ'â ar amâ karô gar arek mebé dja. Kritu kôt dja gar adjâm týx.

² Ba ibê Paur ne ba me abê Garaxamâ arê. Godja gar aje memâ kum,

—Ajrâ. Môjdjê kukràdjâ kôt imy nhinhu kâ krâta. Dja ba kôt ijaxwe kêt, anhÿr jabej nhyim me amy kâ nhinhu krâta gar kam arým aje Kritu mar kajgo. ³ Ba ajte mrâmri me kunîmâ arênhkumrêx. Metîndjwýnh ne arým me my kâ rênhjamâ kute prîne Môjdjê kukràdjâ kunî kôt amijo bamâ memâ arê.

⁴ Ar ajô ar aje amim,

—Ba Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿr. Ar aje amim anhÿrkam aje Kritu mar kajgo. Nhyim kam Metîndjwýnh kum ar akaprî kêt ne arým ar amâ axwe jarê. Ar ga ne gar Kritu bê amijo akêx.

⁵ Nhyim be, gwaj ba ne gwaj arým tu amim Kritu markumrêx. Nhyim kam Metîndjwýnh arým Karô kôt gwaj bajo mex. Dja Karô gwaj bajo ban arým gwaj bajo mex gwaj kam bakunî bajaxwe kêt. Tam ne gwaj tu amiwÿr kamnhÿkumrêx. ⁶ Be, Kritu kôt gwaj baje amijo babakam djâm Metîndjwýnh kute gwaj bamy kâ rênh mar? Nâr djâm kute gwaj bamy kâ tâ mar? Kati. Ja ne kum kajgokumrêx. Nhyim be, gwaj baje tu amim Kritu markumrêxkam. Kambit ne gwaj

mrāmri kum bakajgo kêtukmrêx ne kum bajaxwe kêt. Ne baje tu amim markumrêxkam arým bamā me abêkumrêx.

⁷ Amrêbê ne gar aje mrāmri ne me rer djwýnh prôt mex pyrāk. Ne katāt Kritu kôt ar amijo aban 'ā adjukanga kêtukmrêx. Mýj me'ō ne ar abê aptā? Gar kabên katāt man kôt ar amijo aba nhym ar abê aptā? ⁸ Djām Metíndjwýnh kute amiwýr ar ajwýr djwýnh ta ne ar abê aptā? Djām ta ne Mójdjê kukrādja'ā ar amā karōn o ar abê aptā? Kati. Atemā me'ō.

⁹ Ga, me kute djwýkam igot djā kryre rênhja pumū. Nhym kam arým djwý djôm mē amrā. Ar gadjwý ne me ngrêre ar amā 'ā karōo dja. Dja me arek ar amā 'ā karōo dja: nhym me kabên ar anhī kunī me'ō amrān arým me'ýr ar ajo akêx gar arým mekôt ar amijo aba. ¹⁰ Nhym be, arým ne gar aje ikabên ja markam ba tu amim ar akamnhīxkumrêx ne amim,

—Kati. Jakam dja ar ikabên man Kritu kôtbít amijo ba, ane. Nhym be, me'ō ja kute Mójdjê kukrādja'ā ar amā karōn ar amā kaprī jadjārja gédja Metíndjwýnh arým kum axwe pānh jarē.

¹¹ Nhym me we ar amā,

—Paurdjwý ne me my kà rênh'ā memā àpnêho ba, anhýro ba. Djām mrāmri ne kabên? Kati. Ba ne ba káj bê memā kum,

—Kritu ne píte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrêx, nhym Metíndjwýnh arým tu me amā axwe kêt jarē ga me kum ajaxwe kêt, anhýro iba. Ne ba ren iby ajte memā kum,

—Gê me me amy kà rênh gê kam arým Metíndjwýnh me amā axwe kêt jarē, anhýro iba nhym ren me kum ikurê kêt. Nhym be, kati. Nā bām memā kum,

—Kritu ne píte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrêx nhym Metíndjwýnh arým tu me amā axwe kêt jarē, anhýro iba. Jabít ne ba memā arē. Ne kam ije me my kà rênh'ā memā karō kêt. Kam ne me arým ijo bikêho ba. ¹² Be, me kute ar amy kà rênh'ā ar amā karōn ar amā kaprī jadjārja ren ta ā amijo bikêho ane.

Me kute Metíndjwýnh Karō mar'ā memā karō.

Idja 13.3; Ped k 1.22; Dju k 3.11

¹³ Kam, akmere àpnhíre ar, djām ar aje Mójdjê kukrādja marn kôt amijo aban ar akaprīmā ne Metíndjwýnh amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar adjumar mex ne arek mekôt ar abamā. Ja kadjy ne Metíndjwýnh amiwýr ar ajo akêx. Ar aje Mójdjê kukrādja kôt amijo aba kêt ne arek mekôt ar abakam djām kam arým tu ajaxwemā? Djām aje amidjwýnhbito kīnh kadjy tu ajaxwemā? Kati. Kwārīk wānh ajaxwe kêt. Arým aje Mójdjê kukrādja mar kêt ne arek mekôt ar

abakam dja gar amā aben jabên abenmā apê.

¹⁴ Mýkam? Bir, Metíndjwýnh ne memā kum,

“Me amā amibu'ā me ja jabê. Kute mrāmri ne ga me amā amijabêja pyrāk dja ga me ā amā amibu'ā me ja jabêo ane”, ane.

Dja gar Metíndjwýnh kabênja pydjibít man kôt ar amijo aban arým Mójdjê kukrādja kunī man kôt amijo aba. Mrāmri ar amā me abêkam ne gar tu Metíndjwýnhmā amexkumrêx.

¹⁵ Nār kon dja gar amā aben kurêo aba mýj dja kam akute? Ga, ropre kute aben kamjānh ne kute abeno apêxo baja pumū. Ar gadjwý dja gar amā aben kurê tāmā ī arým aben bê akunī ajmā.

¹⁶ Gwaj ba, bamā amidjwýnhbito kīnh prām ne kôt arým bajaxwe prām. Nhym be, dja gar amim Metíndjwýnh Karō man mā kôt ar amijo aban kam arým kôt ajmā akute kêt ne katāt amijo aba.

¹⁷ Djām ar ga ne gar Metíndjwýnhmā ajaxwe kêt? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe prām ne amim, “Ba amidjwýnhbito kīnh”, anhýro baba. Nhym kam Metíndjwýnh Karō mā gwaj bamā,

—Kati. Kwārīk wānh, anen ā akubyn gwaj banêo ane. Karō mā akubyn gwaj banê gwaj ba bajaxwemā mā amim, “Ba amidjwýnhbito kīnh”, anhýro baba. Gwaj mā bakabêno Metíndjwýnh Karō japanho baba. Nhym ta mā akubyn gwaj banêo ba. Kam ar ga ne gar te ga: ajaxwe kêt prāmje.

¹⁸ Nhym be, ar ga dja gar amim Metíndjwýnh Karō man mā kôt ar amijo aba nhym kam ta arým katāt ar ajo ba. Dja gar amim Karō maro aba:n arým amā Mójdjê kukrādja maro aba prām kêtukmrêx.

Me kute amidjwýnhbito kīnh prām kam apýnh axwe djāri 'ā ujarênh ne ja.

¹⁹ Me kute amidjwýnhbito kīnh prām kam ne me apýnh mýjiao ban kôt axwe. Me kute apýnh mýjiao baja ne me kunī kute mar. Nām me mebê prōo akī, mjêno akī. Ne ajte ari prō, mjên kupa'ā kurê ba. Ne ajte kute abenbê me kupêho amijo àpnuo ba.

Ne ajte amijo àpnu me:x ne.

Me kute amidjwýnh kīnh prām kam kute mýjiao ba ne ja.

²⁰ Ne ajte mýjiao metíndjwýnh karō nhípêxmā amijarêho ba.

Ne ajte ta apýnh mýjia maro amiptān arým amijo wajangao ba.

Ne ajte kum me kurêo ba.

Ne ajte axikôt kabên kêt ne abenā kabên ba.

Ne ajte me ō mýjia pro'ā ngyrk ba.

Ne ajte kute amijā ngyrk nê kêt ne tu ngyrk ba.

Ne ajte kute amidjwýnhbit markam amijo rax pytáro ba.

Ne ajte kute amiwýr meo akêx prámje aben bê me kurêo ba.

Ne ajte apýnh mýj kukràdjaja'á no týx ne kam mýr jabej apýnh me kwý djári kôt bikprônh ba.

Me kute amidjwýnhbito kînh prámkam kute mýjja'o ba ne ja.

²¹ Ne ajte te kute me urák prámje ngryk ba. Ne ajte aben paro ba.

Ne ajte kadjwati kangôkam * bibânha ba.

Ne ajte apýnh mýjja punukam aben týx jabejo ba.

Be, apýnh mýjja kute ja pyrák rá'á. Me kute amidjwýnhbito kînh prámkam kute mýjja'o ba ne ja. Dja Metîndjwýnh ĩ õ me ja kunîo ba. Djám kam kute me jao bamá? Me kute mýjja jao ba, djám kute meo bamá? Kati. Dja me ja wánh me biknor tokry djákam akuno. Tám ne ba amrêbê ar amá arêh ajte jakam ar amá arê.

Metîndjwýnh Karô kute meo bakam me kute amijo ba mex.

²² Nhyh be, dja Metîndjwýnh Karô ta ar ajo ba.

Gar arým ô'á amá me abê.

Ne ajte akînh tire.

Ne ajte adjumar mex.

Ne ajte memá ano kator kêt ne amijamâr 'iry.

Dja Karô ta ar ajo ba gar ajte ô'á memá aprî. Ne ajte anhôdjânh.

Ne ajte katât Metîndjwýnh kabêh man kôt ar amijo aban 'á adjukanga kêt.

²³ Ne ajte akabôt katin ar aba.

Ne ajte amijaxwe kêt kadjj amijáno dja.

Dja Karô ta ar ajo ba gar arým á amijo anen kam Metîndjwýnh kôt amijo aba mexkumrêx nhyh arým ar akam kînhkumrêx ne ar amá ar akatâtkumrêx jarê.

²⁴ Kritu kute gwaj bajo aminhókam gwaj arým bamá bajaxwe prám kêt. Bajje amidjwýnhbito kînh kadjj bajaxwe prám kêt. Bajje mebê me kupênh prám kêt ne bamá mýjja punu prám kêt. Bajje mrâmri ne Kritumê ro'á aktá banhikra, baparmo i'êk pyrák. Gwaj á amimaro ane.

²⁵ Mrâmri Karô kute gwaj bajo ba jabej gwaj má Karô man prîne kôt amijo baba mex. ²⁶ Kwârîk wánh gwaj bakajgokam arîk amijo badjámra ar baba kêt. Dja gwaj amijo badjámra ar baba:n arým abenmá aben kurê'uko baba. Ne aben rax mýr jabej aben kam bangryko baba.

6

Me kum me kunî kaprî'á kute memá karô.

* 5:21 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibânha kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

¹ Akmere àpnhîre ar, godja me'õ arým axwe nhyh me arým kute kôt omûnh jabej. Ar ga ajte amim Metîndjwýnh Karô maro abaja dja gar me'õmá aprîren akubyn Metîndjwýnh'ýr o akêx. Ne amiman amim,

—Û, watîre. Nok ba ren akati 'õkam Metîndjwýnh maro aknon ren á kudjwa ijaxweo anhýr jabej, ane. Dja gar á amimaro anen ajaxwe nêje amijáno djan arým me'õjamá aprîren akubyn 'ýr o akêx jabej.

² Ga, me kute jênh pytîo baja pumû. Nhyh me arým 'ýr bôx ne arým kum kaprîh kôt o kangô. Ar gadjwý dja gar aben maro aba nhyh me'õ amikam kaprîre. Ar amá kaprîh kum kaprî kwý ngri. Dja gar á anen arým aje Kritu kukràdjâ marn kôt amijo aba mexkumrêx.

³ Nhyh be, godja ajô katât ajte amijo aba kêt kam má amim,

—Djám ba ijaxwe? Kati. Ijaxwe'õ kêt kumrêx, 'itýx, anhýro aba jabej. Djám mrâmri ne akabêh? Kati. Ga ne ga amim ajêx ne aminoo abiknoro aba.

⁴ Ar akunî apýnh anhî djári gar mrâmri katât ajte amijo aba jabej ga: amikabi. Ne kam mrâmri katât ajte amijo abakam ga amikam akînh. Nhyh be, djâ ne ajte amim,

—Ba ne ba ije katât amijo ibao támwá jakrenh, anhýro abakam djám mrâmri akatât? Kati. Ar ajte á amim anhýro abakam akatât kêt kumrêx. ⁵ Nhyh be, ar akunî apýnh anhî djári dja gar goja mrâmri akatâtkumrêx jabej katât amijo aba.

⁶ Be, dja Metîndjwýnh kabêh jarênh djwýnh ar amá kabêh jarêhno ku'ê, ar amikutá kum ar anhô mýjja mex kwý ngá. Kum angá gé ar akôt o amikînh.

⁷ Djám me kute Metîndjwýnh'á abenmá kum,

—Djám mrâmri dja Metîndjwýnh memá axwe pânha jarê? Kati. Kabêh kajgo. Me ákînhîkam pânha kêt. Me 'êxnîkam pânha kêt. Me axwe kunîkam pânha kêt, anhýr? Djám me kute anhýrkam mrâmri me kabênkumrêx? Kati. Kwârîk wánh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt. Ga, mrýnhî 'y, akrô 'y, akaók 'y, 'ê 'õdjwý 'yja pumû. Djâ ne ren me 'y ja kren ren kôt djwý mex jamý? Kati. Me kute 'y mexbit krekam kute kôt djwý mex jamýnh.

⁸ Gwaj badjwý. Godja gwaj amidjwýnhbito kînh kadjj bajaxwe jabej, badjâkînhîo baba jabej, bakabêh punuo baba jabej. Metîndjwýnh dja pânha gwaj bamá mýjja punu ngá gwaj arým bakaprîre. Dja gwaj bajje me kute mrýnhî 'y kren arým kaprî pyrák. Nâr, godja gwaj amim Metîndjwýnh Karô man katât kôt ar amijo baba, Metîndjwýnh Karô dja arým gwaj

bamā o pānh. Pānh dja gwaj arým kôt batīn ne ar baba rā'ā: rā'ā ne.

⁹ Kam dja gar adjukaprīn katāt aje amijo aba'ā adjukanga kêt. Dja gar ā anen ī arým amim akīnh djā byn akīnhkumrēx. Kute mrāmri ne me kute bāyogo djē parkam me kīnh pyrāk. ¹⁰ Pykakam mekôt ar abari dja gar amā me kunī kaprī. Dja gar me kute amim Jeju marja kumrēx aman amā me kaprīn kam amā me kunī kaprī.

Metīndjwýnh kute meo nykambit kīnh.

¹¹ Ga, ba inhikrakam ije ar amā pi'ók no'ókkam ije no'ók rūnhja pumū.

¹² Me ar amy kà rēnh'ā ar amā āpnēnho ba. Dja gar me kabēn kôt ar amy kà rê nhym amū me ja arým me'ā abenmā kum,

—Be, me Mōjdjē kukrādjà'ā no tỳxkumrēx. Me mexkumrēx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kà rēnh'ā ar amā āpnē. Ne ren 'ā ar amā āpnēnh kêt nhym ren me 'ā kum me kurēo ba. Nhym ren me Kritu pīte'ykam jētbit'ā ar amā ajarē nhym ren me 'ā kum me kurēo ba. Nhym be, kati. Nām me ar amy kà rēnh'ā ar amā āpnēnho ba nhym me arým kum me kīnh. ¹³ Djām me arým my kà rēnhkam kute mrāmri Mōjdjē kukrādjà marn kôt amijo bakumrēx? Kati. Ne kam mýj kadjy ne me ar amy kà rēnh'ā ar amā āpnē? Bir, dja me amiwýr ar ajo akēx ne 'ā amidjwýnhbito amran memā kum,

—Be, arým ar me bakukrādjà kôt ba mexkumrēx. Ba ne ba 'ýr aro akēx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kà rēnh'ā ar amā āpnēnho ba.

¹⁴ Nhym be, djā ne ba ba: amijo idjāmra prām? Kati. Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu ne ba o idjāmra prām. Kute gwaj bajaxweo pānh kadjy ne arým pīte'ykam ty. Tām ne ba o amra. Pīte'ykam tykkam Metīndjwýnh arým imā ijaxwe kêt jarē. Kam, me kum Metīndjwýnh kīnh kêt kukrādjàja ba arým kanga. Ga, me arým tykkam kum mýjja kīnh kêtja pumū. Badjwý imā me kukrādjà kīnh kêt. Me kum Metīndjwýnh kīnh kêt kukrādjàja imā kīnh kêt. Ba Kritumē ro'ā pīte'ykam arým ityk pyrāk ne imā me kukrādjà kīnh kêt.

¹⁵ Be, arým gwaj baje tu amim Jeju Kritu markam djām Metīndjwýnh kute gwaj bamy kà rēnh mar nār djām kute gwaj bamy kà tā mar? Kati. Mýjja ja ne arým kum kajgokumrēx. Nhym be, gwaj arým tu amim markumrēx nhym arým gwaj bajo ny ne. Tām ne Metīndjwýnh kute markumrēx.

¹⁶ Me kute ikukrādjà jakôt amijo baja gé Metīndjwýnh kum me kaprī gé me umar mexkumrēx. Metīndjwýnh nhō mebē id-jaerkumrēxja gé kum me kaprī gé me umar mexkumrēx.

¹⁷ Jakam dja gar aminhijukri amidjan ajō ajte imā ikaprī jadjār kêt. Kute mrāmri ne me kute Bēnjadjwýr djwýnh Jejuo bikēnhkam apýnh kà rā kumex pyrāk ne ikà rā kumex. Jujukôt ne ba ikà rā kumex. Kam kwārik wānh ajte imā ikaprī jadjār kêt.

¹⁸ Gé Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju tu kum ar akaprī.* Tām ne ja.

* 6:18 Djām ar ga ne gar adjukaprī nhym pānh arým kum ar akaprī Kati. Ta ne tu kum ar akaprīkumrēx.

Paur kute Epexukam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne kríraxbê Epexukam me jamã pi'òk no'òk ne. Nãm me Paurbê ijê nhym mebê ijê djãkam ãmkam ne memã pi'òk no'òk ne. Kute meo týx ne meo kínhmã ne memã pi'òk no'òk ne. Ne memã Metíndjwýnh kute mýjja kunĩ'ã karõ amiřít ne. Metíndjwýnh kute pyka nhípêx kêtři ne gwaj bajã amim karõ ne kam jakam arým Jejukõt gwaj bapytãro tẽn kam amũ 'òkam dja bajaxwe kunĩõ apêx. Be, pykabê ar babari dja Xatanajmê õ me karõ punumê gwaj bawýr prõt. Be, gwaj baje Jeju mar kunĩ dja gwaj tu Xatanajmã baku'ê týx ne amijo aptãn o apa. Kam ne Paur apýnh memã 'ã karõ, me kute katãt amijo ba'ã memã karõ.

Metíndjwýnh ne Kritukõt mýjja kunĩ o ba. Ne Kritukõt mýjja kunĩ 'y ne o ban kam ajte kõt gwaj bapytã. Ne kõt gwaj bajo kính. Be, Kritu ne gwaj baje Jeju mar kunĩmã bẽnjadjwýr. Kute gwaj bajo djuw meo baja pumũ. Nãm ã Paur memã o amiřító ne.

¹ Ba ne ba ibê Paur. Metíndjwýnh ne Jeju Kritumã ijã karõ nhym arým ijano ba memã 'ã idjujarẽnh ar iba.

Kríraxbê Epexukam Jeju kute ar ajo õ me ja ne ba pi'òkkõt ar amã ikabẽn. Gar aje arek Kritu Jeju kõt ar amijo aban 'ã adjukanga kêtja ba pi'òk no'òkkam ar amã ikabẽn.

² Metíndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bẽnjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rá'ã ne.

Mýjja kunĩ kêtři Metíndjwýnh kute amijo me utãr.

Rõ 8.29; Tex k 1.4; A Tex 2.13; Ped k 1.2

³ Be, Metíndjwýnh ne ukaprĩ:kumrêx. Kute Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Krituo ba nhym kute o Bãm. Metíndjwýnh ta ne gwaj bajo djuw mex. Gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym přine kãjkwakam õ mýjja kunĩõ gwaj bajo djuw mex. ⁴ Ga, kute amijo gwaj bapytãrja pumũ. Mýjja kunĩmê me kunĩ kator kêtři ne amijo gwaj bapytãn amim,

—Be, me wã dja me tu amim Kritu markumrêx ba arým meo inhõkumrêx nhym me arým imã axwe kêtumrêx. Nãm ã kum gwaj bajabêkam gwaj bajã amim ane. ⁵ Amrêbê me kunĩ kêtři, mýjja kunĩ kêtři ne ta kum gwaj bakĩnhkumrêx ne amijo gwaj bapytã. Ne kam tu amim gwaj bajã karõkumrêx ne amim,

—Me wã dja me tu amim Jeju Kritu markumrêx ba arým meo ikrakumrêx, ane.

⁶ Metíndjwýnh tu kum gwaj bakaprĩ:kumrêx.

Nãm kum Kra jabêkumrêx, ne Krakõt kum gwaj badjwý kaprĩ:kumrêx. Dja gwaj kam bakunĩ: kum,

—E kum, djãm adjukaprĩ ngri: got? Adjukaprĩ ra:xi. Amexti:re. Me imã akĩnhkumrêx, anhýro baba. Gwaj baje ã kum anhýro baba kadjy ne arým amijo gwaj bapytã.

⁷ Nãm Krakõt kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Kra ne amikamrõo gwaj bajaxweo pãnh. Nhym kam arým gwaj bajaxwe maro aknon bakam ngryk kêt ne. Nãm ukaprĩ:kumrêxkõt ã gwaj bajaxweo ane. ⁸ Kute přine mýjja kunĩ mar. Kute amikukãm mýjja kunĩmê me kunĩ'ã amim karõ. Ne kam gwaj badjwý, kute amim gwaj bajã karõ kõt arým kum gwaj bakaprĩ:kumrêx.

⁹ Ta ne amrêbê: kute mýjja kunĩ markõt arým amim kabẽn'ã karõ. Ta ne kum kabẽn kính ne arým amim kabẽn'ã karõ ne kam memã arẽnh kêt 'ãtũm. Ne kam ajte ta arým jakam gwaj bamã kabẽnja jarê. ¹⁰ Nãm jakam gwaj bamã,

—Dja í me kunĩ kute aminhinomã amimẽnh djã nhõ akati bõx ba kam Kritu'ã me kunĩmê mýjja kunĩõ akuprõ. Kãjkwakam mýjja nãr pykakam mýjja dja ba Kritu'ã kunĩõ akuprõ nhym arým kunĩõ ba, ane. Amrêbê kute kabẽn jarẽnh kêt ja ne jakam arým gwaj bamã arê.

¹¹ Amrêbê mýjja kunĩ kêtři, me kêtři ne amijo me ibê idjaer pytã. Nãm tu me ijã amim karõkumrêx ne amim,

—Be, me wã dja ba memã amak bõ nhym me arým tu amim Kritu markumrêx ba kam arým meo aminhõ. Nãm ã me ijã amim ane. Ta ne kute amim mýjja kunĩmê me kunĩ'ã karõ. Kute amim 'ã karõ kõt ne mrãmri kute o apõxkumrêx ne kute o bakumrêx. Djãm me ibê idjaerbit ne amijo me ipytã? Kati. Mýjja kunĩ. Kute amim mýjja kunĩ'ã karõ kõt arým mrãmri kute o apõx ne o bakumrêx.

¹² Mýj kadjy ne amijo me ibê idjaer pytã? Bir, ba me ikumrêx ne ba me tu amim Kritu markumrêx ne kõt ar amijo iba. Me kunĩ dja me me ijã abenmã kum,

—Ga, me kute Kritukõt katãt ar amijo baja pumũ. Kritu mexti:rekumrêx. Me bamã kínhkumrêx, anhýro ba. Ja kadjy ne amijo me ipytã. ¹³ Me ibê idjaer kumrêx ne ba me tu amim markumrêx. Nhym kam me arým me abajtemmã Kritu'ã ujarẽnh ny katãtkumrêxja jarê g me aman tu amim markumrêx. Nhym kam Metíndjwýnh arým me ajaxwebê me apytãn kam me amã Karõ jano.

Amrêbê Kritu kute me bamã Karõ jarẽnhja ne me amã ano nhym arým me ajo ba. Ga, me kute mýjja'ã aminhidji janhõr nhym arým amiřítumrêxja pumũ. Me

* ¹² Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

badjwý Metíndjwýnh arým me bamā Karō jano nhym arým me bajo ba. Me bajo ba gu me arým amim,

—Mrāmri ne Metíndjwýnh arým ijo krakumrēx. Ga, arým kute imā Karō janor nhym kute ijo bakumrēxa pumū, ane. Karō ne me bajo ba gu me ā amim ane. Kam, gu me baje mrāmri ja markumrēx. Arým Metíndjwýnh kute me bajo kraja ne gu me baje mrāmri markumrēx.

¹⁴ Ga, me kute memā mýjja rūnh nhōrmān kam kukām kute memā mýjja kryre nhōrja pumū. Me amim kryre jamýn arým amiwýr rūnhja kamnhīxkumrēx.

Me badjwý Metíndjwýnh arým me bamā Karō jano nhym arým me bajo ba gu me arým amim,

—Ga, Metíndjwýnh arým kute imā Karō janorja pumū. Ga, kute ijo baja pumū. Mrāmri dja ba kàjkwakam kōt ifin ne ar iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Karō ne me bajo ba gu me ā amim anen kam arým baje mrāmri ja markumrēx. Mrāmri kàjkwakam Metíndjwýnhkōt batīn ne ar baba rā'ā: rā'āja baje mrāmri markumrēx ne amiwýr kamnhīxkumrēx. Dja gu me Metíndjwýnh kōt batīnmāja maro baba: nhym Kritu arým bōx ne amikōt me bajo mō. Metíndjwýnh kute amijo me bapytārjaio mō. Dja amikōt me bajo mō nhym me kunī arým abenmā kum,

—Metíndjwýnh me:xkumrēx. Me bamā kīnhkumrēx, ane.

Kute Metíndjwýnhmā meo à'wýr.

Kor 1.9; Pír 1.9; Tex k 5.23; Idja 13.20

¹⁵⁻¹⁶ Kam ne ba mā Metíndjwýnhmā ar akam amikīnh jarēho iba. Ar ga ne gar arým tu amim Bēnjadjwýr djwýnh Jeju markumrēx ne kam amā Jeju nhō me ja kunī jabē. Nhym kam me arým imā ar ajarē ba ar aman mā Metíndjwýnhmā ar akam amikīnh jarēho iban kam mā kum ar ajo a'wn kum,

¹⁷ —Metíndjwýnh, ga ne ga Bēnjadjwýr djwýnhē Jeju Krituo aba. Djūnwā, amexti:re. Dja ga Akarōo aro aba gé ar arým ó'ā katāt akabēn markumrēx nhym arým arkum Akrao amirītkumrēx gé ar mar mexkumrēx. ¹⁸ Anhō me ja dja me arým kàjkwakam anhō mýjja mexti:rekumrēxo aminhō. Mýjja ja kadjy ne ga amiwýr ar 'wýr ne aro aba. Dja ga arkum anhō mýjjaio amirīt gé ar pīne mexti:rekōt kuman amiwýr kamnhīxkumrēx. ¹⁹ Me kute tu amim amarkumrēxja dja ga memā týx jadjā. Aje memā týx jadjār kadjy ajity:xi. Me kadjy ajityxo abē kumkati. Mýj ne ga aje meo týx kadjy ajityxkam kute? Tām dja ga arkum o amirīt, gé ar pīne kuma. Anhō mýjja ja dja ga arkum o amirīt gé ar kuma. Nā bām ā ar akadjy Metíndjwýnh 'wýro ane.

Metíndjwýnh ne 'ity:xi. ²⁰ Ga, Kritu arým tykkam Metíndjwýnh 'ityxo kam āpēnhja pumū. 'ityxo kam āpēnhō kute akubyn o tīnja pumū. Nām ajte kàjkwa djwýnhkam o wabin aminhikō'ā ýr. Raxo kute me rūnh jakrenh mex kadjy amidjubōk'ānh ýr.

²¹ Kýjrūm, me rūnh kunī nhiby ýr. Nhym arým rax ne týxo me akrenh me:x ne. Nhym pa:rbē memā ýr djwýnh kunīmē me rūnh kunīmē me 'ityx kunīmē me bēnjadjwýr kunīmē ne me kum ngri:re. Jakam me bakam me rūnh kunī ne me kum ngri:re, nār amrē pyka ny mōrkam me rūnh kunī ne me kum ngri:re. Me kunī ne me kum ngri:ren kajgo:.

²² Pa:rbē me kunī kum kajgo me:xi. Metíndjwýnh arým me rūnh kunī kadjy Jeju'ā ra:x mē. Ne ō me kute amim Jeju marja kunī kadjy 'ā rax mē nhym arým meo ba. Kute meo bakam arým kute me krā pyrāk.

²³ Ga, me bakrāja pumū. Me bakrākam ne gu me badjumar nhym kam kukwakam amū me banhī amingrēk ne ar me bajo ba. Me bakrākam gu me badjumar ne arým me banhikrao badjāpēnh nār me baparkam bamrānh. Me bakrā amū me bakukrādja kunī ngrēk ne me bajo ba. Kritudjwýr kute me bakrā pyrāk ne me bakunīo ba, me babē ō me ja kute ta ī pyrākjaio ba, me bangrēk ne me bajo ba, me baje amim mar kunījao tuknīn ar bajo ba. Ta ne kute amiraxo pykamē kàjkwamē mýjja kunīo tuknīn ar o ba kute me badjwý me bajo ba.

2

Metíndjwýnh kute akubyn Krituo tīnkōt ō me jadjwýo tīn.

Kō k 6.11; Xit 3.3

¹ Nhym be, ar ga ne gar amrēbē ajamakke kēt kute me tyk amakke kēt pyrāk ne ar aba. Gar Metíndjwýnh kabēnkam amikrāo aban mekōt ajaxwe. ² Me kum Metíndjwýnh kīnh kētja kukrādja kōt ne gar amijo aba. Gwaj banhiby me karō punu nhō bēnjadjwýr kukrādja kōtdjwý ne gar amijo aba. Me karō nhō bēnjadjwýrja tām ne jakam me amakke kēt prāmjaio ba. ³ Amrēbē gwaj bakunīdjwý ne gwaj mekōt amidjwýnhbito kīnhō baban arým bajaxwe: Djām me'ō ne gwaj bajo axwe gwaj bajaxwe? Kati. Gwaj ba ne gwaj bamā bajaxwe prām ne amim 'ā karōn arým kōt bajaxwe. Amrēbē gwaj bajaxwekam ne Metíndjwýnh gwaj bakam ngyrk ne. Me axwe kunīmē gwaj bakam ngyr:k ne.

⁴ Djām gwaj bakam ngyrk rā'āmā? Kati. Metíndjwýnh kum gwaj bakapri:kumrēx ne kum gwaj bajabē. ⁵ Gwaj bajaxwekam ne gwaj bajamakke kēt kute mrāmri ne me tyk amakke kēt pyrāk. Gwaj kam tu amim Kritu markumrēx ne kam mrāmri ne baje

me tyk ne akubyn tîn pyrâk. Metîndjwÿnh ne jakam Kritumê ro'ã akubyn gwaj badjwÿ gwaj bajo tîn ne. Ta ne tu kum ar akaprÿn arÿm ar apytã.

⁶ Metîndjwÿnh ne jakam Kritumê ro'ã akubyn gwaj badjwÿ gwaj bajo tîn. Gwaj kam arÿm bajamak mex ne ar baba nyo ar baba. Kritumê ro'ã ar baban ar baba rã'ã: rã'ã ne kute mrãmri ne jakam on kãjkwakam Kritumê ro'ã ar baba pyrâk. ⁷ Mÿj kadjy ne gwaj Kritumê ro'ã ar baba? Bir, Metîndjwÿnh gwaj bakam ukaprÿkumrêx. Kute me kunimã gwaj bakam ukaprÿo amirÿt kadjy ne gwaj Kritumê ro'ã ar baba. Gwaj tu amim Kritu Jeju markumrêx nhyam kam gwaj bakam ôdjãnhkumrêx. Ukaprÿ:kumrêx kôt ne gwaj bakam ôdjãnhkumrêx. Amrê amex môr jakam ne amû nÿjkamdjwÿ dja memã gwaj bakam ukaprÿjao amirÿt rã'ã: rã'ã rã'ã.

⁸ Be, Metîndjwÿnh ta ne kum ar akaprÿ. Ar ga ne gar amex kêtikumrêx, nhyam ta kum ar akaprÿn ar amã Kritu jano nhyam ty. Gar kam tu amim markumrêx, nhyam arÿm kôt amim apytã. Djãm ar amex ne ar adjukaprÿ gar ga: amipytã? Kati. Metîndjwÿnh ta ne kum ar akaprÿn ar amã Kritu janon kam ta amim ar apytã. ⁹ Djãm we kute ar amã,

—Be, ga ne ga amex ne adjukaprÿikumrêx, anhÿr, ne kam we kôt kute amim ar apytãr? Arkati. Nãm ren ã ar ajômã ane, gar ren arÿk ga amimexo adjãmra ar aba.

¹⁰ Nhyam be, kati. Metîndjwÿnh ta ne gwaj bajo mex gwaj kam arÿm badjukaprÿ. Kritu Jeju tyn arÿm akubyn tîn nhyam kôt arÿm gwaj bajo ny. Metîndjwÿnh ta ne gwaj bajo ny gwaj aminhijukri amidjan kam arÿm bamã ne kaprÿo baba. Ar adjukaprÿ ja ne Metîndjwÿnh amim 'ã karô. Gwaj bakêtri amim 'ã karô. Ne kam tûmrãm arÿm gwaj bajo ny gwaj arÿm kôt bamã me kaprÿo baba.

Mebê idjaermê me bajtem arÿm Kritu kôt abeno ôbikwa.

¹¹ Be, amrêbê ne ba me imã me akurêo iba. Ga me abajtemkam ne ba me ibê idjaerkam imã me akurêo iba. Ba me me ajã memã kum,

—Me wã ne me my nhinhu kã rênh kêt. Metîndjwÿnh kum me kÿnh kêt. Me ba ne ba me imÿ kã rênh. Nhyam Metîndjwÿnh kum me ikÿnhkumrêx, ane. Djãm mrãmri me kute me imÿ kã rênhkam arÿm me imex? Kati. Me imÿ kãbit rênh.

¹² Me abajtemkam ne ga me amrêbê ajë Kritu mar kêtikumrêx ne ate amijo aba. Ba me ibê idjaer ne ba me ari me ajo kubajtemo iba. Metîndjwÿnh ne amrêbê: kute me ipytãr'ã me imã,

—Me kute tu amim ikra markumrêx dja ba amim me utã, ane. Ne kam 'ã me imã

apÿnh mÿjja jarênh mãmджи ba me maro iba. Djãm me abajtemmã ne Metîndjwÿnh mÿjja ja jarê? Kati. Kute me amã arênh kêt ga me aje mar kêt. Kam ne ga me Metîndjwÿnhkôt atÿn kadjy kêt ne aje amiwÿr atÿn kamnhÿx kêt ne aje mekôt Metîndjwÿnh mar kêt. Ne kam ate kubê amijo aba. Tãm dja ga me nhÿn ama ne mar rã'ã ne.

¹³ Metîndjwÿnh bê ne ga me amrêbê ate ar amijo aba. Nhyam be, jakam ne arÿm Kritu Jeju kamrô me bakadjy prôt ne nhyam me bapãnh ty. Ga me kam kôt ar amijo aba nhyam arÿm ar me ajo ba.

¹⁴ Ta ne me bamã,

—Me abeno anhôbikwa, ane. Nãm ã me bamã ane, gu me arÿm abeno banhôbikwa. Me abajtemmê me ibê idjaermê ne gu me bamã aben kurê. Me bamã aben kurêja ne kute mrãmri ne gu me baje aben nêje ka'ê pyrâk. Gu me kam Jeju kabênkôt arÿm abeno banhôbikwa nhyam kute mrãmri ne aben nêje ka'ê ngrãnh pyrâk.

¹⁵ Môjdjê kute Metîndjwÿnh kukwakam mebê idjaermã 'ã karôkam kukràdjaja ne Kritu arÿm o kajgo. Pÿte'y'ã tyko arÿm o kajgon arÿm ajte mar kêt. Mÿj kadjy ne o kajgo? Bir, nãm o kajgon arÿm amiwÿr me bajo akêx. Amiwÿr me bajo akêx gu me arÿm abeno banhôbikwa. Ga, kute me bajo nyja pumû. Gu me arÿm baje mrãmri banhÿ tipdji pyrâk. Ja kadjy ne Môjdjê kukràdjao kajgo. ¹⁶ Kritu pÿte'y'ã tyko ne me bajo aben pydjÿn kam Metîndjwÿnh'ÿr me bajo akêx ne. Gu me kam arÿm o banhôbikwan kam bamã aben kurê kêt.

¹⁷ Kritu arÿm me abajtem'ÿr bôx. Metîndjwÿnh bê amijo akre raxkam arÿm me awÿr bôx. Me awÿr bôx ne arÿm kãj bê me amã kabên jarê. Me aje Metîndjwÿnhho anhôbikwa kadjy ne me amã kabên jarê. Ajte me aje me ijo anhôbikwa kadjy ne me amã kabên jarê. Ne, me ibê idjaer ije Metîndjwÿnh kôt amijo ibakam Kritu arÿm me iwÿr bôx ne kãj bê me imã kabên jarê. Me ije Metîndjwÿnhho inhôbikwa kadjy ne me imã kabên jarê. Ne me ije ajte me ajo inhôbikwa kadjy me imã kabên jarê.

¹⁸ Djãm apÿnh me Babãm'ÿr me bapry? Kati. Arÿm ne me Babãm'ÿr me bapry pydji. Metîndjwÿnh Karô pydji. Me ibê idjaermê me abajtemmê ne gu me Karô pydji kôt me Babãm'ÿr bôx.

¹⁹ Kam ne ga me arÿm abajtem kêt ne me akatãm kêt. Metîndjwÿnh ne arÿm me ajo ô me ja ne me ajo ôbikwa. Me ibê ô me tûmmê ro'ã me ajo ôbikwa.

²⁰ Gu me kam arÿm baro'ã babê Metîndjwÿnh nhô kênô kikreti pyrâk. Kritu ne ar ijano bar me awÿr bôx ne me amã arê. Ar ba ne bar Metîndjwÿnh kukwakam me amã arê, ga me kabên ma. Ar ba ne bar ije mrãmri ne kikreti kadjy pyka mã: par

krax ku'ê pyrâk. Jeju Kritu kute mrâmri ne aben nhipêâ adjwÿr mexo mō. Ne kam aben nhiby kên jadjwÿr mexo mō: nhym Metîndjwÿnh nhō kikreti arÿm abatânh mō. Metîndjwÿnh Karōdjwÿ ã me bajo anen Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kôt me bapymjÿr mexo mō. Metîndjwÿnh me ibê idjaero ôbikwan kam me abajtemo ôbikwa gu me arÿm Jeju kôt djan arÿm batypdjîn dja. Batypdjîn djan arÿm Metîndjwÿnhmâ bamexkumrêx ne.

²¹ Kum kajpar djâ djwÿnh kônh ne me prîne kên jadjwÿr mexo mō. Kônh ne me aben nhibepâ adjwÿr mexo mō. Ne kam aben nhiby kên jadjwÿr mexo mō: nhym Metîndjwÿnh nhō kikreti arÿm abatânh mō. Metîndjwÿnh Karōdjwÿ ã me bajo anen Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kôt me bapymjÿr mexo mō. Metîndjwÿnh me ibê idjaero ôbikwan kam me abajtemo ôbikwa gu me arÿm Jeju kôt djan arÿm batypdjîn dja. Batypdjîn djan arÿm Metîndjwÿnhmâ bamexkumrêx ne.

²² Djâm me ibê idjaerbit ne me ijo ôbikwa? Kati. Me abajtemdjwÿ. Gu me kam arÿm baro'â babê Metîndjwÿnh nhō kēno kikreti pyrâk. Metîndjwÿnh ne me bamâ Karō jano. Kute me bamê amijo kajkep kadjy ne me bamâ ano.

3

Metîndjwÿnh kute me bajtemÿr Paur jano:

¹ Metîndjwÿnh kute me amâ Karō janorkam ne ba arÿm kum me ajo a'uw. Me abajtemo ne ba kum a'uw ne me amâ ne ba Jeju Kritu'â idjujarênh ar iba nhym me arÿm 'â kum ikurênh idjuwpre. Ba ibê Paur ne me arÿm idjuwpre.

² Me ga ne ga me arÿm ama. Metîndjwÿnh ta ne kute imâ me ajâ karō ga me arÿm ama. Nâm imâ,

—Arÿm imâ me bajtemdjwÿr kaprî. Ga dja ga memâ 'â adjujarênh djwÿnh, ane. Tâmh ne ga me aje mar jabej ba ajte akubyn me amâ arê. ³ Kum me abajtem kaprîmâ ne kute amrêbê arênh kêt. Ne kam jakam ba imâ arÿm arê ba arÿm me amâ 'â pi'ôk no'ôk ngrire ga me arÿm omûn aman ⁴ badjwÿ ima. Metîndjwÿnh kute Kritu'â mÿjja jarênh kêt ba ije prîne marja dja ga me ama.

⁵ Nâm amrêbê kute memâ arênh kêt nhym pykakam me kra'ô kute mar kêt. Me kute aben djô'â mar kêt. Nhym kam Metîndjwÿnh Karō arÿm jakam ar imâ arê bar arÿm jakam kuma. Kritu ne ar ijano bar ibê ô âpênhkumrêx ne kukwakam idjujarênh ar iba. Nâm ar imâ arê bar jakam arÿm kuma.

⁶ Kute mÿjja jarênh kêtja arÿm ar imâ arênh ar imâ,

—Djâm me bajtemmê me abê idjaermê arek apÿnh ar abamâ got? Arkati. Dja ga me akunî tu amim Kritu'â ujarênh ny markumrêx ne arÿm aro'â kôt ar aba. Ne kam arÿm aro'â Metîndjwÿnh nhō mÿjja am-inhôn aro'â kôt ar aban kam aje anhi tipdji pyrâk. Ne kam Metîndjwÿnh kute amrêbê: memâ mÿjja jarênh mândjja me aro'â amim

aby. Me abê idjaermê me abajtemmê dja ga me tu amim Kritu markumrêx ne arÿm me aro'â amim aby, ane. Tâmh ne ar imâ arê ba arÿm kuma.

⁷ Metîndjwÿnh ta ne 'ityxkôt ijo ban tu kum ikaprî.* Ne kam arÿm imâ me'â karō ba memâ Kritu'â kabênh nyja'â idjujarênh ar iba.

⁸ Metîndjwÿnh nhō me ja kunî ne me kute rûnho ijakrenh mex. Ba kam bajbit ikajgo me:x ne. Nâ bâm te ikajgo: nhym Metîndjwÿnh ta arÿm tu kum ikaprîn kam arÿm imâ idjâpênh djâ'â karō. Ta ne imâ,

—Ga dja ga me bajtemmâ kaj bê Kritu'â adjujarênh ar aba, ane. Kritu ne memâ kînh djâ rû:nh ngâ, krâptî: ngâ. Me te: kute kînh djâ'â ujarênh inomâ mēnhmâ. Kritu kôt me kînh djâ ja'â ne ba idjujarênh ar iba.

⁹ Kum ikaprîkam ne imâ,

—Ije memâ ikabênh jarênh kêtja dja ba amâ arê ga arÿm prîne ama. Ije amim me bajtem pytârmâ. Tâmh dja ga aman me kunîmâ arênho amirîto aba. Nâm ã imâ ane. Metîndjwÿnh ta ne Kritu mÿjja kunî nhipêx. Adjâkamâ kute Jeju Kritu mÿjja kunî nhipêx ne kute me abajtem pytâr'â amim karōn kute me bakukâmâremâ arênh kêt tâmh ne imâ arê.

¹⁰⁻¹¹ Mÿkam ne kute amrêbê me bakukâmâremâ me apytâr jarênh kêt? Bir ga, Kritu kute ajbir pykakam abenâ me bamênhja pumû. Kam ne me kajkwakam aparmâ abenâ me bapumûnho nhÿ. Kajkwakam me bēnjadjwÿrmê me rûnhmê ne me jakam me bapumûnho nhÿ. Me baje amim Jeju mar kunîja pumûnho nhÿn arÿm me bakôt Metîndjwÿnh raxmâ kato. Me kute me bakôt Metîndjwÿnh raxmâ kator kadjy ne Metîndjwÿnh kute amrêbê me bakukâmâremâ arênh kêt. Memâ kute me abajtem pytâr ne kute abenâ me bamênhja kute arênh kêt.

Nâm me me bapumûnho nhÿn me bajâ abenmâ kum,

—Be, djâm mrâmri ne djâm Metîndjwÿnh kute prîne abenâ me mēnh mar mexkumrêx. Nâm mÿjja kunî kêttri amim me'â karōkumrêx. Djâm kabêno kute amikapêr kâr? Kati. Nâm Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu'ÿr meo akêx nhym tu kute ar meo bakumrêx. Djâm Metîndjwÿnh no kêt got? Ga, prîne kute aben ã me mēnh mar mexkumrêxja pumû. Ga, me kute abeno ôbikwa mexkumrêxja pumû, ane. Nâm me me bapumûnho nhÿn ã abenmâ ane. Me kute kajkwakam ã abenmâ anÿr kadjy ne Metîndjwÿnh kute amrêbê me bakukâmâremâ arênh kêt. Kute memâ me

* 3:7 Djâm Paur ta axwe kêt nhym pânkh kum kaprî Kati. Paur te axwe kêtâmâ nhym ta arÿm tu kum kaprî.

abajtem pytār ne kute aben ā me bamēnhja jarēnh kēt.

¹² Metīndjwýnh ne uma:. Kam dja me kute Kritu mar kētja kum uma:. Me badjwý gu me ren baje Kritu mar kēt ne ren bamā Metīndjwýnh pyma: ne. Nhy m be, kati. Arým ne gu me tu amim me banhō Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu markumrēx ne arým baťin prām kēt. Ne kam arým Metīndjwýnh pymatio banhōbikwakumrēx ne kum amijarēnhō baba.

¹³ Kam kwārīk wānh amim mar rerekre kēt. Me amextire kadjy ne ba Metīndjwýnhmā apē. Nhy m kam me arým 'ā kum ikurēn ijo bikēnhō ba. Gē me te ijo bikēnhō ba kwārīk wānh kam amim mar rerekre kēt. Dja ga me tu amim Jeju mar týxkumrēx.

Kute meo Metīndjwýnhmā à wýr.

¹⁴ Me akīnh kadjy ne ba arým ikōnkrāo nhýn Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu Bāmmā me ajarē. ¹⁵ Ta ne me kute amim Jeju mar kunīo kra. Kājkwakam me kute amim Jeju marmē pykakam me kute amim Jeju marmē ne me kunīo kra. Ba arým kum me ajo a'uw. Nā bām kum,

¹⁶⁻¹⁷ —Djūnwā, ara:x ne adjukaprīti:rekōt dja ga memā týx jadjā. Gē Akarō me umar djākam memā týx jadjā gē me kōt tý:x ne mrāmri tu amim Kritu markumrēx. Nhy m kam Kritu arým mrāmri tu me kadjwýnhbē ýrkumrēx. Nhy m kam me arým ó'ā kute mrāmri ne pidjō pykakam arē jabjēkam ku'ē týx pyrāk. Kam dja me mar týxkumrēx. Mýj dja me kuma? Bir, Kritu mrāmri kum me abē:kumrēx. Tām dja me mar týxkumrēx. Ne kam ó'ā mrāmri me kum me abē:kumrēx ne.

¹⁸ Dja me kum me abēkumrēx ne kam arým prīne kuma. Mýj dja me kuma? Bir, Kritu ta kum me abē:kumrēx. Ja dja me prīne kuma. Kritu nhō me ja kunī dja me prīne kuma. Mýj ne Kritu kum me abēkam kute? Kum me abē ja ne kute mýjja jabatā:nh pyrāk. Mýjja jabatānh ne kum me abē ja'ā amijakre. Me te kute kājkwā nār kon, pyka'ā akremāja pumū. Ā abatā:nh ane nhy m me te aktā irē'ýr bōx ne 'ā akremā. Nār kon, me te 'ēnhōt nār krax'ýr bōx ne 'ā akremā. Nār kon, me te 'ā abir nār aparmā rwýk ne 'ā akremā.

¹⁹ Nām ā Kritu kum me abē ra:xo ane. 'Ā akre'ýr me bōx kēt:kumrēx. Me kute mar mex kēt:kumrēx. Kritu kum me abē:ē. Kum me abēo me rer me:x ne. Dja kum me abē rā'ā: rā'ā ne. Nhy m be, Djūnwā, dja ga memā akren memā arē gē me kuma. Dja me prīne Kritu kum me abēja ma ga kam arým araxo me kadjwýnhbē nhý. Ne kam me ī pýnhkōt meo tuknīn prīne meo aba mex. Nhy m kam me prīne araxmā katon arým prīne amikam ama. Nā bām ā me Babāmmā ajarēnhō ane.

²⁰ Metīndjwýnh ne ra:xi. Me'ō ne kute raxo tēp kēt:kumrēx. Kute mýjja kunī nhípēx mar. Mýjja 'ō kubē týx kēt:kumrēx. Djām me baje kum mýjja ra:xo badjā'wýr nhy m te kute me bakadjy ipēxmā nhy m kubē týxmā? Kati. Kubē týx kēt. Nār, djām me baje amim mýjja ra:x'ó'ā karō nhy m te kute me bamā ipēx mā? Arkati. Me bamābit ne kute mýjja rūnh pyrāk. Nhy m be, kumā ne mýjja kunī kry:re. Kute mýjja kunī nhípēx kadjy umaro, týxo kute me bajakrenh me:xi. Djām gu me baje kum mýjja rax'ō jarēnh nhy m te kute umaje ne ipēx kēt:mā. Kati. Týxo me bakadjwýnhbē ýrkam dja arým mýjja rūnh nhípēx ne. ²¹ Gu me kam kum,

—Me ije amim Jeju mar kunī ne ba me amā, 'Ara:x ne apyma:kumrēx', anhy'ro iba. Dja ba me aben djō'ā amā arax jarēnh rā'ā: rā'ā ne, ane. Gu me ā kum ane.

4

Me kum aben jabē'ā kute memā karō.

Rō 15.5; Pir 2.1; Ped k 3.8

¹ Ē, Bēnjadjwýr djwýnhmā ne ba apē nhy m me 'ā kum ikurēn idjuwpre. Ba kam arým ar amā 'ā karō. Katāt ar aje amijo aba kadjy ne Metīndjwýnh arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Kam dja gar katāt ar amijo aba nhy m Metīndjwýnh arým ar akam Kīnhkumrēx.

² Dja gar kum amijo angri. Kwārīk wānh amijo adjāmra kēt ne akrānmā ar amijo aba. Kwārīk wānh memā bēx kēt ne memā aprīren memā akabēn. Gē me'ō ar ajōo bikēnh jabej akubyn amijā angryk nē. Ar amā aben jabēkōt amijā angryk nē ne. ³ Metīndjwýnh Karō kute abenā ar amēnh gar aje abeno anhōbikwakam aje mrāmri ne me ī pydji pyrāk. Kam amā aben jabēn abenmā akabēn mex jarē. Abenmā akabēn mex ry tpydji 'āno djan aben nēje aben pumū.

⁴ Gwaj baje mrāmri ne me ī pydji pyrāk ne ren kam axikōt bakabēn. Metīndjwýnh Karō pydji kute gwaj bajo ba gwaj ren axikōt bakabēn. Kute amiwýr gwaj bajwýr ne gwaj bajo bakam gwaj bakunī amiwýr me'ō pydji kamnhixkumrēxo baba. ⁵ Bēnjadjwýr djwýnh pydji: Gwaj bakunī baje tu amim Jeju pydji: markumrēx ne pydji kōt ar amijo baba nhy m me arým ngōmā gwaj bajangij. ⁶ Nhy m me Baťindjwýnh pydji kubē ne gwaj bakunī Bām djwýnh ne gwaj bakunimā Bēnjadjwýr djwýnh. Nām gwaj bakunīo ban bakunī mē amijo kajkep. Ga, gwaj baje mrāmri ne me ī pydji pyrākja pumū.

⁷ Nhy m be, ajtekan gwaj banhī pýnhkōt apýnh gwaj badjapēnh djā. Kritu ta kum gwaj bakaprīn gwaj banhī pýnhkōt arým amim gwaj bajā karō. Amim gwaj bajā karōn arým gwaj bakunimā gwaj badjapēnh

djà'ã karõ. Gwaj kam banhĩ p̃yñhkõt ar̃m ap̃ñh badjãpênh djã maro baba. Gwaj badjãpênh djã'ã ne Metĩndjw̃nh gwaj bakĩnh djã jarê.

⁸ Amrêbê: gwaj bakêtri ne Metĩndjw̃nh me bakukãmãremã kum, "Nãm kãjkwamã wabin amim me uwpre tũm krãpt̃ja pytãn meo mō. Ne kam pykakam me jamã me kĩnh djã ngã", ane.

Ga, Metĩndjw̃nh kute Kritu kãjkwamã àbir jarênhja pumũn kam kute memã kĩnh djã nhõrja pumũ.

⁹ M̃j ne kãjkwamã àbir kêttri nê? Bir, nãm ruw. Nãm apa:rmã pykamã ruw ne pyka mã: nõ. ¹⁰ Nõ:n kam ta ajte wabi. Kãjkwã kunĩ m̃yrbê kãjkwã djw̃nhmã wabin kam nh̃y. Kute m̃yjia kunĩ mē amijo kajkep kadjy kam nh̃y. Kute kãjkwamē pykamē amijo kajkep ne o ba kadjy kam nh̃y.

¹¹ Ga, Kritu àbir kam kute memã me kĩnh djã nhõrja pumũ. Tãm ne Metĩndjw̃nh me bakukãmãremã arê. M̃j'ã ne kute memã kĩnh djã nhõrja amijakre? Bir, kute memã ap̃ñh àpênh djã nhõr'ã ne amijakre. Kritu ne ar̃m gwaj bamã ap̃ñh badjãpênh djãri'ã ajarê gwaj maro baba. Ar ije 'ã idjujarênhmã ne ar ikw̃mã 'ã karõn ar ijano. Bar kam ije omũnhkõt memã 'ã idjujarênh ar iba. Nhyam kam ajte gwaj bakw̃mã ap̃ñh kabên jarê gwaj maro baba ne ar̃m kukwakam amũ memã kabên jarêho baba. Nhyam kam ajte gwaj bakw̃mã bakabên mex'ã karõ gwaj me kute Jeju mar kêtjamã arêho baba. Nhyam kam me ar̃m amim Jeju maro ba. Nhyam kam ajte gwaj bakw̃mã me kute Jeju marjao djuw mexo ba'ã karõ. Gwaj meo djuw mexo baba nhyam kam me tu amim Jeju mar t̃yxkumrêx ne 'ã ukanga kêt ne ar ba. Nhyam kam ajte gwaj bakw̃mã memã kukrãdjã'ã badjujarênh'ã karõ gwaj memã 'ã badjujarêho baba. Kritu kute gwaj bakĩnh djã'ã gwaj bamã ap̃ñh badjãpênh djã nhõr ne ja.

¹² Dja gwaj ap̃ñh badjãpênh djãjakam apê:, Jeju nhõ me ja p̃rine kum mex kadjy apê: nhyam kam me adjw̃nhdjw̃ Metĩndjw̃nhmã àpênh ar ba. Gwaj me kadjy badjãpênh ar baba nhyam me kunĩ ar̃m Kritu mar mexo amũ amikamên ar̃m amim mar ra:x ne. Me kute Kritu mē ĩ pydji pyrãk ja ar̃m amim mar ra:x ne. ¹³ Djãm kam dja gwaj Metĩndjw̃nh Kra mar punun kam bakabên kajgo'õ m̃y: jabej abenmã bakabên ar baba? Kati. Dja gwaj Kra'ã bakabên pydjibit man axikõt arên tu amim markumrêx. Ne kam baje me p̃rire pyrãk kêt ne Kritu mar rerekre kêt ne bajabatãnhkumrêx. Ne kam p̃rine amim kuman ar̃m amim mar ra:xkumrêx.

¹⁴ Djãm gwaj bano rerekre kute me p̃rire no rerekre pyrãk rã'ãmã? Nhyam ap̃ñh me 'èxnhĩ mrãn bõx ne no t̃yxtikam ari gwaj

banoo biknoro bamã? Me kute ari ap̃ñh me kukrãdjã jarêho kute kók, kute ngõ djãkã ari m̃yjia jap̃in pyrãk. Djãm gwaj baje jam Kritukõt bakabên djir ne ajte jam me kukrãdjã punukõt bakabên djir ne ari: bakabên jadjw̃ro babamã? Kati.

¹⁵ Gwaj ba dja gwaj bamã aben jabên bakabên katãtbit jarên ar̃m kãjmã Kritumã aben kamênhõ tē. Baje mar mexo, kum bamexo kãjmã aben kamênhõ tē. Ga, gwaj bakrãja pumũ. Gwaj bakrãkam badjumar ne kam amũ banhikrao apê nar baparkam mrã. Gwaj bakrã ne amũ gwaj bakukrãdjã kunĩ ngrêk ne gwaj baje ba. Gwaj bakrã kumrêx umar nhyam kam õ'ã amũ gwaj bakukrãdjã kunĩ apê. Kritudjw̃y ne kute gwaj bakrã pyrãk ne gwaj bakunõ ba gwaj kukwakam ap̃ñh kum badjãpênh djãri kum badjãpênh ar baba.

¹⁶ Ga, gwaj bapar, bate, bapa, banhikra, bano, banhijakre, bakukrãdjã kunĩ:, kunĩ ap̃ñh gwaj bakudjêkkõt kute aben jam̃ñh t̃yx, kute abenmã t̃yx jangjênh mex. Ne ren gwaj bakudjêk kêt gwaj ren bakukrãdjã kunĩ ren aben bê ajka'u gwaj ren kam kãjmã baku'ê kêt. Kritudjw̃y ne ã ane. Nãm gwaj bakrãpt̃io õbikwa gwaj banhĩ p̃yñhkõt ap̃ñh kum badjãpênh djãri. Gwaj kam baje aben jam̃ñh t̃yx mãn prãbê abeno banhõbikwan baro'ã Kritumã apê. Te ap̃ñh kum badjãpênh djãri gwaj baro'ã kum badjãpênh ar baban o abenmã t̃yx jangjêho baba. Kute gwaj bamã badjãpênh djã'ã ujarênh kõt gwaj kum badjãpênh ar baba. Gwaj bamã aben jabêo ro'ã aben kamênhõ mō. Gwaj baje mar mexo, kum bamexo aben kamênhõ mō.

Me kute me kukrãdjã punu kõt amijo ba kêtma.

Kor 3.5; Ped k 4.7

¹⁷ Ije ar amã ja jarênhkam djãm ar ajte arek amijo aba tũm kõt amijo aba rã'ãmã? Amrêbê ne gar ate Metĩndjw̃nh bē ar amijo aban me bajtem kukrãdjã punu kõt ar amijo aba. Djãm ajte arek me kukrãdjã punu kõt amijo aba rã'ãmã? Kati. Tãm ne ba ar abē uma:. Me wã ne me amim m̃yjia kajgobit'ã karõ ba.

¹⁸ Nãm me tu amakkre kêt kumrêx. Nhyam me te kute memã m̃yjia mex'ã karõ nhyam me kute mar kêt kumrêx. M̃yjia'ã me kabên kute amijakreja ne me kute mar kêt kumrêx. Kam ne me ar̃m umar djãkam m̃yjia punubit man ar̃ik ar ba. Ar̃ik ar ba kute mrãmri ne akamãt kō tykkam me ar̃ik ar baja pyrãk. Nãm me Metĩndjw̃nhbê: amijo ban kam kõt t̃in ne ar baja mar kêt kumrêx. ¹⁹ Nhyam ren me me akre ren me amimaro tēn ren ar̃m amim ngryk ne. Nhyam be, kati. Me ja ne me kute amimar kêt kumrêx ne kam kute kurêbit mar ne aben bē me kupênh ra:x

ne mýjja punu kunĩ nhípêxo ban ajbit mar prã:m ne.

²⁰ NhyM be, Kritu. Djã ne gwaj bamã,

—Ajrã mekõt ã amijo ane, ane? Arkati.

²¹ Arým ne gar mrãmri Jeju kabên katãt kõt ama. Nãm amã, “Kwãrik wãnh”, ane. Nãr ar akwý aje mar kajgo jabej ba ajte ar amã tãm jarê. ²² Amrêbê ne gar me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjã kõt ar amijo aba. Aje kangamã. Me kukràdjã kõt ne me kum mýjja punu prãm ne amim 'êx ne amim, “Ajrã, kam amexkumrêx”, anhýro ba. Aje me kukràdjã ja kangamã. ²³ Adjumar djã ny kadjy aje amimarmã. ²⁴ Ne amrãnh nymã ne mrãmri Metĩndjwýnh katãtkõt katãt aje amijo abamã ne mexo amexmã.

²⁵ Kam memã ajêxo abaja tu wãnh kangakumrêx ne abu'ã me kunimã akabên katãtbit jarê. Mýkam? Bir, Kritu amikõt gwaj bakunio ba gwaj baje kumê banhi pydji pyrãk. Kam djã gwaj memã bakabên katãt jarê.

²⁶ Godja ga angryk jabej kwãrik wãnh kam ajaxwe kêt. Kwãrik wãnh angryk'ã akamãt kêt ne angryk 'iry kêt. ²⁷ Ajaxwe kêt gê Xatanaj akam ãm kêt.

²⁸ Kwãrik wãnh ar ajõ adjãkĩnhĩ ajte mýjja 'õo adjãkĩnh kêtumrêx. Ga djã ga adjãpênh týx ne anhiakrao katãt mýjja kupênh mex. Ne kam adjãpênh pãnh arým amim anhõ mýjja jamý. Ne kam arým amikutã me õ mýjja kêtjamã kwý ngã.

Me kabên mex'ã kute memã karõ.

²⁹ Kwãrik wãnh akabên punu'õ jarênh kêt. Memã akabên mexbit jarê gê me kuman mex. Gê me mexo amũ amikamên arým mexkumrêx.

³⁰ Kwãrik wãnh Metĩndjwýnh Karõmã kaprĩ jadjãr kêt. Metĩndjwýnh ne arým ar amã ano nhyM amim ar ajo ba. NhyM o kute mrãmri ne arým ar ajã kute aminhidji nhõr pyrãk.* Djã Karõ arek amim ar ajo ba: nhyM kam Jeju arým bõx. Bõx ne amikõt ar ajo mõ.

³¹ Djã gar wãnh angryk, kam amadjãkam atokryja wãnh kanga. Ne wãnh mekam adjãkrêmê angrykmê akabên punumê wãnh kangakumrêx. Ar aje meo abikênh'ã amim karõja kunĩ djã ga wãnh kangakumrêx.

³² Ar ga djã gar amã aben kaprĩn abenmã abên rerek ne aben jaxwe maro aknon abenkam angryk kêt. Mýkam? Bir ga, Metĩndjwýnh arým Kritu tykkõt kute ar ajaxwe maro biknor ne ar akam ngryk kêtja pumũ. Kam djã gar aben jaxwe maro aknon abenkam angryk kêt.

* **4:30** Ga, me kute mýjja'ã aminhidji janhõr nhyM arým amirĩtkumrêxja pumũ. Ar gadjwý Metĩndjwýnh arým ar amã Karõ jano nhyM ar ajo ba gar arým amim, “Mrãmri ne arým ijo krakumrêx. Ga, arým kute imã Karõ janor nhyM kute ijo baja pumũ”, ane.

5

¹ Ga, me bãm kum kra jabê nhyM kute bãm kõt amijo baja pumũ. Nãm kute amim,

—Ba djũnwã kudjwa, ba djũnwã kudjwa, anhýro ba. Metĩndjwýnh kum ar ajabêkam djã gar kõt ar amijo aban kudjwa amã me abêo aba. ² Ga, Kritu kum gwaj bajabê:ja pumũ. Ne kam arým gwaj bajaxwe pãnh Metĩndjwýnhmã amingã nhyM me kam kubĩ nhyM arým gwaj bajaxwe pãnh ty. Kritu kute mrãmri ne mry bĩn pyrãk, me kute amrêbê me axwe pãnh kute Metĩndjwýnhmã mry par pyrãk. Me kum mry pan kubõ nhyM arým ardjãnh bãn kĩnh ne. Djã gar Kritu kudjwa ã amã me abêo ane nhyM arým akam kĩnhkumrêx ne.

Apýnh me axwe djãri nêje kute me kukrà.

A Xim 2.4; Xij 4.4; Dju k 1.6, 2.15

³ NhyM be, me mjên djwýnh nãr prõ djwýnh kupa'ã kurê ba. Nãr me ãpênh punu:re kunĩ nhyM me arým mekam pijãm ne. Nãr me kute mýjjaõ atom rũnh prãm. Kwãrik wãnh ar ajõ amijo anhýr kêtumrêx gê me ajarênh kêtumrêx. Djãm Jeju nhõ me ja kute ã amijo anhýrkam mex got?

⁴ Nãr, me kabênkamdjwý. Ar amy aje me nire kukràdjã'ã me aprý nhyM me ar akam pijãm. NhyM ar anire aje me my kukràdjã'ã me aprý nhyM me ar akam pijãm. Nãr, ar abixaêrkõt ar akabên kajgo. Nãr me keket kadjy ar amy me ni'ã abêno ajkê nhyM ar ani amipãnh me my'ã abêno ajkê. Ar akabên ja ne mex kêt. Kwãrik wãnh memã arênh kêt. Atemã djã gar memã Metĩndjwýnhkam amikĩnh jarê.

⁵ NhyM be, me mjên djwýnh nãr prõ djwýnh kupa'ã kurê ba. Nãr, me ãpênh punu:re nhyM me mekam pijãm ne. Nãr, me kute mýjjaõ atom rũnh prãm. Me ja ne me mrãmri ne me kute mýjjaõ metĩndjwýnh karõ nhípêxmã amijarêho ba pyrãk. Djãm me ja Metĩndjwýnh kute meo bamã? Djãm Kritumê Metĩndjwýnh ar me kunimã Bênjadjwýrkam djãm ar kute meo bamã? Nãr, djãm ar kute me jamã ar õ mýjja nhõrmã? Arkati. Ja ne gar aje amrêbê mar. ⁶ Ar aje markam kwãrik wãnh me'õ ajte kabên kajgoõ arik ar amã,

—Ajrã. ã ajaxweo ane. Djã Metĩndjwýnh ajmã ajo kêtumrêx, anhýr kêt. Kwãrik wãnh o anoo biknor kêt. Me amakkre kêt prãm kute ã axweo anhýr prãmkan ne Metĩndjwýnh arým mekam ngry:k ne. ⁷ Kam kwãrik wãnh mekõt ã ar ajaxweo anhýr kêt.

⁸ Mýkam? Bir, amrêbê ne gar ajaxwe:n aje akamãt kõ tykkam me ar baja pyrãk. NhyM be, jakam ne gar arým Bênjadjwýr djwýnh kõt ar amijo aban arým aje a'uri

me ar baja pyrāk. Bēnjadjwýr djwýnh kute ar ajo krakam dja gar ajmā akute kēt ne katāt ar amijo aba. Dja gar aje mrāmri ne me a'uri ar baja pyrāk. ⁹ Metīndjwýnh Karō dja meo ba nhyam kam me ô'ā ukapřikumrēx ne katāt kute kabēn jarēnhkumrēx ne 'ēxnhī kētkumrēx.

¹⁰ Dja gar Bēnjadjwýr djwýnhō kīnh, mýj akabēnkōt, aje mýjo abakōt aje Bēnjadjwýro kīnh jabej amikabi. ¹¹ Ne kwārik wānh me axwe kōt ajaxwe kēt. Me axwe ne me kute akamāt kō tykkam me āpēnh punu pyrāk. Djām me āpēnh punu djō'ā mýjja mex got? Arkati. Kwārik wānh me axwe kōt ar ajaxwe kēt. Ar ga dja gar me axwe nēje me kukrā.

¹² Mýkam dja gar me axwe kōt ajaxwe kēt? Bir, me me kākā apdjun ba punukumrēx. Gwaj ren abenmā me arēn ren bapijā:m ne. ¹³ Me axwe ne me apdjun āpēnh punuo ba: nhyam me arým memā Metīndjwýnh kabēn jarē. Nhyam kam me arým amijaxwe ma. Me kute memā arēnh nhyam me kute amimar kute mrāmri ne me kute memā mýjja kurwýkam mýjja kunī kum amirīt pyrāk. ¹⁴ Me kute memā Metīndjwýnh kabēn jarēnhkambit ne me arým kute amijaxwe kunī mar. Amrēbē: ne me me bakukāmāremā me kute amijaxwe mar'ā ajarē. Me memā kum,

“Kute mrāmri ne me ōto nōrkam kute me kabēn mar kēt pyrāk ne ga aje Metīndjwýnh mar kēt.

On ano týx ne amim kabēn ma kute mrāmri ne me krā apōx ne no týxkam amak mex pyrāk.

Aje kabēn mar kēt kute mrāmri ne me tyk kute me kabēn mar kēt pyrāk. On kabēn man kōt ar amijo aba kute mrāmri ne me tyk ne akubyn tīn ne ar ba pyrāk.

Dja ga kabēn ma nhyam Kritu arým přine amā arē ga přine amima.

Kute mrāmri ne me kute memā pōk ne o kute pry kurwý nhyam kam me kute přine rīt mex pyrāk”, ane.

Mrāmri ne me kute me bakukāmāremā arēnhkumrēx. Mrāmri ne Metīndjwýnh kute memā arēnh ne kute me axwe kunīo amirītā.

¹⁵ Kam dja gar amijā ano týx ne katāt ar amijo aban ajmā akute kēt. Djām ano kētmā? Kati. Dja gar akrā mex ne amijā ano tý:x ne katāt ar amijo aba. ¹⁶ Ar abu'ā me axwe kunīja dja gar me'ā ano tý:x. Nhyam kam ar aje memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh djā ar awýr bōx gar arým memā arē. Akati jakam me axwe krāptīkam dja gar ā memā ane.

¹⁷ Kam kwārik wānh ar akrā punu kēt. Dja gar amijo Bēnjadjwýr djwýnh man kum,

—Mýj dja ba nē ga kam arým ikam akīnhkumrēx jabej? ane. Dja gar ā kum anen arým přine amijo Bēnjadjwýr djwýnh markumrēx.

¹⁸ Kwārik wānh kadjwati kangōkam* ar abibānh kēt. Kam ne me arým amijo ajkēn punu mex ne. Ar ga dja gar Metīndjwýnh Karō mar týx ne 'ā adjukanga kēt gē ar anhī pýnhkōt raxo ar akadjwýnhbē nhýn ar ajo ba mex.

¹⁹ Dja gar mar týx ne abenmā me bē idjaer nhō me ngrer tūm jarē, me ngrerkōt Bēnjadjwýr djwýnhmā mextire jarē. Metīndjwýnh'ā me ngrerja kunī jarē. Djām ate akrān ajajkwa kajgokambit aje Bēnjadjwýr djwýnhmā me ngrer jarēnhmā? Kati. Dja gar amikam me ngrerkam kabēnja markumrēx ne angrerkōt kum arēnhkumrēx.

²⁰ Dja gar Karō mar týx ne mā Metīndjwýnhmā, me Babāmmā amikīnh jarē. Mýjja kunīkōt kum amikīnh jarē. Djām ar adjumar mexkambit dja gar kum amikīnh jarē? Kati. Ar adjumar punukamdjwý dja gar kum,

—Djūnwā, te idjumar punu ga mā ijo djuw mex ne mā ijo kīnh. Bēnjadjwýr djwýnhbē Jeju Kritu ba tu amim markumrēx ne arým amā amikīnh jarē, ane. Dja gar akati kunīkōt ā kum amikīnh jarēho ane.

²¹ Dja gar akrānmā aben kabēn man kōt ar amijo aba. Ar aje Metīndjwýnh pyma markam dja gar ā amijo abao ane.

Prōmē mjēnmē abenā memā karō.

Kō k 11.3; Kor 3.18; Ped k 3.1

²² Me aniremā ne ba ikabēn jarē. Dja gar amjēn kabēn man akrānmā kōt ar amijo aba. Aje mrāmri ne Bēnjadjwýr djwýnh kōt ar amijo aba pyrāk dja gar ā amjēn kōt amijo abao ane. ²³ Mýkam? Bir, ar amjēn ne ar ajo ba kute mrāmri ne me krākam umar ne o kute amingrēk ne ba pyrāk. Me krākam ne me umar ne kam amū ikrao apē nār parkam mrā. Me krā ne amū me kukrādja kunī ngrēk ne meo ba. Nām Kritudjwý ā me kute amim marja kunīo ane. Ta ne kute me krā pyrāk ne meo ba. Ne kam arým me utān meo ba. Ō me kunī ne me kute ta ī pyrāk nhyam me utān meo ba. ²⁴ Nhyam kam Kritu nhō me kute amim mar kunīja akrānmā kabēn man kōt amijo ba. Dja me aniredjwý ā amjēn kabēn kunī mar ne kōt amijo abao ane.

²⁵ Me amymādjwý ne ba ikabēn jarē. Dja gar amā aprō jabē: kute Kritu kum ō me kute amim marja kunī jabē pyrāk. Ga, Kritu arým me kadjy tykja pumū.

* **5:18** Mýjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

²⁶ Mýj kadjy ne me kadjy ty? Bir, prīne kute meo mex kadjy. Kute mrāmri ne me kute ngōo kubēkà pōnh nhym prīne mex pyrāk. Mrāmri ne kabēn kute ngō pyrāk ne prīne meo mex. Kritu memā kabēn jarē nhym me amim kuman arým Metīndjwýnh mexo mex. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. ²⁷ Ō me kute amim marja kunī prīne kum me:xkumrēx nhym me arým kum me kī:nhkumrēx nhym kam kute amikabem me umjyr ne kute ar meo ba kadjy. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Dja ō me ja kute ta ī pyrākja prīne mexkumrēx ne axwe kētkumrēx kute mrāmri ne me kà mjō kētkumrēx ne ngrā kētkumrēx nhym mýjja 'ō kute meo bikēnh kētkumrēx pyrāk. Dja me Metīndjwýnh mexo mex ne kum punu kētkumrēx nhym arým meo ba. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Be, djām kum ō me ja jabē ngri: got?

²⁸ Bir be, me mydjwý dja me ā kum prō jabēo ane. Kum prō jabēo kute mrāmri ne me kum aminhī jabēja pyrāk. Me kum prō jabēja ne me kum aminhī jabē. ²⁹ Djā nām me'ō kum aminhī kurē? Kati. Me kum aminhī jabē ne ō kwý krēmē kubēkāmē mýjja kunō aminhō djuw mex.

Nām ā Bēnjadjwýr djwýnh me baje Kritu mar djwýnhō djuw mexo ane. ³⁰ Me banhī pýnhkōt ne gu me baje Kritumē banhī typy-dji pyrāk. Baje Kritu pa pyrāk, no pyrāk, par pyrāk. Baje ta kukrādja kunī pyrāk kam ne Kritu amim me bajo djuw mex.

Dja ā me amim prōdjwýo djuw mexo ane. ³¹ Amrēbē: ne me bakukāmāre 'ā memā kum,

“Kamā dja me my prō kadjy arým bāmmē nā arkum iren kam arým prōbit'ā ngrā ne.

Nhym kam ar ī abenā tým ne kam kute ī typdji pyrāk.”

Nām ne bakukāmāre ā memā ane.

³² Be, ije ar amā kukrādja jarēnhja ne me kute prīne mar mex kētkumrēx, mebē týt. Kritumē me bamē ō me kute amim marja kunī'ā ne ba ikabēn ja jarē.

³³ Kam ne ba ar amā aprō jabēkumrēxmā ar amā 'ā karō. Kute mrāmri ne ar amā amijabē pyrāk ne ar amā aprō jabēn aje o djuw mexmā. Nhym ar anireja, ar amjēn ne ar ajo ba. Kam ar aje amijā marmā ne ba ar amā 'ā karō. Tām ne ja.

6

Bāmmē kramē abenā memā karō.

Kor 3.20

¹ Jakam ne ba me aprīremā 'ā karō. Bēnjadjwýr djwýnh kabēnkōt dja gar abāmmē anā kabēn man ar kabēn kōt ar amijo aba. Ja ne mex. ²⁻³ Mýkam? Bir, amrēbē: Metīndjwýnh me bakukāmāremā kum,

“Me amā abāmmē anā jabēn ar kabēn ma.” Nām ā memā anen kam kōt memā mýjja mex jarēn memā kum,

“Kam arým adjumar mex ne kribēm pykakam ar aba”, ane.

Metīndjwýnh kute memā 'ā karōkōt kukrādja ne ja. Kukrādja kumrēx kute kōt memā mýjja mex jarēnh ne ja. Kam dja gar mar týt ne.

⁴ Ne ar amy, ar ajabatānhwādjwý, ar amā ne ba 'ā karō. Kwārik wānh akra arkum amikurē'uk kēt. Ari arkum adjākrēo kum amikurē'uk kēt. Ar ga dja gar akumrēx amijā Bēnjadjwýr djwýnh kabēn man arým katāt kōt ar amijo aba. Ne kam kōt axwe nēje ar akren kam mrānh mex'ā arkum karō. Dja gar ā akra aro ane gē ar akōt Metīndjwýnh kōt ar amijo ba.

Bēnjadjwýrmē ō āpēnhmē abenā memā karō.

Kor 3.22; Xim k 6.1; Xit 2.9; Ped k 2.18

⁵ Ar akwý ne me arým amim ar apa 'amý gar memā adjāpēnh týt kajgo ar aba. Ar amā ne ba ikabēn. Dja gar pykakam ar anhō bēnjadjwýr kabēn ma. Ar anhō bēnjadjwýr raxmē uma dja gar aman kum adjāpēnh katāt. Kute mrāmri ne Kritumā ar adjāpēnh pyrāk dja gar ā kum adjāpēnhō ane. ⁶ Djām ar aje anhō bēnjadjwýr ýtābit kum adjāpēnh katātmā? Kati. Ar amā kākxkamdjwý dja gar amim,

—Kati, Kritumā ne ba apē. Kam dja ba Metīndjwýnh kabēn kōt mrāmri pykakam inhō Bēnjadjwýrmā idjāpēnh katātkumrēx. ⁷ Dja ba kabēn man kum idjāpēnhkam ikīnh. Nā bām kute pykakam memā idjāpēnh pyrāk. Nhym be, kati. Kājkwakam Bēnjadjwýr djwýnhmā ne ba apē, ane. Dja gar ā amim anen kam kum adjāpēnhkam akīnh.

⁸ Mýkam? Bir, ar akwý apa 'amýnh aje me kabēn kōt adjāpēnh týt kajgo ar aba. Bēnjadjwýr djwýnh Jeju kute aparmā ar adjāpēnh pumūnh. Ar adjāpēnh mex kōt dja ar amā o pānh mex. Nār ar akwý apa 'amýnh kētāw ne ar ga gar adjāpēnh ar aba. Me kute ar amā o pānh kadjy gar adjāpēnh ar aba. Bēnjadjwýr djwýnh kute ar adjāpēnh pumūnh. Ar adjāpēnh mex kōt dja ī ar amā o pānh mex. Me akunī adjāpēnh mex kōt dja ta amā o pānh mex. Tām ne gar amrēbē ama.

⁹ Ne bēnjadjwýr ar, ar aje amim me pa 'amýnh nhym me ar amā āpēnh kajgo ar bawā ar amā ne ba ikabēn. Dja gar ije ajbir ar anhō āpēnhmā ikabēn jarēnhja ma. Ikabēn kōt ar gadjwý ar anhō āpēnhmā amex. Kwārik wānh aje meo abikēnhmā me kangrōnhō aba kēt. Djām bēnjadjwýr'ā apydji? Kati. Ar gadjwý ne kākjkwakam ar anhō Bēnjadjwýr djwýnh. Tām ne ba ar amā arē gar amrēbē aje mar. Ta ne kum me'ō pyma kētkumrēx.

*Metĩndjwýnh nhõ kàxo kubèkà'ã ujarènh.
Rõ 16.20; Tex k 5.8; Xij 4.7; Ped k 5.8*

¹⁰ Akmere àpnhĩre ar, ije ar amã arènhõ ino rer kadjy ne ja. Bènjadjwýr djwýnh tý:xi. Atýx kadjy gora amim maro aba nhym arým ar amã atýx jadjã. ¹¹ Me karõ punu nhõ bènjadjwýr kute gwaj bamã 'èx ne gwaj banoo biknor prãmkumrèx. Dja gar amijã ano týx ne arek kubè dja nhym arým ar anoo biknor kèt. Arek kubè ar adjãm ne aje kangõnh kadjy dja gar aminèje Metĩndjwýnh nhõ kàxo kubèkà jangjè, kute gwaj bamã kàxo kubèkà nhõr kunjã aminèje angjè.

¹² Mýkam dja gar angjè? Bir, djãm me ì, gwaj baje me omũnhja ne gwaj baje aminèje me kangõnhmã? Kati. Me karõ punu pumũnh kètja. Apýnh me axwe nhõ bènjadjwýr ja ne gwaj baje aminèje me kangõnhmã. Apýnh me karõ punu, me rũnh 'itýx ja ne gwaj baje aminèje me kangõnhmã. Pykakam me axwe prãmja ne me kute mrãmri ne akamãt kó tykkam me mrãnh punuja pyrãk. Me ja nhõ bènjadjwýr ne gwaj baje aminèje kangõnhmã. Kãjkwakam me karõ jaxwe ar baja. Me karõ punu ja ne gwaj baje aminèje me kangõnhmã. ¹³ Kam, dja gar aminèje Metĩndjwýnh nhõ kàxo kubèkà kunĩ jangjè. Dja aje me kangõnh nhõ akati awýr bõx ga mebè atýx ne me kangõnhõ dja. Ne kam arým meo apan me kujate. Kam dja ga arek mebè adjãm týx rã'ã.

¹⁴ Be, mýj dja mebè ar anhõ kàxo kubèkãja kute gar aminèje angij? Bir, ajèxnhĩ kèt ne akabènkumrèx. Ajèxnhĩ kèt kadjy ne ar anhõ kàxo apre dja. Ga, krãkamngõnh kàxo pre djão kute kã janènh týxja pumũ. Kute o kàxo kubèkãja kunĩ janènh týx nhym arým 'ã rorok kèt. Ar gadjwý ar aje apre djão amikrax pre mãn prabè ajèxnhĩ kèt ne akabènkumrèx. Akabèn kajgo kèt ne arek me karõ punu kangõnhõ dja. Nhym kam me te kute Metĩndjwýnhbè ar ajo akèxmã.

Metĩndjwýnh kabènkõt dja gar katãt ar amijo aban ajaxwe kèt. Akatãt jabè ne anhõ kàxo anhinõkã. Ga, krãkamngõnh kute kurè djwýnhbè amipytãr kadjy kute kàxo inõkã jangjènhja pumũ. Ar gadjwý ar aje kàxo ar anhinõkã jadjãr mãn prabè ajaxwe kèt ne Metĩndjwýnhmã akatãt. Ne arým me karõ punubè amipytãn aminèje kangõnhõ dja.

¹⁵ Ar prĩne 'ã ujarènh nyja ma. Aje 'ã ujarènh ny mar jabè ne ar aparkã týx. Ga, krãkamngõnh kute parkã týx jangjènhja pumũ. Kurè djwýnh'ýr prõt ne kute amiparo bikènh kèt kadjy ne kute parkã týx jangjènh. Ar gadjwý ar aje ar aparkã týx jadjãr mãn prabè dja gar Kritu'ã ujarènh ny kõt adjumar mexja prĩne aman arým me'ýr mrãn memã arè. Dja gar memã arèn arým o aminèje me karõ punu kangõnhõ dja nhym me te: kute Metĩndjwýnhbè ar ajo akèxmã.

¹⁶ Dja gar kam tu amim Metĩndjwýnh markumrèx. Aje tu amim markumrèx jabè ne ar anhõ kàxo kruwbè àptãr djã. Ga, krãkamngõnh kute kruwbè àptãr kadjy kute amýnhja pumũ. Ar gadjwý ar aje anhõ kruwbè àptãr djã byr mãn prabè tu amim Metĩndjwýnh markumrèx. Tu amim markumrèx ne arým arek me karõ jaxwe nhõ kruwbè adjãptãro dja. Aje tu amim markumrèx jao dja ga õ kuwoy kruw kunibè aptãn mã pa. Me kabèn punu, apýnh me kaprĩ djãri, apýnh me tokry djãri ne kubè me karõ jaxwe nhõ kuwoy kruwja. Ar aje tu amim markumrèx jao dja gar mã pa. Nhym me te: kute Metĩndjwýnhbè ar ajo akèxmã.

¹⁷ Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým kute amim ar apytãrkumrèx. Ja dja gar tu amim markumrèx. Jabè ne ngõnhõ ar akrãdjè. Ga, krãkamngõnh kute amikrã pytãr kadjy kute ngõnhõ krãdjè turja pumũ. Ar gadjwý ar aje ngõnhõ akrãdjè tur mãn prabè tu amim ja markumrèx. Mrãmri Metĩndjwýnh arým kute amim ar apytãrkumrèx ja markumrèx. Ne kam arek me karõ punu kangõnhõ dja nhym me arým te kute Metĩndjwýnhbè ar ajo akèxmã.

Dja gar aje prĩne Metĩndjwýnh Karõ kabèn man memã arè. Aje kabèn mar jabè ne ar anhõ kãxdjwa kajgo. Ga, krãkamngõnh kute kurè djwýnhõ àpanh kadjy kute õ kãxdjwa kajgo jamýnhja pumũ. Ar gadjwý ar aje ar anhõ kãxdjwa kajgo byr mãn prabè prĩne Metĩndjwýnh Karõ kabèn man memã arè. Ne arým me karõ punu kangõnhõ dja nhym me arým te kute Metĩndjwýnhbè ar ajo akèxmã.

¹⁸ Dja gar kam Metĩndjwýnhmã akabèno aba. Kum mýjja kunio a'wý. Akati kunikõt kum ar akabèn jarè. Aje Metĩndjwýnh Karõ mar'ã ar amã djukanga kèt gè prĩne ar ajo ba mex. Prĩne kute ar ajo ba mexkam mã Metĩndjwýnhmã akabèn jarè. Kum Jeju nhõ me ja kunio a'wý. Ar ano týx ne amã djukanga kèt ne meo a'wý.

¹⁹ Badjwý kum ijo a'wý gè ijamak'ýr kabèno bõx ba gop imã me uma kèt ne memã kabèn jarè. Me krãptĩ kute Kritu'ã ujarènh ny mar kèt rã'ã. Ba gop me kunimã arènhõ amirĩtkumrèx gè 'ã ujarènh ny memã amirĩtkumrèx. ²⁰ Ba ne ba Bènjadjwýr djwýnh kabènkõt memã 'ã ujarènh ny jarènhõ iba nhym me arým kãxirãx jao idjuwpre. Dja gar kum ijo a'wý gè me te arým idjuwpre ba gop imã me uma kèt ne memã arènhkumrèx ne gop mrãmri kabènkõt ibè 'ã idjujarènh djwýnhkumrèx ne memã arènhkumrèx.

²¹⁻²² Xikiku ne ba arým ar amã ano. Imã gwaj bakamy Xikiku jabèkumrèx nhym Bènjadjwýr djwýnhmã àpènh katãtkumrèx ne 'ã ukanga kètkumrèx. Ba arým ar amã ano. Gèdja ar awýr bõx ne arým ijã ar amã ajarè. Mýjja kunĩ'ã ar amã ajarè gar arým iman arým ikam adjumar punu kèt ne akĩnh.

²³ Meŭndjwŷnhbê ne me Babām. Ne Bēnjadjwŷr djwŷnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar ar aje abeno akamywāo djuw mex gar adjumar mex ne amā aben jabêkumrêx ne tu amim ar markumrêx. ²⁴ Ar amā Bēnjadjwŷr djwŷnhbê Jeju Kritu jabêkumrêx ne 'ā adjukanga kêtja gê ar tu kum ar akaprĭkumrêx.* Tām ne ja.

* **6:24** Djām ar ga ne gar adjukaprĭ nhym ar pānh arŷm kum ar akaprĭ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĭkumrêx.

Paur kute Pirpukam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Krĩraxbê Pirpukam ne Paur memã Jeju jarê nhyr kam me kwý arým tu amim markumrêx. Paur kum ar kĩnhkumrêx nhyr ar jadjwý amipãnh kum Paur kĩnhkumrêx nhyr kam Paur ar kurũm tẽn atemã krĩrax 'òkam bõx. Bõx nhyr me ja kum Metĩndjwýnh kabẽn mar prãm kêt ne kam Paur pa 'amýn o tẽn mekbê ijê djãkam kumê. Nhyr arĩk kaprĩre ne mekbê ijê djãkam dja, prãm kam dja. Nhyr kam krĩraxbê Pirpukam Paur nhõbikwaja kum kĩnh djã jano, kõt kum ò kwý krẽn djã jano, nãr kon kum pi'òk kaprĩ jano nhyr kubyn kĩnhkumrêx. Paur kute amikajmãtã arkum Jeju jarẽnhja ta ne kõt kum mýjja jano, Epaprodjĩkõt ne kum kĩnh djã jano. Nhyr 'ýr o bõx. 'Ýr o bõx nhyr kubyn kam kĩnhkumrêx ne akubyn arkum,

—Ota ba arým kubyn arým ikĩnhkumrêx ne, ane. Nhyr kute kõt kum kĩnh djão bõxja, Epaprodjija ate kanê ne kam arým mekumrêx ne kam ò pykamã tẽmmã, nhyr Paur kute kõt arkum pi'òk no'òk janormã. Kute arkum pi'òk no'òk ne kõt anor ne ja.

Ë, Paur kute arkum pi'òk no'òk ne ja.

*Paur kute Metĩndjwýnhmã ar arẽnh.
Ep 1.15*

¹ Ba ibê Paurmê Ximoximê ne bar ar amã pi'òk no'òk ne. Ar ibê Jeju Kritu nhõ àpẽn ne bar ar amã pi'òk no'òk ne. Ë, krĩraxbê Pirpukam Kritu Jeju nhõ me ja, ò me mestire jamã ne bar pi'òk no'òk ne. Ar aje Jeju nhõ me jao aba djwýnhwãm atãri àpẽnhwãmê, ar akunĩmã ne bar pi'òk no'òk ne.

² Gê Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê gwaj Babãmmê krabê Bẽnjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprikõt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

³ Ota ba inhõ Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Nã bãm mã ar aman ar amar rã'ã. Nã bãm ar akam ikĩnh ne ije ar amar kunikõt kum amikĩnh jarê. ⁴ Djã nã bãm ar akam ikaprĩ? Kati, nã bãm ikĩnhkumrêx ne ije kum ar akunĩo idjã'wýr katã kum amikĩnh jarê. ⁵ Mýkam ne ba ikĩnhkumrêx ne ar ajo a'uw? Bir, ar ikõt adjãpẽnkkam. Kra:x kurũm ne gar ikõt apê ne memã Jeju kukrãdjã ny'ã adjujarẽnh atẽm rã'ã ne kam kõt ijo djuw mex ba kam itýxkumrêx ne memã Jeju'ã idjujarẽnh tẽ.

⁶ Kam ne ba ar akam ikĩnh ne. Arým ba kuma. Metĩndjwýnh ta ne arým ar ajo mexmo krax ne. Dja ar ajo mexo tẽn o tẽn o tẽn rã'ãn arým inomã kumê gar akunĩ

amextire. Æ kute ar ajo anhýrmã ne ba amikajmã'ã kuma. Mýj akatikam dja inomã kumê? Bir, akubyn Jeju Kritu bõx nhõ akatikam.

⁷ Be, kõt ne ba ije ar akunĩo ijamakja. Bir, mrãmri. Mýkam? Bir, imã ar akĩnhkumrêxkam. Ar akunĩ ne gar ikõt ar adjãpẽn abã. Metĩndjwýnh kute imã idjãpẽn jarẽnhja ne gar ikõt kum adjãpẽn ar aba. Djãm mekbê ijê djãkam idjãm kambit ne gar adjãpẽn ar aba? Kati, irãri ar ibaridjwý ne gar ikõt adjãpẽn ar aba. Irãri ar ibari ije Jeju kukrãdjã ny'ã idjujarẽnh nhyr me kute aprýo ba, ba prĩne kõt memã 'ã idjujarẽnh ne ije memã kum,

—Mrãmri ne ba ije me amã kõt Jeju'ã idjujarẽnh ar o ibaja, anhýrja, be, nã gãm ar ã ikõt Jeju'ã adjujarẽnh ane. Kam ne ba imã ar akĩnhkumrêx ne. ⁸ Imã ar akĩnhkõt ne ijamak inhõ djãkam tokry ne. Mrãmri ne ba kõt ar amã arê. Metĩndjwýnh kute prĩne me kadjwýnhbê me omũnhkõt arým ikadjwýnhbê ipumũ, ije ar ajo ijamak kõt ipumũ. Imã ar akĩnh raxi. Kute Jeju Kritu kute kum ar akĩnh pyrãk. Aben kõt ne bar ã ar amaro ane.

⁹ Nã bãm Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Ar amã aben jabêo amõr rã'ã o amõr rã'ãn arým ar amã aben jabê rax kadjy. Kadjy ne ba Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Be, dja gar amã aben jabêo atẽm rã'ãn kam arým kõt prĩne mýjja pumũnh mex ne kõt akrã kre mex. ¹⁰ Gar kam amim mýjja kabin mýjja mexbito amiptã. Nhyr mũm mýjja punu nõ gar katãt mýjja mexbito amiptãn kam amextire ne ajmã akute kêt ne ar aba rã'ã nhyr arým akubyn Kritu bõx. ¹¹ Nã, gar kam amextire. Jeju Kritu kute katãt me krã pymjýr djwýnh tãm gẽdja katãt ar amã ar akrã pumjuw gar katãt mrã. Nhyr me kam ar apumũn kam kõt Metĩndjwýnhmã rax jarẽn kum mex jarê. Tãm ne ja.

Paur tyko nãr tño kute Jeju raxo amirĩtmã.

Kor 1.24; A Xim 2.9

¹² Akmere ar, àpnhĩre ar, ã, ba ar amã arê. Djã nãm me ibê ijẽn kam Jeju'ã me ujarẽnh nyja mekbê krãta? Kati, nãm me mã Jeju jarê, arẽnh ry tpydjý nhyr me kunĩ kuma, me kute arẽnh bãptãr kêt. ¹³ Nhyr kam bẽnjadjwýrbê Xedja nhõ krãkamngõnhre kunĩ kuma, mete mekbê ijê djãkam imẽnhkõt kuma. Nã bãm Kritu'ã idjujarẽnh tẽ nhyr me mekbê ijê djãkam imê nhyr me kunĩ kõt kuma. ¹⁴ Nhyr gwaj bajê abeno bakamy kwý rax ne mekbê ijê djãkam idjãm kõt ipumũn kam Bẽnjadjwýr kanãrrãm kum me uma kêt kumrêx ne irãri ar tu memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnh ar o ba.

¹⁵⁻¹⁷ Nhyr bep apýnh ne me kwý kute amijo rũnh prãm kam Jeju'ã pydjĩn'ã ujarẽnh

mōr prāme memā Jeju jarēnho ba. Kum ikīnh kēt ne 'ā pydji prāme ne arīk ajkwakambit we memā Kritu jarēnh ar o ba. Ikaprī rax kadjy, mekbê ijê djākam idjāmkam ikaprī rax kadjy ne me arīk Jeju'ā ujarēnh ny jarēnh kajgo ar ba.

Nhym bep ate ne me kute mrāmri ukaprīkōt ar memā Jeju jarēnho ba. Me ja ne me kum ijabēn arým prīne ipumū. Metūndjwýnh kute imā idjāpēnh jarēnh ba ije tu katāt arēnhkumrēx nhym kōt me kute ibê ijê kōt ipumūn kum ijabēn kam ikudjwa memā Jeju jarēnho ba. Nhym bep ate ne me kwý arīk Kritu'ā ujarēnh kajgo ba.

¹⁸ Kwārīk rā'ā gē me tu ar amē arek 'ā ujarēnh ba. Dja me kum Jeju jabēn 'ā ujarēnh mexja mrāmri rā'ā. Nhym me kute 'ā pydji prāme Jeju jarēnh kajgojadjwý mrāmri rā'ā. Mrāmri gēdja me amē ar 'ā ujarēnh ba. Gē kam me kunī Kritu'ā ujarēnhja ma. Ba kam arým ikīnhkumrēx. Gēdja ba mā ikīnh rā'ā ne. ¹⁹ Jeju Kritu Karō gēdja ijo ba rā'ān ikadjy me ngrēk nhym me kam ikaba. Nhym adjwýnhdjwý mrāmri ar aje Metūndjwýnhmā ije adjā'wýro gēdja me arým bōm imē. Ja ne ba arým prīne kuma. Kam dja ba ikīnh rā'ā ne.

²⁰ Gora ba imā me uma kēt ne idjām týx ne Kritu'ā ajarē. Gora ba ā anhýr jabej kam memā Kritu raxo amirīt ne amikam ipijām kēt. Ije Kritu raxo amirīt prā:mā. Itīn rā'ā nār kon mete ibīn jabej o ne ba ije Krituo rax prām, o ne ba ije memā o amirīt nhym me arým kōt kute kum katormā. Amrēbē ne ba memā Kritu raxo amirīt rā'ā. Gora ba jakam djwý ā o ane. Tām ne ba amim kamnhix ne aminhōkre kadjwýnhbē maro nō.

²¹ Ikīnh djābē ne Kritu. Ajbit dja ba kuman o amikīnh. Djām ityk nhijukri ikaprī? Kati, ityk nhijukri dja ba ikīnho itīnja jakrenh mex ne. Ityk nhijukri dja ba arým Kritubē ikīnh djā pumūn kam ikīnhkumrēx ne.

²² Nhym bep dja ba arek itīn jabej kam Kritumā apē ne memā 'ā ajarē nhym me krāptī arým amikajmā'ā Jeju ma. Jadjwý ne mexkumrēx. Ije, nā bām te ari mýjja ma. ²³⁻²⁴ Nām te mýjja 'ō imā pydji prāme. Nā bām ityk ne Kritumē ro'ā iban inhýtā ije aben pumūnhmā kuman jām itīnkam ije Kritumā idjāpēnhja ma. Ije, nā bām te ari mýjja ma. Dja ba tyn arým mrāmri imexo, ikīnho itīnja jakrenh mex ne. Tām ne ba imā kīnhkumrēx ne. Nhym bep dja ba itīn ne kam ar amādjwý kīnh jadjār ar amā arēnh nhinon kumē.

²⁵ Nā, dja ba itīn ne kam ar amā Metūndjwýnh kabēn jarēnho tēn inom kumē. Tām ne ba arým prīne kuma. Itīn ne arek ar ar akam iba rā'ā, ar aje amim Jeju mar rax ne o atēm ne kōt akīnh kadjy. Ja ne ba arým kuma. ²⁶ Bir be, dja ba arým ar awýr ibōxjakam gar arým ipumūn kam arým ikōt Kritu Jejumā mex jarē. Kute ipytārkōt

ipumūn kam akīnh rax ne kam arým akunī kikrepdjitā Kritu Jejumā rax jarē.

*Ar te tokry Jeju'ā ukanga kētmā.
Ruk 6.22; Xij 1.12*

²⁷ Ē, ar ikabēn ma. Gar arým Kritu'ā ujarēnh nyja ma. Gora kōt ar amijo aba. Dja ba ar awýr itēm ne ibōx ne ije inhýtā ar apumūnh jabej arým ikīnhkumrēx. Ar aje kōt amijo abakam ikīnhkumrēx. Nār kon, mekbê ijê djākam idjām rā'ā jabej nhym arým iwýr ar ajā ujarēnh bōx jabej dja ba kuman ikīnhkumrēx. Gar atypydjin adjām týx ne axikōt akabēn ne ar memā Jeju kukrādja ny'ā adjujarēnh aban aro'ā aje o angryk ne aje akabēno me unēnhkam. Me kute Metūndjwýnh Kabēn japrýja dja gar akabēno me unē. Ja dja ba kōt kuman arým ikīnhkumrēx ne.

²⁸ Kwārīk wānh me kute ar ajaprýwā ne mūm kute Metūndjwýnho akēx ne kute aprýwā kwārīk wānh gar amā me uma kēt. Ate gēdja me wānh ar axwe ba. Gwaj mrāmri tu katāt Metūndjwýnhmā badjāpēnh mex ne. Nhym kam kōt me ar amā katon kam amijā,

—Bep djām mrāmri ne Metūndjwýnh ar wā pytā. Nhym bep ba ne ba ije mar kētkam kute ipytā kētkumrēx. Dja ba tu ibiknorkumrēx. Bep djām mrāmri ne ar ja arým mrāmri Metūndjwýnho aminhō. Kam ne kute ar utārja, ane. Dja me ar apumūn kam ā ane.

²⁹ Arým ne Metūndjwýnh Kritu kadjy amim ar ajā karō. Ga kam ar arým amikajmātā Kritu ma. Djām ja'ābit ne amim karō? Kati, mýjja 'ōdjwý. Ē, aje Kritukōt amijo abakam ar atokrymādjwý. ³⁰ Dja gar ikudjwa Kritukōt djan o angryk nhym me arým jām ar ajo akēx ne ar amā tokryjadja ga kam ar ikudjwa aje Kritukōt amijo abakam te atokryn te akaprīn mā kōt ajkamē. Wākam idjāmkam ne ba ā ane gar kōt ipumū. Jakam idjāmkamdjwý ne ba Krituo ingyk ne memā ikabēn gar ijā ujarēnh ma. Tām ne gar gadjwý arým kōt adjām ne aje o angryk ne atokryo aben pyrāk kadjy ne Metūndjwýnh ar ajā amim karō. Tām ne ja.

2

*Ar kute Kritu kudjwa amijo kàtammā.
Ep 4.1; A Kō 8.9*

¹ Akmere ar, āpnhīre ar, gora axikōt akabēn ne akabēno ikīnh. Be, ga arým Kritu kute ar amā týx jangjēnhwā pumū. Ne ajte kum ar ajabēn kam ar akaprīkam kute ar amā kīnh jadjār wā pumū. Metūndjwýnh Karōdjwý kute ar ajo ōbikwan kute ar ajo bawā pumū. Gar kōt aje abeno anhōbikwan kam amā aben kaprī. ² Be, ā kute ar ajo anhýrwākam dja gar kōt axikōt akabēn ne akabēno ikīnh. Kam dja ba arým kāj mā amū ikīnh ajkamē. Dja gar akabēn'ā kabēn ne

ar amã aben jabêo aben pyrãk ne axikôt akabên ne abenmã kum,

—Gwaj atemã bakabên kêt ne kam gwaj badjãpênho aben pyrãk ne gwaj bakabêno aben pyrãk, ane. O dja gar amũ kãjmã ikĩnh kamênho mõ.

³ Kwãrik wãnh gar amikadjwýnhbê amijo abênjadwýr ne ar meo aba kêt. Kwãrik wãnh gar amijo arax prãm kêt. Dja gar tu amikam apijãm ne amijo angrire ne amijo akãtãm. Kwãrik wãnh gar amikadjwýnhbê amijo abênjadwýr kêt. Nhyr bep amũ me ja'ãbit dja gar aminêje me'ã bënjadwýr rên kãjmã me kamênho tẽ. ⁴ Kwãrik wãnh gar gajbit amimar ne ar amijo aba kêt. Kwãrik wãnh gar amijo adjãptãr ne ar mebê mýjja jao anhýro aba kêt. Dja gar amũ me jadjwý ma.

⁵ Be, Kritu Jeju kute amijo ngrija pumũ. Kute mrãmri amijo ngri mex ne kute amijo kãtãmja pumũ. Kudjwa dja gar ã amijo ane.

⁶ Nã, Kritu raxmê Metĩndjwýnh raxo aben pyrãk. Kute aben pyrãk. Dji Kritu kubê Metĩndjwýnhkêt. Nãm ren Kritu ren amirax pumũnh japkrem ren arek ar ba.

⁷ Nhyr bep kati, nãm te rax ne, te kãjkwakam õ mýjja mex ne tu me bakadjy amikangan ruw. Tu amikunĩ kangan amijo ngrin me bawýr ruw. Ne kam ar memã ãpênh ba. Nãm tu amijo kubêngõkre.*

⁸ Ne kam ã kute me babêngõkre nhýja pyrãk. Axikõtõ. Nãm amijo ngrire ne amak mex ne akrãnmã Bãm kabênkõt mrã. Akrãnmã Bãm kabênkõt mrãnh rã'ã nhyr me kubĩ. Djã nãm me bĩn kajgo? E kum kati, pite'y tokry týxkam ne me kubĩ.

⁹ Kam ne Metĩndjwýnh raxo kãjmã kamên kam kum idji mex jarê, idjibê kumkati ne kum arê, idji rax ne kum arê. Kãjmã kute raxo amũ mýjja kunĩ jakrenh, o kute mýjja jakrenh mexĩ.

¹⁰ Dja me Jeju nhidji man kam arým umaje ibõ, pijãm djãje ibõ. Mýjja kunĩ dja idji raxkõt kuman kam arým umaje ibõn anihkrên 'õ kabên kêtumrêx. Kãjkwakam kadjy mrãnh djwýnhmê pykakam me kunimê, pyka kadjwýnhbê me karõmê mýjja kunĩ.

¹¹ Be, me kunĩ dja me abenmã,

—Nã, Jeju Kritu, ajbit ne Bënjadwýr djwýnh, ane. Dja me ane nhyr kam Metĩndjwýnhbê Bãmdjwý dja õ'ã

memã rax nhyr me Bãmmãdjwý kãjmã rax jarênho tẽ.

Be, dja gar ã Jeju Kritu'ã amijakreo ane.

¹² Jeju ne amak mex ne Bãm kabênkõt ar amijo ba. Kam dja gar gadjwý, akmere ar, ãnhýre ar, ajamak mex ne kabênkõt ar amijo aba. Be, gora ar ikamã ajamak mexwã kwãrik wãnh rã'ã. Gar itekre kamã mýjja punu wã 'õ nhípêx kêt. Nã gãm ar ikam ajamak mex ne prĩne Metĩndjwýnh kabênkõt ar amijo aba. Gora ar aje Metĩndjwýnh kabênkõt amijo abawã rã'ã. Gora Metĩndjwýnh kute ar apytãr ne kute ar ar ajo bakam gora ar mã ajamak mex ne kõt amijo aba rã'ã. Ne kum adjãpênh rã'ã ne. Dja gar amũ Metĩndjwýnh pyman kam apijãm ne kam kum adjãpênh rã'ãn kõt ar amijo aba rã'ã ne.

¹³ Nhyr mýj me'õ ne ar angrêk gar kabênkõt ar amijo aban kum adjãpênh prãm ne kum adjãpênh ar aba? Bir, Metĩndjwýnh. Metĩndjwýnh ta ne ar amã arê gar kabênkõt ar amijo aban kum adjãpênh prãm ne kum adjãpênh ar aba.

¹⁴ Kwãrik wãnh gar aben prĩkam mýjja japry kêt ne akabêno aben japanh kêt. Dja gar tu abenkam akabên mex. ¹⁵ Mýkam? Bir, ar ajaxwe kêt ne ajmã akute kêt ne arek ar abamã. Ar abê Metĩndjwýnh krakumrêxkam memã katãt amrãnhmã. Gora memã katãt mrã gã me axweja, me arĩk ar baja ar apumũ. Katãt ar amrãnhkam ne gar aje ngõnhpõkti nhirã pyrãk, aje akamãt kõ tykkam ngõnhpõkti kute memã irãja pyrãk. Nhyr bep me axweja, me arĩk ar baja ne me kute akamãt kõ tyk pyrãk.

¹⁶ Dja gar aje ngõnhpõkti pyrãk ne aje mã memã Metĩndjwýnh kabên jarênh nhyr me kute amim mar ne tĩn rã'ã rã'ã rã'ãmã. Dja gar ã amijo anhýr ar o aba ba kam ar akam ikĩnh. Kritu akubyn bõx ne kute me bakabin kam kute ar amexmã apõxkam dja ba ar akam ikĩnh ne ar ajo idjãmra iba ne kam aminhõkre kadjwýnhbê,

—Be, djã nã bãm te arkam idjãpênh rax? Djã nã bãm te arkam Jeju jarênho iba? Djã nã bãm arkum arênh kajgo? Kati, nãm ar amikajmãtã Jeju markumrêx. Ba kam idjãpênh kajgo kêt, ane.

¹⁷ Birãm djãm me ibĩ. Kon ne. Dja me te ibĩ ba mã ikĩnh. Nhyr Metĩndjwýnhdjwý mã ikam kĩnh. Mýkam? Bir, dja mete ibĩn jabej ibĩ nhyr Metĩndjwýnh mrãmri ikam kĩnhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute amrêbê Metĩndjwýnhmã mry par ne kute kum bõr nhyr kam mekam kĩnhja pyrãk. Dja ã ikam kĩnh ane. Ar gadjwý, dja gar amim Metĩndjwýnh kamnhĩx. Kam gédja

* 2:7 Kritu ne amijo kubêngõkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunikõt me kunĩ: bêngõkreja pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtýkmê me babêngõkremê ne me kunĩ: bêngõkre. Me kamrõmê me kukrãdjã kunĩ kubêngõkre aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarên ama.

Metündjwýnh ar akamdjwý kínhkumrêx. Kute mrâmri ne me kute Metündjwýnhmâ mry nhíby uba kangô runh nhym kam mekam kínhja pyrâk. Kute tâm pyrâk. Dja â itykkam gwaj bakam kínhô ane. Bir, mrâmri, kwârík wânh íbîn rá'â ba tu ikînh ne. Gwaj bakunî baro'â bakînh ne. ¹⁸ Gar gadjwý â ikôt akînh ane gwaj baro'â bakînh.

Ximoxi'â ujarênh.

¹⁹ Adjým, dja ba í wâm ar awýr Ximoxi jano. Ije ar awýr anormâ tu amijâ Bênjadjwýr Jeju kamnhîxkumrêx. Dja ar akam bôx ne akubyn iwýr tén bôx ne kam imâ ar ajarê. Kute imâ ar ajarênh mexo dja imâ ikînh jadjâ, ba kam ajte ikînh ne. ²⁰ Ximoxi ne mexkumrêx. Nhýnh ne atemâ me'ô ne ba ije wâm ar awýr anormâ? Kati, Ximoxi pydjii. Ajbit ne ikôt mrâmri ar ajo djuw mex ne. ²¹ Me kunî ne me amidjwýnhbit ma, ne kam Jeju Kritu mar kêt ne.

²² Nhym bep ate ne Ximoxi. Gar arým mexmâ akato. Nâm ikôt âpênh mexkumrêx. Kute me kra bâmkôt âpênh mexja pyrâk. Nâm â ikôt memâ Jeju'â ujarênh ny jarênhô tême ane. ²³ Be, tâm ne ba ije ar awýr anormâ tu kamnhîxkumrêx. Dja ba amima, itîn jabej nâr kon ityk jabej, dja ba amiman kam on ar awýr ano nhym wâm tê.

²⁴ Adjým, dja ba badjwý í wâm ar awýr tén bôx. Nâ bâm itemmâ tu amijâ Bênjadjwýr djwýnh kamnhîxkumrêx.

²⁵ Mrâmri dja ba akubyn ar awýr ikamy Epaprodji jano. Nâ gâm ar iwýr ano nhym iwýr bôx ne ikôt âpênh ar ba. Bar kam iro'â ar ije Jejuo ingyk ne memâ ikabên iba. Tâm ne gar iwýr ano nhym iwýr bôx ne kam ar akâxâ ijo djuw mex ar o ba, ba kam ije arým akubyn ar awýr anormâ.

²⁶⁻²⁷ Nâm ar ajo ama: ne. Ba kam ije akubyn ar awýr anormâ. Mrâmri ne arým kanê tÿx ne tyk 'ÿr. Tyk 'ÿr nhym Metündjwýnh kum kaprîn arým o mex ne. Kum tâmja kaprîn kum badjwý ikaprî. Ikaprî nhíby ajte ikaprî karô ne kanêbê utâ, Epaprodji pytâ, nhym arým mexkumrêx ne ar ajo aman kam,

—ÿ, arým ne ar ikanêkôt iman arým ikam umar punu, anen kam ar akôt umar punu.

²⁸ Kam ne ba ije akubyn ar awýr anor prâmkumrêx, gé ar awýr tén bôx gar omûn kam ajte akînhkumrêx. Ar akînhkumrêx ba badjwý arým ikaprî apêx. ²⁹ Bir be, kam dja ar awýr bôx gar amiwýr o wadjâ, ne akînhkumrêx ne Bênjadjwýr kôpdji'â kum akabên mex jarê. Dja gar â o ane, me'ô kute Epaprodji pyrâk dja gar â o ane, kâjmâ kamênhô tê. ³⁰ Be, tu amiwýr o wadjân kum akabên mex jarê. Djâ nâ gâm ar omû, Kritumâ âpênh ar bakam ren tykja pumû? Nâm ikôt ar âpênh ba. Gar te ikôt adjâpênh prâm nhym kam ta ar akâxâ ikôt âpênh ar

ba. Kute amikam tyk mar kêt ne tu ikôt ar âpênh ba.

3

Paur kute amikukràdjâ tûm kunî kanga.

¹ Ê, akmere ar, âpnhîre ar, gora ar ajte ikabên ma. Gora ar akînh. Gora ar gwaj banhô Bênjadjwýrwâ kôt akînh.

Ê, ba ajte ar amâ mýjja 'ôdjwý jarê, ôbê ije ar amâ 'â pi'ôk no'ôkja dja ba ajte ar amâ arê. Djâ nâ bâm ije ajte akubyn ar amâ arênhbê imâ idjukanga? Kati, me kute ar anoo biknorbê dja ba ajte akubyn ar amâ arê. ² Ê, gora ar aminêje me omû. Me axwe, me arík ar bawâ ar aminêje me omû. Me wâ ne me mýjja punubit nhípêx ne memâ me kute me mykâ jakârmâbit arênh ar o ba. Nâm me 'êx ne we ar memâ,

—Djâm ne aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomâ. Bep kati, dja ga me amim ama nhym me me amy nhinhu kâdjwý rê. Metündjwýnh ne kum me my nhinhu kâ rênhbit kính ne meo kra, bep me mykâ tâ ne kute meo kra kêt, anhÿr ar o ba. Nâm me 'êx. Me 'êxnhî ne me ar 'êx ba. Bir, nhýnh me jabê ne Metündjwýnh krakumrêx? Gwaj ba.

³ Gwaj ba ne gwaj mrâmri babê Metündjwýnh krakumrêx. Gwaj baje Metündjwýnh mar ne kum rax jarênh nhym Metündjwýnh Karô kute gwaj bajo ba nhym Kritu Jeju kute gwaj bapytâr gwaj baje kam kamnhîxbê ar baba. Kam ne gwaj babê Metündjwýnh krakumrêx. Djâm gwaj ba ne gwaj ajmâ amijon amiptân ar amijo badjâmba baba? Kati, Kritu Jeju ne gwaj bapytâ gwaj kam Kritukam bakînhkumrêx ne o ar badjâmba baba.

⁴ Djori me'ôwâ amikukâmâreo amran we,

—Ba inhingêt kôpdji'â Metündjwýnhmâ imex, anhÿr ar o ba? Nâr kon ajmâ amijon amijo âmba ba? Bir be, ba ren amijo idjâmba prâm ne ren badjwý ren amikukâmâreo amran ren amimexo idjâmba iba. Djâm ikâtâm, djâm íprý kâtâ got ba? Arkati, inhingêt kute imâ mýjja rero kute me ja kunî rer. Gora ima.

⁵ Ê, ijâ pi'ôk kamrêk pydji nhym me imykâ krâta. Ibê idjaerkumrêx nhym inhingêtbê Bênjâmîn. Djâm ibajtem got? Kati, inâmê ibâm amê Ar kubê idjaer djwýnhî. Ibê mekbê pardjêu 'ô ne ba prîne Môjdjê kukràdjâkôt amijo iba mestire. ⁶ Nâ bâm imâ Môjdjê kukràdjâ kínhkumrêx ne o ingyk ne meo ajkê, me kute amim Jeju marjao ibikênh mex ne. Nâ bâm prîne Môjdjê kukràdjâkôt amijo iba. Nhýnh ne me'ô ijâ,

—Kati, nâm Môjdjê kukràdjâ 'ôo akno, ane? Kati, nâ bâm prîne kôt amijo iba. ⁷ Bir be, amrêbê mýjja ja kunî imâ mex ba kanârrâm amijo iba.

Nhym bep kati, jakam arým imā punun imā kajgo. Ba arým kanga. Kritubit ne ikadjy mex, ba kam kanàrrām ar amijo iba. ⁸ Djām Mōjdjē kukràdjāmē me ikukāmāre jabit imā kajgo? Kati, mýjja kunī ne imā kajgo mexi. Nhym ije inhō Bēnjadjwýrbē Kritu Jeju marmā, ajbit pydji ne imā mex, imā kīnh, ba kōtbit ijamak bēn. Bir be, Kritu kadjy ne ba mýjja kunī kanga. Nā bām ikukràdjā tūm kunīo mīn ne tu bōm kumē, ije ajbito aminhō kadjy.

⁹ Ije Krituo aminhōn kam kōt idjām ne kōt ibamā ne ba mýjja kunī kanga. Ta ne imā ijaxwe kēt jarē ba kam kum imexkumrēx. Djām Mōjdjē kukràdjākōt ije ar amijo ibakam imexkumrēx? Kati, Kritukōt ne ba imex. Nā bām amikajmā'ā Kritu ma nhym Metīndjwýnh imā ijaxwe kēt jarē ba kam kum imex ne. Nām me ā amikajmātā Kritu maro ane nhym arým Metīndjwýnh memā axwe kēt jarēhno ane.

¹⁰⁻¹¹ Bir be, ije Kritu mar ne kōt ar amijo ibamā ne ba mýjja kunī kanga. Mýkam ne ba mýjja kunī kanga? Bir, ije prīne Kritu mar nhym kute ta týxo ijo týx, týxja tām kute akubyn amīfūn jao itýxmā ba kudjwa tokryo itokryn 'ā ingrà týx rā'ā nhym me kute Jeju kudjwa ibīn jabej ba kanga kēt ne kam ije ityk nhjukri akubyn itūn ne ikator kadjy amim kamnhīxbē ar amijo iba.

¹² Djām arým imexo imexkumrēx? Djām arým imex ne ijaxwe 'ō kētkumrēx? Kati, ām ije amijo itēm rā'ā. Tūmrām gēdja Metīndjwýnh ijā mex mē ba kam nrāmri imexkumrēx. Kadjy ne Kritu Jeju ipytān ijā amim karō.

¹³⁻¹⁴ Ē, akmere ar, àpnhīre ar, kraxje ijaxwe apēx kēt rā'ā. Ām ije amijo itēm rā'āā. Ne kam mýjja pydji'ā ino týx. Mýjja tūm, ije amijo iba tūmja ne ba tu wānh kum inhire. Tu wānh kum inhiren mar kēt ne amikukāmbit maro tē.

Kute me kute aben rerkam prōt týx ne kam amim kīnh djā jamýnhja pyrāk. Nām me amikukām 'ýr prōt ne prōt týx ne tyk djā kēt ne arým 'ýr: tē. Me kute me týxmē me tyk djā kēt nhō nēkrēx jamýnhmā. Me kute amim amýnhmā ne me katāt 'ýr prōt ne. Me prōtkōt ari ar rīt kēt ne ate krān mūm rīt ne mūm rīt kēt. Ajbit ne me kuman tu 'ýr prōt ne.

Bir be, nā bām ā ane. Nā bām ā amijo anen 'ýr amijo itēm rā'ān 'ā inopdji ne. Metīndjwýnh kute ijā amim karōkōt ne ba amijo tē. Metīndjwýnh ikam kīnh ne kute imā ikīnh djā nhōr ba ije amim amýnhmā ne ba kōt amijo tē. Bir be, nā bām ajbit ma. Ije kōt amijo iba nhym ikam kīnh ne kute imā ikīnh djā nhōrmā ne ba kadjy amijo itēm rā'ān 'ā inopdji ne.

Mýj nēkrēx nā, mýj ikīnh djā ne ba ije amim byrmā? Bir, Metīndjwýnh kute

kājkwamā me bajwýr gu me 'ýr bamōr ne ō kājkwakam mýjja mextikam ar babamā, tām. Kritu Jejukōt dja gu me kājkwamā wadjā. Mýj me'ōkōt? Bir, Kritu Jeju pydjikōt dja ba kājkwamā wadjā. Kadjy ne ba amijo itēm rā'ān 'ā inopdji ne. Metīndjwýnh ikam kīnh ne kute imā ikīnh djā nhōr kadjy.

¹⁵ Gwaj baje amim Jeju mar tūm ne kōt arým bamexja, dja gwaj arek kōt amijo bamōr rā'ā. Metīndjwýnhmā bajaxwe kēt kadjy arek amijo batēm rā'ā. Nā, gwaj o ane, ā axikōt maro ane. Dja gar akwý ate anhō kre kadjwýnhbē,

—Kē, waj. Ije Metīndjwýnhkōt ar ije amijo iba prām kētkumrēx. Mýj kadjy gēdja bar mýjja wākōt ar amikangōhno iba? anhýr jabej, nhym Metīndjwýnh arým ar amā kabēn 'ō jarē gar arým aman kam kōt amim akato.

¹⁶ Ē, ja dja gar ama. Arým ne gwaj kōt amijo batēmo ane. Gwaj arek bamōr rā'ā. Metīndjwýnh kute gwaj bajo mōr gwaj arek kōt bamōr ne atemā mūm bajō bamāt kēt ne tu arek katāt kōt amijo batēm nhym tūmrām Metīndjwýnh kute gwaj bajā mex mēnh gwaj bamextire ne bajaxwe kētkumrēxmā.

¹⁷ Akmere ar, àpnhīre ar, ar aro'ā ijā amijakren ikōt amijo tē. Ē, ar ipumū. Ar akajmātā katāt imrānhja pumū. Dja gar ipumūn kam katāt ā ikudjwa ar amijo anhýr ar o aba. Arým ar kwý kute ikōpdji'ā ikōt ar amijo ba. Dja gar ar kudjwa ama.

¹⁸ Nhym bep ate ne me kwý kum Kritu kurē. Nām me arīk ar ba ne kute Kritu me bakunī kadjy pīte'ykam tykja mar prām kētkumrēx ne kum kurē. Arým ne ba ar amā me ja jarēnh krāptī ne kam ajbir ajte akubyn ar amā arē, imýrkam ne ba ar amā arē. ¹⁹ Me ja dja me tu biknorkumrēx. Djā nām me kum Metīndjwýnh kīnh got? Kati, nām me arīk ar ban kam kum axwebit kīnh ne. Djā nām me pijām ne? Nām me ren axwekam pijām ne ar ba. Bep kati, nām me pijām kēt ne ar ban ajte ta amijo āmra ba. Djā nām me kājkwakam mýjja ma? Kati, nām me pyka jakam mýjjabit mar ar o ba.

²⁰ Bep ate ne gwaj ba. Gwaj banhō pykakumrēxbē ne kājkwā, Metīndjwýnh nhō kājkwā. Kurūm dja Bēnjadjwýr Jeju Kritu kubē me bapytār djwýnhja bōx. Tām ne gwaj kōtbit bajamak bēn ne amār ar o baba. ²¹ Dja bōx ne kam me bajo ny, me banhī punuja, tyk prānja dja o ny gu me kam banhī kute ta ī mextire, ī kadjwýnh ajmā kute kēt, ī mextire pyrāk. Mýjo dja me banhīo ny? Djām Jeju Kritu rerek got. Týxi. Ta týxo. Dja amityxo amijo aptān kam amikōt mýjja kunī mēn kam mýjja kunī nhō bēnjadjwýr. Ta týx tāmo dja me banhīo ny.

4

Kute arkum amijo ba mexmā 'ā karō.

Ep 4.3; Pir 2.2; Kor 3.15; Xij 3.17

¹ Be, akmere ar, āpnhīre ar, kam dja gar ā Bēnjadjwyrkōt amijo aban 'ā angrā t̄yxo ane. Djām imā ar akīnh ngri. Axwe imā ar akīnh, ije ar aje ijamak t̄yxkam ne ba ar amā ikabēn jarēn ar amā pi'ōk no'ōk ne. Ar ajo dja ba amikīnh ar o iba. Ar ga dja ba ar ajo idjāmra mō, imā ar akīnh raxkam, akmere ar, āpnhīre ar. Ar Jeju 'ā angrā t̄yx ne kōt aje amijo abamā ne ba ā ar amā pi'ōk no'ōko ane.

² Ē, āpnhīre ar, Ebodjijimē Xixiki, ba ar amā ikabēn jarē. Kwārīk wānh akabēno aben japanh kēt. Ar abē Bēnjadjwyr djwýnh krakam on ar aje aben pyrāk ne aro'ā axikōt akabēn. ³ Gadjwý, akmere, ikōt adjāpēnh djwýnhkumrēx, dja ga arkum akabēn jarē gē on ar kute aben pyrāk ne kabēno aben japanh kēt. Nām ar ikōt āpēnh ar ban memā Jeju'ā ujarēnh ny jarēnh ar o ba. Ne kam Kremēxidjwýkōt āpēnh ar ba. Kremēximē me ikōt āpēnh kunīmē, me tām ne me arým Metīndjwýnh me tīn rā'a rā'amā arým pi'ōk no'ōkkam amim me idji janhō. Nhyr bep ar nire kute ar ikōt āpēnhja ne ajmān ar arým ajbir kabēno aben japa. Mýkam? Arkumā dja ga akabēn jarē.

⁴ Be, on tu ar akīnh ry typydji, ar abē Bēnjadjwyr djwýnh krakam on tu ar akīnh ry typydji. Ba ajte ar amā arē,

—Ar akīnhkumrēx. ⁵ Gora me kunīmā ar adjukaprī. Bēnjadjwyr arým akubyn bōx 'ýrkam dja gar me kunīmā adjukaprī gē me kunī ar adjukaprīkōt ar ama.

⁶ Kwārīk wānh gar mýjjakam adjumar punu kēt. Tu Metīndjwýnhmā akabēn ne prīne kum amijarēn mýjiao a'wý. Ne mýjiao adjā'wýr katā kum amikīnh jarē. Kute ar amā mýjja kunī nhōrkam kum amikīnh jarēn kum ōdjānh jarē. Ā kum amijarēnho ane. ⁷ Dja gar ane nhyr kam Metīndjwýnh ar amā umar mex djā jarē gar kam adjumar mexkumrēx ne ar aba. Djām tāwā nhō me umar mex djā punu got. Tām wā ne ō me umar mex djā ra:xi. Nām me te kute mar ne kute kraxkōt omūnhmā. Kriju Jejukōt dja gar adjumar mexkumrēx. Ō me umar mex djājao dja prīne ar anēje aptā. Nhyr me umar punu 'ō ar amā ār prām kētkumrēx, amadjāmā ār kētkumrēx ne ar anhōkre kadjwýnhbē ār kētkumrēx.

⁸ Be, akmere ar, āpnhīre ar, ba ajte ar amā mýjja jarē. Godja mýjja mextire, nār mýjja ajmā kute kēt ne kīnhkumrēx jabej gora ar ajbit ma. Kwārīk wānh gar mýjja punu 'ō mar kēt.

Bep mýjja me kute arēnh ne 'ēxnhī kēt 'ō, me kute katāt kabēn jadjwýr 'ō, mýjja mex me kute kōt amijo ba 'ō,

me kabēn mex me kute o aben nhikjē kēt 'ō, mýjja mex me kute omūnh ne kīnhkumrēx 'ō, mýjja mextire me kute kīkre kunīkōt mar ne kute o ýrja 'ō,

mýjja ja dja gar mar o aba.

⁹ Ije ar amā ikabēn jarēnh gar aje ikabēn mar ne ikabēnkōt aje amijo aba ne ije amijo iba gar aje ije amijo ibakōt ipumūnh gora ar ā ikudjwa amijo ane nhyr kam Metīndjwýnh ar amā umar mex jarēn prīne ar ar ajo ba. Tām ne ja.

¹⁰ Be, nā bām ikīnh ra:x ne. Ne Bēnjadjwýrmā amikīnh jarē. Nā gām ar ajte ijo djuw mex ba kam ikīnhkumrēx ne. Ar aje ijo djuw mex kēt ne kam ajbir ajte ijo djuw mex. Ar atāri ar iba ga ren ar ijo djuw mex rā'ā. Nhyr bep amybyr ne ba ar iba gar ijo djuw mex kēt. Djā nā gām ar ijo aknon ijo djuw mex kēt. Arkati, nā gām ar aje imar rā'a ne te jānh gar aje ijo djuw mex prāme.

Kute arkum arkam amikīnh jarēnh.

¹¹⁻¹² Djām imā prām nār inhō mýjja kētkam ne ba ije ar amā amijarēnhja? Kati, ikīnhkumrēx. Ba arým amikam ajkam aman arým tu ate ikrā. Ē, godja inhō mýjja kētkam nār kon inhō mýjja krāptīkam ba tu kam ikīnhkumrēx ne ar iba. Godja mýjja punu arým iwýr bōx ba tu ikīnhkumrēx. Nhyr mýjja mexdjwý arým iwýr bōx ba arým ikīnhkumrēx. Mýjja punu nār mýjja mex iwýr ban bōx katā ba tu ikīnhkumrēx ne ar iba. Imā prām nār ijajne jabej, inhō nēkrēx krāptī nār inhō nēkrēx kēt jabej ba tu ikīnhkumrēx ne ar iba. Ja ne ba arým ije mar t̄yx. ¹³ Kriju ta ne ijo t̄yx nhyr mýjja kunī iwýr ban bōx katā ba tu ate ikrān ikīnhkumrēx ne ar iba.

¹⁴ Bep mrāmri ne gar adjukaprīkumrēx. Nā gām ar itokry pumūn kam anhōdjānhkōt imā mýjja jano. Mrāmri ne gar amexkumrēx.

¹⁵ Amrēbē ije pykabē Matenikam memā Jeju'ā idjujarēnh ny jarēnhmo krax ne kam kurūm itēm kam ne gar gajbit ikōt apē ne imā mýjja kwý jano. Atemā me kute Jejukōt aben pydji 'ō kute imā mýjja janor kēt. Ar gajbit ne gar imā mýjja jano. Be, gar aje imar rā'āja pumū. Kribē Pirpukam ar aje amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio baja, ar gajbit ne gar imā pi'ōk kaprīre jano ba amim kuby. ¹⁶ Ne ajte kribē Texarōnikakam idjām rā'ākam inhō pi'ōk kaprīre kēt. Gar imā kwý jano, ne ajte ano.

¹⁷ Djām ar aje ajte imā pi'ōk kaprīre nhōrmā ne ba ajte ar amā ane? Kati, Metīndjwýnh ar akam kīnh ne kute ar adjukaprīo pānh gar akīnh raxmā.

¹⁸ Nā, mrāmri ar aje imā anorja kunī arým iwýr bōx ne imānhkutān kwý ijakre. Gar aje Epaprodjīkōt imā anor nhyr kute imā o bōxja imā kungā nhyr arým inhō mýjja krāptī ne. Ar aje imā ōrja kute Metīndjwýnh nhō mry pyrāk, kute ō mry

kudjyre pyrək. Me kute Metĩndjwýnhmā mry par ne kute kum bōr nhym kum kĩnh ne mekam kĩnhja. Kute tām pyrək. Nā gām ar imā mýjja ngā nhym kam Metĩndjwýnh ar akam kĩnhkumrēx. ¹⁹ Kam dja ar amā mýjja ngā nhym ar amānhkutā ne.

Djām inhō Metĩndjwýnh ō nēkrēx kēt got. Arkati, kàjkwakam ō mýjja krāptĩti: kute kanhētire pyrək. Dja ar amā kwý ngā, Kritu Jeju djō'ā ar amā kwý ngā nhym kam ar anhō mýjja ar amānhkutā. Nhýnh ne Metĩndjwýnh ar amā mýjja 'ō nhōr kēt? Kati, dja ar amānhkutā kungā nhym rā'ān kumex.

²⁰ Gē me kunĩ me banhō Metĩndjwýnhmā rax jarē, Metĩndjwýnhbē me Babāmmā rax jarē. Kum rax jarēnh rā'ā rā'ā. Gē me ā ane. Tām ne ja.

²¹ Nā bām ar ajo ama, wānh, Kritu Jejukōt ar abē Metĩndjwýnh nhō ar amexja ne ba ar akunĩo ama ne. Wānh ar abenmā ijarē. Nhym jakamdjwý ar kute Jejukōt abeno kamy ar ajo amak rā'ān ar amā amijarē.

²² Jakam, Metĩndjwýnh nhō me mex kunĩ ne ar ar ajo amak rā'ān ar amā amijarē. Nhym bēnjadjwýr Xedja nhūrkwākam me jadjwý ar ajo amak tý:x ne.

²³ Gē gwaj banhō Bēnjadjwýr Jeju Kritu ukaprĩkōt prĩne ar akunĩo djuw mex. Tām ne ja.

Paur kute Korxikam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Me'ò nhidjibê Epapraj ne arým Paurkòt Jejuo aminhò. Ne kam akubyn ò pykabê Korximã tèn kam memã ar Jeju'ã ujarènh ba. Nhyr mekam kwý arým tu amim Jeju markumrêx ne kòt aben pydji. Nhyr kam Epapraj Paur'ýr tèn bôx. Mekbê ijê djâkam Paur ãm rã'ã nhyr Epapraj 'ýr bôx ne kam ò pykabê Korxikam ar ja Paurmã ar arènhò nhý. Nhyr kam tu Paur kute ar omünh kêt kam tu kum ar kïnhkumrêx. Kute ar omünhmãn prãbê tu kum ar kïnhkumrêx ne kam arkum pi'òk no'òk ne. Nhyr bep Korxikam me kwý ne me Metündjwýnh kabên kupa'ã ar memã arènhò ba. Nãm me 'èx ne we,

—Me mykã rênhibit ne Metündjwýnh kum me kïnh ne meo kra. Ne ajte memã 'èx ne we,

—Metündjwýnh kadji mrãnh djwýnhmã akabên. Djãm abênjadjwýr got ga katãt Metündjwýnhmã amijarê? Dja ga kadji mrãnh djwýnh kumrêxmã amijarê gê amü kum ajarê, ane. Kati, nãm me memã 'èx. Nhyr me kute mýjja krênmã nhyr me mebê mýjja pyman memã kum,

—Ë, kwãrik wãnh ja krên kêt, ane.

Kam ne Paur arkum,

—Kwãrik wãnh atemã me kabênwã mar kêt. Nhyr bep Kritu ne kabên mexkumrêx. Tãm gédja gar 'ãno djan kabên ma. Kritu ajbit kute me utãr. Kwãrik wãnh kadji mrãnh djwýnhmã akabênwã wãm nõ. Kritu pydji ne kute me utãr. Kwãrik wãnh atemã 'ò jabej kêt. Ajbit ne Metündjwýnh djwýnhí ne mýjja kuni 'y ne kute me utãr. Nã, nhyr Jeju Bãmbê Metündjwýnh tãm ne amiwýr me bajo bôx. Kra kukwakam amiwýr me bajo bôx ne me bajo òbikwakumrêx. Nãm ã Paur arkum pi'òk no'òko anen kam arkum ano. Tãm ne ja.

¹⁻² Ba ibê Paurmê gwaj bakamy Ximoximê ne bar ar amã pi'òk no'òk ne. Ibê Paur, Metündjwýnh kute ijã amim karò nhyr Jeju Kritu kute ijanor ba itêm, ba, ba ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Kríraxbê Korxikam Kritu nhò me ja, ò me mextire ja, ar aje amim Kritu markumrêx ne 'ã angrã týx ne Kritukòt aje abeno akamyja, ar amã ne ba pi'òk no'òk ne.

Gê Metündjwýnh ar ajo djuw mex, Metündjwýnhbê me Babãmmê krabê Bênjadwýr Jeju Kritu ar ukaprikòt ar ajo djuw mex ne ar ajo ba, ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metündjwýnhmã arkam amikïnh jarènh.

³ Bar ije Metündjwýnhmã ar ajo idjã'wýrkòt mã kum ar akam amikïnh jarê. Bãmbê Metündjwýnh, gwaj banhò Bênjadwýr Jeju Kritu Bãmbê Metündjwýnh kumã ne bar amikïnh jarê. ⁴ Mýkam ne bar kum ar akam ikïnh jarê? Bir, nã gãm ar tu amim Kritu Jeju markumrêx ne kam kòt amã me jad-jwý jabêkumrêx, amã ò me ja, ò me mex-tire ja jabêkumrêx bar arým kuman kam ikïnhkumrêx.

⁵ Be, kute ar amã mýjja mex djir ne gar kam ama. Metündjwýnh kute kãjkwakam ar amã mýjja mex djir ne katãt ar amã arènh, mýjja mex tãm ne gar aman tu amim kamnhíxkumrêx ne kam kam ama. Ar aje mýjja mexkam amakkam ne gar tu amim Jeju markumrêx ne kam kòt amã ò me ja jabêkumrêx. Bir be, nã gãm ar Jeju'ã ujarènh nyja man tu amim kamnhíxkumrêx. Jeju'ã ujarènhja ne katãt nõ. Kabên punu kêt. Kabên 'èxnhí kêt. Kam ne katãt nõ.

⁶⁻⁷ Be, Jeju'ã ujarènh ny arým wãkam ar awýr bôxwã pumü. Nãm me pyka kunikòt Jeju'ã ujarènhò ajmã. Arým ne me o ajmã nhyr me ar akudjwa arým kuman arým kum mýjja mexbit kïnh ne ar o ba. Nãm me mýjja mexbit ma. Be, nãm ã wãkamdjwý ar amã arènhò ane. Gar arým ã mýjja mexbit maro ane. Krax kurüm ar aje mar totokbê ne gar ã amijo ane.

Epapraj ne ar amã Metündjwýnh jarènhò tẽ gar arým kòt maro tẽ. Nã, Epapraj ne ar amã Metündjwýnh djukapri jarê. Metündjwýnh ne ukaprikòt ar ajo djuw mex. Nhyr Epapraj ar amã ukapri jarê gar kam arým tu amim markumrêx. Nã gãm ar anhòkre kad-jwýnhbê,

—Nã, mrãmri ne arým Metündjwýnh djukaprikumrêx ne ja, ane. Nã, Epapraj ne ar amã arê gar maro tẽ. Ar imã Epapraj kïnhkumrêx. Nãm ar ikòt àpènh ar ba. Mrãmri Kritu nhò àpènhkumrêx ne kum àpènh ar ba ne kute kanga kêtumrêx. Nãm wãm ar akam bôx ne ar ikòpdji'ã ar àpènh ba.

⁸ Be, Epapraj, ta ne ar imã ar amex jarènh ar imã,

—Ota arkum aben jabêkumrêx. Metündjwýnh Karò ne abenã arkum karò nhyr ar arým kum aben jabêkumrêx, ane. Nãm ã ar imã ar ajarènhò ane.

⁹ Bir be, kam ne bar mã kum ar ajo a'uw. Epapraj kute ar ajarènh bar ije mar totokbê ne bar Metündjwýnhmã ar ajo idjã'wýr ry typydji. Nã bãm ar kum ar ajã,

—Dja ga prïne arkum 'ã karò gê ar kuman akabènkòt ar amijo ba. Dja ga Akaròo prïne ar no bô. Akaròo ar no bô gê ar prïne akukràdjã ma. Nã bãm ar ã kum ar ajo idjã'wýro ane.

¹⁰ Bir be, dja Metündjwýnh prïne ar amã ar adjàpènh'ã karòh ar ano bòn ar amã

amikukràdjà jarè gar kam arým mã kòt amijo aba mextire gè Bènjadjwýr ar akam kínhkumrèx. Ga kam ar amã mýjja mexbit kính ne ar o aban ajte Metíndjwýnh maro tèn: amũ maro ajkamèn mar rax ne.

¹¹ Gédja Metíndjwýnh príne ar ajo týx. Djãm uma ngri got. Uma raxo kute mýjja kunĩ jakrenh. Ta týxo godja príne ar ajo týx ne, ta mexo príne ar ajo mex ne. Ga kam ar akràn mã amijo aba. Kwãrik wãnh gè te mýjja punu ar akam apòx nãr kon ar akaprĩ ar akam apòx gar mã Jejukòt ajkamèn tu akràn mã amijo aban angrýk kèt ne tu akínhkumrèx. ¹² Ne tu Jeju Bãmbè Metíndjwýnh mã amikính jarè.

Bir, mýkam? Bir, arým ne gwaj bajo mex. Gwaj bamex nhym kute ò me mextire jamè ro'ã gwaj bamã mýjja nhõrmã. Kute ò me jamã mýjja mextire djir ja tãm gédja gwaj baro'ã gwaj bamã kungrã. Ò pykakam a'ubit, ò pykakam me axwe 'ò kèt, mýjja punu 'ò kèt tãm'ýr dja gwaj bõx nhym kute gwaj bamã mýjja ngrãnh ne kam ar kute gwaj bajo bamã. Kadjy ne gwaj bajo mex ne.

¹³ Be, arým ne mrãmri tu gwaj bapytãrkumrèx. Amrèbè ne Xatanaj ar gwaj bajo ba gwaj kam bamã bajaxwebit kính ne ar o baba nhym kam kute mrãmri akamãt kò tykkam kute ar gwaj bajo ba pyrãk. Nhym arým Metíndjwýnh kubè gwaj bapytã nhym arým wãnh ar ba. Arým tu Xatanajbè gwaj bapytãrkumrèx. Xatanaj kute átykri ar gwaj bajo bajabè ne arým gwaj bapytã nhym Kra arým ar gwaj bajo ba. Bãm kum Kra kínhkumrèx ja ta ne arým ar gwaj bajo ba.

¹⁴ Nã, Bãm ta Xatanajbè gwaj bapa 'amý. Amrèbè Xatanaj ajbit ar gwaj bajo ba nhym kam Bãm kubè gwaj bapa 'amýn gwaj bajo katon gwaj bajaxwe tu o aknon gwaj bajo ba. Kra tyk ne kamrò bikapínkòt ne Bãm gwaj bapytãn gwaj bajaxweo aknon tu mar kèt ne.

Kritu kute raxo katãt me kunĩ jakrenh.

Dju r 1.1; Kar 10.36; Kor 2.9; Idja 1.2

¹⁵ Nã, kra ta ne memã Bãmo amirít ne. Djãm me kute noo Metíndjwýnh pumũnh got. Me kute noo omũnh kèt. Nhym kam kra ta memã Bãmbè Metíndjwýnhõ amirít ne. Amè ar kute aben pyrãk. Ar amè tãmý. Nhym kam kra ta memã Bãmo amirít ne. Ne kam ajte kubè Metíndjwýnh Krakam ta ne ò mýjja kunĩ djwýnh, mýjja kunĩ nhõ bènjadjwýr.

¹⁶ Ta ne kute mýjja kunĩ 'yr djwýnh. Bãm kabènkòt ne mýjja kunĩ 'y. Kãjkwamè pykakam mýjja ja kunĩ 'y. Mýjja me kute noo omũnhjamè mýjja me kute noo omũnh kètjamè, tãm ne kunĩ 'y. Me karõ nhõ bènjadjwýrmè kadjy mrãnh djwýnh nhõ bènjadjwýrmè mebèngòkre* nhõ bènjadjwýr

rũnhmè bènjadjwýr krymè mýjja kunĩ ne amim ipèx ne. Bãm kabènkòt amim ku'y. Nãm príne amim mýjja kunĩ 'y, príne o atom, kam ne ò mýjja kunĩ djwýnh, ta ò mýjja djwýnh.

¹⁷ Adjàkam, mýjja kator kètri ne Jeju ar tĩn ne ba. Djãm pykabè mýjja ta ar ba? Kati, ta ne kute mýjja ba djwýnh ne kam kute mýjja 'ò kanga kètukumrèx. Kute mýjja kunĩ 'yrkam ne kute mýjja 'ò kanga kèt. Kra ta ne ar mýjja ba. Nhym mrãmri mýjja tu kunĩ rã'ã: rã'ã.

¹⁸ Nhym ajte Krabè Jeju ta ne ò me ja kadjy bènjadjwýr. Me kute amim Jeju mar ne kòt amijo baja me tãm ne me kute Jeju nhĩ pyrãk. Nhym bep Jeju ne kute krã pyrãk. Jeju ne kam ò me ja kadjy bènjadjwýr. Ta ne kutewa ne kam amikòt mýjja kunĩ apòxo tè. Ne kubè Metíndjwýnh krakam kumrèx me tyk kurũm tĩn ne kato. Kam ne ajbit pydji raxo kute mýjja kunĩ jakrenh, raxo mýjja kunĩ mã wa.

¹⁹ Kubè Metíndjwýnh djwýnhĩ. Apýnh Ar kubè Metíndjwýnh djwýnhĩ. Kra kubè Metíndjwýnh djwýnhkumrèx. Metíndjwýnh ne Kramè kute aben pyrãk'ã amim karõ nhym kam Kradjwýr kubè Metíndjwýnh djwýnhĩ. Ar amè kubè Metíndjwýnh djwýnhĩ.

²⁰ Bir be, Metíndjwýnh ta ne amim Kra'ã karõ, krakòt kute amim mýjja kunĩ ò bikwamã, pykakam mýjja nãr kãjkwakam mýjja, kunĩ kute o ò bikwamã. Mýjkòt? Krakòt, kra ne me kadjy píte'ykam tyn kamrò ajkapĩ nhym kam kòt Bãm memã kabèn mex jarè nhym me arým umar mexbit ma.

Metíndjwýnh kute meo ò bikwa.

²¹ Amrèbè ne gar Metíndjwýnhõ akurè djwýnh. Ar aje ajaxwekòtbit ajamak bèn ne aje mýjja jaxwebit ar o abakam ne gar o akurè djwýnh. ²² Nhym bep ajbir ne Metíndjwýnh ar ajo ò bikwa. Nã gãm ar te amã kurè nhym Metíndjwýnh tu ar ajo ò bikwakumrèx. Kra ne me kadjy amijo kubèngòkren ruwn kam ty. Nhym kam kòt Metíndjwýnh ar ajo ò bikwakumrèx. Mýj kadjy ne ar ajo ò bikwa? Bir, kute amiwýr ar ajo bõx, gar kabem aku'emã. Ar mrãmri Metíndjwýnh mexo amextire ne ajmã akute kèt ne ar aba ne ar akam mýjja punu 'ò kètukumrèx ne kabem aku'emã. Kadjy ne Metíndjwýnh ar ajo ò bikwa, godja gar arek o tèn kanga kèt jabej. ²³ Godja gar arek aje Jeju 'ã angrãnh mrãmri adjãm týx ne aje kanga kèt jabej ne kam ajte amijã kamnhìxbè kam amak ar o aban kanga kèt jabej. Nã gãm ar arým Jeju'ã ujarènh nyja man kam amim kamnhìx ne kam kam ama. Godja gar mrãmri arek kòt amijo atèm rã'ã ne aje kanga kèt jabej ne kam mrãmri arým 'yr bõx.

* **1:16** Apýnh me ò pyka djãri kunikòt ne me kunĩ bèngòkre. Kubèkã jakamè me kakrãtykmè me babèngòkremè ne me kunĩ: bèngòkre.

Djām ar gajbit ne gar Jeju'ā ujarēnh ma? Kati, pyka kunikōt ne Jeju'ā ujarēnh mekōt ajmā. Ba ibē Paur ne ba memā Jeju kukrādja ny'ā idjujarēnh mō. Idjāpēnh ne ja. Kam ne ba kājbe memā 'ā idjujarēnh mō.

Paur me kadjy āpēnh.

²⁴ Ā idjujarēnh mō nhyem me arým kōt ijo ajkē ba itokry ne. Djām kōt ikapri? Arkati, ikīnhkumrēx. Me akadjy ne ba itokry ne kam ikīnh ne. Mete Krituo bikēnh nhyem tokryja 'ā ne me ijakre. Ba kam ba itokrykōt mete inhō bikēnh ba, ba itokryjakōt ne ba Kritu tokry nhinomā rēnhō tē. Jeju nhī kadjy, mete amim Jeju mar ne kute Jeju nhī pyrākja, me kadjy ne ba itokryja. ²⁵ Ne me akadjy idjāpēnhja. Metūndjwýnh ne me akadjy idjan imā idjāpēnh jarē. Ba kam me amā idjāpēnh ar iba. Mýj idjāpēnh nā? Bir, ije me kunimā prīne Metūndjwýnh kabēn'ā idjujarēnh itēm nhyem me kunī kute marmā.

²⁶ Amrēbē ne me kunibē Kritu apdju ne. Nām me bakukāmāre amikam kra jadjwýro tēm tāmtā: nhyem bipdjur rā'ā. Nhyem kam ajbir Metūndjwýnh arým memā o amirīt, ta o me mextire jamābit o amirīt ne. Kute amim me ja'ā karōkōt ne memābit o amirīt ne. ²⁷ Amrēbē ne amim 'ā karō ne kam mebé udju: ne. Ne arým jakam memā o kato, o me mextire jamābit ne o amirīt ne. Mýj ne mekbē udju ne ajbir memā o amirīt ne? Bir, Kritu me bakadjwýnhbē ýrja. Tām ne gu me o mýjja mex'ā amim kamnhix ne. Kritu me bakadjwýnhbē ýrkam ne myt kunikōt mā me bamā mýjja mex ngā ba me ikīnhkumrēx. Mā ne mýjja mexja kute? Bir, mýjja mex ja ne apēx prām kētkumrēx. Mýjja mex ja ne mexo kute mýjja kunī jakrenh, kute me kute o nékrēxo amimexja kunī jakrenh mex ne. Dja mā amirīt rā'ā ne. Djām me kwýmā ne o amirīt ne? Kati, pyka kunikōt ne o me jamā o amirīt ne.

²⁸ Bir be, kam ne bar mā me kunimā Kritu'ā ajarē. Ar ikrā mexkōt, ar ik-abēnh mexo ne bar me kunimā tīn jangijñ me kunimā Metūndjwýnh kabēnh jarē. Ar ije Metūndjwýnhmā meo imōr ne kum me ōrmā. Me kunī arým kute Kritu mar mex ne kute inomā mēnh, me tām ne bar ije Metūndjwýnhmā meo imōr ne kum me ōrmā. ²⁹ Kadjy ne ba idjāpēnhkam ityk djā kēt ne. Djām Kritu rerek got. Axwe týx ne ta týxo ijo tý:x ba kam me kadjy idjāpēnh ra:x ne.

2

Kritu ajbit rax nhyem me kute ja mar kadjy ne Paur djāpēnh raxja.

¹ Ē, ba ar amā arē, gar ama. Gora ar amā idjāpēnh raxjakōt ima. Krīraxbē Raodjikam ar jamē apýnh krī rūnh djāri me jamē me aje te ipumūnh kēt ba akrānmā ar me akunimā idjāpēnh ibaja pumū.

² Mýj kadjy ne idjāpēnh raxja? Ije ar amā týx jangjēnh gar aje atýxmā. Ne aje ar amā aben jabēn axikōt akabēn ne ar abamā. Ga kam ar aje mrāmri Kritu markumrēxmā, Metūndjwýnh kute prīne mekbē o bipdjurja ar aje mar ne aje katāt kōt mar ar o abamā. Mýj ne mekbē o apdju? Kritu. Kritu mekbē bipdjur ne gar aje marmā. Me kute Kritu mar rax ne kute mrāmri me o nékrēx rūnh pyrāk. Dja gar ā Kritu mar rūnhō ane. Kadjy ne idjāpēnh raxja.

³ Nā, Kritu pydji ne kute amikadjy memā no mex jangjēnh djwýnh. Ajbit kute memā Bāmmē ar kukrādjaō amirīt, kukrādjaō bipdjurjao amirīt nhyem kōt me arým o mýjja mex maro tē, o mýjja mex maro tēn kam kōt no mex. Nhyem kam apýnh me kute Metūndjwýnh nhō mýjja mar djāri mrāmri kute o nékrēx mextire ja pyrāk. Be, ga Kritu pydji kute amikadjy memā no mex jangjēnh nhyem me no mex ne kute o mýjja marja pumū. ⁴ Atemā 'o kēt. Ta pydji ne kute Bāmjo amirīt. Ē, me'ō kute ar anoo biknor karō ne ba ar amā katāt 'ā ajarē. Me 'ēx ne kute kabēn punuo amikabēnh mex ne o kute ar anoo biknor karō ne ba ar amā ane.

⁵ Nām te jānh prāme ba amybýmbit imā ar akīnh ne ar amar rā'ā. Arým ne ba ar aman kam ikīnhkumrēx ne. Nā gām ar amim Kritu markumrēx ne 'ā angrā týx ne amā me uma kēt ne kanga kētkumrēx ne 'āno dja, ne akrānmā aben mē ar aba. Ba kuman kam ikīnhkumrēx ne.

Ar kute Kritubit mar kadjy.

⁶ Bir be, ar aje Kritu Jejuo anhō Bēnjadjwýrkam ā kōt amijo abao ane, anhō Bēnjadjwýr Jejukōt ā amijo abao ane. ⁷ Dja gar ā amū Kritu maro abikamēnhō atēm kute mrāmri ne pī abatānh kadjy kute pykamā arē ngjēnh ne kute pyka 'amýnh týxja pyrāk. Dja gar ā amū Kritu maro abikamēnhō atēmo ane, ne ā Kritu 'amýnh týx ne 'āno adjāmo ane. Ne amrēbē ar aje amim Kritu marja arek o tē. Me kute ar amā arēnhkōt dja gar arek o anhýro tē. Dja gar ā o anhýro atēm rā'ān prīne mar týx ne. Ne kam Metūndjwýnhmā amikīnh jarē, ne kum amikīnh jarēnh 'āno dja.

⁸ Dja gar aminēje me kabēn punuwā pumū. Dja me kabēn punu 'ēx ne amijo kabēn mex ne mōn ar anoo akno. Djām me kabēn punuja kabēn katāt got, kabēn mex got? Kati, me kabēn kajgo mexi. Me ta ne me ar abenmā 'ēx ban amū abenmā arēnhō mōr tāmtā nhyem i kamingrāny amū abenmā arēnhō mō. Djām Metūndjwýnh kabēnkōt ne wā? Kati, me ta kukrādjakōt ne me kabēn kajgowā. Nhyem bep atemā ne Kritu kabēn katātā. Mrāmri katāt arē.

⁹ Kubē Metūndjwýnh djwýnhkumrēx. Amijo kubēngōkren me bawýr pykamā

ruw. Kubêngôkrekam ne kubê Metîndjwýnhkumrêx. Ám Metîndjwýnh djwýnhî. Ta ne kubê Kritu. ¹⁰ Ne ta gwaj bakadjwýnhbê nhÿn gwaj bamã umar mexti:re jarê. Gwaj bamã umar mextire jarê gwaj kam bakînhkumrêx. Mã ne gwaj bakînh kute? Bir, mrãmri me kute ô nèkrêx rû:nhkam kînhja pyrãk. Dja gwaj Jejukam bakînho bamã nèkrêx kînhja jakrenh mex ne. Ê, mrãmri ne Kritu raxo kute me bÿnjadjwýr rûnhmê me bÿnjadjwýr kry kute meo baja kunî jakrenh. Ta ne umar mexo ar gwaj bajo ban gwaj bajo kînh ba, gwaj bamã kînh jangjêhno ba.

¹¹ Arÿm gwaj baje Krituo aminhokam ne gwaj atemã bakukràdjã. Gwaj bakukràdjã tûm, gwaj bajaxweja ne gwaj arÿm tu wãnh kangan kum banhire. Ne kam gwaj bamex kute mrãmri ne mekbê idjaer kute me my nhinhu kã rênh nhym me kam mex ne kînhja pyrãk. Me bajtem kute Metîndjwýnh nhô me ja mar kadjy ne me me my nhinhu kã rê. Nãm me me my nhinhu kã rênh mûm kurêh kam kînh nhym Kritudjwý arÿm gwaj bamã gwaj bakukràdjã tûmja mûm ã rêhno ane gwaj kam ã badjwý ã bamexo ane nhym Metîndjwýnh arÿm gwaj bakam kînh ne.

¹² Jeju akubyn tîn ne me tyk krã kurûm kator'ã ne ngônhmã gwaj bajangjênhja amijakre. Ngônhmã gwaj bajangjênh ne kute Jeju tyk ne pykakam ir pyrãk. Nãm me ã ngônhmã gwaj bajangjêhno ane. Ngônhmã gwaj bakrã jangjênh, gwaj kam akubyn bakrã apôx ne kute Jeju kênkre kurûm akubyn tîn ne kator pyrãk. Metîndjwýnh ta ne tÿxo akubyn Krituo tîn, me tyk kurûm Krituo kato. Gwaj kam arÿm tu amim kamnhîxkumrêx nhym kam ngô kurûm me bakator kute gwaj badjwý akubyn batîn pyrãk, kute ta tÿxo Kritumê ro'ã gwaj bajo tîn pyrãk. Kam dja gwaj bakukràdjã nykôtbít amijo baba.

¹³ Bir be, amrêbê ne gwaj baje batyk pyrãk ne ar baba. Nã gwaj bajaxwekumrêx ne mûm amikukràdjã tûm rênh kêt kam kute me batyk pyrãk. Nhym bep ajbir ne Metîndjwýnh gwaj bajaxwe kunîo biknokumrêx. Nhym kam kute Kritumê ro'ã gwaj bajo tîn pyrãk.

¹⁴ Arÿm ne Metîndjwýnh Môjdjê kukràdjão apêx. Môjdjê kute memã “Kwãrik wãnh” anhÿr ne 'ã pi'ok no'okja arÿm o apêx. Nã gwaj te kukràdjãkôt amijo babamãn ãm mã bajamakkre kêt. Nhym kam Metîndjwýnh ôkre kadjwýnhbê,

—Ikra tykkôt, mete pîte'ykam kum o i'êk nhym tykkôt dja me tu amim ikamnhîxkumrêx ba kam me'ã mex rê. Nãm me te Môjdjê kukràdjãkôt te o anen mar kêt kumrêx ne, ane. Nãm ã Metîndjwýnh o anen ã Môjdjê kukràdjão apêxo ane.

¹⁵ Be, Kritu tykkôt ne Metîndjwýnh me karô punu rûnhjadjwýo ajkê, me karô punu nhô bÿnjadjwýrmê, me tãm ne Metîndjwýnh meo ajkê. Nãm me amipardja'ã me pa 'amÿn kam meo kurwýo ban meo bôx. Me ipôkri ne me meo kurwýo ban meo bôx ne kam prîne mekbê àbêr dja kunîo apdjun kam memã me uma ngrãnh mex ne. Nhym me kunî kôt omûn arÿm kôt kuma. Nãm ã Kritu tykkôt ã Metîndjwýnh me karô punu rûhno bikêhno ane.

¹⁶ Metîndjwýnh kute me karô punu rûhno bikêhkam kwãrik wãnh ô kukràdjãa mar kêt. Nãm me Môjdjê kukràdjã kupa'ã mekbê mÿjja pyrna ar o ba ne memã amijangri'ã apnê. Bir be, kukràdjã kakritja dja gar mar kêt. Metîndjwýnh arÿm kute mÿjja tûmjao apêxkam dja gar mar kêt. Kwãrik wãnh ga arîk ar adjakur abakam gê me'ô adjakur mÿr jabej ar amã kabên 'ô jarênh kêt, nãr kon, mÿjjao akôm mÿr jabej gê me'ô ar amã kabên 'ô jarênh kêt. Nãr kon, me rer mex 'okam, mytyrwý 'okam, akati 'okam, me rer mexo môrkam, mekôt ar aje amijo anhÿr kêt kam, kwãrik wãnh gê me kam ar amã kabên 'ô jarênh kêt. Kwãrik wãnh mÿjja kukràdjã ja mÿr jabej gê me'ô ar amã àkrê kêt.

¹⁷ Kritu bôx kêtiri ne me kukràdjã ja arîk kam ar ba. Nãm me Kritu kutêp ar kukràdjã jabito ba. Kajmã'ã ari o ba nhym kam bôx ne arÿm o ajngra, kukràdjã tûmja tu mûm kumê.

¹⁸ Kwãrik wãnh me 'êx ne kute amijo pijàm ne arîk Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmã kabênja wãnh nô. Nãm me kum mÿjja ja kînh ne 'ã ar amã apnê, ar aje me kudjwamã. Nãm me me,

—Dja gar me ikudjwa kadjy mrãnh djwýnhmã amijarêh kum rax jarê nhym arÿm Metîndjwýnh kum ar akînh. Dja ga ar o anhÿr kêt nhym arÿm kum ar akînh kêt. Djãm abÿnjadjwýr got ga tu Metîndjwýnhmã akabên, ane. Kati, nãm me 'êx. Kwãrik wãnh wãm nô gê me ja ar anoo biknor kêt.

Nãm me me biptirkam mÿjja pytiro ikwãw we ar amã kôt 'ã ujareh ba. Kati, nãm me 'êx. Me ja ne me kajgo mex ne kam we ar amã mÿjja jarêhno ban we amijo àmra ba. Kati, nãm arîk ar ta amijo 'êx ne amijaxwekôt animan kam we amijo àmra ba. Kati, nãm me 'êx. ¹⁹ Ne arÿm Kritumã iren 'amÿnh kêt.

Kritubê Metîndjwýnh djwýnhkumrêx. Ta ne wýnhî. Kute ta krã pyrãk. Me baje Kritu mar ne gu me baje í pyrãk. Nhym bep Kritu ta ne kute krã pyrãk nhym me kum iren 'amÿnh kêt. Nã gu me bakukràdjãri ajkanhök ne kam tu batypydji. Apÿnh kêtê. Me bakukràdjãmê me bakudjêk kunîo aben pydjîn me bakrãmã kumê.

Nãm ã Kritu ta kubê krãkam ta io djuw mexo tê, me bajo djuw mexo têmo ane. Kritu

ne ta ò me jamā bēnjadjw̄yr ne kam amim meo atom ne meo djuw mex. Te ap̄ñh me ba djāri baba nhym tu amim me bajo atom, me bajo aben pydj̄i gu me batypydj̄in aben mē ar baban kam kōt bamā aben jabēn kam baro'ā Kritu maro tē. Met̄indjw̄ynh ne amim me bajā karō gu me kam kāmā kōt ā maro batēmo ane.

²⁰ Ar̄ym ne gar Kritumē ro'ā ty nhym ar̄ym ar amā m̄yja kukrād̄jā kakritja m̄um kumē. Kritu kute ar amā m̄yja ap̄ex gar kam mā ajte amā akukrād̄jā kakrit k̄inh. M̄ykam ne gar akubyn mā amā pyka jakam me kukrād̄jā jabit k̄inh ne kōt ar amijo aba? Nām we me,

²¹ —Kwārik wānh byr kēt,

—Kwārik wānh kakinh kēt,

—Kwārik wānh kupēnh kēt, ā we anh̄yr ar ba gar kōt amijo aba.

²² Djām Met̄indjw̄ynh kukrād̄jā ne ja ne me we ar “Kwārik wānh” ar o ban mekbē m̄yja pyma ar o ba? Kati, me ne me ane. Kukrād̄jā t̄um, kukrād̄jā kakritja ar̄ym kēt. Met̄indjw̄ynh ar̄ym kukrād̄jā t̄umjao ap̄ex gu me ar̄ym kōt amijo baba kēt. Mrāmri kute me badjakur djā pyrāk. Tebē dja me batikkrekam ap̄ex ne me banh̄i'ā ap̄ex ne me bakrākā'ā mrā. Nām ā kukrād̄jā kakrit, kukrād̄jā t̄umja ap̄exo ane.

²³ Me kute mebē m̄yja pymaja ne me 'ēx ne kabēn mex ne. Bep kati, nām me tu ar m̄yjamā amijarēnho ba, m̄yja Met̄indjw̄ynh ne ar kum amijarēnho ban 'ā memā apnē nhym me kudjwa. Nām we me 'ēx ne we ar amijo pijamo ban ar ta aminh̄i djw̄ynho bikēnho ba. Me ta kute we amibē axwe rēnhmā pr̄ine amijo bikēnho ba. Met̄indjw̄ynh kute memā ja jarēnh kēt. Me ta ne me ar̄ik ta kute amijaxwe b̄inmā ap̄ñh amijo ba djāri amijo ba. Nām me amit̄itik ne kam amijo bikēnh mexo ba. Kati, ām kajgo mexi. Nām me te aminh̄i djw̄ynhja te o ane nhym ām mā axwe. Djā nām me amibē axwe kurē? Kati, nām me te o anen mā axwe.

3

Ar kute katāt amijo bamā arkum 'ā karō.

¹ Gora ar Kritumē ro'ā ar̄ym akubyn at̄inkam, ngō kur̄um ar ajapōx kute akubyn at̄in pyrāk, kam dja gar k̄ajkwakam m̄yja jabej ajkam ama. Kam ne Kritu nh̄y, Met̄indjw̄ynh djubōk'ānh nh̄y. ² Dja gar k̄ajkwakam m̄yjakōtbit ajamak bēn. Kwārik wānh pykakam m̄yja mar kēt.

³ Kute Kritumē ro'ā ar̄ym atyk pyrāk. Djām me tykkam kute pyka jakam m̄yja mar got. Bir be, ar̄ym Kritumē ro'ā ar atyk ne ro'ā akubyn at̄inkam, dja gar jakam, pyka

jakam, Kritumē atypydj̄in ari ar aba. Nhym kam Kritu kadjw̄ynhbē, Met̄indjw̄ynh ar ajo bipdjur mex ne, kute apytār mex kadjy. Kam dja gar k̄ajkwakam m̄yjjabit ma. ⁴ Be, Kritumē ne gar atypydj̄in ar aban kam tu at̄inkumrēx ne. Gēdja Kritu akubyn raxo amir̄it ne kam abēngōkredjw̄y* ar̄ym araxo amir̄it.

⁵ Bir be, kam dja gar ar̄ik abawā tu krā'yrkumrēx gē on wānh nō. Kwārik wānh gar krō'ā aprō kēt, nhym me nijadjw̄y krō'ā mjēn kēt. Ar aprō prām, nhym me ni mjēn prāmja kwārik wānh nō. Gē me my prō prām ne kurē ar ba, nhym me ni ar mjēn prām ne kurē ba kwārik wānh nō. Me kum m̄yja punubit prāmja kwārik wānh nō. Ne me kum nēkrēxbit prāmja kwārik wānh nō. Nām me kum nēkrēxbit k̄inh ne kam kōtbit amak bēn ne kam kum Met̄indjw̄ynhja mar prām kētukumrēx. Me kute m̄yja Met̄indjw̄ynh karō nhipēx ne kute we kum ar amijarēnho baja tām ne Met̄indjw̄ynh kum k̄inh kētukumrēx. Nhym me kum nēkrēxbit prāmjadjw̄y kum k̄inh kētukumrēx. Amē punu nhym kam kum k̄inh kēto aben pyrāk ne. Kam ne ba ar amā,

—Tām gēdja on wānh nō, ane.

⁶ M̄yja ja kunikōt ne Met̄indjw̄ynh mekam ngry:k ne. Godja me kute m̄yja jao ban kam kute Met̄indjw̄ynhkōt amijo ba kētukumrēxja, me tām gēdja Met̄indjw̄ynh mekam ngryk ne i memā o pānh. ⁷ Nhym bep amrēbē ne gar gadjw̄y ā amijo aba punuo anen ajbit ma.

⁸ Bep jakam dja gar on m̄yja ja kunī kanga. Kwārik wānh gar angyk kēt ne memā adjākjēr kēt ne aje amipānhmā mar kēt ne me kāmex jarēnh kēt ne ajajkwakam akabēn punu 'ō jarēnh kēt. Me my kute me nire kukrād̄jā'ā me apr̄yja dja kēt. Nhym me niredjw̄y kute me my kukrād̄jā'ā me apr̄yjadjw̄y dja kētukumrēx.

⁹⁻¹⁰ Kwārik wānh gar akukrād̄jā t̄um jakōt abenmā ajēxn̄h̄i kēt. Ar̄ym ne gar akukrād̄jā t̄umja m̄um kunī mē. Ar aje akukrād̄jā t̄umkōt aje abenmā ajēx aba ja ne gar ar̄ym nh̄i'ām kunī mē. Pānh ne gar akukrād̄jā nykōt m̄yja mexbit ma. Met̄indjw̄ynh kute ar ajo ny nhipēx djw̄ynh ne ar ajo nyo tē, ar aje Met̄indjw̄ynh mex pyrāk kadjy ne ar ajo nyo tē, pr̄ine ar aje Met̄indjw̄ynh markumrēxmā ne ar ajo nyo tē.

¹¹ Met̄indjw̄ynh kute meo nykam ne me ar̄ym abenmā kre rax kēt ne tu ar̄ym abenā t̄ym ne typydji. Ar̄ym Krikukōt me ap̄ñh ba djāri kute abeno kurē djw̄ynh kētē ne kam ar̄ym tu abeno kamyn abeno ōbikwa. Me bajtemmē mebē idjaermē, me tām ne Met̄indjw̄ynh ar̄ym meo aben pydj̄i. Ne ajte me my nh̄inhu k̄a rēnhmē me myk̄a tāmē,

* **3:4** Ap̄ñh me ò pyka djāri kunikōt ne me kunī bēngōkre. Kubēk̄a jakamē me kakr̄atykmē me babēngōkremē ne me kunī: bēngōkre.

me tām ne Metīndjwýnh ajte meo aben pydji. Me kute arým me krórmē me krór kēt apýnh ō pykakam ba djāri bajamē, me tām ne Metīndjwýnh arým meo aben pydji. Me kute me pa 'amýnh nhym me memā āpēnh kajgo ar bajamē me kute memā o pānh kadjy āpēnhjamē, me tām ne arým Metīndjwýnh meo aben pydji. Nā, ne arým memā me kute abeno kurē djwýnhja arým o ajngrā. Kritukōt ne me aben pydji ne kam kute Kritubit mar, arým ajbit kute amikajmātā mar. Djā nām kum me'ō kīnh kēt ne? Kati, nām kum me kunī kīnh ne me 'āno dja. Nām me 'āno āmo aben pyrak ne.

¹² Ga Metīndjwýnh kute amijo ar apytār ne arým kute amim ar ajo bikjēr ne kam kute ar ajo mex ne kum ar ajabēkumrēxia pumū. Kam gēdja gar tu amim akukrādja ny man kōt amijo aba. Gora ar amā me kaprī ne adjukaprī ne ar meo aba. Kwārīk wānh ar ajō apydji arax prāme ari aba kēt. Dja gar memā aprī mex ne ar meo aba. Tu akabōt katin akrānmā ar meo aba. Be, mýjja mex ja dja gar ā maro anen kam tu kōt amijo aba.

¹³ Gēdja me'ō ari kute anokoro ba jabej kwārīk wānh ga kum adjākrē kēt ne mā kum akabēn mex jarē. Dja gar ā anen ar abeno aba. Dja gar abenkam amikrā rax jabej nār kon amikrā ngri jabej tu o aknon abenkam angyrk kēt. Gar Bēnjadjwýr djwýnh arým ar aje kam amikrāja tu o biknorkumrēx ne ar akam ngyrk kētja pumū. Dja gar ā anen ar aje abenkam amikrāja tu o abiknorkumrēx ne abenkam angyrk kēt.

¹⁴ Gora ar mýjja ja kunīkōt amijo aban kam ajte iby amā aben jabē. Gora ikabēn ja ma. Ar amā aben jabēn ar abeno aba. Ar atypydji djā ne ja. Ar amā aben jabēn kam atypydjin kam amexkumrēx. ¹⁵ Djām ar aje abeno ajtemmā ne Metīndjwýnh amiwýr ar ajuw? Kati, gar atypydjin aben kam adjumar mex kadjy ne amiwýr ar ajuw. Bir be, kam dja gar adjumar mexbit ma. Kritu ta umar mextire jao dja ar amā umar mextire jadjā ne o aben nēje me akukrā. Dja ta ō me umar mex djāo prīne ar ajaēn kam o aben nēje ar ajakre. Ē, gora ar Metīndjwýnhmā amikīnh jarē.

¹⁶ Gora ar prīne ajamakrekam Kritu kabēn kunī nhōn kōt ar amijo aba. Ne akabēn mexo abenmā Metīndjwýnh kukrādja jarēn o abenmā tīn jadjā. Ne Metīndjwýnh'ā angrer aba. Mebē idjaer nhō me ngrer tūm jarēn kam ajte Metīndjwýnh Karō kute ar amā me ngrer ny jarēnhjadjwý jarē. Ne Metīndjwýnhmā ar amikīnh jarē, angrerkōt kum akadjwýnhbē akīnh jarē.

¹⁷ Dja gar Bēnjadjwýr Jejukōt amijo aban Jeju Bāmbē Metīndjwýnhmā amikīnh jarē. Djām ar akātām, djām ar anhō bēnjadjwýr kēt dja gar adjāpēnh punun akabēn punu? Kati, ar abē Bēnjadjwýr Jeju nhō āpēnhkam dja gar

adjāpēnh mexkumrēx ne akabēn mex ne. Ar abē Bēnjadjwýr Jeju nhō āpēnhkam dja gar anhō bēnjadjwýrkōt amiman kōt akabēn mexkumrēx ne kōt adjāpēnh mexkumrēx ne mýjja kunīkōt Jeju Bāmbē Metīndjwýnhmā amikīnh jarē. Kritukōt kum amikīnh jarē.

¹⁸ Ē, ar apa, ar anire, arým ar amjēnja dja gar amjēn kabēn man kōt amijo aba. Bēnjadjwýr djwýnh kute ar amā ā anhyrkam dja gar ā amjēn kabēn mar ne kōt amijo abao ane nhym kam mexkumrēx ne.

¹⁹ Ē, ar apa, ar amy, ar amā aprō jabēn kum akabēn djā jarēnh kēt ne kum akabēn mexbit jarē.

²⁰ Ar apa, ar aprīre, gora ar ar anāmē ar abām ar kabēn man ar kabēnkōt amijo aba. Ar kute ar amā kabēn jarēnhjakōt amijo aba ne o abiknor kēt. Nhym kam Bēnjadjwýr djwýnh ar akam kīnhkumrēx ne.

²¹ Ē, ar apa, ar ajabatānhja, kwārīk wānh gar akra arkum akabēn kēt ne arkum ngyrk jadjār kēt. Arkum akabēn mexbit jarē. Dja gar arkum adjākrē nhym ar arým kaprī ne katāt mrānhja kanga.

²² Ē, ar apa, memā ar adjāpēnh kajgo ar abawā, me kute ar ajo pānh ne amim ar apa 'amýnh gar memā adjāpēnh kajgo ar abawā gora ar pyka jakam ar apa 'amýnh djwýnhja kabēn ma. Kute mýjja ar amā arēnh kunīkōt dja gar kabēn man kōt amijo aba. Djām me kute ar apumūnho ku'ēkambit got gar memā adjāpēnh mex ne, nhym we me ar akam kīnhmā? Kati, me kaxādjwý dja gar tu adjāpēnh katāt ne. Ar amā Bēnjadjwýr Jeju kīnh ne amā umakam dja gar tu kum adjāpēnh katāt ne.

²³ Gora tu ar adjāpēnhkumrēx. Kwārīk wānh gar adjāpēnh punu kēt. Dja gar tu adjāpēnh kunī amā kīnh ne kupēnho tē. Ne tu adjāpēnh mexkumrēx ne katāt adjāpēnh tē. Djām pykabē mebēngōkre 'ōbitmā ne gar apē? Kati, kākwa kam ar anhō Bēnjadjwýrmā ne gar apē. Kam ne ba ar amā katāt ar adjāpēnh'ā karō, ar aje katāt adjāpēnhwāo atēmmā ne ba ar amā adjāpēnh'ā karō.

²⁴ Gora ar ama. Bēnjadjwýr djwýnh ta dja ar amā o pānh. Kute ō me jamā mýjja mextire djirja dja ar amā kungā gar amim aby. Bir be, Bēnjadjwýr Kritumā ar adjāpēnhja man kam kōt kute ar apa 'amýnh djwýnhmā adjāpēnh ar aba.

²⁵ Bep apýnh me axwe djāri gēdja Metīndjwýnh memā axwe pānh jarēnho tē. Amrēbē tīnri axweri gēdja Metīndjwýnh kōt kum o pānh ne, tīnri axwekam dja memā o pānho aben pyrak ne. Djā nām we,

—Ije bep tāmja ne ōbikwa krāptī ne kam bēnjadjwýr rax. Kwārīk wānh kum pānh jarēnh kēt. Ba 'uwťjamā pānh jarē, anhyr got? Kati, nām tu memā pānh jarēnho aben

pyràk ne. Ne me axwekam katàt memã o pãnh.

4

Me bēnjadjwýr kute ô àpēnhõ ba katàtmã.

¹ È, ar apa, ar aje meo pãnh ne amim me pa 'amýnh nhyem me ar amã àpēnh kajgo ar bawã, ar amã ne ba ikabēn. Gora ar anhõ àpēnhmã akabēn mex jarēn meo aba katàt. È, ar gadjwý ne gar kãjkwakam anhõ Bēnjadjwýr. Gora ar ama. Tãm ne ja.

² È, ar apa, gora ar akupãnhntã Metĩndjwýnhmã akabēn 'ãno dja. Gora ar Metĩndjwýnhmã amijarēnhkam amã adjukanga kêt ne aje kum amijarēnh ar o abakôt aje mýjja'ã 'wýrja tãm dja gar kam ama. Ne kum ar akabēnkôt kum amikĩnhdjwý jarēnh 'ãno dja.

³ Kum ar akabēnkôt ar badjwý kum ar ijo a'wý gē Metĩndjwýnh mýjja kute ar ibē àptãrjao ajngrà bar tu memã Metĩndjwýnh kabēn jarē, memã Kritu jarē. Nãm mekbê apdju bar kam ije memã o amirĩtmã. Kam ne ba mekbê ijē djãkam idjãmja. Nã bãm ije memã Kritu jarēno itēm katikôt nhyem me mekbê ijē djãkam imē. ⁴ Bir be, kam gēdja gar kum ijo a'wý, ije memã arēnh ne ije katàt memã o amirĩtmã. Ije Jeju mekbê bipdjurja memã arēnh ne ije memã mã o amirĩt nhyem me kute katàt marmã. Nã, kadjy ne Metĩndjwýnh amim idja, ije prĩne memã o amirĩtmã. Tãm ne ja.

⁵ Be, me kàtãm kadjy, me kute Jeju mar kêtja, kadjy dja gar akrãnmã amijo aba mex-tire ne memã akabēn mexbit jarē. Gēdja aje Jeju'ã adjujarēnh djã awýr bõx ga kam mekmã Jeju jarē.

⁶ Gora akrãnmã memã adjujarēnhõ akrĩ gē me ar amã,

—E kum goja ajte adjujarēnhõ nhý. Ga nã gãm akabēn mar prãmre, ane. Gēdja me kute mýjja 'õ mar prãm jabej akukij ga kam memã katàt 'ã adjujarēnhõ nhý. Be, tãm ne ja.

Apýnh õbikwamã kute kabēn janor.

⁷ Ota me bakamy Xikiku dja ar amã prĩne ijarē. Gwaj bamã Xikiku jabēkumrēx tãm dja ar amã ijarē. Nã, nãm ikôt àpēnh mexkumrēx ne àpēnh kanga kêtumrēx. Bēnjadjwýr nhõ àpēnhkumrēx ne ja. Nãm ar ikôt kum àpēnh ar ba. Ta dja prĩne ar amã ijarē. ⁸ Kadjy dja ba ar awýr ano, kute ar amã ar ijarēnh gar aje ar imar nhyem kute ar amã kĩnh jadjãr gar ajte atýx ne akĩnhmã. Kadjy dja ba ar awýr ano. ⁹ Gwaj bakamy Ônemudjwý dja ba ano, wãm ar ro'ã ar ano. Gwaj bamã Ônemu jabēkumrēx, tãm dja ba ano. Nãm amim Kritu markumrēx ne kanga kêt. Ar ajõ 'õ. Be, ar ta dja ar ar amã jakam mýjja kunĩ jarē.

¹⁰ Gwaj bakamy Arxakumē ar iro'ã mekbê ijē djãkam dja. Ne ar ajo aman wãm ar amã amijarē. Nhyem Makudjwý kubē Banabe tãmdjwýja adjwýnhdjwý ar ajo aman wãm ar amã amijarē. È, arým ne ba ar amã 'ã karõ. Dja ar awýr tēn bõx gar amiwýr o wadjãn kum akabēn mex jarē. ¹¹ Jejuw, mete kum Juxu jarēnhja adjwýnhdjwý ar ajo aman wãm ar amã amijarē. Be, Arxakumē Makumē Jejuw ar ajbit ne Ar kubē idjaer ne kute amim Jeju mar ne ar ikôt àpēnh ar ba. Ar kute mekmã Jeju jarēnh nhyem me kute amikajmãtã Jeju mar nhyem Metĩndjwýnh kute ar meo bamã ne ar ikôt àpēnh ba. Nãm ar ikôt àpēnh mexkumrēxo ikĩnh ne.

¹² Epapraj, ar ajõ 'õ ne kubē Kritu Jeju nhõ àpēnh ne ar ajo aman wãm ar amã amijarē. Nãm Metĩndjwýnhmã ar ajo à'wýr 'ãno dja. Tyk djã kêt ne ar ajo à'wýro ban kum,

—Ga dja ga aro týx gē ar ajã ngrã týx ne akanga kêt ne amar mex nhinomã kurē. Ga dja ga arkum 'ã karõ gē ar kôt mrã, aje amim ar'ã karõkôt mrã. Nãm ã kum ar ajo à'wýro ane. ¹³ Be, ba ne ba inoo Epapraj pumũn kôt ar amã 'ã pi'õk no'õk ne. Mrãmri ne ar ajã àpnhĩx ne. Krĩraxbē Ijeporikam ar jamē krĩraxbē Ijeporikam ar jamē me akunĩ'ã ne àpnhĩx ne. Ba ne ba arým omũn ar amã 'ã pi'õk no'õk ne.

¹⁴ Rukabē me kane djwýnh gwaj bamã kĩnhkumrēxjamē Temanhmē ar ar ajo aman wãm ar amã amijarē.

¹⁵ Nã bãm Raodjikam gwaj baje abeno bakamyo ama ne. Gora arkum ijarē. Nĩpa nhũrkwãkam ar kute Jejukôt aben pydjwãmē Nĩpa bēngõkremē ne ba o ama ne. Ar wãmãdjwý ijarē.

¹⁶ È, ije ar amã pi'õk no'õk nhõrwã gar omũn omũnh pan kam amũ krĩraxbē Raodjikam ar kute Jejukôt aben pydjwãmã angã gē kam ar amipãnh ar amã wã ngã. Dja ba ije wãm ar amã pi'õk no'õk nhõrwã gar ga wã pumũn amũ ar wãmã angã gē Raodjikam ar wã amrē amipãnh ar amã wã ngã. Gar aprakamã omũ.

¹⁷ È, Akipumã kum,

—Gora Bēnjadjwýr kute amã adjãpēnh jarēnhja on o tēn inomã amē, ane.

¹⁸ Ba ibē Paur ne ba wãm ar amã ikabēn ne. Nhyem bep ngrire ja ne ba ba inhikrao ipēx ne. Nã bãm ar ajo aman kam wãm ar amã amijarē. Gora mekbê ijē djãkam idjãmja man o abiknor kêt. Gē Metĩndjwýnh ukaprĩkôt ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur Kute Texarônikakam me jamâ pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.

Paurmê ikjêbê Xira krî nhidjibê Pir-pukam bôx ne mekmâ Jeju jarê. Nhyam me kwý kum Jeju'a ujarênh mar prâm kêt ne prîne aro ajkên kam Ar kubê ijê. Nhyam akati nhyam me ajte bôm ar kumê nhyam ar mâ me kurûm tê. Mâ me kurûm tên kam krîbê Texarônikakam bôx ne ajte mekmâ Jeju jarê. Nhyam me kwý rax ne tu Jejuo aminhò. Nhyam kam mekbê idjaer ajte mekmâ ar kurêtuw. Nhyam kam Paur krîbê Texarônika kurûm tê. Tên atemâ krî 'ôkam bôx. Nhyam Texarônikakam ar kute Jejuo aminhòja arek abeno bikprônho dja. Nhyam Paur ar kurûm tên aro aman te akubyn ar'ÿr têm prâme ne kam Ximoxi ar'ÿr ano. Texarônikakam ar kute Jejuo aminhòja kute arek Jeju kabênkôt ar amijo ba râ'â jabej kute ar omûnhmâ ar'ÿr ano.

Nhyam Ximoxi ar'ÿr tên bôx ne ar omûn kam akubyn Paur'ÿr tê. Akubyn tê:n bôx ne Paurmâ ar arê,

—Âm arkum Jeju kînhkumrêx. Onîj ar arek Jeju kabênkôt ar amijo ba, ane. Nhyam kam Paur kuman kam kînhkumrêx ne arkum pi'ôk no'ôk. Mÿj'â ne Paur pi'ôk no'ôk? Bir, Paur kurê djwýnh ne Paur'â kabên ne. Nâm me,

—Paur ne me amâ 'êx. Nâm me amâ akubyn tēm̄mâ amijarê. Nâm 'êx. Nâm arîk ar ba. Me bôx kêtja pumû, ane. Nâm â Paur kurê djwýnh 'â kabên ane. Nhyam Texarônikakam ar ja arÿm me tyk jabej Paur kukij. Ne kam ajte Jeju akubyn bôx jabej kukij nhyam Paur ja kunî'â pi'ôk no'ôk ne. Tâm ne ja.

¹ Ba ibê Paur ne ba ar amâ pi'ôk no'ôk ne. Xiramê Ximoximê ne bar ar amâ pi'ôk no'ôk ne. Krîraxbê Texarônikakam ar aje amim Jeju mar ne kôt aben pydjiwâmâ ne bar pi'ôk no'ôk ne. Metîndjwýnhbê ar Babâm ne kam krabê Bênjadjwýr Jeju Kritu arkôt ne gar aben pydji, ar amâ ne bar pi'ôk no'ôk ne.

Gê Metîndjwýnh ar ajo djuw mex, Metîndjwýnhbê gwaj Babâmmê Bênjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprikôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amâ umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metîndjwýnhmâ arkam amikînh jarênh.

² Nâ bâm ar Metîndjwýnhmâ ar akam ikînhkumrêx jarê ne kum ar ajarênh 'âno dja. ³ Mÿkam ne bar ar akam ikînh? Bir, ar aje tu amim Jeju markumrêx ne arÿm kôt aje amijo abakam ne bar ikînhkumrêx. Ne ajte ar amâ Metîndjwýnh jabênkôt arÿm kum

adjapênh raxkamdjwý ne bar ikînhkumrêx. Ne ajte ar aje arÿm Jeju Kritu jabej mâ adjumarkamdjwý ne bar ikînhkumrêx. Gwaj banhò Bênjadjwýr Jeju Kritu akubyn bôxmâ ar aje mâ abej ajkam amakkamdjwý ne bar ikînhkumrêx. Kam ne bar ar akam ikînhkumrêx ne gwaj Babâmmâ ar ajarê, gwaj banhò Metîndjwýnhbê gwaj Babâmmâ ar ajarê.

⁴ Akmere ar, àpnhîre ar, mrâmri ne arÿm Metîndjwýnh kum ar ajabênkôt arÿm amijo ar apytâ. Kute ar ajo kra kadjy amijo ar apytâ bar arÿm kuma.

⁵ Djâm Jeju'â ar amâ idjujarênh nyja kabên kajgo got? Kati. Mrâmri ne ba ar amâ Jeju'â idjujarênhkumrêx ne. Âm Metîndjwýnh pyma kôt ne bar mâ ar amâ Jeju kabên jarê. Djâm ar ba ne bar ar amâ ikabên jarê? Kati, âm Metîndjwýnh Karô kabênkôt ne bar ar amâ ikabên jarê. Âm Metîndjwýnh kabênja ne kajgo kêt. Âm 'êxnhî kêt. Tâm ne bar mâ kuman ar amâ arê.

Nâ bâm ar ar akam imexkumrêx ne akrân̄m ar ar ajo iba. Gar arÿm prîne ar ipumûn tu amim ar ikabên markumrêx.

⁶ Ar ikabên man ar ijâ amijakren Bênjadjwýr Jeju'âdjwý arÿm amijakre. Ar ijâ amijakren mâ ar ikôt amijo aba. Nhyam kam me ar ajo ajkê. Ar aje Jeju markam ne me ar ajo ajkê. Nâm me te ar ajo ajkê gar mâ ajamako ar ikabên mar tÿx mex ne. Ne tu ate akrân tu akînhkumrêx ne. Nâ gãm ar Metîndjwýnh Karô kabênkôt tu akînhkumrêx ne mâ ar ikabên ma.

⁷ Nhyam arÿm Akajakam ar kute amim Jeju marjamê Matenikam ar kute amim Jeju marja me kunî arÿm ar apumû, ar aje Jejukôt ar amijo aba pumûn arÿm ar ajâ amijakren kute ar apyrâk ne ar ba. ⁸ Ê, ar ga ne gar memâ Jeju'â ajarê nhyam Akajakam ar jamê Matenikam ar jamê ne me arÿm kunî Bênjadjwýr Jeju'â adjujarênh ma. Djâm me ajbit ne me kuma? Kati, nâ gãm ar me kunîmâ arê nhyam me arÿm kuman kam arÿm amû abenmâ arê. Nhyam me arÿm prîne kuma. Nâ gãm ar aje amim Metîndjwýnh marja memâ amijarê nhyam me arÿm prîne kuma ne kam amû aben djô'â abenmâ ar ajarê. Nhyam kam pyka kunîkôt me arÿm ar ajarênhbit ma. Kam ne bar ije arÿm memâ ar ajarênh kêt.

⁹ Me ja ta ne me ar imâ ar ajarê. Me ja ta ne me ar imâ,

—Be, onîj Texarônikakam ar ja ne arkum ar akînhkumrêx. Be, ga ar abôxkam ar kute ar amâ kabên mexbit jarênhja ma, ane. Ne ajte ar imâ,

—Be, Texarônikakam ar ja ne ar arÿm mÿjjao we Metîndjwýnh karô nhîpêxja kang arÿm Metîndjwýnhkumrêx, Metîndjwýnh tînjao aminhò. Ar kute amikadjy kum

àpênhmâ ne ar o aminhō, ¹⁰ ne arÿm krakam amako dja. Metîndjwÿnh kra ne ar arÿm amiwÿr kam amako dja, ane.

Nâm me â ar ajarêhho ane. Mrâmri ne gar Metîndjwÿnh krabê Jejukam ama. Tâm ne tykkam Bâm ajte akubyn o tîn ne. Tâm dja ajte kâjkwa kurûm bôx. Tâm ne gar kam ama. Tâm ne kubê gwaj bapytâr djwÿnh ne Metîndjwÿnh ngyrkbê gwaj bapytâ. Godja Metîndjwÿnh me axwekam ngyrk ne. Bâm ngyrkbê godja Jeju arÿm gwaj bapytâ. Tâm ne bôxmâ gwaj kam ama.

2

Paar arkam àpênh mex.

A Kô 1.12

¹ Akmere ar, àpnhîre ar, wânh ar ar akam idjâm ne kajjo kêtumrêx. Gar arÿm ama. ² Ar awÿr ar imôr kêtiri ne me Pirpukam prîne ar ijo ajkên ar imâ kabên punu jarê. Gar arÿm ama. Nâm me ja te ar ijo ajkê bar ar amâ Metîndjwÿnh'â idjujarênh ny jarênh râ'â ne. Metîndjwÿnh ne ar imâ tÿx jadjà bar itîn prâm kêt ne tu ar amâ arê. Nâm me te Metîndjwÿnh'â ar amâ ar idjujarênhkôt kum ar ikurê bar mâ ar amâ arê.

³ Nâ bâm ar ar amâ,

—On ar tu amim Jeju markumrêx, ane.

Djâm kupa'â ne bar ar amâ arê?

Nâr djâm mÿjja 'ô prâme ne bar ar amâ arê?

Nâr djâ nâ bâm ar ar amâ ijêx? ⁴ Arkati, Metîndjwÿnh ta ne ar ijano bar tê. Nâm ar imâ,

—Gora ar memâ Jeju kukràdjâ ny'â ajarê, ane. Nâm â Metîndjwÿnh ar imâ ane bar kabênkôt me akunimâ 'â idjujarênh mō.

Djâm me abêngôkre* amâ ikînh kadjy ne ba me amâ Metîndjwÿnh'â idjujarênh mō? Kati, Metîndjwÿnh ta ar ikam kînh kadjy ne bar me amâ 'â idjujarênh mō ne kum ar idjâpênh iba. Tâm ne kute prîne ar ikabi. Kum ar idjâpênhkôt ne arÿm ar ipumû.

⁵ Djâ nâ bâm ar ar amâ ijêx ne ar atâri ar amâ,

—Bep ar amexkumrêx, anen kam ar akâxâ ar ajâ ikabên ne? Arkati. Arÿm ne gar imex pumû.

Nâr djâ nâ bâm ar arîk ar amâ ijêx ne pi'ôk kaprîre prâme ar amâ ikabên jarê? Kati, Metîndjwÿnh ta ne prîne ar ikadjwÿnhbê ar ipumû.

⁶ Nâr djâm wâkam ar aje ar imâ ar imex jarênhmâ ne bar tê? Kati, Kritu kute ar ijanorkôt ne bar tê.

Nâr djâm atemâ me ja'ô kute ar imâ ar imex jarênhmâ ne bar tê? Kati, Metîndjwÿnh ta ne kute prîne ar ipumûnh. ⁷ Kritu kute ar ijanor pumûnh nhîrâm ne bar ren ar amâ,

—Amrê ar ar imâ mÿjja ngâ,

—Gop ar ar imâ apê, ane ne ren arÿm ikabêno ar akaty.

Nhym bep kati, â ar ije anhÿr kêtê. Nâ bâm ar akrânmâ ar ajo iba. Mrâmri ne me nire kute amim kra karâkam o djuw mex pyrâk. Nâ bâm â ar ar ajo ibao ane.

⁸ Ar imâ ar akînh raxi. Kam ne bar prîne arÿm ar amâ Metîndjwÿnh kukràdjâ ny'â ajarê ne ar itîn prâm kêtumrêx ne. Djê ne ren me'ô kute ar ibîn prâm bar kam ren tu ate ikrân mâ ar amâ Metîndjwÿnh'â ajarê nhym kam me ren ar ibî. Nâ bâm â imâ ar akînh rax ane.

⁹ Akmere ar, àpnhîre ar, ar akam ar idjâmkam ar idjâpênh raxja gar omû. Arn-gro'âmê akamâtkammê ar idjâpênhja pumû. Bir mÿkam? Ar ije pi'ôk kaprîre'â ar ajwÿr kêt kadjy. Ar ije kâj bê ar amâ Metîndjwÿnh kukràdjâ ny'â idjujarêhho iku'êkam ije pi'ôk kaprîre'â ar ajwÿr kêt kadjy.

¹⁰ Nâ bâm ar akrânmâ: ar ar ajo iba. Nâ bâm ar ar ajo iba mexkumrêx ne ar ar ajo iba. Ar aje Jeju marja, ar ga ne bar akrânmâ ar ar ajo iban ijaxwe kêtumrêx ne. Ar imrân mexkumrêx. Nâ bâm ar katât amijo iba. Gar arÿm ar ipumû. Metîndjwÿnhdjwÿ ne arÿm prîne ar ipumû.

¹¹⁻¹² Nâ bâm ar ar akunî: o ikrakumrêx ne ar ar ajo iba, ne ar akunimâ ikabên jarêh ar amâ,

—Kwârîk wânh Metîndjwÿnh kanga kêt. Gora ar 'â angrâ tÿx, ane.

Ne kam ajte me kaprîmâ kum,

—Kwârîk wânh akapri kêt. Metîndjwÿnh dja ajo kînh, ane.

Ne kam ajte ar amâ,

—Gora ar mâ Metîndjwÿnh kabênkôt ar amijo aba râ'â ne, ane.

Ar aje â anhÿrkam godja Metîndjwÿnh ar akam kînhkumrêx. Metîndjwÿnh ne ar kute gwaj bajo ba djwÿnh. Tâm ne amiwÿr gwaj bajuw. Tâm ne kute ar gwaj bapytâr ne ar kute gwaj bajo bamâ amiwÿr gwaj bajuw. Gwaj bamextîre ne ô pyka mexti:re, ô pyka ra:xkam ar babamâ ne amiwÿr gwaj bajuw. Kadjy dja gar katât amijo aba, Metîndjwÿnh ar akam kînh kadjy.

Akubyn kute arkam amikînh jarêh.

¹³ Arÿm ne bar ar amâ Metîndjwÿnh kabên jarê gar arÿm ama. Kam ne bar mâ ar akam ikînhkumrêx ne Metîndjwÿnhmâ amikînh jarê. Djâ nâ gâm ar mar kajjo got? Kati, nâ gâm ar tu markumrêx. Nâ gâm ar anhôkre kadjwÿnhbê,

—Djâm mebêngôkre kabên got? Kati, Metîndjwÿnh kabên ne ja, ane. Kôt ne gar arê. Metîndjwÿnh kabênkumrêx ne ja. Metîndjwÿnh ne arÿm ta kabêno katât

* 2:4 Apÿnh me ô pyka djâri kunîkôt ne me kunî bêngôkre. Kubêkâ jakamê me kakrâtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre.

ar akrà dja, kam ne gar arým amránh mexkumrèx mò.

¹⁴ È, akmere ar, àpnhìre ar, djàm wānh Texarònikakam, ar anhō kròkambit ne me ar ar ajo bikèhno ba? Kati, mekbê idjaerkamdjwý ne me ò kròkam me ar o bikèhno ba, pykabê Djudéjakam. Mekbê idjaer kwý ne ar arým Kritu Jejukòt aben pydji. Nhyim me kute Jeju mar kèt ar aro bikèhno ba. Gar ar anhō kròkam me kute ar ajo bikèhja pumū. Aprakamā ar aje amim Metíndjwýnh marja ne me arík ar me ajo bikèhno ba.

¹⁵ Amrèbê ne mekbê idjaer ta ar Metíndjwýnh kabèn jarènh djwýnh paro ban kam arým Bènjadjwýr Jeju bín kam arým ar badjwý ar ijo kurè djwýnh ne. Arým o Metíndjwýnhmā ngyrk jadjàn me kuníkam amikrà ar o ba.

¹⁶ Mā ne mekbê idjaer mekam amikrà on? Bir, nā bām ar ije me bajtem, me jamā Metíndjwýnh kabèn jarèhno itèm nhyim kute me utārmā nhyim mekbê idjaer mā: ar ikukrà ar o ba. Godja me ā anen arek Metíndjwýnhmā ngyrk jadjàro tē:n kam arým Metíndjwýnhmā ngyrk jadjàr mex ne. Nhyim kam arým Metíndjwýnh prīne me axwe pānh meo ajkē.

Kute aro amak'ā kute arkum amijarènh.

¹⁷ Akmere ar, àpnhìre ar, nā bām ar ar akurūm itèm ngyre ne ar ajo ama: ne. Ne kam ar ije me 'uwitī tūm pyrāk. Nā bām ar ar ajo aman iba. Ne te ije inhýtā ar apumūnh prāme. ¹⁸ Ne te akubyn ar awýr imōr prāme. Ibê Paur ne ba te akubyn ar awýr itēmā ikràn ikràn ikrà nhyim Xatanaj mā: ar ikukrà.

¹⁹⁻²⁰ È, Bènjadjwýr Jeju akubyn bōxkam, kuka kōnh gwaj badjāmkam, nhyim dja bar mex jarè? Ar ga. Ar ga dja bar ar amex jarè ne kum,

—Be, ar ja ne ar mexkumrèx ne ar ba. Arým amar tỳx ne, ane. Be, ar ga dja bar ar ajo idjāmra mò. Ar ije kum ar ajarènhmā ne bar kam ama ne. Mýjbé ne ar ikīnh djā? Ar ga. Texarònikakam ar ga ne gar abè ar ikīnh djā. Nhyim Metíndjwýnhdjwý dja ar imā ar amex jarè bar kam ikīnhkumrèx ne.

3

¹⁻² Nā bām axwe ar akam idjumar ne kam inhōkre kadjwýnhbè amim,

—Birām ijamak dja ibī, ane. Kam ne ba ar awýr Ximoxi janon kam ate: krībè Atènakam dja. Gwaj bakamy Ximoxi ar ikòt Metíndjwýnhmā àpènh ba. Tām ne bar ar awýr ano. Kute memā Kritu'ā ujarènh ny jarèhno baja tām ne bar ar awýr ano. Kute ar amā tỳx jadjàr ne kute ar amā kabèn jarènhmā ne kute ar amā,

—Arým ne gar tu Jeju markumrèx ne. Gora ar 'ā angrà tỳx, anhýrmā ne bar ar

awýr ano nhyim tē. ³ Birām me kute ar ajo bikènh gar arým aje Jeju kanga karō ne bar ar awýr Ximoxi jano nhyim tē, kute ar amā tỳx jadjārmā ar awýr ano nhyim tē.

Be, mrāmri godja me arík ar ba gwaj bajo ajkē. Arým ne Metíndjwýnh gwaj bajā amim karō. Me arík ar ba kute me baje Jeju maro bikènhmā ne amim me bajā karō, me kute me bajo bikènh gu me Jeju'ā bangrà rà'ā jabej amim me bajā karō. Gar arým ama.

⁴ Ar akam ar idjāmkam ne bar arým ar amā arè. Anhýr djwýnhràme ne bar ar amā arèn ar amā,

—Gora ar ar ikabènh ma. Godja me ar ar ajo bikèhno ba, ane. Be, kòtò. Nā bām tu kōnh kum irkumrèx gar arým ama.

⁵ Kam ne ba ar awýr Ximoxi jano. Ije ar amar prām kute ibīn kajgo ne ba ar awýr ano, ije marmā. Ar aje Jeju kanga kèt jabej ne ba ar awýr ano. Ar 'ā angrà rà'ā jabej ne ba ar awýr ano. Nā bām inhōkre kadjwýnhbè amim,

—Birām arým godja Xatanaj arkum ar kute Jeju kangamā arkum 'ā apnè nhyim arým ar kanga. Nhyim arým ar idjāpènh, ar ije arkum arènhja arým kajgo, ane. Nā bām ā amim ikabèn jarèhno ane.

Ximoxi kute ar mex jarènh.

⁶ Nhyim bep kati. Nā bām ar ar awýr Ximoxi jano nhyim ar awýr tēn ar akurūm tēn bōx ne arým ar imā ar ajarènh mextire ne. Bar kam ikīnhkumrèx ne. Nā gām ar tu aje Jeju markumrèx ne 'ā angrà tỳx nhyim omūn bōx ne ar imā arè bar ikīnhkumrèx. Nhyim ajte ar amā me abè jarè. Nām ar imā,

—Onīj ar ar ajo ama ne. Ar kute ar apumūnh prāmā. Ar kute ar apumūnh prām gar gadjwý aje ar omūnh prām kute aben pyrāk, ane. Be, nām Ximoxi ā ar ajā ar imā anen ā ar ajarèhno ane.

⁷ Be, akmere ar, àpnhìre ar, ar aje Jeju mar tỳx ne mā 'ā angrà rà'āja ne omūn akubyn bōx ne ar imā arè. O ar imā ar ikīnh jadjā. Nām me ja ar ijo ajkē. Ar ijo ajkē bar idjumar punure ne kam irerekre. Nhyim bep ar ga ne gar ar imā kīnh jadjā. ⁸ Jakam ne bar arým ajte itỳxkumrèx ne. Ar aje Bènjadjwýr mar ne 'ā angrà tỳx rà'ākòt ne bar arým ajte 'itỳx ne.

⁹ Jakam dja bar Metíndjwýnhmā ar akam ikīnh jarè. Mýjkòt ne bar ikīnh? Bir, ar akam. Ar aje mar ne 'ā angrà tỳxkam ne bar ikīnhkumrèx ne kam gwaj Batíndjwýnhmā amikīnh jarè. ¹⁰ Akamāt kunikòt arngro kunikòt ne bar amikadjy Metíndjwýnh ma:ro iku'è. Ar awýr ar itèm, gwaj baje aben nhýtā aben pumūnh bar ije òbè ar amā Metíndjwýnh kabèn jarèhno ino rer kètja jarènh gar aje prīne amim marmā. Kam ne bar amikadjy Metíndjwýnh ma:rbito kuma.

¹¹ Gora gē gwaj Babāmbē Metīndjwýnhmē gwaj banhō Bēnjadjwýrbē Jeju, gora gē ar ar ljanō bar kam wām ar awýr tē.

¹² Mrāmri ne gar arým amā aben jabēn ar aba. Gē Bēnjadjwýr abenā ar amā karō gar amē aben jabē rax. Amā aben jabē rax ne ar abeno aba. Ne ar amā me kunī jabē, ar amā me kunī jabē rax ne ar aba, ar amā me abē raxo kute ar imā ar ajabē ja pyrāk. ¹³ Kam dja Metīndjwýnh arým ar ajo tỳx ne, gar arým 'ā angrā tỳx ne. Nhyam kam Jeju akubyn bōxkam gar ajaxwe kētkam amextire ne ar aba. Gwaj banhō Bēnjadjwýr Jeju dja ō me ja kunō bōx. Ō me ja kunō bōx gu me bajaxwe kētkam me Babāmbē Metīndjwýnh kabem bakumex. Gu me baje Jeju mar bakunī ajmā bakute kēt ne Metīndjwýnh mexo bamexkumrēx ne dja, me Babām kuka kōnh dja.

4

Me kute katāt amijo bao Metīndjwýnh kīnhmā.

Rō 12.9, 13.13; Kor 3.5

¹ Be, akmere ar, āpnhīre ar, bar prīne arým ar amā arē gar arým ama. Ar aje Metīndjwýnh kabēnkōt ar amijo aba nhyam ar akam kīnh kadjy ne gar arým ama. Mrāmri ne gar arým ā anhýr ar aba. Ba kam ar ije ajte ar amā arēnhmā. Bēnjadjwýr Jeju djō'ā ajte ije ar amā arēnhmā.

—Arek ar Metīndjwýnh kabēnkōt ar amijo aba rā'ā ne. ² Amrēbē ne bar ar amā ik-abēn jarē ga arým ar ama. Bēnjadjwýr Jeju kabēnkōt ar amā ikabēn jarē gar arým prīne ama.

³ Metīndjwýnh ne arým ar ajā amim karō. Ar Metīndjwýnh mexo amextire ne ar aba ne ajaxwe kēt ne ar abamā ne ar ajā amim karō. Kam dja gar aprō prām kēt ne abenbē prōo adjākīnh kēt ne amextire ne ar aba. Nhyam me nidjwý mjēn prām kēt gar arek ar aba.

⁴⁻⁵ Kam dja gar aprō djwýnh'ýrbit tu abakumrēx ne ar o aba ne amexkumrēx. Nhyam bep me katām, me kute Metīndjwýnh mar kēt me tam ne me prō prāmkam, kurēkam tu arīk prō'ýr ba. Nhyam bep kati, kwārīk wānh meknā nō. Nhyam bep ar ga dja gar aprō djwýnh'ýrbit aban 'ā apýnh ne. Kwārīk wānh gar krō'ā meo aprō kēt. Kwārīk wānh gar krō'ā meo amjēn kēt. Ne kam arīk ar aba kēt. ⁶ Kwārīk wānh akamykam amikrā ar o aba kēt ne kubē prōo adjākīnh kēt. Mýkam? Bir, Bēnjadjwýr Jeju godja mýjja ja kunō pānh ne. Ē, kute o pānh kētri ne bar anhýr djwýnhram arým prīne ar amā arē gar ama.

⁷ Be, djām gwaj arīk ar baba kadjy ne Metīndjwýnh amiwýr gwaj bajuw? Kati. Arkati, gwaj bamextire ne katāt bamrānh

kadjy. Katāt me bamrānh ne baje abenbē prōo badjākīnh kēt kadjy ne Metīndjwýnh amiwýr gwaj bajuw.

⁸ Dja me'ō kabēn ja mar prām kēt djām me bēngōkre kabēn dja me'ō mar prām kēt ne? Kati, Metīndjwýnh kabēn dja mar prām kēt. Metīndjwýnh ta kute ar amā ta Karō mex janor tam dja me'ō mar prām kēt.

⁹ Nā gām ar amā aben jabē. Ar aje Jeju marja ne gar amā aben jabē. Metīndjwýnh ne ar amā arē gar kam amā aben jabē. Kam dja ba ar amā 'ā pi'ōk no'ōk kēt ne. ¹⁰ Nā gām ar amā aben jabē, Matenikam ar kute Jejukōt abeno kamy kunīmē ne gar amā aben jabē. Kam dja ba ar amā,

—Akmere ar, āpnhīre ar, gora arek ar ā anhýr ar aba rā'ā ne, ane.

¹¹ Ba ajte ar amā arē,

—Gora ar abenkam akabōt katin ar aba. Adjākīrē kēt ne ar aba. Kwārīk wānh kikrekōt mōr ne mýjja pumūnh ne mýjja mar ne arēnho aba kēt. Gora anhikrao adjāpēnh aba. Tam ne ba arým amrēbē ar amā arē. ¹² Bir, mýj kadjy dja gar ar adjāpēnh aba? Bir, me katām kum ar akīnh kadjy. Kadjy dja gar ā ane. Mýkam ne gar akwý ar adjāpēnh kēt ne aba? Ar apē ne ate amim mýjja by ne me 'wýr kēt.

Jeju akubyn bōxmā.

Kō k 15.51

¹³ Ē, akmere ar, āpnhīre ar, ba ajte ar amā arē, ar aje prīne mar kadjy. Me arým tyk tūmja dja ba ar amā arē gar ama, ar akapri kēt kadjy. Nhyam bep me kute Jejukam amak kētja dja me mrāmri kapri. Me ja'ō dja ty nhyam me ja tu kaprikumrēx, tyk nhijukri Jeju'ýr bōx kētkam. Nhyam bep gu me ba dja gu me ā bakapri anhýr kētkumrēx ne.

¹⁴ Jeju tyk ne akubyn tīn. Tam ne gu me arým tu amim kamnhīxkumrēx ne. Dja me tyk ā Jejukōt akubyn tīn ane. Tam dja gu me kuman tu amim kamnhīxkumrēx ne. Mrāmri godja Metīndjwýnh me tyk tūmja Jejumē ro'ā meo mō, me kute amim Jeju mar tyk tūmja dja Jejumē ro'ā meo mō. Me kute tu amim Jeju markumrēxja, me tyk tūmja, me tam godja Metīndjwýnh Jejumē ro'ā meo mō.

¹⁵ Ē, Bēnjadjwýr ne ar imā arē bar ō'ā prīne ar amā arē, katāt ar amā arē. Gu me batīnja dja gu me me tykmā wa kēt. Bēnjadjwýr akubyn bōxkam dja gu me batīn rā'āja me tykmā wa kēt.

¹⁶ Bēnjadjwýr ta dja kajkwa kurūm ruw ne kaj bē me bamā akij ne amiwýr me bajuw. Kadjy mrānh djwýnh nhō bēnjadjwýrmē dja ar me bamā akij ne Metīndjwýnh nhō mýjja kute poti nhōkre pyrāk kakō. Nhyam kam me kute amim Kritu mar tyk tūmja, me kumrēx tyk ne pykakam nōrja dja me kumrēx pyka kurūm katon wabi. Dja me akubyn tīn ne katon wabi.

¹⁷ Gu me batîn râ'âjamê dja gu me baro'ã wabi. Me batîn ne ar babaja dja gu me batîn ne wabi. Nhyr bep me kumrêx tyk ne pykakam nõrja dja me kumrêx akubyn tîn ne kam me batîn râ'âjamê abenã bõx. Gu me arým baro'ã Bênjadjwýr'ýr wabi. Metîndjwýnh godja me baro'ã me babyn Bênjadjwýr'ýr me bajo wabi. Kakrâkam dja me babyn Bênjadjwýr'ýr me bajo wabi. Gu me kam Bênjadjwýr Jeju kajpa, kók djâbêrkam dja gu me kajpa nhyr kam kajkwamã me bajo mô. Gu me kam kôt ar baba. Ar baba râ'ã: ne. Dja gu me Bênjadjwýrkôt ar babao ino rer kêt mex ne ar baba. Ar baba râ'ã ar baba.

¹⁸ Kam dja gar abenmã ikabên ja jarênhõ aban o ar akaprîbê abenmã kînh jadjã.

5

Meo bikênhdjã nhõ akati'ã ujarênh.

Mat 24.29; Mak 13.26; Ruk 21.25, A Ped 3.10

¹ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, mýj kadjy dja ba ar amã 'ã pi'ók no'ók ne? Mýj mytyrwý 'ókam nãr mýj akati 'ókam dja meo bikênh djã nhõ akati me'ýr bõxmã ne ba ije 'ã ar amã pi'ók no'ók mã? ² Godja me aêrbê Bênjadjwýr Jeju kute meo bikênh djã nhõ akati me'ýr bõx. Arým ne gar prîne ama. Me aêrbê. Akamatkam me àkînhî me aêrbê me úrkwãmã ngjêx ne kute mekbê mýjjao àkînhõ ba. Dja meo bikênh djã nhõ akati ã me aêrbê me'ýr bõx ane.

³ Kute me nire kra àn tokrykam kute kubê amijo bipdjur kêt ne kubê prôt kêtja pyrâk. Mrãmri godja meo bikênh djã arým ã me'ýr bõxkumrêx o ane, nhyr me kubê amijo bipdjur kêtumrêx. Dja me abenmã,

—Be, arým ne gu me badjumar mexkumrêx ne ar baba. Godja mýjja'õ ajmã me bajo kêtumrêx ne, ane. Me kute abenmã arênh râ'ã nhyr me aêrbê meo bikênh djã nhõ akati me'ýr bõx, Bênjadjwýr kute meo bikênh djã nhõ akati me'ýr bõx. Godja me'ýr bõx nhyr me kubê amijo bipdjur kêtumrêx ne 'õ kubê kator kêtumrêx.

⁴ Nhyr bep kati, akmere ar, àpnhîre ar, djãm àtykri ar amrãnh got meo bikênh djã nhõ akati ar ajaêrbê ar awýr bõxmã. Kute me àkînhî me aêrbê me úrkwã'ýr mrãnh ne ngjêx pyrâk. Nhyr bep kati, djãm ar ajaêrbê ar awýr bõx kêtumrêx ne. Me mû ja'ýrbit dja bõx. Me arík ar ba'ýr dja bõx.

⁵ Nhyr bep kati, ar ga ne gar a'ukam mrã, ne arngro'ã mrã. Nã gãm ar Metîndjwýnh kabênkôt ar amijo aban kam kute a'uri ar amrãnh pyrâk. Gwaj ba ne gwaj akamatkam baba kêtumrêx, àtykri baba kêtumrêx. Nhyr bep me arík ba ne me kute àtykri me ba pyrâk.

⁶ Kam dja gwaj a'ukam bamrãnhja, arngro'ã bamrãnhja 'ã bano týx râ'ã ne babibãnh kêt ne ar baba. Nhyr bep me arík ar baja, àtykri ar baja dja me wãnh arík ar ba. Nhyr bep gwaj ba dja gwaj ã anhýr kêtumrêx ne ar baba. ⁷ Nhyr bep me Jejubê jãm krãja ne kute arík akamatkam me ba pyrâk. Nhyr me arík ar badjwý ne me kute me bibãnhkam arík akamat kó tykkam ba pyrâk.

⁸ Nhyr bep kati, a'uri gwaj bamrãnhja dja gwaj bajaxwe kêtumrêx ne ar baba. Ê, dja gwaj amijã bano týx. Xatanaj ne kute gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã àpnênh prãmkumrêx. Kam dja gwaj amim Jeju mar 'ãno djan arek bamã me abê. Kute mrãmri ne me kute ngõnhõ kubêkã jangjênh nhyr me te kute me'ã kamjýrja pyrâk. Dja gwaj ã baje amim Jeju mar 'ãno badjãm ne bamã me abêo ane. Nhyr kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã apnê. Gwaj Jeju 'ãno djan amiwýr kam ama. Kute mrãmri ne me kute ngõnhõ krãdjê tur nhyr me te kute koo me ikwýr kajgo ja pyrâk. Dja gwaj ã baje Jeju 'ãno badjãm ne amiwýr kam amako ane nhyr kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'ã gwaj bamã apnê.

⁹ Djãm Metîndjwýnh me bakam ngyrk ne kute me bajo bikênh kadjy ne amijo me bapytãn amim me bajã karõ? Kati, kute me bapytãrmã ne me bajo amiptã. Me banhõ Bênjadjwýr Jeju Kritu ta ne me bapytãn ar me bajo ba.

¹⁰ Ta ne me bapãnh tyn ajte me bakadjy tîn ne. Gu me kôt bakunî batîn ne. Dja gu me arým batyk jabej nãr kon batîn râ'ã jabej mrãmri dja gu me bakunî ajte Jejukôt batînkumrêx ne. ¹¹ Me akubyn tîn dja gar mã abenmã arê. Ne mã o abenmã kînh jangjî ne o abenmã týx jangjî. Arým ne gar ã ane. Jakam dja gar mã ã anhýr atêm râ'ã.

Akubyn ajte arkum 'ã karõ.

Gar 6.6; Xim k 5.17

¹² Ê, akmere ar, àpnhîre ar, dja gar prîne ar kute Jeju nhõ me jao ba djwýnh kabên ma. Ar ja ne ar prîne ar ar ajo djuw mexo ba, Bênjadjwýr Jeju kabênkôt ar ar ajo djuw mexo ban ar amã àpênh ar ba, ne ar ar akreo ba. Kam dja gar prîne ar kabên ma. ¹³ Gora ar prîne ar kabênja man amã ar abên amã ar kînh. Ar akrãmã ar amã àpênhkam dja gar amã ar kînhkumrêx ne ar aba. Gora ar akunî abenmã adjãkrê kêt ne amã aben jabên ar aba.

¹⁴ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, ba ajte ar ar amã ikabên jarê. Godja me kum ukanga gar mekmã kum,

—On adjãpênh ar aba. On mýjja kupê, ane.

Godja me kaprî gar memã kînh jangjê. Godja me kute amim Jeju mar rerek gar mekmã kum,

—On amim Jeju mar mex ne 'ã angrà tÿx, ane.

Gora ar akunî abenmã akabên mexbit jarên abenmã adjàkrê kêt ne ar abeno aba.

¹⁵ Godja me'ô ar ar ajôkam ar amikrào ba ga amipânho o abikênho kêt ne. Tu ate akrân ar aba. Godja gar abenkam adjukaprîn ar aban me kunîkam adjukaprîn ar aba.

¹⁶ Gora ar akînh rá'ã rá'ã.

¹⁷ Gora ar Metîndjwýnhmã akabên 'ãno dja.

¹⁸ Gora ar myt kunîkôt Metîndjwýnhmã kum,

—Aje imã mÿjja janorja ne mexkumrêx. Ba akam ikînhkumrêx, ane. Adjumar mexkam nâr apunukam nâr abikênkkam nâr mÿjja kute ajo bikênkkam dja gar kum ã amijarênho ane ne 'ãno dja. Ar aje mÿjja kunîkam akînh ne aje kum amijarênhmã ne Metîndjwýnh ar ajã amim karô. Nãm ã ar aje Kritu Jeju mar'ã amim karôo ane.

¹⁹⁻²⁰ Dja me'ô Metîndjwýnh Karôkôt ar amã mÿjja'ô jarê gar aprÿ kêt. Kwãrik wãnh Metîndjwýnh Karô ar amã kabên'ô jarê gar ate akrã kêt. Dja gar ate akrã nhym arÿm Metîndjwýnh Karô ar amã kabên kêt ne. ²¹ Dja gar prîne me kunî kabên kabi. Dja me'ô kabên mex jabej gar tu kabên markumrêx ne kabênkôt ar amijo aba. Dja me'ô kabên punu gar tu ate akrã.

²² Be, gora ar rûm apÿnh mÿjja punu djari kunîmã akre rax.

²³ Gê Metîndjwýnh ta kute me bamã umar mex jarênho djwýnh prîne amim ar amã mex jadjà gar kam ta mexo amexkumrêx ne ar aba. Me akunî dja gar anhî pÿnhkôt amexo tuknîn ar aba. Dja me banhô Bênjadjwÿr Jeju Kritu akubyn tê gu me bamextire ne ar baba. Gu me bajaxwe kêt ne ar baba. Ajmã bakute kêt ne ar baba. Badjumar djãmê banhîmê bakarômê ajmã bakute kêt ne ar baba. ²⁴ Metîndjwýnh ta ne amiwÿr ar ajuw, ta godja ar amã mex jadjà. Mrãmri godja ar amã mex jadjà. Metîndjwýnh ne kabênkumrêx. Mrãmri dja ar amã mex jadjà gar amexkumrêx ne ar aba.

²⁵ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, ar badjwÿ dja gar Metîndjwýnhmã ar ijarê.

²⁶ Ar aje Jejukôt abeno akamy dja gar idjô'ã aben pa krij.

²⁷ Ba ar amã arê, Bênjadjwÿr kabênkôt ar amã arê. Ije ar amã pi'ók no'ókja dja gar akamy kunîmã arê.

²⁸ Gê gwaj banhô Bênjadjwÿr Jeju Kritu ukaprîkôt prîne ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Texarōnikakam me jamā atāri pi'ōk no'ōk ne ja.

Arým ne Paur Texarōnikakam ar jamā pi'ōk no'ōk ne. Nhyr arým mā me'ō ar'ýr o tē nhyr ar arým omūn kam amipānh Paurmā pi'ōk no'ōk ne kum amijarē. Texarōnikakam ar kwý kum ukanga rā'ā. Nhyr ar kwý meo bikēnh dja nhō akati kupa'ā arēn memā kum,

—Arým ne me bawýr bōx. Mā dja gu me nē? Paur ne arým arē, anhyro kumex. Nhyr kam ar abej Paur kuki:j.

Nhyr ar kwý ajte amikam umar punu ne Paurmā kum,

—Birām dja ba Metīndjwýnh'ýr ibōx kēt jabej, ane. Nām ar ā Paurmā amijarēho ane nhyr kam Paur omūn ajte arkum pi'ōk no'ōk ne. Ar kute Texarōnikakam Jeju marjamā ajte pi'ōk no'ōk ne arkum týx jadjā. Nām ar axwe amikam umarjamā kum,

—Kwārīk wānh gar amikam adjumar punu kēt. Metīndjwýnh ta ne ar amā týx jadjā gar 'ā angrā týx ne. Nhyr me te ar ajo ajkē. Adjým, dja Metīndjwýnh ar ajo ngryk ne meo ajkē. Metīndjwýnh kute meo bikēnh dja nhō akati kraxje bōx kēt rā'ā. Dja ī bōx. Nhyr bep ar ga ne Metīndjwýnh amijo ar apytā, kute ar apytārmā ne amijo ar apytā. Kam dja gar mā 'ā angrā týx ne, ane.

Ne kam ajte arkum ukangajamā āpēnh'ā apnē. Nām ā Paur arkum pi'ōk no'ōko anen arkum ano. Gwaj 'ýr Paur kabēn ma.

¹ Ba ibē Paur ne ba ar amā pi'ōk no'ōk ne. Xiramē Ximoximē ne bar ar amā pi'ōk no'ōk ne. Ar aje krībē Texarōnikakam amim Jeju mar ne kōt aben pydjijamā ne bar pi'ōk no'ōk ne. Metīndjwýnhbé gwaj Babāmmē krabē Bēnjadjwýr Jeju Kritu arkōt ne gar aben pydji. Ar amā ne bar pi'ōk no'ōk ne.

² Gē Metīndjwýnh ar ajo djuw mex, Bēnjadjwýr Jeju Kiritumē Bāmbē Metīndjwýnh ar ukaprikōt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amā umar mex jarē, gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metīndjwýnhmā arkam amikīnh jarēnh.

³ Mrāmri ne bar mā Metīndjwýnhmā ar akam ikīnh jarē, akmere ar, āpnhīre ar. Nā gām ar arým Jeju mar týxo tēn kam arým akunī amā aben jabē rax tē. Kam ne bar mrāmri Metīndjwýnhmā ar akam ikīnh jarē.

⁴ Kam ne bar ar ajo amra. Apýnh pyka djāri ne bar mekmā ar ajo amra. Me kute Metīndjwýnhkōt aben pydjijamā ne bar ar ajo amra. Me te kute ar ar ajo bikēnhō ban ar ajapryo ba gar aje mā tu Jeju mar týxkumrēx

ne mā 'ā angrā týx. Tām ne bar mā memā arē.

⁵ Be, arým ne me kute Jeju mar kētja ar ajo ajkē. Arým ar amā Metīndjwýnh jabēkam ar ajo ajkē. Bir, mýj kadjy? Mýjja kute gwaj bajo bikēnh gwaj bakaprikōt godja Metīndjwýnh amim gwaj bakabi ne amim gwaj bajo mex ne. Gwaj bamex ne Metīndjwýnh kute ō me ja ar o ba'ýr babōx ne kam kam ar baba kadjy. Be, ga Metīndjwýnh kute katāt memā o pānhja pumū.

⁶ Dja nām Metīndjwýnh kupa'ā memā o pānh? Arkati. Nām katāt kute memā o pānhmā amim 'ā karō. Godja Metīndjwýnh me kute ar ajo bikēnhjao ajkē ⁷⁻⁸ gar kam arým ajo bikēnhja arým adjumar mexkumrēx ne atyk dja kēt ne. Ar badjwý dja bar idjumar mexkumrēx ne ityk dja kēt.

Mýj akatikam? Bir, Jeju kākwa kurūm kute amijo amirītkam. Kuwy pōk jabatānhmē kadjy mrānh djwýnh pymamē, tām dja Jeju amikōt o mō. Kute ar apānh meo bikēnhmā dja bōx. Me kute Metīndjwýnh mar kēto bikēnhmā dja bōx. Me kute Jeju kabēn mar prām kētja, gwaj banhō Bēnjadjwýr Jeju 'ā ujarēnh ny mar prām kētja kute meo bikēnhmā dja bōx.

⁹ Dja prīne ar apānh meo ajkē nhyr me biknor rā'ā: ne. Tu biknorkumrēx. Godja Bēnjadjwýr tu abenbē me bajo bikjērkmurēx nhyr me wānh ba djākam tu wānh bakumrēx ne Metīndjwýnh'ýr bōx kētkumrēx. Ne kam Bēnjadjwýr pumūnh kētkumrēx ne mex pumūnh kētkumrēx ne uma pumūnh kētkumrēx ne týx pumūnh kētkumrēx.

¹⁰ Be, dja Jeju ī bōx. Akubyn me'ýr bōx nhyr ta ō me ja kunī dja me kum mextire jarēn kum uma jarēn kum týx jarē. Me kute amim Jeju mar kunī dja me uma pumūn ari aben pumūn kam kīnhkumrēx ne Jejumā mextire jarēn kum uma jarē. Ar gadjwý dja gar me kudjwa Jejumā mextire jarē. Jeju'ā ar idjujarēnhja ne gar tu markumrēx ne. Kam dja gar me kudjwa kum mex jarē.

¹¹ Kadjy ne bar mā gwaj banhō Metīndjwýnhmā ar ajarēn ar akadjy Metīndjwýnh 'uw ne kum ikabēn. Metīndjwýnh ne arým amiwýr ar ajuw. Kam ne bar kum,

—Ga aje amiwýr ar 'wýr djwýnh dja ga amikadjy katāt ar krā dja. Ota ar ja katāt mrānh prāmkumrēx. Ota ar arým tu amim Jeju markumrēx ne kam kum mýjja mexbit kīnh ne ar o ba. Abē mýjja 'ō bipdjur kētkōt dja ga katāt ar krā dja. Atýxkōt dja ga ā aro ane. Nā bām ar ā Metīndjwýnhmā ar ajarēho ane.

¹² Ar aje Jeju marja godja Metīndjwýnh katāt ar akrā pumjuw nhyr kam me ja ar apumūn arým Jejumā mextire jarē. Ar amex pumūnh nhīrām mā Jeju jarēho ba. Nhyr

gway banhō Bēnjadwŷr Jeju Kritudwŷ dja ar amexkōt ar apumūn arŷm ar akam kīnh ne ta dja ar amā ar amex jarē. Gwaj banhō Metīndwŷnh djukaprikumrēx, nhym Bēnjadwŷr Jeju Kritudwŷ ukaprikumrēx. Ar ukaprikōt dja ar katāt ar akrā dja.

2

Kute me'ō ar axwe baja katormā arēnh.

¹⁻² Akmere ar, āpnhīre ar, Bēnjadwŷr Jeju Kritu akubyn bōx gwaj baje 'ā aben pycjīmā, kam dja gar axwe amikam adjumar kēt ne ar aba. Kwārīk wānh gar arīk abenmā ajēx ne,

—Arŷm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawŷr bōx, anhŷr kēt ne kam adjumar punu kēt. Godja me'ō arīk 'ēx ne,

—Arŷm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawŷr bōx, ane. Nār kon arīk 'ēx ne,

—Arŷm ne gwaj bawŷr bōx. Metīndwŷnh Karōkōt ne ba kuman kam ar amā ikabēnh jarē. Nār kon ijā,

—Arŷm ne Paur gwaj bamā pi'ōk no'ōk ne. Arŷm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawŷr bōx, ane. Kati, dja gar tu ate akrān ar aba. Nām me 'ēx ar ba.

³ Kwārīk wānh me'ō arīk ar amā 'ēx ne ar amā kabēnh jarē gar kōtbit ajamak bēn kēt. Dja gar tu ate akrān ar aba.

Ē, meo bikēnh djā nhō akati bōx djwŷnhrām godja me kato, ne amibē Metīndwŷnh kurēn axwebit ma. Nhym kam gormā me'ō katon kam me kadjy bēnjadwŷr ne kam ar axwe ban ī axweo amijo amirīt mex ne. Godja axweo amijo amirīt kumrēx nhym kam atāri arŷm meo bikēnh djā me'ŷr bōx. Kam godja me'ō ar axwe baja tu biknorkumrēx ne. Arŷm ne Metīndwŷnh me'ō jaxweja tu biknorkumrēxmā amim 'ā karō.

⁴ Be, dja me'ō ar axwe baja arīk 'ēx ne amijo Metīndwŷnh. Godja me kute mŷjjao metīndwŷnhja kunī kum kurēn mekbē o akabē, ne me kute mŷjja karō nhipēx ne kum, “Me Itīndwŷnh”, anhŷr kajgoja kunīo akabē. Ne kam ta amijā bēnjadwŷr rax mē. Ne kam Metīndwŷnh nhō kikremā wadjān nhŷn kam mekmā kum,

—Ibē ne Metīndwŷnh, ane. Nām arīk 'ēx ne amijo Metīndwŷnh. Axwekam arīk 'ēx ne mekmā amijo Metīndwŷnho nhŷ.

⁵ Djām arŷm ne gar ikabēno akno? Ar akam idjāmkam ne ba arŷm bēnjadwŷr ar axwe baja ar amā arē gar arŷm ama.

⁶ Ē, kraxje bēnjadwŷr ar axwe baja nhō akati 'ŷr bōx kēt. Gēdja ō akati 'ŷr bōx nhym arŷm axweo amijo amirīt ne. Nhym bep mŷjja ne mā me banēje bēnjadwŷr ar axwe baja kukrā, me baje Jeju mar nēje kukrā. Arŷm ne gar mŷjja ja ma.

⁷ Mrāmri ne me arŷm bēnjadwŷr ar axwe bajakōt axwebit ma. Axweo kute amijo amirīt kēt rā'ākam ne me kukām axwemābit amima. Nhym bep kute me banēje kukrā djwŷnhja dja me banēje kukrāo dja:n kam mā tē. ⁸ Mā tē nhym kam arŷm axweo memā amijo amirīt. Nhym kam Bēnjadwŷr Jeju bōx. Bōx ne kam axwe pānh akōro pyka mē o amrā. Umao dja bōx ne o kubī, prīne o akno.

⁹ Ē, godja bēnjadwŷr ar axwe baja Xatanaj kabēnkōt bōx ne kam ar ro'ā ar ba. Xatanajmē dja ar ar ba nhym kam bēnjadwŷr ar axwe baja ar mekmā amimao ba, ar mekmā amimao pōxo ba. Ne kam mekmā mŷjja pumūnh kēt nhipēx ar o ba. Kute o me noo biknormā ar mŷjja pumūnh kēt nhipēxo ba. Nām ar mekmā 'ēx ba.

¹⁰ Dja prīne mŷjja punu kunīo me noo akno nhym me kuma. Dja me jamā 'ēx nhym kute mrāmri pyrāk, nhym me kōtbit amak bēn ne, ajbit ma. Metīndwŷnh kute me jao biknor'ā amim kerōja, me tām. Metīndwŷnh kute katāt memā amikabēnh jarēnh nhym me kute mar prām kētja, me tām. Mē tām ne me kum Metīndwŷnh kabēn mar prām kētumrēx ne kum kīnh kētumrēx nhym te Metīndwŷnh kute me utārmā. Kam dja me tu biknorkumrēx ne.

¹¹ Nām Metīndwŷnh katāt mekmā amikabēnh jarē nhym me mar prām kēt ne kum 'ēxnhībit kīnh ne. 'Ēxnhībit mar prām nhym kam me kute 'ēxnhībit mar kadjy me kanga. Me kute 'ēxnhībit marmā me kanga. ¹² Mŷkam? Bir, nām te Metīndwŷnh mekmā amikabēnh katāt arē, nhym me kum axwebit kīnh ne. Kam dja Metīndwŷnh me jamā axwe pānh jarēn me biknor djā'ŷr me ano.

Me kute Metīndwŷnh kukrādjà'ā ngrā tŷxmā kute arēnh.

¹³ Akmere ar, āpnhīre ar, nhym bep ar ga ne gar atemā. Ar ga ne Bēnjadwŷr Jeju kum ar ajabē:kumrēx. Metīndwŷnh ne amijo ar apytā, kute ar apytārmā ne amijo ar apytā. Amrēbē mŷjja kētri ne amijo ar apytā, ar aje tu Metīndwŷnh kute katāt amikabēnh jarēnh markumrēx nhym Metīndwŷnh Karō kute katāt ar akrā djā kadjy ne amijo ar apytā. Kam ne bar mā Metīndwŷnhmā ar akam ikīnh jarē.

¹⁴ Kadjy ne amiwŷr ar ajuw. Ar amā idjujarēnh kōt, Jeju'ā idjujarēnh nykōt ne amiwŷr ar ajuw. Gwaj banhō Bēnjadwŷr Jeju Kritu ne kute umao, mexo, raxo mŷjja kunī jakrenh gwaj kōt badjwŷ ā baje anhŷrmā ne amiwŷr gwaj bajuw.

¹⁵ Ē, akmere ar, āpnhīre ar, kam dja gar 'ā angrā tŷx ne. Ar ije ar amā prīne Metīndwŷnh kukrādjà jarēnhja dja gar ajamako mar tŷx mex ne. Ar ije pi'ōk no'ōkkam ar amā arēnh ne ije ijajkwakam ar amā

arẽnhja tãm dja gar ajamako mar tỳx mex ne mã ama.

¹⁶⁻¹⁷ Be, gwaj banhõ Bẽnjadwỳr Jeju Kritu ne kum gwaj bajabekumrẽx. Nhyr Metĩndjwỳnhbẽ gwaj Babãmdjwỳ kum gwaj bajabekumrẽx. Nãm tu kum gwaj bakaprĩn gwaj bamã tỳx jadjãr rã'ã: rã'ã ne. Gwaj kam batỳxo ino rer kêt rã'ã ne. Nhyr kam arỳm gwaj bamã mỳjja mex jarẽ gwaj kam amim kamnhĩxbẽ ar kadjy baba.

Gẽ Metĩndjwỳnhmẽ krabẽ Jeju Kritu ar prĩne ar amã kĩnh jadjãn ar amã tỳx jadjã. Gar kam arỳm akabẽn mexkumrẽx ne ar aban apỳnh mỳjja mex djãribit kupẽ.

3

Ar kute Metĩndjwỳnhmã Pauro à'wỳrmã kute arẽnh.

¹ Ë, akmerer ar, àpnhĩre ar, Metĩndjwỳnhmã ar ijarẽ gẽ Bẽnjadwỳr djwỳnh'ã ar idju-jarẽnhja pyka kunĩkõt ajmã gẽ me kuman tu amim Jeju kamnhĩxkumrẽx gẽ me kum mextire jarẽ. Gora gẽ me kute me apyrãk ne ar ba. Ar ga ne gar Metĩndjwỳnh'ã ar idjujarẽnhja man tu amim Metĩndjwỳnh markumrẽx ne. Nhyr kam ar akam me ja ar apumũnh nhĩrãm ar akõt Metĩndjwỳnhmã mextire jarẽ. Gora gẽ Bẽnjadwỳr'ã ar idju-jarẽnhja ã pyka kunĩkõt bimãnh ane.

² Gora ar ajte Metĩndjwỳnhmã ar ijarẽ gẽ on me axwemẽ me kabẽn punubẽ ar ipytã gẽ me ar ibĩn kêt. Djã nãm me kunĩ Jeju ma got me ar imã kabẽn mex ne? Kati, kam dja gar ajte Metĩndjwỳnhmã ar ijarẽ.

³ Nhyr bep ar ga. Ar ga dja Bẽnjadwỳr ar amã tỳx jadjãn ar anẽje axwe djwỳnhbẽ Xatanaj kukrà. Mrãmri dja ã ane. Arỳm ne ar amã arẽ. Djãm Metĩndjwỳnh kabẽn krãptĩ got? Kati, Metĩndjwỳnh ne kabẽnkumrẽx. Mrãmri ne arỳm ar amã arẽ, mrãmri dja ar amã tỳx jadjãn ar anẽje axwe djwỳnh kukrà.

⁴ Arỳm ne bar ar akam ikĩnhkumrẽx. Ar aje Bẽnjadwỳr djwỳnh kabẽn mar ne kõt ar amijo abakam ne bar arỳm ikĩnhkumrẽx. Amrẽbẽ ne gar amikam ar ikabẽn man arỳm kõt ar amijo aba. Mrãmri dja gar arek ã anhyr rã'ãn tu ar ikabẽn man kõt ar amijo aba. Arỳm ne bar prĩne ar amã ikato. Kam ne bar ar akam ikĩnhkumrẽx.

⁵ Gẽ Bẽnjadwỳr ta ar amã Metĩndjwỳnh jabẽ kadjy ar amã arẽ. Gar kam amã Metĩndjwỳnh jabekumrẽx. Gẽ ta ajte ar amã arẽ, gar aje 'ãno adjãm ne aje kanga kêt kadjy ar amã arẽ. Gar kam aje Kritu pyrãk gẽ me te ar ajo ajkẽ gar kanga kêtumrẽx.

Arkum ukanga nẽje kute ar akre.

Ep 4.28; Tex k 4.11

⁶ Ë, akmerer ar, àpnhĩre ar, Bẽnjadwỳr Jeju Kritu kabẽnkõt dja bar ar amã ikabẽn 'õ jarẽ. Dja ar aje Jejukõt abeno akamy kwỳ kum ukangan àpẽn prãm kêt jabej gar rũm

arkum akre rax. Ar kute ar ikabẽn mar kêtumrẽx dja gar rũm arkum akre rax.

⁷ Arỳm ar aje mar. Ar aje ar ijã amijakre ne ar idjãpẽnho adjãpẽnhmã, arỳm ne gar ama. Djãm ar akam ar idjãmkam ar idjãpẽn kêt ne ar iba. Arkati. ⁸ Ar ar idjãpẽn ra:xja pumũ. Nã bãm ar prĩne mỳjja kupẽ. Arngro'ã akamãtkam ar idjãpẽn iba. Nã bãm ar amim apẽ. Ar ije pi'õk kaprĩre'ã ar ajwỳr kêt kadjy. Nhyr ne me'õ kute ar ijo djuw mex'õ bar ije kum o pãnh kêt? Arkati.

⁹ Nã bãm ar ã ane. Ar aje ar ijã amijakren ar ikõt amijo abamã. Jeju Kritu kute ar ijanor pumũnh nhĩrãm ren ate ikrãn arek ikrĩ nhyr me ren ijo djuw mex kajgo nhyr ren mrãmri kõt. Nhyr bep kati, ar ba ne bar idjãpẽnhit iba, ar aje ar idjãpẽnkhõt ar ipumũnh ne aje ar ijã amijakremã. ¹⁰ Ar akam ar idjãmkam ne bar arỳm ar amã,

—Godja me'õ àpẽn prãm kêt kwãrk wãnh gar kum ò kwỳ krẽn djã nhõr kêt, ane.

¹¹ Ar akam ar akwỳ ne ar àpẽn prãm kêtumrẽx ne ar ba bar arỳm kuma. Nãm ar mỳjja kupẽn kêt ne kam kũkre kabe'ã kabẽn prãm kadjybit ar ba. ¹² Ë, ar prĩne ikabẽn ma. Bẽnjadwỳr Jeju Kritu kabẽnkõt ne bar arkum ukangajamã ikabẽn jarẽ ne àpẽn'ã arkum apnẽ ne arkum,

—Dja gar akrãmã adjãpẽn ar aba. Ar anhõ kwỳ krẽn kadjy adjãpẽn ar aba, ane.

¹³ Be, akmerer ar, àpnhĩre ar, ar akunĩ dja gar amrãnh mexja kanga kêt. Ar akunĩ dja gar amrãnh mexkumrẽx ne.

¹⁴ Godja me'õ ar ikabẽnja mar prãm kêt, ar ije ar amã 'ã pi'õk no'õkja mar prãm kêt gar 'ãno djan omũn kum akre rax. Kute on amim kator ne pijãm kadjy. Kadjy dja gar 'ã ano tỳx ne 'ãno djan omũ. ¹⁵ Djãm ar aje o akurẽ djwỳnhmã? Kati, ar aje o akamykam dja gar abẽn djãnh no katio bit kum akabẽn ne kum,

—On tu Metĩndjwỳnh kabẽn markumrẽx ne kõt ar amijo aba, ane. Dja gar ã kum ane.

Kabẽn jarẽnh ino rer.

¹⁶ Gẽ Bẽnjadwỳr kute memã umar mex jarẽnh djwỳnh ta ar amã umar mex jarẽ gar mã adjumar mexbit man o aba gẽ te mỳjja ar ajo ajkẽ gar mã adjumar mex ne ar aba. Gẽ Bẽnjadwỳr amimẽ ar ar ajo ba.

¹⁷ Aje, ibẽ Paur ne ba ar amã pi'õk no'õk ne. Ë, ba ne ba inhikrao pi'õk no'õk ja ngrire no'õk ne o ino re. Ije memã pi'õk no'õk kunĩkõt ne ba ã pi'õk no'õk kryre o ane.

¹⁸ Gẽ gwaj banhõ Bẽnjadwỳr Jeju Kritu prĩne ukaprĩkõt ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Ximoximã pi'òk kumrëx no'òk ne ja.

Paur ne krabê Ximoximã pi'òk no'òk ne. Mÿjkôt ne o kra? Jejukôt. Kute kum arënh nhyim kute tu amim markumrëxkôt ne o kra. Nhyim kam arkum aben Kìnhkumrëx ne.

Nhyim kam Paur kumrëx ne kríraxbê Epexukam bôx ne kam ar memã Metíndjwýnh'a ujarënh ba ne kam tē. Nhyim kam Ximoxidjwý arým kam bôx. Kam tēn bôx ne kam ar kam memã 'a ujarënh ba, memã Jeju jarënh ba. Nhyim me kwý arým príne amikajmãtã Jeju me. Nhyim bep ar kwý ne ar arík 'ëx ne kute amijo Jeju mar. Ar kute mar kêtumrëx ne arík 'ëx ne memã mÿjja jarē. Nãm we ar,

—Kwãrík wãnh abenwÿr mör kêt, ane. Ne,

—Mrywã kur kêt, ane. Nãm ar ã kupa'a me akre ar o bao ane. Ar ja 'a ne Paur Ximoximã kum,

—Dja ga akabëno ar ity gê ar anhikrê, ane. Ne kam ajte me kute amim Jeju mar'a kum karô ne kum,

—Ë, Jeju nhô me jao ba djwýnhmê me atãri ãpënhjamê gêdja ar katãt mrãn memã Metíndjwýnh'a ajarē, ane. Ne kam Ximoximãdjwý kum,

—Ë, gadjwý, gadjwý dja ga katãt mrãn Metíndjwýnh kabënkôt príne memã arê, ane. Ne kam ajte me'a kum karô, me Metíndjwýnh kabënkôt katãt mrãnhmã, me mÿmê me niremê me ari memã ãpënh kajgo ar bajamê me 'uwtimê, me kuní. Me kuní ne me Metíndjwýnh kabënkôt katãt mrãnhmã ajte Ximoximã me'a karô. Ne kam me'a kum pi'òk no'òk ne kum ano. Tãm ne ja.

¹⁻² Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'òk no'òk ne. Ximoxi, ikra djwýnh, amã ne ba pi'òk no'òk ne. Ije amã Jeju jarënh ga tu aje amim markumrëx kôt ne ba arým ajo ikrakumrëx ne. Ba ibê Paur, ne ba amã pi'òk no'òk ne. Djãm ba ne ba Jejumã idjãpënh? Kati, Metíndjwýnhmê Kritu Jeju ar ta ne ar imã idjãpënh jarën ijano, ije memã 'a idjujarënhmã ijano. Metíndjwýnh, kute gu bapytãr djwýnhjamê Kritu Jeju gu baje amiwÿr kam amakjamê, ar ta ne ar imã kabën jarē ba kam arkum idjãpënh iba.

Be, gê Metíndjwýnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhô Bënjadjwýrmê Bãmbê Metíndjwýnh ar ukapríkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akaprí ne amã umar mex jarē, ga kam adjumar mex ne ar aba.

Kute Metíndjwýnh kabën jarënh djwýnh 'ëxnhí bôxmã arënh.

Rô 16.17; Xim k 6.3; Xit 1.10

³ Ë, dja ga arek Epexukam djan nêje ar kukrà. Wãnh ne ar kwý arík kupa'a ar

memã arënh ba, Metíndjwýnh kabën kupa'a ar memã arënh ba. Dja ga nêje akabëno ar ity. Nã bãm itëm kutã, pykabê Matenimã itëm kutã amã ikabën jarën kam arým ajbir ajte ar'a amã pi'òk no'òk ne ano.

⁴ Dja ga arkum,

—Kwãrík wãnh ar me tûmre'a ujarënh kajgomê me akukãmãre nhidji me kute tûmrãm abenmã arënhja kwãrík on wãnh nō. Kôt ne me abenmã kabën ar ban kam me kute amim Metíndjwýnh mar ne 'ãno ãm kêt. Tãm dja on wãnh nō, ane.

⁵ Akmere Ximoxi, mÿj kadji ne ba amã ikabën ja jarē? Bir, me kum aben jabê kadji. Godja me ôkre kadjwýnhbê axwe 'ô nör kêt ne kute amikam axwe 'ô mar kêt kam arým kôt kum aben jabê. Ne kam ajte me kute mrãmri amim Jeju markumrëx kôt ne me kum aben jabê. Kadji ne ba amã ikabën ja jarē.

⁶ Bir be, me kwý arým kute ja mar prãm kêt kam arým kabën kajgoo kumex, ne abenkam kangao kumex. Jabit ne me kuma. ⁷ Djãm me ja kute mÿjja mar got. Kute Mõjdjê kukràdjã mar kêtjakam kukràdjã kupa'a ar memã arënh ba. Ar ta ne ar amijo memã mÿjja'a ujarënh djwýnh ne. Ne kute memã,

—Mrãmri ne ba ije me amã arënhja. Kôt ne ba me amã arê, anhÿr ar o ba. Bep kati, ar kute ta amikabën mar kêt ne Mõjdjê kukràdjã mar kêt.

⁸ Be, Mõjdjê kukràdjãja ne mexkumrëx. Gu arým kuma. Ne ren ar kuman kôt ar amijo ba nhyim arým rãn mexkumrëx. Nhyim bep kati, ar ja kute mar kêt ne ar kupa'a memã arënh ar o ba.

⁹ Be, nhÿnh me jamã ne Mõjdjê kukràdjãja? Djãm me kute katãt amijo bajamã? Kati, me kute axwe amiptãrjamê, me amakkre kêtjamê, me kute Metíndjwýnh mar prãm kêtjamê, me axwejamê, me kute mÿjja punubit mar prãmjamê, me kute Metíndjwýnh japrÿjamê, me kute nãmê bãm ar parjamê, me kute me parjamê ¹⁰ me prô nãr mjën prãmjamê, me my ta kute aben nínho bajamê, me kute mekbê krao ãkìnhjamê, me 'ëxnhíjamê, me kute me kã mex jarënhjamê, nãr me kute mÿjjao amiptãr, Metíndjwýnh kute katãt memã amikukràdjã jarënh ne mekbê mÿjja puma nhyim me kute o amiptãrjamê. Me ja kuní kadji ne Mõjdjê kukràdjãja. Gu arým kuma.

¹¹ Nã, Metíndjwýnh amikabën nykôt katãt memã amikukràdjã jarē. Djãm kabën ny punu got. Axwe mextire. Metíndjwýnh ne mexo, umao me rer mex ne. Nhyim kabën nydjwý ã mexo, umao ane. Nhyim kam ta, Metíndjwýnh kìnhtire ta ne imã amijã ujarënh ny jarën ijano ba kam ô'a memã arënh tē, memã 'a idjujarënh tē.

Kritu kum Paur kaprî ne kute àpênh 'ã mênh.

¹² Ê, akmere, mrâmri ne Kritu Jeju gu banhõ Bênjadjwÿr amim idja. Kum idjâpênhmã ne amim idja. Nãm anakajmã'ã ima, ije 'ã ingrà tÿx ne kanga kêtã kôt tu iman amim idjan imã idjâpênh jarê.

—Dja ga imã apê, ane. Ne kam kadjy imã tÿx jadjã ba kam kum idjâpênh mex ar iban kôt kum amikînh jarê. Mrâmri ne Kritu Jeju imã mexkumrëx ba kam kum amikînh jarê.

¹³ Amrêbê ne ba Jeju japyr ar o iban arîk ùno iban Jeju nhõ me jao ibikênhõ iba. Nã bãm te Jejukam ijaxwe nhyt tu kum ikaprînh kam amim idja. Nã, mrâmri ne tu kum ikaprî. Kraxje ije amikajmã'ã Jeju mar kêtãkam ije amimar kêt nhyt bi kum ikaprî. ¹⁴ Nãm gu banhõ Bênjadjwÿr tu ukaprikôt kum ikaprî raxkumrëx ne prîne ijo djuw mex. Djãm ukapri kêt got. Kum ikaprî rax ba arÿm jakam ije amikajmã'ã amim markumrëx. Ije amikajmã'ã Kritu Jeju markumrëx ne imã abê:kumrëx.

¹⁵ Ê, mrâmri ne me abenmã kum,

—Kritu Jeju arÿm pykamã ruw, kute me axwe pytãrmã ne ruw, ane. Mrâmri ne me abenmã arê. Kabên ja dja me tu markumrëx ne amijamakkrekam kunhõ. Be, kute me axwe pytãrmã ne pykamã ruw.

Ba ne ba ijaxweo me axwe kunî jakre. ¹⁶ Te ijaxwe rax nhyt bi kum ikaprî rax ne. Jeju Kritu kute akrãnmã meo tẽm nhyt me kute mar kadjy. Te ijaxwe raxo ije me kunî jakrenh nhyt mã Jeju kute akrãnmã prî'ã ijo tẽmja pumũ. Mÿkam? Godja me'õ kute ijaxwe pyrak ne kute Jeju japyr jabej dja ikõpdji'ã ã ikudjwa anen tu amim Jeju kamnhÿxkumrëx ne kam ikudjwa tyk nhi-jukri tîn rã'ã rã'ã kadjy. Kadjy ne Jeju kum ikaprînh akrãnmã prî'ã ijo tẽ. Kam ne ba amã, —Jeju kute me axwe pytãrmã ne pykamã ruw, ane.

¹⁷ Be, Metîndjwÿnh djukaprija pumũ. Kumã dja me rax jarê. Djãm bênjadjwÿr ngri got. Dja memã Bênjadjwÿr rax rã'ã: rã'ã Bênjadjwÿr rax. Dja tyk kêtãkumrëx ne. Me kute noo omũnh kêtãkumrëx ne. Kubê Metîndjwÿnh pydji. Atemã 'õ kêtãkumrëx. Kumã dja me rax jarênh kum uma jarênh mex jarê. Dja me kum arênh rã'ã: rã'ã ne. Mrâmri. Tãm ne ja.

¹⁸ Ê, ikra Ximoxi, akmere, ba arÿm amã ikabên jarê. Gora ikabên ja ma. Amrêbê ne me Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh adjâpênhmã akabin prîne adjâpênh'ã amã karõ. Kôt ne ba amã ikabên ja jarê. Ê, dja ga ar ikabên ja man kôt atÿx ne. Ê, ba me abenwÿr prõt'ã atÿx jakre. Ê, gora

atÿx. Gora atÿx ne amã me uma kêt ne kãj bê memã Metîndjwÿnh kabên jarê gẽ me amikajmãtã kuma. Kute me tÿx kum me uma kêt ne tu kute abenwÿr prõtja pyrak.

¹⁹ Nã, dja ga ã anen Jeju'ã angrã tÿx ne amim mÿjja mexbit man kôt amijo aban kam amikam ajaxwe 'õ mar kêtãkumrëx ne ar aba.

Nhyt bep me kwÿ ne me arÿm Jeju'ã ngrã tÿx kêt ne kôt amijo ba kêt ne kam arÿm kangan amijo ajkê. ²⁰ Be, Imenemê Arexãrimê ne ar arÿm Jeju kangan amijo ajkê. Arÿm ne ar amijo ajkê. Kam ne ba arÿm Xatanajmã ar kanga, ar kute Jeju japyr kêt kadjy ne ba arÿm kum ar kanga.

2

¹ Be, akmere, ba amã arê ga aman amũ idjõ'ã memã arê. Dja me Metîndjwÿnhmã mã kabên ne kum me kunî jarê. Mã ne mete Metîndjwÿnhmã kabên kute? Dja me kum aben jarênh kum abeno a'uw. Ne kam jãm meo akêx ne me jadjwÿ kum meo a'uw. Ne kôt kum õdjãnh jarênh kum amikînh jarê. ² Nã, dja gu me kum pykakam me bênjadjwÿr rûnhjao a'uw ne kam ajte me bênjadjwÿr kry kute meo ba jadjwÿo a'uw.

Mÿkam? Bir, me kute akrãnmã me bajo ba gu me badjumar mex ne ar baba kadjy. Kam dja gu me Metîndjwÿnh kabênkõt ar baba ne kôt ar amijo baba katãt ne. ³ Be, me ã kute Metîndjwÿnhmã kabêno anhÿrkam mexkumrëx. Kam dja Metîndjwÿnh mekam kînhkumrëx. Metîndjwÿnh kubê me bapytãr djwÿnh dja mekam kînhkumrëx.

⁴ Nã, kute me kunî pytãr prãmãkumrëx. Nãm arÿm memã katãt kabên nhyt me kute tu markumrëxmã. ⁵ Nã, Metîndjwÿnh pydjii ne kam ajte kute Bãm'ã me bamênh djwÿnh pydjii, kubêngõkre,* kubê ne Kritu Jeju. Me bajaxwekam ne gu me Metîndjwÿnh'ÿr babõx kêt ne. Nhyt kam kra ta amijo kubêngõkren me bawÿr bõx ne kam Bãm'ÿr me bajo bõx. Gu me kam arkõt baba. Kute Bãm'ÿr me bajo bõx djwÿnh pydjii. Atemã 'õ kêt, kubêngõkre, kubê ne Kritu Jeju.

⁶ Jeju ta, kute memã amikangan me kunî pãnh ty, tãm ne amrêbê Metîndjwÿnh 'ã akati jakre nhyt arÿm 'ÿr bõx nhyt kam arÿm amijo aptãn memã amikangan me kunî pãnh ty, me kunî kute mar kadjy. Me kunî kute,

—Mrâmri Metîndjwÿnh kum me bajabên kute me bapytãrmã, anhÿr kadjy. Kadjy ne ty.

⁷ Kam ne Metîndjwÿnh ijano ba tẽ. Ba ikumrëx itẽm ne ije memã Metîndjwÿnh kute me utãr jarênhmã. Jeju kute ijanorkõt ne

* 2:5 Kritu ne amijo kubêngõkre kute mrâmri ne apÿnh me õ pyka djãri kunikõt me kunî: bêngõkreja pyrak. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babêngõkremê ne me kunî: bêngõkre. Me kamrõmê me kukràdjã kunî kubêngõkre aben pyrak. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarênh ama.

ba me bajtemdjwý'ýr tēn bôx ne memā kàj bē Metīndjwýnh'ā ajarē. Nā bām memā Metīndjwýnh kabēn katātja, 'ēxnhī kētja jarē nhyṃ me amikajmā'ā kuma. Kadjy ne ijano ba tē. Mrāmri ne ikabēnja. Ijēxnhī kētkumrëx.

⁸ Ije, ije ar amā Metīndjwýnh jarēnh gar aje kum akabēnmā ba ate o akno. Ba akubyn ar amā arē gar ama.

Dja pyka kunīkôt mete abeno bikprōnhkam me my Metīndjwýnhmā kabēn. Dja me p̄rīne Metīndjwýnhmā amijarē. Me mexo mexkumrëx, me kute mýjja punu 'ō mar prām kēt, me ja dja me kum kabēn. Nhyṃ bep me ngryknhī, me kute kabēno aben japanh, me tām dja me kum kabēn kēt ne.

Me nire kute akrānmā amijo bamā.

Kô k 14.34; Xit 2.3; Ped k 3.1

⁹⁻¹⁰ Nhyṃ me niredjwý. Dja me nire kute Jeju marja akrānmā amijo ba mexkumrëx, kwārīk wānh amimex ne me my nokam mrānh kēt. Dja ga me apijām ne ar aba. Mýkam dja ga me akrākābito mex? Nā gām me amikakrwýnhmē akunhērmē angāmē kubēkà mexmē o amimex ne ar aba. Me akrākābit ne mex. Me my nomā amrānh kadjybit aje amikrā ngrānh, amikakrwýnh, ne amimex, ja ne punu. Bep kati, me nire kute,

—Ba ije Jeju mar, anhyrja dja apýnh kabēn mexo amiptān o amimex.

¹¹ Me kute Metīndjwýnhkôt abeno bikprōnhkam dja me nire anhikrēn nhýn Metīndjwýnh kabēn maro nhý. Akrānmā dja me Jeju nhō me jao ba djwýnh kabēn maro nhýn amijamakrekam kunhō. ¹² Kwārīk wānh me nire dja me me my jakre kēt ne me mymā kabēn jarēnh kēt ne. Nhyṃ bep me me gédja me me niremē me mymē me akre nhyṃ me nire anhikrēn me kabēn maro nhý.

¹³ Mýkam? Bir, Metīndjwýnh ne mybē Adāo kumrëx nhípēx ne kam atāri nibē Ewa nhípēx ne. ¹⁴ Be djām Xatanaj ne Adāo noo akno? Kati, nija ne noo akno. Nhyṃ kam nija arým Metīndjwýnhkam amikrā. Be, kam ne ba amā,

—Kwārīk wānh me nire dja me me my jakre kēt, ane.

¹⁵ Nija ne te Metīndjwýnhkam amikrā nhyṃ mā Metīndjwýnh kum me nire jabēkumrëx ne me kra bixadjwýr kutā me utā. Me nire kute Jeju marja gédja me Jeju 'āno dja ne mā kum me abēkumrëx ne kute mýjja punu 'ō mar prām kētkam gédja mexo mexkumrëx ne mā me my nomā mrānh kēt. Godja me ā kute anhyr jabej nhyṃ Metīndjwýnh me kra bixadjwýr kutā me utā nhyṃ me kra me bīn kēt ne.

3

Kute ar kute Jeju nhō me jao ba djwýnhmā 'ā karō.

Xit 1.6

¹ Be mrāmri ne me abenmā kum,

—Gédja me'ō kute meo ba prām jabej, kute Jeju nhō me jao ba prām jabej, mrāmri mexkumrëx. Nā, mrāmri mexkumrëx. Nā, kôt ne me kute arēnhja.

² Be, mā gédja Jeju nhō me jao ba djwýnh kute? Me axwe kēt ne kute amijo ba mex-tire nhyṃ kam me me'ā kabēn kētja, me prō pýnh, me bixaēr punu kēt, me kute amipnēnh ne ar ba, me kabôt kati, me kute meo djuw mex prām, me kute memā Metīndjwýnh'ā ujarēnh prām, me ja gédja me Jeju nhō me jao ba.

³ Kwārīk wānh me kum kadjwati kangō* djānh, me àkrē, me kute kabēno me apanh prāmja, me kute pi'ók kaprībit mar ne kute amim o àptarja, kwārīk wānh me ja gédja me meo ba kēt ne. Bep kati, me ukaprimē, me kute umar mex marja dja me Jeju nhō me jao ba.

⁴ Dja me'ō meo ba prām jabej dja kumrëx amim prōmē kra jakre, ne arkum mrānh mextire gē ar omūn kam adjwýnhdjwý kôt mrānh mexkumrëx. Dja amim ar jao ba mex nhyṃ kra amakkre mex ne kabēnkôt ar amijo ba nhyṃ kam arým kôt Jeju nhō me jao ba. ⁵ Nok ren me'ōja ar meo ban kam prōmē kra jakre kētkumrëx ne kam Metīndjwýnh nhō me jabit me akre, mā gédja on? Mā gédja kam nē? Ije, mýkam ne prōmē kraja ar o ba mex kēt nhyṃ kra jaxwe rā'ā? Ije kum bep nām ren amim prōmē krawā kumrëx jakren kam ren kôt Metīndjwýnh nhō me ja jakre. Mýkam ne prōmē krawā ar o ba kēt ne kam Metīndjwýnh nhō me jabit ar o ba?

⁶ Kwārīk wānh me'ō ajbir kute Jejuo aminhō ny'ō'ā Jeju nhō me jao ba djwýnh mēnh kēt. Mýkam? Bir, kute amiraxo àmra nhyṃ kam ren Metīndjwýnh kute o bikēnh karō dja me kute Jejuo aminhō ny'ō'ā meo ba djwýnh mēnh kēt. Ne ren amiraxo amra nhyṃ ren Metīndjwýnh o ajkē. Mrāmri kute Xatanajo bikēnhja pyràk. Xatanaj kute amiraxo àmra nhyṃ kam Metīndjwýnh kute p̄rīne o bikēnhja pyràk. Ne ren me'ō ajbir kute Jejuo aminhō ne ren meo ban ren amijo amra, Xatanajkôt amijo amra nhyṃ ren Metīndjwýnh adjwýnhdjwý o ajkē.

⁷ Nhyṃ bep kati, Jeju nhō me jao ba djwýnh dja amijo ba mextire nhyṃ kam me kâtāmdjwý kum kīnh ne kum mex jarē. Nām ren arīk ar ba nhyṃ kam me kâtām rān 'ā kabēn ne. 'Ā kabēn nhyṃ kam rān Xatanaj ikôta, Xatanaj meo ba djwýnhja nhikôta.

* 3:3 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibānh kunija, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

⁸ Nhy m Jeju nhö me jao ba djwýnh jatári me àpènhjadwý dja me katàt mrã gè me me'ã kabèn kêt. Dja me kabèn mexmè me kabèn punuo aben nhikjè kêt. Dja me kum kadjwati kangô† djành kêt. Kwãrik wãnh gè me pi'òk kapri prãmebit me noo biknor prãm kêt. ⁹ Dja me amim Metíndjwýnh kukràdjã markumrëx ne 'ã ngrã týx ne. Metíndjwýnh kute me bamãbit amikukràdjão amirítja, kukràdjã tãmbit dja me 'ã ngrã týx ne maro ba ne mýjja mexbit mar ar o ba. Mýjja mexbit mar ar o ban kam amikam axwe 'ò mar kêt. Kadjy dja me Metíndjwýnh kukràdjã'ã ngrã týx ne ar o ba. ¹⁰ Dja me Jeju nhö me jao ba djwýnh jatári me àpènhja kumrëx kabi nhy m me kabèn mex ne kam ar kôt àpènh ba. Godja me mrãmri mexkumrëx jabej ne kam arým àpènh ar ba.

¹¹ Nhy m Jeju nhö me jao ba djwýnh jatári me àpènh pröjadwý. Me adjwýnhdjwý dja me katàt mrã gè me me'ã kabèn kêt. Dja me me kã mex jarènh prãm kêt. Dja me bixaèr punu kêt ne ar ba. Dja me príne mrãnh mextirenen kabèn pýnh ne arè. Dja ã Jeju nhö me jao ba djwýnh jatári me àpènh pröja ã ane.

¹² Be, Jeju nhö me jao ba djwýnh jatári me àpènh gèdja me prö pýnh ne. Dja me ò kike kumrëxkam amim ar ja jakren arkum mrãnh mexkumrëx gè ar omün kam adjwýnhdjwý kôt mrãnh mexkumrëx. Dja me amim krao ba mexkumrëx gè ar kabèn mexkumrëx ne ar ba. ¹³ Godja me atãri me àpènhja mrãmri àpènh mex ne kam arým memã amimexo amirít nhy m me kãtãmja arým me mex pumün kam kum me kñh. Gèdja mekam amikam pijã kêt ne kãjmã djan tu memã Jeju'ã ajarè. Me kute amim Kritu Jeju mar tũnkam tu memã 'ã ajarè. Bir be, dja ã Jeju nhö me jao ba djwýnhmè atãri me àpènhmè ã ane.

¹⁴ Bã, nã bãm amã ikabèn'ã pi'òk no'òk ne amikukãm ano. Dja ba ì wãm kôt tẽ. Nã bãm amim itèm djã ma. ¹⁵ Nãr kon birãm dja ba amikrà ga príne omün kam kôt memã arè, me kute mar kadjy. Metíndjwýnh kra kuní kute kôt ar amijo ba mar kadjy. Kadjy ne ba amã pi'òk no'òk jano. Apýnh pyka kuníkôt ne me bakwý arým amijo Jeju pytã nhy m Metíndjwýnh arým kôt me bajo kra. Gu me kôt arým apýnh banhõ pyka djãri kam aprakamã kôt aben pydji, Metíndjwýnh tũnjakôt mã pyka kuníkôt aben pydji. Ne me kãtãmã Metíndjwýnh kabèn jarènh ar o baba, Metíndjwýnh 'èxnhí kêt ne kute katãt kabèn jarènhja memã arènh ar o baba.

¹⁶ Bir be, djãm mýjja kakrit, djãm mýjja príre, djãm mýjiao bikènh ne gu me arým amim kuman kam amim kamnhíxbè ar baba? Djãm mýjja ngri: got me tebè kute mar ne ate krãmã? Mrãmri ne Jeju ra:xi.

Nãm amijo kubèngòkren† kato.

Nhy m Metíndjwýnh Karõ kabin axwe kètmã katon kôt memã arè.

Nhy m kadjy mrãnh djwýnhdjwý arek omünh ar o ba.

Nhy m me apýnh me ò pyka djãri kãj bê memã 'ã ujarènhho ajmã.

Nhy m me kam pyka kuníkôt tu amim markumrëx ne.

Nhy m kam Metíndjwýnh kãjkwamã o wabi, ò kãjkwã mextiremã o wabi. Ò kãjkwã mexo kute pykabè mýjja kuní jakrenhjamã o wabi.

Nãm ã Jeju raxo ane.

4

Kubè me kabèn 'èxnhí pyma.

¹ Be, akmere. Anhýr djwýnhrà m ne Metíndjwýnh Karõ arým príne me bamã arè, ne,

—Pyka kute o ino rer 'ýrkam dja me kwý amibè Jeju kangan ate amijo ba. Arým kum kñh kêt ne kam ate me karõ 'èxnhíja kabèn ma, me karõ djujarènh punubit man kôt amijo ba, ane.

² Nã, mrãmri me kwý dja me me karõ djò'ã me akre. Me ajkwao bit kute Jeju mar ne 'èxja, me tãm ne me òkre kadjwýnhbè kute mýjja punubit markam pijã kêt mex ne arík 'èx ba ne me karõ 'èxnhí djò'ã me akre ne memã kum,

³ —Kwãrik wãnh abenwýr mör kêt. Dja ga me tu akuprýkumrëx ne ar aba, ane. Ne ajte mry'ò nãr me àkur djã'ò mekbè uman memã,

—Kwãrik wãnh krèn kêt, ãm omü, ane. Nhy m bep kati, Metíndjwýnh ta ne me bamã mry, me badjàkur djã nhípèx, me baje 'ã kum amikñh jarènh ne krèn kadjy ne me bamã ipèx. Me baje amim Jeju markumrëx ne kam kôt baje mýjja marja, me bamã ne Metíndjwýnh me banhõ kwý krèn djã'ã apýnh mýjja nhípèx.

⁴ Be, mýjja kuní Metíndjwýnh kute ipèxja ne mexkumrëx. Djãm mete mry nãr djwý'ò kanga kadjy ne Metíndjwýnh ipèx? Arkati, me kute Metíndjwýnhmã 'ã amikñh jarènh ne tu kute amim byr ne krènmã ne ipèx.

⁵ Metíndjwýnh kabènkôt arým mry mè apýnh me badjàkur djã mexkumrëx. Mýjja kuní

† 3:8 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kuníja, kadjwati kangòmè uba kangòmè, mýjja kangó kuní ne me kum kadjwati kangó jarè. † 3:16 Kritu ne amijo kubèngòkre kute mrãmri ne apýnh me ò pyka djãri kuníkôt me kuní: bèngòkreja pyrãk. Kubè kã jakamè me kakràtykmè me babèngòkremè ne me kuní: bèngòkre. Me kamrómè me kukràdjã kuní kubèngòkre aben pyrãk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarènh ama.

ne arým mexkumrêx. Gu me arým 'ã kum amikînh jarê nhym arým mexkumrêx.

⁶ Akmere, dja ga memã arê, me kute Jejukôt abeno kamymã ikabên ja jarê. Godja ga memã ikabên ja jarênh arým mrâmri abê Kritu Jeju nhô âpênhkumrêx. Nã, Metîndjwýnh kabên ne gu baje tu amim markumrêxja, kôt dja ga arek amijo tén amijo tén kam atýxkumrêx. Jeju kukràdjã mexkumrêx, tãn ne ga arým kôt amijo tén. Dja ga arek kôt amijo tén amijo tén arým atýxkumrêx. Atýx ne arým Kritu Jejumã adjãpênh mex ne.

⁷ Nhyh bep me tûmre'ã ujarênh kajgoja dja wãnh nô. Tãn ne punu. Kati, dja ga prîne Metîndjwýnh kukràdjãkôt amijo tén. Katãt amrãnh kadjy dja ga arek amijo tén arek amijo tén kam amityxmã amijakre. Djãm akrãkã'ã ne ba amã ane? Kati, akadjwýnhbê atýx'ã ne ba amã ane.

⁸ Mrâmri ne me î krãkã týx kadjybit amijo djuw mex. Ja ne kãjbê mex. Nhyh bep me kadjwýnhbê me týxja mete Metîndjwýnh kukràdjãkôt amijo ténkam týx, ja ne mrâmri mexkumrêx, tûmrãm mexkumrêx. Pyka jakam gu badjumar mex ne ar baba kadjy mex. Ne kam ajte batyk nhijukri akubyn batînkam kadjy mexkumrêx. Kadjy ne ba amã,

—Metîndjwýnh kukràdjãkôt amijo tén kam kôt atýx, kôt amex, ane.

⁹ Mrâmri ne kabênja nhyh me abenmã arê. Kabên ja dja me tu markumrêx ne amijamakrekam nhôrkumrêx. ¹⁰ Metîndjwýnh kute me kunî pytãr djwýnh, bep me baje amikajmãtã marja ne mrâmri kubê me bapytãr djwýnhkumrêx. Mrâmri ne gu me amim Metîndjwýnh kamnhîxbê ar baba, Metîndjwýnh tînja kamnhîxbê ar baba. Kam ne gu amikukãm kuman kam badjãpênh rax ne memã arênhô tén, batyk djã kêt ne memã arênhô tén.

Metîndjwýnhmã âpênhkumrêxmã kum 'ã karô.

¹¹ Be, akmere, dja ga apijãm kêt ne tu memã ikabên ja jarêh memã Metîndjwýnh kukràdjã jarê. ¹² Kwãrik wãnh gé me amã,

—ÿgé, e kum djãm ajabatãnh ne ga ar me akreo aba, anhýr kêt. Bep kati, dja ga te ajbir ajabatãnh ne mã katãt mrã gé me ajã amijakre, me kute amim Jeju marja ajã amijakre. Kadjy dja ga akabên mexbit jarênh ar o aban amrãnh mex ne amã me abên amim Jeju markumrêx ne 'ã angrã týx ne aprô prãm kêt ne ar aba. Dja ga ã ane nhyh me ajã amijakren ã akudjwa amijo anhýro bao ane.

¹³ Dja ga kãj bê memã Metîndjwýnh kabên jarêh memã Metîndjwýnh kabêno amirît ne memã kukràdjã jarê. Ja dja ga 'ãno adjãm

rã'ã ba awýr bôx. Ba ibê Paur dja ba awýr bôx.

¹⁴ Amrêbê ne me kute Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh arým Metîndjwýnhmã adjãn amã,

—Ë, Metîndjwýnh ne arým amijo apytã ga kum adjãpênhmã. Ta dja amã týx jadjã ga kam atýx ne ar kum adjãpênh aba, ane. Nhyh kutã Jeju nhô me jao ba djwýnh akrã'ã ikra jadjuw, ga kam Metîndjwýnhmã adjãpênh ar aba. Kwãrik wãnh Metîndjwýnh kute amim adjarwão abiknor kêt. Memã Metîndjwýnh kukràdjã jarênh 'ãno dja ne mã memã 'ã adjujarênh aba.

¹⁵ Be, dja ga ikabênja tu markumrêx ne amijamakrekam anhôn kôt amijo mô. Dja ga ã amijo atêmo anen arým amrãnh mexkumrêxo tén o tén nhyh me kunî arým amrãnh mexkôt apumûn kôt amã kato. ¹⁶ Ë, ajaxwebê amipnên amrãnh katãt kadjybit amima. Gora memã Metîndjwýnh kabên jarê. Gora memã arênh 'ãno dja. Godja ga anen arým amiptãn kam o me jadjwý pytã, me kute akabên maro ýrjadjwý pytã. Tãn ne ja.

5

Mebêngêtemê me 'uwtî'ã kum karô.

A Xim 2.24

¹ Ë, godja me kute amim Jeju marwã 'ô, mebingêtte 'ô, me'ôkam amikrã, kwãrik wãnh ga kum abên týx kêt ne akrãnmã kum akabên ne kum,

—Kwãrik wãnh ga ã anhýr kêt, ane. Mrâmri ne me kra djwýnh kute bãmmã kabênja pyrãk, akrãnmã kum akabên. Dja ga me kraremê me nôr nyreo akamyn me adjwýnhdjwýmã akabên mex jarê. ² Dja ga mebingêxteo anãn me adjwýnhdjwýmã akrãnmã akabên. Dja ga me kra pýnhmê me kurerero akanikwýnhkumrêx ne memãdjwý katãt akabên jarêh mekam apijãm ne meo akanikwýnhkumrêx. Dja ga ã me kute amim Jeju mar kunimã akabên jarênhô ane.

³ Ë, akmere, ba amã me 'uwtî'ã karô, ga amû idjô'ã memã arê. Me kute amim Jeju marwã kute akrãnmã mebé mjên tykjao djuw mexmã. Me kute amim Jeju marwã dja me me 'uwtîbito djuw mex. ⁴ Nhyh bep djãm me'ôbê mjên ty nhyh arým kra nar kon tãmdjwý 'ô arým ta amim o djuw mex ne. Me'ô kra 'ô nã kute amim o djuw mex nhyh abatãnh ne arým amipãnh amim não djuw mex ne. Ne me'ô tãmdjwý 'ô kwatynh 'ô amim tãmdjwýo djuw mex ne. O djuw mex nhyh abatãnh ne kam amipãnh kwatynho djuw mex ne. Me kute mrâmri Metîndjwýnh mar jabej dja ã ô kikre kumrêxkam amim me 'uwtîo djuw mexo anen kam atãri amû me jadjwý o djuw mex ne. Kam ne Metîndjwýnh arým mekam kînhkumrêx ne.

⁵⁻⁶ Ate gêdja me'ôbê mjên ty nhyam arîk ar ba. Nâm amidjwýnhbit amiman ar amijo ba. Ne kam kute me'ô tyk pyrâk. Tîni kute me'ô tyk pyrâk, kute Metîndjwýnh mar kêt kam, arîk ar bakam. 'Uwtî kajgo ne wâ. Kwârîk wânh me wâ. Me tãm dja gar aje Jeju marwâ o djuw mex kêt. Nhyam bep atemâ me'ô mjên kubê tyk nhyam kam ate: ar ba ne kam amijâ Metîndjwýnh kamnhîxkumrêx ne kam kum kabên ne kum amijo a'uwñ kam ajte jãm me jao akêx ne ajte kum meo a'uw. Akamâtkammê a'urimê kum kabên 'áno dja. Me'ô tãm ne mrâmri 'uwtîkumrêx. Tãmbit dja gar aje Jeju marwâ o djuw mex ne.

⁷ Dja ga memâ ikabên ja jarê gê me'ô kra nâr kon me'ô tãmdjwý òbikwa 'uwtîo djuw mex. Dja o djuw mex gê me 'ã kabên kêt. ⁸ Godja me kute amim Jeju mar 'ô ta ùrkwâ djwýnhkam amim me jao djuw mex kêt ne kam arým mrâmri axwen arým Jeju kabên kanga, ne kute axweo me kâtãmja, me kute Jeju mar kêtja jakrenh mex ne.

⁹ Ê, ba amâ me 'uwtî nhô pi'òk'ã karô. Dja ga me 'uwtî nhidji pi'òk no'òkkam anhô, me kute amim Jeju marwâ kute kôt meo djuw mex kadjy. Ê, kwârîk wânh me abatàn nhybê mjên tykwâ kwârîk wânh me 'uwtîkôt pi'òk no'òkkam idji nhô kêt. Kubê mjên tyk bêngêxtebit dja ga idji nhô gê me kute amim Jeju mar meo djuw mex.

Djãm ori arým 'ã amex 60 apêx jabej? Djãm ori mjên tîni krô'ã mjên kêt nhyam kam kubê mjên tyk nhijukri me kute krô'ã o prô kêt jabej? ¹⁰ Djori kum mýjja mexbit kînh ne ar o ba nhyam me kunî arým kôt omûn abenmâ arênh jabej? Djori amikôpdji'ã kra jakreo tẽ nhyam kudjwa mexkumrêx jabej? Djori òbikwa kêt kam meo djuw mex jabej? Djori prîne Metîndjwýnh nhô me wão djuw mex ne memâ òdjãnh jabej? Djori kum me umar punu kaprî jabej? Djori kute mýjja mexo amiptarkôt kute mýjja mexbit mar jabej? Djãm ori ã kute anhÿr jabej mrâmri mexkumrêx, me 'uwtîkôt pi'òk no'òkkam idji nhô, me kute amim Jeju marja kunî kute me 'uwtî jao djuw mex kadjy.

¹¹⁻¹² Nhyam bep kwârîk wânh ar abatàn nhybê mjên tykja kwârîk wânh pi'òk no'òkkam me 'uwtî ro'ã idji nhôr kêt. Mýkam? Bir, ar 'uwtîja kute òbê,

—Ba ikupryê gê me'ô iwÿr môr kêt kumrêx. Ba tu Kritumâ idjapênhbit, anhÿrja tu o aknon ajte kum me my kînh nhyam me'ô ÿr môr prãme kum Kritu kînh kêt ne kubê amijo akêx nhyam me arým 'ã kabên ne.

¹³ Nhyam ar kam kum ukangabit ma ne kam kikremâ ipôko tẽ. Djãm arkum ukangabit? Kati, nãm ar kabên prãmdjwý, ne me'ã kabên tẽ, me pijãm djãbit, mýjja punubit jarênh tẽ.

¹⁴ Kam ne ba memâ kum,

—Dja ar abatàn nhybê mjên tyk ajte mjên ne kam amim kra mÿ ne kramê mjêno djuw mex ne akrãmâ àpênh ar ba. Be, nã bãm ã ar abatàn nhybê mjên tykjamã ane. Mýkam? Bir, me bakurê djwýnh kute me bajã kabên kêt kadjy. ¹⁵ Bir be, Ar kubê mjên tyk kwÿ arým Jeju kangan Xatanajkôt amijo ba. Kam ne ba amâ arê.

¹⁶ Nhyam bep me kute amim Jeju mar ni 'ô nâr my 'ô òbikwabê mjên tyk jabej ta dja amim òbikwa 'uwtîo djuw mex. Nhyam ate me kute Jejukôt aben pydjija gêdja me'ô 'uwtîkumrêx ne ate: ar bajao djuw mex ne.

Me kute kãmã meo ba djwýnh kamênhmã.

¹⁷ Ê, me jadjwý. Jeju nhô me jao ba djwýnh kute prîne meo baja, ar tãm dja me kãmã me kamê. Jeju nhô me jao ba djwýnh kute memâ Metîndjwýnh kabên jarênh ne kute memâ o amirîtkam àpênh rax. Me tãm dja me mrâmri kãmã me kamênh memâ o pãnh mex ne. Ar kute memâ Metîndjwýnh kabên jarênh pãnh.

¹⁸ Kam ne Metîndjwýnh kabên'ã pi'òk no'òkkam memâ,

—Mryti kute amâ àpênh ar ba ne kute amâ bãygogo 'yka ka'uko ipôko ãmja kwârîk wânh inhu djuwpre kêt gê ta àpênh pãnh àkur tẽ. Nãm mryti'ã Metîndjwýnh nhô me jao ba djwýnh jakren àkur'ã kum pãnh jakre. Jeju nhô me jao ba djwýnhmã me kute o pãnhmã. Ne ajte Metîndjwýnh kabênkam ne,

—Me àpênh ne pãnh, ane. Me àpênh me mãnhkutã tãm gêdja memâ o pãnh, ane. Kam ne ba amâ,

—Dja me Jeju nhô me jao ba djwýnhmã o pãnh mex, ane.

¹⁹ Ê, mýjja 'òdjwý dja ba amâ arê. Gêdja me Jeju nhô me jao ba djwýnh'ã kabên ne arîk me kâtãm jarê ga tu ate akrã. Djãm me 'èxnhî kêt got. Nhyam bep me'ô ar amãnhkrut nâr kon amãnhkrut ne ikjê kêt ne mrâmri kute noo axwekôt omûnh ne axikôt arênh ga kam arým tu 'ÿr tẽn kum akabên jarê gê amim kato. ²⁰ Godja mrâmri Jeju nhô me jao ba djwýnh kute mekam axwe jabej dja ga tu me kute amim Jeju mar nhîpôkri kum abên tÿx, me kute maro ÿrja tîn prãm ne axwe kêt kadjy.

²¹ Ê, ba amâ mýjja 'òdjwý jarê. Dja ga tu memâ akabêno aben pyrâk. Dja ga tu me kunîmã axikôt akabên.

Ê, Metîndjwýnhmê Kritu Jejumê Metîndjwýnh kute amijo kadjy mrãnh djwýnh pytâr ja, ar kute ikabên mar ne ikôt kabênkam ne ba mrâmri tu amâ ikabên jarê.

Ê, gora ikabên ja ma. Ikabên kunî ma, prîne ikabên ja ma. Ê, dja ga me kunîmã akabêno aben pyrâk. Kwârîk wânh me umaje anhôkre kadjwýnhbê amim,

—Be, inhôbikwa ne ja. Ba kum ikabên kêt, anhÿr kêt. Dja te anhôbikwa, ga tu kum

akabên jarê, apijâm kêt ne tu kum akabên jarê.

Nâr kon, kwârîk wânh anhôkre kad-jwÿnhbê amim,

—Be, tâwâ ne ôbikwa krâptî. Ba kum ik-abên kêt, anhÿr kêt. Dja te ôbikwa krâptî ga tu kum akabên jarê, amâ me uma kêt ne tu kum akabên jarê. Dja ga tu me kunîmâ akabêno aben pyrâk.

²² Ê, kwârîk wânh ga arîk aje me kabi kêt kam Metîndjwÿnhmâ me umjÿr kêt, kum âpênh kadjy kum me umjÿr ne 'â anhikra jadjwÿr kêt. Dja ga anen ano katon tu mar kêt ne Metîndjwÿnhmâ me 'ô dja nhy m arÿm mekam amikrâo ba jabej ga kam ga mân kute ajaxwe pyrâk. Kwârîk wânh â anhÿr kêt ne mekôt ajaxwe kêt. Ga dja ga tu katât mrâ.

²³ Ê, atikkrekam akanê prâmkam ne ga akanê prâm ne. Kadjy dja ga uba kangô kwÿ ikô. Uba kangômê ngômê apÿnh dja ga o akômo tê.

²⁴ Ê, me kwÿ ne me axwekam amirîtkumrêx. Nhy m me kunî kôt omûn arêno kumex. Nhy m kam me memâ axwe pân h jarê. Nhy m bep me kwÿ ne me axwekam amirît kêt ne. Metîndjwÿnh gêdja tûmrâm memâ o amirît ne memâ kum katon memâ pân h jarê nhy m me kam kôt omû. ²⁵ Nhy m me mexdjwÿ ne me amirît ne. Nhy m me abenmâ me arê. Nhy m me kwÿ apdju ne. Djâm nrâmri tu bipdjurkumrêx? Katî, Metîndjwÿnh gêdja tûmrâm memâ me mexo amirît ne, nhy m me arÿm kôt omû.

6

Me ô âpênh kajgoja'ã kum karô.

Ep 6.5; Kor 3.22; Xit 2.9; Ped k 2.18

¹ Ê, akmere, dja ga me memâ âpênh kajgo ar bawâ, me kute meo pân h ne amim me pa 'amÿnh nhy m me memâ âpênh kajgo ar ba ne kute amim Jeju mar wâdjwÿmâ arê gê me ô bēnjadjwÿr kabên kôt amijo ban prîne kabên ma. Mÿkam? Bir, me kâtâm kute Metîndjwÿnh japrÿ kêt kadjy, ne kute Metîndjwÿnh kukrâdjâdjwÿ japrÿ kêt kadjy. ² Dja ga ajte me memâ âpênh kajgo ar bawâmâ kum,

—Ê, djori ar anhô bēnjadjwÿrwâ ar akudjwa kute Jeju mar jabej kwârîk wânh gar amâ kurê kêt. Djâm ar aje Jejukôt abeno akamykam amâ kurê mâ got. Arkati. Dja gar tu kum adjâpênh mextire ne ar aba. Mÿkam? Bir, ar akamÿmâ ne gar apê. Kute Jeju mar 'ô, Metîndjwÿnh kum abê 'ô, kumâ ne gar apê. Kam dja gar kum adjâpênh mextire ne ar aba, ane. Â me pardjamâ ane.

Ê, gora prîne memâ ikabên ja jarêh ikabên jao amirîto aba.

Nêkrêxkôtbit me umarja ne me umar mex kêt kumrêx.

³⁻⁴ Godja me 'ô atemâ kabên 'ô jarêhno ku'ê prâm jabej arÿm amijo ajkê kam Bēnjadjwÿr Jeju Kritu kabên mexja kubê kînh no kati ne kam kôt kabên kêt ne. Ne ajte Metîndjwÿnh kute katât gu bakrâ pÿmjÿr'ã ujarênhja kubê kînh no kati ne kam kôt kabên kêt ne. Mrâmri ne 'êx ne amiraxbito amran kam kute mÿjja mar kêt mexi. Nâm ajbân ajmân me kukrâdjâ kajgo mex mÿr jabej memâ akij. Ne kam kabêno me apanhbit mar prâm. Â me kute anhÿr ne punu. Nâm me â anhÿr ban kam mÿjja kukrâdjâ'ã ngyrk ne abenbê meo bikjêro ban aben japrÿ ne aben kamnhîx ar o ban ⁵ mâ kabêno aben japanh ar o ba. Mÿjwâ ne arÿm me ja djumar djâ ajmâ o nhy m me arÿm katât kabênkumrêxja mar kêt. Nâm me nêkrêx prâme 'êx ne we,

—Be, ba amijo Jeju mar gê inhô nêkrêx kumex ba kam amimexkumrêx ne, ane. Nâm me â nêkrêx prâme amim 'ã karôo ane. Kam ne me abenkam axwe ar baja.

⁶ Mÿjkôt ne me umar mex ne amimex ar o ba? Bir, me kute Metîndjwÿnh kukrâdjâkôt amijo ba ne nêkrêx jabej umar kêt kam ne me umar mex ne ba. Ne amidjumar mexwâo amimex ar o ba. ⁷ Mÿj ne gu me banâ tikkre kurûm amÿn o axidjuw? Katî, nâ gu me banhÿkam axidjuw. Me batykkamdjwÿ, mÿj ne gu me amÿn o banhikwân ty? Katî, nâm gu me banhÿkam banhikwân ty.

⁸ Bir be, dja me banhô kwÿ krên djâmê me banhô kubêkâ jabej, mrâmri, me bamânhkutâ. Kam dja gu me badjumar mex ne atemâ mÿjja 'ô jabej kêt. Metîndjwÿnh dja me bajo djuw mex ne. ⁹ Nhy m bep me kute amim nêkrêx nâr pi'ok kaprîo âptâr ne kute o amimexja dja me amijo ajkê. Nâm me nêkrêx prâme ar axwe ba ne kam te kum nêkrêx prâm kêt mâ ne mâ nêkrêxbit ma. Ne kum mÿjja kakritmê mÿjja punubit kînh ne kôt arÿm amijo ajkê ne kam arÿm tu biknorkumrêx ne.

¹⁰ Bir be, nâm me â kum nêkrêx nâr pi'ok kaprîbit kînh ne â amijo ane. Ne arÿm amijo bikênh mex ne. Mÿkam? Bir, nâm me kum nêkrêxbit kînh ne kam ajbit man kam kôt apÿnh axwe djârî kunîkôt amijo ba. Memâ nêkrêx prâm kwÿ ne me arÿm Jeju mar kangan kam arÿm amijo ajkê, kaprîo prîne amijo ajkê.

Akubyn Ximoximâ kute katât amijo bamâ 'ã karô.

¹¹ Nhy m bep ga, akmere, ga abê Metîndjwÿnh nhô âpênhkam dja ga mÿjja ja kunîmâ akre rax ne. Katât amrân h kadjy mÿjja jamâ akre rax. Katât amrân h ne aje Metîndjwÿnh kukrâdjâkôt amijo aban aje amim Jeju kamnhîxbê ar aban amâ me abên aje akrân mâ amijo atêm, kam dja me ajo ajkê ga mâ aje akrân mâ amijo atêm ne anhî djuwbôn ar abamâ, tâm dja ga ama.

¹² Me kute amim Jeju mar ne kôt amijo tēm ne kute me kute aben rer pyrāk. Me kute aben rerkam ne me t̄yx ne prōtobit prōt ne mebê apōx. Kam dja ga 'ā amijakren ā at̄yxo anen mā Jejukōt amijo tē, kute me prōtja pyrāk. Gora ga ā anen kam atyk nhijukri at̄in rā'ā rā'ā rā'ā 'yr tu abōxkumrêxmā. Kadjy ne Met̄indjw̄ynh amiw̄yr ajuw. Kadjy ne ga me ipōkri memā katāt amijarēnh mex ne. Nā gām memā kum,

—Be, ar̄ym ne ba tu amikajmā'ā Jeju markumrêx, ane. Nā gām ane, nhym me apumū. Kam ne ba amā,

—Arek amijo tēm kam atyk nhijukri at̄in rā'ā rā'ā rā'ā 'yr tu abōxkumrêx, ane.

¹³ Ē, Met̄indjw̄ynhmē Jeju Kritu ar kute ikabēn mar ne ikōt kabēnkam ne ba amā ikabēn jarē. Met̄indjw̄ynh ne m̄yja kunīo t̄in djw̄ynh. Ta ne kute ikabēn mar ne ikōt kabēn. Kam ne ba amā ikabēn jarē. Nhym Kritu Jejudjw̄y kute katāt amijarēnh mexja, kute bēnjadjw̄yrbē Pōxu Piratu kabem katāt amijarēnh mexja. Ar kute ikabēn mar ne ikōt kabēnkam ne ba amā ikabēn jarē ne amā,

¹⁴ —Ē, gora pr̄ine ikabēn man kōt amijo aban kudjar kēt ne amrānh mextire gē me ajā kabēn kēt. Dja ga mā ā anhyro aba rā'ā nhym ar̄ym Jeju Kritu gu banhō Bēnjadjw̄yr kato. ¹⁵ Dja ō akati ar̄ym 'yr bōx nhym Met̄indjw̄ynh dja kum arē nhym ar̄ym bōx. Nā, Met̄indjw̄ynh ta pydji ne memā Bēnjadjw̄yr rax ne meo ba. Atemā 'ō kēt. Met̄indjw̄ynh umar mex ne k̄nhkumrêx tām ne Bēnjadjw̄yr raxbē kumkatiti. Kute bēnjadjw̄yr raxo pykabē me bēnjadjw̄yrja kunījakrenh mexi. Kam ne kubē Bēnjadjw̄yr raxbē kumkatiti: ne meo ba. ¹⁶ Ajbit pydji ne tyk prām kētkumrêx, t̄in rā'ā: t̄in djw̄ynh. Ne irākam ar ba, arngrokam ar ba. Nām kam axwe 'ō kēt. Kam gēdja me tēp kētkumrêx. Nh̄ynh got me'ō ar̄ym noo omū? Arkati. Me'ō kute noo omūnh kētkumrêx. Dja tūmrām omūnh kēt rā'ā. Kumā dja me uma jarēnh rā'ā: rā'ā. Tām dja me kāj mā kamēnh rā'ā rā'ā. Gēdja memā Bēnjadjw̄yr ne meo ba rā'ā rā'ā. Mrāmri.

¹⁷ Ē, me pykakam ō nēkrêx kumexmā dja ga,

—Amijo arax kēt. Djām nēkrêx kute me apytarmā ne ga me nēkrêx kanārrām ar aba? Kati, kwār̄ik wānh. Nēkrêx ne kajgo ne me abē biknor prām. Kati, dja ga me Met̄indjw̄ynh kanārrām ar aba. Met̄indjw̄ynh ta ne kute ōdjānhkōt me bamā m̄yja kunī nhōr, o kute me bak̄nh kadjy, ta kanārrām dja ga me ar aba, ane. ¹⁸ Gora me akabēn mexbit jarē ne mekam adjukapr̄in ar meo aba, ne memā anhōdjānh ne memā anhō m̄yja ngrā, ane.

¹⁹ Dja ga ā me ō nēkrêx krāpt̄ijamā arēnhō ane gē me ā anen kam ar̄ym amityk nhijukri kadjy atēmā kājkwakam nēkrêxo aptā. Nēkrêx tām ne mekbê biknor prām kēt ne memā nōr rā'ā. Dja me kam ar̄ym 'yr bōx, mrāmri tu amit̄inkumrêx ja'yr bōx.

²⁰ Ē, Ximoxi, Met̄indjw̄ynh kute amā kukrādja rerja gora pr̄ine omū. Gora 'āno djan omūnh t̄yx. Me kabēn kajgo, me kabēn tūm dja wānh nō. Rūm kum akre rax. Nhym me 'exri amijo kute m̄yja mar ne kam m̄yr jabej abenkam kangati dja adjw̄ynhdjw̄y wānh nō. ²¹ Mrāmri ne me kw̄y kupa'ā,

—Ije m̄yja mar, anen kam ajbit mar ar o ba ne kam amibē ar̄ym Jeju mar kanga ne. Gē Met̄indjw̄ynh ukapr̄ikōt pr̄ine ajo djuw mex. Tām ne ja.

Paur kute Ximoximã atãri pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne ajte Ximoximã pi'òk no'òk ne. Krĩraxbê Rômakam ne me Paurbê ijê nhyim mekbê ijê djâkam dja. Nãm amijamãro dja. Me kute bĩnmã amijamãro dja. Ne kam krabê Ximoximã pi'òk no'òk ne. Jejukôt ne Paur Ximoxio kra. Nhyim Ximoxi krĩraxbê Epeukam djan memã Metĩndjwýnh kabên'ã ujarênho dja. Nhyim Paur mete bĩn kutã kum pi'òk no'òk ne kum,

—Arým ityk 'yr. Arým ne ba amijo rãm ne ja. Gop arek memã Metĩndjwýnh kabêno amirĩto aku'ê. Ba ije amã arênhja dja ga amũ idjô'ã memã arê. Gora atýx ne, ane. Ne ajte kum,

—Amrê Rõma'yr tẽn ipumũ, ane. Nãm ã Paur Ximoximã ane. Paur kute kum týx jadjãr nhyim Ximoxi týx ne katãt kute memã Metĩndjwýnh'ã ujarênh ne kute memã Metĩndjwýnh kabên jarênhmã. Nhyim me 'êx ne kute amijo Jeju nhõ me jao ba djwýnhja ne me Metĩndjwýnh kabên kupa'ã ar memã arênho ba. Nhyim bep Ximoxi gêdja katãt memã arê. Kadjy ne Paur kum pi'òk no'òk ne ano.

¹⁻² Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'òk no'òk ne. Imã akĩ:nhkumrêx, akmere, ba kam ajo ikra. Ba ibê Paur, ibê Jeju Kritu nhõ ãpênh ne ba amã pi'òk no'òk ne. Metĩndjwýnh ta ne imã arên ijano, ije memã arênhmã ijano. Metĩndjwýnh ne arým me bamã kabên pydjĩn arê, me baje arým amim Kritu Jeju markumrêxkam ne kute me bajo tĩnmã me bamã kabên pydjĩn arê, gu me batĩn rã'ã rã'amã. Ba kam ô'ã memã arênho tẽn.

Gê Metĩndjwýnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhõ Bẽnjadjwýrmê Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukapri'kôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akapri' ne amã umar mex jarê, ga kam adjumar mex ne ar aba.

³ Ê, nã bãm aman kam mã Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarê. Metĩndjwýnh ta, kumã ne ba amikĩnh jarên kum ajarê. Kumã ne ba idjãpênh. Ije amikam ijaxwe 'ò mar kêt ne kum idjãpênh iba. Me bakukãmãre ne ã Metĩndjwýnhmã ãpênh ar bao ane ba kam badjwý ã kum idjãpênh ar ibao ane.

⁴ Abenbê gu babikjêr kutã amýrkam ije amar rã'ã. Akamãtkammê a'urimê ba aman kam te ije apumũnh prãme. Dja ba apumũn kam arým ikĩnhkumrêx ne. ⁵ Ba ije prĩne amim. Ga ne ga aje akabêno aben nhikjê kêt ne tu amim Jeju markumrêx ba arým ama. Akwatynh Roxdjimê anã Juniximê ne ar ã akajmãtã amim Jeju kamnhĩxo ane. Ga kam gadjwý ar kópdi'ã tu amikajmã'ã Jeju

markumrêx. Ba kam arým amã ikator mex ne.

Tu kum me uma kêt mã 'ã karõ.

⁶ Kam ne ba ije amã ikabên jarênhmã. Aje amimar kadjy ne ba akubyn amã arê. Ê, ije ajã aminhikra djirkam Metĩndjwýnh kute amã mýjja rerja dja ga tu markumrêx ne ar o aban on ajte atýx ne kum adjãpênh týx ne. Tu amã me uma kêt ne memã Jeju jarê. ⁷ Djãm me batĩn prãm ne ar babamã got Metĩndjwýnh me bawýr ta Karõ jano. Arkati, me batýx ne ar baban bamã aben jabên baje amipnênh ne ar babamã. Nãm ã Metĩndjwýnh Karõ me bajo ane.

⁸ Kam dja ga apijãm kêt ne tu memã Jeju'ã ajarên ajte badjwý ikam apijãm kêt ne. Nã bãm Kritu'ã idjujarênh ny jarênho tẽn nhyim me mekbê ijê djâkam imê. Kam dja ga ikam apijãm kêt ne. Nhyim bep kati, dja ga tu atýx ne memã Jeju'ã ajarê nhyim me kum Jeju kurêkam kôt kum akurên akam ngyrk ne ajo ajkê ga kam ikudjwa atokry. Kwãrik wãnh rã'ã Metĩndjwýnh dja on amã týx jadjã, atokry katikôt amã týx jadjã ga kam atýx ne ar aba.

⁹ Nã, Metĩndjwýnh ta, kute me bapytãr djwýnh dja amã týx jadjã. Nãm me bapytãn amiwýr me bajuw, me bamextire ne ar baba kadjy ne amiwýr me bajuw. Mã ne gu me nê nhyim Metĩndjwýnh kôt me bapytã? Djãm me bamex ne ar babakôt ne me bapytã? Arkati, ta ne tu me bajã amim karõ, ukapri'kôt ne tu me bajã amim karõn kam amiwýr me bajuwn me bapytã. Me baje tu amim Kritu Jeju markumrêxkam me bapytã. Amrêbê:, kute pyka nhipêx kêtĩri ne Metĩndjwýnh ukapri'kôt me bajã amim karõ, Jeju Kritu kute me bapytãrmã ne amim me bajã karõ. ¹⁰ Amrêbê ne me bajã amim karõn kam ajbir me bamã o amirĩt. Kritu Jeju, me bapytãr djwýnh arým me bawýr tẽn bõx ne me bamã Metĩndjwýnh djukapri'o amirĩt. Arým ne bõx ne me bamã me batyko apêx gu me tu batĩnkumrêx, me batyk nhijukri batĩn rã'ãn amũ ijukri batyk kêtumrêx ne. Be, Metĩndjwýnh ukapri'ja pumũ. Nhyim me Jeju'ã gwaj badjujarênh nykôt arým kuma.

¹¹ Kam ne Metĩndjwýnh ijano. Kum idjãpênh ne me kunĩmã kaj bẽ Jeju'ã idjujarênhmã ijano ba tẽn. Ije me kunĩmã kukràdjã ny jarênh nhyim me kute marmã. Kadjy ne ijano ba tẽn. ¹² Nã bãm tẽn memã arê nhyim me kam ijo ajkê. Jeju'ã idjujarênhkôt ijo ajkê ba itokry. Djã nã bãm kam ipijãm? Arkati, arým ne ba tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx ne kam arým prĩne amim atãri. Gêdja prĩne ije Jejumã amikangakam prĩne ijo djuw mex ne ijãno dja. Ne ijãno ãm rã'ã: nhyim õ akati arým 'yr bõx nhyim

akubyn me bawŷr bōx. Tām ne ba mar tŷx ne amijā kamnhŷx ne.

¹³ Gora ije amā katāt ikabēn jarēnhja amijamakkrekam anhōn 'āno djan ikōpdji'ā kōt ar amijo aba. Ne aje arŷm amikajmā'ā Kritu Jeju marja 'āno djan kōt tu amā me kunī jabē ne. ¹⁴ Ē, Metīndjwŷnh kute katāt memā kabēn jarēnhja ga aje kōt ar amijo abaja gora mā kōt ar amijo aba rā'ā. NhyM Metīndjwŷnh Karō kute me bakam krīja dja ajo tŷx ga kam kōt ar amijo aba.

¹⁵ Pykabē Adjikkam me kunī ne me ikan-gan mō, me umaje mō ga arŷm ama. NhyM Pijerumē Emodjedjwŷ mekōt ikanga.

¹⁶ NhyM bep ate ne Nexipōr. Tām ne imā kīnh jadjār mexkumrēx. Ne aje imā kīnh jadjā. Nām imā kīnh jangjēnh krāptī ne. Me kute ibē ijēkam pijām kēt ne. Kum me uma kēt ne. Gē pānh Bēnjadjwŷr Jeju kum kaprī. Kum Nexipōrmē ōbikwa kunī ar kaprī. ¹⁷ Nām krīraxbē Rōmakam ajbir bōx ne prī:ne ijabej. Ijabej tēn ijabej tēn ijabej tēn kam imā kato. ¹⁸ Amrēbē krīraxbē Epexukamdjwŷ ikōt āpēnhja ga arŷm aje mar mex. Nām apŷnh mŷjja kupēn o ikōt kangō. Gē Bēnjadjwŷr Jeju kum kaprī, Bēnjadjwŷr akubyn bōxkam kum kaprī. Tām ne ja.

2

Ām tŷx ne rerek kētmā kute arēnh.

¹ Be, akmere Ximoxi, gora atŷx. Kritu Jeju ta ukaprikōt dja ajo djwŷ mex ne ajo tŷx ga kam atŷx ne ar aba. ² Ē, gop ikabēn ma. Ba ije me ipōkri memā ikabēn jarēnh nhyM me krāptī kute mar ga gadjwŷ aje marja tām dja ga amidjō'ā me kwŷmā arē. Me mrāmri kabēnkumrēxmā dja ga arē. Me kute amim Jeju mar 'āno āmmābit dja ga arē nhyM kam me akōpdji'ā amū aben nhujuk'ā memā arēhno tē.

³ Ē, me krākamngōnhreja pumūn me'ā amijakre. Dja ga abē krākamngōnh prābē te atokryn mā Kritu Jejukōt ajkamē. ⁴ Ē, me krākamngōnhre ba kutā kute amijangri tŷx ne kute tu mŷjja mar kēt ne mūm mrānhbit kute marja pumū. Jabit ne me kute mar ne ba. Me kute atemā mŷjja kajgo mar kēt ne tu ba, me ō bēnjadjwŷr kute memā kabēn mex jarēnh ne mekam kīnh kadjy. Gadjwŷ dja ga ā amijo anhyr ar o aban anhō Bēnjadjwŷr Jeju Kritu kabēnkōt amrānhbit aje mar nhyM kōt kute apumūnh ne akam kīnh kadjy.

⁵ Ē, dja ga me kute aben rerdjwŷ pumūn me'ā amijakre. Gadjwŷ dja ga ā anen Kritu Jeju kukrādjakōtbit ar amijo aba. Me kute aben rerkam dja me mrānh tŷx'ō pydjīn me bakukrādja tūmkōt me kure. NhyM kam me kumābit kīnh djā ngā. Be, gadjwŷ dja ga

ā anen Kritu Jeju kukrādjakōtbit ar amijo aban kam kākjamā 'ŷr bōx.

⁶ Ē, dja ga aje me ō pur djwŷnh kam āpēnh rax pumūn me'ā amijakre. Nām me ō pur djwŷnh amim pur jadjwŷn arŷm kam djwŷ kre nhyM arŷm abatānh ne. NhyM me ō pur djwŷnh kumrēx kam djwŷ krēn arŷm kīnh ne. Dja ga 'ā amijakren adjāpēnh rax ne. NhyM kam Metīndjwŷnh amā o pānh ne. ⁷ Ē, dja ga ikabēnja mar ar o aba. NhyM kam tūmrām dja Bēnjadjwŷr djwŷnh arŷm ano bō ga kam arŷm mŷjja kunī ma.

⁸ Ē, Jeju Kritu dja ga omū. Bēnjadjwŷr raxbē Dawi tām djwŷ 'ō. Ga tyk ne akubyn tīn ne katorja pumū. Kukrādja ny'ā ne ba ar idjujarēnh ibaja, ⁹ Jeju kukrādja ny'ā ar idjujarēnh ibakōt ne me kum ikurēn ijo ajkē ba itokry ga me kute idjuwpreja pumū. Nām me ijo ijaxwen idjuwpre ba nō. Ē, djā nām me idjuwpren o mebē Metīndjwŷnh kabēnbē aptā? Kati, dja me 'ā ujarēnh tēm rā'ā ne amū abendjō'ā pyka kunikōt abenmā arē. ¹⁰ Kam ne ba te itokryn Metīndjwŷnh 'āno djan tu ate ikrā. Mŷj kadjy? Bir, Metīndjwŷnh nhō me ja kadjy, Metīndjwŷnh kute amijo me utārja kadjy. Me jadjwŷ Kritu Jeju kute me utār nhyM me kōt ō kākwa mextirekam ar ba rā'ā: rā'āmā. Ō kākwa mextire, kam mŷjja punu kēt, prīne mexo kute pykabē mŷjja ja jakrenh, ō kākwa mextire jakam me ar ba rā'ā rā'āmā. Kam ne ba te itokryja. Me jadjwŷ kute amim Jeju mar nhyM kute me utarmā.

¹¹ Mrāmri ne me abenmā,

—Dja gu me Jejukōt batyk jabej kōt aje batīn.

¹² —Dja me te me bajo ajkē gu me te batokryn mā Jeju 'āno djan kam pānh batyk nhujukri akubyn batīn ne babēnjadjwŷr ne ar meo baba.

—Dja gu me amikatin jām Jejubē bakrā nhyM adjwŷnhdjwŷ me babē amikatin jām me babē krā.

¹³ —Dja gu me amrēbē baje amijo Jeju pytārkam me krāptījakōt bajaxwe nhyM kam Jeju dja me bamar rā'ā ne. Me ba dja gu me amibē kanga nhyM bep ta gēdja me bamar rā'ā ne, me bakanga kēt ne. Mŷkam? Bir, ta ne kabēnkumrēx. Kabēn pydji ne me bakadjy arē. Gēdja atemā aje amibē kabēn 'ō jarēnh kēt ne. Kam dja amibē me bakanga kēt ne.

Ē, mrāmri ne me ā abenmā kabēnwā jarēnhno ane.

Kute memā Metīndjwŷnh kabēn jarēnhmā.

¹⁴ Wānh dja ga aje akubyn memā tām jarē gē me aje kuma. Ne aje memā kum,

—Ē, kwārīk wānh me akabēn kukrādja mŷr jabej abenmā adjākrē kēt ne akabēno

aben japanh kêt, ane. Dja ga memã wã jarê, kãj bê memã akabên jarê. Metĩndjwýnh kute akabên mar ne akôt kabênkam memã akabên jarê gê me kuma. Djã nãm me ari abenã atom bakam mex got? Kati, nãm me mýjja man nhýnh kabên ja'õ mýr jabej ajmãn ar abeno bikênh o ba.

¹⁵ Ê, gora Metĩndjwýnhmã adjãpênhkam atýx. Prĩne katãt Metĩndjwýnh kabên'ã memã adjujarênh ar aban memã arê. Metĩndjwýnh kabên ne katãt. Kam dja ga katãt memã 'ã ajarê. Metĩndjwýnh akam kĩnh ne kute amã,

—Amexkumrêx. Ba akam ikĩnhkumrêx, anhýr kadjy. Kadjy dja ga adjãpênhkam atýx ne kam amikam apijãm kêt ne.

¹⁶ Kwãrik wãnh me kabên kajgo kwãrik wãnh nõ. Me kabêno kute aben japanh kwãrik wãnh nõ. Rùm kum akãx. Wã, me kabên wão dja me Metĩndjwýnhbê amiptãr mex ne. Kubê o amiptãro môn o môn o môn ì kubê o amiptãr mex ne arým o amipunu mex ne. ¹⁷ Me kabên punu wã kute wajre pyrãk. Ga wajre kute amũ me ì kuro baja pumũ. Nhy me ujarênh punuja ã prĩne meo bikênho ane. Me ja 'õ nhidjibê ne Imene. 'Ođjwý ne Pireto.

¹⁸ Nãm ar amibê Metĩndjwýnh kabên kanga, Metĩndjwýnh kute katãt memã kabên jarênhja kangan kabên punuo amũ Jeju nêje meo akêxo tẽn memã kum,

—Arým apêx. Arým Metĩndjwýnh kute akubyn meo tĩn djã arým apêx, ane. Nãm ã ar memã 'êxo anen me kwýo ajkê, me kute amim Jeju mar kwýo ajkê.

¹⁹ Nhy me bep ate ne Metĩndjwýnh kabên. Metĩndjwýnh kabên ne mrãmri kabênkumrêx. Kute kên pyrãk, kên nhýr týtja pyrãk. Nãm me te kute kên nhikõ 'yrmã. Nãm ã Metĩndjwýnh kabêndjwý ane nhy me te kute kabên nhikõ'yrmã. Nhy Metĩndjwýnh kabên ne memã kum,

—Bênjadwýr djwýnh ne ta õ me ja prĩne arým me àtãri ne prĩne arým mekam ama, ane. Ne ajte,

—Gora gê me kute “Ije Bênjadwýr Jeju mar” anhýrja me on mýjja punu kanga, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók ane. Nhýnh ne me'õ ne kute kabên nhikõ'yrmã.

²⁰ Ê, me'õ bênjadwýr nhũrkwãkam ne ngõnh apýnh kute abeno djãri kumex. Kwý ne adjênh nhy me bep kwý ne kajgo. Mexja ne kên karýro ipêx ne kwý kryt jakao ipêx. Nhy me bep kajgoja ne ngõkraxmê ngyo ipêx. Tãm ne mýjja kajgo kadjy. Nhy me bep mexja ne mýjja mex kadjybit.

²¹ Nhy me prĩne ngõnh ku'õ nhy me kam akan kam mexkumrêx, mýjja mexkumrêx kadjybit ku'ê. Be, gu me badjwý ngõnh'ã

amijakren prĩne amijaxwe, mýjja punu kangan kam bamexkumrêx, mýjja mex kadjybit bamextire. Nhy me kam me banhõ Bênjadwýr dja arým amim me bapumjuw, kum me badjãpênh kadjybit amim me bapumjuw. Gu me kam apýnh badjãpênh djãri badjãpênho baku'ê.

²² Nãm me abatãnh nyre kum mýjja punu prãm kumrêx. Rùm kum akãx ne kubê amiptã. Gê arík wãnh me kute mýjja punuo bawã arík wãnh memã nõ. Nhy me bep kati, ga dja ga katãt amrãnh'ã anopdji. Katãt amrãnh ne aje amim Jeju kamnhĩxbê ar aban amã me abên mekam angyr kêt ne adjumar mex ne ar aba, be, mýjja ja dja ga 'ãno djan 'ã anopdji ne. Kam gêdja ga ã amijo anhýro tẽ. Me jamê ro'ã ã amijo anhýro tẽ. Me õkre kadjwýnhbê axwe'õ nõr kêt ne kute Metĩndjwýnhmã amijo ã'wýrjamê ro'ã dja ga ã amijo anhýr o tẽ. Nhy me arík wãnh mýjja punuwã wãm nõ.

²³ Kwãrik wãnh me kute abenã atomwã kwãrik wãm nõ. Tãm ne kajgokumrêx. Tãm gêdja wãm nõ. Djãm kôt mete mýjja mar got. Kôt ne me kum aben kurên kam aben japýrñ abenmã ãkrê.

²⁴ Bep kati, ga abê Bênjadwýr djwýnh nhõ ãpênhkam kwãrik wãnh akabêno me apanh kêt. Bênjadwýr nhõ ãpênh ne me me kunĩkam ukapri ne prĩne memã Metĩndjwýnh kabên'ã ujarênh mex ne, ngyr kêt ne memã 'ã ajarê. Nãm ã Bênjadwýr nhõ ãpênh ã meo ane.

²⁵ Abê Bênjadwýr nhõ ãpênhkam dja ga ã o anen kam akrãnmã akurê djwýnhmã akabên ne tu kum akabên mex jarê. Birãm Metĩndjwýnh dja amikadjy me ja ngrêk nhy me arým amikam ajkam aman wãnh axwemã iren 'ýr amijo akêx ne arým Metĩndjwýnh kute katãt memã kabên ja arým kum kato. ²⁶ Arým Metĩndjwýnh kute katãt memã kabên jarênh ja man arým amim kato. Xatanaj ne me ja pa 'amýn amiwýr meo môn ar meo ba nhy me kam ar kum ãpênh ba. Birãm Metĩndjwýnh dja amikadjy akabêno me ngrêk nhy me arým amim katon Xatanaj kangan kubê amiptãn arým jãm Jejuo amijakre. Kadjy ne ba amã,

—Akrãnmã memã akabên jarê, ane.

3

Pyka kute o ino rer 'ýr me axwe raxmã kute arênh.

Xim k 4.1; Djuda 18

¹ Ê, prĩne ikabên ma. Adjým, dja ì me umar punu djã kato. Pyka kute o ino rer 'ýrkam dja ì me umar punu djã kato. Mýkam dja me umar punu? Bir, me axwe raxkam. Ije, mã ne me kukrãdjã kute?

Je kum dja ì me apýnh amijo ba. ² Dja me õdjýn kam amidjwýnhbit man memã mýjja

nhör kêtukumrêx. Dja me kum nékrêxmê pi'ók kaprîbit prâmkumrêx. Dja me amiraxbito amra. Dja me ôkre kadjwýnhbê amim,

—Ba ne ba imexmê iraxo me akrenh mex ne, ane. Dja me ar me ûno ba. Dja me námê bâm kabên mar kêtukumrêx. Dja Metîndjwýnh kute memâ mýjja nhôrja kunî kubê kînh no kati. Dja me Metîndjwýnhbê amiptâr mex ne.

³Dja me kum aben kînh kêtukumrêx. Dja me ukapri kêtukumrêx ne kum aben kurêkumrêx. Dja me aben kâ mex jarê. Dja me amipnên ar ba kêt ne tu arîk ar ba. Dja me âkrêkumrêx. Dja me kum mýjja punubit kînh ne kam kum mýjja mex kurêkumrêx.

⁴Dja me kurê djwýnhmâ ôbikwa kanga. Dja me amakkre kêt. Dja me arîk ta amijâ bēnjadjwýr rēnh ar o ba. Dja me amidjwýnhbit o kînh ne kum Metîndjwýnh kînh kêtukumrêx. ⁵Dja me 'êx ne mekôt Metîndjwýnhmâ ngrero krî. Ajkwakambit ne kute Jeju mar. Nhy m bep kati, amikad-jwýnhbê kute amikam Jeju mar kêt ne kute uma mar kêtukumrêx. Ê, kwârîk wānh me ja kôt amrānh kêt ne rûm memâ akre rax.

⁶⁻⁷Ê, me arîk baja ne me kwý me nire'ýr wangij ne atemâ memâ kabên jarê. Me nire ja ne me no kêt ne axwebet ma ne kum mýjja punubit prâmkumrêx ne arîk mýjja punu jabej mrâ. Te kute mýjja marmâ ne Metîndjwýnh katât kabēnja mar kêtukumrêx. Be, me nire punu jamâ ne me atemâ kabên jarê nhy m me prîne me kabên man kôt ar amijo ba.

⁸Me ja, me kute Metîndjwýnh kupa'â memâ 'â ujarēnhja ne me kute mýjja punubit mar. Djām me kute amim Jeju mar got. Arkati, nám me kum Metîndjwýnh katât kabēnja kurêkumrêx ne kam me kute Môjdjê kurê djwýnh pyrāk. Me kute me bakukāmārebê Môjdjê kurê djwýnh ja pyrāk. Ar idjibê ne Djanimê Djāmbri ar: Ar tām ne ar kabēno Môjdjê japanho ba. Nhy m me kute Metîndjwýnh kupa'â memâ 'â ujarēnhjadjwý ã kabēno Metîndjwýnh kabēn katâtja japanho ane, ne Metîndjwýnh kabēno mýjja kajgo ar o ba.

⁹Bep kati, dja me punuja amijo mrānh 'ijabjê kêt nhy m me memâ apôx, me axwemê me bibānhmê me arîk bajamâ apôx. Me kute Djanimê Djāmbri arkum katorja pyrāk. Dja ã me memâ apôxo ane nhy m me kunî me axwe kôt me omû.

Metîndjwýnh kabên jarēnh'â ukanga kētmâ kute arēnh.

¹⁰Nhy m bep ga ne ga arým iman ikôt ar amijo aba. Ije memâ Metîndjwýnh kabēno amirît ne ije kôt ar amijo iba ne ije Metîndjwýnhho amiptâr kadjy idjāpēnhho ije amirît ga arým kôt prîne ipumûn arým prîne idjātari. Ije amikajmâtâ Jeju mar ne 'â ingrâ týx ne akrānmâ ije meo iba ne imâ

me abê ne ije Jeju 'āno idjām ne ije kanga kêt ga arým kôt ipumû. ¹¹Me kute ijo bikēnh ga ga arým itokrykôt ipumû. Krîraxbê Āxikimê krîrax 'ôbê Ikōnimê krîrax 'ôbê Rixamê kam me kute ijo bikēnhkôt ga arým ga ipumû. Nām me prîne ijo ajkê ba itokry: ne. Nhy m bep Bēnjadjwýr Jeju ne mýjja kunibê ipytâ.

¹²Bir be, mrāmri ne me kute Kritu Jejukôt amijo ban katât mrānh prāmja mrāmri dja me katām arým me jao ajkê.

¹³Ê, me axwemê me 'êxnîmê gēdja me î punu raxo mōr purokam î punu rax mex ne. Dja me memâ 'êx ne me noo akno nhy m me kam amipānh me jamâ 'êx ne me noo biknor mex ne.

¹⁴Nhy m bep ga. Ga dja ga mâ kôt amijo aba. Ar ije amâ Metîndjwýnh kabên jarēnh ga arým ga prîne aje amim mar dja ga arek 'āno djan kôt ar amijo aba. Ar ba ar ije amâ arēnhja ga arým ar ipumû. ¹⁵Aprîrekam ga arým Metîndjwýnh kabên maro tē. Maro tēn o atēm rā'ān arým ajabatānh ne arým prîne ama. Metîndjwýnh kabên mexkumrêx kute ano bōnh ga arým aje tu amikajmâtâ Kritu Jeju markumrêx nhy m arým kute apytārja tām ne ga arým prîne o tēn arým prîne ama.

¹⁶Be, Metîndjwýnh ne me bakukāmāremâ arê nhy m me kabēn'â pi'ók no'ók ne, kôt pi'ók no'ók ne. Pi'ók no'ókja kunî ne kubê me banhō Metîndjwýnh kabēnja. Mýj kadjy ne Metîndjwýnh kabēnja? Bir, kute katât memâ Metîndjwýnh kukrādja jarēnh kadjy, kute me axwe nēje me akre kadjy, kôt me kute amû aminhijuk'â amidjar kadjy, kute katât me krâ pymjýr nhy m me kute katât mrānhho amû amikamēnhho mōr kadjy. Be, kadjy ne Metîndjwýnh kabēnja. ¹⁷Nâ, Metîndjwýnh ta kabēno dja prîne ô āpēnhho týx ne, prîne o mex gē me kum apýnh mýjja mex djāribit kînh ne ar o ba. Be, dja ã Metîndjwýnh Kabēno meo ane.

4

¹Ê, Kritu Jeju dja akubyn me bawýr bōx ne ar me bajo ba, umao ar me bajo ba. Dja bōx ne me kunî jaxwekam memâ pānh jarê, me tînmê me tykmê me axwekam memâ pānh jarê. Kam ne ba Jeju Kritu kabēnkôt, Metîndjwýnh kabēnkôt amâ ikabēn jarê. Ne amâ,

—Ê, gora memâ Metîndjwýnh kabên jarê. ²Gora prîne memâ Metîndjwýnh kabēn kôt kâj bē memâ arê gē me kuma. Gora 'āno dja. Dja me kute mar prām jabej ga memâ arê. Nhy m bep djām me kute mar prām kêt jabej ga kam ga mâ akubyn mekmâ arê.

Gora Metîndjwýnh kabēno me ngrêk. Dja me'ô kute Metîndjwýnh mar kêt jabej ga kum Metîndjwýnh kabên jarê gē Metîndjwýnh kute katât kabēn jadjwýrkôt amim kuman 'ýr amijo akêx.

Gora me axwe nêje me akre. Dja me axwe jabej ga memā akabēn 'ō jarē gē me axwe kêt.

Gora memā t̄yx jadjā. Dja me'ō kute Jeju mar rerek jabej ga kum t̄yx jadjā gē 'ā ngrā t̄yx.

Dja ga ā me 'āno adjāmo anen kanga kêt mex ne akrānmā memā Met̄indjw̄ynh kabēn'ā ajarē.

³ Dja ī me kute memā m̄yja kupa'ā arēnh djw̄ynh bōx ne kam Met̄indjw̄ynh kupa'ā ar memā arēnho ba. Nhy m mā me m̄yja punu mar prām ne. Nhy m te Jeju nhō me jao ba djw̄ynh te katāt memā arē nhy m me mar prām kêt kumrēx ne. Ne kam me kute kupa'ā memā arēnho bajabit ma ne amim me punubito atom nhy m me kumex ne kam atemā memā kabēn punu jarē. Me kute me kabēn punu mar prāmkam ne me me kabēn punubit ma. ⁴ Nām me Met̄indjw̄ynh kute katāt kabēn jarēnhja mar prām kêt kumrēx ne jām kubē krā. Ne kam me t̄umrē'ā ujarēnh kajgobit mar prām ne.

⁵ Nhy m bep ga. Ga dja ga m̄yja kunīkam ano t̄yx ne katāt o tē. Djām me te ajo ajkē ga tu ate akrān ar amijo aba rā'ān mā kam amirīt ne. Gora adjāpēnh 'āno dja. M̄y adjāpēnh gēdja ga 'āno dja? Ije kum me kute Jeju mar kētjamā kukrādja ny'ā adjujarēnh gēdja ga 'āno dja. Dja ga mā kam apē, prīne memā Met̄indjw̄ynh kabēno amirīt ne katāt memā m̄yja jarēnh mexkumrēx.

⁶ Ē, ar̄ym me kute ibīn 'yr. Ar̄ym itēm 'yr. Ar̄ym ne itēm djā ijo rām ne jao tē. Ityk'ā, me kute ijo Met̄indjw̄ynh nhō m̄rri ne ibīn ba ityk'ā ne ba ar̄ym itēm 'yr jarē. Ar̄ym ne ba amikam kō krān mexo tēn kam amā itēm djā jarē. Ar̄ym ne ityk djā ijo rām ne jao tē.

⁷ Nā bām Jejumā idjāpēnho mrāmri ne me kute me prōt t̄yxmā m̄yja janhōr nhy m me kumrēx 'yr mrānh ne bōx ne kute am̄ynhja pyrāk. Nā bām ā amikam it̄yxo anen Jejumā idjāpēnhkōt ajbit ma. Nā bām ā Jejumā idjāpēnh anen kam ar̄ym o ino rer djā'yr ar̄ym ibōx tē. Nā bām ā 'it̄yx anen amijo tēn aminhinomā amimēn ar̄ym itēm mā. Nā bām ije Jeju kanga kêt ne katāt memā m̄yja jarēn ar̄ym itēm mā.

⁸ Nhy m kam Bēnjadjw̄yr Jeju kute katāt memā o pānh djw̄ynhja tām dja imā o pānh. Dja katāt imā o pānh mextire. Ar̄ym ne ikutēp kudji. Dja imā,

—Akmere, amrē tēn amim aby. Ba ar̄ym amā ajaxwe kêt jarē ga ar̄ym imā amexkumrēx. Ne kam on amim aby, ane. Kute memā o pānh nhō akatikam dja imā kungā. Djām bajbit dja imā kungā? Kati, me kute kam amakja, me kum kīnhja kunīmā gēdja kungā, me kunīmā o pānh ne.

Kurē djw̄ynh amiw̄yr o bōx nhy m ate kuka kōnh dja.

⁹ Akmere, gora amrē amibēx ne on iw̄yr bōx. ¹⁰ Nhy m Demaj. Demaj ne kum me kātām kukrādja punujabit kīnh, me kute Met̄indjw̄ynho kurē djw̄ynh kukrādja punu jabit ne kum kīnh ne ar o ban ar̄ym ikangan imā iren mā tē, pykabē Texarōnika'yr tē. Nhy m Krexēxi ar̄ym pykabē Garaxa'yr tē. Nhy m Xitu pykabē Damaxa'yr tē. ¹¹ Rukabit ne ikuri dja. Maku dja ga aprōn amrē iw̄yr o tē. Nām ikōt āpēnh mexkumrēx. Tām gēdja ga amrē o tē. ¹² Xikiku ne ba pykabē Epexu'yr ano.

¹³ Ē, iw̄yr atēm kam dja ga amrē imā inhinōkā riyiwaō tē. Wānh ne ba gu bakamybē Kapukam kum inhire, krīraxbē Krōwadjikam ne ba kum inhire. Gora amrē imā o tē. Pi'ōk no'ōk ngriwāmē no'ōk raxwāmē amrē imā o tē. Pi'ōk no'ōktiwa ne ba imā kīnhī. Gora aman amrē imā aby n o tē.

¹⁴ Ē, Arexāri kute ngōnh nhipēx djw̄ynhja ne prīne ijo ajkē. Met̄indjw̄ynh ta dja kum axweo pānh. ¹⁵ Gadjw̄y dja ga aminēje tawā pumū. Nām kabēno ar ijapa ne. Nām kabēno ar ijapa: ba te kum ikabēn mex jarē ne te akre nhy m mā kabēno ar ijapan kam prīne kabēno ijo ajkē. Kam ne ba amā,

—Gora aminēje tawā pumū, ane. Kam ne ba amā ane.

¹⁶ Me kute amiw̄yr ijo bōx kutewakam nh̄ynh ne inhōbikwa 'ō ikuri dja? Me kute amiw̄yr ijo bōx ne we ijaxwe jabej ikukjēro 'yr kutewakam? Ba we ijaxwe ije amiptār kadji nārām me kute bit ibīnmā amiw̄yr ijo bōx ne we ijaxwe jabej ikukjēro nh̄y. Nhy m nh̄ynh ne inhōbikwa 'ō ikuri dja? Kati, nām ar kunī ikangan mā prōt ne, mā ipymaje prōt ne. Gora gē inhōbikwa ipymaje prōt wā gora gē Met̄indjw̄ynh arkum o pānh kēt ne arkam ujakrānh no kati, arkam ukapri.

¹⁷ Nā, me ne me ipymaje prōt ne. Nhy m bep kati, Bēnjadjw̄yr ne ikōt djan imā t̄yx jadjā ba tu kanārām kaj bē memā Met̄indjw̄ynh jarē, prīne kunī'ā ajarē nhy m me bajtem kunī ar̄ym kuma. Djām me kute ikukjēr kam uma ngrī got. Nām me kubē rop prābē uma:kumrēx. Nhy m bep Met̄indjw̄ynhbit ne mebē ipytā.

¹⁸ Nh̄ynh ne m̄yja punu 'ō ne kute ijo bikēnhmā? Kati, Met̄indjw̄ynh ta gēdja inēje jām m̄yja punu dji. Met̄indjw̄ynh ta ne kute ipytār ta gēdja ipytān ijo tēn ō pykakam ijo bōx, mōr djāmā ijo bōx ba kam kōt imexkumrēx ne ar iba. Gora gē me kunī Met̄indjw̄ynhmā kāmā rax jarē. Me kunī dja me kāmā kum rax jarēnho tē. O tēm rā'ā rā'ā rā'ā ne. Gora gē me mrāmri o anh̄yro tē.

¹⁹ Dja ga Prixiramē Akwire arkum ijarē, ne ajte Nexipōrmē prōmē kramē arkum ijarē, ar kupānh tā arkum ijarē. ²⁰ Ē, Eraxu ne krīraxbē Kōritukam arek dja. Nhy m

Krôpimu kanê, pykabê Miretukam kanê ba kam kum inhiren amrê tẽ.

Amrê amibêx ne na tỹm djwỳnhràm iwỳr bôx.

²¹Juburmẽ Prudêximẽ Rinumẽ Kraôdjamẽ me kute Jejukôt abeno kamy kunĩ ne me wãm amã amijarẽ. ²²Gê Bẽnjadjwỳr Jeju prĩne ajo ba nhym Metũndjwỳnhdjwỳ ukapřikôt prĩne me akunĩo djuw mex. Tã ne ja.

Paur kute Xitumã pi'òk no'òk ne ja.

Paur ne Xitu kàxã djan kum pi'òk no'òk ne. Arým ne Xituo kra ne kum pi'òk no'òk ne. Arým ne pykabê Kretakam Xitumã ire nhyam kam kam dja. Nhyam kam Paur kum pi'òk no'òk ne Artemanhkôt ano. Mýj'ã ne Paur pi'òk no'òk ne?

Bir, Xitu kute prïne memã Metĩndjwýnh kabêno amirít ne kute memã kabên jarênhmã. Kute me kabên punu kabêno me itymã, ne kute Jeju nhô me jao ba djwýnh kum àpênh kadjy me umjýrmã. Kadjy ne Paur Xitumã pi'òk no'òk ne. Ne kam ajte amiwýr Xitu 'uw. Tãm ne ja.

¹⁻⁴ Akmere Xitu, ba, ibê Paur ne ba amã pi'òk no'òk ne. Xitu, abê ikra djwýnh, amã ne ba pi'òk no'òk ne. Ga ne ga ikôt tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx, kam ne ba ajo ikra.

Ba ibê Paur, ibê Metĩndjwýnh nhô àpênh. Jeju Kritu ta ne ijano ba tẽ. Nã, Metĩndjwýnh kubê me bapytãr djwýnh ne ijano, ije memã Jeju jarênh kadjy ijano ne imã,

—On kãj bê ijã adjujarênh tẽ, ane. Ije memã Jeju jarênh nhyam me kute mar ne kam kute tu amim kamnhĩxkumrêxmã. Arým ne Metĩndjwýnh amijo me kwý pytã. Me ja kute tu amim Jeju markumrêxmã, ne kam arým kôt katãt mrãnhmã. Metĩndjwýnh kabên katãtja, 'èxnhĩ kêtja tãm ne me kute mar ne kam arým kôt katãt mrãnhmã. Nã, kadjy ne Jeju ijano, ije memã Jeju jarênh nhyam me kute amim kamnhĩxkumrêxmã. Mýj ne me kute tu amim kamnhĩxkumrêxmã? Bir, me batyk nhijukri amũ me batĩn rã'ã rã'ã rã'ãn batyk kêtumrêxmã. Metĩndjwýnh 'èxnhĩ kêtumrêxja tãm ne me bamã arê. Amrêbê ne kute pyka nhípêx kêtĩri arým kabên pydjĩ jarênh me bajã amim karô. Me batyk nhijukri batĩn rã'ãmã ne me bajã amim karô. Ne kam ajbir ne arým me bamã me batĩnjao amirít ne. Ar idjujarênhkôt o amirít ne. Arým kute aminhõ akati jarênh djãkam me bamã o amirít ne. Ba ne ba memã 'ã ajarê nhyam arým amirít ne.

Be, akmere, gê Metĩndjwýnh ajo djuw mex, Jeju Kritu kubê me bapytãr djwýnhmê Bãmbê Metĩndjwýnh ar ukaprĩkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba, ne amã adjumar mex jarê ga kam adjumar mex ne ar aba.

Xitu kute Jeju nhô me jao ba djwýnh pymjýrmã.

Xim k 3.1

⁵ Mýj kadjy ne ba pykabê Kretakam amã inhire? Bir, aje mýjja inomã mênhmã, ije

* ^{1:7} Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunija, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

kum o krax ne ije inomã mênh kêtja aje ikudjwa inomã mênhmã ne ba kadjy amã inhire. Ne kam ajte aje Jeju nhô me jao ba djwýnh kum àpênh kadjy me umjýrmã ne ba kadjy amã inhire. Krĩ kunĩkôt aje me'ã Jeju nhô me jao ba djwýnh rênhmã, ije amã 'ã karôkôt.

⁶ Bir, mýj me'õ Ar kubê dja Jeju nhô me jao ba djwýnh? Bir, me axwe kêtme, me prõ pýnhmê, me ja gêdja me Jeju nhô me jao ba. Nhyam me kradjwý tu kute amim Jeju markumrêx ne me bãm kabênkôt mrãnhmã. Nhyam me ja bep bãmbit me kabên mexkumrêx nhyam kam kraja arĩk ar ba, amakkre kêt, kute bãm kabên mar kêt nhyam me kam kum kĩnh kêt ne ar'ã kabên ba. Kwãrĩk wãnh ga me bãm ja'ã Jeju nhô me jao ba djwýnh rênh kêt. Djãm me kraja kabên mex got ga aje me bãm'ã meo ba djwýnh rênhmã.

⁷ Nã, me axwe kêtbit dja me kubê Jeju nhô me jao ba djwýnh. Mýkam dja ga me ja'ãbit meo ba djwýnh rê? Bir, me kabên mexbit dja me Metĩndjwýnhmã apê. Djãm me kabên punu Metĩndjwýnhmã àpênh got. Kwãrĩk wãnh me amakkre kêt, me ngryknhĩ, me kum kadjwati kangôbit* djãnh, me kute pi'òk kaprĩbit prãme me noo biknoro baja, kwãrĩk wãnh me ja'ã Jeju nhô me jao ba djwýnh rênh kêt.

⁸ Nhyam bep me kute meo djuw mex prãm, me kum mýjja mexbit kĩnh, me kute amipnênh ne ar ba, me katãt mrãnh, me mrãmri mexo mexkumrêx, me axwe nêje kute amijãno ãm, me ajbit dja ga me'ã Jeju nhô me jao ba djwýnh rê. ⁹ Dja Jeju nhô me jao ba djwýnh kum Metĩndjwýnh kabên kĩnh ne kôt ar amijo ba. Metĩndjwýnh kabên 'èxnhĩ kêtja, ar ije prïne memã arênhja, tãm dja me kôt ar amijo ba. Me kute prïne memã Metĩndjwýnh kabên jarênh mextire ne o kute memã týx jangjênh ne o kute me kĩnhmã. Nã, dja Jeju nhô me jao ba djwýnh prïne mekmã Metĩndjwýnh kabên jarênh kam me kabên punu nêje me akre. Me kum Metĩndjwýnh kabên mar prãm kêt ne kute kabêno me bajapanhja dja Jeju nhô me jao ba djwýnh me kabên punu nêje me akre gê me kuma.

¹⁰⁻¹¹ Bir, me amakkre kêt ne me kumex ne kabên kajgoo ar me noo biknoro ba. Nãm we me,

—Djãm me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomã? Kati, dja ga me amim ama nhyam me kam me amy nhĩnhu kãdjwý rê, ane.

Nãm ã me noo biknoro ane. Nã, me ja dja Jeju nhô me jao ba djwýnh kabêno me unê gê me anhikrê. Nãm me apýnh kikrekam me

kunī noo aknon meo ajkē. Mýjo ne me meo ajkē? Me kute Metíndjwýnh kupa'á mekmā arēnhkam ne me meo ajkē. Mýj kadjy ne me Metíndjwýnh kupa'á mekmā arēnh ar o ba? Bir, me kute me noo biknor ne me ō pi'ók kapríreo prōt kadjy ne me Metíndjwýnh kupa'á mekmā arēnh ar o ba. Kam dja Jeju nhō me jao ba djwýnh akubyn kabēno me ity nhym me arým anhikrē.

¹² Bep Kretakam me'ō kute memā kabēn jarēnh djwýnh'ō ne ta ō me wýnh'ā kabēn ne, —Kretakam me kra ne mrāmri 'ēxnhikumrēx, axwekumrēx, kum ukangakumrēx, ákurbit kute mar. Nām ā me'ā kabēn ane.

¹³ Nā, mrāmri ne ā ane. Kam dja ga memā akabēn jarē, tu memā abēn týx, me kute mrāmri amim Jeju mar ne 'ā ngrā týx kadjy. ¹⁴ Dja ga memā abēn týx nhym me arým wānh kabēn kakrit marmā ire, mekbē idjaer kukāmāre'ā ujarēnh kajgojamā ire. Me kabēn punuja ne me kum Metíndjwýnh kabēnkumrēxja kurēn kam ta amimarkōt kabēno mekbē mýjja pyma ar o ba nhym me kabēn man kōt amijo ba. Dja ga memā abēn týx gē me on kōt amijo baja krāta.

¹⁵ Me axwe kétmā ne mýjja kunī mekxumrēx. Nhym bep me axweo kute amiptarja, me kute Jeju mar kētja, me tām ne mebé mýjja kunī punu. Be, djām me ja mex got. Nām me ōkre kadjwýnhbé mýjja punubit man mýjja punu'ābit amim karō.

¹⁶ Nām we me ajkwakambit,

—Ije Metíndjwýnh mar, anhýr ar o ban kam arík ar ba. Nām me axwe, me amakkre kēt, ne te kute mýjja mex marmān mýjja punubit ma. Djām ā me kute amim Metíndjwýnh mar kute anhýr.

2

Xitu kute mebēngētemē me kunīmā Metíndjwýnh kabēn jarēnhmā.

¹ Nhym bep ga, akmere, dja ga me kupānhā me kute amim Jeju marwāmā Metíndjwýnh kukrādja'ā prīne adjujarēnh ar aba.

² Dja ga mebēngētemā,

—Gora ar abixaēr punu kēt ne ar aba. Ne akabōt katin ar aba, ne amipnēn ar aba. Gora ar tu amim Jeju markumrēx ne amibē kanga kēt ne mā kōt ajkamē. Ne kam mā amā aben jabē, ane. Dja ga ā mebēngētemā ane.

³ Ne kam ajte mebēngētemā kum,

—Gora ar amrānh mexkumrēx ne ar aba. Metíndjwýnh mex'ā amijakren kōt ar amijo aba, ane. Kwārik wānh aben japry kēt ne amā kadjwati kangō* djānh kēt, ane. Dja gar

mekmā mýjja mexbit jarēnh ar o aba, ane. ⁴⁻⁵ Nā, akmere, dja ga mebēngētemā kum,

—Ē, tynhwa ar, dja gar amū idjō'ā me kra pýnh jakre gē me ar ajā amijakren me akudjwa kum mjēn jabēn kum kra jabēn amipnēn ar ban mjēn prām kēt ne ar ban ōbikwao djuw mex ne ukaprikumrēx ne mjēn kabēn ma, ane. Mýkam? Bir, dja me kātām te kute me amrānh punu 'ō pumūnh ne kute ar akōt Metíndjwýnh kabēn japrymā te me ajabej ajkam aman kam tu ate krā, ane.

Dja ā mebēngēte me kra pýnh jakreo ane.

⁶ Akmere, dja ga me kraremādjwý akabēn jarē gē me amipnēn ar ba. ⁷ Ga dja ga katāt mrā gē me krare apumūn kam akōt ar amijo ba. Dja ga katāt memā Metíndjwýnh kabēn jarēnh mektire ne abixaēr kēt. ⁸ Dja ga memā arēn mā memā akabēn mektire jarē gē me te kabēno kute ajapanhmā, me kum akurē ar o baja te akabēn punu jabej umar ar ban arým pijām ne ate krān ar ba.

⁹ Dja ga me memā āpēnh kajgo ar ba jamādjwý akabēn jarē. Me kute meo pānh ne amim me pa 'amýnh nhym me memā āpēnh kajgo ar bajamā akabēn jarē. Dja ga memā kum,

—Gora me anhō bēnjadjwýr kabēn ma. Dja gar prīne me kabēn man me kabēnkōt ar amijo aba ne memā adjāpēnh mex ar aba gē me ar akam kính, ane. Kwārik wānh me anhō bēnjadjwýr pānh akabēn kēt ne akabēno apanh kēt, ane.

¹⁰ Kwārik wānh mekbē adjākính kēt, ane. Dja gar katāt memā apē gē me kātām ar adjāpēnh mekxumrēxkōt ar apumūn kam arým kum Metíndjwýnh kính, Metíndjwýnh kubē me bapytār djwýnhja kum kính, ne kum Metíndjwýnh kabēndjwý kính ne. Dja ga ā me memā āpēnh kajgo ar bajamā akabēn jarēnhō ane.

¹¹ Mýkam dja gu me katāt mrā? Bir, Metíndjwýnh ne arým me kunī kadjy ukaprio kato. Kute me bakunī pytār kadjy ne ukaprio kato. ¹² Nā gu me prīne ukapria man kam arým pānh arík ar babaja kanga. Ne mýjja punu, me kute Jeju mar kēt kute mýjja punuo amikínhja tu arým kangakumrēx nhym wānh nō. Gu me kam on pyka jakam amipnēn ar baban katāt mrā ne Metíndjwýnh kabēnkōt akrānmā ar amijo baba. Dja gu me prīne amim Metíndjwýnh djukapri man kam ā kōt amijo ane.

¹³ Ne akrānmā ar amijo bababē amiwýr Jeju kamnhix, akubyn rwýk djā amiwýrkam amako tē. Me banhō Metíndjwýnh, me bapytār djwýnhbé Jeju Kritu tām dja me bajaerbē kato, ta raxo kubē kumkatio me bawýr kato. Djām ngri got. Raxo, mexo kubē kumkatiti. Nhýnh ne me'ō mexo,

* 2:3 Mýjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunija, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mýjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

raxo, umao kumãnhkutã? Dja me bawÿr tako gu me arÿm bakĩnhkumrêx. Me bakĩnh djã ne ja. Tãm ne gu me amiwÿrkam amak ar o baba.

¹⁴ Be, Jeju Kritu ta ne me bajaxwe pãnh tyk kadjy memã amikanga, kute me bajaxwe kunĩbê me bapytãr ne kute amim me bajo mexmã ne mekmã amikanga. Kute amim me bajo mex ne kute me bajo ò me wÿnhkumrêx ne kute ar me bajo bamã ne mekmã amikanga. Kute me bajo ò me wÿnh gu me kam bamã mÿjja mexbit kĩnh ne arek ar o babamã.

¹⁵ Bir be, ikabên ja dja ga prĩne me kupãnhãtã me kute amim Jeju marwãmã arê, memã kôt arê. Me kaprĩjamã kĩnh jangjê gê me kaprĩ kêt. Gora atÿx ne me axwe nêje me akren memã abên tÿx gê me arek ar ba. Kwãrik wãnh gê me ajã kabên kêt.

3

Kute Metĩndjwÿnh djukaprĩ marn kute katãt amijo bamã.

Ep 4.2; Pir 2.3; Kor 3.12

¹ Gora me kute amim Jeju marwãmã akabên jarê gê me on akabên ma. Dja ga memã kum,

—Gora me me bēnjadjwÿrmē meo ba djwÿnh kabên man me kabēnkôt ar amijo aba. Dja me me amã me adjãpēnhkumrêx jarê ga me kam kubê amikatĩ kêtumrêx ne tu ÿr tē. Nhy m bep djãm me me amã mÿjja punu'ã apnê ga me ate akrã. ² Kwãrik wãnh ga me abenã akabên kêt, ane. Gora me akabôt katĩn amã aben kaprĩn akrãnmã abenmã akabên jarê, ane. Dja ga ã ajte memã akabên jarēho ane gê meo biknor kêt.

³ Amrêbê ne gu me badjwÿ bano kêtumrêx ne bajamakkre kêtumrêx nhy m me arĩk me banoo biknor ba. Nã, amrêbê ne gu me arĩk ar babari bamã mÿjja punu kunĩ kĩnh ne. Ne te baje bajaxwemã banhirer ne arek ar babamãnmã mã bamã bajaxwe kĩnh ne. Me bajaxwen abenã bakabên ne aben nhô mÿjja'ã bangryk ar baba. Nhy m me kum me bakurê: gu me badjwÿ amipãnh bamã me kurê.

⁴⁻⁵ Nhy m bep ajbir ne Metĩndjwÿnhbê me bapytãr djwÿnh ukaprĩo kato ne kum me bajabêkumrêx. Nã gu me te bamã bajaxwebit kĩnh nhy m Metĩndjwÿnh tu ukaprĩkôt me bapytã. Kum me bajabên kam me bapytã. Djãm me bamrãnh mexkôt ne gu me amiptã? Arkati, ta ne ukaprĩkôt me bapytã. Nãm me ngôo amingrã ku'õn kam arÿm akubyn mexkumrêx. Nhy m Metĩndjwÿnh Karôdjwÿ ã me bajo nyo ane, ã me bajo mexo ane. Nãm me bajo ny ne me babê me bajaxwe krãta gu me kam baje babixadjwÿr ny pyrãk ne bakabên punu mar kêt ne bakabên

mexbit ma. Nhy m kam Metĩndjwÿnh Karô mã me bajo mexo tēm rã'ã ne. ⁶ Ukaprĩkôt ne me bawÿr Karô jano, kute me bajo djuw mexmã. Jeju Kritu kubê me bapytãr djwÿnh djô'ã ne me bawÿr ano. Djãm ôdjÿ got me babê Karô nê? Kati, mrãmri ne ôdjãnhkumrêx ne me bamã ta Karô jano ne prĩne o me banhipêx ne ar me bajo ba.

⁷ Be, djãm Metĩndjwÿnh djukaprĩ ngri got. Nãm ukaprĩkôt me bamã me bajaxwe kêt jarê. Gu me bamex ne batyk nhjukri batĩn rã'ã: rã'ãn ar baba kadjy ne me bamã me bajaxwe kêt jarê. Nãm amũ me batĩn rã'ã: rã'ã rã'ãmã arê gu me amiwÿr kamnhĩxê ar baba. Adjÿm, dja me bamã kungã.

⁸ Mrãmri ne ikabēnja. Ikabēnkumrêx. Dja ga memã prĩne idjô'ã ikabēnja kôt arê gê me kute amim Metĩndjwÿnh marja kam mÿjja mexbit kĩnh ne ar o ba. Kam ne mexkumrêx, me kunĩmã mexkumrêx.

⁹ Kwãrik wãnh me abenkam kangatija wãnh nō. Tãm ne kajgo mexi. Kwãrik wãm nō. Kwãrik wãnh me bakukãmã nhidjikôt me àkrêja wãnh nō. Nhy m me kute kabēno aben japanh ne me kute abenmã àkrêjadjwÿ kunĩ dja wãnh nō. Mõjdjê kukràdjã tũm'ã ne me ã abenmã ane. Tãm ne kajgo mexi. Punure. Tãm dja wãnh nō.

¹⁰ Dja me'ò kabēno kute abenbê meo bikjêr jabej ga nêje kukrà. Dja ate krã ga ajte kum akabên jarê. Godja mã ate krã jabej ga kam arÿm tu kangakumrêx. Arÿm ne ga te kabên punu nêje te o ane nhy m mã kum kabên punu kĩnh. ¹¹ Arÿm ne ga kôt kum akato. Mrãmri ne me'ò ja punukumrêx. Atemã kabên. Kum axwe kĩnhkam ne ga arÿm kum akato. Nãm kabēno amijo amirĩt. Mrãmri dja ga tu kangakumrêx. Tãm ne ja.

Kabên o ino rer:

¹²⁻¹³ Be, dja ba awÿr Artemanh nãr kon Xikiku jano gê awÿr tēn bõx ga kam tebê mã amrê iwÿr tē. Krĩraxbê Nikoporikam dja gu abenwÿr bõx. Kam dja ba na tÿmkam arek akam amako dja. Nĩnh iwÿr atēm kētri dja ga Djenajmê Apôr aro tēn amũ ar kujate. Djenajbê ne me kadjy kabên jarēnh djwÿnh, ar ja. Dja ga prĩne aro djuw mex ne aro tēn amũ ar kujate gê ar tēm mex ne ÿkam tēm kêt. Ga kam amrê iwÿr tē.

¹⁴ Be, gora gê gu banhõbikwa kute Jeju marwã, mÿjja mexbit ma ne kum ajbit kĩnh. Mÿkam? Bir, gu banhõbikwa kute me 'uwtũo djuw mex ne mekam kum ukanga kêt ne kute akrãnmã ar meo djuw mexo bamã.

¹⁵ Ar ja, arkam idjãm ja kunĩ ne ar kute ajo amak rã'ãn kam wãm amã amijarê. Badjwÿ ne ba ar wão ama ne. Ar wã kute Jeju mar ne kum gu bakĩnhkam ne ba aro ama ne. Arkum ijarê.

Gê Metĩndjwÿnh ukaprĩkôt ar akunĩo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Piremōmā pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur ne kamybê Piremōmā pi'ôk no'ôk ne. Jejukôt ne ar abeno kamy. NhyM Piremō nhô kubê kra 'ô, me pardja 'ô kum âpênh kajgo ar baja arým mā kubê tē. Birām kubê pi'ôk kaprîreo akîn mā kubê o tē. Ne kam pyka 'ôkam bôx. Pyka 'ôkam Paur memā Metîndjwýnh'â ujarênh ar bakam bôx nhyM kam Paur Jeju'â ujarênh ku'ê. Mekbê ijê djâkam âm râ'âkam ne 'â ujarênh ku'ê. NhyM kubê kraja kuman kam tu amim Jeju markumrêx, tu amim kamnhîxkumrêx ne. NhyM kam Paur arým o kra. Kum abêkumrêx ne, ne kam te kute nêman ajte Piremōmā ano. 'A pi'ôk no'ôk ne Piremōmā ano nhyM Xikiku ô pi'ôk no'ôko tē. NhyM kam kum,

—Kwârîk wānh, ga kam angryk kêt. Tu amā abê. Jejukôt dja gar tu abeno akamy ne amā aben jabê, ane. Nām â Paur Piremōmā pi'ôk no'ôko ane. Tām ne ja.

¹⁻² Piremō, amā ne ba pi'ôk no'ôk ne. Ba, ibê Paur ne ba amā pi'ôk no'ôk ne. Gu bakamy Ximoximê ne bar amā pi'ôk no'ôk ne. Piremō, ga ne ga ar ikôt Metîndjwýnhmā adjâpênh ar aba bar imā akînhkumrêx ne amā pi'ôk no'ôk ne. Gamê gwaj bakanikwýnh Apijmê Akipu gwaj bakôt âpênhamê ar aje amim Jeju mar ne kôt anhûrkwâkam aben pydjijamê, ar amā ne bar pi'ôk no'ôk ne. Ba, ibê Paur, Jeju Kritu'â idjujarênh ibakam me kute ibê ijêja, ba ne ba ar amā pi'ôk no'ôk ne.

³ Gê Metîndjwýnh ajo djuw mex, Metîndjwýnhbê me Babâmmê krabê Bênjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprîkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba ne amā umar mex jarê ga adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metîndjwýnhmā amikînh jarênh.

⁴ Mrâmri ne ba akam ikînhkumrêx ne kam ije inhô Metîndjwýnhmā amijarênh katâ kum ajarênh râ'â. Nā bām kum,

—Ota ba Piremōkam ikînhkumrêx, ane. Nā bām â kum akam ikînh jarênh anen kôt kum mextire jarê. ⁵ Mýkam ne ba akam ikînh ne? Bir, amā me abêkam, amā Metîndjwýnh nhô me ja kunî jabêkam ne ba akam ikînhkumrêx ne. Ne ajte aje tu amim Jeju kamnhîxkumrêx, tām ne me iwýr arênh bôx. Kam ne ba akam ikînhkumrêx ne. ⁶ Be, nā bām Metîndjwýnhmā ajarê ne kum,

—Arým ne Piremō amikajmā'â Jeju ma. Kam dja ga kum ôdjânhmê kum me abê jarê gé memā ôdjânh ne kum me abê, ane. Nā bām â Metîndjwýnhmā ajarênh ane.

Nā, akmere, dja me akabênh mex man anhôdjânh pumûn arým akôt Kritu ma, Kritu

nhôdjânhmê ukaprî ma. Nām ukaprîkôt apýnh mýja mex djario me bakînh ne arým gadjwý ajo kînh ne, gé me gop apumûn kam arým akôt Kritumā kato.

⁷ Nā, nām me imā ajarê ba kam ikînhkumrêx ne kam ajte itý:xkumrêx ne. Amā me abêkam, amā me kute Jejukôt abeno kamy jabêkam ne ba ikînhkumrêx ne kam itý:xkumrêx. Ga, akmere, nā gām Metîndjwýnh nhô me mexja prîne meo djuw mex ne meo kînh ne. Ba kuman kam ikînhkumrêx ne.

Ônemu nêje kum kabênh.

⁸⁻¹⁰ Amā me abêkam ne ba mýja'â ama. Ba ikrabê Ônemu'â ama. Me kute ibê ijê râ'âkam ne Ônemu iwýr bôx ba kam o ikra. Nā bām kum Jeju jarê nhyM tu amim markumrêx ba kam o ikra.

Ibê Kritu nhô âpênhkam ren amā ibênh týx ne. Ne ren amā,

—Kwârîk wānh arek ikuri dja, ane. NhyM ren arým tu mrâmri dja.

NhyM bep kati, imā ababêkam ne ba tu 'â ama. Ba ibê Paur, ibêngéttekam amā ikaprî jabej, nhyM me kute Kritu Jeju'â idjujarênh ibakam ibê ijê ga amā ikaprî jabej ne ba tu 'â ama.

¹¹ Nām amrêbê akam punu ne kam ajbir amā mexkumrêx, ne badjwý imā mexkumrêx ne.

¹² Ba arým ije akubyn awýr anormā. Imā abêkumrêx tām ne ba ije amā anormā. Godja ba akubyn amā anon kam o ama: ne. ¹³ Nā bām te ije o aminhō prâme nhyM arek ikuri âm ne kute akaxâ ijo djuw mexmā. Ije Jeju kukradja ny'â idjujarênh ibakam ne me ibê ijê ba mebê ijê djâkam dja nhyM Ônemu kute akaxâ imā âpênhmā ba te ije o aminhō prâme.

¹⁴ NhyM bep kati, nā bām inhôkre kadjwýnhbê amim,

—Kati, ba dja ba â anhýr kêt ne. Ga dja ga amā ikaprî jabej arým imā nê gé arek ikuri dja. Aje amimarkôt dja ga amā ikaprî jabej arým imā nê gé kam ikuri dja, ane.

¹⁵ Amrêbê ne mā abê tēm ngrire ne kam arým akubyn awýr tēmmā. Kon ne, birām arým akubyn tu awýr bôxkumrêx ne arek wānh akuri âm râ'â: râ'âmā arým wām tēmmā. ¹⁶ Djām aje o me bajtem'ô pyrâk nhyM amā âpênh kajgo ar bamā ne akubyn awýr tēmmā? Kati, arým ar aje Kritukôt abeno akamymā. Arým kubê akamy. Akamy, gu arým bamā kînhkumrêxa tām ne awýr tēmmā. Mrâmri imā kînh raxi. NhyM bep ga dja ga amā kînh raxo ijakre. Amā âpênhkam ne gar arým ajbir Bênjadjwýr Jejukôt abeno akamykam dja ga amā kînh raxo ijakre.

¹⁷ Be, kam dja akubyn awýr bôx ga amiwýr o wadjân kum akabênh mex jarê. Gu

baro'ā badjāpēnh ne abeno banhōbikwakam baje aben pyrāk jabej dja ikāxā awȳr bōx ga o ipyrāk ne kutā aprōt ne pa 'am̄n amiw̄ȳr o wadjān kam kum akabēn mex jarē.

¹⁸ Djori ajo ajkē? Nār kon, djori abē m̄ȳjjaō akī? Kute ajo bikēnh jabej amrē imā 'ā pi'ōk no'ōk ba kam amā o pānh. ¹⁹ Ē, gop ije inhikrao pi'ōk no'ōkja pumū, ba ibē Paur dja ba amā o pānh. Kwārīk wānh, ga dja ga àkīnhī pānh kum arēnh kēt.

Gora ijā m̄ān amijakren ikudjwa pānh jarēnh kēt, àkīnhī pānh kum arēnh kēt, tu ate akrā. Ga ije amā Jeju jarēnh ne ije amā pānh jarēnh kētja pumū. Nā ba ren amā Jeju jarēnh kēt ga ren amim mar kēt ne tu abiknorkumrēx ne. Bep kati, nā bām amā arē ga ama ba kam ije amā pānh jarēnh kēt. Gora aje ipyrāk ne tu àkīnhī pānhja mar kētkumrēx. Ōnemu kute ajo bikēnh tūmja tu o pānh mar kēt.

²⁰ Nā, akmere, gora ā anen kum akabēn mex jarē gu banhō Bēnjadjw̄ȳr kabēnkōt tu kum akabēn mex jarē. Kum akabēn mex jarēn o ikīnh, akmere. Gu baje Kritukōt abeno bakamykam gop ijo kīnh, akmere. ²¹ Be, nā bām inhōkre kadjw̄ȳnhbē amim,

—Dja tu ikabēn man kōt amijo ba. Dja ikabēn man kam o djuw mexo ikabēn jakre, ane. Nā bām ā amim anen kam amā pi'ōk no'ōk ne.

²² Ē, ajte m̄ȳjja 'ōdjw̄ȳ. Ba wām awȳr itēm ne ibōx jabej on ikutēp imā kikre kre kapō ne kikre kadjw̄ȳnhbē inhikwā djāwā kapī. Godja Metīndjw̄ȳnh wām awȳr ijano ba kam awȳr tēn bōx. Kadjy dja ga Metīndjw̄ȳnhmā ijo a'uw nhym kam ar̄ym awȳr ijano. Me kute ikadjār ba kam wām awȳr itēm̄mā. Kam ne ba amijā Metīndjw̄ȳnh kamnhīxbē nō.

²³ Epapraj ne kute ajo amak ne kute ajarēnh rā'ā. Adjw̄ȳnhdjw̄ȳ ne me kubē ijē. Nām Kritu Jeju'ā ujarēnh ar ba nhym kam me kubē ijē nhym iro'ā mebē ijē djākam dja. ²⁴ Makumē Arxakumē Temanhmē Rukamē ar adjw̄ȳnhdjw̄ȳ kute ajo amak ne kute ajarēnh rā'ā. Ar ja ne ar ikōt āpēnh ar ba.

²⁵ Gē Bēnjadjw̄ȳr Jeju Kritu ukaprīkōt p̄rine ajo djuw mex. Tām ne ja.

Mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju mar nhõ pi'òk no'òk ne ja.

Me'õ ne Jeju'ã pi'òk no'òk ne kam mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju markumrêx jamã ano, ar kute mrãmri Jeju'ã ngrakumrêxmã. Mekbê idjaer kwý ne ar amikajmã'ã Jeju man kam arým kute ar i mýjjakôt akêxmã. Nãm ar abenmã,

—Gwaj akubyn Mójdjê kukràdjã tùmjakôt amijo baba.

Ne ajte,

—Gwaj akubyn Metíndjwýnhmã mry bôn kamrô kapí. Birãm Jeju kamrô me bñrakumrêxmã. Mekbê idjaer kwý ne ar akubyn mry kamrôdjwý me bajaxwe pãnh ajte Metíndjwýnhmã kungã ane. Kam ne me'õ arkum pi'òk no'òk ne arkum,

—Kati, Jeju pydji kute me bajaxwe bingrãnh djwýnh. Kwãrik wãnh atemã ibej mýjja 'õ jabej kêt. Jeju kamrô pydji ne me bajaxwe mãnhkutã. Kwãrik wãnh Jeju kamrô nhíbej mry kamrô nhõr kêt, ane. Nãm ã anen kam arkum Jeju mex jarê. Jekubê ne Metíndjwýnh kra. Jeju ne mýjja kuní kurãm mexkumrêx. Ne kadyj mrãnh djwýnh kurãm raxi. Ne Mójdjê kurãm raxi. Ne me kute me kadyj Metíndjwýnh mar djwýnhja kurãm raxi. Jeju kamrô ne mry kamrô kurãm mexkumrêx ne kam kute o me axweo bingrãnh kadyj mexkumrêx. Nhyh Jeju kukràdjã nyja ne Mójdjê kukràdjã tùm jakãjbê bõx ne kurãm mexkumrêx. Kam gédja me mrãmri Jeju'ã ngrakumrêx ne mã 'amýn kanga kêtumrêx ne mã kôt ajkamên õ pykakam bõx, kãjkwakam õ pykakam bõx.

Metíndjwýnh kra kute raxo kadyj mrãnh djwýnh jakrenh.

Kor 1.15

¹ Amrêbê ne Metíndjwýnh me bakukãmãremã kabên. Me kute kabên jarênh djwýnhkôt ne memã kabên, ne apýnh mýjja djãri kôt memã amijo amiríto tẽ. Nãm memã kabên tẽm tãmtã í amũ kamingrãnymã kabên ba. ² Nhyh bep ajbir ne Krakôtbit me bamã kabên ne. Ajbir ne akati kute o ino rerkambit Krakôt me bamã kabên ne me bamã amijo amirít ne.

Bir be, arým kute Kramã mýjja kuní kangaja pumũ. Nhyh kam Kra arým pykamê kãjkwamê mýjja kuní 'y. Metíndjwýnh djõ'ã ne mýjja kuní 'y. ³ Nãm Metíndjwýnh jadjênho adjênho ne. Kubê Metíndjwýnh tãm. Ar kute aben pyrãk. Nãm 'itýxkumrêx ne kam ta amikabênkôt mýjja pumũnh 'ãno dja. Kute mýjja kuní nhípêxa pumũnh 'ãno dja. Djãm kabên ngri got. Nãm ta amikabên pymao mýjja kuní pytãn 'ãno djan ar o ba.

Bir be, tãwã ne me babê me bajaxweo põx ne me bajo mex ne kam arým mã tẽ, mã kãjkwamã tẽn kam nhý, Metíndjwýnh djubók'ãnh nhý. Metíndjwýnh kubê kumkati djubók'ãnh nhý. Djãm me kãtãm ne me me bñnjadjwýr rúnh djubók'ãnh krí? Kati, ãm me bñnjadjwýr rúnhbit. Me bñnjadjwýr rúnh ne me me ubók'ãnh krí.

⁴ Nã, kra ne ra:xi. Raxo kute kadyj mrãnh djwýnh jakrenh mexi. Ne umaodjwý kute kadyj mrãnh djwýnh jakrenh. Bãm ne 'ã bñnjadjwýr mẽ nhym uma: ne. ⁵ Nhýnh ne Metíndjwýnh kadyj mrãnh djwýnh 'õmã kum, "Mrãmri abê ikrakumrêx. Jakam ne ba arým ajo ikrakumrêx ga amipãnh ijo Abãmumrêx", ane got.

Kati, kramãbit ne ã kabên ane. Nãr kon, nhýnh ne Metíndjwýnh kadyj mrãnh djwýnh 'õ'ã memã kum,

"Dja ba o ikra nhym ijo Bãm", ane got.

Kati, Kra'ãbit ne ã kabên ane. ⁶ Ne kam ajte, kute pykamã kra janorkam memã kum, "Gora gẽ ikadyj mrãnh djwýnh kuní ikramã rax jarê", ane.

Be, kubê Metíndjwýnh krakam arým kum mýjja kuní re nhym rax ne.

⁷ Nhyh bep kadyj mrãnh djwýnh 'ãbit ne, "Nã bãm amikadyj mrãnh djwýnh nhípêx nhym kute kòkmê kuwy pyrãk.

Akrãnmã imã mrãnh ne ikadyj ãpênhmã", ane.

⁸⁻⁹ Nhyh bep Kramãbit ne kum,

"Be, Metíndjwýnh, mrãmri dja ga meo aba rá'ã rá'ã ne.

Nã gãm katãt meo aban amã mýjja mexbit kính ne katãt amijo aba ne amã mýjja punu kurê.

Kam ne ba ibê anhõ Metíndjwýnh ne amijo apytãn arax kadyj adja. Ga kam akínhkumrêx ne. Nã gãm araxmê akínho anhõbikwa kuní jakrenh mex ne", ane.

Nãm ã Kramã ane ne kam ajte kum,

¹⁰ "Ga, Bñnjadjwýr, ga ne ga krax kurũm pyka nhípêx ne anihikrao kãjkwã nhípêx.

¹¹⁻¹² Dja í apêx. Nhyh bep kati, gajbit dja ga arã'ã: rá'ã rá'ã.

Nhyh bep kati, dja í kute kubêkã pyrãk ne tũm ne.

Mrãmri ne me kute kubêkã, mýjja tũm, inòkã tũm nhym me kute krãn o mrãnh ne 'ẽ'ã rênhja pyrãk. Dja ga í ã kãjkwamê pyka tũm krãn o atẽm ne mênho ane. Ne kam arým pãnh ny nhõ.

Nhyh bep ga dja ga tũmrãm arã'ã rá'ã ne. Ga adjwýnh tãmo dja ga amũ arã'ã: rá'ã ne. Dja ga atemã kêtumrêx", ane.

Bir be, nãm ã Kramã ane.

¹³ Nhýnh got kadyj mrãnh djwýnh 'õmã kum,

"Amrê idjubók'ãnh nhý, abñnjadjwýr raxkam idjubók'ãnh nhý.

Ikutêp nhÿ ba 'ÿr amrê awÿr akurê djwÿnhô mō ga kwÿ o apardjan kwÿ nhimex", ane.

Djām kute kadjy mrānh djwÿnhmā ā anhÿr got? Arkati, Kramābit ne ā kabēn ane. ¹⁴ Nhyim bep kadjy mrānh djwÿnh ne Metîndjwÿnh nhō àpēnh kajgo. Djām mebēngōkre got* amirît ne? Kati, me kute noo omūnh kêt nhyim Metîndjwÿnh me bakadjy ano. Me ba ba, Metîndjwÿnh kute me bapÿtār ne kute ar me bajo bamā, me bawÿr ne anoro dja, kute me bapumūnh ne kute me bajāno āmmā ne me bawÿr ano.

2

Me kute Metîndjwÿnh kabēn mar 'āno āmmā.

¹ Bir be, kam, Metîndjwÿnh kute me bamā krabê kumkati janorkam dja gwaj tu amijamakrekam nhōrkumrēx. Me kute gwaj bamā katāt arēnh gwaj baje marja tām dja gwaj tu amijamakrekam nhōrkumrēx ne 'amÿnh tÿx, gwaj baje o babiknor karō. Dja gwaj ajte ar bakrān baban kam i o babiknor mex ne, o babiknor mexo tē.

² Amrêbê ne kadjy mrānh djwÿnh memā Mōjdjê kukrādjà jarē, me kute kōt amijo bamā. Nhyim me'ō kōt kute amijo ba kêt nār kon kubê binhirēnh katā nhyim kam arÿm kum o pānh ne. Katāt kum o pānh ne. ³ Bir be, dja gwaj badjwÿ ate bakrān ar baba djām kute gwaj bamā o pānh kêt mā? E kum kati, gēdja gwaj bamādjwÿ o pānh ne. Amrêbê ne Metîndjwÿnh memā kukrādjàbit jarē. Nhyim me ate krān ar ba nhyim arÿm memā o pānh ne. Nhyim bep ajbir, ajbir ne me bamā kra ngā, krabê me bapÿtār djwÿnh me bamā kungā. Djām ate gwaj bakrājāmā kute o pānh kêt mā? E kum kati ne. Dja gwaj bamādjwÿ o pānh ne. Bēnjadjwÿr ta ne kumrēx memā amijarē, kute me utārmā amijarē. Nhyim kam kute ar meo baja, me kōt baja ne me kuman kam ô'ā gwaj bamā kōt arē, kabēno kabēn ne gwaj bamā arē.

⁴ Nhyim Metîndjwÿnhdjwÿ kōt mÿjja kwÿo amirît, me kute kōt kum kator kadjy ne umao apōx ne o mÿjja 'yro ba, apÿnh mÿjja pumūnh kêt 'yro ba, me kōt baja ne me uma proo mÿjja 'yro ba. Nām me me akrymē me kanēo mex, me tyk kwÿo tÿn, bōm ne nēje me karō rē, ā ar meo anhÿro ba. Nhyim kam Metîndjwÿnh ajte kōt memā ta Karō jano, apÿnh àpēnh djāri ne kadjy tu ukabikōt memā kungrā. Nām ā Metîndjwÿnh kute meo bao ane, me kute Jejumā kator kadjy.

Jeju amijo kubēngōkren kute me bapÿrāk.

⁵ Djām kadjy mrānh djwÿnh Metîndjwÿnh kute amim umjÿr got? Kute ar pykao ba kadjy, kute amim umjÿr got? Ije ar amā

pyka ny jarēnhja tām, djām kute ar o bamā? Kati, Jejubit ne kute ar pykao ba kadjy Metîndjwÿnh amim kudja. Kute mÿjja kunio ba kadjy ne amim kudja. ⁶ 'Ā ne me'ō Metîndjwÿnh kabēnkam,

"Ē, Metîndjwÿnh, djām me ibēngōkre imex got ga aje me imar rā'āmā? Mÿkam ne ga me ikakritjao djuw mex ne?"

⁷ Nā gām o kātām, akadjy mrānh djwÿnh kōpdji'ā o kātām. O kātām 'iry kêt ga ajte umamē raxo utā ⁸ nhyim ajte mrāmri bēnjadjwÿr rax ne mÿjja kunio ba", ane.

Nām ā Metîndjwÿnh kabēnkam ane. Ga kute mÿjja kunio baja pumū. Nhÿnh ne mÿjja'ō kubē 'ā kātām ne? Kati. Djām me babēngōkre'ā ne kabēnja? E kum kati, Jeju'ā ne ā ane. Mēbēngōkre kute mÿjja kunio ba kētja pumū.

⁹ Nhyim bep Jeju'ā ne ā ane. Mrāmri ne kadjy mrānh djwÿnh kurām kātām 'ikrān mex ne, nhyim Metîndjwÿnh ajte 'ā raxmē umamē kumē. Nām me bapānh ty nhyim kam pānh Metîndjwÿnh 'ā kute raxmē umamē mēnhō ane. Metîndjwÿnh me bakam ukapri kōt ne amim kra'ā karō nhyim kam me bapānh ty, me bakunī pānh ty. Djām nām tyk kadjy tokry kêt ne ty? Kati, nām tyk kadjy tokry: ne. Nhyim kam pānh Bāmja 'ā umamē ra:xmē kumē.

¹⁰ Djām Metîndjwÿnh kute kra tokry'ā amim karōja puno got? Kati, mrāmri katāt. Metîndjwÿnh kute mÿjja kunī 'ÿr ne kute ar o baja tām ne krabē Jeju'ā amim karō, kute tokry maro tēm ne inomā mēnh ne kam mrāmri kubē me bapÿtār djwÿnhkumrēxmā. Tokrykōtbit ne me bapÿtā. O ne Metîndjwÿnh me bakrāpti pytān me bajo kra, kute ô kākwa mextiremā me bajo tēm gu me kramē baro'ā arkam babamā. Jeju ne me bamā wan me bamā pryō mōn kāk kwamā wadjā. Dja gu me i kōt pry'ā mōn wadjā.

¹¹ Bir be, ta Bām ne kubē me Babām pydji. Ta, kute me bajo mex ar o bajamē gu me bamē ne gu meo Babām pydji. Kam ne me bajo kamy. Me bakam pijām kêt ne tu me bajo kamy. ¹² Nām Bāmmā kum, "Dja ba ikamyremē ikanikwÿnhremā ajo amirît.

Me kute aben pydji nhipōkri dja ba memā amex jarē", ane.

¹³ Ne kam ajte,

"Metîndjwÿnh kanārām dja ba ar amijo iba", ane.

Ne kam ajte,

"Ota ba dja. Metîndjwÿnh kute imā ikra nhōrjamē ro'ā ne bar dja", ane.

Nām ā Jeju gwaj bajo ōbikwao ane. ¹⁴ Bir be, Metîndjwÿnh krabē ne gu me babaja. Ga

* **1:14** Apÿnh me ô pyka djāri kunikōt ne me kunī bēngōkre. Kubēkā jakamē me kakrātykmē me babēngōkremē ne me kunī: bēngōkre.

me banhîja pumû. Me barerek, me bakatyk, me bakanê, me batokryja pumû. Kam ne Jeju amijo kubêngökren* kute me bapyrakâ. Ne kam amitykkôt Xatanajo ajkê. Xatanaj kute memâ tyk jarênh nhyim me kabênkôt tykja tãm ne prîne o ajkê. Kadjy ne amijo kubêngökren ty.

¹⁵ Ta amitykkôt Xatanajo ajkên kubê me bakaba. Nâ gu me bamâ batyk pyma: ne. Me batînri bamâ batyk pyma: ne. Nhyim kam Jeju ne me bakadjy tyn kam o me bamâ me batyk pymajao ajngra, gu me arÿm bamâ uma kêt ne.

¹⁶ Djâ nãm amijo kadjy mrânih djwÿnh ne ruw ne me utâ? Kati, nãm amijo kubêngökren ruw. Nãm amijo Abraão tâmdjwÿ 'ôn ruwn me utâ.

¹⁷ Kam ne me bajo kamykumrêx ne kam kamymê kute aben pyrak. Nãm me banhîo î, ne kam me bakôt tokry, me bakôt mÿjja maro ba, me bakôt muw, me bakôt kînh. Bir be, nãm prîne kute kamy bêngökre pyrak, kute me bapyrak ne kam arÿm kubê Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax djukaprikumrêx ne Metîndjwÿnhmâ âpênhkumrêx ar ban kute kanga kêt. Nãm me bakadjy Metîndjwÿnhmâ amijarê, me bajaxwe pânih tyk jarê, nhyim arÿm me bajaxweo ajngra ne bajaxweo akno.

¹⁸ Djâm me banhîo Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr kute gwaj bamar kêt, kute gwaj batokry mar kêt? Kati, kute gwaj bamar. Xatanaj kute gwaj bajo baja mar. Djâm kute adjwÿnhdjwÿmâ mÿjja jarênh kêt, axwe'â âpnênh kêt. Pykabê ar baridjwÿ ne kum axwe'â apnê nhyim adjwÿnhdjwÿ tokry: ne. Kute tokrydjwÿ mar. Kute mÿjja kunî mar. Kam dja gwaj bakam ukapri: ne gwaj bawÿr prôt ne kubê gwaj bapytâ. Xatanaj kute gwaj bamâ axwe'â âpnênhkam dja gwaj bawÿr prôt ne kubê gwaj bapytâ.

3

Jeju kute raxo Môjdjê jakrenh.

¹ Nâ, akmere ar, âpnhîre ar, ar abê Metîndjwÿnh nhô me mextireja, Metîndjwÿnh kute kâjkwa kadjy gwaj baro'â amijo gwaj bapytâr, on ar Jejukôt ajamak bën. Ê, dja ba ar amâ Jeju rax jarê. Arÿm ne Metîndjwÿnh me bawÿr Krabê Jeju jano, me bakadjy ano nhyim bôx. Ne kam mrâmri ne kubê me banhîo Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax. Tãm ne gwaj tu amim kamnhîxkumrêx ne kam memâ arênh ar o baba. ² Nhyim kam Jeju bôx ne kum âpênhkumrêx ar ba. Metîndjwÿnh kute anorjamâ âpênh ar ba ne kanga kêtumrêx. Kute Môjdjê pyrak. Môjdjêdjwÿ ne prîne

kute anor djwÿnhjamâ âpênh ar ba ne Metîndjwÿnh nhô me jao ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêtumrêx.

³ Nhyim bep Jeju ne Môjdjê kurâm rax ne. Kam dja me mâ abenmâ Jeju pymamê rax jarênh ar o ba. Ga me kute amim kikreja pumû. Kikre nhîpêx djwÿnh ne raxo, tÿxo kikre jakre. Nãm â Jeju kute kikre nhîpêx ar o ba prâbê Môjdjê nhîpêxo ane ne kam raxo Môjdjê jakrenh mex ne. ⁴ Nhyÿnh ne kikre 'ô ta kute aminhipêx got? Kati, kikre 'yr djwÿnh ta ne ikrao kikre 'y. Bir be, nãm â Metîndjwÿnh mÿjja kunî 'yro ane. Nâ, mÿjja kunî nhîpêx djwÿnhbê ne Metîndjwÿnh. Ta ne Môjdjêdjwÿ nhîpêx ne.

⁵ Mrâmri ne Môjdjê prîne Metîndjwÿnh nhô me ja kunîo ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêt ne memâ Metîndjwÿnh kute amû tûmrâm amikukradjâo amiritja kajmâ'â memâ arênh o ba. Kubê Metîndjwÿnh nhô âpênh. Ô âpênh kajgo.

⁶ Nhyim bep Kritu kubê Metîndjwÿnh kra. Kubê Metîndjwÿnh kra ne ta ô me jao ban prîne meo djuw mexo ban kute me kanga kêtumrêx. Ê, gwaj ba ne gwaj babê ta ô me ja. Nhyim Metîndjwÿnh arÿm gwaj bamâ mÿjja mex dji. Gwaj batîn prâm kêt ne baje amim kamnhîxbê mÿjja mexja kam amak ne kam bakînh râ'â jabejmâ. Dja gwaj o anhÿro bamôr ne inomâ mênih jabej babê ta ô me ja.

Me amakkre kêt ne ar ba nêje memâ kabên.

Kô k 10.1; Djuda 5

⁷⁻⁸ Kam ne Metîndjwÿnh Karô memâ kum, "On me akati jakam on aje Metîndjwÿnh kabên mar jabej gê on wâm ajamakkre kêt on wâm nô.

Amrêbê ne me akukâmâre amakkre kêtumrêx ne kapôt kukritkam jâm Metîndjwÿnh akêx ne 'â kabên ne. Me kute ngyrk jabejmâ ne me,

'Kati, Metîndjwÿnh dja me bajo bikênh kêt. Dja gu me te kam amikrà ar o baba nhyim me bajo bikênh kêt. Kute me bajo krakam dja tu ate krâ, â ar anhÿr ba.

Nãm me â me kute Metîndjwÿnh ngyrk jabejmâ â ane."

Nãm â Metîndjwÿnh ane ne kam ajte memâ kum,

⁹ "Nâ, wânih ne me akukâmâre kute amim ikakînhmâ, kute ingryk jabejmâ ar ikam amikrà: o ba. Nâ bâm te me nokam memâ mÿjja kwÿo amirît ar o iba nhyim me âm ate kute we ingryk jabejmâ ar we â anhÿr ba. Me kute we ingryk jabejmâ 'â amexbê 40.

* **2:14** Kritu ne amijo kubêngökre kute mrâmri ne apÿnh me ô pyka djâri kunîkôt me kunî: bêngökreja pyrak. Kubê kâ jakamê me kakrâtykmê me babêngökremê ne me kunî: bêngökre. Me kamrômê me kukradjâ kunî kubêngökreo aben pyrak. Jakam dja ga Karô 17.26 jarêh ama.

4

¹⁰ Kam ne ba me jakam ingry:ky ne memã kum,

'Mrãmri ne me ja ajte ikam amikràn ibê binhirênh mō. Ne ikabên mar prãm kêtukmürêx', ane.

¹¹ Kam ne ba ingry:ky ne mrãmri ikabên pydjîn arê. Nã bãm memã kum,

'Aj, me ja dja me inhō pyka'yr bōx kêtukmürêx ne ikôt me tyk djã kêt djãkam tyk djã kêt kêtukmürêx', ane."

Nãm ã Metîndjwýnh kabên ane.

¹² Ê, akmere ar, àpnhîre ar, kam ne ba ar amã, gora ar amijãno dja. Ar akadjwýnhbê ajaxwe 'ō, apunu 'ō ar akam kator ga kam arým ar aje amim Jeju kamnhîx kêt ne aje Metîndjwýnh tînja kanga karō dja gar mrãmri amijãno dja. ¹³ Kwãrîk wãnh gar amikam ajamak kêt kati kêt. Dja gar akati kunîkôt abenmã akabên ne o abenmã tÿx jadjã. On akati jakam, Metîndjwýnh kute ar amã,

—On jakam, anhÿr ja ma. Metîndjwýnh kute me amakkre kêtō tÿm kêttri. Gêdja mÿjja punu 'êxri kute mex pyrãk ne arým ar anoo akno. Kute ar anoo biknor gar ajamakkre kêt karō dja gar on abenmã tÿx jadjã.

¹⁴ Gwaj bakunî baro'ã babê Kritu nhō me ja dja gwaj 'ã bangrã tÿx. Amrêbê gwaj baje amim kamnhîx nyrekam batÿxja dja gwaj o batêm rã'ã o tèn o tèn o tèn inomã kumê. Gwaj gop mrãmri ã o anhÿr jabej kam arým babê Metîndjwýnh nhō me jakumrêx.

¹⁵ Bir be, on dja gar ã amijo ane. Ga Metîndjwýnh Kabên kute,

"On me akati jakam on aje Metîndjwýnh kabên mar jabej gê on wãm ajamakkre kêt on wãm nō.

Amrêbê ne me akukãmãre amakkre kêtukmürêx ne kapôt kukritkam jãm Metîndjwýnh akêx ne 'ã kabên ne", anhÿrja pumû.

¹⁶ Nhÿnh me ja ne me Metîndjwýnh kabên mar kajgon kam jãm o akêx ne? Je kum Mōjdjê kute pykabê Edjitu kurûm meo kator ne kute meo baja kunî, me tãm.

¹⁷ Nhyh nhÿnh me ja ne Metîndjwýnh mekam ngyrk ne? Mekam ngyrko têm rã'ã'ã amex krãptîbê 40? Je kum, me tãm, me kute Metîndjwýnhkam amikrão ba ne kam wãnh kapôt kukritkam apÿnh rōrōk ban wãnh tyko ikwã, me tãm.

¹⁸ Nhyh nhÿnh me ja'ã ne Metîndjwýnh memã kabên pydjîn arê ne memã kum,

"Aj, me ja dja me inhō pyka'yr bōx kêtukmürêx ne ikôt me tyk djã kêt djãkam tyk djã kêt kêtukmürêx", ane.

E kum me tãm, me kute Metîndjwýnh kabên mar kêt ne ar baja, me'ã ne ane. ¹⁹ Bir be, ga me kute amim Metîndjwýnh mar prãm kêtukmürêx 'yr bōx kêtja pumû.

Metîndjwýnh memã me tyk djã kêt djã jarê.

¹ Ê, gwaj amijãno dja. Gwaj bajō 'yr babōx kêt karō dja gwaj amijãno dja. Metîndjwýnh kute ò pyka'yr memã kràn kute memã tyk djã kêt djã jarênhja tãm ne gwaj bamã nōr rã'ãã. Kam dja gwaj amijãno dja, gwaj bajō 'yr babōx kêt karō. ² Ê, 'ã ujarênhja, 'ã ujarênh mekumrêxja ne arým gwaj bawÿrdjwÿ bōx, gwaj arým me kudjwa kuma. Me bakukãmãre kumrêx 'yr bōx nhyh me kuma. Nãm me mar kajgumrêx ne. Djã nãm me kuman amikam jãm'ã tu kamnhîxkumrêx? Kati, nãm me ãm mar kajgon ate krã. ³ Nhyh bep gwaj ba ne gwaj baje tu amim markumrêx ne baje amijã kamnhîxkumrêxja, gwaj ba dja gwaj 'yr babōxkumrêx ne kam kam batyk djã kêt ne. Nhyh bep me amakkre kêt'ã ne Metîndjwýnh memã kum,

"Nã bãm ingry:k ne mrãmri ikabên pydjîn arên memã kum,

'Aj, me kute ikabên mar kêtja dja me inhō pyka'yr bōx kêtukmürêx ne ikôt me tyk djã kêt djãkam tyk djã kêt kêtukmürêx', ane."

Djãm kam me tyk djã kêt djã kêt got me 'yr bōx kêtãm. Je kum amrêbê ne Metîndjwýnh pyka nhîpêxo tèn inomã kumên kam me kukãm tyk djã kêtmo krax ne te memã tyk djã kêt djã jarên te mekam ama. ⁴ Be, Metîndjwýnh kabênkam ne pi'òk rãrãr'ã memã,

"Nãm pi'òk tyk to ino rerkam àpênhō ino ren kam pi'òk rãrãrkam tyk djã kêtō nō", ane.

⁵ Ne kam ajte me tyk djã kêt djã jarê, ne,

"Aj, me ja dja me inhō pyka'yr bōx kêtukmürêx ne ikôt me tyk djã kêt djãkam tyk djã kêt kêtukmürêx", ane.

⁶ Me bakukãmãre kumrêx kute 'ã ujarênh mar kajgoja me tãm ne me 'yr bōx kêtukmürêx, me kute amim Metîndjwýnh mar kêtukam. Tãm, me tyk djã kêt djã, ne arek me ja kadjy nōr rã'ã, atemã me ja kadjy nōr rã'ã. ⁷ Kam ne Metîndjwýnh ajte akati 'ō jarê ne memã, "Akati jakam on ajamakkre kêtãwã on wãm nō ga me ikabên man kam ikôt atyk djã kêt djã'yr bōx."

Nãm amû tûmrãm Dawimã kabên nhyh ô'ã memã arê, ajbir ije me amã arênhja tãm, ne memã,

"On me akati jakam on aje Metîndjwýnh kabên mar jabej gê on wãm me ajamakkre kêt on wãm nō", ane.

⁸ Bir be, nãm ren Djodjuwe ren me tyk djã kêt djã'yr meo bōx nhyh ren Metîndjwýnh ren ajte tûmrãm akati 'ō jarênh kêtukmürêx, me tyk djã kêt djã kadjy akati 'ō jarênh kêtukmürêx.

⁹ Nhyem bep kati, 'ÿr kute meo bôx kêt kam memâ nôr râ'â. Metîndjwýnh nhô me ja kadjy, kadjy ne nôr râ'ââ, gwaj bamâ nôr râ'ââ. Kute pi'ók rârârkam Metîndjwýnh kôkam kôto nôr ja pyrâk. Dja gwaj â kudjwao ane. ¹⁰ Kôt dja gwaj badjâpênh jakân kam Metîndjwýnh kudjwa bakôkam kôto banhikwâ. ¹¹ Ajrâ, gora gwaj batýx ne kudjwa 'ÿr bôx ne kudjwa bakôkam kôto nô. Gwaj bajô baje me bakukâmâre'a amijakren bajamakkre kêt ne arîk ar baban 'ÿr babôx kêt karô ne ba ar amâ,

—Gora gwaj batýx ne kudjwa 'ÿr bôx, ane.

¹² Djâm Metîndjwýnh kabên kajgo got. Kabên kute mýjja tîn ne âdjônêh pyrâk. Dji tînkêt. Dji kute mýjja kyxkêt. Ga mrâmri me kute kâx aktâ irêkôt prîne wa ngrânêh nhyem kute mýjja kyx týxja pumû.

Nâm â Metîndjwýnh kabên kute kâx pyrâk ne wa mexo kâx jakrenêh mexo ane. Mrâmri me kute kâx djwa mexo mrymâ ukabêr ne kute o mry toprik ne kute amû katât o 'i jakâr nhyem kre kamrêk ne ikwâ nhyem 'i kanhînja amirît mex ne ikwâja pyrâk.

Nâm â Metîndjwýnh kâx'â amikabên jakreo ane ne kabêno â gwaj bajo ane. Nâm ta kabêno gwaj bakadjwýnhbê prôt ne gwaj badjumar djâ'â kurênh gwaj bakamûnho ane. Ne kam gwaj banhôkre kadjwýnhbê baje amim mýjja'â karôja, baje mýjja mar ar o babajao amirît ne mýjja kabi. Gwaj Metîndjwýnh kabên mar ar o baba nhyem Metîndjwýnh gwaj badjumar djâkam gwaj bamâ kabên ne,

—Mexkumrêx, ikabênkôt ne ga amijo aba, ane.

Nâr kon,

—Ê, nâ gâm aje ikabênkôt amijo aba kêt, ane.

Nâm â Metîndjwýnh Kabên kute kâx pyrâk ne gwaj bakadjwýnhbê: prôto ane. ¹³ Bir be, nhýnh ne mýjja 'ô Metîndjwýnhbê apdju? Arkati, kute mýjja nhipêx kunî ne amirîtkumrêx ne nô. Irâri kum nô. Noo kute mýjja kunî pytâr. Kumâ dja gu me amijarê, kubê mýjja 'ô hiknor kêt kumrêx.

Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax'â ujarênh.

¹⁴ Ije ar amâ arênh ja ma. Ije ôbê ar amâ Jeju rax'â idjujarênhja dja ba akubyn ar amâ arê. Gora gwaj baje amim Jeju mar ne 'â ar memâ badjujarênh babaja gora gwaj 'â bangrâ týx. Ga gwaj banhô Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr ra:xja pumû. Nâm kâjkwamâ wadjân amû kajônêkôt katon kam ýtâ Metîndjwýnh'ÿr bôx. Kubê ne Jeju. Kubê ne Metîndjwýnh kra.

¹⁵ Gwaj banhô Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax djukaprikumrêx. Djâm kute gwaj barerek mar kêt got? Kati, nâm te

Xatanaj axwe'â kum apnê nhyem âm tu ate krâ. Gwaj apýnh bajaxwe djâri kute 'â gwaj bamâ âpnênh, 'â ne kum apnê nhyem âm tu ate krân axwe kêt kumrêx ne.

¹⁶ Bir be, gora gwaj amikam bapijâm kêt ne tu Metîndjwýnhmâ amijarê. Ôdjânhkumrêx gwaj kam tu kum amijarê. Dja gwaj bakam ukaprikumrêx. Gêdja mýjja kute ar gwaj bajo baja, gwaj bajaxwe, gwaj barerek, gwaj bakapri, gwaj batîn prâm kute ar gwaj bajo baja, kam dja gwaj tu bapijâm kêt ne Metîndjwýnhmâ amijâ ajarê nhyem kam ta ukaprikôt prîne gwaj bajo djuw mexkumrêx ne.

5

¹ Ê, Metîndjwýnh kute amim me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax, bënjadjwýr bêngôkre 'ô* djarmâja pumû. Kute amim 'ô djar kadjy ne amijo me bajô, me babêngôkre 'ô pytân amim kudja, nhyem kam ta, me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh ta ne me ô'â Metîndjwýnh ma. Nhyem me kâtâmja amijaxwe pânê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnhjamâ mryo mrân kungâ nhyem me axwe pânê Metîndjwýnhmâ kubô, me ô'â kubô. Nhyem kam Metîndjwýnh me ja jaxweo ajngrân tu o akno. Nâm â me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh memâ Metîndjwýnh maro ane.

² Djâ nâm me no kêtja, me kute Metîndjwýnhbê ikô mâtjamâ âkrêmâ got? Kati, adjwýnhdjwý axwe prâmkam mekam ukaprin memâ âkrê kêt ne tu memâ kabên rerek jarê. ³ Ne ta me kudjwa axwe prâmkam adjwýnhdjwý ta amijaxwe pânê kum mry bô. Djâ nâm me ajbit axwe pânê kum mry bô? Kati, ta, adjwýnhdjwý amijaxwe pânê kum mry bô.

⁴ Djâ nâm me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr ta amijâ bënjadjwýr rê got, ta o amiptân amijâ me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rê got? Kati, Metîndjwýnhbit ne amijo utân amim 'â bënjadjwýr rê ne amim umjuw. Ga Metîndjwýnh ajbit kute Arâo'â me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr mênêhja pumû. Metîndjwýnhbit ne me'â bënjadjwýr rê.

⁵ Bir be, nâm â Kritudjwý o ane. Ta kute amijo rax ne kute o amiptâr ne amijâ me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax mênêh kêt kumrêx. Nhyem bep kati, Metîndjwýnh ta ne amim kudjan kum, "Mrâmri abê ikrakumrêx. Jakam ne ba arým ajo ikrakumrêx ga amipânêh ijo Abâmkumrêx", ane.

Nâm â Metîndjwýnh nhô pi'ók no'ôkkam â kum ane. ⁶ Ne kam aje kum,

* 5:1 Apýnh me ô pyka djâri kunikôt ne me kunî bêngôkre.

“Abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh rá'á rá'á rá'á ne. Merkixatek ne aka-jmã'ã Metîndjwýnh mar djwýnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ã gadjwý abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh”, ane.

⁷ Mrãmri ne Jeju me kurãm me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh mexkumrêx. Kute amijo kubêngôkren† pykakam ar bari Metîndjwýnhmã kabên ne amijo a'uw. Kãj bê kum kabên ne amra. Metîndjwýnh pydji kute tykbê utãr kadjy nãrãm kum kabênkam muw. NhyM Metîndjwýnh arým kabên ma, Jeju jaxwe kêt ne kute Metîndjwýnh kabên mar ne kôt ar amijo bakam Metîndjwýnh arým kabên ma.

⁸ Be, djã nãm kubê Metîndjwýnh Krakam kute tokrymê kaprî mar kêt got? Kati, nãm te kubê Metîndjwýnh kra, te axwe kêt ne mã tokry man kaprî ma. Nãm tokry katikôt Bãm kabên man kôt ar amijo ba. Te tokry mã Bãm kabên mar 'ãno dja. Kam ne kute kabênkôt ar amijo baja mar mexkumrêx. ⁹ Ne kam arým mrãmri tokryo ino re. Tokryo ino ren kam arým kubê me utãr djwýnhkumrêx ne. Me kute Jeju kabên mar ne kute kôt ar amijo ba, me ja ne me utãn kam kute ar meo ba rá'ã rá'ã rá'ã.

¹⁰ Be, kute me utãrkumrêx ne kute meo ba rá'ã rá'ã nhyM kam kôt Metîndjwýnh kum, “Abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax. Merkixatek nhijuk'ã gadjwý abê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr rax”, ane.

Nãm ã Metîndjwýnh kute amim arkam ã kum ane.

Me abatãnh kute me prîre pyràk.

Kô k 3.1; Ep 4.14

¹¹ Nã bãm bit ar ije ar amã Merkixatek jarênhmãn kam ajte akubyn ar amã arênh kêt. Nã bãm ren ar ar amã kunî jarê ga ren ar mar kêtumrêx ne, ar ajamakkre kêtkaM, ar ajamak'ã tomkam. Dja gar on amijamak'ã tom tan gop mýjja ma. ¹² Nã gãM ar amrêbê memã Metîndjwýnh kabên'ã adjujarênhmãn ajte mar kêt ne.

NhyM bep kati, me'õ gêdja akubyn ar amã Metîndjwýnh kukràdjã kraxkôt arê. Nã gãM ar aje me bixadjwýr ny pyràk. Me bixadjwýr ny ne me kute kã kaôrbit mar ne kute me ôkumrêx kur kêt. Gar gadjwý aje mýjja mar kêt rá'ãkam aje me bixadjwýr ny pyràk. ¹³ Ar aje mýjja mar kêtkaM aje me prîre pyràk. Ar aje kã kaôr rá'ã. NhyM bê ne ga gop ar ajabatãnhkam aje gop mýjja mar. Ar aje Metîndjwýnh kabên katãtja o amipràk kêt rá'ã.

¹⁴ Bep ate ne me abatãnh. Me abatãnh ne me kute me ôkumrêx kur. Nã gãM ar ren Metîndjwýnh kabên maro tèn ren o amipràk ne ren arek maro tèn o tèn o tèn ren marja amũ o abikamêngo tèn kam ren aje me abatãnh pyràk ne kam ren prîne ren mýjja kabi, prîne mýjja punumê mýjja mexmê prîne ren kabin mýjja man kam ren aje me abatãnh pyràk.

6

¹⁻³ Gwaj Kritukôt babikamênhmo kraxkam arým Kritu kukràdjã kwý ma. Nãm me Kritu kukràdjã kraxbit gwaj bamã arê gwaj kuma. Mýj kukràdjã krax ne gwaj arým kuma?

Me batyk kadjy bamã bajaxwe kînhja wãnh kum banhîrer ne kam baje amika-jmãtã Metîndjwýnh mar ja. NhyM ajte me kute ngômã me bajangjênh'ã ujarênhjadjwý. Ne kam ajte me kute Metîndjwýnhmã me bapymjýr gu me kum badjãpênh kadjy me kute me bajã ikra jadjwýr ja. Ne kam ajte me batyk ne akubyn batîn ne bakator nhyM Metîndjwýnh kute me bamã bajaxwe pãnh jarênhmã ne kute me jamã me tîn rá'ã rá'ããmã arênh ne ate me jamã me biknor rá'ã rá'ã jarênh ja. Ja ne mar tũM, kukràdjã krax.

Djãm ajbit ne gwaj baje marmã? Kati, kwý rax ne gwaj baje mar kêt rá'ã. Gwaj on ajte amũ ijukri on mýjja 'õdjwý man gop amũ maro babikamêngo mô. Nã gãM ar te o anen te aje kãjmã mar kamênhmãn kam mã akubyn ama, akubyn kraxbit maro mô.

NhyM bep kati, dja gwaj on amũ ijukri on mýjja 'õdjwý ma. Gwaj baje mýjja marmã ne Metîndjwýnh amim gwaj bajã karõ, gwaj on kuma, kute gwaj bamã no mex jadjãr jabej dja gwaj on ã o ane.

Me kute Metîndjwýnhbê amijo akêx karõ memã kabên.

Idja 10.26

⁴ NhyM bep ate ne me kute Jeju kangaja. Tô mã dja me me on akubyn Metîndjwýnh'ýr meo akêxmã? Kati, gêdja me te meo ane. Arým ne Metîndjwýnh me ja no bõnh py-dji nhyM me arým amim kuma. Jeju kute me utãrmã kãjkwã kurũM bõxja ne me arým amim kuma. NhyM Metîndjwýnh ta memã Karõja ngrã nhyM meo ba. ⁵ NhyM me kam arým mrãmri Metîndjwýnh Kabên mexkumrêxmã kato. Ne arým amim mýjja pyma kwý pumũ. Jeju akati 'õkam akubyn bõx ne kute meo ba kajmã'ã mýjja pymaja kwý pumũ. Omũnh kajgon kam ate amibê kanga, amibê kurê ar o ba.

⁶ Be, me ja, me kute bit amim Jeju marmãn ajte jãm kute kubê amijo akêx ne kangaja,

† 5:7 Kritu ne amijo kubêngôkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djãri kunîkôt me kunî: bêngôkreja pyràk. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre. Me kamrômê me kukràdjã kunî kubêngôkreo aben pyràk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarênh ama.

djâm me kute akubyn Metîndjwÿnh 'ÿr meo akêxmâ? Arkati, gêdja me te meo ane, dja me te akubyn 'ÿr kute meo akêxmâ te meo ane. Mÿkam? Bir, me kute Jeju kangaja ne me o ajkê. Nâm kute mrâmri ne me kute Metîndjwÿnh krao bikênh ne kute akubyn pîte'y'â nhôrkam o bikênhja pyrâk. Nhyam kam me kâtâm Jeju japyro kumex.

⁷ Ê, gop ar pyka mexja pumû. Na ne pyka jakam bixadjwÿr krâptî ne kam amû pyka ja mâ prôt ne. Nhyam me kam kam mÿjja kren prîne 'â karên o djuw mex nhyam kam ingrôt ne abatânh. Ô wÿnh kute krên ne tÿxmâ ne ingrôt ne ôn kumex. Pyka mex ne ja. Pyka mex ja ne Metîndjwÿnh arÿm kum kÿnh ne ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Pyka ja ne mexkumrêx. Ba kum kÿnh jadjâ ne kum djwÿ jarê gê mâ arek kam djwÿ nhingrôt ne ôn kumex, ane.

⁸ Nhyam bep ate ne pyka punu. Nâm te na axidjuw nhyam me te karê nhyam mâ mrÿnhîmê mjêxêtte nhîbit apôx ne kumex. Pyka kajgo mexi. Me te kam mÿjja nhingrôt jabej, djwÿ nhingrôt jabej ne kam ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Axuk wânh nôre. Ba tu kanga gê wânh nôre. Mÿj kadjy dja ba prîne karên 'âno dja? Gê me'ô tu kum adjâ gê prîne xêt. Kê, ane.

Dja â Metîndjwÿnh me kute akubyn kubê akêxjamâ anen kuwyo imôkam me kurê.

⁹ E kum ar ga, akmere ar, àpnhîre ar, ar imâ ar akÿnhja, djâm ar amâ ne bar ikabên ja jarêno iba? Kati, arÿm ne bar ar amexkôt ar ama. Ar ga ne gar tu amim Jeju markumrêx nhyam arÿm ar apytâ. Ga kam ar aje pyka mexja pyrâk.

¹⁰ Djâm Metîndjwÿnh punu got. Djâm kute ar amar kêt got. Kati, dja katât ar adjâpênh man o biknor kêt ne. Nâ gâm ar amâ Metîndjwÿnh kÿnhkumrêx ne kam ô'â ô me mex jadjwÿo djuw mex ar o aba. Ne arek ar o aba râ'â ne. Kam dja Metîndjwÿnhdjwÿ ar amar râ'â ne.

¹¹ Bir be, gora ar 'âno dja. Nâ bâm ar inhôkre kadjwÿnhbê,

—Gora gê ar î pÿnhkôt kum Jejuwâ kÿnh ne kam kÿnh râ'â râ'ân kôt ar amijo ban inomâ kumê, ane.

Nâ, dja gar â anen inomâ amên kam arÿm 'ÿr bôx. Ar aje amim kam amakja ne aje amim kamnhîxja arÿm 'ÿr bôx.

¹² Nâ, gora ar amâ adjukanga kêt ne 'âno djan inomâ amên kam 'ÿr bôx. Kwârîk wânh ar amâ adjukanga kêt. Ê, me kute amim Jeju mar ne kute akrânmâ arek amiwÿr kam amakja, me tâmbit dja me 'ÿr bôx. Mÿjja mex, Metîndjwÿnh kute 'â memâ katât kabên pydjîn arênhja'ÿr dja me bôx. Bir be, gora on ar ja'â amijakren me kudjwa mÿjja ja kunî 'ÿr bôx.

Metîndjwÿnh kute Abraâomâ tâmdjwÿ jarênh tâmdji.

¹³⁻¹⁶ Ar me bakukâmârebê Abraâoja pumû. Amrêbê Metîndjwÿnh Abraâomâ kabên pydjîn arê. Nâm kum,

“Ê, mrâmri dja ba ajo kÿnh ne amâ atâmdjwÿ krâptî ngâ nhyam aptân kumex.

Ba ibê Metîndjwÿnh ne ba amâ ikabên. Mrâmri ne ikabênja”, ane.

Be, Metîndjwÿnh kute Abraâomâ kabên pydjîn arênh ne ja. Nâm Abraâo akrânmâ arek amiwÿr kam aman kam 'ÿr bôx. Metîndjwÿnh kute kum kabên pydjîn arênhja'ÿr bôx ne arÿm kran arÿm tâmdjwÿ.

Me babêngôkre baje memâ bakabên pÿnh ne arênh kadjy ne atemâ me'ô'ÿr mrâ. Me'ô kute raxo me bajakrenh ne kute me bakabên marmâ 'ÿr tèn kum arê, kute adjwÿnhdjwÿ me bakabên mar ne kute ar o bamâ. Gu me kum bajêx karô, kum bajêx nhyam kute o ngrykmâ ajte atemâ me'ô'ÿr mrân kum me bakabên ja jarê.

Nhyam bep Metîndjwÿnh kute Abraâomâ kabên pydjîn arênhkam nhÿnh ne atemâ me'ô Metîndjwÿnh kurâm rax got kute adjwÿnhdjwÿ kabên marmâ? Kati, Metîndjwÿnhbê kumkati pydjî. Kam ne ta tu aminhidji jarên Abraâomâ kabên pydjîn arên kum,

“Ê, mrâmri dja ba ajo kÿnh ne amâ atâmdjwÿ krâptî ngâ nhyam aptân kumex. Ba ibê Metîndjwÿnh ne ba amâ ikabên. Mrâmri ne ikabênja”, ane.

¹⁷ Nâm kabên pydjîn arên kam ta aminhidji jarê. Nâm arÿm 'â amim karôn kôt kabên pydjîn arê. Nâm akubyn atemâ kabên 'ô jarênh kêtumrêx. Nâm ta arÿm amim pry pydjî jarê. Ne kam me kute prîne amim mar tÿxmâ, Metîndjwÿnh kute memâ kabên pydjî jarênh nhyam me kute amim mar tÿxjamâ ne kabên pydjîn arên kam ta memâ aminhidji jarê.

¹⁸ Bir be, kumrêx ne kabên pydjîn arên kam adjwÿnhdjwÿ ta aminhidji jarên memâ, —Ba ibê Metîndjwÿnh dja ba ajo kÿnh, ane.

Dja akubyn atemâ kabên 'ô jarênh kêtumrêx ne. Dja 'êxnhî kêtumrêx. Djâm Metîndjwÿnh kabênkam 'êxnhîn kute akubyn memâ kabên 'ô jarênhmâ got. Arkati. Kam dja gar ja man kam ajte atÿxkumrêx, ajte akÿnhkumrêx. Atÿx ne tu amim kamnhîxkumrêx ne mâ kam ama. Metîndjwÿnh arÿm gwaj bakukâm gwaj bamâ mÿjja mex jarê gwaj mâ kam ama. Kute gwaj bapytârmâ ne gwaj arÿm 'ÿr baprot nhyam arÿm gwaj bapytân gwaj bamâ mÿjja mex jarê, kâjkwa jarê.

¹⁹ Gora gwaj kam batÿx ne tu amim kamnhîxkumrêx ne mâ kam ama. Mrâmri dja gwaj 'ÿr bôx. Kam ne gwaj bakadjwÿnhbê badjumar mex ne baku'ê tÿx ne. Mrâmri ne me kute ngômâ kên rênh nhyam

kà arek arij tỳx nhyng ngò kute o ba kêt ja pyrâk. Dja gwaj â bakadjwỳnhbê badjumar mex ne batỳxo ane. Gwaj baje amim Metỳndjwỳnh kabên kamnhỳx ar o babakam dja gwaj â bakadjwỳnhbê badjumar mex ne batỳxo ane.

Metỳndjwỳnh nhò kikreti ja ma. Kadjwỳnhbê Metỳndjwỳnh nhò mỳjja nêje kubêkati wajêt. Nhyng me kadjy Metỳndjwỳnh mar djwỳnh nhò bỳnjadjwỳr raxbit 'ỳr ngjẻnh.

²⁰ Nhyng bep Jeju ne ta kàjkwakam ỳrkwàti djwỳnhjamà wadjà. Me bakukàm ne 'ỳr wabin kum wadjà. Kute me banhirâr ne me bajo djuw mex ne me bakadjy Metỳndjwỳnhmà kabẻnmà. Dji kubê Metỳndjwỳnh mar djwỳnh djwỳnhkêt. Kubê Metỳndjwỳnh mar djwỳnh nhò bỳnjadjwỳr rax dja rà'â rà'â ne. Merkixatek ne kajmà'â Metỳndjwỳnh mar djwỳnh nhyng kam Jeju ijuk'â kubê Metỳndjwỳnh mar djwỳnh ne me bakadjy Metỳndjwỳnhmà kabẻn ne.

7

Jeju kute raxo Merkixatek jakrenh.

¹⁻³ Be, mỳj me'ỏbẻ ne Merkixatekja? Nàm krẻbẻ Xarẻkam me ja nhò bỳnjadjwỳr ne adjwỳnhdjwỳ kubẻ Metỳndjwỳnh pymao kubẻ kumkati mar djwỳnh. Idji kutewa ne katàt me mrẻnh nhò bỳnjadjwỳr, Merkixatek. Idji jatari jadjwỳ ne me umar mex nhò bỳnjadjwỳr. Krẻ nhidjibẻ ne Xarẻ. Me umar mex ne ar bakam ne me tu 'a kum idji. Me ỏ bỳnjadjwỳrjamà, Merkixatekmà ne me me umar mex nhò bỳnjadjwỳr ane.

Ije nhyng mả ne bằmmẻ nả ar kute? Kati, e kum bep me kute bằmmẻ nả noo ar omỳnh kẻtkumrẻx ne me kute ar arẻnh kẻtẻ. Kon ne. Ingẻtmẻ kwatynhẻmẻ me kute omỳnh kẻtẻ mexi. Me kute rwỳkkỏt mar kẻtẻ, nả 'ỏ kurỳm rwỳkkỏt mar kẻtẻ ne ajte kute tyk dja kỏt mar kẻtkumrẻx. Nàm tu nhỉ'ẻnh tẻ. Kute Metỳndjwỳnh Kra pyrâk ne me kadjy Metỳndjwỳnh mar djwỳnh rà'â rà'ả ne.

Be, ta ne Abraỏo kutà tẻn kajpan kum kabẻn jarẻnhò kẻnhkumrẻx ne. Abraỏo arỳm mỳj bỳnjadjwỳrja ar'ỳr prỏt ne ar kubẻn kam akubyn tẻ nhyng Merkixatek kutà tẻn kajpan o Kẻnh ne.

Nhyng kam kum mỳjja kwỏo ajkij. Kute mỳjja kwỏo mỏrjaỏ ajkij nhyng mả o mỏ. Abraỏo ỏ mỳjja kunỉ kryze ne kurẻn aben kadjy kum kungả. Merkixatekmà apỳnh aben kadjy o pỏxo tẻn kum kungả nhyng abenả rẻnhkam arỳm rax nhyng kam mả o mỏ.

⁴ Bir be, me Merkixatek raxja pumử. Te Abraỏo bỳnjadjwỳr rax ne kute nẻkrẻx pytẻrja tu kute kum kwỏo o bikẻjẻrja pumử. Djẻm Merkixatek ngri got.

⁵ Atỳmả ne mekbẻ Rewi me ỏ mỳjja jamỳnhò ba. Mỏjdẻ ỏ kukrẻdjỏkỏt mekbẻ idjaermả kum,

—Gora me amử anhỏ mỳjja wả kwỏo ajkẻn amử mekbẻ Rewibẻ me kadjy Metỳndjwỳnh mar djwỳnhmả angả, amử amikutả memả kwỏo ngả gẻ me ta ỏ nẻkrẻkỏt amim amỳ, ane. Nhyng me kam ả anen ỏ mỳjja kwỏo ajkij kam amử amikutả mekbẻ Rewimả ỏro tẻ, me ta ỏ krỏkam me jamả kungả nhyng me amim amỳ. Amẻ kubẻ Abraỏo tẻmdjwỳ nhyng mekbẻ Rewi kute amim amỳnhja tẻm ne kubẻ ỏ nẻkrẻx.

⁶ Nhyng bep atẻmả ne Merkixatek. Mekbẻ Rewi 'ỏ kẻtẻ. Nàm te kubẻ mekbẻ Rewi kẻtẻ ne kam tu Abraỏobẻ nẻkrẻx kwỏo ajkij kum kẻnh jadjà. Metỳndjwỳnh arỳm Abraỏomả kabẻn pydjẻn arẻn kum mỳjja mex jarẻ nhyng Merkixatek arỳm kuman kam kỏt Abraỏo kẻnh ne. ⁷ Be, mrẻmri ne me'ỏ kute meo kẻnhja ne raxo tẻmja jakre. Me rẻnh ne me meo kẻnh.

Kam ne ba ar amả,

—Me Merkixatek raxja pumử.

⁸ Mekbẻ Rewibẻ Metỳndjwỳnh mar djwỳnh ne me ỏ nẻkrẻxo ba. O ban kẻtẻ nhyng me pẻnh kamingrẻny amử ijuk'ả ajte Metỳndjwỳnhmả ỏpẻnh ba nhyng me ajte memả ỏro ba. Nhyng bep Merkixatek pydji ne tẻn rà'ả rà'ả ne kubẻ ỏ mỳjjaỏ mỏ. Ga me Metỳndjwỳnh nhò pi'ỏk no'ỏkkam Merkixatek'ả kute tẻn rà'ả: rà'ả, anhyrja pumử. Be, Merkixatek raxja pumử.

⁹⁻¹⁰ Nhyng kam Merkixatek Abraỏo kutả tẻn kajpa nhyng kum ỏ mỳjja kwỏo ajkij nhyng mả o mỏ. Nhyng kam Rewidjwỳ kute kum ỏr pyrâk. Rewibẻ ne Abraỏo tẻmdjwỳ. Rewi ne ingẻt kukẻmẻrẻbẻ Abraỏo ngrekam nỏr rà'ả, kraxje kadjy kute Rewi bẻm djir kẻtẻ, ngrekam nỏr rà'ỏkam ne Abraỏo Merkixatekmả ỏ mỳjja kwỏo ajkij. Nhyng kam Rewidjwỳ kute kum ỏr pyrâk. Nhyng kam amử atỳmả Rewi wajẻt ne ruw ne kam amử abatẻnh nhyng kam tẻmdjwỳ amim mỳjja jamỳnhò ba, ỏ nẻkrẻkỏt me ỏ mỳjja jamỳnhò ba. Nhyng bep Merkixatek mekbẻ Rewi kajmả'ả nẻkrẻxo mỏ, Abraỏo nhỏ mỳjjaỏ mỏ.

¹¹ Arỏo kỏpdji'ả mekbẻ Rewibẻ me kadjy Metỳndjwỳnh mar djwỳnhja ne memả Mỏjdẻ kukrẻdja jarẻnhò tẻ. Arỏo ne kubẻ me kadjy Metỳndjwỳnh mar djwỳnhò kutewa nhyng kam tẻmdjwỳ mekbẻ Rewija amử aben nhijuk'ả kubẻ Metỳndjwỳnh mar djwỳnh ne Arỏo kỏpdji'ả memả Mỏjdẻ kukrẻdja jarẻn me kadjy Metỳndjwỳnh ma. Nhyng me te: kỏt kute amijo ba mexmả. Nhyng kam atẻmả me kadjy Metỳndjwỳnh mar djwỳnh 'ỏ ne kato. Atẻmả. Arỏokỏt kẻtẻ. Merkixatekkỏt ne kato. Nàm ren me mekbẻ Rewikỏt mex nhyng ren atẻmả ny 'ỏ kator kẻtkumrẻx ne. Nàm me te: amimex ne te: axwe kẻtẻ nhyng kam kadjy nyja kato.

¹² Bir be, atemâ ne me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh ny 'ô kato nhy m kukràdjädjwý ne kôt atemâ. ¹³ Gwaj banhō Bēnjadjwýr'ā ne idjujarēnhja. Ā mūm me ja kurūm ne kato. Ām atemâ. Djām me ja 'ô kubê me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh got? Ne kute Metîndjwýnh nhō ngōnhō ki'ā kum mry bōr got. Arkati.

¹⁴ Mekbê Djuda kurūm ne kato. Me ja, mekbê Djuda ne me Metîndjwýnhmā āpēnh kêtumrēx. Nhy me kunī arým kôt omū. Djā nām Mōjdjē me jamā kum,

—Me ga dja ga me abē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh, ane got? Kati, mekbê Rewimābit ne arē.

¹⁵ Be, arým kute amirīt tēmja pumū. Atemâ me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh 'ô ne kato. Mekbê Rewi kurūm kator kêtē. Ne kam kute Merkixatek pyrāk. ¹⁶ Mýjkôt ne kubē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh? Djā nām mehēngōkre ta Mōjdjē kukràdjākôt kute amū aben nhijuk'ā abenmā rero tēn kam Jeju'yr bōx ne kum kure nhy m kam arým kubē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh? Djām mekbê Rewi 'ô? Kati. Bir, mýjkôt? Mýjja týxkumrēx kôt. Ta tu tīn rā'ā:n kute tīn o ino rer kêtumrēx. Kam ne Metîndjwýnh 'ā me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr mē. ¹⁷ Metîndjwýnh nhō pi'ók no'ōkkam kute, “Abē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh rā'ā rā'ā rā'ā ne. Merkixatek ne aka-jmā'ā Metîndjwýnh mar djwýnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ā gadjwý abē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh”, anhýrja pumū.

¹⁸ Be, Mōjdjē kukràdjā tūmkôt mekbê Rewi kute aben nhijuk'ā abenmā Metîndjwýnh mar djwýnh rerja ne arým tūm ne wānh nō. Arým kajgo mexi. Kute me utār kêt. Kam ne Metîndjwýnh wānh kudji nhy m nō.

¹⁹ Mōjdjē kukràdjā kute mýjjaō mex kêt. Nām me te: kute kôt amijo ba ne te: kôt kute amijo mexmā. Nhy m bep ajbir ne Metîndjwýnh me bawýr mýjja mex jano, Jeju jano. Tām ne gwaj kamnhīxbē ar baban kôt Metîndjwýnh'yr bōx. Nhy m prīne raxo, mexo Mōjdjē kukràdjā tūm jakre. Kôtbit ne gwaj Metîndjwýnh'yr bōx.

²⁰⁻²¹ Be, gwaj banhō Metîndjwýnh mar djwýnh ny, mextireja pumū. Kumā ne Metîndjwýnh kabēn pydjīn arē. Bep me ja, me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh tūmja ne Metîndjwýnh amim me umjýr kajgon kute memā kabēn pýnh jarēnh kêt. Nhy m bep ate ne Jeju. Metîndjwýnh kute amim arkam kum kabēn pydjīn arēn kum,

“Ba ibē Bēnjadjwýr ne ba arým amā ikabēn pydjīn arē. Dja ba atemā ikabēn 'ô jarēnh kêt.

Ga dja ga abē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh rā'ā: rā'ā ne”, ane.

²² Be, Jeju kukràdjā nyja mexo kute tūm jakrenh mexi. Nhy m Metîndjwýnh kute kukràdjā nykôt me bamā mýjja mex jarēnhja dja mrāmri me bawýr bōx. Jeju ta dja Metîndjwýnh kabēnkôt mýjja mex nēje omūnh 'āno djan me bamā kungā.

²³ Nā, Jeju mexo kute me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh tūm jakrenhja pumū.

Ē, mýjja 'ōdjwý. Me ja ne me krāptī. Nām me aben nhijuk'ā tyk tē. Te kute āpēnh 'āno ām rā'āmān mā aben nhijuk'ā kubēngētte ne tyk tē.

²⁴ Nhy m bep Jeju pydji ne mā: tīn rā'ā rā'ān kam mā kubē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh rā'ā rā'ān atemā amidjō'ā me'omā rer kêtumrēx. ²⁵ Ajbit ne tīn rā'ā rā'ākam arek Metîndjwýnhmā me banēje kabēn ne me bajo ā'wýr ar ba 'āno dja. Nām me bapytān ar me bajo ba. Nhýnh me baja? Bir me baje tu amim Jeju kamnhīxkôt baje Metîndjwýnh'yr amijo akējja, me batām ne ar me bapytān me bajo ba. Gēdjām ar me bajo ba rā'ā ne. Gēdja me bapytār rā'ā: ne, rā'ā rā'ā.

²⁶ Bir be, me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax ā kute anhýr ne gwaj bamānhkutā. Nām mexo umh. Kute axwe 'ô mar kêtumrēx. Punu 'ô kam nōr kêtumrēx. Nām mūm mexo amiptā nhy m ate me axwe wānh ar ba nhy m Metîndjwýnh o rax ne kākjawā amiwýr o wabin kākjwa nhīby ýr nhy m kam ar ro'ā ar ba.

²⁷ Nā, atemā. Kute me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr tūmja pyrāk kêt. Djām kute Metîndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýr tūm kudjwa myt kunikôt ta amijaxwe pānh Metîndjwýnhmā mry par ne bōr ne ōr got. Me tām ne me kumrēx amijaxwe pānh kum mry pan kubōn kungān kam atāri me kunījaxwe pānh kum mry pan kubōn kungā. Djā nām ā Jeju me kudjwa ane got? Arkati, nām ta Metîndjwýnhmā me axwe pānh tyk pydji. Nām me axwe pānh Metîndjwýnhmā amikanga pydji nhy m tūmrām dja ajte memā tyk kêt ne.

²⁸ Mōjdjē kukràdjākôt ne me axwe prām nhy m me amim me umjuw. Nhy m bep tūmrām, Mōjdjē kukràdjā arým tūmkam ne Metîndjwýnh amim krao katon amim kudja. Nhy m kam prīne Metîndjwýnh kabēnkôt amijo ba. Axwe prām kêtumrēx. Dja amū tūmrām axwe 'ô kêtumrēx rā'ā rā'ā, tām ne amim kudjan kam kum kabēn pydjīn arē. Ne kam adjwýnhdjwý aminhidji jarēn kum,

—Ba ne ba amijo apytān amim adja. Ga abē imar djwýnh nhō bēnjadjwýr rax, ane. Be, nām ā anen kam amim Kra dja.

8

Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr ny ne Jeju.

¹ Bir be, ije ar amâ arēnh ja ma. Arým gwaj banhō Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rax ā kute anhýrja pumū. Nām kākjakam Metîndjwýnhbē kumkati krī djātikam ubók'ānh ikó'ā nhý, kubē bēnjadjwýr raxkam ubók'ānh nhý. ² Kubē Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr ne kam Metîndjwýnh nhūrkwāti kadjwýnhbē kumoka'ēkam āpēnh ar ba. Ūrkwāti djwýnhkam āpēnh ar ba. Djām me ikrao ne me kum kikre got? Kati, Bēnjadjwýr djwýnh ta ne amim kikre nhym kākjakam dja. Ūrkwā djwýnh ne ja. Nhym kadjwýnhbē kumoka'ēkam Metîndjwýnh nhô mýjja nēje kubēkāti wajēt. Ýr ne arým wadjān kam kam āpēnh ar ba.

³ Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rax kunī ne Metîndjwýnhmā mry bōn kum kungān kōt kum kīnh djā ngā. Kadjy ne amim me umjuw. Nhym gwaj banhō Metîndjwýnh mar djwýnhdjwý mýj ne kum kungā? Kati, ām ta ne kum amingā.

⁴ Nām ren jakam, pyka jakam ar ban ren kubē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh kētkumrēx ne. Ga me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh kumex ne kute Mōjdjē kukrādjākōt Metîndjwýnhmā kīnh djā nhōr rā'āja pumū. Kam ne ren jakam ar ban ren arým kubē me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh kēt.

⁵ Pyka jakam Metîndjwýnh nhô kikreja ne kākjakam ūrkwāti djwýnhja'ā amijakre nhym me kam kam āpēnh ar ba. Ó'ā ne pykabē ō kikreja. Nām Mōjdjē kute kikre nhīpēxmā nhym kam Metîndjwýnh prīne kōt kum 'ā karō, kute kum 'ā karō nhym kute kōt kum ipēxmā. Kute kākjakam ūrkwāti ja'ā akren kute kōt kum ipēxmā ne kum 'ā karōn kum,

“Gora prīne inhūrkwāti djwýnh'ā akren imā ipēx, ane.

Krānhre'ā ije amā akrejakōt dja ga ipēx”, ane.

Be, mýjja kājbbē mex ne ja. Kākjakam ūrkwā djwýnh ne mexkumrēx, nhym bep ja, pykabē ja ne ó'ā. Ó'ā ne kam kājbbē mex.

Nhym bep ūrkwā djwýnh ne mrāmri wýnh, mextire. ⁶ Nhym āpēnhdjwý mex-tire. Metîndjwýnh ne kum āpēnh ny jarē nhym āpēnhja prīne mexo kute me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh tūm djāpēnh tūm jakrenh. Nhym kukrādjā nydjwý prīne mexo kute tūm jakrenh. O ne Jeju Metîndjwýnh'ýr mebēngōkreo bōx. Nhym Metîndjwýnh me bamā kabēn pydjīn arēn kam me bamā mýjja mex jarē. Mýjja mexja ne mexo tūmja jakrenh mex ne. Kōt

kukrādjā nydjwý mexo tūmja jakrenh mex ne.

⁷ Nām ren Mōjdjē kukrādjā ajmā kute kēt nhym ren ajte kukrādjā ny kator kētkumrēx ne. Nām ren kutewaja mex nhym ren ijukri ny 'ō kator kētkumrēx ne.

⁸ Nhym bep kati, nām kukrādjā tūmja kute me utār kēt nhym kam pānh Metîndjwýnh kukrādjā ny kute me utārja pānh ō kato. Nām mekam kīnh kēt ne memā kum,

“Adjým, amū akati 'ōkam dja ba mekbē idjaer kunīmā atemā ikabēn ny 'ō jarēnh māmđji, atemā kukrādjā ny 'ō.

Nā, Djuda aben nhujuk'ā tāmđjwýjamā gēdja ba atemā kukrādjā ny 'ō jarē. Ba ibē Bēnjadjwýr ne ba me amā ikabēn ne.

⁹ Ate ne nýja. Ate ne tūm, ije me akukāmāremā arēnhja, tām ne tūm.

Amrēbē ne ba me akukāmāre pa 'ābyn pykabē Edjitu kurūm meo ikaton kam ar meo iban memā ikukrādjā ja jarē.

Nhym be nām me ikabēn mar prām kēt ne arīk ar ba. Ba kam amipānh tu me kanga.

Ibē Bēnjadjwýr ne ba me amā ikabēn ne.

¹⁰ Bep jakam dja ba mekbē idjaermā ikukrādjā ny jarē. Amū akati 'ōkam dja ba memā ny 'ō jarē.

Ba ibē Bēnjadjwýr ne ba me amā ikabēn ne.

Me ōkre kadjwýnhbē dja ba ikukrādjā jao adjān me ajamak krekre'ādjwý pi'ōk no'ōk ne.

Ne kam meo inhō me jakumrēx nhym me amipānh Metîndjwýnh ō ipytān kam amim ijo Metîndjwýnhkumrēx.

¹¹ Djām me ōbikwamē kute abenmā kum, nār me kamy kute abenmā kum,

‘On amim Bēnjadjwýr djwýnh ma’, anhýrmā. Kati, me kum dja arým amim ima. Me kātāmmē me rūnhmē me kunī dja me amim ima.

¹² Ba kam me kute ikam amikrājakam idjukapri ne kam me ikam axweja tu ō akno”, ane.

Nām ā Metîndjwýnh kukrādjā ny'ā ujarēnh ane. ¹³ Kute kukrādjā ny jarēnhkam arým ōbē jao tūm ne. Be, ga mýjja arým tūm tēm ne arým biknor 'ýrja pumū.

9

Kute pykakam Metîndjwýnh nhô kikreti jarēnh.

¹ Amrēbē ne Metîndjwýnh prīne kukrādjā tūmja, kukrādjā kutewaja'ā memā karō, kōt me kute ar amijo ba ne kum kabēn ne kum āpēnh kadjy. Nām me pykabē kum kikren kam kam kum kabēno ku'ē.

² Nām me kubēkamē mrykamē pīponho kikren ajkwa krekre'ā kubēkā nhō. Kikrebē kumkati ne ja. Kam ne ngōnhpōktimē pīponh ku'ē. Nhym djwý me kute Metîndjwýnhmā

ôr ne pîpõhkam adjwÿrjadwÿ ikwâ. Apÿnh mÿjja ku'ê djâri ne ja.

³ Kadwÿnhbê ne kumoka'ê. Nhyam kam nêje kubêka wajêt. ⁴ Kam ne kên karÿro kikre kudjÿ djâ bôr djâmê kên karÿro pio rara krâka djÿjamê ku'ê. Nhyam kên karÿrreo pio rara krâka djÿ kam ne ngõnh dja. Kên karÿro ngõnhkam djwÿ nhidjibê "Mÿj ne ja" nÿt ne dja. Nhyam kam kam Arão nhô kô me aêrbê ingrôt ne ôja nô. Nhyam kam kamdjwÿ Metîndjwÿnh kute amikabên'a kên no'ôkja amê nô.

⁵ Nhyam kên karÿro pîo rara krâka djÿja'â Metîndjwÿnh kadjÿ mrân dhjwÿnh amê ar karô kâjbê prêkja aben kutâ dja. Metîndjwÿnhbê kumkatiti; Metîndjwÿnh pymati, Metîndjwÿnh mexo tuknî kadjÿ mrân dhjwÿnh karô nhîpêx ja dja. Pîo rara 'â ijê djâ'â dja. 'Â ijê djâ ja ne me kadjÿ Metîndjwÿnh mar dhjwÿnh nhô bēnjadwÿr mry kamrôo kaprêprêk nhyam Metîndjwÿnh apÿnh me axwe djâri tu o akno. Aj, djâm on ije ar amâ prîne ja jarēnhmâ got. Ba ar amâ mÿjja 'ôdjwÿ jarê.

⁶ Be, nâm â Metîndjwÿnh nhô kikrekam apÿnh mÿjja ku'ê djâri ku'ê ane. Nhyam me kadjÿ Metîndjwÿnh mar dhjwÿnh kâtâm myt kunîkôt kikrebê kumkatikam wangij ne kam kam âpênh ar ba.

⁷ Nhyam bep me kadjÿ Metîndjwÿnh mar dhjwÿnh nhô bēnjadwÿr rax pydji ne kadjÿnhbê kumoka'êjamâ wangij. Djâm myt kunîkôt? Arkati, kum ngorekambit. 'ÿr ngjênh nhô akati apôxkambit ne 'ÿr ngjênh pÿnh ne. Nhyam ajte kum ngore nhyam ajte 'ÿr wadja. Akati pÿnhkambit. Djâ nâm ÿkam 'ÿr wangij? Kati, mry kamrô ne 'ÿr o wangijn Metîndjwÿnhmâ kungâ. Ta amijaxwemê me kâtâmja jaxwe pân ne kum kungâ. Me kute mar kêt ne kute Metîndjwÿnhkam amikrâo ba pân ne me ô'â o mrân o wangijn kum kungâ.

⁸ Jakôt ne Metîndjwÿnh Karô memâ o amirît, me kute me kâtâm Metîndjwÿnh'ÿr ngjênh kêt kôt mar kadjÿ. Metîndjwÿnh nhô kikrebê kumkati am râ'â nhyam me kute kukràdjâ tûmjao ba râ'âri ne me kâtâmja Metîndjwÿnh'ÿr ngjênh kêt kumrêx, kumoka'êjamâ ngjênh kêt kumrêx. Me kâtâmja kraxje 'ÿr ngjênh kêt.

⁹ Be, pykabê Metîndjwÿnh nhô kikremê kôt kukràdjâ tûmja ne Kritu kukràdjâ dhjwÿnh'â amijakre nhyam me Kritu kajmâ'â ar o ba. Kukràdjâ tûmja ne me î krâkâbito mex. Nâm me kukràdjâ tûmkôt te Metîndjwÿnhmâ mry bôn kum kungân te kum kînh djâ ngân mâ amikam kute axwe mar râ'â. Me kute kum mry nhôr dhjwÿnhja te kum mry bôn kum kungân kadjwÿnhbê mex kêt râ'â ne. ¹⁰ Kukràdjâ tûmkôt ne me me ô kwÿ krên djâmê mÿjjaao kôm djâ'â

memâ karôn mekbê uma. Ne kam ajte me kute apÿnh amiku'õnh djâri memâ 'â karô, me kute kôt amijo bamâ. Apÿnh kukràdjâ ja ne me î krâkâbito mex. Metîndjwÿnh kute mÿjja kunîo ny kajmâ'â ne memâ kukràdjâ tûmja'â karô nhyam me ar o ba.

Kritu kamrô'â ujarênh.

Xim k 2.5; Idja 8.6, 12.24

¹¹ Nhyam arÿm Kritu bôx ne arÿm kukràdjâ ny, kukràdjâ mexo kato. Ne kute kukràdjâ nyo kator kadjÿ kubê me kadjÿ Metîndjwÿnh mar dhjwÿnh nhô bēnjadwÿr rax ne arÿm Metîndjwÿnh nhûrkwâ dhjwÿnhmâ wadja. Metîndjwÿnh nhûrkwâti prîne kute raxo, mexo pykabê ja jakrenh mexjamâ wadja. Mebêngokre kute ipêx kêt. Me banhō pykabê mÿjja, pî, bô, bānhôr jao kikre nhîpêx kêt.

¹² Be, tām, Metîndjwÿnh nhûrkwâ dhjwÿnhbê kumkatimâ wadjan kam amû kadjwÿnhbê kumoka'ê'ÿr ar pydji. Djâ nâm 'ÿr wangij ne akubyn apôx ne 'ÿr ngjênh krâptî got? Kati, nâm 'ÿr ar pydji. Djâm mokaak kamrô nâr mryti jabatānh nyre kamrô ne o wadja, kute Metîndjwÿnhmâ ôrmâ? Arkati, nâm ta amikamrôo wadja. Ne o me bapytâ. Me bapytârkumrêx. Gu me batîn râ'â râ'â ne baje o ino rer kêt kadjÿ.

¹³ Amrêbê kukràdjâ tûmkôt ne me mry kamrôo me kamî, me akubyn mex kadjÿ. Nâm me Metîndjwÿnhkam amikrân kam punu. Nhyam kam Metîndjwÿnh mar dhjwÿnh mryti djûme kamrômê mokaak kamrôo me kamî. Ne mryti jabatānh nyre, kaānhre bîn kum adjān kam prâ byn o me punu kaprêprêk. Nhyam me kam akubyn mex.

¹⁴ Be, ga mry kamrô kute kâjbê meo mexja pumû. Bep Kritu kamrô ne mrāmri meo mexkumrêx. Metîndjwÿnh Karô tîn o ino rer kêtja tām ne Krituo ban o tÿx nhyam kam kôt Metîndjwÿnhmâ amingâ. Djâm punu ne me kubî? Kati, nâm mexo mestîre, ajmâ kute kêt ne ta Metîndjwÿnhmâ amingān kam kamrô ajkapî. Ta kamrô ne prîne me bajo mex. Me batÿk ne baje Metîndjwÿnhmâ bakre rax ne nîjar baba kadjÿ ne gu me bamâ bajaxwe kînh ne o baba. Nhyam kam ta kamrôo prîne me bakadjwÿnhbê me bajo mex gu me kam arÿm bakadjwÿnhbê bapijām kêt ne amikam bajaxwe'ô mar kêt ne Metîndjwÿnhmâ badjâpênh ar baba, Metîndjwÿnh tûnjamâ apê.

¹⁵ Kadjÿ, Kritu kamrô prîne kute me bajo mex gu me Metîndjwÿnhmâ badjâpênh kadjÿ ne Kritu kukràdjâ nyo kato. Metîndjwÿnh kute amiwÿr me bajwÿr ne kute me bamâ kabên pydjîj arênh ne kute me bamâ mÿjja mex jarênh gu me 'ÿr babôxmâ. Nhyam me banhō mÿjja mexja dja râ'â râ'ân o ino rer kêt kumrêx. Mrāmri dja Kritu â memâ o ane. Kadjÿ ne arÿm me axwe pân ty. Me kute kukràdjâ tûmja ar o barî ne me

Metîndjwýnhkam axwe nhyam kam arým Jeju amityko o pânhe ne.

¹⁶⁻¹⁷ Bir be, nám tykkôtbit o pânhe. Nhyam kam ajte mýjja tykkôtbit ne mýjja amirít. Ga me ôbikwa tyk kutâ kute abenmâ ô mýjja'â karôja pumû. Ôbikwaja tyk kutâ ôbikwamâ ô mýjja'â karô ne,

—Godja ba ty ga kam inhô mýjja jao mô.

Ne kam kum ô mýjja nhidji jarên kum,

—Tâm dja ga o tē, ane.

Gêdja kute kum 'â karôja ty nhyam kam ôbikwaja amû ajte kudjwa ô'â ar o ba. Me tykkambit ne me ajmân aben nhô mýjja jamýn mâ amû abendjô'â o ba. Me tîn rá'âkam ne me kute aben nhô mýjja jamýnh kêt. Me tykkambit ne me kute me ô mýjja kajgo jamýnh. Bir be, me tykkôtbit ne mýjja amirít. Nhyam kukràdja tûmjadjwý ajte tām ne.

¹⁸ Nām me kute kukràdja tûm kutewaja o bao kurê'ukmâ ne Môjdjê mry kamrôo me kamî. Mýjja tyk ne kamrô bikapînkôtbit ne mýjjao mex dja.

¹⁹ Nām Môjdjê memâ Metîndjwýnh kabên kukràdja kunî'â ujarênh kumrêx arê. Metîndjwýnh kute mekbê mýjja pymaja memâ arênho djan memâ kunî jarênh pan kam mry kamrô by, mryti jabatânh nyremê mokaak kamrô run kam iby ngô run kam pi'ô nhikwýr ne kadjât kamrêk jakritare jao krax 'âpren kam pi'ôja mry kamrômâ adjân kam o me kaprêprêk. Metîndjwýnh kabên kukràdja'â pi'ôk no'ôkja kumrêx ne kamîn kam mebêngôkrejadjwý kamî. ²⁰ Me kamîn kam mekmâ kum,

“Be, Metîndjwýnh kute me amâ amikukràdja jarênh māmджи ga me aje kôt amijo aba kadjy kamrô ne ja. Gora me 'âno dja”, ane.

²¹ Ne kam ajte Metîndjwýnh nhô kikre kamî. Nām kapôtâ kukràdja kumrêx kamîn kam kikre kadjwýnhbêja'yr o wadjân kam adjwýnhdjwý o kamî, kukràdja kunî kamî. ²² Bir be, Môjdjê kukràdjâkôt ne me mry kamrôobit mýjjao mexo ba. Kamrô kapînkôtbit ne apýnh me axwe djari Metîndjwýnh tu me axweo aknon mar kêt kumrêx ne.

²³ Bir be, pykabê Metîndjwýnh nhô kikremê ô kikrekam kukràdja ne kâjkwakam mýjja djwýnh'â amijakre. Kam ne Môjdjê mry kamrôobit â mýjjao mexo ane. Nhyam bep kâjkwakam mýjja djwýnh kadjy ne me mýjja mexbit kum kubîn kungâ. Kâjkwakam mýjja djwýnhja kadjy ne me mýjja mexbit kum kubîn kungâ. Mýjja mexo kute pykabê mýjja ja jakrenh. Mýj ne mex nhyam me Metîndjwýnhmâ kubîn kungâ? Je kum Jeju. Jejubit ne mexkumrêx ne kam Metîndjwýnhmâ amingâ nhyam me kubî.

²⁴ Djâ nám me Metîndjwýnhmâ kikre nhyam kam Kritu kadjwýnhbê kumoka'êja'yr

wadjâ? Kâjkwakam ô kikre djwýnhja'â kute amijakre djâm kumâ ne wadjâ? Kati, nám tu kâjkwamâ wadjâ. Kum wadjân arým Metîndjwýnh kabem djan kum me bajarênho djan me banêje kukrào dja.

²⁵ Djâ nám Metîndjwýnhmâ aminhôr krâptî? Kute pykabê Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rax kikremâ ngjêx krâptîja pyrâk? Kum ngore kunikôt kute mry kamrôbito mrânhe ne Metîndjwýnh nhô kikre kadjwýnhbê kumoka'êmâ o ngjêxja pyrâk? ²⁶ Arkati, nám ren kum aminhôr krâptî ren arým tokry krâptî. Ren pyka nhîpêx totokbê ren arým apýnh tokry krâptî. Bep kati, arým pyka kute o ino rerkam arým kator ne kute mekbê axweo apêxmâ kute Metîndjwýnhmâ aminhôr māmджи.

²⁷ Ga Metîndjwýnh kute me kunî'â amim karôja pumû. Me kunî dja me tyk pydji nhyam ijukri dja Metîndjwýnh memâ axweo pânhe jarê.

²⁸ Bir be, nám â Kritudjwý tyk pydjio ane. Kute Metîndjwýnhmâ aminhôr nhyam me kute bîn māmджи. Nām amijâ me krâptî jaxwe mēn kam me pânhe Metîndjwýnhmâ amingâ nhyam me kubî. Dja ajte me bawýr kato. Djâm kute axweo pânhe? Kati, kute ô me ja pytâr ne kute meo môrmâ. Pykabê me kute abej ajkam amakja pytâr ne ar meo bamâ dja ajte kato.

10

Kritu pite'ykam tyk pydji.

¹ Bir be, Môjdjê kukràdja ne mýjja mex-tireja kukâm bôx. Kubê wýnh kêt. Mýjja mex-tire bôx kêtiri ne Metîndjwýnh Môjdjê kukràdja kato. Nām mýjja mex djwýnh'â amijakre kajgo. Kam kute meo mex kêt. Metîndjwýnh kute me axweo bingrânhe kadjy ne me kum mry pan kubôn kungâ. O anhýro ba tâmtâ: î arek amû namê amex kunikôt o anhýro tē. Nām me te mry pan kamrô kapîn te kute o amikam axweo apêx ne mexmâ te o amijo ane. Me kute Metîndjwýnh'yr bikamênh prânja ne me te amijaxweo kêt mâ amijo ane. ² Nām ren me kute Metîndjwýnhkôt amijo ba prânja mry kamrôo ren amikam axweo apêx ne ren mrâmri amikam axwe'ô mar kêt kumrêx ne ren tu mry par krâta.

³⁻⁴ Nhyam bep kati, nám me te o amijaxweo ane. Mryti djumre kamrômê mokaak kamrôo mrâmri me kute amijaxweo apêx kêt. Nām me te o amijo anen mâ axwe. Mry kamrô kute memâ axweo apêx kêt. Nām tu amex kunikôt memâ axweo amirító tē.

⁵⁻⁶ Kam ne Kritu pykamâ rwýk kutâ Bâmmâ kum,

“Nâ gām arým amâ mry kamrô kapînmê me kute amâ djwý nhôrja kînh kêt.

Nhym me kute amijaxweo apêx kadjy nârâm kute mry par ne râ'â ngônho kikam rênh ne kute kum angjênh ne kute amâ ôrja tãm ne ga arÿm abê kîn h no kati.

Ne kam aje ijo inhîmâ ijâ amim karô.

⁷ Ba kam amâ,

'Metîndjwÿnh, ota ba dja. Aje amim ijâ karôkôt ne ba jân h dja. Amrêbê anhô pi'ôk no'ôkkam aje ijarênhkôt ne ba jân h dja', ane."

Nâm â Kritu Bâmmâ ane. ⁸ Nâm kum,

"Mry kamrô kapînmê me kute amâ djwÿ nhôrjamê me kute amim axweo apêx kadjy nârâm mry par ne kute ngônho kikam râ'â rên h ne kute kum angjên h ne kute amâ ôrja tãm ne ga amâ kîn h kêt ne abê kîn h no kati", ane.

Djâ nâm me kupa'â ar o ba? Kati, mrâmri ne Môjdjê memâ kôt 'â karô nhym me kute kôt ar o ban kute Metîndjwÿnhmâ mry par ne kute ôro ba. Nhym Kritu Bâmmâ kum,

"Ga abê kîn h no kati", ane.

⁹ Nâm kum kabên ja kumrêx jarên kam atâri kum,

"Metîndjwÿnh, ota ba dja. Aje amim ijâ karôkôt ne ba jân h dja", ane.

Bir be, nâm me kute mry par ne kum ôrja arÿm o apêx. Kute pân h nyjao katormâ ne arÿm tûmjao apêx. ¹⁰ Metîndjwÿnh kute 'â amim karôkôt ne Jeju Kritu tèn ruwn ta Metîndjwÿnhmâ amidjwÿnh ngâ nhym me kubî. Nâm kute kum aminhôr kam me bîn mândji. O ne prîne me bajo mex, prîne me bajo mexo mexkumrêx ne.

¹¹ Me î pÿnhkôt me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh aben nhjuk'â myt kunîkôt ngônho kî kabem ku'ên mry kupê. Nâm me kute Metîndjwÿnhmâ mry par ne bôr ne kum ôrmâ bôro ku'ê. Nhym akati nhym tãm ne. Nhym akati nhym ajte tãm ne. Nâm memâ axweo apêx kêt kumrêx ne.

¹² Nhym bep ate ne Kritu Metîndjwÿnhmâ mÿjja pydji ngâ. Nâm kum amingâ nhym me bîn pydji. Nâm amijâ me axwe mē nhym me kam bîn pydji. Nâm me kubî nhym kam tu amijâ me axweo apêxkumrêx. Jakôt ne Metîndjwÿnh djubôk'ân h nhÿ, kubê bēnjadjwÿr raxkam ubôk'ân h nhÿ. ¹³ Ne kam arek kam amako nhÿ. Metîndjwÿnh kute kurê djwÿnhho bikên h mex nhym me kam umaje kuka kôn h terteto ku'ên kam tu mÿrbê rôrôk nhym kute kwÿ o pardjan kwÿ nhimex, ja ne kam amako nhÿ.

¹⁴ Bir be, kute Metîndjwÿnhmâ aminhôr pydjijakôt arÿm mrâmri tu me'â mex mēnhkumrêx nhym me mrâmri mex râ'â râ'â râ'â. Kute me bajo mex ne kute me bajaxwe kêt o tēmja, me bajâ ne tu mex mēnhkumrêx. ¹⁵⁻¹⁶ Nhym Metîndjwÿnh Karôdjwÿ kôt arê,

"Bep jakam dja ba memâ ikukràdjâ ny jarê. Amû akati 'ôkam dja ba memâ ny'ô jarên h mândji.

Ba ibê Bēnjadjwÿr ne ba me amâ ikabên ne. Me ôkre kadjwÿnhbê dja ba ikukràdjâjao adjân kunhō. Ne me amak krekrekamdjwÿ kunhō", ane.

Nâm kabên ja kumrêx jarên kam atâri memâ kum,

¹⁷ "Apÿnh me ikam ajaxwe djâri, me aje ikam amikrà ar o abajadjwÿ gêdja ba tu mar krâtan o akno."

¹⁸ Bir be, mrâmri ne Metîndjwÿnh arÿm o akno. Kam ne me kute amijaxwe pân h Metîndjwÿnhmâ mry par ne kum ôrja arÿm apêx. Arÿm kêt. Arÿm Metîndjwÿnh kute kam me axweja kunîo biknorjakam ajte we amijaxwe pân h mry par ne ar Metîndjwÿnhmâ ôro ba. Kati, arÿm kêt.

Me kute Kritu mar'â ukanga kêt mâ.

Ep 3.11

¹⁹ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, mrâmri dja gwaj tu bapijâm kêt ne Metîndjwÿnh nhô kîkre kadjwÿnhbê kumoka'êmâ wangij ne Metîndjwÿnh 'ÿr bôx ne tu kum amijarê. Mÿjkôt dja gwaj bapijâm kêt ne tu 'ÿr wangij? Jejukôt. Gwaj bakadjy tyk ne kamrô bikapînkôt dja gwaj bapijâm kêt ne Metîndjwÿnh'ÿr bôx ne tu kum amijarê ne kum bakabên.

²⁰ Pykabê Metîndjwÿnh nhô kîkre kadjwÿnhbê kumoka'ê nêje, Metîndjwÿnh krî djâ nêje ne kubêkati wajêt nhym me 'ÿr ngjên h kêt kumrêx. Nhym bep ajbir Jeju ne me bakadjy Metîndjwÿnh'â kutan 'ÿr pry ny dji. Pry kubê Jeju. Kute Metîndjwÿnhmâ ta aminhôr nhym me kute bîn nhym ajte tînkôt ne gwaj tu Metîndjwÿnh'ÿr mrân bôx ne wangij ne tu kum bakabên.

²¹ Be, gwaj banhō Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿr raxkumrêx. Nâm prîne Metîndjwÿnh nhô me jao ban meo djuw mex ar o ba.

²² Gora gwaj kam tu Metîndjwÿnh'ÿr mrân bôx ne tu kum bakabên, on batîni 'ÿr mrân bôx ne kum bakabên. Amrêbê ne Môjdjê Metîndjwÿnh kukràdjâkôt kute meo mex kadjy mry kamrô me kamî nhym me kam akubyn mex ne. Ne kam ajte me kute amijo mex kadjy ngô mexkambit djuwn o jâm amijâ ngrâ rê. Gwaj baje tu amim Jeju kamnhîxkam dja gwaj Metîndjwÿnh kadjy bamex. Jeju ne gwaj bajo mex. Â gwaj bamex tanhÿrkam dja gwaj Metîndjwÿnh'ÿr mrân bôx ne tu kum bakabên, on batîni 'ÿr mrân bôx ne kum bakabên. Kwârîk wân h gar ajô anhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Djâm Metîndjwÿnh imâ mex? anhÿr kêt. Dja gwaj tu amim kamnhîxkumrêx ne katât bakabênkam tu 'ÿr mrân kum bakabên. Pykabê gwaj ar babari dja gwaj â o ane.

²³ Gora gwaj mã 'áno dja. Metîndjwýnh kute gwaj bamã mýjja mex jarênh gwaj baje tu amiwýr kamnhîxbê ar babaja ne gwaj arým memã arê nhyr me kuma. Gwaj gop mã 'áno djan gop arek amiwýr kamnhîxbê ar baba. Kwãrik wãnh gwaj 'ã badjukanga kêt. Metîndjwýnh ne arým gwaj bamã kabên pydjín arê. Mrãmri ne kabênkumrêx. 'Êxnhî kêtumrêx ne kute gwaj bakanga kêtumrêx. Kam dja gwaj amiwýr kamnhîx tÿxbê ar baba.

²⁴ Gora gwaj aben ma ne amidjwýnhbit mar kêt. Dja gwaj bamã aben jabêmãbit abenmã karô ne ajte bamã mýjja mexbit kính ne baje o baba'ã abenmã karô.

²⁵ Gora gwaj abeno babikprônh rá'ã. Nhyr bep me kwý ne me arým kum abeno bikprônh kanga. Nhyr bep kati, gwaj ba dja gwaj o anhýr kêtumrêx. Gwaj ba dja gwaj abenmã tÿx jangij, mã Jejukôt gwaj babikamênh rá'ã kadjy. Metîndjwýnh nhô akati arým o rãm ne ja. Kam gêdja gwaj mã abenmã tÿx jangjênh ar o baba.

²⁶ Me kute me bamã Metîndjwýnh kabên 'êxnhî kêt jarênhja ne gu me baje amim marmãn ate mã bamã bajaxwebit kính ne, nhýnh ne mýjja 'ô ajte me bajaxwe pãnh tykmã got gu me bamã bajaxwebit kính ne. Arkati, Jeju pydji ne me bajaxwe pãnh ty. Atemã mýjja 'ô kêtumrêx. Mýjja 'ô kute me bajaxwe pãnh tyk ne kute me bamã me bajaxweo bingrãnh kêt. ²⁷ Nhyr bep ãm mýjja tí, mýjja punuti, mýjja pymati: wã pydji ne me jamã nô. Me kum Metîndjwýnh kurêjamã ne nô. Memã gêdja axwe pãnh jarê ne kam kuwy póktijamã me kurê. Kumã dja me kurê nhyr me prîne xêr. Me kajmã'ã ne nô. Kumã dja me kurê. Djãm uma ngri? Gora ar amikam ajkam ama.

²⁸ Ê, amrêbê me'ô kute Môjdjê kukràdjãkôt amijo ba kêtja nhyr me'ô axwekôt omû. Birãm me'ô amãnhkrut nãr kon amãnhkrut ne ikjêkêt me'ô jaxwekôt arým noo omûn arê nhyr me arým pãnh kubî, kum kaprî kêt ne tu kubî, axwe pãnh.

²⁹ Bir be, kam dja me'ô kute Metîndjwýnh kra japrýkam mrãmri arým o bikênh rax ne. Me kute Môjdjê kukràdjão bikênhkam ne me kute tu bîn kajgomã. Bep me kute Metîndjwýnh krao bikênhkam dja pãnh rax. Pãnh raxo prîne kute Môjdjê kukràdjãkôt me kute me bîn kajgoja jakrenh mex ne.

Nãm me Metîndjwýnh kra japrý ne kam ajte Metîndjwýnh kukràdja ny kadjy kamrôjao mýjja punu, Metîndjwýnh kute memã kukràdja ny jarênh mãmdji kadjy kamrô jao mýjja punu. Kra ne tyn amikamrô kapî gu me kam arým Metîndjwýnh kukràdja nykôt amijo baba. Kamrô jao ne me mýjja punu, o mýjja kakrit ne kubê kanga. Jeju kute kamrô kapînkôt

ne Metîndjwýnh memã me axweo ajngrã ne meo mex nhyr be nãm me tu kamrô jao mýjja kakrit ne kanga.

Ne kam ajte Metîndjwýnh Karô japrýn kum ngyrk jadja. Metîndjwýnh Karô me bakam ukaprîja, gu me baje te kam amikrà ar o baba nhyr mã me bakam ukaprî, ja tãm ne me aprý. Djãm ja pãnh kêt got? Mrãmri gêdja prîne Metîndjwýnh me jao bikênh mex ne. ³⁰ Nhýnh me'ôja kute memã kum,

“Bajbit dja ba memã amijo pãnh ne. Ba dja ba me axwe pãnh meo ajkê”,

anhýrja ne gwaj arým mar mexkumrêx. Nhyr ta ajte memã kum,

“Bênjadjwýr djwýnh ta dja ô me jamã pãnh jarê”, ane.

³¹ Metîndjwýnh tîn ne ar ba tãm dja pao meo bikênh mex ne. Kute pao meo pãnh ja tãm ne uma:kumrêx. Djãm mýjja wã pyma ngri got.

³² Ê, amrêbê Metîndjwýnh kute ar ano bônh totokbê ja gora ar ama. Nãm me te ar ajo bikênh ba gar mã 'ã angrã tÿx ne, ne te atokryn mã 'ã angrã tÿx ne. ³³ Nãm me me ipôkri ar ajaprýn ar akamjêro ba. Nãm ã me ar akwýo ane gar anhitepatu ar kuri aku'ên ar omûho aku'ên kam ar ô'ã akã djãn akaprîn ar omûho aku'ê. ³⁴ Nhyr me ajte ar akwýbê ijê gar ar ô'ã arerek ne akaprîn ar omûho aku'ê. Nhyr me te ar anhô nèkrêxo prôt gar kam mã akînh. Mrãmri arým kãjkwakam anhô mýjja mextirekôt ajamak bën kam tu ate akrã. Kãjkwakam anhô mýjja me:xkumrêx. Mexo kute pykabê ja jakrenh mexi. Tãm gêdja rá'ã rá'ã rá'ã. Nhyr me te pykabê mýjja jao ar ajo ajkê, gar kam kãjmã mýjja ja man mã akînh.

³⁵ Bir be, gora ar amã me uma kêt ne atÿx ne kôt amijo aba rá'ã. Kwãrik wãnh gar amã kanga kêt. Mrãmri dja Metîndjwýnh pãnh ar amã mýjja mextire ngã. ³⁶ Dja gar arek akrãnmã amijo aba 'áno dja. Metîndjwýnh kute ar ajã amim karô ne kute ar amã mýjja jarênhja kôt dja gar amijo mô. Dja gar 'áno djan akrãnmã o amôr rá'ãn arým kôt 'ýr bôx. Kute me bamã kabên pydji jarênh ne kute me bamã mýjja mex jarênhja 'ýr bôx. 'Ýr bôx ne amim aby. ³⁷ Metîndjwýnh kabênkam ne krabê Jeju akubyn me bawýr bôx'ã,

“Adjým ngrire, dja í me awýr tên bôx.

Amrêbê ne tẽmmã krã ne kam arým amrê tẽm 'ýr. Dja tebê amikrà kêt ne.

³⁸ Me kute amikajmã'ã imar ba arým ije memã axwe kêt jarênh nhyr me katãt mrãnhja dja me mã imar rá'ãn ar ikôt ba.

Gêdja me'ô me umaje akubyn ibê akêx ba kam arým ibê kính no kati”, ane.

Nãm ã Metîndjwýnh ane. ³⁹ Nhyr bep gwaj ba ne gwaj baje ã anhýr kêtumrêx. Djãm gwaj bamã me uman baje kubê amijo akêx

ne kam tu babiknorkumrêxmâ? Arkati, gwaj ba ne gwaj tu amikajmâ'â markumrêx nhyim arÿm Metîndjwÿnh gwaj bapytàn ar gwaj bajo ba.

11

Me tûmre kute amikajmâtâ Metîndjwÿnh mar.

¹ Ije, mÿjbê ne me kute amikajmâ'â mÿjja mar? Mâ ne kute? Bir, me baje amikajmâ'â mÿjja markam ne gu me tu amim kamnhÿxkumrêx ne amiwÿr kam amakbê ar baba. Ne tu amim markumrêx ne banhökre kadjwÿnhbê amim,

—Nâ, mrâmri dja iwÿr bôxkumrêx, ane. Ne kam ajte me baje banoo mÿjja pumûnh kêt kam tu amim markumrêx ne banhökre kadjwÿnhbê amim,

—Nâ, mrâmri dja ba ï amû akati 'ökam omû, ane. Nâ gu me ã amikadjwÿnhbê amikajmâ'â mÿjja maro ane. ² Nâm ã amrêbê me bakukâmâre tu amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane nhyim arÿm mekam kÿnh ne.

³ Nâ gu me badjwÿ ã amikajmâ'â Metîndjwÿnh kute pyka nhîpêkkôt maro ane. Nâm kabêno pyka nhîpêx nhyim kato. Me kute noo mÿjja pumûnh kêto ne pyka nhîpêx. Nhyim arÿm apôx ne amirît gu me arÿm kôt omû. Ne kam amikajmâ'â kute pyka nhîpêkkôt kuma, amikajmâtâ arênh ma.

⁴ Nâm ã Abeu amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro anen kam ô kritt bÿn kugan kum kungâ. Nâm kum mÿjja mex ngâ. Mexo kute kamybê Kaï nhô mÿjja ja jakrenh. Nhyim kam kam kÿnh ne. Ne kum,

—Ga ne ga ajaxwe kêtumrêx. Aje imâ ôrja ne ba imâ kÿnhkumrêx, ane.

Be, nâm tu amikajmâ'â Metîndjwÿnh ma. Amrêbê ne ty. Nâm te tyn mâ me bamâ mÿjja jarê. Tÿn mân prâbê mâ me bamâ arê ne,

—Dja ga me ã ikudjwa amim Metîndjwÿnh maro ane.

⁵ Nâm ã Enokidjwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro anen kam tyk kêt. Nâm Metîndjwÿnh tu tÿn râ'ao wabi. Nhyim me te noo abej aprâ. Nhyim kêtumrêx, Metîndjwÿnh kute tu tÿno âbirkam. Kute o âbir kêttri ne 'ã memâ kum,

—Tâmjakam ne ba ikÿnhkumrêx, ane.

Nâm ã Metîndjwÿnh ane. ⁶ Bir be, nhÿnh ne me'ô amikajmâ'â Metîndjwÿnh mar kêt nhyim we kam kÿnh? Kati, me kute amikajmâ'â Metîndjwÿnh marbit ne mekam kÿnh ne kum me kÿnh. Godja me'ô Metîndjwÿnh'ÿr bôx prâm jabej gora amikajmâ'â Metîndjwÿnh ma. Metîndjwÿnh ne tÿn ne ar ban kam mekam ukaprikumrêx ar ba, me kute Metîndjwÿnh mar prâm ne kute abejja mekam ne ukapri. Ja dja me

amikajmâ'â kuman kam kôt Metîndjwÿnh'ÿr bôx.

⁷ Nâm ã Nôwedjwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane. Metîndjwÿnh ne kum tÿn jadjâ. Anhÿr djwÿnhram kute amirît kêttri ne kum ngô tam jarê. Nhyim kam Nôwe umaje kâ rax nhîpêx ne kam kum prômê kramê upânhmê aro wadjàn ar utàn ar aro ba. Nhyim ate me kum mâ axwe kÿnhja ne me tu ate krân ar ban kam tu biknorkumrêx ne. Nhyim bep Nôwe pydji ne amikajmâ'â kuma nhyim Metîndjwÿnh arÿm kum axwe kêt jarê.

⁸ Nâm ã Abraãodjwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane. Nâm Metîndjwÿnh atemâ kum pyka ny jarê'n 'ÿr ano nhyim tê. Nâm kum kabê'n pydjîn arê'n kum,

—Dja ba amâ kungâ ga tu o anhô pykakumrêx ne kam kam ar aba, ane.

Nhyim kabê'n man kam tu 'ÿr tê, kute amikajmâ'â pyka pumûnh kêt 'ÿr ne tu tê. ⁹ Nâm tu amikajmâ'â Metîndjwÿnh ma. Amikajmâ'â kuman pyka nyja kam ar ba. Metîndjwÿnh kute kum pyka jarênh ja kam ar ba. Me bajtem nhô pykakam ar ba. Nâm mrykâo kikrekam ar ba. Krabê Idjakmê tâmdjwÿbê Djakomê ro'ã mrykâo kikrekam ar ba. Metîndjwÿnh kute Idjakmê Djako ar adjwÿnhdjwÿmâ kute pyka jarênhjamê ro'ã mrykâo kikrekam ar ba. ¹⁰ Mÿkam ne Abraão mrykâo kikrekambit ar ba? Bir, kÿjrÿm Metîndjwÿnh kute amim krÿ mex'ã karôn kute prÿne ipêjja kamnhÿxbê ne pykabê mrykâo kikre jakam ar ba. Krÿ mex râ'ã râ'ã, krÿ môr ne tÿm ne rôrôk kêt, tãm ne amim kamnhÿxbê ar ban mar ar o ba.

¹¹⁻¹² Nâm ã Xaramê mjênbê Abraãodjwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane. Nâm ar te kra prâme ar ba nhyim arÿm Xara bêngêxte. Te kubêngêxte nhyim kam kra wajêt ne ruw nhyim amim kumÿ. Metîndjwÿnh arÿm kum kabê'n pydjîn arê'n kum kra jarê nhyim kam Xara amikajmâ'â kuman kam,

—Metîndjwÿnh ne kabênkumrêx, ane.

Nhyim kam kute kum kra jarênhja wajêt ne ruw nhyim kumÿ. Te kubêngêxte ne amim kra mÿ. Kam ne Abraão pydji kurÿm me kamingrâny apôx ne kumex. Arÿm kubêngêtte kute amikam kô krân mexo têmkam ne kra dji. Nhyim amû aben nhîjuk'ã kam tâmdjwÿ aptàn kumex. Tãwã pydji kurÿm ne me krâptÿ apôx ne kam kam aptàn kumex ne kute mrâmri kâjkwakam kanhêtire pyrak. Ne kute ngô rax mÿrri pykati ngrâ ja pyrak. Pykati ngrâ tãm ne me o itun te kute abenâ akremâ nhyim krâptÿ: anen amû ajkamê nhyim me te o ane. Nâm ã kam tâmdjwÿ amû âptâr ne kumex o ane.

¹³ Ije ar amâ ar tûmre jarênhja ne ar kunÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh mar râ'an ty. Metîndjwÿnh kute kabê'n pÿnho memâ mÿjja jarênhja, kabê'n ja jarênh ja ne ar kraxje kute

amim byr kêt ne ty. Nâm ar kute amybỹm noo omũnhmãn prãbê amikukãm kuman tu amikam kĩnhkumrêx. Ne memã kum,

—Me bajtemkam ne bar iba. Me õ pyka prokam ne bar iba. Pyka ja ne inhõ pyka djwýnh kêtukumrêx, ane.

¹⁴ Me ja ne me kute õ pyka jabej rã'ã, kute kãjkwakam õ pyka djwýnhja jabej rã'ã kam ã kabên ane. ¹⁵ Nâm ren ar õ pyka kurũm kator ja tẽn o aman arým ren mã ajte akubyn 'yr tẽ. ¹⁶ Nhỹm bep kati, kãjkwakam ar õ pyka mextire ja ne ar o aman kam 'yr tẽn prãmã ne kam ã kabên jarêhno ane. Kam ne Metũndjwýnh kum ar kĩnhkumrêx. Nhỹm ar kute Metũndjwýnhmã kum,

—Ar imã akĩnhkumrêx. Apydji ne ga abê ar itĩn djwýnh, anhýrkam djãm kam Metũndjwýnh jãm Ar kubê krãmã got, arkam pijãmmã got. E kum kati, kum ar kĩnh raxkam ne ar kutêp krĩ mex nhipêx ne.

¹⁷⁻¹⁸ Nãm ã Abraão amikajmã'ã Metũndjwýnh maro ane. Nãm Metũndjwýnh Abraão kute Metũndjwýnhkõt ar amijo ba jabej kabin kra'ã ku'uw. Nhỹm bit kute krabê Idjak bĩnmã, kute bĩn ne kum õrmã bit kute bĩnmã. Amrêbê Metũndjwýnh kute kum kra pydji jarêh ja ne bit kute kum bĩnmã. Kra ja'ã, kra pydji ja'ã ne Metũndjwýnh kute kum,

“Akrabê Idjak ja gêdja amũ aben nhijuk'ã kam tãmdjwý krãptikumrêx”, anhýrja. Kra ja ne Metũndjwýnh kum arê nhỹm kam bit kute bĩn ne kum õrmã. ¹⁹ Nãm õkre kadjwýnhbê amim,

—Metũndjwýnh dja akubyn imã o tĩn, ane. Ne kam bit kute bĩnmã nhỹm kam Metũndjwýnh nêje kukrãn akubyn kum nê ne kam mrãmri kute akubyn o tĩn pyrãk.

²⁰ Nãm ã Idjakdjwý amikajmã'ã Metũndjwýnh maro ane. Ne kam krabê Djakomê Ixau arkum kĩnh djã jarê, ar kukãm ne arkum kĩnh djã jarê. Ar õ mýjja kute amirĩt kêttri ne ar kukãm amũ arkum kĩnh djã jarê.

²¹ Nãm ã Djakodjwý amikajmã'ã Metũndjwýnh maro ane. Nãm amũ krabê Jõdjekam kra amê aro kĩnh. Arým kubêngette, arým bikati mex ne kam mõn amikakêkõt kajpar djã djan kam Metũndjwýnhmã rax jarêh kam tãmdjwýjamã kum,

—Gêdja Metũndjwýnh ar ajo kĩnh, ane. Nãm ã arkum ane.

²² Nãm ã Jõdjedjwý amikajmã'ã Metũndjwýnh maro ane. Tyk kutã ne amũ anhýr djwýnhhrãm mekbê idjaer pykabê Edjiturũm katormã arê. Ne prĩne memã ta amiji'ã karõ, me kute 'io mõrmã ne memã 'ã karõ, me kute 'io mõr ne kute õ pyka djwýnhkam adjãrmã, Metũndjwýnh kute kum pyka jarêhjakam kute adjãrmã.

²³ Nãm ã Mõjdjê nãmê bãmdjwý amikajmã'ã Metũndjwýnh maro ane. Nãm ar rwyk

totokbê o apdju. Bẽnjadjwýr raxbê Parao ne me kra my apõx nhỹm me kute me parmã arê. Nhỹm arkum bẽnjadjwýr rax kabên pyma kêt mex ne tu o apdju, ar kute bĩn kêt ne tu o apdju. Nãm ar kra mextire pumũn kam Metũndjwýnh kanãrrãm tu o apdju. Nhỹm o bipdjur'ã mytyrwý amãnhkrut ne ikjêkêt nhỹm kam ar têtêktikam kunhõ.

²⁴ Nãm ã Mõjdjêdjwý amikajmã'ã Metũndjwýnh maro anen kam arým abatãnh ne kam krõ'ã nãja kanga. Parao kra kute amim prĩrũm mýnhja tãm ne nã kanga. ²⁵ Nãm,

—Kwãrĩk wãnh ba ijaxwejao amikĩnh kêt. Kwãrĩk wãnh wãm memã nõ. Godja ba arĩk ar ibaja kwý ngrĩre ne o amikĩnh? Kati, gêdjãm wãm kunĩ nõ. Ba gêdja ba Metũndjwýnh nhõ me jakõt itokry, ane. ²⁶ Mõjdjê ne Kritu kajmã'ã tokry, Bẽnjadjwýrbê kumkati kajmã'ã tokry. Nhỹm amũ tũmrãm Kritu bõx ne adjwýnhdjwý kõt kudjwa tokry. Nãm me kum kurên aprýn prĩne o ajkê nhỹm tokry rax ne. Nhỹm Mõjdjêdjwý Kritu kajmã'ã kãjbê ã tokry ane.

Nãm,

—Kwãrĩk wãnh me kum ikurên wãnh ijapry kwãrĩk wãnh rã'ã. Ba gêdja ba Bẽnjadjwýrbê kumkati kajmã'ã itokry, nhỹm bep ate gêdja Edjiturãm nêkrêx kumexja wãnh memã nõ. Nhỹm bep ba dja ba Bẽnjadjwýrbê kumkati kajmã'ã itokry. Tãmbit ne ba imã kĩnh, ajbit ne imã mex, ane. Nãm amũ amikukãm Metũndjwýnh kute kum pãnh mýjja mextire nhõrmã amikukãm kuman kamnhĩxbê ar ban kam ã o ane.

²⁷ Nãm ã amikajmã'ã Metũndjwýnh maro anen kam kum bẽnjadjwýr rax pyma kêt mex ne pykabê Edjitu kurũm kato. Bẽnjadjwýr rax te kam ngyr:k. Nhỹm kam kum uma kêt mex ne tu kurũm tẽ. Kute noo amim Metũndjwýnh pumũnh pyrãk. Metũndjwýnh pumũnh kêtja ne kute noo omũnhmãn prãbê akrãmã amijo ba rã'ã ne akubyn akêx kêtukumrêx ne.

²⁸ Nãm ã amikajmã'ã Metũndjwýnh maro anen kam Metũndjwýnh me irõbê mrãnh nhõ akati man kam me kute kamrõo kikre'ã ijê djã kamĩnmã memã arê. Metũndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh kute me imexmã me irõbê mõr ne kute mekbê idjaer kutewa par kêt kadjy. Nãm tu amikajmã'ã kuman kam me kute kamrõo kikre 'ã ijê djã djymã memã arê nhỹm me o amiptãro ba.

²⁹ Nãm ã mekbê idjaerdjwý amikajmã'ã Metũndjwýnh maro anen ngõ rax nhidjibê Kamrêk'ýr bõx nhỹm tu memã ngõ ngrã rê nhỹm me kam 'ã mõn rê. Mrãmri ne kute atýxkam pyka ngrã ja pyrãk, nhỹm me kam mõn 'ã rê. Nhỹm mekbê Edjitu mekõt me kudjwa bit 'ã rêrmã mõ nhỹm tu ngõ meo ajkamuw ne me imex ne.

³⁰ Nām ā mekbê idjaer amikajmā'ā Metīndjwýnh maro anen krīraxbê Djeriko nêje pyka týx nhípôkjamā ipôko dja. Nām me Metīndjwýnh kabên man kam kabênkôt krīmā ipôko dja. Nhyam akati nhyam me ajte tām ne. Nām me ā kum ipôko anhyro dja nhyam me'ā akati amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt nhyam arým nêje pyka týxja te týx ne tu ajkaten rôrôk ne kumex. Nhyam kam 'anh mekbê idjaer kurê djwýnhja'ýr wadjān me'ýr prôt ne.

³¹ Nām ā me kupýr 'ôbê Rabe amikajmā'ā Metīndjwýnh maro anen kam amiwýr mekbê idjaer āpkáro mrānh djwýnhjo wadjān arkum kabên mex jarên ar udju ne. Kam ne mekbê idjaer me kute Metīndjwýnh kabên mar prām kêtja kunī nhimex ne kam kute Rabe ar bīn kêt nhyam ar ajbit me kurām tīn ne.

³² Bir be, djām arek ar amā me'ā idju-jarênh itēmā? Nār kon, birām aje. Dja ba Djidjiāomê Barakimê Xāxāomê Djetemê Dawimê Xamuwemê Metīndjwýnh kabên jarênh djwýnhmê me ja kunī'ā idjujarênh tē nhyam arým ijā akamat'ā.

³³ Nām me amikajmā'ā Metīndjwýnh man kam kurê djwýnh'ýr prôt nhyam Metīndjwýnh memā me kurê djwýnh rerek mex ne, nhyam me mekbê pyka pytā. Nām me katāt meo ba nhyam kam Metīndjwýnh kabên pýnho memā mýjja mextire jarê. Nām me Metīndjwýnh kanārrām kum rop djākrêbê rijāo pýma kêtumrêx ne. Rop kute krēmā ne me rop nhūrkwākam kumê nhyam Metīndjwýnh rop jajkwa ajmā o nhyam ajkwa pôt ne krên kêtumrêx ne.

³⁴ Nām me Metīndjwýnh kanārrām kum kuwypýma kêt mex ne. Me kute kuwymā ar rênh nhyam ar xêt kadjy nārām ne me kuwy pók jabatānhmā ar kurê nhyam Metīndjwýnh ar'ā kuwy bīn ar utā. Nām me Metīndjwýnh kanārrām ar ba nhyam me bit kute pao me imexmā nhyam Metīndjwýnh me utā. Nām me Metīndjwýnh kanārrām ar ban katyk mex ne ar ba nhyam Metīndjwýnh akubyn meo týx. Nām me abenwýr prôt kam Metīndjwýnh kanārrām ar ban kam amijo aptān kájbbê kurê djwýnh rē nhyam me bajtemja me umaje prôt. ³⁵ Nhyam me niredjwý amikajmā'ā Metīndjwýnh ma nhyam akubyn memā ôbikwa kwýo tīn.

Nhyam be nām me kwý amikajmā'ā Metīndjwýnh ma nhyam me me kupa. Nām me te memā kum,

—On me Metīndjwýnh kanga ba me me apar kêt. Dja ga me mā 'ā angrā ba kam me prīne me ajo ajkê, ane. Te memā ane nhyam me amibê kanga kêtumrêx ne 'āno dja. Metīndjwýnh kute akubyn meo tīn nhyam me ô pyka mextirekam ar bamā ne me kanga kêtumrêx nhyam me prīne meo ajkên me par punu nhyam me tokry:n ty.

³⁶ Nām me me kwý japrýn me'ā keket ne kam me kaprêprêk ne prīne mrykào me kà noxnox nhyam kam mrykākôt me kamrô kukrykry ne. Nām me me kwý djuwpren mekbê ijê djākam me kurê. ³⁷ Nām me kēno me kwý titik ne me kupa. Nām me pī kokjêro djāo, kākakjêro me kwý jakān me kupa. Ne kākxdjwa kajgoo me kwý pa. Nhyam me amim mrykī'ātomti, mokaāk kào kubêkān kayn angij. Me ô mýjja kêt kam me ô nêkrêx kêt kam me me ar ba. Nhyam me prīne meo ajkê nhyam me tokryn kaprīre ne ba. ³⁸ Nām me kapôt kukritkam ar ba, krānhrekam ar ba, kēnkrekam ar ba, pyka krekam ar ba. Ām me mekumrêx. Pykabê me ja ne me mexo me ja tēp kêtumrêx ne.

³⁹ Bir be, me ja kunī ne me amikajmā'ā Metīndjwýnh ma. Nhyam kam Metīndjwýnh ne me jamā,

—Mrāmri me amexkumrêx. Nā bām me akam ikīnhkumrêx, ane.

Nhyam bep kraxje me tūmre ja kute byr kêt rā'ā. Metīndjwýnh kute kabên pýnho memā mýjja jarênhja ne me kute amim byr kêt rā'ā. ⁴⁰ Adjým, Metīndjwýnh ne arým me bakadjy amim mýjja mex'ā karô. Me bakunī kadjy ne prīne amim mýjja'ā karô mextire. Djā nām kute me tūmrebit pytārmā? Kati, arým ne me bajādjwý amim karô. Nhyam kam mekumrêx. Mexo kute me tūmre pytārja jakrenh mexi. Kute me tūmre jamê ro'ā kute me bajo mexmā. Gu me batipydjīn bamexo bamexkumrêxmā ne amim me bajā karô. Be, tām ne ja.

12

Metīndjwýnh kra kunīmā uwêk màt.

¹⁻² Be, me kume:xja pumū. Me kute amikajmā'ā Metīndjwýnh marja me tām ne me krāptī. Me tām ne ne me bamā ipók ne me banhirān kumex. Kam dja gwaj me ja kudjwa Jeju 'āno djan kanga kêt. Ē, mrāmri ne me kute aben rerkam mýjja kute me kukrā nhyam me kute o pōx ne amikôt rênh ne kajkrit ne prôt mex ja pyrāk. Dja gwaj ā mýjja kute gwaj bakukrāja jām aminêje kunī rênho ane. Gwaj bajaxwe kute gwaj bajamýnh týxja jām aminêje kurên kurên kam arým mrāmri bajaxwe kêt kam katāt ar amijo baba mekumrêx ne. Gora gwaj 'ā badjukanga kêt ne mrāmri katāt amijo tēn inomā kumê. Kute mrāmri ne me kute aben rerkam amikukām mýjja pumūnh ne kam kambit no pymýr týx mex ne atemā mýjja 'ô pumūnh kêt ne 'ýr prôtja pyrāk.

Dja gwaj ā o anen amikukām Jejubit man kôtbīt bajamak bēn ne baje ibej atemā mýjja 'ô mar kêt ne Jeju'ýrbit baprôt ane.

Jeju ta ne gwaj bajamak bô gwaj tu amim mar kumrêx. Nhyam ajte gwaj bajamak bônho tē gwaj arým amim mar rax ne. Tām

dja gwaj 'ano djan kanga kêt ne. Nâm amû amikukâm kînh djâ man kam mete pîte'ykam bînja kum uma kêtumrêx. Djâm me pîte'ykam arikkam pijâm ngri got. Nâm amikam pijâm mar kêt ne tu ate krân arek amijo tē. Kam ne Metîndjwýnh arým 'ã bēnjadjwýr rax mē nhym Metîndjwýnh krî djâtikam ubók'anh ikó'ã nhý.

³ Gora ar amikam Jeju man amikam arek kêt. Me axwe ne me kum kurên prîne o ajkê nhym kam tu arek dja, tu ate krân dja. Gora ar aman kudjwa arek o tēn amikam arek ne akaprî kêt ne arek kôt o tē. ⁴ Djâ nã gãm ar Jeju kudjwa akamrô ajkapîm ty got? Kati, ar ajaxwebê aku'é tỳxkam kraxje ajô akamrô hikapîn kêt. Kraxje me kute ar ajô bîn kêt rã'ã.

⁵ Djâm arým ne gar Metîndjwýnh kabēnja o akno? Arým kute ar ajo kran kam kute ar amã tỳx jadjarmã ja. Djâ nã gãm ar o akno? Nâm ar amã,

"Ē, akmere, gēdja Bēnjadjwýr amã uwēk mât kwārîk wānh ga aprý kêt ne kam amikati kêt. Gēdja amã bēn tỳx ga akaprî kêt. Mýkam?

⁶ Bir, kum me abējamã ne uwēk mât. Ne kute meo krajadjwý kunîmã uwēk mât ne, me katât mrānh kadjý", ane.

⁷ Bir be, Metîndjwýnh kute ar amã uwēk mât kam dja gar tu arek dja. Kôt ne Metîndjwýnh kute ar ajo kra. Nhýnh ne me prîre 'ô bām kute kum uwēk mât kêt?

⁸ Bir be, Metîndjwýnhdjwý kute kra kunîmã uwēk mâtja pumû. Me katât mrānh kadjý ne kramã uwēk mât. Mýj me ne Metîndjwýnh memã uwēk mât? Kute me bajo kra djwýnhja. Nâm ren kute gajbit amã uwēk mât kêt ga ren abê kra djwýnh kêtumrêx ne ren kam abê kró'ã me kute adjir pyrāk.

⁹ Ga me babām bēngókre kute me bamã uwēk mât gu me bapijâm djaje banhibôn bakrîm amikam baje kabēn maro bakrîja pumû. Bir be, gwaj pykabê gwaj babāmja kurām kajkwakam Babāmja kabēn maro nhý, gwaj badjumar mex ne ar baba kadjý, amikam kabēn maro nhý. ¹⁰ Pykabê gwaj babām bēngókre kute gwaj baprirerüm gwaj bamã uwēk mât. Me ta kute amimarkôt ne gwaj bamã uwēk mât ne. Nhym bep Metîndjwýnh ne gwaj bamex kadjýbit gwaj bamã uwēk mât ne. Ta mexo mexkumrêx kôt gwaj bamex kadjý.

¹¹ Djâm me kute memã uwēk mât kam tokry ngri got. Kam ne me tokry:n kam kaprîre ne. Nhym bep amû atümã gēdja arým umar mex ne katât mrã. Arým kute mar ne kôt amijo tēmkam gēdja umar mex ne katât mrã.

¹² Bir be, kam dja gar on ajte amikam atỳx ne arek kôt amijo tē. Kute mrāmri ne me krî'ýr mrānh ne katyk me:x ne mrānh ne kōno birēnh mrānh ne kute krîo rām ne jao

mrānh ne arým ajte îmē ikra ãdjônh ne arým ajte mrānh tỳx ne arým arek mrānh ja pyrāk. Dja gar ã amikam atỳx ne arek kôt amijo atēm o ane. ¹³ Nã, dja gar kôt amijo tēn katât amiprywã djin arek 'ã mō, katât ar abenkôt amrānh kadjý. Gar ajte Jeju mar tūmwã arek me kute amim Jeju mar rerekwãmã mōn amōr mexo mō gé me arek ar akôt mō. Ar akôt mōn 'ô abenbê mât kêt. Me kute amim Jeju mar rerek ne me kute mrāmri ne me mex mã ba nhym me par tâtāk mekôt 'ok ba pyrāk. Gēdja kute mar rerekrewã ar akôt tēm rerekre ne tē:n kam arým amû tēm tỳx ne arým amû mrānh mex, arým Jeju mar tỳx ne.

Me kute axwebê amijãno ãmmã.

¹⁴ Gora ar amû me wã kunîmã akabēn mexbit jarēn angyrk kêt, gar kam adjumar mex ne ar aba. Gora ar Metîndjwýnh mexo amexkumrêx. Kam dja gar Metîndjwýnh pumû. Dja gar Metîndjwýnh mexo amex kêt ne Bēnjadjwýr'ýr abōx ne omūnh kêtumrêx ne.

¹⁵ Ē, Metîndjwýnh ne ukaprîkôt me utã. Gora ar amijãno dja, ar ajô Metîndjwýnh djukaprîjabê jãm akrân 'ýr abōx kêt karō. Gora ar amijãno dja. Dja gar ajô ajaxwemo krax ne kam ajte mýjja djý pyrāk, ajte akrōre djý pyrāk. Kute mrāmri ne me kute akrōo tep ka'ōnh nhym kute prîne ngô jaēr ne kute tep nhimexo ba ja pyrāk. Gora ar amijãno dja. Dja me'ô axwemo krax ne kam amikôt me akrãptîmã axwe jangij. Gora ar amijãno dja.

¹⁶⁻¹⁷ Ne ajte ar ajô aprō prãm karō nhym me niredjwý 'ô mjēn prãm karō gora ar amijãno dja. Kwārîk wānh ar ajô abê Ixau kêt. Gora ar amijãno dja. Ixau ne pykabê mýjja kakritjabit kum kînh ne kam kýjrüm mýjja mextire ja kum kînh kêtumrêx. Ixau ne kutewa nhym kam kôt bām kute Metîndjwýnhmã kum,

—Dja ga o rax ne o kînh, anhýr kadjý nãrãm kute kum ô nêkrêx kunî rer kadjý nãrãm bit 'ã no tỳx.

Nhym Ixau kute àkurbit mar ne kam kamyjamã ô kwý krēn djâ pydji pānh mýjja kunî kanga. Nhym kam tūmrãm kum kînh ne kam te 'ã o ane. Nhym bāmja nē ne. Nhym amim ngryk ne te mýrkam 'ã bãmō ane. Nhym tu ate krã. Ja ne gar arým ama. Gora ar amijãno dja.

¹⁸ Ē, ate ne Metîndjwýnh amrēbê me bakukãmãremã kukràdjã tūmjao kato nhym bep ate ne ajbir me aga akamin-grānydjwýmã kukràdjã nyo kato.

Amrēbê ne me bakukãmãre krānhbê Xî-naj'ýr mōn bōx. Nhym pō:ko nhý nhym kûm kakrãtyk ne kum ipók nhym kam kam akamãt kô ty:k ne. Nhym nadjwý kam krar ne adjēho dja. ¹⁹ Nhym potidjwý kakōr tỳx ne, nhym Metîndjwýnhdjwý

ökreti:rekam kabên. Nhyim me kuman kam umaje amra:n kum,

—Kwârîk wânĥ ga ajte me imã akabên kêt, ane. ²⁰ Nhyim Metîndjwýnh arým memã,

“Kwârîk wânĥ me krânĥ kupênĥ kêt. Dja ga me abêngökre ‘ò nâr mry ‘ò krânĥreja kupê ga me arým këno titik ne abî”, ane.

Nhyim me kuman kam umaje àmrao kumex. Te ku'ê týxmã. ²¹ Nhyim Mòjdjêdjwý omûn kam,

“Ije kum bep imã uma. Nã bãm umaje itertet ne”, ane.

Djãm uma ngri: got. Nãm ã pykabê Metîndjwýnh nhõ krânĥ ane. ‘ÿr ne me bakukãmãre bõx.

²² Nhyim bep ajbir ne Metîndjwýnh me akamingrãnmã kukràdjã nyo kato ga kam ar krânĥbê Xijão. Metîndjwýnh nhõ pyka'ÿr mõn bõx. Kãjkwakam ò pykabê Djeruxarê'ÿr bõx. Kam ne Metîndjwýnh tîn ne ar ba, nhyim kadjy mrãnh djwýnhdjwý kamã ar ba. Kadjy mrãnh djwýnh krãptî. Me'ã akre kubê 1.000.000 krãptî. Nãm me'ã akre kute pi'ò pyràk ne kînhĥire ne kute Metîndjwýnhmã rax jarênhmã ar aben pydjîin ba.

²³ Kamãdjwý ne Metîndjwýnh nhõ me ja kunî aben pydjî. Metîndjwýnh nhõ me ja kumrêx kute amikajmã'ã marja ne me aben pydjî. Amrêbê kute kãjkwakam pi'òk no'òkkam me idjî janĥõrja tãm ne arým kamã 'ã aben pydjî. ‘ÿr ne gar bõx. Bênjadjwýr rax kute me kunîmã pãnh jarênh djwýnh kubê ne Metîndjwýnh, ‘ÿr ne ga me bõx. Ne ajte me karõ, me pykakam ar bari katãt mrãnh nhyim Metîndjwýnh kute me'ã mex rênh, me ja karõ'ÿr ne gar bõx.

²⁴ Be, Jeju'ÿr ne gar bõx. Jeju kute me bamã kukràdjã ny jarênh mãmjdjî ne kute o kator, ne kute ta kamrõ bikapînkõt me bajo mex, 'ÿr ne gar bõx. Jeju kamrõ kute mexo Abeu kamrõ jakrenĥ mexi. Amrêbê ne me bakukãmãrebê Abeu tyn kamrõ ajkapî nhyim me omûn kam pãnhĥin jarê,

—Gora gê on o pãnh, ane.

Nhyim bep me kute Jeju kamrõ markam ne me,

—Metîndjwýnh ne Jeju kamrõkõt tu me bajaxweo akno, ane.

Be, Jeju mexĥire'ÿr ne gar bõx.

²⁵ Bir be, kam ne ba ar amã,

—Gora ar amijãno dja gê Metîndjwýnh ar amã kabêno dja. Kwârîk wânĥ ar ajõ kabênbê jãm akrã kêt. Gora ar ama.

Ê, amrêbê Mòjdjê kute pykabê memã kabên jarênhkam me'ò kabênbê jãm krãn ar ba djãm kute kum o pãnh kêtãmã? Kati, Metîndjwýnh ne prîne memã o pãnh. Nhyim bep ajbir ne Metîndjwýnh kãjkwã kurûm me bamã kabên jarê. Nhyim mexo amrêbê pykabê kabên ja jakrenĥ mex ne. Be djãm

gwaj badjwý kabênbê jãm bakrã djãm kute gwaj bamãdjwý o pãnh kêtãmã? Arkati, dja prîne gwaj bamãdjwý o pãnh. Me kute Metîndjwýnh kabên marbê jãm krãja gêdja meo bikênĥ mex ne, ne kam me kute Mòjdjê kabên marbê jãm krã ja pãnhõ akrenĥ mex ne.

²⁶ Amrêbê ne kabêno pykabit karngrõr kajgo nhyim tertet. Nhyim bep ajbir ne kabên pydjîin arên memã,

“Djãm pykabit ne ba ije karngrõrmã? Dja ba ï ajte kãjkwadjwý karngrõ”, ane.

²⁷ Be, kute “Dja ba ajte” anĥÿrja ma. Metîndjwýnh kute mýjja kunî nhîpêx ja gêdja ajte karngrõ nhyim tu apõx ne rôrõk ne kunî akuno. Nhyim bep mýjja jarij týxjabit dja arek ari. Tãm ne rôrõk prãm kêtumrêx.

²⁸ Be, Metîndjwýnh nhõ mýjja dja rôrõk prãm kêt kumrêx. Metîndjwýnh kute ò pykakam ar me bajo baja gêdja tým prãm kêtumrêx ne arek gwaj bamã nôr rã'ã rã'ã ne. Tãm ne me bamã arê gwaj tu 'ÿr babõxkumrêx. Kadjy, Metîndjwýnh kute ò pykakam ar me bajo baja tým prãm kêt tãm ne gwaj bamã nôr rã'ã, kadjy dja gwaj bakînhkumrêx ne ar baban kum amikînh jarê. Kum amikînh jarên kum rax jarên kam kum badjãpênĥ mexĥire gê gwaj bakam kînhkumrêx. Gora gwaj kam bapijãm ne bamã uma. ²⁹ Djãm uma ngri got. Dja prîne meo apêx. Kute mrãmri ne kuwy pòkti kute prîne mýjja bõr ne o apêx ja pyràk. Dja ã Metîndjwýnh meo apêxo ane.

13

Kute memã 'ã karõo ino rer.

Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11

¹ Gora ar abeno akamyn mã amã aben jabê rã'ã. ² Gora ar me bajtemwã man anĥûrkwãmã amiwýr meo wangîe ne mekam adjukapri. Nãm me kwý ã anen aminĥûrkwãmã kadjy mrãnh djwýnh kwýo wangîj ne o djuw mex. Kute kraxkõt mar kêt ne tu o djuw mex. ³ Ê, gora ar mekbê ijê djãkam ar ku'êja ma. Dja gar gadjwý aje ar ro'ã mekbê ijê djãkam aku'ê mãn prãbê ar ò'ã atokryn akã djãn akapri:n ar aba. Kwârîk wânĥ gar ate akrã kêt. Dja gar ã arkõt ane. Me kute prîne aro bikênĥ nhyim ar tokryjadjwý gora ar ar ama. Dja gar ar ò'ã akã djãn atokry ne. Be, tãm ne ja. Gêdja ba ajte ar amã mýjja 'õdjwý jarê.

⁴ Me abenwýr bakam ne mrãmri mýjja mexkumrêx. Dja gar aprõ'ÿr aban kam aprõ djwý:nh'ÿrbıt mrã. Nhyim me niredjwý mjên djwýnhĥit ma. Me kwý ne me me prõ prokam no kêt ne. Nhyim bep ar ga. Ar ga dja gar akunî me prõ prokam apijãm ne aprõ pýnh ne. Kwârîk wânĥ ga ar krõ'ã aprõ kêt, gê me nija krõ'ã mjên kêt. Me prõ prãm, me mjên prãmja dja Metîndjwýnh

memâ pân̄h jarê. Me kute me'ôbê prô nâr mjêno âkînh jamâdjwý pân̄h jarê.

⁵ Kwârîk wân̄h gar pi'ôk kaprî prâmebit ar aba kêt. Dja te ar anhô mýjja ngrîre gar tu o amikînh. Mýkam? Bir, Metîndjwýnh ta dja ar ajo djuw mex. Arým ne ar amâ,

“Dja ba me akurûm itêm kêt-kumrêx.

Dja ba me akanga kêt-kumrêx.

Dja ba me ajo iba rã'ã rã'ã ne”, ane.

Ga Metîndjwýnh kute ar gwaj bajo ba rã'ãja pumû. ⁶ Bir be, kam dja gwaj batýx ne banhôkre kadjwýnhbê amim,

“Metîndjwýnh ta ne kute ijo ba djwýnh.

Kam dja ba ifîn prâm kêt.

Mã ne me kute ijomã”? ane.

Dja gwaj ã amim ane.

⁷ Ê, gora ar kute ar ajo ba djwýnh ma, ar kute ar amâ Metîndjwýnh kabên jarênhja dja gar ama. Ar kute kôt amijo ba mex rã'ân ar ty. Ga ar kute amikajmã'ã Jeju mar ne 'ã ngrã týx ja pumû. Ar ta ne ar arým ty. Ar ja dja gar amikam ar aman kam ar'ã amijakren ar aba. ⁸ Nã, nãm ar amikajmã'ã Jeju ma. Jeju Kritu pydji. Atemã kêt. Amrêbê tãmý ne ajbir ajte tãm ne. Tãm gêdja rã'ã rã'ã rã'ã ne. ⁹ Kwârîk wân̄h me kute apýnh mýjja'ã ujarênh nyo ar anoo biknor ar o baja kwârîk wân̄h o ar anoo biknor kêt. Metîndjwýnh ta ne ukaprikôt gwaj bajo týx gwaj katã mrã. Kam ne mexkumrêx. Bep ate ne me ta kukràdjãkôt mekbê me àkur djã pyma. Kam ne punure. Nãm me te o anen arîk ar ba.

¹⁰ Ate ne me bakukràdjã ny. Kritu ta ne Bãmmã me bakadjj amingã nhym me kubî. Nhym me bajaxwe pân̄h ty. Nhym bep me kute kukràdjã tûm ar o ba rã'ãja, me Metîndjwýnh nhô kikkrekam apên̄h ja kute Jeju me bamã tykja mar kêt-kumrêx, ne Jeju nhô kukràdjã nyja mar kêt-kumrêx. Nhym Metîndjwýnh kute me ja jaxweo biknor kêt ne kute meo kra kêt-kumrêx.

¹¹ Kukràdjã tûmkôt ne me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax mry pan kamróo atom ne o tẽ. Metîndjwýnh nhô kikkre kadjwýnhbê kumoka'êmã o tẽn o wadjã. Me axwe pân̄h ne kum kungã. Metîndjwýnh kute omûnh ne me axwekam ngyk kêt kadjy. Nhym bep mry nhíja ne me atymã kum angij nhym prîne xêr. ¹² Kôt ne Jeju atymã tokryn ã tyk ane. Ta kamróo kute prîne me bajo mex kadjy. ¹³ Kam dja gwaj atymã jêt djãja'ýr tẽ. Kôt gwaj batokry nhym me kute kôt gwaj bajapry gwaj kudjwa bapijãmmã.

¹⁴ Djãm pyka jakam ne gwaj banhô pyka? Kati, nhym bep amrê mör rîná ne gwaj kam ama nhym rã'ã rã'ã rã'ã. Kam dja me gwaj bajapry gwaj ate bakrã. Kwârîk wân̄h rã'ã. Mrãmri dja tu ã ane. Kýjrûm ne gwaj banhô pykakumrêx, gwaj banhô krîrax djwýnh. ¹⁵ Bir be, gwaj banhô

pyka gwaj bamã nör nýkam amakbê mã Metîndjwýnhmã mex jarênh rã'ã ne. Gwaj baje amikajmã'ã Jeju markam dja gwaj ã Metîndjwýnhmã anhýr ar baba rã'ã ne. Gwaj baje Metîndjwýnh aminhôn baje idji jarênh ar o babaja dja gwaj ò ane. Kam dja Metîndjwýnh gwaj bakam kînhkumrêx nhym kam mrãmri kute amrêbê mete Metîndjwýnhmã mry par ne kum ôr nhym mekam kînhkumrêx ja pyrãk.

¹⁶ Gora ar abenkam adjukaprîn aben man ar abeno aban anhôdjanhkôt abenmã mýjja ngã. Gora ar mã aman 'ãno dja. Gêdja gar ane nhym arým ar akam kînh. Kute amrêbê mete mry par ne kum ôr nhym mekam kînh ja pyrãk.

¹⁷ Ar kute Metîndjwýnhkôt ar ajo ba djwýnhja gop ar kabênkôt amijo aba. Dja ar ar amã mýjja'ô jarê gar tu abên kêt ne akrãnmã kôt aba. Nãm ar prîne Metîndjwýnh kabêno ar ajo djuw mex ne ar ajã ukanga kêt-kumrêx. Mýkam dja gar arkôt amijo aba? Bir, Metîndjwýnh kute ar kukjêr nhym ar kute kum amikôt amijarênhmã. Kam dja gar arkôt amijo aba nhym kam ar kînhkumrêx ne. Ar kînhkumrêx ne amikôt kum amijarê. Dja gar ã aro anhýr kêt nhym kam ar kum amijarênhkam kaprîne ne. Gar gadjwý axwe amikam adjumar. Be, tãm ne ja.

¹⁸ Gop ar Metîndjwýnhmã ar ijarênh rã'ã. Ar ije amikam ijaxwe 'ô mar kêt ne ije kôt amijo iba prãmã, Jeju kute imã kukràdjã jarênh kunikôt ije amijo iba prãm kam gêdja gar kum ar ijarênh 'ãno dja. ¹⁹ Gora ar on kum ar ijo a'wý. Dja gar kum ar ijo a'wý bar amikrà kêt ne on arým wãm ar awýr bôx.

²⁰⁻²¹ Gê Metîndjwýnh ar amã mex jangjê ga kam ar apýnh mýjja mex djãri kunio amiptan ar o aba. Metîndjwýnh kute memã umar mex jarênh djwýnh ta gêdja ar amã o ane. Gar kam kabênkôt akabên ne kôt ar amijo aba. Kute ar ajã amim karökôt ar amijo aba. Metîndjwýnh gêdja ar angrêk gar kôt amijo aba mextire. Nhym kam ar akam kînhkumrêx. Jeju Kritu ta gêdja ar ajo týx gar kôt amijo aba. Tãm ne kubê me bapumûnh djwýnhbê kumkati. Metîndjwýnh ne me tyk kurûm akubyn Bënjadjwýr Jejuo tîn ne o kato. Nhym kam kubê me bapumûnh djwýnhbê kumkati kam prîne me bapumûnh 'ãno dja. Mrãmri ne kute mrykî'ãtomti pumûnh djwýnh kute prîne amim o djuw mexkôt kute omûnh ja pyrãk. Nãm ã me bajo mrykî'ãtomtin prîne me bajo djuw mexo ãmo ane. Mýjkôt ne kubê me bapumûnh djwýnhbê kumkati ne raxo kute me omûnh djwýnh kunî jakrenh? Bir, kute Metîndjwýnhmã aminhôr nhym me kute bîn nhym kamróo bikapînkôt. Be, kamróo bikapînkôt ne ajte me bamã kukràdjã ny jarênh mãmdji ne o kato. Jeju nhô kukràdjã nyja dja rã'ã rã'ã rã'ã ne. Ê, gora gê me

Kritumã kum kubê kumkatiti, umati, mexo tuknĩ jarênh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Tãm ne ja.

²² Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, gora ar pi'ók no'ókkam ikabên ja ma. Tu akrànãmã maro tẽn inomã amê. Ije pi'ók no'óko ar amã týx jangjênh kadjy ne ba ar amã pi'ók no'ók ne. Ije ar amã pi'ók no'ók krãnne.

²³ Ê, ba ar amã arê gar ama. Nãm me gwaj bakamy Ximoxi mekbê ijê djârũm kaba nhym amrê tẽmmã. Gêdja on bõx jabej bar iro'ã wãm tẽn bõx ne ar apumũ.

²⁴ Nã bãm ar akunĩo amã ne. Gora ar ar kute ar ajo ba djwýnhwãmã ar ijarê. Ne Metĩndjwýnh nhõ me mextire wãmãdjwý ar ijarê. Nhym pykabê Itarijkam me kute Jekukõt abeno kamyja ne me ar ajo ama:n ar amã amijarê.

²⁵ Gé Metĩndjwýnh ukaprĩkõt ar akunĩo djuw mex. Tãm ne ja.

Xijagu kute memã pi'ók no'ók ne ja.

Jeju kamy'óbê ne Xijagu. Nãm ar aben djãkam nõ nhyem Jeju kumrêx kato nhyem tũmrãm Xijagudjwý Marij kurũm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tũmrãm arým tu amim mar kumrêx. Birãm Jeju akubyn tũnkôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhõ me jao ba. Ne kam mebê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'ók no'ók ne. Nãm prĩne memã 'ã karõ ne memã kum,

—Djã nõ gãm ar amim Jeju man kam tu arĩk ar abamã? Kati, dja gar amim Jeju man kam adjãpênh mexo memã amijo amirĩt ne. Pidjõ ne rõrõk ne bãrio amirĩt ne. Pidjõ mex ne bãri mexo amirĩt nhyem be mýjja punu ne bãri punuo amirĩt. Dja gar ja man adjãpênh mexo memã amijo amirĩt ne.

Kwãrĩk wãnh me kute abenã kabên, me kute amimexo àmra, me prõ prãm, me kum nèkrêxbit kĩnh, kwãrĩk wãnh memã wãm nõ. Dja gar mekam adjukapriõ aben pyràk. Kwãrĩk wãnh ar amã me ja kurên amã me ja jabê ne meo aba kêt. Ar ga ar aje Jeju markam dja gar apýnh adjãpênh mexo memã amijo amirĩt. Ne Jejumã amingã nhyem arým ar ajo týx gar kam apýnh adjãpênh mex ar o aba. Nãm ã Xijagu memã ane.

¹ Ba ibê Xijagu. Ibê Metĩndjwýnh nhõ àpênh ne ibê Bẽnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu nhõ àpênh. Apýnh me aba djãri abenã akrekam me aba djãbê 12. Me abê idjaer aje amim Jeju mar. Apýnh me õ pyka'yr me abimãnhwã, me amã ne ba ikabên mextire jarên 'ã pi'ók no'ók ne. Dja gar inhõ pi'ókja jarên amijã ikabênja ma.

*Apýnh me kaprĩ djãri kute meo ba.
Ruk 6.22; Kor 1.11; Idja 12.3; Xij 5.7*

² Akmere, àpnhĩre ar, godja te apýnh ar akapri djãri ar ajo ba, ar akanê, nãr ar anhõ mýjja kêt, nãr ar abê anhõbikwa'õ tyk, nãr me kute ar ajo bikênho ba, godja te apýnh ar akapri djãri ar ajo ba. Dja gar kam amim,

—Kati. Kwãrĩk wãnh ba kam ikapri kêt. Dja ba kam ikĩnhkumrêx, ane. ³ Mýkam dja gar kam akĩnh? Bir, dja apýnh ar akapri djãri ar ajo ba gar arým amim Metĩndjwýnh mar týxo aban 'ã adjukanga kêt. ⁴ 'ã adjukanga kêt ne arým amim mar týxo amũ amikamên arým amim mar tý:x ne. Ne kam arým prĩne kum amexkumrêx ne akajgo kêtumrêx. Ja ne gar arým aje mar. Kam dja gar akapri kam akĩnh.

⁵ Ne ar ajamak mexdjwý. Godja gar ajõ ajamak mex kêt jabej ajamak bõnho Metĩndjwýnhmã a'uw. Djãm kute 'ã ar amã àkjermã? Kati. Dja gar tu kum amijo

a'uw. Metĩndjwýnh ne kute me kunimã amak bõnho ba. Kum amijo a'uw nhyem arým ar amã ajamak bõ. Dja õdjãnh ne arým ar amã ajamak bõ gar arým kôt ajamak mex-tirekumrêx.

⁶ Dja gar amijo a'uw ne arým tu amim kamnhĩxkumrêx. Kute ar amã õr kady tu amim kamnhĩxkumrêx nhyem arým ar amã kungã. Kwãrĩk wãnh amim,

—Kon, dja imã õr jabej. Nãr kon, dja imã õr kêt jabej, anhýr kêt. Mýkam? Bir, aje tu amim kamnhĩxkumrêx kêt kam. Me kute tu amim kamnhĩxkumrêx kêt kam ne me kute mrãmri ne nõgõ pyràk. Me kute kók djãbêrkam nõgõ djãkã ari: amijadjwýr pyràk, kute ari: amijapĩn pyràk. ⁷ Djãm me kute tu amim kamnhĩxkumrêx kêt kam Bẽnjadjwýr djwýnh kute memã mýjja 'õ nhõrmã got? Arkati. ⁸ Me kute jãm Metĩndjwýnh kôt amikabên jadjwýr ne aje jãm mýjja punu kôt amikabên jadjwýr ari: amikabên jadjw. Ne kam arĩk ba rã'ã. Kwãrĩk wãnh me kudjwa amim Metĩndjwýnh kamnhĩx rerekre kêt. Dja gar tu amim kamnhĩx týxkumrêx.

⁹ Be, Jeju kukwakam gwaj baje me'õo bakamy'õja dja kajgo jabej djãm Metĩndjwýnh nokrekam ne kajgo? Kati. Nokrekam rax. Gê amiraxja man arým kĩnhkumrêx.

¹⁰ Nhyem be, ar 'õ nhõ nèkrêx rax jabej. Djãm Metĩndjwýnh nokrekam rax? Kati. Metĩndjwýnh nokrekam kajgo mexi. Gê te kute amikajgo markam amikam kĩnh. Me õ nèkrêx rũnh kute rũnh pyràk. Dja me mrãnhbê kêt ne. Ga, bõ rã mex tãm kam mjõn rõrõlka punũ. Dja ã me õ nèkrêx rũnh mrãnhbê kêtõ ane. ¹¹ Bõ'ã arngro týx apõx ne kók kangro wabê nhyem totokbê bõ arým ngrã nhyem rã arým rõrõk ne. Nhyem kam me arým kum kĩnh kêt ne. Me õ nèkrêx rũnhdjwý dja me õ mýjja krãptĩ jabej katikôt arým ã amijaêrbê kêtõ ane.

¹² Dja te apýnh ar akapri djãri ar ajo ba, akanê, nãr anhõ mýjja kêt, nãr ar abê anhõbikwa'õ tyk, nãr me ar ajo bikênho ba. Godja te apýnh ar akapri djãri ar ajo ba gar amim Jeju mar týx rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Kam dja gar akĩnhkumrêx. Ne kam inomã akapri me nhyem Metĩndjwýnh arým ar amã akĩnh djã ngã. Amrêbê ne me kum abêkumrêx jamã kum,

—Dja te ar akapri djã kumex ar awýr bõx gar imar týx rã'ãn kam arým ikôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ga, me kute memã me bẽnjadjwýr krãdjê nhõrkam me kĩnhja punũ. Ar gadjwý dja gar amim Jeju mar týx rã'ã. Te ar akapri djã ar ajo ba gar mar týx rã'ã nhyem kam arým ar amã akĩnh djã ngã gar kôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹³ Ne kam godja me ar ajaxwe'ã ar amã àpênh jabej, kwãrĩk wãnh gar arĩk amim,

—Metĩndjwĩnh ne ijaxwe'ã imã ãpnẽnhõ dja ba kam kõt ijaxwe, anhÿr kêt. Djãm me kute axwe'ã Metĩndjwĩnhmã ãpnẽnhõ prãm? Kati. Me te kute o anhÿr prãmje. Metĩndjwĩnhdjwÿ kute gwaj bajaxwe'ã bamã ãpnẽnhõ prãm kêtumrêx. ¹⁴ Gwaj ba ne gwaj bamã bajaxwe prãm kam bajaxwe'ã amim apnẽn amim, “Ba 'ÿr on kam ajmã ikute jabej”, ane. ¹⁵ Bamã bajaxwe prãm tẽ:n arÿm ajmã bakuten arÿm bajaxwekumrêx. Bajaxwe tẽ:n kam arÿm bajaxwe rax ne. Bajaxwe rax ne kam arÿm ty.

¹⁶ Akmere, ãpnhĩre ar, kwãrĩk wãnh me ar anoõ biknor kêt. Imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabẽn ja jarẽ. ¹⁷ Metĩndjwĩnh ne mex ry typdjĩn kute axweo amikapêr kãr kêtumrêx. Ga, kute kãjkwakam mÿjja nhĩrã kunĩ nhĩpêx nhym mexkumrêxja pumũ. Nhym kam amrẽ kute gwaj bamã mÿjja kunĩ nhõrjadjwÿ mexbit. Kute gwaj bamã bakĩnh djã kunĩ nhõrja prĩne mexbit. Metĩndjwĩnh mex ry typdji.

¹⁸ Ta kute amijo gwaj bapytãr kõt ne arÿm gwaj bajo kra. Kute gwaj bamã kabẽn katãtkumrêx jarẽnhõ kõt arÿm kute gwaj bajo kra. Kute mrãmri ne me kute bãygogo ja kumrêx djẽ pyrãk Metĩndjwĩnh gwaj bakumrêx gwaj bajo kra, õ me ja kunĩ kukãm gwaj bajo kra. Ne kam arÿm gwaj bamã amak bõ gwaj arÿm badjumar djã ny.

Me kute Metĩndjwĩnh kabẽn mar kajgo nẽje kute me akre.

¹⁹ Akmere, ãpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabẽn jarẽ. Dja gar ikabẽn 'ãno djan ama. Dja me amã amijarẽnhõ prãm ar ga dja gar aje me mar prãm. Ne amijã akabẽn nẽn angyrk tõ. ²⁰ Mÿkam? Bir, djãm gwaj bangrykkam katãt ar amijo baba? Kati. Metĩndjwĩnhmã katãt baje amijo baba kêtumrêx.

²¹ Kam, dja gar wãnh aje mÿjja punuo aba prãm kunĩja kanga. Ar ajaxwe kunĩja dja gar kanga. Godja me ar amã Metĩndjwĩnh kabẽn jarẽ, kabẽn kute ar apytãrja jarẽ nhym ar amã wadjã gar akabõt katĩn tu amim markumrêxo aba. ²² Kute memã me mex'ã karõkam kabẽn djãm ar aje mar kajgomãbit? Kati. Dja gar tu amim markumrêx ne mrãmri katãt kõt amijo abakumrêx. Ar aje mar kajgoo abakam gar amim ajêx ne aminoo abiknoro aba.

²³⁻²⁴ Be ga, me kute ixekam amikarõ pumũnh ne apõx ne mã mrãnhja pumũ. Ne kam mõrbê amikarõõ biknorja pumũ. Ar ajõ aje kabẽn mar kajgokam ar aje me urãk. Ar aje kabẽnkõt amijo aba kêt kam tẽmbê kabẽno akno. ²⁵ Nhym be, me kwÿ arÿm kabẽn pumũ. Metĩndjwĩnh ne pi'õkkam prĩne katãt me kute amijo ba'ã memã karõ mex nhym me kute kabẽn kõt amijo bakam me ta ne me ar ban umar mex. Me kwÿ

kabẽn ja pumũnhõ ban 'ã ukanga kêt ne tu markumrêx ne o biknor kêt. Nhym kam Metĩndjwĩnh arÿm memã tÿx jangijn o djuw mex nhym me umar mexkumrêx.

²⁶ Ga, me kute mry'ãkrĩ mrãnhmã kute krãdjẽ djãõ õto pynẽnhja pumũ. Me kute amijã kabẽn nẽ ne me kute mrãmri ne mry'ãkrĩ nhõto pynẽnhõ ne kute o mrãnhõ mex pyrãk. Nãm me mrãmri kute amim Jeju markumrêx. Nhym be, me kute amijã kabẽn'ã ma kêt ne tu kabẽn ba. Djãm me kute amim Jeju markumrêx? Kati. Me ta ne me amim 'êx ne ta aminoo akno.

²⁷ Gwaj baje mrãmri Metĩndjwĩnh, me Babãm djwĩnh markumrêxkam mÿj ne gwaj kam bakute? Bir, gwaj kam me 'uwtĩmẽ me bixangrio djuw mexo baba. Me õ mÿjja kêt kam meo djuw mexo baba. Gwaj kute Metĩndjwĩnhmã amijangri tÿx ne me kam kĩnh kêtja jaxwe kõt bajaxwe kêt.

2

Me kum me õ mÿjja kêtja kĩnh'ã kute memã karõ.

¹ Akmere, ãpnhĩre ar, Bẽnjadjwÿr djwĩnh Jeju Kritu mexo umati: ga me tu amim markumrêxo aba. Djãm kam ar amã me rũnhbit kĩnhmã? Nhym me õ mÿjja kêtja djãm ar amã me kĩnh kêtãmã? Kati. Dja gar amã me kunĩ kĩnhõ aben pyrãk. Nhym be, djãm mrãmri arÿm ar amã me kunĩ kĩnhõ aben pyrãk? Kati. Nã gãm ar amã me rũnh, me umabit kĩnh. Ne kam amã me õ mÿjja kêtja kĩnh kêt.

² Gar abikprõnh djãkam akuprõ nhym me'õ rax bõx. Kute õ kẽn karÿro ikrakam rãx jangjẽnh, aben nhiby angjẽnh. Kute õ kubêkã mex jangjẽnh. Kute prĩne o amijo mex ne arÿm bõx gar omũ. Nhym kam me'õ nhõ mÿjja kêtja bõx. Õ kubêkã apÿnh bikadjõnhja bõx. ³ Ar amã me'õ nhõ kubêkã mex ja pyman kum,

—Ota, me krĩ djã mex. Jakam dja ga nhÿ, ane. Ne kam me'õ nhõ mÿjja kêtjamã kum,

—Wãnh dja ga dja nar iparbê dja ga pykakam nhÿ, ane. ⁴ Djã nã gãm ar amã me kĩnhõ aben pyrãk? Kati. Nã gãm arik amim me'ã karõ punun amijo me utãr punu.

⁵ Akmere, ãpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabẽn jarẽ. Dja gar amim ikabẽn ja ma. Mÿj xêja ne Metĩndjwĩnh amijo me utã? Djãm me rũnhbit, me umabit? Kati. Pykakam me kute me'ã, “Me bikẽnh”, anhÿrja, me õ mÿjja kêt ja ne Metĩndjwĩnh amijo me utã. Nhym kam me arÿm tu amim mar tÿxkumrêx nhym kam kute amikõt meo bamã memã arẽ. Me kum abêjamã ne arẽ. ⁶ Nãm te amijo me õ mÿjja kêtja pytã gar amã me kĩnh kêt nhym kam me arÿm pijãm ne. Bir, mÿj xêja ne ar ajo bikẽnhõ ban ar apa 'amÿn me axwe pãnh jarẽnh djã'ÿr ar ajo

mrâ? Djâm me ò mýjja kêtja ne me 'yr ar ajo mrâ? Kati. Me rûnh ne me 'yr ar ajo mrâ.

⁷ Metîndjwýnh kute ar ajo ba ar, dja gar ikabênja ma. Mýj xêja ne Metîndjwýnh japryô ba? Djâm me ò mýjja kêt ja? Kati. Me rûnh ne me aprýo ba. Metîndjwýnh ne mexti:rekumrêx nhyem me aprýo ba.

⁸ Metîndjwýnh ne arým me bakukâmâremâ 'ã karôn memâ kum,

“Me amâ amibu'ã me ja jabê. Kute mrâmri ne ga me amâ amijabêja pyrak dja ga me ã amâ amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã me bakukâmâremâ ane nhyem me arým 'ã pi'ók no'ók ne. Kabên kukràdjã ja ne mexo kute kukràdjã kunî jakrenh. Dja gar kabên ja mar týx ne amâ amibu'ã me kunî jabê. Ne kam arým amexkumrêx. ⁹ Godja gar amâ me ò mýjja kêtja kînh kêt ne amâ me rûnhbit kînh jabej. Djâm kam amâ abu'ã me kunî jabêkumrêx? Djâm Metîndjwýnh kukràdjãja kôt amâ me abêkumrêx? Kati. Gar kam amikrân arým ajaxwe.

¹⁰ Be, Metîndjwýnh me kute katât amijo ba'ã kute memâ karôkôt apýnh kukràdjã. Dja gar kam kukràdjã kunî mar týx ne kôt ar amijo aba. Ne kam kukràdjã pydjibit mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Djâm kam ajaxwe ngri got? Kati. Aje ja pydjibit mar kêt kam ajaxwe rax kute mrâmri ne aje kukràdjã kunî mar kêt kam ajaxwe rax pyrak.

¹¹ Ga, Metîndjwýnh kute me bakukâmâremâ kum,

“Kwârîk wãnh abenbê prô, mjêno adjãkînh kêt”, anhýrja ma.

Ne aje kute me bakukâmâremâ kum,

“Kwârîk wãnh me par kêt”, anhýrja ma.

Godja ga kukràdjã kôt me bê prô'yr amrãnh kêt ne kam me'õnh bîh arým o ajaxwe. Te me bê prô'yr amrãnh kêt ne arým ajaxwe. Aje me'õnh bînkam ga kukràdjã mar kêt ne arým kam ajaxwe.

¹² Metîndjwýnh ne pi'ók kam prîne me kute katât amijo ba'ã memâ karô mex. Nhyem kam me kwý arým kute markumrêx nhyem Metîndjwýnh arým memâ týx jangij. Nhyem kam arým katât kabên kôt ar amijo ban umar mex ne ta arek mekôt ar ba. Dja gwaj kabên ja man kôt ar amijo baba. Gédja í Metîndjwýnh gwaj bakukjêro nhýn gwaj bamã,

—Djã ne ga ikabên ja markumrêx ne kôt ar amijo aba? ane gwaj amikôt kum amijarê. Godja gwaj kukràdjã kôt amijo baba kêt nhyem arým gwaj bamã axwe jarê. Kute ren gwaj bamã axwe jarênh karô dja gwaj kukràdjã kôt amijo baba mex.

¹³ Nâr, dja gwaj bajô bamã me kaprî kêt nhyem Metîndjwýnh arým amipãnh kum gwaj bakaprî kêt ne tu katât gwaj bamã bajaxwe pãnh jarênhkumrêx. Nâr, dja gwaj badjukaprikumrêx ne kam arým

bamã Metîndjwýnh pyma kêt ne arým bakînhkumrêx.

Djâm me kum me kaprî kêtja Metîndjwýnh kute me utâr?

¹⁴ Akmere, ãpnhîre ar, dja gwaj bamã me kaprî kêt ne atekam ajte memâ kum,

—Ba ne ba tu amim Metîndjwýnh markumrêx, anhýro baba. Djâm kam Metîndjwýnh kute amim gwaj bapytâr ne kute ar gwaj bajo bamã? Djâm gwaj bajajkwa kajgokam bakabênbit ne kam bamã me kaprî kêt nhyem arým kute amim gwaj bapytâr ne kute ar gwaj bajo bamã? Kati.

¹⁵ Godja gwaj baje me'õo bakamy nâr o bakanikwýnh, ò kubêkã kêt ne kum prãm.

¹⁶ Gwaj kam kum mýjja'õ nhôr kêt ne kum,

—Gora gê Metîndjwýnh ajo djuw mex ga adjumar mex ne amâ kry kêt ne ajajne, ane. Djâm ja ne mex? Kati. Gwaj baje kum mýjja'õ nhôr kêt kam ne kajgo.

¹⁷ Mýj ne gwaj baje kam mar? Bir, dja gwaj bamã me kaprî kêt ne kam memâ kum,

—Ba ne ba tu amim Metîndjwýnh markumrêx, ane. Djâm mrâmri bakabên? Kati. Ga, me arým tykkam kute amingrêk kêt ne kajgoja pumû. Gwaj badjwý bamã me kaprî kêt kam bakajgo.

¹⁸ Godja me'õ amã,

—Ê, ga ne ga we aje Metîndjwýnh mar. Ba ne ba imã me kaprî ije memâ mýjja nhôro iba. Goja gu baje tu amim Metîndjwýnh markumrêx jabej aben kabi. Ga amã me kaprî kêt kam dja ba te apumûn amim, “Kon. Kute Metîndjwýnh mar kêt pyrak”, ane. Bajbit dja ba imã me kaprî memâ mýjja nhôro iba ga arým ipumûn ijã amim, “Be, djâm mrâmri tu kute amim Metîndjwýnh markumrêx. Ga, ukaprîn kute memâ mýjja nhôrja pumû”, ane. Ga kam arým ipumû. Ba tu ije amim Metîndjwýnh markumrêxja pumû. Dja ã me'õ amã ane.

¹⁹ Be, ga ne ga we aje Metîndjwýnh rax markam memâ kum,

—Metîndjwýnh pydjibit. 'Ôdjwý kêt kumrêx, anhýro aba. Be, mrâmri. Djâm gajbit aje Metîndjwýnh rax mar? Kati. Xatanajnhô me karô punudjwý kute Metîndjwýnh rax mar ne kam ajte kum me kaprî kêt ba. Ne kute rax markam abenmã kum,

—Metîndjwýnh pydjibit. 'Ôdjwý kêt kumrêx, anhýro ba. Ne kam tu umaje tertet.

²⁰ Kê, ano kêt, mýkam ne ba te ar amã,

—Dja ga memâ kum, “Ba ne ba tu amim Metîndjwýnh markumrêx”, anhýro aban amã me kaprî kêt ga mrâmri akajgokumrêx. Ga, me arým tykkam kute amingrêk kêt ne kajgo nôrja pumû. Gadjwý ne ga ã akajgoo ane. Mýkam ne ba te ar amã ja jarê gar imar kêt?

²¹ Dja gar me bakukāmāre Abraão man kôt ije ar amā arēnhja ma. Djām Abraão kute amim Metīndjwýnh mar kajgo? Kati. Nām tu amim markumrēx ne kam kabēn kôt amijo tē. Nām kabēn kôt Metīndjwýnh nhō kikum kra Idjak djin bit kute bīn 'yr. Nhyam Metīndjwýnh Abraão pumūn arým amim,

—Mrāmri ne Abraão imā axwe kēt ne mex, ane.

²² Ga, Abraão kute tu amim markumrēx ne kam kute kabēn kôt amijo tēmja pumū. Nām kabēn kôt amijo tēn kam arým tu amim Metīndjwýnh mar mexkumrēx ne.

²³ Kam ne me aben djō'ā Abraão jarēn arēnhō mōr tāmtā nhyam kam arým Mōjdjē katon arým abatānh ne. Ne kam arým me bakukāmāremā kum,

“Abraão ne tu amim Metīndjwýnh markumrēx nhyam arým kum axwe kēt jarē nhyam arým kum mex”, ane.

Ne kam pi'ōkkam nō'ōk ne. Be, mrāmri ne kôt arēnhkumrēx. Nām arē nhyam me aben djō'ā abenmā kum,

—Mrāmri ne Metīndjwýnh Abraão oōbikwakumrēx, ane.

²⁴ Ga, me kute tu amim markumrēx ne kam kute kabēnkôt amijo bakam Metīndjwýnh arým kute memā axwe kēt jarēnhja pumū. Djām me kute mar kajgokam Metīndjwýnh kute memā axwe kēt jarēnh? Kati.

²⁵ Me'ō nire kuprý Rabadjwý. Djām Rabe kute Metīndjwýnh mar kajgo? Kati. Nām tu amim markumrēx ne kabēn kôt amijo tē. Nhyam kam arým kum axwe kēt jarē. Nhyam Djodjuwe kute ar anorjadjwý Rabe kum ar kaprīn arým arkum aminhūrkwā jarē. Arkum arēn arým ar kurē djwýnhbē arkum atemā pry 'ō jarē. Nhyam kam ar umar mex ne akubyn 'ā mōn bōx. Nām ā Rabe kum ar kaprīo ane nhyam Metīndjwýnh arým kum axwe kēt jarē.

²⁶ Be, tām ne ja. Me tyk arým karō bi-knorkam kute amingrēk kētkumrēx ne arým kajgo. Gwaj badjwý. Gwaj baje Metīndjwýnh kabēn mar kajgon kôt amijo baba kētkam ne kam baje memā kum,

—Ba ne ba tu amim Metīndjwýnh markumrēx, anhyrkam arým bakajgo. Bakajgo kute mrāmri ne me tyk kajgo pyrak.

3

Me ōto djujabē kēt'ā ujarēnh.

¹ Akmere, āpnhīre ar, ar akrāptī ne gar aje amijo memā kukrādja'ā adjujarēnh djwýnh prām. Djām kam mex? Kati.

Mýkam ne mex kēt? Bir, gwaj bakunī bak-abēn kwý kajgo. Gwaj bakabēn kajgokam bamex kēt. Ga ren ar abē memā ujarēnh djwýnh kēt ne ren akabēn kajgo ren gajbit amex kēt. Me krāptīmā adjujarēnh kētkam

ga ren gajbit amex kēt. Nhyam be, kati. Ar akabēn kajgo'ā memā adjujarēnhkam me krāptī arým ar akabēn man arým ar adjō'ā mex kēt. Nhyam kam Metīndjwýnh arým pānh ar amā ajaxwe rax jarē. ² Me bakunī bakupānhā bakabēn kajgo kumex. Godja ren me'ō kabēn kajgo kētkumrēx jabej ren prīne kute katāt amijo ba kadjy mex.

³ Ga, me kute mry'ākriō mrānhja pumū. Nām me kute krā djēn ajkwa katikôt kaxirāx jadjuw ne ari o krā kukēnhō mrā. Ga, te mry rūnh nhyam me kute ajkwakôt ar krā kukēnhō mrānhja pumū.

⁴ Ga, me kute tekrekam nō'i kryreo kà rūnhō baja pumū. Nām te kà rūnh nhyam te kōk djābēr týx nhyam me tekrekam nō'i kryreo unēnh ne o krā kukēnh o baja pumū.

⁵ Me banhōto kute kà tekrekam nō'i pyrak. Me banhōto te kryre gu me o mýjja rūnhō amra. Nhyam kuwy kryredjwý. Ga, te bā rūnh nhyam me kute kuwy kryreo kunīmā angēnhja pumū.

⁶ Me banhōto ne kute kuwy pyrak, kute bāmā angēnh pyrak. Apýnh me axwe djāri kunīkôt ne gu me banhōtoō arēn arým ipēx. Me banhī katikôt ne me banhōto ikwā. Ne kam kute prīne me bajo punu prām. Me banhōtoō bakabēnja ne tu apýnh mýjja kunīo tuknīn o punu. Kute mrāmri ne kuwy kryre kute bāmā angēnh nhyam mýjja kunī xētja pyrak. Me axwe nhō bēnjadjwýr ja ne kute me banhōtoō kri djwýnh.

⁷ Me kute mýjja krāptī djujabē. Mry, āk, kwēnh, mry ngāngāo mrānh, ngōnhkam mýjja, mýjja krāptīja ne me kute ujabē. ⁸ Nhyam be, me banhōtoō bakabēnja pydjibit ne kute mrāmri ne mry djujabē prām kēt pyrak. Me banhōtoō bakabēnkam bajamakke kēt ne bajaxwekumrēx. Me banhōtoō bakabēn kute me parkumrēx, kute mrāmri ne udjy rūnh kute me par pyrak.

⁹ Me banhōtoō ne gu me baje Metīndjwýnh, me Babām djwýnhmā mextire jarēnh ne atekam aje o baje abenmā bakabēn punu jarēnh. Kute amipyarak ne Metīndjwýnh me banhipēx. Kute me bajo amipyarak ne me banhipēxkam ne gu me baje abenmā bak-abēn punu jarēnh. ¹⁰ Ne kam bajajkwakôt memā bakabēn mexmē bakabēn punuo aben nhikjēn memā arē. Akmere, āpnhīre ar, gu me ren ā memā anhyr kētkumrēx.

¹¹ Djām inore 'ōkôt ngō djānhmē ngō djý kute aben nhikjēn apōx? ¹² Nār, djām pidjōbē pigēre'ā oriwerē djō arij? Kati. Nār, djām akrō'ā pigēre djō arij? Kati. Ne ngō nhinore'ōkam kadjwanhī ne arým akryja djām kam ngō djānh apōx? Arkati. Axikōtbit mýjja apōx. Kwārīk wānh gu me memā bak-abēn mexmē bakabēn punuo aben nhikjēn memā arēnh kēt.

Me krā mex'ā ujarēnh.

Gar 5:16

¹³ Ar ajō we akrā mex ne we aje me kukrādja kunī mar. Goja mrāmri akabēnkumrēx jabej on katāt amijo aban amijo adjāmra kēt. Ne kam arym akrā mex. Kam dja me arym apumū. Akrā mexkōt apumū. ¹⁴ Nhy m be, ga ne ga anhökre kadjwýnhbē angyrk. Me'ō nhō mýjja'ā angyrk. Ne arax mýr jabej akadjwýnhbē adjákrē. Ne kam 'ā amijo amra. Djām ja ne mex? Djā ne ga katāt ar amijo aba? Kati. Ga ne ga ate amijo aba. Kam kwārik wānh 'ā amijo adjāmra kēt ne arīk amim ajēx kēt.

¹⁵ Djām akrā mex ne ja? Djām kájkwakam Metīndjwýnh we kute amā ja jarēnh? Kati, atemā. Pykakam me ar ba ne me kute amā wā jarēnh. Me kam Metīndjwýnh kīnh kēta kōt akabēn ne ja. Xatanaj ne kute amā wā jarēnh. ¹⁶ Mýkam? Bir, me'ō nhō mýjja'ā angyrkam ne arax mýr jabej adjákrēkam ne ga akangati. Akangati mē apýnh me axwe djārimē akam apōx.

¹⁷ Nhy m be, kájkwakam Metīndjwýnh kute gwaj bamā bakrā mex jadjar gwaj bakabēn mexkam

gwaj baje amikam bajaxwe'ō mar kēt.

Ne badjumar mex prām.

Ne memā baprīn memā bakabēn.

Ne bajamak mex.

Ne badjukaprīkumrēx ne baje mrāmri ne pidjō djō mex ne ō kumex pyrāk.

Ne bamā me ō mýjja kētmē me rūnh jabēo aben pyrāk.

Ne bajēxnhī kēt ne mrāmri tu amim Jeju markumrēx.

¹⁸ Me kute aben nēje me kukrā ne akrānmā memā arēnho ba ja ne me memā arēnho ba nhy m me arym ajmā kute kēt ne katāt ar amijo ba. Me kute mrāmri ne pidjō djō mex ne ō kumex pyrāk.

4

Me kute amidjwýnhbito kīnhja ne Metīndjwýnhmā à'wýr punu.

¹ Mýj ne ga me aman arym abenwýr aprōt ne aben tako aba? Bir, me aje amim 'ā karō djākam amā apýnh me'ō nhō mýjja pro prām ne 'ā angyrk aba. Ne kam ā abeno anhýro aba. ² Me amā mýjja kīnh ne aje bit byrmā nhy m me me abē aptā ga me byr kēt. Byr kēt ne arym me kupa. Aje 'ā angyrk ne te aje byr prāmje. Ne kam aje 'ā aben tak ne abenwýr aprōt ne kam aje byr kēt rā'ā ne. Mýkam ne ga me aje byr kēt? Bir, me aje Metīndjwýnhmā o adjā'wýr kētkam.

³ Nār, me aje Metīndjwýnhmā o adjā'wýr jabej nhy m kute me amā ōr kēt. Mýkam? Bir, me aje o adjā'wýr punukam. Mýj ne aje o adjā'wýr punu on? Bir, me aje bit

byrmā ne aje bit o amidjwýnhbito kīnh prām. Aje amidjwýnhbito kīnh prāmkam aje mýjja o Metīndjwýnhmā adjā'wýr punukumrēx.

⁴ Metīndjwýnh ne arym kute ar ajo ō me jakam ga ren ar amā Metīndjwýnh kīnhkumrēx. Nhy m be, kati. Me kam Metīndjwýnh kīnh kēt kukrādja punuja ne gar amā kīnh rā'ā. Aje mrāmri ne me kam prō djwýnh kīnh ne kam jām kum krō'ā prō kīnh pyrāk. Nār, aje mrāmri ne me kam mjēn djwýnh kīnh ne kam jām kum krō'ā mjēn kīnh pyrāk. Amā Metīndjwýnh kīnh ne kam jām amā me kam Metīndjwýnh kīnh kēt kukrādja punuja kīnh. Nā gām ar kam ari akabēno aben nhikjē. Dja gar amā me kukrādja punu kīnh rā'ān arym amijo Metīndjwýnh kurē djwýnh.

⁵ Amrēbē: ne me memā kum,

—Metīndjwýnh Karō kute me bakadjwýnhbē amijo kajkep ne te arek kum me bajo ba prāmje. Te arek kum me bajo ba prāmkam arym ngyrk 'ýr.

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhy m me arym 'ā pi'ōk no'ōk ne. Djām me kabēn kajgo got? ⁶ Ajmā gwaj bakuten bajaxwe prām. Nhy m be, Metīndjwýnh ne kam gwaj bakaprīn gwaj bajaxwe kēt kadjij gwaj bamā týx jangij gwaj ajmā bakute kēt. Amrēbē: ne ujarēnh djwýnh me bakukāmāremā kum,

“Me kute amijo amra prāmja Metīndjwýnh arym me bē aptā.

Nhy m be, me kute amijo ngiren amijo kātāmja Metīndjwýnh tu kum me kapri.”

Nām ā me bakukāmāremā ane nhy m me arym 'ā pi'ōk no'ōk ne. Ga, kum me bakaprīja punū.

⁷ Kum gwaj bakaprīkam dja gar akrānmā Metīndjwýnh kabēn man kōt ar amijo aba. Ar Xatanajbē aptā nhy m arym ar abē prōt ne. ⁸ Dja gar Metīndjwýnh man kōt amijo ajkamē nhy m arym amipānh ar aman ar awýr amijo ajkamē. Ar ajaxweja, on ajaxwe krātan amex kute mrāmri ne me aminhikra punu pōnh nhy m arym mex pyrāk. Ar aje amijo Metīndjwýnh mar ne jām ajaxwe prāmja, on aje amim ajaxwe'ā karōja krātan adjumar djā mex ne. ⁹ Ajaxwe prāmkam on adjumar punun on muwn kōt amra. On akeket krātan muwn on akīnh krātan adjumar punu:re ne. Ā ajaxwe prāmkam amijo ane. ¹⁰ Dja gar Bēnjadjwýr djwýnh rax man arym amijo angrin amijo akātām. Nhy m kam arym kāmā akamē.

¹¹ Akmere, āpnhīre ar, kwārik wānh abenā akabēn punu kēt. Metīndjwýnh ne arym gwaj bamā kukrādja jarēn gwaj bamā,

“Djā gām me amā aben jabē”, ane.

Kute gwaj bamā kabēn ja jarēnhkam gar atekam akamy'ā akabēn punu jarēn 'ā axwe

nhô. Mÿj ne gar arÿm aman ã akamy'ã akabên punuo ane? Bir, gar amim,

—Metÿndjwÿnh kukràdjà ja ne mex kêt, anen arÿm akamy'ã ar akabên punu. Ne kam arÿm o Metÿndjwÿnh kabên'ã punu jarên arÿm mar kêt ne kôt amijo aba kêt. Ne aje Metÿndjwÿnh kukràdjà'ã punu jarênhbit.

¹² Djâm we ar abê mÿjja ne gar amibu'ã me'ã axwe janhôro aba? Metÿndjwÿnh pydji ne arÿm me kute katât amijo ba'ã memã karô nhyr me arÿm kabên ma. Ta dja me utâr jabej nâr meo biknor jabej nhyr me arÿm me biknor tokry djâkam biknor jabej. Atemã me'ô kute meo anhÿr kêtumrêx. Kam ar ga akajgon kam me'ã axwe janhôr ar o aba.

Me amikukâm amijo àmra ne kute amijarênh nêje kute me akre.

¹³ Ar aje amijo adjâmratiya, ikabên 'ãno djan ama. Aje Metÿndjwÿnh mar kêt ne amijo adjâmrakam ga we memã kum,

—On ne nâr kryràr dja ba krî wãmã tèn bôx ne ije amim pi'ók kaprî kumexo atomã. Be, dja ba kam pi'ók kaprî pânih mebê mÿjja jamÿn amÿ memã ôro ikrî. Ne o ikrî:n arÿm pânih inhô pi'ók kaprî kumexo atom. Ne o ikrî: nhyr arÿm ijã amexmê na apêx. Ba kam arÿm akubyn tã, ane. Gar aje memã ã amijo adjâmrao anhÿrja gora ikabên 'ãno djan ama. ¹⁴ Dja ar ajã akati nhyr mÿjja ajmã ar ajo gar aje mar kêtumrêx. Atÿn tã:n atÿn nhÿtep dja ne kute mrãmri ne kakÿm ba pyràk. Kakÿm ba:n kam arÿm me aêrbê kêt ne tu kâjkwa mê bimràkkumrêx ne. Nãm ã atÿn tã:n me aêrbê tu akêto ane.

¹⁵ Kwârîk wânih ã memã amijo adjâmrao anhÿr kêt. Ga ren ar Metÿndjwÿnh man ren memã kum,

—Metÿndjwÿnh kute amim ijã karô kôt dja ba itÿn ne ar iba rà'ã jabej. Ba kam arÿm krî 'ókam itêm jabej. Nâr atemã idjâpênih jabej, ane. Ga ren ar ã memã anen arÿm ar amex.

¹⁶ Nhyr be, kati. Gar Metÿndjwÿnh mar kêt ne amikam akÿnh kadji amijo amra. Aje ã amijo adjâmrao anhÿrka ne ajaxwe.

¹⁷ Metÿndjwÿnh ne arÿm ar amã amrânih mex'ã karô gar arÿm aje mar. Dja ga mar kajgon kôt amijo aba kêt ne arÿm ajaxwe.

5

Me ô nèkrêx rÿnh kute amidjwÿnhbit mar.

Mat 13.22; Ruk 12.15; Xim k 6.6; Ap 18.15

¹ Me rÿnhmã ne ba memã kum,

—Ë, me anhô nèkrêx rÿnh, ba me amã arê. Dja apÿnh me akaprî djâri me awÿr bôxumrêx. Me akaprî ra:x kukâm dja ga me on muwn amra.

² Mÿkam? Bir, dja me anhô nèkrêx rax arÿm me abê rerekre ne. Te me anhô kubêkã mex nhyr kâpotire arÿm prÿne me abê apók ne. ³ Dja prÿne me abê anhô

mÿjja 'ók ne me abê amijo ajkê. Me anhô kên karÿrmê anhô kryt jaka dja prÿne me abê punure. Nhyr me kunÿ arÿm me anhô mÿjja punu pumÿn me ajã abenmã kum, “Be, omÿ. Djâm tãmwã mex got”? ane. Nhyr kam Metÿndjwÿnh arÿm me amã ajaxwe pânih jarê ga me atokry:. Atokry kute mrãmri ne kuwy'ã me xêtka me tokry pyràk. Be, mÿj kadji ne ga me amim anhô nèkrêx rÿnh atom nhyr kumex? Djâm we me aje amijo rÿnhmã? Kati. Me kute am-inhinomã amimênih djã nhô akatikam dja Metÿndjwÿnh me amã ajaxwe pânih jarê ga me atokry:.

⁴ Ë, akubyn amijo tèn amima. Ga me ajêx ne anhô àpênihmã kum, “Dja gar inhô bãygogo djê pa ba kam ar amã o pânih”, anhÿro aba. Nhyr me ê pa, ga me ate kam arÿm memã o pânih kêt. Tãm dja ga me akubyn amijo tèn ama. Djâm Metÿndjwÿnh kute me amar kêt got? Kati. Ë, me kute me amã ê kajgoja kum amijo akij ne kum, “Dja ga ijo angyrÿk”, ane nhyr arÿm me kuma. Metÿndjwÿnh ne me krãpti: ban memã Bênjadjwÿr djwÿnh. Uma:kumrêx ne arÿm me kute kum amijo àkjêrja ma.

⁵ Me ga ne ga me prÿne amijo djuw mexo aban abixaêr tÿ:xo aba. Aje mrãmri ne mry nhÿpti kute ate krân àkurbit mar nhyr me kute myt tãmkam par pyràk. On dja Metÿndjwÿnh me ajaxweo pânih ne. ⁶ Ga me arÿm aje me kute katât amijo bakumrêxmã axwe jarênih ne aje me par nhyr me kute aminêje me abê àptâr kêtumrêx. Tãm dja ga me akubyn amijo tèn ama. Nã bãm ã me nèkrêx rÿnh kute Metÿndjwÿnh mar kêtka memã ane.

Me kute amiwÿr Bênjadjwÿr djwÿnh jamâr 'iryamã.

⁷ Nhyr be, akmere, àpnhÿre ar, gwaj baje Metÿndjwÿnh markam me kute gwaj bajo bikênhkam, mÿj dja gwaj amim arên kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Bênjadjwÿr djwÿnh dja bôx ba kôt dja, ane. Bênjadjwÿr djwÿnh bôx gwaj kôt baku'êja dja gwaj kuma. Ne kam akrãnmã amiwÿr amâr 'iry:n 'ã badjukanga kêt. Ga, pur kre djwÿnh kute pur kreja pumÿ. Ne kam djwÿ mex jamâr 'iry:ja pumÿ. Nhyr kam kum ngo nhyr arÿm na bixadjwÿr mex ne. Nhyr kam djwÿ arÿm apôx ne 'y tÿx ne. ⁸ Dja gar kudjwa akrãnmã amiwÿr Bênjadjwÿr djwÿnh jamâr 'iry:n 'ã badjukanga kêt. Mÿkam? Bir, arÿm bôx 'yr gwaj kôt baku'ê 'yr.

⁹ Kwârîk wânih abên prÿkam abenã akabên kêt. Mÿkam? Bir, Metÿndjwÿnh kute pânih ar amã ajaxwe jarênih karô. Kwârîk wânih abenã anhÿr kêt. Memã axwe pânih jarênih djwÿnh arÿm bôx 'yr.

¹⁰ Ga, me bakukāmāreja ma. Metīndjwýnh kukwakam ujarēnh djwýnhja ma. Bēnjadjwýr djwýnh kukwakam ne me memā ujarēnh ar ba nhyim me 'ā ari meo bikēnho ba nhyim me amitokry maro ba. Nām me te meo anhyōro ba nhyim me akrānmā amiwýr Metīndjwýnh jamār 'iryin 'ā ukanga kêt. Dja gar me kudjwa ā amiwýr amār 'iryō ane.

¹¹ Nām me te meo anhyōro ban te mebē Metīndjwýnh kurēo ba nhyim me Metīndjwýnh'ā ukanga kêt-kumrēx. Me ja ne me kīnhkumrēx. Ja ne gar aje arým mar. Arým ne gar Djo'ā ujarēnh ma. Me bakukāmāre Djo te amitokry kumex maro ban amim Bēnjadjwýr djwýnh mar'ā ukanga kêt-kumrēx. Ne kam arým tokry mar'ā aminhinomā amimē nhyim Bēnjadjwýr djwýnh arým o djuw me:xkumrēx. Tām dja gar ama. Ga, Bēnjadjwýr djwýnh kum me kaprī:kumrēxja pumū.

¹² Akmere, āpnhīre ar, ar aje memā akabēn jarēnh nhyim me kute amar pydji kadjy djām aje kam kôt Metīndjwýnh nār ō mýjja'ō jarēnhmā? Kati. Kwārīk wānh aje memā akabēn pydjīn arēnhkôt memā kàjkwa jarēnh kêt. Kwārīk wānh aje memā akabēn pydjīn arēnhkôt memā pyka jarēnh kêt. Memā ar akabēn pýnhbit ne arē. Aje mrāmri mýjjao anhyōrmā. Kambit memā kum, "Nā. Dja ba ā o ane", ane. Nār, aje mýjjao anhyōr kētmā. Kambit memā kum, "Kati. Dja ba o anhyōr kêt", ane. Jabit memā arē. Memā akabēn pýnhbit ne arē. Kwārīk wānh memā akabēn jarē ne me kute ar amar pydji kadjy kôt memā apýnh mýjja jarē kêt. Metīndjwýnh ren ar amā ar ajaxwe jarē.

Me kute aben mar ne Metīndjwýnhmā abeno a'wýr.

¹³ Dja gar ajō akaprī jabej Metīndjwýnhmā amijo a'wý. Nār, ar ajō akīnhkumrēx jabej angrerkam kum amikīnh jarē.

¹⁴ Djā ne ar akam me'ō kané? Gē amiwýr me kute Jeju nhō me jao ba djwýnh 'wýn amiwýr aro bōx. Gē ar Metīndjwýnhmā o a'wýn arým Bēnjadjwýr djwýnh kukwakam kangōo kungrà. Kangō kute rōnykangō pyrākjaō kungrà. ¹⁵ Ne Bēnjadjwýr djwýnh kute me'ō kanējao mexmā tu amim kamnhīxkumrēx ne kum o a'wý nhyim arým ar kabēnkôt o mex ne kum týx jadjā. Amrēbē kute āpēnh jaxweo ba jabej dja arým axwe maro aknon kam ngyrk kêt ne.

¹⁶ Dja gar ajaxwe'ōkam akaprīn 'ā abenmā amikôt amijarē. Ne kam Metīndjwýnhmā abeno a'wý nhyim arým ar ajo mex. Godja gwaj bajaxwe kêt jabej ne kum badjā'wýr jabej. Ne badjā'wýr'ā batýx ne 'ā badjukanga kêt jabej nhyim kam Metīndjwýnh arým gwaj bakabēn kôt āpēnh rax.

¹⁷ Be, djām Erijbē wajanga? Kati. Erij umar kute mrāmri ne gwaj badjumar pyrāk.

Ne kam Metīndjwýnhmā kàjkwa ngrā'ā à'wýr týxkumrēx. Nhyim arým kôt namē amexkam kàjkwa ngrābit. Ne ajte namē amexkam kàjkwa ngrā ne. Ne ajte namē amexkam tām ne. Ne ajte nakam kàjkwa ngrā ne. ¹⁸ Ne kam ajte kum na'ā a'uw nhyim kabēn kôt ajte na axidjuw. Axidjuw nhyim kam djwý ajte ingrôt. Dja gwaj ā Metīndjwýnhmā badjā'wýro ane nhyim ā gwaj bakabēnkôt āpēnh raxo ane.

¹⁹ Akmere, āpnhīre ar, gēdja ar akam me'ō Metīndjwýnh kabēn katātja bē ate amijo ba jabej. Nhyim me'ō akubyn Metīndjwýnh'ýr o akēx jabej. ²⁰ Mýj dja kute arým 'ýr o akēxkam kuma? Bir, me'ō kute akubyn 'ýr o akēxja ne axwebē utā nhyim Metīndjwýnh arým me biknor tokry djābē utān kam kum apýnh axwe djāri krāptī akno.

Pedru kute memã pi'ôk kumrëx no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Pedru ne mehbê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Ar ja ne ar apýnh pykakôt ajmã nhyem me Jejukôt aro ajkê ne. Nhyem kam Pedru kute aro týx ne o kínhmã arkum pi'ôk no'ôk ne. Ne arkum,

—Mrãmri ne gwaj pykajabê babari Jejukôt batokry. Te batokry gwaj Jeju'a ban-grã týx. Arym gwaj bakutêp gwaj bakính djã dji. Gwaj Jeju'a amajakren kudjwa te batokryn tu amikajmãtã Jeju kamnhix ne bakính. Nãm ã Pedru arkum ane.

¹ Ibê Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba. Ba ne ba pi'ôk no'ôkkam ar amã ikabên jarê. Amrêbê gar apýnh me ô pykakôt aben bê abingrãnhja nhyem me kute ar ajo me bajtemo baja ba ar amã ikabên. Pykabê Pôtukam, Garaxakam Kapadókam, Adjijkam, Bixinijkam, ar aben bê abingrãnhja, ba ar amã ikabên jarê.

² Metíndjwýnh, me Babãm djwýnh arým amijo ar apytã. Amrêbê: mýjja kuní kator kêtiri amijo ar apytã. Kute príne amikukãm mýjja kuní markam amijo ar apytã. Karô ne ar ajo mexo ba gar arým kôt amextiren ajmã akute kêt ne ar aba. Ne kam katãt Jeju Kritu kabên man kôt ar amijo aba. Amrêbê: ne me bakukãmãre mry kamrôo me kaprêk nhyem Metíndjwýnh arým me axwe maro aknon mekam ngyrk kêt ne. Jakamdjwý arým Kritu píte'ykam ty nhyem kamrô prôt. Kam ne Metíndjwýnh arým ar ajaxwe maro aknon ar akam ngyrk kêt.

Gê tu kum ar akapri:kumrëx* gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mekumrëx ne.

Mýj ne me kute amiwýr kamnhixmã?

Rô 8.29; Ep 1.4; A Xim 1.9; Ped k 2.9

³ Ba Metíndjwýnhmã mextire jarê. Metíndjwýnh ne ra:xkumrëx. Kubê Bënjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu Bãm. Ta ne ukapri ra:xi. Ukapri raxkôt ne arým gwaj bamã amak bô. Ga, me nã kurũm apôxkam me umar djã nyja pumũ. Metíndjwýnhdjwý ne gwaj bajamak bô gwaj arým badjumar djã nyn kam bamã katãt amijo baba prãm ne bamã Metíndjwýnh kí:nhkumrëx. Jeju Kritu tyk ne akubyn tĩnkam ne arým gwaj bamã bajamak bô gwaj arým badjumar djã ny. Kute gwaj bamã bajamak bônhkam gwaj tu 'ýr babôxmã kamnhixkumrëx. Dja gwaj 'ýr bôx ne kôt ar baba rã'ã: rã'ã ne. ⁴ Nhyem kam arým gwaj bamã mýjja mexti:re ngã, gwaj bamã mýjja kume:x ngã. Djãm mýjja

rerekmã? Kati. Djãm punumã? Kati. Mýjja mex rã'ã: rã'ã ne. Kãjkwa djwýnhkam ne arým ar amã kudji.

⁵ Itýxo Metíndjwýnh kute mã amim ar apytãr mex ne ar ajo ba. Gar tu amim markumrëx nhyem kute mã 'ityxo ar apytãr mex ne ar ajo ba. Dja mã amim ar ajo ba: nhyem me kute aminhinomã amimênh djã nhô akati arým bôx. Bôx nhyem arým príne amimex kôt ar ajo mekumrëx.

⁶ Jakem godja gar apýnh mýjjakam akapri jabej. Me kum ar akurê nãr akanê nãr anhôbikwa'ô abê tyk nãr mýjja 'ôdjwýkam akapri jabej. On dja akapri kêt ne. Dja te akapri akĩnh:re. Mýkam? Bir, dja gar Metíndjwýnhkôt amexti:rekumrëx. Ja ne gar amiwýr kam ama. Kam ne gar akĩnh:re. Akapri japôkmã akĩnh:re.

⁷ Ga, kên karýrkam punu kuní kator kadjy me kute kuwykam adjwýrja pumũ. Nhyem kam arým mekumrëx. Ar gadjwý dja me kum ar akurê nãr akanê nãr anhôbikwa'ô abê tyk nãr mýjja 'ôdjwýkam akapri jabej. Kam dja gar amim Metíndjwýnh man amim maro amũ amikamên arým mar rax ne. Aje Metíndjwýnh mar raxkam akĩnhkumrëx. Kam akĩnh kên karýrkam me kínhja jakrenh me:x ne. Kên karýr dja on akuno. Nhyem be, ar ga dja gar tu amim Jeju Kritu mar raxkumrëx nhyem akubyn bôx ne apumũn ar ajã amim,

—Be, inhô me wã mex djô'ã ne me mã imex jarên irax jarê ba kam arým ikĩnhkumrëx, ane. Dja ã ar amex djô'ã ane.

⁸ Ar ga ne gar omũnh kêt. Te aje omũnh kêt ne amã abê:kumrëx. Te jakam aje omũnh kêt ne aje tu amim markumrëxkam arým akĩnhkumrëx ne te: aje akĩnh'ã memã amijarênh mex prãmje. ⁹ Metíndjwýnh kute ar apytãrmã gar tu amim Kritu markumrëx nhyem arým ar apytã gar kam arým akĩnhkumrëx.

¹⁰ Djãm amrêbê: ne Metíndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh kute gwaj bapytãr mar? Mýjja Metíndjwýnh kute gwaj bapytãrmã djãm me kute mar? Kati. Nãm me memã kum,

—Metíndjwýnh ta dja i tu kum me kapri:kumrëx, anhýro ba. Jabit ne me arê. Ne kam te: kute amikukãm gwaj bapytãr mar mex prãmje. Nãm me te: kute marmã príne abenãkôt abenã Metíndjwýnh kabên jarên abenãkôt,

¹¹ —Je tó, mýj xêja ne Metíndjwýnh ta tu mekam ukapri:kumrëx? Mýj dja me utãr on? Nhýnh amex jakam dja ã meo ane? Nãm me ã amim ane. Nhyem Kritu Karô me kadjwýnhbê amijo kajkep ne memã Kritu'a ajarê. Nãm memã kum,

* 1:2 Djãm ar ga ne gar adjukapri nhyem pãnh arým kum ar akapri Kati. Ta ne tu kum ar akapri:kumrëx.

—Dja tokryn kam î arým raxkumrêx. Nâm â Karô memâ ane nhym me te: kute amikukâm gwaj bapytâr mar mex prâmjje. Mýjjao kute gwaj bapytâr ja te kute mar mex prâmjje.

¹² Nhym kam Metîndjwýnh arým memâ kum,

—Djâm me ajâ ne ba ikabên ja jarê ga me te: aje mar mexmâ? Kati. Tû:mrâm me akamingrânyre'â ne ba ikabên jarê, ane. Metîndjwýnh memâ ane nhym kam 'âtûmkam ujarênh djwýnh ar arým kaj bê ar amâ Kritu'â ujarênh ny jarê. Kute kajkwa kurûm memâ Metîndjwýnh Karô janorkôt me ar amâ arê gar gajbit arým ama. Kadjy mrânň djwýnhdjwý te kute mar prâmjje gar gajbit arým ama.

Me mexti:ren axwe kêt ne ar ba'â kute memâ karô.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 2.10; Xit 2.14

¹³ Ar aje markam dja gar ano tÿx ne ajamak mex ne ajaxwe kêt kadjy amijâno djan mrâmri akînh djâkam amakkumrêx. Kwârîk wânh kam amak katêri 'â adjukanga kêt. Dja Jeju Kritu bôx ne arým memâ amijo amirît ne arým ar amâ akînh djâ nhôrkumrêx. ¹⁴ Ga, me prîre kute nâ kabên mar ne kôt kute amijo baja pumû. Ar gadjwý dja gar Metîndjwýnh kabên man kôt ar amijo aba. Amrêbê ne gar ajamakkre kêt ne amâ mýjja punu kînh. Kwârîk wânh akubyn amâ kînh kêt. ¹⁵ Metîndjwýnh ne mexti:ren axwe kêtumrêx. Ar ga dja gar Metîndjwýnhkôt amextiren ajaxwe kêt ne ar aba. Amrânň kunîkôt ajmâ akute kêt ne ar aba. Metîndjwýnh ta ne amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. ¹⁶ Amrêbê: ne me bakukâmâremâ kum,

“Ba ne ba imexi:ren ijaxwe kêtumrêx ne ar iba.

Dja gar ikudjwa amextiren ajaxwe kêt ne ar aba.”

Nâm â me bakukâmâremâ ane nhym me arým 'â pi'ók no'ók. Kam dja gar amexi:ren ajaxwe kêt ne ar aba.

¹⁷ Kajkwakam me Babâm djwýnhmâ ne gar amijo a'uw. Ta ne kute me kunî axwe markam kute memâ axwe pânň jarênh. Me kute axwekôt amijo badjari 'ânň dja memâ pânň jarênho tê. Dja katât me kunîmâ pânň jarê. Ar gadjwý kute ar amâ ajaxwe pânň jarênh karô amijâno djan ar aba. Ga, me me bajtem nhô pykakam ar bakam amijâno âm ne katât kute amijo baja pumû. Ar gadjwý pykakam ar abari amâ Metîndjwýnh pyman amijâno dja. Ajaxwe kêt kadjy amijâno djan katât ar amijo aba.

¹⁸ Amrêbê ne gar te ajaxwe kêtma ar akukâmâkjê kukradjâ kôt amijo aba kajgo:n ajaxwe râ'â. Nhym kam Kritu arým ar ajaxweo pânň nhym kam Metîndjwýnh arým

tu ar amâ axwe kêt jarê gar kum ajaxwe kêt. Djâm kryt jakao nâr kên karýro ne ar ajaxweo pânň? Kati.

¹⁹ Metîndjwýnh ne kum kra kînh. Nâm te kum kînh ne arým pykamâ ano nhym arým amikamrôo ar ajaxweo pânň. Ga, me bakukâmâre kute mryki'âtomtî par ne kute Metîndjwýnhmâ bôrja pumû. Mry punu kêt ne prîne kâ mex ne me kupa. Kritudjwý ajmâ kute kêt ne axwe kêtumrêx ne arým ar ajaxweo pânň. Pîte'ykam ne kamrô prôt ne arým tyn kam arým o ar ajaxweo pânň. Kam dja gar amijâno djan katât ar amijo aba.

²⁰ Mrâmri ne Metîndjwýnh amim Kritu'â karôkumrêx. Amim tyk'â karôkumrêx. Pykamê kajkwamê mýjja kunî kêtîri ne amim 'â karôkumrêx. Ne kam 'âtûmkam arým ar akadjy Krituo amirît ne. Mýjja kunî kute aminhinomâ amimênh djâ nhô akati jakam arým o amirît ne. ²¹ Nâm ar akadjy o amirît gar aje kôt tu amim Metîndjwýnh markumrêx. Nâm o amirît nhym ty nhym akubyn o tîň ne amiraxo o rax nhym arým ra:x ne uma:kumrêx. Mýj kadjy? Bir, gar aje tu amim Metîndjwýnh markumrêx ne aje amiwýr kôt atîň kamnhîxmâ. Ja kadjy ne akubyn Krituo tîň nhym arým ra:xkumrêx.

²² Jakam ne gar arým kabên katât man kôt ar amijo aban arým ajmâ akute kêt ne ar aban arým mrâmri amâ me abê katâtumrêx. Jeju kukwakam me bakamyja amâ me abê katâtumrêx. Kam, dja gar â anen amim ajaxwe'o'â karô kêtumrêx ne arým ar amâ aben jabê.

²³ Ga, te bægogo 'y mex ne punu prâmjja pumû. Nhym me bægogo 'y mex kre nhym arým ingrôtja pumû. Ar gadjwý ne me ar amâ Metîndjwýnh kabên jarê, Metîndjwýnh kabên kute mýjja 'y pyrâk ne me ar amâ arê. Nhym me kute ar amâ arênhja ne kute me âkre pyrâk. Djâm Metîndjwýnh kabên punu prâm? Kati. Mex râ'â: râ'â. Tâm ne me ar amâ arê gar aman arým tu amim Metîndjwýnh markumrêx. Nâ gâm ar mýjja nhingrôt mân prâbê tu amim markumrêx. Nhym kam arým ar amâ ajamak bô gar arým adjumar djâ ny kute mrâmri ne me prîre bixadjwýr nykam umar djâ ny pyrâk. Ne kam arým amâ Metîndjwýnh kînh ne aje mar prâm: ne aje katât amijo aba prâm: ne. Metîndjwýnh ne amikabên pýnh ne arê. Djâm kute atemâ kabên 'o jarênhmâ ne kute o kabên tûm japanh ne o biknormâ? Arkati. Kute amikabêno biknor kêtumrêx. ²⁴ Ikabênja kôt ne me amrêbê: me bakukâmâremâ kabên jarênh memâ kum, “Ga, bôja pumû. Bô tîň 'ikrânne ne arým mjô.

Me badjwý ne gu me bakunî batîň ne ar baba 'ikrânne.

Ga, pidjôrâ mexkumrêxja pumû. Pidjôrâ mex 'ikrânne ne arým rôrôk ne. Me badjwý ne gu me bamex 'ikrânne.

²⁵ NhyM be, Metîndjwýnh ne amikabên pýnh ne arê. Djâm kute iby atemâ kabên 'ô jarênh ne kute o kabên tûm japanh ne o biknormâ? Arkati. Kute mar týx rã'ã: rã'ã ne."†

Nâm me ã me bakukâmâremã ane. Kam ne gwaj kabên mar pýnh. Amrêbê ne me kaj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Kabên pydjîn arê gar mar pydji.

2

¹ Me kute ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênh ar aje mar pydjikam on wãnh me kãxã akabên punu kanga.

Aje memã ajêxkôt me noo abiknor on wãnh kanga.

On wãnh ajêx ne aje amijo Jeju mar mexja kanga.

Me'ô nhô mýjja'ã angyrk on wãnh kanga.

Akabên punu kunî on wãnh kanga.

² Metîndjwýnh kabên kute me kã kangô pyràk dja ga amã kînh. Aje me prîre rwýk ny pyràk kute kum kã djãnh pyràk ã amã kabên kînh o ane. Ne kabên maro tē:n maro amũ amikamên mar ra:x ne. ³ Aje arým amim Bênjadjwýr djwýnh mex kakinhkam dja ga ã amã kabên kînh o ane.

Kute Kritu'ã kên jakre.

⁴ Kritu ne kute kên pyràk. NhyM be, kên ne tîn ne ar ba kêt. NhyM be, Kritubit ne tîn ne ar ba. Kute kên pyràk gar arým 'ýr bôx. NhyM me kwý arým kanga. NhyM be, Metîndjwýnh ta arým amijo utã. Kute o me utã kadjy arým amijo utã. Kum kînhkumrêx kute mrãmri ne me kum kên pãnh rax kînh pyràk.

⁵ Ar gadjwý ne gar aje apýnh kên pyràk. NhyM be, kên ne tîn ne ar ba kêt. Ar gajbit ne gar atîn ne ar aba. Aje apýnh kên pyràk. Ga, me bakukâmâre kute kēno Metîndjwýnh nhô kikreti nhípêxa pumũ. Ar gadjwý ne Metîndjwýnh arým ar ajo kran ar amã Karô jano nhyM kam arým ar akam nhýn ar ajo ba. Gar kam arým abeno anhôbikwa mexo mô. Nãm ar ajo kute mrãmri ne kēno kikreti nhípêxo môr pyràk. Ne kam ajte amim ar apumjuw, kute ar ajo me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnhmã ne ar apumjuw. Ga, me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh kute Metîndjwýnh nhô kikretikam kum mry bôr nhyM kum kînhja pumũ.

Ar gadjwý Karô kute ar ajo bakam ne gar kum apýnh kînh djã nhôro aba nhyM kum kînh. Ar aje tu amim Jeju Kritu markam ne kum kînh. ⁶ Be, nhyM kam Metîndjwýnh kên'ã Kritu jakre. Kên pãnh raxja, me kum kînhja'ã ne akren me bakukâmâremã kum,

"Ota ba krîraxbê Xijãokam kēno kikremo ka-
jpa nhyM dja. Kēn mexkumrêx, kēn
pãnh rax ne ba amijo utãn kudja.

Me kute tu amim kēnja markumrêx dja me
pijãm kadjy kêtumrêx."

Nãm Metîndjwýnh ã Kritu'ã me
bakukâmâremã ane nhyM me arým 'ã pi'ók
no'ók ne. ⁷ Ar ga ne gar arým tu amim Kritu
markumrêx ne arým amã kînh. Amã kînh
kute mrãmri ne me kum kên pãnh rax kînh
pyràk.

NhyM be, me amakkre kêtja ne me kute
amim Kritu mar kêt ne kanga. NhyM be,
Metîndjwýnh ta arým kajmã kum rax kamê
nhyM arým ra:x. Kritu'ã ne amrêbê me
bakukâmâre memã ajarê. Nãm me memã
kum,

"E kum kên ja ne me kute kikreo ãm
djwýnhja kute kikremã armã te omün
kam bôm kumê.

Kên ja ne arým kute kikremo kajpar, kum
kajpar týxi", ane.

Be ga, me bakukâmâre kute amrêbê: memã
anhýr kôt me arým kute Kritu kangaja
pumũ. NhyM kam Metîndjwýnh arým kajmã
kum rax kamê nhyM arým ra:x ne. ⁸ Nãm me
memã kum,

"Kên ne kute me par tok nhyM kam me
rôrök prãm kumrêx", ane.

Me amakkre kêt ne me kute me rôrôkja
pyràk. Nãm me kute amim Kritu mar kêt ne
kam arým me biknor tokry djãkam akuno.
Metîndjwýnh kute amrêbê: me'ã amim karô
kôt dja me arým akuno.

⁹ NhyM be, ar ga ne Metîndjwýnh arým
amijo ar apytã. Ar ga ne gar aje mrãmri
ne me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh rûnh
pyràk. NhyM Bênjadjwýr djwýnh ne ar ajo
ba. Ar abê Metîndjwýnh nhô me wýnhkumrêx
nhyM arým amim ar ajo ba. Ar gajbit ne
amim ar ajo ba. Amrêbê ne gar ajaxwe:
ne aje mrãmri ne me akamãt kô tykkam
rôrök baja pyràk. Gar ari ajaxweo aba nhyM
Metîndjwýnh arým amiwýr ar ajuw ne ar ajo
ba. Jakam ar aje mrãmri ne me irãkam katãt
ba pyràk ne katãt Metîndjwýnh kôt ar amijo
aba. Ne kam arým memã ra:xmê mextire 'ã
adjujarênh ar aba. ¹⁰ Amrêbê ne gar ate me
kajgo kôt ar aba. NhyM Metîndjwýnh arým
jakam ar ajo kran amikôt ar ajo ba. Amrêbê
ne kum ar akapri kêt. Ne kam arým jakam
kum ar akapri.

¹¹ Ga, me me bajtem nhô pykakam ar
baja pumũ. Djâm me kute amikukràdjã
kangan me bajtem kukràdjã marn kôt amijo
ba prãm? Kati. Ar gadjwý ne gar me kum
Metîndjwýnh kînh kêtja mê ro'ã ar aba. Me
kum amidjwýnhbito kînh prãm kam axwe:.
Me axwe kôt ar ajaxwe puma:. Djâm ar
aje Metîndjwýnh kukràdjã kangan me axwe

† 1:25 Kute amikabên jarênh ne o biknor kêtumrêx. Kute apýnh mýjja jarênh kôt dja mýjja kunî apôx mexkumrêx.

kukràdjâ 'amýnh ne kôt ajaxwemâ? Kati. Kwârîk wânh. Dja gar Metîndjwýnhmâ amijangri tÿx.

¹² Me kute Metîndjwýnh mar kêtjamê ro'â ar abakam dja gar katât ar amijo aba. Nhyam kam me ar apumûn arým ar ajâ 'êx jabej ne arîk ar ajâ kute,

—Ga, me axweja pumû, anhÿr jabej. Kwârîk wânh râ'â. Ar ga dja gar memâ katât ar amijo aban adjukaprî. Katât ar amijo aba: nhyam kam Kritu arým bôx. Bôx nhyam me arým amiman Metîndjwýnhmâ kum,

—Mrâmri amexkumrêx. Me kute amim amarja katât ar amijo ban ukaprî. Ba kam gadjwý amex ma. Mrâmri amexkumrêx, ane. Dja me ar akatât pumûn arým â Metîndjwýnhmâ ane.

Me kute me bënjadjwýr kabên marmâ.

Rô 13.1; Xit 3.1

¹³ Ba ar amâ arê gar ama. Dja gar pykakam me bënjadjwýr kabên kunî ma. Mýkam? Bir, gar arým kâjkwakam anhô Bënjadjwýr djwýnh kabên maro aba. Ta ne arým ar amâ me'â karôn ar amâ,

—Pykakam ar anhô bënjadjwýr kabên ma, ane. Kute ar amâ anhÿrkam ar aje pykakam anhô bënjadjwýrdjwý kabên marmâ. Bënjadjwýr raxo kute me bënjadjwýr kunî jakrenhja dja gar kabên ma. ¹⁴ Nâr me bënjadjwýr kute atâri ar amâ ýr ja dja gar kabên ma.

Metîndjwýnh ta ne ar amâ me bënjadjwýr jano. Ta ne ar amâ aje me kabên marmâ arê. Mýj kadjy ne ar amâ me arê? Bir, dja me bënjadjwýr me axweo bikênho ba. Nâr, dja me katât kute amijo bajamâ mex jarêho ba. Me kute â meo anhÿr kadjy ne ar amâ me bënjadjwýr jarê. Kam, dja gar me bënjadjwýr kabên man katât ar amijo aba. ¹⁵ Katât ar amijo aba nhyam kam me kwý ar ajâ kabên kajgo kumex jarê. Me bën kati dja me â ar ajâ ane. Kwârîk wânh râ'â. Ar ga dja gar arek katât ar amijo aban 'â adjukanga kêt. Nhyam kam amû me krâptî arým ar amexkôt ar apumûn arým me kabên kajgoja mar kêt. Nhyam kam me arým anhîkrên arek dja. Dja gar aje katât amijo abao â me kabên kajgoja nhÿto ane. Metîndjwýnh kute ar amâ 'â karô kôt dja gar â ane.

¹⁶ Amrêbê ne gar te ajaxwe kêtma ne ajaxwe râ'â. Jakam ne Kritu arým ar ajaxwebê ar apytân arým ar amâ tÿx jangij. Ar ajaxwebê ar atÿxkam ar ga ne gar arek mekôt ar aban adjumar mex. Arek mekôt ar abakam kwârîk wânh arîk ar aba kêt. Ga, me kwý kute,

—Ba ne ba arek mekôt ar iban idjumar mex, anhÿrja pumû. Nâm me anen kam arîk ar ban axwe:. Ne kam me kute

mrâmri ne me kute kubêkâ mex jangjênh ne kadjwýnhbê punu râ'â pyrâk. Kwârîk wânh â amijo anhÿr kêt. Ar ga dja gar abê Metîndjwýnh nhô âpênhkumrêx ne kum adjâpênh tÿx ne katât kabên man kôt ar amijo aba.

¹⁷ Me kunî ar aje kâjmâ memâ rax kamênh kadjy dja gar amima. Jeju kukwakam ar aje meo akamyja ar amâ me abê. Amâ Metîndjwýnh rax pyman bënjadjwýr raxja kâjmâ kum rax kamê.

¹⁸ Me kute ar ajô ar apa 'amýnh gar memâ adjâpênh kajgo ar aba ar, ar amâ ne ba ikabên jarê. Dja gar akrânmâ pykakam ar ajo ba djwýnhmâ adjâpênh katât ne rax ma. Djâm ar ajo ba djwýnh mex ne kabôt katikambit dja gar kabên kôt kum adjâpênh katât? Kati. Âkrê prâmkamdjwý kum adjâpênh katât.

¹⁹ Mýj dja gar nêh kam arým Metîndjwýnhho kînh nhyam ar amâ mex jarê? Bir, dja gar katât Metîndjwýnh kabên man kôt ar amijo aba. Nhyam kôt me arým ar ajo ajkê gar kôt arým atokry ne akaprî ma. Kam dja gar Metîndjwýnhho kînh nhyam arým ar amâ mex jarê.

²⁰ Godja gar ajaxwe nhyam me pân h ar ajo bikênh jabej gar kam akrânmâ amïtokry mar jabej. Djâm kam gar arým Metîndjwýnhho kînh nhyam kute ar amâ mex jarênhmâ? Kati. Nhyam be, godja gar katât ar amijo aba nhyam me arým kôt ar ajo bikênh jabej gar kam akrânmâ atokry mar jabej. Katât ar aje amijo abakambit dja gar arým Metîndjwýnhho kînh nhyam ar amâ amex jarê. ²¹ Katât ar aje amijo abakôt me kute ar ajo bikênh gar kôt atokry. Ja kadjy ne Metîndjwýnh amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Ga, Kritudjwý gwaj bakadjy tokryja pumû. Gwaj baje kudjwa katât amijo baban kôt batokry kadjy ne gwaj bakadjy tokry.

²² “Djâ nâm Kritu axwe? Kati. Djâ nâm memâ 'êx ne me noo akno? Kati.”*

²³ Me kum âjêkrak djâ nâm amipân h memâ akij? Kati. Tokrykam djâ nâm me kangró? Kati. Nâm Metîndjwýnhmâ amïjarê. Kute katât memâ axwe pân h jarênh djwýnhkumrêx jamâ ne amïjarê. ²⁴ Kritu ta ne pite'ykam gwaj bajaxweo pân h. Mýj kadjy ne gwaj bajaxweo pân h? Bir, gwaj bamâ bajaxweo prâm kêt kadjy.

Ga, me tyk kum axwe prâm kêtja pumû. Gwaj badjwý arým batykmân prâbê hamâ bajaxweo prâm kêt ne ar baban baje kabên marn kôt baje amijo baba prâm. Ja kadjy ne arým gwaj bajaxweo pân h. Mry kâ punuo ne me prîne òm nhyam kam Metîndjwýnh arým kôt gwaj bajo mex gwaj kam â bamâ bajaxweo prâm kêt ane. ²⁵ Ga, mryo ba

* 2:22 Amrêbê ne Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnhbê Idjaij ja jarê nhyam kam Pedru kôt arê.

djwÿnh kêt kam mrykî'ätomti arÿm no biknor ne ate ar baja pumû. Ar gadjwÿ ne gar ate ar aba. Nhy m be, jakam gar arÿm ajo ba djwÿnh Jeju'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo aba nhy m arÿm ar apytâro ba.

3

Kute prômê mjên m̄ abenã karô.

Xit 2.2; Xim k 2.9, 3.11

¹ Ê, ar apa, arÿm ar amjênwã, ar amã ne ba ikabên ne. Dja gar akrãnmã amjên kabên maro aba. Ar ajo amjên kute amim Metîndjwÿnh kabên mar prãm kêt jabej ga dja ga katãt kabên kôt ar amijo aban ï arÿm 'ÿr o akêx ne. ² Godja te amim Metîndjwÿnh kabên mar kêt ne arÿm apumû. Katãt aje amijo aban amã Metîndjwÿnh rax py-makôt arÿm apumû. Ne kam amex kôt arÿm Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

³ Be, mÿj dja ga amexkam akute nhy m me kum akînh ne? Djãm akunhêrkam nãr djãm akî prîne mex nãr djãm apÿnh anhô kên karÿrkam nãr djãm aje akã mex jangjênkam? Djãm akunhêr jabit ne arÿm kôt amex? Kati.

⁴ Bir, mÿj dja ga ga amexkam akute nhy m me kum akînh ne? Bir, dja ga anhôkre kad-jwÿnhbê akabên mexbit man memã aprîren akrãnmã memã abên rereko aba nhy m me arÿm kum akînhkumrêx. Nhy m kam Metîndjwÿnhdjwÿ kum akî:nhkumrêx kute mrãmri ne me kum ô mÿjja pãnh rax kînh pyrãk.

⁵ Amrêbê ne me bakukãmãre nire kwÿ mextiren axwe kêt ne ar ba. Ne Metîndjwÿnh kanãrrãm ar ban arÿm kabên mexbit jarên akrãnmã mjên kabên maro ba. ⁶ Ga, Xara kute Abraão kabên marja pumû. Nãm katãt kôt ar amijo ban kum rax jarên ar o ba. Ar aje Xara tãmdjwÿ pyrãk dja gar kudjwa amjên kabên man arÿm atînh prãm kêt.

⁷ Ê, ar apa, arÿm ar aprôwã, ar amãdjwÿ ne ba ikabên ne. Kwãrik wãnh amidjwÿnhbit maro aba kêt ne prîne amim aprô maro aba. Ajitÿxo aje aprô jakrenhkam kum aprîren amã abê. Djãm amã aprô jabê kêt nhy m Metîndjwÿnh kute amarmã? Aje kum amijo adjã'wÿr nhy m kute amarmã? Kati. Dja ga amã abê kêt nhy m Metîndjwÿnh arÿm amar kêt. Nhy m be dja ga amã aprô jabê nhy m arÿm akabên ma. Djãm apydji ne Metîndjwÿnhkôt atînh ne ar abamã? Kati. Metîndjwÿnh djukaprikôt ne ga aprômê kôt ar atînh ne ar abamã.

Me kute katãt amijo bamã.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.12

⁸ Jakam ne ba ar akunimã ikabên. Gora ar akunî axikôt abenmã akabên jarê. Kwãrik wãnh amidjwÿnhbit maro aba kêt. Dja gar aben maro aba. Kute me kamy kum kamy

jabê pyrãk dja gar ã amã aben jabêo ane. Ar amã aben kaprînh amijo angrin akãtãm ne ar abeno aba.

⁹ Kwãrik wãnh me'ô ar ajo ajkê gar amipãnh o abikên kêt. Nãr, kwãrik wãnh me'ô ar amã akij gar amipãnh kum adjãkjêr kêt. Ate dja gar kum akabên mex jarên o djuw mex. Ar aje ã abenmã anhÿr kadji ne Metîndjwÿnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ja dja gar aman ikabên kôt amijo ane nhy m Metîndjwÿnh ï arÿm ar amã akînh djã ngãn ar ajo djuw mex. ¹⁰ Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Ar adjumar mex ne atînh 'iryn ar abamã djãm ar amã ja kînh? Mÿj dja gar kadji amijon?

Bir, kwãrik wãnh akabên punu'ô jarên kêt. Aje me noo abiknor kadji, kwãrik wãnh memã ajêx kêt.

¹¹ Godja me arîk ar ban axwe on memã akãx. Ar ga dja gar ajaxwe kêt ne amã me kaprî.

Ar akunî abenkam adjumar mex kadji dja gar aben nêje aben jakren akabôt katin ar aba ne 'ã adjukanga kêt.

¹² Mÿkam dja gar abenkam adjumar mex? Bir, Bênjadjwÿr djwÿnh kute katãt me kute amijo baja pumûnh.

Ne kam me kute kum amijo a'wÿrkam arÿm kute me kabên marn kam kute me kabên kôt memã ipêx.

Nhy m be, me axweja ne Metîndjwÿnh arÿm mekam no kã nhãnh ngyrk ne arÿm mekã aptã”, ane.

Me kute amrêbê: me bakukãmãremã anhÿrkam dja gar ã amexo ane.

¹³ Ar amex prãm kam djãm me kute ar ajo bikên prãm? Kati. ¹⁴ Nãr gar katãt ar amijo aba nhy m me kôt ar ajo bikên jabej gar arÿm atokry. Atokry japôkmã akînh. Akînh ja dja gar ama. Kwãrik wãnh kam ar amã me uma kêt ne atînh prãm kêt.

¹⁵ Ne ate Bênjadjwÿr djwÿnh, Metîndjwÿnh ma. Ne mexo umatija ma. Ne ano tÿx. Amikôt aje memã amijarên kadji ano tÿx. Dja me abej akukij ne amã,

—Mÿj ne ga aman arÿm, “Dja ba Metîndjwÿnh kôt itînh ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhÿro aba? Mÿj ne ga ama? ane. Dja me ã abej akukjêro ane ga kam amikôt memã amijarên memã kum,

—Kritu ikadji ty. Ba arÿm tu amim markumrêx. Kam dja ba Metîndjwÿnh kôt itînh ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Kwãrik wãnh memã bêx kêt. Metîndjwÿnh mexo uma dja gar aman memã aprîren memã amijarê.

¹⁶ Dja gar katãt ar amijo aban amikam ajaxwe'ô mar kêt nhy m me arÿm ar ajã 'êx ne memã kum,

—Djãm tãmwã katãt kute amijo ba got? Kati, axwe, anhÿro ba. Kwãrik wãnh rã'ã. Dja te me ar ajã anhÿro ba, ar ga dja gar

katât amijo aba râ'â. Ne katât amijo aba tâmtâ: nhyam kam me arÿm ar akatâtkumrêx kôt ar apumûn arÿm amikam pijâm ne. Me amikam pijâmmâ dja gar katât amijo ar aba râ'â.

¹⁷ Mÿkam ne me ar ajâ kabên punu? Bir, godja Metîndjwÿnh ar atokry'â amim karô jabej. Kute ar ajâ amim karô kôt ne me ar ajâ kabên punu gar arÿm atokry. Ajaxwe kêt ne atokry. Ne te atokry ne Metîndjwÿnhmâbit amexkumrêx. Nhyam be, me kwÿ axwekumrêx nhyam Metîndjwÿnh arÿm memâ axwe jarê nhyam me arÿm tokry:. Nhyam be, ga te ajaxwe kêt ne atokry, ja ne mex.

¹⁸ Be ga, Kritudjwÿ tokryja pumû. Gwaj bajaxwekôt tokry. Gwaj bajaxwekumrêx nhyam ta axwe kêtumrêx ne arÿm gwaj bajaxwe pânhtokry. Kute Metîndjwÿnh'ÿr gwaj bajo akêx kadjy tokry. Nâm me kubî. Kritu nhikumrêx nhyam me kubî. Nhyam kam Metîndjwÿnh Karô akubyn o tîn ne.

¹⁹ Amrêbê: Nôwe me bakukâmâremê ro'â ar bakam ne ngô me imex nhyam me arÿm ty. Nhyam kam Metîndjwÿnh arÿm me karôbê ijê. Me tîn ne ar bari ne Metîndjwÿnh arÿm Nôwemâ Karô jano nhyam arÿm kum arê. Kum arê nhyam kuman arÿm kâj bê me akren memâ kum,

—Ar ajaxwe:. On wânht ajaxwemâ anhire. Nâm â memâ anhÿro ba. Kute kâ raxo âmri ne â memâ anhÿro ba.

²⁰ Nôwe te memâ ane nhyam me axwe râ'â ne. Nhyam kam Metîndjwÿnh ngyrk tôte: te me kute amijaxwe krâ'ÿrmâ kam ama:. Nhyam kam ngô arÿm me imex nhyam me arÿm ty. Nhyam kam Metîndjwÿnh arÿm me karôbê ijê. Nhyam be, me ngrêrebit arÿm amim kabên ma. Ar kubê 8bit arÿm amim kabên man arÿm wânht axwemâ ire. Ne kam arÿm kâmâ wadjân kam tyk kêt. Ga, ar kute amim Metîndjwÿnh mar ne arÿm kâkam ÿrja pumû. Kam Metîndjwÿnh arÿm ngôkam ar utân ar aro ba.

²¹ Gwaj badjwÿ ne gwaj tu amim Kritu markumrêx nhyam me arÿm ngômâ gwaj bajangij. Mÿj'â ne ngô kurûm bajapôxja amijakre? Bir, Jejumê ro'â akubyn batîn'â ne amijakre. Gwaj Jejumê ro'â akubyn batînkam ne gwaj arÿm Jejukôt katât ar amijo baba. Djâm mÿjja punu'ô gwaj bahî'â atom nhyam me gwaj bajâ ku'ô? Kati Gwaj katât ar amijo baban arÿm amim,

—Metîndjwÿnh ne katât ije amijo ibakôt kute imar, anen arÿm bakînhkumrêx ne. Ja'â ne ngô kurûm bajapôxja amijakre.

²² Mrâmri ne Jeju akubyn tîn kâjkwamâ wabin arÿm Metîndjwÿnh djubôk'ânht nhÿ. Bênjadjwÿr rax ne memâ nhÿ ne kute raxo,

umao mÿjja kunî, me kunî jakrenht. Kute kadjy mrânht djwÿnhmê me bēnjadjwÿrmê me 'itÿx kunî jakrenht mex ne kabēno me anoro nhÿ.

4

Me kute katât Metîndjwÿnh kabên kôt amijo ba'â kute memâ karô.

Ep 4.17; Kor 3.5

¹ Kritu nhikumrêx ne arÿm gwaj bapânht tokry. Ar aje ja markam dja gar amikukâm mâ amim,

—Badjwÿ dja ba kudjwa itokry, ane. Dja gar â amim ane. Mÿkam? Bir, dja gwaj kudjwa batokryn arÿm amim Metîndjwÿnh mar tÿx ne kam arÿm bajaxwe prâm kêtumrêx ² ne bamâ mÿjja punu kînh kêt. Djâm me axwe kôt dja gwaj amidjwÿnhbit kînh kadjy amima, bamâ mÿjja punu kînh kadjy amima? Kati:. Arÿm Kritu kudjwa batokrykam dja gwaj Metîndjwÿnh kabên man kôt amijo baba kadjy amima.

³ Amrêbê me kute Metîndjwÿnh mar kêtja kôt gar amijo aban aprô djwÿnh kupa'â nâr amjên djwÿnh kupa'â akurê aba. Ne amâ mÿjja punu kînh. Ne kadjwati kangôkam* ajajbâ. Ne me torkam abixaêr punu. Ne kadjwati kangôkam aben tÿx jabej. Ne mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmâ amijarêno aba. Ja ne punu:re. Nhyam Metîndjwÿnh ar akam ngyrk. Gar kam arÿm Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

⁴ Nhyam kam me amakkre kêt arÿm ar ajâ kabên. Me kute axweo ba tÿx râ'âkam ar ajâ kabên ne. Me abenmâ kum,

—Je tôte, mÿkam ne me arÿm gwaj bakôt bixaêr kêt? anen kam arîk abenmâ kum,

—Nâm gwaj ba kôt ar ba kêt. Axwe. Nâm me â abenmâ ar ajâ ane.

⁵ Me wâ dja me î prîne amijaxwe kôt Metîndjwÿnhmâ amijarê nhyam arÿm memâ axwe pânht jarê. Kute memâ axwe pânht jarênh kadjy arÿm memâ dja. Me tînmê me tykmê arÿm memâ dja. ⁶ Ê, me arÿm tykja me tînrî ne me memâ Kritu'â ajarê. Mÿj kadjy? Bir, me tînrî, pykakam ar bari kute amijaxwe mar ne kam arÿm tykkam Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba kadjy ne me memâ arê.

⁷ Me kunî kute aminhinomâ amimênh djâ nhô akati bôx 'ÿr. Kam dja gar akrâ mex kadjy amiman ajaxwe kêt kadjy amijâno djan kum akabêno aba.

⁸ Ar aje Metîndjwÿnhmâ akabênkam amex. Nhyam be, ar amâ aben jabêkam gar arÿm ar amexo amû amikamên arÿm ar amexti:re. Kam ar amâ aben jabê:. Dja gar amâ aben

* 4:3 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibânht kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

jabên arým aben jaxwe kräptio aknon mar kêt ne.

⁹ Dja gar abenmä anhürkwä jarên abenkam aku. Kwärík wänh aben kãxã ar anhö mýjja'ã maje amim,

—Mýj kadjy dja ba kum inhö mýjja jarê? anhyr kêt. ¹⁰⁻¹¹ Metîndjwýnh Karö ne ar amã adjãpênh djã'ã karö. Apýnh ar anhi djãri ar amã 'ã karö gar apýnh adjãpênh djã maro aba.

Ar ajö aje memã kabên jarênh'ã kute ar amã karöja, Metîndjwýnh kabênkumrêx dja gar memã arê. Kwärík wänh memã kabên kajgo'ö jarênh kêt.

Ne ajte kute ar ajömã aje meo djuw mex'ã karöja dja gar memã mýjja nhöro aba ne me kadjy adjãpênhkumrêx. Aje meo djuw mex kadjy Metîndjwýnh arým ar amã týx jadja. Dja gar arerek kêt ne meo djuw mexo aba. Metîndjwýnh ne ukapri:kumrêx. Ar gadjwý dja gar adjukapri:kumrêx ne ar adjãpênh djã'ã adjukanga kêt ne memã adjãpênh ar aba. Memã adjãpênh kuniköt dja me arým Metîndjwýnhmä mextire jarê. Ne kum,

—Ga ne ga adjukapri:kumrêx. Akabênköt ne Jeju Kritu böx. Ba arým tu amim markumrêx, ane. Metîndjwýnh ne ra:x ne kute me kunio ba djwýnh. Rax rä'ã: rä'ã ne. Ne ren me kuní kum rax jarê. Mrãmri. Tãm ne ja.

Me kum me kute amim Kritu marja kurê.

Mat 10.16; Dju r 16.1; Pir 1.29; Idja 12.3

¹² Akmere, äpnhire ar, ba ar amã arê gar ama. Ga, me kute kuwykam kên karýr jadjwýrja pumü. Me adjuw nhyr ör ne xêr nhyr mýjja punu kuní apöx. Ar gadjwý dja ar akapri djã ar ajo ba gar atokry: ne. Birãm ar amãbit ne kute me kute amim Jeju marja tokry prãm kêt pyrãk. Gar kam amim,

—Je tö ba ne ba ije amim Jeju maro iba nhyr itokry ja ijo ba. Mýkam? ane. Kwärík wänh amim ja jarênh kêt. ¹³ Be ga, Kritu tokryja pumü. Me kute amim Kritu mar kräptidjwý kôt tokry. Ar gadjwý dja gar kôt atokry. Kwärík wänh kam akapri kêt. Dja Kritu me:xxumrêx ne uma:n arým böx. Godja jakam kôt atokry jabej dja gar böxkam akínhti:rekumrêx.

¹⁴ Ar aje amim Kritu mar nhyr me arým kam kum ar akurê. Djãm kam ar akapri got? Ga, Metîndjwýnh Karö ar amë amijo kajkepja pumü. Karö ra:xxumrêx ar amë amijo kajkep. Kam te me kum ar akurê gar akínhkumrêx. Me ta ne me Kritu'ã kabên punu. Nhyr be, ar ga ne gar kum mextire jarê.

¹⁵ Nhyr be, dja ar ajö aje me par nhyr me kôt ajo ajkê ga atokry. Nãr, adjãkínhi nhyr me kôt ajo ajkê ga atokry. Nãr aje amim me kukjêr prãm nhyr me kute amã amijarênh ga aje amü memã me arênh prãm. Nhyr me

arým kôt ajo ajkê ga atokry. Nãr ajaxwe 'ö nhyr me kôt ajo ajkê ga atokry. Djãm kam akính? Kati. Ajaxwekam akapri:kumrêx. Kwärík wänh ã amijo anhyr kêt.

¹⁶ Nhyr be, aje nrãmri amim Kritu markumrêx nhyr me arým kôt ajo ajkê ga atokry. Kwärík wänh kam apijãm kêt. Dja ga kam Metîndjwýnhmä rax jarên kum,

—Djünwã, ije amim Kritu markam ne me ijo ajkê ba itokry. Ba kam ikínhkumrêx, ane.

¹⁷ Apýnh gwaj baje marja Metîndjwýnh kute gwaj bajaxwe jabej amim gwaj bakukjêrmã. Ö akati gwaj bawýr böx 'yr. Gwaj bajo dja amim me kukjêrmo krax. Gwaj bajo kute memo kraxkam mýj dja í arým me amakkre kêt kam nê? Bir, dja me axwe jabej amim me kukij nhyr me arým amijaxwe kôt kum amijarê. Nhyr kam arým memã pãnh rax jarê. Me kute Kritu'ã ujarênh ny mar kêt pãnh tokry rax jarê. ¹⁸ Amrêbê: ne me bakukãmãre ije ar amã arênhja kôt memã kum,

“Metîndjwýnh kute me katãt kute amijo baja pytãr ne tö, kam äpênh rax.

Nhyr kam mã dja me axwemê me kute Metîndjwýnhbê amijo akêxja mekam ne?

Bir, nrãmri dja memã pãnh jarê nhyr me axwe pãnh tokrykumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã memã ane.

¹⁹ Tãm ne ja. Metîndjwýnh kute ar ajã amim karö kôt dja gar katãt ar amijo aban ajmã akute kêt ne ar aba. Ne te katãt amijo aban arým atokry jabej. Kum amijarê gê ta ar atokrykam ar apytã. Metîndjwýnh kute ar anhipêx djwýnh kute ar amarkumrêx ne ar ajã ukanga kêt kumrêx. Kum amijarê gê ta ar ajo ba.

5

Kute meo ba djwýnhmä äpênh'ã karö.

¹ Ar akam ar abê Jeju nhö me jao aba djwýnhwã ba ar amã ikabên jarên ar adjãpênh djã'ã ar amã karö. Dja gar ikabên ma. Ota, badjwý ibê Jeju nhö me jao iba djwýnh. Ba ne ba Kritu tokryköt omü. Dja ba ajte omü. Djãm rerekren kajgo ba omü? Kati. Dja ra:x ne uma: ba arým omün kôt ar iba.

² Ga, me kute me ö krito djuw mex nhyr memã abatãnhja pumü. Ar gadjwý dja gar wãkam me kute amim Jeju marmã arênho aba. Memã Metîndjwýnh kabên jarênho aba gê me mar mexo amü amikamên mar rax ne. Djãm me'ö ne kute ar amã ar aje meo aba'ã äpnênh týx gar amã uman kabên kôt ar aje me omünho abamã? Kati. Ar ga dja gar amã me omünh kính ne meo aba. Djãm ar aje pi'ök kapri:bit mar ne aje amim o adjãptãr kadjy meo abamã? Kati. Ar amã me kínhkam dja gar me o aba. ³ Djãm ar aje

amiraxo adjãmran Metĩndjwýnh nhõ me ja janoro abamã? Kati.

Ga, mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh õ kritt kukãm katãt baja pumũ. Katãt ba nhym õ kritt arým kõt katãt amijo ba. Ar gadjwý dja gar Metĩndjwýnh nhõ me ja kukãm katãt ar amijo aba gẽ me ajã amim, "Ba gêt kudjwa", anen arým ar akudjwa katãt ar amijo ba.

⁴ Ga, me kute aben rer djãja pumũ. Kam me'õ kute me kunĩ rerja dja kĩnh djã'ã arým amim krãdjẽ byn kutu. Pi'õo krãdjẽ tu. Nhym kam pi'õo krãdjẽ tẽmbẽ punu. Ar gadjwý dja gar katãt õ me ja kukãm amijo aba mex ne arým amim akĩnh djã by. Õ me ja o ba djwýnh djwýnh dja bõx. Jeju dja bõx ne arým ar amã ar akĩnh djã mexti:re ngã gar arým amim aby. Djãm ar akĩnh djã rerekmã? Djãm punumã? Arkati. Kute ar amã ar akĩnh djã nhõr ja dja mex rã'ã: rã'ã ne.

⁵ Ar ajabatãnh nyredjwý, ba ar amã ik-abẽn jarẽ. Dja gar mebẽngêt kabẽn ma. Arým me abatãnhkam dja gar me kabẽn man kõt ar amijo aban amim,

—Djãm ije iraxo me akrenh? Kati. Ikajgo, anen abenmã amijo angrin akajgo. Mýkam? Bir, amrẽbẽ: me bakukãmãre memã kum, "Me amijo àmra prãmja Metĩndjwýnh arým mebẽ aptã.

Nhym be, me kute amijo kajgo dja Metĩndjwýnh tu mekam ukaprĩkumrêx", ane.

⁶ Metĩndjwýnh 'ityxo kubẽ kumkati dja gar rax man kam arým amijo akajgo. Amijo akajgo: nhym ĩ akati 'õkam arým kãjmã ar akamẽn ar ajo rax ne. ⁷ Dja gar rax ma:n kum ar adjumar punu djã kunĩ jarẽnhõ aba. Kute ar amar ne ar ajo djuw mexo ýrkam ã kum anhyro abao ane.

⁸ Ar ano mex ne amijã ano týx ne aminẽje rĩt. Ga, rop jamrexe kãr ar baja pumũ. Nãm kute mry'õ krẽnmã abej ar ba. Akurẽ djwýnhbẽ Xatanajdjwý ne 'ity:x ne àkrẽ: ne kabẽn 'ity:x ne me abej ar ba. Kute me'õbẽ Jeju kurẽmã nhym 'ã ukangamã ne abej ar ba. ⁹ Dja gar tu amim Metĩndjwýnh mar týxkumrêx ne 'ã adjukanga kêt ne o arým Xatanajbẽ aptãn arek kubẽ dja. Xatanaj ar abẽ Jeju kurẽ prãm ne ajte pyka kunĩkõt me bakamydjwýbẽ kurẽ prãm. Jeju kukwakam ar aje meo akamyjabẽ kurẽ prãm nhym me ar akudjwa arým tokry. Ja dja gar aman kubẽ aptã.

¹⁰ Metĩndjwýnh ta ne tu kum me kaprĩ:kumrêx* ne prĩne kute me kunĩõ djuw me:xkumrêx. Ta ne Kritu djãpẽnhkõt amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Dja gar õ kãjkwakam kõt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne amiwýr ar ajuw. Be, ar atokry

* 5:10 Djãm me ba ne gu me badjukaprĩ nhym pãnh kum me bakaprĩ Kati. Me ba ne gu me badjukaprĩ kêt. Ta ne kum me bakaprĩkumrêx.

kãjbẽ 'irykam dja prĩne ar ajo mex. Ta dja akubyn ar amã týx jadjã gar kõt adjãm týx ne 'ã ar adjukanga kêtumrêx. ¹¹ Gẽ me kunĩ kum mex jarẽnh rã'ã: rã'ã ne. Gẽ me kunĩmã rax rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

¹² Ije ar amã ikabẽn jarẽnh ja ne ba Xibanumã arẽ nhym arým 'ã pi'õk no'õk gar arým amim arẽ. Me bakamybẽ Xibanu ne tu amim Jeju markumrêx ne 'ã ukanga kêtumrêx. Ba ar amã ikabẽn jarẽnh 'ikrãn nhym 'ã pi'õk no'õk ne. Ar akĩnhmã ne ba ar amã arẽ. Ba ar amã mrãmri Metĩndjwýnh ta tu kum ar akaprĩkumrêx jarẽ. Kam dja gar tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêtumrêx.

¹³ Krĩrãxbẽ Babirõnijkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja ne me ar amã kabẽn mex jarẽ. Metĩndjwýnh kute meo ba kadjy arým amijo me utã. Ar gadjwý arým amijo ar apytã. Makõdjwý ar amã kabẽn mex jarẽ. Tãm ne mã ikõt ajkamẽn arým kute ikra pyrãk.

¹⁴ Dja gar abenwýr bõx ne abenmã ak-abẽn mex jarẽn aben pa krij. Ar amã aben jabẽkam aben pa krijn aben tatak ne.

Gẽ ar aje amim Kritu Jeju mar kunĩwã umar mex. Tãm ne ja.

Pedru kute memã atāri pi'òk no'òk ne ja.

Jejukòt ba djwýnhbê Pedru ajte arkum pi'òk no'òk ne. Tyk kètri ne arkum pi'òk no'òk ne. Tekrekam Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh 'êxnhî bôxmã ne arkum arê ne kam arkum,

—Dja gar Jeju'abit angràn amũ aje maro amikamên kadjy katàt ar amijo aba. Akati 'òkam dja Jeju akubyn bôx ne pyka jao apêx. Kam dja ar amã pyka jakam kukràdjà kînh rax kêt. Dja í apêx gwaj Jeju akubyn bôx kamnhîxê ar baba. Nãm ã Pedru arkum ane.

¹ Ba ibê Ximão Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba. Ba ne ba ar amã ikabên ne. Gwaj Batíndjwýnhmê gwaj bapytàr djwýnh ar ta ne ar arým gwaj bamã axwe kêt jarê. Jeju Kritubê ne gwaj bapytàr djwýnh. Ar ta ne ar gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým tu amim markumrêx ne bamã kînhkumrêx. Ar amã ne ba ikabên jarê.

² Gê Metíndjwýnh tu kum ar akapri:kumrêx* gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

Me ba mex'ã kute memã karõ.

Kõ k 1.4

³ Metíndjwýnh ne mexo uma:n pñne mex ne axwe kêtumrêx. Arým amiwýr gwaj bajuw gwaj tu amim markumrêx nhym 'ityxkòt arým gwaj bamã Karõ jano. Ne gwaj bamã kabên jarê gwaj arým bamã kînh ne kòt ar amijo baban kam arým kòt batîn ne ar baba rà'ã: rà'ã ne. Gwaj kam bajaxwe kang-an bamex prãm. ⁴ Kòt ne kute gwaj bamã mýjja jarênh mãmđji. Kute gwaj bamã mýjja mexti:rekumrêx jarênh. Dja gwaj amiwýr mýjjakam amakbê ta mexo bamex. Ja kadjy ne gwaj bamã mýjja mexti:re jarê. Me kum Metíndjwýnh kînh kêtja ne me mýjja punu kumexo ba. Me 'êxnhî. Me kum me kurê. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurê ba. Me mýjja punu kumex jao ba. Gwaj ba dja gwaj bamã mýjja punu kînh kêt ne tu kangakumrêx. Ja kadjy ne Metíndjwýnh gwaj bamã mýjja mextire jarênh mãmđji.

⁵ Kute gwaj bamã mýjja nhõrmã arênhkam dja gar amikrà kêt ne amex. Arým ar aje tu amim Metíndjwýnh markumrêxkam dja gar amex.

Amex ne ajte Metíndjwýnh mar mexo amũ amikamên mar rax ne.

⁶ Metíndjwýnh mar rax ne ajte ajaxwe kêt kadjy amijãno dja.

Ajaxwe kêt kadjy amijãno djan ajte Metíndjwýnh kòt ar amijo aba.

Kòt ar amijo aba'ã adjukanga kêt.

'Ã adjukanga kêt ne ajte mex kòt amex.

⁷ Mex kòt amex ne ajte Jeju kukwakam akamy arkam adjukapri. Arkam adjukapri kute me axikòt apõx abenkam ukapri pyràk.

Arkam adjukaprin ajte amã me kunî jabê.

⁸ Dja gar ã aba mexo anen aba mexo amũ amikamên aba me:xkumrêx. Ga, pidjõ ó me:xkumrêxja pumũ. Nhym me kum kî:nhkumrêx. Ne kam kam kapri kêtumrêx. Ar gadjwý dja gar aba me:xkumrêx ne aka-jgo kêtumrêx nhym Bënjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu arým kum akînhkumrêx ne akam kapri kêtumrêx.

⁹ Nhym be, godja gar ajõ aba mex kêt ne aba punu jabej. Aje mrãmri ne me no rà kute amybým mýjja pumũnh kêt pyràk ne aje mar rerekre. Metíndjwýnh ne arým ar ajaxwe tũm maro aknon akam ngryk kêt. Nhym be, ar ga ne gar arým jao ajamak kêt katin arým mar kêt ne.

¹⁰ Kam, akmere, àpnhîre ar, amibêx ne markumrêx. Djãm mrãmri ne Metíndjwýnh amijo ar apytàn amiwýr ar ajuw ne ar ajo bakumrêx? Ja dja gar amibêx ne markumrêx. Ne kam arým amim,

—Nã. Mrãmri ne Metíndjwýnh arým amijo ipytàn ijo bakumrêx, ane. Dja gar ije ar amã arênhja kòt amijo aba mex ne kam Metíndjwýnhbê amijo akêx kêtumrêx.

¹¹ Dja gar aba mexo ane nhym kam arým Bënjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu bôx. Kubê ne gwaj bapytàr djwýnh. Dja bôx ne õ kãjkwamã ar ajo mòn ar ajo bôx ne arým ar amã,

—Aj. On amrê wadjã. Ota, ar anhõ mýjja mexti:rekumrêx. Ba dja ba ar ajo iba. Jakam dja ba me kunî:õ iba rà'ã: rà'ã ne, ane. Dja gar pykakam aba mexo ane nhym arým ar ajo bôx ne ã ar amã ane.

Metíndjwýnh kabên pýnh ne kute memã arênh.

Ep 4.1; Kor 1.10; Ped k 1.15; Ap 3.4

¹² Kam dja ba ije ar amã ar aba mex ja'ã karõ 'ãno dja. Arým ne ba ar amã tãm jarê gar arým aman arým kòt amijo aba mex. Kwãrik wãnh rà'ã. Dja ba ajte ar amã tãm jarênh ajte ar amã tãm jarê gar arým mar týt ne. Ne kam aba mex'ã adjukanga kêt.

¹³ Nã bãm amim,

—Pykakam itîn ne ar ibari dja ba mã arkum arê gê ar mar týt. Tãm ne mexkumrêx. Nã bãm ã amim anen kam arým mã ar amã arê. ¹⁴ Mrãmri ityk arým ijo rãm ne ja. Bënjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu ne imã arê ba arým kuma. Ga, kubêkãtio kíkreja pumũ. Nãm me kungràn arým mã tẽ. Badjwý dja ba ty nhym inhî wãnh nõ.

¹⁵ Itînri dja ba ar amã karõ 'ãno dja. Ar aba

* ¹ 2 Djãm ar ga ne gar adjukapri nhym pãnh arým kum ar akapri Kati. Ta ne tu kum ar akapri:kumrêx.

mex'ã ar amã karõ 'ãno dja. Dja ba ty gar mã mã mex ne mar tÿx ne arÿm 'ã adjukanga kêtukumrêx.

¹⁶ Gwaj banhõ Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu arÿm bõx ne 'itÿxkõt mÿjja pumÿnh kêt nhîpêxo ba. Bar memã 'ã idjujarênh ar iba. Djãm me kabênh kajgokõt ne bar amijo iban arÿm ar amã me ujarênh kajgo jarê? Kati. Djã ne me ta amin,

—Ba dja ba memã 'ã ajarênh prïne idjujarênhõ irõ mex gê me idjujarênh ma? Dja me kuman aben djõ'ã amÿ abenmã arênhõ ba, ane. Djã ne me ã amim anen 'êx ne arÿm amÿ imã arê ba me ujarênh kajgoja man arÿm me ô'ã amÿ ar amã arê? Kati. Ar ba ne bar Jeju pumÿnhkumrêx ne kam kõt ar amã 'ã ajarê. Jejubê ne Bênjadjwÿrbê kumkatibê Kritu ne me kunî, mÿjja kunõ ba. Bar omÿn arÿm ar amã tãmja'ã ajarê.

¹⁷⁻¹⁸ Amrêbê ne bar Jeju pumÿ. Metÿndjwÿnh nhõ krãnhkam ne bar djan arÿm kam Metÿndjwÿnh kabênh ma. Jejumê ro'ã ne bar djan arÿm kuma. Kakrã jadjênh tÿ:x ne me:xkumrêx ne arÿm Jeju kuno bar omÿ. Nhyam kam Metÿndjwÿnh arÿm kãjkwa kurÿm Jeju'ã ar imã kabênh jarê. Kakrã jadjênh tÿ:x kurÿm ne ar imã 'ã kabênh jarênh kam,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikÿnhkumrêx. Nãm ã Jeju'ã ane bar arÿm kabênh ma. Ga, Metÿndjwÿnh, me Babãm ta kute kam rax jarênhja pumÿ. Kum kÿ:nh jarênhja pumÿ bar arÿm kuma.

¹⁹ Be, nã bãm ar Jeju pumÿn Metÿndjwÿnh kabênh ma. Nhyam be, amrêbê ne me bakukãmãre Metÿndjwÿnh kukwakam kabênh jarê. Metÿndjwÿnh ne kabênh pÿnh ne arê gwaj mar pÿnh. Dja gwaj on Metÿndjwÿnh kabênh mar 'ãno dja.

Ga, ngõnh pøk kryre kute akamãt kõ tyk kurwÿja pumÿ. Me'õ ne o akamãt kurwÿ ne arÿm amim kam mÿjja pumÿnhõ ba. Metÿndjwÿnh kabêndjwÿ dja gwaj mar 'ãno djan arÿm mÿjja mar kêt maro tẽ. Arÿm mÿjja kute apõxmã maro tẽ. Dja gwaj mar 'ãno badjãmo tẽ:n arÿm mÿjja'ÿr o bõx ne arÿm prïne mÿjja pumÿnh mex ne.

Ga, umajÿrti noti kãjmã mrãnhja pumÿ. Kãjmã mrã nhyam me arÿm abenmã kum, "Arÿm akati 'ÿr", ane. Nhyam kam akati ban arÿm akati nhyam kam me arÿm mÿjja kunî pumÿnh mex ne. Gwaj badjwÿ dja gwaj Metÿndjwÿnh kabênh mar 'ãno badjãmo mõ:n arÿm Kritu'ÿr o babõxkumrêx. Nhyam kam arÿm akubyn bõx gwaj arÿm prïne omÿnh mex nhyam arÿm me:xkumrêx ne dja. Gwaj kam prïne mÿjja kunî pumÿnh mexkumrêx.

²⁰⁻²¹ Amrêbê: me bakukãmãre Metÿndjwÿnh kukwakam kabênh jarê nhyam me 'ã pi'ók no'ók ne. Djãm kabênh jarênh djwÿnh ta ne amikabênh man o Metÿndjwÿnh kabênh ne arê? Kati. Metÿndjwÿnh Karõ ta ne

ngrêk nhyam kam kabênh man Metÿndjwÿnh kabênh kõt arê. Karõkõt kute arênhkam djãm gwaj baje pi'õkkam kabênh jarênh kajgo ne tu kabênh mar, tu mÿjja'ã kute kabênh jarênhja mar? Kati. Gwaj ba baje tu mar kêt. Dja gwaj Karõ kumrêx ma nhyam arÿm gwaj bajamak bõ gwaj kam pi'õkkam kabênh jarê. Ne kam arÿm kõt kuma.

2

Me ta kute amijo 'êx ne kute Metÿndjwÿnh kabênh jarênh.

Djuda 3

¹ Nhyam be, me bakukãmãre kwÿ ne me arÿm amijo 'êx ne memã kum,

—Metÿndjwÿnh kukwakam ne ba ar amã arê, anhÿro ba ne arÿm Metÿndjwÿnh kupa'ã memã mÿjja kwÿ'ã ujarênh ar ba. Ar akamdjwÿ dja me kwÿ ta amijo Metÿndjwÿnh mar mex ne ate kupa'ã ar amã mÿjja kwÿ'ã ujarênh ar ba. Dja me 'êx ne kraxkam ujarênh mexkumrêx. Ne ujarênhõ tẽ:n kam arÿm 'ênhõt kam kupa'ã ajarê:n kam arÿm me akwÿ noo akno. Ne arÿm Metÿndjwÿnh bê ar ajo akêx. Dja me ajte Bênjadjwÿr djwÿnh'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Jeju me axweo pãnhkumrêx? Kati. Nãm me 'êx, anhÿro ba. Anhÿro ba:n arÿm me aêrbê tyn arÿm me biknor tokry djãkam akuno.

² Me 'êxnhÿ ja ne me prõ prãm, mjên prãm ar ba. Dja me krãptÿ me 'êxnhÿ man me kõt prõ prãm, mjên prãm ar ba. Nhyam me kãtãm me omÿn arÿm abenmã kum,

—Be, djãm me kute amim Jeju mar wãkam me mex got? Me axwe, anhÿro ba.

³ Me kute Metÿndjwÿnh'ã 'êxja dja me amim mÿjja rÿnhõ atom prãm ne Metÿndjwÿnh kupa'ã ar amã mÿjja kwÿ jarênh arÿm ar anoo akno. Ga, me kute memã nèkrêx nhõr ne pãnh pi'ók kaprÿ jamÿnhja pumÿ. Ar gadjwÿ dja me ar ajo õ nèkrêx pyrãk ne ar anoo aknon arÿm ar abê pi'ók kaprÿ jamÿ. Djãm Metÿndjwÿnh ate krãn ar ban kute me mar kêt? Djã nãm õtdjwan me omÿnh kêt? Kati. Dja me aêrbê mrãmri memã axwe pãnh jarênhkumrêx nhyam me arÿm me biknor tokry djãkam akuno.

⁴ Djãm me axwe kajgo? Djãm pãnh kêt? Kati. Metÿndjwÿnh kute memã axweo pãnhkumrêx. Nhyam kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ, djãm kute memã axweo pãnh kêt? Kati. Pãnh ne arÿm apa:rmã me biknor tokry djãkam me kumê. Ne kam akamãt kõ tykkam me bẽ ijê, mrãmri me kute kãxirãxo me 'ãprekam me kute me bẽ ijê tÿx pyrãk. Dja 'ãtÿm nhyam memã axwe pãnh jarênh nhõ akati arÿm bõx. Kute kam memã axwe pãnh jarênh kadjy Metÿndjwÿnh arÿm me bẽ ijê. Dja memã axwe pãnh jarê.

⁵ Me bakukãmãre Nôwe bu'ã me jadjwý, djãm me axwe kajgo? Kati. Me axwe kajgo kêt. Pãnh. Nôwe te kãj bê me kute katãt amijo ba'ã memã karõo ba nhyim me axwe rã'ã ne. Memã 'ã karõo ba: nhyim arým me'ã ngõ tãm ne me kunĩ nhimex ne. Nhyim be, Nôwemẽ Ar kubẽ 7bit ne Metĩndjwýnh ngõ tãmbẽ ar utã.

⁶ Krĩraxbẽ Xõtõmamẽ Gomorakamdjwý djãm me axwe kajgo? Kati. Kajgo kêt. Pãnhkumrẽx. Arým ne Metĩndjwýnh memã axweo pãnh nhyim me kunĩ arým xêr nhyim arým mýjja prãbit nõ. Mýj kadjy? Bir, jakam me amakkre kêt kunĩ kute mar ne kum Metĩndjwýnh pymamã. Ja kadjy ne ã memã axweo pãnhõ ane.

⁷ Ne kam me'õbẽ Rodjwý. Ro axwe kêt nhyim Metĩndjwýnh arým utã. Xõtõmakam ne me ari prõ, mjên kupa'ã kurẽ ban axweti ba. Nhyim Ro axwe kêt ne arým mekam pijãm ne kaprĩre ne. ⁸ Ne me axwe kêt me omũn ne me maro ba. Ne kam me õ'ã akati kunĩkõt kadjwýnhbẽ tokry. Nhyim kam Metĩndjwýnh arým Ro pytãn arým me axwe kunĩ ga.

⁹ Ga, Metĩndjwýnh kute Ro pytãr mar mezkumrẽxia pumũ. Me kute Metĩndjwýnh mar ne kõt kute amijo badjwý ne Metĩndjwýnh kute me utãr mar mezkumrẽx. Kute kaprĩbẽ me utãr mar mezkumrẽx. Me axwedjwý Metĩndjwýnh kute mebẽ ijẽ mar. Mýj kadjy dja mebẽ ijẽ? Bir, dja ã memã axwe pãnh jarẽ. Kute memã axwe pãnh jarẽnh kadjy dja mebẽ ijẽ.

¹⁰ Me kute Metĩndjwýnh'ã 'ẽxja ne me kum amidjwýnhbõto kĩnh prãm. Ne kam kum mýjja punu kĩnh. Me ja ne ba ar amã arẽnh 'ãno dja. Metĩndjwýnh dja mebẽ ijẽ. Me kum me rũnh kunĩ kurẽnh kum me uma kêt. Me amakkre kêt ne amijo ãmra prãm ne tĩn prãm kêt ne tu me rũnh'ã kabẽnh punu. Me kwý ne me te uma nhyim me 'ẽxnhĩja tu me'ã kabẽnh punu. ¹¹ Nhyim be, Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh umaro 'itýxo kute me 'ẽxnhĩja jakrenh mex. Nãm me te 'itýx djãm me kute Metĩndjwýnhmã kum, "Me axwekumrẽx", anhýr mã? Kati.

¹² Nhyim be, me 'ẽxnhĩja ne me kute mry pyrãk. Mýj kadjy ne mry ar ba? Bir, me kute par ne kute kur kadjy. Me kute Metĩndjwýnh'ã 'ẽxadjwý. Mýj kadjy ne me ar ba? Bir, dja Metĩndjwýnh ã meo akno nhyim me arým me biknor tokry djãkam akuno. Me kute mry pyrãk ne kute me mar kêt kam tu me'ã kabẽnh punu.

¹³ Me 'ẽxnhĩja ne me Metĩndjwýnh kabẽnh kupa'ã memã arẽnhõ ba. Kam, dja Metĩndjwýnh memã axweo pãnh nhyim me tokry. Nãm me pijãm kêt ne a'uri axwe ban õ kwý krẽnh kõt o ikõn kam ajbãn kurẽ ban kam we kĩnhkumrẽx. Be, me ja ne me ar amã amibẽnh amijo amran arým ar aro'ã krĩn aku. Ar aro'ã akun ar amã 'ẽx ne ar anoo biknoro

ba. Ga, me kã mekxam mýjja 'õk, me ngrã 'ã arikkam punuja pumũ. Ar gadjwý ne me punuo ar apunu.

¹⁴ Nãm me mebẽ prõ nãr mjẽno ãkĩnh kadjy ari no prõt ne kum axwe prãm. Nhyim me kwý kute amim Jeju mar rerekre nhyim me arĩk memã 'ẽx ne me noo aknon arým amiwýr meo akẽx nhyim me mekõt axwe. Nãm me kute amim mýjja rũnhõ atom kadjy no mextire ne Xatanaj man kõt ar amijo ba. Me kute mrãmri ne me tãmdjwý kute ingêt kõt amijo ba pyrãk. Metĩndjwýnh ne amrẽbẽ: me'ã amim,

—Me wã dja ba me kanga nhyim me arým me biknor tokry djãkam akuno, ane.

¹⁵ Nãm me tu Metĩndjwýnh nhõ pry kangakumrẽx ne arým me bakukãmãre Barãõja kõt ar amijo ba. Bedjo kute Barãõ djirja kõt ar amijo ba. Me'õ ne Barãõmã kum,

—Dja ga Metĩndjwýnhbẽ mebẽ idjaer kurẽnh kum, "Dja ga mebẽ idjaero ajkẽ", ane. Ota, pãnh nekẽrẽx kumex. Nãm me ã Barãõmã ane nhyim arým kum nekẽrẽx kĩnh ne me kabẽnh kõt me'ýr tẽ. ¹⁶ Me'ýr tẽ: nhyim Metĩndjwýnh arým õ mrymã me kabẽnh jadjã nhyim mry arým Barãõmã kabẽnh ne. Bibãnh ne axwe ja nõje kum kabẽnh nhyim arým Metĩndjwýnhbẽ me kurẽ kêt ne.

¹⁷ Be, me kute Metĩndjwýnh'ã 'ẽxja ne me kabẽnh kajgo jarẽnh kumex. Ga, ngõmkwatikam arým ngõ ngrãja pumũ. Me kum kór ne 'ýr bõx nhyim kam ngõ kêt ne kre kajgo. Nhyim me arým kam kaprĩre. Ar gadjwý dja me 'ẽxnhĩ Metĩndjwýnh kupa'ã ar amã mýjja kwý jarẽ: gar aman arým akaprĩre. Ga, kakũm kók djãbêr týxkam arĩk baja pumũ. Djãm Metĩndjwýnh ne me 'ẽxnhĩõ ba? Kati. Mýj kukràdjã punu kõt ne me ta arĩk ba. Kute kakũm arĩk ba pyrãk. Kam ne me mekam kaprĩre. Metĩndjwýnh dja tu akamãt kó tykkam me rẽnhkumrẽx nhyim me arek kam ar ba rã'ã: rã'ã ne. Arým ne me kadjy akamãt kó tyk dji.

¹⁸ Nãm me amijo 'ẽx ne amijo amran mã memã kum,

—Ba ne ba ikabẽnh katãtkumrẽx, anhýro ba. Nhyim me kute amidjwýnhõ kĩnh prãm arým mekõt axwe prãm. Nhyim me 'ẽxnhĩja me kute amidjwýnhõ kĩnh'ã memã ãpnẽnhõ ba. Ne memã kum,

—Ajrã. Amidjwýnhõ kĩnhõ aba. Dja ga ikõn kam ajbãn akurẽ aban abixaer tý:x ne arým akĩnhkumrẽx, ane. Me ã memã anhýro ba. Metĩndjwýnh ajbir amiwýr meo akẽxo mõ nhyim me 'ẽxnhĩja arým memã 'ẽx nhyim me arým me maro ba. Ne kam arým Metĩndjwýnh bẽ amijo akẽx ne me 'ẽxnhĩ kõt amijo mõ.

¹⁹ Xatanaj kute me 'ẽxnhĩja pa 'amýnh týx ne amipunu kõt ar meo ba. Nhyim kam me 'ẽx ne memã kum,

—Ikabênkôt dja ga amidjwýnho kînho aba. Djãm aje amidjwýnho kînho nhym Metîndjwýnho akam ngyrkãmã? Arkati. Dja ga amidjwýnho kînho ne arým akînhibit, ane. Me kute Metîndjwýnho 'ã ãxja ne me ã memã anhýro ba. Ba ar amã arê gar ama. Ga, me kute me pa 'amýnho nhym ne arým kum ãpênho kajgo ne kaprî baja pumû. Me kaprî ba:n te kute kubê amijo pôxmã. Me axwedjwý ne me axwe râ'ãn te ta axwe kêtãmã. Me kute mrãmri ne me pa 'amýnho týx nhym me te kute amijo pôx prãmjeja pyrãk.

²⁰ Bir, godja me'õ jaxweja arým kute amim Bênjadjwýr djwýnhoê Jeju Kritu marn 'ýr akêx, gwaj bapytãr djwýnhoja 'ýr akêx ne me kum Metîndjwýnho kînho kêt djãpênho punujabê amiptã. Ne kam akubyn me axwe'ýr akêx ne ajte mekôt axwe jabej, mrãmri akubyn mekôt axwekam arým axwe ra:x.

²¹ Be, katãt Metîndjwýnho kabên kôt kute amijo baja ne me'õja arým kute mar mex. Ne ren mar kêt ne ren kãjbê axwe. Nhym be, kati. Arým ne mar mex. Nãm te mar mex ne arým kubê amijo akêx. Kam ne arým axwe ra:x ne. Metîndjwýnho me kute katãt amijo ba'ã kute memã karökôt kabênja ne arým mar mex ne arým kubê amijo akêx ne arým axwe ra:x ne.

²² Amrêbê: me bakukãmãre kabên kôt ne me'õja arým ã amijo akêxo ane. Me bakukãmãre memã kum,

“Ropre ne arým õ jaïn. Ne kam akubyn kukrê. Nhym me te angrô jamydjwýr ku'õ nhym akubyn ngykam amirê.”

Nãm me bakukãmãre ã me kute Metîndjwýnho markam kute kubê amijo akêx'ã ã memã ane.

3

Bênjadjwýr djwýnho bôx djã nhõ akati'ã ujarênho.

¹⁻² Akmere, ãpnhîre ar, imã ar ajabê. Amrêbê ne ba ar amã Bênjadjwýr djwýnho akubyn bôxmã arê. Pi'õkkam ba ar amã arê. Ne kam pi'õk jakam ba ajte ar amã arê. Ar aje mar týx râ'ã kadjy. Ije ar amã arênho kam ba akubyn ar ajo tên me bakukãmãre kabên'ýr ar ajo bôx. Me bakukãmãre kwý ne mebê Metîndjwýnho kukwakam kabên jarênho djwýnho kumrêx ne kukwakam memã kabên jarê. Bênjadjwýr djwýnho akubyn bôxmã arê ba ajte jakam ar amã arê. Bênjadjwýr djwýnho, gwaj bapytãr djwýnho ne ar ijano bar memã 'ã idjujarênho ar iba. Dja gar ajte ar badjwý ar ima. Ar ije amrêbê Bênjadjwýr djwýnho kukwakam ar amã katãt aje amijo aba'ã karõja dja gar ajte ama. Ar aje Bênjadjwýr djwýnho akubyn bôxmã mar týx râ'ã kadjy ba 'ýr ar ajo bôx ne ajte ar amã arê. Ba ar amex man ã ar amã arênho ane.

³ Dja Bênjadjwýr djwýnho akubyn bôx 'ýr nhym me arým gwaj bajapry: Ja kumrêx ba ar amã arê. Dja me mýjja punubit'ã amim karôn kum axwe prãm ar ban arým gwaj bajapryõ ban ⁴ gwaj bamã,

—Je tó nhýnho? Djãm kute aminhõ akati jarênhoja on bôxmã got? Adjakãmã mýjja kunî kute aminhipêx kraxkôt kute amijo môr tãmtã râ'ã. Me bakukãmãre kêt mýrbê mýjja tãm râ'ã. Djãm on õ akati bôxmã got? ane. Dja me ã gwaj bajapryõ ane.

⁵ Djãm mrãmri ne me mýjja kunî râ'ã nhym we Jeju akubyn bôx kêtãmã? Kati. Ga, adjakãmã Metîndjwýnho kabên kôt kãjkwa katorja pumû. Nhym kam ajte kabên kôt pyka ngô kurúm katon ngô kôt aminhipêx.

⁶ Nhym kam kabênkôt ajte ngô pykao ajkamuwon o aknon prîne o ajkê. Ja ne me kute mar prãm kêtumrêx. Ne kam we mýjja kunî râ'ã jarê. We Jeju akubyn bôx kêt jarê. Kati. Metîndjwýnho kabênkôt dja Jeju akubyn bôxkumrêx.

⁷ Nhym be, jakam Metîndjwýnho ta amikabênkôt amim kãjkwamê pyka'ã ma. Dja kabênkôt xêr. Metîndjwýnho dja ã memã axweo pãnh. Me kum Metîndjwýnho kînho kêtjamã axweo pãnh. Nhym kam me arým me biknor tokry djãkam akuno. Kamã, dja kãjkwamê pyka xêr.

⁸⁻⁹ Me kwý ne me amim,

—Bênjadjwýr djwýnho akubyn bôxmã amijarên kam ate ari amikrão ba. Nãm me ã amim ane. Djãm mrãmri ne Bênjadjwýr djwýnho amikrão ba? Kati. Akmere, ãpnhîre ar, ba ar amã mýjja jarê. Dja gar amim markumrêx. Dja kãjkwakam Bênjadjwýr djwýnho'ã akati pydjibit apêx. 'ã akati pydji apêx ja ne kute gwaj bajã amex krãpti: arým apêx pyrãk. Ba ajte ar amã arê. Dja gwaj bajã amex krãpti: kute 1.000 pyrãk apêx. Gwaj bajã amex krãpti ja ne kute Bênjadjwýr djwýnho'ã akati pydjibit apêx pyrãk. Bênjadjwýr djwýnho ne kute amikrão ba kêt. Kabên pydji ne arê. Amikabên kôt dja bôxkumrêx. Mýkam ne amrêbê bôx kêt? Bir, nãm ngyrk tón amiwýr me amãr 'iryin amim,

—Djãm me'õ biknor ba kam ikînhoãmã? Kati. Me kunî amikam kaprîren wãnh amijaxwemã irern kute iwýr amijo akêxkambit dja ba ikînhoãmã. Nãm ã amim anen amiwýr me amãr 'iry. Kam ne amrêbê bôx kêt. Nhym be, dja mrãmri akubyn bôxkumrêx.

¹⁰ Dja te amiwýr me amãr 'iryin arým gwaj bajaerbê bôxkumrêx. Bênjadjwýr djwýnho bôx djã nhõ akati dja me'ýr bôx kute mrãmri ne akamãtkam me akînhi me aêrbê bôx pyrãk. Dja me'ýr bôx nhym kãjkwakam mýjja arým kêt ne, kãjkwakam mýjja kunî: kêt ne. Dja mýjja rãrãk tý:x ne arým kãjkwa nhî'ãm tên akuno. Pykadjwý dja arým xêr. Pykakam

me kute mÿjja nhipêxdjwÿ dja xêr. Mÿjjao pyka kute aminhipêx djâdjwÿ dja kunÿ xêr. Dja kuwy kangro tÿ:x nhym arÿm mÿjja kunÿ: xêr nhym arÿm kêt ne.

¹¹ Ga, mÿjja kunÿ kêt mãja ma. Ar aje ja markam mÿj dja gar on jakam amijon? Bir, dja gar on Metÿndjwÿnh kabên man kôt ar amijo aban amextiren ajaxwe kêt. Kwãrik wãnh me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja kukràdjã kôt amijo aba kêt. ¹² Dja gar amiwÿr kam aman mã amim,

—Gê Metÿndjwÿnh nhô akati on bôx, ane. Metÿndjwÿnh nhô akatikam dja kãkwa pôk tÿ:x ne arÿm xêr. Nhym mÿjjao kãkwa nhipêxadjwÿ dja arÿm kunÿ ôr, kangro tÿ:x ne arÿm ôr.

¹³ Nhym be, gwaj ba mÿj ne gwaj amiwÿr kam ama? Bir, gwaj amiwÿr kãkwa nykam ama. Gwaj amiwÿr pyka nykam ama. Metÿndjwÿnh kute gwaj bamã kabên pydjïn arênhja gwaj kam ama. Pyka arÿm nykam djãm kam me axwe'ô ar ba? Arkati. Me axwe kêtbit dja me kam ar ba.

¹⁴ Mÿkam ne ba ar amã ja jarê? Bir, dja bôx gar ajaxwe kêt nhym arÿm ar apumû. Ar ajaxwe kêt kôt ar apumû gar arÿm adjumar mex. Nãr, dja bôx gar ajaxwe nhym arÿm ar apumû. Ar ajaxwe kôt ar apumû gar arÿm adjumar punu. Kam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Nhym bôx gar prÿne kum amex kute mrãmri ne kubêkã'ã ngrã kêt kumrêx prÿne memã mex pyrãk.

¹⁵ Kam, kwãrik wãnh mekôt amim,

—Bênjadjwÿr djwÿnh akubyn bôxmã amijarên ate amikrão ba, anhÿr kêt. Dja gar amim,

—Bênjadjwÿr djwÿnh kute me utãr prã:m. Kam ne ngrÿk tón amiwÿr me amãr 'iry. Kam ne bôx kêt rã'ã, ane. Dja gar ã amim ane.

Nãm ã gwaj bakamy Paurdjwÿ ar amã ane. Metÿndjwÿnh kute kum amak bônkhôt ar amã ane. Kute pi'ók no'ókkôt ã ar amã ane. ¹⁶ Ô pi'ók kunÿkôt ne mÿjja ja'ã memã pi'ók no'ók ne. Kam kabên kwÿ ne me kute marbé mebé tÿxi. Nhym kam me kwÿ amak mex kêtja kute amim Metÿndjwÿnh mar kêt kam memã kupa'ã arên prÿne o ajkê. Ne kam Paur kabên kupa'ã ta memã amikabên jarê. Nãm me ã Metÿndjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ókja kunÿ jarênho ane. Nãm me kupa'ã arên arÿm prÿne o ajkên Metÿndjwÿnh kabên kupa'ã ta memã amikabên jarê. Dja me kupa'ã arênho ba:n arÿm me biknor tokry djãkam akuno.

¹⁷ Kam, akmere, ãpnhÿre ar, ar aje arÿm ikabên ja markam amijã ano tÿx. Nok ga ren ar me axwe kôt ar amijo aban ren mekôt ajaxwe. Metÿndjwÿnh kupa'ã ne me amijo ba. Ar ga ne gar tu amim Metÿndjwÿnh kabên markumrêx. Nok ga ren ar me kabên man ren kupa'ã amijo aba. ¹⁸ Dja gar Bênjadjwÿr

djwÿnhbê Jeju Kritu mexo amex tê. Kubê ne gwaj bapytãr djwÿnh. Dja gar mexo amex tèn amû o amikamên arÿm amexkumrêx. Ne mar mexo tèn amû o amikamên arÿm mar rax ne. Gê me jakam kum rax jarên kum rax jarên rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

Djuão kute memã pi'ók kumrêx no'ók ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne me kute Jeju marmã pi'ók no'ók ne. Arým kubêngé:tte ne arkum pi'ók no'ók ne kum ar abên kam kum,

—Ikra ar, akmere ar, àpnhîre ar, Metîndjwýnh ne amijo í ne me bawýr ruw. Kubê ne Jeju. Arým gwaj baje Jeju markam Bãmdjwý ma. Metîndjwýnh kumrêx ne kum gwaj bababê gwaj kam amipãnh bamã abê ne kam bamã kradjwý jabê, baje abeno bakamykam bamã aben jabê ne kam Metîndjwýnh kabên kôt ar amijo baba, bamã abêkam. Nhyam Metîndjwýnh arým Jeju kôt gwaj bajaxwe kuní maro akno. Kam dja gwaj kum amijarê nhyam arým gwaj bamar krãta. Nãm ã Djuão kute arkum 'ã karõo ane.

Kabên kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja'ã ujarênh.

Dju k 5.11; Ap 1.18

¹ Be, amrêbê ne me'õ nhidjibê Kabên, kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja, mýjja kunĩ kêtiri Kabênja. Kabênja ar imã kabên jarê bar kabênkôt kuman inoo omũ. Ne arým prĩne omũnh mex ne ar inhikrao kupê. Tãm ne bar memã 'ã idjujarênh ar iba. ²Tãmja, kute mýjja kunĩmã tĩn jangjênhja ne pykakam bõx ne amijo amirít bar arým omũn kam 'ã ar amã amijarê. Metîndjwýnhkôt me tĩn rã'ã: rã'ã kadjy ne me'õja kute memã tĩn jangjênh. Ja ne bar ar amã arê. Ta ne me Babãm djwýnhmê ro'ã ar ban kam arým pykakam ar imã amijo amirít. ³ Bar ije omũnh ne mar kôt ar amã arê. Gwaj ba baje abeno banhõbikwa kadjy ar amã arê. Gwaj baje abeno banhõbikwakam mrãmri ne baje me Babãm djwýnhmê Kra Jeju Kritu aro banhõbikwa. ⁴ Mýj kadjy ne ba ja'ã ar amã pi'ók no'ók ne? Bir, dja gar omũn aman arým mrãmri akĩnho akĩnhkumrêx. Ja kadjy ne ba 'ã ar amã pi'ók no'ók ne.

Me kute katãt amijo ba.

Dju r 8.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

⁵ Ga, akamãt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne mrãnh punuja pumũ. Nhyam me memã pry kurwý nhyam me arým irãkam katãt ba. Me axwedjwý ne me mrãnh punu nhyam me arým memã Metîndjwýnh kabên jarê. Nhyam kam me arým amim kuman kabênkôt katãt amijo ba kute mrãmri ne me irãkam katãt baja pyrãk. Metîndjwýnhdjwý djãm mrãnh punun axwe? Arkati. Katãt amijo ban axwe kêtumrêx. Tãm ne Metîndjwýnh ar imã arê bar arým kuman arým ar amã arê.

⁶ Gwaj badjwý godja gwaj memã kum, “Metîndjwýnh ne ijo õbikwan ijo ba”, ane. Ne atekam akamãt kô tykkam bamrãnh punumãnh prãbê amim Metîndjwýnh kabên mar kêt ne bamrãnh punun bajaxwe. Djãm kam mrãmri bakabênkumrêx? Kati. Nã gwãm amijo bajêx ne katãt bakabên kêtumrêx. Metîndjwýnh kute gwaj bajo õbikwa kêt ne kute gwaj bajo ba kêt.

⁷ Metîndjwýnh ne katãt ar amijo ban axwe kêtumrêx. Nãm kute mrãmri ne me irãkam katãt ba pyrãk. Dja gwaj kudjwa kabên kôt katãt amijo baban bamã bajaxwe prãm kêt ne kam arým mrãmri bajêx kêt. Nhyam kam Metîndjwýnh mrãmri gwaj bajo õbikwakumrêx ne kute gwaj bajo bakumrêx. Ne kam arým prĩne gwaj bajo mex. Kra Jeju Kritu kamrõkôt gwaj bajo mex.* Kute mrãmri ne me kute mýjja punu põnh nhyam arým prĩne mex pyrãk. Dja ã gwaj bajo mexo ane.

Me kute amijaxwe kôt Metîndjwýnhmã amijarênh.

⁸ Godja gwaj baje amim,

—Djãm ijaxwe? Kati. Ijaxwe kêtumrêx, anhýr jabej, ne kam arík amim bajêx ne bakabên katãt kêtumrêx. ⁹ Nãr godja gwaj tu bajaxwe kôt kum amijarê nhyam Metîndjwýnh arým gwaj bajaxwe maro aknon gwaj bakam ngryk kêt ne prĩne gwaj bajo mex. Mrãmri ne kabên kajgo kêt ne katãt kute amijo bakumrêx. Kam dja prĩne gwaj bajo mex gwaj arým kum bajaxwe kêt. ¹⁰ Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt? Kati. Metîndjwýnh ne arým memã kum, “Me kunĩ kupãnhãtã axwe”, ane. Kam, godja gwaj baje memã kum, “Kati, ijaxwe'õ kêt”, anhýr jabej ne arým Metîndjwýnh kute me'õ 'êxnhĩ pyrãk. Ne arým baje amim, “Metîndjwýnh 'êxnhĩ”, anhýr pyrãk. Ne kam baje Metîndjwýnh kabên mar kêtumrêx.

2

Me nêje Metîndjwýnhmã kabên djwýnh'ã ujarênh.

Xim k 2.5; Idja 4.14, 9.11

¹ Akmere, àpnhîre ar, mýkam ne ba ar amã ikabên ja'ã pi'ók no'ók ne? Bir, ar ajaxwe kêt kadjy. Godja gwaj bajõ arým bajaxwe jabej. Mýj dja gwaj amim arên kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Kãjkwakam ne me'õ dja. Jeju Kritu ne dja. Axwe kêtumrêx. Ta dja inêje Metîndjwýnhmã kabêno dja. Ta dja inêje kum kabên nhyam arým ijaxwe maro aknon ikam ngryk kêt, ane. Dja gwaj ã bajõ bajaxwe jabej amim ane. ² Jejubê ne gwaj bakam ngryko apêx djwýnh. Metîndjwýnh ne gwaj bajaxwekam ngryk nhyam Jeju kute gwaj

* 1:7 Dja jãm gwaj bajaxwe man jãm bajaxwe pãnh kamrõ prõtja man kam prĩne gwaj bajo mex.

bajaxweo pãnh kadjy arým ty. Ne kam tyk jakam arým gwaj bajaxweo pãnh nhyh kam arým gwaj bakam ngryk kêt. Djãm gwaj bajbit? Kati. Me kunĩ. Apýnh pykakam me ba djãri me kunĩ jaxwe nhyh Jejubê mekam ngryko apêx djwýnh.

³ Djãm mrãmri ne gwaj baje amim Jeju markumrêx? Mýj dja gwaj ja mar on? Bir, dja gwaj me kute katát amijo ba'ã kute memã karökôt kabênja markumrêx ne kôt ar amijo baba. Ne kam arým amim,

—Be ga, ije kabên markumrêx ne kôt amijo ibaja pumũ. Mrãmri ije amim Jeju markumrêx, ane. Gwaj kam arým ja ma. Gwaj baje amim Jeju markumrêxja ma. ⁴ Jeju ne me kute katát amijo ba'ã memã karôn memã arê. Godja gwaj kabên mar kêt ne kôt amijo baba kêt jabej ne memã kum, “Ba ije amim Jeju mar”, anhýr jabej. Ne kam bajêx ne bakabên katát kêt.

⁵ Nãr, godja gwaj kabên man kôt amijo baba jabej arým mrãmri bamã Metĩndjwýnh jabêkumrêx. Ne bamã abêo amũ amikamênho môn kam arým amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwýnh kute amikôt ijo bakumrêx. Ga, imã abêkumrêxja pumũ, ane. Gwaj kam arým ja markumrêx. Metĩndjwýnh kute amikôt gwaj bajo baja markumrêx. ⁶ Me kute,

—Ba ne ba ije Jeju 'amýnh týx ne 'ã idjukanga kêt, anhýrja ren katát amijo ba kute ta katát amijo ba pyrãk.

Me kum kamy jabêmã.

Dju r 13.34, 15.12; Dju k 3.14

⁷ Akmere, ãpnhĩre ar, imã ar ajabê. Ije ar amã katát aje amijo aba'ã karökam djã ne ba me kabên ny'õ jarê? Kati. Me kabên tũm ne ba arê. Ar aje Jeju kôt amijo abikamênh krax djãkam me kute ar amã kabên jarênh ja ne ba ar amã arê. ⁸ Ne kam ajte pi'ók jakam katát aje amijo aba'ã ar amã karõ. Kute mrãmri ne ikabên ny pyrãk ne ba ar amã arê. Jeju kumrêx kute kabên ja mar týx ne kôt ar amijo ba. Gar arým kudjwa kôt ar amijo aba. Nhyh kam kabên ar amã kute mrãmri ne ny pyrãk. Gar kôt ar amijo aba nhyh kam me arým Jeju mex man ar gadjwý ar amex ma. Ne kam ar ajã amim, “Mrãmri ne ar kabênkumrêx”, ane. Mýkam? Bir, gar arým me kukràdjã punu kanga. Me kukràdjã punu kute akamãt kô tyk pyrãk arým kanga. Ne kam arým Metĩndjwýnh kukràdjã ny ma. Kukràdjã ny kôt gar katát ar amijo aba kute mrãmri ne irãkam me katát baja pyrãk. Nhyh kam me arým ar ama.

⁹ Dja me'õ memã kum,

—Ba ne ba Metĩndjwýnh kabênkôt katát ar amijo iba kute mrãmri ne me irãkam katát baja pyrãk, ane. Ne atekam kum kamy kurê. Gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja

kurê. Djãm mrãmri ne katát kute amijo bakumrêx? Kati. Axwen kute amijo ba punu rá'ã kute mrãmri ne me akamãt kô tykkam ba punu pyrãk.

¹⁰ Nhyh be, me'õ kum kamy jabêja ne mrãmri Metĩndjwýnh kabênkôt katát kute amijo bakumrêx. Katát kute amijo ba kute mrãmri ne me irãkam katát ba nhyh mýjja'õ kute me par tok kêt pyrãk.

¹¹ Nhyh be, me kum kamy kurêja ne arým amim 'êx ne aminoo aknon kute katát kute amijo baja mar kêtukumrêx. Kute mrãmri ne me'õ akamãt kô tykkam no biknor ne kute amipry mar kêt pyrãk. Mýkam ne kute katát kute amijo baja mar kêt? Bir ga, me akamãt kô tykkam baja te rĩtmãja pumũ. Nhyh nokam akamãt kô tykbit. Me kum kamy kurêdjwý ne me amakkre kêt ne kam kute katát kute amijo baja mar kêt.

¹² Ar aprĩre, akmere, ãpnhĩre ar, mýkam ne ba ã ar amã ikabên jarênho ane? Bir, gar ajaxwe nhyh Jeju arým ar ajaxwe pãnh ty. Nhyh kam Metĩndjwýnh arým Jeju man arým ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt ne. Kam ne ba pi'ókam ã ar amã arênho ane.

¹³ Ar akra krãptĩ, ar amã ne ba pi'ók no'ókam ikabên jarê. Mýkam? Bir, Kritu ne mýjja kunĩ kêtiri ar ba. Ar aje Kritu markam ne ba ar amã ikabên jarê.

Ar ajabatãnh nymã ne ba pi'ók no'ókam ikabên jarê. Mýkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwýr ar ajo akêxmã gar arým mar kêt ne arým o apa. Kam ne ba ar amã arê.

Ar aprĩre, ar amã ne ba pi'ók no'ókam ikabên jarê. Mýkam? Bir, ar aje me Babãm djwýnh markam ne ba ar amã arê.

¹⁴ Ar akra krãptĩ, ba ne ba pi'ók no'ókam ar amã ikabên jarê. Mýkam? Bir, Kritu mýjja kunĩ kêtiri ar baja ar aje markam ne ba ar amã arê.

Ar ajabatãnh ny, ba ne ba pi'ók no'ókam ar amã ikabên jarê. Mýkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwýr ar ajo akêxmã gar arým kubê atýx ne Metĩndjwýnh kabên mar týx ne 'amýnh týx. Ne kam 'ã adjukanga kêt ne arým Xatanajo apa. Kam ne ba ar amã ikabên jarê.

Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjã punu'ã ujarênh.

¹⁵ Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kukràdjã punu, me õ mýjja punudjwý, kwãrik wãnh ar amã kĩnh kêt. Me kum me kukràdjã punu kĩnhja kum Metĩndjwýnh jabê kêtukumrêx. ¹⁶ Mýkam ne me kum abê kêt? Bir, djãm me Babãm djwýnh kute memã kukràdjã punu jarênh? Kati. Me kum

Metîndjwýnh kính kêtja ne me kute memã kukràdjã punu jarênh. Me axwe kadjy ne me kute memã arênh ne memã kum,

—Dja ga amidjwýnhbito kính, anhýro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amim mýjja pumũnh týx, anhýro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amibên amijo adjãmra, anhýro ba. Me kukràdjã punu ja ne me kum Metîndjwýnh kính kêtja memã arênh ba.

¹⁷ Dja me kum Metîndjwýnh kính kêt kukràdjã punuja í apêx ne me kum mýjja punu kínhdjwý í apêx. Nhyim be, me kute Metîndjwýnh kabên mar ne kôt kute amijo ba rá'ãja ne me Metîndjwýnh kôt tîn ne ar ba rá'ã: rá'ã ne. Kam kwãrik wãnh ar amã me kukràdjã punu kính kêt.

Kritu kurê djwýnh'a ujarênh.

¹⁸ Be, arým ijabatãnh mexkam ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Arým akati bõx 'ýr. Arým mýjja kuní kute pykakõt amingrãnh nhyim me kuní kute aminhinomã amimênh 'ýr. Dja akati bõx nhyim Kritu kurê djwýnh rax arým amirít gwaj arým omũ. Kritu kurê djwýnh rax ja ne me arým ar amã 'ã ajarê. Nhyim kute amirít kukãm arým ajbir jakam kurê djwýnh kumex ne amirít ne. Kumex amirít nhyim me arým gwaj bamã me arê gwaj kam kôt amim,

—Mrãmri arým gwaj bawýr õ akati bõx 'ýr. Ga, kukãm kurê djwýnh kumex arým amirítja pumũ, ane. Gwaj kam arým ja markumrëx. Ne amiwýr akatija markumrëx. Ne amiwýr me kuní kute aminhinomã amimênh nhõ akatija markumrëx.

¹⁹ Amrêbê ne Kritu kurê djwýnhja gwaj baje amim Jeju marjamê ro'ã krí. Nhyim be, arým ne me Kritu bê amijo akêx ne ate ar ban gwaj baro'ã krí kanga. Gwaj kam arým memã bakaton abenmã kum,

—Be, Kritu kurê djwýnh ne wã, ane. Gwaj baro'ã me kríkam djãm mrãmri me kute gwaj bakõt amim Jeju markumrëx? Kati. Me ren markumrëx ne ren Jeju bê amijo akêx kêt ne ren kator kêt. Nhyim be, kati. Me kute Jeju mar kêt'ã kute amijo amirít kadjy ne me arým kato.

²⁰ Be, Kritu kurê djwýnh dja ar amã 'êx ba. Dja me te ar amã 'êx gar me mar prãm kêtumrëx. Mýkam ne ar aje me mar kêt? Bir, Kritu mextire ne axwe kêtumrëx ne arým ar amã Karõ jano nhyim arým ar ajo ba. Kute ar ajo bakam ar aje me kabên katãt kuní mar ne aje Kritu kurê djwýnhja mar prãm kêt.

²¹ Djãm ar aje me kabên katãt mar kêt kam ne ba ar amã pi'ók ja no'ók ne? Kati. Ar aje me kabên katãt markam ne ba ar amã no'ók ne. Be, me kute memã 'êx bakam ne me kute me

kabên katãtkôt arênh kêtumrëx. Ja ne gar arým aje mar.

²² Nhyim mýj me'õ ne 'êxnhíkumrëx? Bir, me 'êxnhí ne me memã kum,

—Djãm Jeju'ã ne Metîndjwýnh kute me banhõ Bênjadjwýrbê kumkati mênh got? Djãm Jejubê Kritu got? Kati. Atemã. Nãm me ã memã anhýro ba. Me ja ne me 'êxnhíkumrëx. Me kute Bãm japrýn Kra japrý. Me ja ne me kubê Kritu kurê djwýnhkumrëx. ²³ Me kute Kra mar kêtja ne me kute Bãm mar kêtumrëx. Me kute tu amim Kra markumrëxja ne me kute tu amim Bãmdjwý markumrëx.

²⁴ Me kute amrêbê ar amã kukràdjã jarênh dja gar 'amýnh týx ne tu amim markumrëx ne 'ã adjukanga kêt. Ar aje Jejukõt amijo abikamênh krax djãkam me kute ar amã kukràdjã jarênhja dja gar 'ã adjukanga kêt. Godja gar 'ã adjukanga kêt jabej ne kam Kramê Bãmdjwý 'ã adjukanga kêt. ²⁵ Nhyim kam Bãm gwaj bamã,

—Dja gar ikõt atin ne ar aba rá'ã: rá'ã ne, ane. Mrãmri ne gwaj bamã ja jarênhkumrëx. Kabên pydjín arê.

²⁶ Be, Kritu kurê djwýnh kute Metîndjwýnhbê gwaj bajo akêx prãm. Mekõt bajaxwemã kubê gwaj bajo akêx prãm. Me'ã ne ba ije ar amã pi'ók no'ókja. ²⁷ Dja me te: kute ar ajo akêxmã ar ajo ane. Mýkam? Bir, Metîndjwýnh kute ar amã Karõ janor nhyim kute ar ajamýnh týx ne ar ajo bakam. Karõ kute ar ajo bakam djãm atemã me'õ kute ar amã, "Ota, me'õ 'êxnhí", anhýrmã? Kati. Karõja ta dja ar amã me 'êxnhí jarê. Ta ne kute ar amã mýjja kuní, me kukràdjã kuní jarênh ne katãt kute ar amã arênhkumrëx. 'Êxnhí kêtumrëx. Amrêbê kute ar amã kukràdjã jarênh kôt dja gar mã Kritu 'amýnh týxkumrëx ne tu amim markumrëx ne 'ã adjukanga kêt. Nhyim kam me te: ar amã 'êx ne kute ar ajo akêxmã.

Metîndjwýnh kra ar'ã ujarênh.

²⁸ Be, arým ijabatãnh mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Dja gar amim Kritu 'amýnh týx ne 'ã adjukanga kêt. Gwaj amim 'amýnh týx ne 'ã badjukanga kêt nhyim arým gwaj bamã amijo amirít. Gwaj bamã amijo amirít gwaj kam arým bamã uma kêt ne bapijãm kêt ne dja.

²⁹ Gar arým aje Jeju katãt kute amijo baja mar. Me katãt kute amijo baja kunídjwý Metîndjwýnh arým meo kra nhyim me umar djã ny. Jadjwý gar arým aje mar.

3

¹ Me Babãm djwýnh ta ne arým gwaj bamã, "Ikra ar", ane. Djãm kam kum gwaj bajabê ngri? Kum gwaj bajabê:kumrëx. Nhyim be, gwaj babê Metîndjwýnh krakam

me kute gwaj bamar kêt. Me kum Metîndjwýnh kính kêtja kute gwaj bamar kêt. Mýkam? Bir, me kute Jeju mar kêt kam ne me kute gwaj bamar kêt. ² Akmere, àpnhîre ar, jakam gwaj babê Metîndjwýnh krakumrêx. Ne kam mýj dja gwaj í bakute? Kon. Kraxje kute gwaj bamã o amirît kêt rá'ã gwaj baje mar kêt rá'ã. Nhyim be, Jeju dja í gwaj bamã amijo amirît gwaj arým prîne mexkôt omû. Nhyim kam ta amikôt gwaj badjwý gwaj bajo mex gwaj arým baje Jeju pyrãk. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nã. Dja ijo mex ba arým ije Jeju pyrãk, ane. ³ Gwaj bawýr Jeju bôxkam amakbê bamã bamex prã:m. Gwaj bamã bamex kute ta mex pyrãk prã:m. Ne kam kam amak djêje amijo mexo tẽ.

⁴ Nhyim be, me axwe ne me Metîndjwýnh kukràdjã mar kêt ne kam amikrà ar o ba. Metîndjwýnh te memã kum, “Kwãrîk wãnh ajaxwe kêt”, ane nhyim me arým kam amikrà ar o ban tu axwe. ⁵ Mýj kadjy ne Kritu ruw ne nã kurûm katon ar ba? Bir, kute gwaj bamã bajaxweo apêx kadjy ne katon ar ba. Ja ne gar arým aje markumrêx ne amim,

—Kute imã ijaxweo apêx kadjy ne Jeju katon ar ba, ane. Djãm ta axwe'ô? Arkati. ⁶ Me kute amim Jeju mar tÿxo ban 'ã ukanga kêtja ne me mã kum axwe prãm kêt. Nhyim be, me mã kum axwe prãm kute amim Jeju mar kêt.

⁷ Akmere, àpnhîre ar, me kute me axwe'ã 'êx ne ar amã, “Me axwe kêt”, anhyrkam kwãrîk wãnh gẽ me'ô o ar anoo biknor kêt. Djãm me axwe mex? Kati. Me katãt kute amijo babit ne me mex. Jeju kôt me mex.

⁸ Nhyim be, me kute arek axweo ba prãmja ne Xatanaj meo ba. Mýkam? Bir, Xatanaj adjãkamã axwe krax ne kute arek axweo ba prãm. Kam ne arým me kute arek axweo ba prãmja Xatanaj kute meo ba. Metîndjwýnh Kra kute Xatanajo àpanh kadjy ne kato. Dja o apa nhyim arým meo ba kêt nhyim me arým axwe kêt. Ja kadjy ne nã kurûm katon ar ba. ⁹ Metîndjwýnh kute meo krakam ne me arým umar djã ny. Kam ne me arek kute axweo ba prãm kêt. Metîndjwýnh Karô* kute mýjja 'y pyrãk ne memã wadjãn me kadjwýnhbê nhý, me axwebê àptãro nhý. Kam ne me te kute arek axweo bamã. Metîndjwýnh kute meo krakam ne me te arek axweo bamã.

¹⁰ Mýj xêbê ne Metîndjwýnh kra ar? Bir, Metîndjwýnh kra ne me kum axwe prãm kêt ne kum kamy jabê. Kum gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja jabê. Kum kamy jabê gwaj arým kôt memã bakaton me omû. Me jabê ne Metîndjwýnh kra ar. Ja ne gwaj omû. Mýj xêjabê ne Xatanaj kra ar? Bir, Xatanaj

kra ne me kum axwe prãm ne kum gwaj bakamy jabê kêt gwaj kam arým kôt memã bakaton me omû. Me jabê ne Xatanaj kra ar.

Me kum aben jabê'ã kute memã karô.

¹¹ Ba ar amã arê gar ama. Metîndjwýnh ne memã kum,

—Dja ga me amã aben jabê, ane. Ja ne gar aje amim Jeju marmo kraxkam aje mar ne mar rá'ã. ¹² Be, me bakukãmãre Kaí ne arým kamy bí. Kwãrîk wãnh gar Kaí kôt 'ã amijo anhyr kêt. Xatanaj ne Kaío ba nhyim arým kamy bí. Mýkam ne kamy bí? Bir, ta àpênh jaxwe prãm kam nhyim kamy katãt kute amijo ba prãm kam.

¹³ Bir, akmere, àpnhîre ar, godja me kum Metîndjwýnh kính kêtja kum ar akurê jabej. Kwãrîk wãnh ar amim,

—Je tó mýkam ne me 'ã ijo ane? anhyr kêt.

¹⁴ Amrêbê gwaj bajaxwekam ne gwaj me biknor tokry djãkam bamõrmã. Djãm jakam kam gwaj bamõrmã? Kati. Jakam ne gwaj arým Metîndjwýnhkôt batîn ne ar baba rá'ã: rá'ã ne. Mýjkôt dja gwaj ja markumrêx, ne amim,

—Mrãmri ne arým Metîndjwýnhkôt itîn ne ar iba rá'ã: rá'ã ne, ane. Bir, gwaj arým mrãmri bamã bakamy jabêkumrêxkôt. Dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx ne arým amim,

—Mrãmri dja ba arým Metîndjwýnhkôt itîn ne ar iba rá'ã: rá'ã ne. Ga, arým imã ikamy jabêkumrêxja punû, ane. Gwaj kam arým ja markumrêx. Ne kam kôt batîn ne ar baba rá'ã: rá'ãja markumrêx. Nhyim be, me kum kamy jabê kêtja ne me me biknor tokry djãkam mõrmã rá'ã. ¹⁵ Me kum kamy kurê kunî ne me kute me par djwýnh pyrãk. Ne kam me par djwýnh dja Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba kêt. Ja ne gar arým aje mar.

¹⁶ Nhyim be, Jeju mrãmri kum gwaj jabêkumrêxkam arým gwaj bapãnh ty. Gwaj ren bamã aben jabê kute Jeju kum gwaj bajabê ne gwaj bapãnh tyk pyrãk. Nhyim me ren arým kute gwaj bakamy'õnh bînmã. Gwaj ren bamã bakamy jabêkumrêxkam ren arým memã kum,

—Ba dja ga me ibi gẽ ikamy tîn ne, ane. Gwaj ren bamã abêkumrêxkam gwaj ren 'ã memã ane. ¹⁷ Nhyim be, me'ô nhô mýjja nhyim kamy nhô mýjja kêt. Nhyim arým omû. Omûnho nhý:n kam arým amim,

—Je, djãm ije amikutã kum inhô mýjja kwý nhõrmã? Kati. Dja ba kum ôr kêt, ane. Djãm tãmwã ne Metîndjwýnh kôt kum kamy jabê gôt? Kati.

¹⁸ Be, arým ijabatãnh mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabên ma. Kwãrîk wãnh gwaj bajajkwa kajgokambit memã, “Imã me abêkumrêx”,

* 3:9 Metîndjwýnh Karô ne kabêno memã amak bô nhyim me umar djã nyn arým kum axwe prãm kêt. Dja ga 'ã Ped k 1.23, Xij 1.18, Mat 13.3-23, Dju r 1.13, 3.5 jarên ama.

anhÿr kêt. Gwaj bakabên kwÿ kajgokumrêx. Ate dja gwaj bamã aben jabêkumrêx ne abenmã mÿjja ngãn abenmã apê. ¹⁹ Dja gwaj bamã me abêkumrêx ne kam arÿm markumrêx. Metÿndjwÿnh arÿm kute gwaj bajo aminhökumrêx markumrêx. Ne kam arÿm amim,

—Mrãmri ne Metÿndjwÿnh arÿm ijo aminhökumrêx, ane. Ne kam ja markumrêx ne ate bakrãn badjumar mex ne ar baba.

²⁰ Nhyim be, godja gwaj banhökre kadjwÿnhbê amiman amim,

—Djãm mrãmri Metÿndjwÿnh kabên kôt imã me abêkumrêx? Kati. Imã me abê rerekre, ane. Gwaj amiman arÿm badjumar punu. Ne kam ajte amim,

—Metÿndjwÿnh ne kute mÿjja kunÿ mar ne kute inhökre kadjwÿnhbê ikabên mar mexkumrêx. Ta dja imã tÿx jadjã, ba arÿm imã me abêkumrêx, ane. Dja gwaj ã Metÿndjwÿnh'ã amim anen arÿm amikam badjumar punu kêt ne.

²¹ Nãr atekam baje banhökre kadjwÿnhbê amim bakabên markam amim,

—Kati. Metÿndjwÿnh kabênkôt imã me abêkumrêx, anhÿr jabej ne arÿm bamã Metÿndjwÿnh pyma kêt. ²² Ne kam tu kute gwaj bamã mÿjja nhÿpêxo kum a'uw nhyim arÿm gwaj bamã ipêx. Mÿkam? Bir, gwaj baje kabên mar ne kôt amijo baba nhyim gwaj bakam kÿnhkam dja arÿm gwaj bamã ipêx. ²³ Metÿndjwÿnh ne gwaj bamã,

—Dja gar tu amim Ikra Jeju Kritu markumrêx ne ar amã aben jabê, ane. Gwaj kabên ja man kôt ar amijo baba. Tãm ne ja.

²⁴ Dja gwaj Metÿndjwÿnh kute abenã gwaj bamã karõja man kam kabên kôt ar amijo baba. Ne kam arÿm Metÿndjwÿnh kôt ar baba. Nhyim kam arÿm gwaj bakadjwÿnhbê amijo kajkep. Djãm mrãmri ne Metÿndjwÿnh gwaj bakadjwÿnhbê mã amijo kajkepkumrêx? Mÿjkôt ne gwaj ja ma? Bir, Metÿndjwÿnh ne gwaj bamã Karõ jano. Karõ ta dja gwaj bamã,

—Arÿm ne Metÿndjwÿnh akadjwÿnhbê amê amijo kajkep, ane. Kam dja gwaj ja markumrêx, Metÿndjwÿnh gwaj bakadjwÿnhbê amijo kajkepa markumrêx.

4

Me kute me mex jabej me kabimã.

A Dju 7

¹ Akmere, àpnhÿre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. Dja me ar awÿr bôx jabej ne ar amã,

—Metÿndjwÿnh kukwakam ne ba ar amã 'ã ajarê, anhÿr jabej. Kumrêx dja gar amim me kabin me mrãmri Metÿndjwÿnh kabên kôt kabên katãtmã akato. Mÿkam? Bir, me ta

kute amijo Metÿndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh ne amijo 'êx baja ne krãptÿ. Ne kam arÿm pyka kunÿkôt apôx ne ar ba. Kam dja gar amim me kabi.

² Mÿj dja gwaj amim me kabin memã bajapôx on? Bir, dja gwaj me kabên ma nhyim me memã kum,

—Be, mrãmri ne Jeju Kritu kãjkwa kurÿm ruw ne nã kurÿm katon ar ba, ane. Godja me ã memã anhÿro ba jabej. Me wã dja gwaj me markumrêx. Nãm me amijo 'êx kêt ne mrãmri Metÿndjwÿnh kabên kôt kabênkumrêx.

³ Nhyim be, me kute memã anhÿr kêt ne ate memã kum,

—Be, kati. Nhyÿnh ne Jeju Kritu kãjkwa kurÿm ruw ne nã kurÿm katon ar ba? Kati, anhÿro ba. Me kute memã ja jarênh ba ne me amijo 'êx ne Metÿndjwÿnh kabên kôt kabên kêt. Kritu kurê djwÿnh'ô ne ja. Ja ne me arÿm ar amã arê. Kritu kurê djwÿnh rax bôxmã arê. Bôx kukãm ne kurê djwÿnh kwÿ arÿm jakam katon mekôt ar ba.

⁴ Akmere, àpnhÿre ar, Metÿndjwÿnh kôt gar arÿm akabên aba. Gar arÿm kam kurê djwÿnh apa. Mÿjkôt ne gar o apa? Bir, Jeju ar akam ÿrkôt. Jeju ne ar ajo ban tÿxo kute pykakam kurê djwÿnh kunÿ jakrenh mexi.* Gar kam kukwakam arÿm meo apa. ⁵ Me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja kôt ne Kritu kurê djwÿnh amijo ba. Ne kam me kabên kôt kabên. Nhyim kam me kum Metÿndjwÿnh kÿnh kêtja arÿm kum Kritu kurê djwÿnh kÿnh ne me kabên maro ba.

⁶ Nhyim be, ar ba ne bar ije memã Metÿndjwÿnh kabên jarênhkam mrãmri memã kabên jarênhkumrêx. Me kute ar ikabên markumrêxja gwaj arÿm me'ã abenmã,

—Mrãmri kute Metÿndjwÿnh markumrêx. Ga, kute Metÿndjwÿnh kabên markumrêxja pumÿ. Mrãmri kabênkumrêx, ane. Nhyim be, me kute ar ikabên mar kêtja gwaj arÿm me'ã abenmã kum,

—Kati. Kute Metÿndjwÿnh mar kêt. Ga, kute Metÿndjwÿnh kabên mar kêtja pumÿ. 'Êxnhÿkumrêx, ane. Gwaj ã amim me kabin anen arÿm memã bajapôx ne arÿm me kuma. Me kabênkumrêx jabej nãr me 'êxnhÿ jabej arÿm memã bajapôx ne me kuma.

Me kum aben jabemã.

Mat 22.39; Dju r 13.34; Gar 5.14; Ped k 1.22

⁷ Akmere, àpnhÿre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Me kute amim Metÿndjwÿnh markôt ne me kum aben jabê. Kam gwaj bamã aben jabê. Mÿj xêbê ne Metÿndjwÿnh kra ar? Bir me kum me abêbit

* 4:4 Djãm pykakambit kurê djwÿnh nhyim tÿxo kute akrenh Kati, kãjkwakamdjwÿ. Jeju ne tÿxo kute kurê djwÿnh kunÿ jakrenh mexi. Epedju 1.21-22 dja gar arênh kôt ama.

ne mebê Metîndjwýnh kra. Metîndjwýnh kra ne me umar djá ny. Me kum me abêbit ne me kute Metîndjwýnh mar. ⁸ Ta kum me abê nhyam kam me arým kôt kum aben jabê. Kam, me kum me abê kêt kute Metîndjwýnh mar kêt.

⁹ Metîndjwýnh kum gwaj bajabê. Mýjkôt ne gwaj baje ja mar. Bir, nám arým gwaj bawýr Kra djwýnh jano. Kra pydji jano nhyam pykakam bôx. Gwaj kôt batín ne ar baba rá'á: rá'á kadjy. Kam ne gwaj baje Metîndjwýnh kum gwaj bajabêja markumrêx ne amim,

—Ná. Metîndjwýnh kum ijabê:kumrêx, ane. ¹⁰ Mrâmri kum gwaj bajabêkumrêx. Djám gwaj ba bamá Metîndjwýnh jabê? Kati. Ta ne kum gwaj bajabê. Kum gwaj bajabên jano arým Kra jano nhyam ná kurúm katon ar ba. Gwaj bajaxwe: nhyam Metîndjwýnh gwaj bajaxwekam ngyrk. Nhyam Kra arým gwaj bajaxweo pánh ne Metîndjwýnhmá gwaj bakam ngyrko apêx, gwaj bakam Metîndjwýnh ngyrko apêx.

¹¹ Metîndjwýnh kute á kum gwaj bajabêo anhýrkam gwaj ren kudjwa bamá aben jabê. Akmere, ápnhíre ar, imá ar ajabêkam ne ba ar amá ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. ¹² Djám me'ô ne arým kájkwakam Metîndjwýnh pumû? Kati. Me'ô ne kute omúnh kêtumrêx. Kwárik wánh gwaj omúnh kêt. Godja gwaj bamá aben jabê nhyam Metîndjwýnh arým gwaj bakadwýnhbê má amijo kajkep. Gwaj kam bamá Metîndjwýnh jabê týxo amú amikamênho môn bamá abê tý:x ne.

¹³ Metîndjwýnh ne arým gwaj bamá Karô jano nhyam arým ar gwaj bajo ba. Gwaj kam baje Metîndjwýnh kute ar gwaj bajo ban gwaj bakadwýnhbê amijo kajkepja markumrêx ne amim,

—Ná. Kute ar ijo ban ikadwýnhbê amijo kajkepumrêx, ane. ¹⁴ Ar ba ne bar arým Kra pumúnho iba. Mrâmri ne me Babám djwýnh arým Kra jano nhyam bôx. Kute pykakam me axwe kuní pytàrmá ne me'ýr bôx. ¹⁵ Me kute memá kum,

—Mrâmri Jejubê Metîndjwýnh Krakumrêx, anhýro baja. Me ja ne me kute amim maro ba. Nhyam Metîndjwýnh mrâmri me kadwýnhbê má amijo kajkep ne amikôt ar meo ba.

¹⁶ Metîndjwýnh kum gwaj bajabê gwaj arým tu amim markumrêx ne amim,

—Mrâmri, kum ijabêkumrêx, ane.

Me kum aben jabê japôx djábê ne Metîndjwýnh. Ta ne kum me abê nhyam kam me kôt arým kum aben jabê. Metîndjwýnhkam me kum aben jabê japôx djákam ne me má kum aben jabê. Ne kam me má kum aben jabêja Metîndjwýnh amikôt ar meo ban me kadwýnhbê má amijo kajkep.

¹⁷ Dja Metîndjwýnh á gwaj bajo ane gwaj kam kôt bamá abê týxo amú amikamênho mō. Gwaj kam arým bamá abê tý:x ne. Nhyam kam Metîndjwýnh nhô akati arým bôx. Kute memá axwe pánh jarênh djá nhô akati bôx. Gwaj kam bajbit bamá uma kêt ne dja. Mýkam? Bir, pykakam gwaj ar babari gwaj bamá abêkam. Gwaj bamá abê kute ta kum gwaj bajabê pyrâk. Kam dja gwaj bamá uma kêt ne dja. ¹⁸ Ga, me príne kum me abêkumrêxkam arým kum me uma kêtumrêxja pumû. Mýkam? Bir, me kute meo bikênh karô ne me kum me uma. Me kum me umakam ne me príne kum me abê mex kêt rá'á.

¹⁹ Mýkam ne gwaj bamá Metîndjwýnh jabê? Bir, ta kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam arým bamá abê. ²⁰ Nhyam kam gwaj baje Jeju kabênkôt me'ôo bakamyja, gwaj bajô jám bamá kurên jám memá kum, “Imá Metîndjwýnh jabêkumrêx”, ane. Kati. Ná gwám bajêx. Gwaj baje bakamy pumúnhkam ne gwaj bamá kurêkam te bamá Metîndjwýnh pumúnh kêtja jabêmá. ²¹ Metîndjwýnh arým gwaj bamá 'á karôn gwaj bamá,

—Djám ar amá ijabê? Dja gar amá akamydjwý jabê, ane. Kam dja gwaj bamá bakamy jabêkumrêx.

5

Me kute tu amim Metîndjwýnh Kra markumrêx'á ujarênh.

¹ Mýj xêbê ne Metîndjwýnh krakumrêx? Bir, me kwý í pýnhkôt kute má amim,

—Mrâmri ne Jejubê Kriku. Mrâmri ne Metîndjwýnh Jeju'á me banhō Bēnjadjwýrbê kumkati mēnhkumrêx, anhýrja. Me kute má amim anhýr ne tu kute amim markumrêx ja ne mebê Metîndjwýnh krakumrêx ne umar djá ny. Ne kam mebê Metîndjwýnh krakam me kum Metîndjwýnh jabê. Djám Metîndjwýnhbit me kum abê? Kati. Amibu'á mebê Metîndjwýnh kradjwý ne me arým kum me abê.

² Djám mrâmri ne gwaj bamá amibu'á Metîndjwýnh kra ar abêkumrêx? Mýj kôt dja gwaj arým ja markumrêx? Bir, dja gwaj bamá Metîndjwýnh jabên kabên man kôt ar amijo baba. Ne kam kôt arým bamá kra ar abêja markumrêx ne arým amim,

—Ná. Imá Metîndjwýnh kra ar abêkumrêx, ane.

³ Dja gwaj kute me kute katát amijo ba'á memá karôkôt kabênja man kôt ar amijo baban kam arým bamá Metîndjwýnh jabêkumrêx. Djám gwaj baje kabên mar ne te kôt amijo babamá? Kati. Gwaj kôt amijo babaja babê týx kêt. ⁴ Mýkam? Bir, me kum Metîndjwýnh kính kêtja te gwaj bamá amikukradjá jarê gwaj bamá me kukradjá

kĩnh kêt. Metĩndjwýnh ne arým gwaj bajo kra gwaj arým badjumar djã ny. Kam gwaj bamã me kukràdjã kĩnh kêt ne kôt amijo baba kêt. Ne tu amim Metĩndjwýnh markumrêx ne arým me kukràdjã kôt amijo baba kêt.

⁵ Mýj xêja ne me kute me kukràdjã mar kêt ne kôt amijo ba kêt? Bir, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Me kute mã amim,

—Mrãmri Jebubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anhýro ba. Me jabit ne me kute me kukràdjã mar kêt ne kôt amijo ba kêt.

Metĩndjwýnh kute memã Krao amirít.

Dju r 5.31

⁶ Ne kam mýj ne Metĩndjwýnh arým gwaj bamã Kra jarêno amirít on? Bir, Kra Jeju Kritu bôx ne nã kurúm kato. Ne kam arým abatãnh ne. NhyM Metĩndjwýnh kute arêno amirít kadjy Djuão arým ngômã adjã. Ngômã adjã nhyM kam túmrãm arým kamró prôt ne arým ty. Djãm ngômã adjãrkambit Metĩndjwýnh gwaj bamã Kra jarêno amirít? Kati. Kamró prôt ne tykkamdjwý kute o amirít. NhyM kam Metĩndjwýnh Karôdjwý ajte Kra'ã amijarêno amirít. Karô mrãmri katát kute kabên jarênhkumrêx.

⁷ Be, Metĩndjwýnh arým Kra jarêno amirító amãnhkrut ne ikjêkêt. ⁸ Karôkôt o amirít. Ngômã adjãrkam o amirít. Kamró prôt nhyM tykkam o amirít. Kuníkôt ne Metĩndjwýnh kabên pydji.

⁹ Pykakam me kute mrãmri gwaj bamã mýjja'ã amijarêno amirítkam gwaj abenmã kum, “Mrãmri ne amijarênhkumrêx”, ane. NhyM be, Metĩndjwýnh kute Kra'ã amijarêno amirítjakam kabên katát kute me kunĩ jakrenh. Kam me kunĩ ren abenmã kum,

—Mrãmri Jebubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, ane. ¹⁰ Me kute tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ne me amim,

—Mrãmri ne Jebubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anen amikadjwýnhbê markumrêx. NhyM be, me kute amim Metĩndjwýnh mar kêt ne me Jejuo me'õ 'êxnhĩ pyrãk. Mýkam? Bir, mrãmri Metĩndjwýnh kute Kra'ã amijarêno amirítkumrêx nhyM me kute amim mar kêtam ne me o me'õ 'êxnhĩ pyrãk. ¹¹ NhyM Metĩndjwýnh arým amijarêno amirít ne memã kum,

—Me kute tu amim ikra markumrêx arým ikôt tĩn ne ar ba rà'ã: rà'ã ne, ane. ¹² Me kute Krao aminhõja ne kôt tĩn ne ar ba rà'ã: rà'ã nhyM me kute Metĩndjwýnh Krao aminhõ kêtja kôt tĩn kêtumrêx ne.

¹³ Ar aje tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ar. Ar amã ne ba ikabên ja'ã pi'ók no'ók ne. Mýj kadjy? Bir, ar aje pi'ókkam ikabên jarênh ne mar kadjy. Dja gar aman tu amikukãm kôt atĩn markumrêx.

Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rà'ã: rà'ãja markumrêx ne amim,

—Nã. Dja ba kôt itĩn ne ar iba rà'ã: rà'ã ne, ane. Dja gar pi'ókkam ikabên jarênh aman kam arým tu amikukãm ja markumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rà'ã: rà'ãja markumrêx.

¹⁴ Dja gwaj ja man arým Metĩndjwýnhmã mýjjao a'uw. Ta kute amim gwaj bajã karô kôt o a'uw ne kum,

—Aje ijã amim karô kôt dja ga ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj ã kum ane nhyM arým gwaj bama. Ja ne gwaj baje markumrêx. ¹⁵ Kute gwaj bamarkumrêx dja gwaj kuman arým amim,

—Mrãmri dja kôt ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj amim anen arým kute gwaj bamã mýjjao anhýr kadjy baje amimarkumrêx ne amiwýr baje mýjjao badjã'wýrja markumrêx.

Me axwe'ã ujarênh.

¹⁶⁻¹⁷ Apýnh me axwe djãri kuníkôt ne me axwe. Ne kam kwý pãnh tyk kêt. NhyM be, atemã me axwe'õ pãnh dja arým ty. Godja me'õ me kute Jeju kôt abeno kamy 'õ pumũ, axwe kôt omũ. Gêdja o Metĩndjwýnhmã a'uw ne kum,

—Djũnwã, amã ikamy kapri. Kwãrik wãnh kum axweo pãnh kêt, ane. Dja ã kamyo Metĩndjwýnhmã à'wýro ane. NhyM arým kum axweo pãnh kêt nhyM tyk kêt ne tĩn ne. Nãr me axwe 'ókôt. Kôt me tykkumrêxja. Djãm o kute Metĩndjwýnhmã à'wýrmã? Kati. Dja mrãmri kôt ty.

¹⁸ Metĩndjwýnh kute memã amak bõnh nhyM me umar djã nyja kunĩ kum axwe prãm kêt. Jadjwý ne gwaj markumrêx ne amim,

—Nã. Me umar djã ny kunĩ kum axwe prãm kêt, ane. Nãm me amijaxwe kêt kadjy amijãno djan kum axwe prãm kêt. NhyM kam Xatanaj te kute amiwýr meo akêx nhyM me ro'ã axwemã.

¹⁹ Metĩndjwýnh ne arým gwaj bajo kra. NhyM be, Xatanaj arým amikôt me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kunĩ ar o ba. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nã. Metĩndjwýnh ne arým ijo kra. NhyM be, Xatanaj arým amikôt me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêtja kunĩ ar o ba, ane.

²⁰ Metĩndjwýnh Kra ne arým bôx. Katát kabên ne katát kute amijo bakumrêx. Ne kam gwaj baje Kra katátkumrêxkôt mar kadjy arým gwaj bamã bajamak bô. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nã. Arým ne Kra bôx ne imã ijamak bô. Ije ta katátkumrêx mar kadjy arým imã ijamak bô, ane. NhyM kam Kra Jeju Kritu arým amim gwaj bapytã. Katátkumrêxja arým amim gwaj bapytã. Mrãmri kubê Metĩndjwýnhkumrêx. Gwaj kôt batĩn ne ar

baba rã'ã: rã'ã ne. Jadjwý ne gwaj baje arým
tu amim markumrêx.

²¹ Aknere, àpnhĩre ar, mýjjao metĩndjwýnh
karõ nhipêx me kute kum amijarênhja ne
kumex. Dja gar amijãno dja. Mýjjao
metĩndjwýnh karõ nhipêx'ýr aje amijo akêx
kêt kadjy amijãno dja. Tãm ne ja.

Djuão kute atări pi'ók no'ók ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne ôbikwa nimê kra arkum pi'ók no'ók ne. Jeju kôt ne o kanikwýnh ne arkum pi'ók no'ók ne. Kute o týx ne kute kum me 'éxnhî bôxmâ arênhmâ ne pi'ók no'ók ne. Me 'éxnhî kute Metîndjwýnh kabên kêt jarênh ne kute me noo biknormâ bôxmâ.

Nâm kum,

—Kwârîk wânh me ja mar kêt ne mekôt amijo aba kêt. Dja ga amijâ ano týx ne me jamâ kre rax. Nâm â Djuão ôbikwa nimê arkum ane.

¹ Ba ibê Djuão. Ibê Jeju nhô me jao iba djwýnh'ô ne ba ar amâ pi'ók no'ók ne. Nâ âpnhîre, Metîndjwýnh ne amijo apytâ. Ba kam akramê ar amâ pi'ók no'ók ne. Mrâmri imâ ar ajabêkumrêx. Djâm bajbit? Kati. Me kunî kute Metîndjwýnh kabên katâtkumrêxja mar ja ne me adjwýnhdjwý kum ar ajabê. ² Metîndjwýnh kabên katâtkumrêx. Gwaj baje bakadjwýnhbê mar týx râ'â ne baje o bajamak kêt kati prâm kêtumrêx.

³ Me Babâmbê ne Metîndjwýnh. Krabê ne Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprikumrêx* gar adjumar mex râ'â. Ar katât kute kabên jarênhkumrêx ne kum ar ajabêkumrêx. Gê ar amê amijo kajpek.

Me kum aben jabê'â kute memâ karô.

⁴ Nâ âpnhîre, akra kwý ne kôt ar amijo ba ba omûn ikînhkumrêx. Nâm ar kute Metîndjwýnh kabên katât markumrêx ne kôt ar amijo ba ba kôt ar omû. Me Babâm ta ne 'â gwaj bamâ karô. Kôt amijo baba'â gwaj bamâ karô nhyr ar arým kuma. Ne kam arým mrâmri kôt amijo bakumrêx ba kôt ar omûn arým ikînhîre.

⁵ Ne kam âpnhîre ar, jakam ajte ar amâ arê. Djâm me kabên ny ne ba ar amâ arê? Kati. Gwaj baje amim Jeju mar kraxkam baje kabên marja tâm dja ba akubyn ar amâ arê. Gwaj bamâ aben jabêmâ. Ja dja ba ajte ar amâ arê.

⁶ Mýj dja gwaj nênh bamâ aben jabê? Bir, dja gwaj Metîndjwýnh kabên man kôt ar amijo baban arým bamâ aben jabê. Mýj ne kabênkam kute? Bir, tâm ne gar aje amim Jeju mar kraxkam arým ama. Ar amâ aben jabê ryti pydjimâ. Ja ne gar ama ba ajte ar amâ arê.

Me amijâ no týxmâ, me 'éxnhî kute me noo biknor kêt kadjy.

Dju k 4.1

⁷ Be, arým me 'éxnhî krâptî ar ba. Nâm me memâ kum,

—Djâm mrâmri ne Metîndjwýnh Jeju Kritu jano nhyr pykamâ bôx ne nâ kurûm katon ar ba? Kati, nâm me 'éx, anhýro ba. Me kute â memâ anhýro bakam mrâmri 'éxnhîkumrêx. Mebê Kritu kurê djwýnh.

⁸ Dja gar aminêje me 'âno dja. Me kute ar anoo biknor karô me 'âno dja. Ga wâkam arým Kritumâ adjâpênh 'âtûm. Nhyr Metîndjwýnh arým ar amâ akînh djâ jarê. Dja ar amâ kungâ. Nâr, godja gar aminêje me 'âno adjâm kêt jabej, nhyr me arým ar anoo biknor jabej. Nhyr kam Metîndjwýnh arým ar amâ ôr kêt. ⁹ Me kute Metîndjwýnh kabên mar kêt ne kam amikrà ar o ban ajte kute arek Kritu kabên kôt amijo ba kêtja ne Metîndjwýnh kute meo ba kêtumrêx. Nhyr be, me kute arek Kritu kabên kôt amijo baja me Babâmbê Metîndjwýnh kute meo ba nhyr ajte Kradjwý kute meo ba.

¹⁰ Godja me'ô bôx ne 'éx ne Kritu kupa'â ar amâ ajarê kwârîk wânh kum aminhûrkwâ jarênh kêt. Ne kwârîk wânh pa kjênh kêt. 'Éx ne kupa'â ar amâ 'â ujarênhkam dja gar pa kjênh kêt. ¹¹ Dja gar pa krij nhyr me arým ar ajâ,

—Arým ne ar amijâ kumê. Ga, ar kôt bawâ pumû, ane. Gar kam arým kôt ar gadjwý Kritu'â ajêx pyràk.

¹² Nâ bâm bit pi'ôkjakam ar amâ ikabên kumex jarênh prâm. Ba kam amim,

—Kati. Kwârîk wânh ba pi'ôkkam ikabên kunî jarênh kêt. Dja ba tén arkam bôx ne ijakwao arkum arê, ane. Dja ba ar amâ ane gwaj kam arým abenkam bakînhkumrêx. Ja kadjy ne ba amima.

¹³ Akanikwýnhkam kradjwý amâ amikabên mex jarê. Metîndjwýnh kute amijo akanikwýnh pytàr tâm kra ne amâ amybym amikabên mex jarê. Tâm ne ja.

* ¹³ Djâm ar ga ne gar adjakapri nhyr ar pân arým kum ar akapri Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprikumrêx.

Djuão kute pi'ôko ino rer no'ôk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne ôbikwa myjamã pi'ôk no'ôk ne. Ôbikwaja ne ar apýnh pyka djàri memã Jeju'ã ujarênh tẽmja amiwýr aro wadjã ne arkum kabên mex jarê ne arkum mýjja ngã ne ar kujate nhym ar tẽ. Kute arek o anhýr rá'ãmã ne kute kubê me'ô jaxwe pymamã ne kum pi'ôk no'ôk ne.

¹ Akmere, Gaju. Ba ibê Djuão ne ba amã pi'ôk no'ôk ne. Ibê Jeju nhô me jao iba djwýnh'ô ne ba amã pi'ôk no'ôkkam ikabên jarê. Metíndjwýnh kabên katátkôt imã ajabê.

² Akmere, Metíndjwýnhmã arým amexkumrêx ba arým ama. Ne kam Metíndjwýnhmã ajo a'uw ga amex kôt adjumar mex. Adjã kêtjwýo ane. Ga adjumar mex ne adjã kêtja ne ba imã kínhkumrêx. ³ Be, Jeju kukwakam gwaj bakamy ar arým nính iwýr bôx ne imã ajarê. Nãm ar imã,

—Be, Onĩ Gaju kute Metíndjwýnh kabên katát markumrêx ne kabên kôt kute amijo ba mexkumrêx, ane. Ba ar kute ajarênhja man ikínhkumrêx. ⁴ Nã bãm memã Jeju'ã idjujarênh nhym me kute ikabênkôt Jejuo aminhó. Ba kam mã itẽm nhym me nính imã me'ã ujarênh ne kute imã,

—Onij ar kute akabên kôt Jejuo aminhója Metíndjwýnh kabên man kôt kute katát amijo bakumrêx, anhýr. Me kute ã imã anhýrkam ikĩ:nhkumrêx.

Gaju kute meo djuw mexkam Djuão kute amikính jarênh.

⁵ Akmere Gaju, Jeju kukwakam gu bakamy kwý ne awýr bôx, ga anhôdjãnh ne aro djuw mex. Nã gãm te ar nokre pumúnh kêt ne tu aro djuw mex. Ne kam Metíndjwýnh kabên kôt amijo abakumrêx. Aje me bakamy djuw mex kuníkôt ne ga kabên man kôt amijo aba mexkumrêx. ⁶ Gwaj bakamyja kwý arým nính ar iwýr bôx ne ar imã ajã ajarênh ajte me kute Jeju mar kuníjamã ajã ajarênh memã kum,

—Onij Gaju kum ar ijabê:n òdjãnh ne ar ijo djuw mex, ane, ba arým ar kuman ajte ama. Dja ar ajte awýr bôx ga amú ajte ar mór kadjy arkum mýjja'ô ngã. Arkum djwý, pi'ôk kaprí ngã. Metíndjwýnh kabênkôt arkum angã.

⁷ Mýkam dja ga ã arkum ôro ane? Bir, ar Jeju'ã ujarênh kadjy mórkam. Nhym be, jakam me kute Jeju mar kêt kwý bit kute gwaj bakamyjamã ô mýjja nhôrmã nhym ar kute amim byr kêt. Me kute Jeju mar kêt kam gwaj bakamy ar kute mebê byr kêt. Ne kam arým mã mô. ⁸ Mýj xêja dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã? Djãm me kute Jeju mar

kêt? Kati. Me kute amim Jeju mar dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã nhym ar arým tẽ. Jeju kabên katát jarênh kadjy tẽ. Gwaj ba dja gwaj arkum mýjja ngã. Ne kam arým ar ro'ã apê.

Djoti kute amijo bẽnjadjwýr rax prãm.

⁹ Amrêbê ne ba wãm ar aje amim Jeju marjamã pi'ôk no'ôk ne. Gar arým inhô pi'ôk jarênh ikabên ma. Nhym be, wãkam Djoti kute ikabên mar prãm kêt. Djoti ta ne amijo bẽnjadjwýr rax prãm. Me kute amim Jeju markam ta amijo bẽnjadjwýr rax prãm. Bẽnjadjwýr rax prãmje ne kute ikabên mar prãm kêt kumrêx.

¹⁰ Dja ba ar akam itẽm ne ibôx jabej ne arým ar amã Djoti jarê. Nãm ikãxã kabên punure jarênh ba. Amrêbê jakam gwaj bakamy kwý wãm ar awýr tẽn ar akam bôx. Ar kute ar amã Metíndjwýnh kabên jarênh kadjy ar akam bôx. Nhym kam Djoti kute ar pa kjênh kêt ne arkum aminhúrkwã jarênh kêt. Gar akwý ar aje arkum aminhúrkwã jarênh prãm nhym Djoti arým ar abê aptãn ar amã,

—Aje, jakam dja gar ar ikôt abikprôn h kêt, ane. Ne ar aje amim Jeju mar bikprôn h djã nêje ar ajano.

¹¹ Akmere, kwãrík wãnh me axwe'ã amijakre kêt. Me mex'ã dja ga amijakre. Me mex ne me Metíndjwýnh kôt ar amijo ba. Nhym me axwe kute Metíndjwýnh mar kêt kumrêx. ¹² Be, me kuní ne me me bakamy Temexu mex jarê. Nãm me 'ã abenmã kum,

—Metíndjwýnh kabên katát kôt ne Temexu amijo ba gwaj arým omú, ane. Ar badjwý ne bar Temexu mex jarê ga ar ijênhĩ kêt kôt aje arým ar imar.

¹³ Nã bãm bit ije amã ikabên kumex jarênh prãm. Ne kam ije pi'ôkkam amã arênh prãm kêt. ¹⁴ Ije amikrà kêt ne awýr itẽmmã. Dja ba awýr bôx gu banhýtãri abenmã bakabên jarê. Ja kadjy ne ba amima.

¹⁵ Gê Metíndjwýnh ajo djuw mex ga adjumar mex rá'ã. Be, jakam gu banhóbiwka ar arým amã kabên mex jarê ba kuman arým pi'ôk jakam wãm amã arê. Ga apýnh aje gu banhóbiwka nhidji mar kôt arkum ar idji jarênh arkum ikabên mex jarê. Tãm ne ja.

Djuda kute memã pi'ók no'ók ne ja.

Jeju kamy 'obê ne Djuda. Nãm ar aben djãkam nõ. Jeju kumrêx kato nhyt tũmrãm Xijagumê Djudadjwý Marij kurũm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tũmrãm tu amim markumrêx. Birãm Jeju akubyn tĩn kôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhõ me jao ba. Ne kam arkum pi'ók no'ók ne. Nãm Ar kubê me 'exnhĩ pyma. Me 'exnhĩ amijo Metĩndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne me kute Jeju marmê abenkam bikãr ne ate ajte memã 'ex ban arĩk ar ban memã mýjja punu 'ã ãpnênh ba. Nhyt kam Djuda arkum, —Kati, Metĩndjwýnh amrêbê kute me axwemã o pãnhja pumũ. Dja ĩ prĩne me jadjwýo bikênh mex ne. Be, ar ga dja gar Jeju 'ã angrã týx nhyt Metĩndjwýnh dja ar arõrõkbê ar akukrà gar aku'ê týx. Nãm ã Djuda arkum ane.

¹ Ba ibê Djuda. Ibê Jeju Kritu nhõ ãpnênh. Ibê Xijagu kamy. Ba ne ba pi'ók no'ókkam ar amã ikabên jarê. Metĩndjwýnh, me Babãm arým amijo ar apytãn amimexo ar ajo mex nhyt Jeju Kritu amim ar apytãr mex ne ar ajo ba.

² Gê Metĩndjwýnh tu kum ar akaprĩ:kumrêx* ne kum ar ajabê:kumrêx gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

Me kute axwe'ã memã ãpnênh.

A Ped 2.1

³ Akmere, ãpnhĩre ar, Metĩndjwýnh ne kute Krituo me bakunĩ pytãr. Nã bãm amibêx ne bit ije ar amã 'ã pi'ók no'óko inhýrmã. Ba nhýn arým me kute ar anoo biknor prãmja man amim,

—Kati, Dja ba arkum me kute ar noo biknor jarê. Ne arkum, “Wãnh ne me ar akwý anoo biknoro ba. Kritu ne gwaj bamã amijã ujarênh pydjĩn arê gwaj babê Kritu nhõ me ja baje mar pydjĩmã nhyt me arým 'ex. Ne kam ta amijo Kritu mar mex ne arĩk kupa'ã ar amã 'ã ujarênh punun ar anoo biknoro ba. Me kute ar anoo biknoro baja dja gar me 'ãno djan mã akabêno me ity gê me anhikrê.” Nã bãm ã amikabên maro anen arým ar amã arê.

⁴ Me kute ar anoo biknorja ne me kum Metĩndjwýnh kĩnh kêt ne amipdjur mex ne ar akõt wangijĩn ar amê akã. Nãm me amakkre kêt ne ar amã,

—Ar rã'ãn aben prõ, aben mjên kupê. Gêdja Metĩndjwýnh ate krã. Arým ne tu kum ar akaprĩn ar amã ajaxwe kêt jarênhkumrêx. Nãm me ã ar amã ane. Ne

kam arým Bẽnjadjwýr djwýnh japrý. Kubê ne Metĩndjwýnh. Nãm me Metĩndjwýnh pydjĩ japrý. Ne ajte Bẽnjadjwýr djwýnh bê Kritu japrýn ar'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Kritu ar ba? Kati. Nãm me 'ex, ane. Amrêbê me kêtĩ ne Metĩndjwýnh arým me ja'ã amim karõ. Me biknor tokry djãmã kute me anormã ne me'ã amim karõ.

Apýnh me tũmre djãri jaxwe'ã ujarênh.

Mat 7.21; A Ped 2.3; Dju k 3.6

⁵ Ba ar amã me kwý biknor'ã ajarê gar ama. Gar te arým aje me'ã ujarênh mar ba ajte ar amã me'ã ajarê gar ama.

Be, Bẽnjadjwýr djwýnh arým pykabê Edjitu kurũm mebê idjaero katon me utã. Ne kam arým me amakkre kêtõ akno. Me kute amim mar kêtjao akno.

⁶ Nhyt Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh jaxwedjwý arým ãpnênh djã kanga. Nãm me amijo ãmra ban ãpnênh djã kanga nhyt pãnh arým me biknor tokry djãkam me kumên arým akamãt kô tykkam mebê ijê. Nãm mebê ijê týx kute mrãmri ne me kute kãxirãxo me uwprekam kute mebê ijê týxja pyrãk. Õ akati rax me 'yr bõx kadjy mebê ijê. 'Ãtũm nhyt Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh djã nhõ akati me 'yr bõx kadjy.

⁷ Krĩraxbê Xõtõmamê Gomoramê bu'ã krĩdjwý, kam me axwe ne me prõ djwýnh, mjên djwýnh kupa'ã ari abeno ngjêxo ba. Metĩndjwýnh kute me ipêx kupa'ã ne me my ta kute abeno ngjêx prãmkmumrêx nhyt me niredjwý ta kute aben kupêno ikwã prãmkmumrêx. Me baje amikajmãtã me mar kadjy ne Metĩndjwýnh arým memã axweo pãnh. Kuwyo memã o pãnh nhyt kam kuwyo meo ajkamuw nhyt me mrãmri arým biknorkumrêx.

⁸ Me kute me anoo biknor prãmja ne me me ja kôt axwe. Nãm me biptiro ikwãn arým amijo ãpnun amibu'ã meo ãpnu. Ne kum me bẽnjadjwýr kurênh kãjkwakam me rũnh'ã kabên punu.

⁹ Be, Mĩgeubê ne Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh raxja. Djã ne Mĩgeu Xatanajmã kabên punu jarê? Kati. Amrêbê: ne me bakukãmãre Mõjdjê arým ty nhyt kam Mĩgeumê Xatanaj ar Mõjdjê nhĩ'ã aben maro dja. Djã ne kam Mĩgeu tu kum kabên punu jarê? Kati. Nãm kum,

—Gê Metĩndjwýnh ta amã akij, ane. Jabit ne arê.

¹⁰ Nhyt be, me kute ar anoo biknor prãmja ne me tu mýjja'ã kabên punu ba. Me kute me mar kêtãkam ne me tu me'ã kabên punu ba. Nãm me mry djumar djão umar. Mry kute amidjwýnhbit mar ne tu ar ba.

* 1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhyt pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ga ne gar adjukaprĩ kêt. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

Nhym me mry kôt kute amidjwýnhbit mar ne tu ar ban arým kôt amijo àpnu.

¹¹ Ý watíre, Metíndjwýnh dja me biknor tokry djákam me kurê. Amrêbê: ne me bakukâmäre Kaï axwe:. Nhym me kute ar anoo biknor prámjadjwý ne me Kaï kôt ar amijo ba. Amrêbê: ne me bakukâmäre Barão kum nèkrêx prámje tu me noo aknon meo ajkê. Me kute ar anoo biknor prámjadjwý ne me Barão kôt kum nèkrêx prám: me ar anoo biknoro ba. Amrêbê: me bakukâmäre Kore ne kute amijo rax prám: ne arým bënjadjwýr'ã kabên punu ba. 'ã kabên punu ba:n kam arým akuno. Me kute ar anoo biknor prámjadjwý ne me Metíndjwýnh'ã kabên punu ba. Dja me 'ã kabên punu ba:n ĩ arým Kore kôt me biknor tokry djákam akuno. Metíndjwýnh'ã kabên punukôt arým akuno.

*Me kute me noo biknorja me ro'ã bikàr.
A Ped 2.13*

¹² Ar amã aben jabêkam gar aro'ã ar anhô kwý krêno akrĭ. Nhym me kute ar anoo biknorjadjwý ne me pijàm kêt ne arým ar aro'ã aku. Ar akínhkumrêxo akrĭ nhym me arým amipunuo ar ajo àpnu. Ga, me kã mekxam ngrã kute o punuja pumũ. Me kute ar anoo biknordjwý ne me ã ar ajo àpnuo ane. Amipunuo ã me ajo àpnuo ane. Nhym me te: me kabên mex jabej mekam ama:n arým kapríre ne. Ga, kók djábêrkam kakrã kakrãtyk ba kajgoja pumũ. Nhym me te: na bixadjwýrkam aman kam arým kapríre ne. Me kute ar anoo biknordjwý ne gar ã mekam akaprĭo ane. Nãm me kajgo kute mrãmri ne pidjô kunĭ ò kumexkam ja pydji ò kêt ne ãm pyrãk. Pidjô tu tykkumrêx nhym me arým kraxmê arê:mê ro'ã kaba. Nãm me kute urãk ne tu kajgokumrêx. Dja me arým me biknor tokry djákam akuno.

¹³ Nãm me ta ar ba kute mrãmri ne ngô djãkrêkam ngô djãkã ari aben pymjýr pyrãk. Ga, ngô djãkrê apêx nhym arým akãxkam mýjja punu kumexja pumũ. Nãm me kabên punu jarêngo ku'ên o ino re nhym me arým pijàm ne, kabên punukam pijàm ne. Me kute ar anoo biknor prámja ne me arĭk ba nhym me te: kute mekôt katã amijo bamã. Me kute mrãmri ne kanhêtire arĭk ba pyrãk nhym me te: kute omũnh mex ne kute 'ã amimrãnh jakremã. Metíndjwýnh ne arým amim me axweja pãnh'ã karôkumrêx. Akamat kô tyk pytĭkam dja me kurê. Dja kam akamat kô tyk rã'ã nhym me kator kêtumrêx.

¹⁴⁻¹⁵ Adão ar amikam kra jadjuw nhym arým abatãnh ne. Abatãnh ne arým amikam kra jadjuw. Kra jadjuw nhym arým abatãnh ne. Abatãnh ne arým amikam kra jadjuw. Ne amũ aben nhjuk'ã kra jadjwýro tẽ. Adjwýro tẽ:. Adjwýro tẽm tãmtã kam arým 7'ýr

o bõx. Aben nhjuk'ã krakam kra'ã akren arým 7'ýr o bõx. 7'ýr o bõx nhym me arým krajamã Enoki jarê. Enoki ajte me kute me noo biknorja'ã memã kum,

—Ë, Bënjadjwýr djwýnh dja Metíndjwýnh nhô me ja krãpti: kubê 10.000mê ro'ã bõx. Ne kam arým me kum Metíndjwýnh kĭnh kêtja kunĭmã axwe pãnh jarê. Apýnh me àpênh jaxwe djãri pãnh memã arê. Metíndjwýnh'ã kabên punuja kunĭ pãnh memã arê nhym me arým amijaxwe ma. Nãm ã me bakukâmäre Enoki memã ane.

¹⁶ Me kute me anoo biknor prámja ne me bën prĭkam kabên ban apýnh mýjja'ã kabên punu prám: me kute amidjwýnhbit markam ne me kum apýnh mýjja punu prám ne kôt ar amijo ban amijo àmrati ba. Ne kam me ò nèkrêx kumex pumũn amim,

—Ba gêt tãmwã kôt ar amijo iba. Ne kam arým inhô mýjja kumex ne kôt irax. Nãm me ã amim anen kam kum me ò nèkrêx ngrireja Kĭnh kêtumrêx. Me kum me ò nèkrêx kumexjabit Kĭnh ba.

Me kute Jeju markumrêx djãpênh'ã memã karô.

¹⁷ Akmere, àpnhĭre ar, ar ga dja gar atemã amijo tẽ. Bënjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu kute ar anorja dja gar ar kabên mar týx.

¹⁸ Nãm ar arým me'ã ar amã ajarê. Me kute ar anoo biknor prámja'ã ajarê. Nãm ar ar amã,

—Dja Jeju bõx 'ýr nhym me arým gwaj bajaprý:o ba. Dja me amidjwýnhbit man kum mýjja punu prám ne kôt ar amijo ba, ane.

Kritu kute ar anorja ne ar ã ar amã ane. Dja gar ar kabên mar týx. ¹⁹ Me kute ar anoo biknor prám ja ne me abenbê me kurêo ba. Ne pykakam mýjjakôtbit amijo ba. Nhym Metíndjwýnh Karô kute meo ba kêtumrêx.

²⁰ Akmere, àpnhĭre ar, ar ga dja gar atemã amijo tẽ. Kritu kabên mekumrêx. Tãm dja gar tu amim markumrêx ne amim kabên maro tẽ:n amũ maro amikamênh mar rax ne. Metíndjwýnh Karô dja gar aman Metíndjwýnhmã akabên aba nhym Karô arým ar akôt o kangô.

²¹ Metíndjwýnh kum gwaj bajabê. Ar gadjwý dja gar amã abê rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Ne Bënjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu jabej ajkam ama. Ta dja bõx ne kum gwaj bakaprĭkumrêx gwaj kôt batĭn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

²² Me kwý kute amim Jeju mar kêtja dja gar amã me kaprĭn 'ýr me o akêxo tẽ gê me tu amim markumrêx. ²³ Nãr, dja gar ano katon me axwebê me kwýo akêx. Me kwý kute amijo punu mexja. Me ja on biknor karô dja gar memã ano katon me axwebê meo akêx. Kute mrãmri ne me'õ kuwykam ãm nhym me kum kaprĭn kam no kator ne

kute pa 'amýnh ne bõm mēnh pyrək. Dja gar me punu kõt ar apunu'õ pymaje amijā ano tỳx ne.

²⁴ Metĩndjwýnh ne kute amim ar apytār mexkumrēx gar kam ajmā akute kēt ne katāt ar amijo aba rā'ā ne. Metĩndjwýnh ra:x nhym me kum uma:. Dja amimexo ar ajo mex gar arým ajaxwe kēt. Nhym kam arým amikabem ar apumjuwn arým pĩne ar ajo kĩ:nhkumrēx. ²⁵ Me Batĩndjwýnhbē ne me bapytār djwýnh. Pydji kute mýjja kunĩ mar ne krā me:xkumrēx. Ba kum,

—Mrāmri ame:xkumrēx ne apyma:kumrēx. Araxo abē kumkatikumrēx. Me kunĩ:mā Abēnjadjwýr djwýnhkumrēx. Ajitỳ:xkumrēx. Amexmē apymamē abēnjadjwýrmē atỳxmē ne ga aje 'ā aminhinomā amimēnh kêtikumrēx, ane. Gē me kunĩ ā Metĩndjwýnhmā ane. Tām ne ja.

Mýjja apôx kêtri kukãm 'ã ujarënh ne ja.

Bënjadjwýr Jeju Kritu ne Djuãomã, õ ãpënhbë Djuãomã mýjjao amirít. Me kute Jeju mar këtja ne me me kute amim Jeju marjao bikënh ar o ba. Nhyam kam Jeju kute õ me jao týx nhyam me akubyn týx ne kute kanga kët kadjy Djuãomã mýjjao amirít. Te me kute meo bikënhkam mã Jeju'ã ngrãn kute kanga kët mã kum o amirít. Anhýr djwýnhnrãm kum o amirít, abentã kum o amirító tẽ, mýjja'ã akreo tẽ. Õ me jabit kute mýjja mar nhyam me kãtãmbë bipdjurmã ne apýnh mýjja djãri'ã mýjja jakre. Bir, nhyam mýj ne Djuão omũ?

Metíndjwýnh kute me axwemã o pãnh ne tu kute mýjja jaxwe kunĩ kuwyo imõkam rënh nhyam apëxmã. Nhyam kute Xatanajdjwý bin nhyam kët nhyam kam pyka ajte nyn tu mexkumrëxmã ne kum o amirít. Ne kum kãjkwadjwý jakre. Metíndjwýnh kute õ me jao kïnhmã, me 'ã ngrã týx ne kute kanga këtja, me tãm ne kute meo kïnh nhyam me kãjkwakam õ pykakam kïnhkumrëx ne ar ba rã'ã rã'amã. Kam ne me mexbit ar ban kam kanë kët ne tyk kët ne mýr kët. Mýjja punu 'ýr ãr kët kam. Ja kunĩ ne kum o amirít, apôx djwýnhnrãm kum o amirít. Nhyam Djuão me kadjy omũ. Mýjja apôx kêtri ne anhýr djwýnhnrãm omũn memã arë. Tãm ne ja.

Me kute pi'õkjakõt amijo baja dja me kïnh.

¹ Jeju Kritu kute mýjjao amirít ne ja. Metíndjwýnh ta ne Jejumã arë nhyam kam amidjõ'ã ajte kute õ ãpënhjamã o amirít mã, nhyam kam me kute marmã. Apýnh mýjja djãri dja ã apôx, amikrà kët ne apôx nhyam anhýr djwýnhnrãm arým kute memã o amirít mã. Imã ne arým o amirít ba kam ije me amã arënhmã. Ba ibë Djuão ne ba Metíndjwýnhmã idjãpënh, imã ne o amirít ba ije me amã arënhmã. Nãm iwýr kadjy mrãm djwýnh jano nhyam kam imã mýjja kunĩ jakre ba kam kõt omũ. ² Ije arým kunĩ pumũnhkam dja ba prĩne me amã kunĩ jarë. Metíndjwýnh kabënh ne ba arým ije me amã arënhmã. Jeju Kritu kute katãt kabënh jarënh tãm dja ba me amã arë.

³ Metíndjwýnh kute anhýr djwýnhnrãm mýjja'ã memã ujarënh ja gëdja me'õ memã arë nhyam kute arënh djwýnh tãm gëdja arým Metíndjwýnh kum kïnh jadjã. Nhyam me kute mar ne kõt amijo bajadjwý gëdja Metíndjwýnh memã kïnh jadjã. Dja amë aro kïnh, me kute 'ã ujarënh djwýnhno kïnh ne kam ajte me kute maro ýr jadjwýo kïnh. Bir, arým 'ýr. Arým Metíndjwýnh kute memã mýjja anhýr djwýnhnrãm arënh ja arým apôx 'ýr.

Djuão apýnh me kute Jeju'ã abeno bikprõnh djãri kubë 7 mã kabënh.

⁴ Ba ibë Djuão ne ba ar amã pi'õk no'õk ne. Ar aje amim Jeju mar ne apýnh aje kõt aben pydjija, ar amã ne ba pi'õk no'õk ne. Pykabë Adjjikkam apýnh krĩ rũnhkõt ar aje 'ã abeno abikprõnh 7ja me amã ne ba pi'õk no'õk ne.

Gë Metíndjwýnh ukaprikõt me ajo djuw mex ne ar me ajo ba ne me amã umar mex jarë ga me adjumar mex ne ar aba. Metíndjwýnh ta ne tĩn ne ar ba, amrëbë adjakamã tĩn ne ar ba. Dja mrãmri tĩn rã'ã rã'ã. Tãm dja ukaprikõt me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarë.

Nhyam Metíndjwýnh Karõ kute amijo 7 ne Metíndjwýnh krĩ djã kõnh ku'ë tãm gëdja adjwýnhdjwý me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarëh ar me ajo ba.

⁵ Nhyam Jeju Kritudjwý dja me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarë. Jeju Kritu ta kute mrãmri katãt memã Metíndjwýnh kabëno amirít djwýnh ne kumrëx tyk ne akubyn tĩn ne kator gëdja Metíndjwýnhmë Metíndjwýnh Karõmë kudjwa me ajo djuw mex. Jeju ne bënjadjwýro kute me bënjadjwýr kunĩ jakrenh ne pyka kunikõt me õ bënjadjwýro ba. Tãm dja Metíndjwýnhmë Metíndjwýnh Karõmë kudjwa me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarë.

Jeju Kritu ta ne kum me bajabëkumrëx ne amikamrõo me bajaxweo ajngrã. ⁶ Ne kam ajte ta ar me bajo ban kam Bãmmã me bapumjuw gu me kam babë me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh ne Bãmmã badjãpënh ar baba. Kumã, Jeju Kritu tãmmã gora gë me kãjmã kum rax jarënh rã'ã rã'ã. Gëdja umao ar me bajo ba rã'ã rã'ã. Mrãmri. Tãm ne ja.

⁷ Ori, amrë tẽ. Kakrãkõt ne amrë tẽ. Me kunĩ dja me omũ. Me kute Jeju kanhwýr djwýnhjadjwý dja me omũ, prĩne Jeju pumũ.

Nhyam apýnh pyka djãri dja me kunĩ omũn amra, Jeju pymaje ãmrao kumex. Mrãmri dja me kunĩ omũn amim ngryk ne ãmrao kumex. Be, tãm ne ja.

⁸ Bënjadjwýrbë Metíndjwýnh ne memã kum,

—Ba ibë mýjja kunĩ krax ne ajte ibë mýjja kunĩ 'ënhõt, ane.

Nãm ã Metíndjwýnh týxo kubë kumkati ane. Metíndjwýnh, ta ne tĩn ne ar ba, amrëbë adjakamã tĩn ne ar ba. Dja mrãmri tĩn rã'ã rã'ã. Ajbit ne umao mýjja kunĩ pytã.

Jeju Djuãomã amijo amirít.

⁹ Nã, ba ibë me akamy Djuão. Nãm me Jekukõt me akudjwa ijo ajkë ba itokry. Mrãmri ne Jeju me baro'ã me bapytãn ar me bajo ba. Ba kam me akudjwa mã Jeju'ã ingrã týx ne 'ãno djan ije kanga kët. Ba ne ba

apêxtibê Paximukam ar ba. Na bām memā Metīndjwýnh Kabēn jarēn memā Jeju'ā idju-jarēnh iba. Nhyam kam me ja ngyrk ne kam imā,

—Kwārīk wānh mýjja wā jarēnh kêt, ane. Ne kam ipa 'amýn kam ijo tēn apêxti jakam imē ba kam kam ar iba.

¹⁰ Be, pi'ók kamrēkkam, Bēnjadjwýr nhō akatijakam ne ba arek maro nhý nhyam Metīndjwýnh Karō ar ijo ba. Ba kam me'ō kabēn ma. Me'ō kabēn týx kute poti kakōr týx pyrāk. Ikôt ne imā kabēn ne. Ne imā,

¹¹ —Ba ibê mýjja kunī krax ne ajte ibê mýjja kunī 'éñhôt. Ba ren ije kájkwamē pykamē omūnh 'āno idjām kêt nhyam ren amrēbê amijo ajkê nhyam ren mýjja kunī kêt ne. Ê, amrē tēn mýjja pumūn 'ā pi'ók no'ók, ane. 'Ā pi'ók no'ók ne kam memā ano. Me kute amim Jeju mar ne apýnh kute kôt aben pydji, me jamā dja ga ano. Me kute apýnh krī rūnhkôt 'ā aben pydjibê 7, ar kute Epexukam 'ā aben pydjijamē, ar kute Emīnakam 'ā aben pydjijamē, ar kute Pegamukam 'ā aben pydjijamē, ar kute Xi-jirakam 'ā aben pydjijamē, ar kute Xad-jikam 'ā aben pydjijamē, ar kute Pirapijkam 'ā aben pydjijamē, ar kute Raodjikam 'ā aben pydjijamē, mekmā dja ga aje mýjja pumūnhja'ā pi'ók no'ók ne ano, ane. Nām ā imā kabēn ane.

¹² Ba kam ýr akēx. Ije mýj me'ō kute imā kabēnja pumūnhmā ýr akēx nhyam ngōnhpōkti kubê 7 ne ku'ê ba omū. Kēn karýro ngōnhpōkti.

¹³ Nhyam kam ipōkri dja. Kute me'ō my pyrāk ne dja. Nām kubēkā ryti jadjān o dja. Kubēkā rytija ne parkōn 'ānh itep nhyam 'ā dja. Ne kēn karýro amirunh pren 'ā dja. ¹⁴ Ne kī jaka: kute āk kaka jaka ja pyrāk. Kute kadjāt nhī jaka pyrāk. Nhyam no pōkja kute kuwy pōk pyrāk. ¹⁵ Ne par jadjēnh. Kute ngōnh nhípēx djākam me kute 'ā ngrāo pōx nhyam adjēnh pyrāk. Nhyam ōkrekam krikrit kute ngō rārākti: pyrāk. ¹⁶ Ne ubōkjao kanhêtireo 7 ne 'amýn o dja nhyam kam aktā kāk djwa mextire ajkwa krekre kurūm kato. Ne nokre jadjēnh kute kájkwa nhípōkri myt mrānhkam adjēnh ja pyrāk.

¹⁷ Ba omūn kam itu mýrbê tým kute ityk pyrāk ne itu mýrbê tým ne nō, itūn prāme. Nhyam kam ta ijā ikra dji, ubōko ijā ikra djin kam imā,

—Kwārīk wānh atūn prām kêt. Ba ibê mýjja kunī krax ne kam ajte ibê mýjja kunī 'éñhôt.

¹⁸ Bajbit ne ba ije amitūn mar. Arým ne ba ty ne kam arým ajte itūn ne. Amrē ipumū. Ba dja ba itūn rá'ā rá'ā. Ba ne ba ikabēno me tyk kadjy me anor djwýnh ne kam ajte ikabēno me tyk nhō pyka ýr me anor djwýnh.

¹⁹ Aj, dja ga on 'ā pi'ók no'ók, aje omūnhja'ā pi'ók no'ók ne. Arým kator ga aje omūnhjamē

mýjja kraxje kator kêt rá'āmē. Amē dja ga 'ā pi'ók no'ók ne. ²⁰ Mýkam ne ba kanhêtireo 7 idjubōko 'amýn o dja ga omū? Ne kēn karýro ngōnhpōktio 7jadjwý, mýj ne ja? Bir, ba amā arē ga ama. Ê, ngōnhpōktio 7ja ne kubê apýnh krī djāri me kute amim imar ne kute ikôt aben pydji 'ā akre kubê 7. Apýnh krīkam me kute ikôt aben pydji'ā akre kubê 7 ne ja. Nhyam kanhêtireo 7ja ne kubê apýnh krī djāri me kute ijā abeno bikprōnhja kadjy mrānh djwýnh ta ne 'ā akre, ane.

Nām ā Jeju imā kabēn ane ba kuma.

2

Epexukam ar ja arým kum Metīndjwýnh kính ngrire.

¹ Nhyam kam ajte imā,

—Ê, ar kute krīraxbê Epexukam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrānh djwýnhjamē dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibê Bēnjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, "Ê, ba ije idjubōko kanhêtireo 7 ne 'amýnhja, ne ba kēn karýro ngōnhpōktio 7kam imrānhja, ba. Ba ne ba ar amā ikabēn ne.

² Gar ikabēnkôt ar amijo aba ba arým omū. Ar adjāpēnh rax, ar aje ijāno adjām ne aje ikanga kêt ba arým omūn kam ikīnhkumrēx. Nā gām ar abē me axwe kính no kati ba arým omū. Nhyam me wā we kute 'Jeju kute ar ijanor' anhyrja gar te kabēn mex jabej kam aman kam arým prīne mekmā akato. Me wā ne me 'éñnhkumrēx. Me tām ne gar arým mekmā akaton abē me kính no kati. ³ Nā gām ar ijāno djan amibē ijo abiknor kētkumrēx ne. Nām me ikôt ar ajo ajkê gar tu ate akrān aje amibē ikanga kêt ba arým omūn kam ikīnhkumrēx ne.

⁴ Bep mýjja pydji ne ba omūn ikapriē. Amrēbē ar aje amim ijo amirīt totokbē ne gar amā ijabē ne jakam arým amā ikīnh ngrire. ⁵ Gop ar amim akaton wānh ajaxwemā anhiren iwýr amijo akēx. Nā gām ar ibē amiptār mex ne. On ar ajte akubyn amā ijabēn kam ajte akubyn imā apē kute amrēbē imā ar adjāpēnh ja pyrāk. Dja gar ā anhyr kêt ba wām ar awýr tēn kam ar abē ngōnhpōkti wā kaba nhyam arým ām djā kapry.

⁶ Nhyam bep me punubē Nikōrij, me tām, me kabēn punu ar baja. Me tām ne gar me kabēn punukam amā me kurēkumrēx. Mrāmri, kam ne mexkumrēx. Mrāmri ne gar amā me kabēn punuja kurēkumrēx. Kam ne mexkumrēx. Badjwý ne ba imā mekbē Nikōrij me kabēn punukam imā me kurēkumrēx.

⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metīndjwýnh Karō ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamā kabēn. Gora ar prīne kabēn ja ma. Ê, ar me kurām

atýx ne aje ijáno adjām, ar gajbit dja ba ar amā pidjō kute meo tīnja jarē gar gajbit ku. Pidjō kute meo tīnja ne Metīndjwýnh nhō pykakam dja, kǎjkwakam Metīndjwýnh nhō pyka mexkumrēxkam. Tām dja gar ku”, ane. Nām ā Jeju imā kabēn ane. Ba ibē Djuāo ne ba kuman ar amā arē.

Emīnakam ar ja tokry.

⁸ Nhyam kam Jeju ta ajte imā,

—Ē, krīraxbē Emīnakam ar kute amim imar ne kute ikōt aben pydjija kadjy mrānh djwýnhjamā dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibē Bēnjadwýr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, “Ē, ba ibē mýjja kunī krax ne kam ajte ibē mýjja kunī 'ēnhōt. Ba ne ba tyn kam ajte itīn ne. Ba ne ba ar amā ikabēn ne.

⁹ Me kute ar ajo bikēnhja ne ba arým omū. Ar anhō mýjja kēt, anhō nēkrēx kētja ne ba arým omū. Nhyam bep kati, nījar anhō nēkrēx kumex. Mrāmri pykakam ar abakam arým anhō mýjja kēt nhyam bep kǎjkwakam anhō mýjja kumex. Nhyam me kwý ta amijo Metīndjwýnh kra, amijo mekbē idjaer ne ar ajapry ar o ba, ba arým omū. Djām mekbē Metīndjwýnh kra? Kati, Xatanaj nhō apēnh ne wā ne kam mā kōt ar aben pydjio ba. ¹⁰ Kwārīk wānh gar amā me uma kēt. Gora ar atýx. Dja me ī ar ajo ajkē ga ar atokry. Gora ar atīn prām kēt. Ē, godja me ī Xatanajbē me axwe nhō bēnjadwýr kabēnkōt mekbē ijē djākam ar akwý rē, ar aje ikanga jabej. Be, akati kunīkōt dja me ar ajo ajkē gar atokry. Nhyam kam arým me kute ar ajo bikēnh'ā akatibē 10 nhyam kam me arým ar ajo bikēnh kēt ne. Gora ar ijā angrā týx ne ijāno dja. Godja me te ar apa gar ijāno dja ba kam pānh ar ajo tīn gar atīn rā'ā rā'ā.

¹¹ Gora ar ajamak mex jabej, on ama. Metīndjwýnh Karō ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikōt aben pydjijamā kabēn. Gora ar prīne kabēn ja ma. Ē, ar me kurām atýx ne aje ijāno adjāmja, ar gajbit dja gar atyk nhijukri ajte atyk kētkumrēx. Arkati”, ane. Nām ā Jeju imā kabēn ane. Ba ibē Djuāo ne ba kuman ar amā arē.

Pegamukam ar ja kwý prō prām.

¹² Nhyam kam Jeju ta ajte imā,

—Ē, ar kute krīraxbē Pegamukam amim imar ne kute ikōt aben pydjija kadjy mrānh djwýnhjamā dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibē Bēnjadwýr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, “Ē, ba ne ba ar amā ikabēn. Ba ijajkwa krekre kurūm aktā kǎx djwa mextire kator djwýnh, ba ne ba ar amā ikabēn ne.

¹³ Xatanaj kute meo ba djākam ne gar te ar aban amex rā'ā ba arým ar apumū. Be, nā gām ar ijā angrā týx ne aje amibē ikanga kēt.

Djā nā gām ar me kudjwa aminēje memā kum, 'Jakam arým ije amim Jeju mar kēt. Arým imā kīnh kēt', ane? Kati, ar aje ā memā anhýr kētkumrēx. Nhyam me arým ar anhōbikwa Āxipanah bī gar mā amā ikīnh ne aje ikanga kētkumrēx ne. Nā, Āxipanahdjwý kum me uma kēt ne tu memā ijarēnh 'āno dja nhyam me kubī, wākam, Xatanaj mōr dja wākam. Nām me te kubī gar mā amā ikīnh ne. Ba arým omūn ar akam ikīnh ne.

¹⁴ Bep me kute me kabēn punukōt amijo ba ja tām ne ba imā me kīnh kēt. Ar akwý ne gar me bakukāmāre 'ōbē Barāokōt ar amijo aba. Djām Barāo mex got. Nām mekbē idjaer kurē djwýnhbē Barakimā mekbē idjaer'ā karō. Kute mekbē idjaer o bikēnhmā ne mýjja punu'ā kum karō. Mekbē idjaer kute mry punu krēnmā, me kute mýjjao Metīndjwýnh karō nhipejxamā mry nhōr ja kute krēn ne amijo bikēnhmā. Ne ajte me kute abenbē prōo ākīnh ne arīk prō prāmo kumexmā. Me kute ā amijo bikēnho anhýrmā ne me'ā kum karō. Nhyam kam ō'ā Barakī mekbē idjaero bikēnh o ba. ¹⁵ Nhyam ar akamdjwý mekbē Nikōrij ā kabēn ane, ā memā 'ā karōo ane. Nhyam ar akwý kabēn punu jakōt ar amijo ba.

¹⁶ On ar amim akaton wānh ajaxwemā anhiren iwýr amijo akēx. Dja gar amim akator kēt ba ar awýr bōx ne me kabēn punuja'ýr iprōt ne. Ijajkwa krekre kurūm aktā kǎxdjwa mextire katorjao dja ba me'ýr iprōt ne.

¹⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metīndjwýnh Karō ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikōt aben pydjijamā kabēn. Gora ar prīne kabēn ja ma. Ē, ar me kurām atýx ne aje ijāno adjāmja, ar gajbit dja ba ar amā djwýbē mýj ne ja ngā, djwýo bipdjurja ngā gar krē. Ba kam ajte ar atýxmābit apýnh kēn mēre, kēn jaka ngā. Ne kam ajte ar amā kēn ja no'ók, apýnh ar anhidji ny'ā kēn no'ók ne kungā gar kam omū. Atemā me ja kute ar anhidji nyja mar kēt. Ar gajbit, ar atýxbit, ije apýnh ar amā kēn nhōrja, ar gajbit dja gar apýnh aminhidji nyja ma”, ane. Nām ā Jeju imā kabēn ane. Ba ibē Djuāo ne ba kuman ar amā arē.

Xijxirakam Djedjabeu ar noo akno.

¹⁸ Nhyam kam Jeju ta ajte imā,

—Ē, ar kute krīraxbē Xijxirakam amim imar ne kute ikōt aben pydjija kadjy mrānh djwýnhjamā dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibē Bēnjadwýr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, “Ba ne ba ar amā ikabēn ne. Ē, ba, ibē ne Metīndjwýnh kra ne ino pōk kute kuwy pōk pyrāk, ne ipar jadjēnh kute ngōnh nhipejx djākam me kute 'ā ngrāo pōx nhyam adjēnh pyrāk, ba ne ba ar amā ikabēn ne.

¹⁹ Gar kōt amijo aba, ba arým omūn kam ikīnhkumrēx. Gar amā aben jabēn amā

Metíndjwýnh jabê ba arým omû. Gar tu amim imarkumrêx ne ijâ angrâ týx ba arým omû. Ar adjâpênh rax ba arým omû. Nâ gãm ar ijâno djan amibê ikanga kêtumrêx ba arým omû. Nâ gãm ar ikôt amijo aba. Amrêbê ne gar ikôt amijo aba ngrire ne kam amijo tên amijo tên arým ikôt amijo amôr mex ne.

²⁰ Nhy m bep mýjja pydji ne ba omûn ikaprîre. Nâ gãm ar amâ me'ô nibê Djed-jabeu kînh. Nâm we amijo Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne kam mýjja punu'â inhô âpênhmâ karôn 'â arkum apnê. Inhô âpênh kute abenbê prôo âkînh ne ar prô prâm ba ne kam kute amijo bikênhmâ.

Ne kam ajte ar kute mry punu krênâm, me kute mýjjao we Metíndjwýnh karô nhîpêxjamâ kute mry nhôr nhy m ar kute krên ne o kute amijo bikênhmâ. Nâm â Djedjabeu inhô âpênhmâ mýjja punu'â karôo ane, ne â 'â arkum âpnêho ane. ²¹ Nâ bãm te amiwýr kam ama. Kute amim kator ne wânh axwemâ irern iwýr amijo akêxmâ te amiwýr kam ama nhy m kute mjên prâm ja kanga kêt ne amim kator kêtumrêx. Kum axwe kînh rá'â:

²² Ê, dja ba nija'ýr bôx ne kam nôr djâkam kumê, nôr djâ tãmkam dja ba kumên kam prîne o ajkê. Me my kute nînhjamê ro'â dja ba prîne meo ajkê. Dja me kum axwe kînh rá'â ne nija kanga kêt ne iwýr amijo akêx kêt, ba kam prîne meo ajkê nhy m me kam tokry. ²³ Ne ni krajadjwý pyka mê o amrâ. Apýnh ar aje amim imar ne ikôt aben pydjija kunî aje imâ akator kadjy. Ba ije ar ajamakre kadjwýnhbêmê anhôkre kadjwýnhbê aje mýjja mex nâr mýjja punu'â amim karô jabej ije ar akamûnh ne kôt ije ar anhî pýnhkôt ar amâ o pãnh djwýnh. Gar kôt aje imâ akator kadjy dja ba ni krajadjwý pyka mê o amrâ.

²⁴ Bep ar aje me kabên punukôt amijo aba kêtjamâ, wâkam, Xijxirakam ar aje me kabên punu kôt amijo aba kêtjamâ dja ba ajte ikabên 'ô jarênh kêt. Mrâmri ne ar aje ikôt amijo aba ne ar aje Xatanaj kukràdjâ mar prâm kêtam amexkumrêx. Nhy m me ate we kute Xatanaj kukràdjâ bipdjurja marmâ we, 'Mexkumrêx gu me kuma', anhýrja djâm me mex got. Axwe punu gar kôt amijo aba kêtam amexkumrêx. ²⁵ Gora ar mâ ikôt ar amijo aban ijâ angrâ týx rá'â: ba akubyn bôx.

²⁶⁻²⁸ Ê, ar me kurâm atýx ne aje ijâno adjãmja, ar aje ikabên mar ne aje ikôt amijo aba rá'ân aje o atêm ne o atêm ne arým aje inomâ mênha, ar ajâ dja ba bënjadjwýr rê gar kam inhjuk'â meo aba.

'Apýnh me ba djâri dja gar meo aba, ar apy-mao meo aban meo aba týx ne. Meo aba týx ne, nhy m me'ô axwe gar kam prîne o ajkê, me kute kãxo âbêr djào

kute ngyo ngônhtoty ne prîne ka'êkja pyrâk. Dja gar â meo aba týxo ane.'

Be, Ibãmbê Metíndjwýnh ne ijâ bënjadjwýr mê. Dja ba kam amidj'ô ar ajâ kurê gar kam ikabênkôt meo aba. Dja ba kam ajte ar akînh djâ kadjy ar amâ umajýrtiredjwý ngâ, akati maktâ umajýrtire ja ngâ.

²⁹ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metíndjwýnh Karô ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamâ kabên ne. Gora ar prîne kabên ja ma", ane. Nâm â Jeju imâ kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amâ arê.

3

Xadjikam ar ja kute me tyk pyrâk.

¹ Nhy m kam Jeju ta ajte imâ,

—Ê, ar kute krîraxbê Xadjikam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamâ dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bënjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarênh arkum, 'Ê, ba ne ba ar amâ ikabên. Ba ije Metíndjwýnh Karô kute amijo 7 ije amýnhja, ne ije kanhêtireo 7 ne amýnhja, ba. Ba ne ba ar amâ ikabên ne.

Nâm me we ar amex jarê. Bep kati, ar ajaxwekam kute ar atyk pyrâk. Ba arým ar apumû. ² On ar ano mex, atîn rá'ári, ne akubyn amijo týx, amijo mex, ar atyk kêtîri. Nâ gãm ar amijo aba punu ba te ar apumû, te ar aje kôt amijo aba jabej te ar apumû ne kam ar amâ, 'Ê, Ibãmbê Metíndjwýnhmâ ar amex kêtumrêx', ane.

³ Gop ar ajkam ama. Amrêbê me kute ar amâ arênh gar arým aje markumrêx tãm dja gar tu markumrêx ne kôt amijo aba. Kôt amijo aban on wânh ajaxwemâ anhîren iwýr amijo akêx. Dja gar amim akator kêt ba kam ar ajaêrbê ar awýr bôx. Kute me âkînhî me aêrbê kute mýjjao âkînh ne kute mebê mýjja jamýnh ja pyrâk. Dja ba â ar ajaêrbê ar awýr ibôxo ane. Dja gar ibôx djâkôt imar kêtumrêx ba ar ajaêrbê bôx.

⁴ Bep krîbê Xadjiwâkam ar angrêre ne gar amrãnh mexkumrêx rá'â. Ne kam ar angrêre amrãnh mexkumrêx kute mrâmri ne me kute kubêkâ mex, 'â ngrâ kêt kute angjênh ne 'â mrãnhja pyrâk. Nâ gãm ar â amexo ane. Ar ga dja gar ikôt mrãnh ikudjwa kubêkâ jaka jangij ne 'â mrâ. Nâ gãm ar amrãnh mexkumrêx. Nhy m kam kubêkâ jaka kadjy ar amex. Tãm dja gar angij, amrãnh mex pãnh angijn 'â mrâ.

⁵ Be, ar me kurâm atýx ne aje ijâno adjãmjabit dja gar â kubêkâ jaka jangjênh ne 'â amrãno ane. Ba kam pi'ók no'ókam anhîdji jarijwâ o ibingrãnh kêt, me tîn rá'â rá'â'â pi'ók no'ókam ar anhîdjio ibingrãnh kêt ne. Ne kam ajte dja ba Ibãmmâ inhýtâ ar ajarê, Ibãmmê Ibãm kadjy mrãnh djwýnhmê

arkum inhýtã tu kãj bê ar ajarê ne kum, 'Be, inhô me ja ne me ja.' Be, dja ba ã kum ane.

⁶ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metîndjwýnh Karô ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên ne. Gora ar prîne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Pirapijkam ar Metîndjwýnh kabênkôt amijo ba.

⁷ Nhyam kam Jeju ta ajte imã,

—Ê, ar kute krîraxbê Pirapijkam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bênjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ê, ba ne ba ar amã ikabên. Ba imexo ipyma ne mrãmri ikabênkumrêx ne ijêxnhî kêtumrêx ne kam ar amã, 'Ba ne ba ije inhingêt kukãmã Dawi nhûrkwãkam o kajkep djwýnh. Ba kikre'ã kuta nhyam mýj me'õ godja 'ã ijê? Ba 'ã ijê nhyam mýj me'õ godja 'ã kuta?'

⁸ Bir be, gar ikôt amijo aba ba arým omũ. Djã nã gãm ar atýx kumrêx? Kati, kãjbê ar atýx ba arým ar apumũ. Nã gãm ar te atýx ngriren mã ikabênkôt ar amijo aban aje ikanga kêtumrêx ba kam ar amã, 'Ba gédja ba ar amã kikre'ã kuta. Mýj me'õ gédja ar abê 'ã ijê? Ba dja ba ar ajo iba. Mýj me'õ dja inê?' ane.

⁹ Ê, Xatanaj nhô àpênh 'êxnhîja, kute kôt ar aben pydjio ba, ne me 'êx ne amijo Metîndjwýnh kra, kute amijo mekbê idjaer, djãm mekbê idjaer djwýnh got, me ja me tãm gédja ba ar awýr me pa 'amýn meo môn ar akuka kônh me umjuw nhyam me kam pijãm djãje ar akuka kônh ibôn krîn ar amã arax jarên kam tu ar amarkumrêx. Imã ar ajabêkam kôt me kute mar ne kute ar ajã, 'Jeju kum ar abêja pumũ', anhýr kadjy dja ba ã meo ane.

¹⁰ Ije ar amã, 'Dja me te ar ajo ajkê gora gar mã ijã angrã týx ne ijãno djan ikanga kêt', anhýrkôt ne gar amijo aba. Nhyam me te ar ajo ajkê gar mrãmri ijãno djan ikanga kêt. Kam dja ba ar apytã. Ije me kunîo ibikênhkam dja ba arým ar apytã. Dja ba pyka kunîkôt ije me kabi kadjy meo ajkê. Dja ba apýnh pyka djãri me kunî kabi, me kute imã kator kadjy me kabin meo ajkê. Nhyam bep ar amexbit dja ba ar apytã.

¹¹ Arým ibóx 'ýr. Gora ar arek ikabênkôt ar amijo aba rã'ã: ba kam ar amã o pãnh, ar amã ar akînh djã ngã. Kwãrik wãnh me'õ ar abê ikurê kêt. Dja me'õ ar anoo aknon ar abê ikurê gar kam akînh djã býr kêt ne. Dja gar arek amijo aban arým ikam amim akînh djã by.

¹² Ê, ar me kurãm atýx ne aje ijãno adjãm, ar gajbit dja ba amim ar apumjuw, Ibãmbê Metîndjwýnh nhûrkwãtikam ar

apumjuw gar aku'ê rã'ã rã'ã, kute Metîndjwýnh nhûrkwãtikam par pyrãk ne aku'ê, Metîndjwýnh kuka kônh aku'ê rã'ã rã'ãn akator kêt. Ba dja ba ar ajã Ibãmbê Metîndjwýnh nhidji no'ók, ne kam ajte ar ajã krî nhidji no'ók, Ibãmbê Metîndjwýnh nhô krî mex nhidji dja ba ar ajã no'ók ne. Krî mexja, Djeruxarê nyja, Ibãmbê Metîndjwýnh kurũm rwýkja, kãjkwa kurũm rwýk, ja tãm nhidji dja ba ar ajã no'ók ne. Ne kam ajte ba aminhidji ny ar ajã no'ók ne, ar atýx ne aje ijãno adjãmja'ã aminhidji no'ók ne.

¹³ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metîndjwýnh Karô ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikôt aben pydjijamã kabên. Gora prîne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arê.

Raodjikam ar kute ngô kãjbê kangro pyrãk.

¹⁴ Nhyam kam Jeju ta ajte imã,

—Ê, ar kute krîraxbê Raodjikam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrãnh djwýnhjamã dja ga pi'ók no'ók ne. Dja ga arkum ikabên jarê. Ba ibê Bênjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabên jarên arkum, "Ê, ba ne ba ar amã ikabên. Ba, ibê ne Mrãmri. Ba ije mrãmri katãt memã Metîndjwýnh kabêno amirít djwýnh ne ba mrãmri ikabênkumrêx. Metîndjwýnh kabênkôt ne ba ibê mýjja kunî nhípêx djwýnh.

¹⁵ Gar ar aba ba arým ar apumũ. Djãm we ar amã ikurê nãr kon djãm we ar amã ijabê. Arkati. Nã gãm ar amã ikurê kêt ne kam ajte amã ijabê kêt. Ar aje ngô kãjbê kangro pyrãk, ajakryr kêt ne kam ajte akangro kêt. Gop on ar ajakryr nãr kon on akangro rax. Ba gop kôt kuma, ar apunu ma nãr kon ar amex ma. ¹⁶ Nhyam bep kati, ar kãjbê akangrokam ije ar amar mex kêt. Kam dja ba ar ajo aptô. Ar ajakryr kêt ne ar akangro kêt ne aje ngô kangro kajgo pyrãkkam.

¹⁷ Nã gãm we ar, 'Arým ne inhô nèkrêx kumex. Nã bãm prîne inhô mýjjaao aptã nhyam kam kumex. Arým inhô mýjja kunî bikãr ne ibê 'õ'ã kãtãm kêt.'

Kê, djãm ar aje amimar got. Nã gãm ar prîne amijo ajkê. Ne akapri mex ne. Ne abikênh mex ne. Ar ano rã ne anhô kubêkã kêtum tu irãri ar abajakam. Djãm ar aje amimar kêt? ¹⁸ Kam dja ba ar amã mýjja jarên ar amã, 'Ê, on kên karýr mex-tireja, ngôn nhípêx djãkam me kute 'ã ngrão pôx nhyam mex-tire ja dja gar 'ã ijwý ba ar amã kungã gar abyn arým amimex, arým abikênh kêt. Ne kam ajte ar kubêkã jaka'ã ijwý ba ar amã kungã gar kam arým angjê. Angjên irãri ar aba kêtum apijãm kêt. Ne kam ajte ar anokam pidjy'ã ijwý ba ar amã kungã gar arým o amino djy ne arým ano mex.'

¹⁹ Me axwe nêje ne ba memā ibēn tỳx ne imā me kīnhja ne ba memā uwēk māt ne. Kam dja gar on amim akaton wānh ajaxwemā anhiren akubyn iwýr amijo akēx.

²⁰ Ē, gop ar ikabēn ma. Ota ba arým ar awýr bôx ne kikre kabem dja. Ar ajô imā kikre'ā ta. Ba wām awýr wadjā gu baro'ā aben kuka kōnh banhō kwý krēno nhý ga arým akī:nhkumrēx. Gop ar ajô aje ikabēn mar jabej, on kikre'ā ta." Nām ā Jeju me kunimā kabēn ane. Me kute Jejuo aminhōmā ne ā kabēn jarēnho ane ne kam ajte memā kum,

²¹ "Ē, me me kurām atỳx ne aje ijāno adjāmja, me gajbit dja ba me amā arē ga me ikrī djākam inhikō'ā nhý. Me ga dja gu me ar meo baban bakabēno me ano. Me me bamā āpēnhmā dja gu me bakabēno me anor ar o baba. Ga ba itỳx ne ije Ibām 'āno idjām ne ije amijo imrānh rā'ān ije aminhinomā amimēnhja pumū. Ije kanga kēt ne ije aminhinomā amimēnh ne kam Ibām nhikō'ā inhýr ne ije ikabēno me anorja pumū. Dja ga me ā ikudjwa atỳx ne ijāno adjāmo ane.

²² Gora me ajamak mex jabej on ama. Metīndjwýnh Karō ne mete amim imar ne apýnh kute ikōt aben pydjijamā kabēn. Gora prīne kabēn ja ma", ane. Nām ā Jeju imā kabēn anen kam o ino re. Ba ibē Djuāo ne ba kuman me amā arē.

4

Metīndjwýnh krī djātikam nhý.

¹ Nhyam kam ijukri atemā mýjja kato ba omū. Kājkwakam kikre'ā 'yr ne dja ba omū. Nhyam kam ajte me'ō imā kabēn ne, obē kute imā kabēnja, kabēn kute poti kakōr tỳx pyrāk, ta ajte imā kabēn ne imā,

—Amrē tē ba amā mýjja jakre, mýjja kraxje kator kēt dja ba anhýr djwýnhram amā o amirīt ga anoo anhýtā omū nhyam bep tūmrām dja amirīt ne, ane. Nām ā imā ane.

² Ā imā anhýrmē ro'ā Metīndjwýnh Karō iwýr ruw ne mā ijo tēn ijo wabi. Nhyam nýjar kājkwakam bēnjadjwýr krī djā rax dja nhyam kam arým me'ō kam nhý. ³ Me'ō ýrja ne adjēno tuknī. Kute kēn ngrāngrāmē kēn kamrēk kakrātyk, o me ikrakam rāx ne o ōkredjē karýr jadjēnh tỳx ja pyrāk. Nām ā me'ō ýrja jadjēnh kute kēn ja jadjēnhja pyrāk ne nhý. Nhyam kam djwýngwýnhntire ne krī djāmā ipōk ne wajēt ne kam adjwýnhdjwý adjēnh. Kute atemā kēn ngrāngrā 'ōdjwý jadjēnh tỳx ja pyrāk. Nām ā djwýngwýnhntire adjēnh ā anen krī djā raxmā ipōk ne.

⁴ Nhyam krī djā raxjamā me krī djā kryre ipōk ne. Apýnh me krī djā kryre ku'ē djāri 'ā akrekam kubē 24. Nhyam mebēngētte kam krī. Kubēkā jaka jangji ne kam kam krī. Ne

kēn karýro krādjē, bēnjadjwýr krādjē ne me kutu.

⁵ Nhyam krī djā raxja kurūm adjēnho amikurwý ne kam krako dja. Kabēnmē adjēnhmē krakmē o akā. Nhyam krī djā rax kabem ne ngōnhpōktio 7 ne pōko ku'ē. Ngōnhpōktija kubē Metīndjwýnh Karō kute amijo 7ja. ⁶ Nhyam ajte krī djā rax kabem ne mýjja karýr kute imōti pyrāk ne nō. Kute ixeo imōti pyrāk ne nō. Karýr kute kryt karýr pyrāk ne nō.

Nhyam mýjja tīn amānhkrut ne amānhkrut ne krī djā raxmā ipōk ne, nhyam ipōkri krī djā rax dja. Nhyam mýjja tīnja kute krī djāmā ipōkja ikam no kumex, ibūmkam non ōngakkam no. ⁷ Nhyam mýjja tīn kute-waja kute rop djākrēbē rijāo pyrāk, atāri ja kute mryti kra pyrāk, atāri ja nokre kute mebēngōkre* nokre pyrāk nhyam kute katēja kute ākkajkritti tor pyrāk. ⁸ Nhyam apýnh mýjja tīn djāri ara kumex. Ar ī pýnhkōt ara kubē 6'ā kabēn. Nhyam arakam no kumex. Ara nhībūmkam no. Ara nhībōkrekam no.

Ne ar ngrer ba. Ngrer ba rā'ā rā'ā. Kute ngrero ino rer kētkumrēx. A'urimē akamatmē kam ar ngrer ba rā'ā rā'ā. Nām ar,

—Mex, mex, mex. Metīndjwýnh ne mexo umakumrēx. Nām Bēnjadjwýr raxkumrēx. Tỳxo kubē kumkatī. Nām tīn ne ar ba, amrēbē adjākamā tīn ne ar ba. Dja mrāmri tīn rā'ā rā'ā.

Nām ā ar ngrero ane, ā kute kum mex jarēnho ane. ⁹⁻¹⁰ Mýjja tīn amānhkrut ne amānhkrutja ā kute krī djā raxkam ýrjamā mexmē umamē raxmē amikīnh jarēnho ane. Metīndjwýnh tīn ne ar ba rā'ā rā'ājamā arē. Ar kute kum arēnh kunikōt ne mebēngētte kubē 24ja tu mýrbē rōrōk ne. Krī djā raxkam ýrja kabem, pijām djāje tu mýrbē rōrōk ne. Mrāmri ne Metīndjwýnh tỳxkumrēx ne tīn rā'ā: rā'ā. Kam ne kuka kōnh mebēngētte kubē 24ja pijām djāje tu mýrbē rōrōk ne. Ne kam tu kabem krādjē mexjamā ire. Tu kabem krādjē mexjamā ire nhyam wānh ikwā. Nhyam me kam kum mex jarē. Kum mex jarē ne kum,

¹¹ —Me inhō Bēnjadjwýr, me Itīn djwýnh, gajbit ne ba me amā amextire jarēn amā apyamamē arax jarēn amā atỳx jarē.

Mýj me'ōmē ne gar aje aben pyrāk? Kati, apydji.

Gajbit ne ga mýjja kunī 'y.

Gajbit ne ga tu amim mýjja kunī'ā karō nhyam arým tīn ne apōx. Ga ne ga mýjja nhipēx nhyam apōx, ane.

Nām ā mebēngētte kubē 24ja Metīndjwýnhmā mextire jarēnho ane.

* 4:7 Apýnh me ō pyka djāri kunikōt ne me kunī bēngōkre. Kubēkā jakamē me kakrātykmē me babēngōkremē ne me kunī: bēngōkre.

5

Mryki'átomti jabatànñ nyre kute pi'ók byr:

¹ Nhyam kam krí djà raxkam ýrja ubòko pi'ók no'ók byn o nhý ba omù. Nãm prïne pi'ók no'òko tuknì. Òkremè ibùmmè prïne no'ók. Ne kam kràk'á tom krío tē. Abenmã mēnh'ã tom krío tē. 'Á tom'ã akre kubè 7. Me'ò kute 'ãpre bõnh ne omũnh kêt kadjy. ² Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh týxkumrèx ne katon kàj bē memã kabēn ne memã kum, —Mýj me'ò ne mexkumrèx ne kam kute pi'ók no'òkja'ã 'ýrmã? Kute 'ã oy djà rēnhmã? ane. ³ Nãm ã anen kam te me'ò mex jabej me kabi. Kute pi'ók no'òk'ã oy djà rēnh ne omũnhmã. Nãm kàjkwakammè pykakammè pyka kadjwýnhbè me jamè te kadjy me kabi. Ne me'òmã kator kètkumrèx. ⁴ Kam ne ba arým muw. Me'ò mexkumrèx kute pi'ók no'òk'ã 'ýr ne omũnh 'ò kètkam ne ba arým imýro dja.

⁵ Nhyam kam mebēngètte 'ò imã,

—Amýr kêt. È, Djuda nhùrkwãkam me'ò, Dawi tãmdjwý 'ò dja pi'ók no'òk'ã kuta. Týxkumrèx, umakumrèx. Kute rop djàkrèbè ríjão pyrãk. Tãm, ajbit, ne týxkumrèx ne meo apan kam kute pi'ók no'òk'ã oy djãbè 7 rēnh ne kute pi'ók no'òk'ã 'ýr ne kute omũnhmã.

Nãm ã imã ane ba kam kuma.

⁶ Nhyam kam Metíndjwýnh krí djàti nhípòkri Mryki'átomti jabatànñ nyja dja ba omù. Nhyam kam kute me kute Mryki'átomti jabatànñ nyja bñn nhyam ajte akubyn tñn pyrãk. Nhyam mýjja tñn amãnhkrut ne amãnhkrutjamè mebēngèttēmè Metíndjwýnh krí djàtikam Mryki'átomti jabatànñ ny djãmjamã ipòk ne dja. Nhyam Mryki'átomti bàrio 7 ne kam noo 7. Noo 7ja kubè Metíndjwýnh Karò kute amijo 7, tãm ne pyka kunikòt ar mrã. ⁷ Nhyam kam Mryki'átomti jabatànñ nyja tēn kubè pi'ók no'òk by. Krí djàtikam ýrja ne ubòko kum kungã nhyam kubè kuby.

⁸ Nhyam byrmè ro'ã mýjja tñn amãnhkrut ne amãnhkrutmè mebēngètte kubè 24jamè kabem tu mýrbè ròròk ne. Apýnh ò pñjãbare. Atemã pñjãbare djè krãptì. Ne apýnh ò ngõnh. Kēn karýro ngõnh. Ngõnh ja ne ipun dja. Kikre kudjý djà ne kam ipu ne. Mýjbè ne kikre kudjý djà? Me kabēn. Metíndjwýnh nhò me ja kute kum kabēn'ã ne kikre kudjý djà amijakre.

⁹⁻¹⁰ Be, mebēngètte nhò pñjãbaremè ngõnh ipujamè ne me amýn kam ngrer ba. Ngrer ny ne me arēnhò ba, ne,

—Gajbit apydji ne ga amex ne aje pi'ók no'òk byrmã. Ga dja ga pi'ók no'òk byn 'ã ta. Arým ne me abí ga kam arým akamròo meo pãnh ne me pa 'amýn me utàn Metíndjwýnh'ýr meo tē. Nã gãm me kwý ra:x ne me utã.

Apýnh mebēngòkre ba djàri, apýnh amýn-gràri me ba djàri, apýnh me kabēn djàri, apýnh me ò pyka djàri kunikòt ne ga me kwý pytàn Abãmmã me umjuw.

Nhyam me kam kubè me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh ne me banhò Metíndjwýnhmã àpēnh ba. Dja me Metíndjwýnh djò'ã prïne pykabè me ja o ba, ane.

Nãm ã mebēngètte ar ngrer ba ane.

¹¹ Ba kam ajte omũn kam me kanga ma, kadjy mrãnh djwýnh kanga ma. Me krãptì kute pi'ò pyrãk. Kubè 1.000.000 krãptì. Me'ã akre krãptì: ne ba omũn kuma. Djãm me krãre got. Nãm me krí djàtimè mýjja tñnmè mebēngèttēmè kum ipòk ne. Ne kàj bē kabēno kumex, ne,

¹²—Mrãmri ne ga gajbit amex. Mýj me'ò got kute apyrãk?

Gajbit ne ga amexo me kuní jakre nhyam me abí. Abè mryki'átomti jabatànñ ny prãbè abí.

Nhyam kam Metíndjwýnh arým ajã bēnjadjwýr rax mē. Nhyam kam apýnh me pyka djàri kute ò nèkrèx amã kumex ga aje ar o abamã.

Ga gajbit ano mex ne atýx. Gèdja me amim ajarēn ajo rax ne kãjmã akamēn abenmã araxo amirít, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kabēn ane.

¹³ Nhyam kam mýjja kuní kabēn ne. Nhýnh ne mýjja 'ò kabēn kêt ne? Katí, kàjkwakam mýjjamè pykakam mýjjamè pyka kadjwýnhbè mýjjamè ngò raxbè pyka kètkam mýjjamè kuní ne ro'ã kabēn ne,

—Gora gè me abenmã krí djàtikam ýrjamè Mryki'átomti jabatànñ nymè ar arè ne abenmã ar raxo amirít ne kãjmã ar kamè. Ar ajbit ne ar týx.

Gora gè me abenmã ar arè. Arkum rax jarēnh rà'ã rà'ã ne.

Nãm ã mýjja kuní kabēn ane ba kuma.

¹⁴ Nhyam kam mýjja tñn amãnhkrut ne amãnhkrutja kòt kabēn ne,

—Mrãmri godja ã ane.

Nhyam mebēngètte kòt tu mýrbè ròròk ne adjwýnhdjwý kum rax jarè.

6

Kute pi'ók no'òk'ã oy djà rēnh.

¹ Ba ibè Djuão ne ba arek omũnhò dja. Nhyam kam Mryki'átomti jabatànñ nyja pi'ók no'òk'ã oy djà ta ba omù. Nhyam kam mýjja tñn amãnhkrut ne amãnhkrut kumrèxja imã kabēn. Kabēn kute na krak pyrãk ba kuma. Nhyam imã,

—Amrè tē, ane.

² Ba 'ýr tēn omù nhyam kawaru jakaja dja. Nhyam me'ò 'ã nhý. Ò dudjè jamýn o nhý. Nhyam me kum bēnjadjwýr krãdjè tu. Nhyam

kutun o nhý ne kam 'a kawaru'ã të. Kute me kunĩ 'ã amijo ãptâr ne me 'yr prôt ne kute me par ne kute mekbê pyka pytãrmã ne të.

³ Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti abatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djã nhitepã ja'ã kuta. Nhyam kam mýjja tĩn ja jatãrija imã kabên ba kuma. Nhyam imã,

—Amrê të, ane.

⁴ Ba 'yr tẽn omũ nhyam kawaru 'õ ajte dja. Kawaru kamrêk. Nhyam me'õ 'ã nhý. Pyka kunĩkôt me kute abenwýr prôt ne aben par kadjy. Kadjy ne me'õja kawaru'ã nhý. Nhyam me arým kum kãxdjwa kajgo ngã, kãxdjwa kajgo jabatãnh, rytire ne me kadjy kum kungã.

⁵ Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djã nhitepã ja'ã kuta. Nhyam kam mýjja tĩnja jatãrijadjwý imã kabên ba kuma. Nhyam imã,

—Amrê të, ane.

Ba 'yr tẽn omũ nhyam kawaru tykja ajte dja. Nhyam me'õja 'ã nhý. Mýjja pytĩ'ã akre djã mýn o nhý. ⁶Nhyam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutja kurũm me'õ kabên ba kuma. Nãm,

—Ë, arým ne mekbê djwý kêt. Prãmkam ne me ar ba. Ota djwýbê trigu'ã akre pydji pãnh raxi. Pãnh me ãpênh rã'ã nhyam akamat. Ne kam ajte djwý 'õbê xebada'ã akre amãnhkrut ne ikjêkêt adjwýnhdjwý pãnh rax. Pãnh me ãpênh rã'ã nhyam akamat. Djwý kêtka, djwý kairekam. Nhyam bep pidjõbê uba kangõmê mýjja kute rõny kangõ pyrãk ja dja o bikênh kêt. Tãm dja kumex. O ne me ajne kêt. Kwãrik wãnh tãm mãn o bikênh kêt, ane. Nãm ã me'õ kabên ane.

⁷ Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djã nhitepã ja'ã kuta. Nhyam kam mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut kute o ino rerja imã kabên ba kuma. Nhyam imã,

—Amrê të, ane.

⁸ Ba 'yr tẽn omũ nhyam kawaru rãrãrja ajte dja. Nhyam me'õja 'ã nhý. Me'õ nhidjibê ne Tykre. Me tyk'ã amijakre. Nhyam mýjja kute katên tẽmja. Me tyk nhõ pykamã me mrãnh kadjy ja ta ne kute katên tẽmja. Ar kute pyka kunĩkôt me kwý rax ne me parmã. Me kute abenwýr prôt ne aben par nhyam djwý kêtka prãm kute me par nhyam me kanêdjwý kute me par nhyam pykakam mry djãkrêdjwý kute me par kadjy. Kadjy ne ar të. Kam dja me kwý rax ne ty.

⁹ Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djã nhitepã ja'ã kuta. Nhyam kam kikre kudjý djã bõr djã krakri me karõ kumex. Mýj me karõ? Bir, me kute memã Metĩndjwýnh kabên jarênho ba nhyam kam me kute me par, me tãm karõ ne kumex. Nãm me tĩn prãm kêt mex ne tu mekmã Metĩndjwýnh kabên jarê nhyam kam me me kupa. Me tãm karõ ne kumex ba omũ. ¹⁰Nhyam me kãj bê kabên ne kum,

—Bênjadjwýr Pymati, gajbit amexo apyma ne katãt aje mekmã kabên jarênh djwýnh, mã dja mytyrwý kute ga me ijo angyk ne pykakam me jao ajkê, me kute me ipar pãnh meo ajkê? ane. Nãm ã kikre kudjý djã bõr djã krakri me karõ ã kum kabên ane. ¹¹Nhyam kam me'õ mekmã kubêkã jaka ngã ne memã kum,

—Ë, me arek atyk djã kêtõ akrĩ ngrire. Atyk djã kêt ngrire gê me me anhõbikwa paro tẽn inomã kumê. Me akôt me Metĩndjwýnhmã ãpênh, me akamy paro tẽn inomã kumê, ane. Nãm ã me'õ me karõmã ane.

¹² Nhyam kam Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyja ajte pi'ók no'ók'ã oy djã nhitepã ja'ã kuta ba omũ. Nhyam kam pyka kunĩ amingrêk ne. Amingrêk týt x ne. Nhyam kam mytjadjwý kakrãtyk ne wajêt. Nãm kute kubêkã pytĩ, kakrãtyk pyrãk. Nhyam mytyrwýjadjwý no tĩn, no kamrêk týt ne. Kute kamrõ pyrãk.

¹³ Nhyam kanhêtire jadjwý kãjkwa kurũm rôrõk ne. Pykakam rôrõk ne. Kute kók djãbêr týt kute pidjõ ngrãngrã ka'urja pyrãk. Nãm ã kanhêtire rôrõk ne. ¹⁴ Nhyam kam kãjkwa ajmã nẽn nhĩãm tẽn akuno. Nãm tu amijarõx ne kute me kute kupip jarõx pyrãk, nhyam kam krãnh kunĩ amũ ajkamên krĩ. Nhyam apêxidjwý kunĩ amũ ajkamên ikwã. Nãm krãnh amũ krĩ djãmã kre rũnh ne krĩ. Nhyam apêxidjwý ikwã djãmã kre rũnh ne ikwã.

¹⁵ Nhyam kam apýnh me ba djãri kam bênjadjwýr rũnhmê me kute meo meo ba djwýnhmê me krãkamngõnh nhõ bênjadjwýrmê me õ nèkrêx kumexjamê me ãprãrmê me kunĩ, me kute me pa 'amýnh nhyam memã ãpênh kajgo ar bajamê me kute memã o pãnh kadjy ãpênhjamê me kunĩ ne me amijo apdju. Me tĩn prãme amijo apdju. Nãm me kênkrekam amijo apdjũn krãnhkam kên krakri amijo apdju. ¹⁶ Ne kam krãnhremã kabên ne kênãm kabên ne kum,

—On me inhýy arõrõk ne me ijo apdju, me ipro. Krĩ djatikam ýrjabê me ijo apdju ba me nokre pumũnh kêt. Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nyjamê ar ngyrkbê me ijo apdju.

¹⁷ Arým ne ar ngyrk nhõ akati me iwýr bõx. Mrãmri ne ar ngyrkumrêx. Mýj me'õ ne ar kum ãmmã? ane. Nãm ã me kabên ane.

7

Ar kute mekbê 144.000 kuka'ã idji janhõr.

¹ Nhyam kam ijukri kadjy mrãnh djwýnh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ku'ê ba omũ. Nãm ar apýnh ku'ê djakam ku'ê. Nhyam ja kãjkwa krax 'ãnh dja nhyam ja kãjkwa nhõt 'ãnh dja nhyam ar ja aktã kãjkwa nhirê'ãnh dja ba omũ. Mýj kadjy ne ar ku'ê? Apýnh ar ku'ê djãri kute kókbe ãptãrmã. Pykakam ãbêr kêt ne ngõ raxbê pyka kêtka ãbêr kêt ne ãakam ãbêr kêt kadjy. Kadjy ne ar ku'ê.

² Nhyam kam kadjy mrānh djwýnh 'õ të ba omũ. Kājkwā krax kurũm ne kato ba omũ. Nām ikrakam rāxo pi'ók no'ók djā byn o të. O kute Metũndjwýnh nhõ àpēnh'ā idji janhõr kadjy, Metũndjwýnh tũnja nhõ àpēnh'ā idji janhõr kadjy. Nām kubyn o tēn kam kāj bē arkum kabēn. Metũndjwýnh kadjy mrānh djwýnh amānhkrut ne amānhkrutjamā kabēn. Ar ja kute Metũndjwýnh kabēnkõt pykamē ngõ raxbē pyka kēto bikēnhmā. Ar kumā ne kāj bē kabēn ne arkum,

³ —Adjým, bar Metũndjwýnh nhõ àpēnh'ā idji janhõmā, bar me banhõ Metũndjwýnh nhõ àpēnh'ā idji janhõ gar kam pykamē ngõ raxmē bāo ajkē. Me kuka'ā dja bar me idji janhõ, Metũndjwýnh nhõ àpēnh tamirĩt gar aje meo abikēnh kēt kadjy. Gar kam arým pykao ajkē, ane. Nām ā kadjy mrānh djwýnh arkum ane.

⁴ Nhyam ar me kwý krāptĩ kuka'ā idji janhõ ba omũ. Me krāptĩ kubē 144.000 ne ar kuka'ā idji janhõ. Nām mekbē idjaer apýnh idji djāri me kwý'ā idji janhõ ba omũ.

⁵⁻⁸ Mekbē Djudakam me kwý kubē 12.000. Ne mekbē Rubēnkam me kwý kubē 12.000. Ne mekbē Gadjikam me kwý kubē 12.000. Ne mekbē Axerkam me kwý kubē 12.000. Ne mekbē Naptarkam me kwý kubē 12.000.

Ne mekbē Manaxekam me kwý kubē 12.000.

Ne mekbē Ximiāokam me kwý kubē 12.000.

Ne mekbē Rewikam me kwý kubē 12.000. Ne mekbē Ixakakam me kwý kubē 12.000.

Ne mekbē Djeburõkam me kwý kubē 12.000.

Ne mekbē Jõdjekam me kwý kubē 12.000. Ne mekbē Bēnjamĩnkam me kwý kubē 12.000.

Be, nām me abenā rõrõkkam 'ā akre kubē 144.000.

Me krāptĩ: kubēkà jaka jangij.

⁹⁻¹⁰ Nhyam kam ijukri, be, me krāptĩ: ne me kumex ba me omũ. Axwe me krāptĩ. Nām me te kute me'ā akremā. Djām me krāre got. Nām me kute pi'õ pyrāk ne kumex. Mýj xē ne kumex? Bir, apýnh mebhēngõkre ba djāri, apýnh amyngrāri me ba djāri, apýnh me õ pyka djāri, apýnh me kabēn djāri kunikõt ne me kwý Metũndjwýnh aminhõn krĩ djāti kabem abenā rõrõk ne kumex ne Mryki'ātomi jabatānh ny kabem kumex. Nām me kubēkà jaka jangij ne o kumex ne bõ byn o kumex ne kam kāj bē kabēn ne,

—Be, mrāmri ne me banhõ Metũndjwýnh, ajbit kubē me bapytār djwýnh. Tām, krĩ djātikam krĩja, tām.

Ne Mryki'ātomi jabatānh nyja, tām. Ar kubē ne me bapytār djwýnh. Ar tām ne ar ja, ane.

Nām ā me krāptĩ kabēn ane. ¹¹ Nhyam kadjy mrānh djwýnh kunĩ krĩ djātimā ipõk ne kumex. Krĩ djātimē mebhēngētemē mýjja tũn amānhkrut ne amānhkrutjamē ne kadjy mrānh djwýnh arkum ipõk ne tu mýrbē rõrõk ne kumex. Ne kam Metũndjwýnhmā rax jarē ne kum,

¹² —Mrāmri. Kõt ne me ane. Gajbit ne ga mekmā amexo amiptā ba me abenmā amex jarēnhõ iba ne abenmā araxo amirĩt ne ano mex jarēn kam amā amikĩnh jarēn abenmā araxmē apyma jarēn abenmā abēnjadjwýr rax jarēn abenmā mýjja 'õ abē bipdjur kētkumrēx jarē.

Gora gē me kunĩ amā ja jarēnh rā'ā rā'ā. Mrāmri. Godja ā ane.

Nām ā kadjy mrānh djwýnh ane, pijām djāje tu mýrbē rõrõk ne ā kabēn ane. ¹³ Nhyam kam arkubēngēt'õ imā,

—Mýj xē ne kute kubēkà jaka jangjēnh ne o kumexja? Mýj xē nā? Mýj kurũm ne me mõ? ane.

¹⁴ Ba kam kum,

—Gēt kon, kubēngēt. Gajbit aje mar, ane.

Nhyam kam imā,

—Me ja ne me prĩne meo ajkē. Nām me prĩne me jao ajkē, meo bikēnh rax ne. Nhyam me ja katon kam nĩnh mõn bõx. Arým ne me õ kubēkà põ nhyam kam aka ne. Mýjo ne me kupõ nhyam aka? Bir, Mryki'ātomi jabatānh ny kamrõo ne me kupõ nhyam aka, ane.

Metũndjwýnh kute memā axweo bin-grānh'ā ne kubēkà põnh nhyam aka jakre.

¹⁵ —Kam ne me Metũndjwýnh krĩ djāti kabem kumex ne kam kum apē. Akatikam kum apē ne akamātkaam kum apē. Metũndjwýnh nhũrkwātikam ne me kum apē nhyam bep krĩ djātikam ýrja dja umao me utān ar meo ba. Ar me utār mex ne meo ba.

¹⁶ Kam dja me kum prām kētkumrēx ne kum kõr kētkumrēx, nhyam arngrod-jwý dja me bĩn kētkumrēx, nār kon atemā mýjja kangro 'õdjwý me bĩn kētkumrēx. Mýkam?

¹⁷ Bir, Mryki'ātomi jabatānh ny krĩ djāti nhipõkri ýrja, tām dja ar me utān meo ba. Kute mrāmri ne mryki'ātomtio ba djwýnh kute õ mryo ba ja pyrāk.

Ne ngõ kute meo tũn kator djā'ýr dja meo mõ. Nhyam Metũndjwýnh ta dja me kunĩ no kangõ ku'õn memā no kangõo apēx nhyam kam me mýr kētkumrēx, ane.

Nām ā arkubēngētte 'õ imā kabēn mex jarēnhõ ane.

8

Kute o y djā kute o ino rer'ā 'yr.

¹ Nhyam kam Mryki'ātomi jabatānh ny ajte pi'ók no'ók'ā oy djā kute o ino rer'ā kuta

nhyam kam kâjkwakam mýjja kunî anhikrê ne, nhyam myt kwýr ngrire. ² Nhyam kam kadjy mrân̄h djwýnh kubê 7, Metúndjwýnh kabem ku'ê djwýnh, ar ja ne ar ku'ê ba ar omû. Nhyam kam Metúndjwýnh arkum poti ngâ. Poti kubê 7 ne apýnh arkum kungâ nhyam ar amý.

³⁻⁴ Nhyam kam kadjy mrân̄h djwýnh 'ô kên karýro ngôn̄h ngrire byn o tén o dja, kikre kudjý djâ bôr djâ'yr ne o tén o dja. Nhyam kam me'ô kikre kudjý djâ kwý rax ne kum kungâ. Kute me kabên̄mê kikre kudjý djâo bikârmâ ne kum kungâ. Metúndjwýnh nhô me meja kunî kute kum amijarên̄hmê kikre kudjý djâ bikâr ne xêt ne Metúndjwýnh'yr bôx kadjy. Krî djâti kabem ne kikre kudjý djâ bôr djâ dja. Kên karýro ne adjên̄h ne dja. Kam ne kadjy mrân̄h djwýnh kikre kudjý djâmâ adjâ nhyam xêr nhyam kam kudjýmê me kabên̄ ro'â Metúndjwýnh'yr bôx. Kûmmê ô me ja kabên̄mê Metúndjwýnh'yr wabin 'yr bôx.

⁵ Nhyam kam kadjy mrân̄h djwýnh kikre kudjý djâ kadjy ngôn̄h byn kam kam kuwy mē. Kikre kudjý djâ bôr djâkam kuwy byn kam kikre kudjý djâ kadjy ngôn̄h kam kumên̄ kam pykakam kumê, o pyka kôpên̄at ne. O pyka kôpên̄at nhyam kam arým na krar ne rârâk ne adjên̄h nhyam pykadjwý amingrêk ne, tertet ne.

Potibê 7'â ujarên̄h.

⁶ Nhyam kam kadjy mrân̄h djwýnh kubê 7ja kute apýnh ô poti kubê 7 kakôrmâ.

⁷ Nhyam kam kadjy mrân̄h djwýnh kutewa poti kakô. Nhyam kam namê'ymê kuwy rôrôk ne. Kamrômê akân rôrôk ne. Tu tým kumrêx ne. Nhyam kam pyka kwý ra:x ne prîne xêr. Pykamê bâ nokâ 'yr 'ân̄h ne xêt o ino re. Nhyam bep bô kunî ne prîne xêr. Nhýnh ne bôre 'ô xêt kêt.

⁸ Nhyam kam atâri kadjy mrân̄h djwýnhja ô poti kakô nhyam kam atâri mýjja kute krân̄hre jabatân̄h pyrâk ne pôr ne môn̄ nox ne, ngô kôpên̄at ne. ⁹ Ngô raxbê pyka kêt kam nox nhyam kam ngô kwý ra:x ne kamrô, ngô nhikjêbit ne kamrô nhyam ngôkam mýjja ar baja arým kwý rax ne ty, ngô ipôkri 'yr ne tyk o ino re. Nhyam kâ rún̄hjadjwý amijo ajkên̄ wangij, kâ kute katê 'yr ne ngjêxo ino re. Nhyam kam mebêngôkre* ar kâkam bajadjwý arým kôt ty.

¹⁰ Nhyam kam atâri kadjy mrân̄h djwýnhja poti kakô. Poti kakô nhyam kam kanhêtidjwý tým, kanhêtireti: ne tým. Pôkti: ne tým. Nâm kute me kute bô 'ô ngrâmâ angjên̄h nhyam pôk rún̄h ja pyrâk. Kâjwa kurûm ne môn̄ tým. Ngô binhirên̄h kwýkam rôrôk ne inore kwýkamdjwý rôrôk ne. Ngô nhino kunîkam ne tým. Nhyam ngô kwý rax ne mex râ'â.

¹¹ Kanhêtire nhidjibê ne ý. Nhyam kam idjîkôt ngô nhikjê ne ýkumrêx ne. Nhyam kam me kwý krâptîn ty. Ngô djý ne me o ikôn arým tyko kumex.

¹² Nhyam kam atâri kadjy mrân̄h djwýnhja ô poti kakô nhyam kam mytdjwý kwý rax ne ajmâ nên̄ kam akamât kô tyk ne, no nhikjêkambit ne akamât kô tyk ne. Ne kam kâjbê pyka kurwý. Kurwý ngrire nhyam mytyrwýmê kanhêtiredjwý kôt â ane. Akatikam myt kâjbê irâ nhyam kam akamât kô tyk ne. Nhyam akamât kamdjwý mytyrwýmê kanhêtire kâjbê irâ nhyam kam akamât kô ty:k ne.

¹³ Ba kam omûnho dja nhyam kam âkkajkritti kýjrûm ton mô. Kâjwa tâ mô ba omû. Nhyam kâj bê memâ kabên̄, ne,

—Watîre, watîre, watîre. Pykakam me ar baja watîre. Arým ne kadjy mrân̄h djwýnh kute katê amân̄hkrut ne ikjêkêt kute poti kakôr 'yr, ane.

9

¹ Nhyam kam atâri kadjy mrân̄h djwýnh ô poti kakô nhyam kam kâjwa kurûm kanhêtire tým. Pykamâ tén tým nhyam me kum kam o kajkep djâ ngâ. Mýjkam o kajkep djâ nâ? Bir, kre ry typydjikam o kajkep djâ. Kre krâ'yr kêt, kre o ino rer kêt, kre ry typydjikam o kajkep djâ ne me kum kungâ.

² Nhyam kam kam o kajkep ne 'â kuta nhyam kurûm kuwy kûm katon mô. Kre ryti kurûm ne kuwy kûm kato. Kute kikatire kûm pyrâk nhyam kam kûmja kâjkwamê mytmê prîne o akno nhyam akamât kô tyk ne.

³ Nhyam kam kûmja kurûm krytkanhê bixadjwýro kumex. Pykamâ ne bixadjwýro kumex. Ne kam âkrê. Âkrê:kumrêx ne. Kute me kamjýrmâ ne bixadjwýro kumex. Kute mrâmri ne pykabê makre kute me kamjýr nhyam tokryja pyrâk. ⁴ Nhyam kadjy mrân̄h djwýnh krytkanhê mâ kum,

—Kwârîk wân̄h pykakam bôreo abikên̄h kêt, mýjja nhingrôto abikên̄h kêt, pio abikên̄h kêt. Me ajbit dja ga meo ajkê. Me kuka'â idji kêtja, Metúndjwýnh kute me kuka'â idji kêtja, me tâmbit dja ga meo ajkê, ane.

⁵ Nâ, mrâmri ne krytkanhêja kute me kamjýr ne kute me kamjêro ba kajgomâ. Kute me par kêtê. Nâm me kamjuw nhyam me tokry pymaje âmra ba'â mytyrwý amân̄hkrut ne amân̄hkrut ne ikjêkêt. Nhyam tokry: ne. Kute makre kute me kamjýr nhyam tokryja pyrâk. ⁶ Nhyam kam arým me te tyk prâme, krytkanhê kute me kamjýr ar o bakam te tyk prâme, te amitykkam ama ne, ne tyk kêt kumrêx ne.

* 8:9 Apýnh me ô pyka djâri kunîkôt ne me kunî bêngôkre. Kubêkâ jakamê me kakrâtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre.

⁷ Mā ne krytkanhê kute? Djām axwe uma? Nā, axwe uma. Nām kute mrāmri ne me kute kawaru'ā aben par kadjy kute ngônho kubêkà kawarumā angjênh nhyam kam uma ja pyrāk. Nhyam krytkanhê mýjja kute me bēnjadjwýr krādjê pyrākja tu. Kēn karýro krādjê ne kutu. Nām krytkanhê no kre kute mebēngôkre nokre pyrāk. ⁸ Nhyam kīdjwý kute me nire kī pyrāk nhyam wa kute rop djākrêbê rijāo djwa pyrāk. ⁹ Nhyam ôkôt kà kute tepkà pyrāk, ngônho ne ôngakkà. Ne ara rārāk tỳx ne. Kute mrāmri ne me kute abeno bakam kawarumē kāmranhtỳx rārākja pyrāk.

¹⁰ Nhyam tey kute makre tey pyrāk. O kute me kamjýr ar o ba. Dja kute me kamjýr ar o ba'ā mytyrwý amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt, nhyam tokry: ne.

¹¹ Krytkanhê nhô bēnjadjwýrbê ne kadjy mrānh djwýnh, kre ry typydjikam kadjy mrānh djwýnh. Idjibê ne O bikênh djwýnh, mekbê idjaer ne me ta kabēnkam kum Abadô jarê, nhyam mekbê kregu kabēnkam kum Apôri jarê. Nhyam bep me babēngôkre kabēnkam ne O bikênh djwýnh.

¹² Be, watîre kutewa ne arým apêx. Ákkajkrittite kute memā “Watîre” jarēnhja kutewa arým apêx. Nhyam bep watîre amānhkrut ne me'ýr bôx kêt rā'ā.

¹³ Nhyam kam atāri kadjy mrānh djwýnhja ô poti kakô nhyam kam me'ô kabēn ba kuma. Kikre kudjý djā bôr djā kurûm ne kabēn. Kēn karýro kikre kudjý djā bôr djā Metîndjwýnh kabem āmja, kurûm, anhá kurûm ne kabēn kato ba kuma. ¹⁴ Nhyam kum, kadjy mrānh djwýnh kute poti kakôrmā kum,

—On arkum anhire, kadjy mrānh djwýnh o amānhkrut ne o amānhkrut djuwprewā on arkum 'āpre bô gê ar wām tē. Ngô raxbê Jupraxikam me kute ar uwpre nhyam ar ikwāwā, on arkum 'āpre bô gê ar wām tē, ane.

¹⁵ Nhyam kam arkum 'āpre bô nhyam kam ar mā mō. Ar kute me imexmā ne ar mō. Ar kute me kwý rax ne me imexmā. Ar kute me imexo tēm ne me kuto katê 'ýr me paro krā'ymā. Kadjy ne me ar uwpre nhyam ar ikwā. Ar ô akatî ar'ýr bôx nhyam ar kute me imexmā katon mō. Arým ne ar ô amexmê ar ô mytyrwýmê ar ô akatimê ar ô myt arým ar'ýr bôx. ¹⁶ Nhyam ar ô krākamngôn kumex. Krākamngôn kawaru'ā krîja ne kumex kute pi'ô pyrāk. Nām 'ā akre kubê 200.000.000. Me'ô ne 'ā akren imā arê ba kuma.

¹⁷ Be, Metîndjwýnh ne imā ar ô krākamngôn jakre ba omü. Ba kawarumê krākamngôn pumü. Kawaru kumex nhyam 'ā krākamngôn kumex. Tām ne ba omü. Nhyam krākamngôn aminhokôt nêje ngônho inôkà jangij ne o kumex. Ngônho inôkà

kamrêkmê ngrāngrā kakrātykmê ngrāngrā kute mán tu pyrāk. Nhyam krākamngôn nhô kawaru ja ne krā rûnh'ā kabēn. Krā kute rop djākrêbê rijāo krā pyrāk. Ne ajkwa kurûm kuwymê kümmê kēn ngrāngrā pôkmê apóxo kumex. ¹⁸ Apóxo kumex ne kam me kupa. Be, kuwymê kümmê kēn ngrāngrā pôko ne me kwý rax ne me kubî. Me kuto katê 'ýr ne me tyko ino re. ¹⁹ Kawaruja ne ákrêkumrêx. Ajkwakôt ne ákrê, amymê kôt. Aktā ákrê djākôt ne me kupa. Amy kute kangā pyrāk. Amy kubê kangā krādjwý o me kamjā.

²⁰ Nhyam me'ā kâtāmja, mýjja kute me imex kurām me tînja, djā nām me ja amim katon wānh axwemā iren Metîndjwýnh'ýr amijo akêx got. Arkati, me ja ne me kute amim mýjja punu nhípêxjamā irer prām kêtumrêx. Nām me mā ar me karô punumê mýjja o metîndjwýnh karô nhípêxmê arkum amijarēnh o ba, arkum rax jarēnh o ba. Be, nām me kēn karýro, kryt jakao, ngôn ngrāngrāo, kēno, pio metîndjwýnh karô nhípêx ar o ba nhyam rît kêt ne umar kêt ne mrānh kêt ne. Ja ne me kum amijarēnh ar o ba, kum rax jarēnh ar o ba. Me kute kum irer prām kêtumrêx.

²¹ Ne kam ajte me kute me parmê me udjymê me prô prāmmê me mjēn prāmmê me ákînhîmê, ja ne me kute kum irer prām kêtumrêx. Me kute kum irer ne Metîndjwýnh'ýr amijo akêxmā kute mar kêtumrêx. Me axwebit ne me kum kînh. Nām te Metîndjwýnh kute mekmā uwêk mātām.

10

Kadjy mrānh djwýnh kute pi'ók byr ne ām.

¹ Nhyam kam kadjy mrānh djwýnh 'ô, tỳxkumrêx ne ruw. Kājkwā kurûm ne tēn ruw ba omü. Nām kakrāo prîne amikunon kam djwýngwýnhire tu. Nokre kute myt pyrāk, ne te kute kuwy pôko krîkam kāmā pôk ku'ēn pôk jabjê ja pyrāk.

² Ne kam pi'ók no'ók ngrîre byn o dja. Pi'ók no'ók arým koxen kubyn o dja. Ne kam te djubok ngôn raxbê pyka kêt'ā djan te djuge atýxā dja. ³ Nām te ajkij ne djan kam kāj bê kabēn. Kāj bê kabēn kute rop djākrêbê rijāo kār tỳxja pyrāk. Kabēn nhyam kutā na krikrit ne. Nām amipānh kum kabēn. Krikrit 'ā akre kubê 7.

⁴ Na krikrit 'ā akre kubê 7 ne kabēn, ba kam bit ije 'ā pi'ók no'ók mē nhyam kājkwā kurûm me'ô imā kabēn ba kuma. Nām imā, —Kwārik wānh. Tu udju. Na krikritkam kabēn'ā akre kubê 7 dja ga tu udju. Kwārik wānh'ā pi'ók no'ók kêt, ane. Ba arým kuma.

⁵ Nhyam kam kadjy mrānh djwýnh ije omünh tūmja, ngô raxmê pykamê kam te bikjêr ne āmja, tām ne kāmā kājkwamā ubókja bēn ⁶⁻⁷ mekmā kabēn pydjim arēn memā kum,

—Mrämri godja mýjja amikrà kêtukumrêx. Godja kadjy mränh djwýnh kute katê õ poti kakô nhym tebê mýjja kato. Metíndjwýnh kute amrêbê õ àpênhmã, kabên jarênh djwýnhmã arênhja dja on tebê kato, kute amitô kêtê. Poti kakôrmê ro'ã dja mýjja bipdjur arým kato. Amrêbê Metíndjwýnh kute mekbê mýjjao bipdjurja ne on kute memã o katormã, ane. Nãm ã kadjy mränh djwýnh mekmã ane. Metíndjwýnh ne kabênkumrêx. Kôt dja mýjjao kato. Kam ne kadjy mränh djwýnh ubôko kájimã Metíndjwýnh jakren 'ã mekmã ujarênho ku'ên mekmã kum,

—Metíndjwýnh ne tîn o ino rer kêtukumrêx. Tîn, tîn rá'ã rá'ã. Ta ne kâjkwa nhípêx ne kâjkwakam mýjja ar baja nhípêx ne. Ne pyka-jadjwý nhípêx ne pykakam mýjja ar bajad-jwý nhípêx ne. Ne ngó raxbê pyka kêtjadjwý nhípêx ne ngókam mýjja ar bajadjwý nhípêx ne. Tãm dja amitô kêt ne on memã o kato, ane.

⁸ Nhym kam kâjkwa kurûm kute imã kabên jarênh tûmjja ajte imã kabên ne imã,

—Ajrá, on 'yr tên kute pi'ók koxen o ámwã by. Kadjy mränh djwýnh ngó rax nhípôkri te nhikjê djãm ne atýxã te nhikjê djãmwã ne kubyn o dja. 'Yr tên kubê aby, ane.

⁹ Ba kam 'yr tên 'ã ku'uw ne kum,

—Imã pi'ók no'ók ngrire ngã, ane.

Nhym kam imã,

—Mĩ, amim abyn krê. Gora kunĩ krê. Atik kadjwýnhbê dja ý nhym bep ajajkwakam godja ànhkumrêx. Ành kute menh djàn hpyrãk. Mĩ, ane.

¹⁰ Ba kam ikra kurûm kubê kaba. Pi'ók no'ók ngrire ne ba kubyn kukrê. Nhym kam ijajkwakambit ànhkumrêx, ành kute menh djàn hpyrãk. Nhym amũ itik kremã tým ne arým ý: ne. ¹¹ Nhym kam imã,

—Be, dja ga ajte anhýr djwýnhram memã Metíndjwýnh kabên jarê. Kute apýnh me õ pyka djãri, apýnh me ba djãri, apýnh me kabên djãri, apýnh me bënjadjwýr djãri krãptikôt kute meo bikênhmã mekmã arê, ane. Nãm ã kadjy mränh djwýnh imã ane.

11

Metíndjwýnh nhõ àpênh amãnhkrut ar ujarênh ba.

¹ Nhym kam me imã kô ngã, ije úrkwãti'ã akre kadjy ne me imã kungã. Kute me àbêr djã pyrãk. Nãm me imã kungã nhym kam Metíndjwýnh imã,

—Apa, on 'yr tên inhûrkwãti'ã akre, ane. Dja ga inhûrkwã'ã akren kam kikre kudjý djã bõr djã'ã akren kam me kute imã rax jarênho bajadjwý 'ã akre.

² Nhym bep inhûrkwãti kre kênhbit dja wãnh 'ã akre kêt ne. Mýkam? Bir, arým ne me me bajtemmã kanga. Nhym

kam me kute mekbê idjaer nhõ krĩ mexbê Djeruxarêo bikênhmã, õ krĩ mexo mexkumrêxbê Djeruxarê kute o bikênhmã. Kikre kunĩkôt dja me bajtem mrãn prĩne kikreo ajkên kikre ngrãn kam kôt inhûrkwãti kre kênhjaõ ajkê. Dja me kute o bikênh'ã na tým amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã amex. Kam dja ba inhõ àpênh jano.

³⁻⁴ Ba ne ba inhõ pyka djwýnh ne kam inhõ àpênh amãnhkrut kute pĩbê oriwêre amãnhkrut ikabem ku'êja pyrãk, ne kam ajte kute ngónhpõkti amãnhkrut ikabem ku'êja pyrãk, ar tãm dja ba ar ano, ar kute memã ikabêno amirítmã. Dja ar kubêkã kaprĩre jadjãn kam ikabên'ã ujarênh ar ba. 'A ujarênh ar ba'ã akati krãptĩ, kubê 1.260. 'A na tým amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã amex. Godja ã ar ikabên'ã ujarênh ane, ane. Nãm ã Metíndjwýnh imã ane.

⁵ Godja me'õ kute aro bikênhmã nhym kuwy pók ar ajkwa krekrekôt katon me'õnh bí, prĩne ar kurê djwýnhja 'õ ga. Be, godja me'õ aro kurê djwýnh prãm nhym ar arým ã o bikênho ane, prĩne kuga. ⁶ Nhym ar ta kabênkôt Metíndjwýnh kâjkwa'ã ijê nhym na rwýk kêtukumrêx. Ar Metíndjwýnh kabên'ã ujarênh bari godja na rwýk kêtukumrêx ne. Nhym kam ajte ar ta kabênkôt nhym ajte ngó kamrô. Nhym ar kabênkôt apýnh mýjja kute meo bikênh djãri apôx ne pykao ajkê. Apýnh kute pykao bikênhmã mýjja apôx tê, aben nhitepã mýjja apôx tê.

⁷ Nhym kam ar Metíndjwýnh kabêno amirító tê:n kam o amirít pa. O amirít pa nhym kam mrydjwaryre dja amim ar kurêtuw. Mrydjwaryre kre rytypdjji kurûm katorja dja ar 'yr prôt ne týxo ar akrenh mex ne kam ar kubĩ.

⁸ Nhym kam ar tyn nõ. Kikre nhípôkri dja ar tyn nõ. Krĩrax jabatãnhkam kikre nhípôkri nõ. Mýj krĩrax jabatãnh? Bir, kam ne me ar õ Bënjadjwýr pĩte'ykam kunhõ tãm. Kumã ne me idjibê Xõtômamê Edjitu jarê. Nãm me axwekumrêx ne Xõtômakam me ja jaxwe'ã amijakren kam ajte Edjitungam me ja jamakre kêt'ã amijakre nhym kam me krĩrax jamã idjibê Xõtômamê Edjitu jarê. Kam ne ar kute Metíndjwýnh kabêno amirít djwýnh tyn nõ.

⁹ Kam dja me kunĩ omũ. Apýnh me õ pyka djãri, apýnh mebêngõkre ba djãri, apýnh amyngrãri me ba djãri, apýnh me kabên djãri kunĩkôt dja me ar omũho kumex. Ar tykja pumũho kumex'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mēdjij. Nhym me abenmã,

—Kwãrik wãnh ar adjãr kêt. Axuk wãnh ar nõre, ane. ¹⁰ Nhym kam pykakam me ar baja kĩnhkumrêx. Ar tyk ne nõrkam ar omũn kĩnhkumrêx ne kam toro kumex ne kam abenmã nêkrêx ngã. Mýkam ne me ar tykkam Kĩnhkumrêx? Bir, ar kute

Metíndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh ja ne ar pykakam me ar baja prīne ar meo bikēnho ba. Kam ne me ar tykkam kīnhkumrēx.

¹¹ Nhy m ar tyk ne nōr'ā akati amānhkrut ne ikjékēt ne 'ā mēdjij nhy m kam Metíndjwýnh ar akō, ar tīn kadjj ne ar akō nhy m Metíndjwýnh djākōr arkum wadjā nhy m arým ar ajte tīn ne ekruz ne kāj m ā dja. Nhy m kam me ar omūn kam kum ar uma: ne. Kum ar uma tỳxkumrēx ne. ¹² Nhy m kam kāj kwa kurūm me'ō kabēn. Kāj bē kabēn ne arkum,

—Apa, on ar amrē tē, ane.

Nām ā arkum ane nhy m ar kuma. Kuman kam tu kāj m ā tē. Mā tēn wabi. Kakrākam ne ar tē. Nhy m ar kurē djwýnh arek ar omūnho kumex.

¹³ Ar omūnho kumex katikōt nhy m pyka tertet ne. Tu tertet tỳx nhy m kam kīkre kwý ajkaten rōrōk ne me kwý rax ne me imex ne. Me kwý rax'ā akre kubē 7.000 ne me imex ne. Nhy m me tyk kētja, pyka tertet kute me par kētja, me tām ne me tīn prām kam Metíndjwýnhmā rax jarēn kum tỳx jarē. Metíndjwýnh nhō kāj kwa djwýnhmā ne me kum rax jarē.

¹⁴ Be, watīre nhitepā watīre 'ō ne ja. Ota watīre kute katē rā'ā. Arým me'yr bōx 'yr.

Kadjj mrānh djwýnh kute katē kute ō poti kakōr.

¹⁵ Nhy m kam kadjj mrānh djwýnh kute katē ō poti kakō nhy m kam kāj kwakam me kabēn. Kāj bē kabēn ne. Jejumē Bām'ā ne me abenmā kum,

—Bāmbē me banhō Bēnjadjwýr ne krabē Kritu kute me bawýr anor, ar tām ne ar arým pyka kunīkōt ar meo ba. Dja ar meo ba rā'ā rā'ā: ne, ane.

Nām ā kāj kwakam me kabēn ane.

¹⁶ Nhy m kam mebēngēt kubē 24 tu mýrbē rōrōk ne. Metíndjwýnh kabem bēnjadjwýr krī djākam krīja me tām ne me tu mýrbē rōrōk ne Metíndjwýnhmā rax jarēn kum,

¹⁷ —Bēnjadjwýr, Metíndjwýnh, atýxo abē kumkati. Ga amrēbē: adjākamā atīn ne ar aban mā atīn rā'ā.

Amā ne ba me amīkīnh jarē. Arým ne ga apymao amījo amīrīt mex ne aje ar meo abamo kraxmā.

¹⁸ Apýnh me ba djāri ne me ngyrk ar ba, ga gadjwý arým angyrk kato. Arým me tyk ne pykakam ikwāja nhō akati me'yr bōx. Arým aje me tyk ne pykakam ikwāja akator ne kam aje memā pānh jarēnhmā.

Nhy m anhō apēnhdjwý arým ō akati me'yr bōx. Anhō apēnhmē akabēn jarēnh djwýnhmē anhō me mextire jamē me kum apymaja kunīmē me kātāmmē

me rūnhmē. Arým me ja nhō akatidjwý me'yr bōx, ga aje memā ō pānh nhy m me kīnhmā.

Nhy m bep me axwe kute pykao bikēnh djwýnhdjwý arým ō akati me'yr bōx. Ga aje me jao abikēnhmā, ane.

¹⁹ Nhy m kam kāj kwakam Metíndjwýnh nhūrkwāti amījā kuta. Amījā kuta nhy m kam pīo rara kēn karýro krākā djyja, kam ne Metíndjwýnh kabēn'ā kēn nō'ōk nō, pīo rara tām ne amīrīt ne. Metíndjwýnh nhūrkwātikam ne amīrīt ne. Nhy m kam na adjēnh ne rārāk ne krak nhy m pykadjwý tertet ne. Nhy m namē'y rōrō:ko kumex.

12

Me'ō nūremē atemā mry kaāk'ā ujarēnh.

¹ Nhy m kam mýjja pumūnh kēt 'ō kāj kwakam kato. Mýjja rax 'ō ne kato. Me'ō ni ne myt jadjan ō dja. Ne mytyrwý'ā djan ō dja. Ne kanhētireo krā djēn kutu. Kanhētire kubē 12 ne ō krā djēn kutun ō dja. ² Arým tujarō tỳx. Arým kra rwýk 'yr ne kam kra ān tokry nhy m amra.

³ Nhy m kam ajte mýjja pumūnh kēt 'ōdjwý kāj kwakam ajte kato. Ē, atemā mry kaāk kamrēk ne kato. Tīre ane. Krā kubē 7 ne kam kam bāri kubē 10. Ne krā kunīkam me bēnjadjwýr krā djē tu. ⁴ Ne amyō kanhētire kute katē 'yr ja kanhēn bjēro mō. Kāj kwakam kanhētire bjēro mōn pykakam kumē. Ne kam ni kabem kra kadjj dja. Mýj kadjj? Bir, nīja kra rwýk ne kam amako dja. Nī kra rwýk nhy m on kute krēnmā ne kam amako dja. Te kam ama.

⁵ Nhy m kam kra my ruw. Kute ar meo ban kabēno kute me anormā ne ruw. Apýnh me ba djāri kunī dja ar meo ban kabēno me anon ar me axwemā bēn tỳx ba. Djām kute akrānmā ar me axweo bamā? Kati, dja kàxo àbēr djāo ar meo ba. Tām. Tām ne arým ruw nhy m arým Metíndjwýnh amim kumý. Tu amim mýnhkumrēx ne amīwýr ō tē. Krī djāti'yr ō tē.

⁶ Nhy m bep nāja ne katon prōt ne kapōt kukritmā kato. Nhy m Metíndjwýnh arým kapōt kukritkam kutēp kum kīkre. Kute ō djuw mexmā ne arým kum kīkre. Ne kam kam ō djuw mex aro ba. Kute ō djuw mex'ā akati kubē 1.260. Amex amānhkrut ne ikjékēt nhy m ajte 'ā na tým nhy m kam arek aro djuw mexo ba.

⁷ Nhy m kam kāj kwakam me abenwýr prōt. Mīgeumē kadjj mrānh djwýnhmē mry kaāk mē kadjj mrānh djwýnhmē ar abenwýr prōt.

⁸ Nhy m bep kati, Mīgeu ne ar tỳxkumrēx nhy m te mry kaākja kute ar parmā. Nhy m bep Mīgeu ne ar tỳxo mry kaākja jakre ne kāj bē me kumē. Nhy m kam kāj kwakam me

ajte mrānh kêtumrêx. ⁹ Be, mry kaāk ja-batānhija ne me arým bôm kumê. Tām, kangā tūmja kute me kāmex jarēnh djwýnh, idjibê Xatanaj, kute me kunī noo biknor djwýnh, tām. Tām ne me bôm kumê, pykamā kumê, kadjj mrānh djwýnhmê ro'ā ne me bôm ar kumê.

¹⁰ Nhyim kam kàjkwakam me'ô kabēn ba kuma. Kāj bê kabēn ne,

—Ota arým me banhō Metīndjwýnh me utā. Arým ne umao me utār mex ne. Djām me banhō Metīndjwýnh rerek got. Dja prīne umao me utār ar meo ba. Nhyim Kritudjwý Metīndjwýnh kute amikôt arja dja kabēnkôt ar meo ba.

Ga arým me kute bôm mēnhija pumū. Kute me bakamy kāmex jarēnh djwýnhja ne me arým bôm kumê. Nām mā me banhō Metīndjwýnh jamakmā me'ā kabēn ne te me banhō Metīndjwýnhbē me bakamy kurê. Nām te kubê me bakamy kurê rā'ā nhyim akamāt ne akati nhyim ajte kubê kurê rā'ā nhyim akamāt ne akati nhyim ajte tām rā'ā ne.

¹¹ Nhyim me bakamy tu kum ām tỳx ne 'éxnhīmā katon bôm kumê. Mýj kanārrām ne me bakamy kum ām tỳx ne? Jeju ne mrykī'atomti jabatānh ny'ā amijakren ty ne kamrōo meo pānh. Kanārrām ne me tu kum ām tỳx ne.

Xatanaj ne kute Jeju nhō me ja par nhyim me kute umaje Jeju kangamā. Nām te me kupa. Nhyim me Metīndjwýnh kanārrām tu ate krān Jeju'ā ngrā rā'ān kāj bê memā Jeju'ā ajarê. Me tīn prām kêtumrêx. Nām me ā anen kam prīne amim Xatanaj pyma ngrā ne kàjkwa kurūm bôm kumê.

¹² Ē, kàjkwa, on akīnhkumrêx. Gê mebēngôkre* akam ar bajadjwý akôt kīnhkumrêx.

Nhyim bep pykabê me ar bajamē ngō raxkam me ar bajamē ne arým me kaprī 'yr. Watīre. Mýkam?

Bir, Xatanaj, kute me kāmex jarēnh djwýnh, arým wām me awýr ruw. Arým ngyr:k ne wām me awýr ruw. Arým ne tyk nhō akatio rām ne jan arým amima. Arým amiman kam ngyr:k ne, ane.

Nām me ā kàjkwa kurūm kabēn ane.

¹³ Nhyim me arým bôm kumê nhyim arým mry kaākja pykakam bōx. Bōx ne kam ni'yr prôt ne. Kurūm kra my rwýkja'yr prôt ne.

¹⁴ Nhyim kam ākkajkritti jara ne nija pakam apôx. Xatanaj nhidji amānhkrut ne ikjêkêt. Idjibê kangā ne idji 'ôdjwýbê mry kaākja. Nhyim ākkajkritti jara nija pakam apôx,

kangābê tor ne kapôt kukkritkam tēm ne bōx nhyim Metīndjwýnh kute o djuw mexmā. Kute o djuw mex 'ā amex amānhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ā na pydji. Kadjy ne pakam ara apôx.

¹⁵ Nhyim mry kaākbe kangāja kute nija bīnmā aéro tēn aby'ā ngō kapī. Ngō rax ne ajkwa krekre kurūm ajkapī. Kute 'ā ngō tām nhyim ngō kute mā o mōr ne bīnmā. ¹⁶ Nhyim bep kati, pyka ne nio ōbikwan ngōmā ajkij nhyim kam ngō wadjān ngrā. Mry kaāk jajkwa krekre kurūm ngōja wadjān ngrā. ¹⁷⁻¹⁸ Nhyim kam mry kaāk nijakam ngyr:k ne kam ām ajbir tēn dja. Kute ni kra parmā ne dja. Mýj ni kra nā? Bir, me kute Metīndjwýnh kabēn mar ne kôt amijo baja, ne kute mekbê amipdjur kêt ne Jejukam pijām kêt ne tu kute memā arēnhja, me tām ne mry kaāk kute me'yr prôt ne me parmā ajbir tēn dja, ngō rax mýrri dja, mekam amako dja.

13

Ngō rax kurūm mry'ô kator.

¹ Nhyim kam ngō rax kurūm mry 'ô kato ba omū. Nām bāri kubê 10 ne krā kubê 7. Ne apýnh bāri djāri bēnjadjwýr krādjê tu. Nhyim kam krā kunī'ā idji arij ne idjio Metīndjwýnh djūn ne. ² Nhyim mryja kute rop krōri pyrāk nhyim parja kute mrybê uxu par pyrāk, parkop jabjēti. Nhyim bep ajkwa krekreja ne kute rop djākrēbē rijāo jajkwa krekre pyrāk. Nhyim kam mry kaāk mryjamā kum,

—Ikabēnkôt dja ga meo aban ipymao apyman inhýr djākam memā nhý, ane. Nām ā kum ane. ³ Nhyim mry krā 'ô ne tyn nōn kam ajte me aērēb tīn ne. Kute mrāmri ne me kute me par punukam me akubyn tīnja pyrāk.

Nhyim kam me kunī, pyka kunīkôt ari ar aben pumūn kam mry kabēnkôt ar ban mā kôt ajkamê. ⁴ Mry kaāk kute mrymā kum,

—Ga dja ga ipymao apyman inhýr djākam nhýn idjō'ā meo aba, anhýrja ne me mry kaākmê arkum amijarēnho ba. Nām me mrymā amijarēn kum rax jarēn kam abenmā kum,

—Mýj me'ô ne mrymē ar kute raxo aben pyrāk ne ar abenwýr prôt nhyim kutā kum āmmā? Arkati, ane. Nām ā me abenmā ane.

⁵ Nhyim kam mryja kabēn punubit jarēnh ar o ba. Mry kaāk djō'ā ne mryja kabēn punu ar ba. Nām amijo rax ne ar Metīndjwýnh japrý o ba. Nām ar meo ba, mry kaāk djō'ā meo ba'ā amex amānhkrut ne ikjêkêt ne naja kuto katê. Ne kam mytyrwý 'ā akrebê 42. ⁶ Nām ar meo ban Metīndjwýnh japrý o ba. Nām prīne Metīndjwýnh djūn ne idji japrý ne kam ōrkwābê kàjkwa djūn ne me kàjkwakam ar bajadjwý djūn ne. Djām mry kabēn mex got.

* 12:12 Apýnh me ō pyka djāri kunīkôt ne me kunī bēngôkre.

⁷ Nhyam kam mry kaak mrymä kabên nhyam kam kabênkôt Metîndjwýnh nhô me ja'yr prôt ne. Ýr prôt ne me kwý pan kâjbê me kumê. Ne kam kabênkôt, umakôt ar me kunîo ba ne kabêno me ano. Apýnh mebêngôkre ba djâri, apýnh amyngârari me ba djâri, apýnh me ô pyka djâri, apýnh me kabên djâri kunîkôt ne ar meo ba. Mry ne amijo aptân Metîndjwýnh nhô me jao ajkên kam me kunîo ba. ⁸Nhyam kam pykabê me ja kunî dja me mrymä amijarênho ba ne kum rax jarê.

Nhyam bep me kwý, Jeju nhô pi'ók no'ókkam me idji ariija, me ajbit dja me kum mry kînh kêt ne kum rax jarênh kêt ne. Jejubê Mrykî'átomti jabatânh nyja ne ô pi'ók no'ók. Kute pyka nhîpêx kêttri ne Metîndjwýnh arým amim me kute Jeju bîn'â karô, me kute Jejuo mrykî'átomtin kute bînmâ amim 'a karô ne arým anhýr djwýnhram kuma. Be, Jeju kubê Mrykî'átomti jabatânh ny ja ne ô pi'ók no'ók, me tîn rá'â rá'â'â pi'ók no'ók. Nhyam me tîn rá'â rá'â kadjy pi'ók no'ókkam me idji ariija me tãm dja me mrymä rax jarênh kêt. Nhyam bep me idji'â no'ók kêtja, me kunî dja me kum mry kînh ne kum rax jarên kum amijarênh o ba.

⁹ Gora me ajamak mex jabej on ama.

¹⁰ Ê, dja me me kwýo rôrôk ne meo mrân mekbê ijê.

Ne kam tu me kwý pa, kâxdjwa kajgoo tu me kupa.

Nhýnh me ja dja me meo rôrôk ne mekbê ijê ne kâxdjwa kajgoo me kwý pa?

Bir, Metîndjwýnh kute amim me'â karôja, me tãm dja me mekbê ijê ne me kwý pa.

Kam dja Metîndjwýnh nhô me ja kute tu amim Jeju markumrêx ne mä 'â ngrâ týx ne 'âno âm ne kute kanga kêtâmâ.

Mry 'ôdjwý pyka kurûm kator:

¹¹ Nhyam kam mry 'ô kato, mry kute katê pyka kurûm kato, ba omû. Nâm bàri amânhkrut kute mrykî'átomti jabatânh ny bàri pyrâk. Ne kabên kute mry kaak kabên pyrâk. ¹² Ne kam mry kaak jatâri mryja djô'â umakôt ar meo ba. Ne kam me kunîmâ, pykabê me ja kunîmâ kum,

—On me mry kaak jatâri mryjamâ amijarênh o aba ne kum rax jarê. Mry krâ 'ô tyk ne nôr ne kam ajte akubyn tînja on kum akabên ne kum rax jarê, ane. Ajrâ, ane. Nâm â mry kute katê mry kaak jatâri mry ja'â mekmâ karôo ane.

¹³ Ne kam mýjja pumûnh kêt kwý nhîpêx ne. Kwý rax ne ipêx ne. Nâm me ipôkri kuwyo ruw, kâjkwa kurûm pykamâ kuwyo ruw. ¹⁴ Be, mýjja pumûnh kêtô ne me noo akno. Nâm pykabê me kunî noo akno. Mry kaak jatâri mryja kabênkôt ne mýjja pumûnh kêt kwý nhîpêx ne, târi âm kambit ne mýjja

pumûnh kêt kwý nhîpêx ne. Ne kam mekmâ kum, pyka kunîkôt mekmâ kum,

—On me mry kaak jatâri mry ja karô nhîpêx. Mry me kute te kâxdjwa kajgoo krâ jayr nhyam mã tîn karô dja ga me ipêx, ane. Ajrâ, ane. Nâm â mry kute katê mekmâ ane.

¹⁵ Nhyam kam me ipêx ne. Nhyam mry kute katêja mry karô jakô, mry kaak jatâri mryja karô jakô nhyam arým tîn ne arým akôn kabên ne. Nâm kabên ne memâ me kwý'â apnên mekmâ kum,

—Tãmja kute imâ amijarênh kêt ne kute imâ rax jarênh prâm kêt. On dja ga me abî, ane. Nâm â mry kaak jatâri mryja karô mekmâ ane nhyam me kabênkôt arým me kwý pa.

¹⁶ Nhyam kam mry kute katêja ne me kunî'â idji janhô. Nâm me ikra'â idji janhôn me kuka'â idji janhô, mry kaak jatâri mryja nhô me ja kute amirît kadjy. Nhyam me kwý te kubê amikati, me me'â idji janhôr pymaje te kubê amikati nhyam tu me'â idji janhô. Nhýnh me ja'â ne idji janhô? Bir, me kunî, me kâtâmmê me bênjadjwýrmê me ô nékrêx krâptimê me ô nékrêx kêtme me memâ apênh kajgo ar bajamê me kute memâ o pân kadjy apênhjamê. Me ja kunî'â ne idji janhô. Nhýnh ne me 'ô kukamê ikra'â idji kêt ne. Me kunî.

¹⁷ Dja me'ô'â idji jêt prâm kêt nhyam me arým kum mýjja nhôr kêt kumrêx, nhyam ta kute mýjja byr kêt kumrêx, te kute amim mýjja byrmâ. Me'â idjikôtbit ne me kute amim mýjja byr. Mýj idji nâ? Bir, mry kaak jatâri mryja ne me kwý'â idjin kwý'â numeru janhô.

¹⁸ Be, me no mexbit godja me kuma. Ê, gora me ano mex jabej on mry'â numeru pumû. Numeru ja kute me idji pyrâk. Nâm 666. Be, mry'â numeru ne ja.

14

Bâyogogomê uba kadjy kâx byr:

¹ Nâ bâm arek omûnhô dja nhyam kam Mrykî'átomti jabatânh nyja dja, ba omû. Krânhrebê Xijâokam ne dja. Nhyam kam kôt me krâptî ku'ê. Me krâptî kubê 144.000, me tãm ne me kumex. Nhyam Mrykî'átomti jabatânh ny nhidjja me kuka'â arij ne Bâm nhidjijadjwý me kuka'â arij. Me tãm ne me Mrykî'átomti jabatânh ny kôt kumex.

² Ba kam kâjkwakam me ngrer ma. Kute ngô rârâkti pyrâk, kute na krak pyrâk. Nâ, nâm me ngrer mexkumrêx. Nâm me kute pjâbârekam me ngrer pyrâk ba maro dja.

³ Nhyam me krâptîja ngrer ny jarê. Nâm krî djâtikam ýrjamê mýjja tîn amânhkrut me amânhkrutjamê mebêngêtemê, me tãm ne me kabem ku'ên ngre. Ngrer ny ne me arê. Mýj me ngrer nâ? Me ajbit ngrer. Atemâ. Me'ô kute arênh kêt. Amû me'ô kute mar ne

arënh kadjy kêt. Me ajbit ngrer, me kräpti kubê 144.000, Metündjwýnh kute me utâr ne meo mörja, pyka kurûm meo mörja, me ajbit ngrer, me ajbit ne me kute mar ne arënh.

⁴ Nâm me mexo amiptân kabôt katin ar ba. Nâm me kute axwe 'ô mar kêtka mekumrêx kute mrâmri ne me kute krô'â meo prô kêtka me ja pyrâk. Nâm me â axwemâ irero ane. Nâm me mã Mryki'âtomtí jabatânh ny kôt ajkamên mã kôt mô. Mryki'âtomtí jabatânh nyja abenbê meo ajkij ne meo mô. Kamrôo ne me utân meo môn Metündjwýnhmâ me kungâ. Me ja ne me kutewa nhyh Bâmmâ meo môn kum me kanga. Dja í ajte me kwý rax ne kum me kungâ. Bâmmê ar ro'â kute meo aminhôn kute ar meo bamâ. ⁵ Nhyh me 'êxnhî kêtka mekumrêx. Nâm me axwe kêtka mextire ne ar ba. Ajmâ kute kêt.

⁶ Nhyh kam kadjy mrânh djwýnh 'ô kâjímâ ton tê. Kâjkwa tâ: tê. Mýj kadjy ne ton tê? Bir, kute me kunîmâ kabên mex jarënhmâ. Kute me kunî pykabê ar bajamâ arënhmâ, apýnh mebêngôkre ba djâri, apýnh amyngrâri me ba djâri, apýnh me kabên djâri, apýnh me ô pyka djâri kunîkôt ne kute mekmâ arënhmâ. Kabên mexja ne mex râ'â râ'â. Mekmâ tûmrâm mex ne kam o ino rer kêtka mekumrêx. ⁷ Nhyh kam kadjy mrânh djwýnhja ne kâj bê kabên ne memâ kum,

—On me amâ Metündjwýnh pyman kum rax jarê, kute katât memâ axweo pân ne kute meo bikênhkam. Arým ne ô akati bôx. Arým kute memâ axwe pân jarënhmâ. Dja memâ axweo pân. Djâm djan ngrí got. On me kum rax jarê, kute kâjkwamê pykamê ngô raxbê pyka kêtme inoremê kute ipêx djwýnhmâ rax jarê, ane.

⁸ Nhyh kam kadjy mrânh djwýnh 'ôdjwý kutewa kôt tén memâ kum,

—Metündjwýnh dja krîraxbê Babirônijkam me jao ajkê. Arým kute meo mör djâ kaprârmâ. Arým 'yr. Krîraxbê Babirônij, krî jabatânh tãm ne Metündjwýnh arým kute o bikênhmâ. Kute pyka mê meo bimirâkmâ. Kam ne me axwekumrêx. Me axwebit ne me ar kam ba. Ne kam pyka kunîkôt me axwemâ me prêk ne. Nhyh kam me ô'â pyka kunîkôt axwe. Ne kam kute me 'ô kuprý, kurêti'ô kute amiwýr me 'wýr nhyh me kute 'â aben japanh ne kam kôt axwe, kôt kurêti ar ba pyrâk. Nâm â krîraxbê Babirônij â pyka kunîkôt memâ ane. Kute mrâmri ne me kute kadjwati kangôo* kôm ne bibânh ne axwebit kute mar ja pyrâk. Kam ne Metündjwýnh mekam ngryk ne kute prîne meo bikênhmâ.

* 14:8 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibânh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

⁹⁻¹⁰ Nhyh kam kadjy mrânh djwýnh 'ôdjwý kadjy mrânh djwýnh ar kutewakôt tén kâj bê memâ arën memâ kum,

—Ê, me ikra'â mry nhidjija ne me kuka'â mry nhidjija kute mryo Metündjwýnh ne mry karôo Metündjwýnh ne arkum amijarënh o ban kum rax jarënh o baja me tãm gédja Metündjwýnh mekam ngryk ne prîne meo ajkê. Djâm ngryk rerek got kâjbê meo ajkê. Dja prîne meo bikênh mex ne. Arým ne ngry:k ne. Mýj me'ô gédja kubê amijo apdju? Be djâm me kunîo ajkê.

Be, dja Metündjwýnh me ja, me kum mrymê mry karô kînha kuwykam me kurê. Kuwymê kên ngrângrâ pôkkam me kurê nhyh me kam âmnhirênh kumex. Mryki'âtomtí jabatânh nymê kadjy mrânh djwýnh ar nokrekam dja me âmnhirênh kumex. ¹¹ Nhyh kuwy kûmja mã wabi, kute o ino rer kêtka mekumrêx. Kuwy kute me kamjêrja kûm râ'â râ'â. Nhyh me arek âmnhirênh kumex râ'â: râ'â. Djâm me tyk djâ kêtma? Arkati. Djâm akamâtkam nâr kon akatikam dja me tyk djâ kêt? Arkati. Dja me arek âmnhirênh kumex. Be, dja â Metündjwýnh meo bikênh ane. Me kute mrymê mry karômê o Metündjwýnh ne arkum amijarënh o ba ne kute arkum rax jarënh ar o ba ne 'â idjija, me ja dja Metündjwýnh prîne â meo bikênh ane. Nâm â kadjy mrânh djwýnh kabên ane.

¹² Kam godja Metündjwýnh nhô me ja, me kute Metündjwýnh kabênkôt ar amijo baja, me kute tu amim Jeju markumrêxja, me ja dja me mã 'â ngrâ týx ne 'âno djan kanga kêtka mekumrêx.

¹³ Nhyh kam kâjkwa kurûm me'ô imâ kabên ba kuma. Nâm imâ,

—On 'â pi'ók no'ók. Ê, me kute Bênjadjwýr 'âno âm nhyh mete me par ja dja me kînkkumrêx. Bênjadjwýr kadjy me tykja dja me arým kâjkwakam Jeju'ýr bôx ne kam kînkkumrêx. Metündjwýnh kute memâ kînñ jadjâr kadjy ne arým me ô akati me'ýr bôx. Dja Metündjwýnh mã memâ kînñ jadjâr rax ne, ane.

Nhyh kam Metündjwýnh Karô imâ,

—Nâ, mrâmri. Mrâmri ne arým me âpênh raxkam katy. Me âbirkam dja me arým kâjkwakam tyk djâ kêt ne. Nâm me Jeju'â ngrâ týx ne mã kum apê. Nhyh Metündjwýnh me omün arým kute pânñ memâ kînñ jadjâr raxmâ, ane. Nâm â Metündjwýnh Karô imâ ane.

¹⁴ Ja ne arým apêx ba kam ajte mýjja 'ô pumü. Nhyh kakrâ jaka ajte kato. Kato nhyh kam kam me'ô nhý. Kute me'ô my pyrâk ne bênjadjwýr krâdjê tun o nhý. Kên

karýro krådjê ne kutu. Ne kam kàx nhìbôti ne kubyn o nhÿ. Wa mexkumrêx.

¹⁵ Nhyam kam kady mrânñ djwýnh 'ô Metîndjwýnh nhûrkwâti kurûm kato. Katon kum kaj bê kabên, kakrâkam ýrjamâ kabên ne kum,

—On aparmâ anhô kàxwâ o abên o bãygogo jakàn o atom. Arým ne ô akati 'ýr bôx. Arým ne ngrâ tê. Arým ne pykabê me ja nhô akati me'ýr bôx. Kute bãygogo ngrâ nhyam me kute o atom nhô akati pyrâk, ane.

¹⁶ Nhyam kam kabênkôt pykamâ kàxo abên o akáro tén kam o atom. Nâm â kakrâkam ýrja me'â bãygogo jakreo ane.

¹⁷ Nhyam kam kady mrânñ djwýnh 'ôdjwý Metîndjwýnh nhûrkwâti kurûm kato. Kajkwakam Metîndjwýnh nhûrkwâti kurûm kato. Ne adjwýnhdjwý ô kàx nhìbôti. Wa mexkumrêx.

¹⁸ Nhyam kam ajte kady mrânñ djwýnh 'ôdjwý, ô kuwy djwýnh kikre kudjý djâ bôr djâ kurûm kato. Katon kam kaj bê kum kabên. Kady mrânñ djwýnh kute kàxdjwa mex byr ne o âmjamâ kabên ne kum,

—On aparmâ anhô kàxo abên pidjôbê uba djô jakàn o atom. Arým ne tuk ne kumex. Nâ, î'ík pytjja pumû. Arým ne pykabê me ja nhô akati me'ýr bôx. Kute pidjô tuk nhyam me kute o atom nhô akati pyrâk. Nâm â kum ane. Nâm me axwe'â pidjô tuk nhyam me kute o atom nhô akati jakre. Metîndjwýnh arým me axwekam ngyrk ne prîne kute meo bikênñmâ. 'Â ne pidjô tuk jakre.

¹⁹⁻²⁰ Nhyam kam kabênkôt tu pykamâ kàxo abên o pidjô krô jakáro tén kam ôjao atom ne kam pidjô kangôo pôx djâkam kumex ne. Metîndjwýnh nhô djwýmê pidjô kangôo pôx djâ raxi. Kam ne kumex ne, kute kangôo pôxmâ. Metîndjwýnh mekam ngyrk ne prîne kute meo bikênñ'â ne djwý pynênñ djâkam me kute pidjô kumex nhyam prîne kute anênñ jakre. Atykmâ ne pidjô kangôo pôx djâ dja.

Nhyam me kam kumex ne, nhyam kam prîne anê nhyam kam me kamrô prô:t ne. Pidjô kangôo pôx djâ kurûm me kamrô prôto nô. Djâm me kamrô ngri got. Axwe me kamrô rax ne prô:to nôñ kam tàm ne. Kute ngô pyrâk ne kam â ubým ane. Kawaru jajkwa krekrekam kaxirâx 'anh ne ubým itep ne. Me kamrô tàm môr ry'â akre kubê 300 kirometu. Nhÿnh me ja kamrô nâ? Bir, me kum Metîndjwýnh kînh kêtja, me axweja. Dja â Metîndjwýnh me axweo bikênño ane, me imexo ane.

15

Me kute apÿnh meo bikênñ djâri amÿnh ne o ku'ê.

¹ Nhyam kam mýjja pumûnh kêt 'ôdjwý kajkwakam kato ba omû. Nâm â tire ane

ne â uma ane. Kady mrânñ djwýnh kubê 7 ne apÿnh mýjja kute meo bikênñ djâri amÿn o ku'ê. Apÿnh mýjja kute meo bikênñ djâri ja godja Metîndjwýnh aben nHITEPâ meo bikênño tén kam 'ôo ino re. Ne arým ngyrko ino re.

² Ba arek omûnhô dja nhyam mýjja kute imôti pyrâk, kute ixeo imôti pyrâk kato ba omû. Ixemê kuwymê akâ. Nhyam mÿrri me ku'ê. Mÿj me nâ? Bir, me kum mrymê mry karô kînh kêt ne kute arkum mex jarênñ kêtukumrêx nhyam te mry kute meo aminhôn me'â idji janhôrmâ, te me'â idjimê numeru janhôrmâ. Me ja ne me ixeo imôti mÿrri kumex. Metîndjwýnh nhô pÿjâbâre ne me amÿn o kumex. Me kam Metîndjwýnhmâ ngrer kady. ³ Môjdjê kubê Metîndjwýnh nhô âpênñjamê Mryki'átomtmi jabatânñ nymê ar ngrer ne me arê.

—Bênjadjwýr, Metîndjwýnh, atýxo abê kumkati.

Mrâmri ne ga araxo mýjja kunî nhipêx nhyam akôt rax ne uma ne.

Ga ne ga abê pyka kunîkôt me kunî nhô Bênjadjwýr rax ne ar meo aba mextire ne ar meo aba.

Nâ gãm memâ akabên pÿnh ne arê ne katât memâ akabên jadjuw.

⁴ Nâ, Bênjadjwýr, nhÿnh ne me'ô kum apyma kêt got.

Nhÿnh ne me'ô amâ amextire jarênñ kêt got. Me kunî dja me kum apyman abenmâ arax jarê.

Gajbit ne ga amexo apyma.

Nhyam kam pyka kunîkôt me kunî dja me awÿr ban bôx ne amâ rax jarênño kumex.

Nâ gãm prîne memâ o pânñ, katât memâ o pânñ.

Nhyam me kunî arým omûñ kam amâ rax jarê, ane.

Nâm â me ngrer ane. ⁵ Nhyam kam ijukri Metîndjwýnh nhûrkwâti amijâ kutan dja. Kajkwakam Metîndjwýnh nhûrkwâti amijâ kutan dja ba omû. Nhyam kadyjwýnhbê Metîndjwýnh nhô kumoka'é mextire jadjwý amijâ kutan dja. ⁶ Nhyam kam Metîndjwýnh nhûrkwâti kurûm kady mrânñ djwýnh kubê 7ja apôx. Nâm apÿnh mýjja kute meo bikênñ djâri kubê 7ja me kady amÿn o ku'ê. Kubêkâ jaka, kubêkâ jadjênñ ne angÿ ne o ku'ê. Ne kên karýro amirunñ pren 'â ku'ê.

⁷ Nhyam kam mýjja tîn amânñkrut ne amânñkrut 'ô ne arkum ngônñ ngâ. Kady mrânñ djwýnh kubê 7jamâ apÿnh kungâ. Kên karýro ngônñ kubê 7 ne arkum kungâ. Ngônño ipu ne arkum kungâ. Mÿj ne kam ipu? Bir, Metîndjwýnh ngyrk ne kam ipu. Metîndjwýnh ta tîn ne ar ba rá'â rá'â ne kute o ino rer kêt, tàm ngyrk ne ngônñkam ipu. Tàm ne arkum kungâ.

⁸ Nhyam kam Metîndjwýnh kûm prîne ùrkwâti kre jaê. Mýj kûm nâ? Bir, Metîndjwýnh raxmê mexmê tÿxmê uma kam kûm. Tãm ne prîne ùrkwâti kre jaê. Nhyam me te Metîndjwýnh nhùrkwâtîmã ngjênhmã. Nhyam arÿm Metîndjwýnh kûm mebê aptã. Nhyam kadjy mrãnh djwýnh kubê 7 ne apÿnh mýjjae kute meo bikênh djãri kubê 7ja me'ã kapîno ku'ê, aben nhitepã me'ã kapîno ku'ê. Nhyam me'ã kapîn pa nhyam me arÿm Metîndjwýnh nhùrkwâtîmã wangij.

16

Me kute ngônhbê 7kam Metîndjwýnh ngyrk me'ã kapîn.

¹ Nhyam kam Metîndjwýnh nhùrkwâti kurûm me'õ kabên. Kãj bê kabên ne kadjy mrãnh djwýnh kubê 7mã kum,

—On o tên pykakam kapî. Ngônhbê 7kam Metîndjwýnh ngyrk ipuwã on kapî, ane.

² Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kutewa o tên pykakam kapî. Nhyam kam kuwê me'ã apôx. Kuwê punure. Tokry:. Nhÿnh me ja'ã ne apôx? Bir, mry kute me'ã idji janhôr nhyam me kute mry karõmã rax jarênhja, me tãm ne kuwê me'ã apôx.

³ Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja Metîndjwýnh ngyrk 'õdjwý kapî. Ngõ raxbê pyka kêt kam ne kapî nhyam arÿm ngõ ta tu kamrõ, kute me'õ tyk kamrõ pyrãk. Nhyam kam ngókam mýjja ar baja kunî ty. Tu tykkumrêx.

⁴ Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja Metîndjwýnh ngyrk 'õdjwý kapî. Ngõ bix-abjêrmê inorekam ne kapî. Nhyam arÿm ngõ ta tu kamrõ. ⁵ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh kute ngõ pumûnh djwýnh kabên, ba kuma. Nãm Metîndjwýnhmã kum,

—Be, mrãmri. Ga ne ga amexo apyma ne amrêbê: adjãkamã atîn ne ar aban mã atîn rã'ã, mrãmri.

Nã gãm katãt memã o pãnh ne, ane.

⁶ Nãm me anhõ me mexja nhimex ne, ne akabên jarênh djwýnhjadjwý nhimex ne, ne me ja kamrõ kapî: no kumex.

Ga arÿm meo angryk ne kam pãnh ngõ kamrõ memã angã, me kute o kõmmã. Mrãmri ne pãnh mexkumrêx, ane.

Nãm ã ngõ pumûnh djwýnh Metîndjwýnhmã ane.

⁷ Nhyam kam kikre kudjý djã bõr djãdjwý kabên ne, ne kum,

—Nã, mrãmri, Bênjadjwýr, Metîndjwýnh atÿxo abê kumkati.

Ga ne ga akabên pydjîn arên arÿm prîne katãt memã o pãnh ne, ane.

Nãm ã kikre kudjý djã bõr djã kabên ane.

⁸ Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja Metîndjwýnh ngyrk 'õdjwý kapî. Myt'ã ne kapî nhyam kam myt pôr ne prîne me kuga.

⁹ Arngro tÿxkumrêx ne prîne me kuga. Te

me kuga nhyam me mã Metîndjwýnh japry. Metîndjwýnh kute apÿnh mýjja kute meo bikênhmã me'ÿr anorja tãm ne me aprÿ. Mã aprÿ. Me kute amim kator kêt ne wãnh axwemã irer kêt kumrêx. Kute kum mex jarênh kêt kumrêx.

¹⁰ Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnh ja Metîndjwýnh ngyrk 'õdjwý kapî. Mry krî djãkam kapî nhyam arÿm õ me ja'ã akamãt kô tyk ne. Akamãt kô tyk prîne meo ajkamuw. Nhyam kam me tokry djãje tu amnhirênho kumex. ¹¹ Amnhirênhbê Metîndjwýnh japryõ kumex. Kãjkwakam Metîndjwýnh ne me ûn ne. Me tokry djãje, kuwê mýjja tokry djãje ne me Metîndjwýnh djũno kumex ne amim kator ne kute wãnh axwemã irer 'ÿr amijo akêx kêt kumrêx.

¹² Nhyam kam atãri kadjy mrãnh djwýnhja Metîndjwýnh ngyrk 'õdjwý kapî. Ngõ raxbê Jupraxikam ne kapî nhyam kam tu ngõ ngrã, me kam têm kadjy. Kãj kwa krax kurûm me bÿnjadjwýr têm ne ngõ'ã rêr, kadjy ne ngrã. ¹³ Nhyam kam karõ amãnhkrut ne ikjêkêt ne apôx ba omû. Karõ punu kute bri ponhti pyrãk ne apôx ba omû. Mry kaak jajkwa kre kremê mry jajkwa kre kremê ar kabên jarênh djwýnh 'êxnhija jajkwa kre kremê ar ja jajkwa kre kre kurûm ne bri apôx, ba omû.

¹⁴ Ar karõ punu kute amijo bria ne Ar kubê Xatanaj nhõ àpênh ne kam kute mýjja pumûnh kêt kwý nhipêxmã. Ne kam mã me bÿnjadjwýr rûnh'ÿr ba. Pyka kunîkõt me bÿnjadjwýr rûnh kunî'ÿr ban meo akprõ. Me me'ÿr prõt kadjy ne meo akprõ. Metîndjwýnh tÿxo kubê kumkati ngyrk nhõ akatikam, õ akati pymakam dja me me'ÿr prõt ar ba.

¹⁵ Me abenwýr prõt kadjy ne me abenwýr mõn aben têpo mõ nhyam Jeju imã kabên ne. Ne imã,

—Ê, on me ikabên ma. Dja ba me aêrbê me'ÿr bõx. Kute me àkînhî me aêrbê me ùrkwãmã ngjêx ne mekbê àkînh ba pyrãk. Dja ba ã me aêrbê me'ÿr ibõx ane. Nhyam bep me õt kêt ne no tÿx ne kute ikam amako krÿja dja me kînhkumrêx. Me tãm dja me kute me mrãnhmã kute kubêkã jangjênh ne mrãnh djãkam amako krÿja pyrãk. Nhyam bep me ate krãja dja me kute me õt mÿrri me ban bõx nhyam me kute kubêkã jangjênh kêt ne pijãmkam mrãnh pyrãk. Dja me ã kute ikam amak kêtja pijãm ane, ibõxkam ã pijãm ane. Nãm ã Jeju Kritu memã amibõx djã jarênho ane.

¹⁶ Nhyam kam ar karõ punu kute amijo bria me bÿnjadjwýr rûnhõ akprõ. Me kute me'ÿr prõt kadjy ne meo akprõ. Me kute abeno bikprõnh djã nhidjibê Amadõ. Mekbê idjaer kabênkam ne Amadõ. Kam ne me bÿnjadjwýr rûnh abeno akprõ.

¹⁷ Nhyam kam kadjy mränh djwýnh kute katê ne Metíndjwýnh ngryko ino rer kapí. Kók djábêrkam ne kapí nhyam kam Metíndjwýnh krí djàti kurüm me'ò kabên. Metíndjwýnh nhürkwàtikam krí djàti kurüm ne kabên ne. Káj bê kabên ne,

—Anü, o ino rer ne arým ja, ane.

¹⁸ Nhyam kam na adjênhmê krakmê rärâkmê. Nhyam kam pykadjwý tertet tý:x ne. Näm amingrêk týx ne. Me bakrax kurüm me bakukâmäre aben nहितepä bixadjwýr têm ja'ò kute pyka kute amingrêk ja'ò pumühnh kêtikumrêx. Näm tertet tý:x ne.*

¹⁹ Nhyam kam krírax jabatänhbê Babirónijkam pyka akrij nhyam kikre kuní róròk ne ajkaten amingrân kumex. Babirónijkam pyka amikokij ne arým amänhkrut ne ikjêkê ne ikwâ. Nhyam pyka kuníkòtdjwý krírax róròko kumex nhyam kikre príne amikaten kumex. Be, mrämri ne Metíndjwýnh Babirónij jabatänhja mar ar o ban kam arým o ajkê, príne kum axweo pänh ne. Näm tu mekam ngryk týx ne. Mýj me'ò gédja kubê amijo apdju? Be, dja me kuní ajkê, príne meo ajkê. Djäm Metíndjwýnh me axwekam ngryk kêt got.

²⁰ Nhyam kam apéxti kuní nhí'am mrän akuno. Nhyam kränhdjwý kuní tu akuno.

²¹ Nhyam kam namé'y me'ä róròko kumex. Kájkwa kurüm ne me'ä róròk ne. Axwe abatänh, axwe utí. Utíkam 'ä akre kute 40 kiru pyrâk. Djäm kam got me axwe kangan kam Metíndjwýnhmâ rax jarê? Arkati, näm tu me Metíndjwýnh djüno kumex. Namé'y kute meo bikênham tu Metíndjwýnh djüno kumex. Djäm namé'y róròk kajgo got? Kati, näm meo bikênh rax ne.

17

Me'ò kuprý kurêti mry'ä ýr.

¹ Nhyam kam kadjy mränh djwýnh kubê 7 kute ngónhbê 7 jamýnhja 'ò ne imâ,

—Apa, amrê tê, ba amâ mýjja jakre ga omü. Me'ò kuprý ne ja. Tämja ne ngó kuní'ä krí, ane. Tämja ne me kuní abenmâ arê. Me kuní arým abenmâ kurê jarê. Nhyam Metíndjwýnh arým axwe man kute o bikênhmâ. Kríraxbê Babirónij ne me'ò kuprý kurê'ä amijakre. Krírax jakam ne mýjja punu ne kam kute me'ò kuprý kurêti pyrâk.

² Nhyam apýnh pyka djári me ò bënjadjwýr rühn ýr bao ku'ê. 'Ä aben japa. Nhyam pyka kuníkòt me kuní ýr ban kam kumex. Me'ò nija ta ne memâ kadjwati kangô* ngâ nhyam me o ikön ajbân kam kurêo kumex.

Näm ä kadjy mränh djwýnh imâ ane.
³ Ä imâ anen kam mä ikarôo tê. Kapôt kukritmâ ne ikarôo tén o bôx. Ba kam me'ò

kuprý kurêtiya pumü. Nhyam mry kamrêk'ä nhý. Nhyam mryja'ä idjio tuknî. 'Ä idjijao ne príne Metíndjwýnh japrýn ün ne. Nhyam mry krâbê 7 ne bärîbê 10.

⁴ Nhyam me'ò kuprý kurêtiya kubêka kamrêkmê tyk jadjân o nhý. Kunhêr kräptí. Kên karýmê kên mextemê angâ krâ kute ngáp jadjênh pyrâk. O ne amikunhêr. Ne ngónhkrâ byn o nhý. Kên karýro ngónhkrâkam mýjja kroo ipu ne kubyn o nhý. Mjên prämme kurême ja ne kam o ipun 'ä kubyn o nhý. ⁵ Ne kuka'ä idji. Mýj idji nâ? Bir, mýjja bipdjur. Bir,

—Krírax jabatänhbê Babirónijkam ne me kuprý kurêti kator kutewa nhyam kam me ò'ä pyka kuníkòt punu ar ba, arík ar ba.

Näm ä kuka'ä idji ane.

⁶ Me'ò kuprý kurêtiya tu ajbâ. Kamrô ne o ikön kam ajbâ. Näm príne Metíndjwýnh nhô me mexja kwý nhimex ne, príne me kute tu amim Jeju markumrêx ne mä kôt bikamênh nhy me te kute me par nhy me mä kôt bikamênhja ne príne me imex ne me kamrô kapín o ikön kam ajbâ. Be, nija ne ba omün kam kam ino tyn djan te ije omühnmâ ne kam,

—Tò mýj nâ? ane.

⁷ Nhyam kam kadjy mränh djwýnh imâ,

—Mýkam ne ga kam ano tyn dja? ane. Ê, ba mýjja bipdjurja amâ arê ga ama. Ba amâ nija jarê, krírax kute ni jaxweti'ä amijakreja amâ arê ga ama, ne ajte mry kute turja jarê. Mry krâbê 7 ne bärîbê 10, täm dja ba amâ arê, ga ama.

⁸ Mry aje omühnja ne amrêbê tün ne ar ba. Ne kam tu akuno. Dja ajte kato. Kre ry typydjukurüm ajte katon ar mrâ. Ar mrän kam tu biknorkumrêx ne. Nhyam pykabê me ja te omün kam abenkam no tyn kumex. Me kute Jeju mar kêtja dja me te kute mry marmân kam abenkam no tyn kumex ne abenmâ,

—Mýj mry got ja? Näm tün ne ar ban akunon kam ajte akubyn kato, anhýro kumex.

Djä näm Metíndjwýnh me ja tün rã'ä rã'ä'ä pi'òk no'òk got me kôt mry ma? Kati, pyka nhípêx kêttri kute me ja tün rã'ä rã'ä'ä pi'òk no'òk kêt. Kam dja me mry mar kêtikumrêx ne. Kam ne me mry tün ne biknor ne ajte akubyn katorja pumün kam abenkam no tyn kumex.

⁹ Ê, me no mexbit dja me kuma, me kute mýjja marbit dja me kuma. Ê, mry krâbê 7 kubê mýjja amänhkrut. Krâ kubê kränhre ne krí. 'Ä ne nija krí. Adjwýnhdjwýr krâbê bënjadjwýr rühnbê 7. ¹⁰ Bënjadjwýrbê 5 ne

* 16:18 Djäm pyka kute amingrêk kêt Arkati. Pyka kute amingrêk. * 17:2 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibänh kunija, kadjwati kangómê uba kangómê, mýjja kangó kuní ne me kum kadjwati kangó jarê.

arým kêt mexi. Nhyr bep pydji ne tîn ne ar ba râ'ã, nhyr bep ikjêja ne kator kêt râ'ã. Dja katon kam ar meo ba ngrire. ¹¹ Be, mryja amrêbê tîn ne ar ban arým biknorja, tãm ne kubê bēnjadjwýr rax'õ, bēnjadjwýr rûnhbê 7 ja'õ, ne arkôt akuno.

¹² Nhyr bep b̄aribê 10, aje omũnhja kubêdjwý bēnjadjwýr rûnhbê 10. Kraxje mete ar'ã bēnjadjwýr mēnh nhyr ar kute ar meo ba kêt. Adjým, tũmrãm, dja me ar'ã bēnjadjwýr mē nhyr ar meo ba. Mrymē ar aprakamã ar ar meo ba. Dja ar ro'ã ar meo ba ngrire.

¹³ Be, bēnjadjwýr rûnhja godja ar abenkôt kabēn ne tu mry kabēnkôt ar meo ba. Nhyr mryja pydji ne bēnjadjwýr raxo ar akren ar meo ba. ¹⁴ Nhyr kam bēnjadjwýr rûnhja dja Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny'ýr prõt ne. Ar kunĩ dja ar'ýr prõt ne.

Nhyr bep Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny ta dja amijo aptãn pyka mē aro amrã. Djãm Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny bēnjadjwýr ngri got. Arkati. Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kute bēnjadjwýr raxo pykabê me bēnjadjwýrja kunĩ jakrenh mexi. Kam ne kubê Bēnjadjwýr raxbê kumkatiti:. Kam dja õ me jamē prĩne pyka mē ar bēnjadjwýrbê 10jao amrã. Õ me ja, Metũndjwýnh kute amiwýr me 'wýr ne kute amijo me utãrja nhyr me tu kute amim markumrēx ne mã kôt bikamēnh ne kute kanga kêt, me tãm dja me Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nykôt mōn kurē djwýnhjao ajkê.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane. ã imã 'ã ujarēnh ane. ¹⁵ Ne kam arek imã kabēno dja ne imã,

—Ë, apýnh ngõ ikwãja, 'ã me'õ kupry kurēti krĩ ga aje omũnhwã, ngõja ne kute me urãk. Me'ã ne ngõja amijakre. Apýnh me õ pyka djãri, apýnh me ba djãri, apýnh mebēngõkre ba djãri, apýnh amyngarĩ me ba djãri, apýnh me kabēn djãri kunĩkôt me ja'ã ne ngõja amijakre.

¹⁶ Ne aje b̄aribê 10 pumũnhwãmē mry'ã ýr ga aje omũnhwãmē ar tãm dja Ar kubê ni kupry kurētia kĩnh no kati ne arkum kurēkumrēx ne kam o ajkê. O ajkēn prĩne kunhērmē õ kubēkã mexja kubê kunĩ by nhyr tu irãri nõ. Nhyr kam ar ĩ kwý krē, me'õ kupry nhĩ kwý krēn kam 'ã kãtãm kwyukam kumē nhyr prĩne xēr.

¹⁷ Mrãmri dja ar ã o ane. Mýkam? Bir, Metũndjwýnh ne kadjy ar ngrēk ne, bēnjadjwýrbê 10ja ar ngrēk ne. Metũndjwýnh ta ne arým amim 'ã karõ ne kam ar kadjwýnhbê arkum arē. Nhyr kam kôt ar bēnjadjwýrbê 10ja õkre kadjwýnhbê amim 'ã karõn o ajkê. Nãm ar axikôt kabēn ne mrymã kum,

—Gajbit dja ga apydjin abēnjadjwýr rax ne ar meo aba. Nhyr be nija gēdja wãm nõ, ane. Nãm Metũndjwýnh anhyr djwýnhrãm tu kõnh arkum irkumrēx nhyr kam ar kôt o tēn o tēn inomã kumē. Ar kute amimar kêt ne ar Metũndjwýnh kabēnkôt tē.

¹⁸ Nhyr krĩrax jabatãnhbê Babirõnij ne me'õ kupry kurēti ga aje omũnh wã'ã amijakre. Krĩraxja ne pyka kunĩkôt me kadjy bēnjadjwýr nhyr bēnjadjwýr kunĩ 'ýr ba:õ ku'ê, 'ýr õ nēkrēxo bao ku'ê, nhyr kam krĩraxbê Babirõnij raxo bēnjadjwýr ja jakre ne kam meo ba, ane. Tãm ne me arým o ajkê, ane. Be, nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã 'ã ujarēnh anen imã arēnhõ tēn inomã kumē.

18

Kute pyka mē Babirõnijo bimrãk.

¹ Ba arek omũnhõ dja nhyr kam kadjy mrãnh djwýnh 'õ kãjkwa kurũm tēn ruw. Kute bēnjadjwýr rax pyrãk ne adjēnhõ prĩne pyka kurwý. ² Ne kam kãj bē kabēn ne, —Ë, arým ne kêt ne. Krĩraxbê Babirõnij, krĩ jabatãnhja ne Metũndjwýnh prĩne o ajkēn pyka mē meo amrã nhyr arým kêt ne.

Arým ne Xatanaj nhõ ãpēnh punu 'ýr bõx ne kam kam ar ba. Nhyr kam apýnh me karõ punu djãri kam ar ba. Nhyr apýnh ãk punu djãri kunĩdjwý me kum kurēja kam ar ba.

³ Mrãmri ne Metũndjwýnh arým prĩne pyka mē meo amrã nhyr kam kam ar ba. Mýkam?

Bir, axwe pãnh. Babirõnijkam ne me axwebit ar ba. Kam ne me axwe'ã bit abenmã karõ.

Kute me'õ kupry kurēti 'õ kute amijã memã ãpnēnh nhyr me tu 'ýr ba ar ba nhyr kute memã kadjwati kangõ* nhõr nhyr me kute o kōm ne bibãnh ne kurē ar ba pyrãk.

Nãm me ã pyka kunĩkôt kum krĩraxbê Babirõnij kĩnhõ ane. Pyka kunĩkôt ne me bēnjadjwýr kunĩ kum kĩnh ne 'ýr bao ku'ê kute me'õ kupry kurēti'ã me kute aben japanh pyrãk nhyr pyka kunĩkôt me kute nēkrēxo ba djwýnh Babirõnij'ýr õ nēkrēxo bao ku'ê ne arým pãnh õ pi'õk kaprĩ rax ne.

Babirõnij axwe kum nēkrēx prãm kute me'õ mjēn prãm pyrãk nhyr me kute nēkrēxo ba djwýnh kôt õ pi'õk kaprĩ rũnhkumrēx ne. Djãm Babirõnij mex got. Axwe punu, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh kabēn ane. ⁴ Nhyr kam kãjkwa kurũm me'õdjwý kabēn ne memã kum,

* 18:3 Mýjja me kute o kōm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangõmē uba kangõmē, mýjja kangõ kunĩ ne me kum kadjwati kangõ jarē.

—Apa, inhó me ja, on me me kurúm akato. Mekót me ajaxwe ba ije mekót me ajo ibikēnh karō on me akato, ane.

⁵ Be, nām Babirōnij aben nhitepā axwe tēn arým kākwa 'yr itep ne. NhyM Metindjwýnh kute axweo biknor kêtukmurex. Nām kuman o nhý, ane.

⁶ Gora me amipānh. Krīraxbē Babirōnij kute me ajo bikēnh 'ānh dja ga me amipānh o abikēnh itep ne, o aben pyrāk ne.

Kati, me amipānh o abikēnho amānhkrut. Djām krīraxbē Babirōnij kute me ajo bikēnh ngri got. Axwe kute me ajo bikēnh raxi, kam dja ga me amipānh o abikēnho amānhkrut ne.

Nām mýjja djýo me akóm ne. Kam dja ga me amipānh mýjja djýo kōmo amānhkrut ne, ane.

Nām mýjja djýo kōm'ā kute meo bikēnh jakre,

—Kam dja ga me amipānh mýjja djýo kōmo amānhkrut ne, ane.

⁷ Krīraxbē Babirōnij ajbit ne raxo amiptān ō nêkrêx kumex. Kam dja ga me me kaprimē me tokrymē o amipānh, kute ō nêkrêx kumexja 'ānh o itep ne.

Nām krīraxbē Babirōnij ōkre kadjwýnhbē amim,

“Ota ba arek ibēnjadjwýrkumrêx ne nhý. Mýkam dja ba ikapri'?

Djām imjēn ibē tyk got ba ikapri'?

Djām ibixangri dja ba ibēn kêt mex ne nhý? Kati, ibixangri kêt. Kam dja ba ikapri' kêtukmurex”, ane.

Nām ā krīraxbē Babirōnij ni'ā amijakreo ane.

⁸ Nām ā amim ane ne kam nhý. Kam dja tēbē apýnh mýjjiao kute meo bikēnh djāri 'yr bōx.

Myt tām kam dja o bikēnh djāja kunī abenā rōrōk ne arým 'yr bōx.

Gédja tyk 'yr bōx ne bixangri 'yr bōx ne kum prām 'yr bōx.

Tēbē dja o bikēnh djā ja kunī 'yr bōx. NhyM kam me kuwykam kumē nhyM xēr.

Bēnjadjwýrbē Metindjwýnh ne týxkumrêx ne kum axwe pānh jarē nhyM arým 'yr bōx.

Nām ā kabēn ane.

⁹ Pyka kunikôt dja me bēnjadjwýr āmrao kumex. Me bēnjadjwýrja kum nija kīnh ne 'yr bao ku'ekam kute me me'ō kupry kurēti'yr me bao ku'e ja pyrāk. Kam dja me abej āmrao kumex. Me kute kukwakam amim nêkrêxo āptār o bakam. Dja krīrax pōr ne kūm ty:k ne. NhyM me bēnjadjwýr abej āmra:o kumex, ¹⁰ omūho kumex. Krīrax kaprimē tokry pymaje ne me nījar djan omūho kumex ne kam abenmā kum,

—Watīre, Babirōnij. Krīrax jabatānh, krīrax puma, watīre.

Nām tēbē Metindjwýnh prīne ajo ajkē ga nō, ane.

¹¹ NhyM me pyka kunikôt kute nêkrêxo ba djwýnhjadwý āmrao kumex ne kapri're. NhyM tu wānh nêkrêx nō. Mý me'ō godja me kute nêkrêxo ba djwýnhbē nêkrêx byn pānh pi'ók kapri ngā? Arkati. Babirōnij ne ipēxri me kute nêkrêxo ba djwýnh kute kum nêkrêx rero bajamā o pānh ne.

NhyM arým xēr nhyM kam ¹² me'ō kute mekbē apýnh me kunhēr djāri byr kêtukmurex, me ō kēn karýrmē kryt jakamē kēn jadjēnhmē angā krā kute ngāp jadjēnh pyrākmē kubēkà jakamē kubēkà tykmē atemā kubēkà mērebē xēdamē kubēkà kamrēkmē apýnh pi kudjý djārimē apýnh mrybē erpāxi djwao mýjja nhipex djārimē apýnh pi pānh raxo mýjja nhipex djārimē atemā ngōnhbē brōdjimē ngōnh tykmē atemā kēnbē mamoremē ¹³ mýjja djānhbē kaneramē me krā ngrānh djāmē kīkre kudjý djāmē me kudjý djābē miramē me kudjý djā 'ōmē uba kangōmē atemā rōny kangō 'ōmē atemā djwý djōm 'ōmē djwýbē trigumē me ō kribē mrytimē mryki'ātomtimē kawarumē pio kāmranhtýxmē me memā āpēnh kajgo ar ba, me kute meo pānh ne amim me pa 'amýnh nhyM me memā āpēnh kajgo ar bajamē. Nā, mebēngōkredjwý.

Ja kunī ne Babirōnij tūri amim amýn pānh memā pi'ók kapri ngā nhyM kam ajbir kēt ne. Mý me'ō godja amim amýn kam pānh mekmā pi'ók kapri're ngā. Arkati.

¹⁴ NhyM me kute nêkrêxo ba djwýnh Babirōnijmā kum,

—Be, apýnh me amā mýjja mex kīnhja ne arým me abē kêtukmurex. Me anhō nêkrêxmē me akunhēr kunī ne arým tu biknorkumrêx. Dja ga ajte omūnh kêtukmurex, ane. Nām ā me kute nêkrêxo ba djwýnh kum ane.

¹⁵ Ne nījar djan omūho kumex. Krīrax kaprimē tokry pymaje nījar djan omūho kumex. Kukwakam ō nêkrêx rax ne mekbē kēt nhyM me kam o aman kam abej āmrao kumex ne kam kapri:ren abenmā kum,

¹⁶ —Watīre, Babirōnij, krīrax jabatānh, watīre. Tām ne arým kêtukmurex.

Nām ipēxri kubēkà mexbit jangij ne o mrā. Kubēkà jakamē kakrātykmē kamrēkmē. Nām kunhēr pānh raxobit amikunhēr, kēn karýrmē kēn jadjēnhmē angā krā kute ngāp jadjēnh pyrākmē. Ý, tām ne arým kēt ne.

¹⁷ Nêkrêxja ne arým pyka mē amrā. Amikrā kēt ne arým pyka mē amrā. Kāxdjākēnh ipók pydjikam, ane.

Nām ā me kute nêkrêxo ba djwýnh kapri kam abenmā ane.

NhyM kam me ngō raxkam kākam ar ba-jadjwý kapri. Me kute ngō raxbē pyka kêt kam kà raxo ba djwýnhmē me kātām kākam ar bajamē me kute kào ba djwýnh nhō āpēnhmē me kute ngōkôt nêkrêxo bajamē. Me ja kunī ne me kapri'n nījar kumex

ne àmrao kumex. ¹⁸ Krírax pôk ne kùm tyk pymaje ne me njar omũno kumex, abej àmrao kumex ne kàj bê abenmã kum,

—Krírax jabatãnhja pydjii. Nhýnh ne 'õmẽ kute aben pyràk? ane. Nãm ã me kà raxkam ar baja abenmã ane. ¹⁹ Ne kam kapríkam pykao amikrà kaprêprêk ne krírax jabej amran kam kaprí:re ne kum,

—Watíre, Babirõnij, krírax jabatãnh, watíre. Akukwakam ne ba me ikuní inhõ nèkrêx rũnh ne. Nã bãm me kàkam awýr mýjiao iban o bõx ga pãnh me imã mýjja ngã. Ba me ikuní akukwakam inhõ nèkrêx rũnh ne.

Ga tebê arým pyka mẽ amrà. Jakam dja ba me arík ar iba, ane.

Nãm ã me ngõ raxbê pyka kêtgam kà raxkam ar baja kríraxo aman ã kum ane. Nhyam kam atemã me'õ kabên.

²⁰ —Be, kàjkwa, on akĩnh. Arým ne Metíndjwýnh o ajkê. Me gadjwý, Metíndjwýnh nhõ me gamê Jeju kute me anorjamẽ Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnhmẽ on me akĩnh. Metíndjwýnh arým me apãnh Babirõnijo ajkê. Kam dja ga me tu akĩnhkumrêx.

²¹ Nhyam kam kadjy mrãnh djwýnh týxkumrêx 'õ kên by. Kên rax, kên jabatãnh. O ne mekbê idjaer bãngã òm ne. Tãm ne kumýn o ngõ rax kópênãt ne. Ne mekmã kum,

—Dja ã Metíndjwýnh krírax jabatãnhbê Babirõnijo bikênho ane, kópênãto bê o ane. Gédja tu biknorkumrêx ne ajte kator kêtumrêx.

²² Godja ajte me'õ me akam ngrer kêtumrêx. Atemã pijãbãremẽ pomẽ ngõnho potimẽ. Ja kuníkam ngrer dja ajte me akam kator kêtumrêx. Nhýnh ne me'õ mõn ajte me akam ngrero dja? Arkati.

Nhyam me apýnh ê mex djari 'õ ajte me akam kator kêtumrêx. Nhýnh ne me ê mex 'õ me akam dja? Arkati.

Nhyam me ni'õ me akam djwý ka'uko ýr kêtumrêx. Nhýnh ne me ni'õ djwý ka'uko nhý got ga me aje marmã?

²³ Nhyam ngõnhpõkdjwý me akurwý kêtumrêx. Nhýnh ne me akam ngõnh pôk 'õ godja me akurwý?

Ne me keketdjwý mar kêt ne. Nhýnh ne me'õ ajbir abenwýr mõr ny got kĩnhkumrêx ne kute abenmã kabên ne keketmã? Arým kêtumrêx.

Me akam me kute nèkrêxo ba djwýnh ne pyka kuníkõt me kurãm õ nèkrêx rũnh ne.

Ga arým apýnh me ba djari me kuní noo akuno. Nã gãm adjukaneo me noo akuno nhyam arým pãnh Metíndjwýnh prĩne ajo ajkê, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh ane.

²⁴ Be, Babirõnij ne Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnhmẽ Metíndjwýnh nhõ me mexja par ar o ba. Babirõnij kabênkõt ne me pyka kuníkõt me par ar o ba. Kam ne Metíndjwýnh meo ngyrk ne me pãnh prĩne Babirõnijo ajkên pyka mẽ o amrà.

19

Me kute Metíndjwýnhmã mex jarênh.

¹ Nhyam kam mýjja kute me krãptí kanga pyràk ba kuma. Kàjkwakam ne me krãptí kabên ne, ne,

—On me Metíndjwýnhmã mex jarê. Me banhõ Metíndjwýnh, ajbit ne kubê me bapytãr djwýnh, gu me kam abenmã mex jarênh abenmã bënjadjwýr rax jarê.

² Ta ne kabên pýnh ne katãt memã axwe pãnh jarê. Mrãmri ne arým kum pãnh jarê. Me'õ kupry kurëtija, tãmja pydji ne rax ne pyka kuníkõt me'ã axwe rê nhyam me kõt axwen arík ar ba, tãm. Kumã ne Metíndjwýnh pãnh jarê.

Arým ne kam ngyrk ne o ajkê. Nãm õ àpênho ngyrk ne kam me pãnh o ajkê, kute õ àpên par ne kamrõ kapĩnkam ngyrk ne kam me pãnh me'õ kupry kurëtijao ajkê. Mrãmri, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptí ane.

³ Ne kam ajte kàj bê kabên ne,

—On me Metíndjwýnhmã mex jarê.

Krírax jabatãnhbê Babirõnij ne mã pôr ne kùm tyk rã'ã rã'ã. Átyk kêtumrêx, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptí ane.

⁴ Nhyam kam mehbêngêtbê 24mẽ mýjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut ne tu mýrbê rõrõk ne Metíndjwýnhmã rax jarê. Metíndjwýnh krí djãtikam ýrjamã rax jarênh kum,

—Mrãmri godja ga ã o ane, ane.

Ne kam ajte abenmã kum,

—Gu me on Metíndjwýnhmã rax jarê, ane.

⁵ Nhyam kam krí djãti kurũm me'õ kabên ne,

—Ê, me akuní, me abê Metíndjwýnh nhõ àpên, me amã umaja, me abênjadjwýrmẽ me akãtãmmẽ me akuní on me me banhõ Metíndjwýnhmã mex jarê, ane.

⁶ Nhyam kam mýjja kute me krãptí kangao kumex pyràk ba kuma. Kute ngõ rãrãk pyràk, kute na krikrit týx pyràk. Nhyam me krãptija kabên ne,

—On me Metíndjwýnhmã mex jarê. Bënjadjwýr djwýnh me banhõ Metíndjwýnh týxo kubê kumkati, ta ne bënjadjwýr rax ne mrãmri ar meo bakumrêx, kumã dja ga me mex jarê, ane.

7 Ë, gu me on bakínhkumrëx. Me kute abená ar mēnh kadjy bakínhkumrëx. Gu me abenmä raxmë mex jarë. Arým ne ò akati 'yr bôx. Arým ne me kute Mrykí'átomti jabatàn nymë prômë abená ar mēnhmä, kam dja gu me bakínhkumrëx.

Arým ne nija amimex ne. ⁸ Arým ne kadjy kum kubëkä ngä nhy m arým adjä. Kubëkä mexkumrëx, kubëkä jadjënh, kubëkä ajmä kute kët kumrëx, ane.

Näm ä me kräpti memä ane. Näm Metíndjwýnh kute ò me mexjamä axwe kët jarënh nhy me katät mränh 'ä kubëkä mex jakre ne ta ò me ja 'ä prö jakre.

⁹ Nhy m kam kadjy mränh djwýnh imä, —On 'ä pi'ók no'ók. Arým ne me kute Mrykí'átomti jabatàn nymë prômë abená ar mēnhmä, nhy m me arým kute kadjy djwý djärmä. Arým kadjy mry kumex ne. Nhy m arým memä kabën. Me Mrykí'átomti jabatàn nymë ro'ä ò kwý krën rax kadjy memä kabën ne. Me ajbit dja me kínhkumrëx. Me Mrykí'átomti jabatàn nykót ò kwý krënja, me ajbit dja me kínhkumrëx. On 'ä pi'ók no'ók, ane. Näm ä kadjy mränh djwýnh imä ane. Ne kam ajte imä,

—Ë, mrämri ne Metíndjwýnh arým kabën pydjín arë, ane.

¹⁰ Ba kuman kam kabem itu mýrbë tým ne bit ije kum rax jarënhmä, bit ije kadjy mränh djwýnhmä rax jarënhmä nhy m imä,

—Kati, kwärik wänh. Badjwý ne ba Metíndjwýnhmä idjápënh, akamymë ar akót Metíndjwýnhmä idjápënh. Akamymë ar atýxkumrëx me aje mekmä Jeju'ä adjujarënhjakót ne ba kum idjápënh. Badjwý ne ba ar akót kum apë. Kam dja ga Metíndjwýnhmäbit rax jarë, ane.

Be, me akajmätä ne Metíndjwýnh kabën jarënh djwýnh ò 'ä memä Jejubit'ä ujarënh ar ba. Ga me kam gadjwý ijuk'ä Jejubit'ä adjujarënh ar aba. Kumäbit ne me kute rax jarënh ar o bamä, ane. Näm ä kadjy mränh djwýnh imä ane.

Me'ò kawaru jaka'ä yr.

¹¹ Nhy m kam kàjkwa ajki nhy m kawaru jakaja dja. Nhy m me'ò 'ä nhý. Me'ò nhidjibë Kabënkumrëx, ne ajte idji 'òbë Katät kabën ne 'ä nhý. Näm katät memä axwe pänh jarënh kót me'yr pröt ne. ¹² No pök kute kuwy pök pyräk ne kam bënjadjwýr rax krädjë tu. Krädjë kräpti ne kutu. Ne ta idji 'ä wajët. Nhy m me kute idjija pumünh kët, ajbit ne kute aminhidji pumünh. ¹³ Ne ò kubëkä kute kamrökam írja jadjä. Nhy m me kum idji jarë. Idjibë Metíndjwýnh Kabën. Täm ne me kum arë.

¹⁴ Nhy m kàjkwakam Metíndjwýnh nhö kräkamgónh kräpti kót mö. Ne kam kubëkä

mexkumrëx, kubëkä jaka, kubëkä ajmä kute kët jangij ne 'ä mö. Kawaru jaka'ä ne me krín kót mö. ¹⁵⁻¹⁶ Nhy m Bënjadjwýr jàjkwa krekre kurüm kàxdjwa kajgo kato. Kàxdjwa kajgo dja mexkumrëx ne kato. Nhy m kubëkä'ä idjín kjë'ä idji. Idjibë Bënjadjwýr raxbë kumkatiti.

Kam bënjadjwýr raxo pykabë me bënjadjwýrja kuní jakrenh mexi.

Kam ne kubë Bënjadjwýr raxbë kumkatiti. Ne kam kàxdjwa kajgo dja mexjao dja apýnh me ba djári meo ajkë. Meo ajkën kam ar meo ba, me kum äpënhmä dja kabëno me anor ar o ba. Kabëno me anon me axwemä bën týx ar ba. Djäm kute akränmä ar me axweo bamä? Kati, dja kàxo àbër djào ar mekam ngyrk ban mekam ngyrk mex ne. Godja Metíndjwýnh ngyrk janënh djakam me kurë ne prine me anë nhy m me kamró pröt ne. Djäm Metíndjwýnh týxo kubë kumkati ngyrk ngri got? Näm ar meo ban 'i mekam ngyrk mex ne.

¹⁷⁻¹⁸ Nhy m kam kadjy mränh djwýnh pydjín dja, ba omü. Arngro týxkam ne dja. Ne kam kàj bë äkmä kabën ne. Äk kàjkwa tä tor ne mränhja kunimä kabën ne, ne kum,

—Me apa. Amrë me aben pydji. Arým ne Metíndjwýnh me amä me anhö kwý krën djä rax ne o atom ne, me aje krën ne ajajnemä. Ë, bënjadjwýr nhímë kräkamgónh nhö bënjadjwýr nhímë me aprär nhímë kawaru nhímë 'ä kräkamgónh kríja nhímë me kute me pa 'amýnh nhy m me memä äpënh kajgo ar baja nhímë me kute memä o pänh kadjy äpënhja nhímë me bënjadjwýr nhímë me kätäm nhímë me kuní nhí dja ga me krën ajajne, ane. Näm ä kadjy mränh djwýnh äkmä kabën ane.

¹⁹ Nhy m kam mry kute meo bajamë ò kräkamgónhmë me bënjadjwýr rünhmë arým akuprö. Me kute Jeju kawaru jaka'ä yrja 'yr prötmä ne me akuprö. Nhy m arým kutä Jejudjwý ò kräkamgónhreo akuprö.

²⁰ Ne kam amijo aptän ar pa 'amýn kuwyo imôtikam ar kumë. Näm mry më kabën jarënh djwýnh 'ëxnhja ro'ä ar pa 'amýn aro tén kuwyo imôtikam ar kumë. Kabën jarënh djwýnh 'ëxnhja ta kute mýjja pumünh kët kwý nhípëx, kute mry djó'ä kabënkót mýjja pumünh kët kwý nhípëx ne o kute me noo biknor. Nhýnh me ja ne me noo akuno? Bir, me'ä mry nhidji jarij ne kute mry karömä amijarënh ne kute kum rax jarënhja, me täm ne kabën jarënh djwýnh 'ëxnhja me noo akno. Kam ne Bënjadjwýr Jeju mry më kabën jarënh djwýnh 'ëxnhja ar ro'ä ar pa 'amýn aro tén kam kuwyo imôtikam ar kumë. Ar tün ne ar pa 'amýn aro tén kuwyo imôtikam ar kumë. Kuwymë kën ngrängrä pökkam ar kumë.

²¹ Ne kam me kôt mōrja nhimex ne. Jeju kawaru'ā ŷrja tām ne ajkwa krekre kurūm kàxdjwa kajgo katorjao me imex ne. O ne pyka kunikôt me bēnjadjwýrmē ar ô krākamngōnh ro'ā me imex ne. Me imex nhyh àk kunī me kwý krē:n meo ajne.

20

Xatanaj djuwpre'ā amex kubē 1.000.

¹ Nhyh kam kadjy mrānh djwýnh 'ō kàjkwa kurūm tēn ruw ba omū. Ikrakam ne kam o kajkep djā byn o tēn o ruw. Mýjkam o kajkep djā nā? Bir, kre ry typydjikam o kajkep djā ne kubyn o tēn o ruw. Kāxirāxtimē ne kubyn o ruw.

² Ne kam mry kaàkjao tým, kubē ne Kangā tūm, kute me kāmex jarēnh djwýnh. Xatanaj tām ne o tým ne kàxirāxtio uwpre. Djām uwpre'ā amex pydji got. 'Ā amex krāptī. 'Ā amexbē 1.000. ³ Nām tu kre ry typydjikam kumēn 'ā ijēn kam o kajkep ne prīne 'ā ijē djāo amrā, mýjja kute tom pyrāk o prīne oy.

Be, Xatanaj kute ajte pyka kunikôt me noo biknorbē ne krekam kumēn 'ā ijē. Godja 'ā amexbē 1.000 apēx nhyh kam ajte kadjy mrānh djwýnh 'ā kutan kaba nhyh ar ba ngrire. Tām ne ja. Be, ba kam ajte mýjja 'ōdjwý pumū.

⁴⁻⁵ Be, me krī djātidjwý ne kumex ba omū. Nhyh me kam krī. Metūndjwýnh ne arým me jamā kum,

—Me ga dja ga me memā axwe pānh jarē, ane.

Me karōdjwý ne ba omū. Mýj me karō nā? Bir, me kute memā Jeju'ā ujarēnh ar ban Metūndjwýnh kabēn'ā ujarēnh ar ba nhyh me kute me mut krākār nhyh me tyk karō ne ba omū. Me kute mrymē mry karō arkum rax jarēnh kēt, kute aro Metūndjwýnh ne arkum amijarēnh kēt nhyh mry te kute me'ā aminhidji janhōr prāmja, te kute me kuka'ā nār me ikra'ā aminhidji janhōr prāmja, nhyh me kubē bikēnh nhyh kam me kute me par karō ne ba omū. Me tām dja me akubyn tīn ne kam Kritumē ro'ā ar meo ba. Ar meo ba'ā amex krāptī ne. 'Ā amexbē 1.000. Me tyk ne akubyn tīn kutewa ne ja. Nhyh bep me kātām tykja, me tām dja me'ā amexbē 1.000 nhyh me akubyn tīn ne.

⁶ Nhyh bep me tyk ne akubyn tīn kute-waja dja me kīnhkumrēx. Arým mexo me akrenh me:x ne. Dja me ajte ty? Arkati. Dja me ajte tyk kētkumrēx, ne kam Metūndjwýnhmē Kritu arkum apē, mebē me kadjy Metūndjwýnh mar djwýnh ne arkum àpēnh ba. Ne kam ar ro'ā ar meo ba. Ar meo ba'ā amex krāptī. 'Ā amexbē 1.000.

Kute kuwyo imōtikam Xatanaj mēnh.

⁷ Nhyh kam amexbē 1.000 apēx nhyh kam kadjy mrānh djwýnh Xatanaj'ā kuta. Kubē ijēja'ā kutan me kadjy kaba. ⁸ Nhyh

arým kato, pyka kunikôt ajte kute me noo biknormā kato. Dja kàjkwa kraxkam me jamē kàjkwa nhōtkam me jamē aktā kàjkwa nhirē'ānh me jamē mekbē Kokmē mekbē Makokmē me kunī 'ŷr bōx ne memā kabēn jarēn me noo aknon meo akprō. Kute Metūndjwýnh nhō me ja'ŷr prōt ne kute me par kadjy nārām meo akprō nhyh me kumex. Nām me kute ngō rax mýrri pykati ngrā ja pyrāk. Pykati ngrā tām ne me o itun te kute abenā akremā nhyh krāptī: anen amū ajkamē nhyh me te o ane. Nām ā krākamngōnhre kumex o ane.

⁹ Ne kam prīne me kadjy pyka jaēn kam me'ŷr mōn Metūndjwýnh nhō me mexjamā ipōk ne, krī mexmā ipōk ne. Metūndjwýnh kum krīrax kīnhkumrēxja tām ne me kum ipōk ne. Nhyh kam kàjkwa kurūm kuwy ruw ne prīne me kuga nhyh me prīne xēr.

¹⁰ Nhyh kam Metūndjwýnh bōm 'ēxnhīja mē, kute me noo biknor djwýnhja kuwyo imōtikam kumē. Kuwymē kēn ngrāngrā pōkkam kumē. Kam ne ōbē mrymē kabēn jarēnh djwýnh 'ēxnhīja mē. Ne kam ajbir kam Xatanaj mē. Kam ne Metūndjwýnh prīne aro bikēnh rax ne. Nhyh ar tokry: ne āmnhirēnh ar ba. Āmnhirēnh ar ba rā'ā rā'ā. Āmnhirēnh ar ba: nhyh 'ā akamāt ne tām kam 'ā akati. Dja o ino rer kētkumrēx ne.

Metūndjwýnh kute me tykmā pānh jarēnh.

¹¹ Nhyh kam krī djāti jaka dja nhyh kam me'ō nhý ba omū. Nhyh kam umaje pykamē kàjkwa prōt ne nhī'ām tēn akuno. ¹² Nhyh kam me tyk kabem kumex. Me tyk kunī, me bēnjadjwýrmē me kātāmmē krī djāti kabem kumex. Nhyh kam pi'ōk no'ōk'ā kurē.

Ne kam ajte pi'ōk no'ōk 'ōdjwý'ā kuta. Metūndjwýnh kute me tīn rā'ā rā'ā'ā no'ōkja pi'ōk tām ne 'ā kuta.

Nhyh bep ate ne kute pi'ōk no'ōk kumrēx'ā rēnhja. Pi'ōk jakōt ne Metūndjwýnh memā axwe pānh jarē. Me tīnri axwe'ā pi'ōk no'ōk ja ne Metūndjwýnh 'ā kurēn kam mekmā axwe pānh jarēnh no'ōk, me tykmā pānh jarēnh no'ōk.

¹³ Nhyh kam ngō raxbē pyka kētdjwý Metūndjwýnhmā me tyk kanga. Ngō kute me imexja tām ne kum me kanga. Nhyh apýnh mýjja kute me par djāri Metūndjwýnhmā ajte me kanga. Nhyh me tyk nhō pyka Metūndjwýnhmā ajte me kanga. Kum me kanga nhyh me tyk kunī krī djāti kabem kumex. Nhyh mekmā pānh jarēnh no'ōk. Me tīnri kute amijo bakōt ne memā pānh jarēnh no'ōk.

¹⁴⁻¹⁵ Mekmā pānh jarēnh pan kam ate apýnh mýjja kute me par djāri mekam o pōx ne kuwyo imōtikam kurē ne ajte me tyk nhō pykadjwý kuwyo imōtikam kumē nhyh arým me tyk nhō pykaja kēt ne. Nhyh bep

mýjja kute me parja gêdja ajte akubyn me par kêtumrêx ne. Arým me tyk kêt. Mýjja kute me parja arým kêt.

Nhym me idji'ã no'ók kêtja, Metîndjwýnh kute me tîn ne ar ba rã'ã rã'ã kadjy idji'ã no'ók kêtja, me tãm ne Metîndjwýnh kuwyo imôtikam me kurê. Me tyk nhijukri tyk ne ja.

21

Metîndjwýnh nhõ Djeruxarê ny.

¹ Nhym kam kâjkwamê pyka arým ny ba omû. Nhym bep kâjkwa tûmmê pyka tûm ne arým nhĩ'ãm tèn akuno. Nhym ngõ raxbê pyka kêtjwý arým kêt.

² Nhym kam krĩrax mextire ruw ba omû. Krĩraxbê Djeruxarê arým ny ne ruw. Kâjkwa kurûm ruw. Metîndjwýnh kurûm ne ruw ba omû. Djeruxarê arým mexkumrêx. Kute me mjên 'yr ba kadjy kute amimex pyrâk, me kute mjên kadjy amimex ne kute kubêkã mex jangjênh ne mrãnh nhym me kute abenã me rênh pyrâk.

³ Nhym kam krĩ djãti kurûm me'õ kabên. Kâj bê kabên ne memã kum,

—Ê, arým ne Metîndjwýnh pykakam me ja'yr bõx ne kam mekam ar bamã. Dja mekam ar ba ne kam meo aminhõkumrêx ne.

Nã, Metîndjwýnh ta dja mekam djan ⁴ kam me kunĩmã no kangõ kukõn mekmã o apêx.

Nhym kam me arým tyk kêtumrêx ne.

Ne kaprĩ kêtumrêx ne.

Ne mýr kêtumrêx ne.

Ne tokry kêtumrêx ne. Mýkam?

Mýjja kunĩ tûmja arým nhĩ'ãm tèm ne bi-knorkam ne arým kêt ne, ane.

Nãm ã krĩ djãti kurûm kabên ane.

⁵ Nhym kam krĩ djãtikam 'yrja ne kabên ne,

—Ê, arým ne ba mýjja kunõ ny, ane.

Ne kam ajte,

—On 'ã pi'ók no'ók. Mrãmri ne kabênja. Djãm kabên kajgo? Arkati, kabênkumrêx, ane.

⁶ Ne kam imã,

—Anũ. Arým ne ba o ino re.

Ba ibê mýjja kunĩ krax ne ajte ibê mýjja kunĩ 'ênhõt.

Ba ne ba adjãkamã itûm ne kam ije mýjja nhípêxo itêm ne ije inomã mênh, ba.

Djori me'õ kum kôr ba kum ngõ ngã gê o ikõ. Ngõ tîn dja ba tu kum kajgo ngã gê o ikõ. Mýj ngõ tîn nã? Bir, ngõ kute meo tînja dja ba kum kungã.

⁷ Me me kurãm tỳx ne kute ijãno ãm jamãbit dja ba mýjja mex kunĩ ngã ne kam tu

meo ikrakumrêx nhym me imã, “Me inhõ Metîndjwýnh”, ane.

⁸ Nhym bep me kute bit ijo aminhõmãn kute amikam me kabên pymaje ikangaja,

ne kam ajte me kute amim imar kêtja,

me kute axweo amiptãrja,

me kute me par prãmja,

me prõ prãmja, me mjên prãmja,

me udjy,*

me kute mýjja Metîndjwýnh karõ nhípêx ne kute we kum ar amijarênho baja,

me 'êxnĩ kunĩ,

me arĩk ar ba kunĩ dja me iwýr bõx kêtumrêx ne.

Me ja kunĩ dja ba kuwyo imôtikam me kurê.

Kuwymê kên ngrãngrã põkkam me kurê. Me tyk nhijukri ajte tyk ne ja.

⁹ Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh'õ kato ba omû. Kadjy mrãnh djwýnhbê 7 ne apýnh mýjja kute meo bikênh djãri Metîndjwýnh ngyrko ino rero ngõhõ ipu kute amýnh ne o ku'ê ja 'õ ne iwýr tèn imã,

—Apa, amrê tê ba on amã akre ga omû. Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny prõ dja ba amã akre. Me arým kute abenã ar mênhja dja ba amã akre, ane. ¹⁰ ã imã anen kam ikarõ tê. Krãnh jabatãnh, krãnh prêkti'yr ikarõ tèn ijo bõx.

Nhym kam krĩrax mextire ruw ba omû. Prõ ne rwýjka. Krĩraxbê Djeruxarê arým ruw. Kâjkwa kurûm, Metîndjwýnh kurûm ruw ba omû. ¹¹ Nhym aparmã adjênh tê. Metîndjwýnh jadjêho ne adjênh ne. Ne kam karýr kute kên pãnh rax, kên ngrãngrã jadjênh tỳjja pyrâk. Ne ajte karýr kute krytyrãnh karýrja pyrâk. Nãm ã krĩrax jadjênh anen ruw.

¹² Nhym kikre bu'ã apýnh kên djãri aben nhiby adjwýro tê nhym ã prêktire anen ã utĩ ane. Nhym kam ajkwa krekrebê 12. Nhym kam apýnh ajkwa krekre djãri kadjy mrãnh djwýnh 'ã ku'ê. Nhym ajkwa krekre'ã idji arij. Apýnh mekbê idjaer nhingêt kukãmãre nhidji djãri ajkwa krekre 'ã idji arij. Idjibê 12 ne apýnh kre'ã arij.

¹³ Nãm kâjkwa krax 'ãnh ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne kâjkwa nhõt'ãnh ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne kâjkwa nhirê'ãnh aktã ajkwa krekre amãnhkrut ne ikjêkêt.

¹⁴ Nhym kikre bu'ã apýnh kên djãri aben nhiby adjwýro tẽmja krakri ne kẽnpotibê 12 ikwã. Kẽnpoti'ã ne Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny kute ar anorbê 12ja idji arij.

¹⁵ Nhym kadjy mrãnh djwýnh kute imã kabênja àbêr djã byn o dja. Kên karýro àbêr djã. O kute krĩrax'ã akremã. Kute krĩraxmê

* **21:8** Me kute apýnh mýjja mar, namê mry kaãkmê me karõmê, me tãm ne me amijo wajangao ba. Nhym me karõ punu ne me kute me jakõt me noo biknor prãmrumrêx. 'ã dja gar, A Tex 2.9, Apóx 13.13, Karõ 8.9-24, 13.6-12, 19.13-19 jarê.

ajkwa krekremê bu'â apýñh kên djàri aben nhíby adjwýro tэмjamê kute 'â akremâ.

¹⁶ Nhyim krîrax pomê rymê kute aben pyrâk. Nhyim pokôt 'â akren anhâkôt 'â akren prêkkôt 'â akre. Nhyim kunî'â akre kute aben pyrâk. Ne 'ô aben japanh kêtumrêx. Âbêr djào ne 'â akreo tê. 'Â akrebê 2.200 kiometu.

¹⁷ Nâm kikre'â akren kam atâri kikre bu'â kênja'â akre. Prêk'â akrebê 64 metu. Me baje mýjja 'â akrekôt ne kadjy mrânñ djwýñh kikremê kikre bu'â kênjamê 'â akre.

¹⁸ Nhyim bu'â kênja ne ngrângrâ kute bôre ngrângrâ pyrâk o ne ipêx ne. Nhyim bep krîraxja ne kryt karýro ipêx ne. Kryt karýrobit, atemâ mýjja 'ômê o bikâr kêt. Nhyim krytja karýr kute ixê jadjêñh pyrâk.

¹⁹⁻²⁰ Nhyim kam kikre bu'â kênja krakri kênpotikam apýñh kên djàri kumex. Kên pânñ raxbit. Kikre bu'â kênja kîñh kadjy.

Kên kutewa ne ngrângrâ kute bôre ngrângrâ ja pyrâk.

Ne atâri ja ngrângrâ týx kute kwêñh ngrângrâ ngwýñh ja pyrâk.

Ne atâri ja kâjbê rârâr kamrêk kute kôkanê ngwýñh rârâr kamrêk ja pyrâk.

Ne atâri ja ngrângrâ kute krwýñh ngwýñh ngrângrâ ja pyrâk.

Ne atâri ja kajngâr kute ngânhtey nhy kajngâr ja pyrâk.

Ne atâri ja kamrêk kute tyrti tekâ kamrêkti, tekâ kamrêk ja pyrâk.

Ne atâri ja kâjbê rârâr kute mutêkre ngwýñh rârâr ja pyrâk.

Ne atâri ja kâjbê ngrângrâ kute kôtkaak ngwýñh kâjbê ngrângrâ ja pyrâk.

Ne atâri ja ngrângrâ kute báy'yre ngrângrâ ja pyrâk.

Ne atâri ja kâjbê ngrângrâ kute krâkamkâxte ngwýñh kâjbê ngrângrâ ja pyrâk.

Ne atâri ja ngrângrâ týx kute atorti ngreka ngrângrâ ja pyrâk.

Nhyim bep kute katê ja ne rârâr kute kênnetojre ngwýñh rârâr ja pyrâk.

Be, kikre bu'â kên krakri apýñh kênpoti djàri ne ja.

²¹ Nhyim bep kikre bu'â kênja ajkwa krekrebê 12ja ne angâ krâ. Angâ krâti, angâ krâtio ne kikre bu'â kênja ajkwa krekre kunîo 'â ijê djâ, tãm ne kute ngâp jadjêñh pyrâk. Apýñh ajkwa krekre djàri ne kadjy angâ krâ'â akren o ipêx ne, angâ krâ pýñho. Be, kikre bu'â kên jâkwa krekre ne ja.

Nhyim bep krîkam pryjadjwý kryt karýro pry. Kryt karýrobit, atemâ mýjja 'ômê o bikâr kêt. Karýr kajgon kam apôkmâ rît, kute ngônñ karýr apôkmâ rît ja pyrâk.

²² Djâm krîrax jakam Metîndjwýñh nhô kikreti? Kati, arým ne bôx ne me bakam ar mrâ. Bêñadjwýr Metîndjwýñh týxo kubê

kumkatimê krabê Mrykî'átomti jabatànñ nyja ar tãm ne arým ar bôx ne me bakam ar mrâ. Arým ne ar ro'â me bawýr ruw ne me bakam ar mrâ. Djâm me kute kum kabêñ kadjy ne mete kum kikremâ? Kati, arým ne ar bôx ne me bakam ar mrâ. Mýj kadjy dja me kum kikre? Djâm kâjkwakam ar ba rá'â ne mete kum kikren kam kum kabêñmâ?

²³ Djori kam mytmê mytyrwý kute me kurwýmâ? Kati, Metîndjwýñh ta adjêñho dja me kurwý. Krabê Mrykî'átomti jabatànñ ny jadjwýbê ne me kurwý djwýñh. ²⁴ Be, ar irâ jakam godja apýñh me ba djàri kunî kam mrâ, mrânñ mextire. Nhyim pyka kunîkôt bêñadjwýr krîraxmâ ô mýjja mex kunîo wangijn o krîrax kîñh ne.

²⁵ Nhyim krî bu'â kên jâkwa krekredjwý 'â ijê kêtumrêx ne. Djâm akamât kadjy dja me ajkwa krekre'â ijê? Kati, akamât kêtumrêx, a'u ry typydji. Kam godja ajkwa krekre'â ijê kêtumrêx ne. ²⁶ Nhyim apýñh me ba djàrikam me ja ô mýjja mexo wangijn o krîrax kîñh ne. Nhyim me rûñh krîraxmâ wangij nhyim krîrax ô'â kîñhkumrêx ne.

²⁷ Nhyim bep mýjja punu 'ô dja kum âr kêtumrêx ne. Me pijâm kêtme me 'exnhîmê me ja 'ô dja kum âr kêtumrêx ne. Nhyim bep Mrykî'átomti jabatànñ ny kute ô pi'ók no'ókam me tîn rá'â rá'â'â idji janhórjabit dja me kum wangij.

22

Ngô kute meo tîn.

¹ Nhyim kam kadjy mrânñ djwýñh imâ ngô kute meo tîn pakrax jakre. Ngô kute meo tîn ne prôto nô ba omü. Metîndjwýñhmê Mrykî'átomti jabatànñ nyre ar krî djâti kurüm ne prôto nô. Karýr:kumrêx. Karýr kute krytyrânñ pyrâk. ² Nâm pry nhôkre djâkôt prôto nô. Krîraxkam pry nhôkre djâkôt prôto nô nhyim aktâ nokâ'â pidjô kute meo tînja dja.

Pidjô bári amânñkrut ne mytyrwý kunî kôt aben pânñ ô kadjy aktâ ngô nhijên o dja. Aktâ ne ngô jakâ'â ngô nhijên o dja. Be, pidjô ja ne ar mytyrwý kunîkôt ôo kute aben japanho âm kadjy dja. Nâm apýñh mytyrwý djâri'â pidjô jakren o 12. Mytyrwý kunî kôt ôn bikaprâr kêtumrêx kadjy 'â akre. Nhyim bep pidjô 'ôja ne kubê me umar mex djâ, pyka kunî kôt kute meo mex nhyim me umar mex ne kanê kêtme.

³ Djâm krî jakam mýjja kute meo bikêñhmâ? Kati, krî ja gédja tu kam me mex ryti pydji. Nhyim mýjja kute meo bikêñh dja 'ýr âr kêtumrêx. Metîndjwýñhmê Mrykî'átomti jabatànñ ny dja kam ar meo ban meo djuw mex o ba. Nhyim ô âpêñhdjwý kum âpêñh mexkumrêx ne. ⁴ Ne kam Metîndjwýñh nokre pumü nhyim kam me

kuka'á Metúndjwýnh aminhidji janhô nhyrn me 'á ar ba.

⁵ Nhyrn kam kam akamát kêtukmrêx ne. Nhyrn kam ngônhpókíti kêtukmrêx ne. Nhyrn arngro kêtukmrêx ne. Mýj kadjy dja ngônhpókítimê arngromê? Bênjadjwýrbê Metúndjwýnh dja me kurwý. Nhyrn Metúndjwýnh nhô me ja dja ar meo ba rá'á: ar meo ba.

⁶ Nhyrn kam kadjy mrânh djwýnh imá,
—Ê, mrârnri ne kabênja. Djâm kabên kajgo? Arkati. Kabênkumrêx. Amrêbê Bênjadjwýrbê Metúndjwýnh ne me kute kabên jarênh djwýnhmá ta Karô jano nhyrn me kam ô'á memá kabêno amirít ne. Nhyrn kam ajbir jakam ta arým ajte kadjy mrânh djwýnh jano. Kute ô ápênhmá mýjja kator 'ýr jao amirítmá ne ano. Kute mýjja kator kêtja anhýr djwýnhram mekmá o amirít kadjy ne ano. Arým kator 'ýr, ane. Nám á kadjy mrânh djwýnh imá ane.

Jeju bôx 'ýr arê.

⁷ Nhyrn Jejudjwý arým me bamá,
—Ê, arým ne ba akubyn me awýr ibôx 'ýr, ane. Ê, me'ô kute príne ikabênkôt amijo ba jabej dja Kínhkumrêx. Metúndjwýnh kute anhýr djwýnhram memá mýjjao kator'á ujarênh ga aje 'á pi'ók no'ók nhyrn me kute amirn mar ne kôt amijo ba jabej, be, me tám dja me Kínhkumrêx ne, ane.

Nám á Jeju me bamá ane.

⁸ Ba, ba ibê Djuáo ne ba arým príne omú. Nám tám mýjja ja kuní pumún kuma. Ne kam mýjja kuní pumún mar pan kam kabem itu mýrbê tým. Kadjy mrânh djwýnh kute imá mýjja 'á karô kabem itu mýrbê tým ne bit ije kum rax jarênhmá. ⁹ Nhyrn kam imá,

—Kati, kwárik wánh. Badjwý ne ba Metúndjwýnhmá idjápênh, akamybê Metúndjwýnh kabên jarênh djwýnhmê ar akôt Metúndjwýnhmá idjápênh. Me akuní aje pi'ók no'ókkôt, ajbir aje Metúndjwýnh kabên'á pi'ók no'ók jakôt amijo abajamê ne gu me baro'á Metúndjwýnhmá badjápênh. Kam dja ga Metúndjwýnhmábit rax jarê, ane. ¹⁰ Ne kam ajte imá,

—Gora udjrn kêt. Metúndjwýnh kute anhýr djwýnhram memá mýjjao kator'á ujarênh ga aje 'á pi'ók no'ókja kwárik wánh udjrn kêt. Arým 'ýr. Mýjja ja kuní arým kator 'ýr. ¹¹ Kwárik wánh me axwe wánh axwe ar ba rá'á. Nhyrn me arík ar badjwý tu wánh arík ar ba rá'á. Kute amimarkôt arík ar wánh ba. Gê me kute katát amijo badjwý katát amijo ba rá'á, katát amijo ba ry typydji. Nhyrn Metúndjwýnh nhô me mex jadjwý mex rá'á, mex ry typydji.

¹² Ê, arým ne Jeju me bamá kabên jarê. Gora me kabên ma. Nám,

—Ê, arým ne ba akubyn me awýr ibôx 'ýr. Dja ba bôx ne kam me amá pánh jarê. Me

aje amijo abakôt me amá pánh jarê. Me ajaxwemê me amrânh mexmê kôt me amá pánh jarê. Ê, me ajaxwe dja ba me ajo ajkê nhyrn bep me mexmê gêdja ba me iro'á ar iba. ¹³ Ba ibê mýjja kuní krax ne ajte ibê mýjja kuní 'ênhôt. Ba ne ba adjakamá itum ne kam ije mýjja nhípexo item ne ije inomá mênh. Ba ren ije kâjkwamê pykamê omúnh 'áno idjâm kêt nhyrn ren amrêbê amijo ajkê nhyrn ren mýjja kuní kêt ne, ane.

¹⁴ Be, Metúndjwýnh nhô me mexja, me axwe kêtja dja me Kínhkumrêx ne. Me tám dja me kute kubêkà'á ngrá o póxkam aka pyrâk. Dja me axwe kêt á mextire ne á kính ane. Me jabit, Metúndjwýnh nhô me mexja dja me pidjô kute meo tîn ku ne krírax bu'á kên jajkwa krekkêkôt wangij ne kam Metúndjwýnh nhô kríraxkam ar ba.

¹⁵ Nhyrn bep me kute ropre pyrâk ne arík ar bajamê me udjymê me pró prâmmê me mjên prâmmê me kute me par prâmmê me kute mýjjao Metúndjwýnh karô nhípêx ne kute we kum amijarênhô bajamê me 'êxnhímê me kabên krâptíjamê, me tám gêdja me kum ngênh kêtukmrêx ne.

Nhyrn kam Jeju ajte me bamá,

¹⁶ —Ba ibê Jeju ne ba me amá ikadjy mrânh djwýnh jano. Kute apýnh me aje ikôt aben pydji djári me amá katát mýjja ja jarênhmá. Ba ne ba ibê Dawi tám djwýkumrêx ne ám djâkam dja. Ba ne ba Dawi nhípêx ne. Ba ne ba ije akati maktá umajýrtire pyrâk ne inhírâkumrêx, ane. Nám á Jeju me bamá ane.

¹⁷ Nhyrn Metúndjwýnh Karômê Mrykí'átomti jabatânh ny prômê ar Jejumá kum,

—On amrê tê, ane. Jeju nhô me jabê Mrykí'átomti pró ne kum,

—On amrê tê, ane.

Godja ga me Jeju'á idjujarênhja man kam gadjwý kum,

—On amrê tê, ane.

Nhyrn Jeju memá kum,

—Gê kam me'ô kum kôr jabej on amrê iwýr tén ngô tino ikô. Tu kajgoo ikô, pánh kêt. Amá ngô kute meo tinja Kính jabej tu kajgoo ikô, ane. Nám á Jeju kabên ane.

¹⁸ Ê, ibê Djuáo ne ba ije me amá ikabên jarênhmá,

—Me apa, me ikabên ma. Gora me aje ja mar jabej, Metúndjwýnh kute anhýr djwýnhram memá mýjjao kator'á ujarênh ba ije 'á pi'ók no'ókja aje mar jabej gora me ikabên ma. Dja ga me ajô ijukri adjan atemá akabên 'ô jarênh arým Metúndjwýnh kabêno ajkê nhyrn arým pánh me ajôo ajkê. Apýnh ije meo bikênh djári'á pi'ók no'ók jao dja me ajôo ajkê. ¹⁹ Ba ibê Djuáo ne ba ajte ije me amá ikabên jarênhmá,

—Godja ba ije anhýr djwýnhram Metúndjwýnh kute me amá mýjjao kator'á

pi'ók no'ók ja ga me ajō kabēn 'ōo ajngrà
 nhym arým Meťndjwýnh abē mýjja nē.
 Abē pidjō kute meo tīnja nēn abē ō krīrax
 mexťireja nē ne ije me amā mýjja mex
 jarēnh ne ije ā pi'ók no'ók ja tām dja me ajōbē
 nē, ane.

Be, me ikabēn ja ma. Ě, gēdja Jejudjwý me
 amā kabēn jarē,

²⁰ —Ba ibē Jeju, ije katàt me amā mýjja
 kunī jarēnh ne ba me amā, “Mrāmri ne ba
 arým me awýr ibôx 'ýr”, ane.

Dja gu me,
 —Nā, Bēnjadjwýr Jeju, mrāmri. On amrē tē,
 ane.

²¹ Gē me banhō Bēnjadjwýr Jeju ukaprīkôt
 pŕīne me bajo djuw mex. Mrāmri. Tām ne ja.